gemeente Opsterland

2014-13895

Raadsbesluit

Raadsvergadering	: 30 juni 2014
Agendapunt	: 6.
Onderwerp	: vaststelling bestemmingsplan Buitengebied

De raad van de Gemeente Opsterland,

overwegende dat:

het ontwerp van het bestemmingsplan "Buitengebied 2013", in overeenstemming met het bepaalde in artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening, met ingang van 4 november 2013 gedurende zes weken ter inzage heeft gelegen;

het ontwerp plan-MER/passende beoordeling, in overeenstemming met artikel 7.11 Wet milieubeheer eveneens, met ingang van 4 november 2013 eveneens gedurende zes weken ter inzage heeft gelegen;

op het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied 79 zienswijzen zijn ingediend, waarvan er twee eveneens betrekking hebben op het ontwerp plan-MER/passende beoordeling;

voor het bestemmingsplan geen exploitatieplan behoeft te worden vastgesteld;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 25 maart 2014;

gelezen het aanvullend voorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied van het college van burgemeester en wethouders d.d. 26 juni 2014 (bijlage 10);

gelet op het bepaalde in de artikelen 3.8 en 6.12 Wet ruimtelijke ordening, artikel 7.11 Wet milieubeheer en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

1. De plan-MER/passende beoordeling met betrekking tot het bestemmingsplan Buitengebied met de latere aanvulling van 3 april 2014 en de reactie op het advies van de Commissie m.e.r. vervat in de notitie Reactienota plan-MER en Passende Beoordeling vast te stellen;
2. De Zienswijzennota Ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied" en Ontwerp plan-MER/passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied vast te stellen;
3. het bestemmingsplan Buitengebied ten opzichte van het ontwerp gewijzigd vast te stellen (bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0086.BPBuitengebied-0301);
4. voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de Gemeente Opsterland van 30 juni 2014.

De griffier,	De voorzitter,
Ieke Zwart	Marian Jager-Wöltgens

Raad van State

Uitspraak 201407427/1/R4

Datum van uitspraak:	woensdag 16 september 2015
Tegen:	de raad van de gemeente Opsterland
Proceduresoort:	Eerste aanleg - meervoudig
Rechtsgebied:	Ruimtelijke-ordeningskamer - Bestemmingsplannen Friesland
ECLI:	ECLI:NL:RVS:2015:2939

201407427/1/R4.
Datum uitspraak: 16 september 2015

AFDELING
BESTUURSRECHTSPRAAK

Uitspraak in het geding tussen:

1. [appellant], wonend te Lippenhuizen, gemeente Opsterland,
2. de vereniging Vereniging voor Natuurbescherming, gevestigd te Gorredijk, gemeente Opsterland,
appellanten,

en

de raad van de gemeente Opsterland,
verweerder.

Procesverloop

Bij besluit van 30 juni 2014 heeft de raad het bestemmingsplan "Buitengebied" gewijzigd vastgesteld.

Tegen dit besluit hebben [appellant] en de Vereniging beroep ingesteld.

De raad heeft een verweerschrift ingediend.

[appellant], de Vereniging en de raad hebben nadere stukken ingediend.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 9 juli 2015, waar de Vereniging, vertegenwoordigd door [secretaris], bijgestaan door mr. M.T. Hoen, advocaat te Gorredijk, en de raad, vertegenwoordigd door mr. A. Kramer, werkzaam bij de gemeente, en P. van Dijk, wethouder, zijn verschenen.

Overwegingen

Het plan

1. Het plan beoogt een actueel planologisch-juridisch kader te bieden voor het buitengebied van de gemeente Opsterland.

Toetsingskader

2. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan heeft de raad beleidsvrijheid om bestemmingen aan te wijzen en regels te geven die de raad uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening nodig acht. De Afdeling toetst deze beslissing terughoudend. Dit betekent dat de Afdeling aan de hand van de beroepsgronden

beoordeelt of aanleiding bestaat voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het plan strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. Voorts beoordeelt de Afdeling aan de hand van de beroepsgronden of het bestreden besluit anderszins is voorbereid of genomen in strijd met het recht.

Het beroep van [appellant]

3. [appellant] kan zich niet verenigen met de omvang van het bouwvlak zoals deze op de verbeelding is weergegeven voor zijn perceel [locatie] te Lippenhuizen. Deze omvang doet volgens hem geen recht aan de feitelijke situatie. [appellant] betoogt in dit verband dat de raad voorbij is gegaan aan de omvang van zijn bedrijf, de opslag die thans buiten de zuidelijke contour van het bouwvlak aanwezig is en de compactheid en concentratie van de aanwezige bebouwing.

3.1. De raad heeft in reactie hierop toegelicht dat abusievelijk de aan [appellant] verleende omgevingsvergunning van 17 december 2013 ten tijde van de vaststelling van het plan niet is betrokken bij het bepalen van de omvang van het bouwvlak voor zijn perceel. Deze omgevingsvergunning had volgens de raad tot een wijziging van het in het bestreden besluit opgenomen bouwvlak voor het perceel [locatie] geleid.

Nu de raad zich in zoverre op een ander standpunt stelt dan hij in het bestreden besluit heeft gedaan en niet is gebleken dat gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding hebben gegeven, moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit wat betreft het perceel [locatie] te Lippenhuizen niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid. Het bestreden besluit dient in zoverre te worden vernietigd vanwege strijd met artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht. Het beroep is gegrond.

Het beroep van de Vereniging

Procedureel

4. De Vereniging zet vraagtekens bij de ondertekening van het verweerschrift en het aanvullend verweerschrift namens het college van burgemeester en wethouders, nu de raad volgens haar het bevoegd gezag is in een bestemmingsplanprocedure en haar geen machtiging bekend is.

4.1. Ingevolge artikel 160, eerste lid, aanhef en onder f, van de Gemeentewet is het college van burgemeester en wethouders in ieder geval bevoegd te besluiten namens de gemeente, het college of de raad rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij de raad, voor zover het de raad aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.

4.2. Gesteld noch gebleken is dat de raad anders heeft beslist als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder f, van de Gemeentewet. Gelet hierop komt op grond van deze bepaling de bevoegdheid om te besluiten verweerschriften en andere stukken in te dienen en verweer ter zitting te voeren toe aan het college. Uit de verrichte handelingen leidt de Afdeling af dat het college heeft besloten namens de raad een verweerschrift in te dienen en verweer ter zitting te voeren. Een door de raad verleende machtiging is dan ook niet vereist. Gezien ook de uitspraak van 29 januari 2014 in zaak nr. 201303500/1/R1 en de uitspraak van 5 december 2012 in zaak nr. 201109053/1/R2 ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat het college onbevoegd heeft gehandeld.

Gevolgen plan voor Natura 2000-gebieden

5. De Vereniging vreest als gevolg van het plan voor significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de binnen en vlak buiten het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden. Uit de plan-MER en de aanvulling hierop blijkt volgens haar dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden, te minder omdat deze gebieden wat betreft stikstofdepositie al zijn overbelast. De Vereniging betoogt dat de in het plan opgenomen mogelijkheden voor de uitbreiding van grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen in strijd zijn met de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de Nbw). Volgens haar wordt in de Aanvulling plan-MER niet een juiste referentiedatum gehanteerd. Ook waarborgt artikel 28 van de planregels onvoldoende dat het plan niet zal leiden tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie. Artikel 28, tweede lid, van de

planregels bevat volgens haar te ruim geformuleerde uitzonderingen. Zo ontbreekt volgens de Vereniging een beoordeling van de raad vooraf van de effecten van voornoemde uitzonderingen op het desbetreffende.Natura 2000-gebied.

5.1. Ingevolge artikel 19j, eerste lid, van de Nbw houdt een bestuursorgaan bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied.

Ingevolge het tweede lid maakt het bestuursorgaan voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, alvorens het plan vast te stellen een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.

Ingevolge het derde lid, gelezen in samenhang met artikel 19g, mag het plan alleen dan worden vastgesteld indien het bestuursorgaan uit de passende beoordeling de zekerheid heeft verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

5.2. Ingevolge artikel 3, lid 3.1, van de planregels zijn de voor "Agrarisch" aangewezen gronden bestemd voor:

b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering, met dien verstande dat intensieve veehouderij als neventak met een oppervlakte van maximaal 250 m², dan wel de bestaande oppervlakte wanneer deze groter is, in de bestemming is begrepen;

c. intensieve veehouderij, uitsluitend voor zover het gronden betreft ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij".

Ingevolge lid 3.4, aanhef en onder a en b, kunnen burgemeester en wethouders onder voorwaarden een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 3.2.1 sub b en toestaan dat ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk" buiten een bouwvlak mag worden gebouwd, met dien verstande dat:

(...)

2. daardoor een feitelijk bouwvlak mag ontstaan met een oppervlakte van niet meer dan 2 hectare;

(...)

b. lid 3.2.1 sub b en toestaan dat ter plaatse van de aanduiding "intensieve veehouderij" buiten een bouwvlak mag worden gebouwd, met dien verstande dat:

(...)

3. de oppervlakte van de gebouwen buiten het bouwvlak ten hoogste 500 m² mag bedragen;

(...)

Ingevolge lid 3.8, aanhef en onder a, sub 1, kunnen burgemeester en wethouders onder voorwaarden het plan wijzigen in die zin dat: het weergegeven bouwvlak mag worden vergroot, met dien verstande dat de oppervlakte van een bouwvlak ten hoogste 2 hectare mag bedragen met uitzondering van bouwvlakken ter plaatse voorzien van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk", in welk geval de oppervlakte mag worden vergroot tot 3 hectare.

Ingevolge artikel 28, lid 28.1, aanhef en onder e, wordt tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming in ieder geval gerekend het gebruik van gronden, gebouwen dan wel overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden.

Ingevolge lid 28.2 wordt niet tot een strijdig gebruik gerekend:

a. het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het desbetreffende agrarische bedrijf of de desbetreffende gronden, indien:

1. dit niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied (en); of

2. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) niet leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde van de habitats; of

3. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) wordt gesaldeerd door een in ieder geval gelijkwaardige afname van depositie uit andere bronnen;

4. van het bevoegd gezag een natuurbeschermingswetvergunning is verkregen waarbinnen een toename is toegelaten, dan wel van het bevoegd gezag een schriftelijke bevestiging is ontvangen dat voor de toename geen natuurbeschermingswetvergunning is vereist.

5.3. Binnen het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden Van Oordt's Mersken, Wijnjeterper Schar en Bakkeveense Duinen. In de nabijheid van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Fochtelooërveen en Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Omdat het plan met de in artikel 3 van de planregels voorziene bouwmogelijkheden voor grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen ontwikkelingen mogelijk maakt die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in deze gebieden kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor deze gebieden zijn aangewezen, moesten een passende beoordeling en een MER worden gemaakt.

In het kader van het plan is daarom het plan-MER "bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland" van 20 november 2013 opgesteld, waarvan de passende beoordeling deel uitmaakt. De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de commissie m.e.r.) heeft op 17 februari 2014 een toetsingsadvies uitgebracht over het plan-MER. Als antwoord op de door de commissie m.e.r. gesignaleerde tekortkomingen in het plan-MER is het rapport "Aanvulling plan-MER bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland" van 3 april 2014 opgesteld, dat tevens geldt als een aanvulling op de passende beoordeling.

5.4. Blijkens de passende beoordeling komen in de onderzochte Natura 2000-gebieden stikstofgevoelige habitattypen en -soorten voor en zijn in die gebieden de achtergrondwaarden voor stikstofdepositie hoger dan de kritische depositiewaarden.

In de Aanvulling plan-MER is de stikstofdepositie als gevolg van de maximale mogelijkheden die het plan biedt voor de uitbreiding van agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen bepaald. Deze uitkomst is afgezet tegen de referentiesituatie. Als referentiesituatie is gehanteerd de situatie op 7 december 2004. Uit de berekening blijkt dat de stikstofbijdrage in de zowel binnen als buiten het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden toeneemt. Binnen het plangebied varieert deze overschrijding van de gehanteerde drempelwaarde van 500 tot 1000 mol N/ha/jaar. In de Aanvulling plan-MER wordt geconcludeerd dat significant negatieve effecten als gevolg van het plan niet kunnen worden uitgesloten en het plan daarmee in strijd is met de Nbw.

Omdat de raad de ingevolge de Nbw vergunbare uitbreidingen van grondgebonden veehouderijen en intensieve veehouderijen wenst toe te staan, heeft hij gezien de conclusie van de Aanvulling Plan-MER ervoor gekozen in artikel 28, lid 28.1, aanhef en onder e, van de planregels uitbreiding die leidt tot een toename van

de bestaande stikstofemissie als strijdig gebruik aan te merken, tenzij wordt voldaan aan de in artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels gestelde eisen. Volgens de raad worden alsdan de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aangetast als gevolg van het plan.

5.5. Het betoog van de Vereniging dat in de Aanvulling plan-MER niet van een juiste referentiesituatie is uitgegaan, slaagt.

Uit vaste jurisprudentie van de Afdeling inzake artikel 19j van de Nbw, bijvoorbeeld de uitspraak van 5 november 2014 in zaak nr. 201308949/1/R2 en de uitspraak van 5 december 2012 in zaak nr. 201109053/1/R2, volgt dat voor de beoordeling van de vraag of een plan leidt tot significante gevolgen moet worden uitgegaan van de feitelijke situatie ten tijde van de vaststelling van het plan als referentiesituatie. In het onderhavige geval is uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum terwijl, zoals ter zitting door de raad is bevestigd, niet vast staat dat de depositie die is berekend met inachtneming van die datum overeenkomt met de feitelijke depositie ten tijde van de planvaststelling.

Nu bij het vaststellen van het plan niet de juiste referentiesituatie is gehanteerd, moet worden vastgesteld dat het plan reeds hierom in strijd is met artikel 19j van de Nbw. Het bestreden besluit, voor zover dat ziet op de vaststelling van uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen zoals neergelegd in artikel 3, lid 3.4, aanhef en onder a en b, en artikel 3, lid 3.8, aanhef en onder a, sub 1, van de planregels, komt dan ook voor vernietiging in aanmerking.

6. Het beroep betreft voorts de vraag of de in het plan vastgelegde regeling, en meer in het bijzonder de algemene gebruiksregel van artikel 28, lid 28.1, onder e, van de planregels en de hierop geformuleerde uitzonderingen in artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels, de benodigde zekerheid kunnen geven dat als gevolg van het plan geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden zal optreden.

6.1. Artikel 28, lid 28.1, onder e, van de planregels verbiedt een wijziging van het aantal dieren of het soort dieren voor zover dit leidt tot een toename van de bestaande stikstofemissie. Blijkens artikel 1, lid 1.12, onder b, van de planregels moet onder de bestaande stikstofemissie worden verstaan: stikstofemissie, zoals vergund vóór 7 december 2004 dan wel de stikstofemissie, zoals vergund in een natuurbeschermingswetvergunning. De raad heeft blijkens zijn toelichting beoogd met deze regeling te voorkomen dat de op grond van artikel 3 van de planregels toegelaten ontwikkelmogelijkheden, leiden tot een toename van stikstofemissie en daarmee tot een mogelijke toename van stikstofdepositie op de betrokken Natura 2000 gebieden.

Zoals hiervoor is overwogen onder 5.5 dient de feitelijke situatie ten tijde van de vaststelling van het plan als referentiesituatie te worden gehanteerd. De raad heeft niet inzichtelijk gemaakt dat de stikstofemissie in de feitelijke situatie ten tijde van de vaststelling van het plan overeenkomt met de stikstofemissie in de bestaande situatie als bedoeld in artikel 1, lid 1.12, onder b van de planregels, te weten de stikstofemissie als vergund vóór 7 december 2004 dan wel de stikstofemissie zoals vergund in een natuurbeschermingswetvergunning. Nog daargelaten wat moet worden verstaan onder de stikstofemissie als vergund in een natuurbeschermingswetvergunning, valt gelet hierop, niet uit te sluiten dat met de op grond van artikel 28, lid 28.1, onder e, toegelaten toename van stikstofemissie geen toename zal plaatsvinden ten opzichte van de feitelijke situatie ten tijde van de vaststelling van het plan. Dit betekent dat de ingevolge artikel 19j van de Nbw vereiste zekerheid dat geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden zal optreden, met artikel 28, lid 28.1, onder e, van de planregels niet is gegeven. De verwijzing van de raad naar de uitspraak van de Afdeling van 6 mei 2015 in zaak nrs. 201307326/1/R4 en 201307331/1/R4 gaat niet op omdat de beoordeling in dat geschil, anders dan in dit geval, was toegespitst op de handhaafbaarheid van een dergelijke gebruiksregel.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat artikel 28, lid 28.1, onder e, van de planregels eveneens in strijd met artikel 19j van de Nbw vastgesteld. Het beroep van de Vereniging is ook op dit punt gegrond.

6.2. Ook het beroep van de vereniging met betrekking tot artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels slaagt.

Artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels strekt ertoe, zoals de raad ter zitting heeft bevestigd, dat een toekomstige uitbreiding van een agrarisch bedrijf of intensieve veehouderij zal worden toegestaan als bij de beoordeling van die uitbreiding in het kader van de Nbw 1998 door het daartoe bevoegde gezag, het college van gedeputeerde staten, blijkt dat die uitbreiding niet in strijd is met die wet. De raad miskent hiermee dat, zoals overwogen in de uitspraak van de Afdeling van 6 augustus 2014 in zaak nr. 201207794/1/R4, uit de bewoordingen van artikel 19j, eerste, tweede en derde lid, van de Nbw volgt dat de in artikel 19j bedoelde beoordelingen moeten worden verricht vóórdat het plan wordt vastgesteld en moeten worden verricht door het tot die planvaststelling bevoegde bestuursorgaan; in het geval van een bestemmingsplan door de raad. Overigens miskent de raad hiermee tevens dat, zoals volgt uit de uitspraak van 6 mei 2015 in zaak nrs. 201307326/1/R4 en 201307331/1/R4, de uitzonderingen genoemd onder artikel 28, lid 28.2, onder a, sub 1 en 2, van de planregels betrokken dienen te worden bij de door het college van burgemeester en wethouders te verrichten toets of een aanvraag om omgevingsvergunning voor bouwen in overeenstemming is met de bestemming.

Nu de in artikel 28, lid 28.2, onder a, vermelde uitzonderingen niet vóór de vaststelling van het plan door de raad zijn beoordeeld, ontbreekt ook in zoverre de ingevolge artikel 19j van de Nbw vereiste zekerheid dat als gevolg van het plan geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden zal optreden. Het voorgaande leidt tot de conclusie dat ook artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels is vastgesteld in strijd met artikel 19j van de Nbw. Het beroep van de Vereniging is op dit punt eveneens gegrond.

Flora en fauna

7. De Vereniging kan zich niet verenigen met de conclusie in het Plan-MER en de Reactienota dat, gezien de geringe omvang van de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt, het effect hiervan op de flora en fauna als beperkt kan worden ingeschat. Dit klemt volgens haar temeer nu het ecologisch onderzoek dat in het kader van het plan is gedaan slechts een bureauonderzoek betreft en de adviezen daarom niet volledig zijn, terwijl hieruit de aanwezigheid van een groot aantal streng beschermde diersoorten blijkt. Nu uit de Plan-MER en Reactienota blijkt dat nestgelegenheden voor vogels en foerageerroutes voor vleermuizen verloren kunnen gaan, had volgens de Vereniging verdergaand onderzoek moeten worden verricht om te kunnen beoordelen of er belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet (hierna: de Ffw) zijn te verwachten.

7.1. De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt dan wel een ontheffing op grond van de Ffw nodig is en zo ja, of deze ontheffing kan worden verleend, komen in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Ffw. Dat doet er niet aan af dat de raad het plan niet heeft kunnen vaststellen, indien en voor zover hij op voorhand in redelijkheid had moeten inzien dat de Ffw aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat.

Aan het plan liggen onder meer het door BügelHajema adviseurs opgestelde rapport "Ecologisch onderzoek buitengebied" van 23 april 2008 (hierna: het ecologisch onderzoek) en het plan-MER ten grondslag. Hieruit leidt de Afdeling af dat de mogelijke gevolgen van het plan voor de in het gebied aanwezige flora en fauna beperkt kan worden geacht en dat - hoewel bij het realiseren van een ontwikkeling nader moet worden bekeken of een ontheffingaanvraag aan de orde is en in dat verband nader onderzoek nodig zal zijn - op voorhand geen aanleiding wordt gevonden voor de conclusie dat de Ffw aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. Nu de vereniging heeft volstaan met de algemene stelling dat de Ffw aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat en niet heeft vermeld ten aanzien van welke met het plan toegestane concrete ontwikkeling nader onderzoek geboden zou zijn en evenmin voor welke in het plan mogelijk gemaakte ontwikkeling geen ontheffing op grond van de Ffw zou kunnen worden verleend, ziet de Afdeling onvoldoende grond voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijk op het standpunt heeft kunnen stellen dat de Ffw op voorhand niet in de weg staat aan de uitvoerbaarheid van het plan.

Het betoog faalt.

8. De Vereniging betoogt dat de in de Plan-MER en de Reactienota opgenomen aanbeveling dat bij uitbreiding van agrarische bouwblokken opgaande beplanting aan de kant van het open weidevogelgebied zoveel moet worden beperkt, onvoldoende wordt gewaarborgd in het plan. Voorts wordt volgens de Vereniging met de adviezen uit het ecologisch onderzoek onvoldoende rekening gehouden in de planregels. De Vereniging wijst

hierbij in het bijzonder op maatregelen om lichtuitstraling te voorkomen. De Vereniging betoogt dat de bestemming "Natuur" ten onrechte voorziet in mogelijkheden tot het realiseren van verlichting, onder meer ten behoeve van (dag-)recreatieve voorzieningen.

8.1. De Vereniging heeft ter zitting toegelicht dat het haar gaat om het aanbrengen van nieuwe verlichting bij de uitbreiding van agrarische bouwblokken. Nu gezien hetgeen onder 5.5 en 6.3 is overwogen de in het plan opgenomen uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen niet in stand blijven, stelt de Afdeling vast dat de betogen van de Vereniging over aanbevelingen dan wel maatregelen die in het kader van deze uitbreidingsmogelijkheden dienen te worden getroffen geen bespreking meer behoeven.

8.2. Voor zover de Vereniging zich richt tegen de mogelijkheden tot het realiseren van verlichting binnen de bestemming "Natuur" en daarbij wijst op de binnen deze bestemming toegestane ijsbaan, ziet de Afdeling in hetgeen de Vereniging heeft aangevoerd geen aanleiding voor het oordeel dat de raad vanwege het aspect verlichting de bestemming "Natuur" niet heeft mogen vaststellen zoals hij heeft gedaan. Daartoe neemt de Afdeling in aanmerking dat het gaat om een reeds bestaande ijsbaan en de Vereniging niet aannemelijk heeft gemaakt dat als gevolg van de in het plan opgenomen mogelijkheden binnen voornoemde bestemming dient te worden gevreesd voor zodanige lichtuitstraling dat dit leidt tot een verstoring van beschermde diersoorten.

Het betoog faalt.

Houtsingels en houtwallen

9. De Vereniging betoogt dat de houtwallen en houtsingels die van essentiële waarde zijn voor het karakteristieke coulisselandschap van de Friese Wouden onvoldoende beschermd worden in het plan. Dit terwijl in het vorige bestemmingsplan "Landelijk Gebied" hiertoe wel een regeling was opgenomen. Volgens de Vereniging stelt de raad ten onrechte dat de Algemene Plaatselijke Verordening (hierna: de APV) bescherming biedt aan de desbetreffende houtsingels en houtwallen.

9.1. Ingevolge artikel 3, lid 3.7, onder 3.7.1, aanhef en onder d, van de planregels is het verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden van burgemeester en wethouders, voor de hierna onderscheiden gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

d. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voor zover de Boswet en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

Ingevolge lid 3.7, onder 3.7.3, aanhef en onder a, wordt de in 3.7.1 bedoelde omgevingsvergunning slechts verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1.

9.2. In het bestemmingsplan "Landelijk gebied 1990" waren de te handhaven houtsingels en houtwallen, alsmede de te handhaven structuurlijnen aangeduid op de plankaart. Op de verbeelding behorende bij het bestreden besluit zijn deze niet aangeduid. In het algemeen kunnen aan een geldend bestemmingsplan geen blijvende rechten worden ontleend. De raad kan op grond van gewijzigde planologische inzichten en na afweging van alle betrokken belangen andere bestemmingen en regels voor gronden vaststellen.

De Afdeling stelt vast dat gezien de hiervoor geciteerde planregels het binnen de bestemming "Agrarisch" verboden is zonder omgevingsvergunning bomen en/of houtgewas te verwijderen, tenzij de APV of de Boswet van toepassing is. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1 bij de planregels. Eenzelfde regeling is opgenomen in de artikelen 7 en 11 van de planregels betreffende de bestemming "Bos" en de bestemming "Natuur". Bijlage 1 bij de planregels bevat de landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten. Op de landschapskaart staan landschapselementen in de vorm van houtwallen en -singels aangegeven.

Gelet op het voorgaande ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat met de verwijzing naar de landschapskaart in de planregels de bescherming van houtwallen en -singels voldoende wordt gewaarborgd in het plan. In hetgeen de Vereniging heeft aangevoerd, wordt dan ook geen aanleiding gezien voor het oordeel dat de raad niet in redelijkheid heeft kunnen komen tot een andere bescherming van houtwallen en -singels dan in het bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1990" werd geboden. De ter zitting naar voren gebrachte omstandigheid dat wellicht meer houtwallen en -singels aanwezig zijn dan op de landschapskaart staan aangegeven, leidt niet tot het oordeel dat de raad het plan wat betreft houtwallen en -singels niet heeft mogen vaststellen zoals hij heeft gedaan.

Het betoog faalt.

Conclusie en proceskosten

10. De beroepen van [appellant] en de Vereniging zijn gegrond.

10.1. Uit oogpunt van rechtszekerheid en gelet op artikel 1.2.3 van het Besluit ruimtelijke ordening, ziet de Afdeling aanleiding de raad op te dragen de hierna in de beslissing nader aangeduide onderdelen van deze uitspraak binnen vier weken na verzending van de uitspraak te verwerken in het elektronisch vastgestelde plan dat te raadplegen is op de landelijke voorziening, www.ruimtelijkeplannen.nl.

11. De raad dient op na te melden wijze te worden veroordeeld in de proceskosten.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. verklaart de beroepen gegrond;

II. vernietigt het besluit van de raad van de gemeente Opsterland van 30 juni 2014, waarbij het bestemmingsplan "Buitengebied" is vastgesteld, wat betreft:

a. artikel 3, lid 3.4, aanhef en onder a en b, en artikel 3, lid 3.8, aanhef en onder a, sub 1, van de planregels;

b. artikel 28, lid 28.1, onder e, en artikel 28, lid 28.2, onder a, van de planregels;

c. het plandeel met de bestemming "Agrarisch" dat betrekking heeft op het perceel [locatie] te Lippenhuizen;

III. draagt de raad van de gemeente Opsterland op om binnen vier weken na verzending van deze uitspraak ervoor zorg te dragen dat het hiervoor vermelde onderdeel II wordt verwerkt in het elektronisch vastgestelde plan dat te raadplegen is op de landelijke voorziening, http://www.ruimtelijkeplannen.nl;

IV. veroordeelt de raad van de gemeente Opsterland tot vergoeding van bij [appellant] in verband met de behandeling van het beroep opgekomen proceskosten tot een bedrag van € 490,00 (zegge: vierhonderdnegentig euro), geheel toe te rekenen aan door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand;

veroordeelt de raad van de gemeente Opsterland tot vergoeding van bij de vereniging Vereniging voor Natuurbescherming in verband met de behandeling van het beroep opgekomen proceskosten tot een bedrag van € 1.034,84 (zegge: duizendvierendertig euro en vierentachtig cent), waarvan € 980,00 is toe te rekenen aan door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand;

V. gelast dat de raad van de gemeente Opsterland aan appellanten het door hen voor de behandeling van de beroepen betaalde griffierecht ten bedrage van € 165,00 (zegge: honderdvijfenzestig euro) voor [appellant] en € 328,00 (zegge: driehonderdachtentwintig euro) voor de vereniging Vereniging voor Natuurbescherming vergoedt.

Aldus vastgesteld door mr. W.D.M. van Diepenbeek, voorzitter, en mr. E.A. Minderhoud en mr. G.T.J.M. Jurgens, leden, in tegenwoordigheid van mr. A. Verhoeven, griffier.

w.g. Van Diepenbeek w.g. Verhoeven
voorzitter griffier

690.

RAADSVOORSTEL

gemeente Opsterland

2014-13895

RAADSVOORSTEL

MET BESLUIT

Raadsvergadering	: 30 juni 2014
Agendapunt	: 6.
Onderwerp	: vaststelling bestemmingsplan Buitengebied
Portefeuillehouder	: Piet van Dijk

Beetsterzwaag, 25 maart 2014

Voorstel

1. De plan-MER/passende beoordeling met betrekking tot het bestemmingsplan Buitengebied met de latere aanvulling van 3 april 2014 en de reactie op het advies van de Commissie m.e.r. vervat in de notitie Reactienota plan-MER en Passende Beoordeling vast te stellen;
2. De Zienswijzennota Ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied" en Ontwerp plan-MER/passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied vast te stellen;
3. het bestemmingsplan Buitengebied ten opzichte van het ontwerp gewijzigd vast te stellen (bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0086.BPBuitengebied-0301);
4. voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding

Het aan u voorgelegde bestemmingsplan voorziet in een actuele juridisch planologische regeling voor het buitengebied van onze gemeente. De aanleiding voor het opstellen van dit bestemmingsplan is gelegen in het gegeven dat het vorige bestemmingsplan voor het buitengebied (bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990), per 3 juni 2013 voortgezet onder het instrument Beheersverordening Buitengebied, op een aantal onderdelen zijn actualiteit verloren is. Dit geldt zowel voor het beleid dat ten grondslag ligt aan het plan als voor de feitelijk in het plan opgenomen situatie en de bijbehorende regelingen. Dit is in 2007 aanleiding geweest om te besluiten tot de herziening van het bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990).

Het ontwerpbestemmingsplan heeft gezamenlijk met het bijbehorende ontwerp van de Plan-MER/-passende beoordeling overeenkomstig artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening (Wro) vanaf 4 november 2013 tot en met 16 december 2013 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Hiervan is mededeling gedaan in "de Woudklank" en de "Staatscourant" van 31 oktober 2013. Naast deze gebruikelijke wettelijke kennisgeving is voorafgaand aan de terinzagelegging, voor de uitvoering van uw motie van 9 januari 2012 (agendapunt 9A), een huis-aan-huisbrief over de terinzagelegging verspreid onder de bewoners in het buitengebied.

Er zijn in totaal 79 zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan binnengekomen. Tegelijk met het ontwerpbestemmingsplan is zoals al werd aangeven de (ontwerp) plan-MER/passende beoordeling ter inzage gelegd. Deze documenten hebben een directe relatie met het vast te stellen bestemmingsplan Buitengebied. Ze geven namelijk met name de milieueffecten weer van de ruimtelijke voornemens die in het bestemmingsplan staan. Tegen de plan-MER/passende beoordeling zijn twee zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn door reclamanten gecombineerd met een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied. De inhoud van de zienswijzen en het gemeentelijk standpunt hierop is weergegeven in bijlage 1 "De Zienswijzennota Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied en Ontwerp plan-MER/passende beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied".

U bent bij brief van 12 februari 2014 (kenmerk: 2014-03825) geïnformeerd over het feit dat er aanvullende werkzaamheden ten aanzien van de plan-MER/passende beoordeling noodzakelijk waren. Dit naar aanleiding van de bevindingen van de Commissie voor de m.e.r. Deze aanvulling is vervat in het rapport "Aanvulling plan-MER" van 3 april 2014.

U treft het als bijlage 7 bij de stukken aan. Wij hebben de aanvulling na onze vergadering van 6 mei 'online" gezet op de gemeentelijke website bij de rest van de stukken met betrekking tot de plan-MER/passende beoordeling.

Het ontwerpbestemmingsplan is naar aanleiding van de zienswijzen op een aantal onderdelen aangepast. Daarnaast is tijdens de ontwerpfase gebleken dat het plan op een aantal onderdelen nog een ambtshalve aanpassing behoeft. Dit als gevolg van de uitkomsten van de plan-MER/passende beoordeling of als gevolg van gebleken onvolkomenheden in het ontwerpbestemmingsplan. Het betreft wijzigingen in de plantoelichting, de planregels en de planverbeelding. (Zie de bijlagen 4 en 5 voor de wijzigingen die juridische consequenties hebben)

Ons voorstel is dan ook om het bestemmingsplan ten opzicht van het ontwerp, zoals dat ter inzage heeft gelegen, gewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect en/of resultaat

Met de vaststelling van dit bestemmingsplan is er weer sprake van een actuele planologische regeling voor het buitengebied van Opsterland, waarin ook de nodige ruimte zit om in te kunnen spelen op (nieuwe) maatschappelijke ontwikkelingen. Dit laatste in tegenstelling tot de nu voor het plangebied geldende beheersverordening Buitengebied (vastgesteld d.d. 3 juni 2013), welke door het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vervangen zal worden.

Argumenten

1. *De vaststelling van de plan-MER/passende beoordeling (milieueffectrapportage over het plan) en bijbehorende stukken is een (verplicht) onderdeel van de besluitvorming over de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied.*

Ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied is een milieueffectrapport opgesteld en de bijbehorende wettelijke procedure doorlopen. Door een wetswijziging gaandeweg de procedure voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied bleek het noodzakelijk te zijn om het bestemmingsplan van een dergelijke rapportage te voorzien. Dit vanwege het feit dat in het nieuwe bestemmingsplan keuzes worden gemaakt met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven, hetgeen mogelijk significante gevolgen voor de Natura2000-gebieden in en rondom onze gemeente zou kunnen hebben. Ten behoeve van de besluitvormingsprocedure heeft een ontwerp van zowel de plan-MER als ook van de passende beoordeling tegelijkertijd met het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied eind vorig jaar ter inzage gelegen. Begin dit jaar werd het definitieve advies met betrekking tot de milieueffectrapportage door de Commissie voor de m.e.r. uitgebracht. Naar aanleiding van dit advies is er een aanvulling op de plan-MER/passende beoordeling opgesteld inzake het doorrekenen van een aantal scenario's voor de veehouderij in het buitengebied. In aanvulling hierop is door ons ten behoeve van uw besluitvorming over de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied een notitie geschreven, waarin wij ingaan op het advies van de Commissie m.e.r. en de uitkomsten van de aanvulling naar aanleiding van het genoemde advies.

2. *De raad is op grond van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) bevoegd om een bestemmingsplan vast te stellen.*

Op grond van artikel 3.1 Wro dient uw raad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vast te stellen, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven. Deze regels betreffen in elk geval regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daar bevindende bouwwerken.

3. *Een aantal van de ingediende zienswijzen geeft aanleiding tot een aanpassing van het bestemmingsplan. Daarnaast zijn er in het bestemmingsplan nog een aantal onvolkomenheden geconstateerd die eveneens tot een ambtshalve aanpassing van het bestemmingsplan leiden.*

Gedurende de wettelijk voorgeschreven periode van zes weken dat het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied ter inzage heeft gelegen zijn er 79 zienswijzen op het plan ingediend, waarvan er twee eveneens betrekking hebben op het plan-MER/passende beoordeling. De zienswijzen zijn in een zienswijzennota samengevat weergegeven en voorzien van een gemeentelijke reactie. In de gemeentelijke reactie is aangegeven in hoeverre de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Bij nader inzien bleken er ook een aantal ambthalve aanpassingen noodzakelijk te zijn. Het gaat daarbij om noodzakelijke aanpassingen van de toelichting, de regels en de planverbeelding in verband met geconstateerde onjuistheden of nieuw verkregen informatie. Ook deze aanpassingen zijn verwerkt het voorliggende bestemmingsplan.

4. *Er is voldoende maatschappelijk draagvlak voor het plan*

Op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied, dat zo'n 94% van het Opsterlandse grondoppervlak beslaat met zo'n 2800 adressen, zijn een 79-tal zienswijzen ingekomen. Uit deze ingekomen reacties zijn geen onoverkomelijke bezwaren naar voren gekomen die de vaststelling van het bestemmingsplan in de weg zouden staan. Bovendien kan in meer dan de helft van de gevallen geheel dan wel gedeeltelijk tegemoet worden gekomen aan hetgeen in de zienswijze is geuit.

5. *Er is geen noodzaak tot het vaststellen van een exploitatieplan ex artikel 6.12 Wro.*

Op grond van het genoemde artikel is uw raad verplicht om gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan een besluit te nemen om al dan niet een exploitatieplan vast te stellen. In geval er sprake is van daartoe aangewezen gevallen of indien het kostenverhaal anderszins verzekerd is kan worden afgezien van het vaststellen van een exploitatieplan.
Het bestemmingsplan Buitengebied is in de basis een conserverend plan. De plankosten die zijn gemoeid met de in het plan toegekende ontwikkelingsmogelijkheden zijn marginaal te noemen in vergelijking met een actualisatie van het bestemmingsplan. Bij nieuwe ontwikkelingen zullen de kosten via een overeenkomst met de initiatiefnemer vooraf worden geregeld.

Kanttekeningen

1. *Met de inwerkingtreding van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, in beginsel de eerste dag na de komende terinzageligging als vastgesteld plan, zal de beheersverordening Buitengebied (d.d. 3 juni 2013) komen te vervallen.*

Met onder andere de vaststelling van de beheersverordening Buitengebied op 3 juni 2013 werd op 1 juli vorig jaar voldaan aan de wettelijke verplichting om op die datum alle ruimtelijke plannen actueel te hebben. Wij hebben destijds aangegeven dat de inzet van het planologische instrument beheersverordening voor het buitengebied moest worden gezien als een tijdelijke overbrugging naar het nieuwe bestemmingsplan. Dit vanwege het feit dat het nieuwe bestemmingsplan op dat moment nog niet vastgesteld kon worden. In tegenstelling tot de beheersverordening (bevriezen van de huidige planologische situatie) bevat het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied wel de nodige ruimte om in te kunnen spelen op nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

2. *Uw besluit inzake het vastgestelde bestemmingsplan Buitengebied dient vanwege het feit dat het gewijzigd is vastgesteld niet eerder dan zes weken na de vaststelling op de gebruikelijke wijze bekend te worden gemaakt..*

Zoals gezegd zijn er in het bestemmingsplan wijzigingen ten opzichte van het ontwerp aangebracht. Op grond van artikel 3.8 lid 4 Wro dient het besluit tot gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan zo spoedig mogelijk langs elektronische weg te worden toegezonden aan Gedeputeerde Staten van Fryslân en de rijksinspecteur. Zij hebben gedurende de periode die wij moeten afwachten alvorens wij kunnen publiceren de gelegenheid om een reactie te geven.
Na deze periode kunnen het vaststellingsbesluit en het bestemmingsplan op de gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt in/via de (digitale) Staatscourant, het huis-aan-huisblad "De Woudklank" en op de gemeentelijke website. Daarnaast zal het bestemmingsplan via de verplichte landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl raadpleegbaar zijn.
Tegen het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan kunnen belanghebbenden na de bekendmaking gedurende de termijn van de terinzageligging (zes weken) beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit dienen belanghebbenden te zijn:

- die tijdig, op grond van artikel 3.8 lid 1 onder d van de Wro, zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan hebben ingediend;
- die kunnen aantonen daartoe redelijkerwijs niet in staat geweest te zijn;
- die bedenkingen hebben tegen de wijzigingen, welke bij de vaststelling van het bestemmingsplan ten opzichte van het ontwerp zijn aangebracht.

Tevens kan gedurende deze termijn bij de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State om een voorlopige voorziening worden verzocht. Indien geen beroep wordt ingesteld treedt het plan daags na afloop van de beroepstermijn in werking.

3. Communicatie met indieners zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied.
De indieners van de zienswijzen hebben indertijd van ons een ontvangstbevestiging ontvangen, waarin een voorlopige planning was opgenomen over de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied. In de betreffende brief is men er door ons op gewezen om de gemeentelijke website en/of de gemeentelijke voorlichtingsrubriek in het huis-aan-huisblad "De Woudklank" te raadplegen voor de agenda's voor de commissie- en raadsvergaderingen. Een bijgestelde planning van de vaststelling is tijdig kenbaar gemaakt via de gemeentelijke website en De Woudklank.
De indieners van de zienswijzen zullen direct na uw besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan worden geïnformeerd over de gemeentelijke reactie. Dit in de vorm van het toezenden van een afschrift van het raadsbesluit en de bijbehorende bijlage waarin de zienswijzen van een gemeentelijke reactie zijn voorzien. In de begeleidende brief zal eveneens de vervolgprocedure kenbaar worden gemaakt.

Middelen
Voor de actualisering van het bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990) is indertijd een toereikend krediet beschikbaar gesteld.

Evaluatie
Niet van toepassing.

Bijlagen
1. Zienswijzennota Ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied" en Ontwerp plan-MER/Passende Beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied; (2014-15494)
2. Bijlage aangepaste plantoelichting bestemmingsplan Buitengebied; (2014-16946)
3. Bijlage aangepaste planregels bestemmingsplan Buitengebied; (2014-16945 en 2014-16947)
4. Bijlage ambtshalve aanpassingen planverbeelding bestemmingsplan Buitengebied; (2014-15509)
5. Bijlage aanpassing planverbeelding o.g.v. zienswijzen bestemmingsplan Buitengebied; (2014-15511)
6. Reactienota plan-MER en Passende Beoordeling; (2014-15500)
7. Aanvulling plan-MER d.d. 3 april 2014; (2014-15502)
8. Plan-MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland met bijbehorende Passende Beoordeling; (2014-18127 en 2014-18128)
9. Toetsingsadvies Commissie voor de m.e.r. d.d. 17-02-2014; (2014-05706 en 2014-05707)
10. *Aanvullend voorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied per 26-06-2014 toegevoegd. (2014-22438)*

Ter inzage gelegde stukken
1. De originele zienswijzen met bijbehorende bijlagen;
2. Het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied zoals dat ter inzage heeft gelegen. (Overigens ook te raadplegen via onze eigen gemeentelijke viewer: http://ruimtelijkeplannen.opsterland.nl/)

Burgemeester en wethouders van de Gemeente Opsterland,

De secretaris, De burgemeester,

Koen van Veen Francisa Ravestein

Afdeling : Ontwikkeling
Behandelend ambtenaar : Aize Kramer
Telefoonnummer : (0512) 386 290
Emailadres : Aize.Kramer@opsterland.nl

Bijlage 1

gemeente Opsterland

Zienswijzennota

Ontwerpbestemmingsplan “Buitengebied”
en
Ontwerp plan-MER/Passende Beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied

Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied" en ontwerp plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied

Inleiding

Het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied heeft samen met het ontwerp plan-MER bestemmingsplan Buitengebied ter inzage gelegen van november 2013 tot en met december 2013. Tijdens deze periode is een ieder in de gelegenheid gesteld te reageren op beide plannen. Er zijn 79 zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied ingekomen, twee van die zienswijzen hebben eveneens betrekking op de ontwerp plan-MER (nummers 40 en 43). Er zijn geen zelfstandige zienswijzen ingediend op de ontwerp plan-MER.
Van de volgende personen en/of instanties is een zienswijze ingekomen:

1. Langhout & Wiarda Juristen, Heidelaan 15b 8453 XG Oranjewoud namens de heer W. Dotinga, De Streek 39 Terwispel;
2. Langhout & Wiarda Juristen, Heidelaan 15b 8453 XG Oranjewoud namens de heer K. Hielkema, Hegedyk 15 Luxwoude;
3. NV Nederlandse Gasunie, Postbus 19, 9700 MA Groningen;
4. Eelerwoude BV, Postbus 54, 7470 AB Goor namens de heer E.J. Moedt, Mjûmsterwei 43 Bakkeveen;
5. Enviso Ingenieursbureau, Postbus 508 9200 AM Drachten namens Van der Wiel Infra & Milieu B.V. te Drachten;
6. Langhout & Wiarda Juristen, Heidelaan 15b 8453 XG Oranjewoud namens de heer S. van der Wal Lang' Ein 5 Langezwaag;
7. Familie Slikker - Koelstra, Boerestreek 14 8404 BK Langezwaag;
8. Langhout & Wiarda Juristen, Heidelaan 15b 8453 XG Oranjewoud namens de heer H. Sikkema Loksleane 19 te Wijnjewoude;
9. De heer S. Donker, Merkebuorren 66 9241 GH Wijnjewoude;
10. Mevrouw A.G. Sinnema, Nij Heawei 9241 WB Wijnjewoude;
11. Ministerie van Defensie, Postbus 90004 3509 AA Utrecht;
12. LTO Noord, Postbus 186 9200 AD Drachten namens de heer R. Calis, De Buorren 12 te Lippenhuizen;
13. LTO Noord, Postbus 186 9200 AD Drachten namens Maatschap Van der Sluis, De Leijen 4 te Gorredijk;
14. Rombou BV, Postbus 240 8000 AE Zwolle namens de heer J. Plantinga, De Slûs 9 te Frieschepalen;
15. Agrifirm Exlan BV, Postbus 1033 7940 KA Meppel namens V.O.F Herder – Brouwer, Tjalling Harkeswei 95 te Wijnjewoude;
16. Frysko Adviseurs, Seerob 5 9051 VA Stiens namens de familie H. Tolsma, Riperwei 40 te Tijnje;
17. De heer T. Dijkstra, Mandefjild 10 9243 SC Bakkeveen;
18. Maatschap Koelma, De Tsjoele 6a 8401 BE Gorredijk;
19. Maatschap J. & J. de Jong, De Biskop 13 9243 WG Bakkeveen;
20. Cumela Advies, Postbus 1156 3860 BD Nijkerk namens Loonbedrijf Lageveen en Zn VOF Swynswei 32 te Nij Beets;
21. De heer J. van den Brink, De Mersken 18 9247 WK Ureterp;
22. De heer E.T.M. van den Brink, De Feart 131 9247 CN Ureterp;
23. De heer E. Rohaan, De Mersken 1 9248 WR Siegerswoude;
24. De heer B. Zijlstra, Jarig van der Wielen Wei 6 9243 SH Bakkeveen;
25. De heer J. Wagenaar, Langpaed 7 9248 SX Siegerswoude;
26. De heer J.R. Bouma, Tolleane 1 9241 WH Wijnjewoude;
27. De heer R.J. Kok, Mandefjild 15 9243 SC Bakkeveen;
28. De heer R. Filius, Selmien-West 22 9247 TS Ureterp;
29. Maatschap L. Verloop-Reitsma, Hegedyk 28 8401 BK Gorredijk;
30. De heer A.B.M. Cornelissen, Nijefeansterwei 1 9243 WB Bakkeveen;
31. R.O. Adviesbureau voor ruimtelijke ontwikkeling, Hunzedal 43 9531 GB Borger namens familie Graafstra Mandewyk 20 te Bakkeveen;
32. De heer R. Kooijker, Riperwâlden 8 8406 ET Tijnje;
33. De heer E.K. van der Weide, De Leijen 91 8401 BA Gorredijk;
34. Maatschap K.P. Flapper en K.T. Flapper Hiemstra, Nijefeansterwei 5 9243 WB Bakkeveen;
35. De heer A. Nicolai, Kanaelwei Noard 8 9245 VK Nij Beets;

36. Wetterskip Fryslân te Leeuwarden;
37. Stalbouw.nl, Industrieweg 22c 3738 JX Maartensdijk namens Maatschap Zwaagstra Janssenstichting 12 te Nij Beets;
38. Achmea Rechtsbijstand, Postbus 10100 5000 JC Tilburg namens V.O.F. de Lindelaar De Streek 38 en 45 te Terwispel;
39. Maatschap E. vd Wolfshaar/A vd Wolfshaar-Botterblom, Nije Drintse Wei 4 9243 SE Bakkeveen;
40. Vereniging voor Natuurbescherming Gorredijk, Weverbled 3 8401 MB Gorredijk;
41. Draverscomplex Ureterp, familie De Boer, Bûtewei 20 9247 WL Ureterp;
42. Natuerferiening Bakkefean, Stoukamp 2 9243 JN Bakkeveen;
43. De heer J. Bakker, Russchenreed 9 9241 EG Wijnjewoude;
44. De heer R. Goseling, Jan Hofswyk 6 9241 HN Wijnjewoude;
45. Langhout & Wiarda Juristen, Heidelaan 15b 8453 XG Oranjewoud namens de heer J. Huisman, Warrewei 28 Tijnje;
46. Rombou BV, Postbus 240 8000 AE Zwolle namens Maatschap Huisman, Aldhôf 1 te Olterterp;
47. Maatschap J. & J. de Jong, De Biskop 13 9243 WG Bakkeveen;
48. Accon AVM Belastingadviseurs BV, Postbus 623 9200 AP Drachten namens de heer B. de Jong , De Warren 8 te Tijnje;
49. Agrifirm Exlan BV, Postbus 1033 7940 KA Meppel namens Maatschap Broeders & Oosterveld Mandefjild 9 te Bakkeveen;
50. Agrifirm Exlan BV, Postbus 1033 7940 KA Meppel namens Maatschap Janssen Middenwei 19 te Siegerswoude;
51. De heer J.T. Monkelbaan, Fûgelsang 29 8403 BB Jonkerslân;
52. De heer A.L. Visser, Boerestreek 18 9247 CC Ureterp;
53. De heer J.J. Hoogenberg, Opper Haudmare 9 9241 HP Wijnjewoude;
54. Drent Transport, De Feart 121 9247 CM Ureterp;
55. Dienst Landelijk Gebied (Landinrichtingscommissie Koningsdiep), Postbus 2003 Leeuwarden;
56. Staatsbosbeheer, Postbus 333 9700 AH Groningen;
57. Hooghiemster taxatie & advies namens de familie Van Harinxma thoe Slooten te Beetsterzwaag;
58. Maatschap E. vd Wolfshaar/A vd Wolfshaar-Botterblom, Nije Drintse Wei 4 9243 SE Bakkeveen;
59. Stichting Historisch Belang Noord Nederland, De Wylp 15 9247 GH Ureterp;
60. De heer J van de Lageweg, Aldhôf 2 9246 TM Olterterp;
61. Vereniging voor Natuur en Milieu Ureterp, Hagedoarnleane 8 9247 AG Ureterp;
62. De heer J. Slofstra, Stoukamp 2 9243 JN Bakkeveen;
63. Ride With Pride Pension- en Opfokstalling, familie Bank Poassen 25 8409 CL Hemrik;
64. Natuurmonumenten, Postbus 9955 1243 ZS 's-Gravenland;
65. Golf & Countryclub Lauswolt, Postbus 36 9244 ZN Beetsterzwaag;
66. Karus Architectuur, Ampèrelaan 1 L 9207 AM Drachten namens de heer T. Schaap, Merkebuorren 13 te Wijnjewoude;
67. LTO Noord, afdeling Opsterland, Postbus 186 9200 AD Drachten;
68. Stichting Univé Rechtshulp, Postbus 557 9400 AN Assen namens de familie Henstra, Zandlaan 1 te Beetsterzwaag;
69. De heer R.J. Kok, Mandefjild 15 9243 SC Bakkeveen;
70. Historische Vereniging Bakkeveen, Weverswâl 13 9243 JL Bakkeveen;
71. De heer mr. C.A.F. graaf d'Ansembourg, Van Harinxmaweg 1 9244 CJ Beetsterzwaag;
72. Cumela Advies, Postbus 1165 3860 BD Nijkerk namens de heer W. Kok te Bakkeveen;
73. Cumela Advies, Postbus 1165 3860 BD Nijkerk namens Loonbedrijf Gebroeders Kok te Heerenveen;
74. Cumela Advies, Postbus 1165 3860 BD Nijkerk namens Loonbedrijf Siegerswoude te Siegerswoude;
75. Cumela Advies, Postbus 1165 3860 BD Nijkerk namens Loonbedrijf Gebroeders Kok te Bakkeveen;
76. Cumela Advies, Postbus 1165 3860 BD Nijkerk namens Landbouwbedrijf Kok te Bakkeveen;
77. Gedeputeerde Staten van Fryslân, Postbus 631 8901 BK Leeuwarden;
78. Van Eysinga & Oostra c.s., Postbus 254 8600 AG Sneek namens Stichting Van Teyens Fundatie;
79. Stichting A&B, familie Barf, Merkebuorren 90 9241 GH Wijnjewoude.

In het navolgende zijn de zienswijzen samengevat en van een gemeentelijke reactie voorzien. Daar waar tevens sprake is van een reactie op de ontwerp plan-Mer wordt dit bij de behandeling van de betreffende zienswijze expliciet benoemd.

Ontvankelijkheid

De zienswijzen zijn, met uitzondering van de zienswijzen onder 77 en 78, allen tijdig ingediend en derhalve ontvankelijk. De zienswijzen onder nummer 77 en 78 dienen niet-ontvankelijk te worden verklaard en worden in het kader van de behandeling van de zienswijzen inhoudelijk buiten beschouwing gelaten. De zienswijzen onder 36, 37, 60, 63, 66, 71 en 79 zijn aan het college van burgemeester en wethouders gericht dan wel op andere wijze ter attentie van de gemeente Opsterland gericht en op basis van de wettelijke doorzendplicht onverwijld toegezonden aan de gemeenteraad.

Korte samenvatting inhoud zienswijzen

Van de 79 ingediende zienswijzen (waarvan 2 niet ontvankelijk) is het merendeel gericht op het individueel belang (71 zienswijzen). Het gaat hier voornamelijk om zienswijzen die volgens reclamanten betrekking hebben op het niet juist vastleggen van een bouwperceel, een verkeerde bestemmingskeuze of te beperkte bouw- en gebruiksmogelijkheden binnen de bestemming die reclamanten treft. Ook gaat het hier om bezwaren die gericht zijn tegen de bouw- en gebruiksmogelijkheden van derden. Van deze 71 zienswijzen wordt voorgesteld 40 deels of geheel te honoreren.

Tegen het algemeen beleid wordt vooral bezwaar gemaakt door lokale natuurverenigingen. Deze pleiten voor een verdergaande bescherming van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden. De instanties die uiteindelijk als beheerders verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling, de bescherming en het behoud van natuur, landschap en cultuurhistorie (o.a. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten Landinrichtingscommissie Koningsdiep) hebben slechts opmerkingen op detailniveau, voornamelijk ten behoeve van de bescherming van hun eigen belangen.

In z'n algemeenheid kan dus worden gesteld dat er een groot draagvlak is voor het beleid dat in het bestemmingsplan Buitengebied is verwoord. In de onderstaande figuur is inzichtelijk gemaakt wat de aard van de ingediende zienswijzen op het bestemmingsplan is.

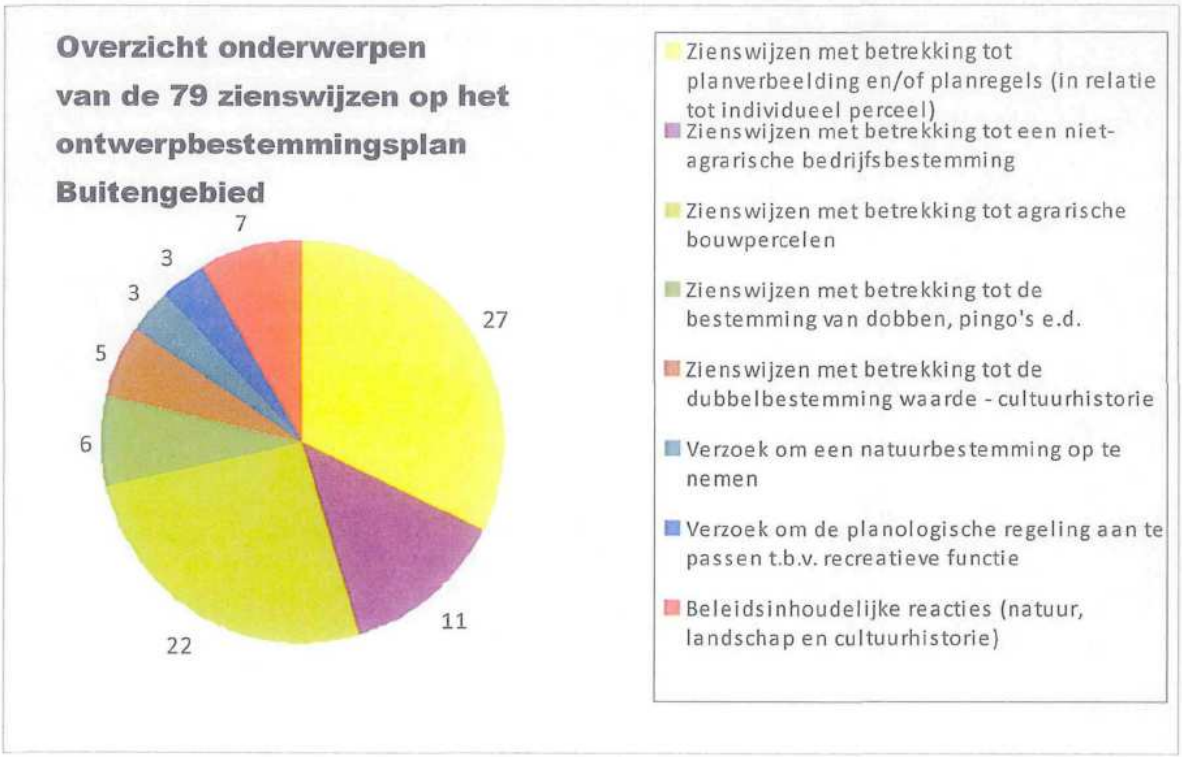

Inhoud zienswijzen en gemeentelijk standpunt

Reclamant 1
Reclamant stelt bij brief van 20 november 2013 dat aan het perceel Streek 38 te Terwispel is de bestemming “Recreatie - Verblijfsrecreatie” is toegekend met gebruiksmogelijkheden als groepsaccommodatie en logiesverstrekking. Ook zijn ondergeschikte horeca-activiteiten mogelijk tot 50 m².
Geconstateerd wordt dat binnen deze bestemming ook standplaatsen voor kampeermiddelen mogelijk zijn met bijbehorende gebouwen ten behoeve van sanitair en beheer. Vanwege de omvang van het perceel biedt de bestemming de mogelijkheid tot vestiging van een grote groepsaccommodatie, waarop vergunningsvrij recreatiewoningen en chalets kunnen worden gebouwd en wel 200 caravans kunnen worden geplaatst. Volgens reclamant blijk uit niets wat de ruimtelijke gevolgen zijn.
Voorts wordt niet vermeld hoeveel personen de groepsaccommodatie kan herbergen, terwijl dit wel ruimtelijk relevant is. Ook constateert reclamant dat de ‘kleinschalige logiesverstrekking’ ruimte biedt voor 60 personen (15 eenheden maal 4 personen).
Ten slotte wordt aangegeven dat de horeca-activiteit, zoals een snackbar of een bistro, zelfstandig kan worden uitgeoefend en planologisch niet ondergeschikt is aan de recreatieve bestemming.
Uit het vorenstaande concludeert reclamant dat er een verblijfsrecreatieve voorziening kan ontstaan met 200 caravans met een gemiddelde bezetting van 4 personen, dat betekent dat er 800 personen zouden kunnen verblijven. Een (MER-)onderzoek was hier op zijn plaats geweest, waardoor er schending is van de onderzoeksplicht als bedoeld in artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Om die reden is bij de bestemmingskeuze zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezig situatie. De bestemming is dan ook opgesplitst in een aantal ‘subbestemmingen’ die met behulp van een aanduiding zijn geregeld. Zo zijn ingevolge artikel 13 lid 13.1.a standplaatsen voor kampeermiddelen alleen maar mogelijk ter plaatse van de aanduidingen ‘specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping’ en ‘specifieke vorm van recreatie - natuurcamping’. Een kampeerterrein met maximaal 200 plaatsen mag dus alleen maar ter plaatse van de aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping’. Deze aanduiding is niet van toepassing op het perceel De Streek 38 te Terwispel. Ook zijn op grond van deze systematiek geen recreatiewoningen of chalets mogelijk. Immers, de betreffende aanduidingen zijn niet aan het perceel toegekend. Vergunningvrije gebouwen voor recreatief nachtverblijf mogen uitsluitend gerealiseerd worden, indien het bestemmingsplan deze mogelijk maakt (artikel 3 lid 2 bijlage II Besluit omgevingrecht)

Wel zijn we naar aanleiding van deze zienswijze van mening dat deze wijze van bestemmen in die zin dat alle vormen van verblijfsrecreatie onder één bestemming zijn gebracht niet altijd even duidelijk is en ruimte houdt voor interpretatieverschillen. Om die reden is de bestemming ‘Recreatie - Verblijfsrecreatie’ alsnog opgesplitst in de volgende bestemmingen:

1. Recreatie – Verblijfsaccommodatie: dit betreffen de in de gemeente aanwezige kampeerboerderijen en vergelijkbare groeps- en verblijfsaccommodaties;
2. Recreatie – Kampeerterrein: dit betreffen de aanwezige natuur- en volwaardige campings die op dezelfde wijze als in de oorspronkelijke regeling zijn uitgesplitst en geregeld;
3. Recreatie – Recreatiewoning: de in het buitengebied aanwezige recreatiewoningen zijn als zodanig bestemd.

Het perceel De Streek 38 te Terwispel is naar aanleiding van het vorenstaande de bestemming ‘Recreatie - Verblijfsaccommodatie’ toegekend. Het beleid is evenwel dat bij groeps- en verblijfsaccommodaties ook kleinschalig kamperen is toegestaan in de vorm van een minicamping (maximaal 15 kampeermiddelen). Indien er sprake is van afwijkend gebruik ten opzichte van de hoofdbestemming, is dit geregeld met een specifieke aanduiding.
Op dit moment loopt een aanvraag omgevingsvergunning met uitgebreide procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingrecht (Wabo) voor een aantal voorgestane activiteiten op het perceel aan De Streek 38.

De in april 2013 aangevraagde activiteiten bestaan voor wat betreft het perceel De Streek 38 uit een groepsaccommodatie en twee Finse trekkershutten (maximaal 20 slaapplaatsen), een restaurant, een ruimte voor bijeenkomsten en het houden van koeien, schapen en kleinvee. Bij deze aanvraag is door de initiatiefnemers een goede ruimtelijke onderbouwing gevoegd. Het college heeft bij besluit van 8 april 2014 aangegeven met toepassing van artikel 3.12 lid 1.a.3° Wabo voor de betreffende activiteiten omgevingsvergunning te willen verlenen.
In het voorliggende bestemmingsplan is hierop geanticipeerd. In dat kader hebben wij ook geoordeeld dat een zelfstandige restaurantfunctie planologisch aanvaardbaar is.
Ten aanzien hiervan is de brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) van belang. In deze brochure zijn de planologische normafstanden opgenomen die in principe moeten worden aangehouden tussen woningen en bedrijven. Deze afstanden zijn behalve van de factoren aard en omvang van het bedrijf mede afhankelijk van de omgeving. Voor een rustige woonomgeving gelden andere afstanden (strengere eisen) dan voor bijvoorbeeld drukke woonwijken, gemengde gebieden of landelijke gebieden. Voor het vaststellen van deze afstanden wordt onder andere gekeken naar de milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De bedrijven zijn in de VNG-publicatie ingedeeld in een zestal categorieën met bijbehorende gewenste afstand tot milieugevoelige functies. De categorieën geven de zwaarte van bedrijvigheid en mogelijke milieuhinder weer. Van de afstanden kan gemotiveerd worden afgeweken.
Een restaurant wordt ingevolge de bedrijvenlijst van de VNG aangemerkt als een bedrijf uit milieucategorie 1. Dit is de minst zware milieucategorie. Voor bedrijven uit milieucategorie 1 dient een afstand van minimaal 10 meter tot woningen van derden in acht te worden genomen. De situering van het restaurant voldoet hieraan, waardoor er planologisch gezien geen bezwaar is voor de vestiging van een restaurantfunctie.
Naast de planologische regeling in het bestemmingsplan is uiteraard ook de milieuwetgeving van belang. Het Activiteitenbesluit Horeca op grond van de Wet milieubeheer biedt bescherming tegen geluid afkomstig van horeca-inrichtingen. Zowel bestaande als nieuwe horeca-inrichtingen moeten zich in beginsel houden aan de standaard geluidsnormen, zoals vermeld in het betreffende besluit. Dit is echter niet iets dat in het bestemmingsplan wordt geregeld en derhalve ook niet op basis van het bestemmingsplan kan worden gehandhaafd. Op basis van het bestemmingsplan in combinatie met het in acht nemen van de milieuvoorschriften kan een goed woon- en leefklimaat worden gegarandeerd. Om die reden hebben we het restaurant inbestemd middels de aanduiding 'horeca van categorie 2'.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan in die zin dat:

1. de bestemming 'Recreatie - Verblijfsrecreatie' is opgesplitst in de volgende bestemmingen:
    a. Recreatie – Verblijfsaccommodatie;
    b. Recreatie – Kampeerterrein;
    c. Recreatie – Recreatiewoning;
2. aan het perceel De Streek 38 de bestemming 'Recreatie – Verblijfsaccommodatie' is toegekend, voorzien van de aanduidingen 'horeca van categorie 2', 'agrarisch' en 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking'.

<u>Reclamant 2</u>
In de eerste plaats wordt bij brief van 18 november 2013 door reclamant opgemerkt dat aan het perceel Hegedyk 15 te Luxwoude de juiste bestemming ('Wonen') is toegekend.
Wel wordt geconstateerd dat de bestaande oppervlakte aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen groter is dan de in de regels opgenomen maximale mogelijkheid van 200 m². Om die reden wordt verzocht de bestaande oppervlakte te legaliseren door middel van de regeling 'bestaand', zoals ook opgenomen in artikel 17 lid 17.2 sub b onder 2.

Reactie: In de eerste plaats constateren wij dat in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 het betreffende perceel ook een woonbestemming heeft en daarmee dus in overeenstemming is gebracht.

In 1997 en 2001 is op grond van de in dat plan opgenomen vrijstellingsmogelijkheden bouwvergunning verleend voor respectievelijk het plaatsen van een schuur met een oppervlakte van 144 m² en een materiaalberging van 18 m². De vergunde oppervlakte aan erfbebouwing is 162 m² en valt derhalve binnen de bestemmingsregeling van het nieuwe plan.
Het opnemen van een regeling om de bestaande oppervlakte aan gebouwen te legaliseren dat groter is dan in de bestemmingsplan opgenomen maatvoering is hier dus niet op zijn plaats.

Overigens is het gemeentelijk beleid dat de bestaande oppervlakte aan erfbebouwing, welke groter dan de in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte onder het overgangsrecht valt. Om te voorkomen dat op grond van de overgangregel oude bebouwing blijft bestaan en er verrommeling zou kunnen plaatsvinden is ter stimulering van afbraak een zogenaamde saneringsregel van toepassing. Na sloop van de verouderde gebouwen mag tot maximaal 70% van de oorspronkelijke oppervlakte worden teruggebouwd. Teneinde sanering en herbouw te bevorderen mogen nieuwe (vrijstaande) bijgebouwen worden gebruikt voor lichte bedrijfsactiviteiten en opslag of stalling.

Voorts worden op het perceel een aantal paarden gehouden en is een paardenbak bij de woning aanwezig. Een paardenbak is slechts bij afwijking mogelijk in het bestemmingsplan. Verzocht wordt de paardenbak te regelen middels een aanduiding.

Reactie: Het beleid ten aanzien van paardrijbakken is nieuw ten opzichte van het geldende bestemmingsplan. In het geldende bestemmingsplan was geen expliciete regeling voor paardrijbakken opgenomen, wat tot onduidelijkheid heeft geleid bij de beoordeling of paardrijbakken wel of niet zijn toegestaan ingevolge het geldende bestemmingsplan. Als gevolg hiervan zijn er in de loop van de afgelopen 20 jaar een groot aantal paardrijdbakken ontstaan. Door het ontstaan hiervan is in de praktijk gebleken dat deze paardrijbakken gevolgen kunnen hebben voor functies in de directe omgeving. Om deze reden is hiervoor in het nieuwe bestemmingsplan een regeling opgenomen die de aanleg van *nieuwe* paardrijbakken toetst aan een aantal ruimtelijke en milieuhygiënische randvoorwaarden. De paardrijbakken die reeds gerealiseerd zijn worden beschouwd als paardrijdbakken die op basis van het bestemmingsplan uit 1990 ruimtelijk en milieuhygiënisch inpasbaar zijn bevonden zijn om die reden niet aangeduid. Omdat nieuwe paardrijbakken in het nieuwe bestemmingsplan via afwijking mogelijk zijn, zullen deze na vergunningverlening uiteindelijk ook niet op de verbeelding worden toegevoegd.

Verder is geconstateerd dat de ontsluiting van het perceel geregeld is via de bestemming ‘Agrarisch’ waarin alleen landbouwontsluitingswegen zijn toegestaan. Het betreft hier echter een ontsluitingsweg ten behoeve van een woning, om welke reden reclamant verzoekt de bestemmingsomschrijving aan te passen.

Reactie: Het betreft hier de bestemming ‘Agrarisch’ waar in hoofdzaak landbouwontsluitingswegen zullen voorkomen die niet specifiek als ‘Verkeer’ zijn bestemd. Uiteraard zijn toegangswegen naar woningen ook toegestaan, het aanleggen hiervan is met een omgevingsvergunning mogelijk (artikel 3 lid 3.7 sub a). Hiermee is het medegebruik van de agrarische gronden voor (de aanleg van) toegangswegen voldoende gewaarborgd.

Aanvullend wordt bij brief van 22 november 2013 aangegeven dat er zich op het perceel Hegedyk 15 te Luxwoude een mestput bevindt (6,50 m x 4,00 m) die, voor zover nodig, positief zou moeten worden inbestemd. Hetzelfde geldt voor een paddock, welke thans in strijd is met de bouw- en gebruiksregels.

Reactie: Het gaat in de onderhavige situatie om het hobbymatig houden van paarden binnen de woonbestemming dat expliciet is toegestaan ingevolge artikel 17 lid 17.1 sub a onder 2. Bijbehorende bouwwerken ten behoeve van dat medegebruik zijn in dat geval ook toegestaan en is een specifieke regeling niet nodig.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan

Reclamant 3

De Gasunie constateert in haar schriftelijke zienswijze van 5 november 2013 dat de ligging van de aardgastransportleidingen niet geheel overeenkomstig haar gegevens zijn bestemd.
Verder is een belemmeringenstrook van 7 meter aan weerszijden van de leiding aangegeven daar waar 4 meter voldoende is bij leidingen met een druk van 40 bar of minder en 5 meter bij leidingen met een druk van meer dan 40 bar. Verzocht wordt het bestemmingsplan hier op aan te passen.
Ook wordt verzocht het 'permanent opslaan van goederen' toe te voegen als strijdig gebruik.

Reactie: De gemeente kan zich vinden in de zienswijze van de Gasunie en heeft de tracés en de bijbehorende belemmeringenstroken van de bestemming 'Leiding - Gas' in overeenstemming gebracht met de door de Gasunie aangeleverde informatie. Ook is de betreffende strijdig gebruiksbepaling aan de regels toegevoegd.

Ten aanzien van de bestemming 'Bedrijf - nutsvoorziening' verzoekt de Gasunie op te nemen dat het ook gaat om een gasdrukmeet- en regelstation. Op deze manier is het volgens de Gasunie duidelijk wat het betreft en kan ook worden voldaan aan de milieucategorie 3.1 die het gasdrukmeet- en regelstation heeft.
Verder wordt verzocht de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen binnen deze bestemming te vergroten naar 3,50 meter om zo een veilig en bedrijfszeker gastransport te kunnen waarborgen.

Reactie: De bestemming 'Bedrijf – nutsvoorziening' (artikel 6) geeft een algemene regeling voor alle nutsvoorzieningen die niet onder de vergunningvrije regeling vallen. Ingevolge het begrip dat is opgenomen in artikel 1 lid vallen hier mede onder *'voorzieningen ten behoeve van de telecommunicatie en de gas-, water- en elektriciteitsdistributie'* . Onder deze bepaling vallen ook gasdrukmeet- en regelstations. Deze bestemming kent geen onderscheid in milieucategorieën, waardoor in feite alle nutvoorzieningen zijn toegestaan. Hiermee is het gebruik voor dergelijke inrichtingen binnen de bestemming als passend te beschouwen en is een aanpassing op dit onderdeel niet noodzakelijk.
De vergroting van de hoogte van erf- en terreinafscheidingen wordt aanvaardbaar geacht. Belangen als veiligheid en beveiliging rondom deze inrichtingen prevaleren hier boven het ruimtelijke belang.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen van het bestemmingsplan:

- deels aanpassen tracé gasleiding bestemming 'Leiding - Gas';
- aanpassen breedte belemmeringenstroken binnen de bestemming 'Leiding - Gas' (4 en 5 meter aan weerszijden leiding);
- opnemen specifieke gebruiksregel inhoudend het verbod op het permanent opslaan van goederen;
- vergroting hoogte erf- en terreinafscheiding naar 3,50 meter binnen de bestemming 'Bedrijf - Nutsvoorziening'.

Reclamant 4

Reclamant geeft bij brief van 20 november 2013 aan dat met de provincie is overeengekomen dat het pluimveebedrijf aan de Mjûmsterwei 43 te Bakkeveen vanwege de ligging aan de Ecologische Hoofdstructuur wordt beëindigd. Dit beëindigingsproces dat inmiddels heeft geleid tot sloop van 5.300 m² in ruil voor de bouw van een extra woning (ruimte voor ruimte regeling) aan bedrijfsgebouwen heeft jaren geduurd. Nu is door reclamant geconstateerd dat op het perceel slechts één woning mogelijk is. Verzocht wordt om naast de bestaande woning op grond van de Ruimte voor Ruimte overeenkomst die met de gemeente is afgesloten, nog een tweede woning toe te staan op het betreffende perceel.

Reactie: De extra woning die is overeengekomen in het kader van de Ruimte voor Ruimteregeling is niet op de verbeelding aangeduid in het ontwerpbestemmingsplan. Het bestemmingsplan is hierop aangepast.

Conclusie: Het bestemmingsplan is aangepast in die zin dat aan de woonbestemming van het perceel Mjûmsterwei 43 te Bakkeveen de mogelijkheid voor een tweede woning is opgenomen.

Reclamant 5

Reclamant geeft bij brief van 13 november 2013 aan eerder verzoek te hebben ingediend met betrekking tot de zandwinput gelegen aan de Beetsterweg te Nij Beets dat door onbekende oorzaak niet door de gemeente is ontvangen. Dit verzoek dat als bijlage bij de zienswijze is opgenomen, is getoetst aan het ontwerpbestemmingsplan. Op grond daarvan wordt verzocht om een goede inpassing van het huidige ruimtelijke gebruik van de zandwinput dat bestaat uit de volgende punten:

1. aanpassing van de bestemming van het gronddepot van Water naar zanddepot / compostering. De ligging van dit gebied is dusdanig gekozen dat de begrenzing aan de straatzijde gelijk valt met de wateroverstort vanuit de zandwinplas in de watergang parallel aan de Beetsterweg, waardoor de bewaking van grenzen eenvoudig kan worden uitgevoerd;
2. aanpassing van de bestemming van de afschermende wal aan de westzijde van de composteerlocatie van natuurlijke en landschappelijke waarden naar zanddepot / compostering.

Reactie: De verzochte aanpassingen van het plan betreffen aanpassingen die overeenkomen met de huidige situatie en het huidige gebruik wat al bestond ten tijde van het voor de zandwinput opgestelde bestemmingsplan “Nij Beets Zandwinput”, zoals vastgesteld op 18 september 2006. Destijds is bij de opstelling van dat plan kennelijk verzuimd de plankaart in overeenstemming te brengen met de bestaande situatie. In het voorliggende plan is de begrenzing van het geldende bestemmingsplan “Nij Beets Zandwinput” overgenomen, hetgeen dus opnieuw niet correct is. Omdat er sprake is van een gebruik dat zich al voordoet voorafgaand aan de opstelling van het vorige bestemmingsplan, wordt de aanpassing aan de huidige situatie noodzakelijk geacht. Het toekennen van de bestemming ‘Bedrijf’ met de functieaanduiding ‘gronddepot’ wordt vanuit ruimtelijke en milieuhygiënische redenen op de betreffende plekken aanvaardbaar geacht en is derhalve niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot een verruiming van de bestemmingsgrenzen van de bestemming ‘Bedrijf’ ter plaatse van de zandwinpunt aan de Beetsterweg te Nij Beets.

Reclamant 6

Reclamant heeft een ter plaatse van het perceel Lange Ein 5 te Langezwaag een bestemmingsvlak van meer dan 5.000 m² en is voornemens een schuur te bouwen met een oppervlakte van 300 m², waardoor de gezamenlijke oppervlakte aan erfbebouwing op 450 m² komt. Reclamant wenst dat een en ander bij recht planologisch mogelijk worden gemaakt.

Reactie: Het bestemmingsplan kent binnen de bestemming ‘Wonen – Woonboerderij’ waar bij recht erfbebouwing mogelijk is met een oppervlakte tot maximaal 150 m². Ingevolge de afwijkingsregeling als bedoeld in artikel 19 lid 19.4.1 sub f is vergroting tot maximaal 300 m² mogelijk. Het betreft hier een vergroting *tot* 300 m² en geen vergroting *met* 300 m², zoals kennelijk door reclamant wordt verondersteld. De gewenste uitbreiding waardoor de gezamenlijke oppervlakte aan erfbebouwing 450 m² zal bedragen, is derhalve uitgesloten. Voor een dergelijke aanvraag zal een omgevingsvergunning worden geweigerd.
Voorts merken wij op dat een afwijkingsprocedure pas wordt ingezet op het moment dat er een aanvraag omgevingsvergunning is ingediend. Het vergroten van de oppervlakte aan erfbebouwing is namelijk niet alleen gekoppeld aan de oppervlakte van het bestemmingsvlak, maar dient ook te voldoen aan een aantal andere voorwaarden, in dit concrete geval aan de voorwaarden die zijn opgenomen in artikel 19 lid 19.4.1 aanhef. Het bouwplan wordt in dat geval aan de betreffende voorwaarden getoetst. Het mag duidelijk zijn dat er zonder aanvraag niet getoetst kan worden aan de afwijkingsregels en dat dus niet kan worden ingestemd met het verzoek.

Voorts is reclamant voornemens om in de nabije toekomst een paardrijbak aan te leggen en verzoekt deze eveneens bij recht te regelen.

Reactie: Ten aanzien van het beleid van nieuwe paardrijbakken wordt verwezen naar de reactie van de zienswijze van reclamant 2. Net als bij de gewenste vergroting van de oppervlakte van erfbebouwing is hier sprake van een verzoek zonder dat daar een aanvraag omgevingsvergunning aan ten grondslag ligt. Op het moment dat er een concrete aanvraag wordt ingediend voor de betreffende paardijbak, als deze worden getoetst aan de voorwaarden die zijn opgenomen in de afwijkingsregels van het bestemmingsplan (artikel 19 leden 19.4.1 sub j en 19.6 sub 1).

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 7

Reclamanten geven te kennen bezwaar te hebben tegen de woonbestemming op hun perceel aan de Boerestreek 14 te Langezwaag. Er vindt bedrijfsvoering plaats aan huis, verwezen wordt naar de betreffende bedrijfswebsite.
Verder vinden reclamanten het vreemd dat zij niet persoonlijk op de hoogte zijn gebracht van de veranderingen in het bestemmingsplan, hetgeen volgens hen ingrijpende gevolgen kan hebben.

Reactie: In het bestemming Landelijk Gebied 1990 heeft het betreffende perceel de bestemming 'Handel en bedrijf', zoals deze bestemming met toepassing van een wijzigingsprocedure door het college op 13 augustus 1996 is vastgesteld. Deze bestemming is destijds opgenomen ten behoeve van de realisering van een houtbouwbedrijf. Tijdens de veldverkenningen ten behoeve van de opstelling van het onderhavige bestemmingsplan bleek dat het betreffende houtbouwbedrijf niet meer in functie was en is de oorspronkelijke woonbestemming weer toegekend. Nu toch blijkt dat er ter plaatse sprake is van bedrijvigheid (dienstverlening) en de betreffende functie qua omvang niet past binnen de regeling voor aan-huis-verbonden beroepen of kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, achten we het handhaven van de bedrijfsbestemming aanvaardbaar.
Voor wat betreft de kennisgeving van het bestemmingsplan, is de wettelijke procedure gevolgd in die zin dat deze plaatsvindt via de wettelijk verplichte kanalen (huis-aan-huisblad, Staatscourant en gemeentelijke website). Het individueel op de hoogte stellen van belanghebbenden is niet verplicht en, gelet op de omvang van het plan, ondoenlijk. Desalniettemin is als service naar de bewoners van het buitengebied een informatieve brief verspreid voorafgaand aan de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan. Op deze wijze is naar onze mening voldoende blijk gegeven van een zorgvuldige procedure.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van de woonbestemming naar de bestemming 'Bedrijf' ter plaatse van het perceel Boerestreek 14 te Langezwaag overeenkomstig de begrenzing van het wijzigingsplan d.d. 13 augustus 1996.

Reclamant 8

Reclamant constateert dat hun schuur op het perceel Loksleane 19 te Wijnjewoude buiten het bestemmingsvlak van de woonbestemming valt en om die reden wordt verzocht het bestemmingsvlak te vergroten naar 43 meter bij 43 meter.

Reactie: In het veld is geconstateerd dat het bestemmingsvlak van het perceel Loksleane 19 te Wijnjewoude niet overeenkomt met het feitelijke erf. Het bestemmingsplan is hierop aangepast.

Voorts geeft reclamant te kennen dat het bestaande hekwerk niet onder de regeling voor erf- en terreinafscheidingen van de woonbestemming past omdat dit hekwerk – dat vóór de voorgevel is gesitueerd - groter is dan 1,00 m. De hoogte dient in overeenstemming te worden gebracht met de regeling, zoals als die in de bestemming 'Agrarisch' is opgenomen.

Reactie: Los van het feit of het bedoelde hekwerk hoger is dan 1,00 meter blijft de regeling, zoals die is opgenomen in het bestemmingsplan gehandhaafd. De algemene beleidslijn voor erf- en terreinafscheidingen bij woningen is afgestemd op de wet- en regelgeving, waarbij (vergunningvrije) erf- en terreinafscheidingen vóór de voorgevel van de bebouwing in principe 1,00 meter hoog mogen zijn.

Vanuit de bescherming van het ruimtelijk beeld vanaf de weg wordt dit ook wenselijk geacht. Uitzonderingen daarop, zoals geringe afwijkingen dan wel met vergunning verkregen mogelijkheden voor hogere afscheidingen worden, met name gelet op de omvang van het bestemmingsplangebied, niet specifiek geregeld.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van de begrenzing van het woonperceel in die zin dat de breedte 40 meter wordt en de diepte 45 meter.

Reclamant 9

Reclamant heeft bezwaar tegen de woonbestemming op het perceel Duerswald 31 te Wijnjewoude. De bestaande schuren van het voormalige pluimveebedrijf dat in 1998 is gestopt worden nu door hem gebruikt als opslag van bouwmaterialen en bouwmaterieel en deels als werkplaats. Het aangrenzende perceel weiland wordt verhuurd aan een paardenliefhebster.
Reclamant geeft aan voor het werk en inkomen afhankelijk te zijn van deze schuren, alsmede zijn ouders die eigenaar zijn. Naar aanleiding van de inspraak is de woonbestemming aangepast in die zin dat een kleinschalige stalling is toegevoegd.
Inmiddels heeft reclamant nieuwe plannen in die zin dat hij de betreffende woning gaat betrekken, waardoor hij de beschikking krijgt over de opstallen. In dat kader wenst hij beide schuren te saneren en nieuwbouw te plegen, waarvan de oppervlakte 10% wordt verkleind.
Gelet op het vorenstaande verzoekt reclamant aan de betreffende woonbestemming een bedrijfs-bestemming toe te kennen.

Reactie: In het kader van de inspraak op het voorontwerpbestemmingsplan is naar aanleiding van de inspraakreactie (inspraakreactie 103, administratienummer 106) geconcludeerd dat zolang de activiteiten in de voormalige bedrijfsgebouwen zich enkel en alleen beperken tot de stalling van caravans en opslag van bouwmaterialen er geen aanleiding wordt gezien om het bestemmingsplan aan te passen. Wij houden op dit moment vast aan dat standpunt, omdat het verzoek van reclamant te prematuur is om zomaar een woonbestemming naar een bedrijfsbestemming om te zetten. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Het op voorhand toekennen van een bedrijfsbestemming, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Dat wil overigens niet zeggen dat wij onwelwillend staan tegenover het verzoek, omdat dit mogelijk zou kunnen passen binnen het beleidskader voor vrijkomende agrarische bedrijven. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 10

Reclamant geeft aan dat haar perceel aan de Nije Heawei 1 te Wijnjewoude in het ontwerpbestemmingsplan een woonbestemming heeft gekregen daar waar in het voorontwerpbestemmingsplan nog sprake was van een bestemming ‘Bedrijf’ met de aanduiding ‘paardenhouderij’. In 2012 heeft zij dit perceel gekocht met als doel er een bedrijf te vestigen op het gebied van training, instructies en stalling van paarden. Het inmiddels opgestelde ondernemingsplan is bij de zienswijze gevoegd. Verzocht wordt de bestemming weer in overeenstemming te brengen met de eerder opgenomen bedrijfsbestemming.

Reactie: In het ontwerpbestemmingsplan is voor het perceel Nije Heawei 1 te Wijnjewoude een woonbestemming opgenomen, omdat tussen de periode van het voorontwerpbestemmingsplan en het ontwerpbestemmingsplan geen sprake was van bedrijfsactiviteiten op het betreffende perceel. Eerder was sprake van een paardenhandel die in het voorontwerpbestemmingsplan nog als zodanig was bestemd en planologisch paste in het toen geldende bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 waar het perceel de bestemming ‘Agrarisch bedrijf’ had.

Nu aantoonbaar is gemaakt dat de plannen vergelijkbaar zijn met de in het vorige bestemmingsplan toegestane gebruiksmogelijkheden, bestaat hier tegen geen bezwaar.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van de woonbestemming van het perceel Nije Heawei 1 te Wijnjewoude in die zin dat de bestemming 'Bedrijf' met de nadere aanduiding 'paardenhouderij' is toegekend.
De begrenzing van de bestemming is afgestemd op de begrenzing van de bestemming 'Agrarisch gebied' uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

Reclamant 11
De zienswijze van reclamant heeft betrekking op de regeling aangaande de militaire laagvliegroute en de radarverstoringsgebieden. In het voorliggende ontwerpbestemmingsplan is in artikel 27 lid 27.2 de aanduiding 'luchtvaartverkeerzone' opgenomen die volgens reclamanten geen betrekking heeft op de militaire laagvliegroute. Deze militaire laagvliegroute dient alsnog op de verbeelding te worden opgenomen met de daaraan gekoppelde hoogtebeperking van 40 meter.

Reactie: Naar onze mening is het gebied waarop de militaire laagvliegroute betrekking heeft op een juiste wijze vertaald op de verbeelding en in de toelichting. De militaire laagvliegroute overlapt alleen voor een deel de laagvliegroute van het vliegveld te Drachten, waardoor het onderscheid onduidelijk is. Feit is wel dat hierdoor de hoogtebepaling voor de militaire laagvliegroute die aan de verbeelding is gekoppeld niet juist is aangegeven. Deze aanpassing heeft alsnog plaatsgevonden in die zin dat in het gehele gebied binnen de gebiedsaanduiding 'luchtvaartverkeerzone' welke betrekking heeft op de militaire laagvliegroute een hoogterestrictie van 40 meter geldt.

Voor wat betreft de regeling van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - radar' die betrekking heeft op de bescherming van de radarstations te Wier en vliegbasis Leeuwarden, wordt door reclamanten aanbevolen de regeling in overeenstemming te brengen met de regels in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen regeling heeft in slechts betrekking op een gedeelte van het grondgebied van Opsterland, terwijl in de nieuwe regeling de zone het gehele grondgebied beslaat. Het is niet meer noodzakelijk om de hoogtebeperkingen te regelen, maar wel wordt geadviseerd om in de toelichting een illustratief kaartje op te nemen, alsmede een globale beschrijving van de van toepassing zijnde beperkingen voor het ruimtegebruik.

Reactie: Naar aanleiding van de overlegreactie ex artikel 3.1.1 Bro van de VROM-inspectie is de regeling met betrekking tot de radarverstoringsgebieden aangepast in die zin dat in de gebieden voorzien van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – radar' een algemene hoogtebeperking van 45 meter geldt. Dit op uitdrukkelijk advies van de VROM-inspectie.
De wijziging van het Barro heeft ertoe geleid dat het gehele grondgebied van de gemeente binnen het radarsverstoringsgebied valt. Het voorliggende bestemmingsplan biedt echter geen mogelijkheden voor bebouwing hoger dan 40 meter (antennemasten), waardoor de betreffende zone nu een indicatief karakter heeft. In dat kader kunnen wij ons vinden in het schrappen van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - radar' en zullen wij hier met het oog op het Barro in de toelichting aandacht aan besteden.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen van het bestemmingsplan:
- aanpassing hoogteregeling binnen de gebiedsaanduiding 'luchtverkeerzone';
- schrappen gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – radar' en aanpassen toelichting op dit onderdeel.

Reclamant 12
In eerste instantie refereert reclamant naar zijn eerder ingediende inspraakreactie. Daarin verzocht reclamant om na te gaan of de door de gemeente toegezegde herbestemming van het voormalige "pad" richting de Butewei Lippenhuizen t.o.v. het oorspronkelijke plan Buitengebied is herbestemd. Dit om de toezegging gestand te doen dat reclamant geen planologische hinder van het oorspronkelijke "pad" zal ondervinden.

Reclamant constateert naar aanleiding van het gemeentelijk standpunt op zijn in het kader van de inspraak ingediende inspraakreactie (nummer 33) dat binnen de bestemming 'Agrarisch' zonder enige planologisch procedure willekeurig paden kunnen worden aangelegd. Dit vanwege het feit dat in artikel 3 lid 3.1 sub m "voet-, fiets- en ruiterpaden" worden toegestaan. Reclamant vraagt zich af of dit de bedoeling is.

Reactie: In het kader van de inspraak op het voorontwerpbestemmingsplan is inderdaad aangegeven dat binnen de agrarische hoofdbestemming ook paden en dergelijke mogelijk zijn. In tegenstelling hetgeen reclamant aangeeft, dient voor de aanleg ervan een omgevingsvergunning te worden aangevraagd (artikel 3 lid 3.7.1 sub b) en wordt de aanleg hiervan afgewogen aan onder meer landschappelijke waarden. Er is dus wel degelijk een planologische procedure noodzakelijk voor de aanleg ervan. Het door reclamant aangegeven pad is niet meer aanwezig en kan dus ook niet zonder meer worden hersteld.

Verder constateert reclamant dat zijn bedrijf aan de Buorren 12 te Lippenhuizen tegen de begrenzing van het bouwvlak van aanligt en delen van het bedrijf er ook buiten vallen. Om deze reden wenst hij dat het bouwblok in zuidelijke richting wordt vergroot tot minimaal 2,5 hectare.

Reactie: Het bouwperceel aan de Buorren 12 te Lippenhuizen heeft momenteel een oppervlakte van bijna 1,7 hectare, afgestemd op de huidige situatie en het gemeentelijk beleid. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Dat wil overigens niet zeggen dat uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt via de afwijkingsmogelijkheid in artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

<u>Reclamanten 13</u>
Reclamanten constateren dat de contouren van het bouwperceel van de melkveehouderij aan de Leijen 4 te Gorredijk niet aansluiten bij de vergunde situatie en de daadwerkelijk opgerichte bebouwing. Verzocht wordt de contouren van het bouwblok aan te passen.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Om die reden is bij de bestemmingskeuze en bepaling van de bouwgrenzen zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezige situatie, in combinatie met het geldend recht en de vergunde situatie. Dit is een zorgvuldig proces geweest. Gelet op de looptijd van de procedure van het onderhavige bestemmingsplan in combinatie met het feit dat in de tussentijd een groot aantal nieuwe vergunningen worden of zijn verleend, bestaat de mogelijkheid dat in een aantal gevallen de vergunde situatie nog niet is geactualiseerd. In de onderhavige situatie was hiervan sprake. Het plan is hier alsnog op aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bouwblok van het perceel De Leijen 4 te Gorredijk overeenkomstig de op 19 maart 2013 vergunde situatie.

<u>Reclamant 14</u>
Reclamant is het niet eens met de woonbestemming die is toegekend aan het perceel De Slûs 9 te Frieschepalen. Reclamant oefent daar een bedrijfsmatige paardenfokkerij uit waar momenteel 15 paarden en 2 veulens worden gehouden. Tot het bedrijf behoort daarnaast 8 hectare grasland.

Deze percelen zijn direct aansluitend aan de bedrijfsgebouwen gelegen en worden gebruikt voor het winnen van ruwvoer voor de eigen paarden. Voor de bedrijfsactiviteiten is op 9 januari 2006 een milieuvergunning verleend. Daarnaast is de regeling van de woonbestemming in strijd met de bouwregels. Op het perceel is 650 m² aan bebouwing aanwezig, waarvan circa 550 m² wordt gebruikt voor het houden van paarden.
Op basis van het vorenstaande is reclamant van mening dat er sprake is van een grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering (productiegericht paardenhouderijbedrijf) en dient het perceel de bestemming 'Agrarisch' met bouwvlak te krijgen.
Alternatief zou kunnen zijn een bedrijfsbestemming met de aanduiding 'paardenhouderij', maar het is reclamant niet geheel duidelijk of een paardenfokkerij ook onder het begrip 'gebruiksgerichte paardenhouderij' valt. Verzocht wordt het bestemmingsplan aan te passen.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Om die reden is bij de bestemmingskeuze zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezige situatie, in combinatie met de vergunde situatie. Dit is een zorgvuldig proces geweest, waar het in dit geval een bewuste keuze is geweest om aan het perceel een woonbestemming toe te kennen.
Na inventarisatie blijkt echter dat er sprake is van een bedrijfsvoering waar 10 stuks jongvee, 15 volwassen paarden en 10 jonge paarden in opfok zijn vergund. Het betreft hier een agrarisch bedrijf dat kleiner is dan 70 NGE. Op grond van het gemeentelijke beleid dat is vertaald in de toelichting van het bestemmingsplan krijgen deze bedrijven geen verdere ontwikkelingsmogelijkheden en zijn de bouwpercelen afgestemd op de begrenzing van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Op basis van dit beleid is aan het perceel een agrarisch bouwvlak toegekend dat exact is afgestemd op de begrenzing van het bouwvlak uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van de bestemming 'Agrarisch' met een agrarisch bouwvlak op het perceel De Slûs 9 te Frieschepalen.

.

Reclamanten 15

Reclamanten constateren dat hun inspraakreactie betreffende het verzoek voor vergroting van het bouwvlak op het perceel Tjalling Harkeswei 95 te Wijnjewoude gedeeltelijk is verwerkt. Ten behoeve van de vergunde mestsilo is het bouwvlak weliswaar vergroot, maar de functieaanduiding 'intensieve veehouderij' is niet toegekend. Deze functieaanduiding is volgens reclamanten noodzakelijk aangezien mest opgeslagen zal worden afkomstig van de op de locatie aanwezige vleeskalverhouderij. Verzocht wordt de bestemming in overeenstemming te brengen met het feitelijke en vergunde gebruik, omdat er van overgangsrecht geen sprake is.

Reactie: Naar aanleiding van de zienswijze van reclamanten is inderdaad geconstateerd is dat de functieaanduiding 'intensieve veehouderij' op het perceel Tjalling Harkerwei 95 te Wijnjewoude alleen ligt over het bouwperceel dat in het voorontwerp als zodanig was bestemd Het bestemmingsplan is hierop aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van de regeling van het perceel Tjalling Harkeswei 95 te Wijnjewoude in die zin dat de functie-aanduiding 'intensieve veehouderij' over het gehele bouwvlak is gelegd.

Reclamanten 16

Reclamanten constateren dat hun inspraakreactie voor het uitbreiden van hun verblijfsrecreatieve activiteiten op het perceel Riperwei 40 te Tijnje slechts gedeeltelijk zijn verwerkt. Tijdens de inspraak is verzocht om een uitbreiding naar 75 kampeerplaatsen met als uiteindelijk doel een camping met 200 kampeerplaatsen. Vanwege de hoge kosten van een door reclamanten zelf op te laten stellen bestemmingsplan is gekozen aansluiting te zoeken bij de bestemmingsplanprocedure voor het buitengebied.
De bestemming van het perceel is weliswaar 'Recreatie - Verblijfsrecreatie', maar de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping' ontbreekt, welke het mogelijk maakt maximaal 200 kampeerplaatsen te regelen. Ook ontbreekt de regeling voor de groepsaccommodatie, welke reclamanten tijdens de inspraakprocedure hebben aangevraagd voor maximaal 25 personen.

Verder constateren reclamanten dat de vorm van de bestemming ‘Recreatie - verblijfsrecreatie’ niet nader is gespecificeerd, waardoor onduidelijk is welke regels gelden. Dit mede omdat de bestemming wel de mogelijkheden biedt die in hun eerdere aanvraag zijn aangegeven. Om die reden verzoeken reclamanten het bestemmingsplan aan te passen, teneinde de gewenste uitbreiding te kunnen realiseren.
Verder geven reclamanten aan dat de dagrecreatieve voorzieningen in de vorm van twee visvijvers niet mogelijk is binnen de bestemming ‘Recreatie - Verblijfsrecreatie’ en dat de gesitueerde vijvers niet volledige binnen de bestemming vallen.

Reactie: Naar aanleiding van de zienswijze genoemd onder 1, is de bestemming ‘Recreatie – Verblijfsrecreatie’ uitgesplitst in 3 nieuwe bestemmingen ‘Recreatie – Verblijfsaccommodatie’, ‘Recreatie – Kampeerterrein’ en ‘Recreatie – Recreatiewoning. Voor de motivering om tot deze beslissing te komen wordt kortheidshalve verwezen naar het gemeentelijke standpunt van de zienswijze genoemd onder 1. In dat kader is het gebruik van de percelen die in het ontwerpbestemmingsplan onder de oorspronkelijke bestemming ‘Recreatie - Verblijfsrecreatie’ vielen, opnieuw beoordeeld. Aan het perceel Riperwei 40 te Tijnje is de bestemming ‘Recreatie - Kampeerterrein’ met de aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie – volwaardige camping’ toegekend, hetgeen overeenkomt met de wens die in de zienswijze naar voren wordt gebracht. Bij een volwaardige camping worden trekkershutten ook mogelijk gemaakt. Ook zijn de ondergeschikte agrarische nevenactiviteiten net als in het ontwerpbestemmingsplan meegenomen via de aanduiding ‘agrarisch’.
Het vorenstaande houdt in dat de in het vastgestelde bestemmingsplan opgenomen bestemming ‘Recreatie – Kampeerterrein’ de mogelijkheid biedt om de door reclamanten gewenste kampeermiddelen (met inbegrip van trekkershutten) te realiseren op het terrein. De oppervlakte van het bestemmingsvlak is hierbij bepalend voor het aantal te houden kampeermiddelen. Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel ten behoeve van de realisering van een camping met 200 standplaatsen zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Los van het feit dat hierover eerst een ruimtelijk-functionele afweging moet plaatsvinden, speelt voor een dergelijke uitbreiding ook de ecologische wetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet) en de milieuwetgeving (Milieueffectrapportage) een rol. Hetzelfde geldt voor het uitbreiden van het perceel ten behoeve van de aanleg van visvijvers. Ook dit is niet mogelijk, zonder dat daar bepaalde onderzoeken aan voorafgaan waaruit blijkt dat dit geen significante negatieve effecten voor de flora en fauna en de natuur- en landschapswaarden in de omgeving heeft. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van dergelijke onderzoeken en dient hiervoor uiteraard ook zelf de kosten voor te dragen.

Geconstateerd is dat de groepsaccommodatie en de slechtweeraccommodatie in de bestaande bebouwing op het perceel plaatsvindt. Voor wat betreft de slechtweeraccommodatie kan gesteld worden dat er sprake is van een voorziening die inherent is aan de campingfunctie en daaraan ondergeschikt is. De (nieuwe) bestemming ‘Recreatie – Kampeerterrein’ maakt dit in principe mogelijk, met dien verstande dat horeca-activiteiten beperkt worden tot 50 m². Voor wat betreft de groepsaccommodatie zal de aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie - groepsaccommodatie’ worden opgenomen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van de bestemming ‘Recreatie – Kampeerterrein’ op het perceel Riperwei 40 te Tijnje voorzien van de aanduidingen ‘specifieke vorm van recreatie – volwaardige camping’ en ‘specifieke vorm van recreatie - groepsaccommodatie’. De aanduiding ‘agrarisch’ blijft overeenkomstig het ontwerpbestemmingsplan gehandhaafd.

<u>Reclamant 17</u>
Reclamant verzoekt het perceel aan het Mandefjild 10 te Bakkeveen in plaats van een woonbestemming een agrarische bestemming te geven, omdat het perceel feitelijk nog een rundveehouderij is en nog agrarisch wordt gebruikt.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen.
Om die reden is bij de bestemmingskeuze zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezige situatie, in combinatie met de vergunde situatie. Dit is een zorgvuldig proces geweest, waar het in dit geval in eerste instantie een bewuste keuze is geweest om aan het perceel een woonbestemming toe te kennen. Uit de milieugegevens van destijds bleek namelijk dat het bedrijf ter plaatse beëindigd was.
Uit recent onderzoek blijkt echter dat het perceel Mandefjild 10 te Bakkeveen weer agrarisch in gebruik is. Het betreft hier een agrarisch bedrijf dat kleiner is dan 70 NGE. Op grond van het gemeentelijke beleid dat is vertaald in de toelichting van het bestemmingsplan krijgen deze bedrijven geen verdere ontwikkelingsmogelijkheden en zijn de bouwpercelen afgestemd op de begrenzing van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Op basis van dit beleid is aan het perceel een agrarisch bouwvlak toegekend dat exact is afgestemd op de begrenzing van het bouwvlak uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van de bestemming ‘Agrarisch’ met een agrarisch bouwvlak op het perceel Mandefjild 10 te Bakkeveen.

Reclamanten 18
Reclamanten wensen het agrarische bouwblok aan de Tsjoele 6a te Gorredijk aan te passen, aangezien de eventuele bedrijfsuitbreiding aan de oostzijde zou moeten plaatsvinden en niet aan de noordzijde. Het bouwblok is aan de oostzijde te gering om er gebouwen te plaatsen. Verzocht wordt het bouwblok in overeenstemming te brengen met het voorstel van reclamanten.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij in principe zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met en de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamanten een uitbreiding die niet in overeenstemming is met de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen richting. Vanuit praktische en logistieke overwegingen wordt een alternatieve bouwblokrichting voorgesteld die geen afbreuk doet aan de gemeentelijke beleidsuitgangspunten. Gelet op de specifieke ligging van het perceel in een driehoekig gebied doet het gekozen voorstel geen afbreuk aan de landschappelijke structuur. Ook doet de ‘verbreding’ van het bouwperceel geen afbreuk aan de milieusituatie of privacy (uitzicht) van de belendende of tegenover gelegen percelen. Om die reden wordt de door reclamanten voorgestelde aanpassing aanvaardbaar geacht en is deze niet in strijd met een ruimtelijke ordening.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 1,5 hectare aan de Tsjoele 6a te Gorredijk conform het door reclamanten aangeleverde voorstel.

Reclamanten 19
Reclamanten constateren dat de op 28 november 2012 gedane schriftelijke toezegging van het college voor het mogen vergroten van een ligboxenstal op het perceel De Biskop 13 te Bakkeveen niet is verwerkt in zowel voorontwerp- als het ontwerpbestemmingsplan. Verzocht wordt de verbeelding overeenkomstig het collegebesluit van 28 november 2012 aan te passen.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen.

Om die reden is bij de bestemmingskeuze en bepaling van de bouwgrenzen zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezige situatie, in combinatie met het geldend recht en de vergunde situatie. Dit is een zorgvuldig proces geweest.
Gelet op de looptijd van de procedure van het onderhavige bestemmingsplan in combinatie met het feit dat in de tussentijd een groot aantal nieuwe vergunningen worden of zijn verleend, bestaat de mogelijkheid dat in een aantal gevallen de vergunde of bestaande situatie nog niet is geactualiseerd. In de onderhavige situatie was hiervan sprake. Het plan is hier alsnog op aangepast in die zin dat het bouwperceel is aangepast c.q. uitgebreid naar 1,5 hectare.

Verder geven reclamanten aan dat een deel van hun agrarische gronden bestemd is voor 'Natuur'. Deze gronden zijn mede bestemd voor 'het extensief agrarisch medegebruik', maar reclamanten geven aan deze gronden intensief agrarisch gebruiken. Op grond van het vorige bestemmingsplan was agrarisch gebruik wel toegestaan. Ook kan de natuurbestemming gevolgen hebben voor de mestrechten, aldus reclamanten. De functie van de grond is namelijk bepalend of de grond mag worden meegeteld voor de berekening van de gebruiksruimte op het bedrijf. Door de natuurbestemming zullen deze percelen waarschijnlijk niet worden meegeteld, hetgeen financiële consequenties kan hebben.
Om deze reden wordt verzocht de natuurbestemming in overeenstemming te brengen met het feitelijke gebruik en dus een agrarische bestemming toe te kennen.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit gebied eveneens een bestemming 'Natuurgebied' heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt. Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in de bestemming 'Natuurgebied' van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde 'agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen'. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen:
1. de aanpassing c.q. vergroting van het bouwperceel De Biskop 13 te Bakkeveen tot circa 1,5 hectare met inachtneming van het voorstel van reclamanten waarover het college op 28 november 2012 een besluit heeft genomen;
2. het qua terminologie afstemmen van de regeling voor bestaande weidepercelen binnen de bestemming 'Natuur' met de regeling uit het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990.

<u>Reclamanten 20</u>
Reclamanten concluderen dat het perceel aan de Swynswei 32 te Nij Beets ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan is verkleind naar aanleiding van een inspraakreactie van een derde. Verzocht wordt het ontwerpbestemmingsplan aan te passen aan de begrenzing van het voorontwerp dan wel een wijzigingsbevoegdheid op te nemen ten behoeve van bedrijfsvestiging van een agrarisch loonbedrijf op het betreffende gedeelte van het perceel dat in eigendom is bij reclamanten. Een voorbeeld van de wijzigingsbevoegdheid is bijgevoegd.

Reactie: Zoals in de beantwoording van de betreffende inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan (inspraakreactie 47, administratienummer 48) is aangegeven, is vertrekpunt het bestaande bestemmingsvlak uit het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 geweest.

In het voorontwerp was het bouwvlak op het perceel Swynswei 32 te Nij Beets hier niet mee in overeenstemming en is in de ontwerpfase van het bestemmingsplan aangepast aan de geldende situatie.
Vanuit het gemeentelijke en provinciale beleid wordt terughoudend omgegaan met uitbreiding van bedrijfspercelen in het buitengebied.
De bedrijfsuitbreiding dient in principe op het bestaande perceel plaats te vinden. Ingevolge artikel 5 lid 5.2.1 subleden a, b en c geldt voor agrarische loonbedrijven dat het perceel 60% mag worden bebouwd, met een afwijking naar 80% (onder strikte voorwaarden). Binnen deze marges dient de uitbreiding derhalve te worden gezocht.
In artikel 5.3.1. lid a van de provinciale Verordening Romte is voor bedrijven in het buitengebied bepaald dat zij slechts met 15% ten opzichte van het bestaande bebouwde oppervlak mogen uitbreiden. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in deze mogelijkheid op de betreffende locatie. Een uitbreiding met 50% is op grond van de Verordening Romte is weliswaar mogelijk (artikel 5.3.1 lid b), maar de voorwaarden die hieraan verbonden zijn, zijn zodanig dat een dergelijke uitbreiding alleen kan plaatsvinden met een planherziening. Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor het uitbreiden van een bedrijfsperceel op de door reclamanten aangegeven schaal is dan ook in strijd met de Verordening Romte en is daarom niet opgenomen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 21
Reclamant maakt bezwaar tegen het bouwblok van het perceel De Mersken 18 te Ureterp en verzoekt de bouwblokgrens te verleggen met ongeveer 30 meter naar de westkant. De huidige 16 meter is volgens reclamant te gering om naast de huidige stal in de toekomst nieuwbouw te plegen (mestsilo).

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een uitbreiding die afwijkt van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok.
Ten aanzien hiervan zijn wij van mening dat het verzoek in strijd is met het beleidsuitgangspunt dat er sprake moet zijn van een ‘logisch’ bouwblok dat zoveel mogelijk aan moet sluiten op bestaande landschaps- en verkavelingstructuren. In dit geval is in het ontwerpbestemmingsplan een bouwperceel gelegd van 1,5 hectare dat aansluit op de bestaande bebouwing. Er is sprake van een bouwvlak dat in principe geen uitbreidingsmogelijkheden meer biedt binnen de gegeven 1,5 hectare. Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Dat wil overigens niet zeggen dat uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt via de afwijkingsmogelijkheid in artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 22
Reclamant maakt bezwaar tegen het bouwblok van het perceel De Feart 131 te Ureterp en verzoekt de bouwblokgrens te verleggen richting de noordwestkant.

Aan de zuidoostkant zijn in verband met de beperkingen (geurwet) volgens reclamant geen mogelijkheid meer, omdat deze zijde te dicht op de buren zit. Gevraagd wordt om de grens aan te passen overeenkomstig de door reclamant bijgevoegd voorstel.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk". Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een uitbreiding die afwijkt van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok. Ten aanzien hiervan zijn wij van mening dat de voorgestelde aanpassing van het bouwvlak van het perceel De Feart 131 te Ureterp past binnen de gemeentelijke beleidsuitgangspunten. Door een deel van het bouwperceel achter de woningen aan De Feart te laten vervallen, wordt een betere woon- en milieusituatie voor deze woningen gecreëerd. Het verbreden van het bouwperceel in westelijke richting heeft geen consequenties voor de milieusituatie. Er bevinden zich in die uitbreidingsrichting geen milieugevoelige objecten. Het enigszins verbreden van het bouwblok past bovendien nog steeds in de langgerekte kavelstructuur van het gebied.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 1,5 hectare aan De Feart 131 te Ureterp conform het door reclamant aangeleverde voorstel.

<u>Reclamant 23</u>
Reclamant maakt bezwaar tegen het bouwblok van het perceel De Mersken 1 te Siegerswoude. Het wordt onlogisch geacht omdat het bouwblok reclamant dwingt om bij de buren voor het huis te bouwen. Het voorstel is om het bouwblok aan de achterzijde van de bestaande stallen met 50 meter te verlengen overeenkomstig de door reclamant bijgevoegd voorstel.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk". Het bouwvlak van in principe 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een uitbreiding die afwijkt van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok dat op grond van de bestaande situatie een oppervlakte van 2,1 hectare heeft. Het aangepaste voorstel van reclamant leidt tot een vergroting van het bouwperceel, hetgeen in strijd is met het gemeentelijk beleid om op voorhand grotere bouwpercelen toe te kennen. Wel zijn we van mening dat het niet logisch en realistisch is het voorste deel van het bouwperceel dat thans in gebruik is als weiland te benutten voor bebouwing. Dit in verband met de milieu- en woonsituatie (korte afstand tot tegenover gelegen bedrijfswoning). Dit deel van het bouwvlak heeft een oppervlakte van circa 1.400 m². Deze oppervlakte wordt 'verplaatst' naar het achtererf, waardoor het bouwblok aan de achterzijde een rechte achtergrens heeft. Er bevinden zich in de uitbreidingsrichting aan de achterzijde geen milieugevoelige objecten. Dit door de gemeente aangepaste voorstel is overlegd met reclamant die daar vervolgens schriftelijk mee heeft ingestemd.
Het vastleggen van het bouwperceel op deze manier wil overigens niet zeggen dat verdere uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt via een wijzigingsprocedure die in artikel 3 lid 3.8 sub a is opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar 3 hectare.

Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij beoordelen of verdere uitbreiding mogelijk is. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 2,1 hectare aan De Mersken 1 te Siegerswoude conform het door reclamant en gemeente overeengekomen voorstel.

Reclamant 24.

Reclamant maakt op de volgende onderdelen bezwaar tegen de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen regeling voor het perceel van Nieuw Allardsoog aan de Jarig van der Wielenwei 6 te Bakkeveen:

1. de maximaal toegestane oppervlakte aan gebouwen en overkappingen van 4.000 m²

Over de ontwikkeling van Nieuw-Allardsoog is reclamant al een aantal jaren met burgemeester en wethouders in gesprek. Dit heeft al in 2008 geresulteerd in overeenstemming op hoofdlijnen over de toekomstige ontwikkeling van Nieuw Allardsoog. Het college heeft reclamant destijds voor de realisering van deze ontwikkelingen verwezen naar de procedure van het bestemmingsplan Buitengebied. De voorbereiding van dit bestemmingsplan heeft vervolgens meerdere jaren in beslag genomen. Jaren waarin er in niet alleen in economisch opzicht veel is veranderd, maar ook in de markt voor zakelijke en recreatieve groepsaccommodaties én in het denken over duurzaamheid, innovatie en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit heeft reclamant aanleiding gegeven om zijn plan te actualiseren, voortbouwend op de in 2008 gemaakte afspraken. Bij brief van 26 juli 2013 is door reclamant aan het college het Kwaliteitsplan voor Nieuw Allardsoog aangeboden, waarin de ontwikkeling van het gebied in een nieuw en eigentijds perspectief is geplaatst. Centraal thema is het doorontwikkelen van Nieuw Allardsoog als landschapspark. Daartoe wordt in het Kwaliteitsplan ondermeer uitgegaan van concentratie van bebouwing op die delen van Nieuw Allardsoog die landschappelijk, ecologisch en/of cultuurhistorisch minder gevoelig of waardevol zijn, terwijl op de waardevollere delen juist herstel en uitbouw van deze waarden plaatsvindt.

Gelet op de eerdere afspraken had reclamant graag gezien dat het bestemmingsplan Buitengebied dit Kwaliteitsplan integraal had gefaciliteerd, maar dat het college hiervoor vanwege het beoogde (overwegend conserverende) karakter van het bestemmingsplan Buitengebied en de planning van de te volgen procedure thans de mogelijkheid niet ziet.

Voor dit standpunt heeft reclamant begrip en om die reden de beoogde ontwikkeling in twee fasen opgeknipt en de bij deze fasen behorende planologische trajecten geschetst. Verwezen wordt naar een brief aan het college van 17 oktober 2013. De eerste fase ziet op de korte termijn (periode 2014-2018) en behelst de gedeeltelijke verbouw en modernisering van het conferentiehotel en de bouw van in totaal 3 hotellodges en zaalruimte direct aansluitend hierop. Deze fase kan worden gerealiseerd met een beperkte aanpassing van het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, die inhoudt dat de huidige bebouwingsmogelijkheden met 25% worden verruimd tot 5.000 m². De thans in het ontwerpplan opgenomen regeling is te conserverend om deze ontwikkeling adequaat te faciliteren en doet naar de mening van reclamant ook onvoldoende recht aan de al in 2008 gemaakte afspraken over de ontwikkelingsmogelijkheden van Nieuw Allardsoog.

Om de tweede fase (vanaf 2016) te kunnen realiseren is een aparte herziening van het bestemmingsplan nodig die vanaf 2014/2015 zal worden gevolgd.

De inhoud van de brief van 17 oktober 2013 heeft het college niet meer kunnen afwegen in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied, omdat het bestemmingsplan kort na indiening van die brief ter inzage is gelegd. Om die reden wordt verzocht de inhoud van die brief alsnog als zienswijze bij de vaststelling van het bestemmingsplan te betrekken en de bouwmogelijkheden zoals vermeld in artikel 9.2.2 te verruimen van 4.000 m² tot 5.000 m².

Reactie: Reclamant wenst in afwijking van de eerdere plannen uit 2008 1.000 m² extra aan bebouwing om zijn korte termijnplannen te kunnen verwezenlijken. Naar aanleiding van deze wens is nogmaals gekeken of een uitbreiding naar een totale oppervlakte van 5.000 m² in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied in verhouding staat tot de bouwmogelijkheden die het vorige bestemmingsplan bood. Het voormalige terrein Allardsoog omvatte voorheen een oppervlakte van circa 27,5 hectare met de bestemming “Bijzondere doeleinden”, waarvan 10.000 m² (3,6%) mocht worden bebouwd. De gronden die nu tot Nieuw Allardsoog behoren (inclusief gedeelte dat als ‘Natuur’ is bestemd, zie ook onder 2) hebben een omvang van circa 13,8 hectare.

Indien het nieuwe perceel een bebouwingspercentage zou hebben dat gelijk is aan het bebouwingspercentage uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 (regeling voortgezet in de beheersverordening Buitengebied d.d. 3 juni 2013), betekent dit dat er zo goed als 5.000 m² aan bebouwing zou mogen plaatsvinden.
Gelet op het vorenstaande wordt het aanvaardbaar geacht dat de bouwmogelijkheden op Nieuw Allardsoog in verhouding worden gebracht met de eerdere bouwmogelijkheden uit het geldende planologische regime. Dit houdt in dat de door reclamant gewenste uitbreiding van de bouwmogelijkheden naar 5.000 m² kan worden gehonoreerd. Omdat de gewenste uitbreiding plaatsvindt op het terrein dat als 'Horeca' is bestemd en de bouwmogelijkheden in verhouding blijven met het geldende recht ter plaatse, zijn hiertegen geen ruimtelijke en milieuhygiënische bezwaren.

2. de natuurbestemming die aan een deel van het perceel (het ven) is toegekend.
Verder is door reclamant geconstateerd dat in het ontwerpbestemmingsplan een natuurbestemming is toegekend aan een deel van het terrein van Nieuw Allardsoog dat in het voorontwerp nog een horecabestemming had. Het gaat hier om het ven. De reden van deze aanpassing ontgaat reclamant. De ligging van het ven binnen de Ecologische Hoofdstructuur kan hiervan de reden niet zijn, aangezien de grens van de bestemming 'Natuur' de begrenzing van de EHS ook elders niet altijd consequent volgt. Bovendien biedt de bestemming Horeca 4 een adequate bescherming voor de landschappelijke en natuurlijke waarden van het ven (artikel 9, lid 9.1 onder h van de planregels). Een natuurbestemming daarentegen laat het gebruik van het ven als onderdeel van het horecabedrijf naar de letter niet toe. Dit terwijl het ven wel nadrukkelijk deel uitmaakt van het complex van Nieuw Allardsoog en ook in het bestemmingsplan Landelijk gebied uit 1990 en het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2012 dienovereenkomstig was geregeld. Reclamant wil het terrein dan ook graag kunnen gebruiken ten behoeve van de (hoofd)functies die vanuit de bedrijfsvoering noodzakelijk zijn, in het bijzonder voor (dag)recreatieve, educatieve, sociaal -culturele en sportieve doeleinden.
Uiteraard onderkent reclamant de landschappelijke en natuurlijke waarden van Nieuw Allardsoog, niet alleen van het ven, maar van het totale complex. Juist om die reden wil reclamant via uitvoering van het eerder genoemde Kwaliteitsplan toe naar een ontwikkeling met concentratie van bebouwing buiten de EHS en vrijwaring van bebouwing van alle delen daarbinnen (ook die delen die momenteel binnen het bouwvlak liggen en waarop feitelijk ook al bebouwing aanwezig is). In het kader van de tweede fase van uitvoering van het Kwaliteitsplan zou in combinatie met verdere uitbreiding en sloop van bebouwing aan alle delen met de bestemming Horeca 4 binnen de EHS expliciet de dubbelbestemming 'Natuur' gegeven kunnen worden. Dat geldt ook voor het ven. Reclamant acht het derhalve noodzakelijk noch gewenst om nu aan het ven een natuurbestemming te geven en verzoekt om aan de betreffende gronden wederom de bestemming "Horeca" met de aanduiding "Horeca van categorie 4" toe te kennen.

Reactie: Ten behoeve van de opstelling van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 zijn de dobben door de destijds bestaande Culturele Raad Opsterland geïnventariseerd (1983). Uit die inventarisatie blijkt dat er wel degelijk sprake is van een dobbe die de benaming 't Ven heeft. Op basis van dit onderzoek hebben de in die inventarisatie aanwezige dobben een natuurbestemming gekregen in het bestemmingsplan van 1990. De nu opgenomen natuurbestemming vindt daarmee zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. In het kader van dit bestemmingsplan is als beleidsuitgangspunt genomen dat ter bescherming van de natuurlijke waarden van deze gebieden alle nog aanwezige dobbe's en pingoruïnes als 'Natuur' zijn bestemd. Daarnaast is het bestemmingsplan zoveel mogelijk afgestemd op de huidige bedrijfssituatie, zoals dat ook al is aangegeven in de reactie onder 1.
Het toekennen van een horecabestemming aan de betreffende dobbe is dan ook in strijd met dit uitgangspunt. Binnen deze bestemming zijn dagrecreatieve en educatieve voorzieningen mogelijk, uiteraard met inachtneming van de natuurlijke waarden. Hierdoor biedt de bestemming naar onze mening nog voldoende mogelijkheden om het perceel bij de activiteiten van Nieuw Allardsoog te betrekken. Volledigheidshalve is op te merken dat de betreffende gronden die in eigendom zijn bij Nieuw Allardsoog wel zijn meegenomen met de bepaling van de maximale oppervlakte van het perceel, zoals is uiteengezet in de vorige reactie.

3. de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' die aan het gehele perceel is toegekend.

Tenslotte is in het ontwerpbestemmingsplan aan geheel Nieuw Allardsoog evenals aan de omliggende gronden verder de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' toegekend waar dit in het voorontwerp bestemmingsplan nog niet het geval was. Het totale terrein is daardoor mede bestemd voor het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf. Dit impliceert dat bepaalde grondwerkzaamheden alleen met een omgevingsvergunning kunnen worden uitgevoerd.
Op zich heeft reclamant geen principiële bezwaren tegen de bescherming van aanwezige cultuurhistorische en landschappelijke waarden, ook niet middels een dergelijke vergunningplicht. Binnen de context van de door mij voorgestane totale ontwikkeling van het terrein juich ik dit zelfs toe. Ook het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 kende een vergelijkbare vergunningplicht (toen nog als aanlegvergunning) ter bescherming van deze waarden. In vergelijking met het plan uit 1990 worden de bebouwingsmogelijkheden voor Nieuw Allardsoog in het voorliggende ontwerp bestemmingsplan Buitengebied echter geconcentreerd binnen het bouwvlak en daarmee niet alleen qua oppervlakte, maar ook qua situering (fors) beperkt. In het eerder genoemde Kwaliteitsplan trekt reclamant deze lijn door, waarbij de landschappelijk/cultuurhistorisch meest waardevolle terreindelen zoveel mogelijk van bebouwing worden gevrijwaard. De consequentie van het selectief toekennen van bouwmogelijkheden dient echter wel zo te zijn dat geboden bouwmogelijkheden binnen de bouwvlakken niet alsnog door een vergunningplicht voor grondwerkzaamheden kunnen worden teruggenomen. Dat wordt niet doelmatig geacht. Om die reden zou de vergunningplicht hier moeten vervallen. Gelet op de plansystematiek kan reclamant zich een algemene gebiedsdekkende regeling echter wel voorstellen. In dat geval dient een afweging in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning voor grondwerkzaamheden op gronden binnen een bouwvlak aan realisering van die bouwwerken echter niet in de weg te staan. Reclamant verzoekt dan ook om aan artikel 24.3 van de planregels een daartoe strekkend beoordelingscriterium toe te voegen.

Reactie: De bestemming ‘Waarde - Cultuurhistorie’ is toegekend aan de gebieden waar een reliëfstructuur waarneembaar is. Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Binnen deze dubbelbestemming kunnen uitsluitend met een omgevingsvergunning ingrepen worden gepleegd in de bodemstructuur. Het is overigens niet de bedoeling dat de omgevingsvergunning geldt voor bebouwde percelen, zoals woningen en (agrarische) bedrijven, of binnen andere bestemmingen waar op grond van dit bestemmingsplan gebouwd mag worden. Het afgraven van gronden op een bebouwd erf ten behoeve van aanleg- of bouwwerkzaamheden doet in een individuele situatie namelijk geen onevenredige afbreuk aan de reliëfstructuur in zijn algemeenheid. Een vergunning zal in dat geval dus altijd worden verleend, waardoor het opnemen hiervan dus overbodig is.
Het bestemmingsplan is om die reden aangepast in die zin dat de bescherming van het reliëf binnen de bestemming ‘Waarde - Cultuurhistorie’ zich uitsluitend uitstrekt over de ‘gebiedsbestemmingen’ Agrarisch’ (met uitzondering van bouwvlakken), ‘Bos’ en ‘Natuur’.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen:
1. de vergroting van de bouwmogelijkheden van het perceel Jarig van der Wielenwei 6 te Bakkeveen naar 5.000 m²;
2. het uitsluiten van de dubbelbestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’ in de bebouwde bestemmingen.

<u>Reclamant 25</u>
Reclamant maakt bezwaar tegen de op zijn perceel (Langpaed 7 te Siegerswoude) aanwezige natuurbestemming die aan een tweetal dobbe’s zijn toegekend. De gronden worden gebruikt voor agrarische doeleinden, waardoor het bedrijf van reclamant in het functioneren wordt beperkt en de economische waarde van het bedrijf en de daarbij behorende percelen daalt of zelfs onverkoopbaar wordt. Verzocht wordt de dobbe’s te bestemmen als ‘Agrarisch’.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit gebied eveneens een bestemming ‘Natuurgebied’ heeft.

Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt. Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in de bestemming 'Natuurgebied' van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde 'agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen'. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van een agrarische functie van bestaande weidepercelen binnen de bestemming 'Natuur'.

Reclamant 26

Reclamant constateert dat zijn bedrijf aan de Tolleane 1 te Wijnjewoude over het gehele perceel een bedrijfsbestemming heeft daar waar er sprake is van 2 kadastrale percelen. Verzocht wordt het perceel met de woning een woonbestemming te geven, omdat er volgens reclamant geen sprake is van een bedrijfswoning, en de aanwezige loods de bedrijfsbestemming behoudt.

Reactie: In het bestemmingsplan Landelijk gebied gold voor de betreffende percelen de bestemming 'Bijzondere agrarische bedrijven'. Zowel de opstallen van het agrarische bedrijf als de bedrijfswoning waren onder deze bestemming gebracht. Nu de bedrijfsactiviteiten van het agrarisch bedrijf zijn beëindigd en er thans sprake is van niet - agrarische bedrijfsactiviteiten, hebben de percelen een bedrijfsbestemming gekregen. Los van het feit dat er kadastraal sprake is van 2 percelen, blijft er ruimtelijk-functioneel sprake van een bedrijfsperceel waarin de bedrijfsbebouwing en de woning onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het opsplitsen van de percelen in een bedrijfs- en woonbestemming is vanuit milieuhygiënische reden bovendien niet aanvaardbaar, omdat door het toekennen van een normale woning een milieubelastende functie wordt gecreëerd. Hierdoor wordt het functioneren van de naastgelegen bedrijfsfunctie te beperkend en misschien zelfs onmogelijk, waardoor een ongewenste planologische situatie ontstaat. Om deze reden blijft de in het bestemmingsplan opgenomen bestemming 'Bedrijf' voor het perceel Tolleane 1 te Wijnjewoude gehandhaafd en blijft er in planologische zin sprake van een functie als bedrijfswoning.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 27

Reclamant maakt bezwaar tegen de op zijn perceel (tussen Mandefjild 10 en 11 te Bakkeveen) aanwezige natuurbestemming die aan een laagte in het perceel is toegekend. De gronden worden gebruikt voor landbouw. Verzocht wordt om de agrarische bestemming te behouden.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit perceel eveneens een bestemming 'Natuurgebied' heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt.

Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in de bestemming 'Natuurgebied' van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde 'agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen'. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van een agrarische functie van bestaande weidepercelen binnen de bestemming 'Natuur'.

Reclamant 28

Reclamant verzoekt om verruiming van de te bouwen oppervlakte van 130 m² naar 200 m² op het perceel Selmien West 22 te Ureterp. Dit in verband met een voorgenomen aanbouw aan de woning.

Reactie: De woonpercelen die zijn toegekend zijn gebaseerd op de regeling in het bestemmingsplan landelijk gebied 1990 in combinatie met de feitelijke inrichting van het erf. In dat plan is rond de hoofdgebouwen een denkbeeldige lijn van 25 meter als erf aangehouden. In het voorliggende ontwerpbestemmingsplan is vanuit de digitaliseringseisen een begrensd bestemmingsvlak noodzakelijk, hetgeen zoveel mogelijk is afgestemd op de feitelijke situatie, rekening houdend met de ruimte die het vorige bestemmingsplan bood (25 meter rond het hoofdgebouw).
In het onderhavige geval blijkt na herinventarisatie dat het feitelijke erf achter de woning ruimer te zijn dan het aangegeven bestemmingsvlak. De feitelijke perceelsdiepte is gelijk aan het naastgelegen woonperceel en circa 25 meter dieper dan in het ontwerpbestemmingsplan is aangegeven. Het bestemmingsplan is hierop aangepast. Hiertegen zijn planologisch en ruimtelijk geen bezwaren, omdat in de eerste plaats een goede afstemming plaatsvindt met het naastgelegen woonerf. In de tweede plaats past dit in de mogelijkheden van het vorige plan buitengebied, waar de vergroting van het erf nagenoeg binnen de denkbeeldige cirkel van 25 meter rond het hoofdgebouw valt.
De vergroting heeft als consequentie dat het woonperceel dat in het ontwerpbestemmingsplan een oppervlakte van circa 1.200 m² had, na aanpassing een oppervlakte van circa 2.000 m² heeft. Op grond van artikel 17 lid 17.2.2 sub b mag de oppervlakte van aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen maximaal 150 m² zijn op een perceel groter dan 1000 m². In artikel 17.4.1. sub is een afwijkingsregeling opgenomen waarin deze oppervlakte mag worden vergroot naar 200 m² (percelen vanaf 2.000 m²).
Het vorenstaande betekent uitdrukkelijk niet dat de vergroting naar 200 m² zonder meer mag plaatsvinden. Voor de bouw van de door de aanvrager gewenste aanbouw is een omgevingsvergunning noodzakelijk, waarbij wordt beoordeeld in hoeverre de aanbouw past binnen de criteria van het bestemmingsplan. De aanvraag van een omgevingsvergunning zal een separate procedure moeten doorlopen en wordt niet in het kader van dit bestemmingsplan beoordeeld.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing c.q. vergroting van het woonperceel.

Reclamanten 29

Reclamanten geven aan content te zijn met een vergroting van het bouwblok van het perceel Hegedyk 28 te Gorredijk, aangezien zij met nieuwbouwplannen bezig zijn. De uitbreiding op de in het bestemmingsplan opgenomen plek ligt echter te dicht bij de buren (50 meter grens), waardoor ze dit niet kunnen bebouwen. Het voorstel is om het bouwblok naar achteren te verschuiven overeenkomstig de bijgevoegde kaart. Als reden wordt gegeven dat het voorste deel van het perceel, inclusief de tuin bij de bedrijfswoning, niet bebouwd zal worden.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk".

Het bouwvlak dat in principe een oppervlakte heeft van 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wensen reclamanten een uitbreiding die afwijkt van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok. Ten aanzien hiervan zijn wij van mening dat de voorgestelde aanpassing van het bouwvlak van het perceel Hegedyk 28 te Gorredijk deels past binnen de gemeentelijke beleidsuitgangspunten. Door een deel van het bouwperceel naast het noordoostelijk gelegen woonperceel te laten vervallen, wordt een betere woon- en milieusituatie voor deze woningen gecreëerd. Het verlengen van de het bouwperceel in noordwestelijke richting heeft geen consequenties voor de milieusituatie. Er bevinden zich in die uitbreidingsrichting geen milieugevoelige objecten. Het enigszins verlengen van het bouwblok past prima in de langgerekte kavelstructuur van het gebied.
Het voorterrein van de bedrijfswoning is echter onlosmakelijk onderdeel van het erf en dient daardoor als bouwperceel / bouwblok te worden beschouwd. Dit deel van het bouwblok wordt om die reden gehandhaafd.
Het vorenstaande houdt in dat het bouwblok aan de achterzijde met 3.300 m² wordt vergroot.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel aan Hegedyk 28 te Gorredijk.

Reclamant 30
Reclamant maakt net als in de eerder ingediende inspraakreactie opnieuw bezwaar tegen de beperkte natuurbestemming van de aanwezige dobbe (die geen weiland is) de omringende weilanden primair agrarisch gebruik. Het agrarische gebruik is voor reclamant de primaire inkomstenbron. In het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990 is onder de natuurbestemming (artikel 12) 'agrarisch gebruik van bestaande weidepercelen' toegestaan. Verzocht wordt om een gelijkluidende regeling op te nemen. Door zoals nu in dit voorontwerp te spreken van ondergeschikt extensief agrarisch mede gebruik betekent volgens reclamant een grote miskenning van de functie en gebruik van deze gronden, dit is ook niet volgens afspraak en voor mij absoluut niet acceptabel. Mogelijk kan de omschrijving, zoals nu in het voorontwerp ook verstrekkende gevolgen voor mij hebben in het kader van de huidige mestwetgeving en in 2015 voor de nieuw uit te geven betaalrechten in het kader van de GLB (Europees landbouwbeleid). Dit heeft zeer waarschijnlijke grote financiële consequenties voor het bedrijf van reclamant door volledige miskenning van de functie van deze weilanden.
Voor het mestbeleid is voor de functie van de grond bepalend of men het mag meetellen bij het eigen bedrijf voor de berekening van de gebruiksruimte op het bedrijf. Het moet voor het mestbeleid landbouwgrond zijn met de hoofdfunctie landbouw. De vraag is of deze omschrijving in het ontwerpbestemmingsplan wel voldoet aan de hoofdfunctie landbouw voor bestaande graslandpercelen (lees Besluit gebruik meststoffen, paragraaf 1, art. Ie). Reclamant heeft een paar deskundigen geraadpleegd en deze hebben ernstige twijfels. Het verbaast reclamant dat hier in de toelichting helemaal over wordt vermeld. Overigens is artikel Ie van het B.G.M, (besluit gebruik meststoffen 1998) ook wel duidelijk en kunnen deze percelen met deze omschrijving niet worden meegeteld voor de gebruiksruimte van het bedrijf.
Voor het aanvoeren van mest naar het perceel moeten vervoersbewijzen worden opgemaakt en het weiden van vee op het perceel moet in de administratie worden vastgelegd (aantal en soort dieren)

Hoewel pas in 2014 definitief duidelijk wordt of natuurgebieden meetellen voor de betaalrechten in 2015 in het kader van de GLB (ca 380 euro/ha in 2019) heeft het er volgens reclamant alle schijn van, dat alleen landerijen met een functieomschrijving landbouw worden geaccepteerd. De verwachting is echter dat gekozen wordt voor de definitie, die ook wordt gehanteerd bij de mestwetgeving.

Naast het feit dat de economische basis van het bedrijf zeer waarschijnlijk ernstig wordt aangetast betreft het zonder meer in hoofdzaak een principezaak.

Het is zoals gemeld, een volledige miskenning van de werkelijke situatie, de hoofdfunctie van de agrarische weilanden, hier bedoeld is agrarisch gebruik, zoals ook vermeld in art. 12 van het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990),wat kennelijk ineens om onduidelijke redenen - ondanks toezeggingen - wijzigt in een ondergeschikt extensief agrarisch medegebruik. Met het aan een omgevingsvergunning verbinden van bepaalde werkzaamheden, zoals thans in art. 12 lid 6 om bepaalde landschappelijke natuurlijke, cultuurhistorische of oudheidkundige waarden te behouden en in het nu ter inzage liggende ontwerp bestemmingsplan artikel 11.5 kunnen de andere dan landbouwwaarden keurig beschermd en behouden blijven.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit perceel eveneens een bestemming 'Natuurgebied' heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt. Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in de bestemming 'Natuurgebied' van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde 'agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen'. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Verder constateert reclamant dat een gedeelte van perceel gemeente Duurswoude, sectie C no. 484 de bestemming 'Natuur' heeft, evenals in het huidige bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.
Uiteraard is dit gedeelte van het betreffende perceel de gehele planperiode en ook daarvoor (intensief) in gebruik geweest als weiland en zijn er geen bijzondere natuurdoeleinden voor dit perceel geformuleerd. In het gehele perceel valt nergens een flauw talud te vinden, dat naar de dobbe toeloopt. Dit in tegenstelling tot perceel no. 485 waar enkele stukjes flauw talud naar de dobbe te vinden zijn.
In het kader van deze zienswijze verwijst reclamant naar het proces van het voorontwerp waar is aangegeven (op een voorlichtingsavond) dat alles wat nu natuurbestemming heeft in het nieuwe ontwerpplan ook weer een natuurbestemming krijgt. Kennelijk ligt een en ander volgens reclamant toch wat genuanceerder en vergelijkt zijn situatie met een aantal percelen aan de Nije Drintswei te Bakkeveen. Deze hebben thans in het bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990) een natuurbestemming en door in dit ontwerpplan een agrarische bestemming. Daar de beargumentering die hierbij gebruikt is ook geheel van toepassing is op perceel Duurswoude, sectie C no. 484, verzoekt reclamant de bestemming van genoemd perceel te voorzien van een agrarische bestemming in plaats van een natuurbestemming (ca 3/4ha) Dit komt de rechtsgelijkheid ten goede, aldus reclamant.

Reactie: Ook hier is sprake van een natuurbestemming die is gebaseerd op de regeling van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Aan deze bestemming wordt vastgehouden. Dat wil niet zeggen dat het huidige agrarische gebruik (weide) van de gronden niet meer mogelijk is. Zoals in de vorige reactie al is aangegeven is het agrarische (mede)gebruik van de gronden gewaarborgd door bestaande weidepercelen in te bestemmen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van een agrarische functie van bestaande weidepercelen binnen de bestemming 'Natuur'.

<u>Reclamanten 31</u>
Reclamanten wensen op het perceel Mandewyk 20 te Bakkeveen de mogelijkheid te krijgen om op grond van artikel 17.4.1 onder f 300 m² aan bijgebouwen te kunnen bouwen. Hun huidige woonperceel met een oppervlakte van circa 4.800 m² is hiervoor niet toereikend.

Reclamanten zijn van mening dat het bestaande perceel door een willekeurige scheiding tussen de bestemming ‘Wonen’ en ‘Natuur’ het woonperceel te klein is, waardoor zij de gewenste 300 m² niet kunnen realiseren. Hiervoor zijn volgens reclamanten geen planologische reden aan te voeren. Verzocht wordt het bestemmingsvlak te vergroten tot 5.000 m².

Reactie: Het woonperceel dat aan de woning is toegekend, heeft een oppervlakte van 4.550 m² en is gebaseerd op de regeling in het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990 in combinatie met de feitelijke inrichting van het erf. Door de feitelijke inrichting van het erf te kiezen is de woonbestemming ten opzichte van het geldende plan al verruimd ten koste van de aangrenzende natuurbestemming. In de nu geldende planologische situatie ligt het woonperceel namelijk volledig ingeklemd door de natuurbestemming.
Nu is er sprake van een woonperceel met een overgangsgebied naar de natuurbestemming. Dat de scheiding tussen de natuurbestemming en de woonbestemming enigszins willekeurig is, is inherent aan de beoordeling van de situatie in het veld, maar vast staat wel dat er ten opzichte van het geldend bestemmingsplan sprake is van een groter woonperceel. Het verder vergroten van dit perceel gaat ten koste van de natuurbestemming en de daar aanwezige natuurwaarden en in strijd met het beleid dat gehanteerd wordt bij de bepaling van de omvang en begrenzing van woonpercelen. Dat bouwrechten beperkt zijn doordat een bepaalde ondergrens van de perceelsomvang niet gehaald, doet daaraan niets af. Op grond van artikel 17 van het bestemmingsplan mag de oppervlakte van aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen onder voorwaarden maximaal 200 m² bedragen. Deze voor het buitengebied algemene erfbebouwingregeling biedt voldoende mogelijkheden voor uitbreiding van de woonfunctie op het eigen erf.

Voorts is op het betreffende perceel nog een vervenerswoning aanwezig. In het verleden heeft deze woning een woonbestemming gehad. Reclamanten hebben geen behoefte om de woning weer als permanente woning in gebruik te nemen. Gelet op de oppervlakte van ongeveer 30 m² is deze hiervoor ook niet geschikt. Wat reclamanten wel voor ogen hebben is om deze woning geschikt te maken voor het bieden van logiesverstrekking. De woonbestemming van het ontwerpbestemmingsplan biedt hiervoor ook de mogelijkheid onder artikel 17.6 lid d. Reclamanten kunnen voldoen aan de voorwaarden die in het artikel worden genoemd. Er is namelijk voldoende parkeerruimte op het erf aanwezig en zoals gezegd is de oppervlakte van de vervenerswoning ongeveer 30 m². Deze blijft dus ruim onder de eis van maximaal 50 m². Er kan echter niet voldaan worden aan de voorwaarde dat het object op maximaal 25 meter van het hoofdgebouw moet staan. De afstand tot het hoofdgebouw is ongeveer 40 meter. Gelet op de grootte van het totale perceel, ongeveer 1,6 ha, is het geen verrassing dat de gebouwen enigszins op afstand van elkaar zijn gebouwd.
Reclamanten verzoeken om die reden de regel dat de afstand maximaal 25 meter mag bedragen in het vast te stellen bestemmingsplan te schrappen. Het is namelijk niet mogelijk de vervenerswoning te verplaatsen. Reclamanten willen toch graag bijdragen aan één van de doelstellingen van de gemeente, namelijk het versterken van de toeristisch recreatieve sector en zien uit planologisch oogpunt geen nadelen om de "25 meter regel" te schrappen.

Reactie: De regeling voor logiesverstrekking vloeit voort het gemeentelijk ‘Bed en Brochje’-beleid. In dit beleid is als uitgangspunt gekozen dat de logiesverstrekking in de woonsfeer van het hoofdgebouw moet plaatsvinden en primair dus in het hoofdgebouw zelf. Indien de logiesverstrekking plaatsvindt in bijgebouwen dient er in ieder geval sprake zijn van een verbondenheid met de woonfunctie en dus het hoofdgebouw. Het vestigen van (zelfstandige) logieseenheden geprojecteerd op een grote afstand van de woning doen afbreuk aan dit beleid. Om die reden is gekozen om een afstand van 25 meter op te nemen. Hiermee wordt voorkomen dat er ongewenste situaties ontstaan, zoals de realisatie van tweede woningen, recreatiewoningen e.d. Ruimtelijk gezien is er misschien geen reden om de afstandsregeling te schrappen, maar functioneel gezien achten wij ten behoeve van de uitvoering van het beleid, de regeling noodzakelijk. Bovendien kan met betrekking tot de functie worden gesteld dat er sprake is van een opplussing van de mogelijkheden binnen de woonfunctie. De mogelijkheden van deze logiesfunctie zijn weliswaar ingeperkt, maar de functie zelf is een uitbreiding van mogelijkheden die niet zonder meer binnen de woonfunctie is toegestaan.

Om die reden is het aanvaardbaar om beperkingen te stellen aan de logiesverstrekkende functie, zodat die verenigbaar is met de woonfunctie. Ook het bestreden afstandscriterium kan daar onder vallen.
Gelet op het vorenstaande wordt vastgehouden aan de gekozen beleidslijn voor logiesverstrekking bij wonen en wordt het afstandscriterium gehandhaafd.

Volledigheidshalve kan worden opgemerkt dat het perceel waar de betreffende vervenerswoning gesitueerd is, in het geldende bestemmingsplan een natuurbestemming had en in principe was wegbestemd. In de huidige regeling is gekozen om de woonbestemming zoveel mogelijk te laten aansluiten op het feitelijke erf, waardoor het betreffende gebouw als bijgebouw mag worden aangemerkt.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 32
Reclamant geeft aan dat de uitbreiding van het bouwblok aan de Riperwalden 8 te Tijnje beter uitgebreid kan worden achter en naast de bestaande serrestal, omdat daar over een paar jaar een melkstal gebouwd gaat worden. Het bouwblok achter de woning kan komen te vervallen, een en ander conform de bijgevoegde tekening.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van in principe 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een uitbreiding die afwijkt van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok dat op grond van de bestaande situatie een oppervlakte van circa 1,9 hectare heeft. Het aangepaste voorstel van reclamant leidt tot een vergroting van het bouwperceel, hetgeen in strijd is met het gemeentelijk beleid om op voorhand grotere bouwpercelen toe te kennen.
Wel kunnen wij ons vinden in de voorkeur van reclamant voor eventuele uitbreiding op het achtererf in plaats van aan de zijkant achter de bedrijfswoning. Om deze reden hebben wij aan reclamant voorgesteld dat deel van het bouwvlak achter de bedrijfswoning te compenseren op het achtererf, waardoor de situering van het bouwvlak weliswaar verandert maar de oppervlakte niet wordt vergroot. Er bevinden zich in de uitbreidingsrichting aan de achterzijde geen milieugevoelige objecten. Bovendien past het enigszins verdiepen van het bouwblok in de langgerekte kavelstructuur van het gebied. Dit door de gemeente aangepaste voorstel is overlegd met reclamant die daar vervolgens schriftelijk mee heeft ingestemd.
Het vastleggen van het bouwperceel op deze manier wil overigens niet zeggen dat verdere uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 1,9 hectare aan de Riperwalden 8 te Tijnje conform het door reclamant en gemeente overeengekomen voorstel.

Reclamant 33
Reclamant geeft aan dat hij met het oog op toekomstige uitbreidingsmogelijkheden een groter bouwblok op het adres De Leijen 91 te Gorredijk wenst dan de huidige gewenste 1,5 hectare.

Hij geeft ook aan dat hij in het voorontwerpbestemmingsplan in de veronderstelling was dat een bouwblok met ontwikkelingsmogelijkheden was ingetekend.

Reactie: In zowel het voorliggende ontwerpbestemmingsplan als het eerdere voorontwerpbestemmingsplan heeft het perceel De Leijen 91 te Gorredijk een bouwperceel waarin op grond van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – ontwikkeling mogelijk' via een afwijkings- of een wijzigingsprocedure ontwikkeling kan plaatsvinden (uitbreiding bouwperceel). Een en ander vloeit voort uit het gemeentelijk beleid waar agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE ruime uitbreidingsmogelijkheden krijgen. Het toegekende bouwvlak voor deze bedrijven is in principe 1,5 hectare en zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie is inderdaad geconstateerd dat het bouwvlak van reclamant iets geringer is dan 1,5 hectare is dus op grond van het geldende beleid tot 1,5 hectare zou kunnen worden vergroot. De door reclamant gewenste uitbreiding in zuidoostelijke richting heeft geen consequenties voor de milieusituatie. Er bevinden zich in die uitbreidingsrichting geen milieugevoelige objecten. Het enigszins verlengen van het bouwblok past ook in de kavelstructuur van het gebied. De vergroting van het bouwperceel in zuidoostelijke richting (tot maximaal 1,5 hectare) is daarmee ruimtelijk-functioneel inpasbaar.
Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel dan 1,5 hectare, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan niet worden gehonoreerd. Dat wil overigens niet zeggen dat uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt, zoals gezegd, via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het vergroten van het bouwperceel aan De Leijen 91 te Gorredijk tot 1,5 hectare.

<u>Reclamanten 34</u>
Reclamanten maken bezwaar tegen de op zijn perceel (Nijefeansterwei 5 te Bakkeveen) aanwezige natuurbestemming die op landbouwgrond ligt. Voor het mestbeleid is voor de functie van de grond bepalend of men het mag meetellen bij het eigen bedrijf voor de berekening van de gebruiksruimte op het bedrijf. Het moet voor het mestbeleid landbouwgrond zijn met de hoofdfunctie landbouw. In de loop van 2014 wordt bekend wat de nieuwe betaalrechten in het kader van het Europees Landbouwbeleid zullen worden. Het heeft er volgens reclamanten alle schijn van dat natuurgebieden niet meetellen, hetgeen voor reclamanten een derde van de gronden betreft.
Verzocht wordt om de pingoruïne de bestemming 'Agrarisch' toe te kennen.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit perceel eveneens een bestemming 'Natuurgebied' heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt.

Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in de bestemming ‘Natuurgebied’ van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde ‘agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen’. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van een agrarische functie van bestaande weidepercelen binnen de bestemming ‘Natuur’.

Reclamant 35

Reclamant verzoekt om achterop het perceel Kanaelwei 8 te Nij Beets de bestemming ‘Water’ te vervangen door een agrarische bestemming. In het kader van de Ruilverkaveling Midden-Opsterland is dit water namelijk gedempt en is er sprake van een agrarisch perceel.

Reactie: De waterbestemming die voor het betreffende perceel geldt, is nog gebaseerd op de regeling uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 en is inmiddels inderdaad achterhaald in die zin dat er nu sprake is van een agrarisch perceel. Het ontwerpbestemmingsplan is hierop aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot omzetting van de bestemming ‘Water’ in de bestemming ‘Agrarisch’ ter plaatse van de ‘driehoek’ grenzend aan het Krûme Gat.

Reclamanten 36

Reclamanten maken bezwaar tegen de toekenning van een natuurbestemming aan de Zomerpolder gelegen nabij Beetsterzwaag. Deze Zomerpolder wordt tijdens de winterperiode namelijk ook gebruikt voor waterberging. In dat kader wordt verzocht om de functie te wijzigen in de bestemming “Natuur met nevenfunctie waterberging”. Aan deze toekenning liggen een aantal ecologische rapporten ten grondslag die een aangepaste bestemming rechtvaardigen.

Reactie: De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit perceel eveneens een bestemming ‘Natuurgebied’ heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen ook een waterhuishoudkundige functie kunnen hebben. Om die reden zijn aan de natuurbestemming mede voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding toegekend (artikel 11 lid 11.1). De nevenfunctie als waterberging kan worden beschouwd als een voorziening ten behoeve van de waterhuishouding en is daarmee voldoende gewaarborgd binnen de bestemming ‘Natuur’. Het opnemen van een specifieke regeling voor de betreffende waterberging is daardoor overbodig.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 37

De zienswijze is gericht op de bestemming van het perceel Janssen-Stichting 12 te Nij Beets. Op voornoemde locatie exploiteren reclamanten een goed geoutilleerd en tevens grondgebonden melkveebedrijf. Sinds geruime tijd zijn initiatiefnemers bezig met het verkennen naar de mogelijkheden hun melkveebedrijf verder uit te breiden, daar de planlocatie is gelegen in de nabijheid (80 meter) van het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied "Van Oordt's Mersken". Hiertoe heeft er vooraf een gedegen mogelijkhedenanalyse plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor uitbreiding van het melkveebedrijf welke gelegen aan de Jansen Stichting 12 te Nij Beets. Hierop is vervolgens besloten om het melkveebedrijf uit te breiden middels het toepassen van brongerichte maatregelen. Initiatiefnemer is voornemens het melkveebedrijf uit te breiden naar 252 stuks melkvee en 176 stuks jongvee. Al het melkvee wordt gehuisvest in de nieuw te bouwen ligboxenstal welke uitgevoerd zal worden middels een emissiearm huisvestingsysteem. De bestaande ligboxenstal is verouderd en kan hiertoe niet voldoen aan de thans geldende eisen voor melkvee, voor jongvee echter is deze stal nog goed geschikt. Het jongvee wordt daarom gehuisvest in de oude ligboxenstal.
De locatie aan de Janssen Stichting 12 is conform het ontwerpbestemmingsplan en is thans bestemd als "Agrarisch" welke bedoeld is voor het uitoefenen van een agrarisch bedrijf met een grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering. Bij het melkveebedrijf behoort circa 120,0 hectare grond, waarvan 98 hectare in gebruik is als grasland en 22 hectare als maïsland.

In combinatie met het gewenste aantal van 252 stuks melkvee, kan geconcludeerd worden dat er voldaan wordt aan een grond- en plaatsgebonden veehouderij.
Verder constateren reclamanten dat de nieuwe ligboxenstal met een goothoogte en nokhoogte van respectievelijk 3,8 meter en 10,5 meter met een dakhelling van 20° past binnen de bouwregels van het ontwerpbestemmingsplan.
Ook constateren reclamanten dat aan alle gronden die in het buitengebied van gemeente Opsterland in agrarisch gebruik zijn, een agrarische bestemming gekregen. Rond alle agrarische bedrijven is een bouwvlak ingetekend waarbinnen alle bedrijfsbebouwing moet vallen. Aan grotere (grondgebonden) bedrijven is een bouwvlak van 1,5 hectare toegekend met uitbreidingsmogelijkheden naar 2 of 3 hectare.
Het vigerend bouwvlak aan de Janssen Stichting 12 is een oppervlakte van 1,4 hectare toegekend. Het thans vigerend bouwvlak welke als zodanig is opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan is volgens reclamanten onvoldoende toereikend om de gewenste bedrijfsexploitatie naar de toekomst toe verder te kunnen ontwikkelen. Om de voorgenomen bedrijfsontwikkeling mogelijk te maken, dient het vigerend bouwvlak begrensd te worden naar 2 hectare zoals aangegeven op bijgevoegde situatietekening. Deze begrenzing is volgens reclamanten mogelijk op basis van artikel 3.4 onder a van het ontwerpbestemmingsplan en past binnen de daarvoor gestelde kaders van het ontwerpbestemmingsplan. Om die reden verzoeken reclamanten om het gewenste bouwvlak als zodanig te honoreren.
Reeds zijn de mogelijkheden verkend in het ruimtelijk kader ten behoeve van de voorgenomen bedrijfsontwikkeling. In het mailbericht van 18 april 2012 heeft de gemeente Opsterland aangegeven aan te haken op het toekomstig bestemmingsplan. Daarbij zullen reclamanten, met verwijzing naar het door de gemeente Opsterland vervaardigd mailbericht, een 'Beoordelingsnotititie-MER' vervaardigen en deze op een korte aanbieden ter toetsing aanbieden aan de afdeling Milieu.
Voorts hebben reclamanten meerdere malen contact gehad met de Provincie Friesland en een vergunningaanvraag in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 vervaardigd. In deze zijn reclamanten gekomen tot een aanvaardbare toename in ammoniakdepositie, door middel van het toepassen brongerichte maatregelen. Reclamanten geven aan reeds een ontvankelijke vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 te hebben ingediend bij de Provincie Friesland.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van in principe 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een aanpassing van het in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen bouwblok dat op grond van de bestaande situatie een oppervlakte van circa 1,4 hectare heeft. Het aangepaste voorstel van reclamant leidt tot een vergroting van het bouwperceel, hetgeen in strijd is met het gemeentelijk beleid om op voorhand grotere bouwpercelen toe te kennen.
Wel kunnen wij ons vinden in de door reclamant voorgestelde gewenste uitbreidingsmogelijkheden aan de zij- en achterkant van de huidige bebouwing plaatsvindt in plaats van de mogelijkheden die het bouwperceel aan de wegkant (vóór de bedrijfswoning) biedt. Vanuit ruimtelijk-functionele overwegingen is het dan ook aanvaardbaar om dat deel van het bouwvlak dat tussen de bedrijfswoning en de weg gesitueerd is (met een oppervlakte van circa 2.800 m²) te compenseren op het achter- en zijerf. Hierdoor verandert de situering van het bouwvlak weliswaar, maar komt de oppervlakte niet boven de 1,5 hectare uit. Er bevinden zich in de uitbreidingsrichtingen geen milieugevoelige objecten. Bovendien past het rechthoekige bouwblok op ruime afstand van de weg in zowel de bebouwingsstructuur van de aangrenzende bouwpercelen als in de langgerekte kavelstructuur van het gebied. Voor wat betreft de oostelijke begrenzing van het bouwperceel wordt aangesloten op de daar gelegen sloot die deel uitmaakt van het slotenpatroon dat juist de langgerekte kavelstructuur kenmerkt. Het doorbreken van deze structuur met bebouwing wordt op voorhand niet wenselijk geacht.

Ook moet de kanttekening worden geplaatst dat de door reclamanten gewenste bouwmogelijkheden in principe wel binnen het nieuwe bouwvlak moeten passen. Op voorhand wordt namelijk geen groter bouwvlak toegekend dan 1,5 hectare.
Het vastleggen van het bouwvlak op deze manier wil overigens niet zeggen dat verdere uitbreiding in de toekomst onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Vanwege de omvang van de toekomstige agrarische bedrijfsvoering zijn reclamanten van mening dat er een noodzaak is een tweede bedrijfswoning op de locatie op te richten. Vanwege de te houden dieren in de toekomst alsmede de grond wat bij het bedrijf behoort, dienen twee bedrijfshoofden aanwezig te zijn. De twee bedrijfshoofden betreffen de bedrijfsopvolgers en zijn tussen 25 - 30 jaar wat direct inhoudt dat sprake is van duurzaam gebruik als agrarische bedrijfswoning. Het ontwerpbestemmingsplan biedt onvoldoende mogelijkheden tot het oprichten van een tweede bedrijfswoning. Hiertoe willen reclamanten dan ook uitdrukkelijk verzoeken een wijzigingsbevoegdheid op te nemen ten behoeve van het huidige artikel 3.2.1 onder f. In dat kader wordt verzocht aan het perceel de aanduiding 'Specifieke vorm van wonen - tweede bedrijfswoning' toe te kennen.

Reactie: Met het opstellen van het voorliggende bestemmingsplan Buitengebied is voor een terughoudend beleid gekozen wat betreft de vestiging van een tweede (agrarische) bedrijfswoning. Er is geen regeling meer opgenomen die het nog mogelijk maakt een tweede bedrijfswoning te kunnen realiseren bij een agrarisch bedrijf. Slechts door een planherziening kan na vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied in individuele gevallen, indien de bijzondere omstandigheden van het geval daartoe aanleiding geven, de mogelijkheid van een tweede bedrijfswoning worden geboden. In het algemeen wordt in den lande een zeer terughoudend beleid gevoerd in het toestaan van tweede agrarische bedrijfswoningen. Die terughoudendheid neemt, door de ervaringen in het algemeen en in Opsterland in het bijzonder, sterk toe. Voor die terughoudendheid kunnen een aantal overwegingen worden aangevoerd:

- De noodzaak van een tweede agrarische bedrijfswoning kan vanuit een oogpunt van bedrijfsvoering vrijwel nooit worden aangetoond. Het is niet nodig dat twee op een bedrijf werkzame personen (huishoudens), zeker gelet op de moderne bedrijfsvoering, op eenzelfde agrarisch bouwperceel wonen. Er zijn voldoende mogelijkheden om op korte afstand in een bestaande of te bouwen woning gehuisvest te worden. De praktijk onderstreept dit ook. Er zijn verschillende meermansbedrijven met personeel waarbij het personeel op afstand woont. Bij verzoeken om tweede agrarische bedrijfswoningen gaat het meestal om familierelaties (vader– zoon; broers, et cetera). In zulke situaties is de tweede agrarische bedrijfswoning meer wens dan noodzaak.
- Meestal is er – zeker bij familierelaties – geen sprake van een duurzaam gebruik als agrarische bedrijfswoning. In de regel verliest de tweede agrarische bedrijfswoning na verloop van tijd zijn functie. Op dat moment ontstaat het dilemma: de woning aan een derde (niet aan het bedrijf verbonden) verkopen of toch de woning in bezit houden. Het afsplitsen van een tweede bedrijfswoning, die op korte afstand staat van het bedrijf, kan zeer nadelige gevolgen hebben voor de toekomstige ontwikkeling van een agrarisch bedrijf. De woning wordt dan namelijk gezien als een “gevoelig” object in het kader van de milieuwetgeving.

Het gegeven dat reclamanten aanvoeren dat het bedrijf voor tenminste 4,7 arbeidskrachten werk kan bieden betekent, gelet op het vorenstaande, niet per definitie dat er een tweede bedrijfswoning noodzakelijk is.
Op grond van voornoemde redenen wordt niet op voorhand meegewerkt aan het toekennen van een tweede agrarische bedrijfswoning.

Een verzoek hiertoe zal op basis van een definitieve aanvraag omgevingsvergunning worden beoordeeld en in dat kader zal worden bekeken of een planherziening ten behoeve van het vestigen hiervan tot de mogelijkheden behoort. De kans op een positief besluit hierop, is gelet op het terughoudende beleid overigens uiterst klein.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bouwvlak (verschuiving) in het bestemmingsplan.

Reclamanten 38
Reclamanten hebben bezwaar tegen de opgenomen regeling voor de recreatieve bestemming die is toegekend aan V.O.F, 'de Lindelaar" gevestigd op de Streek 38 en op de Streek 45 te Terwispel. De bezwaren zijn in het navolgende toegelicht.

Feitelijke situatie

De Lindelaar
De Lindelaar is een zorgboerderij en groepsaccommodatie. De zorgboerderij is gelegen op het perceel de Streek 45 en daar direct tegenover is gelegen de groepsaccommodatie op de Streek 38.

De Streek 38
Op de Streek 38 is een logeerboerderij met diverse activiteiten gevestigd. Onder andere een kleinschalig biologisch boerenbedrijf, een restaurant voor feesten en partijen met activiteiten als boerengolf, klootschieten e.d.
In het restaurant is plaats voor 65 mensen. Buiten zijn een tweetal terrassen aanwezig. De feesten en partijen gelden voor maximaal 100 personen Het eten is in buffetvorm (barbecueën en lopend buffet).
Voor een uitgebreide weergave van de activiteiten wordt verwezen naar de Ruimtelijke Onderbouwing die onderdeel uitmaakt van de ingediende aanvraag voor een omgevingsvergunning van 16 april 2013.
Het perceel De Streek 38 heeft thans de enkelbestemming 'Recreatie – Verblijfsrecreatie' gekregen
Daarnaast voorts de aanduidingen 'specifieke vorm van recreatie – groepsaccommodatie' en 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking'

Het perceel De Streek 45 heeft de enkelbestemming 'Maatschappelijk' gekregen. Daarnaast voorts de functieaanduiding 'zorgboerderij'.

Gronden

Het perceel Streek 38

1. Agrarisch
Op het perceel is tevens sprake van een boerenbedrijfsgedeelte, in de vorm van het houden van Hereford koeien en Texelaar schapen. Het gaat om circa 40 koeien inclusief kleinvee en een schaapskudde van circa 50 Texelse schapen. Hiervoor zijn ook benodigde vergunningen verleend. Op basis daarvan zijn reclamanten van mening dat het onderhavig perceel nog moet worden voorzien van de nadere aanduiding 'agrarisch'.

Reactie: Naar aanleiding van de zienswijze genoemd onder 1, is de bestemming 'Recreatie – Verblijfsrecreatie' uitgesplitst in 3 nieuwe bestemmingen 'Recreatie – Verblijfsaccommodatie', 'Recreatie – Kampeerterrein' en 'Recreatie – Recreatiewoning. Voor de motivering om tot deze beslissing te komen wordt kortheidshalve verwezen naar het gemeentelijke standpunt van de zienswijze genoemd onder 1. In dat kader is het gebruik van de percelen die in het ontwerpbestemmingsplan onder de oorspronkelijke bestemming 'Recreatie - Verblijfsrecreatie' vielen, opnieuw beoordeeld. Aan het perceel De Streek 38 te Terwispel is, zoals uit de beantwoording van de zienswijze onder 1 ook blijkt, de bestemming 'Recreatie – Verblijfsaccommodatie' (kampeerboerderijen en vergelijkbare groeps- en verblijfsaccommodaties) toegekend.

Het bedrijf dat is gehuisvest aan zowel De Streek 38 als De Streek 45 heeft een multifunctioneel karakter waar recreatieve activiteiten in combinatie met agrarische functies met elkaar verweven zijn. De functie als zorgboerderij is echter uitsluitend toegekend aan het perceel De Streek 45.
Op dit moment loopt een aanvraag omgevingsvergunning met uitgebreide procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingrecht (Wabo) voor een aantal voorgestane activiteiten op het perceel aan De Streek 38. De in april 2013 aangevraagde activiteiten bestaan voor wat betreft het perceel De Streek 38 uit een groepsaccommodatie en twee Finse trekkershutten (maximaal 20 slaapplaatsen), een restaurant, een ruimte voor bijeenkomsten en het houden van koeien, schapen en kleinvee. Bij deze aanvraag is door de initiatiefnemers een goede ruimtelijke onderbouwing gevoegd. Het college heeft bij besluit van 8 april 2014 aangegeven met toepassing van artikel 3.12 lid 1.a.3° Wabo voor de betreffende activiteiten omgevingsvergunning te willen verlenen. In het voorliggende bestemmingsplan is hierop geanticipeerd in die zin dat ook het houden van dieren mogelijk wordt gemaakt. Om deze reden is de grondgebonden agrarische nevenfunctie middels een aanduiding 'agrarisch' aan het perceel De Streek 38 te Terwispel toegekend.

Daarnaast wordt aangegeven dat bij een groepsarrangement ook de mogelijkheid bestaat van het verstrekken van een maaltijd inbegrepen in de vorm van een barbecue of lopend buffet. Daarnaast is er sprake van een restaurantfunctie, aangezien er vanaf 7:00 uur ontbijt wordt geserveerd en de mogelijkheid bestaat van het nuttigen van een lunch en warme maaltijd voor onder andere de aanwezige gasten. Het restaurant is geopend vanaf 07:00 uur tot 23:00 uur. In het bestemmingsplan is opgenomen maximaal toelaatbaar horeca categorie 1. Reclamanten vrezen dat deze horecacategorie te licht is en verzoekt om maximaal horeca categorie 2 mogelijk te maken.

Reactie: Bij de aanvraag omgevingsvergunning is eveneens geoordeeld dat een zelfstandige restaurantfunctie planologisch aanvaardbaar is. Bij de beantwoording van reclamanten onder 1 wordt hier uitvoerig op ingegaan. Een restaurantfunctie is, zoals uit de horeca-indeling opgenomen in artikel 1 van het bestemmingsplan blijkt, een horecabedrijf uit categorie 2. De regeling is hierop aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan in die zin dat aan het perceel De Streek 38 te Terwispel de bestemming 'Recreatie – Verblijfsaccommodatie' wordt toegekend, voorzien van de aanduidingen 'horeca van categorie 2' en 'agrarisch'.

<u>Reclamanten 39</u>
In het ontwerpbestemmingsplan heeft het perceel Mandefjild 10 te Bakkeveen een woonbestemming gekregen. Dit terwijl het in het verleden altijd een agrarische bestemming heeft gehad en nog altijd deze functie heeft. Reclamanten verzoeken u daarom om dit perceel weer als agrarisch op te nemen. Het onder het overgangsrecht brengen van gebruik is niet toegestaan tenzij er zicht op beëindiging is in de voor liggende planperiode. Daarvan is geen sprake.

Reactie: In het kader van het bezwaar van reclamant onder 17 is op de planologische situatie ven het perceel Mandefjild 10 te Bakkeveen een standpunt ingenomen. Geconcludeerd is dat op basis van het gemeentelijk beleid met betrekking tot kleine agrarische bedrijven (kleiner dan 70 NGE) aan het perceel een agrarisch bouwvlak is toegekend dat exact is afgestemd op de begrenzing van het bouwvlak uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van de bestemming 'Agrarisch' met een agrarisch bouwvlak op het perceel Mandefjild 10 te Bakkeveen.

<u>Reclamanten 40</u>
Inleiding
In het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied valt op dat het vooral conserverend is. De bestaande situatie is richtinggevend en de veronderstelling dat de schaalvergroting in de melkveehouderij door zal zetten staat aan de basis van het plan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het aantal NGE's (vee eenheden) ongeveer gelijk zal blijven.

Er is geen toekomstvisie omschreven die richtinggevend kan zijn voor beleid. Hierdoor zal het moeilijk zijn gewenste en ongewenste ontwikkelingen te bevorderen respectievelijk te beperken.
In het ontwerpbestemmingsplan missen reclamanten een aantal elementen en zijn er enige onduidelijkheden en enkele punten van kritiek. De zienswijze behelst vooral de aspecten landbouw, landschap, geologie, cultuurhistorie en energie.

Landbouw *(Zienswijze op ontwerp plan-MER)*
Ongeveer het belangrijkste uitgangspunt van het hele bestemmingsplan is, dat het aantal NGE's (rundvee) niet noemenswaard zal toenemen. Dit is gebaseerd op getallen van de laatste tien jaar, peildatum ± 2008. Hierbij is geen rekening gehouden met effecten van het opheffen van het melkquotum in 2015.

Dit uitgangspunt van het bestemmingsplan is gebaseerd op het Milieueffectrapport (MER). Op pagina 5 van het rapport staat: "Per saldo is redelijkerwijs aannemelijk dat geen sprake zal zijn van toename van het aantal dieren ten gevolge van het bestemmingsplan". Deze conclusie stoelt op twee overwegingen: de oppervlakte landbouwgrond voor huiskavels en de productie van ruwvoer verandert niet door het bestemmingsplan en de mestwetgeving zal grenzen blijven stellen aan de omvang van de veestapel." Hiermee gaat het rapport voorbij aan het heel wel denkbare scenario dat de veestapel wél zal groeien, doordat het bestemmingsplan binnen de toegestane ruime bouwblokken - veel groter dan in het huidige bestemmingsplan - volop mogelijkheden biedt voor schaalvergroting en de voor huisvesting van meer vee dan in het huidige bestemmingsplan mogelijk is. Dit vervult reclamanten met zorg. Hierna wordt dit toegelicht en worden aanbevelingen gedaan.

1. Op bladzijde 18/19 van de MER staan getallen over agrarische bouwvlakken. Deze bepalen de maximale oppervlakte van nieuw te bouwen stallen.
    - in 2004: 640 bedrijven met bouwvlakken van 1 ha
    - in 2013: 317 bedrijven met in totaal 585 ha bouwvlak

    In het nieuwe bestemmingsplan is een uitbreidingsmogelijkheid opgenomen tot 2 of 3 ha. Dit leidt tot een theoretische oppervlakte van maximaal 1170 ha. Dit zou een verdubbeling van het huidige areaal betekenen.

2. Het bestemmingsplan en de MER gaan ervan uit dat de mesthuishouding en de beschikbare grond voor ruwvoerwinning beperkend zullen zijn, zodat het potentiële areaal aan bouwvlakken niet gebruikt zal worden. Deze aanname is onjuist. Het risico dat de melkveehouderij zich ontwikkelt tot een nieuwe (semi) bio-industrie, die dus niet meer volledig grondgebonden is, is levensgroot. Nu al komt een deel van het krachtvoer uit het buitenland; de daar gebruikte grond wordt niet meegeteld. Informatie van het LEI (Landbouw Economisch Instituut Wageningen) maakt duidelijk dat in de nabije toekomst de import van ruwvoer uit het buitenland (Oost-Duitsland, Polen) waarschijnlijk rendabel is. Het mestoverschot kan vergist worden of afgevoerd als retourvracht voor het ruwvoer. Ook verwacht het LEI dat het aantal koeien licht zal toenemen door de gestegen krachtvoerprijzen: het is goedkoper een paar koeien extra te melken en minder krachtvoer te geven. De melkgift per koe is tegen de trend in het afgelopen jaar met 1.5% gedaald. Nadere informatie hierover bij Jacob Jager, LEI, 070-3358314.

3. In het vooruitzicht van de afschaffing van het melkquotum en een voorlopig hoog niveau van de melkprijs breiden veel melkveehouders nu al hun stalruimte uit, ook in Opsterland. Een dierquotum zal niet worden ingevoerd. Het Planbureau voorde Leefomgeving heeft berekend dat het aantal koeien met twintig procent zal toenemen. De mestwetgeving behoeft dit, anders dan in de MER met stelligheid wordt aangenomen, niet te belemmeren (mest die niet mag worden gebruikt op eigen grond wordt afgezet voor gebruik elders of verwerking in een mestfabriek) en ook de beschikbaarheid van ruwvoer wordt, in tegenstelling tot de aanname in het rapport, niet beperkt door de beschikbare oppervlakte grond; de veehouder kan voer bijkopen, onder meer door de productie van soja in Zuid-Amerika. Kortom: de (niet-biologische) melkveehouderij is in werkelijkheid slechts ten dele grondgebonden en het aantal melkkoeien zal naar verwachting toenemen.

4. De MER geeft een overzichtstabel met te verwachten effecten (p. 90). De enige plus (+) zijn de mogelijke effecten van de nieuwe EHS Koningsdiep.

Bij een toename van GVE's van 20% zoals wordt verwacht door het planbureau voor de Leefomgeving en het Landbouw Economisch Instituut zullen veel van de nullen in minnen omslaan. We vrezen dat dit zal gebeuren met Natura 2000, de bestaande EHS, landschappelijke structuren, en archeologische en cultuurhistorische waarden. We vrezen dat de minnen voor overige natuurwaarden, ruimtelijke visuele kwaliteit, lichtoverlast en verkeersveiligheid verder zullen verslechteren. Reclamanten vinden dit een onaanvaardbaar pover resultaat. Het maatschappelijk draagvlak, koeien in de wei, melkveehouderij geïntegreerd in een landschap dat ook voor bewoners en toerisme aantrekkelijk is, ontwikkeling van de landbouw tot duurzame landbouw, lijken in deze plannen ver buiten beeld. Door (ruimte bieden voor) schaalvergroting en intensivering krijgt de melkveehouderij een meer industrieel karakter.

5. Een ander negatief effect van een groei van de veestapel is de toename van de emissie van ammoniak en hiermee de depositie van stikstof op de toch al overbelaste natuurgebieden.
De gevolgtrekking in de MER dat er de komende tien jaar zeker geen toename van stikstof zal zijn en dus geen sprake zal zijn van significante negatieve effecten op natuur(gebieden), is onjuist en wetenschappelijk onverantwoord gewaagd. In de plantoelichting (p. 48) staat dat uitbreiding van een veehouderij is gekoppeld aan de mate van depositie van ammoniak (op Natura 2000-gebieden). Dit is niet juist. De planregels bevatten zo'n koppeling niet. De algemene gebruiksregels in artikel 26 staan los van de bouw van stallen. Reclamanten bevelen aan de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen in de planregels wél te koppelen aan de bescherming van natuurgebieden - en niet alleen de Natura 2000-gebieden - tegen vermesting en verzuring door de depositie van ammoniak. Dit zal veel strakker moeten worden geregeld dan via het zeer vage criterium van niet onevenredige aantasting van de milieusituatie (artikel 3.4). Reclamanten stellen voor in artikel 3.4. het woord onevenredig te schrappen. Hierdoor wordt duidelijk vastgelegd dat bouwblokken niet tot twee of drie hectare mogen worden vergroot, indien de bouwmogelijkheden die hierdoor (kunnen) ontstaan (kunnen) leiden tot een zodanige verandering van de veebezetting dat de depositie van stikstof op hiervoor gevoelige vegetatie en bijbehorende fauna in natuurgebied toeneemt.

6. Een fundamenteel veel betere oplossing is trouwens om de omvang van de veestapel te relateren aan de beschikbare grondoppervlakte. Wij geven in overweging te onderzoeken of het bestemmingsplan hiertoe een begaanbare weg kan bieden. Is dit het geval, dan pleiten wij ervoor deze relatie in het plan te introduceren. Deze gebruiksregels lijken ons in de praktijk heel moeilijk te handhaven. Handhaving vereist een frequente telling van de aanwezige aantallen dieren in de stallen en de weilanden. Het komt ons voor dat dit de beschikbare personele capaciteit verte boven gaat en wij verwachten niet dat het college aan dit toezicht enige prioriteit zal geven.

7. Lichtoverlast door de grote nieuwe stallen wordt in de MER verwacht, maar in het plan niet tegengegaan. Het Lichtplan van de gemeente Opsterland is buiten beeld of wordt niet toegepast, naar het zich laat aanzien. Als het mogelijk is in het bestemmingsplan een regeling op te nemen om storende en verstorende effecten van verlichting van stallen tegen te gaan, verdient het aanbeveling het plan op dit punt aan te vullen.

Reactie: Ad 1.
De redenering van reclamanten wordt niet gedeeld. De bouwvlakken kunnen (in theorie) wel verdubbeld worden, maar de gebruiksmogelijkheden van de percelen en de gebouwen waaronder stallen dienen de worden getoetst aan de regeling in de algemene gebruiksregeling. Daarin is onder meer bepaald dat het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden, niet zonder meer mag leiden tot een toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied. Met andere woorden, de gebouwen mogen weliswaar worden gebouwd, maar niet worden gebruikt als niet wordt voldaan aan de betreffende voorwaarden uit de algemene gebruiksregels.

Verder kan worden gesteld dat de door reclamanten gestelde benadering theoretisch is.

Het bestemmingsplan biedt weliswaar maximaal een verdubbeling van de oppervlakte aan bouwvlakken, maar deze mogelijkheden zullen nooit worden benut omdat daarvoor simpelweg de fysieke ruimte ontbreekt. Weliswaar verdwijnt het melkquotum, maar moet een groei van de veestapel wel plaatsvinden en mogelijk zijn binnen alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving, zoals o.a. de mestwetgeving, de provinciale omgevingsverordening en het bestemmingsplan waarin een mate van grondgebondenheid is voorgeschreven, en de natuurbeschermingswetvergunning. Op basis van de trend en de van toepassing zijnde regels deelt de gemeente de vrees van appellant niet dat er de komende tien jaar plots een verdubbeling van de oppervlakte van de bouwvlakken plaats zal vinden.

Ad 2.
De vrees voor de door reclamanten geschetste ontwikkeling is de reden voor de provincie geweest om paal en perk te stellen aan de aard en omvang van agrarische bedrijven in Fryslân. Niet alleen is een maximale bouwperceelomvang bepaald op 3 hectare, ook is een mate van grondgebondenheid (lees: plaatsgebondenheid) voorgeschreven. Ieder bedrijf moet voor een belangrijk deel ruwvoer betrekken van eigen gronden die in de directe nabijheid van het agrarisch bedrijf zijn gelegen. De in de ontwerpverordening voorgestelde definities zullen in het bestemmingsplan worden overgenomen, waardoor ook op basis van het bestemmingsplan zogenaamde ‘footloose’ bedrijven niet kunnen ontstaan. Ook de LTO onderschrijft deze noodzaak van grondgebondenheid. Het scenario dat reclamanten schetsen, zal in planologische zin derhalve niet realiseerbaar zijn.
Overigens blijkt uit de gegevens van het CBS (Statline 2014) dat het aantal runderen vanaf 1994 tot 2000 sterk verminderd is en daarna een variabel verloop heeft. Dit beeld onderstreept de beschrijving in de plan-MER, waarin is beredeneerd dat in het gebied geen ruimte is voor de toename van het aantal stuks melkvee. De ruimte voor het houden van vee wordt bij de grondgebonden bedrijven dan ook niet zozeer bepaald door de bouwvlakken als wel door de totale beschikbare ruimte aan agrarische gronden. In paragraaf 2.2.2 van de plan-MER is dit uitgebreid toegelicht.

Ad 3.
Zie hiervoor onder ad 1 en 2. Dat de veestapel zal gaan groeien, is vooreerst een aanname. Uit de onder ad 2 genoemde gegevens blijkt dit in ieder geval niet, maar is er sprake van een variabel verloop.
Feit is wel dat veel melkveehouders al hebben geanticipeerd op veranderende wetgeving, door nieuwe stallen te bouwen of bestaande uit te breiden in de verwachting dat een toename van vee tot de mogelijkheden gaat behoren. Deze ‘sprong’ heeft echter niet tot een verdubbeling van bouwvlakken geleid. In ruimtelijke zin heeft deze ontwikkeling zich goed in het landschap in kunnen passen. De verwachting is dat voor de komende planperiode het grootste deel van de beschikbare stalruimte inmiddels is gerealiseerd en dat zich geen spectaculaire groei in de veestapel gaat voordoen. Tegelijkertijd zijn (en zullen) er ook weer vele agrarische bedrijven (worden) beëindigd, waardoor er naar verwachting sprake blijft van een variabel verloop.
De landbouw blijft zich verder ontwikkelen en zal de komende 10 jaar een ander beeld gaan geven dan ongeveer 10 jaar geleden. Met de nodige beperkingen en onder voorwaarden willen zowel de provincie als de gemeente deze ontwikkelingen mogelijk maken, waarbij de ruimtelijke kwaliteit voorop staat.

Ad 4.
Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor ontwikkelingen in de landbouw. Eén van de mogelijke ontwikkelingen is schaalvergroting. De maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan daarvoor biedt, geven in de MER een negatief beeld. De ruimte die in het bestemmingsplan wordt geboden, geeft tegelijkertijd echter ook ruimte voor andere ontwikkelingen. Mocht als gevolg van maatschappelijk druk of een veranderend consumptiepatroon of veranderende wetgeving, de landbouw zich duurzaam en extensief gaan ontwikkelen, dan biedt het bestemmingsplan daar evenveel ruimte voor.

Dit komt niet in de MER tot uitdrukking, omdat daarin van het slechtst denkbare scenario wordt uitgegaan om de mogelijke milieugevolgen van het bestemmingsplan in beeld te brengen. Daar komt bij dat er veel regelgeving, al of niet opgenomen in het bestemmingsplan, is om tot een goede inpassing van de ontwikkelingen in de landbouw te komen. Niet met de intentie uitputtend te zijn, is er hetgeen onder ad 2 is beschreven. Er is ook de Nije Pleats methode om tot een goede landschappelijke en cultuurhistorische inpassing van bedrijven te komen. Er is de natuurbeschermingswetvergunning om een verdere verslechtering van Natura 2000 gebieden te voorkomen. Er is milieuwetgeving die zorgt voor een goede milieuhygiënische inpassing van bedrijven in relatie tot omliggende gevoelige functies. En er is een convenant in de maak op grond waarvan afspraken worden gemaakt over lichtuitstraling.
Het is dus niet zo dat de ruimte die het bestemmingsplan biedt zonder meer leidt tot het slechtst denkbare scenario. Er zijn zodanig veel waarborgen, dat de gemeente voldoende mogelijkheden heeft om de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen, zonder daarmee op enigerlei wijze de markt en de ontwikkeling te sturen.

Ad 5.
Zoals ook onder ad 1 is aangegeven, deelt de gemeente deze zienswijze niet. Het bestemmingsplan kent een verbod op toename van de bestaande emissie als gevolg van wijzigingen in de veestapel. Op basis van het bestemmingsplan kan er dus nooit sprake zijn van een toename van emissie en daarmee niet van toename van depositie op en verslechtering van de natuurgebieden. Dat dit als gebruiksregel is opgenomen, is onvermijdelijk omdat emissie pas ontstaat bij het gebruik van een gebouw voor het stallen van vee of veranderingen in de veestapel. De bouwactiviteit, het bouwen van gebouwen, leidt nooit tot emissie van stikstof. Pas wanneer het vee in het gebouw wordt gestald en dus het gebouw in gebruik wordt genomen, ontstaat er emissie. Om die reden kan dit alleen maar een gebruiksregel zijn. Een striktere koppeling dan een verbod is niet mogelijk.
Het is daarom ook niet noodzakelijk om bijvoorbeeld in 3.4. nadere bepalingen hieromtrent op te nemen. Daar gaat het enkel om inpassing van de gebouwen, waarbij natuurlijke waarden tevens deel van het toetsingskader zijn. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de natuurbelangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de natuurbelangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen. Die evenredigheidstoets wil de gemeente als grondslag bij de afweging blijven hanteren.

Ad 6.
De gemeente voelt er niets voor om de veestapel concreet te relateren aan de hoeveelheid beschikbare grond. Niet alleen wijzigt de hoeveelheid grond voortdurend en treedt de gemeente dan in een ongewenste grondpolitiek, ook leidt dat tot onevenwichtige ontwikkelingsmogelijkheden. Een agrariër met alle grond binnen de gemeente zou dan veel meer (of misschien wel minder, afhankelijk van de regels in de buurgemeente) ontwikkelingsruimte hebben dan een agrariër op de grens van de gemeente met een groot deel van de gronden in de buurgemeente. Vooreerst is de grondgebondenheid en de definities die daarvoor in het plan worden opgenomen, voldoende om een zekere relatie met de beschikbare grond te leggen. Het gaat de gemeente te ver om dit in exacte aantallen vast te leggen.
De gebruiksregel is goed te handhaven. De dieraantallen zijn per bedrijf bekend, zodat iedere toename gecontroleerd kan worden. Bovendien moet voor iedere toename de provincie gevraagd worden in hoeverre een natuurbeschermingswetvergunning nodig is. Het niet aanvragen hiervan is in strijd met de wet. Het risico dat agrariërs lopen bij investeringen in uitbreiding van de veestapel, die later mogelijk niet vergund kunnen worden en weer ongedaan gemaakt moeten worden, is te groot om dit niet bij de gemeente en de provincie te melden.

Ad 7.
Het is mogelijk om een lichtregeling in het bestemmingsplan op te nemen.

De gemeente heeft hier niet voor gekozen, omdat de betrokken instanties, LTO, provincie en milieuorganisaties, bezig zijn met de afronding van een convenant, zoals die bijvoorbeeld ook in de glastuinbouw geldt, waarin afspraken over lichtuitstoot worden gemaakt. Een regeling in het bestemmingsplan zou die afspraken kunnen frustreren en tot onnodige regeldruk en juridische problemen kunnen leiden.

Landschap en bomen
Houtsingels en -wallen in agrarisch gebied worden beschermd in artikel 3.7.1, aanhef en onder d van het bestemmingsplan. Volgens deze bepaling is het verboden zonder omgevingsvergunning bomen en/of houtgewas te verwijderen, "voor zover [moet zijn: voor zover] de Boswet en [moet misschien zijn: of] de Algemene plaatselijke verordening niet van toepassing is." Deze aanvullende werking van het bestemmingsplan leidt ertoe dat op een houtsingel of -wal waarvan een deel van de bomen een stamdoorsnede heeft van 10 cm of meer op 1.3 meter hoogte boven het maaiveld, zowel het bestemmingsplan als de Algemene plaatselijke verordening (APV) van toepassing is. De bomen met de vermelde minimale stamdoorsnede vallen onder de APV (art. 4, lid 1, aanhef en onder b), de minder dikke bomen onder het bestemmingsplan Buitengebied (art. 3.7.1, aanhef en onder d). Deze combinatie van regels is niet handig, noch voor de aanvrager van een vergunning, noch voor de beoordelaar van de aanvraag, noch voor de beslisser, noch voor de uitvoerder van de kap, noch voor de handhaver (bijv. bij het opleggen van een herplantplicht). Zij past ook niet in het streven de burger niet onnodig te belasten. Het gevaar dreigt dat de regeling buiten toepassing zal worden gelaten en houtsingels illegaal worden verwijderd.

Reclamanten pleiten ervoor houtsingels en -wallen onder één beschermingsregeling te vatten. Reclamanten geven hierbij sterk de voorkeur aan het bestemmingsplan Buitengebied, omdat deze regeling kaarten met juridische status omvat. Voorts is een bestemmingsplan, zo leert de ervaring, veel minder onderhevig aan politieke grilligheid en hierdoor slijtage. In tegenstelling tot de Algemene plaatselijke verordening is het bestemmingsplan Buitengebied bijvoorbeeld nimmer om budgettaire reden uitgekleed. Als instrument voor duurzaam beheer van het landschap is het bestemmingsplan om deze redenen duidelijk te prefereren boven de Algemene plaatselijke verordening.

Verder constateren reclamanten dat de toetsingscriteria van de Algemene plaatselijke verordening en die van het bestemmingsplan komen slechts ten dele overeenkomen. Verwezen wordt naar bijgaand overzicht:

APV
natuur
landschap
stads- of dorpsschoon
beeldbepaling
cultuurhistorie
leefbaarheid

Bestemmingsplan Buitengebied
natuur
landschap
cultuurhistorie
archeologie
verkeersveiligheid
gebruiksmogelijkheden aangrenzende gronden

Beeldbepaling kan ook in de regeling van het bestemmingsplan een goed criterium zijn. Dit geldt ook voor leefbaarheid. Archeologie is een vreemd criterium. De term betekent volgens Van Dale: kennis en studie van de stoffelijke overblijfselen, de producten van kunst, nijverheid, enz. uit oude tijden. Bestaande bomen lijken reclamanten dan ook geen onderwerp van archeologie te kunnen zijn. Reclamanten bevelen aan de term te corrigeren. Reclamanten pleiten ervoor de toetsingscriteria van de APV en het bestemmingsplan te harmoniseren en te corrigeren.

Reactie: Zoals in eerdere reacties al is beantwoord, is de beleidskeuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, door middel van het beperken van de regeldruk.

Er wordt niet meer geregeld dan noodzakelijk is en dat wat geregeld wordt is op een doelmatige manier vastgelegd. Met het oog daarop is gekozen om de bescherming van de landschaps- en cultuurhistorische waarden te koppelen aan een bijlage waarin de beschrijving van de landschapswaarden en cultuurhistorische waarden is opgenomen. Niet gekozen is om alle (individuele) waarden rechtstreeks aan de verbeelding en de regels te koppelen. Er is ingezet op een systeem van flexibiliteit, waarbij aan het college de ruimte wordt geboden om door middel van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden te toetsen aan de landschaps- en cultuurhistorische waarden, zoals die zijn beschreven in de bijlage bij de regels. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om het bestemmingsplan op deze manier in te vullen.
De bescherming van houtwallen en houtsingels vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. In dat bestemmingsplan is het verwijderen van houtsingels, houtwallen en andere houtopstanden aanlegvergunningplichting (omgevingsvergunningplichtig) gesteld. De te handhaven houtsingels en houtwallen, alsmede de te handhaven structuurlijnen die in het bestemmingsplan waren aangeduid konden uitsluitend met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid onder bepaalde voorwaarden worden verwijderd.
Het nieuwe plan is in beginsel op deze regels gebaseerd, met dien verstande dat er is gekozen het aantal regels te beperken. Een bestemmingsplan bepaalt wat er in een gemeente met de ruimte mag gebeuren. Een bestemmingsplan geeft de "bestemming" van een gebied of perceel en de wijze waarop dit kan worden beschermd. Binnen een bestemming zijn regels van toepassing die aangeven wat er binnen een bestemming mag of juist niet mag. Deze regels moeten zich beperken tot gebruiks- en bouwmogelijkheden en mogen geen regels bevatten die planologisch niet relevant zijn, een te grote inbreuk hebben op eigendomsituaties of via andere wetgeving geregeld zijn (sectorale wetgeving).
In combinatie met die beperking van regels is ingezet op een systeem van flexibiliteit, waarbij aan het college de ruimte wordt geboden om door middel van nadere eisen, afwijkingen of wijzigingen in te spelen op ontwikkelingen die zich voordoen. Voorkomen moet worden dat er een star bestemmingsplan ontstaat. Deze toetsingscriteria zijn afgestemd op de inhoud en de reikwijdte van een bestemmingsplan.
Om voornoemde redenen is gekozen om houtwallen alleen te beschermen als de Boswet of de APV niet van toepassing is. Dubbele regels worden zo voorkomen. Deze wijze van bestemmingsplanregeling betekent niet dat natuur, landschap en cultuurhistorie onvoldoende worden beschermd. Deze bescherming is voor het college een belangrijk beleidsdoel. Dit beleidsdoel wordt echter niet door regels (niet doelmatig) maar door afweging van en toetsing door het college geëffectueerd. In de praktijk betekent dit dat een verzoek tot het doen van een ruimtelijke ingreep (omgevingsvergunning, afwijking, wijziging) wordt beoordeeld op de effecten van onder andere natuur, landschap en cultuurhistorie. Wanneer zo'n beoordeling negatief uitvalt, wordt niet meegewerkt aan het verzoek. Zo'n beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de landschapskaart en de landschapsbeschrijving, welke als bijlage bij de regels is opgenomen en daarmee een juridische status heeft. Daarmee heeft het bestemmingsplan een sluitend systeem voor bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Vanuit de doelstelling in het bestemmingsplan om de landschapswaarden te beschermen middels een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden zijn toetsingscriteria geformuleerd die dat doel naar onze mening op een juiste wijze waarborgen. Deze toetsingscriteria zijn afgestemd op de inhoud en de reikwijdte van een bestemmingsplan. Het verschil in bewoording hangt samen met het verschil tussen beide instrumenten, in hoofdlijnen is er geen sprake van een andere afweging. Het afstemmen van de toetsingscriteria tussen APV en bestemmingsplan is dan ook niet nodig.

Solitaire bomen buiten erven in het agrarisch gebied worden in het bestemmingsplan niet beschermd. Wel bevat de Algemene Plaatselijke Verordening een vergunningplicht voor het verwijderen van deze bomen, indien de stam een doorsnede heeft van minstens 10 cm.

Dit geldt echter niet voor bomen in tuinen en op erven. Deze mogen zonder vergunning worden verwijderd. De enige uitzondering hierop zijn grote eiken en beuken met een stam waarvan de doorsnede minstens 30 cm bedraagt.
Waarom worden bomen in tuinen en op erven veel minder goed beschermd dan daarbuiten?
Zolang overtuigende antwoorden ontbreken, pleiten reclamanten ervoor het beschermingsniveau van bomen in tuinen en op erven niet achter te stellen bij dat van bomen daarbuiten en geen onderscheid te maken tussen boomsoorten (eiken en beuken en andere soorten).

Reactie: De gemeente heeft de keuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, geen individuele objecten te beschermen. Bij bestemmingsplannen gaat het om het bestemmen van de functie van de gronden en niet om het bestemmen van objecten, zoals individuele bomen. Voor de bescherming van deze bomen is de Algemene Plaatselijke Verordening het instrument. Deze regeling is analoog aan de regeling een de bestemmingsplannen voor de dorpen waar ook geen aanvullende bescherming voor individuele bomen geldt. Het staat de gemeente vrij om de beleidskeuze te maken een dergelijke bescherming niet op te nemen.

Formulering artikelen

a. Artikel 3.7.2: "artikel 3.7.2" moet - veronderstellen reclamanten - zijn: artikel 3.7.1.
b. Artikel 3.7.3: idem.
c. Artikel 3.7.3, onder a: "en" ware te wijzigen in "of". Reclamanten zien niet in dat alleen een combinatie van landschappelijke en cultuurhistorische waarde noodzakelijk is om het verwijderen van een boom af te wijzen. Een van de beide waarden kan voldoende zwaarwegend zijn om een weigeringsgrond te vormen.
d. Hetgeen is vermeld onder a, b en c geldt ook voor overeenkomstige andere artikelen.

Reactie: De foutieve verwijzingen zijn aangepast. Het verlenen van een omgevingsvergunning wordt getoetst aan zowel de bescherming van de landschappelijke als de cultuurhistorische waarden. Er is geen sprake van een combinatie, maar van een opsomming van de betreffende waarden. Het aanpassen van de formulering is derhalve niet nodig.

Kleine landschapselementen zoals houtsingels, houtwallen, bosjes, wijken, sloten en dobben bepalen sterk de aard en de kwaliteit van het landschap. In het ontwerpbestemmingsplan geven Burgemeester en Wethouders uiting aan hun opvatting dat een goed ontwikkeld landschap hoog moet worden gewaardeerd. Zij schrijven: "De gemeente vindt het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van groot belang.". Dit wekt - en dit is verheugend - een hoge verwachting.

Met het bestemmingsplan Buitengebied beoogt uw raad de huidige landschappelijke waarden te beschermen. Het plan heeft, zoals dit heet, een conserverend karakter. Maar het plan is ook op ontwikkeling gericht, getuige de volgende citaten: "Daarnaast is bepaald welke ontwikkelingen binnen de bestaande beleidskaders passen. Daarbij is rekening gehouden met de geldende regelgeving, rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid en de belangen van het waterschap." "Vandaar dat een Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is gedaan en een landschapskaart is opgesteld." "Het CHO beschrijft de landschapstypen van Opsterland, geeft de kenmerken per landschapstype en geeft waarden aan. Kenmerken en waarden fungeren als toetsingskader wanneer voor bouwen, gebruiksveranderingen of voor vergunningplichtige werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De kenmerken en waarden zijn met name richtinggevend bij afwijkings- en wijzigingsprocedures. De landschapskaart vult het CHO aan en geeft handvatten voor de gewenste landschappelijke inpassing bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De bescherming van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt voornamelijk plaats door middel van een regeling om zonder [bedoeld zal wellicht zijn: (alleen) met een] omgevingsvergunning bepaalde werken en werkzaamheden uitte voeren. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning wordt zoals gezegd beoordeeld aan de hand van het type (cultuurlandschap dat van toepassing is."
Reclamanten vragen zich af hoe de toetsing van vergunningaanvragen aan de gewenste ontwikkeling van het landschap (en de natuur etc.) wordt uitgevoerd.

Als voorbeeld wordt een aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verwijderen van een houtsingel die een schaalvergroting nastrevende veehouder in de weg zit. Niet duidelijk is of het enkele feit dat de houtsingel wel of niet op de kaart is aangegeven voldoende reden vormt om de gevraagde vergunning wel of niet te verlenen.
Niet duidelijk is of de wens van de agrarische ondernemer om de schaal van zijn bedrijf te vergroten al gauw dominant zal zijn in de afweging door het college, dat in de plantoelichting (omineus?) de verwachting uitspreekt dat "... dergelijke bedrijven [....] in de toekomst steeds [zullen] streven naar verdere optimalisatie van de productieomstandigheden en [....] steeds een beroep [zullen] doen op de gemeente om mee te werken aan deze optimalisatie".
Niet duidelijk is of het college ook de gewenste ontwikkeling van het landschap ter plekke en in de omgeving in zijn oordeelsvorming over de vergunningaanvraag betrekt, waardoor oplossingen in beeld komen waarbij compenserende houtsingels worden aangeplant - en de veehouder die "lastige" houtsingel kan ruimen zonder dat het landschap en zijn ecologische waarden aan kwaliteit inboeten?

De planregels (anders dan door een opsomming van criteria), de plantoelichting en het CHO bieden geen of weinig richting, houvast bij de beoordeling van de vergunningaanvraag. En juist op de zorgvuldigheid en consistentie van deze afweging zal het bij de bescherming en ontwikkeling van het landschap aankomen - gedurende de gehele looptijd van het bestemmingsplan, door colleges van Burgemeester en Wethouders van veranderende samenstelling, door wisselende ambtenaren. Reclamanten pleiten er daarom voor een zoveel mogelijk richtinggevend beoordelingsdocument vast te stellen.

In dit verband wijzen reclamanten er nog op dat het CHO volgens de plantoelichting (p. 63) richtinggevend is voor de bescherming die het bestemmingsplan landschappelijk en cultuurhistorisch geeft. Het uitvoeriger en gedetailleerder Landschapsbeleidsplan is dit niet, ofschoon dit wel samen met het CHO de basis vormt voor het bepalen van de landschappelijke kenmerken en uitgangspunten voor het bestemmingsplan (p. 63). Reclamanten geven in overweging ook het Landschapsbeleidsplan als toetsingsinstrument te gebruiken, althans om te onderzoeken of dit toch gedegen beleidsplan hiervoor naast - en evenzeer als - het CHO geschikt is. Het mooiste zou zijn als aan het bestemmingsplan een hiertoe ontwikkeld landschapsontwikkelingsplan zou worden gekoppeld.

Er zijn nog vier argumenten om ervoor te zorgen dat het landschap, met toepassing van de planregels, systematisch wordt beheerd op basis van een langetermijnvisie:
- alleen zo kan draagvlak worden verkregen bij de eigenaren van de landschapselementen;
- alleen zo blijft er de nodige aandacht en zorg voor de instandhouding van wat is gerealiseerd in het kader van de gesubsidieerde projecten tot behoud en herstel van landschapselementen (Plattelânsprojekten 2007-2014);
- alleen zo kunnen vanaf 2014 de Europese landbouwsubsidies voor zover deze zijn bestemd voor plattelandsontwikkeling (deels) ten goede komen aan het landschap;
- alleen zo kan het Opsterlandse landschap profiteren van de houtverbrandingsinstallatie te Beetsterzwaag.

Reactie: Zoals in eerdere reacties al is beantwoord, is de beleidskeuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, door middel van het beperken van de regeldruk. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om het bestemmingsplan op deze manier in te vullen.
Naar onze mening zijn voor onder anderen de door reclamanten aangehaalde schaalvergroting van agrarische bedrijven voldoende randvoorwaarden in het bestemmingsplan opgenomen om tot een goede belangenafweging tussen bedrijf en landschap te komen.

Landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten
Op de landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten die bij de regels van het bestemmingsplan behoren zijn niet alle houtsingels en -wallen aangegeven, zo wijst een door reclamanten genomen steekproef uit. Dit doet de vraag rijzen of het vereiste van een omgevingsvergunning voor het verwijderen van deze landschapselementen (art. 3.7.1, aanhef en onder d) alleen van toepassing is op die welke op de kaart zijn aangegeven of op alle singels en wallen die op het moment van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig zijn.
Reclamanten bevelen aan hieromtrent duidelijke informatie op te nemen in de plantoelichting. Voor een goed begrip en een juiste uitvoering van het bestemmingsplan is dit essentieel.

Er zijn de afgelopen vijftig jaar heel veel houtsingels en -wallen verdwenen (vooral door agrarische schaalvergroting). Wat resteert aan lijnvormige landschapselementen in zeer grote delen van het agrarisch gebied vormt slechts een schamel overblijfsel van het vroegere visueel gevarieerde, toeristisch aantrekkelijke en ecologisch rijke landschap. De kwaliteit van het landschap is op veel plaatsen al door een minimaal acceptabele kwaliteitsbodem gezakt. De resterende huidige landschapselementen vormen de basis waarmee het moet worden gedaan bij het behoud en herstel van het landschap conform het gemeentelijk Landschapsbeleidsplan. Elke verdere aantasting is uit den boze. Daarom is het noodzakelijk dat geen enkele houtsingel of -wal zonder vergunning, dus zonder toetsing aan de waarden die het bestemmingsplan beoogt te beschermen, wordt verwijderd.
Reclamanten pleiten ervoor te voorzien in een regeling die er geen twijfel overlaat bestaan dat zij op alle aanwezige houtsingels en -wallen van toepassing is.

Verder moet volgens reclamanten duidelijk moet zijn wanneer sprake is van een houtsingel of houtwal en wanneer van solitaire bomen. Menige houtsingel is gedegenereerd tot een onderbroken rij, (deels) min of meer solitaire bomen. Omdat het bestemmingsplan - terecht - tot doel heeft *herstel* van natuurlijke en landschappelijke waarden van houtsingels en houtwallen, behoren ook gedegenereerde houtsingels en -wallen als singels en wallen te worden aangemerkt bij de uitvoering van het bestemmingsplan (en de APV). Om deze reden (ver)dienen zij ook te worden aangeduid op de landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten.

Reactie: In feite geldt voor het verwijderen van alle bomen en alle houtgewas het vereiste van een omgevingsvergunning. Afhankelijk van de waarde die ze hebben in het landschap wordt beoordeeld in hoeverre de vergunning kan worden verleend. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de waardetoekenning op de landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten. Deze beschrijving van het landschap is ontleend aan het Cultuurhistorisch Onderzoek dat is opgenomen in bijlage 5 bij de toelichting. Daarin is de ontstaansgeschiedenis van het landschap beschreven is het landschap geanalyseerd en een waardestelling gedaan. Indien de gedegenereerde houtsingels en -wallen niet zijn opgenomen, zijn ze bij de waardestelling kennelijk niet meer als waardevol in het landschap beschouwd en worden om die reden niet meer aangeduid. Omdat zowel het verwijderen van houtsingels, houtwallen en bomen aan een omgevingsvergunning onderhevig zijn (tenzij de Boswet of de APV van toepassing zijn) is het planologisch onderscheid maken tussen deze typen opgaand houtgewas niet noodzakelijk.

Reliëf
Burgemeester en Wethouders willen, aldus het bestemmingsplan, het reliëf van de bodem beschermen. Hiertoe verbinden zij afgraven aan een omgevingsvergunning. Terecht, maar het vergunningvereiste is beperkt tot afgravingen ter diepte van maximaal twee meter. Betekent dit dat diepere afgravingen vergunningvrij zijn of dat deze niet zijn toegestaan? Indien het eerste het geval is, pleiten reclamanten ervoor het maximum te schrappen.

Reactie: De bescherming van het reliëf is geregeld in de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. In artikel 24 lid 24.2 sub a is het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden als strijdig gebruik aangemerkt. Hier is geen minimum of maximum aan gesteld.

Reliëf wordt (door een vergunningplicht) alleen beschermd in een deel van het plangebied (aangegeven in figuur 4, p. 7 toelichting). Niet bijvoorbeeld rondom Hemrik en Wijnjewoude, omdat, aldus de toelichting, het reliëf hier grootschalig is. Dit doet de vraag rijzen of en waarom grootschalig reliëf niet waardevol moet worden geacht. En wat moet trouwens worden verstaan onder grootschalig reliëf, als kennelijke tegenstelling tot kleinschalig reliëf. Waar ligt de grens tussen beide?
Waarschijnlijk is het onderscheid arbitrair en niet goed en consequent te maken. Om deze reden, en om geen gebied met reliëf onbewust buiten bescherming te laten, bevelen reclamanten aan de beschermingsregeling voor reliëf van toepassing te laten zijn in het gehele plangebied.

Er is nog een reden reliëf in het hele plangebied te beschermen.

Her en der in het plangebied is waardevol cultuurhistorisch reliëf aanwezig in allerlei vormen (dijkjes, holle wegen, rabatten, grafheuvels, wallen, zandbergen in het Bercherbosk, verhoogde tramtracé's, de hoge plekken waar o.a. de kerken van Lippenhuizen en Hemrik zijn gebouwd, eeuwenoude greppelsystemen in weilanden, heuvels en dalen in tuinen in Engelse landschapsstijl etc.).
Reclamanten pleiten ervoor dit cultuurhistorisch waardevolle reliëf, dat ook landschappelijk aantrekkelijk is en ecologisch waardevolle gradiënten biedt, in het plan te beschermen.

De bescherming van reliëf wordt gerelateerd aan een gebied dat is aangegeven op een kaart in de toelichting. Ongeacht of uw raad de aanbeveling bedoeld onder 2 zal effectueren, lijkt het reclamanten verstandig het toepassingsgebied weer te geven op een kaart die, in de vorm van een bijlage bij de planregels, een juridische status heeft.

Reactie: In het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd (figuur 4). De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' is op dit gebied gebaseerd. De landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden worden voldoende in de betreffende gebiedbestemmingen 'Agrarisch', 'Bos' en 'Natuur' beschermd via een omgevingsvergunningenstelsel.

Historische bebouwing.
Naast de lijst van rijksmonumenten is er nu ook een lijst van oorspronkelijke boerderijen. Dit biedt echter nauwelijks bescherming. Het betekent alleen dat bij sloop en herbouw een bouwwerk van vergelijkbare maat en verhouding moet worden gebouwd. Beschermen van historische bebouwing is echter iets anders. Een lijst van historische bouwwerken (niet boerderijen), zoals woudhuisjes en kleinere boerderijen ontbreekt, evenals de bescherming hiervan, terwijl de historische bebouwing toch een cruciale rol in het landschap speelt.

Reactie: De gemeente heeft geen expliciet beleid voor de bescherming van gemeentelijke historische bouwwerken en worden om die reden in het bestemmingsplan ook niet beschermd. De rijksmonumenten worden beschermd via de Monumentenwet 1988. De keuze dat oorspronkelijke boerderijen wel zijn geïnventariseerd heeft te maken met het feit dat deze als de 'dragers van het Opsterlandse landschap' kunnen worden aangemerkt. Vanwege hun beeldbepalende uitstraling en omvang hebben deze boerderijen en bijbehorende percelen, ongeacht op welke wijze ze thans bestemd zijn, extra gebruiksmogelijkheden gekregen teneinde het behoud van deze boerderijpanden zoveel mogelijk te stimuleren.

Windenergie
Het ontwerpplan staat geen grote windturbines toe. Abusievelijk wordt vermeld (p. 69 toelichting) dat ook het huidige bestemmingsplan windturbines uitsluit. Hierdoor wordt ten onrechte de indruk gewekt dat de planologische regeling van windenergie niet verandert. Dit misverstand valt te meer in het oog nu in het beleid van de provincie Fryslân de gehele provincie zoekgebied is voor kleine parken winturbines. Zoals bekend is een combinatie van partijen bezig plaatsen te selecteren voor kleine parken windturbines die op maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen en daarom kansrijk zijn om te worden verwezenlijkt. Bij het klimaatneutraal maken van Opsterland - een hoofddoelstelling in het gemeentelijk duurzaamheidbeleid - is windenergie onmisbaar. Behalve uw raad heeft ook de regio Noord-Nederland een grote ambitie op het gebied van duurzame energie (22% in 2020).
Reclamanten pleiten ervoor een regeling in het bestemmingsplan op te nemen die planologisch de weg effent naar de plaatsing van windturbines, in groepen en als solitaire "dorpsmolens". Deze aansluiting bij het gemeentelijke, provinciale en Noordelijk energiebeleid kan nu nog in een moeite door worden verwerkt in het bestemmingsplan, waardoor een latere afzonderlijke planwijziging, met alle tijdsbeslag en kosten van dien, wordt voorkomen.

Reactie: Ten aanzien van het windmolenbeleid is het bestemmingsplan duidelijk. Omdat het windmolenbeleid op rijks- en provinciaal niveau wordt bepaald is thans onduidelijk op welke wijze de gemeente Opsterland hierin een rol speelt. Om deze reden gaat het bestemmingsplan hier niet op in. Indien (nieuwe) windmolens in Opsterland worden gerealiseerd, zal de eventuele planologische procedure via een afzonderlijk plan moeten worden gevoerd. Dit sluit aan op de provinciale Verordening Romte Fryslân waarin expliciet is bepaald dat *'een ruimtelijk plan geen bouwmogelijkheid voor kleine windturbines in het landelijk gebied bevat'* (artikel 10.1.1).

Water
Het valt op dat niet alle wijken e.d. als "water" zijn aangegeven. Hoe volledig of onvolledig is deze aanduiding op de kaart in bijlage 1 van de planregels? Is er geselecteerd? Zo ja, op basis van welke criteria? Moeten waterlopen die niet als water zijn aangeduid worden geacht niet in stand te hoeven worden gehouden?
Naar reclamanten menen moet de selectie zodanig zijn dat het resterende cultuurhistorisch en landschappelijk waardevolle patroon van wijken e.d. wordt beschermd tegen demping en andere, sluipende wijzen van teloorgang. Reclamanten pleiten ervoor de landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten (bijlage 1 bij de planregels) hiertoe te completeren.

Waterlopen zijn ecologisch, landschappelijk en vaak ook cultuurhistorisch van betekenis.
Reclamanten pleiten ervoor dit in het bestemmingsplan tot uitdrukking te brengen, door aan artikel 16, lid 1, toe te voegen:
- behoud en herstel van natuurlijke waarden;
- behoud en herstel van landschappelijke waarden;
- behoud en herstel van cultuurhistorische waarden.

Complete pingo-ruïnes bestaan uit een waterplas, een omringende wal en het tussenliggende gebied. Alleen het water wordt in het plan beschermd door middel van de bestemming natuur. De rest valt onder de bestemmingen van het omringende gebied. Water, wal en tussenliggend gebied vormen geologisch, ecologisch, archeologisch, cultuurhistorisch en landschappelijk een samenhangend geheel. Het zou logisch zijn dit geheel te brengen onder één bestemming, en wel de bestemming natuur. Reclamanten pleiten hiervoor.

Reactie: De waterbestemming is gebaseerd op de regeling uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. De watergangen, in vooral de agrarische bestemming, die in verband met de waterhuishouding een belangrijke functie vervullen als hoofdwatergang, zijn specifiek aangeduid. Deze aanduiding heeft uitsluitend betekenis als waarschuwing. Bij eventuele werken of werkzaamheden in of nabij deze watergangen dient de regelgeving van het Wetterskip Fryslân (de Keur) te worden betrokken.
Daarnaast zijn de watergangen en wijken die als structuurbepalend element fungeren aangeduid als 'water'.
De bescherming van de overige waterlopen vindt plaats in de gebiedsbestemmingen 'Bos' en 'Natuur' via een omgevingsvergunningvereiste (dempen van watergangen).

Wij kunnen ons overigens vinden in de toekenning van de landschappelijke, en cultuurhistorische waarden aan de bestemmingsomschrijving van de bestemming 'Water', mede in relatie tot de koppeling met de nadere eisen en de omgevingsvergunningenstelsel in die bestemming. De bestemmingsomschrijving is hierop aangevuld.

De regeling die voor de dobbe's en pingoruïnes geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 en is daar op afgestemd. Omdat dergelijke percelen meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied is een natuurbestemming voor het omringende gebied niet op zijn plaats. Dit brengt, mede gelet op de bezwaren van de agrariërs, te veel beperkingen met zich mee.

Wegen
Wegen zijn omzoomd door bermen.

De bermen worden al jaren beheerd met het doel recht te doen aan de ecologische betekenis. Terecht koestert de gemeente deze belangrijke stroken natuur, die samen een grote oppervlakte beslaan en een fijnmazig net van ecologische verbindingen vormen. Ook de andere overheden die wegen beheren hebben hiervoor meer oog gekregen.
Reclamanten pleiten ervoor de "groene" functies van bennen tot uitdrukking te brengen in het bestemmingsplan. Ook de cultuurhistorische en landschappelijke betekenis van wegen verdienen het te worden beschreven en beschermd. Dit kan door aan de opsomming in artikel 15, lid 1 van de planregels toe te voegen:
- behoud en herstel van natuurlijke waarden;
- behoud en herstel van landschappelijke waarden;
- behoud en herstel van cultuurhistorische waarden.

Het grote ecologische en landschappelijke belang van bermen zou rechtvaardigen dat (potentieel) ingrijpende werkzaamheden waarop geen andere beschermende regelgeving van toepassing is, in het plan aan een omgevingsvergunning worden gebonden.

Reactie: Wij kunnen ons vinden in de toekenning van de landschappelijke, en cultuurhistorische waarden aan de bestemmingsomschrijving van de bestemming ‘Verkeer’, mede in relatie tot de koppeling met de nadere eisen in die bestemming. De bestemmingsomschrijving is hierop aangevuld.

Overige aanbevelingen
Verder zijn er nog enkele onderwerpen waarvan verzocht wordt of deze kunnen worden verwerkt in het bestemmingsplan.
1. Tussen de toekomstige EHS langs het Koningsdiep en het omringende agrarische "witte" gebied ligt een harde grens. In een groene en duurzame gemeente die zich richt op toerisme en een goede woonomgeving is verweving en integratie van verschillende functies te prefereren.
2. de ambitie voor duurzame ontwikkeling zou meer tot uiting kunnen komen in het bestemmingsplan. Het aanwijzen van één of meer stiltegebieden, samenvallend met de grote natuurgebieden kan extra aantrekkingskracht op toeristen uitoefenen.
3. Bescherm het kanalenstelsel, met ontwikkelingsmogelijkheden voor pleziervaart. Dus: geen dammen; handhaven beweegbare bruggen, geen stukken dempen voor verkeersdoelen zoals in het verleden veel is gebeurd. (Als het Polderhoofdkanaal opgenomen was in een dergelijk all-over plan, was de kans op succes waarschijnlijk veel groter geweest.)

Reactie: Gelet op de keuze om een sober en doelmatig bestemmingsplan op te stellen, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, de aanbevelingen van reclamanten niet mee te nemen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen:
1. het corrigeren van een tweetal verwijzingsfouten;
2. het aanpassen van het begrip ‘grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf’;
3. de toekenning van de landschappelijke, en cultuurhistorische waarden aan de bestemmingsomschrijving van de bestemmingen ‘Verkeer’ en ‘Water’.

<u>Reclamanten 41</u>
In vervolg op de inspraakreactie (nummer 94) op het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied, wordt door reclamanten een zienswijze ingediend die betrekking heeft op de adressen Bûtewei 19A en 20 te Ureterp. Op dit adres is een paardenhouderij gevestigd.
In het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied hebben de betreffende percelen de bestemming 'Bedrijf' met de aanduiding 'Paardenhouderij'. Binnen deze bestemming zijn er geen mogelijkheden voor nevenactiviteiten. Deze mogelijkheden zijn wel toegestaan op basis van de notitie 'Kansen Benutten' en de notitie 'Paardenhouderij in Opsterland'. Zoals reclamanten ook in hun inspraakreactie hebben aangegeven gaat het specifiek om het volgende toe te staan:
- een kleinschalige kampeergelegenheid;
- een verblijfsruimte voor personeel en bezoekers van kleinschalige bedrijfsuitjes / teambuildingsdagen.

Reclamanten verzoeken het bestemmingsplan Buitengebied af te stemmen op de twee voornoemde notities voor wat betreft 'Paardenhouderij'. Dit mede vanwege de slechte economische situatie in deze bedrijfstak zodat verbreding van bedrijfsactiviteiten noodzakelijk is.

Reactie: Naar aanleiding van de inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan van reclamanten (inspraakreactie 91, administratienummer 94) is het bouwvlak aangepast aan de feitelijke situatie. Dit geldt ook voor het gebruik. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Los van het feit of een kleinschalige kampeergelegenheid of verblijfsruimte wel of niet past binnen het gemeentelijk (recreatieve) beleid, is het op voorhand toekennen van dergelijke functies, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Aan het verzoek wordt in het kader van deze bestemmingsplanprocedure niet tegemoet gekomen.
Wel achten wij het vanuit het recreatieve karakter van een gebruiksgerichte paardenhouderij goed voorstelbaar dat bij dergelijke bedrijven ook kleinschalig kamperen (maximaal 15 kampeermiddelen) toe te staan. In de praktijk blijken bij een aantal van deze functies ook al dergelijke kleinschalige camping aanwezig te zijn. Dit is in het ontwerpbestemmingsplan niet geregeld. In het bestemmingsplan is het via een afwijkingsprocedure alleen bij woonpercelen en agrarische bedrijven onder voorwaarden mogelijk om deze kleinschalige campings toe te staan. Om die reden is bestemmingsplan hierop aangepast in die zin dat bij onder andere paardenhouderijen eveneens via afwijking de mogelijkheid wordt geboden voor de vestiging van een kleinschalige camping. De situering van de camping en de voorwaarden waaraan een kleinschalige camping moet voldoen zijn opgenomen bij de betreffende afwijkingsregels. Op het moment dat het verzoek concreet is, kan reclamanten een verzoek indienen bij de gemeente.

In het voorontwerpbestemmingsplan stond de boerderij van reclamanten op de lijst van 'Oorspronkelijke boerderijen'. In het ontwerpbestemmingsplan ontbreekt deze aanduiding. Doordat de boerderij niet meer voorkomt op de lijst, zijn ook de gewenste nevenfuncties niet meer mogelijk. Reclamanten verzoeken om Bûtewei 19A weer op de lijst van 'Oorspronkelijke boerderijen' te plaatsen.

Reactie: Op 21 december 2011 heeft reclamant vergunning aangevraagd voor de bouw van een nieuwe woning op het adres Bûtewei 19A en 20 te Ureterp. Omdat er al een bedrijfswoning aanwezig was op het perceel kon niet zonder meer worden meegewerkt aan de bouw hiervan. Omdat een tweede (bedrijfs)woning ter plaatse niet wenselijk was en de bestaande woning in slechte staat verkeerde, heeft het college op 3 september 2012 besloten om met toepassing van de uitgebreide procedure op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingrecht (Wabo) omgevingsvergunning te verlenen voor de nieuwe woning. Aan de verleende omgevingsvergunning is de voorwaarde gekoppeld dat de bestaande (bedrijfs)woning binnen zes maanden na gereedkoming van de nieuwe woning zou worden gesloopt. Het slopen van de oorspronkelijke bedrijfswoning was daarmee een uitdrukkelijke voorwaarde in de omgevingsvergunning om een nieuwe woning te bouwen aan de Bûtewei 20 te Ureterp. Het bestemmingsplan is hierop afgestemd in die zin dat de aanduiding ‘oorspronkelijke boerderij’ ter plaatse is komen te vervallen.
De slechte staat van deze ‘oorspronkelijke boerderij’ is voor het college juist een van de belangrijkste motieven geweest om mee te werken aan de nieuwbouw. Primair uitgangspunt is juist deze boerderijen te behouden en te renoveren, hetgeen voor deze boerderij in het voorontwerpbestemmingsplan ook nog uitgangspunt was.
De keuze dat oorspronkelijke boerderijen zijn geïnventariseerd heeft namelijk te maken met het feit dat deze als de ‘dragers van het Opsterlandse landschap’ kunnen worden aangemerkt. Vanwege hun beeldbepalende uitstraling en omvang hebben deze boerderijen en bijbehorende percelen, ongeacht op welke wijze ze thans bestemd zijn, extra gebruiksmogelijkheden gekregen teneinde het behoud van deze boerderijpanden zoveel mogelijk (financieel) te stimuleren. In de situatie van reclamanten is vanwege de slechte staat van het pand expliciet verzocht om een nieuwe woning te bouwen en de oorspronkelijke boerderij af te breken.

Hiermee heeft het pand de functie als oorspronkelijke boerderij verloren en is deze aanduiding terecht niet toegekend. Bovendien is het pand onder het overgangsrecht gebracht, omdat er bij de vergunningverlening is bepaald dat het pand moest worden afgebroken.

Op basis van de voorschriften binnen de bestemming 'Bedrijf' is het reclamanten niet duidelijk of zij bij de paardenhouderij bij recht een paardrijbak kunnen oprichten. Bij de afwijkingen is aangegeven dat het voor eigen hobbymatig gebruik dient te zijn. Bij de bedrijfsmatige paardenhouderij van reclamanten kan namelijk geen sprake zijn van hobbymatig gebruik.

Reactie: Een paardrijbak kan worden aangemerkt als een bouwwerk ten behoeve van een paardenhouderij en is dus toegestaan. Zoals reclamanten ook opmerken, zijn de regels in het bestemmingplan hierover niet helemaal duidelijk, omdat in artikel 5 lid 5.2.4 paardrijbakken in zijn algemeenheid worden uitgesloten. Dit geldt uiteraard niet voor bestemmingsvlakken waar de aanduiding ‘manege’ of ‘paardenhouderij’ van toepassing is. De regels zijn hierop aangepast.

Tevens is de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' van toepassing op de percelen van reclamanten met de bestemming 'Bedrijf' en 'Agrarisch'. Binnen de bestemming 'Bedrijf' zijn de gebouwen gevestigd. Het bevreemdt reclamanten dat binnen deze bestemming het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf noodzakelijk is.

Reactie: De bestemming ‘Waarde - Cultuurhistorie’ is toegekend aan de gebieden waar een reliëfstructuur waarneembaar is. Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Binnen deze dubbelbestemming kunnen uitsluitend met een omgevingsvergunning ingrepen worden gepleegd in de bodemstructuur. Het is overigens niet de bedoeling dat de omgevingsvergunning geldt voor bebouwde percelen, zoals woningen en (agrarische) bedrijven, of binnen andere bestemmingen waar op grond van dit bestemmingsplan gebouwd mag worden. Het afgraven van gronden op een bebouwd erf ten behoeve van aanleg- of bouwwerkzaamheden doet in een individuele situatie namelijk geen onevenredige afbreuk aan de reliëfstructuur in zijn algemeenheid. Een vergunning zal in dat geval dus altijd worden verleend, waardoor het opnemen hiervan dus overbodig is.
Het bestemmingsplan is om die reden aangepast in die zin dat de bescherming van het reliëf binnen de bestemming ‘Waarde - Cultuurhistorie’ zich uitsluitend uitstrekt over de ‘gebiedsbestemmingen’ Agrarisch’ (met uitzondering van bouwvlakken), ‘Bos’ en ‘Natuur’.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot de volgende aanpassingen:
1. een heroverweging van het plaatsingsbeleid voor de vestiging van kleinschalige campings heeft geleid tot een aanpassing in die zin dat dergelijke verblijfsrecreatieve activiteiten onder ander ook bij niet-agrarische bedrijven mogelijk worden gemaakt;
2. het uitzonderen van maneges en gebruiksgerichte paardenhouderijen van het verbod tot plaatsing van een paardenbak (artikel 5 lid 5.2.4);
3. het uitsluiten van de dubbelbestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’ in de bebouwde bestemmingen.

<u>Reclamanten 42</u>
Reclamanten geven in eerst instantie aan dat hun reactie op het voorontwerp niet allemaal zijn overgenomen en begrijpen dat dit onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke werkwijze en wettelijke voorschriften. Dat dit niet formeel aan reclamanten is teruggekoppeld wordt spijtig geacht en behoort niet tot een interactieve werkwijze.
Een positieve aanvulling op het voorontwerp is de aanzet voor onderzoek naar cultuurhistorische (landschaps)elementen. Wat echter ontbreekt is de doorvertaling naar de verbeeldingskaart, uitgezonderd een in algemene zin met een dubbelbestemming aangegeven cultuurhistorische waarde. De aanvulling met het (wettelijk verplicht) Cultuur Historisch Onderzoek kan door middel van aanduidingen op de verbeelding sterker tot uitdrukking worden gebracht.

Reclamanten missen bijvoorbeeld de historisch, en ecologisch, belangrijke verveningswijken op de verbeelding. Juist deze wijken zijn cultuurhistorisch van waarde doordat deze aan de basis liggen van de huidige percellering. Het argument dat onder de digitale verbeelding een luchtfoto gehanteerd kan worden zegt niets over de waarde, laat staan de juridische bescherming van deze waterlossingen bij het ontbreken van een waarderingskaart. Het komt reclamanten voor dat op aangeven van het Wetterskip Fryslân slechts de hoofdwaterlossingen zijn inbestemd. Ook hier is veldcontrole aanbevelenswaardig. Ook wordt een overzicht met landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle wegen node gemist. Veel van dergelijke wegen fungeren door hun omvang en beplanting als ecologische verbindingszones voor bijvoorbeeld vleermuizen. Verderop in deze zienswijze wordt duidelijk dat bescherming door een omgevingsvergunning, activiteit kappen, tekort schiet.

Reactie: De gemeente is van mening dat reclamanten voorbijgaan aan de doelstelling van een bestemmingsplan. Een bestemmingsplan heeft twee functies; een functie om dat wat er is vast te leggen, beheersen en een tweede functie om iets nieuws mogelijk te maken. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet voornamelijk in de eerste functie. Daarbij is van belang dat wordt voldaan aan de inhoudsvereisten van het Bro, maar het ambitieniveau om bepaalde aspecten meer of minder aandacht te geven, kan door de gemeente zelf worden bepaald. Er is gekozen voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen op een adequate manier aandacht is besteed aan de onderwerpen die in een bestemmingsplan voor een buitengebied aan de orde moeten worden gesteld. Net als reclamanten, vindt de gemeente het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van belang. Vandaar dat het door reclamanten bestreden Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is uitgevoerd en een landschapskaart is opgesteld. Dit weliswaar beknopte cultuurhistorisch onderzoek vormt naar onze mening een goede basis voor de bescherming van de cultuurhistorische waarden. Om het CHO en de landschapskaarten de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld.
Het staat de gemeente vrij om de cultuurhistorische waarde op deze wijze in het bestemmingsplan te implementeren.
Mogelijk kan het in het bestemmingsplan opgenomen cultuurhistorisch onderzoek de basis vormen voor het in een later stadium verder uit te werken cultuurhistorische beleid voor de gemeente. Dit is op dit moment echter nog niet aan de orde.

Het gebied waarover zich de dubbelbestemming "Cultuurhistorische-waarde" verspreidt is ongenuanceerd en dient nader gespecificeerd te worden om een breed draagvlak te verkrijgen bij de toepassing. Voor de bescherming "Reliëf is een groot gebied met een dubbelbestemming aangeduid. Onderscheid in waardevolle cultuurhistorische elementen wordt hier in algemene zin door reliëfbescherming opgelost. Een vergunningaanvrager wordt als het ware "in het diepe" gegooid. Van een overheid mag in dezen transparantie worden verwacht door de plaatselijke cultuurhistorische waarden expliciet aan te geven. Dit voorkomt onnodige vergunningaanvragen en eventuele Quickscan's.

Reactie: In het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd (figuur 4). De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’ is op dit gebied gebaseerd. De landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden worden voldoende in de betreffende gebiedbestemmingen ‘Agrarisch’, ‘Bos’ en ‘Natuur’ beschermd via een omgevingsvergunningenstelsel.

Archeologische waarden worden in samenwerking met de Provincie op basis van de Famke kaart nader onderzocht en kunnen volgens ambtelijke toelichting te zijner tijd worden aangevuld. Daarmee zal het bestemmingsplan aan waarde toenemen. Reclamanten vragen zich desalniettemin af hoe dit procedureel gezien -op korte termijn- en effectief zal gaan plaatsvinden. Volgens navraag zal archeologiebeleid in een aanvulling op de Cultuurnota worden vastgelegd. Wanneer is echter onduidelijk, terwijl ook hier aan wettelijke verplichtingen voldaan dient te worden.

Reactie: Zoals in de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven, werkt de gemeente in samenwerking met de Provinsje Fryslân op dit moment aan een verdiepingsslag van de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). De betreffende verdiepingsslag dient uit te wijzen of er meer gebieden in de gemeente zijn waarvoor een archeologische bescherming moet gelden. Na afronding van het onderzoek kunnen de resultaten verwerkt door een daarvoor opgenomen regeling in het bestemmingsplan (opnemen van een dubbelbestemming). Tot die tijd is het referentiekader voor de regeling ter bescherming van de archeologische waarden het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied aangevuld met de bekende archeologisch waardevolle gebieden (AMK-terreinen). Deze regeling is erop gericht om de mogelijk aanwezige archeologische waarden te behouden door te eisen dat bij het realiseren van bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 50 m² een waarderend archeologisch onderzoek wordt verricht. Met een dergelijk onderzoek dient de uitvoerbaarheid van een bouwvoornemen ten aanzien van het archeologische aspect aangetoond te worden.
Naar verwachting zal de aangehaalde verdiepingsslag eind 2014 afgerond kunnen worden. Op het moment dat de verdiepingsslag is afgerond, kan via de regeling in het bestemmingsplan worden afgewogen of het noodzakelijk is om met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid aan deze gebieden een dubbelbestemming toe te kennen ten behoeve van de bescherming van de archeologische waarden. In het bestemmingsplan is hiervoor een specifieke regeling opgenomen, waarbij rekening is gehouden met de gradaties van de archeologische waarden, zoals de provincie deze hanteert.

Het beperkt aantal landschaps en cultuurhistorische elementen dat op de verbeeldingskaarten onder "Agrarisch" is aangegeven werkt naar inzien van insprekers polariserend en is niet van deze tijd. Het zou in dit digitale tijdperk juist zo eenvoudig moeten zijn om juist méér van dergelijke elementen op de verbeeldingskaart aan te geven. Een en ander zal adequaat toezicht en handhaving ernstig bemoeilijken. Het onderbrengen van de "ondergeschikte" functies, ondanks de gevraagde uitleg dat het betekent dat deze bestemmingen daar allemaal aanwezig kunnen zijn en het geen moreel oordeel inhoudt, veroorzaakt naar de mening van reclamanten bij menigeen een ongewenste beeldvorming. De vrees dat bij een ruimtelijke afweging deze bestemmingen niet alleen beperkt blijven tot "ondergeschikt" maar tot "ondergeschoven" zullen leiden, is daarmee niet weggenomen. Met andere woorden: de herkenbaarheid van die "ondergeschikte functies" voor wat betreft de toelichting, verbeelding en de planregels ontbreekt in dit ontwerpbestemmingsplan. Naar de mening van reclamanten dienen de belangrijkste karakteristieke functies alsnog op de plankaart te worden aangegeven met het oog op het behoud en de handhaving ervan.

Reactie: Zoals eerder is opgemerkt, heeft de gemeente de keuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, geen individuele objecten en elementen te beschermen. Bij bestemmingsplannen gaat het om het bestemmen van de functie van de gronden en niet om het bestemmen van objecten. Het staat de gemeente vrij om deze beleidskeuze te maken.
Het nieuwe plan is in beginsel op deze regels gebaseerd, met dien verstande dat er is gekozen het aantal regels te beperken. Een bestemmingsplan bepaalt wat er in een gemeente met de ruimte mag gebeuren. Een bestemmingsplan geeft de "bestemming" van een gebied of perceel en de wijze waarop dit kan worden beschermd. Binnen een bestemming zijn regels van toepassing die aangeven wat er binnen een bestemming mag of juist niet mag.

Deze regels moeten zich beperken tot gebruiks- en bouwmogelijkheden en mogen geen regels bevatten die planologisch niet relevant zijn, een te grote inbreuk hebben op eigendomsituaties of via andere wetgeving geregeld zijn (sectorale wetgeving).
In combinatie met die beperking van regels is ingezet op een systeem van flexibiliteit, waarbij aan het college de ruimte wordt geboden om door middel van nadere eisen, afwijkingen of wijzigingen in te spelen op ontwikkelingen die zich voordoen. Voorkomen moet worden dat er een star bestemmingsplan ontstaat. Deze toetsingscriteria zijn afgestemd op de inhoud en de reikwijdte van een bestemmingsplan.
Deze wijze van bestemmingsplanregeling betekent niet dat natuur, landschap en cultuurhistorie onvoldoende worden beschermd. Deze bescherming is voor het college een belangrijk beleidsdoel. Dit beleidsdoel wordt echter niet door regels (niet doelmatig) maar door afweging van en toetsing door het college geëffectueerd. In de praktijk betekent dit dat een verzoek tot het doen van een ruimtelijke ingreep (omgevingsvergunning, afwijking, wijziging) wordt beoordeeld op de effecten van onder andere natuur, landschap en cultuurhistorie.
Wanneer zo'n beoordeling negatief uitvalt, wordt niet meegewerkt aan het verzoek. Zo'n beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de landschapskaart en de landschapsbeschrijving, welke als bijlage bij de regels is opgenomen en daarmee een juridische status heeft. Daarmee heeft het bestemmingsplan een sluitend systeem voor bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Door slechts een minimale hoeveelheid elementen op de verbeeldingskaart aan te geven worden de regels omvangrijker en daardoor in sommige artikelen (zie vooral art 3: "Agrarisch") minder transparant. De kritiek betreft vooral de onoverzichtelijkheid van artikel 3 in de regelgeving. Geadviseerd wordt de regels voor bouwvlakken los te koppelen van die voor agrarische gronden. Art.3 lid 5 sub c bijvoorbeeld geeft aan dat het niet toegestaan is gronden voor sierteelt, boomteelt of overige meerjarige opgaande teelten te gebruiken hetgeen reclamanten, landschappelijk gezien, voor agrarische gronden begrijpelijk vinden. Echter, binnen bouwvlakken moeten (biologische) teelten voor verkoop aan huis mogelijk zijn.

Reactie: Er is voor de systematiek gekozen dat de agrarische bouwpercelen deel uitmaken van de agrarische bestemming, omdat de bouwpercelen deel uitmaken van het agrarisch gebied. Op deze manier kan de flexibiliteit waarvoor is gekozen in dit bestemmingsplan worden gewaarborgd. Denk daarbij aan het uitbreiden van een agrarisch bouwperceel tot 2 hectare via een afwijkingsprocedure. Indien er bijvoorbeeld sprake is van biologische sierteelt op een zodanige kleine schaal dat dit ten behoeve van de verkoop aan huis plaatsvindt, kan worden gesteld dat er geen sprake is van sierteelt in de zin van de regeling van het bestemmingsplan. Er is dan sprake van kleinschalige teelt dat ook in een moestuin of volkstuin kan plaatsvinden. Indien dit plaatsvindt op een bouwperceel is dit derhalve niet uitgesloten.

Navraag bij de ambtelijke organisatie van de gemeente heeft uitgewezen dat er, uitgezonderd misschien de bebouwingselementen (agrarische bedrijven), amper of in het geheel geen veldcontrole is uitgevoerd daar waar het gaat om bijvoorbeeld houtsingels, houtwallen, bossages en cultuurhistorische elementen. Dientengevolge schiet het kaartmateriaal ernstig tekort, zoals
eerder door reclamanten is opgemerkt. Uit overleg met de ambtelijke organisatie bleek dat tevens gewerkt wordt met door terreinbeherende organisaties (TBO's) aangereikt kaartmateriaal. In de praktijk blijkt dit meerdere malen niet kloppend te zijn. Zolang deze TBO's vanwege hun doelstelling in bezit van deze terreinen zijn achten reclamanten dit vanuit natuurbelangen ook niet bedreigend. Echter wanneer deze instanties getuige de verkoopacties van Staatsbosbeheer noodgedwongen afscheid van terreinen moeten nemen, wordt de toekomst van deze terreinen ongewis. Voorbeelden waarin de nieuwe eigenaren het niet zo nauw nemen met de gebruiksregels zijn er en pleiten voor een juiste vermelding op kaart.

Reactie: Zoals herhaaldelijk al is opgemerkt, heeft de gemeente de keuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan. Naast de regeling in het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990, dat als basis dient voor de bescherming van de door reclamanten aangehaalde waarden, is gebruik gemaakt van de inventarisatie van de terreinbeherende organisaties.

Op het moment dat er ontwikkelingen plaatsvinden op het terrein van bijvoorbeeld natuur- en landschapsbeheer, zullen de bestemmingen worden gewijzigd. Bescherming van de waarden vindt plaats via een omgevingsvergunningenstelstel, waarbij toetsing plaatsvindt via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de natuurbelangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de natuurbelangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen. Naleving van de regels, zal net als nu en in het verleden altijd is gebeurd bij het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990, worden gecontroleerd.

Daarnaast is de krampachtigheid waarmee aan de zelfontwikkelde en voorgestelde vangnetregeling voor het behoud van houtwallen,houtsingels en bomen wordt vastgehouden, door jurisprudentie aantoonbaar niet houdbaar. Het lijkt voor de hand liggend om naast de omgevingsvergunning, activiteit kappen op basis van de APV geen omgevingsvergunning gebaseerd op de bestemmingsplanvoorschriften te hanteren. Er is echter een volkomen logische verklaring voor welke zich door de huidige wetgeving niet laat doorkruisen. Desgevraagd heeft bomenjurist bij uitstek, mr. Bas Visser reclamanten daar het volgende op geantwoord:

"Er is veel (oudere) rechtspraak mij bekend waarin de rechter de vraag of er naast de kapvergunning ook een aanlegvergunning vereist is, bevestigend is beantwoord. Motivering in de rechtspraak is dat een toetsing aan het kapverbod van de APV een geheel ander toetsing is dan die aan het bestemmingsplan / aanleg-of verwijderverbod. Immers het kapverbod beoogt de concrete houtopstand te beschermen en aan bomen- of groenbeleid/landschapskwaliteit criteria te toetsen, terwijl het bestemmingplan met de bestemming "houtopstand" (of houtwal, enz..) slechts de abstracte bescherming biedt dat op deze bestemde locatie geen activiteiten mogen plaatsvinden, die strijdig zijn met de bestemming houtopstand.
De omgevingsvergunning gebaseerd op de Wabo beoogt procedurele uniformiteit, maar is nadrukkelijk neutraal aangaande inhoudelijke toetsingen zoals in vorige alinea benoemd. Met de toekomstige Omgevingswet wordt dat wellicht anders.
Ander perspectief is dat ik begrip heb en op zich graag meewerk aan deregulering en bezuiniging. In dat kader kun je kijken of het mogelijk is om de bovengenoemde toetsing meer samen te laten vallen of te uniformeren. Dat kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld kan men stellen dat indien een integrale toetsing (zowel ruimtelijk-abstract als groen-concreet) inzake vellen heeft plaats gevonden bij een gefaseerde of gesplitste aanvraag niet nogmaals een afweging inzake vellen gemaakt hoeft worden. Dit kan bijvoorbeeld als uitzondering op het kapverbod in de APV opgenomen worden."

Op grond van het vorenstaande pleiten reclamanten er voor om de nieuwe Omgevingswet af te wachten omdat een APV ten opzichte van bestemmingsplanregels voortdurend gewijzigd kan worden. Een wijziging in de APV vindt plaats op basis van het op dat moment wenselijk geachte beleid. Het zou toch wel vreemd zijn om te stellen dat als één wet gewijzigd wordt, een andere wetgeving welke strijdig is met een beleidsvoornemen, deze vervangen moet.
Solitaire bomen buiten erven in het agrarisch gebied worden in het bestemmingsplan niet beschermd. Wel bevat de Algemene Plaatselijke Verordening een vergunningplicht voor het verwijderen van deze bomen, indien de stam een doorsnede heeft van minstens 10 cm.
Dit geldt echter niet voor bomen in tuinen en op erven. Deze mogen zonder vergunning worden verwijderd. De enige uitzondering hierop zijn grote eiken en beuken met een stam waarvan de doorsnede minstens 30 cm bedraagt. Waarom worden bomen in tuinen en op erven veel minder goed beschermd dan daarbuiten? Zijn ze in het algemeen veel minder waardevol? In tuinen en op erven staan vele monumentale en onder meer cultuurhistorisch zeer waardevolle bomen. En: waarom zijn eiken en beuken wel beschermingswaardig, maar bomen van een andere soort zoals diverse nationaal monumentale lindebomen in de gemeente niet ?
Zolang overtuigende antwoorden ontbreken, pleiten reclamanten ervoor om het beschermingsniveau van bomen in tuinen en op erven niet achter te stellen bij dat van bomen daarbuiten door bijvoorbeeld de grond waarop deze bomen zich bevinden in te bestemmen voor het hebben en houden van een monumentale boom. Hiermee wordt een potentiële dreiging, vergunningvrij uitbreiden volgens de WABO van een gebouw, voor verwijdering van de bomen ondervangen.

Reactie: De gemeente deelt de zienswijze van reclamanten niet. De bescherming van houtwallen en houtsingels vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

In dat bestemmingsplan is het verwijderen van houtsingels, houtwallen en andere houtopstanden aanlegvergunningplichting (omgevingsvergunningplichtig) gesteld. De te handhaven houtsingels en houtwallen, alsmede de te handhaven structuurlijnen die in het bestemmingsplan waren aangeduid konden uitsluitend met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid onder bepaalde voorwaarden worden verwijderd.
Het nieuwe plan is in beginsel op deze regels gebaseerd, met dien verstande dat er is gekozen het aantal regels te beperken. Een bestemmingsplan bepaalt wat er in een gemeente met de ruimte mag gebeuren. Een bestemmingsplan geeft de "bestemming" van een gebied of perceel en de wijze waarop dit kan worden beschermd. Binnen een bestemming zijn regels van toepassing die aangeven wat er binnen een bestemming mag of juist niet mag. Deze regels moeten zich beperken tot gebruiks- en bouwmogelijkheden en mogen geen regels bevatten die planologisch niet relevant zijn, een te grote inbreuk hebben op eigendomsituaties of via andere wetgeving geregeld zijn (sectorale wetgeving).
In combinatie met die beperking van regels is ingezet op een systeem van flexibiliteit, waarbij aan het college de ruimte wordt geboden om door middel van nadere eisen, afwijkingen of wijzigingen in te spelen op ontwikkelingen die zich voordoen. Voorkomen moet worden dat er een star bestemmingsplan ontstaat. Deze toetsingscriteria zijn afgestemd op de inhoud en de reikwijdte van een bestemmingsplan.
Om voornoemde redenen is gekozen om houtwallen alleen te beschermen als de Boswet of de APV niet van toepassing is. Dubbele regels worden zo voorkomen. Deze wijze van bestemmingsplanregeling betekent niet dat natuur, landschap en cultuurhistorie onvoldoende worden beschermd. Deze bescherming is voor het college een belangrijk beleidsdoel. Dit beleidsdoel wordt echter niet door regels (niet doelmatig) maar door afweging van en toetsing door het college geëffectueerd. In de praktijk betekent dit dat een verzoek tot het doen van een ruimtelijke ingreep (omgevingsvergunning, afwijking, wijziging) wordt beoordeeld op de effecten van onder andere natuur, landschap en cultuurhistorie. Wanneer zo'n beoordeling negatief uitvalt, wordt niet meegewerkt aan het verzoek. Zo'n beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de landschapskaart en de landschapsbeschrijving, welke als bijlage bij de regels is opgenomen en daarmee een juridische status heeft. Daarmee heeft het bestemmingsplan een sluitend systeem voor bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie dat ook op een doelmatige wijze kan worden gehandhaafd.

Ten slotte kan gesteld worden dat een bestemmingsplan ten doel heeft het bestemmen van de functie van de gronden en niet het bestemmen van objecten, zoals bijvoorbeeld individuele bomen. Voor de bescherming van deze bomen is de Algemene Plaatselijke Verordening het instrument. Deze regeling is analoog aan de regeling een de bestemmingsplannen voor de dorpen waar ook geen aanvullende bescherming voor individuele bomen geldt. Het staat de gemeente vrij om de beleidskeuze te maken een dergelijke bescherming niet op te nemen.

Ten opzichte van het Cultuurhistorisch Onderzoek komt het ecologisch bureauonderzoek er bekaaid af; er is in het geheel geen rekening gehouden met de ecologische potenties die deze gemeente te bieden heeft. Het ecologisch (bureau)onderzoek beperkt zich tot het benoemen van de wettelijke verplichtingen maar gaat grotendeels voorbij aan de ecologische potenties die deze gemeente te bieden heeft. Gelijk aan de gemeente Tytsjerksteradiel is het aan te bevelen om hiervoor een ecologisch ontwikkelingsplan voor op te stellen. Aan de hand van de gegevens die dit ontwikkelingsplan ongetwijfeld zal opleveren kunnen middels bestemmingsplanregels landschapsbeschermende maatregelen genomen worden. Deze als "no-regret" te betitelen maatregelen vallen dikwijls samen met de bescherming van cultuurhistorische (landschaps)waarden. Er worden door reclamanten een paar als voorbeeld genoemd:

- Door een beleid te voeren waarbij de cultuurhistorische percellering in stand gehouden wordt, blijven de sloten intact en kunnen deze fungeren als ecologische verbindingen. Een praktisch voorbeeld is de verbinding tussen de Merskerheide en het bosje nabij de Mounleane ten zuiden van de Merskerheide. Adderpopulaties kunnen volgens deskundigen via sloten op deze wijze tussen beide migreren.

- Door een aantal strategisch gelegen houtsingels als zodanig in te bestemmen worden verbindingen tussen natuurgebieden in stand gehouden of bij vergunningverlening tot stand gebracht.
- Cultuurhistorische paden en toegangswegen tot landbouwpercelen zijn dikwijls waardevolle verbindingen. Ondanks de tegenwoordige grote omvang van de landbouwpercelen (als gevolg van recente landinrichtingen) dreigen deze dikwijls ten prooi te vallen aan "landhonger". In bijlage 2 bij de zienswijze zijn enkele voorbeelden van "landhonger" geregistreerd om aan te geven dat het om reële bedreigingen gaat. Daarnaast nog enkele landschapselementen welke ecologische potenties herbergen.

Reactie: Ten behoeve van het bestemmingsplan is een compleet overzicht van de beschermde natuurgebieden en door de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten opgesteld (Ecologisch onderzoek buitengebied). Dit rapport is als bijlage 1 bij dit bestemmingsplan Buitengebied opgenomen. In het bestemmingsplan dienen alle ontwikkelingen die met afwijking, wijziging of omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden moeten plaatsvinden, te worden getoetst aan de aanwezige natuurlijke waarden. Daarnaast geldt de Flora- en Faunawet rechtstreeks op het moment dat er bijvoorbeeld een omgevingsvergunning noodzakelijk is voor het bouwen en dient rekening te worden gehouden met de aanwezige Natura 2000-gebieden in die zin dat mogelijk een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is.
Verder speelt het plan in op de ontwikkelingen in het kader van de EHS door het opnemen van een natuurbestemming dan wel een wijzigingsbevoegdheid daartoe en zijn aan de onbebouwde bestemmingen, zoals verkeer en water, natuurlijke waarden toegekend die ecologische ontwikkelingen niet in de weg staan.
Het bestemmingsplan doet daarmee voldoende recht aan de bescherming van de natuurlijke c.q. ecologische waarden in het plangebied.

Er wordt gerept over o.a. landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische waarden; er worden helaas geen concrete normatieve waarden gegeven welke een consistente ruimtelijke afweging mogelijk maken. Stellingen als "onevenredige aantasting van natuurlijke waarden en landschappelijke waarden" en "de gaafheid van het landschap..." blijken dan holle frasen te zijn.
Onduidelijk is waar bij een ruimtelijke toetsing voor vergunningverlening de grenzen liggen wanneer er sprake is van een onevenredige aantasting van de cultuurhistorische, landschappelijke en/of ecologische waarden. In het LBP is destijds voor de maaswijdte van perceelsvergroting waarbij de toekomst van houtsingels in het geding is, een poging gedaan. Om toch de landbouw ruimte te geven met behoud van het landschap kan het gezamenlijke initiatief van de gemeenten in de Noordelijke Friese Wouden als voorbeeld van een geslaagde normering op dit vlak dienen. Het resultaat van de studie "Boer en landschap" heeft geleid tot uniforme regelgeving in de bestemmingsplannen. Op basis van lengte-breedte verhouding in combinatie met oppervlaktematen zijn gelijkluidende regels tot stand gebracht.
Qua ecologie is onder punt 8 al aangegeven dat er sprake kan zijn van ecologische verbindingen. Helaas zijn die nergens vastgelegd. Bovendien maakt de ecologische bureaustudie ook geen gewag van de grote variëteit in ecologische waarden van houtwallen op zich en de waarde t.o.v. de houtsingels.

Reactie: In de voorgaande reacties is uitgebreid ingegaan op de wijze waarop de systematiek van dit bestemmingsplan is ingevuld. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Het is reclamanten onduidelijk welke landschapskaarten nu gebruikt gaan worden: van het CHO of de kaarten uit het L(andschaps)B(eleids)P(lan)? En welke rol speelt het LBP nu nog?
Door de toevoeging van het CHO lijkt het LBP verdrongen te worden. Ondanks de omissies van het LBP achten reclamanten dit mede vanwege de visionaire ideeën ter voorkoming van voortzettende landschapsnivellering niet wenselijk. Bovendien geeft het LBP tot op zekere hoogte aan hoe het met de onderhoudstoestand van de landschapselementen is gesteld en waarmee in de vergunningverlening rekening moet worden gehouden. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de beide bijlagen bij de zienswijzen.

Reactie: Het Landschapsbeleidsplan is in de voorfase van de opstelling van dit bestemmingsplan Buitengebied als onderlegger gebruikt.

Dit heeft geresulteerd in de kaart met landschapswaarden die in de bijlage bij de regels is opgenomen. In de ontwerpfase van het bestemmingsplan is aan het bestemmingsplan het cultuurhistorisch onderzoek (CHO) toegevoegd. De uitkomsten van dit onderzoek, met name daar waar het gaat om de gebiedsindeling, zijn toen echter niet op de landschapskaart verwerkt c.q. aangepast. Dit is nu alsnog gebeurd. De aangepaste landschapskaarten waarin de gebiedstypering van het CHO is verwerkt, vormt nu het toetsingskader voor het bestemmingsplan.
Het Landschapsbeleidsplan zelf is een zelfstandig beleidsplan en staat buiten hetgeen hiervoor is aangegeven, los van het bestemmingsplan.

Conclusie: Het bestemmingsplan is aangepast in die zin dat:

1. de wijzigingsregels ten behoeve van de implementatie van de resultaten van het provinciale archeologische beleid zijn afgestemd op de gradaties van de archeologische waarden;
2. de kaart in bijlage 1 van de regels is bijgewerkt naar aanleiding van de resultaten uit het cultuurhistorisch onderzoek.

<u>Reclamanten 43</u>
Als inwoners van Wijnjewoude (adressen- en handtekeningenlijst bijgevoegd) dienen reclamanten hun zienswijze in over het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied gemeente Opsterland, specifiek aangaande het onderdeel 'nieuwe bestemming voor de woonboerderij aan de Merkebuorren 90 in Wijnjewoude, en tevens verruiming van betreffend perceel'.

De gemeente is voornemens om de huidige woonbestemming te wijzigen in 'maatschappelijk'. Daarnaast wordt de oppervlakte van het betreffende perceel in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied aanzienlijk verruimd, door toevoeging van een stuk grond waarop nu nog agrarische bestemming rust. Hiermee wordt impliciet een forse uitbreiding van de huidige bebouwing mogelijk gemaakt. Als bewoners van de Russchenreed, Merkebuorren en Ald Duerswald, verzoeken reclamanten met klem om van genoemde veranderingen af te zien.
Reeds eerder, in november 2012 , hebben de buurtverenigingen "de Russchenreed", "Ald Duerswald" en een aantal bewoners van de Merkebuorren in het kader van de inspraak hun zorg over de groei van de woonboerderij kenbaar gemaakt aan burgemeester en wethouders van Opsterland. In deze zienswijze, waarvoor een breed draagvlak is onder direct omwonenden, evenals onder belanghebbenden in de omgeving, willen reclamanten de volgende argumenten benoemen.

Op Merkebuorren 90 ligt thans een woonbestemming. De afgelopen jaren heeft de gemeente Opsterland door middel van het herhaaldelijk gedogen, en door het verlenen van ontheffingen en tijdelijke vergunningen (lijst bijgevoegd), toegestaan dat het gebruik van het perceel volstrekt niet meer past binnen de geldende bestemming. Hier is naar inziens van reclamanten jarenlang geen enkele sprake geweest van consistent beleid, en heeft het van de kant van de gemeente ontbroken aan handhaving. Als belanghebbenden zijn zij hierdoor de kans ontnomen om tegen de veranderingen en uitbreidingen bezwaar te maken en de belangen van reclamanten rechtens veilig te stellen.
De gemeente is nu voornemens de bestaande situatie te 'legaliseren', door haar onder de gewijzigde bestemming "maatschappelijk' op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied. De titel 'maatschappelijk' is volgens reclamanten versluierend. Feitelijk krijgt hier een woning, gelegen in een kwetsbaar gebied, de functie van een bedrijf; met bijbehorende economische drijfveren.
Reclamanten menen ook dat de nieuwe bestemming strijdig is met de gemeentelijke uitgangspunten, gelezen de reactie op de aanvraag van de familie Barf in het voorontwerpbestemmingsplan: *„Het bestemmingsplan gaat in beginsel uit van het regelen van bestaande ruimtelijke situaties. In het bestemmingsplan worden geen geheel nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt."*
Het omzetten van een woning in een (zorg)bedrijf en het gelijktijdig verruimen van het perceel, waarmee het bebouwingsoppervlakte en daarmee de huidige onrechtmatige capaciteit van bewoners fors kan uitbreiden, betekent daarentegen wel degelijk een volstrekt nieuwe, ingrijpende ontwikkeling ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied.

(Reactie op ontwerp plan-MER) En zelfs al zou de gemeente het zorgbedrijf - volgens reclamanten ten onrechte - willen beschouwen als een bestaande situatie, dan dient zij zich te houden aan de maximale uitbreidingsruimte zoals vastgelegd in het de plan-MER Buitengebied (pagina 75): „In het vigerende plan zijn geen uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven getroffen.

In het nieuwe plan wordt een uitbreiding geboden voor het te bebouwen oppervlakte van het bedrijfsperceel (20 % extra ruimte)."
Niettemin maakt de verruiming van het perceel Merkebuorren 90 in Wijnjewoude, zoals beschreven in het ontwerpbestemmingsplan (zie ook de bijbehorende tekening), een uitbreiding mogelijk van het bouwblok die bovengenoemd percentage ver te boven gaat.
Een zorgbedrijf zoals dat nu, in strijd met het geldende bestemmingsplan, door de gemeente reeds wordt toegestaan, past niet op deze locatie direct naast een woonwijk. Ook past het niet bij de aard en schaal van het dorp Wijnjewoude. Er is nu reeds sprake van zware belasting van de woonomgeving van reclamanten. Het woongenot wordt aangetast door geluidsoverlast (sport- en spelactiviteiten; geluidsoverlast met pleineffect) en verkeer- en parkeeroverlast.
Tevens is sprake van aantasting van het uitzicht door uitbreiding van de bebouwing, opslag, recreatieve activiteiten en aanplant van een boomsingel. De voorgenomen bestemmingswijziging, gekoppeld aan schaalvergroting, zal de overlast nog meer doen toenemen en is wat reclamanten betreft zeer ongewenst.

(Reactie op ontwerp plan-MER) Reclamanten wijzen op het volgende criterium dat door de gemeente is vastgelegd in de plan-MER Buitengebied (pagina 88): *„Het voorgenomen bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die een aanmerkelijke invloed zullen hebben op de geluidsbelasting van de omgeving."*
Afgevraagd wordt hoe dit uitgangspunt te rijmen valt met de vele overlastklachten die de gemeente nu al krijgt uit de omgeving. En hoe genoemd uitgangspunt zich verhoudt tot het omzetten van een woonbestemming in een bedrijfsbestemming, gekoppeld aan verruiming van het perceel, waarmee een forse uitbreiding van de bestaande woongebouwen mogelijk wordt gemaakt.

Reclamanten gaan er vanuit dat een zorgbedrijf dient te beschikken over een milieuvergunning. Door reclamanten wordt verzocht hen in kennis te stellen van de consequenties en beperkingen die de toekomstige milieucontour van een zorgbedrijf zullen hebben voor de omgeving met woonpercelen, en voor hun belangen en rechten.

De veranderingen maken inbreuk op het fraaie landelijke houtwallengebied en op het aanzien van de rand van het dorp Wijnjewoude. Volgens het huidige bestemmingsplan is de schouwsloot, langs de Russchenreed, aan Bakkeveen-zijde, de grens tussen het dorp Wijnjewoude en een open landschap met agrarische bestemming. Reclamanten vinden dat deze grens gehandhaafd moet blijven.
De weilanden achter de woonboerderij vormen de groene schil (op hemelsbreed 300 meter) van het natuurgebied Duurswoudsterheide. Reclamanten menen dat dit gebied gekoesterd dient te worden en dat de gemeente bedrijfsvestiging(en) voor nu en voor de toekomst (precedent) zou moeten tegengaan.

Reactie: Gelet op het feit dat de activiteiten aan de Merkebuorren 90 te Wijnjewoude door de tijd heen een meer bedrijfsmatig karakter hebben gekregen (onder de Stichting A & B) is in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan gekozen de bestemming in overeenstemming te brengen met de feitelijke en overigens ook vergunde situatie. Bij besluit van 29 mei 2009 is door ons college vrijstelling verleend voor het verbouwen van de schuur tot ruimte voor permanente bewoning ten behoeve van zorgopvang. In dat kader is de in het voorontwerpbestemmingsplan opgenomen bestemming “Wonen - Woonboerderij” vervangen door de bestemming “Maatschappelijk” specifiek bestemd voor een zorgboerderij met bijbehorende voorzieningen. Laatstgenoemde bestemming sluit bij nader inzien beter aan bij de vergunde en feitelijke situatie. Wij zijn van mening dat ook een dergelijke maatschappelijke functie ruimtelijk-functioneel ter plaatse niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.
De omzetting van een woon- naar maatschappelijke zorgfunctie wordt hier planologisch aanvaardbaar geacht. Ten aanzien hiervan is de brochure ‘Bedrijven en milieuzonering’ (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) van belang. In deze brochure zijn de planologische normafstanden opgenomen die in principe moeten worden aangehouden tussen woonbuurten (woningen) en bedrijven of instellingen. Deze afstanden zijn behalve van de factoren aard en omvang van het bedrijf of instelling mede afhankelijk van de omgeving. Voor een rustige woonomgeving gelden andere afstanden (strengere eisen) dan voor bijvoorbeeld drukke woonwijken, gemengde gebieden of landelijke gebieden.

Voor het vaststellen van deze afstanden wordt onder andere gekeken naar de milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De bedrijven zijn in de VNG-publicatie ingedeeld in een zestal categorieën met bijbehorende gewenste afstand tot milieugevoelige functies. De categorieën geven de zwaarte van bedrijvigheid en mogelijke milieuhinder weer. Van de afstanden kan gemotiveerd worden afgeweken. Een zorgboerderij kan ingevolge de bedrijvenlijst van de VNG worden aangemerkt als een bedrijf uit milieucategorie 2 (SBI-code 85, hoofdcategorie gezondheids- en welzijnszorg). Voor bedrijven uit milieucategorie 1 dient een afstand van minimaal 30 meter tot woningen in acht te worden genomen indien er sprake is van een rustige woonwijk. Het perceel Merkebuorren 90 te Wijnjewoude ligt echter in een landelijk gebied waar allerlei andere functies voorkomen. Binnen een dergelijk 'gemengd gebied' mag logischerwijs worden verwacht dat hier meer overlast door bewoners moet worden aanvaard dan in een rustige woonwijk en mag de normafstand met één categorie worden verlaagd. In dit geval betekent dit concreet dat er een afstand van minimaal 10 meter (van 30 naar 10 meter) geldt. Overigens wordt de afstand van 30 meter tot de woningen van reclamanten en het bedrijfsperceel van de zorgboerderij in nagenoeg alle gevallen ruimschoots gehaald. Functioneel gezien is een zorgboerderij ter plaatse dan ook ruimtelijke inpasbaar en kan aan het perceel zonder meer een maatschappelijke functie worden toegekend.

Ruimtelijk gezien is er sprake van een perceel waar een voormalige boerderij is gevestigd. Ter plaatse is een instelling gevestigd dat jongeren met een beperking begeleidt en huisvest. Dit gebeurt in de bestaande opstallen op het terrein. Het bijbehorende terrein wordt gebruikt als speel- en recreatieterrein. De uitbreiding van de bestemming ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan betreft uitsluitend een uitbreiding aan de achterzijde welke aansluit op de achtergrens van de overige bebouwde percelen aan de Merkebuorren. Het uitbreiden van het bouwperceel en daarmee het vergroten van de bouwmogelijkheden is daarmee alleszins aanvaardbaar en doet geen onevenredige afbreuk aan het landschap daarachter.
Desalniettemin is tijdens de ontwerpprocedure van het onderhavige bestemmingsplan naar aanleiding van bezwaren van reclamanten een bufferzone aangegeven waar op het betreffende perceel niet gebouwd mag worden. Deze bufferzone die via de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – bebouwingsvrije zone' is gewaarborgd is ruim 25 meter breed en zorgt dat er een ruime afstand bestaat tussen de tuinen van reclamanten en de bebouwing van de zorgboerderij (tenminste 35 meter). In het voorontwerpbestemmingsplan was ter plaatse van het gebied dat nu onbebouwd moet blijven sprake van een woonbestemming met bouwmogelijkheden. Van een onevenredige aantasting van het uitzicht is in vergelijking met de huidige planologische situatie is dan ook geen sprake.
Ten slotte is op te merken dat de plan-MER de milieugevolgen van het ruimtelijke beleid voor de gehele gemeente in kaart brengt, teneinde de milieubelangen bij de besluitvorming te betrekken. Bij de plan-MER zijn algemene uitgangspunten gebruikt om deze milieugevolgen te kunnen bepalen en is niet elk individueel bedrijf afzonderlijk beoordeeld. Zoals uit vorenstaande blijkt, wordt de door reclamanten bestreden (individuele) ontwikkeling planologisch inpasbaar geacht.

Ten aanzien van de aangeplante boomwal wordt opgemerkt dat dit niet in strijd is met het bestemmingsplan. Het landelijk gebied rond Wijnjewoude kenmerkt zich juist door de aanwezigheid van houtwallen en bossages. Voor het planten van houtopstanden is daarom voor dit gebied in de nu nog geldende beheersverordening geen omgevingsvergunning noodzakelijk geweest.

De door reclamanten aangehaalde overlast betreft kennelijk overlast die in het kader van de openbare orde en veiligheid moet worden tegengegaan. Het buitenterrein behorende bij de zorgboerderij kan als vergelijkbaar worden beschouwd met een schoolplein. Op grond van de eerder aangehaalde bedrijvenlijst van de VNG geldt tot scholen (eveneens) een normafstand tot woningen van 30 meter. De aanwezigheid van een schoolplein is bij het vaststellen van deze afstanden betrokken.

Ten aanzien van de aangehaalde verkeers- en parkeeroverlast kunnen worden gesteld dat de Merkebuorren een doorgaande weg is en het perceel rechtstreeks vanaf deze weg wordt ontsloten. De maatschappelijke functie brengt geen onevenredige extra verkeersbewegingen op deze weg met zich mee. Het parkeren vindt op het eigen erf plaats.

Naar aanleiding van het vorenstaande wordt geconcludeerd dat de omzetting van een woonbestemming (voorheen agrarisch bedrijf) naar een maatschappelijke bestemming (zorgboerderij), alsmede de vergroting van het bouwperceel ruimtelijk-functioneel aanvaarbaard is.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 44

Reclamant maakt bezwaar dat zijn schuur op het perceel Jan Hofswijk 6 te Wijnjewoude ontbreekt op de digitale versie van het bestemmingsplan. Een luchtfoto van de schuur is bijgevoegd (bijlage 1). Het is niet precies bekend hoe lang de schuur er al staat, maar de woning is van begin jaren 20 van de vorige eeuw en staat er dus ongeveer 90 jaar. De schuur maakt deze gehele periode dus al deel uit van de omgeving en het landschap. Volgens artikel 17.4.1 onder i. kan zelfs een nieuwe schuur op deze locatie worden toegestaan. De schuur is circa 4 x 5 m en wordt door reclamant nog steeds gebruikt onder andere voor stalling van kleinvee/hooiopslag. Hier was de schuur oorspronkelijk ook voor bedoeld. Verder gebruikt reclamant de schuur voor het stallen van (brom/motor-)fietsen. Behoud van de schuur is dan ook noodzakelijk omdat de ruimte niet kan worden gemist. Verzocht wordt de schuur in het digitale plan op te nemen, omdat de schuur bij het huis en tot de bestaande situatie behoort.

Reactie: De betreffende schuur ontbreekt inderdaad op de ondergrond, maar is wel zichtbaar op de luchtfoto. De ondergrond die voor het bestemmingsplan is gebruikt betreft de zogenaamde Grootschalige Basiskaart Nederland (GBKN) die periodiek wordt bijgehouden. Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) vereist weliswaar dat een bestemmingsplan vergezeld moet gaan van een goede ondergrond maar deze staat los van (de inhoud van) het bestemmingsplan. De betreffende schuur is geregeld binnen de bestemming 'Wonen' en past binnen de bouwregels van het bestemmingsplan. Los van het feit of deze wel of niet op de ondergrond staat, is de schuur daarmee planologisch geregeld en het behoud of de mogelijkheid deze te herbouwen gegarandeerd. Dit uiteraard met inachtneming van de bouwregels voor erfbebebouwing binnen de woonbestemming.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 45

Reclamant is eigenaar van de voormalige zuivelfabriek te Tijnje en het gebied met een agrarische bestemming daarachter met een oppervlakte van circa 1 hectare. Hij wenst in dat gebied maximaal 10 recreatiewoningen (chalets) te bouwen. Gedacht wordt hierbij aan gebouwen met een plat dak, die onderdak bieden aan maximaal zes gasten. Gelet op de omvang van het perceel komen er ruim opgezette kavels, zodat er sprake is van veel privacy.
Verzocht wordt aan het perceel een passende bestemming toe te kennen.

Reactie: Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Los van het feit of een dergelijke aanvraag wel of niet past binnen het recreatieve beleid, is het op voorhand toekennen van een verblijfsrecreatieve bestemming aan een agrarisch perceel, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Aan het verzoek wordt derhalve niet tegemoet gekomen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 46
Reclamanten geven aan dat verdere bedrijfsontwikkeling op de bestaande bedrijfslocatie Van Harinxmaweg 23 te Olterterp slechts zeer beperkt mogelijk is, omdat het bouwperceel omringd wordt door een onder de Wet ammoniak en veehouderij als zeer kwetsbaar aangewezen gebied.

Onlangs heeft zich de kans voorgedaan om de veehouderij aan het adres Aldhôf 1 te Olterterp aan te kopen. Deze locatie is nabij de huidige bedrijfslocatie gelegen, beschikt over een grote huiskavel en sluit hiermee aan op de bestaande kavel van de maatschap. De maatschap wil op termijn haar melkveehouderijactiviteiten naar de locatie Aldhôf verplaatsen. Om dit te kunnen bekostigen, zal het bedrijf in omvang moeten groeien naar circa 350 melkkoeien en 250 stuks jongvee. Ten opzichte van de huidige bedrijfssituatie zullen hiervoor twee nieuwe stallen moeten worden gebouwd.
Het voor de locatie Aldhôf 1 in het ontwerpbestemmingsplan aangeduide bouwblok is echter eveneens binnen de 250-meterzone van een onder de Wet ammoniak en veehouderij gebied gelegen. Uitbreiding is binnen de zone voor melkveehouderijen maar beperkt toegestaan (tot 200 melkkoeien en 140 stuks jongvee). Dit geeft echter onvoldoende mogelijkheden voor de beoogde bedrijfsontwikkeling. Via deze weg willen reclamanten verzoeken om het bouwvlak te verplaatsen en te vergroten tot buiten de beperkende 250 meter zone zodat de benodigde nieuwe bedrijfsgebouwen zonder beperkingen kunnen worden opgericht. Daarnaast willen reclamanten verzoeken om de aanduiding "ontwikkeling mogelijk" voor de locatie op te nemen, zodat eventuele toekomstige aanpassingen van het bouwvlak door middel van een binnenplanse vrijstellingsbevoegdheid kunnen worden vergund.

Landschappelijke inpassing
De bedrijfslocatie is nagenoeg niet zichtbaar vanaf de diverse omliggende wegen. Zowel de Aldhôf alsook het Boppefjild zijn over zeer grote delen voorzien van beplanting, waardoor er geen vrije doorkijk op de bedrijfslocatie is (foto's vanaf Aldhôf 1 en Boppefjild zijn als bijlage toegevoegd). Het oprichten van nieuwe bedrijfsgebouwen aan de achterzijde van het huidige erf zullen daardoor geen conflict met het huidige landschap geven.

Natuurbeschermingswet-1998
De maatschap heeft bij de provincie Fryslân voor zowel de locatie Van Harinxmaweg alsook het Aldhôf 1 een aanvraag Natuurbeschermingswet-1998 vergunning ingediend. De vergunning van de Van Harinxmaweg is recent verleend, die van het Aldhôf 1 valt binnenkort te verwachten. Vervolgstap is het samenvoegen van beide Nbwetvergunningen voor de gewenste bedrijfsomvang aan het Aldhôf 1.

Reactie: De problematiek met betrekking tot de uitbreidingsmogelijkheden van het agrarisch bouwperceel Aldhôf 1 te Olterterp in verband met de ligging nabij een Wav-gebied (Wet ammoniak en veehouderij) is ambtelijk met reclamanten besproken. In de betreffende bespreking (voorafgaand aan de zienswijze) is geconstateerd dat er in eerste instantie sprake zal zijn van jongveestalling op genoemd perceel. De veestapel zal in ieder geval de komende jaren vooralsnog niet de omvang hebben die noodzaakt tot een aanpassing van het huidige bouwvlak. In dat licht bezien is er op dit moment geen aanleiding om op voorhand het bestemmingsplan aan te passen. De komende jaren zal moeten blijken of het bedrijf ter plaatse een groeisprong kan maken naar een omvang van meer dan 200 melkkoeien en 140 stuks jongvee.
Mocht zich die groeisprong voordoen dan biedt het bestemmingsplan via de wijzigingsbevoegdheden opgenomen in artikel 3.8 lid a de mogelijkheid om een bestaand bouwvlak te vergroten tot 2,0 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk alle planologische en milieutechnische stappen zijn afgewogen waaruit blijkt dat de door reclamanten voorgenomen plannen uitvoerbaar zijn, kan de wijzigingsbevoegdheid worden toegepast. Zo dient, omdat er sprake is van een uitbreiding naar 2 hectare, onder andere ingevolge het provinciale beleid de methodiek uit het Werkboek De Nije Pleats in Fryslân 2009 te worden toegepast. Pas als alle stappen zijn gedaan om tot een goede planologische afweging te kunnen komen, kan met toepassing van een wijzigingsprocedure, medewerking worden verleend.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 47
Reclamanten geven aan dat het perceel De Biskop 9A onderdeel is van hun agrarisch bedrijf dat gevestigd is op het naastgelegen perceel De Biskop 13 en wordt gebruikt voor het stallen van dieren (jongvee) en ten behoeve van de opslag van agrarische producten. Ingevolge het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied rust op het perceel De Biskop 9A de bestemming "Agrarisch", maar is in tegenstelling tot de geldende regeling, geen bouwvlak meer van toepassing. Dit houdt in dat de bedrijfsgebouwen en het huidige gebruik onder het overgangsrecht zijn geplaatst. De gronden en gebouwen maken onderdeel uit van het agrarisch bedrijf op het perceel De Biskop 13. In de agrarische bedrijfsgebouwen op het perceel De Biskop 9A wordt jongvee, behorend bij het agrarisch bedrijf gehuisvest. Daarnaast worden bedrijfsgebouwen gebruikt voor de opslag van hooi, stro en andere agrarische producten. Het is niet aannemelijk dat het agrarisch gebruik van het perceel De Biskop 9A binnen de planperiode (10 jaar) zal worden beëindigd en om die reden niet terecht dat het perceel onder het overgangsrecht is geplaatst. Om die reden wordt verzocht om het bestemmingsplan Buitengebied gewijzigd vast te stellen door het perceel De Biskop 9A wel een bouwvlak toe te kennen op de verbeelding. Daarmee worden de bestaande rechten en het huidige gebruik gerespecteerd.

Reactie: Het perceel Biskop 9A te Bakkeveen hoorde oorspronkelijk tot het agrarisch bouwperceel aan De Biskop 9 en was in het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990 als zodanig bestemd. De gronden zijn qua eigendom gesplitst en behoren wat betreft het bestreden schuurgedeelte tot de gronden van reclamanten. Dit perceel is als ‘Agrarisch’ zonder bouwvlak bestemd en valt daarmee onder het overgangsrecht. Het perceel De Biskop 9 heeft een woonbestemming waar een kleinschalige camping mogelijk is. Het perceel De Biskop 9A behoort tot het agrarisch bedrijf dat is gevestigd aan De Biskop 13. In de beantwoording van de zienswijze onder 19 van reclamanten, hebben wij ingestemd met de vergroting van het bouwblok aan De Biskop 13. Nu het agrarische bouwperceel aan De Biskop 13 voldoende bouw- en ook uitbreidingsmogelijkheden krijgt, achten we het inbestemmen van de gebouwen op het perceel De Biskop 9A ongewenst. Het hoofdperceel aan De Biskop 13 biedt nu voldoende mogelijkheden voor de gewenste agrarische bouw- en gebruiksactiviteiten. Bovendien is op grond van de feitelijk ontstane situatie ter plaatse van De Biskop 9, het geen wenselijke situatie om een agrarisch bouwperceel toe te kennen aan het perceel waarop de schuren staan. Door de aanwezige naastgelegen woonbestemming zou er vanuit milieuhygiënisch oogpunt een ongewenste situatie ontstaan.
Om voornoemde reden is de betreffende bebouwing naar onze mening terecht onder het overgangsrecht gebracht, waarbij het uiteindelijke doel qua bedrijfsvoering een concentratie van de bedrijfsactiviteiten aan de Biskop 13 binnen de planperiode zou moeten zijn. Juist om die reden staan wij ook open voor verdere ontwikkeling van dit bedrijf, zoals dat in de beantwoording van de zienswijze van reclamanten onder 19 naar voren is gekomen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 48
Reclamant geeft te kennen dat de voorgestelde wijzigingen uit de inspraakreactie (nr. 82) op het voorontwerp bestemmingsplan niet zijn meegenomen. De gemeente heeft aangegeven dat per abuis de wijzigingen wat betreft het bouwblok op het adres De Warren 8 te Tijnje niet zijn verwerkt. Daarnaast werd aangegeven dat het de bedoeling was om de bestemming "loonbedrijf' aan het perceel toe te kennen.
In het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied staat de in 2010 gebouwde loods (welke volgens de voorschriften van de afgegeven bouwvergunning is gebouwd) gedeeltelijk buiten het bestemde bouwblok. Hierdoor geeft het ontwerp bestemmingsplan een niet wenselijke en feitelijke onjuiste situatie weer. De bestemming van dit perceel is op dit moment agrarisch. Naast deze agrarische werkzaamheden, zijn er extra werktuigen aanwezig voor verhuur en loonwerkzaamheden voor derden.

Ten eerste verzoekt reclamant om het bouwblok van cliënt 45 meter naar achteren uit te breiden, zoals aangegeven in de bijgevoegde bijlage. Hierdoor valt de in 2010 gebouwde werktuigenberging weer geheel binnen het bouwblok.

Ten tweede wil reclamant graag zien dat de bovengenoemde activiteiten (verhuur machines/loonwerk) worden in bestemd op het perceel. Indien het niet mogelijk is de bestemming loonwerk/werktuigen-verhuur binnen de agrarische bestemming toe te voegen, verzoekt reclamant de bestemming van het perceel te wijzigen in de bestemming "loonwerk".

Reactie: Indertijd is bij de beoordeling van de inspraakreactie op het voorontwerpbestemmings-plan (inspraakreactie 80, administratienummer 82) abusievelijk aan de aangehaalde bouwvergunning voorbijgegaan. Het bouwvlak zal alsnog hierop worden aangepast.
Daarnaast hebben wij geconstateerd dat de bedrijfsactiviteiten zich voornamelijk kenmerken als die van een mechanisatie- c.q. agrarisch loonbedrijf. Hierdoor is een agrarische bestemming niet meer op zijn plaats en wordt de bestemming in overeenstemming gebracht met de huidige situatie. Om voornoemde reden is de bestemming ‘Agrarisch’ omgezet in een bestemming ‘Bedrijf’ voorzien van de aanduiding ‘agrarisch loonbedrijf’, waarbij de (ondergeschikte) agrarische activiteiten eveneens mogelijk worden gemaakt.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot omzetting van de agrarische bestemming ter plaatse van het perceel De Warren 8 te Tijnje in de bestemming ‘Bedrijf’ voorzien van de aanduidingen ‘agrarisch loonbedrijf’ en ‘agrarisch’. Verder wordt de omvang van het bestemmingsvlak alsnog in overeenstemming gebracht met de vergunde situatie.

<u>Reclamanten 49</u>
Reclamanten geven aan dat ten behoeve van de uitbreiding van hun bedrijf aan het Mandefjild 9 te Bakkeveen op 8 maart 2013 een verzoek is ingediend om nieuwbouw van een stal mogelijk te maken. De bouw van de stal maakt ontwikkeling van het bedrijf mogelijk. Door een herstructurering van het bedrijf kunnen meer dieren worden gehouden waardoor extra investeringen voor dierenwelzijn en milieu betaalbaar worden. Na realisatie van de voorgenomen nieuwbouw bedraagt de oppervlakte aan bebouwing op het perceel ongeveer 1,2 ha. Voor een uitgebreide motivatie verzoeken reclamanten kennis te nemen van het principeverzoek.

In reactie op het verzoek heeft het college van burgemeester en wethouders aangegeven mee te willen werken aangegeven mee te willen werken aan de ontwikkeling van het bedrijf. Voor reclamanten was het principebesluit het startschot om aan de slag te gaan met het voorbereiden van de procedure. Dat heeft geresulteerd in een aanmeldingsnotitie in het kader van de Wet milieubeheer. De aanmeldingsnotitie is ingediend bij de gemeente.

Onlangs heeft een overleg plaatsgevonden met de portefeuillehouder en enkele ambtenaren, waar werd meegedeeld dat de gewenste ontwikkeling in strijd is met het provinciale beleid. Om die reden overweegt het college het principebesluit te herzien. Voor reclamanten was dat gesprek een grote teleurstelling. Een dergelijke herziening zou voor de toekomst van het bedrijf desastreus zijn. Het bedrijf kan dan niet meer ontwikkelen. Niet ontwikkelen betekent het einde van het bedrijf. Voor veehouderijen geldt dat in nog sterkere mate dan voor niet-agrarische bedrijven, omdat moet worden voldaan aan milieu en dierenwelzijnsregels die grote investeringen in onroerend goed vergen. Om die reden wordt verzocht om bij de vaststelling van het bestemmingsplan een bouwvlak voor het perceel op te nemen dat de bouw van de stal mogelijk maakt. Afgezien van de indiening van deze reactie wordt binnenkort een afspraak met de gedeputeerde gemaakt om te bekijken in hoeverre het plan van reclamanten inderdaad in strijd is het provinciaal beleid.

Reactie: Het bouwperceel aan het Mandefjild 9 te Bakkeveen is, gelet op de terughoudendheid met betrekking tot uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven, afgestemd op de regeling van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Het op voorhand vergroten van een nieuw bouwperceel, zonder dat daar een uitgebreide en goed gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt die vanuit het gemeentelijke en provinciale beleid wordt ondersteund, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Tegenover het perceel van reclamanten ligt een agrarisch bedrijf dat in het ontwerpbestemmingsplan een woonbestemming heeft gekregen. Verzocht wordt om dit perceel weer een agrarische bestemming geven. In de eerste plaats omdat het perceel feitelijk nog een rundveehouderij is en nog agrarisch wordt gebruikt. Het onder het overgangsrecht brengen van gebruik is niet toegestaan tenzij er zicht op beëindiging in de voor liggende planperiode. Daarvan is geen sprake. In de tweede plaats hebben reclamanten belang bij een agrarische bestemming op dat perceel, omdat de woonbestemming in beginsel conflicteert met de agrarische bestemming van het bedrijf van reclamanten. Van een goede ruimtelijke ordening is naar de mening van reclamanten geen sprake, indien in agrarisch gebied nabij een agrarisch bedrijf een woonbestemming is opgenomen.

Reactie: Kennelijk wordt het perceel aan het Mandefjild 10 te Bakkeveen bedoeld. In het kader van de ingekomen zienswijze van het betreffende bedrijf is hierover een standpunt ingenomen (zie reactie onder 17). Naar aanleiding van die zienswijze is aan het perceel een agrarisch bouwvlak toegekend dat exact is afgestemd op de begrenzing van het bouwvlak uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 50

Reclamanten geven aan op het perceel Middenwei 19 te Siegerswoude een melkrundveehouderij te exploiteren. Op grond van de vergunningen in het kader van de milieuwetgeving mogen 406 melkkoeien en 168 stuks vrouwelijk jongvee worden gehouden. Reclamanten zijn van plan het bedrijf de komende planperiode te ontwikkelen, om te blijven voldoen aan de eisen die de maatschappij en de markt aan moderne veehouderijen stelt. Daarbij heeft een nieuwe melkstal prioriteit. Het melken van het vee keert dagelijks meerdere malen terug. Efficiency tijdens het melken is daarom van grote invloed op de kostprijs van de melk en daarmee het bedrijfsresultaat. Reclamanten zijn voornemens een 50-stands carrousel melkstal te bouwen ter vervanging van de bestaande melkstal die technisch verouderd is. Met het oog op de verbetering van het dierenwelzijn zal er ook een groot strohok worden geplaatst voor droge koeien en koeien die u pas afgekalfd zijn.

Het perceel heeft in het ontwerpbestemmingsplan de bestemming 'Agrarisch', de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' en de bouwaanduiding 'specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk'. Op het perceel is een bouwvlak geprojecteerd. Gebouwen en overkappingen mogen uitsluitend worden gebouwd binnen het bouwvlak. Ook mest- en sleufsilo's mogen uitsluitend worden gebouwd binnen het bouwvlak. Met een planwijziging kan het bouwvlak worden vergoot tot 3 ha.

Reclamanten zijn blij met de mogelijkheid dat het bouwvlak vergroot kan worden tot 3 ha. Dat biedt het bedrijf verderop in de planperiode perspectief op ontwikkeling. De bouw van een nieuwe melkstal staat echter al op korte termijn op stapel. Het zou veel rompslomp voorkomen als met die plannen bij de vaststelling van het bestemmingsplan al rekening wordt gehouden. Het bespaart de kosten van een bestemmingsplanwijziging. Het bespaart echter ook de ambtelijke inzet, en daarmee gemeenschapsgeld, omdat er niet direct na de vaststelling van het plan weer een wijziging in procedure gebracht moet worden. Het bestemmingsplan zodanig vaststellen dat de bouw van de melkstal bij recht mogelijk is biedt veel procedure-efficiëncy voordelen.

In reactie op het voorontwerpplan hebben reclamanten een inspraakreactie ingediend, waarin ook gevraagd is om aanpassing van het bouwvlak. In het eindverslag op de inspraak is in reactie daarop aangegeven: *'Wij vinden het op voorhand niet wenselijk om het bouwblok aan de zuidzijde uit te breiden. Dit vanwege het feit dat met een dergelijke uitbreiding de ter plaatse aanwezige landschappelijke structuur op een onwenselijke wijze zou worden doorbroken'.*
Niet duidelijk is welke landschappelijke structuur wordt bedoeld. Voor zover op grond van luchtfoto's een structuur is te ontdekken valt op dat percelen redelijk vierkant zijn verkaveld. Bij een dergelijke vierkante verkaveling sluit het verzoek van reclamanten goed aan. Het bouwvolume en het bouwvlak worden daarmee immers veel vierkanter.
Op grond van de kaarten die zijn opgenomen in bijlage 1 van het ontwerp bestemmingsplan is sprake van veenontginningslandschap ter plaatse van het bedrijf van de maatschap.

In hoofdstuk 6.1 Ontginningsproject Voorwerkseveld van bijlage 1 van de planregels (Beknopte versie van rapport 'Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland' met alleen cultuurhistorische analyse en waardestelling van de deelgebieden) wordt dieper op de landschapskwaliteiten ingegaan die aanwezig zijn ter plaatse van het bedrijf. Ook daarin worden de rechte lijnen in het gebied benadrukt en als waardevol gekwalificeerd. Uitbreiding van het bouwvlak is niet in strijd met de genoemde uitgangspunten en cultuurhistorische adviezen.

Reactie: In zowel het voorliggende ontwerpbestemmingsplan als het eerdere voorontwerpbestemmingsplan heeft het perceel Middenwei 19 te Siegerswoude een bouwperceel waarin op grond van de aanduiding ‘specifieke bouwaanduiding – ontwikkeling mogelijk’ via een afwijkings- of een wijzigingsprocedure ontwikkeling kan plaatsvinden (uitbreiding bouwperceel). Een en ander vloeit voort uit het gemeentelijk beleid waar agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE ruime uitbreidingsmogelijkheden krijgen. Het toegekende bouwvlak voor deze bedrijven is in principe 1,5 hectare en zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel dan 1,5 hectare, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt en een zorgvuldige planologische procedure voor wordt gevoerd, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan niet worden gehonoreerd. Zoals reclamanten zelf ook al aangeven, betekent dit niet zeggen dat uitbreiding onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt, zoals gezegd, via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek. Hierbij komt dan ook de uitbreidingsrichting aan de orde.

Ten zuiden van de het bedrijf van de maatschap aan de overzijde van de Bremerwei zijn gronden gelegen waarvoor de gebiedsaanduiding 'Wetgevingszone - wijzigingsbevoegdheid Koningsdiep' is opgenomen. Op grond van de aanduiding kan de agrarische bestemming worden gewijzigd in een natuurbestemming. Dat een dergelijke wijzigingsbevoegdheid nuttig is langs het Alddjip kunnen reclamanten zich voorstellen. Dat het gebied waarvoor die bevoegdheid geldt, zich ter hoogte van het bedrijf en de gronden van reclamanten helemaal moet uitstrekken tot de Bremerwei, vinden reclamanten bezwaarlijk en in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Door allerlei wetgeving zijn agrarische en natuurbestemmingen conflicterende bestemmingen geworden. Wat reclamanten betreft dient de afstand tussen hun bedrijf en mogelijke natuurbestemmingen daarom zo groot mogelijk te zijn. Bovendien is het risico op het doorbreken van landschappelijk kenmerkende structuren juist met de aanleg van natuur groot. Dat wordt versterkt door het feit dat de wijzigingsbevoegdheid in het algemeen langs het Alddjip geldt en alleen ter plaatse van de bedoelde percelen huist op grotere afstand komt. Verzocht wordt de wijzigingsbevoegdheid direct grenzend aan de Bremerwei te schrappen en deze te beperken tot gronden die liggen aan het Alddjip.

Reactie: Op dit moment is door Gedeputeerde Staten van provincie Fryslân het Natuurnetwerk Nederland (definitieve EHS) in procedure genomen hetgeen een herijking is van de tot nu toe opgenomen EHS-gebieden. Uit deze herijking blijkt dat de door reclamanten aangegeven percelen niet voor wijziging naar de natuurbestemming in aanmerking zullen gaan komen. In dat kader is de betreffende wijzigingsbevoegdheid voor deze percelen komen te vervallen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het verwijderen van de gebiedsaanduiding ‘wetgevingszone - wijzigingsbevoegdheid Koningsdiep’ op een aantal percelen ten zuiden van de Bremerweg.

Reclamant 51
Reclamant heeft op basis van het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied geconcludeerd dat zijn bedrijf aan de Fûgelsang 29 te Jonkerslân op slot zit qua toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. Reclamant mist de nodige ruimte in de lengterichting van zijn bouwvlak en wenst op voorhand een bouwvlak van 2,5 à 3 ha. Daarbij wordt aangegeven dat het verleggen van het voorgenomen bouwvlak wellicht ook een optie is.

Reactie: In zowel het voorliggende ontwerpbestemmingsplan als het eerdere voorontwerpbestemmingsplan heeft het perceel Fûgelsang 29 te Jonkerslân een bouwperceel met een oppervlakte van circa 1,5 hectare. Een en ander vloeit voort uit het gemeentelijk beleid waar agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE ruime uitbreidingsmogelijkheden krijgen. Het betreffende bedrijf voldoet hieraan. Op het betreffende perceel is echter de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – ontwikkeling mogelijk' niet opgenomen die het ontwikkelingsbeleid mogelijk maakt. Dit is alsnog gebeurd. De aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – ontwikkeling mogelijk' maakt het mogelijk om via een afwijkings- of een wijzigingsprocedure het bouwperceel uit te breiden. Het toegekende bouwvlak voor deze bedrijven is in principe 1,5 hectare en zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen). Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel dan 1,5 hectare, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt en een zorgvuldige planologische procedure voor wordt gevoerd, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan niet worden gehonoreerd. Dit betekent echter niet dat uitbreiding onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt, zoals gezegd, via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt deels tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 52
Reclamant tekent bezwaar aan tegen het feit het adres Boerestreek 18 te Ureterp staat aangeduid als woning in plaats van als bedrijf. Reclamant is het niet eens met de beslissing omdat deze wijziging van het bestemmingplan verstrekkende gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering en onderhoudskosten van de gebouwen. Reclamant geeft aan in 2010 al contact te hebben gehad met de gemeente na het vervallen van de agrarische bestemming van de panden van reclamanten. Naar aanleiding hiervan is door de gemeente een milieucontrole uitgevoerd, waarbij is aangegeven dat de gemeente bezig was met een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied, en dat pas bezwaar moest worden gemaakt tijdens de ontwerpprocedure. Verzocht wordt om de kavel aan de Boerestreek 18 te Ureterp aan te merken als bedrijfslocatie.

Reactie: Naar aanleiding van de gemeentelijke constatering dat de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse van het perceel Boerestreek 18 te Ureterp zijn beëindigd, is aan het perceel in het nieuwe bestemmingsplan een woonbestemming toegekend. Het toekennen van een agrarische bestemming, waarvan het op voorhand zeker is dat deze niet als zodanig zal worden gebruikt is in strijd met een goede ruimtelijke ordening. Geconstateerd is dat de bestaande opstallen deels worden gebruikt voor de opslag ten behoeve van bedrijven van derden. Zolang de activiteiten in de voormalige bedrijfsgebouwen zich enkel en alleen beperken tot de stalling en opslag van materieel wordt er geen aanleiding gezien om het bestemmingsplan aan te passen. Wij houden op dit moment vast aan dat standpunt, omdat het verzoek van reclamant te summier is om zomaar een bedrijfsbestemming toe te kennen aan het perceel. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen.

Het toekennen van een bedrijfsbestemming, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Dat wil overigens niet zeggen dat wij onwelwillend staan tegenover het verzoek, omdat dit mogelijk zou kunnen passen binnen het beleidskader voor vrijkomende agrarische bedrijven. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 53

Bij brief van 22 augustus 2011 heeft reclamant een inspraakreactie ingediend tegen het voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied. Daarin is verzocht rekening te houden met de wens van reclamant om een grotere schuur te realiseren op het perceel Opperhaudmare 9 te Wijnjewoude. Dit perceel is door reclamant aangekocht en zal worden gebruikt als woonperceel.
Op grond van de bestemming "wonen" is een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit toegestaan. Het klussenbedrijf dat reclamant uitoefent zijn ondergeschikt aan de woonfunctie en voldoet daarmee aan de gestelde voorwaarden. Het klussenbedrijf is een categorie 2 bedrijf en past daarom uitstekend binnen de bestemming "wonen". Daarnaast werkt reclamant in hoofdzaak op locatie en zullen de bedrijfsactiviteiten op het perceel zich beperken tot stalling, opslag van gereedschap en eventueel restmaterialen. Daarnaast zullen ook de fietsen en dergelijke in de schuur worden gestald. Het aanleveren van bouwmaterialen zal plaatsvinden op de werklocatie en niet op het woonperceel.

Reclamant wenst de bestaande schuur op het perceel te vervangen door een nieuwe en grotere schuur. De nieuw te bouwen schuur zou een oppervlakte moeten krijgen van 200 m². In het voorontwerpbestemmingsplan was het op grond van artikel 17, lid 2, onder b.2 mogelijk om een bijgebouw van ten hoogste 200 m² te realiseren wanneer de oppervlakte van het bestemmingsvlak tenminste 1.500 m² bedraagt. Het perceel/bestemmingsvlak van het perceel Opperhaudmare 9 bedraagt ca. 1.700 m² en voldoet daarmee aan de gestelde voorwaarde om een bijgebouw van 200 m² te bouwen.
Ruimtelijk gezien is het gezien de omvang van het perceel, voldoende verantwoord om een schuur van 200 m² op het woonperceel te realiseren. Door een goede inrichting als tuin van de tot het bestemmingsvlak behorende gronden wordt het perceel goed landschappelijk ingepast.
Reclamant verzoekt om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen door artikel 17, lid 2,2 dusdanig aan te passen dat de gewenste schuur van 200 m² kan worden gebouwd.

Reactie: De door reclamant gewenste mogelijkheid is opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan in artikel 17 lid 17.4.1. In sublid d is het mogelijk om via afwijking de totale oppervlakte aan erfbebouwing te vergroten tot maximaal 200 m², indien het woonperceel ten minste 1.500 m² bedraagt. Indien een aanvraag om omgevingsvergunning voldoet aan de in de afwijkingsregels gestelde voorwaarden, kan hieraan medewerking worden verleend. Het bij recht mogelijk maken van 200 m² aan erfbebouwing wordt niet wenselijk geacht.
Ten overvloede dient hierbij te worden opgemerkt dat de gezamenlijke oppervlakte van de erfbebouwing 200 m² mag zijn. Dit betekent dat de oppervlakte van de reeds aanwezige aan-, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het perceel worden meegerekend bij de maximale mogelijkheden.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 54

Reclamanten dienen een zienswijze in tegen de bestemming op het perceel De Feart 121 te Ureterp. Dit bestemmingsplan ligt momenteel als ontwerp ter inzage. Tevens dienen reclamanten een principeverzoek in (zie bijlagen) met hetzelfde verzoek. Voor de motivering van de zienswijze wordt verwezen naar het principeverzoek. Mocht er medewerking worden verleend dan wordt verzocht om de bestemmingsplanwijziging te realiseren in het definitieve bestemmingsplan.

Motivering principeverzoek

Huidige situatie:
Drent Transport is een onderneming met 2 vrachtwagens. De werkzaamheden bestaan uit verhuizingen naar Scandinavië. De 2 vrachtwagens zijn de gehele week onderweg. Het komt soms voor dat de chauffeur de vrachtwagen mee naar zijn woonplaats neemt. De vrachtwagens zijn dus niet altijd op De Feart 121 te Ureterp aanwezig. Indien nodig vindt het laden en lossen plaats op het terrein van De Feart 121 te Ureterp. Omdat een inboedel voornamelijk uit dozen en losse voorwerpen bestaat, gaat het laden/lossen d.m.v. mankracht en maken reclamanten geen gebruik van een heftruck. Voor de opslag van de goederen behorende bij een inboedel en de opslag van verpakkingsmateriaal huren reclamanten een loods.

Gewenste situatie:
Voor de opslag van een of meerdere inboedels in verhuiskisten en opslag van verpakkingsmateriaal (verhuisdozen, verhuisdekens) willen reclamanten graag een bedrijfsloods bouwen zodat zij niet naar de loods hoeven te rijden. Dit zal in veel gevallen leiden tot minder verkeersbewegingen. Het plaatsen van verhuiskisten in de loods zal gebeuren met een elektrische stapelaar waardoor er geen geluidshinder zal zijn. Indien aan de gewenste afmetingen qua hoogte voldaan kan worden zal het laden en lossen in de loods plaats kunnen vinden om eventuele overlast verder te kunnen beperken.

Op basis van bovenstaande argumenten denken reclamanten de bedrijfsvoering effectiever te kunnen uitvoeren waardoor er minder verkeersbewegingen en minder overlast zal plaatsvinden. Reclamanten hebben de afgelopen jaren gezien dat er op De Feart meerdere loodsen gebouwd zijn met bedrijven die aanzienlijk meer verkeersbewegingen en geluidsoverlast veroorzaken.

Reclamanten verzoeken om medewerking te verlenen aan de wijziging van de bestemming. Mocht het wijzigen van de bestemming niet mogelijk zijn, dan verzoeken reclamanten om aan te geven:
1. Waarom er in vergelijkbare situaties aan De Feart wel medewerking is verleend, en
2. Via welke procedure eventueel wel medewerking kan worden verleend aan het verzoek.

Reactie: Over het principeverzoek van reclamanten heeft het college bij brief van 18 maart 2011 (kenmerk 110240) reeds een standpunt ingenomen. In die brief is aangegeven dat het gemeentelijk beleid zich verzet tegen de vestiging van een transportbedrijf in het buitengebied. Er zijn geen feiten of omstandigheden die in het kader van de procedure van het nieuwe bestemmingsplan tot een ander standpunt leiden.
Los daarvan is het verzoek te summier om zomaar een bedrijfsbestemming toe te kennen aan het perceel. Gelet op het feit dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Het toekennen van een bedrijfsbestemming, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd.
Op basis daarvan blijft de woonbestemming gehandhaafd. Indien u het niet eens bent met dit standpunt, staat beroep open tegen het bestemmingsplan bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS). Gelet op het feit dat het gaat om een nieuwe ontwikkeling, is de kans nihil dat op basis van de huidige planologische situatie, de ABRvS een ander standpunt inneemt. Verder is reclamanten, zoals in de brief van 18 maart 2011 is aangegeven, de mogelijkheid aangereikt een formele aanvraag omgevingsvergunning in te dienen waartegen bezwaar- en beroepsmogelijkheden openstaan. Omdat het verzoek in strijd is met het gemeentelijk beleid, zal vrijwel zeker de vergunning worden geweigerd.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 55
De landinrichtingscommissie Koningsdiep complimenteert de gemeente met het ontwerpbestemmingsplan buitengebied Opsterland en is ingenomen met het voorstel om de te realiseren hectares Natuurnetwerk Nederland (voorheen bekend als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) in het bestemmingsplan als een wijzigingsgebied Koningsdiep aan te duiden. Deze wijzigingsbevoegdheid om agrarische gronden te wijzigen in natuur ondersteunt het werk van de landinrichtingscommissie Koningsdiep.

Ter informatie geven reclamanten aan dat Gedeputeerde Staten van provincie Fryslân in december 2013 de Natuurnetwerk Nederland (definitieve EHS) behandelen, welke naar verwachting ter visie wordt gelegd in februari 2014. Reclamanten vragen of het procedureel mogelijk is om de begrenzing van de nieuwe natuur op te nemen als wijzigingsgebied Koningsdiep in het bestemmingsplan buitengebied Opsterland.

Reactie: De wijzigingsbevoegdheid die geldt voor het mogelijk maken van de natuurbestemming in het kader van de landinrichting Koningsdiep strekt zich uitsluitend tot de gebieden waar tot nu toe overeenstemming over is. De gemeente is zich ervan bewust dat er in het kader van de herijking van Natuurnetwerk Nederland (definitieve EHS) nog wijzingen kunnen plaatsvinden in gebieden en op perceelsniveau. Ook zal de kaart die de provincie Fryslân begin 2014 ter visie legt nog niet definitief zijn, waardoor op voorhand nog niet aan te geven is welke gebieden uiteindelijk zullen worden vastgesteld. Om in het vastgestelde bestemmingsplan de definitieve EHS te regelen, is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt om gebieden c.q. percelen die in het kader van de herijking van de EHS als natuurgebied zijn aangewezen, alsnog een natuurbestemming te geven. Het bestemmingsplan is hierop aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan in die zin dat ten behoeve van de herijking van de EHS een wijzigingsbevoegdheid is opgenomen.

<u>Reclamanten 56</u>
De zienswijze van reclamanten heeft betrekking op de bestemming van een viertal percelen gelegen binnen de planologische begrenzing van de EHS Koningsdiep. De percelen zijn eigendom en in beheer van Staatsbosbeheer, ingericht als natuurgebied en worden als zodanig beheerd.
Op de plankaart behorende bij het ontwerp bestemmingplan zijn ze echter bestemd als ‘Agrarisch’ met dubbelbestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’.
Verzocht wordt de bestemming van deze percelen te wijzigen in de bestemming ‘Natuur’ met dubbelbestemming cultuurhistorische waarden.
Het gaat om de kadastrale percelen LPHOO J756, DWDOO C188 (gedeeltelijk), DWDOO C2 en DWDOO C159 (gedeeltelijk).

Reactie: Gelet op het huidige gebruik van de percelen in combinatie met de ligging in het EHS-gebied ligt een natuurbestemming in de rede. Het bestemmingsplan is op dit onderdeel aangepast.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan in die zin dat de kadastrale percelen LPHOO J756, DWDOO C 188 (gedeeltelijk), DWDOO C 2 en DWDOO C 159 (gedeeltelijk) als ‘Natuur’ zijn bestemd.

<u>Reclamant 57</u>
De zienswijze van reclamant heeft betrekking op het perceel Slûsleane 1 te Lippenhuizen. Reclamant heeft geconstateerd dat voornoemd perceel in het ontwerpbestemmingsplan de vigerende agrarische bestemming is gewijzigd in een woonbestemming. In verband met het beoogde gebruik van het perceel zou reclamant graag zien dat de agrarische bestemming gehandhaafd blijft. Ter plaatse wordt namelijk een agrarisch bedrijf (schapenhouderij) geëxploiteerd en men is voornemens deze activiteit in de toekomst voort te zetten. Ook in het verleden was het gebruik van dit perceel altijd agrarisch. In dit verband is het van belang om te weten dat het object sinds vele jaren agrarisch wordt verpacht, samen met landerijen.
Verzocht wordt hiermee rekening te houden bij het vaststellen van het definitieve bestemmingsplan buitengebied.

Reactie: In het kader van de inspraak heeft de gebruiker van het perceel een soortgelijke reactie ingediend. (inspraakreactie 34, administratienummer 35). Deze inspraakreactie was weliswaar te laat binnengekomen, maar destijds is ambtshalve geconstateerd dat er toen geen sprake was van een bedrijfsmatige situatie.
Naar aanleiding van de zienswijze is nogmaals gecheckt in hoeverre er op het perceel sprake is van een (volwaardig) agrarisch bedrijf op het perceel Slûsleane 1 te Lippenhuizen.

Bij de gemeente zijn geen milieu- of omgevingsvergunningen bekend die wijzen op het agrarische gebruik van het perceel. Geconstateerd kan worden dat er sprake is van het hobbymatig houden van schapen en er geen sprake is van de exploitatie van een agrarisch bedrijf in die zin dat op grond van een goede ruimtelijke ordening een agrarische bestemming kan worden toegekend. Er zijn ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan nu dus geen feiten of omstandigheden die zouden moeten leiden tot een andere beslissing.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 58

Reclamanten maken bezwaar tegen de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' van de pingo met een grote cirkel eromheen ter plaatse van het perceel tussen de Nije Drintsewei 6 en 8 te Bakkeveen. Het betreft een groot deel van een landbouwperceel wat door reclamanten als zodanig in gebruik is. Het aanmerken als cultuurhistorie voor dit hele gebied is volgens reclamanten gebaseerd op onvoldoende onderzoek en onderbouwing. Het betreffende gebied is al jaren in gebruik als agrarische cultuurgrond en ook zodanig bewerkt. Er zijn door de jaren heen de nodige grondbewerkingen uitgevoerd, zoals frezen, diepploegen, egaliseren en draineren. Om die reden lijkt het reclamanten niet terecht om het hele gebied aan te wijzen als 'cultuurhistorisch van belang'.

Reactie: Kennelijk wordt door reclamanten gedoeld op de bestemming 'Natuur' die aan de betreffende pingo is toegekend. De natuurbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit gebied eveneens een bestemming 'Natuurgebied' heeft. Onderkend wordt evenwel dat dergelijke percelen waar dobbe's en pingoruïnes voorkomen, meestal ook als agrarisch in gebruik zijn, omdat het hoofdzakelijk weidepercelen zijn die onderdeel uitmaken van een groter weidegebied. Naar aanleiding van een aantal inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan is het plan ook op dit onderdeel aangepast in die zin dat binnen de bestemming 'Natuur' het agrarische gebruik mogelijk is gemaakt (artikel 11 lid 11.1 sub d). Dit hebben we in het ontwerpbestemmingsplan als 'extensief' agrarisch gebruik geformuleerd, hetgeen nu kennelijk tot interpretatieverschillen leidt. Om misverstanden en interpretatieverschillen te voorkomen, is de terminologie voor het agrarische medegebruik van de gronden nu in overeenstemming gebracht met de regeling in het bestemming 'Natuurgebied' van het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. Binnen die bestemming is het bestaande agrarisch gebruik gelegaliseerd als zijnde 'agrarische doeleinden voor bestaande weidepercelen'. Daarmee blijft exact dezelfde regeling als voorheen in stand.

Ten aanzien van de bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' kan worden gesteld dat in het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd, zoals dat in figuur 4 van de toelichting is afgebeeld. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' is op dit gebied gebaseerd. In het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990 was aan dit gebied overigens ook al de bestemming 'Agrarische gebied' voorzien van de aanduiding 'gebied met reliëfvorming' toegekend. Voor ingrepen in dit gebied geldt op basis van het huidige planologische regime ook een vergunningenstelsel voor het egaliseren, ophogen, afgraven en diepploegen van gronden (artikel 5 lid 7). Deze regeling wordt in het nieuwe bestemmingsplan gehandhaafd. Toetsing vindt plaats via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de natuurbelangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de natuurbelangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van een agrarische functie van bestaande weidepercelen binnen de bestemming 'Natuur'.

Reclamanten 59
De Gemeente heeft in dit ontwerpbestemmingsplan buitengebied volgens reclamanten een poging gedaan de cultuurhistorie (CHO) mee te nemen. Dat het een poging is blijkt ook uit het feit dat de implementatie in de verbeeldingskaart achterwege is gelaten, ook de nauwkeurigheid is discutabel.
Burgers en ambtenaren die deze kaart raadplegen krijgen de verwachting dat cultuur een bijzaak/niet aanwezig is. Dubbelbestemmingen kunnen een willekeur afroepen, het *laten meewegen* geeft dat al aan, dat het straks ambtenaarafhankelijk gaat worden welke waarden zwaarder mee gaan tellen in een afweging. Mogelijk kan een kleur op deze verbeeldingskaart aangeven dat er aanvullende informatie onder zit verstopt in bijlagen die te allen tijde moeten worden geraadpleegd.

De Famke kaart laat zien dat het technisch mogelijk is met lagen te werken, ook deze Gemeentelijke bestemmingsplankaart zou in lagen uitgevoerd kunnen worden.

Reactie: De gemeente vindt het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van belang. Vandaar dat een Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is gedaan en een landschapskaart is opgesteld. Om deze documenten de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld.
Het CHO beschrijft de landschapstypen van Opsterland, geeft de kenmerken per landschapstype en geeft waarden aan. Kernmerken en waarden fungeren als toetsingskader wanneer voor bouwen, gebruiksveranderingen of voor vergunningplichtige werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De kenmerken en waarden zijn vooral richtinggevend bij afwijkings- en wijzigingsprocedures. De landschapskaart vult het CHO aan en geeft handvatten voor de gewenste landschappelijke inpassing bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De bescherming van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt voornamelijk plaats door middel van een regeling om zonder omgevingsvergunning bepaalde werken en werkzaamheden uit te voeren. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning wordt zorgvuldig beoordeeld aan de hand van het type (cultuur)landschap dat van toepassing is. Het staat de gemeente vrij om de cultuurhistorische waarde op deze wijze in het bestemmingsplan te implementeren.
Toetsing vindt plaats via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de cultuurhistorische belangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de cultuurhistorische belangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen. Die evenredigheidstoets wil de gemeente als grondslag bij de afweging blijven hanteren.
Voor wat betreft de algemene cultuurlandschappelijke waarden is vooral de aardkundige reliëfstructuur van belang (zie paragraaf 2.1, figuur 4). Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Om deze reden is ten behoeve van de bescherming van dit reliëf een specifieke bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' opgenomen.

Voor wat betreft de raadpleegbaarheid van een bestemmingsplan, moet voldaan worden aan de wettelijke normen die hiervoor zijn vastgelegd. De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) bevat de normen die van toepassing zijn op de vormgeving en inrichting van bestemmingsplannen, met het doel om deze op vergelijkbare wijze op te bouwen en weer te geven. Met vormgeving en inrichting wordt bedoeld de opbouw van de planregels en de digitale verbeelding van het bestemmingsplan. In de SVBP2012 is aangegeven hoe de inhoud van een bestemmingsplan digitaal moet worden weergegeven. In de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening (Rsro) is vastgelegd dat de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (hierna SVBP2012) de norm is voor de vergelijkbaarheid van bestemmingsplannen.

Naast de SVBP2012 zijn ook het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (IMRO2012) en de Standaard Toegankelijkheid Ruimtelijke Instrumenten (STRI2012) normerend bij het vastleggen en beschikbaar stellen van bestemmingsplannen. Vanuit deze verplichting is het niet mogelijk een bestemmingsplan op te bouwen uit kaartlagen op de wijze, zoals reclamanten voorstellen.

Verder wordt door reclamanten aangegeven dat nergens blijkt of de gemeente op de hoogte is of een cultuurhistorisch ringwal om een pingo nog aanwezig is, dat geeft ook de nauwkeurigheid aan waarmee de cultuurhistorie is onderzocht. Veldcontrole is dus noodzakelijk. In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is de verplichting vastgelegd om in de ruimtelijke ordening *"rekening te houden met aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten"*. Een dubbelbestemming en het laten meewegen is een te vaag begrip, het moet concreter worden. Het wekt de indruk dat de cultuurhistorische waarden in de gemeente Opsterland daardoor nog steeds ondergeschikt zijn aan al het andere. Met name het bovenloop gedeelte (Beetsterzwaag tot en met Bakkeveen) van het Koningsdiep krijgt steeds meer waardering in zijn gaafheid van het reliëf landschap. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid dat in stand te houden voor onze kinderen, ingrepen hoe klein en groot in het landschap (denk aan de laatste ruilverkaveling) zijn onherstelbaar.
De komende tien jaar gaat toerisme een steeds grotere rol spelen in dit gebied. Reliëfbescherming zou dus daardoor een grotere prioriteit moeten krijgen dan nu in de dubbele agrarische bestemming. Het is in de praktijk mogelijk dat een toezichthoudende ambtenaar de landbouw bestemming belangrijker vindt dan de reliëf bescherming.

*Vraag: Hoe gaat de Gemeente deze willekeur die mogelijk wordt gemaakt oplossen.

Reactie: De bescherming van de pingoruïne's en dobbe's, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar de betreffende percelen eveneens een bestemming 'Natuurgebied' hebben. Het nieuwe bestemmingsplan is hier op afgestemd.
Verder wordt door de gemeente onderkend dat in een bestemmingsplan rekening moet worden gehouden met het aspect cultuurhistorie. In dat kader is juist ook het Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) uitgevoerd waarvan de beknopte versie deel uitmaakt van het toetsingskader voor ontwikkelingen die kunnen plaatsvinden in het bestemmingsplan.
In het kader van het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf te adequaat te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd, zoals dat in figuur 4 van de toelichting is aangegeven. De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is echter niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' is op dit gebied gebaseerd. Met het opnemen van een omgevingsvergunningstelsel in deze bestemming voor onder andere het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden, is bescherming voldoende gewaarborgd. Niet ontkend wordt dat hierbij ook de belangen van de landbouw worden afgewogen, gelet op het feit dat het uiteindelijk om agrarische gronden gaat waar economische belangen ook een rol spelen. Het bestemmingsplan mag geen te grote inbreuk maken op beperking van eigendomsrechten in die zin dat het gebruik van gronden zodanig wordt ingeperkt dat uitvoering van agrarisch activiteiten niet of nauwelijks mogelijk wordt gemaakt.
Naast de beschermende regeling in de dubbelbestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' worden de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden worden eveneens beschermd in de gebiedbestemmingen 'Agrarisch', 'Bos' en 'Natuur' beschermd via een omgevingsvergunningenstelsel en nadere eisen. Zoals eerder is aangegeven vindt toetsing vindt plaats via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast.

Als de cultuurhistorische belangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de cultuurhistorische belangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen.

De verborgen archeologische zaken die in dit gebied aanwezig zijn, zitten ook verborgen in dat zelfde reliëf, nog een reden dit in stand te houden. Op de Famkekaart zijn vaak vondstplekken aangegeven, in relatie met de hoogtekaart kunnen zones aangewezen worden waar de verwachtingen liggen. Een voorbeeld is de laatste opgraving in de Mersken naar middeleeuwse boerderijen (oud Ureterp). Dit stond op geen enkele kaart, boringen hadden niets aangegeven maar de logische verwachting op basis van hoogte en locatie klopten in de praktijk. Dankzij de reliëfbescherming die er al circa 20 jaar op heeft gelegen, is het bewaard gebleven.
Op enkele incidenten na mag de gemeente er trots op zijn dat zij al meer dan 20 jaar reliëf bescherming handhaven en de noodzaak toen al hebben ingezien. In het vigerende bestemmingsplan is de bescherming mogelijk zelfs beter geregeld dat in het plan wat nu ter inzage ligt. Ook de combinatie boeren en reliëfbescherming kunnen best samen gaan, ook wanneer het reliëf prioriteit zou krijgen, daardoor kan cultuur en toerisme ook beter aan elkaar gekoppeld worden.
Een recent gehoorde opmerking dat de boer eigenaar is van het land, maar niet van het landschap, sluit daar op aan. Persoonlijk economisch belang zou ook geen reden mogen zijn het cultuur landschap blijvend (negatief) te veranderen. Het Koningsdiep dal geniet ook buiten de Gemeentelijke grenzen bekendheid, er is provinciale en mogelijk zelfs landelijke interesse in dit beekdal, ook *die* belangen moet de gemeente meenemen in een afweging, aldus reclamanten.
Vervolgens worden door reclamanten een aantal voorbeelden genoemd waarin cultuurhistorische ‘parels’ teniet zijn gedaan door de gemeente. Een bestemmingsplan zou een vangnet moeten zijn voor dergelijke parels. Ook het beekdal Koningsdiep is zo'n parel, door de tijd is er aan die parel geknipt en gevijld. De huidige plan voor beekherstel is een poging om weer stukje aan die parel te lijmen. Wordt hiermee doorgegaan, er aan de andere kant stukjes af te halen, dan blijft er een gedrocht over wat niet meer als parel te herkennen is. Daarom moet het bestemmingsplan buitengebied een vangnet zijn om die teloorgang te bewaken. Maar de vangnetmazen van dit nieuwe plan zijn nog groter dan van het vigerende plan. Reclamanten kunnen wel argumenten op een weegschaal leggen maar een gemeente heeft ook een verantwoordelijkheid. Met dit nieuwe plan verplaatst men de verantwoordelijkheid nog meer naar de individuele ambtenaar. Het belang om een goede kaart te maken met een historische inventarisatie van o.a. monumentale gebouwen is de basis van juiste besluitvorming.

Het andere beekdal (de Drait) is nog steeds onderbelicht. DLG en studenten hebben de ontginningen van het beekdal Koningsdiep onderzocht en *ten dele* in kaart gebracht, maar het beekdal van de Drait en zijn historische ontwikkelingen is nog steeds een gesloten boek. Daardoor zijn er voor cultuurhistorische waarden nagenoeg geen beschermingen voor dit gebied op papier gezet, naast archeologische punten zal dat voornamelijk middeleeuwse bewoning zijn.
Zo zijn de monumenten tussen 1200 en heden voor de gehele gemeente ook nog niet volledig in kaart gebracht, o.a. monumentale boerderijerven etc. Hoe gaat de Gemeente dit in kaart brengen, ook de Famke kaart zal mogelijk in dit (Drait) gebied te beperkt zijn, puur omdat het nog niet onderzocht is. Kaartmateriaal en bestemmingsplangrenzen zijn op deze diverse kaarten nogal wisselend, volgens reclamanten. Zo wordt ook aangegeven dat de bijbehorende kaart van het rapport Hartman onderdeel gaat worden in dit plan, deze kaart is nergens te vinden. Reclamanten vragen zich af of er nog een dergelijke verdiepingslag komt.
Ook de nog te ontwikkelen verdiepingsslag van de Famkekaart zit er nog niet in, deze kaart zit dus ook niet in de inspraak procedure. De vraag van reclamanten is of er een separate inspraakronde komt voor deze vernieuwde Famkekaart.

Reactie: Zoals in de eerdere reactie al is aangegeven, zijn wij van mening dat het aspect cultuurhistorie uitgebreid aan bod komt in het bestemmingsplan en de bescherming van de cultuurhistorische waarden op een duidelijke manier is geregeld. Ten aanzien hiervan willen we nog opmerken dat de cultuurhistorische waarden op de landschapskaart zijn verwerkt.
Voorts is op te merken dat de keuze is gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, geen individuele objecten te inventariseren en te beschermen.

Bij bestemmingsplannen gaat het primair om het bestemmen van de functie van de gronden. Mogelijk kan het in het bestemmingsplan opgenomen cultuurhistorisch onderzoek de basis vormen voor het in een later stadium verder uit te werken cultuurhistorische beleid voor de gemeente. Dit is op dit moment echter nog niet aan de orde. In dat kader zou mogelijk ook een verdiepingsslag kunnen worden gemaakt naar het door reclamanten aangehaald onderzoek naar monumentale boerderijerven en dergelijke. Voorts kan worden opgemerkt dat Het rapport 'Hartman', waarmee kennelijk cultuurhistorisch onderzoek wordt bedoeld, is verwerkt op de landschapskaart die deel uitmaakt van het juridisch toetsingskader (bijlage 1 bij de regels).

Ten aanzien van het archeologiebeleid het volgende. Zoals in de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven, werkt de gemeente In samenwerking met de Provinsje Fryslân op dit moment aan een verdiepingsslag van de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). De betreffende verdiepingsslag dient uit te wijzen of er meer gebieden in de gemeente zijn waarvoor een archeologische bescherming moet gelden. Na afronding van het onderzoek kunnen de resultaten verwerkt door een daarvoor opgenomen regeling in het bestemmingsplan (opnemen van een dubbelbestemming). Tot die tijd is het referentiekader voor de regeling ter bescherming van de archeologische waarden het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied aangevuld met de bekende archeologisch waardevolle gebieden (AMK-terreinen). Deze regeling is erop gericht om de mogelijk aanwezige archeologische waarden te behouden door te eisen dat bij het realiseren van bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 50 m² een waarderend archeologisch onderzoek wordt verricht. Met een dergelijk onderzoek dient de uitvoerbaarheid van een bouwvoornemen ten aanzien van het archeologische aspect aangetoond te worden.
Naar verwachting zal de aangehaalde verdiepingsslag eind 2014 afgerond kunnen worden. Op het moment dat de verdiepingsslag is afgerond, kan via de regeling in het bestemmingsplan worden afgewogen of het noodzakelijk is om met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid aan deze gebieden een dubbelbestemming toe te kennen ten behoeve van de bescherming van de archeologische waarden. In het bestemmingsplan wordt hiervoor een specifieke regeling opgenomen, waarbij rekening is gehouden met de gradaties van de archeologische waarden, zoals de provincie deze hanteert.
De nieuwe FAMKE-kaart kan dus met toepassing van een wijzigingsprocedure in het bestemmingplan worden geïmplementeerd. Ten overvloede merken we hierbij op dat de FAMKE-kaart zelf geen deel uitmaakt van het bestemmingsplan, maar het provinciale toetsingskader is waarmee bij gemeentelijk planologisch beleid rekening moet worden gehouden.

Een reactie op de MER over de veengronden met name de veenoxidatie verwijst de gemeente de verantwoordelijkheid door naar het waterschap, merkwaardig. Ook dit cultuurlandschap staat op het punt te verdwijnen mede door een kunstmatig laag waterpeil, zelfs landelijk gezien historisch laag waterpeil. Ook de gemeente heeft daar mee te maken: denk alleen al aan de wegen die door dat gebied lopen. Wordt het geen tijd dat de gemeente zich durft uit te spreken dat dit afbraakproces moet stoppen of op zijn minst vertraagd moet worden. Het college zou zich ook moeten afvragen hoe het straks komt met de C02 emissie die dit gebied elk jaar uitstoot. Europa denkt over een verplichte C02 taks per ton uitstoot. Gaat de gemeente dat straks voor dit gebied betalen? Ondertussen verdwijnt het historisch interessante benedenloop gebied van het Koningsdiep.

*Vraag: Neemt de Gemeente een verantwoordelijkheid over dit benedenloop veengebied?

Reactie: De door reclamanten aangehaalde opmerking is ter kennisgeving aangenomen. De opmerking met betrekking tot de CO2 uitsloot is niet relevant voor het bestemmingsplan. Hierover wordt derhalve geen standpunt ingenomen.

Conclusie: Het bestemmingsplan is aangepast in die zin dat:

1. de wijzigingsregels ten behoeve van de implementatie van de resultaten van het provinciale archeologische beleid zijn afgestemd op de gradaties van de archeologische waarden;
2. de kaart in bijlage 1 van de regels is bijgewerkt naar aanleiding van de resultaten uit het cultuurhistorisch onderzoek.

Reclamant 60
Reclamant heeft een zienswijze, bestaande uit drie onderdelen die allen betrekking hebben op het gebied op/rond Aldhôf 2 te Olterterp:

Inkleuring percelen achter de boerderij liggend met bestemming 'Cultuurhistorie'. Deze percelen verschillen in aard en gebruik niet van de percelen die aangrenzend aan de Aldhôf liggen. Om die reden zou ik graag zien dat de zogenaamde 'Cultuurhistorie' komt te vervallen en deze percelen allemaal dezelfde inkleuring krijgen als de percelen aangrenzend aan de weg (Aldhôf).

Reactie: De bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' is toegekend aan de gebieden waar een reliëfstructuur waarneembaar is. Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Binnen deze dubbelbestemming kunnen uitsluitend met een omgevingsvergunning ingrepen worden gepleegd in de bodemstructuur. Teneinde dit aanwezige reliëf te kunnen beschermen blijft de bestemming en de daarbij behorende regeling gehandhaafd.
Het is overigens niet de bedoeling dat de omgevingsvergunning geldt voor bebouwde percelen, zoals woningen en (agrarische) bedrijven, of binnen andere bestemmingen waar op grond van dit bestemmingsplan gebouwd mag worden. Het afgraven van gronden op een bebouwd erf ten behoeve van aanleg- of bouwwerkzaamheden doet in een individuele situatie namelijk geen onevenredige afbreuk aan de reliëfstructuur in zijn algemeenheid. Een vergunning zal in dat geval dus altijd worden verleend, waardoor het opnemen hiervan dus overbodig is.
Het bestemmingsplan is om die reden aangepast in die zin dat de bescherming van het reliëf binnen de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' zich uitsluitend uitstrekt over de 'gebiedsbestemmingen' Agrarisch' (met uitzondering van bouwvlakken), 'Bos' en 'Natuur'.

Inkleuring bos aangrenzend aan percelen landbouwgrond Aldhôf 2. In de praktijk is hier van bos inmiddels zo beperkt sprake dat het in de ogen van reclamant meer recht doet aan de situatie om de bestemming Bos hier te wijzigen in bestemming Agrarisch.

Reactie: De bosbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit gebied eveneens een bestemming 'Bos' heeft. Ter plaatse blijkt ook nog sprake te zijn van een bosperceel. De bestemming 'Bos' blijft derhalve gehandhaafd.

Reclamant wil een kleine wijziging voorstellen met betrekking tot het bouwblok, hetgeen is aangegeven op de bijlage bij de zienswijze. Voorgesteld wordt om deze aanpassing door te voeren.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk". Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij in principe zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met en de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wenst reclamant een uitbreiding die niet in overeenstemming is met de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen richting. Vanuit praktische en logistieke overwegingen wordt een alternatieve bouwblokrichting voorgesteld die geen afbreuk doet aan de gemeentelijke beleidsuitgangspunten.

Het bouwperceel wordt door het voorstel iets smaller en dieper en past prima in de kavelstructuur van het gebied. Het verlengen van de het bouwperceel in zuidoostelijke richting heeft geen consequenties voor de milieusituatie. Er bevinden zich in die uitbreidingsrichting geen milieugevoelige objecten. Om die reden wordt de door reclamant voorgestelde aanpassing aanvaardbaar geacht en is deze niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 1,5 hectare aan de Aldhôf 2 te Olterterp conform het door reclamant aangeleverde voorstel.

Reclamanten 61

Reclamanten geven aan dat in het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2011 wordt aangegeven dat het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 een belangrijk kader voor het toekennen van bestemmingen is. Het bestemmingsplan 1990 kent o.a. de bestemming gebied met reliëfvorming en de bestemming agrarisch gebied met natuurwaarde. Over het gebied met reliëfvorming wordt aangegeven dat deze waarden beschermd en versterkt moeten worden.
Over agrarisch gebied met natuurwaarde wordt aangegeven dat de genoemde waarden hoge prioriteit hebben en beschermd en versterkt moeten worden.
Aan het bijzondere van bovengenoemde gebieden is in de afgelopen 20 jaar niets veranderd. De voorgaande tekst is gebruikt in de inspraakreactie reclamanten d.d. van 24 augustus 2011.
De gemeentelijke reactie is dat er niet langer specifieke bestemmingen worden gegeven, maar van geval tot geval B&W wil laten beoordelen of een bescherming noodzakelijk is.
Het bijgevoegde cultuurhistorisch rapport geeft aan welke cultuurhistorische waarden beschermd zouden moeten worden. Voor de natuur bestaat zo'n rapport niet. Het ecologisch bureau onderzoek beperkt zich alleen tot de grote Natura 2000 gebieden en enkele andere natuurgebieden, maar gaat aan veel ecologische waarden voorbij. Het oordeel hierover en over de vele in het bestemmingsplan 1990 beschermde gebieden wordt aan B&W overgelaten, wat in feite betekent dat de dienstdoende ambtenaar een advies geeft. Een dergelijk systeem geeft veel invloed aan de meningen van de personen die het behandelen. Dit is ongewenst, aangezien het vaag en onduidelijk is hoe waardevolle gebieden bestemd zullen worden. Het is ongeloofwaardig dat bovengenoemde bestemmingen niet meer van belang zijn. Reclamanten pleiten ervoor om deze gebieden een natuurbestemming te geven, waarbij ook de waarden van deze gebieden beschermd en versterkt worden.
Gezien de functie van Ecologische Verbindingszones is het onbegrijpelijk dat deze zones geen bestemming natuur krijgen. De insteek die u kiest om ecologische verbindingszones geen bestemming natuur te geven is vreemd. Ten eerste zijn vele van deze zones al gerealiseerd en verder is het zelfs bij een nog te realiseren plan duidelijk te maken dat op zo'n zone de bestemming natuur komt te liggen. Het is moeilijk te begrijpen dat het verlenen van zo'n bestemming afhankelijk zou zijn van eigendomsperikelen. Reclamanten pleiten ervoor dit als nog in het bestemmingsplan buitengebied op te nemen.

Reactie: Ten behoeve van het bestemmingsplan is een compleet overzicht van de beschermde natuurgebieden en door de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten opgesteld (Ecologisch onderzoek buitengebied). Dit rapport is als bijlage 1 bij dit bestemmingsplan Buitengebied opgenomen. In het bestemmingsplan dienen alle ontwikkelingen die met afwijking, wijziging of omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden moeten plaatsvinden, te worden getoetst aan de aanwezige natuurlijke waarden. Daarnaast geldt de Flora- en Faunawet rechtstreeks op het moment dat er bijvoorbeeld een omgevingsvergunning noodzakelijk is voor het bouwen en dient rekening te worden gehouden met de aanwezige Natura 2000-gebieden in die zin dat mogelijk een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is.

Voor wat betreft de EHS is gekozen om een wijzigingsbevoegdheid op te nemen om de bestemming ‘Agrarisch’ te wijzigen in ‘Natuur’. De wijzigingsbevoegdheid die geldt voor het mogelijk maken van de natuurbestemming in het kader van de landinrichting Koningsdiep strekt zich uitsluitend tot de gebieden waar tot nu toe overeenstemming over is. Waar op dit moment feitelijk nog geen sprake is van een natuurbestemming, blijft de agrarische bestemming gehandhaafd. Inmiddels zijn in het kader van de natuurontwikkeling aan een viertal percelen alsnog een natuurbestemming toegekend.

Dit naar aanleiding van de zienswijze van Staatsbosbeheer (zienswijze 56). Pas op het moment dat de bestemming daadwerkelijk wordt gerealiseerd, zal de agrarische bestemming worden gewijzigd in een natuurbestemming. Het gaat namelijk ook om agrarische gronden waar eigendomsbelangen en dus ook economische belangen ook een rol spelen. Het omzetten van de bestemming kan dus ook pas plaatsvinden als overeenstemming is tussen de belanghebbenden.
Verder kan ten aanzien hiervan worden opgemerkt dat er in het kader van de herijking van Natuurnetwerk Nederland (definitieve EHS) nog wijzingen kunnen plaatsvinden in gebieden en op perceelsniveau. Ook zal de kaart die de provincie Fryslân begin 2014 ter visie legt nog niet definitief zijn, waardoor op voorhand nog niet aan te geven is welke gebieden uiteindelijk zullen worden vastgesteld. Om in het vastgestelde bestemmingsplan de definitieve EHS te regelen, is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt om gebieden c.q. percelen die in het kader van de herijking van de EHS als natuurgebied zijn aangewezen, alsnog een natuurbestemming te geven. Het bestemmingsplan is hierop aangepast (naar aanleiding van de zienswijze van Staatsbosbeheer, nr. 56).

Dat de gemeente Opsterland het bomenbestand beschermt door middel van de gemeentelijke kapvergunning (APV) is op zich goed. Aangezien er regelmatig (zelfs recent nog) politieke voorstellen zijn om de kapvergunning af te schaffen is het noodzakelijk ook in het bestemmingsplan Buitengebied het bijzondere bomenbestand van Opsterland te beschermen. Het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990 geeft in artikel 6 een voorbeeld hoe dit voor agrarisch gebied uitgevoerd kan worden. Bovendien moet de bescherming in het bestemmingsplan ruimer zijn, dat wil zeggen dat alle soorten bomen en alle gebieden (inclusief erf beplantingen) er onder moeten vallen. Indien dan ook de bescherming nog in de APV geregeld wordt dan moet deze in lijn zijn met het bestemmingsplan.

Reactie: De regeling voor de bescherming van het bomenbestand, zoals houtwallen en houtsingels, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. In dat bestemmingsplan is het verwijderen van houtsingels, houtwallen en andere houtopstanden aanlegvergunningplichting (omgevingsvergunningplichtig) gesteld. De te handhaven houtsingels en houtwallen, alsmede de te handhaven structuurlijnen die in het bestemmingsplan waren aangeduid konden uitsluitend met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid onder bepaalde voorwaarden worden verwijderd.
Het nieuwe plan is in beginsel op deze regels gebaseerd, met dien verstande dat er is gekozen het aantal regels te beperken. Om voornoemde redenen is gekozen om houtwallen alleen te beschermen als de Boswet of de APV niet van toepassing is. Dubbele regels worden zo voorkomen. Deze wijze van bestemmingsplanregeling betekent niet dat natuur, landschap en cultuurhistorie onvoldoende worden beschermd. Deze bescherming is voor het college een belangrijk beleidsdoel. Dit beleidsdoel wordt echter niet door regels (niet doelmatig) maar door afweging van en toetsing door het college geëffectueerd. In de praktijk betekent dit dat een verzoek tot het doen van een ruimtelijke ingreep (omgevingsvergunning, afwijking, wijziging) wordt beoordeeld op de effecten van onder andere natuur, landschap en cultuurhistorie. Wanneer zo'n beoordeling negatief uitvalt, wordt niet meegewerkt aan het verzoek. Zo'n beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de landschapskaart en de landschapsbeschrijving, welke als bijlage bij de regels is opgenomen en daarmee een juridische status heeft. Daarmee heeft het bestemmingsplan een sluitend systeem voor bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Verder heeft de gemeente de keuze gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, geen individuele objecten te beschermen. Bij bestemmingsplannen gaat het om het bestemmen van de functie van de gronden en niet om het bestemmen van objecten, zoals individuele bomen. Voor de bescherming van deze bomen is de Algemene Plaatselijke Verordening het instrument. Deze regeling is analoog aan de regeling een de bestemmingsplannen voor de dorpen waar ook geen aanvullende bescherming voor individuele bomen geldt. Het staat de gemeente vrij om de beleidskeuze te maken een dergelijke bescherming niet op te nemen.

Reclamanten constateren dat het college kan besluiten een omgevingsvergunning te verlenen voor serrestallen (art 3.4, lid a, sub 5). Aanvankelijk stond in het plan een mits, namelijk het kan niet als de gronden grenzen aan een bestemming natuur en/of bos. De gemeente heeft op verzoek van LTO deze mits geschrapt. Reclamanten pleiten ervoor om in genoemde gevallen strenge eisen te stellen aan de lichtuitstraling.

Reactie: Het door reclamanten aangehaalde toetsingscriterium is bewust geschrapt en is ondervangen door in de betreffende voorwaarden voor medewerking aan de bouw van serrestallen het toetsingscriterium natuurwaarden toe te voegen (artikel 3 lid 3.4, aanhef). Hier geldt ook het toetsingscriterium verlichtingsniveau. Bovendien is voor het realiseren van een serre- of boogstal een inrichtingsplan vereist. In het kader van dat inrichtingsplan kan een zodanige inpassing worden gewaarborgd dat rekening wordt gehouden met de lichtuitstraling naar gebieden met natuurwaarden.
Overigens is het wel mogelijk om een lichtregeling in het bestemmingsplan op te nemen. De gemeente heeft hier niet voor gekozen, omdat de betrokken instanties, LTO, provincie en milieuorganisaties, bezig zijn met de afronding van een convenant, zoals die bijvoorbeeld ook in de glastuinbouw geldt, waarin afspraken over lichtuitstoot worden gemaakt. Een regeling in het bestemmingsplan zou die afspraken kunnen frustreren en tot onnodige regeldruk en juridische problemen kunnen leiden.

Het bestemmingsplan geeft aan dat reliëf van de bodem beschermd zal worden. Het wordt echter alleen beschermd in een deel van het plangebied. Reclamanten pleiten ervoor om alle gebied met reliëf te beschermen en ook voor afgravingen geen diepte van twee meter te hanteren.

Reactie: In het kader van het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf adequaat te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd, zoals dat in figuur 4 van de toelichting is aangegeven. De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is echter niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' is op dit gebied gebaseerd. Met het opnemen van een algemeen verbod in deze bestemming voor het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden is bescherming voldoende gewaarborgd. Voor de overige gronden waar reliëf minder van belang is, geldt binnen de bestemmingen 'Bos' en 'Natuur' een omgevingsvergunning voor het ontgraven van gronden tot een diepte van ten hoogste 2 m. Voor de overige (agrarische) gronden die niet onder de dubbelbestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' vallen, geldt de betreffende regeling niet. In deze gebieden prevaleert het agrarisch belang.

In de inspraakreactie van reclamanten is aangegeven dat het aan bepaalde bedrijven toe te staan het bouwvlak uit te breiden tot 2 of 4 ha verkeerd is. Reclamanten pleiten ervoor om het bouwvlak vast te stellen op 1,5 ha en onder voorwaarden een uitbreiding mogelijk te maken. Hoewel het bestemmingsplan er van uitgaat dat de veestapel niet zal groeien is de veronderstelling reëel dat dit wel zal gebeuren, als gevolg van het afschaffen van het melkquotum en de ontwikkelingen in de markt van zuivel producten. De beschikbare oppervlakte grond behoeft tegenwoordig geen beperking te zijn om de veestapel te laten groeien. Het gevolg is dat de emissie van ammoniak en de depositie van stikstof sterk toeneemt. Alle natuurgebieden in Opsterland zullen hier onder lijden. De gemeente ontkent dat in haar reactie op de inspraak. Dit is kortzichtig en past bij het gedrag van de gemeente om bijna altijd agrarische wensen in te honoreren.
Reclamanten pleiten ervoor de uitbreiding van de veestapel wel te koppelen aan het beschikbare grond oppervlak. Bij verzoeken tot uitbreiding van de veestapel moet altijd uitermate kritisch geanalyseerd worden wat de gevolgen zijn van ammoniak emissie en depositie van stikstof voor **alle** natuurgebieden van Opsterland.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven, zoals dat is opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan, is als volgt.

Agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
Het bestemmingsplan biedt via de afwijkingsmogelijkheid in artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a onder voorwaarden de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op grond van de provinciale Verordening Romte Fryslân is de mogelijkheid voor bouwblokken tot 4 hectare niet mogelijk. Deze mogelijkheid was dan ook al in het voorliggende ontwerpbestemmingsplan geschrapt. De voorwaarden voor uitbreiding van het agrarisch bouwperceel zijn opgenomen in voornoemde artikelen.

De opmerking dat de gemeente zou voorbijgaan aan de consequenties door vergroting van de veestapel en de gevolgen daarvan voor de ammoniakemissie en depositie van stikstof, wordt niet gedeeld. In de plan-MER behorende bij het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied is geconstateerd dat de in het plan geboden ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven zal leiden tot een toename van stikstofemissie en daarmee tot een toename van depositie op de Natura 2000-gebieden. Omdat in vrijwel alle Natura 2000-gebieden in Nederland de kritische depositiewaarde (KDW) inmiddels is overschreden, betekent iedere toename een verdere verslechtering. Iedere toename is daarmee in strijd met de Natuurbeschermingswet 1998.
Vanwege het uitvoerbaarheidsvereiste moet op planniveau geborgd worden dat er vanwege de ontwikkelingsruimte in het plan geen verslechtering van de gebieden plaats kan vinden. Dit is gebeurd in de verbodsregels die in de algemene gebruiksregels is opgenomen (artikel 26 lid 26.1 lid e). Deze verbodsregel zorgt ervoor dat er in eerste aanleg met het bestemmingsplan geen toename van stikstofemissie plaatsvindt. Iedere toename van het aantal stuks vee op een bedrijf of iedere wijziging van diersoorten op een bedrijf of iedere wijziging van de technische bedrijfsvoering, waarbij toename van stikstofemissie plaatsheeft ten opzichte van de bestaande situatie (dat is de situatie op het moment dat het bestemmingsplan in werking treedt) ook al past dat bij recht in het bestemmingsplan en ook al is daarvoor geen omgevingsvergunning nodig, is in strijd met het bestemmingsplan. Daarmee is in theorie verslechtering op basis van het bestemmingsplan nimmer mogelijk.
Vervolgens is er een aantal situaties denkbaar waarbij een toename van emissie wel aanvaardbaar is (artikel 26 lid 26.2 en lid 26.3).
Een toename van emissie op een individueel bedrijf is bijvoorbeeld niet in strijd met het bestemmingsplan als dit niet leidt tot een toename van depositie op het maatgevende Natura 2000-gebied. Dit zou bijvoorbeeld kunnen doordat de afstand zodanig groot is of de ontwikkeling zodanig marginaal dat er sprake is van een verwaarloosbaar effect. Dit kan ook doordat een agrariër zichzelf emissieruimte creëert, bijvoorbeeld door randbeplanting aan te brengen, door anders te voeren, door emissiearme staltechnieken te gebruiken en/of door andere technische maatregelen te treffen waardoor emissie op het bedrijf kan worden verminderd, welke vermindering vervolgens ruimte geeft voor toename als gevolg van de uitbreiding.
Verder kan worden opgemerkt dat in de jurisprudentie inmiddels is gebleken dat het op projectniveau salderen een goede mogelijkheid is om ontwikkelingsruimte te creëren. In de jurisprudentie zijn wel enkele voorwaarden ontwikkeld waaraan in ieder geval moet worden voldaan. Zo moet er sprake zijn van directe samenhang, gelijktijdigheid, invloed op hetzelfde habitatgebied en voldoende waarborg dat de gebruikte emissierechten niet opnieuw kunnen ontstaan.
Verder bestaat is er nog de uitzondering dat toename van emissie niet in strijd is met het bestemmingsplan als de agrariër beschikt over een Natuurbeschermings-wetvergunning of een besluit waaruit blijkt dat een Natuurbeschermingswetvergunning niet vereist is en waarin een lichte toename door het bevoegd gezag aanvaardbaar is bevonden.

Uit het vorenstaande blijkt dat het bestemmingsplan voldoende waarborgen biedt om de toename van ammoniak en de depositie van stikstof tegen te gaan.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 62

Reclamant richt zich in deze zienswijze op de vraag of de gemeente Opsterland met het in de tussentijd uitgevoerde cultuurhistorische onderzoek en de vertaling daarvan in het ontwerpbestemmingsplan heeft voldaan aan de in het Bro vastgelegde richtlijnen.
De achtergrond van deze zienswijze is dat het van groot belang is dat de belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden die Opsterland kent op een duurzame manier worden beschermd. Die waarden vormen het 'culturele kapitaal', niet alleen in economische maar vooral ook in sociaal-culturele zin: ze vormen voor zowel de huidige als de toekomstige generaties de oriëntatiepunten voor de vorming van een historisch besef en respectvolle betrokkenheid bij de lokale leefomgeving.
Het in het kader van het Bro verplichte cultuurhistorische onderzoek ten behoeve van een bestemmingsplan buitengebied bestaat uit een drietal onderdelen: een archeologisch, een historisch-bouwkundig en een historisch-geografisch onderzoek.
Een archeologische inventarisatie van Opsterland is in uitvoering. Het onderzoek beoogt een update van de zgn. FAMKE-kaart. Een bijzondere omstandigheid is dat de uitkomsten van het archeologisch onderzoek pas na de vaststelling in het bestemmingsplan zullen worden ingepast. Dat zal in nogal wat gevallen een bestemmingsaanpassing vragen, onder andere door de toevoeging van de aanduiding *waarde archeologe* voor gebieden met een zogenaamde hoge archeologische verwachtingswaarde.
Die aanpassing zal onder andere moeten gaan gelden voor recent ontdekte locaties uit de steentijd en de middeleeuwen op terreinen met reliëf in het beekdal van de Boorne (denk aan de ontdekking en de gedeeltelijke opgraving van Oud-Ureterp in 2013). Dat betekent dat achteraf, na de vaststelling van het bestemmingsplan, nog nieuwe argumenten gaan meespelen bij de vraag welke gebieden met reliëf als cultuurhistorisch waardevol moeten worden aangemerkt. Deze aanpassing onttrekt zich aan het recht van de burger om een oordeel te geven over het integrale ontwerpbestemmingsplan. Kan dat? In feite is deze vraag misschien zelfs algemener, omdat ook het landinrichtingsplan Koningsdiep, dat de nodige consequenties zal hebben voor de reliëfrijke gronden in het beekdal, nog in het bestemmingsplan moet worden ingepast.
Een ander belangrijk punt is dat in het ontwerpbestemmingsplan geen verplichting bestaat om archeologisch onderzoek uit te voeren voorafgaand aan bepaalde werkzaamheden in gebieden waaraan een archeologische verwachtingswaarde zal worden toegekend. Ook hier gaat het met name over de reliëfrijke gronden in het beekdal. In de plan-MER (p. 87) wordt dit terecht als negatief beoordeeld.

Reactie: Zoals in de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven, werkt de gemeente In samenwerking met de Provinsje Fryslân op dit moment aan een verdiepingsslag van de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). De betreffende verdiepingsslag dient uit te wijzen of er meer gebieden in de gemeente zijn waarvoor een archeologische bescherming moet gelden. Na afronding van het onderzoek kunnen de resultaten verwerkt door een daarvoor opgenomen regeling in het bestemmingsplan (opnemen van een dubbelbestemming).
Tot die tijd is het referentiekader voor de regeling ter bescherming van de archeologische waarden het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied aangevuld met de bekende archeologisch waardevolle gebieden (AMK-terreinen). Deze regeling is erop gericht om de mogelijk aanwezige archeologische waarden te behouden door te eisen dat bij het realiseren van bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 50 m² een waarderend archeologisch onderzoek wordt verricht. Met een dergelijk onderzoek dient de uitvoerbaarheid van een bouwvoornemen ten aanzien van het archeologische aspect aangetoond te worden.
Naar verwachting zal de aangehaalde verdiepingsslag in 2014 afgerond kunnen worden. Op het moment dat de verdiepingsslag is afgerond, kan via de regeling in het bestemmingsplan worden afgewogen of het noodzakelijk is om met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid aan deze gebieden de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' toe te kennen.
De nieuwe FAMKE-kaart kan dus met toepassing van een wijzigingsprocedure in het bestemmingplan worden geïmplementeerd.

Reclamant geeft verder aan dat een afzonderlijke inventarisatie van historisch-bouwkundige waarden ten behoeve van het ontwerpbestemmingsplan buitengebied niet is uitgevoerd. Wel bevindt zich in de bijlagen bij de Regels een lijst met 'oorspronkelijke' boerderijen. Het is niet duidelijk wat hier met 'oorspronkelijk' wordt bedoeld. Het begrip komt niet voor in de begripsbepalingen, evenmin als trouwens het begrip 'historische-bouwkundige waarden'. Het gaat duidelijk niet om rijks- of gemeentelijke monumenten. Eerder lijkt het te gaan om bouwwerken (boerderijvormen) met een thans nog bestaande of oorspronkelijke agrarische functie. Wat is de zin van deze lijst?

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat de keuze is gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij is gekozen om, gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen voor uitvoering en handhaving van het plan, geen individuele objecten te inventariseren en te beschermen. Bij bestemmingsplannen gaat het primair om het bestemmen van de functie van de gronden.nMogelijk kan het in het bestemmingsplan opgenomen cultuurhistorisch onderzoek de basis vormen voor het in een later stadium verder uit te werken cultuurhistorische beleid voor de gemeente. Dit is op dit moment echter nog niet aan de orde.
De keuze dat oorspronkelijke boerderijen wel zijn geïnventariseerd heeft te maken met het feit dat deze als de ‘dragers van het Opsterlandse landschap’ kunnen worden aangemerkt. Vanwege hun beeldbepalende uitstraling en omvang hebben deze boerderijen en bijbehorende percelen, ongeacht op welke wijze ze thans bestemd zijn, extra gebruiksmogelijkheden gekregen teneinde het behoud van deze boerderijpanden zoveel mogelijk te stimuleren.

De derde categorie cultuurhistorische waarden die het Bro onderscheidt zijn de cultuurlandschappelijke / historisch-geografische waarden, aldus reclamant.
In het Opsterlandse bestemmingsplan wordt dit begripsmatige onderscheid niet gehanteerd en wordt de laatste categorie waarden voorzien van het algemene etiket cultuurhistorische waarden. Er hoeft niet te zwaar aan te worden getild, als maar duidelijk is hoe het zit.
Voor de vastlegging van de belangrijkste cultuurhistorische kenmerken in het buitengebied is in 2013 een onderzoek uitgevoerd, dat heeft geresulteerd in een rapport getiteld *Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland.* De tekst is voor een deel opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan onder de afkorting CHO. De gepresenteerde waardestelling van de betreffende cultuurhistorische kenmerken dient als afwegingsinstrument bij het nemen van beslissingen over vergunningsaanvragen voor bepaalde activiteiten en werkzaamheden in het plangebied. Volgens reclamant voldoet het CHO niet aan de verwachtingen. Om te beginnen is het een nogal slordig rapport. Het had best nagekeken mogen worden op taalfouten. Men krijgt ook niet de indruk dat het uitgenodigde onderzoeksbureau zich goed in de gemeente Opsterland heeft ingewerkt en hier intensief heeft rondgekeken. Naamsaanduidingen als Ziegerswoude, Wilp en Landeveld (door de gemeente in de Toelichting blindelings overgenomen!) zijn zelfs een beetje pijnlijk. Het rapport zit ook vol met historische missers. Reclamanten geven aan dit het onderzoeksbureau niet al te zeer aan te willen rekenen, omdat dat met een minimale mankracht onder flinke tijdsdruk heeft moeten werken. De gemeente had voor het onderzoek meer tijd moeten uittrekken, het rapport moeten redigeren en door een begeleidingsgroep o.i.d. laten controleren.
Kritiek verdient ook de gevolgde methode. Het rapport is niet gebaseerd op veldverkenningen. Het is een bureaustudie, die uitgaat van het provinciale rapport *Grutsk op'e Romte* (2012), waarin landschappelijke en cultuurhistorische structuren van provinciaal belang worden beschreven en gewaardeerd. In het CHO wordt vanuit *Grutsk* ingezoomd op Opsterland (kaart Toelichting, fig. 3). Ook in de *pian-MER* (fig.3.10) wordt gewerkt met een cultuurhistorische kaart van Opsterland die gewoon een uitsnede is uit de provinciale cultuurhistorische kaart. Met dit opblazen van het schaalniveau ben je natuurlijk gauw klaar. Maar het is methodisch bedenkelijk. De informatie over Opsterland op de provinciale kaarten is van algemene aard, summier en nog vaak onjuist ook. Er had een gemeentelijke kaart gemaakt moeten worden met informatie op basis van een kartering van landschappelijke en cultuurhistorische structuren van lokaal-regionaal belang. Zo'n kaart ontbreekt echter.
In het CHO worden de adviezen uit *Grutsk,* gericht op de structuren van provinciaal belang, herhaald en aangevuld met een aantal eigen cultuurhistorische adviezen (CHO, p.33, 37, 41, 43, 47, 57, 65, 75, 91, 99, 103, 107, 109). Wanneer je die in samenhang bestudeert blijkt dat ze vooral draaien om adviezen van ruimtelijk-visuele aard.

Het gaat meestal om landschapsarchitectonische begrippen als openheid vs. beslotenheid, transparantie (van bebouwingslinten), de korrel en ritmiek van patronen, gebruik maken van lijnen in het landschap (verkavelingslijnen, lijnstructuren van -overigens verdwenen!- leidijken). Dat is op zichzelf prachtig, maar dit soort adviezen heeft geen enkele betrekking op het duurzame behoud van de vele structuren en elementen in het landschap met een historische betekenis, die nu juist de essentie vormen van het landschappelijk en cultureel erfgoed. Dat is begrijpelijk omdat er geen veldinventarisatie van die structuren en elementen is uitgevoerd. Er is ook geen gebruik gemaakt van de omvangrijke landschapshistorische informatie die door wetenschappelijke onderzoekers en locale deskundigen in de laatste jaren in Opsterland is opgebouwd. Dan hadden de onderzoekers geweten waar ze het over hadden moeten hebben. Exact daar ligt een fundamentele zwakte van het CHO. Had de gemeente dit niet kunnen voorkomen? Het gevolg is dat er nu geen sprake kan zijn van een adequate borging van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het plangebied.

Reactie: De gemeente deelt deze zienswijze niet. Reclamant is gekend door de auteur van het rapport bij de totstandkoming van het CHO. Daarbij is hij ook op de hoogte gesteld dat er sprake zou zijn van een beknopt cultuurhistorisch onderzoek als aanvulling op het bestemmingsplan naar aanleiding van onder andere zijn ingediende inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan. Ook is reclamant gekend in het feit dat het rapport een document met praktische handvatten voor de cultuurhistorie zou zijn en een werkdocument bij het beoordelen van aanvragen met betrekking tot het bestemmingsplan met Grutsk op 'e Romte en de CHK2 als onderlegger. Grutsk op 'e Romte is een (provinciaal) ruimtelijke kwaliteitsdocument waarin cultuurhistorie, landschap, archeologie en stedenbouw integraal verwerkt zijn en is samengesteld door een expertteam van de provincie met de provinciaal archeoloog, de cultuurhistoricus, de landschapdeskundige, de stedenbouwkundige en de monumentendeskundige. Aangenomen mag worden dat bij de opstelling van Grutsk een gedegen onderzoek heeft plaatsgevonden, dat reclamant daar een andere mening over heeft doet daaraan niets af. Reclamant is op de hoogte gesteld dat het rapport een zeer beknopte ontstaansgeschiedenis per landschap zou bevatten, mede gelet op de insteek van het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan. Het beschrijven van een uitgebreide ontstaansgeschiedenis past hier niet binnen en heeft bovendien geen meerwaarde voor de uitvoering van het bestemmingsplan.
Met betrekking tot de opmerking dat de adviezen uit Grutsk worden herhaald, aangevuld met een aantal adviezen kan worden gesteld dat dit juist de bedoeling is van het CHO. Het gaat om het borgen van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied en die kwaliteit is voor een groot deel te verklaren en in te vullen door cultuurhistorisch onderzoek dat verklaart en aangeeft wat de unieke ontwikkeling in dat specifieke gebied is, waarom het eruit ziet, zoals het eruit ziet en wat hier belangrijk in is. Ook delen wij de mening van reclamant niet dat geen gebruik zou zijn gemaakt van de omvangrijke landschapshistorische informatie die door wetenschappelijke onderzoekers en locale deskundigen in de laatste jaren in Opsterland is opgebouwd. Uit het CHO blijkt dat de boven- en middenloop van het Koningsdiep is wel degelijk is bestudeerd. Dit wordt ook diverse keren genoemd in de voetnoten en in de adviezen van het rapport (o.a. blz. 37 en 47).
Verder kan worden gesteld dat er wel degelijk veldverkenningen zijn gedaan, maar alleen naar de grotere structuren. Zoals eerder aangegeven, is gekozen voor een beknopt cultuurhistorisch onderzoek en derhalve geen uitgebreid veldonderzoek gedaan. Objecten en elementen staan overigens ook grotendeels al op de CHK2.

Ten slotte kan worden gesteld dat het rapport redactioneel nogmaals is doorgenomen en nagekeken is op taalkundige onderdelen. Verder zijn nog een aantal aanpassingen gegaan naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de provincie op het rapport.

Het ruimtelijk beleid van de gemeente, zoals verwoord in de Toelichting en de Regels, vindt zijn vertaling in het bijbehorende kaartmateriaal: de plankaart of wel de Verbeelding en de zogenaamde 'landschaps- en cultuurhistorische kaarten'. De laatste worden in de bijlagen aangekondigd in meervoud, maar er is slechts één kaart, de landschapskaart.
De landschapskaart, zo zegt de Toelichting, is een aanvulling op het CHO. De landschapstypologische indeling van Opsterland uit het CHO is richtinggevend voor de bescherming die het bestemmingsplan landschappelijk en cultuurhistorisch wil bieden (Toelichting, 64-65).

De 'landschaps- en cultuurhistorische kaarten' en een tabel met kenmerken van de onderscheiden landschapstypen *"vormen samen een deel van het toetsingskader voor de inpassing van nieuwe bebouwing in het landschap en het verlenen van medewerking aan planologische procedures die daarop betrekking hebben."*
Nu is er volgens reclamant wel iets merkwaardigs aan de hand. De in tabel 6 gehanteerde landschapstypologie komt niet, zoals door de gemeente gesuggereerd, overeen met die uit het CHO, maar blijkt ineens die van de eerdere landschapskaart uit het voorontwerp-bestemmingsplan van 2011 te zijn. In de bijlagen van het ontwerpbestemmingsplan komt de lezer tot zijn verrassing ook déze kaart tegen. Hij blijkt dus richtinggevend en niet die uit het CHO. Hoe zit dat?
Aan de ene kant is de switch wel begrijpelijk. De kaart uit het CHO is anders dan de oorspronkelijke landschapskaart slechts een vaag en onbruikbaar kaartje (Toelichting, fig.2.). Aan de andere kant mag verwacht worden dat wat in een belangrijk beleidsstuk als richtinggevend wordt gepresenteerd in een volgende alinea niet stilzwijgend wordt vervangen door een geheel andere keuze. Wanneer de twee in het geding zijnde landschapstypologische kaarten worden vergeleken, zijn er een paar opmerkelijke verschillen waarneembaar. De uiteindelijk toch maar weer gekozen oude kaart is inderdaad
wel beter. De nieuwe indeling in een viertal landschapstypen in het CHO is hoe dan ook uiterst discutabel.
In de eerste plaats wordt het beekdal van de Boorne als een kenmerkend landschapselement weggelaten. In de tweede plaats wordt het gebied van de Duurswouder heide en het gebied ten oosten van Bakkeveen benoemd als een complex jonge veen- en heideontginningen. Dat is een gewoon onzin. Zoals de oorspronkelijke landschapskaart terecht aangeeft, loopt het landschap van de centrale dekzandrug van Opsterland door tot Allardsoog.
Alleen het Voorwerkerveld en het zuidelijke deel van het Mandeveld kan als jonge heideontginningsgebieden worden beschouwd. Tenslotte is ook de grens die getrokken is tussen het gebied van de centrale dekzandrug (de term 'beekdal en zandrug cultuurlandschap' is een beetje ongelukkig) en de veenpolders betwistbaar.
Is het eigenlijk van belang dat in plaats van de 'beloofde' CHO-kaart een eerdere kaart en een daarop afgestemde tabel wordt gebruikt? Het antwoord moet bevestigend zijn, omdat kaart en tabel samen een belangrijk onderdeel van het zogenaamde toetsingskader vormen. Daarbij wordt gedifferentieerd naar deelgebieden, die op de landschapskaart en in tabel 6 dus anders zijn dan in het CHO. Welke van de twee geldt er nu eigenlijk?

Ook de *plan-MER* is in het struikgewas verdwaald. In de samenvattende tabel van de plan-MER worden de eventueel negatieve effecten van het bestemmingsplan beoordeeld op de ruimtelijk-visuele kwaliteit van resp. de beekdalen, de hoogveenontginningen, de veenpolders en de jonge veen- en heideontginningen. Dat is dus de landschapsindeling van het CHO en niet die van de uiteindelijk gehanteerde landschapskaart. Met name voor oostelijk Opsterland levert dat nogal wat onduidelijkheid op. De uiteindelijk gehanteerde landschapskaart toont een landschapsindeling, die vooral ruimtelijk-visueel van karakter is. De term coulissenlandschap is in dit verband kenmerkend. In mijn zienswijze n.a.v. het voorontwerp-bestemmingsplan heb ik deze visuele indeling gekritiseerd, vooral omdat zij geen binding heeft met de complexe landschapsgenese van Opsterland en aldus geen goede basis biedt voor een beleid gericht op een zorgvuldige omgang met landschap en cultuurhistorie. Deze kritiek wordt in het thans voorliggende ontwerpbestemmingsplan impliciet van de hand gewezen: *"De landschappelijke kenmerken zijn uiteraard een resultante van de ontwikkelingsgeschiedenis van een gebied, maar juist de visuele kenmerken van en verschillen tussen de landschappen kunnen worden vastgelegd en beschermd via het bestemmingsplan."*
Deze opvatting blijkt bepalend voor de benadering van het ontwerpbestemmingsplan.
Landschappelijke waarden worden in eenvoudige visuele termen (openheid en beslotenheid,
coulissen, bosranden, houtwallen, bomenrijen e.d.) beschreven en in (zeer vage) beschermingsmaatregelen vastgelegd (tabel 6).

De kritische positie in dezen is dat landschap meer is dan het waargenomen landschap, een aantrekkelijk arrangement van groenelementen en 'sceneries.' Landschap heeft ook een historische dimensie. Het is het resultaat van de eeuwenlange omgang van bewoners met hun leefomgeving, vaak nog zichtbaar in allerlei overblijfselen en structuren. Het zijn precies die elementen en structuren die de landschappelijke bijzonderheid en variatie ook van de gemeente bepalen. Om die reden wordt gesproken van de cultuurhistorische waarden in het landschap, onderdeel uitmakend van ons erfgoed. De inhaalslag die de gemeente Opsterland ten behoeve van het ontwerpbestemmingsplan moest maken (verplichting Bro) hield in dat zij de cultuurhistorische waarden die in het buitengebied aanwezig zijn moest inventariseren, karteren en borgen in het nieuwe bestemmingsplan.

Vastgesteld moet worden dat ondanks de suggesties in de Toelichting de bijgevoegde landschapskaart geen cultuurhistorische landschapswaarden in kaart brengt. Er is ook helemaal geen cultuurhistorische kaart omdat er geen systematische cultuurhistorische inventarisatie is uitgevoerd. Wel zijn sommige houtwallen, houtsingels en laanbeplantingen op de landschapskaart weergegeven, waarvan een aantal onmiskenbaar met cultuurhistorische waarde, maar dat lijkt eerder toeval dan opzet. Al met al is de term landschaps- en cultuurhistorische kaarten misleidend. Landschap komt er wel op voor, cultuurhistorie niet. De betekenis van deze kaart plus tabel 6 is als toetsingskader voor de borging van de cultuurhistorische waarden met andere woorden nihil.

Een simpel alternatief, dat eerder ook aan de gemeente is gesuggereerd, was een aparte zogenaamde cultuurhistorische waardenkaart geweest. In tal van gemeenten bestaan daarvan uitstekende voorbeelden. Op dit soort kaarten staan archeologische, aardkundige, historisch-geografische en bouwhistorische elementen en structuren aangeduid. Het basismateriaal voor deze kaarten wordt gevormd door archief- en literatuurgegevens, aangevuld met de uitkomsten van intensieve veldinventarisaties. In de regel wordt daarbij volop gebruik gemaakt van wetenschappelijke expertise en locale kennis. Een kwalitatief goede cultuurhistorische waardenkaart is een onmisbaar onderdeel van het ruimtelijk beleid van een gemeente, zeker met het oog op de nieuwe Bro-verplichtingen.

Verder geeft reclamant aan dat op de verbeelding cultuurhistorie niet als aparte bestemmingscategorie wordt vermeld. Wel biedt de verbeelding door de aanduiding van dubbelbestemmingen de mogelijkheid om ruimtelijke eenheden met een landschappelijke of cultuurhistorische waarde te beschermen. De dubbelbestemming *waarde-landschappelijk* komt op de verbeelding van het voorliggende ontwerpbestemmingsplan niet voor, wel de dubbelbestemming *waarde-cultuurhistorie.* Er is evenwel geen enkele specifieke ruimtelijke eenheid die deze dubbelbestemming heeft gekregen. Dat bevreemdt natuurlijk ook niet omdat er geen inventarisatie van cultuurhistorische objecten is uitgevoerd. De gemeente had kennelijk geen idee van wat dan en waarom. Het rijke cultuurhistorische bestand van het buitengebied van Opsterland blijft daardoor volledig onbeschermd.
Het laatste is ook weer niet helemaal waar, omdat de dubbelbestemming *waarde-cultuurhistorie* wel is verleend aan een groot gebied vanaf Lippenhuizen-Beetsterzwaag tot aan Allardsoog. Het betreft de aanduiding van gronden met reliëf. Beoogd wordt volgens art.24 van de Regels een medebestemming van deze gronden gericht op "het behoud, het herstel en de uitbouw van de andschappelijke en cultuurhistorische waarden". Diepploegen, egaliseren, afgraven en ophoging van deze gronden, alsmede het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen wordt aan een omgevingsvergunning gebonden. Op zich is dat prima, maar er zijn ook een paar bedenkingen. Allereerst ontbreekt in de begripsbepalingen een definitie van reliëf. Reliëf s een geomorfologisch verschijnsel, maar is het ook cultuurhistorisch van belang? Dat moet wel worden aangetoond en daar heb je een archeologische en cultuurhistorische veldinventarisatie voor nodig. Het voorzien van half Opsterland met kruisjes die waardevol reliëf aanduiden (Toelichting, fig-4) is zinloos, juridisch (en politiek) onhaalbaar en in feite contra-productief als het gaat om het winnen van een maatschappelijk draagvlak voor de bescherming van echt waardevol reliëf met een archeologisch-cultuurhistorische waarde.

Reclamant constateert dat in de begripsbepalingen een gezamenlijke omschrijving van landschappelijke en cultuurhistorische waarden wordt gegeven. Daar is het een en ander op af te dingen. Er is sprake van ‘Verschijningsvorm' en 'beeld' en in samenhang daarmee van waarneembare structuren en/of elementen. Dat miskent de niet met het oog waarneembare relicten en sommige immateriële aspecten van landschap en cultuurhistorie, die evenzeer beschermingswaardig zijn. Dat kan deels gerepareerd worden door in de begripsbepalingen ook een omschrijving van (vaak onzichtbare) archeologische waarden op te nemen. Voorts ontbreekt in de lijst ook een nadere omschrijving van historisch-bouwkundige waarden.
Artikel 24 gaat over geomorfologie (reliëf), niet over archeologie en cultuurhistorie. Het lijkt daarom noodzakelijk de dubbelbestemming waarde-cultuurhistorie in een nieuw artikel vast te leggen.

Op welke wijze en hoe effectief worden de cultuurhistorische waarden in het buitengebied van Opsterland in het voorontwerpbestemmingsplan nu eigenlijk geborgd? Reclamant neemt een drietal gevallen als voorbeeld.

1. Een deel van de Beakendyk tussen Bakkeveen en Siegerswoude wordt gevormd door een haaks op het beekdal van de Boorne staande dijk met een fraaie, door hoge eiken omzoomde zandweg.

Deze dwarsdijk is van middeleeuwse oorsprong. Hij speelde een belangrijke rol in de waterregulering van de boven- en middenloop van de beek. Hij is zonder meer een van de belangrijkste cultuurhistorische structuren die Opsterland rijk is. De Beakendyk ontbreekt op de zogenaamde landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten in de bijlagen. Hij komt uiteraard ook niet voor in de ontbrekende cultuurhistorische inventarisatie. Een dubbelbestemming waarde-cultuurhistorie op de plankaart is niet toegekend. Van borging is dus geen sprake. Omdat dit stuk Beakendyk een integrale bescherming verdient is de 'rode' doorsnijding halverwege (zoals aangegeven op de Verbeelding) ten behoeve van het Landinrichtingsplan te verleggen naar de plek van het huidige bruggetje aan de bosrand.

2. In de gebieden rond Bakkeveen en Duurswoude (maar ook elders) met de bestemming Natuur komen tal van cultuurhistorisch belangrijke structuren en objecten voor. In hoeverre worden die in het nieuwe bestemmingsplan beschermd? Indien archeologisch van belang zullen ze waarschijnlijk wel de aanduiding *waarde-archeologie* krijgen. De overige landschappelijke en cultuurhistorische waarden dienen bij vergunningverleningen ten behoeve van het uitvoeren van werkzaamheden (bijv. plaggen, egaliseren) door B&W te worden meegewogen. Een probleem is dat ook in natuurgebieden de betreffende waarden niet zijn geïnventariseerd. Dus wat moet er in concreto worden meegewogen?
3. De aanduiding *waarde-cultuurhistorie* (Regels, art. 24) heeft ten onrechte alleen betrekking op gronden met reliëf. Hiervoor is al opgemerkt dat de reliëfbescherming in verband met art. 24 alleen zinvol is als inderdaad reeds een cultuurhistorische waarde is vastgesteld (quod non). In de meeste gevallen zal (vooral in het beekdal van de Boome) de cultuurhistorische waarde van gronden met reliëf van archeologische aard blijken te zijn. Ze krijgen dan hopelijk alsnog de aanduiding *waarde-archeologie.* Daarnaast zijn er ook reliëfs die een andersoortige landschappelijk-cultuurhistorische, en/of ruimtelijk-visuele waarde vertegenwoordigen. Een voorbeeld vormt het opvallende reliëf van de bovenloop van de Boorne ter hoogte van de voormalige Miuwmer, dat mede is ontstaan door de middeleeuwse vervening van het beekdal. Een inventarisatie en waarderende analyse heeft evenwel niet plaatsgevonden.

In artikel 24 van de Regels wordt het verlenen van een omgevingsvergunning voor o.a. het afgraven en/of ophogen van reliëfs mogelijk gemaakt, "mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de gaafheid van het gebied, zoals dat is voorzien van de dubbelbestemming waarde - cultuurhistorie." Dat is een dubbele vaagheid, die nauwelijks enige reële bescherming biedt. Immers, wat is 'onevenredige afbreuk' en wat is 'gaafheid' en wie mag dat bepalen?

Van een samenhangende beleidsvisie gericht op een duurzaam behoud van wat landschappelijk en cultuurhistorisch van belang is in Opsterland valt in dit ontwerpbestemmingsplan weinig te merken. Landschap en cultuurhistorie worden in dit ontwerpbestemmingsplan nog steeds niet als een volwaardig maatschappelijk belang gezien en vanuit een historisch en sociaal-cultureel waardenperspectief beoordeeld. Landschap en cultuurhistorie lijken nog steeds vooral belemmerende factoren die de ontwikkeling van Opsterland in de weg staan en door een gepaste regelgeving moeten worden geneutraliseerd.
Verzoek van reclamant aan de gemeenteraad is om bestuurlijke ambitie te vertonen en de vaststelling van dit ontwerp uit te stellen tot het moment dat zodanige verbeteringen in het plan zijn aangebracht, dat iedereen in de gemeente er ook trots op kan zijn.

Reactie: De gemeente is van mening dat reclamant voorbijgaat aan de doelstelling van een bestemmingsplan. Een bestemmingsplan heeft twee functies; een functie om dat wat er is vast te leggen, beheersen en een tweede functie om iets nieuws mogelijk te maken. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet voornamelijk in de eerste functie. Daarbij is weliswaar van belang dat wordt voldaan aan de inhoudsvereisten van het Bro, maar het ambitieniveau om bepaalde aspecten meer of minder aandacht te geven, kan door de gemeente zelf worden bepaald. Er is gekozen voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen op een adequate manier aandacht is besteed aan de onderwerpen die in een bestemmingsplan voor een buitengebied aan de orde moeten worden gesteld. Net als reclamant, vindt de gemeente het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van belang. Vandaar dat het nu door reclamant bestreden Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is uitgevoerd en een landschapskaart is opgesteld.

Dit weliswaar beknopte cultuurhistorisch onderzoek vormt naar onze mening een goede basis voor de bescherming van de cultuurhistorische waarden. De bescherming van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt voornamelijk plaats door middel van een regeling om zonder omgevingsvergunning bepaalde werken en werkzaamheden uit te voeren. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning wordt zorgvuldig beoordeeld aan de hand van het type (cultuur)landschap dat van toepassing is. Toetsing vindt plaats via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de cultuurhistorische belangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de cultuurhistorische belangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen. Die evenredigheidstoets wil de gemeente als grondslag bij de afweging blijven hanteren.

Om het CHO en de landschapskaarten de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld. Het staat de gemeente vrij om de cultuurhistorische waarde op deze wijze in het bestemmingsplan te implementeren. Mogelijk kan het in het bestemmingsplan opgenomen cultuurhistorisch onderzoek de basis vormen voor het in een later stadium verder uit te werken cultuurhistorische beleid voor de gemeente. Dit is op dit moment echter nog niet aan de orde.
Voor wat betreft de algemene cultuurlandschappelijke waarden is vooral de aardkundige reliëfstructuur van belang (zie paragraaf 2.1, figuur 4). Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Om deze reden is ten behoeve van de bescherming van dit reliëf een specifieke bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' opgenomen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot redactionele aanpassingen van het CHO.

<u>Reclamanten 63</u>
Reclamanten wensen, om hun bedrijf, zoals aangemeld bij u medio 2010, levensvatbaar te laten zijn het bouwblok op het adres Poasen 25 te Hemrik te verruimen. Voor de bedrijfsvoering is het noodzakelijk een stapmolen te plaatsen. Reclamanten huisvesten pension paarden en veel van deze paarden komen uit in de dressuur- c.q. springsport. Voldoende beweging is voor hen daarom essentieel. De aanbeveling van de gemeente op een door reclamanten eerder gedaan verzoek luidde om de stapmolen achter de bunkers te plaatsen. Vanuit de filosofie en de wil om de beesten die het bedrijf worden toevertrouwd zo optimaal mogelijk te houden is bij de inrichting van de stallen al uitgegaan van de in de vakbladen aangekondigde verruiming van de normen voor het houden van paarden. De boxen zijn dus niet van de minimummaat van 3 bij 3 meter, maar van gemiddeld 3,5 bij 3,5 meter. De volgende natuurlijke stap is dan ook het plaatsen van een stapmolen om voldoende beweging te garanderen. Alles ter bevordering van de gezondheid en het welzijn van de paarden.

Tevens zijn reclamanten bezig de boerencamping op te starten. Hierover is eerder een verzoek gedaan. Volgens voorstel van de gemeente zou deze camping gerealiseerd moeten worden achter de bestaande bebouwing om inpassing in het landschap zo optimaal mogelijk te maken en zichtlijnen niet te verstoren. Bovendien moet het aansluiten op een bouwblok.

In het bouwblok als eerder aangegeven is realisatie van deze plannen niet mogelijk. Reclamanten verzoeken dan ook om het bouwblok te verruimen tot aan de weg de bestaande 71 meter, aan de zuidzijde 105 meter, aan de noordzijde 105 meter en ook aan de westzijde 71 meter tussen beide hoeken. Hierdoor valt de volledige rijbak binnen het bouwblok, alsook de paddock. Tevens ontstaat er dan achter de bunkers ruimte voor een stapmolen. Door de westzijde op te rekken tot de gelijke afstand als aan de weg valt de aanrijroute van het kampeerterrein binnen het bouwblok. Deze is reeds deels verhard, maar deze verharding zal verlengd moeten worden. Tevens is westgrens een zeer gering aantal meters voorbij de rijbak voorgesteld, om eventueel sanitair ten behoeve van de camping te kunnen realiseren. Tevens ligt direct achter de rijbak een schouwsloot. Ter verduidelijking is een schets bijgevoegd. Deze is verkregen van ruimelijkeplannen.nl en aangevuld met de voorgestelde verruiming. Zoals te zien en herleiden uit de aangeleverde schets, zal uit de verruiming van het bouwblok nauwelijks nadeel voor welstand dan wel zichtlijnen opleveren.

Immers het omsluit een bestaande situatie en de geplande stapmolen word grotendeels door bestaande bebouwing aan waarneming onttrokken.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat het bestemmingsplan voorziet in een conserverende regeling, waarbij terughoudend wordt omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Om die reden is bij de bestemmingskeuze en bepaling van de bouwgrenzen zoveel mogelijk aangesloten op de ter plaatse aanwezige situatie, in combinatie met het geldend recht en de vergunde situatie. Dit is een zorgvuldig proces geweest. Gelet op de looptijd van de procedure van het onderhavige bestemmingsplan in combinatie met het feit dat in de tussentijd een groot aantal nieuwe vergunningen worden of zijn verleend, bestaat de mogelijkheid dat in een aantal gevallen de vergunde of bestaande situatie nog niet is geactualiseerd. In de onderhavige situatie is hiervan sprake in die zin dat de rijbak en de paddock binnen het bouwperceel worden gesitueerd. Het betreft functies die deel uitmaken van de bestemming als (gebruiksgerichte) paardenhouderij en om die reden ook bij het bouwperceel zouden moeten behoren. Teneinde een logisch bouwperceel te creëren, is de gehele achtergrens doorgetrokken, waardoor de realisering van de voorgenomen tredmolen eveneens in de bestemming geregeld kan worden. Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat voor het bouwen hiervan een omgevingsvergunning noodzakelijk is.
Voor wat betreft het beleid met betrekking tot kleinschalig kamperen het volgende. In het bestemmingsplan is het via een afwijkingsprocedure bij woonpercelen en agrarische bedrijven onder voorwaarden mogelijk om ‘kleinschalige campings’ toe te staan (maximaal 15 kampeermiddelen). Het ontwerpbestemmingsplan voorziet niet in een regeling bij niet-agrarische bedrijven. Vanuit het recreatieve karakter van een gebruiksgerichte paardenhouderij is het goed voorstelbaar dat bij dergelijke bedrijven ook een camping kan worden gevestigd. In de praktijk blijken bij een aantal van deze functies ook al dergelijke kleinschalige camping aanwezig te zijn. Het bestemmingsplan is hierop aangepast in die zin dat bij onder andere paardenhouderijen eveneens via afwijking de mogelijkheid wordt geboden voor de vestiging van een kleinschalige camping. De situering van de camping en de voorwaarden waaraan een kleinschalige camping moet voldoen zijn opgenomen bij de betreffende afwijkingsregels. Op het moment dat het verzoek concreet is, kunnen reclamanten een verzoek indienen bij de gemeente.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot een aanpassing van het bestemmingsvlak van de bestemming ‘Bedrijf’ ter plaatse van het perceel Poasen 25 te Hemrik. Verder is het plaatsingsbeleid voor de vestiging van kleinschalige campings heroverwogen en aangepast in die zin dat dergelijke verblijfsrecreatieve activiteiten onder ander ook bij niet-agrarische bedrijven mogelijk worden gemaakt.

<u>Reclamanten 64</u>
Reclamanten hebben geconstateerd dat een tweetal percelen op de kaart van het bestemmingsplan de bestemming ‘Agrarisch’ daar waar dit ‘Natuur’ zou moeten zijn. De percelen, waarvan de perceelnummers zijn bijgevoegd, maken onderdeel uit van het natuurgebied De Slotplaats dat in eigendom is bij reclamanten. Ze zijn ingericht en worden beheerd als natuurlijke bloemrijke weides en liggen binnen de EHS begrenzing. Het huidige gebruik is niet agrarisch, reclamanten beheren de percelen zelf. Verzocht wordt de bestemming voor beide percelen aan te passen.

Reactie: Gelet op het huidige gebruik van de percelen in combinatie met de eigendomsituatie ligt een natuurbestemming in de rede. Het bestemmingsplan is op dit onderdeel aangepast.

Ook op de kaart staan een aantal van de percelen van reclamanten ten noorden van de Slotplaats, grenzend aan het Ald Djip. In het bestemmingsplan staat om die percelen een rode lijn waarvan reclamanten begrepen hebben dat dit betekent dat de bestemming van de percelen later veranderd kan worden in het kader van het project van het Koningsdiep. Momenteel zijn deze percelen agrarisch in gebruik, dit zal in de toekomst gaan veranderen omdat deze percelen binnen het project Kolonievaart omgevormd worden tot natuur. Reclamanten gaan er van uit dat de functie van deze percelen omgezet kan worden, zodra ze omgevormd zijn.

Reactie: Voor de betreffende percelen geldt de wijzigingsbevoegdheid die is opgenomen in artikel 3.8 lid j van het bestemmingsplan. Op het moment dat deze percelen worden omgezet naar een natuurbestemming, zal van deze wijzigingsbevoegdheid gebruik kunnen worden gemaakt.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan in die zin dat de kadastrale percelen DWDOO D903 en DWDOO D9 als 'Natuur' zijn bestemd.

Reclamanten 65
Reclamant hebben dit ontwerpplan bekeken en is blij met het feit dat de gemeente de eerder mondeling aangegeven opmerkingen heeft verwerkt. Reclamanten hebben echter nog één opmerking over dit plan in die zin dat hij de gebruiksregels voor de golfbaan onduidelijk vindt. Geconstateerd wordt dat er in de bestemming 'Sport', de dubbelbestemming 'Waarde-cultuurhistorie' en in de algemene gebruiksregels geen eenduidige regels zijn opgenomen, waaruit blijkt dat normale onderhoudswerkzaamheden van de holes en het gehele golfterrein niet vallen onder vergunningplichtige activiteiten. Kortom, volgens het ontwerpplan zou voor gewone onderhoudswerken en werkzaamheden mogelijk een omgevingsvergunning moeten aanvragen. Dit is naar reclamanten aannemen voor zowel de gemeente als de golfclub niet wenselijk. De huidig voorgestelde regeling geeft reclamanten onvoldoende houvast om een verantwoord blijvende exploitatie van de golfclub te kunnen bestendigen. Om die reden wordt door reclamanten verzocht om bij de vaststelling van onderhavig bestemmingsplan in de regels op te nemen dat voor werken en werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van het golfterrein betreffen geen omgevingsvergunning behoeft te worden aangevraagd.

Reactie: De golfbaan is geregeld binnen de bestemming 'Sport' en de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'. Binnen de bestemming 'Sport' is een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden, zoals afgraven en dergelijke niet vereist. Binnen de bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' geldt via een afwijkingsprocedure een vergunningplicht voor het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden ter bescherming van het aardkundig reliëf. Indien er sprake is van normaal onderhoud en beheer van de golfbaan valt dit niet onder de beschermingregeling van de betreffende bestemming en is een omgevingsvergunning derhalve niet noodzakelijk.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 66
De zienswijze heeft betrekking op het perceel/locatie Merkebuorren 13 te Wijnjewoude. In het 'oude' bestemmingsplan heeft dit perceel de bestemming 'Agrarisch', maar in het ontwerp is deze bestemming gewijzigd in 'Bedrijf' met de functieaanduiding paardenhouderij.

Er is sprake van een paardenopfokbedrijf op het perceel en hiervoor is ook revisievergunning voor verleend op 4 september 2008. Dit is een duidelijk agrarisch gerelateerd bedrijf en er is geen sprake van hobbymatige bezigheid. Tevens is het geen nevenactiviteit zoals beschreven in de toelichting, pagina 52. Functiewijziging van boerderijen oftewel het anders bestemmen van vrijkomende agrarische bebouwing behoort tot de mogelijkheden en dit wil de gemeente ook verruimen zoals in de toelichting staat aangegeven. In dit geval er geen sprake van een vrijkomend agrarisch bedrijf, maar van een paardenopfokbedrijf. Tevens valt de bedrijvigheid onder de wet Milieubeheer en hiervoor is een vergunning verleend, zoals hierboven reeds is aangegeven.
Reclamant is van mening dat het bedrijf valt onder de bestemming 'Agrarisch' en niet thuishoort onder de bestemming 'Bedrijf' met de functieaanduiding paardenhouderij.
Tevens wordt opgemerkt dat dat de functieaanduiding paardenhouderij niet wordt uitgelegd waardoor niet kan worden beoordeeld wat hiermee wordt bedoeld. Vragen die naar boven komen zijn: hoeveel paarden mogen er worden gehouden, hoe zit het ten aanzien van de milieuhinder (milieuvergunning).

In het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Opsterland' worden de bestemmingen in de regels uitgelegd. Reclamant geeft aan dat de paardenopfokbedrijf past in de definities van agrarisch bedrijf, zoals die zijn opgenomen in artikel 1 en is tevens een productiegerichte paardenhouderijbedrijf zoals in 1.35 beschreven. Verzocht wordt de bestemming te wijzigen c.q. aan te passen.

Reactie: Het fokken van paarden is een productiegerichte activiteit, omdat het om het voortbrengen van producten gaat door middel van het houden van dieren. In deze situatie hebben wij met inachtneming van de geldende rechten en de verleende vergunningen geconstateerd dat er sprake is van een agrarisch bedrijf. Om deze reden wordt een agrarisch bouwperceel toegekend dat is afgestemd op de planologische situatie van het bestemmingsplan Buitengebied 1990.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot omzetting van het perceel Merkebuorren 13 te Wijnjewoude naar de bestemming 'Agrarisch' met bouwvlak.

Reclamanten 67
Reclamanten reageren op het plan met de volgende opmerkingen:

De goothoogte van bedrijfsgebouwen mag niet meer bedragen dan 4,5 meter. Reclamanten pleiten voor een goothoogte van 5 meter bij recht. Dit voorkomt in voorkomende gevallen vertragende procedures en het is tevens overeenkomstig het beleid van de provincie Fryslân. Zeker voor de stallen waar de rijpaden aan de zijkant van de stal zijn is een veilig gebruik van apparatuur meer gewaarborgd bij 5 meter goothoogte.

Reactie: De gemeente kan zich vinden in de opmerking van reclamanten en heeft de goothoogte van bedrijfsgebouwen vergroot tot maximaal 5,00 meter.

Boog-en serrestallen
Boog- en serrestallen worden uitsluitend via een omgevingsvergunning verleend indien het bedrijven betreft met een bouwvlak van tenminste 1,5 ha. Dit betekent dus dat een bedrijf dat genoeg heeft aan een bouwvlak tot 1,5 ha niet in aanmerking kan komen voor een serre of boogstal. Dit is merkwaardig beleid. Temeer dat er een aanvullende eis gesteld wordt om vooraf een inrichtingsplan in te leveren waarin een goede landschappelijke inpassing aangetoond wordt. Waarom werkt een inrichtingsplan niet bij een bouwvlak van bij bijvoorbeeld 1,4 ha en wel bij een bouwvlak van 1,6 ha?
Aangezien de aanvragen voor boog- en serrestallen zeer beperkt zullen blijven acht LTO Noord de voorwaarde van minimaal 1,5 ha bouwvlak in dit verband onnodig.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met "specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk" en hebben allemaal in beginsel een bouwvlak van minimaal 1,5 hectare. Agrarische bedrijven met een omvang kleiner dan 70 NGE zijn vastgelegd op de situatie, zoals die gold in het bestemmingsplan Landelijk gebied 1990. Deze bedrijven hebben in beginsel geen ontwikkelingsmogelijkheden en daarmee ook geen mogelijkheden voor de bouw- van serre- en boogstallen. Gelet op het feit dat dit 'kleine' agrarische bedrijven betreft, kan er ook van uit worden gegaan voor dat dergelijke bedrijven geen noodzaak bestaat voor de bouw van dergelijke stallen.

Reclamanten constateren dat met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 26.1 lid e, volgens artikel 26.3. Volgens reclamanten hoeft de route om af te kunnen wijken niet via een omgevingsvergunning te lopen. Aangezien in 26.1 lid e sprake is van een toename van de bestaande stikstofemissie is er vanwege het bevoegd gezag altijd een vergunning vereist of een verklaring dat de vergunning niet noodzakelijk is. Daarom kan de tekst van artikel 26.3 vanaf het woordje "mits" heel goed als sub 4 toegevoegd worden aan artikel 26.2 lid a, waarbij sub 3 eindigt met het woordje "of.

Reactie: Op basis van voortschrijdend inzicht is het inderdaad beter om de afwijking te verplaatsen. Op het moment dat de provincie als bevoegd gezag een vergunning afgeeft of meedeelt dat een vergunning niet nodig is, is het niet nodig dat de gemeente daar vervolgens ook nog een afweging over maakt. De gemeente zou daarmee de beslissing van het bevoegd gezag nogmaals moeten overwegen. Dat is niet logisch.

Vandaar dat de regeling is aangepast op de wijze die reclamanten hebben voorgesteld. Een dergelijke aanpassing doet geen afbreuk aan de intentie van de regeling.

Reclamanten vrager verder terughoudendheid bij het veranderen van de bestemming agrarisch in de bestemming wonen. Er zullen vast locaties zijn waarop reeds lange tijd geen agrarische activiteiten meer plaatsvinden en/of die bij andere bestemmingen dan agrarisch liggen zodat de mogelijkheid om daar een agrarische activiteit van betekenis te kunnen opstarten nagenoeg nihil is. Er kunnen echter locaties voorkomen met geringe of wellicht geen agrarische activiteit die mogelijk in de toekomst uitstekend zouden kunnen dienen als vestigingsplaats van een bedrijf dat reeds nu of in de toekomst knel komt te zitten op zijn huidige locatie.

Reactie: De door de reclamanten geschetste situatie wordt niet realistisch geacht. Daar waar in het verleden een wijzigingsbevoegdheid van een agrarisch bouwperceel naar een woonbestemming is toegepast, is later nooit meer de vraag naar een agrarische bestemming teruggekomen. De wijzigingsprocedure die hieraan ten grondslag ligt wordt ook weloverwogen toegepast in die zin dat het zeker is dat op die plek vrijwel zeker geen agrarische bedrijfsvoering meer zal en kan plaatsvinden.
Ook is het bestemmen van agrarische bouwpercelen die nu feitelijk alleen nog in gebruik zijn als woonperceel maar als agrarisch worden bestemd omwille van het behoud van bestaande rechten, in strijd met een goede ruimtelijke ordening.
Mocht zich incidenteel toch een dergelijke situatie voordoen, dan kan in die situatie planologische medewerking afhankelijk worden gesteld van een afzonderlijke planologische procedure waarin alle ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten worden afgewogen.

Reclamanten constateren voorts dat sinds het voorontwerp ter inzage heeft gelegen in 2011 er de nodige onderzoeken geweest zijn die inmiddels geleid hebben tot wezenlijk andere inzichten met betrekking tot de intensieve veehouderij in Fryslân. Een onderzoek van de Gezondheidsraad, een Verbond van Den Bosch (Commissie Van Doorn), een Noordelijke Landbouwenquête, een Coalitieakkoord 2011-2014 en een evaluatie Streekplan Fryslân 2007 verder hebben geleid tot een provinciale beleidsnotitie intensieve veehouderij die voor advies inmiddels langs de Provinciale Commissie Landelijk Gebied is geweest en in voorjaar 2014 moet leiden tot aanpassing van de Verordening Romte Fryslân.
De beleidsnotitie intensieve veehouderij maakt duidelijk dat de provincie meer ruimte wil bieden aan deze sector. Om diverse redenen die onderstaand verder aan de orde komen. Die ruimte betreft in ieder geval een oppervlakte aan bouwblok tot 1,5 ha en als omstandigheden daartoe aanleiding geven kan via maatwerk een groter bouwblok ook ingewilligd worden. In een persbericht van de Provincie, uitgebracht op 16 december 2013, wordt dit medegedeeld.

Volgens het Streekplan Fryslân 2007 is er ruimte voor schaalvergroting van agrarische bedrijven binnen de kernkwaliteiten van elk landschapstype. Voor de inpassing van agrarische bedrijven is vooral de landschappelijke situering van belang, met aandacht voor beplanting, erfelementen, de nokrichting, dak- en goothoogte van gebouwen en kleur- en materiaalgebruik. Dit vergt landschappelijk maatwerk. De Nije Pleats is een methode waarmee een gemeente dit maatwerk kan leveren. Hierbij laat de gemeente zich in een vroeg stadium door deskundigen integraal adviseren over de ruimtelijke inpassing van een agrarisch bedrijf. Het expertiseteam van De Nije Pleats - waarvan het contactpunt bij Hûs en Hiem is ondergebracht - is een service voor gemeenten dat snel het gewenste maatwerk kan leveren.
Het Streekplan stelt geen maximum aan het oppervlak van agrarische bouwvlakken en maakt geen onderscheid tussen intensieve en (grondgebonden) melkveehouderij. De mest- en milieuwetgeving stellen volgens het Streekplan voldoende voorwaarden aan intensieve veehouderij.

De Verordening Romte Fryslân vertaalt het beleid uit het Streekplan in regels die doorwerken naar gemeentelijke ruimtelijke plannen. Bij uitbreiding van een agrarisch bedrijf tot een bouwvlak > 1,5 ha, moet de gemeente via de Nije Pleats methode zorgen vooreen zorgvuldige ruimtelijke inpassing van het bedrijf.
Voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing zijn de volgende aspecten in ieder geval relevant:
omvang en vorm van het agrarische bouwperceel;

- bestaande en te realiseren beplanting op en rond het boerenerf;

- inrichting van het boerenerf, waaronder de plaatsing van bouwwerken en opslagplaatsen, en zo mogelijk het slopen van overtollige bebouwing;
- afmetingen, bouwvorm, materiaalkeuze, beeldkwaliteit, lichtuitstoot bebouwing;
- ontsluiting.

Het Werkboek van De Nije Pleats biedt hiervoor praktische handreikingen.

De landelijke mest- en milieuwetgeving bepalen mede de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Het huidige mestbeleid kent twee pijlers:
Normen voor het gebruik van mest op het land, gebaseerd op een maximale belasting van een hectare landbouwgrond met stikstof en fosfaat. Deze normen zijn nodig om aan de Europese Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water te kunnen voldoen:

- beperking van de hoeveelheid mest die geproduceerd wordt door een stelsel van varkens- en pluimveerechten en, indirect, via de melkquotering voor melkkoeien. Het totaal aantal kippen, varkens en koeien in Nederland is hierdoor begrensd;
- bedrijven kunnen groeien door het aankopen of leasen van varkens- en pluimveerechten of melkquota van andere bedrijven. De Europese melkquotering zal op 1-4-2015 vervallen.

Fryslân heeft op dit moment in het algemeen nog plaatsingsruimte voor mest.

In de kamerbrief van 8 mei 2013 heeft de staatssecretaris aangegeven het mestbeleid te willen differentiëren naar regio en mogelijk naar gewas/ grondsoort. Voor bijv. grasland op kleigrond zou de stikstofgebruiksnorm kunnen worden verruimd; ook het toegestane aandeel dierlijke mest in de gebruiksnorm voor fosfaat zal omhoog kunnen gaan. Dit biedt meer mogelijkheden voor het gebruik van dierlijke mest op landbouwgrond. Op 1 oktober 2013 heeft de Tweede Kamer de wijziging van de Meststoffenwet aangenomen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Veehouders mogen straks niet meer mest produceren (dieren houden) dan dat ze op eigen grond en via vaste contracten kwijt kunnen.
- Elke veehouder die meer mest produceert dan hij op eigen grond kwijt kan moet een deel (dit varieert per gebied) van het overschot laten verwerken door een erkende verwerker die het eindproduct buiten de Nederlandse landbouw afzet.

De regels op het gebied van luchtkwaliteit zijn en worden aangescherpt om aan de Europese grenswaarden te kunnen voldoen. De uitstoot van schadelijke stoffen in de lucht moet met 35% omlaag. Voor ammoniak pakt dit als volgt uit:

- Met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) werken rijk en provincies aan reductie van de ammoniakemissie afkomstig uit de veehouderij. Het rijk is verantwoordelijk voor generieke maatregelen die de basisdepositie verlagen. Varkens- en pluimveestallen moeten op grond van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, emissiearm zijn. Op basis van het landelijke Actieplan ammoniak kan het bevoegd gezag voor bestaande varkens- en pluimveestallen een tijdelijke afwijking van de emissienormen gedogen. De provincies werken aan regionale maatregelen om de ammoniakdepositie op kwetsbare Natura 2000 gebieden te verminderen en tegelijk ontwikkelingsruimte te houden voor veehouderijen nabij Natura 2000-gebieden.

Voor de intensieve veehouderij met zijn gesloten stalsystemen gelden al langer emissiebeperkende maatregelen. Door het plaatsen van luchtwassers kan een groot deel van de ammoniak, fijnstof en andere schadelijke stoffen uit de stallucht worden gehaald. Dit zijn voor pluimveehouderijen en varkenshouderijen forse investeringen (tussen € 100.000 en € 250.000 per bedrijf).

Sinds kort gelden nieuwe landelijke regels op het gebied van dierenwelzijn voor pluimveehouderijen (per 1-2-2011 voor vleeskuikens, en per 1-1-2012 voor legkippen) en varkenshouderijen (per 1-1-2013); deze regels gaan verder dan Europese normen. Zo moeten vleeskuikens meer ruimte hebben. Legbatterijen zijn verboden; wie kippen in kooien houdt, mag dat alleen nog doen in koloniehuisvesting. Hierin hebben kippen meer ruimte en mogelijkheden om natuurlijk gedrag te vertonen (met legnesten, zitstokken, strooisel) dan in een legbatterij of een verrijkte kooi. Daarnaast kunnen legkippen worden gehouden in scharrelstallen en vrije uitloopstallen. Varkenshouders moeten drachtige zeugen in groepen huisvesten. Dit verbetert het welzijn van de zeugen. Biggen moeten in aparte ruimtes gehuisvest worden.
Dieren krijgen kortom meer ruimte en comfort zodat ze meer natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Dit betekent minder dieren in een stal, of grotere stallen.

Het kabinet komt met een Beleidsbrief dierenwelzijn. Daarin zullen op verschillende gebieden, waaronder ingrepen bij dieren, verdere verscherpingen worden aangekondigd.

Het rijk heeft in 2010/2011 een landelijke maatschappelijke dialoog over megastallen gevoerd. Als onderdeel hiervan is een representatief onderzoek uitgevoerd naar de meningen van de Nederlandse bevolking over megastallen. Over de melkveehouderij is men het meest positief: dierwelzijn en volksgezondheid geven hier in het algemeen geen problemen, de melkveehouderij levert een bijdrage aan het landschap, en het economisch belang van de melkveesector is groot. De intensieve veehouderij beoordeelt men kritischer als het gaat om dierwelzijn en volksgezondheid; het economisch belang van de sector wordt ingezien.
De gemeenschappelijke deler van deze trajecten is dat het anders moet. Voldoen aan de wettelijke eisen levert nog geen maatschappelijke 'licence tot produce' op. Daar is meer voor nodig.
De concrete invulling van een duurzame veehouderij in zijn gevarieerde verschijningsvormen, moet vanuit de dynamiek en het samenspel tussen ondernemers en samenleving komen. Partijen erkennen de noodzaak van ketenafspraken, te vertalen in doelen en planningen. Dit schept ook duidelijkheid over de rol van de sector en de rol van de overheid. De intensieve veehouderij heeft als sector inmiddels de eerste stappen gezet naar een meer duurzame en diervriendelijke wijze van produceren. Bedrijven die blijven en zich verder ontwikkelen hebben geïnvesteerd in meer schone, diervriendelijke stalsystemen en een andere bedrijfsvoering met meer kennis en kunde. Dit zijn hoogwaardige bedrijven die qua techniek, bedrijfsvoering en uitstraling niet meer vergelijkbaar zijn met intensieve veehouderijen van enkele jaren geleden. Het aantal dieren op zo'n modern bedrijf is vaak wel toegenomen om de investeringen terug te kunnen verdienen.

Op basis van de resultaten van de maatschappelijke dialoog heeft het rijk de Visie veehouderij opgesteld (23 november 2011). Het rijk zet in op meer kwaliteit. De huidige intensieve veehouderij en melkveehouderij moeten transformeren naar een zorgvuldige duurzame veehouderij. De gezamenlijke doelstelling van het kabinet en het bedrijfsleven is dat de Nederlandse vlees-, zuivel- en eierketens in 2020 veilige, gezonde, kwalitatief hoogwaardige en maatschappelijk gewaardeerde producten maken. Vooreen maatschappelijk geaccepteerde veehouderij is niet zozeer het aantal dieren op een bedrijf van belang. Belangrijker is dat het schaalniveau van veehouderijen past bij de lokale leefomgeving, een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd is en dat er draagvlak bestaat bij de lokale gemeenschap. Het rijk wil de koplopers in innovatieve stal- en houderijsystemen stimuleren en ondersteunen, o.a. via het GLB.
Nieuwe regels leiden tot meer synergie tussen intensieve veehouderij, akkerbouw en melkveehouderij. Het sluiten van voer- en mineralenkringlopen is daarbij een gezamenlijk doel. Door nieuwe methoden kan mest tot bruikbaar product verwerkt worden (valorisatie van mest, bijv. als kunstmestvervanger). Het gevolg hiervan is dat het verschil tussen intensieve veehouderij en andere agrarische takken kleiner wordt.

Grotere bedrijven hebben gemiddeld een hogere arbeidsproductiviteit, beschikken vaker over een bedrijfsopvolger, zijn moderner ingericht, maar lopen meer financiële risico dan kleinere bedrijven (o.a. vanwege meer vreemd vermogen). Grotere bedrijven hebben door betere economische prestaties en meer moderniteit, een beter continuïteitsperspectief dan kleinere bedrijven. Wanneer meerdere mensen op een bedrijf werken, kunnen verschillende competenties worden ingezet. Taakverdeling vergroot de inzet van kennis en innovaties, en biedt sociale voordelen (arbeidsvreugde, vrije weekenden en vakanties).
Schaalvergroting leidt tot grotere stallen met een moderne, meestal uniforme uitstraling, verspreid in het buitengebied. Grote bedrijven kunnen landschappelijke voordelen opleveren als deze zich concentreren in bepaalde gebieden en stallen elders worden gesloopt, Voorwaarde is dat de bedrijven landschappelijk zorgvuldig worden ingepast. Toepassing van landschappelijke en architectonische maatregelen is hiervoor in veel situaties meer bepalend dan de omvang van stallen.

De diergezondheid is op grote varkenshouderijen gemiddeld beter dan op kleine varkenshouderijen. Dit komt o.a. door toepassing van kennis en gezondheidsmanagement, en door nieuwe stalsystemen. Grote bedrijven die weinig contact hebben met andere bedrijven, verkleinen de kans op verspreiding van dierziekten. Naarmate varkenshouderijen groter worden neemt de variatie in gebruik van antibiotica toe.

Gelet op de grote variatie, zijn er ruime mogelijkheden om het verbruik te verminderen. De productieresultaten, waaronder de uitval van biggen, zijn gunstiger bij grote varkenshouderijen

Het totaal aantal dierplaatsen voor varkens en kippen in Nederland is momenteel begrensd door een stelsel van dierrechten, Dit betekent dat varkenshouderijen en pluimveehouderijen alleen kunnen uitbreiden na aankoop van productierechten. Als een bedrijf het aantal dierplaatsen uitbreidt, zal elders hetzelfde aantal dierplaatsen moeten afnemen. Omdat bij de uitbreiding van een varkens- of pluimveehouderij strengere milieueisen gelden, zal per saldo de totale milieubelasting verminderen. Het stelsel van productierechten voor pluimvee en varkens blijft in ieder geval bestaan tot 2015. Voor de periode daarna bekijkt het rijk of de mest- en milieuregelgeving voldoende garanties bieden voor een verantwoorde ontwikkeling van de veestapel binnen de milieunormen.

Over de te verwachten ontwikkelingen in de intensieve veehouderij heeft de provincie in 2013 overleggen gevoerd met sectordeskundigen uit accountancy/ bedrijfsadvisering, banken en LTO Noord (varkens- en pluimveehouderij).

Schaalvergroting in de intensieve veehouderij is de afgelopen jaren vooral kostprijsgedreven geweest. De intensieve veehouderij bevindt zich echter in een transitiefase. Deze transitie is met name het gevolg van nieuwe regelgeving, toenemende maatschappelijke druk om anders te produceren en kritische consumenten. In plaats van volumegroei en kostprijsreductie ligt meer nadruk op verbetering van kwaliteit en duurzaamheid van de productie. Milieu, dierenwelzijn, diergezondheid en voedselkwaliteit dienen daarbij steeds belangrijker te worden. De hele keten, van producent, retail tot consument, is verantwoordelijk voor deze transitie. De afgelopen jaren zijn volgens de sectordeskundigen al goede resultaten geboekt. Het mestprobleem in de intensieve veehouderij is voor een groot deel opgelost. De pluimveehouderij heeft de ambitie om antibioticavrij te produceren; in de praktijk gebruiken veel ondernemers nauwelijks meer antibiotica. Dieren hebben meer ruimte en comfort gekregen.
De intensieve veehouderij heeft op deze punten sprongen vooruit gemaakt. De sector is er nog niet, maar de weg naar een diervriendelijke en duurzame productie is volgens de sectordeskundigen ingeslagen. Voor de aanpassingen zijn forse investeringen nodig. Niet alle bedrijven zullen die kunnen opbrengen. Vooral veel kleinere bedrijven zullen de komende jaren stoppen.

In de voorgenomen wijziging van de Meststoffenwet is de relatie tussen mestafzet en grond verbroken. Zodra mest goed wordt verwerkt en de mestproducent dit kan aantonen, is er geen knelpunt meer. De verwerking van varkensmest en kippenmest komt op gang; veel kippenmest gaat bijv. naar Duitsland of wordt centraal verbrand in Moerdijk. Mestregels zijn steeds minder een belemmering voor de ontwikkeling van bestaande bedrijven. Als dierrechten blijven bestaan zullen deze wel een belemmering voor groei vormen; groei kan dan alleen door herverdeling van productierechten.

Fryslân heeft als regio voor intensieve veehouderijen een aantal voordelen. De beschikbare mestplaatsingsruimte is er daar één van, maar die is ook in andere gebieden aanwezig. Fryslân kent vooral een lage veedruk van varkens/ kippen.

De totale omvang van de intensieve veehouderij in Fryslân is in verhouding tot de melkveehouderij beperkt. Verplaatsing van intensieve veehouderijen naar Fryslân is niet waarschijnlijk. De trend is eerder dat de productie de andere kant opgaat: naar de concentratiegebieden vanwege logistieke voordelen en schaalvoordelen (toe- en aflevering van grond- en hulpstoffen, mestverwerking en mestafzet, kennis en kunde), of naar Oost Duitsland, Polen ca. waar veel grond voor een lage prijs beschikbaar is en weinig productiebelemmeringen zijn. In 2013 en de jaren daarna zal het aantal varkenshouderijen en het aantal varkens in Fryslân blijven afnemen. Vooral veel kleine varkenshouderijen zullen stoppen. Zij zullen niet meer investeren om te kunnen voldoen aan de nieuwe milieu- en huisvestingseisen. Nieuwvestiging van varkenshouderijen uit andere landsdelen is niet waarschijnlijk. Een beperkt aantal gespecialiseerde varkenshouderijen zal een schaalsprong maken waardoor de gemiddelde omvang per bedrijf zal blijven toenemen. In totaliteit zal de varkenshouderij echter niet groeien.

Nieuwvestiging van pluimveehouderijen uit andere landsdelen is evenmin te verwachten. Het aantal pluimveehouderijen neemt verder af, terwijl de omvang van overblijvende bedrijven toeneemt.

Op gespecialiseerde pluimveehouderijen zijn voldoende kennis, kunde en ondernemerschap aanwezig om zich verder te ontwikkelen en de omslag te maken naar een duurzame en diervriendelijke productie. Mits goed ruimtelijk en milieuhygiënisch ingepast in de omgeving, biedt dit economische kansen voorde betreffende regio's. De overige intensieve veehouderij zal in Fryslân waarschijnlijk heel beperkt van omvang blijven.

De provincie stelt voor om aan te sluiten op het lopende transitieproces in de sector. De intensieve veehouderij heeft te maken met nieuwe landelijke regels en eisen op het gebied van dierenwelzijn, milieu en gezondheid. Daarnaast is er grote maatschappelijke druk om de productiewijzen duurzamer en diervriendelijker te maken. Dit vraagt veel van de sector, zowel qua flexibiliteit, kennis, kunde en personele inzet als qua investeringen.

Het uitgangspunt in het Streekplan Fryslân 2007 dat er voldoende regels zijn om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, is nog steeds actueel. De nieuwe mestwetgeving is weliswaar minder een belemmerende factor omdat mestafzet en grond ontkoppeld zijn. Daartegenover staat dat nieuwe regels over dierenwelzijn, gezondheid en luchtkwaliteit extra eisen aan de productie stellen. Gelet op de ingrijpende transitiefase waarin de intensieve veehouderij zich bevindt, zal meer nadruk op kwaliteit i.p.v. op kwantiteit van de productie komen te liggen.

Er is geen substantiële groei van de intensieve veehouderij in Fryslân te verwachten. Van een toestroom van bedrijven zal geen sprake zijn. Het aantal intensieve veehouderijen zal de komende jaren blijven afnemen. Het proces van schaalvergroting bij bestaande bedrijven zal voorlopig nog doorgaan. Dit biedt kansen voor de ontwikkeling van enkele hoogwaardige fokbedrijven die vooral sterk zijn in het kweken van uitgangsmateriaal (moederdieren).
Gelet op de stabilisatie van de intensieve veehouderij in Fryslân, de veranderingen in de sectoren de overige regelgeving, kan het provinciale beleid zich beperken tot enkele duidelijke ruimtelijke voorwaarden. Deze voorwaarden beogen een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van intensieve veehouderijen.
Doel van het provinciale beleid is dat intensieve veehouderijen voldoende ontwikkelingsruimte hebben om aan de nieuwe regels en eisen op het gebied van dierenwelzijn, gezondheid en milieu te voldoen, mits een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van de bedrijven gewaarborgd is.
Bestaande intensieve veehouderijen kunnen uitbreiden en zich verder ontwikkelen. Ze worden in staat gesteld om te voldoen aan nieuwe eisen op het gebied van milieu, dierenwelzijn en gezondheid. Schaalvergroting kan hiervoor soms nodig zijn.

Reclamanten zien dit voorgenomen provinciaal beleid graag geïntegreerd in het bestemmingsplan buitengebied van Opsterland.

Reactie: In de eerste plaats kan worden opgemerkt dat het integraal implementeren van het provinciaal beleid met betrekking tot intensieve veehouderijbedrijven voor de gemeente Opsterland niet realistisch is. Schaalvergroting is niet of nauwelijks uitvoerbaar binnen deze gemeente en zal dan in de praktijk ook niet aan de orde zijn.
Dat wil niet zeggen dat helemaal geen rekening wordt gehouden met het provinciale beleid aangaande de intensieve agrarische sector. Het ontwerpbestemmingsplan kent een regeling die deels anticipeert op het nieuwe beleid en de nieuwe ontwikkelingen. Weliswaar biedt het bestemmingsplan geen mogelijkheid om met een wijzigingsbevoegdheid een bouwvlak voor een intensieve veehouderij te vergroten tot 2 of 3 hectare, maar in artikel 3, lid 3.4. onder b wordt de mogelijkheid geboden om onder voorwaarden bij intensieve veehouderijbedrijven buiten het bouwvlak te bouwen. Hierdoor kan de totale oppervlakte van het bouwperceel ook worden vergroot tot meer dan 1,5 hectare. De voorwaarden zijn wel zodanig beperkend dat dit niet volledig aansluit bij de beleidswijzigingen die in gang zijn gezet.
De regeling in het bestemmingsplan is verder gebaseerd op het huidige bestemmingsplan en het beleid zoals dat nu nog geldt. Dit beleid is niet in strijd met het provinciaal beleid. De regeling voor intensieve veehouderijbedrijven blijft daarom ongewijzigd ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.
Een belangrijke aanvullende reden daarvoor is dat een wijziging en verdere verruiming van het beleid, de inhoud en de maximale mogelijkheden van het plan zodanig wijzigt, dat daarmee de plan-MER niet meer volledig op het plan aansluit. Dit betekent niet dat de gemeente zich tegen het voorgenomen beleid verzet.

De gemeente zal het uiteindelijke beleid van de provincie respecteren. Als intensieve veehouderijbedrijven in de toekomst gebruik willen maken van het verruimde provinciale beleid, dan zal de gemeente waar dat kan mee werken aan de ontwikkeling van die bedrijven. Een dergelijke medewerking zal dan buiten het bestemmingsplan via een aparte procedure geregeld moeten worden.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het omzetten van de afwijkingsbevoegdheid van artikel 26 lid 26.3 naar een gebruiksregel (artikel 26 lid 26.2 sub a onder 4).

Reclamanten 68
Reclamanten kunnen zich niet verenigen met het ontwerpbestemmingsplan. Zij wonen naast de golfbaan en naast de woning staan twee gebouwen ten behoeve van de golfbaan opgericht op minder dan 15 meter afstand. Reclamanten ervaren door het gebruik (veel) geluidsoverlast. Het verzoek is dan ook dat regel artikel 14 lid 14.2 sub g wordt uitgebreid met een 3e lid en wel dat de afstand tot de woning meer dan 50 meter dient te zijn dan wel de afweging dat het gebruik niet mag leiden tot een inbreuk op het woon- en leefklimaat van de bewoners van de aanwezige woning(en).

Bovendien is de bouwhoogte te hoog. Het gaat hier om een landschappelijk gebied waar gebouwen ten behoeve van het beheer van de golfbaan met deze hoogte niet passen.

Reactie: In het kader van de inspraakprocedure op het voorontwerpbestemmingsplan (inspraakreactie 20, administratienummer 21) is al aangegeven dat er in casu sprake is van een bestaand golfbaancomplex, waarvoor indertijd de noodzakelijke planologische - en milieuvergunningsprocedures zijn gevolgd. In het standpunt op de inspraakreactie van reclamanten is ook aangegeven dat zij de woning indertijd (1997) hebben gekocht onder de omstandigheid dat er direct achter de woning al een golfcomplex lag met een weliswaar een kleinere onderhoudsloods. De bebouwing achter de woning van uw cliënten is later uitgebreid met toepassing van een planologische procedure (artikel 19 Wet op de Ruimtelijke Ordening). De plaats van die gebouwen is afgestemd op de bestaande situatie, waarbij de gebouwen op een afstand van ongeveer 40 meter van de woning staan. Er is derhalve sprake van een vergunde situatie waarop de regeling van het bestemmingsplan (het vastleggen van de plaats van de gebouwen) is afgestemd.

Voor wat betreft de hoogte van de gebouwen is gekozen voor een algemene regeling die voor alle gebouwen binnen de bestemming ‘Sport’ geldt. De betreffende gebouwen ter plaatse van de golfbaan zijn op de bestaande locatie vastgelegd waarmee de inpassing in het gebied al gegarandeerd is. Het wordt niet noodzakelijk geacht de regeling aan te passen.

Daarnaast zou er ook een beperking moeten worden opgenomen in het aantal gebouwen of overkappingen of in het aantal vierkante meters dat maximaal toegestaan is. Met deze regel kan de gehele golfbaan worden volgebouwd met gebouwen of overkapping van 10 m² Tevens kan worden volstaan met een hoogte van 2,5 meter. Daar het met name om schuilhutten zal gaan. De golfbaan heeft grote landschappelijke waarde daar past geen erfafscheiding van 2 meter of bouwwerken, geen gebouw zijnde, van 3 meter.

Reactie: Teneinde een flexibele regeling te bieden voor het golfbaanterrein is gekozen om geen beperking te stellen aan het aantal gebouwtjes en overkappingen. Zoals reclamanten al aangeeft gaat het om schuilhutten. Het is aan de ondernemer de nut en noodzaak voor het plaatsen hiervan te bepalen. Het mag duidelijk zijn dat het golfbaanterrein, gelet op de uitoefening van de golfsport, niet kan worden volgebouwd met dergelijke bouwwerken. Een hoogte van 3 meter voor dergelijke gebouwtjes is noodzakelijk om desgewenst een gebouwtje met een flauwe kap te kunnen realiseren.
Voor erf- en terreinafscheidingen geldt een algemene regeling. Ook nauwelijks zichtbare erfafscheidingen (palen met ijzer- of prikkeldraad) ter afscherming van het golfterrein vallen hieronder en doen geen afbreuk aan de landschappelijke waarden. Overigens is de aanwezigheid van erfafscheidingen hier beperkt ter plaatse van het afslagpunt aan de entree van de golfbaan, omdat uitgangspunt is dat er sprake is en blijft van een natuurlijke afscheiding.

Het is reclamanten opgevallen dat niet alle bestaande gebouwen/overkappingen op de golfbaan een bouwvlak is toegekend. Op bijgaande tekening wordt dit inzichtelijk gemaakt.

Reactie: De constatering van reclamanten is niet correct. Er is geen sprake van een gebouw ter plaatse van de door reclamanten aangegeven locatie.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 69

Momenteel is reclamant bezig met de afronding van de bouw van zijn ligboxenstal op het perceel Mandefjild 15 te Bakkeveen. De volgende fase is het terrein en de ruwvoer opslag te verruimen en te vernieuwen. Met de uitbreiding van circa 100 koeien dient er meer ruimte voor voeropslag te komen. Om de extra voeropslag te kunnen realiseren, dient het bouwblok aan de achterzijde verlengd te worden. Hierdoor zal het nieuwe bouwblok tot een oppervlakte komen van 2 ha. Reclamant verzoekt om die reden de hiervoor genoemde aspecten over te nemen en de wijzigingen door te voeren. Reclamant is bereid om hun zienswijze nader toe te lichten of de uitwerking van de verschillende onderdelen met de gemeente te bespreken.

Reactie: In het voorliggende ontwerpbestemmingsplan heeft het perceel Mandefjild 15 te Bakkeveen een bouwperceel waarin op grond van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding – ontwikkeling mogelijk' via een afwijkings- of een wijzigingsprocedure ontwikkeling kan plaatsvinden (uitbreiding bouwperceel). Een en ander vloeit voort uit het gemeentelijk beleid waar agrarische bedrijven die groter zijn dan 70 NGE ruime uitbreidingsmogelijkheden krijgen. Het toegekende bouwvlak voor deze bedrijven is in principe 1,5 hectare en zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
Het op voorhand toekennen van een groter bouwperceel dan 1,5 hectare, zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt en een zorgvuldige planologische procedure voor wordt gevoerd, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan niet worden gehonoreerd. Dit betekent overigens niet dat uitbreiding onmogelijk is. Het bestemmingsplan biedt, zoals gezegd, via afwijking- en wijzigingsprocedures die in respectievelijk artikel 3 lid 3.4 sub a en artikel 3 lid 3.8 sub a zijn opgenomen, de mogelijkheid tot uitbreiding van een bouwperceel naar respectievelijk 2 en 3 hectare. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij echter pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek. Hierbij komt dan ook de uitbreidingsrichting aan de orde.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 70

In de inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan d.d. 25 augustus 2011 hebben reclamanten het standpunt ingenomen dat een grondige inventarisatie van cultuurhistorische- en landschapselementen in het buitengebied noodzakelijk is om in de bescherming daarvan te kunnen voorzien. In het ontwerpbestemmingsplan is een inventarisatie opgenomen van cultuurhistorische elementen, al heeft die inventarisatie niet het karakter dat reclamanten aanvankelijk wensten: dat alle waardevolle elementen afzonderlijk benoemd en op kaart gezet zouden zijn. De cultuurhistorische inventarisatie (CHO) die deel uitmaakt van het bestemmingsplan omvat een omschrijving van de verschillende landschapstypen, hun geschiedenis en een aanduiding van de waardevolle elementen die daarin teruggevonden kunnen worden. Een actueel overzicht van de diverse landschapselementen (met de daarmee verwante ecologische waarden) wordt node gemist.

Reactie: In de eerste plaats is op te merken dat de keuze is gemaakt voor het opstellen van een sober en doelmatig bestemmingsplan, waarbij gelet op de omvang van het plangebied in combinatie met de beschikbare middelen op een adequate manier aandacht is besteed aan de onderwerpen die in een bestemmingsplan voor een buitengebied aan de orde moeten worden gesteld. Bij bestemmingsplannen gaat het namelijk primair om het bestemmen en beschermen van de functie van de gronden voor een tijdsbestek van 10 jaar. Wel is de gemeente evenals reclamanten van mening dat het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van belang is. Vandaar dat het door reclamanten bestreden Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is uitgevoerd en een landschapskaart is opgesteld. Dit weliswaar beknopte cultuurhistorisch onderzoek vormt naar onze mening een goede basis voor de bescherming van de cultuurhistorische waarden. De bescherming van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt voornamelijk plaats door middel van een regeling om zonder omgevingsvergunning bepaalde werken en werkzaamheden uit te voeren. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning wordt zorgvuldig beoordeeld aan de hand van het type (cultuur)landschap dat van toepassing is.
Om het CHO en de landschapskaart(en) de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld.
Het staat de gemeente vrij om de cultuurhistorische waarde op deze wijze in het bestemmingsplan te implementeren. Mogelijk kan het in het bestemmingsplan opgenomen cultuurhistorisch onderzoek de basis vormen voor het in een later stadium verder uit te werken cultuurhistorische beleid voor de gemeente. Dit is op dit moment echter nog niet aan de orde.

Daarnaast hadden reclamanten kritiek op het feit dat de doelen die met bescherming van cultuurhistorische waarden in het landschap beoogd worden niet concreet zijn geformuleerd en niet duidelijk zijn vastgelegd. Reclamanten achtten het risico groot dat daardoor in de afweging van verschillende belangen de cultuurhistorische waarden het altijd zouden afleggen tegen andere (bijvoorbeeld agrarische) belangen. Op dit punt komt het ontwerpbestemmingsplan reclamanten tegemoet door in flinke delen van het door het bestemmingsplan bestreken gebied een dubbelbestemming te hanteren. Aan die tweede bestemming is de ‘Waarde – Cultuurhistorie’ verbonden, die beoogt om gronden met reliëf te beschermen tegen ingrepen die dat historische reliëf teniet zouden doen, en die voorts behoud, herstel en uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de aangewezen gronden moet bevorderen. Die garantie is echter onvoldoende, afgaande op art. 24.3 waarin staat dat met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het verbod om gronden af te graven en/of op te hogen, dan wel dat sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen te dempen, wanneer er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de gaafheid van het gebied zoals dat is voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde Cultuurhistorie’.
De voorwaarde dat het gebied niet onevenredig mag worden aangetast is volgens reclamanten uiterst vaag en blijft beperkt tot aanbevelingen uit het CHO welke elementen in de verschillende gebieden in het bijzonder bescherming verdienen. In de keuze voor dubbelbestemmingen ligt opgesloten dat in alle gevallen een afweging noodzakelijk is tussen verschillende waarden en belangen. Dat is in de ogen van reclamanten een aanpak die er nog steeds toe kan leiden dat de cultuurhistorische waarden uiteindelijk onvoldoende beschermd worden. De kwaliteit van dat afwegingsproces zal uiteindelijk bepalend zijn voor de vraag of cultuurhistorische waarden beschermd worden. Dat betekent dat niet alleen een kaart, harde normen en regels bepalend zijn voor de verlening van een omgevingsvergunning, maar dat de wijze waarop het totale proces om tot een omgevingsvergunning te komen ingericht en doorlopen wordt, bepalend wordt voor de kwaliteit van de besluiten. Als de Raad van mening is dat het voorgestelde ontwerpbestemmingsplan ondanks de bezwaren die eraan kleven toch moet worden vastgesteld, zal de Raad tenminste moeten eisen dat het afwegingsproces zorgvuldig wordt ingericht en doorlopen. Reclamanten doen daarvoor een aantal suggesties die de kwaliteit van dit proces kunnen verbeteren.

1. Zorg ervoor dat de termijn voor afhandeling van omgevingsvergunningen niet beïnvloed wordt door het feit dat in sommige gevallen wel en in andere gevallen geen sprake is van een dubbelbestemming;

2. Zorg ervoor dat aanvragers al bij het indienen van hun aanvraag omgevingsvergunningen weten of kunnen weten welke cultuurhistorische waarden mogelijk in het geding zijn;
3. Zorg ervoor dat de ambtenaren die belast zijn met de behandeling van omgevingsvergunningen bekend zijn met het gebied waarin aan reliëf en gronden een cultuurhistorische waarde wordt toegekend. Terzijde: in het gebied rond Bakkeveen hebben de Historische Vereniging en de Natuerferieniging dit jaar voor het eerst een cursus landschapslezen georganiseerd. Deelname aan zo'n cursus kan bijdragen aan die deskundigheid.
4. Verzamel die noodzakelijk kennis op een vroeg tijdstip in de procedure. Leg in de regeling vast, dat verenigingen en personen, die over kennis van het landschap beschikken, vroeg in de procedure geconsulteerd kunnen worden.
5. Organiseer een goede dialoog met allen die zich bij het besluit om een omgevingsvergunning betrokken voelen, en probeer daarmee de kans dat geschillen in gerechtelijke uitspraken moeten worden beslecht te verminderen.
6. Geef al bij de openbaarmaking van de aanvraag omgevingsvergunning expliciet aan welke cultuurhistorische waarden mogelijk in het geding zijn. Leg in het besluit tot het al dan niet toekenning van een omgevingsvergunning vast welke cultuurhistorische waarden beschermd dienden te worden en op welke wijze dat gebeurt.
7. Evalueer na enkele jaren de uitvoering van de regeling om te zien of die belangenafweging tot goede resultaten leidt, en betrek een ruime kring van betrokkenen bij die evaluatie.De rekenkamer op verzoek of op eigen initiatief zo'n onderzoek kunnen instellen. Beknibbel op dit moment niet op de omvang van het gebied waarbinnen de hoofdbestemming wordt uitgebreid met de dubbele bestemming "cultuurhistorische waarden". Behandeling van omgevingsvergunningen zal voor het hele gebied door het bestaan van steeds meer verschillende gezichtshoeken en belangen toch steeds ingewikkelder worden. Richt het proces in op die bestaande complexiteit, en niet op een verlangen naar de eenvoud en eenduidigheid van het verleden.

Reactie: Net als reclamanten vindt de gemeente het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van belang. Vandaar dat alsnog een Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) is. Reclamant is bovendien gekend door de auteur van het rapport bij de totstandkoming van het CHO.
Om deze documenten de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld. Het CHO beschrijft de landschapstypen van Opsterland, geeft de kenmerken per landschapstype en geeft waarden aan. Kernmerken en waarden fungeren als toetsingskader wanneer voor bouwen, gebruiksveranderingen of voor vergunningplichtige werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De kenmerken en waarden zijn met name richtinggevend bij afwijkings- en wijzigingsprocedures. De landschapskaart vult het CHO aan en geeft voldoende handvatten voor de gemeentelijke toetsers om de gewenste landschappelijke inpassing en de bescherming van de cultuurhistorische waarden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen te garanderen. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning zal, net als nu het geval in bij toetsing van plannen aan het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, zorgvuldig worden beoordeeld aan de hand van het type (cultuur)landschap dat van toepassing is. Toetsing vindt plaats via het evenredigheidsbeginsel. De belangenafweging dient altijd naar redelijkheid te worden toegepast. Als de cultuurhistorische belangen in een geval zeer groot zijn en het landbouwbelang veel minder groot, zal de afweging in het voordeel van de cultuurhistorische belangen uitvallen. Andersom zal dat in het voordeel van de landbouw uitvallen.

Specifiek is gekozen om in het kader van dit bestemmingsplan het aardkundige reliëf te adequaat te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd, zoals dat in figuur 4 van de toelichting is aangegeven. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’ is op dit gebied gebaseerd.

Met het opnemen van een omgevingsvergunningstelsel in deze bestemming voor onder andere het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden, is bescherming voldoende gewaarborgd. Niet ontkend wordt dat hierbij ook de belangen van de landbouw worden afgewogen, gelet op het feit dat het uiteindelijk om agrarische gronden gaat waar economische belangen ook een rol spelen. Het bestemmingsplan mag geen te grote inbreuk maken op beperking van eigendomsrechten in die zin dat het gebruik van gronden zodanig wordt ingeperkt dat uitvoering van agrarisch activiteiten niet of nauwelijks mogelijk wordt gemaakt.

Ten slotte geven reclamanten aan blij te zijn dat er een manier is gevonden om de uitkomsten van het archeologisch waarden-onderzoek en van de gebiedsdiscussie over het inrichting van het Koningsdiep als onderdeel van de EHS via een wijzigingsbesluit op een later moment in het bestemmingsplan op te nemen. Hetzelfde geldt voor de gesprekken die reclamanten met enkele medewerkers van de gemeente hebben gehad om te kunnen verkennen welke problemen en beperkingen er spelen bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied.

Reactie: Deze opmerking is voor kennisgeving aangenomen

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 71
De zienswijze is een aanvulling op de zienswijze die geregistreerd is onder nummer 57 en heeft betrekking op de volgende onderdelen:

De Beetstertuin, het perceel naast Beetsterweg 13, heeft in het ontwerpbestemmingsplan de bestemming "Bos". Feitelijk is het echter een kwekerij van bosplantsoen en wordt tevens gebruikt voor kerstbomenteelt. Derhalve zou het eigenlijk de bestemming "Agrarisch - Kwekerij" moeten hebben. Nu is het echter zo dat reclamant er een nieuwe bestemming aan wil geven en er volkstuintjes in ontwikkeling wil brengen. Verzocht wordt aan dit perceel een bestemming te geven in overeenstemming met het toekomstig gebruik als volkstuintjes.

Reactie: De bosbestemming die voor het betreffende perceel geldt, vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, waar dit gebied eveneens een bestemming ‘Bos’ heeft. Gelet op het feit dat het gebied kan beschouwd worden als ‘productiebos’ en er bij de gemeente nooit (principe)verzoeken zijn ingediend waarin om een bestemmingswijziging wordt verzocht, blijft de bosbestemming vooralsnog gehandhaafd. Het bestemmingsplan voorziet namelijk in een conserverende regeling, wordt terughoudend omgegaan met (toekomstige) ontwikkelingen. Het toekennen van een agrarische bestemming (kwekerij of volkstuin), zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.

Grote gebieden van het bezit van reclamant hebben een extra cultuurhistorische bescherming gekregen. Nu stelt reclamant vast dat enige gebieden die naar zijn mening ook deze extra bescherming verbieden niet als zodanig zijn bestemd. Het gaat met name om het achter Harinxma State gelegen Roekebos tot aan de gemeentegrens en om het gedeelte van het Bovenveld dat aan de Gemeente Smallingerland grenst. Verzocht wordt aan deze twee gebieden ook de extra beschermingsstatus te geven.

Reactie: In het bestemmingsplan is gekozen het aardkundige reliëf te beschermen. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd, dat in figuur 4 van de toelichting is weergegeven.

De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft. De bestemming 'Waarde – Cultuurhistorie' is op dit gebied gebaseerd. Dat wil niet zeggen dat de overige gebieden geen bescherming wordt geboden. De landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden worden namelijk ook nog eens beschermd in de gebiedbestemmingen 'Bos' en 'Natuur' via een omgevingsvergunningenstelsel.

Tegenover het Tolhekbos aan de Swaechsterwei heeft een langwerpig perceel in zijn geheel een woonbestemming gekregen. Reclamant verzoekt de woonbestemming te beperken tot de twee woningen aan de Noord- en Zuidzijde van dit perceel en de rest van dit perceel de bestemming 'Bos' te geven, omdat er sinds eeuwen sprake is van een bosperceel.

Reactie: Bij de beantwoording van de inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan van reclamant (inspraakreactie 18, administratienummer 19) hebben wij over deze zienswijze reeds een standpunt ingenomen. In de beantwoording van de inspraakreactie hebben wij aangegeven dat beide percelen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990) ook geen bosbestemming hebben. De percelen behoren bovendien tot de huiskavels van Sweachsterwei 1 en Heidereed 15 te Lippenhuizen, waardoor er geen reden is geweest om een bosbestemming toe te kennen. Hiervan hebben wij reclamant in het kader van de inspraakprocedure reeds op de hoogte gesteld. De volledige reactie hierop is opgenomen in bijlage 6 bij de toelichting van het bestemmingsplan. Er zijn geen zwaarwegende redenen om nu een ander standpunt op deze zienswijze in te nemen.

Tussen de Bûtewei en de bossen bij de Lippenhuisterheide geeft het ontwerp het gehele gebied een agrarische bestemming. In de daar gelegen graslanden bevinden zich echter meerdere houtwallen en singels die geheel bebost zijn. Reclamant geeft in overweging op de kaart deze singels en houtwallen in te tekenen en deze percelen de bestemming 'Bos' te geven. Mocht dat om technische redenen niet mogelijk zijn dan zou reclamant graag in de bij dit gebied behorende tekst in het ontwerp opgenomen zien dat dit agrarische gebied verscheidene houtwallen en singels omvat die als zodanig gehandhaafd dienen te worden (of woorden van vergelijkbare strekking).

Reactie: De bescherming van houtwallen en houtsingels binnen de agrarische bestemming vindt zijn oorsprong in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990. In dat bestemmingsplan is het verwijderen van houtsingels, houtwallen en andere houtopstanden aanlegvergunningplichting (omgevingsvergunningplichtig) gesteld. De te handhaven houtsingels en houtwallen, alsmede de te handhaven structuurlijnen die in het bestemmingsplan waren aangeduid konden uitsluitend met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid onder bepaalde voorwaarden worden verwijderd.
Het nieuwe plan is in beginsel op deze regels gebaseerd, met dien verstande dat er is gekozen het aantal regels te beperken.
Gekozen is voor een systeem waar de houtwallen en houtsingels binnen de agrarische bestemming worden beschermd door een omgevingsvergunningenstelsel. In artikel 3 lid 3.7 is het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voor zover de Boswet en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is, pas mogelijk als dit wordt getoetst aan onder andere de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In de praktijk betekent dit dat een verzoek tot het doen van een ruimtelijke ingreep (omgevingsvergunning, afwijking, wijziging) wordt beoordeeld op de effecten van onder ander landschap en cultuurhistorie. Zo'n beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de landschapskaart en het CHO, welke als bijlage bij de regels is opgenomen en daarmee een juridische status heeft. Dit houdt in dat, ondanks dat houtwallen en houtsingels binnen de bestemming 'Agrarisch' niet specifiek zijn bestemd, het bestemmingsplan voldoende garantie biedt voor het behoud van de waardevolle houtopstanden. De bestemmingsomschrijving is hierin ook voldoende duidelijk. In artikel 3 lid 3.1 sub h is namelijk bepaald dat de bestemming 'Agrarisch' mede is bestemd voor *'het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de natuurlijke waarden'*. Dit wordt vervolgens geëffectueerd in onder meer artikel 3 lid 3.7.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamant 72

Reclamant heeft plannen om in de toekomst op het perceel Duerswâldmerwei 15 te Bakkeveen een nieuwe woning te bouwen, echter niet geheel op dezelfde plek. Reclamant meent dan ook dat dit mogelijk wordt gemaakt in het nieuwe bestemmingsplan met inachtneming van de bouwregels artikel 17.4.1 onder b waarin vermeld staat dat een (deel) van een hoofdgebouw op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel mag worden gebouwd, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde. Dit gelet op het feit dat er naar mening van cliënt geen geluidsgevoelige objecten in de omgeving aanwezig zijn en de woning zelf verder van de weg zal worden gebouwd. Ter verduidelijk heeft reclamant dit dan ook uitgewerkt middels een schets, welke overigens niet bindend mag zijn voor de toekomst, maar slechts is toegevoegd ter indruk.

Reactie: De regeling van het bestemmingsplan voorziet inderdaad in een regeling om een woning te kunnen verplaatsen. Dit betreft evenwel een afwijkingsprocedure die pas gevolgd kan worden na het indienen van een omgevingsvergunning. Er wordt in dit stadium geen standpunt ingenomen of deze verplaatsing zonder meer mogelijk is. Het meewerken aan een dergelijk verzoek zonder dat daar een gemotiveerde aanvraag aan ten grondslag ligt, is in strijd met een goede ruimtelijke ordening en kan derhalve niet worden gehonoreerd. Op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een concreet verzoek, kunnen wij pas een en ander beoordelen en hierover een standpunt innemen. Bij die beoordeling zullen alle aspecten worden meegenomen om te kunnen komen tot een goede ruimtelijke en milieuhygiënische afweging van het verzoek.
Overigens kan ten aanzien van de door reclamant bijgevoegde schets worden opgemerkt dat de ingetekende woning met een oppervlakte van circa 320 m² niet past binnen de regeling van het bestemmingsplan. Op grond van het gemeentelijk beleid mag de oppervlakte van de woning maximaal 150 m². Bij afwijking bestaat de mogelijkheid om de woning inclusief de daarbij behorende erfbebouwing te vergroten tot een gezamenlijke oppervlakte van maximaal 300 m². Dit sluit aan bij het provinciaal beleid voor woningen in het buitengebied.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 73

Reclamanten hebben een gedeelte van het perceel na toestemming van de gemeente Opsterland in gebruik voor kuilopslag van organisch materiaal ten behoeve van zijn bedrijfsactiviteiten aan de Tramweg 17 te De Knipe. Het betreffende gedeelte van het perceel is echter in het ter inzage liggende ontwerpbestemmingsplan bestemd als Agrarisch. Reclamanten hebben gelet op de aanleg reeds in 2007 middels inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan verzocht dit planologisch te regelen in het nieuwe bestemmingsplan en gaat niet akkoord met de gemeentelijke reactie. Dit mede gezien de eerdere gemeentelijke reactie op de aanvraag voor een aanlegvergunning. Reclamanten verzoeken dan ook nogmaals tot het zodanig bestemmen van het gedeelte van het perceel gelegen in bestemmingsplan Buitengebied Opsterland zodanig dat de huidige, reeds in 2007 opgestarte activiteiten op het perceel planologisch geborgd zijn. Dit alles ten doel om de vergunde bedrijfsvoering op de Tramweg 17 voort te kunnen zetten in de toekomst.
Verzocht wordt om het in gebruik zijnde perceel zoals weergegeven in bijgaande schets zodanig te bestemmen dat de activiteiten (opslag van organisch materiaal ten behoeve van de ter plaatse aanwezige bedrijfsactiviteiten) geborgd zijn in het bestemmingsplan.

Reactie: Bij de beantwoording van de inspraakreactie op het voorontwerpbestemmingsplan van reclamanten (inspraakreactie 13, administratienummer 14) hebben wij over deze zienswijze reeds een standpunt ingenomen.

In de beantwoording van de inspraakreactie hebben wij aangegeven dat aan de uitbreiding van het bedrijf met een dergelijke schaal en omvang (bouwblok van 1,5 ha) in het kader van een conserverend plan als het bestemmingsplan Buitengebied niet tegemoet kan worden gekomen en is geadviseerd een apart planologisch traject te volgen voor deze locatie, alwaar ook de gemeente Heerenveen nauw bij betrokken is. Er zijn thans geen zwaarwegende redenen om nu een ander standpunt op deze zienswijze in te nemen.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 74

In het nu ter inzage liggende ontwerp is het bedrijf van reclamanten aan de Binnenwei 9 te Siegerswoude de bestemming "Bedrijf" voorzien van de aanduiding 'Agrarisch loonbedrijf' van toepassing. Reclamanten hebben al gedurende de tijd de agrarische loonwerkactiviteiten uitgebreid met het verrichten van grondverzet-, cultuurtechnische- en sloop- en transportwerkzaamheden. Het bedrijf past binnen de terminologie zoals opgenomen in de Verordening Romte Fryslân d.d. 15 juni 2011, artikel 5.3.1 onder 2 aan te merken als een bestaand, niet aan het beheer, onderhoud of productievermogen van het landelijk gebied gebonden bedrijf. De feitelijke uitvoering van de loonwerkactiviteiten vindt plaats buiten de eigen inrichting (Binnenwei 9) i.e. op de locaties van opdrachtgevers zoals voor waterschappen, agrariërs, overheden, natuurverenigingen, groenvoorzieningen, particulieren, nutsbedrijven, aannemers, e.d.
Werkterreinen zijn o.a.: beheer/onderhoud watergangen en bermen, baggerwerken, agrarisch, cultuurtechnisch, sport- recreatieterreinen, grondverzet, landschapsbeheer - en onderhoud, recreatie, groenvoorziening, e.d.;

De werkzaamheden vinden nagenoeg allen plaats in/voor het landelijk gebied. Het onderhoud en beheer van watergangen, sloten en bermen is allemaal buitengebied georiënteerd. Door gebieds- en marktontwikkeling, maar ook door wet- en regelgeving (bijv. mestaanwendingsperiode van 1 februari t/m 1 augustus!), leidt er toe dat het bedrijf ook voor andere markten diensten moet aanbieden om zo een jaarrond werk (c.q. behoud van personeel) te kunnen blijven verwezenlijken.

Binnen de inrichting van reclamanten zijn faciliteiten aanwezig en noodzakelijk ten behoeve van het stallen/parkeren van het materieel en machines, repareren en onderhouden van het materieel in eigen beheer, manoeuvreren, opslag van hulpmiddelen /-werktuigen/ containers, etc.

Eveneens zijn voorzieningen (opslagvakken) aanwezig voor de (tijdelijke) op- en overslag van bouw-, grond-, afvalstoffen en groenmaterieel, i.r.t. een strategische werkvoorraad, ten behoeve van én voor de dienstverlening aan derden.

Voor het bedrijf is de bestemming 'bedrijf' (ex. Artikel 5) opgenomen met de nadere aanduiding 'agrarisch loonbedrijf'. Een definitie of uitwerking van agrarisch loonbedrijf is niet opgenomen.

Als suggestie wordt meegegeven om - al dan niet in de Toelichting van het plan - nader in te gaan op de diverse werkvelden van het 'agrarisch loonbedrijf" ofwel de terminologie 'cumelabedrijf' op te nemen. Geopteerd wordt om qua definitie aan te sluiten bij de omschrijving zoals hierna omschreven:

Agrarisch loonbedrijf: een bedrijf dat uitsluitend of overwegend gericht is op het verlenen van civieltechnische diensten en/of cultuurtechnische diensten of het verlenen van diensten aan agrarische bedrijven met behulp van werktuigen.

Reclamanten verzoeken verder tot het opnemen van wijzigingsregels die het mogelijk maken om de bestemming van het betreffende gedeelte van het perceel in eigendom van cliënt, aangemerkt als zoekgebied voor een toekomstige uitbreiding van het bedrijf in de komende planperiode, in het ontwerpbestemmingsplan bestemd als Agrarisch, Artikel 3 te kunnen wijzigen middels een wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van de uitbreiding van het bestemmingsvlak bestemd als Artikel 5- Bedrijf (agrarisch loonbedrijf) onder voorwaarden.

Reactie: Reclamanten hebben in het kader van de inspraak op het voorontwerpbestemmingsplan een reactie ingediend van vergelijkbare aard (inspraakreactie 56, administratienummer 58).

In dat geval ging het over het bij recht mogelijk maken van een groter bouwvlak dat is afgewezen. Nu wordt verzocht om het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid teneinde de uitbreiding van het bedrijf mogelijk te maken. Ten aanzien hiervan het volgende.
Vanuit het gemeentelijke en provinciale beleid wordt terughoudend omgegaan met uitbreiding van bedrijfspercelen in het buitengebied. De bedrijfsuitbreiding dient in principe op het bestaande perceel plaats te vinden. Ingevolge artikel 5 lid 5.2.1 subleden a, b en c geldt voor agrarische loonbedrijven dat het perceel 60% mag worden bebouwd, met een afwijking naar 80% (onder strikte voorwaarden). Binnen deze marges dient de uitbreiding derhalve te worden gezocht.
In artikel 5.3.1. lid a van de provinciale Verordening Romte is voor bedrijven in het buitengebied bepaald zij slechts met 15% ten opzichte van het bestaande bebouwde oppervlak mogen uitbreiden. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in deze mogelijkheid op de betreffende locatie. Een uitbreiding met 50% is op grond van de Verordening Romte weliswaar mogelijk (artikel 5.3.1 lid b), maar de voorwaarden die hieraan verbonden zijn, zijn zodanig dat een dergelijke uitbreiding alleen kan plaatsvinden met een planherziening. Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor het uitbreiden van een bedrijfsperceel is dan ook in strijd met de Verordening Romte en is daarom niet opgenomen.
Voor het opnemen van een definitie voor agrarisch loonbedrijf wordt geen noodzaak gezien. Zoals uit de zienswijze van reclamanten blijkt bestaat er geen verschil van mening over de bestemmingskeuze die voor het betreffende perceel is gemaakt.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Reclamanten 75
In het nu ter inzage liggende ontwerp is het bedrijf van reclamanten aan het Mandefjld 15a te Bakkeveen de bestemming "Bedrijf" voorzien van de aanduiding ‘Agrarisch loonbedrijf’ van toepassing. Reclamanten hebben al gedurende de tijd de agrarische loonwerkactiviteiten uitgebreid met het verrichten van grondverzet-, cultuurtechnische- en sloop- en transportwerkzaamheden. Het bedrijf is overeenkomstig de terminologie zoals opgenomen in de Verordening Romte Fryslân d.d. 15 juni 2011, artikel 5.3.1 onder 2 aan te merken als een bestaand, niet aan het beheer, onderhoud of productievermogen van het landelijk gebied gebonden bedrijf.
De feitelijke uitvoering van de loonwerkactiviteiten vindt plaats buiten de eigen inrichting (Mandefjild 15a) i.e. op de locaties van opdrachtgevers zoals voor waterschappen, agrariërs, overheden, natuurverenigingen, groenvoorzieningen, particulieren, nutsbedrijven, aannemers, e.d. Werkterreinen zijn o.a.: beheer/onderhoud watergangen en bermen, baggerwerken, agrarisch, cultuurtechnisch, sport- recreatieterreinen, grondverzet, landschapsbeheer- en onderhoud, recreatie, groenvoorziening, e.d. De werkzaamheden vinden nagenoeg allen plaats in/voor het landelijk gebied. Het onderhoud en beheer van watergangen, sloten en bermen is allemaal buitengebied georiënteerd. Door gebieds- en marktontwikkeling, maar ook door wet- en regelgeving (bijv. mestaanwendingsperiode van 1 februari t/m 1 augustus!), leidt er toe dat het bedrijf ook voor andere markten diensten moet aanbieden om zo een jaarrond werk (c.q. behoud van personeel) te kunnen blijven verwezenlijken.
Binnen de inrichting van reclamanten zijn faciliteiten aanwezig en noodzakelijk ten behoeve van het stallen/parkeren van het materieel en machines, repareren en onderhouden van het materieel in eigen beheer, manoeuvreren, opslag van hulpmiddelen /-werktuigen/ containers, etc.

Eveneens zijn voorzieningen (opslagvakken) aanwezig voor de (tijdelijke) op- en overslag van bouw-, grond-, afvalstoffen en groenmaterieel, i.r.t. een strategische werkvoorraad, ten behoeve van én voor de dienstverlening aan derden.

Voor het bedrijf is de bestemming 'bedrijf' (ex. Artikel 5) opgenomen met de nadere aanduiding 'agrarisch loonbedrijf'. Een definitie of uitwerking van 'agrarisch loonbedrijf is niet opgenomen. Als suggestie wordt meegegeven om - al dan niet in de Toelichting van het plan - nader in te gaan op de diverse werkvelden van het 'agrarisch loonbedrijf" ofwel de terminologie 'cumelabedrijf' op te nemen. Geopteerd wordt om qua definitie aan te sluiten bij de omschrijving zoals hieronder omschreven:

Agrarisch loonbedrijf : een bedrijf dat uitsluitend of overwegend gericht is op het verlenen van civieltechnische diensten en/of cultuurtechnische diensten of het verlenen van diensten aan agrarische bedrijven met behulp van werktuigen.

Reclamanten verzoeken verder tot het opnemen van wijzigingsregels die het mogelijk maken om de bestemming van het betreffende gedeelte van het perceel in eigendom van cliënt, aangemerkt als zoekgebied voor een toekomstige uitbreiding van het bedrijf in de komende planperiode, in het ontwerpbestemmingsplan bestemd als Agrarisch, Artikel 3 te kunnen wijzigen middels een wijzigingsbevoegdheid ten behoeve van de uitbreiding van het bestemmingsvlak bestemd als Artikel 5- Bedrijf (agrarisch loonbedrijf) onder voorwaarden.

Reactie: Reclamanten hebben in het kader van de inspraak op het voorontwerpbestemmingsplan een reactie ingediend die betrekking had op het perceel Mandefjild 15a te Bakkeveen (inspraakreactie 9, administratienummer 10). Naar aanleiding daarvan is het bouwvlak van het bedrijf aangepast c.q. vergroot. Nu wordt verzocht om het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid teneinde een vervolguitbreiding van het bedrijf mogelijk te maken. Ten aanzien hiervan het volgende.
Vanuit het gemeentelijke en provinciale beleid wordt terughoudend omgegaan met uitbreiding van bedrijfspercelen in het buitengebied. De bedrijfsuitbreiding dient in principe op het bestaande perceel plaats te vinden. Ingevolge artikel 5 lid 5.2.1 subleden a, b en c geldt voor agrarische loonbedrijven dat het perceel 60% mag worden bebouwd, met een afwijking naar 80% (onder strikte voorwaarden). Binnen deze marges dient de uitbreiding derhalve te worden gezocht.
In artikel 5.3.1. lid a van de provinciale Verordening Romte is voor bedrijven in het buitengebied bepaald dat zij slechts met 15% ten opzichte van het bestaande bebouwde oppervlak mogen uitbreiden. Het voorliggende bestemmingsplan voorziet in deze mogelijkheid op de betreffende locatie. Een uitbreiding met 50% is op grond van de Verordening Romte weliswaar mogelijk (artikel 5.3.1 lid b), maar de voorwaarden die hieraan verbonden zijn, zijn zodanig dat een dergelijke uitbreiding alleen kan plaatsvinden met een planherziening. Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor het uitbreiden van een bedrijfsperceel is dan ook in strijd met de Verordening Romte en is daarom niet opgenomen.
Voor het opnemen van een definitie voor agrarisch loonbedrijf wordt geen noodzaak gezien. Zoals uit de zienswijze van reclamanten blijkt bestaat er geen verschil van mening over de bestemmingskeuze die voor het betreffende perceel is gemaakt.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.

<u>Reclamanten 76</u>
Reclamanten hebben middels een inspraakreactie tegen het voorontwerpbestemmingsplan verzocht tot het uitbreiden van het bouwvlak en hierbij in de schets behorende bij de inspraakreactie bepaalde maten aangegeven. De gemeente heeft in het ontwerpbestemmingsplan het bouwvlak vergroot naar 1,5 hectare. Echter, reclamanten verzoeken tot het aanpassen van de vorm van het bouwvlak gelet op het feit dat hij graag minimaal 165 diepte in het bouwvlak wenst en dan ook liever ziet dat het bestemmingsvlak minder breed wordt. Verzocht wordt om het bouwvlak aan te passen conform de bijgeleverde tekening.

Reactie: Het beleid met betrekking tot agrarische bedrijven is als volgt. Agrarische bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE hebben ruime uitbreidingsmogelijkheden gekregen. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Het bouwvlak van 1,5 hectare is daarbij in principe zoveel mogelijk afgestemd op de bestaande inrichting van het bouwperceel in combinatie met en de verwachte uitbreidingwensen van de agrariër. Dit uiteraard rekening houdend met de begrenzing van het bouwvlak opgenomen in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, de bestaande landschappelijke structuren en de milieusituatie (afstanden tot woningen).
In de onderhavige situatie wensen reclamanten een uitbreiding die niet in overeenstemming is met de in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen richting. Vanuit praktische overwegingen wordt een dieper, maar smaller bouwblok voorgesteld dat geen afbreuk doet aan de gemeentelijke beleidsuitgangspunten. Het verlengen van de het bouwperceel in zuidelijke richting heeft geen consequenties voor de milieusituatie.

Er bevinden zich in die uitbreidingsrichting geen milieugevoelige objecten. Het enigszins verlengen van het bouwblok past bovendien prima in de langgerekte kavelstructuur van het gebied. Ook doet de 'verdieping' van het bouwperceel geen afbreuk aan de milieusituatie of privacy (uitzicht) van de belendende of tegenover gelegen percelen. Om die reden wordt de door reclamanten voorgestelde aanpassing aanvaardbaar geacht en is deze niet in strijd met een ruimtelijke ordening.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot het toekennen van aangepast bouwperceel van 1,5 hectare aan het Mandefjild 13a te Bakkeveen conform het door reclamanten aangeleverde voorstel.

Reclamanten 77

Archeologie
Reclamanten constateren dat niet alle te beschermen locaties op de verbeelding staan. Voor de periode ijzertijd-middeleeuwen (streven naar behoud) betreft dit een redelijk groot gebied ten zuidoosten van Ureterp. Voor de periode steentijd-bronstijd (streven naar behoud) betreft dit een aantal gebieden ten zuiden van Ureterp en rond Wijnjewoude. Hoewel deze laatste gebieden wel zijn voorzien van een dubbelbestemming Waarde - cultuurhistorie, achten reclamanten de bijbehorende beschermingsregels in dit geval niet voldoende, omdat het archeologische criterium ontbreekt. Reclamanten achten het noodzakelijk in een ambtelijk overleg de bedoelde gebieden na te lopen. Verder zijn er uit de verdiepingsslag voor uw gemeente reeds gebieden naar voren gekomen die ook een beschermende regeling verdienen. Ook die gebieden zouden volgens reclamanten nu op de verbeelding moeten worden opgenomen.
Het door reclamanten noodzakelijk geachte ambtelijk overleg stond gepland op 3 december jl. en heeft waarschijnlijk al plaats gevonden. De uitkomsten van dat overleg dienen te worden verwerkt in het vast te stellen bestemmingsplan.

EHS
Reclamanten constateren dat enkele gebieden met de status EHS ontbreken op de verbeelding. Het gaat om de volgende gebieden:

- gebieden met de nummers 1 t/m 4 zoals weergegeven in de bijlagen. Deze percelen zijn in eigendom van Staatsbosbeheer en zijn als natuur in beheer en behoren een natuurbestemming te krijgen;
- gebieden met de letters A en B zoals weergegeven in de bijlagen. Deze gebieden zijn in eigendom van It Fryske Gea. Gebied A vormt een onderdeel van het begrazingscomplex samen met de heide van Allardsoog. Doel is een verdere verschraling naar heischraal-grasland. Gebied B zijn akkers waar extensief akkerbeheer wordt gepleegd ten behoeve van de akkertuinen. Beide gebieden dienen een natuurbestemming te krijgen.

De genoemde gebieden zijn op de bijlagen ingetekend.

Wijziging van Agrarisch naar Natuur
Binnen de bestemming Agrarisch is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemming te kunnen wijzigen in de bestemming Natuur. Wijziging is alleen mogelijk indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Waarden die hier niet zijn genoemd, maar nog wel aan dit rijtje toegevoegd moeten worden, zijn de archeologische waarden.

Algemene wijzigingsbevoegdheid
Bij de algemene wijzigingsregels is een bevoegdheid opgenomen om de bestemming te kunnen wijzigen in Recreatie - Verblijfsrecreatie. Dit ten behoeve van uitbreiding van een bestaande camping. Bij toepassing van de bevoegdheid dient in de plantoelichting te worden onderbouwd dat er sprake is van een kwaliteitsverbetering. Dit laatste dient als toetsingscriterium te worden opgenomen.

Afwijking ten behoeve van kleinschalige camping
In artikel 3.6.j. wordt middels een afwijking een kleinschalige camping mogelijk gemaakt. Als criterium dient hier te worden toegevoegd dat een erfinrichting is vereist, zoals dit ook in artikel 3.6.k, een afwijking ten behoeve van paardrijbakken, is opgenomen.

Reactie: De zienswijze is ingekomen buiten de wettelijke termijn van zes weken (verzonden op 17 december 2013) en is derhalve niet ontvankelijk. In het kader van de behandeling van de zienswijzen kan formeel geen standpunt worden ingenomen op deze zienswijze.

Reclamanten 78
Reclamanten hebben enkele percelen ter grootte van ca. 33.19.20 ha. (zie bijlage I) gelegen ten zuiden van Ureterp in eigendom. Reclamanten hebben bezwaar tegen de bestemming "Natuur" die u voor een deel van deze percelen *"rondom Turkeleeg"* heeft beoogd.

Reclamanten hebben tevens enkele eigendommen gelegen aan het Alddjip ter grootte van ca. 7.54.00 ha. in eigendom alsmede een perceel aan de Mounleane ter grootte van ca. 19.57.00 ha. Reclamanten hebben bezwaar tegen de bestemming "Natuur" die u voor deze percelen heeft beoogd (bijlage II). In het huidige bestemmingsplan is de bestemming "Agrarisch". De betreffende percelen worden momenteel ook voor agrarische doeleinden gebruikt. Een omvorming naar de bestemming "Natuur" is in deze dan ook strijdig met een goede ruimtelijke ordening. De gemeente heeft geen budget opgenomen om deze gronden in der minne te verwerven c.q. te onteigenen ten behoeve van de realisatie van de bestemming "Natuur". Reclamanten zien dan ook een forse waardedaling van hun eigendommen tegemoet. Reden waarom niet kan worden ingestemd met deze bestemmingswijziging.

Reclamanten verzoeken de gemeenteraad, op grond van de bovenstaande argumenten, de bestemming "Natuur" in het ontwerp bestemmingsplan van de eigendommen te verwijderen en de huidige bestemming "Agrarisch" te handhaven.

Reactie: De zienswijze is ingekomen buiten de wettelijke termijn van zes weken (na 19 december 2013 verzonden) en is derhalve niet ontvankelijk. In het kader van de behandeling van de zienswijzen kan formeel geen standpunt worden ingenomen op deze zienswijze.

Reclamanten 79
Reclamanten verzoeken om op de Tjalling Harkeswei 102 te Wijnjewoude de bestemming te wijzigen naar wonen/werken. Dit mede in verband met de beide naast gelegen buren waarvan de ene agrarisch is en de ander ook wonen/werken doet, met kleine landbouwvoertuigen.
Het verblijf wil men graag de functie laten houden als 'tijdelijk verblijf. Zoals het ook nu omschreven staat. Dit in verband met de problematiek van de jongeren van de stichting. De loods/schuur wil men graag gebruiken voor opslag machines van A & B dagbesteding bv. en kleine werkzaamheden.
Zolang er op de Merkebuorren nog geen goede accommodatie is om die woon/werk situaties op te vangen, wil men dit graag op de Tjalling Harkeswei houden. Volgens reclamanten past zowel de omgeving als de huidige situatie in woon/werk hier bij.

Reactie: Naar aanleiding van de zienswijze van reclamanten is de huidige planologische situatie van het perceel Tjalling Harkerswei 102 te Wijnjewoude nogmaals onderzocht. Hierbij is aan het licht gekomen dat bij besluit van 23 oktober 2008 met toepassing van artikel 19 lid 2 Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO oud) medewerking is verleend voor de opvang van (2) jongeren in de bestaande boerderij, het verzorgen van zelfstandigheidstraining in een gastenverblijf en het houden van dieren die verzorgd kunnen worden door kinderen met een beperking (zorgboerderij). Zowel het geldende regime (beheersverordening Buitengebied) als het onderhavige ontwerpbestemmingsplan voorziet met een woonbestemming niet in de mogelijkheid voor deze functies. Om de planologische situatie in overeenstemming te brengen met de vergunde situatie is aan het perceel de bestemming ‘Maatschappelijk’ toegekend, met dien verstande dat een deel van het bestemmingsvlak onbebouwd moet blijven. De bestemming van het perceel is daarmee vergelijkbaar met de bestemming van het perceel Merkebuorren 90 te Wijnjewoude waar reclamant ook zorgfuncties uitoefent.

Conclusie: De ingekomen zienswijze leidt tot aanpassing van het perceel Tjalling Harkeswei 102 naar de bestemming ‘Maatschappelijk’ met voor een deel de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bebouwingsvrije zone'.

===

Bijlage 2

Bestemmingsplan Buitengebied

Vastgesteld juni 2014

GEMEENTE OPSTERLAND
BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED
VASTGESTELD JUNI 2014

TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE **blz**

HOOFDSTUK 1 INLEIDING **1**

HOOFDSTUK 2 HUIDIGE SITUATIE **3**

2.1 Landschap 3
2.2 Bebouwing 14
2.3 Landbouw 18
2.4 Natuur 22
2.5 Wonen 26
2.6 Sport-, horeca- en recreatieve voorzieningen 27
2.7 Niet-agrarische bedrijvigheid 30
2.8 Diverse voorzieningen en functies 30
2.9 Infrastructuur 31
2.10 Waterhuishoudkundige aspecten 33

HOOFDSTUK 3 PLANOLOGISCHE BEPERKINGEN **37**

3.1 Geluidhinder 37
3.2 Luchtkwaliteit 37
3.3 Externe veiligheid 37
3.4 Overige milieutechnische belemmeringen 42
3.5 Ecologische waarden 43
3.6 Archeologische waarden 44
3.7 Waterhuishouding 44
3.8 Bodem 44
3.9 Milieuzonering bedrijven 45
3.10 Plan-merplicht 45

HOOFDSTUK 4 UITGANGSPUNTEN VOOR HET BESTEMMINGSPLAN **48**

4.1 Algemene uitgangspunten 48
4.2 Agrarische bedrijven 52
4.3 Niet-agrarische bedrijven 56
4.4 Wonen 57
4.5 Sport, horeca en recreatieve voorzieningen 61
4.6 Maatschappelijke functies 62
4.7 Landschap, water en bodem 62
4.8 Natuur- en Bosgebied 65
4.9 Water en waterbeheer 66
4.10 Infrastructuur 66
4.12 Archeologie 67
4.13 Windenergie 69

HOOFDSTUK 5 JURIDISCH KADER **70**

5.1 Functies in het bestemmingsplan 70
5.2 De verbeelding 70

5.3 De regels 70
5.4 Bestemmingen 72
5.3 Bestemmingsplanprocedure 76

HOOFDSTUK 6 UITVOERBAARHEID 77

6.1 Inleiding 77
6.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 77

BIJLAGEN

Bijlage 1 Ecologisch onderzoek buitengebied
Bijlage 2 Beleidskader
Bijlage 3 Planologische beperkingen
Bijlage 4 Onderzoek externe veiligheid
Bijlage 5 Onderzoek Cultuurhistorie
Bijlage 6 Eindverslag Inspraak
Bijlage 7 Overlegnota

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

AANLEIDING TOT ACTUALISATIE

Het geldende bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Opsterland dateert van 1990 en heeft op een aantal onderdelen zijn actualiteit verloren. Dit geldt zowel voor het beleid dat ten grondslag ligt aan het plan als voor de feitelijk in het plan opgenomen situatie en de bijbehorende regelingen. Dit is voor het gemeentebestuur van Opsterland aanleiding geweest om te besluiten tot de herziening van het bestemmingsplan.

PROCES

In het kader van de totstandkoming van onderliggend bestemmingsplan is gestart met het opstellen van een Startnotitie en een Plan van aanpak. Deze notities zijn vooral bedoeld geweest om richting te geven aan het proces en de kaders te geven voor de inhoud. Vervolgens is met de Nota van Uitgangspunten (Inventarisatie– en uitgangspuntnota Bestemmingsplan Buitengebied 2008) een eerste hoofdstap gezet. Deze nota heeft de beleidsanalyse, inventarisatienota en beleidsvoorstellen samengebracht tot de te volgen uitgangspunten van het beleid. De Nota van Uitgangspunten, en de juridische vertaling daarvan, vormt daarmee de onderlegger van het bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan Buitengebied is de integrale herziening van het voorgaande bestemmingsplan. Dit betekent dat het onderliggende bestemmingsplan alle beleidsvelden voor het buitengebied omvat. Parallel aan het opstellen van de Nota van Uitgangspunten is door de gemeente op verschillende onderdelen beleid geformuleerd. Deze beleidsvoorstellen zijn uiteindelijk in onderliggend bestemmingsplan verwerkt. Het gaat daarbij om de volgende beleidsvoorstellen:

- Nota Serrestallen en agrarische bouwpercelen;
- Kadernotitie Vrijkomende agrarische bebouwing;
- Nota Kansen Benutten;
- Notitie Paardenhouderij.

VELDINVENTARISATIE

Van augustus tot en met oktober 2007 heeft een veldinventarisatie plaatsgevonden, waarbij alle functies, de ligging en de bebouwing geïnventariseerd zijn. Bewoners en eigenaren in het buitengebied hebben van eind november 2007 tot begin 2008 op de geregistreerde gegevens kunnen reageren. Eind 2007 heeft er nog een vervolginventarisatie plaatsgevonden van de oorspronkelijke boerderijen. Deze inventarisatie is een belangrijk uitgangspunt voor het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan geweest. Sinds de inventarisatie en de terinzageligging van het voorontwerp van het bestemmingsplan hebben zich nog de nodige ontwikkelingen voorgedaan waarmee in het plan rekening is gehouden.

BEGRENZING VAN HET PLANGEBIED

Het bestemmingsplan heeft betrekking op het buitengebied van de gemeente Opsterland. De ‘buitengrens’ van het plan wordt gevormd door de gemeentegrens van Opsterland. De kernen in de gemeente vallen niet binnen het Bestemmingsplan Buitengebied. De grenzen van de voor de kernen vigerende bestemmingsplannen vormen de ‘binnengrenzen’ van het plan.

Met het nieuwe bestemmingsplan zullen de verschillende bestemmingsplannen worden herzien die in tabel 1 zijn weergegeven.

Bestemmingsplan	**Vastgesteld door de raad**
Gorredijk - Rondweg	07-11-2000
Gorredijk Rondweg – De Leijen 13 e.o.	01-02-2010
Nij Beets - Zandwinput	18-09-2006
Beekdalhoeve Koningsdiep –(De Mersken 2 Ureterp)	10-01-2011
Bakkeveen - camping De Ikeleane	05-02-2007
Verbindingsweg Opperhaudmare/Hegebrechsterleane	05-10-1997
Exploiratieboring Langezwaag / Wijzigingsplan Mijnboulocatie Langezwaag	06-06-2011 / 27-08-2012
Gorredijk – Partiële herziening bestemmingsplannen Geluidzone bedrijventerrein Overtoom	05-07-1999
Beheersverordening Buitengebied	03-06-2013

Tabel 1. Bestemmingsplannen en beheersverordening die geheel of gedeeltelijk door het plan worden herzien

VOORONTWERP

Het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied heeft op grond van de gemeentelijke Inspraakverordening (2006) in de zomer van 2011 in het gemeentehuis te Beetsterzwaag en de bibliotheken van Gorredijk en Ureterp ter inzage gelegen. De stukken konden ook digitaal via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl en/of de gemeentelijke website worden ingezien.

Begin juli 2011 is eveneens een aantal instanties, in navolging van de gesprekken die in 2008 zijn gevoerd over de “Inventarisatie- en uitgangspuntennota Bestemmingsplan Buitengebied 2008”, mondeling geïnformeerd over de wijze waarop de inhoud van die nota e.d. is vertaald in het bestemmingsplan.

Deze inspraakfase is afgesloten met de formele vaststelling van het Eindverslag inspraak “Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied 2011” in oktober 2012.

LEESWIJZER

In de toelichting is aandacht geschonken aan de volgende aspecten:

- de huidige en feitelijke situatie in het plangebied (hoofdstuk 2);
- een samenvatting van de planologische kaders die mede bepalend zijn voor het ruimtelijke beleid van de gemeente (hoofdstuk 3). Het gehele kader van planologische beperkingen (en mogelijkheden) is in bijlage 3 opgenomen;
- het gemeentelijk ruimtelijk beleid voor het plangebied (hoofdstuk 4);
- een toelichting op de juridische vertaling van het gemeentelijk beleid (hoofdstuk 5);
- de uitvoerbaarheid van het plan (hoofdstuk 6).

De weergave van de belangrijkste beleidsnota’s en beleidslijnen, die gelden op zowel rijks-, provinciaal, intergemeentelijk als gemeentelijk niveau voor het buitengebied van de gemeente, zijn vanwege de omvang van het hoofdstuk als bijlage 2 bij deze toelichting opgenomen.

HOOFDSTUK 2 Huidige situatie

In dit hoofdstuk is ingegaan op de bestaande situatie in het plangebied. Hierbij komen diverse aspecten aan de orde, zoals de kenmerken van het landschap en de in het gebied aanwezige functies. Deze worden beschreven vanuit het perspectief van de voor een bestemmingsplan buitengebied relevante punten.

2.1 Landschap

Deze beschrijving van het landschap is ontleend aan het Cultuurhistorisch Onderzoek (bijlage 5). Daarin wordt de ontstaansgeschiedenis van het landschap beschreven en wordt het landschap geanalyseerd en wordt een waardestelling gedaan.

ONTSTAANSGESCHIEDENIS

In de voorlaatste ijstijd (Saalien tussen 370.000 en 130.000 jaar geleden) lag Fryslân onder een ijslaag die vanuit Scandinavië naar het zuiden geschoven was. Deze ijslaag bracht klei, zand en stenen mee (keileem) en vormde o.a. het Fries-Drents Plateau, waarvan de uitlopers zich tot in de Zuidelijke Wouden uitstrekken. In de laatste ijstijd (Weichselien 115.000-10.000 jaar geleden) bereikte het ijs Fryslân niet meer, maar de bodem was wel permanent bevroren en de vegetatie verdween.
In de warmere periode tussen de ijstijden smolt de ijskap waardoor er een stroom van smeltwater op gang kwam en die het zacht glooiende gebied aantastte door erosie. Deze smeltwaterstromen schuurden brede dalen uit, de voorlopers van de huidige beekdalen in het oosten van Fryslân en duidelijk zichtbaar op de hoogtekaart (Actueel Hoogtebestand Nederland figuur 1).

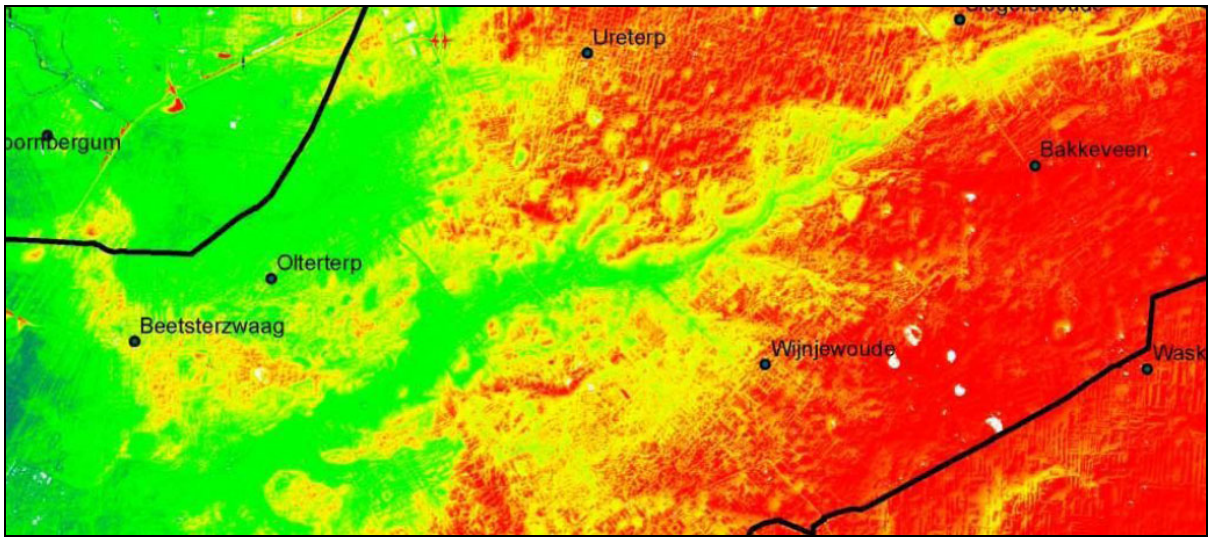

Figuur1: Hoogtekaart 2008

In de warmere perioden van het Weichselien trad er door wind en water ook erosie op en verdween het land onder een dikke laag dekzand. Daar waar het grondwater aan de oppervlakte kwam vormden zich, door de permanente vorst, heuvels met een ijskern, zogenaamde ijslenzen of pingo's.

Met het stijgen van de temperatuur verdween de ijskap en steeg de zeespiegel. Dit zorgde landinwaarts voor een stagnatie in de waterafvoer en er begonnen zich veenmoerassen te vormen op het keileem en dekzand.
Het veen breidde zich uit en vulde uiteindelijk ook de beekdalen en bedekte de hogere zandgronden.
Er was sprake van regelmatige bewoning aan het eind van de laatste ijstijd, zo'n 13.000 jaar geleden, maar door het oprukkende veen werd het gebied te nat en te geïsoleerd en lijkt in de loop van de bronstijd (2000-800 v.Chr.) de aanwezigheid van bewoning te verdwijnen.
Het duurde voor het huidige Opsterland tot vermoedelijk de late 10e eeuw voordat er via de veenriviertjes weer bewoners arriveerden. Het natuurlandschap werd een cultuurlandschap.
De ontwikkelingen en met name de ontginningen die toen in gang zijn gezet hebben de vorm van het huidige Opsterland bepaald en vormen het uitgangspunt voor de cultuurhistorische verkenning van het gebied.
De gemeente Opsterland heeft door de verschillend gevormde natuurlandschappen nu meerdere cultuurlandschappen binnen haar grenzen.

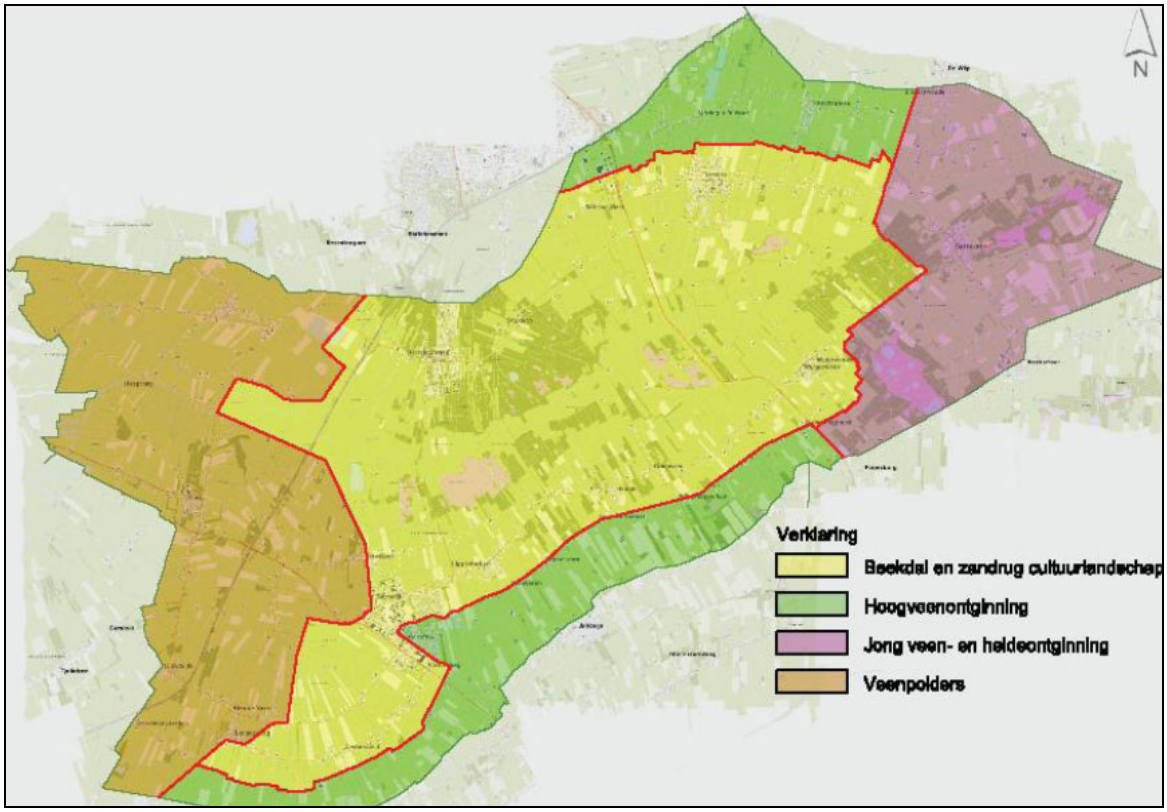

Figuur 2: gebiedsindeling cultuurlandschappen

GEBIEDSINDELING CULTUURLANDSCHAPPEN VAN DE GEMEENTE OPSTERLAND

De ontwikkeling van de verschillende landschappen heeft het hoogtepunt in verschillende tijdsvakken van de middeleeuwen tot nu beleefd.

- Het beekdal- en dekzandrug-cultuurlandschap is ontstaan vanuit de rivierontginningen in de middeleeuwen.
- De hoogveenontginningen vonden plaats in de 16e tot 18e eeuw.

- De veenpolders kennen hun ontstaan in de 19e en 20e eeuw, na de grootschalige laagveenontginningen in het Lage Midden met rampzalige overstromingen.
- De jonge veen- en heideontginningen waren vooral een resultaat van ontginnings- en werkverschaffingsprojecten in de 20e eeuw.

Al deze ontwikkelingen hebben bijgedragen aan de verschijningsvorm van het huidige cultuurlandschap.
In de topografische kaart 2012 (figuur 2) zijn deze verschillende gebieden aangegeven en deze worden hierna behandeld. De cultuurhistorische ontwikkelingen zijn leidend voor de gebiedsindeling en de benaming van de cultuurlandschappen van de gemeente. De gebiedsindeling wijkt op onderdelen af van het landschapsbeleidsplan. Ook de benaming is iets anders.
De unieke combinatie van natuurlijk landschap en zijn gebruik en bewoning heeft de diverse cultuurlandschappen gevormd en deze vormen de basis voor de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit.

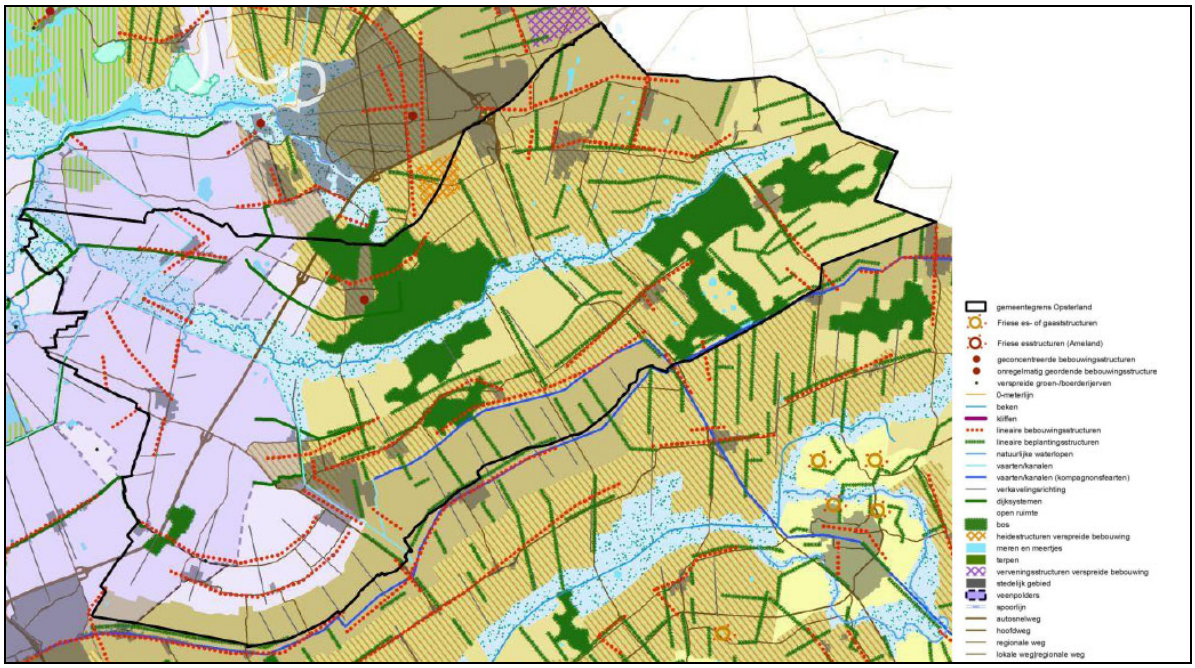

Figuur 3: cultuurhistorische structuren

CULTUURHISTORISCHE STRUCTUREN GEMEENTE OPSTERLAND (FIGUUR 3)

Cultuurhistorische ontwikkelingen die de hele gemeente betreffen zijn vooral te vinden in infrastructurele structuren voor bescherming en mobiliteit: (tol)wegen, voet- en kerkenpaden, (trek) vaarten en jaagpaden, opvaarten, sloten, dijken en spoor- en tramwegen.
De ontwikkelingsgeschiedenis van de gemeente is grotendeels bepaald door een samenspel van het aanwezige landschap en het gebruik van dit landschap door de bewoners, waardoor voor elk type cultuurlandschap een eigen ontwikkeling is gerealiseerd en een specifieke cultuurhistorische ontwikkeling is aan te geven.

Het landschap bepaalde de ontwikkeling van de samenleving tot in de 19e eeuw de industriële revolutie haar intree deed en de samenleving het landschap ging bepalen. Dit is vooral te zien in de infrastructuur van sporen en wegen die dwars over welke andere ontwikkeling of structuur uitgerold werd. De economische vooruitgang was hierbij het uitgangspunt.
Tot het midden van de 19e eeuw waren er maar weinig of geen verharde wegen in Opsterland. De belangrijkste verbindingen liepen van west naar oost, over de zandruggen. Er was een tolweg van Frieschepalen via Lippenhuizen en Gorredijk naar Heerenveen en Lemmer. De noord-zuid verbindingen waren voornamelijk over het water; er liep een tolweg van Beetsterzwaag naar Lippenhuizen
Deze oude structuren van tolwegen, kerkenpaden, jaagpaden en opvaarten raken ondergeschikt na de industriële groei. De tramwegen vormen een tussenvorm. Ze zijn een vorm van modernisering, van het moderne mobiele tijdperk, maar ze volgen nog wel de bestaande doorgaande routes. In 1882 kwam de stoomtramlijn Heerenveen-Gorredijk tot stand. Deze werd in 1884 doorgetrokken naar Drachten. In 1911 werd de lijn Gorredijk- Oosterwolde aangelegd.
Voor de waardebepaling zijn deze oorspronkelijke oude wegen, trambanen, voet- en kerkenpaden, dijken, vaarten en wijken van groot belang (zie bijlage 5). Uitgangspunt is de handhaving en waar mogeijk het herstel van de oorspronkelijke structuren.

AARDKUNDIGE RELIËFSTRUCTUUR GEMEENTE OPSTERLAND (FIGUUR 4)

De gemeente Opsterland heeft door haar ligging aan de uitlopers van het Fries-Drents Plateau een verscheidenheid aan landschappen en aardkundige ontwikkelingen binnen haar grondgebied, ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Deze ontwikkeling heeft ook een variatie aan reliëf voortgebracht. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Ook de dobben en pingoruïnes vormen een onderdeel vanuit dezelfde tijdsontwikkeling.
De hoogtekaart (figuur 1) laat zien dat er sprake is van duidelijke hoogteverschillen, niet alleen tussen het veengebied en het plateau, maar hierbinnen ook tussen de beekdalen en de zandruggen. Een combinatie van de hoogtekaart, de aangegeven aardkundig waardevolle gebieden (CHK2), hoogtelijnen en verschillen op de topografische kaart en visuele waarneming heeft reliëfbeeld opgeleverd (figuur 4).
De aangegeven grens is een relevante grens voor het gebied dat bescherming verdient, het is niet een absolute grens van het al dan niet aanwezige reliëf. Het gebied geeft met name aan waar de kwetsbaarheid van het reliëf in het landschap het grootst is en de meeste aandacht behoeft.
Het beekdal en de zandruggen zijn belangrijk en kwetsbaar; zo ook de zandkop bij Olterterp. Het voormalige dal van de Drait in het noordoosten van de gemeente is ook een historische en kwetsbare structuur.
Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is en bescherming nodig heeft. In het gebied dat op de kaart aangegeven wordt is het reliëf met het blote oog waar te nemen en vormt hierdoor een belangrijke waarde. Het reliëf in het gebied waar veel pingoruïnes aangetroffen worden, het oosten van de gemeente, is subtieler, maar belangrijk. Naast reliëf van de nog aanwezige pingoranden (die veelal verdwenen zijn) zijn de pingoruïnes ook informatiebronnen van vroegere klimatologische omstandigheden en de invloed van de mens in het gebied.

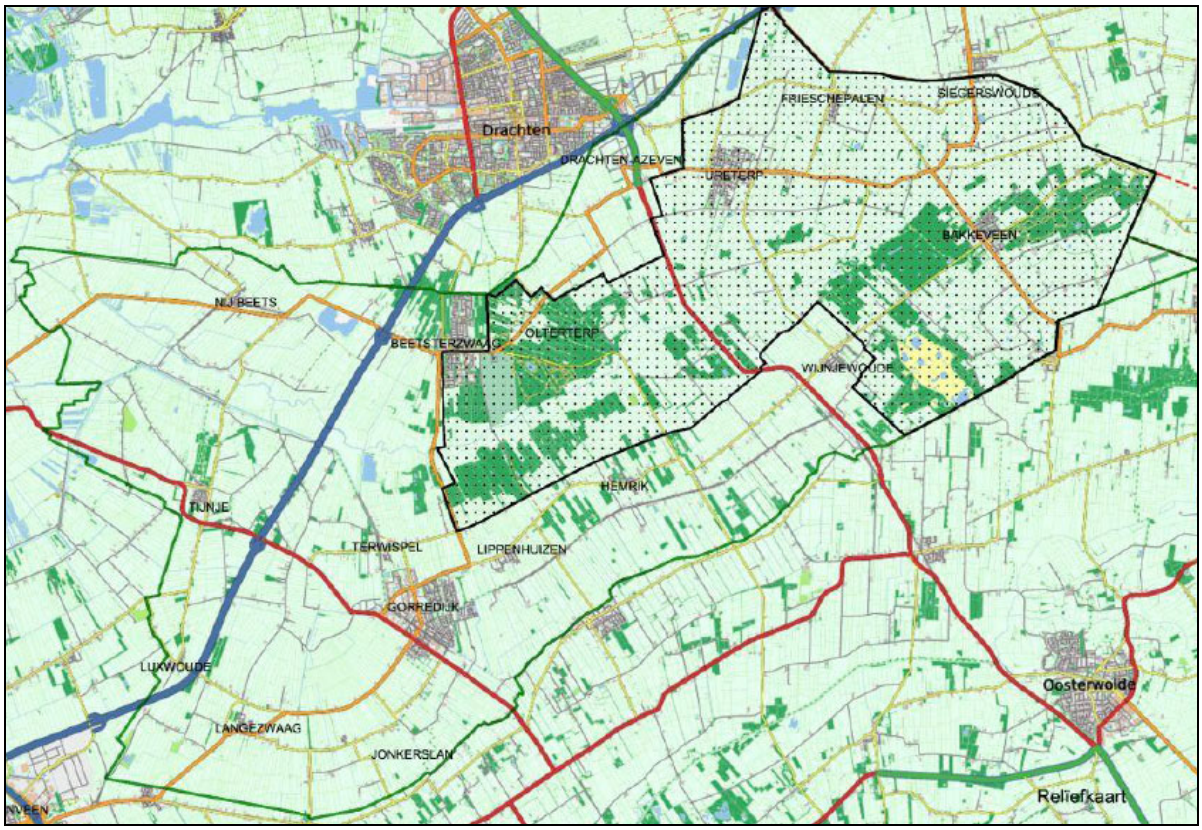

Figuur 4: Aardkundig reliëf

Een deel van het aangegeven gebied, zoals de Lippenhuisterheide, de Hemrikkerscharren, de Wijnjeterper Schar, de Duurswouderheide, de Bakkeveense duinen, wordt al beschermd vanuit natuur maar verdient ook bescherming vanuit het belang dat reliëf in dit gebied vertegenwoordigt.
De Mersken langs de Boorne / Alddjip, het gebied rond Ureterp aan de vaart en Frieschepalen en het voormalige dal van de Drait hebben duidelijk zichtbare hoogteverschillen. Hier geldt: het aanwezige reliëf respecteren en als uitgangspunt hanteren bij nieuwe ontwikkelingen.
Het reliëf in het landbouwgebied van het Mandeveld is dusdanig grootschalig geworden dat dit als onderdeel van de grootschalige agrarische ontwikkeling zijn verschijningsvorm houdt en behoeft geen expliciete bescherming.
Dit geldt ook voor het gebied rondom de Hemrik en Wijnjewoude. Er wordt voor de archeologie een verdiepingsslag uitgevoerd waarbij o.a. de dobben en pingoruïnes nader bestudeerd en gewaardeerd worden en de ontstaansgeschiedenis rondom verdwenen boerderijplaatsen, oude kerkhoven en huisterpen, zowel langs de Boorne / Alddjip als langs de voormalige Moerdiep / Wispel / Olde Ee.

HET BEEKDAL- EN DEKZANDRUG CULTUURLANDSCHAP

Zoals reeds vermeld zijn de beekdalen gevormd na de voorlaatste ijstijd. In de dalen en tegen de dekzandruggen heeft zich na de laatste ijstijd, een hoogveenpakket gevormd.
Het duurde voor het huidige Opsterland vermoedelijk tot de 10e / 11e eeuw voor er bewoning was. Het gebied was grotendeels bedekt met hoogveen met een zoom van lichte broek- of moerasbossen.

Men vestigde zich in eerste instantie op de grens van dit broekveen en het hoogveen, op de westelijke uitlopers van het Fries-Drents plateau, de dekzandruggen ten noorden en ten zuiden van de Boorne / Alddjip. Het gebied was via de riviertjes toegankelijk. De oudste bewoning is in de directe omgeving van die riviertjes, zoals de Boorne / Alddjip en Smalle Ee-Drait en de vrijwel verdwenen Wispel, gevonden. De bewoners maakten gebruik van deze riviertjes om hun veengronden te ontwateren door het graven van sloten haaks op de riviertjes. Deze sloten dienden tevens als perceel- en eigendomscheiding. Archeologisch onderzoek bij Wijnjeterp heeft aangetoond dat de vroeg, middeleeuwse bewoners dicht bij de rivier woonden. Deze oudste ontginningen langs de rivier werden omgevormd tot weiden en hooilanden. Door het ontwateren trad sterke daling van het maaiveld op en daardoor werden de bewoners gedwongen verder landinwaarts te trekken en te herbouwen. Het oude Friese recht van opstrek gold en dit betekende dat grond in het verlengde van wat men reeds bezat, ook automatisch eigendom werd. Men schoof dus op dezelfde kavel verder. Dit leidt tot de karakteristieke langgerekte verkavelingspatronen die uiteindelijk eindigen bij een dorpsgrens of grietenijgrens (‘scheyd’, ‘scheyding tuschen…’ Schotanus, 1718) of een parochiegrens (bij kerkeigendommen). De bebouwing vormde een nieuw lint verder landinwaarts. De oudere, eerdere locaties zijn verlaten. En de landen werden veelal als hooilanden benut. Hooilanden waren te schraal en nat voor vee en bouwland, maar zomers net droog genoeg om hooi te kunnen leveren. De locaties ‘old kerkhof’ herinneren nog aan de oude locaties, die zich tussen de 10e en 12e eeuw vanaf de rivier bewogen hebben naar de huidige locatie van de dorpen die in de late middeleeuwen (13e - 14e eeuw) zijn ontstaan.
In het westen van Opsterland zijn bij archeologisch onderzoek huissteden in het veen gevonden. Deze veenterpen tezamen met de oude kerkhoven en de verkavelingsrichting bevestigen een ontginning vanuit de veenstroompjes. Onder invloed van wateroverlast schoof de bewoning verder het veen in en vormden uiteindelijk in de middeleeuwen het lint Luxwoude- Langezwaag- Kortezwaag. Onder de huidige veenpolders schuilt een middeleeuwse ontwikkeling. De velden dicht bij de rivier zijn voor een deel weer verworden tot fenne (slecht weiland), schar (heideveld) of veld. De ontginning boven Lippenhuizen laat een uitgebreid netwerk aan ‘Lijdijcken’ zien. Leidijken zijn aangelegd om het reeds in cultuurgebrachte hoogveen en dan met name bouwland, te beschermen tegen het zure grondwater van het nog niet ontgonnen hoogveen dat hoger ligt. Het is een permanent opschuivend systeem, dynamisch en flexibel tot het veen opgebruikt is.

LANDGOEDERENGORDEL BEETSTERZWAAG / OLTERTERP

Beetsterzwaag is aanvankelijk een klein gehucht (kleiner dan Beets) op de dekzandrug langs de Boorne / Alddjip aan de doorgaande weg van Oldeboorn naar Bakkeveen en Drenthe.
Het wordt een belangrijke plaats binnen de grietenij Opsterland, mede door de aanwezigheid van grootgrondbezitters, al in de 17e eeuw. Zij waren stemhebbend en konden het bestuur van de grietenij bepalen. Zowel adel als ook gegoede burgers, rijk geworden door de hoogveenontginningen, vestigen zich in Beetsterzwaag en steken hun aanzien niet onder stoelen of banken.
De groei van het aantal ‘aanzienlijke woningen’ in Beetsterzwaag en Olterterp vindt vooral in het begin en midden van de 19e eeuw plaats. Hierbij krijgt de aanleg van parktuinen veel aandacht en ook het arsenaal bos wordt fors uitgebreid.

PARKLANDSCHAP RONDOM DE SLOTPLAATS

Ook in Bakkeveen is door grootgrondbezit een landgoed ontstaan. De Slotplaats werd in 1668 aangelegd. De grietman Tjaard van Aylva heeft rond die tijd alle gronden vanaf het Voorwerk (ten oosten van Siegerswoude) tot de Mandewyk (ten zuiden van Bakkeveen) verworven en bouwt het slot 'Het Blauwhuis'. Dit wordt in 1838 afgebroken. In 1818 verrees achter het Blauwhuis een landgoedwoning, die in 1920 verbouwd is en nu het theehuis De Slotplaats vormt. De heer Aylva bouwt niet alleen een voornaam huis maar ontwerpt ook de ruimtelijke lay-out van de bewoning rondom het slot, het 'nieuwe' Bakkeveen, in een strak grid met de Drachtster vaart / Bakkeveense vaart als as. Dit grid is ook toegepast op de parkomgeving van het huis. Deze grid is ook in de latere bosaanplant doorgevoerd. De bosaanplant was op de kadastrale kaart nog beperkt tot de Beakendyk, maar is eind 19e eeuw en in de loop van de 20e eeuw verder uitgebreid. Deze recentere bosaanplant volgt de middeleeuwse verkavelingrichting en hoort in dat opzicht bij het beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap, maar het landgoed zelf langs de vaart hoort eigenlijk bij de veenontginningen vanuit zijn ontstaansgeschiedenis.

DE HOOGVEENONTGINNINGEN

De plaatsen Luxwoude, Langezwaag en Kortezwaag zijn ontstaan door rivierontginningen vanuit de Wispel en Oude Ee10. De oorspronkelijke woonplaatsen lagen dichter bij de riviertjes, getuige een 'Old Kerkhof' bij Kortezwaag. Ook hier zijn, als gevolg van wateroverlast door het inklinken van het ontgonnen land, de woonplaatsen opgeschoven naar de huidige locatie. Was de vervening aanvankelijk voor eigen gebruik, in de 15e eeuw is er al sprake van georganiseerde ontvening in Opsterland. Er werd gewerkt met leidijken om het ontgonnen land te beschermen tegen het zure veenwater. Langs de Kliese is op de Schotanuskaart nog een 'leydyck' getekend; deze loopt verder naar het oosten, aan de zuidkant van de vervening vanuit Lippenhuysen en Hemrick.

In de 16e eeuw raakt de ontginning in het zuidwesten van de grietenij Opsterland in een stroomversnelling door de aanpak van een aantal particulieren met de aanleg van de Schoterlandse Compagnonsvaart en de Jonkersloot en Nye Sloot.
De Schoterlandse vaart die oorspronkelijk gepland was door Lippenhuizen en Hemrick, kan bij Kortezwaag niet verder doordat andere ondernemingen hier inmiddels bezittingen hebben en buigt naar beneden af, om via de meer zuidelijk gelegen as Jubbega-Donkerbroek verder oostwaarts te gaan.
Deze ontginningen onder Kortezwaag werd in de 2e helft van de 16e eeuw gestart door de familie Dekema. Ook was hier het echtpaar Jonker Renynck van Bourmanya te Couerden actief.
Hun nalatenschap werd in 1598 gekocht door de Leeuwarder zakenlieden Eelkes, Wisses en Nijenhuis. Er was al sprake van "een uitgaande sloote van de Veenscheidinghe aff tot inde Ee", de Jonkers Sloot, voor de waterafvoer via de Wispel naar de Ee. Deze verbinding , de Jonkers Sloot, was al voor 1580 door de Hege dyk (van 'Heerenveen na Gorredyck') gegraven met een verlaat tussen de Hege Dyk en de Olde Ee. Deze Sloot was blijkbaar niet geschikt voor turfschepen, want er wordt in 1606 toestemming gegeven om de 'Here-wegh' in Trimbeets (Gorredyck bestond nog niet) door te graven en daar een brug en sluiscomplex aan te leggen. Door veel protesten van vooral inwoners van het Lage Midden werd dit verhinderd. Uiteindelijk is het complex venen, waarin inmiddels ook de Gorresloot was gegraven, verkocht aan Hans van Wyckel en Tiberius van Oenema

en is rond 1630 een doorvaart met sluis in de Hege Dyk gemaakt. Dan ook ontwikkelt zich aan de sluis het veenkoloniale dorp, de vleck, Gorredyck. Deze 'Nye Landen' worden uiteindelijk onderdeel van de Opsterlandse Veencompagnie.

In 1641 wordt met inwoners van Noorder-Drachten en Zuyder-Drachten een overeenkomst gesloten dat de Drachtstervaart doorgetrokken gaat worden. De vaart wordt door een laagte (zie hoogtekaart) in het hoogveengebied getrokken, de vroegere bovenloop van de Drait. Het veen was nog onvergraven en wordt vanuit de vaart zowel aan de noord- als de zuidzijde ontgonnen. De hoeveelheid wijken is groot, de kavels zin smal en sporadisch bewoond. De Drait is een zijtak van de Wijde / Smalle Ee ten westen van Drachten en heeft zijn bovenloop vanuit het Fries-Drents plateau.
De bovenloop liep oorspronkelijk blijkens de hoogtekaart door noordoost Opsterland, maar hiervan is noch een aanduiding noch een verkavelingspatroon zichtbaar op de Schotanuskaart. Er is nog wel een leidijk zichtbaar onder de ingetekende wijken, zowel aan de noordkant als aan de zuidkant van de Drachtstervaart. Dit duidt op een al aanwezige ontginning tussen de leidijken en waarschijnlijk in het dal van de Drait. De vaart en het wijkenpatroon lijken de loop te volgen en zijn hoogst waarschijnlijk een afspiegeling van de toen aanwezige eigendomsverhoudingen c.q. verkaveling.
De Drachtstervaart wordt kort na 1656 doorgetrokken en is reeds in 1669 in Bakkeveen aangeland. Dit is het begin van de veenkolonie Bakkeveen. Uiteindelijk loopt de vaart door tot in het laatste hoogveengebied rond Haule, via de Mandewijk en via de Haulerwijkstervaart van Haulerwijk naar Veenhuizen. Het gebied heeft het reliëf van een beekdal- dekzandrug landschap.
Als gevolg van de afwatering van het Fries-Drents plateau en de bevroren ondergrond in de laatste ijstijd zijn er in dit gebied veel pingo's en dobben gevormd. De dobben zijn alleen op het zuidoostelijke en noordoostelijke zandgebied van Fryslân aangetroffen. De bijzondere waarde omvat zowel geologische, geomorfologische en bodemkundige landschapselementen, als archeologische en cultuurhistorische informatie.

In 1645 wordt de Opsterlandse Compagnie opgericht om de venen ten oosten van Gorredijk aan snee te brengen met een afwatering via de Wispel naar de Boorne of zuidwaarts.
Het plan was oostwaarts te vervenen door de dorpen Lippenhuizen, Hemrick, Wynjeterp, Duurswoude tot in Bakkeveen. De vaart wordt min of meer op het traject van de west- e en oostwaarts lopende leidijk aangelegd en het veen ten zuiden van de voormalige leidijk wordt door middel van wijken ontwaterd en aan snee gebracht. De gronden ten noorden van de vaart behoren aan de bewoners, ten zuiden van de vaart is de Compagnie eigenaar.

DE VEENPOLDERS

Het gebied van de veenpolders ligt in het westen van de gemeente en maakt onderdeel uit van het zogenoemde 'Lage Midden". Het gebied ligt tussen de hoge kleigronden langs de kust (het terpen gebied met haar kwelderwallen) en het hoger gelegen achterland aan de oost-zuidoost zijde (de zandruggen als uitlopers van het Fries-Drents plateau) en bevat de benedenloop van de veenrivier de Boorne / Alddjip. Tijdens de opwarming en zeespiegelstijging vond veenvorming plaats. In de vroege middeleeuwen was er al sprake van bodemdaling door ontginningen. Het gebied is blijkens diverse archeologische onderzoeken al in de 11e eeuw vanuit de veenrivier Boorne / Alddjip en het zijriviertje de Wispel / Olde Ee ontgonnen.

De waterhuishouding in dit gebied werd door de lage ligging problematisch. Bovendien was er de dreiging van waterstuwing vanuit de Zuiderzee. Er werden al vroeg dijken aangelegd, getuige de Leppedijk (11e eeuw), de Hemdijken (13e eeuw) en de Slachtedijk tussen Akkrum en Joure (11e eeuw?).

Na de grootschalige hoogveenontginningen werden kansen gezien in dit laagveengebied en begonnen hier de grootschalige ontveningen. Anders dan bij het hoogveen leidde het hier, in het Lage Midden, tot een 'verdronken land' met watersnoodrampen voor de bevolking.
In de 19e eeuw werd uiteindelijk ingegrepen door de regering die het instellen en oprichten van veendistricten en veenpolders eiste. Deze grootschalige inpolderingen en ontginningen bepalen het cultuurlandschap van dit gebied, maar hierbij moet niet worden vergeten dat onder de huidige veenpolders een middeleeuwse ontwikkeling schuilt. De verkavelingrichting laat dit zien, maar ook de archeologische informatie uit het gebied en het verdwenen gehucht De Ryp. De benedenloop van de Boarn / Alddjip is onderdeel geworden van de veenpolders, maar heeft de karakteristieken van het open en lege beekdal met ontginning loodrecht op de beek behouden. Op de Schotanus kaart (1718) is het gebied grotendeels in gebruik als hooylanden en fennen (slecht weiland). Er is inmiddels 'vergraven onland' ten oosten van de 'Wydde Wispel' en ten zuiden van Luxwoude. Het gebied zelf was toen nog minder interessant dan het hoogveengebied achter Gorredijk. Hoogveen werd al in de 16e eeuw grootschalig vergraven, waarbij afvoer over water een belangrijk onderdeel vormde. Hiertoe was al vóór 1619 een kanaal gegraven van Oldeboorn naar Gorredijck, 'it Nieuwe Diept' via de Wydde Wispel'. Er moest hierbij een Hooyweg (een hoger liggende weg waarlangs 's zomers het hooi van de drassige landen gehaald kon worden) doorgraven worden, de Luxter Hooyweg. Hier werd een zet geplaatst, waarop zomers planken gelegd konden worden om de hooiwagens te laten oversteken. Een zet werd hier een 'tinie'of 'tynje' genoemd. Hier is het latere Tynje ontstaan.
Er werd in de 17e eeuw al wel laagveen vergraven, maar het was een moeizaam proces omdat het veen onder de waterspiegel lag en met dijkjes en watermolens drooggelegd moest worden. In 1751 nam de laagveenvergraving een hoge vlucht nadat Gieterse verveners vanuit Overijssel de baggerbeugel introduceerden en de klyn (veenspecie) direct uit het water gebaggerd kon worden en op de hagen (stroken veen tussen de petgaten) gedeponeerd kon worden om tot turf te drogen. Dit werd dan weer verzameld op hoopsteden, opgehoogde opslagplaatsen waar soms een turfschuur op verscheen. Bij het vervenen werd ook regelmatig op een 'huisstede' gestoten en vergraven. Die plaatsen waren 'sa hurd as glês'. Deze huissteden waren in feite kleine woonterpen, overblijfselen van de bewoning uit de middeleeuwen.

Maar dit grootschalige ontvenen leidde tot het ontstaan van uitgestrekte waterplassen die zich door de werking van de wind verder uitbreidden en zelfs dorpen in de omgeving bedreigden. Na jarenlange protesten kwam Willem I in 1822 met een Koninklijk Besluit waarbij verveners eerst een polderdijk met een molen moesten aanleggen, vervolgens mochten vervenen en tenslotte het uitgeveende land weer droog moesten maken. Na 1822 zijn veenpolders opgericht als waterstaatkundige organisaties die de vervening organiseren en beheren. De veenderijen worden opgedeeld in veendistricten: een klein deel van het 5e en het grootste deel van het 6e en het 7e veendistrict liggen in Opsterland. Er is voor het 4e en 5e district een veenpolder opgericht en ook voor de combinatie van het 6e en 7e district.

Het deel van het 5e district ten westen van Langezwaag is waarschijnlijk voor de waterbeheersing tot het 5e veendistrict bepaald, want dit gebied was al vrijwel geheel ontveend met uitgebreide wijken stelsel.
De verkaveling in de polders is zeer goed zichtbaar; ook lijkt het op de Eekhoff kaart een grote waterplas, de verkavelingsstructuur zoals die al in de middeleeuwen gevormd is, is duidelijk zichtbaar op de kadastrale kaart van 1832. Er was al een begin gemaakt met het beschermen van de binnenlanden, o.a. door de aanleg van de Nieuwe Leppedijk in 1831. De oude Leppedijk dateert van rond de 11e eeuw en had als rivierdijk de taak Oostergo te beschermen. Het traject is ten noorden en oosten van Warniahuizen voor de nieuwe functie nog verlegd en vormt de huidige grens tussen Opsterland en Smallingerland. Het inpolderen van de veenpolder ‘6e en 7e veendistrict’ startte in 1848 met het graven van de Nieuwe Vaart en het aanleggen van een polderdijk. Deze vaart begint bij de Ulesprong, de Teijenssluis, een sluis in het Nieuwe Diep en vormt de verbinding tussen de Boorne / Alddjip en Gorredijk. Hij loopt ten zuiden van en evenwijdig aan de Boorne / Alddjip door het west-oost gesitueerde beekdal, maakt ter hoogte van het oude kerkhof van Ter Wispel een knik naar het zuidoosten en sluit uiteindelijk aan op het Klisserak / de Kromten bij Gorredijk.
De eerste droogmaking van de veenpolder ‘6e en 7e veendistrict’ lag onder Langezwaag en Luxwoude. Er werden twee achtkantige molens gebouwd, negen wijken gegraven en een schutsluis aangelegd. Ook bij latere droogleggingen voor deze polder werden windmolens ingezet, maar deze hadden niet voldoende capaciteit om de gewenste waterstand te handhaven en in 1876 werd een stoomgemaal gebouwd aan de buitenringvaart. De molens bleven wel in bedrijf om water uit de polders te malen en vanuit de polderboezem naar de provinciale boezem. Er werden veel wijken gegraven, zowel voor de waterafvoer als ook voor de doorvaart. De drooglegging in het noordwestelijke deel van de polder startte rond 1881. In 1899 werd het laatste deel, de Warren, ontgonnen. Het stoomgemaal werd tussen 1884 en 1905 vergroot en gemoderniseerd en bleek voldoende vermogen te hebben zodat de windmolens buiten bedrijf gesteld konden worden (1911). In de jaren ’50 werd de waterhuishouding gereorganiseerd. De Wispel en Klidzeregt werden drooggelegd, sluizen afgebroken en wegen aangelegd (o.a. van Langezwaag naar Oude Dijk onder Terwispel). De waterschappen werden geconcentreerd in het waterschap De Polder van het 6e en 7e veendistrict en deze ging op in het in 1966 opgerichte waterschap Boarnferd20.

De veenpolder ‘De Groote Veenpolder in Opsterland en Smallingerland’ werd in 1868 ingesteld, maar de vervening was al in 1863 op gang gekomen. Nijbeets, een nieuwe nederzetting, is heel snel hierna ontstaan als huisvesting voor de veenarbeiders. De polder en Nij Beets liepen door winterse stormen regelmatig onder water en vaak braken de plaatselijke dijkjes door, waardoor er regelmatig grote verliezen aan turf waren. Uiteindelijk moest het tot een watersnood (1892) komen waarbij Tijnje zwaar getroffen werd voor er stevige polderdijken aangelegd werden. De polder werd vanaf 1910 drooggemalen en ontgonnen. Er werd in het zuidelijke deel begonnen met de Oostpolder. Hiervoor is het dieselgemaal aan het Polderhoofdkanaal, ‘De Veenhoop’, gebouwd. In 1918 werd het stoomgemaal ‘de Boorne’ gebouwd waar de westelijke polderdijk De Boorn afdamde om de Zuidoost-, de Zuidwest- en de Westpolder te bemalen. Omdat de capaciteit niet voldoende was werd besloten aan de zuidelijke polderdijk bij het polderhoofdkanaal een elektrisch aangedreven gemaal te plaatsen, het ‘Zuidergemaal’, gereed in 1925. De drooglegging voor de noordelijke deelpolders zoals de Boornbergumerpolder werd gerealiseerd door het ‘Noordergemaal’ (1926).

Er was gedurende de ontvening in de 19e eeuw die op menskracht steunde, veel sociale onrust over de uit te betalen lonen. Er werd veel gestaakt ('bollejagen') om de juiste lonen per roede voor het turfmaken, het bakwerk en het bokwerk te verdienen. Waren de lonen in het midden van de 19e eeuw voldoende om redelijk van te leven, na de landbouwcrisis van 1870 kwam er de klad in, mede door de opkomst van de steenkool. Bovendien werd eind 19e eeuw de baggelmachine geïntroduceerd, waardoor veel arbeiders overbodig werden. Een groot deel van de arbeiders ging naar Duitsland, maar ook daar kwam begin 20e eeuw een terugloop. Er kwam nog een opleving in de werkgelegenheid in de polders rond 1914 omdat de overheid voor de oorlog veel turf opeiste. Met de vrede kwam ook de definitieve neergang van de veenderij en steeg de werkeloosheid dramatisch. Inmiddels werd ook arbeid, zowel particulier als vanuit de overheid, ingezet voor het ontginnen en landbouwrijp maken van landbouwgebieden. Maar dit ging met horten en stoten. Veel gronden werden gereed gemaakt voor veeteelt. Het bevorderde de zuivelindustrie en er werden zuivelfabrieken gebouwd o.a. in Terwispel, waar na de ontginning van de polder veel weiland beschikbaar kwam.
Er werden diverse werkverschaffingsprojecten uitgevoerd.

DE JONGE VEEN- EN HEIDEONTGINNINGEN

Het oostelijke deel van de gemeente Opsterland is na een beperkte ontginning in de middeleeuwen vanuit de beek Boorne / Alddjip lange tijd heide en veen gebleven. De middeleeuwse ontginningen waren voornamelijk ontginningen door en vanuit kloosters en lijken hier beperkt tot ontginning voor eigen gebruik. Er zijn vanuit het uithof Mariënhof in Bakkeveen, een productie-boerderij van klooster Mariëngaarde, ontginningsactiviteiten in gang gezet, maar deze hebben op de Schotanuskaart 1718 geen grote vlucht genomen (ten zuiden van de weg Duirswolde - Baccefeen). Ook het uithof Siegerswoude van klooster Smalle Ee, 't Voorwerck', een groep boerderijen die in dienst van het klooster staat, laat een beperkte ontginning zien op Schotanus 1718. De richting van de (middeleeuwse) ontginning is, zoals van rivierontginningen te verwachten, georiënteerd op de loop van de Boorne / Alddjip die hier zijn bovenloop heeft. Er is sprake van 'Oude Huys Steeden' op de Schotanuskaart. Dit zijn vermoedelijk de relicten van het oorspronkelijke gehucht Baccefeen dat in de Tachtigjarige Oorlog verdwenen is. Het gebied met de zandruggen bevatte weinig veen. Behalve enkele wijken gericht naar het veen rondom het Mieuwmeer, het Wassemeer en de pingo's is hier geen sprake van een grootschalige commerciële aanpak. Het gebied, doorlopend in 'Stellingwerf Oost Einde' is voorlopig onvergraven hoogveen, 'Ongescheiden Feen'. Bakkeveen ligt op een dekzandrug, een van de weinige droge doorgangen om vanuit Groningen, maar vooral ook Drenthe, Friesland binnen te komen. Hier ligt dan ook de 'Wech naa Drente', de Oude Drentsche weg die bij Baccefeen splitste in een noordelijke route via de Beakendyck naar Beetsterzwaag en naar het westen naar Hemrick en Lippenhuysen. Een deel van het tracé is nog steeds in de Bakkeveenster Duinen goed te herkennen aan de holle wegen en karrensporen. Deze weg was strategisch dusdanig van belang dat er rond 1400 een landweer dwars opgelegd is, aangevuld met de in 1593 aangelegde Zwartendijksterschans.
Ruim een eeuw later, in de 19e eeuw, zijn er activiteiten ontplooid langs de Mieuwsmeer wijk en langs de Bakkeveense vaart. De blokverkaveling langs de Bakkeveense vaart is aan beide zijden verder naar achteren uitgebreid.

Het gebied ten zuiden van het voormalige klooster / uithof heeft een andere oriëntatie gekregen. Er zijn wijken gegraven (Nieuw Veensterwijk, Mandewijk en vaart naar Haulerwijk) om aan te sluiten op de Haulerwijk.
In het gebied ten noorden van het Mieuwmeer is een eeuw later, naast de reeds aanwezige beperkte ontginning in het Voorwerk, alleen een sloot vanaf Wilp het heide / veen gebied ingetrokken. Het gebied is nog steeds grotendeels onontgonnen en wordt gebruikt voor het hoeden van schapen.
In het gebied ten zuidoosten van Bakkeveen en ten oosten van Duurswoude wordt het hoogveen vooral gebruikt voor de boekweitcultuur. Op de Duurswouderheide zijn nu nog greppels van boekweitakkers te zien. De Nieuwe Drentsche weg wordt in 1843 aangelegd.
Nadat het hoogveen verdween en de grond uitgeput raakte werd het een terrein van kale heidevelden met zandverstuivingen. Om dit te beteugelen werd er door de grootgrondbezitters meer bos aangelegd o.a. op de zandrug ten oosten van Bakkeveen.
Aan het eind van de 19e eeuw kwam de nieuwe ontwikkeling in beeld: de kunstmest . Dit in combinatie met een potentieel gebied voor ontginningsprojecten en werkverschaffingsprojecten maakte dat dit gebied in de 20e eeuw grotendeels in cultuur werd gebracht. Het betreft het ontginningsproject Voorwerkersveld en de werkverschaffingsprojecten ‘onder Koningsdiep’, Mandeveld en Duurswoude.
Het beekdal, de bovenloop van de Boorne/Alddjip, is in de projecten Voorwerkersveld en ‘onder Koningsdiep’ opgenomen en genormaliseerd voor een functionele afvoer van het overtollige water.
Het Mandeveldproject heeft zowel een landbouwontginning in het zuidelijke deel als bosaanplant in het noordelijke deel gerealiseerd. De zandrug met Bakkeveen en de Bakkeveensterduinen tussen Voorwerkersveld en Landeveld is als natuurgebied behouden. Ook de Duurswouderheide is een werkverschaffingsproject. Hier is voornamelijk bosaanplant gerealiseerd.
In het gebied tussen Bakkeveen en de Duurswouderheide is geen project gestart. Dit gebied was al vanuit de middeleeuwse ontginning en later de hoogveenontginningen ingevuld met kleinschalige landbouw.

Zoals gezegd deze landschapsbeschrijving is ontleend aan het CHO.
Daarin worden de kenmerken per landschapstypen beschreven en wordt een waardebepaling gedaan. Deze kenmerkbeschrijbving en waardebepaling zijn richtinggevend voor de bestemming en voor de toetsingscriteria van nieuwe ontwikkelingen.

2.2 Bebouwing

In het open en besloten landschap van het buitengebied komt een veelheid aan verspreid liggende bebouwing ten behoeve van diverse functies voor. Naast boerderijbebouwing voor de agrarische functie gaat het daarbij ook om woningen voor de woonfunctie en enkele bedrijfsgebouwen voor de niet-agrarische bedrijvigheid. Er zijn bovendien aardgaslocaties en bouwwerken met een bijzondere civieltechnische functie, zoals gemalen en waterkeringen in het buitengebied. Hier en daar liggen kleine bebouwingsconcentraties. Nabij Hemrik is een woonwagenkamp gelegen.

BEBOUWING IN OPEN GEBIED

Het open landschap van Opsterland betreft de veenpolders en de grootschalige veenontginningen, evenals een strook langs het Alddjip (Koningsdiep). Het gebied wordt gekenmerkt door de grootschalige openheid van het landschap, met daarin verspreid liggende bebouwingsconcentraties, linten en solitaire bebouwingen. Deze bebouwingsconcentraties zijn veelal geaccentueerd met beplanting. Hierdoor ontstaan plaatselijke verdichtingen in een weids landschap. De bebouwingsconcentraties variëren van enkele woningen tot kleine gehuchten. Een voorbeeld is Ulesprong, waar het bebouwingsbeeld wordt bepaald door enkele boerderijen en kleinere woningen. De soms stevige erfbeplantingen dragen bij aan de verdichting. De linten kennen soms een grote en soms een lage bebouwingsdichtheid. Kenmerkend is de soms zeer diverse bebouwing. De bebouwing in het open landschap wordt gekenmerkt door ingetogen bebouwing. De architectuur is over het algemeen sober.

BEBOUWING IN BESLOTEN GEBIED

Tot het besloten gebied wordt het oostelijke deel van de gemeente gerekend, van Gorredijk tot Bakkeveen en daarnaast de gebieden rond Beetsterzwaag en Ureterp. De beslotenheid van het landschap door bossen en houtwallen typeert dit gebied. Het gebied wordt gekenmerkt door verspreid liggende bebouwing; zowel geconcentreerd in linten als meer individueel gelegen. Een voorbeeld van een bebouwingsconcentratie betreft Olterterp, waar naast woonhuizen en boerderijen ook instellingen en bedrijven gevestigd zijn. Het bebouwingsbeeld is in deze concentraties even divers als in het buitengebied als geheel. De diversiteit komt onder andere tot uitdrukking in de samengesteldheid van de bebouwingsmassa's. In de loop van de tijd hebben vele verbouwingen plaatsgevonden, waarbij vaak nieuwe bouwmassa's aan de reeds aanwezige bebouwing zijn toegevoegd. In vergelijking tot de bebouwing in het open landschap wordt de bebouwing in het besloten landschap gekenmerkt door uitbundiger bebouwing. De architectuur is over het algemeen rijker.

LINTBEBOUWING

In het buitengebied van Opsterland zijn voorts enkele korte seriematige lintbebouwingen met kleinschalige en identieke woonbebouwing te vinden. Deze zijn aanwezig bij Nij Beets, Ureterp, Siegerswoude en Langezwaag. De woningen zijn vaak gesitueerd aan een ondergeschikte ontsluitingsweg, haaks op een regionale ontsluitingsweg. De woningen worden gekenmerkt door een lage goot- en bouwhoogte. De nokrichting is haaks op de weg. Vaak zijn het samengestelde bouwmassa's, die nog opmerkelijk onaangetast zijn gebleven. In een enkel geval heeft uitbreiding plaatsgevonden. De detaillering van de woningen is sober en het kleur- en materiaalgebruik over het algemeen traditioneel. De kwaliteit ligt in de gaafheid per lint als geheel.

BOERDERIJEN

Verspreid over het gemeentelijk grondgebied komen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, diverse stelpboerderijen en kop-hals-rompboerderijen voor. Boerderijen zijn vanwege hun afmetingen en verschijningsvorm vaak in sterke mate bepalend voor het ruimtelijk aanzien van een gebied. Tegelijkertijd is het merkbaar dat de boerderijbebouwing steeds meer onder druk komt te staan. Zo blijkt dat de boerderijen, die nog in agrarisch gebruik zijn, vaak niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd; nieuwe bedrijfsgebouwen worden bijgeplaatst en het oude bedrijfspand krijgt dan een ondergeschikte functie. Sommige boerderijen raken daardoor geleidelijk in verval.

Daarnaast blijkt dat veel agrarische bedrijven zijn beëindigd. Vooral de grote panden lopen risico op verval, omdat een gepaste herbestemming niet altijd wordt gevonden. De kleinere voormalige agrarische bedrijven zijn vaak volledig (dus ook de stal- en opslagruimte) omgezet in woonhuizen. Herstel en onderhoud van kleinere panden is minder kostbaar en zal dus in de meeste gevallen geen knelpunten opleveren. De gemeente hecht aan instandhouding van de in cultuurhistorisch opzicht belangrijke panden uit de 19de en begin 20ste eeuw. Op enkele plekken zijn ook oudere boerderijen aanwezig.
In de afgelopen decennia is sprake geweest van een toenemende schaalvergroting van het agrarische landschap en van het boerenbedrijf. Tevens zijn veranderingen in de bedrijfsvoering doorgevoerd. Het is daarom niet verwonderlijk dat er bij de gemeente steeds vaker verzoeken binnenkomen voor het oprichten van bijzondere stalvormen. Vanuit de gemeente is er aandacht voor de bouw van nieuwe boerderijen en bijzondere stalvormen (boog- en serrestallen). Dit vraagt bijzondere aandacht, omdat deze in het landelijk gebied van grote invloed kunnen zijn op het bebouwingsbeeld. De gemeente wenst met toekomstige bouw een nieuw hoofdstuk aan de bebouwingsgeschiedenis van het gebied te kunnen toevoegen.

Figuur 5: Serrestal (links) en boogstal (rechts)

SERRESTAL

De serrestal is meestal opgebouwd uit meerdere ‘tunnels’. Deze hebben een rechthoekige plattegrond en een gebogen dakvorm. Meerdere tunnels vormen samen het totale bouwvolume dat zich kenmerkt door het omvangrijke grondoppervlak, de hoge gootlijn en het samengestelde dak. De stal kan in een later stadium worden uitgebreid door de tunnels te verlengen of door een extra tunnel toe te voegen.

De basis van de serrestal wordt gevormd door een stalen frame dat als draagconstructie dienst doet. Voor de vlakvulling kunnen diverse materialen worden gebruikt. Het dak wordt dichtgezet met doek, terwijl de gevels veelal worden opgebouwd uit een betonnen keerwand met daarboven lichtdoorlatend materiaal (gaas of doek).

Soms wordt een combinatie met damwandbekleding gemaakt. Omdat het materiaal van de topgevel vaak afwijkt van het onderliggende deel, ontstaat vaak een sterke tweedeling tussen het bovenste en onderste gedeelte van het gevelvlak. De serrestal heeft een functionele, doelmatige detaillering en een bedrijfsmatige uitstraling.

BOOGSTAL

De boogstal is een nieuw stalconcept in de veehouderij. Het wordt gekenmerkt door een kolomloze boogvormige overspanning van 25 tot maximaal 50 meter breed en een hoogte van 6 tot maximaal 12 meter. De boogstal is opgebouwd uit een onderbouw en een bovenbouw. Deze zijn onafhankelijk van elkaar te bouwen. De dakconstructie is ook toe te passen op een conventionele onderbouw. De bovenbouw is opgebouwd uit stalen vakwerkliggers, bekleed met windbreekgaas en waterdicht foliemateriaal. Er is veel keuze in kleur en materiaal van kap en kopgevels. De kopgevels kunnen eventueel ook naar binnen geplaatst worden om een overkapte buitenruimte te maken. De boogstal is meestal opgebouwd uit meerdere 'tunnels'.
Deze hebben een rechthoekige plattegrond en een gebogen dakvorm. Meerdere tunnels vormen samen het totale bouwvolume dat zich kenmerkt door het omvangrijke grondoppervlak, de hoge gootlijn en het samengestelde dak. De stal kan in een later stadium worden uitgebreid door de tunnels te verlengen of door een extra tunnel toe te voegen.

RIJKSMONUMENTEN

Een aantal gebouwen in het buitengebied heeft een bijzondere kwaliteit en is op grond daarvan als rijksmonument aangewezen (zie tabel 2).

Locatie	**Beschrijving**
Foarwurker Wei 3, Bakkeveen	Landhuis met aanleg van de tuin en bos, zonnewijzer en tuinsieraad.
Houtwal 14, Bakkeveen	Gave kleine boerderij van het kop-romptype.
Jarig van der Wielenwei 14, Bakkeveen	Voormalig herberg, in 1890 herbouwd, in de voorgevel gevelsteen Allardsoog 1785.
Mjumster Wei 37, Bakkeveen	Boerderij waarvan het korte lage voorhuis een zadeldak met rieten dekking draagt.
Nije Drintse Wei, op de grens met provincie Drenthe	De zogenaamde Landweer. Zeer oude grenswal met kreupelhout begroeid.
Beetsterweg 13, Beetsterzwaag	Boerderij waarvan het voorhuis als dwarshuis terzijde voor de schuur is gebouwd.
Beetsterweg 16, Beetsterzwaag	Dit complex omvat een stelp met een gedeeltelijk ingebouwde bijschuur en een stookhok.
Van Harinxmaweg 7, Beetsterzwaag	Gave kleine boerderij van het kop-romptype met bijgebouwen.
Kerkepad West 1, Beetsterzwaag	Woning onder zadeldak tussen topgevels, waarvan de voorste eindigt in een forse schoorsteen.
Kerkepad West 2, Beetsterzwaag	Complex van kop-rompboerderijtje, bakhuisje en wagenschuur.
Kerkepad West 10, Beetsterzwaag	Kerk 1889, drie gebeeldhouwde zerken, 18de eeuw. Twee klokken 1482 en 1520.
Kerkepad Oost 47, Beetsterzwaag	Tuinmanswoning.
Poostweg 2, Beetsterzwaag	Boerderij waarvan het voorhuis een voorste schuurgedeelte in kop-hals-romptype.
Dwersfeart 11, Gorredijk	Boerderij van het kop-romptype, het voorhuis onderkelderd.
De Leijen 29, Gorredijk	Hervormde Kerk op het omheind kerkhof.
Himrikerpaed 1, Hemrik	Kleine boerderij van het hallehuistype onder rieten dak.
Himrikerpaed 4, Hemrik	Keuterijtje, het voorhuis heeft een riet gedekt zadeldak tegen topgevel met schoorsteen.
De Buorren 149, Lippenhuizen	Wateren en erfscheiding.
Ripen 3, Nij Beets	Gemaal.
Achterwei 6, Olterterp	Hervormde Kerk.
Van Harinxmaweg 17, Olterterp	Complex Huize Olterterp: Landhuis, Koetshuis en voormalig Ketelhuis.
De Streek 25, Terwispel	Hervormde Kerk.

Ulesprong 24, Tijnje	Achtkantige houten incomplete poldermolen.
Selmien 47, Ureterp	Middeleeuws kerkgebouw, laat 13de eeuw, het koor later rechtgesloten.
Selmien bij nummer 47, Ureterp	Toren Hervormde Kerk. Zware westtoren, laat 13de-eeuws.
Breeberchspaed 1, Wijnjewoude	Zogenaamd pedikanteshuisje op het kerkhof. Gebouwtje onder zadeldak tegen topgevels. Tevens Hervormde Kerk op omheind kerkhof.
Breeberchspaed 3, Wijnjewoude	Arbeiderswoning en stookhok.
Tsjerkereed 2, Wijnjewoude	Hervormde Kerk op verhoogd omheind kerkhof.
Weinterp 46, Wijnjewoude	De pastorie van de Nederlands Hervormde Kerk.

Tabel 2. Rijksmonumenten in het buitengebied (Bron: Gemeente Opsterland)

De genoemde rijksmonumenten zijn beschermd door middel van de Monumentenwet.

2.3 Landbouw

Een groot deel van het landelijke gebied van de gemeente Opsterland is in gebruik als landbouwgrond. De landbouw vervult naast een sociaal-economische ook een beheerfunctie; de landbouw vormt samen met de toeleverende bedrijven en de verwerkingsindustrie een groot sociaal-economisch belang. De agrarische bedrijvigheid en aanverwante bedrijven vormen tevens een bron van werkgelegenheid.

Op de spreidingskaart in figuur 6 is de (globale) ligging weergegeven van de agrarische bedrijven en de paardenhouderijen in de gemeente.

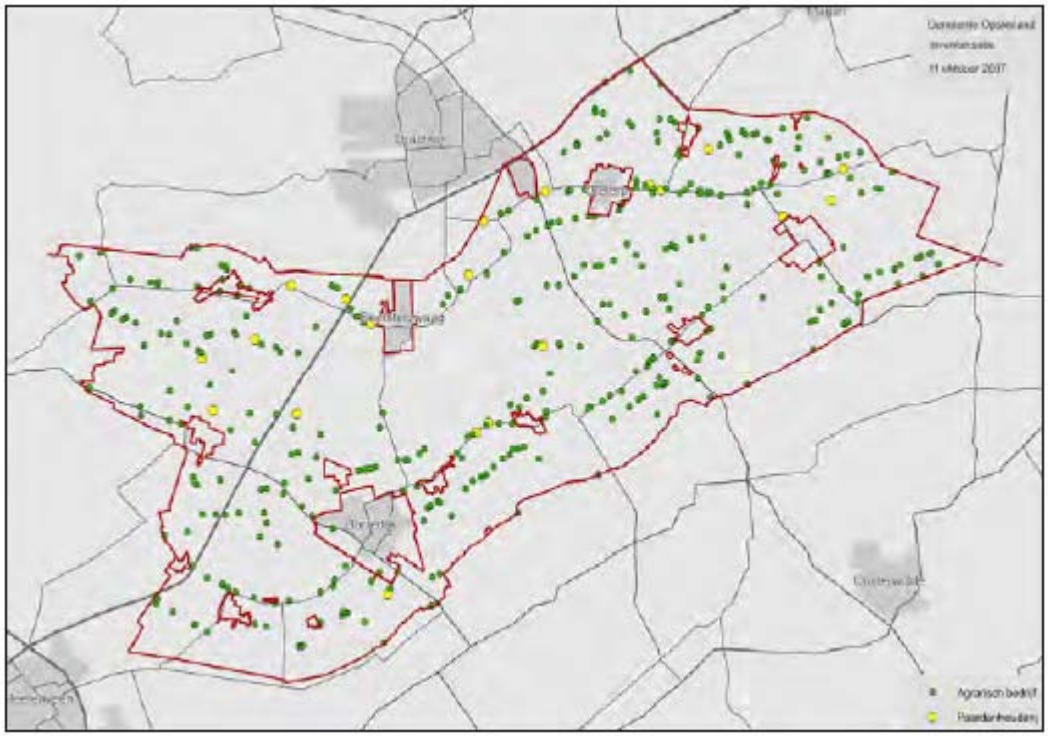

Figuur 6: Spreidingskaart agrarische bedrijven en paardenhouderijen

De gemeente telt ongeveer 458 geregistreerde agrarische bedrijven, die in totaal 15.840 hectare grond in gebruik hebben. In het landelijke gebied komt zowel intensief als extensief grondgebruik voor, evenals intensieve en extensieve veehouderij. Figuur 7 maakt inzichtelijk in welke mate.

De agrarische sector in de gemeente wordt gedomineerd door de veehouderij. Sinds de jaren '80 van de vorige eeuw krijgen veehouderijbedrijven in toenemende mate een akkerbouwkarakter. Dit heeft vooral te maken met de verbouw van snijmaïs. Er is sinds 1980 dus wel een grote stijging in het aantal agrarische bedrijven dat snijmaïs verbouwt, maar het gaat zelden om bedrijven die dit als hoofdactiviteit doen.

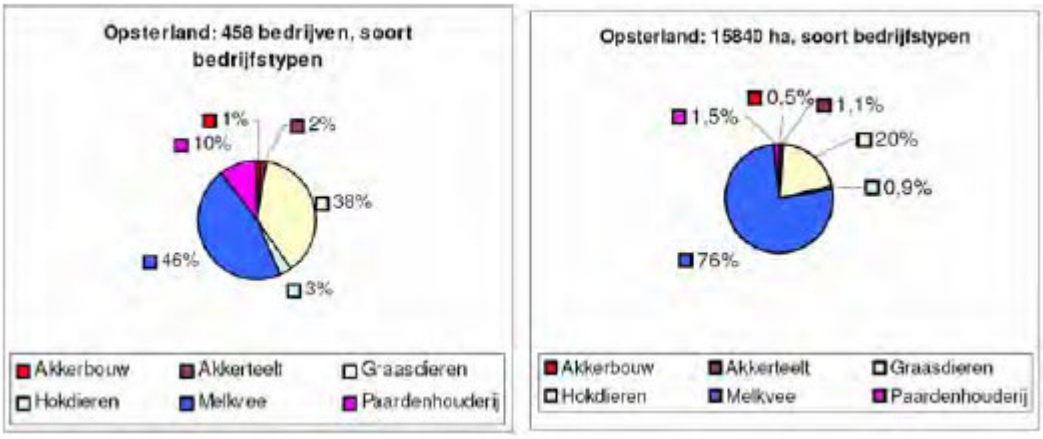

Figuur 7: Aantal bedrijven en hoeveelheden hectares in gebruik naar bedrijfstypen (Bron: DLG, 2008)

In de agrarische sector vinden reeds enkele decennia grote ontwikkelingen plaats, zoals schaalvergroting, mechanisatie, specialisatie en intensivering. Een van de meest besproken veranderingen in de agrarische sector is de sluiting van een groot aantal agrarische bedrijven in de afgelopen jaren. In 2008 telde de gemeente Opsterland 458 agrarische bedrijven. In 1980 bedroeg dit aantal nog 742. Dit betekent dat in bijna 30 jaar tijd het aantal agrarische bedrijven met ruim 38% is gedaald. Het aantal grotere bedrijven is daarentegen verhoudingsgewijs sterk gegroeid. De afname van het aantal bedrijven is vooral te vinden onder de kleinere agrarische bedrijven.

ONDERSCHEID IN AGRARISCHE BEDRIJFSOMVANG

Agarische bedrijven met een omvang van circa 70 nge[1]) worden tegenwoordig als volwaardig eenmansbedrijf beschouwd.

[1]) Nederlandse Grootte-Eenheid: een economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (opbrengsten minus specifieke kosten), waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. De NGE per technische productie-eenheid (hectare of dier) wordt berekend door het brutostandaardsaldo van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor die per jaar kan verschillen. De NGE wordt gebruikt om de absolute bedrijfsomvang van agrarische bedrijven of sectoren weer te geven. De omrekenformule die hiervoor in 2009 wordt gehanteerd, is dat 1 NGE gelijkstaat aan €1.420,-. Voorbeelden: Een melkkoe wordt op grond hiervan aangeslagen als 1,20 NGE, een paard van 3 jaar of ouder is 1,4648 NGE, een ram (schaap) 0,0303 NGE, een ooi 0,0528 NGE en een hectare blijvend grasland leidt tot 0,9930 NGE.

De norm van 70nge[2]) is dus een volwaardigheidscriterium. Kleinere bedrijven betreffen over het algemeen (bedrijfsmatige of hobbymatige) agrarische nevenactiviteiten bij een hoofdfunctie. Hobbymatige activiteiten kennen een omvang van circa 10 nge.

HOBBYBOEREN

Maar liefst een kwart van de boeren in Nederland is hobbyboer met een bedrijf dat kleiner is dan 10 NGE. Een dergelijk bedrijf is te klein, om er een substantieel inkomen uit te genereren is. Een agrarisch hobbybedrijf bestaat veelal uit wat (klein)vee en enkele hectaren grond. Hobbybedrijven worden vaak door een persoon gevoerd die daarnaast een andere bron van inkomsten heeft: een derde van de hobbyboeren ontvangt een pensioenuitkering en in de overige gevallen is er vaak sprake van een baan buitenshuis. Hobbyboerenbedrijven worden gekenmerkt door:

- een bedrijfsomvang van enkele NGE, < 10 NGE.
- nauwelijks of geen marktoriëntatie.
- een niet verzekerde continuïteit op grond van productiemiddelen.
- een perceel met bijbehorende bebouwing dat in het gebruik in overwegende mate op wonen is gericht.

NEVENBEROEPS- EN MIDDELGROTE HOOFDBEROEPSBEDRIJVEN

De nevenberoepsbedrijven en middelgrote hoofdberoepsbedrijven zijn – naarmate de omvang toeneemt – meer gericht op de markt. Er is een groter belang bij het verwerven van een inkomen. Er wordt overwegend geproduceerd op basis van gemiddeld een hoog aandeel eigen vermogen. Over het algemeen zijn de bedrijfsgebouwen wat ouder en vaak ook verouderd. Er zijn vaak weinig mogelijkheden voor vernieuwing en andere ontwikkeling. Vaak is ook de verkaveling van dergelijke bedrijven matig. Bij dit soort bedrijven bestaat overwegend de grootste behoefte aan het verbreden van de activiteiten met andere dan agrarische bedrijfsactiviteiten. Het aandeel van deze bedrijven neemt af ten gunste van de hobbybedrijven en de volwaardige agrarische bedrijven.

VOLWAARDIGE AGRARISCHE BEDRIJVEN

Van de volwaardige agrarische bedrijven is de verwachting dat deze in de nabije toekomst in meer of mindere mate mee zullen gaan in de trend van schaalvergroting. De vraag is of die agrarische bedrijven stapsgewijs doorgroeien of dat zij ineens een grotere schaalsprong zullen maken, waarbij een bedrijf in omvang bijvoorbeeld geheel verdubbelt of zelfs verdrievoudigt door een ander bedrijf over te nemen.

De behoefte van (grond- en plaatsgebonden) agrarische bedrijven die zich verder willen ontwikkelen door de productieomstandigheden te verbeteren, is groot. Verouderde bedrijfsbebouwing, kleine percelen en “onhandige” randbeplanting staan in de weg voor bedrijven die efficiënt willen (en moeten) produceren.

[2]) Tegenwoordig wordt de SO –norm steeds vaker gebruikt. SO staat voor Standaard Opbrengst. De SO-norm is een gestandaardiseerde opbrengst per hectare of per dier die met het gewas of diercategorie gemiddeld op jaarbasis wordt behaald. De relevantie van het gebruik van de nge-norm is vooral de beoordeling van volwaardigheid van bedrijven. Daarin is het nog steeds een goed bruikbare norm. De SO-norm is minder geschikt voor de beoordeling van volwaardigheid. Overigens willen we hieraan toevoegen dat voor het bestemmingsplan een combinatie van meerdere beoordelingsaspecten de volwaardigheid van een agrarisch bedrijf vaststelt. De nge-norm is een van die aspecten.

Dergelijke bedrijven zullen in de toekomst steeds streven naar verdere optimalisatie van de productieomstandigheden en zullen steeds een beroep op de gemeente doen om mee te werken aan deze optimalisatie.
Gebleken is dat de volwaardige agrarische bedrijven (meer dan 70 NGE) in de afgelopen jaren in aandeel zijn gegroeid. De kleinere bedrijven (minder dan 40 NGE) laten een afname zien, waardoor hun aandeel procentueel ongeveer gelijk blijft. Opvallend is een sterke afname van het aantal middelgrote agrarische bedrijven (van 40 NGE tot 70 NGE); het blijkt dat agrarische bedrijven óf een strategie van kleinschaligheid kiezen, dan wel een sterke schaalvergroting in gang zetten. De middelgrote bedrijven stoppen de bedrijfsvoering; een deel van deze bedrijven behoudt wat grond om tijdens het pensioen als hobbyboer verder te gaan. Naar verwachting zal het proces van schaalvergroting zicht voortzetten.

LANDBOUWSTRUCTUURONDERZOEK OPSTERLAND

Mede in dit licht bekeken en in verband met de voorbereiding van diverse plannen en projecten in het landelijke gebied, waaronder dit bestemmingsplan Buitengebied, acht de gemeente het van groot belang dat inzicht bestaat in de toekomstige ontwikkelingen in de landbouw. Hiertoe is in 2008 door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) een landbouwstructuuronderzoek uitgevoerd, genaamd “OpsterLânbou Struktuerundersiik”. Het doel van het onderzoek is de ontwikkelingen voor ongeveer de komende 10 jaar inzichtelijk te maken. Het onderzoek heeft met name gedraaid om het verkrijgen van nadere gegevens over de gevolgen en kansen van de schaalvergroting voor de verschillende agrarische bedrijfsvormen en de verwachte omvang van gebouwencomplexen en de daarbij horende bouwpercelen. Daarnaast heeft een detaillering van het onderzoek voor 5 deelgebieden plaatsgevonden waar in meer of mindere mate de komende 10 jaar ontwikkelingen worden verwacht met andere functies dan alleen landbouw:

- Bakkeveen: Hoofddoelstelling is een verdere ontwikkeling van recreatiemogelijkheden, maar ook ruimte voor woningbouw.
- Drachten: Hoofddoelstelling is het landschappelijk mooi houden van het gebied tussen Beetsterzwaag, Drachten en de Rijksweg A7.
- Riperkrite (Westelijk-Opsterland): Hoofddoelstelling is zoeken naar een nieuwe economische drager in de vorm van natuur-waterberging-recreatie, naast de landbouwfunctie.
- Alddjip (Koningsdiep): Hoofddoelstelling is het verbeteren van de landbouwstructuur (ondersteund door het Landinrichtingsproject Koningsdiep).
- Witte gebied: Hoofddoelstelling is het verbeteren van de landbouwstructuur.

Door DLG is in het landbouwstructuuronderzoek de volgende algemene conclusie getrokken. In de gemeente gaat de schaalvergroting van de landbouw door. Dit vergt afstemming met de andere ontwikkelingen in het landelijk gebied. De komende vijf jaar zullen vooral de (volwaardige) bedrijven groter dan 70 NGE volop investeren om te kunnen produceren tegen wereldmarktprijzen. Het is daarom van belang dat de landbouwontwikkelingen vanuit het gemeentelijk beleid (o.a. bestemmingsplan Buitengebied) in de gaten wordt gehouden om daarmee onomkeerbare en/of desinvesteringen van de ondernemers te voorkomen. Het is daarom goed om de ondernemers te wijzen op de (on)mogelijke ontwikkelingen naar de toekomst, zodat een weloverwogen beslissing kan worden genomen over uitbreiding van hun bedrijf ter plekke of elders.

2.4 Natuur

Ten behoeve van het bestemmingsplan is een compleet overzicht van de beschermde natuurgebieden en door de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten opgesteld (Ecologisch onderzoek buitengebied). Dit rapport is als bijlage 1 bij dit bestemmingsplan Buitengebied opgenomen. Voor een compleet overzicht van de natuurwaarden wordt kortheidshalve naar dit rapport verwezen. De volgende typen beschermde gebieden komen in het plangebied voor:

NATURA 2000-GEBIEDEN

De Natura 2000-gebieden betreffen gebieden die reeds vallen onder de Vogel- en/of Habitatrichtlijn. In Opsterland komen een drietal Natura 2000-gebieden voor. De Bakkeveense Duinen en het Wijnjeterper Schar vallen beide onder de Habitatrichtlijn. Van Oordt's Mersken is van origine een Vogelrichtlijngebied. Het Terwispeler Grootschar, gedeeltelijk liggend in Van Oordt's Mersken, is later aangewezen als Habitatrichtlijngebied.

BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN

Voorheen waren dit de beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten. Met ingang van de herziene Natuurbeschermingswet (Nbw) is dit onderscheid vervallen. Bovendien komt de status van een beschermd Natuurmonument te vervallen voor dat gedeelte dat samenvalt met het Natura 2000-gebied. Wel maken de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden, op grond waarvan het beschermde Natuurmonument is aangewezen, voor dat gedeelte van het Natura 2000-gebied onderdeel uit van de instandhoudingsdoelstellingen.

DE ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bestaat uit:

- Kerngebieden: onder andere natuurterreinen, bossen en grote wateren.
- Natuurontwikkelingsgebieden: gebieden die een goede mogelijkheid bieden voor het ontwikkelen van natuurwaarden.
- Verbindingszones: zones die uitwisseling van soorten tussen bovengenoemde gebieden mogelijk maken.

Van de drie belangrijkste en via de Natuurbeschermingswet beschermde Natura 2000-gebieden wordt hierna een beeld geschetst. Dit zijn: De Bakkeveense Duinen, het Wijnjeterper Schar en Van Oordt's Mersken. Alle drie de Natura 2000-gebieden zijn eveneens aangewezen als onderdeel van de EHS.

BAKKEVEENSE DUINEN

De Bakkeveense Duinen (zie Figuur 8) is een gevarieerd gebied met bos- en heideterreinen en graslanden in het dal van de Boarn (Boorne) of het Alddjip (Koningsdiep). In dit plaatselijk sterk geaccidenteerde terrein liggen uitgestrekte heidebegroeiingen als een deken over de duinen en zure vennen. Open zand en pioniergraslanden van stuifzand nemen een ondergeschikte plaats in. De bossen op het terrein bestaan vooral uit aangeplante en spontaan opgeslagen grove dennenbegroeiingen.Het gebied de Bakkeveense Duinen is in de eerste tranche voorlopig aangewezen als Natura 2000-gebied. Het concept-aanwijzingsbesluit heeft begin 2007 ter inzage gelegen.

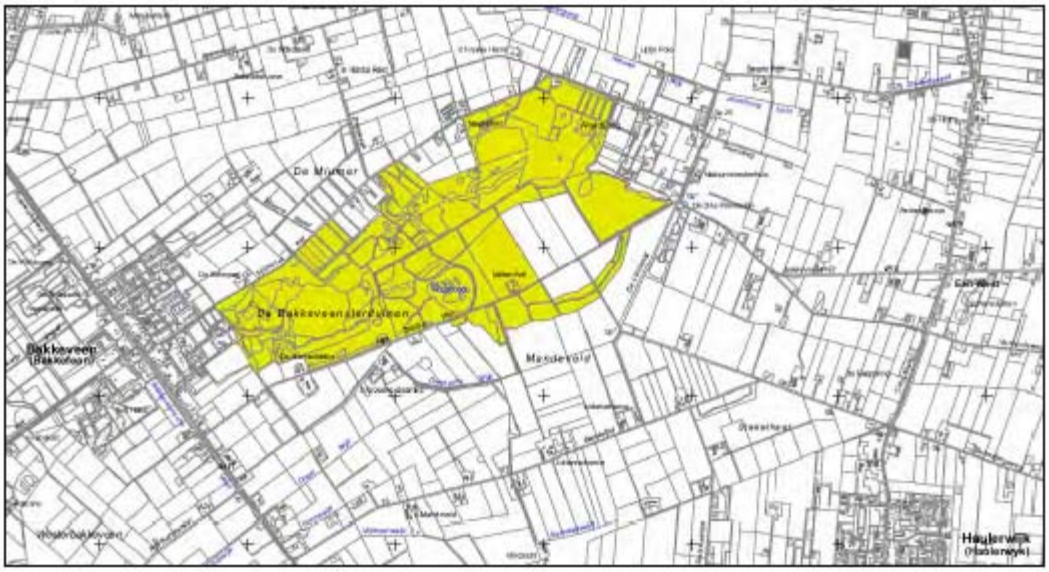

Legenda

HR (261 ha)

Ander Natura2000-gebied (indicatief)

HR = Habitatrichtlijngebied

Figuur 8: Ligging Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen (Bron: Ministerie van LNV, 2010)

HET WIJNJETERPER SCHAR

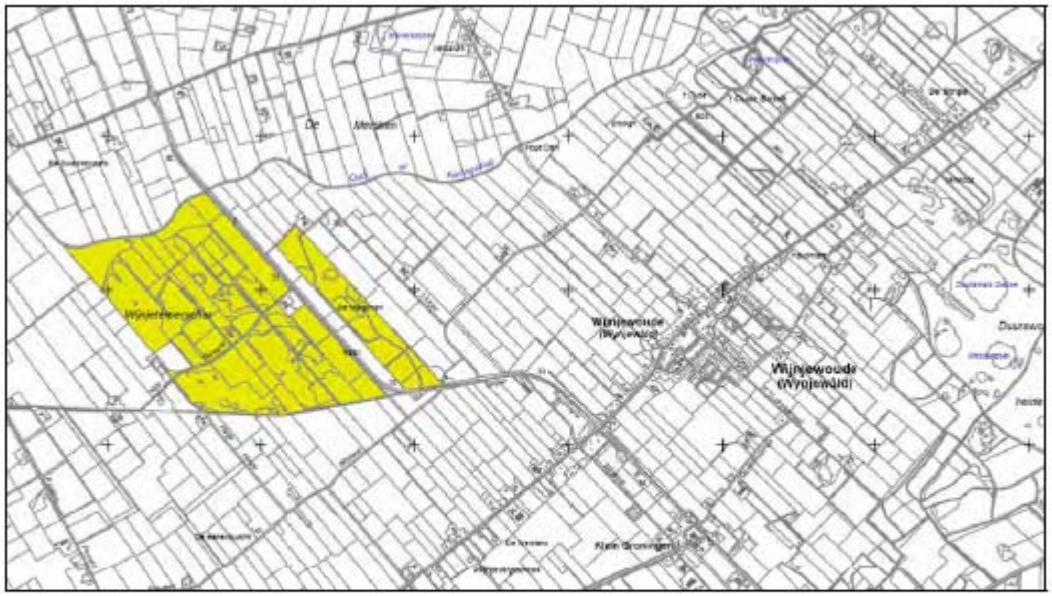

Legenda

HR (170 ha)

Ander Natura 2000-gebied (indicatief)

HR = Habitatrichtlijngebied

Figuur 9: Ligging Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar (Bron: Ministerie van LNV, 2010)

Het Wijnjeterper Schar (zie Figuur 9) is een heidegebied in de middenloop van het Alddjip. Het grootste deel van het gebied bestaat uit een reliëfrijk dekzandlandschap, waarin leem aan de oppervlakte komt.

Langs de beek ligt een smal veengebied. In het zandgebied ligt een groot aantal laagten. In de laagten in de keileem hebben zich beekeerdgronden gevormd, waar het aanwezige blauwgrasland aan gebonden is. Karakteristiek in het gebied zijn daarnaast droge en natte heide, heischraal grasland en kleine zeggenmoerassen. Lokaal komt dotterbloemhooiland voor. De graslanden worden afgewisseld met vochtige bossen. Door het reliëf en de verschillende bodemsoorten zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig. Het gebied is net als De Bakkeveense Duinen in de eerste tranche aangewezen als Natura 2000-gebied.

VAN OORDT'S MERKEN

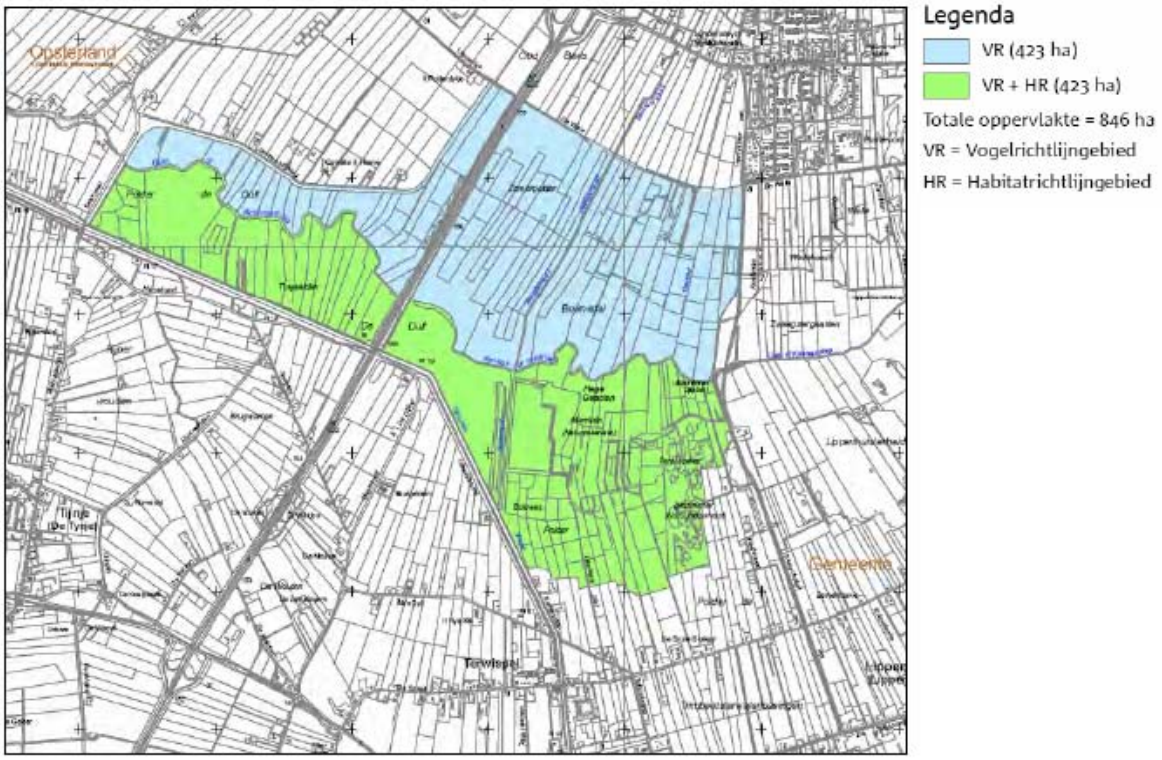

Figuur 10: Ligging Natura 2000-gebied Van Oordt's Merken (Bron: Ministerie van LNV, 2010)

Van Oordt's Mersken (zie Figuur 10) ligt in de benedenloop van het Alddjip op de overgang van zandgronden naar laagveen en op de overgang van de laterale gradiënt van het beekdal. Het terrein kent een kleinschalige afwisseling van diverse typen grasland en moerassen. Het gebied is vooral van belang vanwege de aanwezige blauwgraslanden. Daarnaast komen dotterbloemhooilanden en grote zeggenvegetaties voor. Het laagste deel is een belangrijke ganzenpleisterplaats. Het is ook van Europees belang als broedgebied voor soorten van kruidenrijke graslanden (paapje).

De procedure aanwijzing van het gebied Van Oordt's Merken (incluis het Terwispeler Grootschar) als Natura 2000-gebied is in 2008 van start gegaan.

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Naast de hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden behoort onder meer de beoogde ecologische verbindingszone langs het Alddjip tot de EHS.

Het overzicht van de EHS is ontleend aan de provinciale kaart van 2009. Inmiddels is er een nieuwe EHS-kaart. Een fragment daarvan is weergegeven in figuur 11. Voor Opsterland levert een vergelijking tussen de nieuwe en oude kaart minimale verschillen op. Een deel van die verschillen is niet te verklaren vanuit de werkelijke situatie. Het betreft nog een concept EHS-kaart. De beschrijving hierna en de vertaling in het bestemmingsplan zijn derhalve gebaseerd op de EHS van 2009.

Figuur 10. EHS in de gemeente Opsterland
(Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

Figuur 11: EHS in de gemeente Opsterland (bron: Provincie Fryslân, 2009)

Er zijn diverse kleinere ecologische verbindingszones in het plangebied (deels buitw de EHS). De natte ecologische verbindingszones betreffen:

- Drait - Verbindingskanaal (aangelegd in 1996-1997);
- Vlierbossloot - Binnenringvaart - Zilverkanaal naar Alddjip.

De beoogde droge ecologische verbindingszones zijn:

- Merskenheide - Duurswouderheide;
- Wijnjeterper Schar - Duurswouderheide;
- Duurswouderheide - Haulerveld;
- Wijnjeterper Schar - Tjonger;
- Lippenhuisterheide - Dellebuursterheide;
- Beetsterzwaag naar de Friese Wouden.

Besloten is deze zones te realiseren in het kader van de uitvoering van de restopgave van het voormalige ROM-project Zuidoost-Friesland.

De provincie Fryslân heeft zich ten doel gesteld een robuuste natte ecologische verbindingszone van Zuidwest-Friesland naar Noordoost-Friesland tot stand te brengen. Ten gevolge van gewijzigd rijksbeleid is dit inmiddels achterhaald.

WEIDEVOGELGEBIEDEN

Binnen de gemeente Opsterland is voorts een aantal belangrijke weidevogelgebieden aanwezig. Deze gebieden vallen grotendeels onder de eerdergenoemde EHS.

GANZENFOERAGEER-GEBIEDEN

De provincie Fryslân is een belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. Voor de opvang van ganzen en smienten heeft de provincie ganzenfoerageergebieden aangewezen. Deze gebieden zijn in het streekplan Fryslân 2007 aangegeven. Binnen de gemeente liggen de ganzenfoerageergebieden voornamelijk in het gebied ten zuiden van Nij Beets.

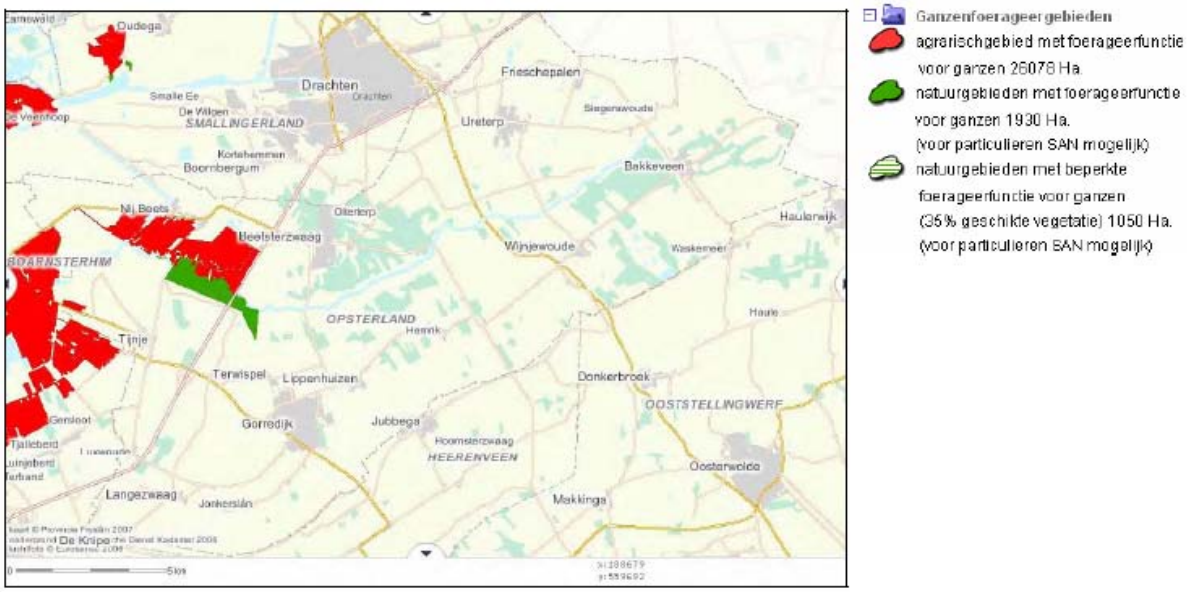

Figuur 12: Gannzenfourageergebied (Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

De gemeente kent daarnaast ook nog andere natuurgebieden, zoals bijvoorbeeld: de Fennen nabij Gorredijk, Kapellepôlle nabij Wijnjewoude/Klein Groningen en de Merskenheide nabij Ureterp.

2.5 Wonen

In het landelijke gebied van de gemeente vindt relatief veel bewoning plaats. Het type woningen in het buitengebied is zeer divers. Een deel van de woningen bestaat uit bedrijfswoningen bij agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven. Ook zijn voormalige boerderijen thans in gebruik als burgerwoning. Buiten dat er veel woningen verspreid in het buitengebied staan, zijn ook veel woningen gesitueerd in de bebouwingslinten.
De meeste woningen bestaan uit een gebouw dat als één bouwlaag met een bewoonbare kap is gebouwd.

In figuur 13 is de spreidingskaart opgenomen waarop de ligging van woningen in het plangebied geïllustreerd is. Daarin is het patroon van de ontsluiting van het buitengebied goed herkenbaar en wordt tevens duidelijk dat een groot aantal woningen in de vorm van linten in het buitengebied aanwezig is.

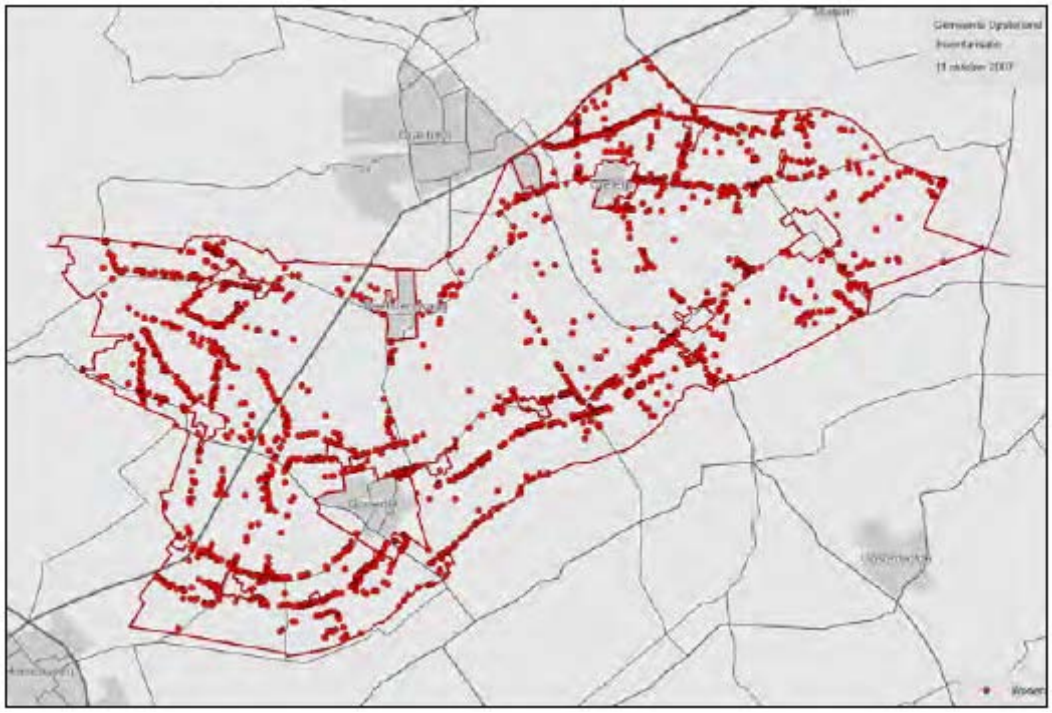

Figuur 13: Spreidingskaart woningen

2.6 Sport-, horeca- en recreatieve voorzieningen

Verspreid in het buitengebied zijn diverse functies aanwezig op het gebied van de sport-, horeca- en recreatieve voorzieningen. De ligging van deze functies is globaal weergegeven op de in figuur 14 weergegeven spreidingskaart.

SPORT

Wat betreft sportvoorzieningen zijn er verschillende ijsbanen in het buitengebied van Opsterland aanwezig. Bij Nij Beets, Tijnje en Hemrik ligt bovendien een openluchtzwembad. Bij Beetsterzwaag zijn voorts een 18-holesgolfbaan en een tennisbaan gelegen. Tevens zijn in het buitengebied verscheidene maneges te vinden.

HORECA

Wat betreft de horeca komen los van elkaar of in combinatie (met overige verblijfsrecreatieve voorzieningen) enkele hotels, restaurants, cursus- c.q. congrescentra en cafés voor.

DAGRECREATIE

De recreant en toerist komen naar Opsterland om te genieten van rust, ruimte, natuur en cultuur; om er te wandelen, fietsen, varen of paardrijden.

Het gedifferentieerde landschap van de gemeente Opsterland leent zich uitstekend voor fietsen en wandelen. Dit uit zich in een zeer uitgebreid en fijnmazig fiets- en wandelroutenetwerk van paadjes en wegen. Dit wordt recreatief dan wel toeristisch als een sterk kwaliteitspunt van de gemeente ervaren. Karakteristieke dorpsbeelden en beeldbepalend erfgoed versterken voorts de aantrekkelijkheid van het gebied voor de recreant en toerist.

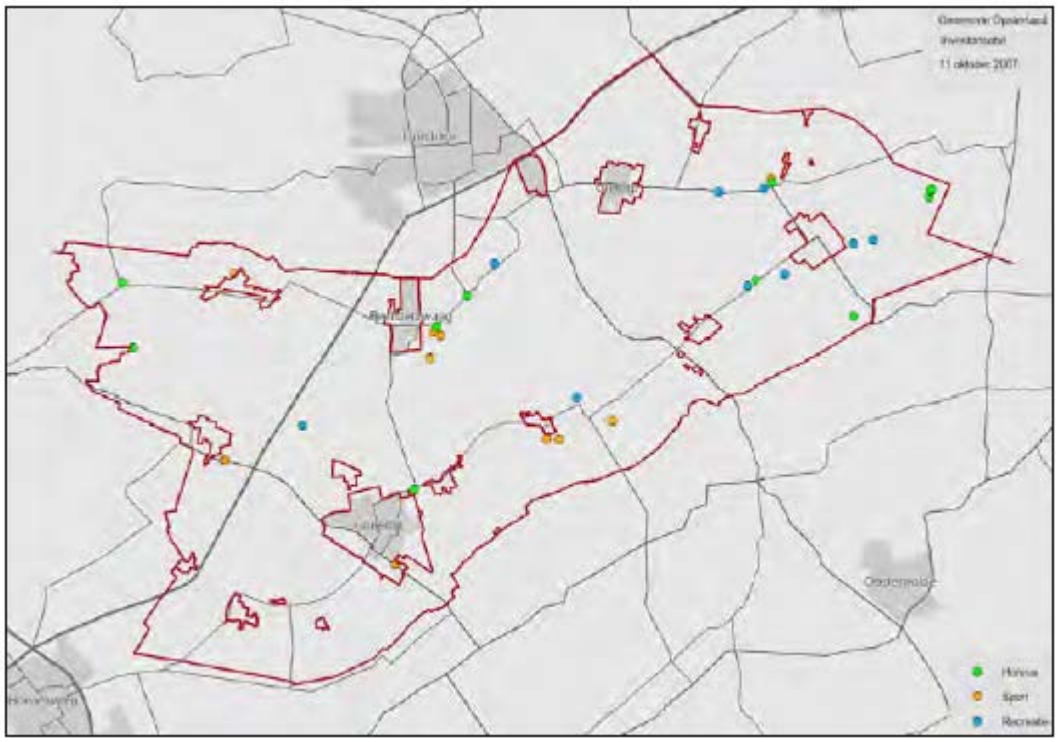

Figuur 14: Spreidingskaart sport, horeca en recreatie

Op de verbinding Tijnje - Nij Beets ligt een veerpontje in Ulesprong over de Nije Feart voor wandelaars en fietsers.

In het plangebied liggen geen specifieke concentratiepunten van dagrecreatie. Alleen het speelbos Sparjeburd van Staatsbosbeheer te Hemrik heeft primair een dagrecreatieve functie. De bossen rond Beetsterzwaag en de bos- en heideterreinen ten oosten en westen van Bakkeveen hebben een functie gericht op dagrecreatief medegebruik.

In het plangebied wordt aan De Ripen 3 te Nij Beets het Sudergemaal aangetroffen als onderdeel van het verderop gelegen openlucht laagveenderij museum It Damshûs.

VERBLIJFSRECREATIE

Op verblijfsrecreatief vlak kan op veel verschillende plaatsen in de gemeente worden overnacht. Dit varieert van redelijk grootschalige kampeerterreinen rond Bakkeveen, die primair gericht zijn op de toeristisch-recreatieve sector, enkele standplaatsen voor het kamperen bij de boer. Kamperen vindt al dan niet in combinatie met de verhuur van appartementen en recreatiebungalows of Bêd en Brochje plaats.

Ook komen er enkele kampeerboerderijen en hotels in het buitengebied voor. Verspreid in het plangebied komen eveneens recreatiewoningen voor.

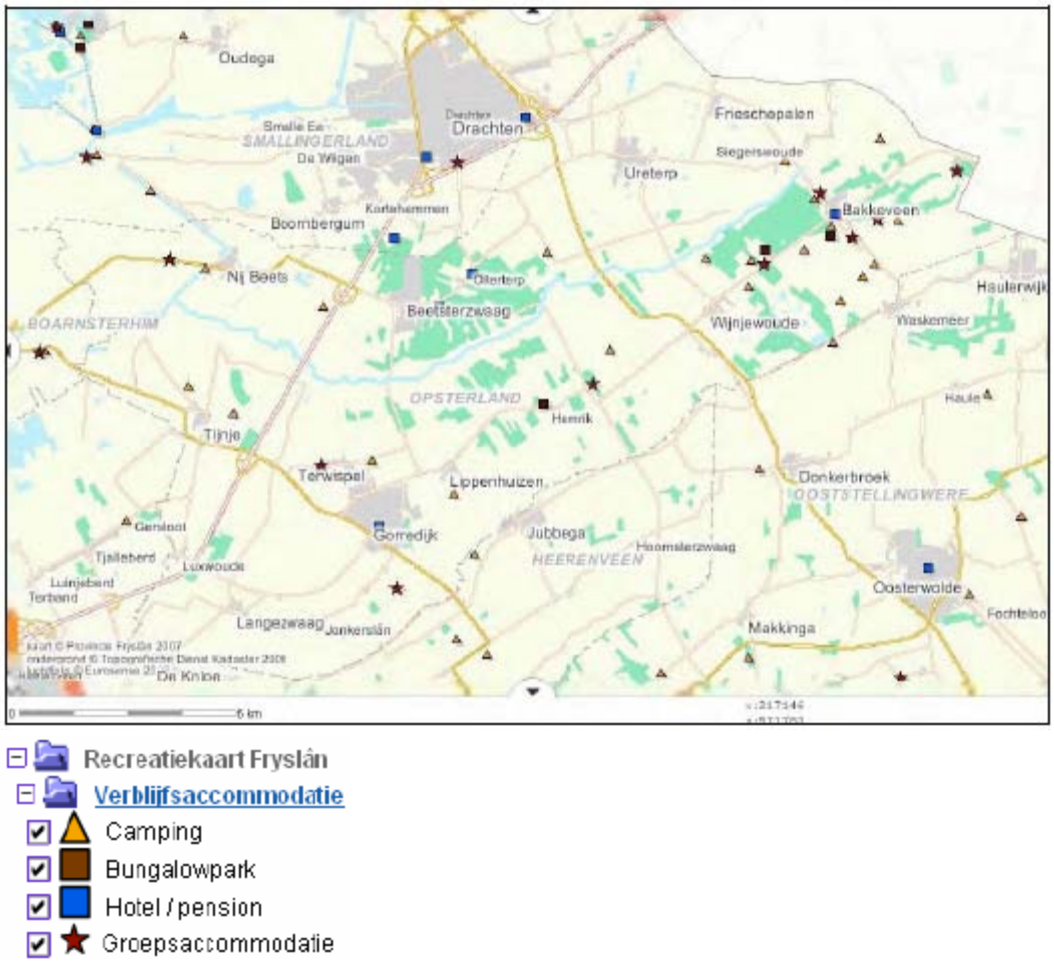

Figuur 15: Verblijfsaccommodaties in Opsterland op de recreatiekaart van Fryslân (Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

OEVER- EN VAARRECREATIE

Naast landrecreatie komt ook oever- en vaarrecreatie voor. Het gebied Zuidoost-Friesland, waartoe Opsterland behoort, is een rustig watersportgebied. Belangrijk voor de watersport is hier de zogenoemde Turfroute. Dit is de recreatieve vaarroute over de historische kanalen tussen Drenthe, de kop van Overijssel en het Friese Merengebied. Via de Opsterlânske Kompanjonsfeart (Opsterlandse Compagnonsvaart) en de Nije Feart (Nieuwe Vaart) loopt de turfroute door de gemeente langs natuurgebieden en door dorpjes heen. De Nationale Parken het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld, de Alde Feanen en de Weerribben worden door deze route met elkaar verbonden. Voor de toervaarders zijn langs de Turfroute verschillende voorzieningen aanwezig. Momenteel wordt gewerkt aan de heropening van het Polderhoofdkanaal.

In de gemeente worden aan de Turfroute enkele aanlegplaatsen van recreatieschap de Marrekrite aangetroffen. De Marrekrite zorgt voor aanleg, beheer en onderhoud van aanlegplaatsen in de bij het recreatieschap betrokken gemeenten.

In het plangebied zijn voorts veel beweegbare bruggen en sluizen.

2.7 Niet-agrarische bedrijvigheid

Het aantal niet-agrarische bedrijven en maatschappelijke voorzieningen in het buitengebied is over het algemeen genomen beperkt. Voor een deel betreft dit bedrijven die in voormalige boerderijen zijn gevestigd. De specifieke recreatiebedrijven (campings, groepsaccommodaties en dergelijke) zijn reeds in de voorgaande paragraaf over recreatie behandeld.

Niet-agrarische bedrijvigheid komt verspreid voor in het plangebied. De bedrijven zijn veelal gesitueerd in de bebouwingslinten. Zij zijn divers van aard. Een aantal bedrijven betreft landbouwgelieerde bedrijvigheid, zoals loon- en grondverzetbedrijven (cat. 3.1; SBI-code 016-1) of opslag van landbouwwerktuigen. Ook zijn er meerdere kwekerijen annex tuincentra (cat. 2; SBI-code 4752), en bouw/klussenbedrijven (max. cat. 3.2; SBI-code 41, 42, 43/-1) in het gebied gesitueerd.

Tankstations, waarvan een aantal met een LPG-installatie, komen op verschillende plaatsen in het plangebied voor. Dit naast de bedrijvigheid in de autohandel en -onderdelen (cat. 2; SBI-code 451, 452, 454) en autosloperij (max. cat. 3.2; SBI-code 4677).

Incidenteel worden ook een zorgboerderij (cat. 2; SBI-code 86), bakkerij (min. cat. 2; SBI-code 1071), antiekhandel (cat. 1; SBI-code 47), houtzagerij (cat. 3.2; SBI-code 16101), evenementenservice (cat. 2; SBI-code 562) en een transport-, mechanisatie- (beide max. cat. 3.1; SBI-code 77), rietdekkers-, betonboor- en metselbedrijf (allen max. cat. 3.2; SBI-code 41, 42, 43/-1) onderscheiden.
Een groot aantal van deze bedrijven heeft tevens een bedrijfswoning. Zoals eerder opgemerkt is ook een aantal bedrijven in voormalige boerderijen gevestigd. In een aantal gevallen is de bedrijvigheid niet of nauwelijks waarneembaar, doordat zij ondergeschikt is aan de woonfunctie.

2.8 Diverse voorzieningen en functies

Het buitengebied van de gemeente is zeer divers van karakter qua voorzieningen. Qua maatschappelijke voorzieningen is het aantal kerken en begraafplaatsen in het buitengebied opvallend. Bij Wijnjewoude, Siegerswoude en Ureterp staat een klokkenstoel.

In het buitengebied zijn ten behoeve van de nutsvoorzieningen voorts transformatorhuisjes, gasstations en telecomvoorzieningen geïnventariseerd. Ook zijn er op enkele locaties voorzieningen van het waterschap te vinden, zoals gemalen, keringen etc. Een tweetal tracés ten behoeve van hoogspanningsleidingen doorkruisen de gemeente.

2.9 Infrastructuur

WEGEN

De gemeente Opsterland wordt ontsloten dan wel doorsneden door een groot aantal wegen van lokale en bovenlokale betekenis. De hoofdstructuur van de wegen is in rijks- en provinciale wegenplannen vastgelegd. Er worden stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen onderscheiden.

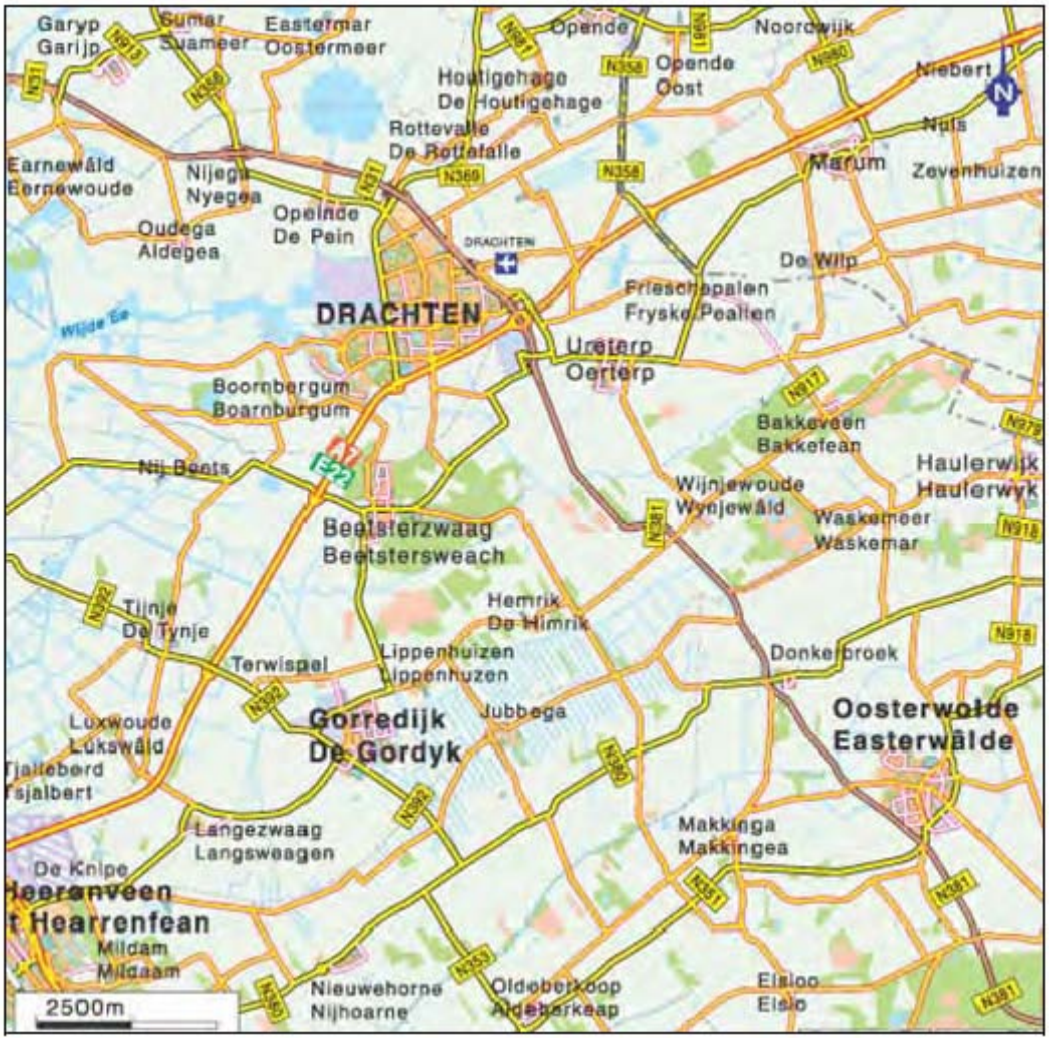

Figuur 16: Topografische wegenkaart van Opsterland (Bron: Falkplan, 2004)

STROOMWEGEN

De stroomwegen vormen het landelijke en regionale hoofdwegennet. Het landelijke stroomwegennet is grofmazig en verbindt de Nederlandse bestuurlijke en economische centra onderling. Regionale stroomwegen zorgen voor de verbinding van de stedelijke centra in de provincie onderling en verbinden deze centra met de landelijke centra. Streefbeeld van de provincie, zoals vastgelegd in het “Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2006” (PVVP), is dat deze wegen een pure stroomfunctie hebben op zowel wegvakken als kruispunten.

Een tweetal wegen in de gemeente zijn gekwalificeerd als (nationale) stroomweg, te weten:
- A7: (Zaanstad -) Heerenveen - Drachten (- Groningen en Duitsland).
- N381: Drachten - Drentse grens.

ONTSLUITINGSWEGEN

Naast stroomwegen zijn er in de provincie gebiedsontsluitingswegen. Gebiedsontsluitingswegen hebben voor een groter gebied een ontsluitende functie. De gebiedsontsluitingswegen hebben een sterke verbindende kwaliteit; ze vervullen vooral de verbinding tussen regionale centra en stroomwegen of regionale centra onderling. Bundelende kwaliteit is bij deze wegen ook belangrijk. Gebiedsontsluitingswegen zijn op dit moment vaak uitgevoerd als 80 km/uur weg en in sommige gevallen als autoweg met gelijkvloerse kruispunten.

In Opsterland betreft dit de volgende wegen:
- N392: A7 - Terwispel/Gorredijk (regionale gebiedsontsluitingsweg);
- N917: Ureterp - Haulerwijk.

Voor wat betreft de beheerszones langs provinciale wegen is de provinciale wegenverordening van belang. Voor de als hoofdweg aangeduide verbindingen dient een afstand van 30 meter uit de beheersgrens (is meestal hart bermsloot) aangehouden te worden. De provinciale wegenverordening stelt regels aan het realiseren van bouwwerken en het uitvoeren van andere werkzaamheden binnen de beheerszone. Binnen de gemeente Opsterland zijn de A7 en de verbinding Drachten - Drentse grens (N381) als hoofdweg aangeduid.

De regio kent een fijnmazige verkeersstructuur. De provinciale hoofdwegen zijn daarentegen onvoldoende in staat om het verkeer te bundelen, waardoor zich verkeersveiligheids- en leefbaarheidsproblemen voordoen op het wegennet. Dit doet zich het sterkst voor op het tracé van de N381 van Drachten naar Beilen en Emmen.

De N381 wordt van Drachten tot aan de Drentse grens opgewaardeerd om de verbinding met Drenthe en verder naar Duitsland te verbeteren. Evenzogoed ook om in het gebied zelf een bundelende verkeerskwaliteit te kunnen bieden. Door middel van een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) is hiervoor de planologische basis gelegd (Provinciaal Inpassingsplan N381, 30-11-2011 vastgesteld). Het plangebied van het PIP is buiten dit bestemmingsplan gelaten. Wel is er een wijzigingsbevoegdheid omgenomen om een vrijvallend weggedeelte van de huidige N381 en een deel van de Nije Heawei (een compenserende maatregel ten gevolge van de opwaardering van de N381) van een andere bestemming te kunnen voorzien.

VAARWEGEN

De gemeente Opsterland is niet van belang voor het beroepsvaarwegennet. De gemeente kent echter wel een bescheiden recreatief vaarwegennet.

Het PVVP richt zich primair op de vier grootste doelgroepen, met als hoogste categorie Azm en als laagste Dm:

- grotere zeilschepen (Azm en Bzm);
- open zeilboten en kleinere kajuitzeilboten (Czm);
- (grotere) motorboten (Cm en Dm);
- snelle motorboten (aanwijzing gebieden).

De voor de toervaart van belang zijnde recreatieve vaarverbindingen in Opsterland zijn:
- Opsterlânske Kompanjonsfeart, CEMT-klasse 0 (Dm);
- Nije Feart, (Dm, Czm).

In dit bestemmingsplan met de Provinsje Fryslân als vaarwegbeheerder gestelde eisen ten aanzien van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone rekening worden gehouden. De breedte van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone is afhankelijk van de classificatie van de betreffende vaarweg.

2.10 Waterhuishoudkundige aspecten

In het Europese en nationale waterbeleid, vastgelegd in onder meer de "Vierde Nota Waterhuishouding" (1998), de adviezen van de 'Commissie Waterbeheer 21ste eeuw' en de Europese "Kaderrichtlijn Water" staat het duurzaam omgaan met water centraal: "Het waarborgen van voldoende veiligheid en het zo klein mogelijk houden van de kans op wateroverlast."

VASTHOUDEN – BERGEN - AFVOEREN

Dit moet mede gezien worden in het kader van ontwikkelingen als klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. Hiervoor is de trits 'Vasthouden - Bergen - Afvoeren' (VBA) leidraad van handelen. Kort gezegd betekent dit dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt zo nodig het water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen te weinig opleveren wordt het water afgevoerd. Uitgangspunten in dit verband zijn:
- geen afwenteling van problemen naar andere compartimenten in ruimte in tijd;
- zoveel mogelijk gebiedseigen water vasthouden en de inlaat van gebiedsvreemd water zoveel mogelijk beperken;
- beperking van overlast door (grond)water of tekort aan water.

SCHOONHOUDEN - SCHEIDEN - ZUIVEREN

Naast de kwantiteit heeft duurzaam omgaan met water ook betrekking op de kwaliteit van het water. Hierbij staat de trits 'Schoonhouden - Scheiden - Zuiveren' centraal. Bij schoonhouden, scheiden en zuiveren gaat het erom dat het water zo veel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod. Uitgangspunten in dit verband zijn:
- vervuiling waar mogelijk bij de bron aanpakken;
- voorkomen van verspreiding van verontreinigingen;
- benutten van schoon water.

Het beleidsdoel duurzaam omgaan met water dient niet alleen in waterbeheerplannen te worden uitgewerkt, maar er moet ook in de bestemmingsplannen rekening mee worden gehouden. Afstemming van waterbeleid en ruimtelijke ordening kan door:

- het bieden van ruimte voor water in verband met veiligheid, wateroverlast en zoetwaterbeheer;
- water als ordenend principe in de functietoekenning;
- kansen benutten die water biedt voor de vergroting van de belevingswaarde en functiecombinaties (bijvoorbeeld cultuurhistorische waarden van voormalige waterlinies);
- randvoorwaarden aan de inrichting en het beheer op basis van water (bijvoorbeeld kruipruimteloos bouwen, zodat de grondwaterstand hoog kan blijven);
- effecten op waterkwaliteit meewegen bij besluitvorming in de ruimtelijke ordening.

WATERWET

De grote opgaven op het gebied van de waterhuishouding in Nederland hebben ertoe geleid dat de Rijksoverheid een Waterwet heeft ontwikkeld. De Waterwet is op 22 december 2009 in werking getreden. In deze wet staat integraal waterbeheer centraal. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en heeft ook tot doel de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening te verbeteren. Daarnaast levert de Waterwet een bijdrage aan kabinetsdoelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.
De Waterwet heeft een achttal bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland vervangen, waaronder de Wet op de waterhuishouding, de Grondwaterwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. Naast de Waterwet blijft de Waterschapswet als organieke wet voor de waterschappen bestaan.

Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de huidige vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld, waardoor alle handelingen in het watersysteem in één vergunning zijn gecombineerd.

DERDE WATERHUISHOUDINGSPLAN FRYSLÂN

Het Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân: “Wiis Mei Wetter” (07-11-2009 vastgesteld) geeft de doelen weer die de provincie in de periode van 2010 tot 2015 wil bereiken. Het waterhuishoudingsplan staat centraal in de provinciale besluitvorming. Het plan geeft eveneens de kaders aan voor het rioleringsbeheer van gemeenten en het eigen provinciale beleid. Het waterhuishoudingsplan is de verbindende schakel tussen het ruimtelijke en economische beleid van de provincie en het waterbeheer . Bovendien is het een structuurvisie voor het ruimtelijke beleid. Dit houdt in dat het plan op de onderdelen die hierop betrekking hebben dezelfde status heeft als het streekplan.

De hoofddoelstelling voor het waterbeleid in Fryslân luidt als volgt: “Het hebben en houden van een veilige en bewoonbare provincie en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, zodat een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”. Deze hoofddoelstelling komt overeen met die van het vorige waterhuishoudingsplan en is nog altijd actueel.

WATERBEHEERPLAN

Onder het motto "Wetter jout de romte kwaliteit" (water geeft de ruimte kwaliteit) heeft het algemeen bestuur van het waterschap in november 2009 het waterbeheerplan 2010-2015 vastgesteld**.**

Naast de wettelijke verplichting om het beleid en beheer vast te leggen heeft het waterbeheerplan ook als doel het beleid en beheer van het waterschap concreet en inzichtelijk te maken voor de andere overheden, inwoners en belangengroeperingen.

Het waterbeheerplan is in een gezamenlijk project met het provinciale waterhuishoudingsplan opgesteld. Provinciale doelen en maatregelen van het waterschap zijn hierdoor op elkaar afgestemd.

Het beleid en beheer van de provincie en het waterschap zijn gegroepeerd in drie hoofdthema's: waterveiligheid, voldoende water en schoon water. In alle drie de thema's wordt rekening gehouden met de klimaatontwikkeling.

PLANGEBIED

De waterhuishouding is voor de verschillende gebruiksfuncties van de gronden in het buitengebied (landbouw, natuur, wonen en recreatie) van groot belang. Het water uit het gebied wordt geloosd op de boezem. In het plangebied komen verschillende peilvlakken oftewel peilgebieden voor. De verschillende gebieden lozen via diverse hoofdwatergangen op de boezem. De hoofdwatergangen en boezemkaden vormen samen het hoofdstelstel voor de waterhuishouding van het plangebied en zijn tevens sterk bepalend voor de landschappelijke structuur.

In figuur 17 is de waterhuishouding in de gemeente weergegeven. In het plangebied komen de volgende zaken voor die een waterhuishoudkundige rol vervullen:

- verschillende persleidingenzones;
- enkele boezemkadezones in het noordoostelijke deel van de gemeente;
- een tweetal rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) bij Gorredijk en Wijnjewoude met bijbehorende geurcontour van 300 meter in het buitengebied;
- een grondwaterbeschermingsgebied (waterwinning) bij Nij Beets;
- vele hoofdwatergangen (niet zichtbaar op de figuur),
- enkele rioolgemaalzones in de nabijheid van de diverse dorpskernen (eveneens niet zichtbaar op de figuur).

Figuur 17: Fragment waterhuishoudingskaart (Bron: Wetterskip Fryslân, 2009)

HOOFDSTUK 3 PLANOLOGISCHE BEPERKINGEN

Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de planologische beperkingen die gelden in het plangebied. Het gehele planologische kader is in de bijlage 3 bij dit bestemmingsplan opgenomen.

3.1 Geluidhinder

3.1.1 Wegverkeerslawaai

Het landelijke gebied van de gemeente Opsterland kent diverse wegen met een geluidzone. Een zone geeft aan in welke gevallen wel of niet geluidsonderzoek moet worden verricht. Voor het bouwen van woningen of een ander geluidsgevoelig object buiten de 'geluidszone' is een geluidsonderzoek niet verplicht. Voor ontwikkelingen binnen deze zones, waarbij geluidsgevoelige functies worden aangepast of gerealiseerd, dient een akoestisch onderzoek te worden uitgevoerd. Nieuwe geluidgevoelige functies dienen te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} 48 dB. Het plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of ontheffing mogelijk.

3.1.2 Industrielawaai

Voor terreinen die de vestiging van inrichtingen als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 van de wet geluidhinder (voormalige categorie A-inrichtingen) mogelijk maken, dient rondom die terreinen een zone te worden vastgesteld, waarbuiten de geluidsbelasting op de gevels de warade van 50 dB(A) niet te boven mag gaan. Dit is het geval bij bedrijventerrein Overtoom. Dit is een gezoneerd bedrijventerrein, waarvan de geluidzones deels in het plangebied ligt. Dit bestemmingsplan brengt geen wijzigingen van de zone met zich mee. Ook maakt dit plan geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of ontheffing mogelijk. De vastgestelde zone is opgenomen in dit plan.

CONCLUSIE

Het plan mag uitvoerbaar worden geacht voor wat betreft het aspect geluidhinder.

3.2 Luchtkwaliteit

Dit bestemmingsplan is een conserverend plan, dat geen grootschalige activiteiten toelaat. Het plan maakt daarom geen projecten mogelijk die in betekende mate van invloed zijn op de luchtkwaliteit mogelijk maken. Het bestemmingsplan voldoet aan het gestelde voor luchtkwaliteit in de Wet milieubeheer.

CONCLUSIE

Het plan is uitvoerbaar voor wat betreft het aspect luchtkwaliteit.

3.3 Externe veiligheid

In het kader van een bestemmingsplan dient vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening de externe veiligheidssituatie te worden onderzocht. Hierbij dienen risicobronnen in kaart gebracht te worden en getoetst te worden aan het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Uit de inventarisatie van het Bureau Externe Veiligheid Fryslân (Advies externe veiligheid bestemmingsplan

Buitengebied, d.d.13 augustus 2013, kenmerk: 6959 PV/tk) is gebleken dat hogedrukaardgas-transportleidingen, vervoersassen en risicovolle inrichtingen die in het plangebied zijn gelegen, relevant zijn vanuit het oogpunt van externe veiligheid en dat het berekende groepsrisico aanleiding geeft om het groepsrisico te verantwoorden.
Bij de verantwoording van het groepsrisico wordt de wijze waarop het GR ten opzichte van andere belangen is afgewogen aangegeven en wordt onderzocht welke maatregelen eventueel genomen kunnen worden om het groepsrisico te beperken. Voor een feitelijk bestaande situatie zijn er minder mogelijkheden dan voor een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling.

Om te komen tot een actueel bestemmingsplan dat voldoet aan de eisen van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is een onderzoek naar de externe veiligheidsaspecten uitgevoerd. De resultaten van de uitgevoerde risicoberekeningen en kwalitatieve analyses, aangevuld met het advies van de Brandweer Fryslân (Veiligheidsregio) vormen de basis voor de verantwoording van het groepsrisico in het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied.

3.3.1 Toetsingskader externe veiligheid (begrippen)

Externe veiligheid heeft betrekking op de risico's voor de omgeving, bij het gebruik, de productie, opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. In het kader van de externe veiligheid dient, in het geval van een verandering bij de risicobron of in de omgeving daarvan, een afweging te worden gemaakt over de externe veiligheid. In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (cRNVGS) zijn risiconormen opgenomen voor respectievelijk inrichtingen en het vervoer van gevaarlijke stoffen per buisleiding of het vervoer per as en per schip . Hieraan moet getoetst worden bij een aantal besluiten in het kader van de ruimtelijke ordening of in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

RISICONORMENEXTERNEVEILIGHEID

De overheid stelt grenzen aan de externe risico's van productie, gebruik en transport van gevaarlijke stoffen. De grenzen zijn vertaald in normen voor het plaatsgebonden risico (PR) en een oriëntatie waarde voor het groepsrisico (GR).

PLAATSGEBONDENRISICO (PR)

Het risico op een plaats buiten een inrichting of langs een transportas voor het vervoer van gevaarlijke stoffen, uitgedrukt als een kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting of bij de transportas, waarbij een gevaarlijke stof betrokken is. Voor inrichtingen geldt dat binnen de 10-6 per jaar plaatsgebonden risicocontour geen kwetsbare objecten aanwezig mogen zijn. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de 10-6 per jaar plaatsgebonden risicocontour als richtwaarde.

Voor het transport van gevaarlijke stoffen geldt de 10-6 per jaar PR-contour voor nieuwe situaties voor kwetsbare objecten als grenswaarde en voor beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Voor de bestaande situaties geldt de 10-5 per jaar PR-contour als grenswaarde en de 10-6per jaar PR-contour als een streefwaarde voor (beperkt) kwetsbare objecten.

GROEPSRISICO (GR)

De cumulatieve kansen per jaar dat een aantal personen overlijdt als gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting of bij een transportas, waarbij een gevaarlijke stof betrokken is. Voor het groepsrisico bestaat geen wettelijke norm waaraan getoetst wordt. In plaats daarvan wordt getoetst aan de oriëntatiewaarde van het groepsrisico.

Een beschouwing ten aanzien van deze kwantitatieve waarde is een van de elementen uit de verantwoordingsplicht van het groepsrisico (zie ook hieronder). Binnen deze verantwoording kan het bevoegd gezag van deze waarde afwijken. Er bestaat een oriënterende waarde voor inrichtingen en een oriënterende waarde voor transport van gevaarlijke stoffen.

VERANTWOORDINGSPLICHTGROEPSRISICO

Verantwoording van het groepsrisico is een onderdeel van het externe veiligheidsbeleid. Door middel van een verantwoordingsplicht wil de rijksoverheid overheden aanzetten tot nadenken over, onder andere, de omvang van het groepsrisico in relatie tot de veiligheid van de risicovolle situatie, de gevolgen voor de omgeving, de hulpverlening en de zelfredzaamheid van omwonenden. De verantwoordingsplicht is van toepassing bij iedere relevante verandering van het groepsrisico zowel boven als onder de oriëntatiewaarde. Een verandering kan optreden door uitbreiding/afname van risicovolle activiteiten en/of door een verandering van de personendichtheid.

Volgens het Bevi, het Bevb en de cRNVGS moeten, bij een beperkte verantwoording van het GR, tenminste de volgende aspecten in de bestuurlijke afweging vermeld worden:

- Het aantal personen in het invloedsgebied.
- Het groepsrisico.
- De mogelijkheden tot risicovermindering.
- De mogelijke alternatieven.
- De mogelijkheden van bestrijdbaarheid.
- De mogelijkheden van zelfredzaamheid.

Een belangrijk onderdeel van de verantwoordingsplicht is de adviestaak van de regionale brandweer. De rijksoverheid heeft (wettelijk) vastgesteld dat het bevoegd gezag het bestuur van de regionale brandweer in de gelegenheid dient te stellen advies uit te brengen over de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval en de zelfredzaamheid van personen in het invloedsgebied van de inrichting.

3.3.2 Onderzoek naar de risicobronnen

Uit de inventarisatie van het Bureau Externe Veiligheid Fryslân is gebleken dat de aanwezigheid van de volgende risicobronnen een rol spelen in het kader van externe veiligheid:

1. LPG-tankstations;
2. aardgaswin-/behandelingsinstallaties;
3. hogedruk aardgastransportleidingen;
4. transportroutes over de weg.

Hieronder volgen de conclusies uit voornoemde inventarisatie:

MAATGEVENDESCENARIO'S

1. BLEVE scenario LPG-tankstation

Het maatgevende scenario bij een LPG tankstation is gebaseerd op het moment dat een LPG tankwagen aan het lossen is. Het betreft een zogenaamde "warme" BLEVE. Een "warme" BLEVE is een ongevalscenario dat ontstaat door het domino-effect waarbij ten gevolge van een (plas)brand bij een tankwagen met brandbaar gas, de druk in de tankwagen zo hoog oploopt dat deze bezwijkt. In een straal van 150 meter vanaf het incident zullen hierbij vooral dodelijke slachtoffers vallen.

BLEVE scenario

BLEVE-scenario: het scenario waarbij een LPG-tankwagen met brandbaar gas (vaak propaan) tot ontploffing komt en een druk- en hittegolf veroorzaakt. Onderscheid wordt gemaakt tussen een 'warme' BLEVE, die kan optreden na ca. 20-30 min. forse hittebelasting van een LPG-tankwagen, en een 'koude' BLEVE die instantaan op kan treden na een mechanisch defect van de LPG-tankwagen. Een 'warme' BLEVE wordt bij vervoer van LPG over de weg niet als relevante calamiteit beschouwd. Het invloedsgebied (ook wel 1%-letaliteitsgebied, dus het gebied waarbinnen 1% van de blootgestelde personen overlijdt) van een BLEVE bedraagt ca. 325 meter. Binnen de 150 meter zijn personen (ook in gebouwen) onvoldoende beschermd tegen de gevolgen van een BLEVE. Bij een 'warme' BLEVE is vluchten de enige optie. Buiten de 150 meter is, in het geval van een BLEVE, schuilen in een gebouw of woning in beginsel de beste manier om de calamiteit te overleven. Daarvoor is het zaak een veilige plek binnen een gebouw op te zoeken buiten het bereik van rondvliegend glas (zoals een toilet of badkamer).

Bij alle geïnventariseerde LPG-tankstations is gebleken dat er geen kwetsbare objecten (woningen) binnen de PR contouren aanwezig zijn. Daarnaast is bij alle LPG-tankstations gebleken dat het GR zeer laag, dan wel niet aanwezig is.

2 en 3. Hogedruk aardgastransportleidingen en aardgaswin-/behandelingsinstallaties

Een hogedrukaardgasleiding kan falen als gevolg van schade door derden. Falen als gevolg van corrosie is (vrijwel) uitgesloten door de veiligheidsmaatregelen die door leidingeigenaren zijn genomen (inherente veiligheid). Door een beschadiging (breuk) van de aardgasleiding kan gas vrijkomen dat vervolgens ontsteekt en een fakkelbrand vormt, waarna secundaire branden ontstaan. In de risicoberekeningen wordt rekening gehouden met twee ontstekingstijdstippen: directe ontsteking en ontsteking op twee minuten na het begin van de gasuitstroom. De kans op een directe ontsteking is hierbij het grootst. In het geval van een fakkelbrand na een directe ontsteking bij een leidingbreuk is er geen tijd om te vluchten en kunnen de personen het invloedsgebied van de leiding slachtoffer worden.

Er zijn een groot aantal buisleidingen met hun invloedsgebied in het plangebied gelegen. Het invloedsgebied van die buisleidingen varieert van 45 meter tot respectievelijk 500 meter. De hulpverleningsdiensten zullen zich bij een volledige breuk richten op het redden van mensen, het ontruimen van het gebied en het blussen van secundaire branden in de omgeving.

Bij alle hogedruk aardgastransportleidingen en aardgaswin-/behandelingsinstallaties is gebleken dat er geen kwetsbare objecten binnen de PR 10-6 contouren aanwezig zijn. Daarnaast is bij alle hogedruk aardgastransportleidingen en aardgaswin-/behandelingsinstallaties gebleken dat het GR zeer laag, dan wel niet aanwezig is.

4. Transportroutes over de weg

Naast de invloed van de risicovolle inrichtingen ligt de Rijksweg A7 binnen het plangebied. Hierop is de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen 2010 (cRNVGS 2010) van toepassing. Deze circulaire verplicht het bevoegde gezag om een beoordeling en afweging van de externe veiligheid mee te nemen bij ruimtelijke plannen die in de directe nabijheid zijn gelegen van een transportas waarover transporten met gevaarlijke stoffen plaatsvinden. De betreffende circulaire is een voorloper van de in de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen aangekondigde wettelijke verankering van het beleid, in het toekomstige Besluit transportroutes externe veiligheid (Btev, dit wordt vanaf 2014 verwacht)

Langs de transportroute (A7) zijn geen kwetsbare objecten (woningen) binnen de PR contouren aanwezig. Het GR is zeer laag, dan wel niet aanwezig.

5. Andere externe veiligheidsaspecten

BESTRIJDINGENBEPERKINGVANRAMPEN

Voor wat betreft de bluswatervoorziening geeft de regionale brandweer aan dat er in het plangebied voldoende primair-, secundair- en tertiair-bluswater aanwezig is. De opkomsttijd voldoet aan de normen in het besluit Veiligheidsregio's, de opkomsttijd bedraagt minder dan 8 minuten.

BEREIKBAARHEID

Het plangebied wordt doorkruist door een uitgebreid wegennet. Ook locaties buitenaf zijn over het algemeen goed bereikbaar.

ZELFREDZAAMHEIDINHETINVLOEDSGEBIEDVANHETLPG-TANKSTATION

Zelfredzaamheid heeft betrekking op de mogelijkheden voor personen in het invloedsgebied om zichzelf in veiligheid te brengen (of in veiligheid gebracht te worden). Dit is in dit kader specifiek van belang voor de kwetsbare objecten en verminderd zelfredzame personen binnen deze objecten.
Binnen het invloedsgebied zijn, in principe, geen functies aanwezig ten behoeve van verminderd zelfredzame personen.

MOGELIJKHEDENOMGRTEVERLAGEN/OPTIMALISEREN

Er zou overwogen kunnen worden de doorzet van LPG in de vergunning van de LPG-tankstations op 500 m3/jr vast te leggen.

NUTENNOODZAAKVANDEONTWIKKELING /TIJDSASPECT

Het bestemmingsplan is ouder dan 10 jaar en dient daarom geactualiseerd te worden.
De situatie rondom LPG-tankstations is hierbij tevens op de externe veiligheid aspecten beoordeeld.

Zoals hiervoor ook aangegeven vindt er geen overschrijding plaats van de oriëntatiewaarde voor het GR en wordt de zelfredzaamheid nabij de risicobronnen voldoende geacht.

TOEKOMSTIGESITUATIE

Het aantal personen binnen de invloedsgebieden van risicobronnen neemt als gevolg van dit bestemmingsplan niet toe. Er is daarom geen sprake van een toename van het GR.

CONCLUSIE

Ondanks maatregelen ter verhoging van de veiligheid kunnen risico's nooit voor 100% worden weggenomen. Ook na het nemen van veiligheidsverhogende maatregelen zal een restrisico blijven bestaan.

Gelet op de resultaten van het onderzoek naar de externe veiligheid in het buitengebied van de gemeente Opsterland kan geconcludeerd worden dat de uit het bestemmingsplan voortvloeiende consequenties voor de zelfredzaamheid en hulpverlening, maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Dit mede gelet op het conserverende karakter van het bestemmingsplan Buitengebied. Er kan dan ook gesteld worden dat externe veiligheidsaspecten geen belemmering vormen voor de haalbaarheid van het plan.

In de bijlage 4 behorende bij dit bestemmingsplan wordt uitgebreid ingegaan op de externe veiligheidssituatie van het buitengebied.

3.4 Overige milieutechnische belemmeringen

3.4.1 Straalpaden

Over het plangebied loopt ten behoeve van telecommunicatieverkeer een straalpad. Ter bescherming van het straalpad moeten eisen worden gesteld ten aanzien van hoogte, aard en situering van de bebouwing. De aan te houden breedte van de zone is 200 meter. De hoogte van de toegestane bebouwing binnen deze zone is 27 meter op het gehele traject.

3.4.2 Hoogspanningsleidingen

Er zijn twee hoogspanningsleidingen van 110 kV die het plangebied doorkruisen. Dit betreft de hoogspanningsleidingen Drachten - Gorredijk en Oudehaske - Gorredijk. De leidingen hebben een zone die het gebruik van de gronden beperkt. Voor de in de gemeente voorkomende hoogspanningsleidingen met een spanningsniveau van 110 kV wordt een strook van 2x27 meter als bebouwingsvrije zone gehanteerd. Hierbinnen mogen geen bebouwing, obstakels en hoge beplanting worden aangebracht. Deze beperkingen zijn privaatrechtelijk geregeld en hebben geen planologische implicaties.

3.4.3 Aandachtsgebied radarverstoring

In het uiterste noordwestelijke deel van de gemeente is een aandachtsgebied radarverstoring van kracht. In dit gebied mogen ter voorkoming van radarverstoring geen bouwmogelijkheden plaatsvinden hoger dan 45 meter. Het bestemmingsplan staat dergelijke mogelijkheden niet toe, waardoor het radarverstoringsgebied geen belemmering vormt voor het bestemmingsplan. Een

regeling in het bestemmingsplan voor het radarverstoringsgebied is dan ook niet nodig. In figuur 18 is het radarverstoringsgebied weergegeven.

Figuur 18: Radarverstoringsgebied

3.4.4 Aandachtsgebied laagvliegzone

Over de gemeente ligt een aandachtsgebied laagvliegzone. Dit als gevolg van de laagvliegroute voor vastvleugelige vliegtuigen bekend onder de naam "linkroute nr. 10A". In deze (circa 3.700 meter brede) route dient in verband met de vliegveiligheid een maximum bouwhoogte voor gebouwen en overige bouwwerken van 40 meter te worden aangehouden.

CONLUSIE

Het bestemmingsplan respecteert de consequenties voor het plangebied die voortkomen uit overige technische belemmeringen. Het bestemmingsplan mag dan ook uitvoerbaar worden geacht voor wat betreft dit aspect.

3.5 Ecologische waarden

In het kader van dit bestemmingsplan is een ecologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Deze is als bijlage 1 bij dit bestemmingsplan opgenomen. Het ecologisch onderzoek dateert van april 2008. In de periode tussen 2008 en nu zijn er in het object van het onderzoek niet zodanige veranderingen opgetreden dat nieuw onderzoek noodzakelijk is. Het onderzoek voldoet nog steeds als basis van het

bestemmingsplan. Op grond van het bureauonderzoek zijn enkele adviezen ten aanzien van het gemeentelijk ruimtelijk beleid geformuleerd. Uit het rapport Ecologisch onderzoek buitengebied blijkt dat in het bestemmingsplan buitengebied beleid moet worden vastgelegd met het oog op de wettelijk beschermde natuurwaarden en natuurgebieden (soortenbeleid en gebiedenbeleid).

CONCLUSIE
Met de uitkomsten van het ecologisch bureauonderzoek is met het opstellen van dit bestemmingsplan rekening gehouden. Ten aanzien van het aspect ecologische waarden mag het bestemmingsplan Buitengebied dan ook uitvoerbaar worden geacht.

3.6 Archeologische waarden

De gemeente volgt de eigen aangewezen oudheidkundige en cultuurhistorische waarden als uitgangspunt, omdat gebleken is dat de provincie in haar cultuurhistorische waardenkaart (CHW-kaart) over gebrekkige en onjuiste informatie van het plangebied beschikt. De provincie en gemeente maken hier gezamenlijk een verdiepingsslag in. Tot die tijd is het referentiekader voor de bescherming van de archeologische waarden het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied aangevuld met de bekende archeologisch waardevolle gebieden (AMK-terreinen).Vanwege het conserverende karakter van onderliggend bestemmingsplan worden geen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt. Archeologische waarden zijn niet in het geding. De huidige archeologische beschermingsmaatregelen worden vooralsnogin dit bestemmingsplan voortgezet. Op het moment dat de verdiepingsslag heeft plaatsgevonden, wordt beoordeeld in hoeverre de uit het onderzoek gebleken (mogelijke) archeologische waarden moeten worden beschermd en op welke wijze dit moet plaatsvinden. In het bestemmingsplan is ten behoeve van de implementatie van de te beschermen archeologische gebieden een aantal wijzigingsbevoegdheden opgenomen (zie paragraaf 4.12).

CONCLUSIE
Ten aanzien van het aspect archeologische waarden mag het bestemmingsplan dan ook uitvoerbaar worden geacht.

3.7 Waterhuishouding

De gemeente heeft de uitgangspunten van het bestemmingsplan aan het Wetterskip Fryslân voorgelegd.

CONCLUSIE
Uit het overleg is niet van knelpunten gebleken die de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan in gevaar zouden kunnen brengen.

3.8 Bodem

Dit bestemmingsplan is een conserverend plan waarin geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Geconcludeerd mag worden dat de status quo met betrekking tot bodemverontreiniging

acceptabel is en dat er van vervuilde locaties die urgente sanering behoeven geen sprake is. De aanwezigheid van (potentieel) vervuilde locaties vormt geen belemmering voor dit bestemmingsplan.

CONCLUSIE
Voor wat betreft het aspect bodem mag worden geconcludeerd dat het plan uitvoerbaar is.

3.9 Milieuzonering bedrijven

Alhoewel in de huidige situatie niet in alle gevallen zal worden voldaan aan de minimale planologische richtafstanden ten aanzien van milieugevoelige functies, betreft het in alle gevallen functies die naar hun aard en schaal in het landelijke gebied passen. Uit milieuoogpunt kan dan ook worden geconcludeerd dat de bedrijven in de huidige omvang en op grond van de huidige bedrijfsvoering acceptabel zijn. Daarnaast is het onderhavige bestemmingsplan conserverend van aard, waarbij niet direct in nieuwe ontwikkelingen wordt voorzien waarbij milieubelastende activiteiten nabij milieugevoelige hindergevoelige functies worden geplaatst. Indien in een toekomstige situatie een hinderveroorzakende functie wordt gerealiseerd, is dit enkel mogelijk onder de voorwaarde dat milieugevoelige objecten niet worden gehinderd.

CONCLUSIE
Het plan mag uitvoerbaar worden verondersteld voor wat betreft het aspect milieuzonering bedrijven.

3.10 Plan-merplicht

Ten aanzien van de MER-plicht constateerde het voorontwerp bestemmingsplan dat geen activiteiten in het plan mogelijk werden gemaakt die in het besluit MER zijn vermeld en derhalve onder de PlanMER-plicht vielen. Er was namelijk geen sprake van activiteiten die zijn genoemd in het besluit MER, noch was er sprake van een noodzaak tot het uitvoeren van een Passende Beoordeling.
Dit gold ten tijde van het opstellen van het voorontwerp. Thans ligt dat anders en is een PlanMER voor het bestemmingsplan buitengebied vereist. Een voorlopige analyse van het beleid van het bestemmingsplan buitengebied in relatie tot de PlanMER maakt duidelijk dat in ieder geval voor een aantal onderdelen de m.e.r.-beoordeling geldt. Het betreft:

- het oprichten, wijzigen of uitbreiden van veehouderijbedrijven met 200 of meer stuks melk- en kalfkoeien en / of zoogkoeien, ouder dan 2 jaar, met meer dan 140 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar;
- het oprichten, wijzigen of uitbreiden van veehouderijbedrijven met 340 of meer stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

Daarnaast moet er aandacht zijn voor de intensieve veehouderij-activiteiten. Het bestemmingsplan is daarin weliswaar terughoudend, maar staat een zeer beperkte uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven toe. Daarnaast geeft het bestemmingsplan ruimte voor de intensieve veehouderij als neventak.
In dit verband wordt ook aandacht gevraagd voor de aanwezigheid van een aantal Natura 2000-gebieden, waarvoor een Passende Beoordeling in het kader van de natuurbeschermingswet 1998 moet worden opgesteld. Zo'n Passende Beoordeling moet ook een PlanMER-procedure doorlopen.

Naar aanleiding van het vorenstaande is ten behoeve van de onderbouwing van het bestemmingsplan Buitengebied een PlanMER en een Passende Beoordeling [3]) opgesteld.

DOEL EN PROCEDURE PLANMER

Doel van PlanMER/Passende Beoordeling is de milieugevolgen van het bestemmingsplan Buitengebied op een goede manier af te wegen. Ten behoeve van de PlanMER/Passende Beoordeling zijn drie stappen gezet:

- analyse van de aspecten waarop de PlanMER betrekking moet hebben;
- opstellen van een 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau PlanMER';
- opstellen van de PlanMER.

De PlanMER/Passende Beoordeling gaat uit van het voornemen zoals dat in het bestemmingsplan is opgenomen. Daarbij worden de ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan beoordeeld op hun milieugevolgen. Dat kunnen ontwikkelingen zijn op het gebied van landbouw, recreatie en toerisme, overige bedrijvigheid, wonen en dergelijke

De ontwikkeling van de landbouw is het hoofdonderwerp van de PlanMER/Passende Beoordeling omdat daar de belangrijkste milieugevolgen uit kunnen voortvloeien. Overige ontwikkelingen hebben bescheiden gevolgen (zie ook PlanMER/Passende Beoordeling). In de milieugevolgen wordt we onderscheid gemaakt in gevolgen voor natuur, landschap en cultuurhistorie, leefbaarheid en gezondheid en overige aspecten zoals bodem, water, externe veiligheid en geluid.

Zonder de overige gevolgen tekort te doen kan worden vastgesteld dat, wat milieugevolgen betreft, de belangrijkste relatie ligt tussen landbouw en natuur. Meer toegespitst gaat het vooral om de gevolgen van de ammoniakuitstoot van agrarische bedrijven op kwetsbare soorten in de Natura 2000-gebieden en in de overige natuurgebieden.

De PlanMER/Passende Beoordeling heeft dat naar het oordeel van de commissie m.e.r. goed in beeld gebracht[4]). De commissie is van mening dat PlanMER/Passende Beoordeling een goede afwegingsbasis vormt voor de milieugevolgen van voornemens in het bestemmingsplan. De commissie heeft wel de vinger gelegd bij de relatie van de ontwikkeling van agrarische bedrijven en de gevolgen die dat heeft voor de ammoniakdepositie op natuurgebieden. Die vinger werd vooral gelegd bij de rekenkundige onderbouwing van die relatie en bij de houdbaarheid van de uitgevoerde PAS-analyse(Programmatische Aanpak Stikstof). Het betrof met name formele punten waarop de commissie kritiek had. De punten van kritiek zijn nader onderzocht in de aanvulling planMER[5]). Daarin is vastgesteld dat er, gelet op de regels in het bestemmingsplan, ten aanzien van de ontwikkeling van agrarische bedrijven geen strijd is met de NB-wet en het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Ten behoeve van deze uitkomst zijn de regels van het bestemmingsplan ten aanzien van uitbreiding van agrarische bedrijven aangepast.

[3])rapporten PlanMER en Passende Beoordeling, Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud, november 2013

[4]) Advies Commissie voor de milieueffectrapportage, 7 februari 2014

[5]) Aanvulling PlanMER, Antea Group (voorheen Oranjewoud), 3 april 2014

De PlanMER/Passende Beoordeling heeft van 4 november 2013 t/m 16 december 2013 (tegelijkertijd met het ontwerpbestemmingsplan) ter inzage gelegen. Tegen de PlanMER/Passende Beoordeling zijn twee zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn gecombineerd met een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied. De zienswijzen die betrekking hebben op de PlanMER/Passende Beoordeling zijn behandeld in de “Zienswijzennota Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied en Ontwerp plan-MER/Passende Beoordeling Bestemmingsplan Buitengebied”. Deze reactienota laat zien op welke wijze de procedure van de De PlanMER/Passende Beoordeling is gevolgd en wat de stappen en resultaten zijn geweest.

Als de resultaten worden bezien van de stappen die zijn gezet in het proces van PlanMER/Passende Beoordeling dan kan het volgende worden geconcludeerd:

- de PlanMER/Passende Beoordeling inclusief aanvulling heeft op een goede manier de milieugevolgen van ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt in beeld gebracht. Op basis daarvan kon een goede afweging plaatsvinden en zijn waar nodig de regels van het bestemmingsplan op onderdelen aangepast;
- met behulp van PlanMER/Passende Beoordeling is ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven een goede balans gevonden tussen de uitbreidingsmogelijkheden voor de bedrijven en de bescherming van kwetsbare natuurgebieden. Het betekent wel dat bij concrete aanvragen voor een uitbreiding van een agrarisch bedrijf een beoordeling en afweging moet plaatsvinden (lokaal maatwerk) om de ruimte die het bestemmingsplan biedt op een zorgvuldige manier in te vullen. Er zijn procedurele garanties waarmee die zorgvuldigheid onder de loep genomen kan worden;
- de PlanMER/Passende Beoordeling (inclusief aanvulling) heeft alternatieven doorgerekend en onderzocht die aansluiten bij de voornemens (ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt) van het buitengebied. Van die alternatieven wordt vastgesteld dat ze niet strijdig zijn met de NB-wet en dat ze uitvoerbaar zijn. Met deze conclusies is het fundament gelegd voor het bestemmingsplan in zijn huidige vorm.

HOOFDSTUK 4 UITGANGSPUNTEN VOOR HET BESTEMMINGSPLAN

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten weergegeven die gehanteerd zijn bij de opzet van het bestemmingsplan Buitengebied. Daarbij is rekening gehouden met de ontwikkelingen in het plangebied en het beleid dat voor het plangebied wordt gevoerd (waarvan in de bijlage 2 bij deze toelichting verslag is gedaan). Op basis daarvan zijn inhoudelijke keuzes gemaakt die vervolgens zijn vertaald in een bestemmingsplansystematiek. In dit hoofdstuk worden eerst algemene uitgangspunten geformuleerd. Vervolgens worden de keuzes per functie beschreven en wordt ingegaan op de wijze waarop dit vertaald is in een bestemmingsplanregeling. Daarmee vormt dit hoofdstuk tevens de juridische toelichting bij dit bestemmingsplan.

4.1 Algemene uitgangspunten

UITGANGSPUNTEN VOOR HET GEBRUIK

Dit bestemmingsplan is in eerste instantie vormgegeven als een planologische regeling voor de bestaande situatie. Daarnaast is bepaald welke ontwikkelingen binnen de bestaande beleidskaders passen. Daarbij is rekening gehouden met het geldende regelgeving, rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid en de belangen van het waterschap. Vervolgens zijn in het plan keuzes gemaakt ten aanzien van de planologische ruimte die geboden wordt. Sommige ontwikkelingen worden bij recht mogelijk gemaakt en andere zijn gebonden aan een afwijkings- of wijzigingsbevoegdheid.

Alle legale functie en bouwwerken zijn als zodanig bestemd. Het bestemmingsplan geeft de grenzen van de gebruiksmogelijkheden en bebouwingsmogelijkheden aan door middel van de regels in combinatie met in de verbeelding aangegeven vlakken. Bij het bepalen van de planologische regeling voor de aanwezige functies is rekening gehouden met functies en bebouwing zoals die tijdens een veldinventarisatie begin 2007 zijn aangetroffen. Daarnaast is het bestemmingsplan Landelijk Gebied uit 1990 een belangrijk kader voor het toekennen van bestemmingen. Sinds de inventarisatie hebben bovendien nog ontwikkelingen plaatsgevonden waarmee rekening gehouden is.

Voor verschillende beleidsterreinen is door de gemeenteraad beleid vastgesteld. Dit betreft bijvoorbeeld de verschillende vormen van paardenhouderij, recreatie, de ontwikkeling van agrarische bedrijven en beleid voor voormalige agrarische bedrijfspercelen. Dit beleid is in hoofdstuk 3 uitgebreid beschreven en wordt hier bij de verschillende functies vertaald naar de keuzes die in dit bestemmingsplan zijn gemaakt.

LANDSCHAPPELIJKE EN CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

De gemeente vindt het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van groot belang. Vandaar dat een Cutuurhistorisch Onderzoek (CHO) is gedaan en een landschapskaart is opgesteld. Om deze documenten de gewenste juridische status te geven, zijn deze als onderdeel van de regels in een bijlage opgenomen en zijn de regels aan deze documenten gekoppeld.
Het CHO beschrijft de landschapstypen van Opsterland, geeft de kenmerken per landschapstype en geeft waarden aan. Kernmerken en waarden fungeren als toetsingskader wanneer voor bouwen,

gebruiksveranderingen of voor vergunningsplichtige werken en werkzaamheden een omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De kenmerken en waarden zijn met name richtinggevend bij afwijkings- en wijzigingsprocedures.
De landschapskaart vult het CHO aan en geeft handvatten voor de gewenste landschappelijke inpassing bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.
De ontwikkeling van de verschillende landschappen hebben hun hoogtepunt in verschillende tijdsvakken van de middeleeuwen tot nu beleefd en hebben bijgedragen aan de huidige cultuurlandschappelijke verschijningsvorm. De cultuurhistorische ontwikkelingen zijn leidend voor de gebiedsindeling en de benaming van de cultuurlandschappen van de gemeente en is, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van deze toelichting ingedeeld in een aantal typen cultuurlandschap.
De cultuurlandschappen zijn beschreven in het 'Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland', waarvan de beknopte versie deel uitmaakt van de regels (in de vorm van een bijlage). Op deze manier wordt als aanvulling op de landschapskaart een toetsingskader gegeven voor de in het buitengebied toekomstige ontwikkelingen.

De bescherming van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden vindt voornamelijk plaats door middel van een regeling om zonder omgevingsvergunning bepaalde werken en werkzaamheden uit te voeren. Het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning wordt zoals gezegd beoordeeld aan de hand van het type (cultuur)landschap dat van toepassing is.
Voor wat betreft de algemene cultuurlandschappelijke waarden is vooral de aardkundige reliëfstructuur van belang (zie paragraaf 2.1, figuur 4). Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Om deze reden is ten behoeve van de bescherming van dit reliëf een specifieke bestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' opgenomen.

WEIDEVOGEL- EN GANZENFOERAGEERGEBIEDEN

Binnen de gemeente Opsterland (westelijke deel) ligt een groot areaal van de door de provincie geselecteerde ganzenfourageergebieden en weidevolgelgebieden.

Het bestemmingsplan kan geen invloed uitoefenen op de sleutelfactoren voor een goed weidevogel- en/of ganzenfoerageergebied (water- en maaibeheer). Hetzelfde geldt voor andere vormen van natuur. Het bestemmingsplan buitengebied speelt wel een rol voor wat betreft de kenmerken van het landschap. Relevante kenmerken zijn openheid en rust. Voldoende afstand van nieuwe bebouwing, wegen of beplanting is daarom wenselijk. Bij de mogelijkheden die in dit bestemmingsplan worden geboden, om met een omgevingsvergunning af te wijken van de bouw- of gebruiksregels of om het bestemmingsplan te wijzigen, is opgenomen als één van de toetsingscriteria dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijk waarden. Hiermee kan getoetst worden of bij nieuwe ontwikkelingen de kenmerken die van belang zijn voor deze vogelgebieden, niet worden aangetast.Voorzover de gebieden in de agrarische bestemming zijn gelegen worden ter bescherming van de openheid van het gebied bepaalde agrarische bedrijfsvormen, zoals onder meer houtteelt en bosbouw uitgesloten en via afwijking alleen toegestaan in gebieden met een gesloten landschap.

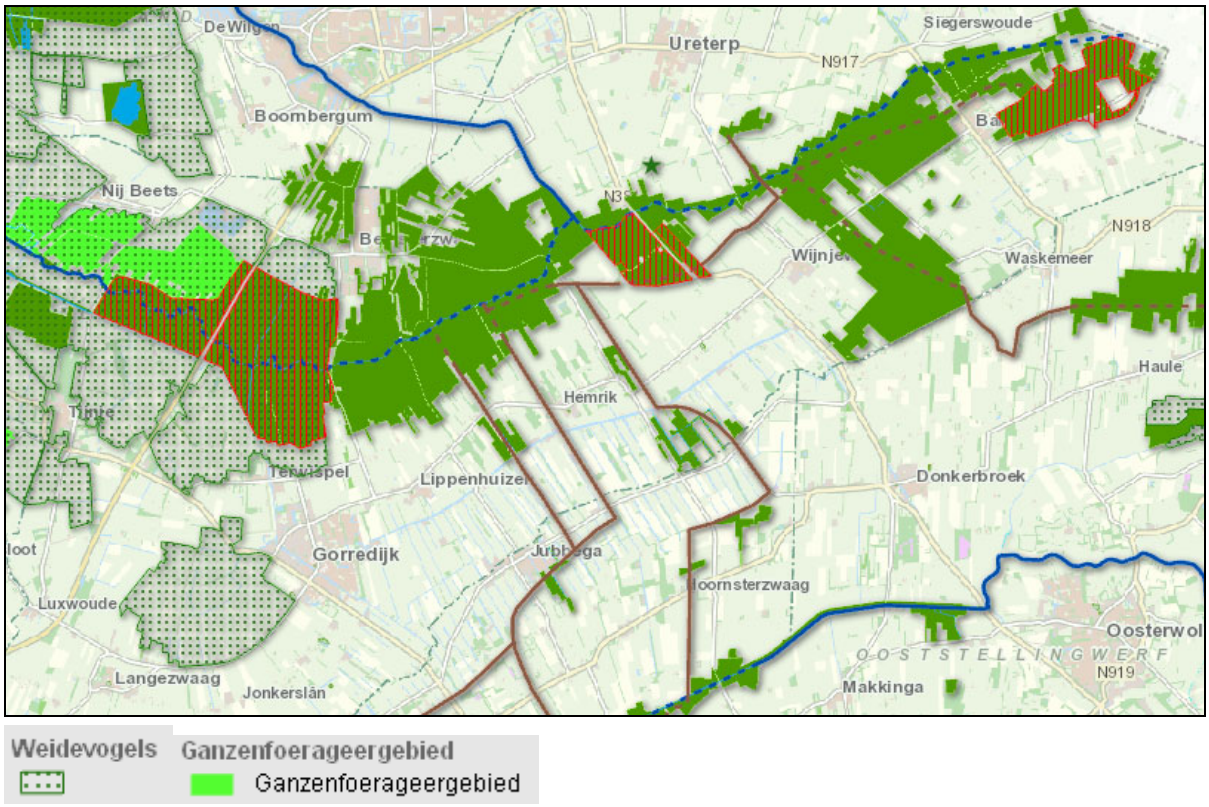

Figuur 19: Weidevogel- en ganzenfourageergebieden (bron: www.fryslan.nl)

UITGANGSPUNTEN VOOR HET BOUWEN

In algemene zin geldt voor de bebouwingsregelingen in de verschillende bestemmingen dat de regeling qua vormgeving gericht is op traditionele woningen en bedrijfsgebouwen (gebouwen met een kap en een overwegend lage gootlijn. Met dit bestemmingsplan Buitengebied wil het gemeentebestuur namelijk de bestaande relatie (het landelijk beeld) tussen de bebouwing en het landschap behouden en waar mogelijk versterken. Wel staat het bestemmingsplan uitzonderingen toe waar het gaat om bebouwing die niet aan het traditionele beeld voldoet maar wel kwaliteit toevoegt aan het gebied.

Bij de beschrijving van de verschillende functies wordt waar nodig verder ingegaan op de bouwmogelijkheden die worden geboden.

REGELING OORSPRONKELIJKE BOERDERIJEN

In het landelijk gebied komen veel functies voor die in oorspronkelijke boerderijpanden of in aanverwante panden zijn gevestigd. Het gaat in de eerste plaats om de nog in functie zijnde agrarische bedrijven, maar veel bedrijven hebben hun oorspronkelijke functie verloren en hebben een andere functie gekregen (o.a. maatschappelijk, bedrijf, wonen). Vanwege hun beeldbepalende uitstraling en omvang is het van belang dat deze boerderijen en bijbehorende percelen, ongeacht op welke wijze ze thans bestemd zijn, extra gebruiksmogelijkheden krijgen teneinde het behoud van deze boerderijpanden zoveel mogelijk te stimuleren. Bij deze oorspronkelijke boerderijpanden worden, naast de huidige bestemming c.q. hoofdfunctie, de volgende nevenfuncties mogelijk gemaakt:

- lichte vormen van niet-agrarische bedrijvigheid;
- lichte vormen van horeca;
- verblijfsrecreatie in de vorm van bed en brochje of een enigszins grootschaligere vorm van logiesverstrekking, (inpandige) recreatieappartementen of kleinschalige kampeerterreinen;
- maatschappelijke en (dag)recreatieve voorzieningen (zorgboerderij);

Bij agrarische bedrijven zijn nog de volgende nevenfuncties mogelijk:
- paardenhouderij;
- boerderijwinkel ten behoeve van verkoop streekproducten e.d.

Voor het toestaan van deze nevenactiviteiten geldt dat:
- de nevenactiviteiten ondergeschikt moeten zijn aan de hoofdfunctie. Dit houdt in dat de hoofdfunctie als hoofdactiviteit wordt gehandhaafd;
- de activiteiten (met uitzondering van het kleinschalig kamperen) in de regel binnen de bestaande gebouwen plaatsvinden. Als bestaand wordt de situatie aangemerkt zoals die bestond ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemingsplan;
- geen buitenopslag van voorraad, gereed product, materieel etc. plaatsvindt.

Verder wordt de mogelijkheid geboden om de huidige functie om te zetten naar een woonfunctie of een maatschappelijke functie of in een aantal uitzonderingsgevallen in een manege. Laatstgenoemde omzetting is in principe alleen bedoeld voor vrijkomende agrarische bedrijven, maar is ook mogelijk bij een woonbestemming (in een oorspronkelijk boerderijpand) als een locatieafweging heeft plaatsgevonden waaruit blijkt dat er geen gebruik kan worden gemaakt van een bestaand (agrarisch) bedrijfsperceel.
Omzetting naar een niet-agrarisch (horeca)bedrijf is, gelet op het provinciaal uitgangspunt dat nieuwvestiging van bedrijven in het buitengebied niet gewenst is, niet mogelijk. Bij beëindiging van agrarische bedrijven gelden overigens nog aanvullende mogelijkheden (zie paragraaf 4.2 onder 'Vrijkomende agrarische bedrijven'.

PAARDRIJBAKKEN

In het buitengebied worden (hobbymatig) paarden gehouden. Het gebruik van gebouwen en gronden voor deze activiteit sluit min of meer aan bij het traditionele gebruik van het buitengebied. In de praktijk is gebleken dat met name paardenbakken gevolgen kunnen hebben voor functies in de directe omgeving.
Paardenbakken zijn in het buitengebied in beginsel bij alle bestemmingen waarbinnen wordt gewoond, toegestaan via een afwijking. Hieraan is een aantal voorwaarden gekoppeld om de invloed op de directe omgeving te beperken, waaronder inpasbaarheid in het landschap, verlichting en de invloed op de omgeving. Tot slot moet de paardenbak direct achter de bestaande bebouwing op het eigen perceel van de aanvrager gerealiseerd worden.

KLEINSCHALIG KAMPEREN

In het buitengebied wordt van oorsprong gekampeerd bij de boer, maar tegenwoordig ook veel bij andere functies als verblijfsrecreatieve ondersteuning bij een recreatieve tak (o.a. paardenhouderij, verblijfaccommodaties). Deze vorm van kamperen (tot maximaal 15 standplaatsen) wordt dan ook bij elke (bebouwde) functie mogelijk gemaakt via een afwijkingsprocedure die een aantal voorwaarden stelt aan de

vestiging, waaronder de inpasbaarheid in het landschap of op het perceel. Verder moet voor wat betreft de (sanitaire) voorzieningen gebruik worden gemaakt van de bestaande bebouwing dan wel de bestaande bouwmogelijkheden die het betreffende perceel kent.

4.2 Agrarische bedrijven

Alle gronden die in agrarisch gebruik zijn, hebben een agrarische bestemming gekregen. Met deze bestemming worden de bestaande agrarische cultuurgronden en agrarische bedrijfspercelen geregeld. De agrarische sector is een belangrijke beheerder van het landschap.
Daarnaast mogen ontwikkelingen niet ten koste gaan van landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Daarom is het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische en landschappelijke, alsmede de natuurlijke waarden opgenomen in de bestemmingsomschrijving.
Op de cultuurhistorische en landschappelijke waarden wordt verderop in dit hoofdstuk nader ingegaan. In deze paragraaf wordt alleen ingegaan op aspecten die relevant zijn voor de agrarische bedrijfsvoering.

AGRARISCHEBEDRIJVENINRELATIETOTDENATUURBESCHERMINGSWET

Het plan laat geen nieuwe agrarische bedrijven toe, maar geeft de bestaande bedrijven wel uitbreidingsmogelijkheden. Gelet op de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden mag in planologische zin geen verslechtering van de milieusituatie van Natura 2000-gebieden plaatsvinden ten aanzien van ammoniakdepositie. Dit betekent geen lastenverzwaring voor de landbouw. De landbouw moet immers bij de vergunningverlening al een Natuurbeschermingswetvergunning aanvragen en aantonen dat er geen toename van of onaanvaardbare depositie op de Natura 2000-gebieden plaatsvindt. Teneinde dit te regelen is de algemene regels een specifieke gebruiksregel opgenomen die dit voorkomt.

GROND- EN PLAATSGEBONDENENNIET-GRONDGEBONDENAGRARISCHEBEDRIJVIGHEID

Het onderscheid tussen grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven en intensieve agrarische (niet-grondgebonden) bedrijven heeft ruimtelijke redenen. In de eerste plaats kenmerken volwaardige intensieve bedrijven zich in het algemeen door een grootschalige intensieve bebouwing, zonder een directe relatie met het omliggende agrarische gebied. De bouwpercelen hebben in de meeste gevallen een bijna industrieel karakter. De grondgebonden bedrijven hebben daarentegen een directe relatie met de omliggende gronden voor ruwvoerproductie, mestafzet en eventueel beweiding. Het is wenselijk dat melkveehouderijen grond- en plaatsgebonden blijven, dat wil zeggen dat bedrijven aan een bepaalde plek in het landelijk gebied gebonden zijn vanwege hun functionele afhankelijkheid van de grond in de omgeving (ruwvoer en mest). Hierdoor kan een redelijke verhouding blijven bestaan tussen de omvang van de ‘pleats’ en de schaal van het landschap. Dit komt de inpassing van bedrijven ten goede. Hiermee ontstaat ook een ‘natuurlijke’ bovengrens aan de bedrijfsomvang van een melkveehouderij.
Uitgangspunt is dat een veehouderij die op eigen grond voor meer dan de helft in eigen ruwvoer en mestafzet kan voorzien, als grondgebonden wordt aangemerkt. Deze redenering sluit aan op de uitgangpunten van het provinciale beleid, zoals dat is opgenomen in de ontwerpbeleidsnotitie Intensieve Veehouderij (10 december 2013).

Rondom alle agrarische bedrijven is een bouwvlak ingetekend. De wijze waarop dit heeft plaatsgevonden en de gekozen omvang van ieder bouwvlak, is in overeenstemming met het gemeentelijk beleid. De keuzes die zijn gemaakt kunnen als volgt worden samengevat.

BOUWVLAKKEN BIJ RECHT

De omvang van een toe te kennen bouwvlak hangt samen met de omvang van een agrarisch bedrijf. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen agrarische bedrijven met een omvang kleiner dan 70 NGE en bedrijven die groter zijn dan die norm.

1. Wanneer sprake is van grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven met een omvang kleiner dan 70 NGE worden voor de toekomst in het algemeen geen grootschalige ontwikkelingen verwacht. Er is voor gekozen aan deze bedrijven een bouwvlak toe te kennen dat aansluit bij de omvang zoals in het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied is toegekend. Over het algemeen betreft dit bouwvlakken gelijk aan of kleiner dan 1 hectare;
2. Grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven met een omvang groter dan 70 NGE wordt bij recht de nodige ontwikkelingsruimte geboden door een bouwvlak van 1,5 hectare toe te kennen. De precieze indeling en situering van deze bouwvlakken is maatwerk en zoveel mogelijk afgestemd op de wensen en behoeften van de ondernemer. Uiteraard is bij het bepalen van de en grootte van het bouwvlak rekening gehouden met planologische belemmeringen, zoals milieuafstanden, afstanden tot natuurgebieden en dergelijke.
3. De niet-grondgebonden, intensieve agrarische bedrijven hebben een bouwperceel gekregen overeenkomstig de bestaande situatie.
4. Uitgangspunt is dat ieder agrarisch bouwvlak voor grond- en plaatsgebonden bedrijvigheid mag worden gebruikt, inclusief een tak van intensieve veehouderij. De omvang van deze tak is ten hoogste 250 m² dan wel de bestaande oppervlakte indien de omvang van de aanwezige tak inmiddels groter is.

BOUWEN BESTAANDE BEDRIJVEN

Alle bedrijfsbebouwing dient binnen het bouwvlak te worden gerealiseerd. Het bouwvlak is vooral bedoeld om rechtszekerheid te bieden aan betrokkenen en belanghebbenden, zodat duidelijk is waar zonder nadere planologische procedure bouwvergunning kan worden verleend voor het realiseren van bebouwing. Uiteraard moet dergelijke bebouwing voldoen aan de regels die daarvoor in het bestemmingsplan zijn opgenomen.

Uitgangspunt voor het stellen van regels is dat gebouwen voldoende ruimte bieden, zodat de gebruikelijke activiteiten kunnen plaatsvinden en bedrijfsgebouwen toegankelijk zijn voor modern vrachtverkeer. De nokhoogte van (bedrijfs)gebouwen dient aan te sluiten bij het huidige beeld, waarbij 13 meter over het algemeen de uiterste grens is.

UITBREIDING BOUWVLAKKEN

Voor de onderscheiden categorieën van agrarische bedrijven bestaan ook verschillende uitbreidingsmogelijkheden.

1. Voor de bedrijven kleiner dan 70 NGE geldt dat uitbreiding alleen mogelijk is door gebruik te maken van de in de regels opgenomen binnenplanse wijzigingsbevoegdheid. Daarmee kan een bouwvlak worden uitgebreid tot maximaal 2 hectare. Aan wijziging wordt alleen meegewerkt op

basis van een vooraf ingediend inrichtingsplan waaruit blijkt dat de uitbreiding niet leidt tot aantasting van het ruimtelijk beeld en geen afbreuk doet aan de natuurlijke waarden.

2. Voor bedrijven die al groter zijn dan 70 NGE gelden vanwege de verwachte ontwikkelingsbehoefte bij deze bedrijven aanzienlijk ruimere uitbreidingsmogelijkheden. Deze percelen zijn in het bestemmingsplan nader aangeduid met “specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk”. Voor percelen met die nadere aanduiding geldt dat deze bij afwijking kunnen worden uitgebreid naar 2 hectare. Met gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid die in de regels is opgenomen, kan worden uitgebreid naar maximaal 3 hectare. Ook voor de uitbreiding van deze bouwpercelen geldt dat vooraf een inrichtingsplan wordt ingediend waaruit moet blijken dat de uitbreiding niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van het ruimtelijke beeld en de natuurlijke waarden.
3. Vanwege de milieunormen zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijbedrijven beperkt. Er mag gebruik worden gemaakt van het bij recht toegekende bouwvlak en er wordt bij afwijking een mogelijkheid geboden om maximaal 500 m² buiten het bouwvlak te bouwen door afwijken van de bouwregels van de omgevingsvergunning.

Daarnaast zijn in de bouwregels diverse mogelijkheden opgenomen voor het verruimen van de maten van bebouwing, zoals een hogere goothoogte, het bouwen voor de voorgevel van de bedrijfswoning. Ook de bouw van voer- en mestopslagvoorzieningen buiten een bouwvlak is bij afwijking mogelijk, zij het wel direct aansluitend op een bouwvlak.

AFWIJKENDEBOUWVORMEN

Steeds meer worden agrarische bedrijfsgebouwen gebouwd, die afwijken van het traditionele beeld. Boog- en serrestallen zijn stallen met een ronde kapvorm, die van invloed zijn op het traditionele, herkenbare beeld van agrarische bedrijfsbebouwing in het landschap. Vanuit met name de dierenwelzijnseisen worden deze staltypen steeds vaker toegepast. De bouw van deze stallen is niet bij recht toegestaan, maar uitsluitend via afwijking. Hiervoor is gekozen vanwege de vrij grote invloed van die nieuwe vorm van bebouwing op het omliggende landschap, terwijl het ook niet wenselijk deze nieuwe ontwikkeling op voorhand uit te sluiten. Om een zorgvuldige inpassing te verzekeren worden dergelijke stallen uitsluitend bij afwijking mogelijk gemaakt.

MESTVERGISTINGEN -RAFFINAGE

In een vergistingsinstallatie wordt onder andere biogas (methaan) geproduceerd uit organisch materiaal. Het hoofdbestanddeel bestaat uit mest met daarnaast een toevoeging van organisch materiaal, bijvoorbeeld maïs. De opgewekte energie wordt gebruikt op het eigen bedrijf of wordt geleverd aan het energiebedrijf. Ook andere toepassingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld wijkverwarming. Het restproduct van de vergisting (het digestaat) wordt als meststof gebruikt op het (agrarisch) bedrijf of wordt eventueel verkocht. Op een agrarisch bedrijf is volledig bedrijfseigen mestbewerking/-verwerking in de vorm van minivergisters toegestaan. Mestvergisting is één van de vormen van verbreding van de landbouw. Verbreding geeft de mogelijkheid aan de agrariër een verbreding van zijn inkomen te realiseren en daarmee de rentabiliteit van een agrarisch bedrijf te verhogen. De gemeente staat daarom positief tegenover mestvergisting, maar wenst dit wel te beperken tot een ondergeschikte tak bij het agrarische bedrijf. Van een grote industriële mestvergister mag geen

sprake zijn. Doordat de verwachting is dat de vraag niet enorm zal toenemen door de ontwikkeling van mestraffinage is een algemene regeling voor grote mestvergisters ook geen noodzaak.
Mestraffinage in de vorm van kleine vergisters is toegestaan bij een agrarisch bedrijf.

Met deze bebouwingsregeling en de bijbehorende flexibiliteitsregels kan goed invulling worden gegeven aan het beleid met betrekking tot agrarische bedrijvigheid in de gemeente Opsterland. Wanneer zich situaties voordoen die niet passen binnen de kaders van de bestemmingsplanregeling kan er voor worden gekozen om medewerking te verlenen door het opstellen van een postzegelbestemmingsplan. Dit geldt bijvoorbeeld voor het eventueel medewerking verlenen aan de vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf op een nieuw bouwperceel als gebleken is dat er geen vrijgekomen agrarisch bedrijf beschikbaar is.

VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEDRIJVEN

Het aantal agrarische bedrijven loopt verder terug. Verwacht wordt dat deze afname de komende jaren doorzet. De behoefte aan verdere schaalvergroting is hiervan de voornaamste oorzaak. Dit bestemmingsplan anticipeert niet alleen op die ontwikkeling door uitbreiding van agrarische bouwvlakken mogelijk te maken, maar ook door al dan niet bij recht verschillende nevenactiviteiten toe te staan, dan wel door wijziging naar een andere bestemming mogelijk te maken. Met name met dit laatste wordt zorgvuldig omgegaan. Zo komen in beginsel alleen oorspronkelijke boerderijen in aanmerking voor een functiewijziging.
Zoals aangegeven is er niet alleen behoefte aan de mogelijkheid om nevenactiviteiten uit te oefenen, maar komen er door de schaalvergroting in de agrarische sector ook agrarische bedrijfspercelen vrij voor een andere invulling. Afhankelijk van de aard van de bedrijfsbebouwing is dat wenselijk of onwenselijk. In beginsel is wijziging voor andere (bedrijfsmatige) functies alleen mogelijk wanneer het een “oorspronkelijke boerderij” betreft.
Wanneer een agrarisch bedrijf stopt, biedt het plan de mogelijkheid om de functie te wijzigen in:

- kwekerij;
- wonen;
- zorg(boerderij);
- niet-agrarische bedrijvigheid (lichte categorieën);
- horeca (lichte categorieën);
- paardenhouderij.

SLOOP BEELDVERSTORENDE BEBOUWING (RUIMTE VOOR RUIMTE)

Sloop van beeldverstorende bebouwing kan op verschillende manieren worden bevorderd:

- sloop van de beeldverstorende bebouwing op een perceel kan in veel gevallen plaatsvinden bij hergebruik door passende functies, zeker bij ruimere mogelijkheden voor vervangend gebruik;
- vervolgens kan op het erf vervangende nieuwbouw voor een nieuw passende niet-woonfunctie worden toegestaan, waarbij een aanzienlijk grotere omvang van gebouwen wordt gesloopt;
- voor de grotere knelpunten is er de mogelijkheid om sloop van beeldverstorende bebouwing te financieren via compenserende woningbouw.

Compenserende woningbouw dient bij voorkeur plaats te vinden in bestaande bebouwingslinten en -clusters in het landelijk gebied. Hiermee wordt een uitgesproken landelijk woonmilieu geboden, terwijl wordt voorkomen dat op veel plekken solitaire woonbebouwing in het landelijk gebied
ontstaat. Compensatie op een solitair bestaand bouwperceel in het landelijk gebied kan bij uitzondering aanvaardbaar zijn. Dit zal nadrukkelijk gemotiveerd moeten zijn vanuit een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plaatse, waarbij woningbouw goed aansluit bij het ruimtelijke bebouwingspatroon op het perceel.
In de “ruimte voor ruimte”-regeling wordt uitgegaan van de verhouding van één extra bouwtitel voor een (vrijstaande) woning, indien op het erf minimaal 1.000 m² aan (agrarische) bebouwing of 3.000 m² aan kassen aanwezig is dat gesloopt kan worden. Als voorwaarde geldt dat alle bebouwing op het betreffende perceel wordt gesloopt om een woning te mogen bouwen. De te slopen oppervlakte van meerdere bouwpercelen kan worden samengevoegd, met een minimum van 250 m² te slopen bebouwing per perceel. Ook hier geldt dat alle bebouwing op die bouwpercelen moet worden gesloopt. Indien op een bepaald erf bijvoorbeeld 400 m² aan agrarische bebouwing staat en op een ander erf 500 m², betekent dit dat in ieder geval nog één bouwperceel met een minimale oppervlakte van 250 m² aan gebouwen deel moet uitmaken van de sloopregeling.

4.3 Niet-agrarische bedrijven

TOEGELATEN GEBRUIK

Ieder niet-agrarisch bedrijf wordt aangemerkt als een bedrijf. De bestaande activiteit is, mits zij legaal plaatsvindt uiteraard, zonder meer toegelaten.

Het beleid is erop gericht om niet ieder bedrijf te beperken tot de bestaande activiteit. Ook andere activiteiten kunnen worden toegelaten. Activiteiten die beperkt milieuhinderlijk zijn, en derhalve in een gewone woonbuurt kunnen worden toegelaten, kunnen ook in het buitengebied toelaatbaar worden geacht.

MILIEUZONERING

In de publicatie ‘Bedrijven en milieuzonering’ (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn alle bedrijven in een milieucategorie ingedeeld. Er bestaan een zestal verschillende milieucategorieën. Toelaatbaar zijn de bedrijven die ook in een woonomgeving toelaatbaar worden geacht en waarvan de verkeersaantrekkende werking beperkt is. Het betreft dan een selectie van de bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2. Bij de regels van het bestemmingsplan is een zogenoemde bedrijvenlijst gevoegd waarin de selectie van deze bedrijven is vastgelegd.

De (niet-agrarische) bedrijven uit de milieucategorieen 1 en 2 hebben geen nadere aanduiding gekregen. Van de bestaande bedrijven, waarvan de activiteiten niet vallen binnen milieucategorie 1 of 2, is de bestaande bedrijfsactiviteit wel aangegeven, waardoor ook die bestaande activiteit bestemd is. Op deze wijze zijn dus twee typen bestemmingen ontstaan:

1. bestemmingen zonder nadere aanduiding; hier zijn uitsluitend bedrijfsactiviteiten toegestaan die vallen in de milieucategorie 1 of 2;

2. bestemmingen met een nadere aanduiding; hier is naast de bedrijfsactiviteiten die vallen in de milieucategorie 1 of 2, tevens de activiteit toegestaan die door middel van een aanduiding concreet wordt aangewezen. Het betreft hier voornamelijk bestaande bedrijven.

BOUWREGELS

De bouwmogelijkheden zijn beperkt voor (niet-agrarische) bedrijven. De oppervlakte aan gebouwen mag niet meer dan 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak bedragen tot een maximum van 600 m². Laatstgenoemde beperking geldt niet voor loonbedrijven, maneges en gebruiksgerichte paardenhouderijen, gelet op het feit dat dit soort bedrijven meer bebouwingsruimte nodig heeft.
Wanneer in de bestaande situatie van bedrijven sprake is van een groter oppervlak wordt meer ruimte geboden. Dan geldt de bestaande oppervlakte te vermeerderen met ten hoogste 10% de maximale maat voor gebouwen. Vergroting van het bebouwingspercentage tot ten hoogste 80% is onder voorwaarden mogelijk na ontheffing. De bestaande bedrijfswoning(en) met de daarbijbehorende erfbebouwingsregeling is in de bestemming begrepen.

4.4 Wonen

4.4.1 De gewone woning

Alle percelen die voor wonen zijn bestemd, zijn voorzien van een bestemmingsvlak. De grenzen van de bestemming sluiten aan bij de topografische situatie. In sommige gevallen betekent dit dat een betrekkelijk groot perceel de woonbestemming toegewezen heeft gekregen. Om ervoor te zorgen dat op een dergelijk perceel ‘compact’ gebouwd wordt is de situering van het hoofdgebouw vastgelegd en dient de erfbebouwing in principe binnen een straal van 25 meter van het hoofdgebouw te worden gebouwd.

HOOFDGEBOUW

Voor woningen gelden de volgende uitgangspunten:

- bij vervanging van een woning geldt als uitgangspunt dat de minimale afstand van de te vervangen woning tot aan de openbare weg dient te worden gehandhaafd, waarvan via afwijking kan worden afgeweken indien de voorkeursgrenswaarde van 48 dB daarbij niet in het geding komt;
- de oppervlakte van woningen mag niet meer dan 150 m² bedragen;
- de bouwmaten zijn afgestemd op het type woning dat algemeen voorkomt in het plangebied: één bouwlaag met kap.

BIJZONDERE BOUWVORMEN

Hoewel het plan in z’n algemeenheid is gericht op het traditionele bebouwingsbeeld kunnen ook bijzondere bouwvormen worden toegestaan. Hierbij zal in ieder geval wel het volgende in acht moeten worden genomen:

- het qua schaal passend zijn van het woonpand in de kavel- en bebouwingsstructuur;
- de landschappelijke en stedenbouwkundige karakteristieken van de naaste omgeving;

- het eventueel verminderen van bouwmogelijkheden voor aan- en bijgebouwen; een eventuele extra inhoud voor het hoofdgebouw kan in mindering worden gebracht op de toegestane oppervlakte aan aan- en bijgebouwen.

BIJGEBOUWEN

Voor aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen (erfbebouwing) gelden de volgende uitgangspunten:

- de situering van de erfbebouwing dient in principe ten minste 1 m achter de voorgevellijn van het hoofdgebouw te geschieden (met voorgevel wordt bedoeld: de naar de weg gekeerde gevels; in het geval van een hoeksituatie gaat het om twee gevels);
- erfbebouwing dient in principe nabij het hoofdgebouw te worden geplaatst. Dit is in de regels vertaald door de bepaling dat de vrijstaande bijgebouwen binnen een afstand van 25 meter van een hoofdgebouw geplaatst dient te worden. Hiervan kan onder voorwaarden worden afgeweken;
- de bouwmaten zijn gericht op een lage goot en een lage nok;
- de oppervlakte van bijgebouwen bedraagt in principe niet meer dan 100 m² dan wel ten hoogste 150 m² indien het perceel tenminste 1.000 m² bedraagt. Hiervan kan onder voorwaarden worden afgeweken;
- voor bestaande erfbebouwing waarvan de gezamenlijke oppervlakte meer is dan de in de regels opgenomen maatvoering geldt een zogenaamde saneringsregel. Na sloop van de verouderde gebouwen mag tot maximaal 70% van de oorspronkelijke oppervlakte worden teruggebouwd. Teneinde sanering en herbouw te bevorderen mogen nieuwe (vrijstaande) bijgebouwen worden gebruikt voor lichte bedrijfsactiviteiten en opslag of stalling.

NEVENACTIVITEITEN

Binnen de woonbestemming zijn naast de woonfunctie aan-huis-verbonden beroepen / kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten toegestaan. Dit omdat er de laatste jaren in toenemende mate vraag bestaat naar het mogen uitoefenen van kleinschalige bedrijfsactiviteiten binnen een woonbestemming. Het gaat daarbij meestal om vormen van bedrijvigheid met een dermate beperkte omvang, dat de woonfunctie van het perceel qua ruimtelijke uitstraling de hoofdfunctie blijft. Het zijn veelal beroepen die vergelijkbaar zijn met de bij recht toegestane traditionele aan-huis-verbonden beroepen. Dit betreffen beroepen als huisarts, notaris of advocaat. Deze benadering sluit niet meer aan bij de hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen, aangezien er vele andere beroepen zijn die aan huis gebonden kunnen zijn en een gelijksoortige invloed hebben op de omgeving als de voornoemde aan-huis-verbonden beroepen.Middels een adequate regeling moeten dergelijke problemen voorkomen worden. Enerzijds zal deze regeling een sterke ruimtelijke afbakening bevatten, zodat grootschalige activiteiten bij deze vorm van bedrijvigheid eerder een halt kunnen worden toegeroepen. Anderzijds leidt de regeling tot een ver-ruiming van de mogelijkheden om een aan-huis-verbonden beroep uit te oefenen. Aan de hand van deze criteria is een lijst opgesteld van toelaatbare beroepen aan huis en bedrijven binnen de woonbestemming (bijlage bij de planregels). Daarvoor geldt in eerste instantie een aantal ruimtelijke criteria en daarnaast criteria die een goede inpassing in de woonomgeving moeten waarborgen. Voor de uitbreiding van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of een kleinschalige

bedrijfsmatige activiteit geldt als beperking dat maximaal 30% van de totale oppervlakte aan gebouwen op een bouwperceel hiervoor gebruikt mag worden. Tevens geldt een maximale bedrijfsvloeroppervlakte van 50 m².

UITBREIDING VAN EEN ERF

Indien het erf te klein is, kan uitbreiding van het erf worden toegestaan. Daarvoor moet het plan wel worden gewijzigd. Voorwaarde voor uitbreiding van het erf is dat het nieuwe deel fysiek bij het oude erf wordt getrokken door:

- bijvoorbeeld een sloot rondom het nieuwe deel aan te leggen en de oude sloot te dempen;
- en/of het nieuwe deel van het erf te voorzien van een erfbeplanting.

Eén en ander dient in een door de initiatiefnemer op te stellen inrichtingsplan vastgelegd te worden.
Bij vergroting van een erf mag de perceelsoppervlakte maximaal 2.500 m² bedragen.

PLASSE 16-18 LANGEZWAAG

Ter vervanging van de bestaande woning aan de Plasse 16-18 te Langezwaag is vervangende nieuwbouw gepleegd. De oude woning is daarentegen niet van het perceel verwijderd. Uitgangspunt is dat deze woning alsnog gesloopt zal worden. Derhalve is deze woning onder het overgangsrecht geplaatst.

4.4.2 De woonboerderij

Iedere voormalige boerderij die geen bedrijfsbestemming kent en die in het veld wordt herkend als boerderij (stelp, kop-hals-romp), is specifiek als bestemd als woonboerderij. Dit onderscheid kan worden gemaakt op basis van het kenmerk ‘oorspronkelijk’, zoals dat in de veldinventarisatie is vastgesteld.

De bouw- en gebruiksmogelijkheden van het hoofdgebouw wijken af van een gewone woning. Ten gevolge van de bijdrage aan het landschap kennen woonboerderijen andere bouw- en gebruiksmogelijkheden. De erfbebouwingsregeling daarentegen is eenzelfde als die bij de gewone woning.

BOUWREGELS

Voor woonboerderijen is het uitgangspunt om de bestaande oorspronkelijke bebouwing te handhaven, waarbij de bestaande bouwmaten van de boerderijen uitgangspunt zijn. Dit is in de regel één tot anderhavlve bouwlaag (4,50 m) met een forse kap (nokhoogte tot 13 meter). De oppervlakte varieert en is afhankelijk van het type boerderij. Omdat de oorspronkelijke bouwvorm in principe in stand dient te blijven, zoals ook in de bestemmingsomschrijving is bepaald, is het niet noodzakelijk geacht een maximale oppervlaktemaat te stellen aan de woonboerderij. Bij herbouw dient eenzelfde type woning terug te worden gebouwd. Indien de woonboerderij wordt gesloopt en er een gewone woning voor terug wordt gebouwd, is er sprake van strijd met de bestemming en zal een wijzigingsbevoegdheid worden toegepast om de bestemming te veranderen in ‘Wonen’. In dat geval is de maximale oppervlaktemaat gesteld op 150 m².

Voor ondergeschikte gebouwen gelden dezelfde maatvoeringseisen als voor dergelijke gebouwen bij ‘gewone’ woningen.

NEVENACTIVITEITEN

Naast de aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten mogen ook andere nevenfuncties naast het wonen worden uitgeoefend. In paragraaf 4.1 is dit uiteengezet onder het kopje ‘Regeling oorspronkelijke boerderijen’.

WONINGSPLITSING

De woonboerderijen hebben vaak een zodanige omvang dat splitsing mogelijk is in meerdere woningen. Hiervoor is een afwijkingsregeling opgenomen waaraan een aantal voorwaarden zijn verbonden. Er mogen maximaal 4 woningen gerealiseerd worden waarbij de minimale inhoud per woning ten minste 500 m³ moet zijn en de woningen mogen alleen in het oorpronkelijke boerderijpand gerealiseerd worden. Verder dienen de woningen te passen binnen het volkshuisvestingsbeleid van de gemeente.

UITBREIDING VAN HET ERF

Indien het erf van een woonboerderij te klein is, kan uitbreiding van het erf worden toegestaan. Daarvoor moet het bestemmingsplan wel worden gewijzigd. Voorwaarde voor uitbreiding van het erf is dat het nieuwe deel fysiek bij het oude erf wordt getrokken door bijvoorbeeld een afscheiding te maken tussen agrarisch gebied en het erf door middel van een aan te leggen sloot of erfbeplanting rond het nieuwe erf. Eén en ander dient in een door de initiatiefnemer op te stellen inrichtingsplan vastgelegd te worden.

Bij vergroting van een erf mag de toename van de perceelsoppervlakte maximaal 50% van het bestaande erf tot een totale oppervlakte van 5.000 m² bedragen.

4.4.3 Overige woonvormen

MOLEN

Voor de bewoonde molen(romp) aan de Ulesprong te Tijnje is vanwege de afwijkende bouw- en gebruiksmogelijkheden een specifieke bestemming opgenomen.
De maatvoering is afgestemd op de huidige bebouwing, er is geen erfbebouwing toegestaan.
De gebruiksmogelijkheden zijn afgestemd op de gewenste ontwikkelingen (beperkte openstelling met educatief en museaal karakter).

Om de waarde en werking van de molen te beschermen, is er rond de molen de aanduiding ‘vrijwaringszone – molenbiotoop’ opgenomen. In de regels zijn voorwaarden gekoppeld waar de gebouwen en andere bouwwerken binnen de aanduiding aan moeten voldoen. Ook is er een regeling opgenomen om hoog opgaande beplanting tegen te gaan. Door een regeling voor de bouwhoogte van de bebouwing in de molenbiotoop op te nemen, wordt de bescherming van de windvang van de molen gewaarborgd.

WOONWAGENSTANDPLAATS

De woonwagenstandplaats ‘’t Honk’ nabij Hemrik is specifiek geregeld en afgestemd op de huidige situatie. Er mogen 7 woonwagens worden geplaatst met elk ruimte voor 15 m² aan bijgebouwen.

4.5 Sport, horeca en recreatieve voorzieningen

Recreatie is in de gemeente Opsterland een belangrijke economische activiteit die in diverse vormen voorkomt. Ook in het buitengebied bevinden zich diverse recreatieve voorzieningen. Dit betreft vooral verblijfsvoorzieningen en in mindere mate dagrecreatieve functies.

VERBLIJFSRECREATIEVE VOORZIENINGEN

Op basis van het gemeentelijk beleid zijn de verblijfsrecreatieve functies onderverdeeld in een aantal vormen. Er worden drie soorten campings onderscheiden: volwaardige campings, natuurcampings en kleinschalige campings, waarbij de locatie en de omvang het meest bepalend zijn voor het toekennen van een bestemming. Deze bepalen ook de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden.
Volwaardige en natuurcampings zijn binnen de recreatieve bestemming geregeld, kleinschalige kampeerterreinen (tot en met 15 kampeermiddelen) komen veelal voor als nevenactiviteit bij agrarische bedrijven, het wonen of andere functies.
Verder zijn in de gemeente ook nog diverse kampeerboerderijen c.q. groepsaccommodaties die ondergebracht worden.

In het plangebied bevindt zich voorts een aantal recreatiewoningen. Specifiek voor de woningen aan de Stripe te Wijnjewoude geldt dat deze ondanks hun recreatieve functie door de huidige gebruikers permanent mogen worden bewoond. Het bestemmingsplan voorziet op dit punt in een regeling. Ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe individuele recreatiewoningen wordt daarentegen niet geboden.

Voor nieuw op te richten toeristisch-recreatieve voorzieningen wordt het beleidskader gehanteerd dat neergelegd is in de notitie Kansen Benutten. Binnen de daarin gegeven uitgangspunten biedt de gemeente kansen voor uitbreiding en vestiging van verblijfsrecreatieve functies.

DAGRECREATIEVE VOORZIENINGEN

De in het buitengebied aanwezige dagrecreatieve functies zijn divers van aard en variëren van een hondendressuurterrein tot speelplekken in het bos. Binnen deze bestemming is ter ondersteuning van de dagrecreatieve functie horeca mogelijk. De bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn afgstemd op de huidige situatie in combinatie met de regeling uit het vorige bestemmingsplan voor het buitengebied.

HORECA

Daarnaast worden in het plangebied enkele horecagelegenheden aangetroffen, waarvan landgoed Lauswolt het meest tot de verbeelding spreekt. De horeca is in het bestemmingsplan onderverdeeld in een viertal categorieën, waartoe aanduidingen in het bestemmingsplan worden gehanteerd. De lichtste categorie leidt ertoe dat horeca vooral als nevenactiviteit wordt toegestaan bij diverse andere functies (zowel bij verblijfsrecreatieve functies, maar ook bij agrarische bedrijven of recreatieve vormen van paardenhouderij).
Heel specifiek is de aanduiding ‘horeca van categorie 4’ voor het bestaande conferentiecentrum bij Bakkeveen geïntroduceerd.

SPORT

Sportvoorzieningen zijn als zodanig bestemd, waarbij aanduidingen worden gebruikt die weergegeven welke specifieke sportactiviteit ter plekke plaatsvindt. Het kan daarbij gaan om een zwembad, ijsbaan of een golfbaan.

4.6 Maatschappelijke functies

De functies die als maatschappelijke dienstverlening zijn beoordeeld, hebben een maatschappelijke bestemming toegewezen gekregen. Van de bestaande maatschappelijke functies in het buitengebied is de activiteit nader aangeduid. Hierbij gaat het onder meer om een begraafplaats, dierenasiel en een vogelopvang.
Ook de oorpronkelijke boerderijpanden waar zorg wordt geboden die niet rechtstreeks agrarisch is georiënteerd, valt onder de maatschappelijke bestemming.
Hierbij kan gedacht worden aan een (woon)boerderij in combinatie met een belangrijke zorgcomponent in de vorm van zorgappartementen.

BOUWMOGELIJKHEDEN

In navolging van de bestemming voor (niet-agrarische) bedrijven zijn de bouwmogelijkheden voor maatschappelijke functies in het buitengebied beperkt. Voor wat betreft de oppervlakte van de gebouwen is uitgegaan van maximaal 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak of de bestaande oppervlakte indien die meer bedraagt. Er wordt niet voorzien in mogelijkheden tot uitbreiding, behalve een uitbreiding van de bestaande oppervlakte met 10% voor de begraafplaats en vogelopvang. Door middel van een afwijking kan een grotere bebouwingsoppervlakte worden gerealiseerd tot 80% van het geheel. Deze afwijking wordt uitsluitend toegepast indien de realisering noodzakelijk is voor een doelmatige bedrijfsvoering, geen onaanvaardbare visuele hinder oplevert voor de omgeving en de bebouwing landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichting-/beeldkwaliteitsplan.

4.7 Landschap, water en bodem

DOEL

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn in belangrijke mate bepalend voor het karakter van het landelijk gebied. Behoud hiervan is in vele opzichten belangrijk, niet het minst in verband met de toeristisch-recreatieve ambities van Opsterland. Onzorgvuldig gebruik en eenzijdige inrichting leiden tot aantasting van de identiteit.

Landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten binnen de agrarische bestemming zijn daarom via de bestemmingsomschrijving beschermd. Stimulering van landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten leidt uiteindelijk tot een verdere verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en een betere herkenbaarheid van het gebied. Dit komt de beleefbaarheid van het gebied voor de burgers en de bezoekers ten goede.

UITGANGSPUNT

Het structuurplan van de gemeente en met name het cultuurhistorisch onderzoek (CHO) en het landschapsbeleidsplan (LBP) vormen de basis voor het bepalen van de landschappelijke kenmerken

en uitgangspunten voor het bestemmingsplan Buitengebied. In het CHO en het LBP is een specifieke uitwerking voor de verschillende landschapstypen in de gemeente opgenomen. De karakteristieken geven de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van elk landschapstype weer. De mate van gaafheid, de waarde en de kwetsbaarheid van de verschillende landschappen komen hierin naar voren. Het CHO is richtinggevend voor de bescherming die het bestemmingsplan landschappelijk en cultuurhistorisch geeft.
Het CHO kent een 4-tal landschapstypen die hun grondslag hebben in het tijdvak waarin ze zijn ontstaan. In hoofdstuk 2 worden de landschapstypen uitvoerig beschreven. Het betreft:

- beekdal- en zandrugcultuurlandschap;
- hoogveenontginning;
- de veenpolders;
- jonge veen- en heideontginningen.

Het bestemmingsplan volgt deze insteek. De landschappelijke kenmerken zijn uiteraard een resultante van de ontwikkelingsgeschiedenis van een gebied, maar juist de visuele kenmerken van en verschillen tussen de landschappen kunnen worden vastgelegd en beschermd via het bestemmingsplan.
Elk landschapstype heeft zijn eigen kenmerken in het CHO. Door die kenmerken vast te leggen en te beschermen en mogelijk zelfs verder te ontwikkelen wordt de karakteristiek van het landschap gewaarborgd.
De landschapskaart is een aanvulling op het CHO. In het schema dat hieraan is ontleend wordt een aantal landschapskenmerken gegeven en wordt de beschermingsstrategie vermeld.

LANDSCHAPSKAART

De landschapskaart en de bijbehorende tabel 6 vormen samen een deel van het toetsingskader voor inpassing van nieuwe bebouwing in het landschap en het verlenen van medewerking aan planologische procedures die daarop betrekking hebben.

Landschapskenmerken	Wijze van vastlegging
Coulissengebied	
Houtwallen en –singels	Beschermingsmaatregelen via omgevingsvergunning (verwijderen van bomen en/of houtgewas)
Boscomplexen	Bestemd als “Bos” wanneer het geen bestemming “Natuur” betreft
Heidegebieden	Bestemd als “Natuur”
Afwisseling open - besloten	Beschermingsmaatregelen via omgevingsvergunning
Landgoederen	Overeenkomstig de functie bestemd
Veenpolders	
Openheid	Indirect beschermd via omgevingsvergunning (aanplanten van bebossing en/of opgaande beplanting)
Boscomplexen (ruilverkaveling)	Bestemd als “Bos”
Vaarten, wijken, dijken, slootjes	Hoofdwijken beschermd via aanduiding ‘water’ op verbeelding.
Jonge ontginningen	
Openheid	Indirect beschermd via omgevingsvergunning (aanplanten van

	bebossing en/of opgaande beplanting)
Vaarten, wijken en slootjes	Hoofdwijken beschermd via aanduiding ‘water’ op verbeelding
Opstrekkende verkaveling	Indirect vastgelegd d.m.v. bescherming hoofdwijken
Elzensingels	Niet vastgelegd. Wordt voldoende via de gemeentelijke kapvergunning beschermd
Transparante bomenrijen langs wegen	Niet vastgelegd. Wordt voldoende via de gemeentelijke kapverordening beschermd
Beekdallandschap	
Beek	Aangeduid als water.
Dichte randen	Indirect vastgelegd d.m.v. karakteristiek van landschapstype 1
Openheid	Indirect beschermd (aanplanten van bebossing en/of opgaande beplanting)

Tabel 6: Wijze van bestemmen en beschermen van de verschillende landschapselementen

De volgende landschapselementen zijn op de landschapskaart opgenomen:

- boscomplexen;
- heidegebieden;
- dobben of pingo’s;
- vaarten (hoofdvaarten);
- vaarten, wijken;
- beek;
- houtwallen en -singels.

Naast de toetsing van de landschappelijke waarden op basis van de vier landschapstypen, kan woren getoetst aan de in hoofdstuk 2 beschreven cultuurlandschappen, welke zijn beschreven in het ‘Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland’, waarvan de beknopte versie deel uitmaakt van de regels (in de vorm van een bijlage).

HOUTWALLEN, HOUTSINGELS EN LAAN-BEPLANTINGEN

Houtwallen, houtsingels en laanbeplantingen zijn niet in het bestemmingsplan opgenomen. Deze beplantingselementen zijn wel op de landschapskaart weergegeven, zodat zij kunnen worden betrokken bij planologische afwegingen. De opgaande beplanting is beschermd in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) door middel van een vergunningsvereiste. Daarmee wordt voorkomen dat voor deze elementen zowel een vergunning in het kader van het bestemmingsplan als ook een vergunning in het kader van de APV vereist is. In het bestemmingsplan is wel een “vangnet” opgenomen. Wanneer de APV voor van belang zijnde houtwallen, houtsingels en laanbeplanting onvoldoende bescherming biedt, wordt die bescherming overgenomen door het bestemmingsplan
Verkavelingstypen zijn niet op de kaart aangeduid; er wordt geen specifiek beleid gevoerd gericht op de instandhouding ervan.

AARDKUNDIGERELIËFSTRUCTUUR

Het reliëf is een belangrijke ruimtelijke structuur die, omdat er binnen Fryslân de verschillen in het reliëf vaak zeer beperkt en subtiel zijn, zeer kwetsbaar is, en bescherming nodig heeft. Een deel van het aangegeven gebied, zoals de Lippenhuisterheide, de Hemrikkerscharren, de Wijnjeterper Schar,

de Duurswouderheide, de Bakkeveense duinen worden al beschermd vanuit natuur, maar verdienen ook bescherming vanuit het belang dat reliëf in dit gebied vertegenwoordigt.
Het gebied De Mersken langs de Boorne/Alddjip en het gebied rond Ureterp aan de vaart en Frieschepalen, het voormalige dal van de Drait hebben duidelijk zichtbare hoogteverschillen. Hier geldt het aanwezige reliëf respecteren en als uitgangspunt hanteren bij nieuwe ontwikkelingen.
De betreffende gebieden zijn mede bestemd als 'Waarde - Cultuurhistorie'. Binnen deze bestemming kunnen uitsluitend met een omgevingsvergunning ingrepen worden gepleegd in de bodemstructuur.
Het reliëf in het landbouwgebied van het Mandeveld is dusdanig grootschalig geworden dat dit als onderdeel van de grootschalige agrarische ontwikkeling haar verschijningsvorm houdt en behoeft geen expliciete bescherming. Dit geldt ook voor het gebied rondom de Hemrik en Wijnjewoude.

DOBBEN EN PINGO'S

Het vastleggen van de kenmerken van elk van de landschappen vormt de basis voor de kaart met landschappelijke uitgangspunten. Daarnaast bestaan er elementen in een landschap die van bijzondere historische of natuurlijke waarde zijn en niet nadrukkelijk aan één landschapstype zijn verbonden. Deze onderdelen worden ook op de landschapskaart weergegeven. Het gaat daarbij om dobben en pingo's. Deze kennen de bestemming "Natuur". Pingo's en dobben zijn geïnventariseerd aan de hand van de Bodemkaart van Nederland (1:50.000, Stiboka Wageningen), het voorgaande bestemmingsplan en aan de hand van de veldinventarisatie.

4.8 Natuur- en Bosgebied

Natuur- en bosgebied hebben in overeenstemming met hun functie een eigen bestemming gekregen. Eén en ander in navolging van het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990). In het geval van productiebos is de bestemming gericht op het handhaven van het bos, zoals bedoeld in de Boswet, en is de bosbestemming toegekend.
De bestemmingen Bos en Natuur zijn in principe afgestemd op het feitelijke gebruik. De gebieden die als Bos bestemd zijn vertegenwoordigen tevens een natuurlijke waarde, maar hier heeft de dagrecreatieve functie vaak ook nog een grote rol. De bestemming Natuur heeft voornamelijk betrekking op zowel natte natuurgebieden als droge natuurgebieden (heidevelen). Daar waar een bosperceel deel uitmaakt van een natuurgebied is het betreffende perceel ook als natuur bestemd.

De volgende gebieden zijn als natuur aangewezen:
- alle natuurgebieden die in de vigerende bestemmingsplannen zijn voorzien van een natuurbestemming (voor zover dit nog actueel was);
- gebieden die volgens het gebiedsplan zijn aangewezen als natuurgebied én in eigendom zijn van een natuurbeschermingsorganisatie of particulieren. Dit betreft gebieden die in het kader van een duurzaam natuurbeheer zullen worden gebruikt voor de (her)ontwikkeling van natuurwaarden;
- gebieden die als kerngebied zijn aangewezen in de EHS en in eigendom zijn van een natuurbeschermingsorganisatie of particulieren.

NATURA-2000 GEBIED

De Natura 2000-gebieden Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar en Van Oordt's Mersken zijn bestemd als natuurgebied. In dit bestemmingsplan is bepaald dat het beleid voor Natura 2000-gebieden gericht is op het handhaven van de instandhoudingsdoelstellingen die voor deze specifieke gebieden gelden. Het beleid behoort er ook op gericht te zijn om de overige natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden te beschermen.

ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONES

Gebieden die in het Streekplan Fryslân zijn aangewezen als ecologische verbindingszone kennen geen natuurbestemming (tenzij deze in handen zijn van een natuurbeschermingsorganisatie). Dat geldt ook voor inmiddels gerealiseerde zones. Indien deze zones (vanwege de grootte) het karakter van een natuurgebied hebben, hebben zij echter wel een de natuurbestemming. Plas-dras-bermen en dergelijke, die feitelijk deel uitmaken van een watergang, zijn niet bestemd als natuur.

4.9 Water en waterbeheer

Het water in de gemeente heeft over het algemeen genomen een eigen bestemming. Binnen deze bestemming zijn de verschillende functies opgenomen die het water vervult, zoals voor de scheepvaart, waterrecreatie en waterhuishouding.

AANLEGGELEGENHEDEN

Nieuwe aanleggelegenheden zijn enkel mogelijk door middel van een omgevingsvergunning.

OEVERVERDEDIGING

Het beleid met betrekking tot de oeververdediging is erop gericht om mee te werken aan die oeververdediging, waarbij het beeld van de oever zoveel mogelijk overeen dient te komen met dat van een natuurlijke oever. Voor het aanbrengen van walbeschoeiing en het aanleggen van verhardingen dient daarom eveneens een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

WATERGANGEN

De watergangen, in met name de agrarische bestemming, die in verband met de waterhuishouding een belangrijke functie vervullen als hoofdwatergang, zijn specifiek aangeduid. Deze aanduiding heeft uitsluitend betekenis als waarschuwing: bij eventuele werken of werkzaamheden in of nabij deze watergangen dient de regelgeving van het Wetterskip Fryslân (de Keur) te worden betrokken.

BLAUWE DIENSTEN

In de agrarische bestemming is geregeld dat boeren zogenaamde blauwe diensten kunnen leveren. Dit betekent dat gronden aan het Wetterskip Fryslân kunnen worden aangeboden en kunnen worden gebruikt voor onder andere de berging en zuivering van water, peilbeheer en onderhoud. Hetzelfde geldt voor de bestemming natuur.

4.10 Infrastructuur

WEGEN

De in het buitengebied voorkomende wegen zijn bestemd tot "Verkeer". Binnen deze bestemming zijn de verschillende functies opgenomen die de weginfrastructuur in de gemeente vervult. Binnen de bestemming wordt uitgegaan van het bestaande aantal rijstroken.

Naast de wegen zijn ook de functies die tot de infrastructurele voorzieningen behoren in de verkeersbestemming opgenomen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de tankstations die direct aan de (autosnel)weg liggen. Indien er sprake is van verkoop van lpg, is in het kader van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) een specifieke regeling opgenomen die als doel heeft (beperkt) kwetsbare objecten te beschermen (zie ook paragrafen 3.3 en 4.11).

In het plan is via een wijzigingsbevoegdheid rekening gehouden met gevolgen van de verlegging van de N381 ter hoogte van Wijnjewoude.

FIETS- EN WANDELPADEN

In het buitengebied is een uitgebreid stelsel van fietspaden en recreatieve wandelpaden aanwezig. Deze paden kunnen naast de verkeersbestemming deel uitmaken van diverse bestemmingen (zoals “Agrarisch”, “Natuur” en “Bos”) en zijn niet op de verbeelding aangegeven.
Aanpassing van een tracé van een pad of het aanleggen van een nieuw pad kan worden gerealiseerd door de toepassing van een omgevingsvergunningenprocedure.

4.11 Kabels en leidingen / nutsvoorzieningen

Kabels en leidingen hebben, voor zover planologisch relevant, een op behoud gerichte regeling gekregen. Het gaat hierbij om hoge druk aardgastransportleidingen en hoogspanningsleidingen. De regeling voorziet erin dat de ligging van de leiding planologisch is beschermd.

De risicocontouren van lpg-tankstations (zie paragraaf 3.3) zijn aangeduid als ‘veiligheidszone – lpg’. Binnen deze aanduiding mogen er geen (beperkt) kwetsbare objecten aanwezig zijn.

Er komen eveneens luchtvaartverkeerszones, vrijwaringszones ten behoeve van straalpaden in het plangebied voor. Om te zorgen voor het vrijwaren van obstakels voor de luchtvaart, alsmede een goede werking van de radars en de straalpaden mag binnen deze zones tot een beperkte hoogte worden gebouwd. Hier kan van worden afgeweken als uit een beoordeling is gebleken dat door de bouw van het bouwwerk de zone, het radarbeeld of het straalpad niet ontoelaatbaar wordt verstoord.

Verder is het grondwaterbeschermingsgebied ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening geregeld. De waterwinlocatie is als zodanig geregeld binnen de bestemming ‘Bedrijf – Nutsvoorziening’.

De geluidzone vanwege het industrieterrein Overtoom te Gorredijk is, voorzover deze binnen het plangebied gelegen is, opgenomen om de bedrijven op dit terrein voldoende geluidsruimte te geven (zie ook paragraaf 3.1.2).
Er wordt voorkomen dat geluidsgevoelige objecten, zoals woningen, worden gebouwd waarvan de geluidsbelasting hoger is dan 50 dB(A). Op grond van de Wet geluidhinder dient deze zone te worden vastgelegd in een bestemmingsplan.

4.12 Archeologie

In samenwerking met de Provinsje Fryslân werkt de gemeente op dit moment aan een verdiepingsslag van de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra). Doel van deze verdiepingsslag is om te komen tot een actueler overzicht van de archeologische (verwachtings)waarden binnen de gemeente. Een actueel bestand stelt de gemeente in staat goede keuzes te maken bij toekomstige ontwikkelingen die het bodemarchief (kunnen) bedreigen, en geeft bovendien gelegenheid om accenten te leggen, hetgeen nodig kan zijn wanneer er (beleids)keuzes gemaakt moeten worden. De verdiepingsslag richt zich op de volgende onderwerpen:

– verstoringsgraad van pleistocene dekzandgebieden;
– dobben: archeobotanie / palynologie;
– archeologie van de beekdalen;
– huisterpen, (voormalige) boerderijplaatsen en oude kerkhoven;
– dorpskernen.

De betreffende verdiepingsslag dient uit te wijzen of er meer gebieden in de gemeente zijn waarvoor een archeologische bescherming moet gelden. Na afronding van het onderzoek kunnen de resultaten zo nodig worden verwerkt door een daarvoor opgenomen regeling in het bestemmingsplan (opnemen van een dubbelbestemming).

Tot die tijd is het referentiekader voor de regeling ter bescherming van de archeologische waarden het voorgaande bestemmingsplan Landelijk Gebied aangevuld met de bekende archeologisch waardevolle gebieden (AMK-terreinen).De regeling is erop gericht om de mogelijk aanwezige archeologische waarden te behouden door onder andere te eisen dat bij het realiseren van bouwwerken met een oppervlakte van meer dan 50 m² een waarderend archeologisch onderzoek wordt verricht. Met een dergelijk onderzoek dient de uitvoerbaarheid van een bouwvoornemen ten aanzien van het archeologische aspect aangetoond te worden.Naar verwachting zal de aangehaalde verdiepingsslag eind 2014 afgerond kunnen worden.In het bestemmingsplan is geanticipeerd op deze verdiepingsslag door het opnemen van een aantal wijzigingsbevoegdheden die het mogelijk maakt een bepaalde archeologische bestemming toe te kennen dan wel de veranderen of te verwijderen. De toe te kennen archelogische bestemming is afhankelijk van de gradatie die door de provincie op de FAMKE is bepaald:

- de wettelijk beschermde archeologische monumenten (streven naar behoud - beschermd) worden in principe beschermd via de Monumentenwet. In de bestemmingsplan zullen deze te zijner tijd via de dubbelbestemming "Waarde - Archeologisch monument" worden beschermd. Dit heeft een signaleringsfunctie. Voor het bouwen van bouwwerken en het aanleggen van werken en werkzaamheden is een vergunning noodzakelijk. Een aanvraag hiervoor dient bij de gemeente Opsterland te worden ingediend;
- van de terreinen met het advies streven naar behoud is bekend dat zij waardevolle archeologische resten bevatten. Bij ingrepen groter dan 50 m² is onderzoek nodig. Deze terreinen hebben de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" gekregen. In de bodem van de terreinen waarvoor waarderend onderzoek moet worden uitgevoerd, zijn mogelijk waardevolle archeologische resten aanwezig. Indien uit de verdiepingsslag blijkt dat er meer van deze gebieden zijn, kan via een wijzigingsprocedure deze bestemming alsnog worden toegekend.
- in de bodem van de terreinen waarvoor (karterend) onderzoek of een quickscan uitgevoerd moet worden, zijn mogelijk ook waardevolle archeologische resten aanwezig. Onderzoek hiernaar is,

afhankelijk van het advies, nodig bij ingrepen groter dan 500 m², 2500 m², 5000 m² of 2,5 hectare. Deze gebieden hoeven geen archeologische dubbelbestemming te krijgen. In de handleiding bij de FAMKE wordt namelijk aangegeven dat agrarische bouwpercelen die worden uitgebreid, worden uitgezonderd van archeologisch onderzoek, tenzij er binnen de uitbreiding sprake is van bekende archeologische waarden (wettelijk beschermd of dubbelbestemming zoals hier boven aangegeven). Voor het overige zijn er geen ontwikkelingen mogelijk die een oppervlakte van 500 m² of meer beslaan;

- voor de terreinen met het advies om geen onderzoek te hoeven doen, is een beschermende regeling niet aan de orde. Dit advies wordt gegeven als op basis van eerder onderzoek is gebleken dat er zich geen archeologische resten in de bodem bevinden, of wanneer de archeologische verwachting op gefundeerde gronden zeer laag is, en waar eventuele resten zich vermoedelijk zodanig diep onder het maaiveld bevinden dat de kans op aantasting bij de meeste ingrepen zeer klein is.

4.13 Windenergie

Binnen de gemeente zijn tot dusver vrijwel geen windturbines aanwezig. Het nieuwe plan neemt deze situatie als uitgangspunt voor het nieuwe beleid: ook in de toekomst is het oprichten van een solitaire windturbine niet mogelijk. De bestaande verouderde molens zijn onder het overgangsrecht gebracht.

Momenteel wordt, verspreid over meerdere gemeenten, waaronder Opsterland, naar locaties gezocht waar een cluster van windturbines kan worden gerealiseerd. Indien een dergelijk cluster geheel of gedeeltelijk in Opsterland zal worden gerealiseerd, zal de eventuele planologische procedure via een afzonderlijk plan moeten worden gevoerd. De gemeente is echter zeer terughoudend ten aanzien van de toelaatbaarheid van windmolens.

HOOFDSTUK 5 JURIDISCH KADER

Bij het opstellen van dit bestemmingsplan zijn de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), het nieuwe Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen 2012 (SVBP 2012, geldend vanaf 1 juli 2013) toegepast.

5.1 Functies in het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan wordt het landschap met de bijbehorende kernkwaliteiten als overkoepelende functie beschouwd. Als basisfuncties worden aangemerkt: landbouw, natuur en bos. De toegevoegde functies zijn onder andere wonen, bedrijven en (maatschappelijke) diensterlening, (verblijfs)recreatie en infrastructuur.
De basisfuncties komen, als gevolg van de ontstaansgeschiedenis én door toedoen van de mens, overal in het buitengebied naast elkaar voor. Afhankelijk van de plaats in het buitengebied varieert de betekenis die aan de basisfuncties wordt toegekend. Basisfuncties beslaan het gehele (of gedeeltelijke) plangebied. Ze zijn gebiedsdekkend. Voor hun voortbestaan zijn ze afhankelijk van de kwaliteit van het buitengebied. De andere functies die verspreid over het buitengebied voorkomen zijn niet gebiedsdekkend en veelal niet afhankelijk van een specifieke locatie in het buitengebied. Deze functies benutten de kwaliteit van het buitengebied. Omdat de basisfuncties voor hun functioneren afhankelijk zijn van het buitengebied, zal bij de ontwikkeling van (nieuwe) toegevoegde functies altijd rekening worden gehouden met de belangen van de basisfuncties. De ontwikkeling van de toegevoegde functies zal niet ten koste mogen gaan van de basisfuncties. De indeling in basisfuncties en toegevoegde functies heeft uitsluitend betrekking op de ruimtelijke afweging en heeft geen betekenis vanuit een zekere rangorde van functies.

In hoofdstuk 4 zijn de uitgangspunten voor de verschillende functies weergegeven welke een juridisch kader hebben gekregen in de regels en de verbeelding.

5.2 De verbeelding

Sinds de inwerkingtreding van de digitale verplichting van de Wro geldt dat de digitale verbeelding van een plan leidend is. Daartoe is de verbeelding opgesteld conform de daarvoor geldende eisen in de SVBP 2012. Het digitale bestemmingsplan is via www.ruimtelijkeplannen.nl raadpleegbaar. Hoewel het digitale plan leidend is, moet ook nog altijd een verbeelding op papier beschikbaar zijn. Hoewel met de digitale raadplegingsmogelijkheden de leesbaarheid daarvan minder van belang is, is er voor gekozen ook de papieren versie in een goed leesbaar formaat beschikbaar te stellen.

5.3 De regels

In dit hoofdstuk zijn de verschillende bestemmingen toegelicht. Hierna wordt uitgelegd uit welke onderdelen een bestemming bestaat.

BESTEMMINGSOMSCHRIJVING

Hierin staat beschreven voor welke functie(s) de gronden mogen worden ingericht, gebruikt en hoe de onderlinge rangorde van functies is. Door middel van aanduidingen worden op enkele specifieke locaties extra bestaande functiemogelijkheden geboden.

BOUWREGELS

Hierin is aangegeven welke gebouwen en andere bouwwerken in principe zijn toegestaan en welke maatvoering daarbij moet worden aangehouden.

AFWIJKING VAN DE BOUW- EN GEBRUIKSREGELS

In de toekomst kunnen zich omstandigheden voordoen (thans nog niet voorzien), waaruit blijkt dat de bouw- en gebruiksregels niet voldoende blijken te zijn. In deze gevallen kan door het bevoegd gezag met een omgevingsvergunning worden afgeweken van de bouw- en gebruiksregels. Van geval tot geval zal een afweging Worden gemaakt. Er zijn ook gebruiksvormen die beleidsmatig wel mogelijk zijn, maar die vanwege een zorgvuldige afweging onder een afwijking zijn gebracht. Deze wordt afgegeven na een zorgvuldige afweging van waarden en functies in de bestemmingen.

OMGEVINGSVERGUNNINGVOORHETUITVOERENVANWERKENENWERKZAAMHEDEN

Voor een aantal van de genoemde werken en werkzaamheden geldt een vergunningplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden (dit zijn de vroegere aanlegvergunningen). Het gaat daarbij om werken en werkzaamheden die ingrijpen in de aard van de gegeven bestemming. Dat betekent dat deze pas mogen worden uitgevoerd, nadat een omgevingsvergunning is verkregen. Hierbij vindt een afweging van belangen naar evenredigheid plaats. Als het gaat om activiteiten die behoren tot het normale onderhoud en/of beheer of het normaal agrarisch gebruik, is geen vergunning vereist. Als er voor meerdere werken en/of werkzaamheden een vergunning nodig is dan wordt hier één omgevingsvergunning voor aangevraagd. Er hoeft dus niet voor elke activiteit een aparte omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Er wordt dan in één keer voor alle werken en/of werkzaamheden een omgevingsvergunning verleend als de activiteiten passen binnen de randvoorwaarden van het bestemmingsplan (een algemene toestemming).

SPECIFIEKEGEBRUIKSREGELS

In principe moeten gronden en bouwwerken worden gebruikt overeenkomstig de bestemming, dus gebruiksvormen die hier niet binnen passen, zijn aan te merken als strijdig gebruik. Er zijn echter de volgende redenen om nog specifiek een aantal zaken op te nemen in specifieke gebruiksregels (strijdig gebruik):

- ter verduidelijking van wat binnen de bestemming wel en niet is toegelaten;
- het kan nodig zijn om in de gebruiksregels objectief bepaalbare grenzen te stellen aan de omvang van bij recht toegelaten gebruik (bijvoorbeeld de omvang van een aan-huis-verbonden beroep);
- om een ondergeschikte functie aan de bestemming toe te voegen, is het nodig dat in de gebruiksregels een verbod wordt opgenomen, zodat van de gebruiksregels kan worden afgeweken om de functie toe te staan.

WIJZIGINGSBEVOEGDHEDEN

Het plan bevat voor een aantal gevallen mogelijkheden om bestemmingen te wijzigen binnen de regels aangegeven grenzen. Voor zo'n wijziging bestaan aparte procedureregels. Voor zover het een wijziging binnen de bestemming zelf betreft, bijvoorbeeld het verwijderen van een aanduiding, staat deze in het betreffende artikel genoemd. Voor zover het een wijziging naar een andere bestemming betreft, kan deze in het betreffende artikel zijn opgenomen of in een algemeen artikel.

OVERGANGSBEPALING

Het overgangsrecht is gericht op bouwwerken die ooit met een vergunning of een melding zijn gebouwd, of een gebruik dat ooit is toegestaan, maar die nu, vanwege een bestemmings- of beleidswijziging onder het overgangsrecht zijn gebracht. Ook tientallen jaren aanwezige bouwwerken, die niet met een vergunning zijn gebouwd, of langdurig aanwezig gebruik worden met het overgangsrecht beschermd. Het overgangsrecht is er op gericht dat deze bouwwerken uiteindelijk zullen verdwijnen of het gebruik ervan wordt beëindigd, zodat de situatie in overeenstemming geraakt met de gegeven bestemming. In beginsel mogen de bouwwerken slechts in ondergeschikte mate gedeeltelijk worden vernieuwd en veranderd. Het is niet mogelijk om hiermee geheel of in stappen tot een nieuw bouwwerk te komen.

BIJLAGEN

Ten slotte zijn bij de planregels bijlagen opgenomen, waarnaar in de planregels wordt verwezen. In die zin maken de bijlagen deel uit van de planregels. Het gaat om het volgende:

1. landschapskaart en cultuurhistorisch onderzoek (zie paragraaf 4.7);
2. bedrijvenlijst (zie paragraaf 4.3);
3. lijst van kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten (zie paragraaf 4.4.1);
4. lijst met oorspronkelijke boerderijen (zie paragraaf 4.1);
5. zoekgebied seksinrichting. In het kader van het prostitutiebeleid in de gemeente, heeft het college ter uitvoering van het besluit van de gemeenteraad d.d. 10 juli 2000 op 22 januari 2002 besloten het gebied tussen de kernen Wijnjewoude en Hemrik dat ten westen wordt begrensd door de Poasen, ten zuiden door de Opsterlânske Kompanjonsfeart, ten oosten door de Opperhaudmare en ten noorden door de Nije Heawei besloten maximaal 1 seksinrichting toe te staan binnen de gemeente. Deze wordt mogelijk gemaakt via een wijzigingsprocedure en is alleen toegestaan in het in de bijlage aangegeven gebied.

In gevallen waarin de planregels verwijzen naar de genoemde bijlagen, dient de inhoud van de betreffende bijlage als nadere aanwijzing te worden geïnterpreteerd bij de toepassing van de betreffende regels.

5.4 Bestemmingen

5.4.1 Wijze van bestemmen

De bestemmingen in het bestemmingsplan zijn op basis van de functies begrensd. Dat betekent dat ieder perceel overeenkomstig de huidige functie een bestemming heeft gekregen. De bestemmingen heten dan ook bijvoorbeeld “Agrarisch”, “Wonen” etc. Door middel van planregels zijn regels gesteld die betrekking hebben op het gebruik, het bouwen en/of het inrichten van de betreffende bestemming.

Functiegewijs bestemmen betekent niet altijd dat binnen een bestemming slechts één functie is toegestaan. In het plan is de agrarische bestemming en de woonbestemming bijvoorbeeld niet alleen gericht op het bieden van een regeling voor het agrarisch gebruik respectievelijk het wonen, maar ook voor andere vormen van gebruik.

De bescherming van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden wordt binnen alle beoogd. Hiertoe kunnen binnen alle bestemmingen nadere eisen worden gesteld. Bij ontwikkelingen binnen een bestemming wordt getoetst aan deze waarden.

Binnen de bestemmingen kunnen nadere aanduidingen op de plankaart verschijnen. Aanduidingen zijn bedoeld om een deel van de betreffende bestemming aan te wijzen waarvoor een specifieke regeling geldt.

5.4.2 Planflexibiliteit

In hoofdstuk 4 van deze toelichting zijn per functie de gemaakte keuzes voor wat betreft de regels voor het bouwen en het gebruik toegelicht. Hierop wordt op deze plaats niet opnieuw ingegaan. In het hiernavolgende is concreet ingegaan op de planflexibiliteit van het bestemmingsplan. Planflexibiliteit betekent dat:

- in de praktijk ruimte wordt geboden om van de primaire bestemmingsplanregels af te wijken (door middel van de mogelijkheid tot het afwijken van de bouwregels en gebruiksregels bij omgevingsvergunning en het toepassen van wijzigingsbevoegdheden), of:
- om de ruimte binnen de primaire regel in te perken (door het stellen van nadere eisen).

Hiertoe zijn diverse afwegingscriteria benoemd die ook gehanteerd worden voor wat betreft het verlenen van omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (voorheen aanlegvergunning). Het doel van de in het bestemmingsplan geboden planflexibiliteit is aan de ene kant om volop ontwikkelingsruimte te geven voor functies in het buitengebied. Aan de andere kant dient ervoor gewaakt te worden dat dit niet leidt tot onaanvaardbare aantasting van de ruimtelijke kwaliteit of tot beperking van de gebruiksmogelijkheden van functies in de buurt.

Het is van belang dat in de praktijk bij de toepassing van de bestemmingsplanregels duidelijk is op welke wijze de afweging aan de hand van de diverse criteria kan plaatsvinden. Het invullen van de ruimte bij een concreet plan vraagt lokaal maatwerk. Om bij het lokale maatwerk voldoende handvatten te hebben voor sturing op basis van de criteria is de betekenis en de werking van de criteria in deze paragraaf beschreven. Het lokale maatwerk kan op basis hiervan in de praktijk worden ingevuld. Er worden in het hiernavolgende aanknopingspunten geboden om met de diverse afwegingscriteria tot een aanvaardbare uitkomst te komen.
De algemeen opgenomen afwegingscriteria in het plan gaan er van uit dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

1. het ruimtelijk beeld;
2. de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
3. de aanwezige natuurlijke waarden;

4. de milieusituatie;
5. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
6. de verkeersveiligheid.

Ad 1 en 2.
In het geval een nieuwe ontwikkeling zich in het buitengebied voordoet, wordt vanuit het oogpunt van landschap en cultuurhistorie naar een aanvaardbaar ruimtelijk beeld gestreefd. Hiertoe zijn de als bijlage bij de regels opgenomen landschapskaart en de uitgewerkte cultuurhistorische waardenkaart leidend. Per (cultuur)landschapstype wordt een indicatie van de manier waarop diverse landschapselementen bestemd en beschermd dienen te worden.

Concrete aanwijzingen en instructies voor een goede ruimtelijk-landschappelijke inpassing van bijvoorbeeld agrarische bedrijven kunnen worden ontleend aan het provinciale project “De Nije Pleats yn Fryslân”. De aanwijzingen en instructies zijn eveneens toepasbaar op diverse andere functies in het buitengebied.

Ad 3.
Voor wat betreft het behoud, het herstel, de ontwikkeling van natuurlijke waarden en bescherming van natuurwaarden zijn de provinciale Beheerplannen (voor Natura 2000-gebieden) leidend. In de beheerplannen wordt precies geformuleerd welke natuurwaarden waar bescherming moeten krijgen en hoe dat dient plaats te vinden. Voor gebieden waar ontwikkelingen zijn voorzien die niet zijn opgenomen in de provinciale Beheerplannen dient een ecologische inventarisatie of onderzoek de basis te vormen voor de uitvoerbaarheid van een plan.

Voor het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van al dan niet aanwezige of bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden wordt verwezen naar de onder ad. 1 opgenomen toelichting.

Ad 4 en 5.
Als gevolg van een nieuw plan dienen onredelijke beperkingen van de gebruiksmogelijkheden van gronden in de omgeving van een plangebied te worden voorkomen. In het buitengebied kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het vermijden van een verslechtering van de milieuhygiënische woon- en leefkwaliteit. Een uitbreiding van een hinderveroorzakende functie mag niet leiden tot onevenredige nadelige gevolgen voor gevoelige functies in de directe omgeving van een plan. Zo mag bijvoorbeeld een agrarisch bedrijf met een minimaal aan te houden geurcirkel van 50 m geen uitbreidingen plegen die nadelig is voor een nabijgelegen hindergevoelige functie als wonen. Andersom geldt ook dat nieuwe of te wijzigen woonbestemmingen niet mogen leiden tot een verslechtering van de bestaande bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf.

Ad 6.
Bij het criterium verkeersveiligheid staat een aanvaardbare toename van de hoeveelheid en zwaarte van het verkeer op omringende wegen in combinatie met de weginrichting centraal. Indien met een plan een toenemend aantal en/of zwaardere verkeersbewegingen plaatsvindt, dienen bestaande

wegen daarop berekend te zijn. Het is dan ook van belang om de omliggende weginfrastructuur te bestuderen op geschiktheid vanwege een planvoornemen. Hierbij dient de ontsluiting van een erf op de aangrenzende weg eveneens betrokken te worden, waarbij gekeken wordt naar de inrichting van de weg (is de weg verkeersveilig genoeg) en de kwaliteit van het wegfundament (kan de weg de grotere belasting wel aan). Voor wat betreft agrarische bedrijven is in het kader van een efficiënte bedrijfsvoering en veiligheid veelal een tweede ontsluiting van het erf gewenst.
Hiermee worden diverse verkeersstromen gescheiden. Ingeval het uitbreiden van een (agrarisch) bedrijf bijvoorbeeld aan de orde is, dient ook gekeken te worden naar de logistiek op het erf zelf. Indien een plan tot een verkeersaantrekkende werking leidt, is het in bepaalde gevallen tevens verstandig om te bestuderen of er een gunstige ligging ten opzichte van bebouwingsconcentraties bestaat. Voor wat betreft (agrarische) bedrijvigheid is het uit oogpunt van verkeersveiligheid bijvoorbeeld niet wenselijk om met zwaar materieel in toenemende mate bebouwd gebied te doorkruisen.

Daarnaast zijn incidenteel bij diverse (dubbel)bestemmingen specifieke afwegingscriteria benoemd, zoals het verlichtingsniveau van bedrijven tijdens avond- en nachturen (bestemmingen “Agrarisch”, “Agrarisch-Kwekerij” en “Bedrijf”) en het doelmatig functioneren van leidingen binnen de bestemmingen waarin gasleidingen en hoogspanningverbindingen zijn geregeld.

Donkerte hoort samen met onder andere rust en ruimte tot een van de kernkwaliteiten van het buitengebied. Het beleid is er op gericht om verstoring op lichtgevoelige functies (zoals natuur en wonen) terug te dringen. Het criterium verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen gaat er van uit dat in de afweging rekening wordt gehouden met lichthinder die kan worden veroorzaakt door (agrarische) bedrijvigheid. Voor wat betreft lichthinder zijn geen strikte normen met afstandsbepalingen bekend. Thans bekende regel- en wetgeving is uitsluitend gericht op lichtbronnen. Gesteld mag worden dat het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen van een aanvaardbaar niveau is indien voldaan wordt aan de algemene richtlijnen zoals die door de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) worden voorgeschreven. Dit is in een uitspraak van de Raad van State van 21 juli 2007 geconsolideerd.

In geval gas- en/of hoogspanningsleidingen in de directe omgeving bij het planvoornemen zijn betrokken, dient in dergelijke gevallen aan de beherende instantie om advies gevraagd te worden. Gasleidingen zijn veelal in beheer bij N.V. de Nederlandse Gasunie. Hoogspanningsleidingen worden beheerd door Tennet. De beherende instantie kan aangeven in hoeverre een planvoornemen aanvaardbaar is ten opzichte van de gas- en/of hoogspanningsleiding in kwestie.

Flexibiliteit voor onder meer de functies nutsvoorzieningen, groen, verkeer en water is in het bestemmingsplan verkregen door deze functies eveneens in andere bestemmingen op te nemen, indien deze als ondergeschikt aan de hoofdfunctie in een gebied voorkomen.
Overigens dient er voor de goede orde op te worden gewezen dat naastde bovengenoemde afwegingscriteria ook wettelijke verplichtingen bestaan waaraan getoetst dient te worden ingeval wordt afgeweken van onderliggend bestemmingsplan (sectorale wetgeving). Onderzocht dient te worden hoe een ontwikkeling zich bijvoorbeeld verhoudt in relatie tot mogelijke ecologische waarden

(o.a. Flora- en faunawet), het waterschapsbelang (o.a. Keur) en milieuhygiënische aspecten (o.a. Wet milieubeheer, Activiteitenbesluit, Besluit Luchtkwaliteit, Besluit externe veilgheid inrichtingen).

5.3 Bestemmingsplanprocedure

De bestemmingsplanprocedure is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In de procedure zijn verschillende fasen te onderscheiden:

Voorbereidingsprocedure
Voor het opstellen van een voorontwerp-bestemmingsplan verricht de gemeente onderzoek naar de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, naar de bestaande toestand en naar mogelijke en wenselijke ontwikkelingen binnen een gemeente. Het voorontwerp-bestemmingsplan is voor overleg gezonden aan de in artikel 3.1.1 van het Bro genoemde instanties. Bovendien is het voorontwerp ter inzage gelegd voor inspraak op de wijze zoals die in de gemeentelijke inspraakverordening is vastgelegd.
De resultaten van de inspraak en het overleg zijn opgenomen in respectievelijk de bijlagen 6 en 7 en daar waar dat is aangegeven in de bijlagen, verwerkt in het bestemmingsplan.

Terinzageleggingsprocedure
Na aankondiging in de Staatscourant en in één of meer plaatselijke dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen wordt het ontwerpbestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. In deze periode kan een ieder zienswijzen omtrent het ontwerp naar voren brengen.

Vaststellingsprocedure
Na afloop van de termijn van de terinzagelegging stelt de gemeenteraad het bestemmingsplan al dan niet gewijzigd uiterlijk 12 weken na de termijn van terinzagelegging vast.

Beroepsprocedure
Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan ter inzage. Indien Gedeputeerde Staten of de VROM inspectie een zienswijze hebben ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen of indien de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, geschiedt bekendmaking en terinzagelegging uiterlijk 6 weken na vaststelling. Uiterlijk 6 weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Indien het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en er gehoor is gegeven aan zienswijzen van Gedeputeerde Staten en/of de VROM inspectie wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad uiterlijk 2 weken na vaststelling bekend gemaakt. Tevens wordt uiterlijk twee weken na vaststelling het bestemmingplan ter inzage gelegd.

HOOFDSTUK 6 UITVOERBAARHEID

6.1 Inleiding

In het kader van een bestemmingsplan is het van belang om de uitvoerbaarheid na te gaan. In dat verband wordt een onderscheid gemaakt tussen de economische en de maatschappelijke uitvoerbaarheid.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Dit bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen die investeringen van overheidswege vergen. Voor zover ontwikkelingen plaatsvinden, worden deze gefinancierd door de (particuliere) initiatiefnemers. Er is dan ook geen aanleiding om te twijfelen aan de economische uitvoerbaarheid van het plan. Het plan biedt evenmin aanleiding tot het vaststellen van een exploitatieplan.

6.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Over het voorontwerp van het onderhavige plan is via de wettelijke procedure informatie verstrekt aan de omwonenden en andere geïnteresseerden. Daarnaast is het plan In het kader van het vooroverleg ex. artikel 3.1.1. Bro aan de verschillende overleginstanties kenbaar gemaakt.

Het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied heeft op grond van de gemeentelijke Inspraakverordening (2006) vanaf 10 juni 2011 gedurende elf weken in het gemeentehuis te Beetsterzwaag en de bibliotheken van Gorredijk en Ureterp ter inzage gelegen. De stukken konden ook digitaal via de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl en/of de gemeentelijke website ingezien dan wel gedownload worden.

In het huis-aan-huisblad de "De Woudklank" van 9 juni 2011 heeft hierover een uitgebreide publicatie gestaan. Een en ander gevolgd door een herhalingsbericht van de terinzageligging in de "De Woudklank" van 23 juni 2011. Daarnaast zijn er voor individuele inwoners en (agrarische) ondernemers twee inloopbijeenkomsten georganiseerd. Op maandag 27 juni 2011 in Mfc De Wier te Ureterp voor het gebied ten oosten van de denkbeeldige lijn Beetsterzwaag/Jubbega en op dinsdag 28 juni 2011 in De Skâns te Gorredijk voor de andere helft van de gemeente. Gedurende de genoemde termijn kon een ieder zowel schriftelijk (analoog en digitaal) als mondeling zijn of haar inspraakreactie naar voren brengen. Om een en ander te vergemakkelijken werd er een reactieformulier beschikbaar gesteld.

Begin juli 2011 is eveneens een aantal instanties, in navolging van de gesprekken die in 2008 zijn gevoerd over de “Inventarisatie- en uitgangspuntennota Bestemmingsplan Buitengebied 2008”, geïnformeerd over de wijze waarop de inhoud van die nota e.d. is vertaald in het voorontwerp van het bestemmingsplan.

De inspraak- en overlegperiode heeft in een 106-tal inspraakreacties en een 13-tal overlegreacties geresulteerd. Er is voor alle inspraakreacties een Eindverslag inspraak “Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied 2011” opgesteld waarin ze allen van een gemeentelijke reactie zijn voorzien. Voor de overlegreacties is er een Reactienota overleg “Voorontwerp bestemmingspan Buitengebied 2011” opgesteld. De beide documenten zijn opgenomen in de bijlagen 6 en 7 bij de toelichting. De uitkomsten van de inspraak en het wettelijk overleg zijn, waar noodzakelijk, in het ontwerpbestemmingsplan verwerkt. Ten aanzien van het ontwerpplan kunnen gedurende de wettelijke terinzageligging zienswijzen bij de gemeenteraad worden ingebracht. Na deze terinzageligging wordt het plan gereed gemaakt voor vaststelling door de gemeenteraad. Na de vatstelling volgt een beroepsmogelijkheid bij Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

===

Bijlage 3

Buitengebied

Inhoudsopgave

REGELS

Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**4**
Artikel 1	Begrippen	4
Artikel 2	Wijze van meten	14
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**15**
Artikel 3	Agrarisch	15
Artikel 4	Agrarisch - Kwekerij	30
Artikel 5	Bedrijf	35
Artikel 6	Bedrijf - Nutsvoorziening	43
Artikel 7	Bos	45
Artikel 8	Groen	48
Artikel 9	Horeca	49
Artikel 10	Maatschappelijk	56
Artikel 11	Natuur	62
Artikel 12	Recreatie - Dagrecreatie	65
Artikel 13	Recreatie - Kampeerterrein	67
Artikel 14	Recreatie - Recreatiewoning	72
Artikel 15	Recreatie - Verblijfsaccommodatie	74
Artikel 16	Sport	78
Artikel 17	Verkeer	80
Artikel 18	Water	83
Artikel 19	Wonen	85
Artikel 20	Wonen - Molen	91
Artikel 21	Wonen - Woonboerderij	93
Artikel 22	Wonen - Woonwagenstandplaats	100
Artikel 23	Leiding - Gas	102
Artikel 24	Leiding - Hoogspanningsverbinding	104
Artikel 25	Waarde - Archeologie	105
Artikel 26	Waarde - Cultuurhistorie	107
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**108**
Artikel 27	Anti-dubbeltelregel	108
Artikel 28	Algemene gebruiksregels	109
Artikel 29	Algemene aanduidingsregels	111
Artikel 30	Algemene afwijkingsregels	115
Artikel 31	Algemene wijzigingsregels	116
Artikel 32	Overige regels	120
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**122**
Artikel 33	Overgangsrecht	122
Artikel 34	Slotregel	123

BIJLAGEN BIJ REGELS

Bijlage 1	Landschaps- en cultuurhistorische waardenkaarten
Bijlage 2	Bedrijvenlijst
Bijlage 3	Lijst met kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten
Bijlage 4	Lijst met oorspronkelijke boerderijen
Bijlage 5	Zoekgebied seksinrichting

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 het plan:
het bestemmingsplan Buitengebied met identificatienummer NL.IMRO.0086.BPBuitengebied-0301 van de gemeente Opsterland;

1.2 bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en bijlagen;

1.3 aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 aan-huis-verbonden beroep:
een beroep dat in of bij een woonhuis met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend en dat is gericht op het verlenen van diensten;

1.6 aan- of uitbouw:
een onderdeel van een hoofdgebouw dat in ruimtelijk opzicht ondergeschikt is aan de hoofdvorm;

1.7 agrarisch bedrijf:
een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren, al dan niet in combinatie met volledig bedrijfseigen mestbewerking/-verwerking en mestraffinage in de vorm van mini-vergisters;

1.8 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.9 bedrijfsgebouw:
een gebouw, dat dient voor de uitoefening van een bedrijf;

1.10 bedrijfswoning:
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, kennelijk slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is;

1.11 beperkt kwetsbaar object:

een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een richtwaarde voor het risico dan wel een risicoafstand tot een risicovolle inrichting is bepaald, waarmee rekening moet worden gehouden;

1.12 bestaand:

a. de situatie zoals die is op het moment dat het bestemmingsplan in werking treedt;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt voor stikstofemissie, zoals vergund vóór 7 december 2004 dan wel de stikstofemissie, zoals vergund in een natuurbeschermingswetvergunning;

1.13 bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak;

1.14 bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.15 bijgebouw:
een vrijstaand gebouw dat in ruimtelijk opzicht ondergeschikt is aan een op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw;

1.16 blauwe diensten:
het aanbieden door een grondeigenaar van zijn eigendommen ten behoeve van waterbeheersmaatregelen waaronder het (tijdelijk) vasthouden van water op basis van vrijwilligheid en tegen een passende vergoeding;

1.17 bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk;

1.18 bouwgrens:
de grens van een bouwvlak;

1.19 bouwlaag:
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke bouwhoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en kapverdieping;

1.20 bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.21 bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten;

1.22 bouwwerk:
een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden;

1.23 detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.24 detailhandel in weggebonden artikelen:
detailhandel in een assortiment goederen dat is gebaseerd op de behoeftes van een automobilist of diens passagiers;

1.25 dienstgebouw:
een gebouw dat dient voor de uitoefening van een maatschappelijke voorziening;

1.26 entrainement:
Paardenbedrijf gericht op het trainen van paarden ten behoeve van de draf- en rensport, niet zijnde een agrarisch bedrijf;

1.27 evenement:
elke voor publiek buiten de daartoe ingerichte inrichtingen toegankelijke festiviteit, grootschalige sportwedstrijd, auto- of motorcrosswedstrijd, optocht, georganiseerd vuurwerk en alle overige tot vermaak en recreatie bedoelde activiteiten, met uitzondering van markten als bedoeld in de Gemeentewet, kansspelen als bedoeld in de Wet op de kansspelen en betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;

1.28 Flora- en faunawettoets:
een toets waarbij is onderzocht of op voorhand redelijkerwijs te verwachten is dat een verklaring van geen bezwaar op grond van de Flora- en faunawet, indien vereist, kan worden verleend;

1.29 gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.30 gebruiksgerichte paardenhouderij:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op het africhten, het opleiden en het trainen, alsmede het opvangen en stallen van paarden en/of pony's in de vorm van een paardenpension, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.31 geluidsbelasting:
de geluidsbelasting vanwege een weg en/of een industrieterrein;

1.32 geluidsgevoelige objecten:
gebouwen welke dienen ter bewoning of andere geluidsgevoelige objecten of terreinen, zoals bedoeld in de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder;

1.33 geluidzoneringsplichtige inrichting:
een inrichting waarbij ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een zone moet worden vastgesteld;

1.34 groepsaccommodatie:
een verblijfsaccommodatie die naar afmetingen en inrichting specifiek bedoeld is voor een grotere groep van personen, tot uitdrukking komend in onder andere gezamenlijke faciliteiten voor logies, dagverblijf en maaltijdbereiding;

1.35 grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering:
een agrarisch bedrijf waarbij het gebruik van agrarische gronden in de omgeving van het bedrijf noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, in de vorm van akkerbouw, vollegronds-tuinbouw, fruitteelt en boomteelt, grondgebonden veehouderij, en naar de aard daarmee vergelijkbare bedrijven;

1.36 grond- en plaatsgebonden veehouderij:
een veehouderij waarbij voldoende grond in de omgeving van het bedrijf aanwezig is om overwegend te voorzien in de mestafzet en het benodigde ruwvoer van de veehouderij, inclusief een neventak niet-grondgebonden veehouderij die wat betreft aard en schaal ondergeschikt is aan de grondgebonden bedrijfsvoering;

1.37 handels, sport- of africhtingsstal:
een paardenbedrijf waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit een combinatie van training van paarden, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf, niet zijnde een agrarisch bedrijf;

1.38 hobbymatige veehouderij:
het houden van landbouwhuisdieren (bijvoorbeeld maximaal 5 paarden) op een niet bedrijfsmatige basis in combinatie met een woonfunctie;

1.39 hogere grenswaarde:
een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder;

1.40 hoofdgebouw:
een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is;

1.41 horeca van categorie 1:
een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het bereiden van etenswaren voor consumptie al dan niet ter plaatse, waaronder wordt verstaan: snackbar, bistro, crêperie, lunchroom, koffie-/theehuis, koffiebar, tearoom, ijssalon, broodjeszaak, croissanterie;

1.42 horeca van categorie 2:
een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het bereiden van ter plaatse te nuttigen voedsel en dranken, alsmede het bedrijfsmatig bieden van nachtverblijf en/of zaalaccommodatie, waaronder in ieder geval wordt verstaan een pension, hotel en/of restaurant;

1.43 horeca van categorie 3:
een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het bieden van vermaak in de vorm van het bieden van gelegenheid tot luisteren naar en dansen op muziek met het verstrekken van bijbehorende etenswaren en dranken.
Hieronder worden onder meer begrepen bar-dancings en discotheken;

1.44 horeca van categorie 4:
een horecabedrijf dat voorzieningen ten behoeve van het houden van (meerdaagse) conferenties, recreatief verblijf in groepsaccommodaties met bij deze functies horende en zelfstandige horecavoorzieningen biedt;

1.45 horecavloeroppervlakte:
de oppervlakte van de ruimte binnen een horecabedrijf, die wordt gebruikt voor de verstrekking van dranken, etenswaren of logies, exclusief toilet-, keuken-, entree-, opslag- en administratieruimten, en dergelijke;

1.46 houtteelt:
de bedrijfsmatige uitoefening van uitsluitend de functie houtproductie op gronden die in principe hiervoor tijdelijk worden gebruikt en waarvoor daartoe ontheffing is verleend van de melding- en herplantplicht in het kader van de Boswet;

1.47 intensieve veehouderij:
een agrarisch bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van dierlijke producten door middel van het houden van vee - niet zijnde een wormenkwekerij of een paardenfokkerij - waarbij hoofdzakelijk geen gebruik wordt gemaakt van open grond;

1.48 invliegfunnel:
een obstakelvrije zone ten behoeve van het opstijgen en of landen van vliegtuigen.

1.49 kampeermiddel:
een mobiel en/of demontabel kampeermiddel en/of vast kampeermiddel dan wel enig ander onderkomen of enig ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan, een en ander voor zover deze onderkomens of voertuigen geheel of ten dele blijvend zijn bestemd of opgericht dan wel worden of kunnen worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

1.50 kampeerboerderij:
het gelegenheid geven tot het houden van recreatief nachtverblijf in gebouwen deel uitmakend van een agrarisch bedrijf dan wel een voormalig agrarisch bedrijf;

1.51 kas:
Een gebouw, waarvan de wanden en het dak geheel of grotendeels bestaan uit glas of ander lichtdoorlatend materiaal, dienend tot het kweken van vruchten, bloemen of planten;

1.52 kleinschalige bedrijfsmatige activiteit:
de in bijlage 3 genoemde bedrijvigheid, dan wel naar de aard en invloed op de omgeving daaraan gelijk te stellen bedrijvigheid, die door zijn beperkte omvang in of bij een woonhuis met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend;

1.53 kleinschalige camping:
een vorm van verblijfsrecreatie in kampeermiddelen op kleine schaal in combinatie met een bestaande (agrarische) bedrijfs- of woonfunctie, met dien verstande dat:
- het aantal kampeermiddelen op een terrein ten hoogste 15 mag bedragen;
- de kampeermiddelen uitsluitend in de periode van 15 maart tot 31 oktober geplaatst mogen zijn, en:
- uitsluitend mobiele kampeermiddelen zijn toegestaan;
- geen stacaravans of kampeerbungalows zijn toegestaan;

1.54 kleinschalige duurzame energiewinning:
winning van energie uit kleinschalige perceelsgebonden bronnen, waarbij weinig tot geen schadelijke milieueffecten optreden bij winning en omzetting en waarvan de bronnen in onuitputtelijke hoeveelheden beschikbaar zijn, zoals zon, wind, water, aard- en omgevingswarmte;

1.55 kleinschalige logiesverstrekking:
het bieden van de, ten opzichte van de woon- of agrarische bedrijfsfunctie ondergeschikte, mogelijkheid tot recreatief nachtverblijf al dan niet in combinatie met ontbijt in de (bedrijfs)woning aan personen die hun hoofdverblijf elders hebben, waaronder tevens wordt verstaan bêd en brochje;

1.56 kwekerij:
een agrarisch bedrijf dat gericht is op het voortbrengen van producten door middel van het telen van bomen, heesters of andere siergewassen en op de groothandel in deze producten;

1.57 kwetsbaar object:
een object waarvoor ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde voor het risico dan wel een risicoafstand tot een risicovolle inrichting is bepaald, die in acht genomen moet worden;

1.58 landschappelijke en cultuurhistorische waarden:
waarden in verband met de verschijningsvorm van een gebied en de aanwezigheid van waarneembare structuren en/of elementen in dat gebied, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat gebied heeft gemaakt;

1.59 ligplaats:
een ruimte voor het afmeren en doen of laten liggen van een vaartuig;

1.60 maatschappelijke voorzieningen:
educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening en opvang, alsook productiegebonden detailhandel, dagrecreatie en ondergeschikte horeca ten dienste van deze voorzieningen;

1.61 manege:
een paardenbedrijf waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden, niet zijnde een agrarisch bedrijf;

1.62 mestopslag:
voorziening voor het opslaan van meststoffen, waaronder mestsilo's en mestbassins;

1.63 minivergister:
bouwwerken en installaties ten behoeve van volledige bedrijfseigen mestvergisting en -verwerking;

1.64 mobiel kampeermiddel:
een tent, tentwagen, kampeerauto, toercaravan of enig ander onderkomen met de bedoeling deze te plaatsen op een kleinschalige camping gedurende ten hoogste 3 aansluitende maanden per kampeerseizoen;

1.65 Natuurbeschermingswettoets:
een toets waarbij is onderzocht of op voorhand redelijkerwijs te verwachten is dat een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, indien vereist, zal worden verleend;

1.66 natuurwaarden:
de aan een gebied toegekende waarden in verband met de geologische, bodemkundige en biologische elementen voorkomende in dat gebied. Onderdeel van de natuurlijke waarden vormt steeds een beoordeling van de soortbescherming op basis van de Flora- en faunawet;

1.67 nutsvoorzieningen:
voorzieningen ten behoeve van de telecommunicatie en de gas-, water- en elektriciteitsdistributie, voorzieningen ten dienste van de exploitatie en/of winning van aardgas, alsmede soortgelijke voorzieningen van openbaar nut, waaronder in ieder geval worden begrepen transformatorhuisjes, pompstations, gemalen, telefooncellen, zendmasten en oplaadvoorzieningen voor elektrische motorvoertuigen;

1.68 overkapping:
elk bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand;

1.69 paardrijbak:
een buitenrijbaan ten behoeve van paardrijactiviteiten, voorzien van een zandbed en al dan niet voorzien van een omheining;

1.70 pand:
de kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is;

1.71 peil:
a. indien op het land wordt gebouwd:
   1. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
   2. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
b. indien op of in het water wordt gebouwd: het gemiddelde waterpeil ter plaatse van het bouwwerk;

1.72 productiegebonden detailhandel:
detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, geteeld, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie;

1.73 recreatiewoning:
een gebouw dat dient als recreatiewoonverblijf, waarvan de gebruikers hun hoofdverblijf elders hebben;

1.74 risicogevoelig bouwwerk cq. object:
een bouwwerk c.q. object als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, dat kan worden aangemerkt in de zin van dat besluit als een kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object;

1.75 risicovolle inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde, richtwaarde voor het risico c.q. een risicoafstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten;

1.76 ruimtelijk beeld:
het beeld opgebouwd uit bebouwing, beplanting, water, wegen, verkavelingspatroon en andere voor het landschap van Opsterland karakteristieke elementen;

1.77 seksinrichting:

een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in elk geval verstaan: een seks-bioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf, waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.78 serrestal / boogstal:
een lichtdoorlatend gebouw met rechte wanden en een dakconstructie die is voorzien van kleine meervoudige boogvormige overspanningen;

1.79 stal:
een agrarisch bedrijfsgebouw ten behoeve van het houden van vee;

1.80 vast kampeermiddel:
een stacaravan, trekkershut of ander recreatief verblijf op een kampeerterrein, welke naar aard en inrichting bestemd is om duurzaam ter plaatse te blijven en al dan niet direct steun vindt in of op de grond (plaatsgebonden) en daardoor als bouwwerk is aan te merken;

1.81 verblijfseenheid:
niet voor zelfstandig gebruik geschikte ruimte of ruimten gericht op kortdurend recreatief verblijf voor ten hoogste 4 personen;

1.82 voorkeursgrenswaarde:
de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder;

1.83 vuurwerkbedrijf:
een bedrijf dat is gericht op de vervaardiging of assemblage van vuurwerk of de (detail)handel in vuurwerk, niet bedoeld periodieke verkoop in consumentenvuurwerk, c.q. de opslag van vuurwerk en/of de daarvoor benodigde stoffen;

1.84 waterbergingsgebied:
een gebied dat in gebruik is ten behoeve van de waterhuishouding met het oog op de tijdelijke berging van (hemel)water;

1.85 woning:
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

1.86 woonhuis:
een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

1.87 woonwagen:
voor bewoning bestemd (hoofd)gebouw dat is geplaatst op een standplaats en dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst;

1.88 zorgboerderij agrarisch:
een agrarisch bedrijf waar zorgactiviteiten gecombineerd worden met agrarische activiteiten. Er wordt op kleine schaal opvang c.q. dagverblijf geboden aan zorgvragers die op therapeutische basis meehelpen en/of aanwezig zijn bij (onderdelen van) hoofdzakelijk agrarische werkzaamheden;

1.89 zorgboerderij maatschappelijk:
een instelling waar wonen in combinatie met zorg wordt aangeboden gesitueerd in landelijk gebied en in de vorm van een boerderij, eventueel gecombineerd worden met het uitoefenen van beperkte agrarische activiteiten door zorgvragers die op therapeutische basis meehelpen en/of aanwezig zijn bij (onderdelen van) hoofdzakelijk agrarische werkzaamheden (dagverblijf).

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.3 de dakhelling van een bouwwerk:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

voor zover in de regels een dakhelling is voorgeschreven, is deze niet van toepassing op de horizontale gedeelten van afgeknotte daken, de bovenste dakvlakken van mansardekappen en op dakvlakken welke niet evenwijdig aan de noklijn zijn gelegen;

2.4 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.6 de bouwhoogte van een molen:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van de kap van de molen.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Agrarisch' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. agrarische cultuurgronden;
b. de uitoefening van het agrarisch bedrijf met een grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering, met dien verstande dat intensieve veehouderij als neventak met een oppervlakte van maximaal 250 m², dan wel de bestaande oppervlakte wanneer deze groter is, in de bestemming is begrepen;
c. intensieve veehouderij, uitsluitend voor zover het gronden betreft ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij';
d. het wonen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
   1. ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
   2. wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;
e. een kampeerboerderij al dan niet in combinatie met een kleinschalige camping ter plaatse van de aanduiding 'kampeerboerderij';
f. boerderijwinkels, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan:
   1. in bestaande gebouwen binnen het bouwvlak, en:
   2. wanneer de oppervlakte van de verkoopruimte ten hoogste 50 m² bedraagt;
   3. indien het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie plaatsvindt;
g. tijdelijke waterberging en andere waterbeheersmaatregelen in het kader van zogenaamde 'blauwe diensten';
h. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de natuurlijke waarden;
i. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';

met daaraan ondergeschikt:
j. landbouwontsluitingswegen;
k. veetunnels;
l. erfbeplantingen zoals singels en houtwallen;
m. voet-, fiets en ruiterpaden;
n. dagrecreatieve voorzieningen, uitsluitend in de vorm van parkeer-, en picknickvoorzieningen, visplaatsen, aanlegplaatsen en naar de aard daaraan gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen;
o. water;
p. nutsvoorzieningen;
q. kleinschalige duurzame energiewinning;
r. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
s. de inrichting en het beheer van vaarwegen voor zover de gronden zijn gelegen binnen de in artikel 32.1.2 aangegeven beheersgrenzen,

en voor zover het gronden betreft ter plaatse van de aanduiding:

t. 'water' tevens voor het instandhouden van waterlopen met een landschappelijke waarde;
u. 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking', voor verblijfsrecreatie in de vorm van kleinschalige logiesverstrekking;
v. 'specifieke vorm van recreatie - kleinschalige camping', tevens voor verblijfsrecreatie in de vorm van een kleinschalige camping, met dien verstande dat:
    1. de kampeermiddelen binnen of aansluitend op een bouwvlak moeten worden geplaatst;
    2. uitsluitend mobiele kampeermiddelen zijn toegestaan;
    3. parkeren plaats dient te vinden op het erf behorende bij de het agrarisch bedrijf waarvan de recreatieve functie onderdeel uitmaakt.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van agrarische bedrijven

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van agrarische bedrijven gelden de volgende regels:

a. er mogen uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van agrarische bedrijven worden gebouwd;
b. gebouwen en overkappingen mogen uitsluitend worden gebouwd binnen gronden aangeduid met een bouwvlak;
c. bedrijfsgebouwen en overkappingen dienen achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gesitueerd;
d. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 5,0 m en 13 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
e. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m² die ook plat afgedekt mag zijn;
f. het aantal bedrijfswoningen mag niet meer dan 1 per bedrijf bedragen, dan wel:
    1. ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
    2. ten hoogste 2 ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - tweede bedrijfswoning';
g. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan;
h. in afwijking van het bepaalde onder f en g mag op een perceel ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning uitgesloten' geen bedrijfswoning worden gebouwd;
i. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag niet meer dan 150 m² bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
j. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;

k. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
l. buiten een bouwvlak is per agrarisch bedrijf ten hoogste 100 m² aan gebouwen toegestaan ten behoeve van zomermelkstallen waarbij de bouwhoogte niet meer dan 3 m mag bedragen;
m. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

3.2.2 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

3.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. mestopslag en sleufsilo's, alsmede bouwwerken ten behoeve van mestvergistingsinstallaties mogen uitsluitend binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b. er mogen geen paardrijbakken en bouwwerken ten behoeve van mestvergistingsinstallaties anders dan minivergisters worden gebouwd;
c. de bouwhoogte van een mestsilo of een mestbassin bedraagt ten hoogste 5,00 m, exclusief afdekking;
d. de bouwhoogte van sleufsilo's zal ten hoogste 4,00 m bedragen;
e. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen zal niet meer dan 2 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen niet meer dan 1 m zal bedragen;
f. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
g. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, binnen een bouwvlak mag niet meer dan 13 m bedragen;

h. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, buiten een bouwvlak mag niet meer dan 1,5 m bedragen.

Een omgevingsvergunning voor nieuwe bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m² wordt uitsluitend verleend wanneer gelijktijdig met het bouwplan een inrichtingsplan is ingediend.

3.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;
f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 3.2.1 sub b en toestaan dat ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk' buiten een bouwvlak mag worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. het bouwen buiten het bouwvlak aansluitend op het betreffende bouwvlak moet plaatsvinden;
    2. daardoor een feitelijk bouwvlak mag ontstaan met een oppervlakte van niet meer dan 2 hectare;
    3. indien een bouwvlak wordt vergroot tot 1,5 hectare of meer de methodiek uit het Werkboek De NijePleats in Fryslân 2009 zal worden toegepast;
    4. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
b. lid 3.2.1 sub b en toestaan dat ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij' buiten een bouwvlak mag worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. uitbreiding buiten het bouwvlak niet mag plaatsvinden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - uitbreiding uitgesloten';
    2. het bouwen buiten het bouwvlak aansluitend op het betreffende bouwvlak

moet plaatsvinden;
3. de oppervlakte van de gebouwen buiten het bouwvlak ten hoogste 500 m² mag bedragen;
4. indien het bestaande bouwvlak 1,5 hectare of meer bedraagt:
   - deze vergunning uitsluitend wordt verleend ten behoeve van de verbetering van het dierenwelzijn en/of het verbeteren van de milieusituatie;
   - de methodiek uit het Werkboek De NijePleats in Fryslân 2009 zal worden toegepast;
5. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;

c. lid 3.2.1 sub c voor het bouwen van bedrijfsgebouwen en overkappingen voor de naar de weg gekeerde gevel van een bedrijfswoning;
d. lid 3.2.1 sub d tot een goothoogte van niet meer dan 6 m, met dien verstande dat de goothoogte van stallen niet meer dan 5 m mag bedragen;
e. lid 3.2.1 sub d en e voor het bouwen van boog- of serrestallen dan wel naar de aard en de invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen stallen, met dien verstande dat een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
   1. het bedrijven betreft met een bouwvlak van tenminste 1,5 hectare;
   2. realisering van één of meer boog- of serrestallen of een daarmee vergelijkbare stalvorm noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering;
   3. de boog- of serrestallen geen onaanvaardbare visuele hinder opleveren voor de omgeving;
   4. de boog- of serrestallen of een daarmee vergelijkbare stalvormlandschappelijk worden ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
f. lid 3.2.1 sub g ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
g. lid 3.2.1 sub j tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
h. lid 3.2.1 sub k ten behoeve van een kleinere dakhelling;
i. lid 3.2.2 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
j. lid 3.2.2 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;
k. lid 3.2.3 sub a voor het opslaan van voer en/of mest buiten een bouwvlak tot een oppervlakte van niet meer dan 750 m², met dien verstande dat omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
   1. deze direct aansluitend op een bouwvlak worden gerealiseerd;
   2. opslag van mest binnen een bouwvlak gelet op de milieuwetgeving niet mogelijk is, dan wel;
   3. de bedrijfsorganisatorische noodzaak voor opslag van mest buiten het bouwvlak kan worden aangetoond;
   4. de bouwregels van lid 3.2.3 sub c in acht wordt genomen;
   5. het bestaande bouwvlak niet meer dan 2 hectare bedraagt;

6. de voer- en/of mestopslag landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
7. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast in aansluiting op bestaande opgaande landschapselementen en/of geclusterde, dicht bij elkaar staande bebouwing;

l. lid 3.2.3 sub a voor het bouwen van sleufsilo's buiten een bouwvlak tot een oppervlakte van niet meer dan 750 m², met dien verstande dat omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
   1. deze direct aansluitend op een bouwvlak worden gerealiseerd;
   2. de bebouwingsbepaling in lid 3.2.3 sub d in acht wordt genomen;
   3. het bestaande bouwvlak niet meer dan 2 hectare bedraagt;
   4. de sleufsilo’s landschappelijk worden ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;

m. lid 3.2.1 sub a en 3.2.3 sub b voor het bouwen van bouwwerken ten behoeve van het vergisten van mest en het verhandelen van de daarbij vrijkomende energie bij een agrarisch bedrijf, mits:
   1. de bouwhoogte van een mest- en/of organische (bij)productvergistingsinstallatie ten hoogste 10,00 m zal bedragen;
   2. tevens de tevens de in lid 3.6 sub a bedoelde vergunning is verleend;

n. lid 3.2.3 sub b voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
   1. tevens de tevens de in lid 3.6 sub k bedoelde vergunning is verleend;
   2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 3.6 sub k;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt;

o. lid 3.2.3 sub c voor het bouwen van een mestsilo of een mestbassin met een bouwhoogte van ten hoogste 6 m (exclusief afdekking), met dien verstande dat:
   1. omgevingsvergunning voor het bouwen van een mestsilo of een mestbassin buiten het bouwvlak uitsluitend wordt verleend wanneer vooraf een inrichtingsplan wordt ingediend;
   2. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast in aansluiting op bestaande opgaande landschapselementen en/of geclusterde, dicht bij elkaar staande bebouwing.

3.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van de gronden en bebouwing buiten een bouwvlak voor opslag;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van de houtteelt en de bosbouw;
c. het gebruik van gronden ten behoeve van de sierteelt, fruitteelt, boomteelt of overige opgaande meerjarige teeltvormen, tenzij het bestaand gebruik betreft;
d. het gebruik van bedrijfsgebouwen voor bewoning;
e. het permanent gebruiken van gronden ten behoeve van de winning van delfstoffen als aardgas;
f. het gebruik van gronden buiten een bouwvlak ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;

g. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
   1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
   2. meer bedraagt dan 50 m²;
h. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
   1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
   2. de oppervlakte per verblijfseenheid meer dan 50 m² bedraagt;
   3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt.

3.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau;

ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 3.1 een omgevingsvergunning verlenen voor:
a. het vergisten van mest en het verhandelen van de daarbij vrijkomende energie, met dien verstande dat:
   1. het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe;
   2. de co-vergiste mest wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of naar derden afgevoerd;
   3. het gebruik op het agrarische bouwperceel plaatsvindt;
   4. er geen sprake is van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt;
   5. de capaciteit van de vergisting ten hoogste 100 ton per dag bedraagt;
   6. er sprake is van een agrarische bedrijfskavel, gelegen aan een weg die berekend is op zwaar verkeer;
   7. de uitbreiding landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
b. de opslag van voer en/of mest buiten een bouwperceel, met dien verstande dat deze omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend in samenhang met een omgevingsvergunning van de bouwregels in lid 3.4 sub j;

c. een pensionstal, entrainement of handels-, sport- en trainingsstal met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing;
   2. ten behoeve van deze functie geen overdekte rijhal is toegestaan;
   3. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
   4. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
d. niet agrarische bedrijvigheid met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing en de niet-agrarische bedrijvigheid ondergeschikt is aan de agrarische bedrijfsvoering;
   2. de omgevingsvergunning betrekking kan hebben op bedrijvigheid in de categorieën 1 en 2 van de als bijlage 2 opgenomen lijst van bedrijfsactiviteiten, alsmede bedrijvigheid in categorie 3.1 van dezelfde lijst voor zover deze naar hun aard en omvang in het concrete geval vergelijkbaar zijn met bedrijvigheid in de categorieën 1 en 2;
   3. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
   4. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
e. lichte horeca-activiteiten in horeca categorie I met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op een oppervlakte van ten hoogste 50 m²;
   2. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
   3. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
f. recreatieappartementen (inpandig) met dien verstande dat:
   1. de vloeroppervlakte per appartement ten hoogste 100 m² bedraagt;
   2. per hoofdgebouw ten hoogste 5 appartementen gerealiseerd mogen worden;
   3. de appartementen uitsluitend mogen worden geëxploiteerd als nevenactiviteit bij de agrarische bedrijfsfunctie;
   4. recreatieappartementen uitsluitend zijn toegestaan in bestaande hoofdgebouwen;
   5. ten hoogste 1/3 deel van het hoofdgebouw, voor recreatieappartementen mag worden gebruikt;
   6. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
   7. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
g. kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding

'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' met dien verstande dat:

1. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
2. omgevingsvergunning voor kleinschalige logiesverstrekking in het hoofdgebouw uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
3. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
   - het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning te staan;
   - de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt;

h. maatschappelijke en/of recreatieve activiteiten, waarbij als voorbeeld kan worden gedacht aan een zorgboerderij als onderdeel van een agrarisch bedrijf, met dien verstande dat:

1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing en de niet-agrarische bedrijvigheid ondergeschikt is aan de agrarische bedrijfsvoering;
2. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;
3. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;

i. houtteelt en bosbouw, sierteelt, fruitteelt, boomteelt of overige opgaande meerjarige teeltvormen , met dien verstande dat een dergelijke omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend indien de gronden zijn gelegen in gebieden die als besloten zijn aangewezen op de als bijlage 1 opgenomen landschapskaart;

~~j. kleinschalige campings op andere dan ter plaatse aangeduide locaties, met dien verstande dat:~~

~~1. deze dienen te worden gesitueerd binnen of aansluitend op het bouwblok van een agrarisch bedrijf;~~

~~2. de afstand tot de bebouwde kom van een dorp tenminste 100 m dient te bedragen;~~

~~3. het parkeren ten behoeve van deze functie binnen het agrarisch bouwvlak plaats dient te vinden;~~

~~4. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;~~

k. de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, met dien verstande dat:

1. de afstand van de paardenbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens);

l. tijdelijke exploratieboringen.

3.7 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.7.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden van Burgemeester en Wethouders, voor de hierna onderscheiden gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. binnen de gronden ter plaatse aangeduid met 'water': het graven, verbreden en/of dempen van wijken en andere watergangen;
b. het aanleggen van wegen, voet-, fiets- en ruiterpaden en dagrecreatieve voorzieningen;
c. het aanplanten van bebossing en/of opgaande beplanting anders dan ten behoeve van erfbeplanting of wegbeplanting;
d. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voorzover de Boswet en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

3.7.2 Uitzondering

De in lid 3.7.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
b. die in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

3.7.3 Toetsingscriteria

De in lid 3.7.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de archeologische waarden;
d. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid.

3.8 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat:

a. het weergegeven bouwvlak mag worden vergroot, met dien verstande dat:

1. de oppervlakte van een bouwvlak ten hoogste 2 hectare mag bedragen met uitzondering van bouwvlakken ter plaatse voorzien van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - ontwikkeling mogelijk', in welk geval de oppervlakte mag worden vergroot tot 3 hectare;
2. het uit te breiden perceel wordt ingericht volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
3. indien een bouwvlak wordt vergroot tot 1,5 hectare of meer de methodiek uit het Werkboek De NijePleats in Fryslân 2009 zal worden toegepast;
4. deze wijzigingsbevoegdheid geen betrekking heeft op bouwvlakken ter plaatse van de aanduidingen 'intensieve veehouderij' en 'specifieke bouwaanduiding - uitbreiding uitgesloten';

b. de aanduiding 'intensieve veehouderij' wordt verwijderd, met dien verstande dat:
   1. aan een dergelijke wijziging uitsluitend wordt meegewerkt wanneer de activiteiten ten behoeve van intensieve veehouderij op het betreffende perceel zijn beëindigd;
   2. de bij de intensieve veehouderij behorende voorzieningen van het erf zijn verwijderd;
   3. de grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsvoering mag worden voortgezet;

c. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Agrarisch - Kwekerij', met dien verstande dat:
   1. aan een dergelijke wijziging uitsluitend wordt meegewerkt wanneer dit niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van landschappelijke en natuurlijke waarden;
   2. bij de inrichting van een perceel ten behoeve van deze functie de omvang en vorm van het perceel wordt afgestemd op de richting en structuur van de bestaande verkaveling;
   3. een perceel waarop deze functie wordt gerealiseerd wordt ingericht volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
   4. uitsluitend gebruik wordt gemaakt van de bestaande agrarische bedrijfsgebouwen en overkappingen, met dien verstande dat een gezamenlijke oppervlakte van ten hoogste 1.500 m² aan kassen mag worden gerealiseerd ter vervanging van eenzelfde oppervlakte aan agrarische bedrijfsgebouwen en overkappingen;
   5. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Agrarisch - Kwekerij' (artikel 4) van overeenkomstige toepassing zijn.

d. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen -

Woonboerderij' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn.

e. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:
   1. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   2. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn.

f. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' ten behoeve van vergroting van het erf behorende bij een woning, met dien verstande dat:
   1. de uit te oefenen woonfunctie uitsluitend betrekking heeft op de inrichting van het perceel naar tuin of erf;
   2. de oppervlakte van het woonperceel na wijziging ten hoogste 2.500 m² mag bedragen;
   3. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn.

g. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' ten behoeve van vergroting van het erf behorende bij een woonboerderij, met dien verstande dat:
   1. de uit te oefenen woonfunctie uitsluitend betrekking heeft op de inrichting van het perceel naar tuin of erf;
   2. de oppervlakte van het woonperceel na wijziging ten hoogste 5.000 m² mag bedragen;
   3. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn.

h. de bestemming wordt gewijzigd in 'Maatschappelijk' ten behoeve van een zorgboerderij met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd;
   3. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de maatschappelijke functie ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   4. het toepassen van deze wijzigingsbevoegdheid tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
   5. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   6. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming

'Maatschappelijk' (artikel 10) van overeenkomstige toepassing zijn.

i. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Bedrijf' in combinatie met wonen, met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. in afwijking van het bepaalde onder a geldt deze beperking niet voor zover het gaat om bedrijfsmatige activiteiten in de sfeer van inpandige opslag (bijvoorbeeld van auto's en caravans);
   3. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd;
   4. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de bedrijfsmatige activiteiten ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   5. het toepassen van deze wijzigingsbevoegdheid tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
   6. de wijzigingsbevoegdheid uitsluitend wordt toegepast ten behoeve van bedrijven genoemd in de categorieën 1 en 2, alsmede bedrijvigheid in categorie 3.1 van dezelfde lijst voor zover deze naar hun aard en omvang in het concrete geval vergelijkbaar zijn met bedrijvigheid in de categorieën 1 en 2 dan wel bedrijven die niet zijn genoemd, maar die naar aard en effecten op het woon- en leefklimaat van de aangrenzende woongebieden, al dan niet onder te stellen voorwaarden, voor wat betreft geur, stof, gevaar en geluid kunnen worden gelijkgesteld met bedrijven die wel zijn genoemd;
   7. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   8. de bedrijvigheid geen onevenredige verkeersaantrekkende werking mag hebben;
   9. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Bedrijf' (artikel 5) van overeenkomstige toepassing zijn;

~~j. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Natuur' met dien verstande dat:~~
   ~~1. de wijziging uitsluitend wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingzone - wijzigingsbevoegdheid Koningsdiep';~~
   ~~2. de wijziging niet eerder wordt toegepast dan nadat de gronden zijn verworven door een instantie, organisatie voor duurzaam natuurbeheer of (particuliere) eigenaar, dan wel nadat bindende afspraken zijn gemaakt over het toekomstige beheer met het oog op de natuurwaarden;~~
   ~~3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Natuur' (artikel 11) van overeenkomstige toepassing zijn;~~

k. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Bos' met dien verstande dat:
   1. de wijziging niet eerder wordt toegepast dan nadat daarover overeenstemming met de eigenaar van het perceel is bereikt;

2. deze wijziging uitsluitend mag worden toegepast in gebieden die als besloten zijn aangewezen op de als bijlage 1 opgenomen landschapskaart met de bijbehorende tabel 'wijze van bestemmen en beschermen van de verschillende landschapselementen';
3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Bos' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn.

l. de bestemming wordt gewijzigd in 'Horeca' met als nadere aanduiding 'horeca van categorie 1' of 'horeca van categorie 2', met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd;
   3. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de bedrijfsmatige activiteiten ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   4. het toepassen van deze wijzigingsbevoegdheid tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
   5. nieuwe bebouwing uitsluitend wordt toegestaan ter ondersteuning van de horecafunctie, voor zover deze past in het onder c genoemde inrichtingsplan;
   6. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   7. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Horeca' (artikel 9) van overeenkomstige toepassing zijn.

m. de bestemming wordt gewijzigd in 'Bedrijf' met als nadere aanduiding 'manege' ten behoeve van de vestiging van een manege, dan wel 'specifieke vorm van bedrijf - paardenbedrijf' ten behoeve van de vestiging van een pension-, handels-, sport-, of africhtingsstal of entrainement, met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend wordt toegepast indien de agrarische bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd;
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de bedrijfsmatige activiteiten ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   3. het toepassen van deze wijzigingsbevoegdheid tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
   4. nieuwe bebouwing uitsluitend wordt toegestaan ter ondersteuning van het paardenbedrijf en voor zover deze past in het onder 2 genoemde inrichtings-

/beeldkwaliteitsplan;
5. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
6. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Bedrijf' (artikel 5) van overeenkomstige toepassing zijn.

n. de bestemming wordt gewijzigd in 'Bedrijf' met als nadere aanduiding 'manege' ten behoeve van de uitbreiding van een manege, dan wel 'specifieke vorm van bedrijf - paardenbedrijf' ten behoeve van de uitbreiding van een pension-, handels-, sport-, of africhtingsstal of entrainement, met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend wordt toegepast ten behoeve van vergroting van bestaande percelen met de bestemming 'bedrijf', nader aangeduid met 'manege', dan wel 'specifieke vorm van bedrijf – paardenbedrijf';
   2. nieuwe bebouwing uitsluitend wordt toegestaan ter ondersteuning van het paardenbedrijf en voor zover deze past in het onder 3 genoemde inrichtings-/beeldkwaliteitsplan;
   3. het uit te breiden perceel wordt ingericht volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Bedrijf' (artikel 5) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 4 Agrarisch - Kwekerij

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Agrarisch - Kwekerij' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. kwekerijen,
b. het wonen ten behoeve van de kwekerij al dan niet in combinatie met:
   1. aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
      - ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
      - wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;
c. productiegebonden detailhandel;

met daaraan ondergeschikt:
d. landbouwontsluitingswegen;
e. erfbeplantingen;
f. water;
g. nutsvoorzieningen;
h. kleinschalige duurzame energiewinning;
i. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van kwekerijen, niet zijnde kassen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van kwekerijen, niet zijnde kassen gelden de volgende regels:
a. bedrijfsgebouwen en overkappingen dienen achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gesitueerd;
b. er mogen geen nissenhutten worden gebouwd;
c. de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen mag niet meer dan 50% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
d. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 13 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
e. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m², dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
f. het aantal bedrijfswoningen mag niet meer dan 1 per bedrijf bedragen, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
g. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
h. in afwijking van het bepaalde onder f en g mag op een perceel ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning uitgesloten' geen bedrijfswoning worden gebouwd;

i. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag niet meer dan 150 m² bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
j. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
k. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
l. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

4.2.2 Kassen

Voor het bouwen van kassen gelden de volgende regels:
a. de oppervlakte aan kassen mag ten hoogste 1.500 m² bedragen;
b. de hoogte van een kas mag ten hoogste 8 meter bedragen.

4.2.3 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:
a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

4.2.4 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

4.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;
f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;
nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:
a. lid 4.2.1 sub a voor het bouwen van bedrijfsgebouwen en overkappingen voor de naar de weg gekeerde gevel van een bedrijfswoning;
b. lid 4.2.1 sub d tot een goothoogte van niet meer dan 6 m;
c. lid 4.2.1 sub g ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
d. lid 4.2.1 sub j tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
e. lid 4.2.1 sub k ten behoeve van een kleinere dakhelling;
f. lid 4.2.3 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
g. lid 4.2.3 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;
h. lid 4.2.4 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
    1. tevens de tevens de in lid 4.6 bedoelde vergunning is verleend;
    2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 4.6;
    3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

4.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
    1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
    2. meer bedraagt dan 50 m²;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking.

4.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de milieusituatie;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau,

ten behoeve van afwijking van:

a. het bepaalde in lid 4.5 sub a een omgevingsvergunning verlenen voor de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:
    1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
    2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
    3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens);
b. het bepaalde in lid 4.5 sub c voor kleinschalige logiesverstrekking in bijgebouwen, met dien verstande dat:
    1. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
    2. het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning staat;
    3. de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt.

4.7 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:

a. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de kwekerij-activiteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
b. na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 5 Bedrijf

5.1 Bestemmingsregels

De voor 'Bedrijf' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 en 2 van de als bijlage 2 bij deze regels behorende bedrijvenlijst, en ter plaatse van de aanduiding:
   1. 'agrarisch loonbedrijf' tevens voor een loon- en/of landbouwmechanisatiebedrijf;
   2. 'detailhandel' tevens voor detailhandel, met uitzondering van detailhandel in voedings- en genotsmiddelen;
   3. 'gronddepot' voor de tijdelijke opslag van grond;
   4. 'groothandel' tevens voor groothandel, niet zijnde een groothandel in machines;
   5. 'hovenier' tevens voor een hoveniersbedrijf;
   6. 'kantoor' tevens voor een zelfstandige kantoorfunctie;
   7. 'manege' tevens voor een manege;
   8. 'opslag' tevens voor opslag;
   9. 'sauna' tevens voor een sauna;
   10. 'specifieke vorm van bedrijf - autobedrijf' tevens voor een autobedrijf;
   11. 'specifieke vorm van bedrijf - autosloperij' tevens voor een autosloperij;
   12. 'specifieke vorm van bedrijf - bouwbedrijf' tevens voor een bouwbedrijf;
   13. 'specifieke vorm van bedrijf - broederij, tevens voor een broederij;
   14. 'specifieke vorm van bedrijf – composteerinrichting' tevens voor een composteerinrichting;
   15. 'specifieke vorm van bedrijf - fouragehandel' tevens voor een fouragehandel;
   16. 'specifieke vorm van bedrijf – galerie' tevens voor een galerie;
   17. 'specifieke vorm van bedrijf - groothandel in dieren' tevens voor een groothandel in dieren;
   18. 'specifieke vorm van bedrijf - groothandel in machines' tevens voor een groothandel in machines;
   19. 'specifieke vorm van bedrijf - heftruckservice' tevens voor een heftruckservicebedrijf;
   20. 'specifieke vorm van bedrijf - metaalbedrijf' tevens voor een metaalbedrijf;
   21. 'paardenhouderij' tevens voor een gebruiksgerichte paardenhouderij;
   22. 'specifieke vorm van bedrijf - sportartikelenfabriek' tevens voor een sportartikelenfabriek;
   23. 'specifieke vorm van bedrijf - steenhouwerij' tevens voor een steenhouwerijbedrijf;
   24. 'specifieke vorm van bedrijf - touringcarbedrijf' tevens voor een touringcarbedrijf;
   25. 'specifieke vorm van bedrijf - transportbedrijf' tevens voor een transportbedrijf;
   26. 'specifieke vorm van bedrijf - verhuurbedrijf' tevens voor een verhuurbedrijf;
   27. 'specifieke vorm van bedrijf - waterwinning' tevens voor grondwaterwinning in verband met de openbare drinkwatervoorziening;
   28. 'specifieke vorm van bedrijf – zandopslag' voor het opslaan van zand met de daarbij behorende voorzieningen;

29. ' specifieke vorm van bedrijf – zandwinning' voor de winning van zand met de daarbij behorende voorzieningen;
30. 'tuincentrum' tevens voor een tuincentrum;
31. 'verkooppunt motorbrandstoffen met LPG' tevens voor een verkooppunt van motorbrandstoffen met LPG met de daarbijbehorende detailhandel in weggebonden artikelen;
32. 'verkooppunt motorbrandstoffen zonder LPG' tevens voor een verkooppunt van motorbrandstoffen zonder LPG met de daarbijbehorende detailhandel in weggebonden artikelen;
33. een afleverzuil voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg';
34. een opslag voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag lpg';
35. een vulpunt voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'vulpunt lpg';
36. 'specifieke vorm van recreatie - kleinschalige camping', tevens voor verblijfsrecreatie in de vorm van een kleinschalige camping, met dien verstande dat parkeren plaats dient te vinden op het erf behorende bij het bedrijf waarvan de recreatieve functie onderdeel uitmaakt;

b. het wonen ten behoeve van de bedrijfsfunctie;
c. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';

en tevens voor:
d. ondergeschikte grondgebonden agrarische nevenactiviteiten, ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch';

met daaraan ondergeschikt:
e. erven en terreinen;
f. water;
g. nutsvoorzieningen;
h. kleinschalige duurzame energiewinning;
i. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Bouwwerken

Voor het bouwen van bouwwerken geldt de volgende regel:
a. de oppervlakte aan bouwwerken mag niet meer dan 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak bedragen;
b. de oppervlakte aan bouwwerken mag niet meer dan 600 m² bedragen dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
c. in afwijking van het bepaalde onder b is de maximale oppervlakte van 600 m² niet van toepassing ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch loonbedrijf', 'manege' en 'paardenhouderij';

d. in afwijking van het bepaalde onder b mogen op de gronden ter plaatse van de aanduidingen 'gronddepot', 'specifieke vorm van bedrijf - zandopslag' en 'specifieke vorm van bedrijf - zandwinning' geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd;
e. in afwijking van het bepaalde onder b mag op de gronden ter plaatse van de aanduidingen 'specifieke vorm van bedrijf – composteerinrichting' en 'specifieke vorm van bedrijf - zandopslag' gezamenlijk 150 m² aan gebouwen en overkappingen worden gebouwd.

5.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van bedrijven

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van bedrijven gelden de volgende regels:

a. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 13 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande bouwhoogte indien deze meer is;
b. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
c. in afwijking van het bepaalde onder b geldt voor een oppervlakte aan gebouwen van maximaal 100 m² dat daarvoor geen minimale dakhelling van toepassing is;
d. bedrijfswoningen mogen uitsluitend worden gebouwd op een bouwperceel waar die aanwezig zijn ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet meer dan 1 per bedrijf bedraagt, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
e. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
f. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag niet meer dan 150 m² bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte wanneer deze meer bedraagt;
g. inpandige bedrijfswoningen zijn uitsluitend toegestaan in panden die zijn aangemerkt als 'oorspronkelijke boerderij' ingevolge de in bijlage 4 opgenomen lijst;
h. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande hoogte indien deze meer is;
i. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
j. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

5.2.3 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;

c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

5.2.4 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. paardrijbakken mogen uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de gronden die zijn voorzien van de aanduidingen 'manege' en 'paardenhouderij';
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - zandwinning' mag niet meer dan 10 m bedragen;
f. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

5.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;
f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

5.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 5.2.1 sub a en b en toestaan dat het bebouwingspercentage wordt verhoogd tot ten hoogste 80%, met dien verstande dat een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
   1. realisering van een grotere oppervlakte aan bebouwing noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering;
   2. de gezamenlijke oppervlakte van de bouwwerken niet meer dan 150% van de bestaande oppervlakte bedraagt;
   3. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
b. lid 5.2.2 sub e ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
c. lid 5.2.2 sub h tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
d. lid 5.2.2 sub i ten behoeve van een kleinere dakhelling;
e. lid 5.2.3 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
f. lid 5.2.3 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;
g. lid 5.2.4 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
   1. tevens de tevens de in lid 5.5 sub f bedoelde vergunning is verleend;
   2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 5.5 sub f;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

5.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van geluidzoneringsplichtige inrichtingen, risicovolle inrichtingen en vuurwerkbedrijven;

b. het gebruik van de gronden en bouwwerken als afleverzuil, opslagpunt of vulpunt voor lpg, met uitzondering van de gronden ter plaatse voorzien van respectievelijk de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg', 'specifieke vorm van bedrijf - opslag lpg' en 'vulpunt lpg'.
c. het gebruik van gronden voor buitenopslag van goederen, met uitzondering van de gronden ter plaatse voorzien van de aanduiding 'agrarisch loonbedrijf';
d. het gebruik van gronden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – zandwinning' ten behoeve van de permanente opslag van zand en baggerspecie;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor de uitoefening van detailhandel, met uitzondering van de gronden ter plaatse voorzien van de aanduiding 'detailhandel', 'specifieke vorm van bedrijf - autobedrijf', 'tuincentrum', verkooppunt van motorbrandstoffen met lpg' en 'verkooppunt van motorbrandstoffen zonder lpg';
f. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;
g. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking.

5.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

een omgevingsvergunning verlenen in afwijking van :

a. het bepaalde in lid 5.1 sub a ten behoeve van de vestiging van bedrijven in categorie 3.1 van de bijlage 2 opgenomen bedrijfsactiviteiten dan wel bedrijven die in deze lijst niet worden genoemd, mits deze bedrijven naar aard en effecten op het woon- en leefklimaat van de aangrenzende woongebieden, al dan niet onder te stellen voorwaarden, wat betreft geur, stof, gevaar en geluid, kunnen worden gelijkgesteld met de bedrijven die wel zijn genoemd in de categorieën 1, en 2;
b. het bepaalde in lid 5.1 sub a ten behoeve van recreatieappartementen (inpandig) met dien verstande dat:
    1. de vloeroppervlakte per appartement ten hoogste 100 m² bedraagt;
    2. per hoofdgebouw ten hoogste 5 appartementen gerealiseerd mogen worden;
    3. de appartementen uitsluitend mogen worden geëxploiteerd als nevenactiviteit bij de bedrijfsfunctie;
    4. recreatieappartementen uitsluitend zijn toegestaan in bestaande hoofdgebouwen;
    5. ten hoogste 1/3 deel van het hoofdgebouw, voor recreatieappartementen mag worden gebruikt;
    6. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';

c. het bepaalde in lid 5.1 sub a ten behoeve van lichte horeca-activiteiten in horeca categorie I met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op een oppervlakte van ten hoogste 50 m²;
   2. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   3. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;
d. het bepaalde in lid 5.5 sub g ten behoeve van kleinschalige logiesverstrekking met dien verstande dat:
   1. omgevingsvergunning voor kleinschalige logiesverstrekking in het hoofdgebouw uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
   2. het aantal verblijfseenheden niet meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
   3. de oppervlakte per verblijfseenheid ten hoogste 50 m² bedraagt;
   4. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
   5. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
      - het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning te staan;
      - de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt;
e. het bepaalde in lid 5.1 sub a ten behoeve van maatschappelijke en/of recreatieve activiteiten, waarbij als voorbeeld kan worden gedacht aan een zorgboerderij, met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing en de maatschappelijke of recreatieve functie ondergeschikt is aan de bedrijfsfunctie;
   2. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;
   3. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
f. het bepaalde in lid 5.5 sub c ten behoeve van buitenopslag, met dien verstande dat de opslag aan het zicht wordt onttrokken c.q. een goede landschappelijke inpassing is gegarandeerd;
g. het bepaalde in lid 5.5 sub e ten behoeve van de uitoefening van productiegebonden detailhandel;
h. het bepaalde in lid 5.5 sub f ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak voor het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:
   1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
   2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
   3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof)

wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens).

5.7 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

het plan wijzigen in die zin dat:

a. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige bedrijfsbebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. de wijziging uitsluitend wordt toegepast indien de bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn.
b. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend wordt toegepast indien de bedrijfsactiviteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   2. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn;
c. de bestemming wordt gewijzigd in 'Maatschappelijk' ten behoeve van een zorgboerderij met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de maatschappelijke functie ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   3. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Maatschappelijk' (artikel 10) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 6 Bedrijf - Nutsvoorziening

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf - Nutsvoorziening' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. nutsvoorzieningen;
b. de inrichting en het beheer van vaarwegen voor zover de gronden zijn gelegen binnen de in artikel 32.1.2 aangegeven beheersgrenzen.
c. grondwaterwinning in verband met de openbare drinkwatervoorziening ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - waterwinning';

met daaraan ondergeschikt:
d. erven en terreinen;
e. kleinschalige duurzame energiewinning;
f. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen mag niet meer dan 200 m² bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt te vermeerderen met ten hoogste 10%;
b. de bouwhoogte mag niet meer dan 5 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande hoogte indien deze meer is;
c. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. er mogen geen bedrijfswoningen worden gebouwd.

6.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 3,50 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag ten hoogste 6 m bedragen;
c. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouw zijnde mag, met uitzondering van technische installaties en fakkels, niet meer dan 5 m bedragen;

6.2.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;
f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;
nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen

zijnde.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

- het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

Artikel 7 Bos

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bos' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. bos en bebossing;
b. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurlijke waarden van de gronden;

met daaraan ondergeschikte:
c. voet-, fiets- en ruiterpaden;
d. recreatieve vaarroutes;
e. dagrecreatieve en educatieve voorzieningen, uitsluitend in de vorm van parkeer-, en picknickvoorzieningen, visplaatsen, recreatieve aanlegplaatsen, bebording, vogelkijkhutten en naar de aard daaraan gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. als gebouw mogen uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van het onderhoud en beheer van de bosfunctie worden gebouwd;
b. de oppervlakte van een gebouw of overkapping mag ten hoogste 50 m² bedragen;
c. de goothoogte van een gebouw mag niet meer dan 3 m bedragen;
d. de bouwhoogte van een gebouw mag niet meer dan 5 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

7.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 m bedragen.

7.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
b. het ruimtelijk beeld;
c. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurlijke waarden van de gronden;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde.

7.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- het ruimtelijk beeld;

een omgevingsvergunning verlenen in afwijking van het bepaalde in lid 7.2.1 sub a, c, d en e en lid 7.2.2 sub b voor het bouwen van overkappingen of overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van het beheer van natuurgebieden en de dagrecreatie (zoals vogelkijkhutten) tot een bouwhoogte van ten hoogste 12 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van masten ten hoogste 6 m mag bedragen.

7.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden van Burgemeester en Wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het aanleggen van voet- en fietspaden, ruiterpaden of mountainbikeroutes;
b. het graven, verbreden en/of dempen van watergangen;
c. het aanleggen van verhardingen groter dan 100 m²;
d. het ontgraven van gronden tot een diepte van ten hoogste 2 m;
e. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voorzover de Boswet en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

7.5.2 Uitzondering

De in lid 7.5.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
b. die in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

7.5.3 Toetsingscriteria

De in lid 7.5.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt alleen verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke waarde van de gronden;
c. de archeologische waarden;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

7.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Natuur' met dien verstande dat:

a. de wijziging niet eerder wordt toegepast dan nadat de gronden in eigendom zijn van een instantie, organisatie, bedrijf of particulier waarmee, respectievelijk met wie door de overheid een bindende afspraak is gemaakt over het beheer van de gronden met het oog op een langdurige en duurzame instandhouding en/of ontwikkeling van in de afspraak vastgelegde natuurwaarden;
b. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Natuur' (artikel 11) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 8 Groen

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. groenvoorzieningen;
b. voet-, fiets- en ruiterpaden;

met daaraan ondergeschikt:
c. water;
d. nutsvoorzieningen;
e. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

8.2 Bouwregels

8.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen of overkappingen worden gebouwd.

8.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 m bedragen.

8.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
b. het ruimtelijk beeld;
c. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurlijke waarden van de gronden;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde.

Artikel 9 Horeca

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Horeca' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. horecabedrijven in categorie 1 ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 1';
b. horecabedrijven in categorieën 1 en 2 ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 2';
c. horecabedrijven in categorieën 1, 2 en 3 ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 3';
d. ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 4' horecabedrijven in categorie 4 al dan niet in combinatie met:
    1. educatieve voorzieningen;
    2. sociaal-medische voorzieningen;
    3. sociaal-culturele voorzieningen;
    4. sport- en dagrecreatieve voorzieningen;
e. het wonen ten behoeve van de bedrijfsvoering al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
    1. ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
    2. wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;
f. bij de onder a ten en met d bedoelde horecavoorzieningen behorende terrasvoorzieningen en parkeergelegenheid;
g. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';
h. de instandhouding van de landschappelijke en natuurlijke waarden voor zover het de gronden betreft die ter plaatse nader zijn aangeduid met 'horeca van categorie 4';

met daaraan ondergeschikt:

i. water;
j. nutsvoorzieningen;
k. kleinschalige duurzame energiewinning;
l. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

9.2 Bouwregels

~~*9.2.1 Bouwwerken*~~

~~Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:~~

~~a. de oppervlakte aan bouwwerken mag niet meer dan 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;~~

~~b. in afwijking van het bepaalde onder a is het maximum bebouwingspercentage niet van toepassing ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 4'.~~

9.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van horecabedrijven

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van horecabedrijven gelden de volgende regels:

a. de oppervlakte aan bouwwerken mag niet meer dan 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
b. in afwijking van het bepaalde onder a is het maximum bebouwingspercentage niet van toepassing ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 4';
c. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 en 13 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande bouwhoogte indien deze meer is;
d. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m², dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
e. bedrijfswoningen mogen uitsluitend worden gebouwd op een bouwperceel waar die aanwezig zijn ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet meer dan 1 per bedrijf bedraagt, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
f. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
g. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag niet meer dan 150 m², dan wel de bestaande oppervlakte wanneer deze meer bedraagt, bedragen;
h. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande hoogte indien deze meer is;
i. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
j. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen;
k. ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 4' dienen de gebouwen en overkappingen binnen de aanduiding 'bouwvlak' te worden gebouwd, met inachtneming van de volgende regels:
    1. de totale oppervlakte aan gebouwen en overkappingen binnen de bestemming mag niet meer dan 5.000 m² bedragen;
    2. in afwijking van het bepaalde onder 1 mag buiten het bouwvlak ten hoogste 150 m² aan ondergeschikte gebouwen en overkappingen ten behoeve van de functie worden gebouwd, met dien verstande dat de maximale oppervlakte aan gebouwen en overkappingen binnen de bestemming niet meer dan de onder 1 genoemde 5.000 m² mag bedragen.

9.2.3 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;

b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

9.2.4 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

9.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de bestaande landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten voor zover het de gronden betreft die ter plaatse zijn aangeduid met 'horeca van categorie 4';
f. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

9.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 9.2.1 sub a en toestaan dat het bebouwingspercentage wordt verhoogd tot ten hoogste 80%, met dien verstande dat een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
   1. realisering van een grotere oppervlakte aan bebouwing noodzakelijk is voor een doelmatige bedrijfsvoering;
   2. de uitbreiding geen onaanvaardbare visuele hinder oplevert voor de omgeving;
   3. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
b. lid 9.2.2 sub e ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
c. lid 9.2.2 sub g tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
d. lid 9.2.2 sub h ten behoeve van een kleinere dakhelling;
e. lid 9.2.3 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
f. lid 9.2.3 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;
g. lid 9.2.4 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
   1. tevens de tevens de in lid 9.6 sub e bedoelde vergunning is verleend;
   2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 9.6 sub e;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

9.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van risicovolle inrichtingen;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;

c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
   1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
   2. meer bedraagt dan 50 m².

9.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 9.1 ten behoeve van:
a. het toestaan van horeca van categorie 2 dan wel 3 op gronden ter plaatse nader aangeduid met 'horeca van categorie 1';
b. het toestaan van horeca van categorie 3 op gronden ter plaatse nader aangeduid met 'horeca van categorie 2'.
c. recreatieappartementen (inpandig) met dien verstande dat:
   1. de vloeroppervlakte per appartement ten hoogste 100 m² bedraagt;
   2. per hoofdgebouw ten hoogste 5 appartementen gerealiseerd mogen worden;
   3. de appartementen uitsluitend mogen worden geëxploiteerd als nevenactiviteit bij de bedrijfsfunctie;
   4. recreatieappartementen uitsluitend zijn toegestaan in bestaande hoofdgebouwen;
   5. ten hoogste 1/3 deel van het hoofdgebouw, voor recreatieappartementen mag worden gebruikt;
   6. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
d. maatschappelijke en/of recreatieve activiteiten, waarbij als voorbeeld kan worden gedacht aan een zorgboerderij, met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing en de maatschappelijke of recreatieve functie ondergeschikt is aan de bedrijfsfunctie;
   2. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;
   3. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
e. de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:

1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens).

9.7 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat:

a. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de horeca-activiteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn;
b. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:
   1. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de horeca-activiteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   2. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn;
c. de bestemming wordt gewijzigd in 'Maatschappelijk' ten behoeve van een zorgboerderij met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de maatschappelijke functie ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   3. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming

'Maatschappelijk' (artikel 10) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 10 Maatschappelijk

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Maatschappelijk' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. maatschappelijke voorzieningen met dien verstande dat de gronden ter plaatse van de aanduiding:
   1. 'begraafplaats', specifiek bestemd zijn voor een begraafplaats met bijbehorende voorzieningen;
   2. 'dierenasiel', specifiek bestemd zijn voor een dierenasiel;
   3. 'zorgboerderij', specifiek bestemd zijn voor een zorgboerderij met bijbehorende voorzieningen;
   4. 'specifieke vorm van recreatie - kleinschalige camping', tevens voor een kleinschalige camping;
   5. 'specifieke vorm van maatschappelijk - vogelopvang', specifiek zijn bestemd voor het opvangen van vogels;
   6. 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking', voor verblijfsrecreatie in de vorm van kleinschalige logiesverstrekking;

b. het wonen ten behoeve van de maatschappelijke voorzieningen al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
   1. ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
   2. wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;

c. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';

met daaraan ondergeschikt:

d. water;
e. nutsvoorzieningen;
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Bouwwerken

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

a. gebouwen en overkappingen mogen niet worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bebouwingsvrije zone';
b. de oppervlakte aan bouwwerken mag niet meer dan 60% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak verminderd met de oppervlakte van het aanduidingsvlak 'specifieke bouwaanduiding - bebouwingsvrije zone' bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
c. in afwijking van het bepaalde onder b geldt voor de gronden die ter plaatse nader zijn aangeduid met 'begraafplaats' dat de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen niet meer mag bedragen dan de bestaande oppervlakte te vermeerderen met ten hoogste 10%.

~~d. in afwijking van het bepaalde onder b geldt voor de gronden die ter plaatse nader zijn aangeduid met 'specifieke vorm van maatschappelijk - vogelopvang' dat op de ter plaatse nader met 'erf' aangeduide gronden de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen niet meer dan de bestaande oppervlakte mag bedragen, te vermeerderen met ten hoogste 30%.~~

10.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van maatschappelijke voorzieningen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

a. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 en 13 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande bouwhoogte indien deze meer is;
b. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m², dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
c. bedrijfswoningen mogen uitsluitend worden gebouwd op een bouwperceel waar die aanwezig zijn ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet meer dan 1 per bedrijf bedraagt, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
d. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
e. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag niet meer dan 150 m², dan wel de bestaande oppervlakte wanneer deze meer bedraagt, bedragen;
f. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mogen niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande hoogte indien deze meer is;
g. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
h. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

10.2.3 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;

f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

10.2.4 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

10.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

10.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 10.2.1 sub b en toestaan dat het bebouwingspercentage wordt verhoogd tot ten hoogste 80%, met dien verstande dat een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer:
    1. realisering van een grotere oppervlakte aan bebouwing noodzakelijk is voor een doelmatige bedrijfsvoering;
    2. de uitbreiding geen onaanvaardbare visuele hinder oplevert voor de omgeving;
    3. de bebouwing landschappelijk wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;

b. lid 10.2.2 sub c ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
c. lid 10.2.2 sub f tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
d. lid 10.2.2 sub g ten behoeve van een kleinere dakhelling;
e. lid 10.2.3 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
f. lid 10.2.3 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;
g. lid 10.2.4 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
    1. tevens de tevens de in lid 10.5 sub e bedoelde vergunning is verleend;
    2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 10.5 sub e;
    3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

10.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:
a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van risicovolle inrichtingen;
b. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
    1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
    2. meer bedraagt dan 50 m²;
d. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
    1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
    2. de oppervlakte per verblijfseenheid meer dan 50 m² bedraagt;
    3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt.

10.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;

- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 10.1 ten behoeve van:

a. recreatieappartementen (inpandig) met dien verstande dat:
   1. de vloeroppervlakte per appartement ten hoogste 100 m² bedraagt;
   2. per hoofdgebouw ten hoogste 5 appartementen gerealiseerd mogen worden;
   3. de appartementen uitsluitend mogen worden geëxploiteerd als nevenactiviteit bij de maatschappelijke functie;
   4. recreatieappartementen uitsluitend zijn toegestaan in bestaande hoofdgebouwen;
   5. ten hoogste 1/3 deel van het hoofdgebouw, voor recreatieappartementen mag worden gebruikt;
   6. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
b. lichte horeca-activiteiten in horeca categorie I met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op een oppervlakte van ten hoogste 50 m²;
   2. een omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend voor gebouwen die in bijlage 4 zijn aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   3. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;
c. recreatieve activiteiten, met dien verstande dat:
   1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op ten hoogste 1/3 deel van de bestaande bedrijfsbebouwing en de recreatieve functie ondergeschikt is aan de bedrijfsfunctie;
   2. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;
   3. omgevingsvergunning uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
d. kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' met dien verstande dat:
   1. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
   2. omgevingsvergunning voor kleinschalige logiesverstrekking in het hoofdgebouw uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
   3. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
      - het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning te staan;

- de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt;

e. de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:
   1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
   2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
   3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens).

10.7 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat:

a. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de horeca-activiteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen - Woonboerderij' (artikel 21) van overeenkomstige toepassing zijn;

b. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:
   1. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien de maatschappelijke activiteiten ter plaatse volledig zijn beëindigd en de woonfunctie wordt ondergebracht in de oorspronkelijke bedrijfswoning of het boerderijpand;
   2. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 11 Natuur

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn, bestemd voor:
a. het behoud, herstel en ontwikkeling van natuurlijke waarden alsmede voor het behoud en herstel van landschappelijke waarden;
b. het instandhouden van waterlopen met een landschappelijke waarde ter plaatse van de aanduiding 'water';
c. een ijsbaan ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';

met daaraan ondergeschikt:
d. agrarisch gebruik voor bestaande weidepercelen;
e. voet-, fiets- en ruiterpaden en mountainbikeroutes;
f. recreatieve vaarroutes;
g. dagrecreatieve en educatieve voorzieningen, uitsluitend in de vorm van parkeer-, en picknickvoorzieningen, visplaatsen, recreatieve aanlegplaatsen, bebording, vogelkijkhutten en naar de aard daaraan gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen;
h. nutsvoorzieningen;
i. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

11.2 Bouwregels

11.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. als gebouw mogen uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van het onderhoud en beheer van de natuurfunctie worden gebouwd;
b. de oppervlakte van een gebouw of overkapping mag ten hoogste 50 m² bedragen;
c. de goothoogte van een gebouw mag niet meer dan 3 m bedragen;
d. de bouwhoogte van een gebouw mag niet meer dan 5 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

11.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
b. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 m bedragen;
c. er mogen geen steigers en walbeschoeiingen worden gebouwd.

11.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de natuurwaarden die de bestemming beoogt te beschermen;
b. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
c. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
d. de verkeersveiligheid;
nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

11.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de natuurwaarden die de bestemming beoogt te beschermen;
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van:
a. het bepaalde in lid 11.2.1 sub a, c, d en e en lid 11.2.2 sub b voor het bouwen van overkappingen of overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van het beheer van natuurgebieden en de dagrecreatie (zoals vogelkijkhutten) tot een bouwhoogte van ten hoogste 12 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van masten ten hoogste 6 m mag bedragen;
b. het bepaalde in lid 11.2.1 sub a voor het bouwen van een gebouw of overkapping ten dienste van de ijsbaan al dan niet in combinatie ten dienste van een overige dagrecreatieve voorzieningen, met dien verstande dat:
   1. uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan' mag worden gebouwd;
   2. er ten hoogste één gebouw of overkapping mag worden gebouwd;
   3. de oppervlakte ten hoogste 50 m² bedraagt;
   4. de goothoogte van een gebouw of overkapping niet meer dan 3 m bedraagt;
   5. de bouwhoogte van een gebouw of overkapping niet meer dan 5 m bedraagt;
c. het bepaalde in lid 11.2.2 onder c voor het bouwen van steigers en walbeschoeiingen.

11.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

11.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden van Burgemeester en Wethouders de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a. het graven, verbreden en/of dempen van watergangen;
b. het aanleggen van voet- en fiets-, en ruiterpaden en mountainbikeroutes;
c. het realiseren van recreatieve aanlegplaatsen;
d. het aanleggen van verhardingen groter dan 100 m²;
e. het ontgraven van gronden tot een diepte van ten hoogste 2 m;
f. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voorzover de Boswet en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

11.5.2 Uitzondering

De in lid 11.5.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
b. in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
c. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

11.5.3 Toetsingscriteria

De in lid 11.5.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a. de natuurwaarden die dit bestemmingsplan beoogt te beschermen;
b. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
c. de archeologische waarden;
d. de verkeersveiligheid;
e. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Artikel 12 Recreatie - Dagrecreatie

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Recreatie - Dagrecreatie' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. dagrecreatie, met dien verstande dat de gronden ter plaatse van de aanduiding:
   1. 'specifieke vorm van recreatie - hondendressuurterrein' de gronden specifiek bestemd zijn voor het africhten en trainen van honden;
   2. 'volkstuin' de gronden specifiek bestemd zijn voor het bewerken, beheren en/of onderhouden van volkstuinen;
   3. 'congrescentrum' de gronden specifiek bestemd zijn voor een congrescentrum;

en tevens voor:
a. horecabedrijven in categorie 1 ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 1', met dien verstande dat de horecavloeroppervlakte van deze functie ten hoogste 150 m² bedraagt;
b. ondergeschikte horeca-activiteiten in categorie 1, met dien verstande dat:
   1. deze functie alleen mag worden uitgeoefend binnen bestaande gebouwen;
   2. de horecavloeroppervlakte voor deze functie ten hoogste 50 m² bedraagt;
   3. het parkeren ten behoeve van deze functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;

met daaraan ondergeschikt:
c. wegen en paden ten behoeve van de bestemming;
d. groenvoorzieningen;
e. water;
f. nutsvoorzieningen;
g. kleinschalige duurzame energiewinning;
h. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. er mogen geen bedrijfswoningen worden gebouwd;
b. de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen ten behoeve van de dagrecreatieve functie mag ten hoogste de bestaande oppervlakte vermeerderd met 50% bedragen;
c. in afwijking van het bepaalde onder b geldt ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – hondendressuurterrein' dat de oppervlakte aan gebouwen ten hoogste 100 m² mag bedragen;
d. de goot- en bouwhoogte van gebouwen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 13 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
e. de dakhelling van bedrijfsgebouwen mag niet minder dan 15° bedragen, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m², dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
f. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

12.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken geen gebouw zijnde mag ten hoogste 3 m bedragen.

12.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

12.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 12.2.1 sub f en lid 12.2.2 sub c ten behoeve van overkappingen en bouwwerken geen gebouw zijnde en toestaan dat ter plaatse van de aanduiding 'horeca van categorie 1' een klim- of uitkijktoren wordt gebouwd tot een hoogte van ten hoogste 20 m.

Artikel 13 Recreatie - Kampeerterrein

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Recreatie - Kampeerterrein' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. standplaatsen voor kampeermiddelen met bijbehorende gebouwen ten behoeve van de bestemming, waaronder sanitaire voorzieningen en beheer, met dien verstande dat:
   1. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping' het aantal standplaatsen ten hoogste 200 mag bedragen;
   2. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping' mobiele, vaste kampeermiddelen en trekkershutten zijn toegestaan;
   3. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - natuurcamping' het aantal standplaatsen van de betreffende natuurcampings ten hoogste het in onderstaande tabel aangegeven aantal mag bedragen:

Camping	Adres	max. aantal standplaatsen
It Kroese Beamke	NijeDrintse Wei 6, Bakkeveen	65
Ikenhiem	AldDuerswâld 16, Wijnjewoude	50
De Sieghorst	Binnenwei 40, Siegerswoude	65
Beekdalhoeve Koningsdiep	De Mersken 2, Siegerswoude	50

   4. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - natuurcamping' uitsluitend mobiele kampeermiddelen zijn toegestaan;

b. het wonen ten behoeve van de verblijfsrecreatieve functie al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
   1. ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
   2. wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;

en tevens voor:

c. ondergeschikte horeca-activiteiten in horeca categorie 1, met dien verstande dat:
   1. de oppervlakte ten behoeve van horeca-activiteiten ten hoogste 50 m², dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer is mag bedragen;
   2. deze functie uitsluitend mag worden uitgeoefend in bestaande gebouwen;

d. ondergeschikte grondgebonden agrarische nevenactiviteiten in de vorm van het houden van dieren, ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch';

e. groepsaccommodaties ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - groepsaccommodatie';

f. kleinschalige logiesverstrekking ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – logiesverstrekking';

met daaraan ondergeschikt:

g. wegen en paden ten behoeve van de bestemming;

h. groenvoorzieningen;

i. water;
j. nutsvoorzieningen;
k. kleinschalige duurzame energiewinning;
l. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

13.2 Bouwregels

13.2.1 Bouwwerken

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

a. de oppervlakte aan bouwwerken mag ten hoogste de bestaande oppervlakte vermeerderd met 10% bedragen;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - volwaardige camping' dat de oppervlakte van gebouwen en overkappingen ten behoeve van sanitaire voorzieningen, onderhoud en beheer ten hoogste 200 m² per gebouw of overkapping mag bedragen.

13.2.2 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van voorzieningen voor de verblijfsrecreatie

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van voorzieningen voor de verblijfsrecreatie gelden de volgende regels:

a. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 en 13 m bedragen;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt voor gebouwen en overkappingen ten behoeve van sanitaire voorzieningen, onderhoud en beheer dat de bouwhoogte ten hoogste 4,5 m mag bedragen;
c. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen;
d. bedrijfswoningen mogen uitsluitend worden gebouwd op een bouwperceel waar die aanwezig zijn ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet meer dan 1 per bedrijf bedraagt, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
e. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
f. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag ten hoogste 150 m² bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
g. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
h. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
i. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

13.2.3 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

13.2.4 Trekkershutten

Voor het bouwen van trekkershutten gelden de volgende regels:
a. de oppervlakte van een trekkershut zal ten hoogste 40 m² bedragen;
b. de bouwhoogte van een trekkershut zal ten hoogste 4,00 m bedragen;
c. een trekkershut zal zijn voorzien van een kap.

13.2.5 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 1,5 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

13.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;
nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

13.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 13.2.2 sub e ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
b. lid 13.2.2 sub g tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
c. lid 13.2.2 sub h ten behoeve van een kleinere dakhelling;
d. lid 13.2.3 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
e. lid 13.2.3 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning.

13.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van risicovolle inrichtingen;
b. het gebruik van gebouwen voor permanente bewoning, met uitzondering van bedrijfswoningen;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
    1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
    2. meer bedraagt dan 50 m;
d. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
    1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
    2. de oppervlakte per verblijfseenheid meer dan 50 m² bedraagt;
    3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt.

13.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 13.5 sub d voor kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' met dien verstande dat:

a. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
b. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
    1. het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning te staan;
    2. de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt.

Artikel 14 Recreatie - Recreatiewoning

14.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Recreatie - Recreatiewoning' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. recreatiewoningen;

met daaraan ondergeschikt:
b. wegen en paden ten behoeve van de bestemming;
c. groenvoorzieningen;
d. water;
e. nutsvoorzieningen;
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

14.2 Bouwregels

14.2.1 Recreatiewoningen

Voor het bouwen ter plaatse van de aanduiding 'recreatiewoning' gelden de volgende regels:
a. per vlak aangeduid voor recreatiewoningen mag ten hoogste het ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal recreatiewoningen' aangegeven aantal recreatiewoningen worden gebouwd;
b. de oppervlakte van een recreatiewoning mag ten hoogste 75 m² bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte indien deze meer is;
c. de goot- en bouwhoogte mogen ten hoogste 3 m respectievelijk 7 m bedragen, dan wel de bestaande goot- of bouwhoogte indien deze meer bedragen;
d. indien in het bestemmingsvlak ter plaatse is voorzien van de aanduiding 'bijgebouwen' mogen vrijstaande bijgebouwen en vrijstaande overkappingen bij een recreatiewoning uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van het betreffende aanduidingsvlak;
e. per recreatiewoning mag ten hoogste 15 m² aan aan-, uit-, en bijgebouwen en overkappingen worden gebouwd met een hoogte van ten hoogste 3 m.

14.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 1,5 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

14.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

14.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

- het gebruik van recreatiewoningen voor permanente bewoning, met dien verstande dat op dit punt een uitzondering geldt voor de recreatiewoningen gelegen aan 'De Stripe' met de huisnummers De Stripe 2 tot en met 42, waarin wel permanent mag worden gewoond;

Artikel 15 Recreatie - Verblijfsaccommodatie

15.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Recreatie - Verblijfsaccommodatie' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. kampeerboerderijen en daarmee vergelijkbare groepsaccommodaties al dan niet in combinatie met een kleinschalige camping;
b. het wonen ten behoeve van de verblijfsrecreatieve functie al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
   1. ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
   2. wordt uitgeoefend door een bewoner van de bedrijfswoning;
c. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – logiesverstrekking' zijn de gronden tevens bestemd voor kleinschalige logiesverstrekking;

en tevens voor:

d. ondergeschikte horeca-activiteiten in horeca categorie 1, met dien verstande dat:
   1. de oppervlakte ten behoeve van horeca-activiteiten ten hoogste 50 m² mag bedragen, dan wel:
      - de bestaande oppervlakte indien deze meer is;
      - de gronden ter plaatse zijn voorzien van de aanduiding 'horeca van categorie 2', in welk geval tevens horeca-activiteiten in horeca categorie 2 zijn toegestaan met dien verstande dat de oppervlakte van horeca-activiteiten ten hoogste 110 m² mag bedragen;
   2. deze functie uitsluitend mag worden uitgeoefend in bestaande gebouwen,
e. ondergeschikte grondgebonden agrarische nevenactiviteiten in de vorm van het houden van dieren, ter plaatse van de aanduiding 'agrarisch';
f. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';

met daaraan ondergeschikt:

g. wegen en paden ten behoeve van de bestemming;
h. groenvoorzieningen;
i. water;
j. nutsvoorzieningen;
k. kleinschalige duurzame energiewinning;
l. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

15.2 Bouwregels

15.2.1 Gebouwen en overkappingen ten behoeve van voorzieningen voor de verblijfsrecreatie

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen ten behoeve van voorzieningen voor de verblijfsrecreatie gelden de volgende regels:

a. gebouwen en overkappingen mogen niet worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bebouwingsvrije zone';de oppervlakte aan gebouwen en overkappingen ten behoeve van voorzieningen voor de verblijfsrecreatie mag ten hoogste de bestaande oppervlakte vermeerderd met 10% bedragen;
b. de goot- en bouwhoogte van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 en 13 m bedragen;
c. de dakhelling van bedrijfsgebouwen al dan niet met inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 15° bedragen;
d. bedrijfswoningen mogen uitsluitend worden gebouwd op een bouwperceel waar die aanwezig zijn ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan, met dien verstande dat het aantal bedrijfswoningen niet meer dan 1 per bedrijf bedraagt, dan wel ten hoogste het bestaande aantal indien dat meer bedraagt;
e. bedrijfswoningen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan;
f. de oppervlakte van een niet-inpandige bedrijfswoning mag ten hoogste 150 m² bedragen, dan wel niet meer dan de bestaande oppervlakte indien deze meer bedraagt;
g. de goot- en bouwhoogte van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 10 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;
h. de dakhelling van niet-inpandige bedrijfswoningen mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is;
i. ter plaatse van de aanduiding 'kampeerboerderij' zijn geen vrijstaande gebouwen en overkappingen toegestaan ten behoeve van sanitaire voorzieningen;
j. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,50 m bedragen.

15.2.2 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen gelden de volgende regels:
a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m²;
b. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van de bedrijfswoning plus 0,30 m;
c. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
d. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van de bedrijfswoning bedragen;
e. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van de bedrijfswoning te worden gebouwd;
f. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

15.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 1,5 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

15.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

15.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:

a. lid 15.2.1 sub e ten behoeve van het situeren van (een deel van) een bedrijfswoning op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
b. lid 15.2.1 sub g tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
c. lid 15.2.1 sub h ten behoeve van een kleinere dakhelling;
d. lid 15.2.2 sub b ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor de bedrijfswoning vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
e. lid 15.2.2 sub e voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van de bedrijfswoning;

15.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van risicovolle inrichtingen;
b. het gebruik van recreatiewoningen of andere recreatieve bebouwing voor permanente bewoning, met dien verstande dat op dit punt een uitzondering geldt voor de recreatiewoningen gelegen aan 'De Stripe' met de huisnummers De Stripe 2 tot en met 42, waarin wel permanent mag worden gewoond;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
    1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfswoning en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
    2. meer bedraagt dan 50 m;
d. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
    1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
    2. de oppervlakte per verblijfseenheid meer dan 50 m² bedraagt;
    3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt.

15.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 15.5 sub d voor kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' met dien verstande dat:

a. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
b. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
    1. het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van de bedrijfswoning te staan;
    2. de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt.

Artikel 16 Sport

16.1 Bestemmingsomschrijving

De voor ‘Sport’ aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een zwembad ter plaatse van de aanduiding 'zwembad';
b. een ijsbaan ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';
c. een golfbaan in combinatie met natuurlijke en landschappelijke waarden ter plaatse van de aanduiding 'golfbaan';
d. een speelvoorziening ter plaatse van de aanduiding 'speelvoorziening';

en tevens voor:
e. ondergeschikte horeca-activiteiten in de horeca categorie 1 voor zover behorend tot en uitgeoefend ten dienste van de onder a tot en met c genoemde functies;

met daarbij behorende:
f. groenvoorzieningen;
g. verkeers- en verblijfsvoorzieningen;
h. water;
i. nutsvoorzieningen;
j. kleinschalige duurzame energiewinning;
k. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

16.2 Bouwregels

16.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. er mogen geen bedrijfswoningen worden gebouwd;
b. de gronden ter plaatse van de aanduiding 'zwembad' mogen voor ten hoogste 20% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak worden bebouwd met gebouwen en overkappingen ten behoeve van de functie;
c. de gronden ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan' mogen voor ten hoogste 10% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak worden bebouwd met gebouwen en overkappingen ten behoeve van de functie;
d. ten behoeve van het gebruik en beheer van een golfbaan dienen op de gronden ter plaatse van de aanduiding 'golfbaan' gebouwen en overkappingen te worden gebouwd binnen daartoe aangegeven bouwvlakken;
e. de goot- en bouwhoogte van gebouwen mag niet meer dan respectievelijk 4,5 m en 9 m bedragen;
f. de bouwhoogte van overkappingen mag ten hoogste 3,5 m bedragen;
g. in afwijking van het bepaalde onder d mogen gebouwen en overkappingen ten behoeve van de golfbaan buiten de daartoe aangegeven bouwvlakken worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. de oppervlakte per gebouw of overkapping ten hoogste 10 m² mag bedragen;
    2. de bouwhoogte van de buiten een bouwvlak gelegen gebouw of overkapping ten hoogste 3,5 m mag bedragen.

16.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
b. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 8 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van reclamemasten ten hoogste 6 m mag bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

16.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen, met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Artikel 17 Verkeer

17.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wegen;
b. paden;
c. bermen en beplanting;
d. groenvoorzieningen;
e. waterlopen en waterpartijen;
f. geluidwerende voorzieningen;
g. verlaadplaatsen voor landbouwproducten;
h. parkeer- en picknickplaatsen;
i. camperparkeerplaatsen;
j. nutsvoorzieningen;
k. veetunnels;
l. de inrichting en het beheer van vaarwegen voor zover de gronden zijn gelegen binnen de in artikel 32.1.2 aangegeven beheersgrenzen;
m. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de natuurlijke waarden;

alsmede voor:
n. verkooppunten van motorbrandstoffen met LPG al dan niet in combinatie met oplaadvoorzieningen voor elektrische motorvoertuigen en de daarbijbehorende detailhandel in weggebonden artikelen, ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen met LPG';
o. een afleverzuil voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg';
p. een opslag voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag lpg';
q. een vulpunt voor lpg, ter plaatse van de aanduiding 'vulpunt lpg';
r. het instandhouden van waterlopen met een landschappelijke waarde ter plaatse van de aanduiding 'water';
s. parkeervoorzieningen ter plaatse van de aanduiding 'parkeerterrein';

met daaraan ondergeschikt:
t. kleinschalige duurzame energiewinning;
u. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;

met dien verstande dat behoudens verbeteringen met het oog op de verkeersveiligheid en/of vermindering van geluidsoverlast het wegprofiel wat betreft de ligging, de breedte van rijbanen en het aantal rijstroken zoals bestaand gehandhaafd blijft.

17.2 Bouwregels

17.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

a. er mogen uitsluitend gebouwen en overkappingen ten behoeve van een verkooppunt van motorbrandstoffen al dan niet in combinatie met oplaadvoorzieningen voor elektrische motorvoertuigen worden gebouwd;
b. de gebouwen en overkappingen mogen uitsluitend worden gebouwd ter plaatse van de aanduiding 'verkooppunt motorbrandstoffen met LPG';
c. de gezamenlijke oppervlakte van de gebouwen mag per aanduidingsvlakniet meer dan 200 m² bedragen exclusief luifels en overkappingen;
d. de bouwhoogte van gebouwen en overkappingen mag niet meer dan 7 m bedragen.

17.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde mag niet meer dan 10 m bedragen.

17.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats en bouwhoogte van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

17.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

- het gebruik van de gronden en bouwwerken als afleverzuil, opslagpunt of vulpunt voor lpg, met uitzondering van de gronden ter plaatse voorzien van respectievelijk de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - afleverzuil lpg', 'specifieke vorm van bedrijf - opslag lpg' en 'vulpunt lpg'.

17.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

het plan wijzigen in die zin dat de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Agrarisch', 'Bos', 'Groen', 'Natuur' en/of 'Water' met dien verstande dat:

a. deze wijzigingsbevoegdheid uitsluitend wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingzone - wijzigingsgebied N381';
b. de wijziging uitsluitend wordt toegepast ten behoeve van de uitvoering van de reconstructie van de N381;
c. voor het overige na wijziging de regels van respectievelijk de bestemming 'Agrarisch' (artikel 3), 'Bos' (artikel 7), 'Groen' (artikel 8), 'Natuur' (artikel 11) en/of 'Water' (artikel 18) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 18 Water

18.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. water en oeverstroken, met een functie voor het scheepvaartverkeer, de waterrecreatie, de natuur en de waterhuishouding;
b. dagrecreatieve voorzieningen, uitsluitend in de vorm van parkeer-, en picknickvoorzieningen, visplaatsen, aanlegplaatsen en naar de aard daarmee gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen;
c. nutsvoorzieningen en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding en het scheepvaartverkeer;
d. zandwinning ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – zandwinning';
e. agrarisch medegebruik;
f. de inrichting en het beheer van vaarwegen voor zover de gronden zijn gelegen binnen de in artikel 32.1.2 aangegeven beheersgrenzen, met dien verstande dat de bestaande indeling voor wat betreft de waterlijn, kaden en oevers uitgangspunt is;
g. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, alsmede de natuurlijke waarden;

en daaraan ondergeschikt:
h. nutsvoorzieningen;
i. voet- en fietspaden;
j. wegen;

met de daarbij behorende:
k. kunstwerken.

18.2 Bouwregels

18.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd.

18.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt de volgende regel:
a. er mogen geen steigers en walbeschoeiingen worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde mag niet meer dan 3 m bedragen;

18.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;

d. de verkeersveiligheid;
nadere eisen stellen aan de plaats en bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

18.4 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 18.2.2 sub a voor het bouwen van steigers en walbeschoeiingen.

18.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

18.5.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden van Burgemeester en Wethouders, voor de hierna onderscheiden gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
- het realiseren van aanleggelegenheid.

18.5.2 Uitzondering

De in lid 18.5.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:
a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
b. die in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan dan wel mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

18.5.3 Toetsingscriteria

De in lid 18.5.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
d. de verkeersveiligheid.

Artikel 19 Wonen

19.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. wonen al dan niet in combinatie met:
   1. aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
      - ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
      - wordt uitgeoefend door een bewoner van de woning;
   2. het hobbymatig houden van vee (waaronder paarden);

met daaraan ondergeschikt:
b. tuinen en erven;
c. bos;
d. agrarisch medegebruik;
e. water;
f. nutsvoorzieningen;
g. kleinschalige duurzame energiewinning;
h. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;

en ter plaatse van de aanduiding:
i. 'specifieke vorm van recreatie - kleinschalige camping', tevens voor verblijfsrecreatie in de vorm van een kleinschalige camping, met dien verstande dat parkeren plaats dient te vinden op het erf behorende bij de woning waarvan de recreatieve functie onderdeel uitmaakt;
j. 'specifieke vorm van recreatie – logiesverstrekking' tevens voor kleinschalige logiesverstrekking;
k. 'specifieke vorm van wonen – tevens recreatiewoning' tevens voor het gebruik van een woning voor recreatieve bewoning.

19.2 Bouwregels

19.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:
a. als hoofdgebouw mogen uitsluitend woonhuizen worden gebouwd;
b. het aantal hoofdgebouwen per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedragen of het ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal wooneenheden' aangegeven aantal;
c. hoofdgebouwen dienen vrijstaand te worden gebouwd, met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal aaneen te bouwen wooneenheden' maximaal het ter plaatse van die aanduiding aangegeven aantal hoofdgebouwen aaneen gebouwd mag worden;
d. hoofdgebouwen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerp-bestemmingsplan;
e. de oppervlakte per hoofdgebouw mag niet meer dan 150 m² bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande oppervlakte indien deze meer is;

f. de goothoogte mag niet meer dan 4,5 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande goothoogte indien deze meer is;
g. de bouwhoogte mag niet meer dan 10 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande bouwhoogte indien deze meer is;
h. de dakhelling mag niet minder dan 30° bedragen, dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is.

19.2.2 Aan- en uitbouwen bijgebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m², met dien verstande dat ten hoogste 50% van het achtererf mag worden bebouwd;
b. in afwijking van het bepaalde onder a mogen aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen worden gebouwd tot een oppervlakte van ten hoogste 150 m² indien de oppervlakte van het bestemmingsvlak tenminste 1000 m² bedraagt;
c. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw plus 0,30 m;
d. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
e. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van het hoofdgebouwbedragen;
f. bijgebouwen dienen binnen een afstand van 25 m van het hoofdgebouw te worden gesitueerd;
g. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen op ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw te worden gebouwd;
h. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de perceelsgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

19.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

19.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan:
- de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- de goothoogte en bouwhoogte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen met het oog op de ondergeschiktheid van de maatvoering aan het hoofdgebouw.

19.4 Afwijken van de bouwregels

19.4.1 Bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- het ruimtelijk beeld waarvoor de als bijlage 1 bij deze regels opgenomen landschapskaart met bijbehorende tabel 'wijze van bestemmen en beschermen van de verschillende landschapselementen' een indicatie geven;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaald in:
a. lid 19.2.1 ten behoeve van de bouw van hoofdgebouwen met een bijzondere kwalitatief hoogwaardige architectonische vorm, voor zover de niet past binnen de regels van lid 19.2.1, met dien verstande dat:
   1. de gezamenlijke oppervlakte van het hoofdgebouw en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen ten hoogste 300 m² mag bedragen. De maximale oppervlakte van 300 m² is niet van toepassing, indien er sprake is van herbouw van een gesloopte 'oorspronkelijke boerderij' die ingevolge de sloop met toepassing van een wijzigingsbevoegdheid is bestemd als 'Wonen';
   2. de bouwhoogte van het hoofdgebouw ten hoogste 13 m mag bedragen;
   3. voor de aan- en uitbouwen en de bijgebouwen de regels van lid 19.2.2 van overeenkomstige toepassing zijn;
b. lid 19.2.1 sub d ten behoeve van het situeren van (een deel van) een hoofdgebouw op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
c. lid 19.2.1 sub f tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;

d. lid 19.2.1 sub h ten behoeve van een kleinere dakhelling;
e. lid 19.2.2 sub b tot niet meer dan 200 m² voor zover de oppervlakte van het bestemmingsvlak ten minste 1.500 m² bedraagt;
f. lid 19.2.2 sub b tot niet meer dan 300 m² voor zover de oppervlakte van het bestemmingsvlak ten minste 5.000 m² bedraagt;
g. lid 19.2.2 sub c ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor een hoofdgebouw vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
h. lid 19.2.2 sub f tot een afstand van niet meer dan 50 m, onder de voorwaarde dat er een aantoonbare noodzaak is om een grotere afstand te houden, zoals het hobbymatig houden van landbouwhuisdieren;
i. lid 19.2.2 sub g voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar de weg gekeerde gevel van het hoofdgebouw;
j. lid 19.2.2 sub h voor het bouwen tot op de perceelsgrens;
k. lid 19.2.3 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
    1. tevens de tevens de in lid 19.6 sub f bedoelde vergunning is verleend;
    2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 19.6 sub f;
    3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

19.4.2 Saneringsregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van:

a. het bepaalde in 19.2.2 onder a in die zin dat, indien de gezamenlijke bestaande oppervlakte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen meer is dan 200 m² , per bestemmingsvlak eenmalige vervangende bouw en/of verbouw van aan- en uitbouwen en bijgebouwen en overkappingen plaats mag vinden tot een maximum oppervlak van 70% van de bestaande oppervlakte boven de 100 m² aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, met dien verstande dat de oppervlakte ten minste 200 m² mag blijven;
b. het bepaalde in 19.2.2 onder b in die zin dat, indien de gezamelijkebestaande oppervlakte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen meer is dan 300 m² , per bestemmingsvlak eenmalige vervangende bouw en/of verbouw van aan- en uitbouwen en bijgebouwen en overkappingen plaats mag vinden tot een maximum oppervlak van 70% van de bestaande oppervlakte boven de 150 m² aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, met dien verstande dat de oppervlakte ten minste 300 m² mag blijven;

met dien verstande dat:

1. het verlenen van deze vergunning tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing bij woonhuizen plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
2. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, het bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

19.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van een hoofdgebouw voor meer dan één woning;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van bedrijven anders dan aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
    1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van het hoofdgebouw en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;
    2. meer bedraagt dan 50 m²;
d. het gebruik van woningen voor recreatieve bewoning, met uitzondering van woningen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van wonen – tevens recreatiewoning';
e. het gebruik van vrijstaande bijgebouwen voor bewoning;
f. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;
g. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
    1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
    2. de oppervlakte per verblijfseenheid meer dan 50 m² bedraagt;
    3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt.

19.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van :
a. afwijking van het bepaalde in lid 19.5 sub b voor bedrijven die zijn opgenomen in categorie 1 of 2 van de in bijlage 2 opgenomen bedrijvenlijst, alsmede bedrijven die niet in deze lijst worden genoemd, maar naar aard en schaal vergelijkbaar zijn met in deze lijst genoemde bedrijven in categorie 1 of 2, mits:
    1. de bedrijven geen grote verkeersaantrekkende werking hebben;
    2. de bedrijvigheid niet gepaard gaat met opslag en/of stalling buiten gebouwen;
    3. de bedrijvigheid uitsluitend plaatsvindt in vrijstaande bijgebouwen op een perceel waar de bestaande gezamenlijke oppervlakte van de aan- en uitbouwen,

bijgebouwen en overkappingen groter is dan de in lid 19.2.2 genoemde oppervlaktematen nadat sanering ingevolge lid 19.4.2 heeft plaatsgevonden;
4. deze afwijking uitsluitend wordt verleend in combinatie met lid 19.4.2;

b. afwijking van het bepaalde in lid 19.5 sub b voor bedrijfsmatige stalling en/of opslag in gebouwen, mits de stalling en/of opslag uitsluitend plaatsvindt in vrijstaande bijgebouwen op een perceel waar de bestaande gezamenlijke oppervlakte van de aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen groter is dan de in lid 19.2.2 genoemde oppervlaktematen nadat sanering ingevolge lid 19.4.2 heeft plaatsgevonden;

c. afwijking van het bepaalde in lid 19.1 sub i voor kleinschalige campings op andere dan aangeduide locaties, met dien verstande dat:
   1. deze dient te worden gesitueerd op het erf van een woning;
   2. de afstand tot de bebouwde kom van een dorp tenminste 100 m dient te bedragen;
   3. ten behoeve van deze functie geen afzonderlijke gebouwen mogen worden gebouwd;
   4. parkeren plaatsvindt op het erf behorende bij de woning waar de recreatieve functie toe behoort;

d. afwijking van het bepaalde in lid 19.5 sub g ten behoeve van kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' in een (vrijstaand) bijgebouw met dien verstande dat:
   1. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
   2. het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw te staan;
   3. de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt;

e. afwijking van het bepaalde in lid 19.5 sub e ten behoeve van het gebruik van vrijstaande bijgebouwen voor bewoning, met dien verstande dat:
   1. aantoonbaar sprake is van een zorgbehoefte die tijdelijk van aard is (mantelzorg);
   2. er sprake blijft van één huishouden;

f. de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:
   1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
   2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
   3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens).

Artikel 20 Wonen - Molen

20.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Molen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. een molen in combinatie met het wonen al dan niet in combinatie met:
   1. aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
      - ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
      - wordt uitgeoefend door een bewoner van de woning;
   2. bedrijfsmatige, culturele, educatieve en/of maatschappelijke doeleinden;
b. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische waarden van de molens;

met daaraan ondergeschikt:
c. tuinen en erven;
d. water;
e. nutsvoorzieningen;
f. kleinschalige duurzame energiewinning;
g. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;

20.2 Bouwregels

20.2.1 Molens

Voor het bouwen van een molen gelden de volgende regels:
a. er zal ten hoogste één molen worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van een molen zal ten hoogste 20,00 m bedragen.

20.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. er mogen geen overkappingen en paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
a. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag niet meer dan 6 m bedragen;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

20.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;

e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan de plaats en bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

20.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt dan 50 m²;
b. het gebruik van de molen voor recreatieve bewoning.

Artikel 21 Wonen - Woonboerderij

21.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Woonboerderij' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wonen al dan niet in combinatie met:
   1. aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, met dien verstande dat deze:
      - ondergeschikt zijn aan de woonfunctie;
      - wordt uitgeoefend door een bewoner van de woning;
   2. het hobbymatig houden van vee (waaronder paarden);
b. 'specifieke vorm van recreatie – logiesverstrekking' tevens voor kleinschalige logiesverstrekking;
c. de instandhouding van de in bijlage 4 opgenomen 'oorspronkelijke boerderijen';

met daaraan ondergeschikt:

d. tuinen en erven;
e. bos;
f. agrarisch medegebruik;
g. water;
h. nutsvoorzieningen;
i. kleinschalige duurzame energiewinning;
j. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;

en voor zover het gronden betreft die ter plaatse zijn aangeduid met:

k. 'specifieke vorm van recreatie - kleinschalige camping', tevens voor verblijfsrecreatie in de vorm van een kleinschalige camping, met dien verstande dat:
l. parkeren plaats dient te vinden op het erf behorende bij de oorspronkelijke boerderij waarvan de recreatieve functie onderdeel uitmaakt.

21.2 Bouwregels

21.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. als hoofdgebouw mogen uitsluitend woonhuizen worden gebouwd;
b. het aantal hoofdgebouwen per bestemmingsvlak mag niet meer dan 1 bedragen dan wel niet meer dan het bestaande aantal, met dien verstande dat woningen uitsluitend in het hoofdgebouw gerealiseerd mogen worden;
c. hoofdgebouwen dienen te worden gesitueerd op de plek op het bouwperceel waar die bestaan ten tijde van de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan;
d. de oppervlakte van een hoofdgebouw mag ten hoogste de bestaande oppervlakte bedragen;
e. de goothoogte van hoofdgebouwen mag niet meer dan 4,5 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande goothoogte indien deze hoger is;
f. de bouwhoogte van hoofdgebouwen mag niet meer dan 13 m bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande hoogte indien deze meer is;

g. de dakhelling van het hoofdgebouw mag niet minder dan 30° bedragen, met uitzondering van een oppervlakte van maximaal 100 m², dan wel ten minste het bestaande aantal graden indien dit minder is.

21.2.2 Aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

a. de gezamenlijke oppervlakte aan aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen mag niet meer bedragen dan 100 m², met dien verstande dat ten hoogste 50% van het achtererf mag worden bebouwd;
b. in afwijking van het bepaalde onder a mogen aan-, uit- en bijgebouwen en overkappingen worden gebouwd tot een oppervlakte van ten hoogste 150 m² indien de oppervlakte van het bestemmingsvlak tenminste 1.000 m² bedraagt;
c. de goothoogte van een aan- of uitbouw, een aangebouwd bijgebouw of een aangebouwde overkapping zal ten hoogste gelijk zijn aan de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw plus 0,30 m;
d. de goothoogte van een vrijstaand bijgebouw of een vrijstaande overkapping zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
e. indien een aan- of uitbouw, een bijgebouw of een overkapping wordt voorzien van een kap, zal de dakhelling ten hoogste de dakhelling van het hoofdgebouw bedragen;
f. bijgebouwen dienen binnen een afstand van 25 m van het hoofdgebouw te worden gesitueerd;
g. aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen ten minste 1 m achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw te worden gebouwd;
h. de afstand van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen tot de zijdelingse perceelgrens mag niet minder dan 1 m bedragen, dan wel ten minste de bestaande afstand indien deze minder is.

21.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
c. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
d. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag niet meer dan 6 m bedragen;
e. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

21.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid;

nadere eisen stellen aan:
- de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- de goothoogte en bouwhoogte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen met het oog op de ondergeschiktheid van de maatvoering aan het hoofdgebouw.

21.4 Afwijken van de bouwregels

21.4.1 Bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in:
a. lid 21.2.1 sub c ten behoeve van het situeren van (een deel van) een hoofdgebouw op een andere dan de bestaande locatie op een bouwperceel, met dien verstande dat de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
b. lid 21.2.1 sub e tot een goothoogte van niet meer dan 6,5 m;
c. lid 21.2.1 sub g ten behoeve van een kleinere dakhelling;
d. lid 21.2.2 sub b tot niet meer dan 200 m² voor zover de oppervlakte van het bestemmingsvlak ten minste 1.500 m² bedraagt;
e. lid 21.2.2 sub b tot niet meer dan 300 m² voor zover de oppervlakte van het bestemmingsvlak ten minste 5.000 m² bedraagt;
f. lid 21.2.2 sub c ten behoeve van de vergroting van de goothoogte onder de voorwaarde dat dit voor een hoofdgebouw vanuit architectonische overwegingen aanvaardbaar is;
g. lid 19.2.2 sub f tot een afstand van niet meer dan 50 m, onder de voorwaarde dat er een aantoonbare noodzaak is om een grotere afstand te houden, zoals het hobbymatig houden van landbouwhuisdieren;
h. lid 21.2.2 sub g voor het bouwen op een kleinere afstand dan wel op of voor de naar

de weg gekeerde gevel van het hoofdgebouw;

i. lid 21.2.2 sub h voor het bouwen tot op de perceelsgrens;

j. lid 21.2.3 sub a voor het bouwen van paardrijbakken, mits:
   1. tevens de in lid 21.6 sub i bedoelde vergunning is verleend;
   2. de bouwhoogte van lichtmasten ten hoogste 6 m bedraagt, met dien verstande dat eventuele lichtmasten onderdeel uitmaken van een inrichtingsplan als genoemd in lid 21.6 sub i;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken ten behoeve van een paardrijbak ten hoogste 2 m bedraagt.

21.4.2 Saneringsregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van:

a. het bepaalde in 21.2.2 onder a in die zin dat, indien de gezamelijkebestaande oppervlakte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen meer is dan 200 m² , per bestemmingsvlak eenmalige vervangende bouw en/of verbouw van aan- en uitbouwen en bijgebouwen en overkappingen plaats mag vinden tot een maximum oppervlak van 70% van de bestaande oppervlakte boven de 100 m² aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, met dien verstande dat de oppervlakte ten minste 200 m² mag blijven;

b. het bepaalde in 21.2.2 onder b in die zin dat, indien de bestaande oppervlakte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen meer is dan 300 m² , per bestemmingsvlak eenmalige vervangende bouw en/of verbouw van aan- en uitbouwen en bijgebouwen en overkappingen plaats mag vinden tot een maximum oppervlak van 70% van de bestaande oppervlakte boven de 150 m² aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, met dien verstande dat de oppervlakte ten minste 300 m² mag blijven;

met dien verstande dat:
   1. het verlenen van deze vergunning tot gevolg heeft dat er een afname van de bestaande hoeveelheid aan bebouwing bij woonhuizen plaatsvindt ten gunste van de landschappelijke waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingsbeeld;
   2. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, het bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

21.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van een hoofdgebouw voor meer dan één woning;

b. het gebruik van gronden ten behoeve van de aanleg van een paardrijbak met de daarbijbehorende bouwwerken;

c. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
   1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van het hoofdgebouw en de daarbijbehorende aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen op het bouwperceel;

   2. meer bedraagt dan 50 m²;
d. het gebruik van woningen voor recreatieve bewoning;
e. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor kleinschalige logiesverstrekking zodanig dat:
   1. het aantal verblijfseenheden meer dan 15 per bouwperceel bedraagt;
   2. de oppervlakte per verblijfseenheid minder dan 20 m² en meer dan 50 m² bedraagt;
   3. het gebruik in bijgebouwen plaatsvindt, tenzij het bijgebouw op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw staat en de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw wordt gebruikt voor de betreffende functie minder dan 50 m² bedraagt;
f. het gebruik van vrijstaande bijgebouwen voor bewoning.

21.6 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van:
a. het realiseren van ten hoogste 4 woningen per hoofdgebouw met dien verstande dat:
   1. de woningen binnen het bouwvolume van de oorspronkelijke boerderij moeten worden gerealiseerd;
   2. per woning een inhoud van ten minste 500 m³ beschikbaar moet zijn in de oorspronkelijke boerderij;
   3. de aantallen en de kwaliteit van de woningbouw in overeenstemming zijn met een woonplan, dat de schriftelijke instemming van Gedeputeerde Staten heeft;
   4. de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
b. bedrijvigheid, mits:
   1. de bedrijven zijn opgenomen in categorie 1 of 2 van de in bijlage 2 opgenomen bedrijvenlijst, alsmede bedrijven die niet in deze lijst worden genoemd, maar naar aard en schaal vergelijkbaar zijn met in deze lijst genoemde bedrijven in categorie 1 of 2;
   2. de bedrijven geen grote verkeersaantrekkende werking hebben;
   3. de bedrijvigheid niet gepaard gaat met opslag en/of stalling buiten gebouwen;
c. stalling en/of opslag in gebouwen;
d. recreatieappartementen (inpandig) met dien verstande dat:
   1. de vloeroppervlakte per appartement ten hoogste 100 m² bedraagt;
   2. per hoofdgebouw ten hoogste 5 appartementen gerealiseerd mogen worden;
   3. de appartementen uitsluitend mogen worden geëxploiteerd als nevenactiviteit

bij de woonfunctie;
4. recreatieappartementen uitsluitend zijn toegestaan in bestaande hoofdgebouwen;
5. ten hoogste 1/3 deel van het hoofdgebouw, voor recreatieappartementen mag worden gebruikt;

e. lichte horeca-activiteiten in horeca categorie 1 met dien verstande dat:
1. de omgevingsvergunning betrekking heeft op een oppervlakte van ten hoogste 50 m²;
2. het parkeren ten behoeve van de functie op het erf behorende bij de hoofdfunctie dient plaats te vinden;

f. kleinschalige logiesverstrekking buiten de ter plaatse aangegeven aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - logiesverstrekking' met dien verstande dat:
1. het parkeren ten behoeve van deze functie op het eigen erf plaats dient te vinden;
2. omgevingsvergunning voor kleinschalige logiesverstrekking in het hoofdgebouw uitsluitend wordt verleend wanneer het verzoek betrekking heeft op een 'oorspronkelijke boerderij' als bedoeld in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels;
3. indien de functie in een (vrijstaand) bijgebouw plaatsvindt, de volgende regels gelden:
   - het bijgebouw dient op minder dan 25 m afstand van het hoofdgebouw te staan;
   - de gezamenlijke oppervlakte die in een bijgebouw mag worden gebruikt voor de betreffende functie maximaal 50 m² bedraagt;

~~g. kleinschalige campings op andere dan aangeduide locaties, met dien verstande dat:~~
~~1. de afstand tot de bebouwde kom van een dorp tenminste 100 m dient te bedragen;~~
~~2. ten behoeve van deze functie geen gebouwen mogen worden gebouwd;~~
~~3. parkeren plaatsvindt op het erf behorende bij de boerderij waar de recreatieve functie toe behoort;~~

h. afwijking van het bepaalde in lid 21.5 sub f ten behoeve van het gebruik van vrijstaande bijgebouwen voor bewoning, met dien verstande dat:
1. aantoonbaar sprake is van een zorgbehoefte die tijdelijk van aard is (mantelzorg);
2. er sprake blijft van één huishouden;

i. de aanleg van een paardrijbak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik met de daarbijbehorende bouwwerken, mits:
1. de afstand van de paardrijbak tot de dichtstbijzijnde woning ten minste 50 m bedraagt;
2. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend;
3. er vanwege de paardrijbak geen onevenredige hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot de woonbestemmingsgrens).

21.7 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid;

het plan wijzigen in die zin dat:

a. de bestemming wordt gewijzigd in de bestemming 'Wonen' met dien verstande dat:
   1. aan wijziging moet worden meegewerkt indien het als oorspronkelijke boerderij aangeduide pand teniet is gegaan;
   2. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn;

b. de bestemming wordt gewijzigd in 'Maatschappelijk' ten behoeve van een zorgboerderij met dien verstande dat:
   1. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op voormalige agrarische bebouwing met bijbehorend erf voor zover deze in bijlage 4 van de bij dit plan behorende regels is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij';
   2. aan wijziging uitsluitend wordt meegewerkt indien voormalige agrarische bedrijfsbebouwing anders dan behorende tot of passend bij de 'oorspronkelijke boerderij' wordt gesloopt en voorafgaand aan de wijziging een inrichtingsplan wordt opgesteld, waarbij aan gebouwen ten behoeve van de maatschappelijke functie ten hoogste 70% van de oppervlakte aan te slopen agrarische bedrijfsgebouwen mag worden gebouwd;
   3. parkeren op eigen erf dient plaats te vinden;
   4. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Maatschappelijk' (artikel 10) van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 22 Wonen - Woonwagenstandplaats

22.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Woonwagenstandplaats' aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woonwagens, met dien verstande dat ten hoogste 7 woonwagens zijn toegestaan;
b. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;

met daaraan ondergeschikt:
c. erven;
d. groenvoorzieningen;
e. parkeervoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. kleinschalige duurzame energiewinning.

22.2 Bouwregels

22.2.1 Woonwagens

Voor woonwagens gelden de volgende regels:
a. de oppervlakte van een woonwagen mag ten hoogste 60 m² bedragen;
b. de hoogte van een woonwagen mag ten hoogste 4 m bedragen.

22.2.2 Aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van aan-, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:
a. per woonwagen mag ten hoogste 15 m² aan aan-, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen worden gebouwd;
b. de bouwhoogte mag ten hoogste 3 m bedragen.

22.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. de bouwhoogte van terrein- en erfafscheidingen voor de naar de weg gekeerde gevel(s) van gebouwen mag niet meer dan 1 m bedragen;
b. de bouwhoogte van overige terrein- en erfafscheidingen mag niet meer dan 2 m bedragen;
c. de bouwhoogte van masten mag niet meer dan 6 m bedragen;
d. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 3 m bedragen.

22.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
b. de natuurlijke waarden;
c. de milieusituatie;

d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
e. de verkeersveiligheid,

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken.

22.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een aan-huis-verbonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, zodanig dat de bedrijfsvloeroppervlakte:
   1. meer bedraagt dan 30% van de gezamenlijke oppervlakte van de woonwagen en de daarbijbehorende bijgebouwen op de standplaats;
   2. meer bedraagt dan 50 m²;
b. het gebruik van de gronden voor detailhandel, overige bedrijfsactiviteiten anders dan in de sfeer van kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
c. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van risicovolle inrichtingen.

Artikel 23 Leiding - Gas

23.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, naast de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen (basisbestemming) tevens bestemd voor:
a. een aardgastransportleiding;
met de daarbij behorende:
b. veiligheidszones.

23.2 Bouwregels

23.2.1 Bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen mogen op of in deze gronden geen bouwwerken worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming.

23.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

23.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. er mogen geen overkappingen worden gebouwd;
b. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 m bedragen.

23.3 Afwijken van de bouwregels

Mits de veiligheid met betrekking tot de gasleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbaar object wordt toegelaten, kan met een omgevingsvergunning worden afgeweken van het bepaalde in 23.2.1 in die zin dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde gebouwen, overkappingen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd, mits:
a. met een vooraf ingewonnen advies van de betreffende leidingbeheerder wordt aangetoond dat de bouw mogelijk is;
b. een positief advies van de brandweer is verkregen.

23.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:
- het permanent opslaan van goederen

23.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

23.5.1 Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen, een omgevingsvergunning vereist:

a. het egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
c. het uitvoeren van graafwerkzaamheden;
d. het in de grond brengen van voorwerpen;
e. het aanleggen of verharden van andere oppervlakteverhardingen;
f. het planten en of rooien van bomen en andere beplantingen die diep wortelen of diep kunnen wortelen.

23.5.2 Uitzondering

De in lid 23.5.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan.

23.5.3 Toetsingscriteria

De in lid 23.5.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien:

a. met een vooraf ingewonnen advies van de betreffende leidingbeheerder wordt aangetoond dat de werken of werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd;
b. er geen afbreuk wordt gedaan aan een doelmatig en veilig functioneren van de leidingen.

Artikel 24 Leiding - Hoogspanningsverbinding

24.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, naast de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen (basisbestemming), tevens bestemd voor bovengrondse hoogspanningsleidingen.

24.2 Bouwregels

24.2.1 Bouwwerken

In afwijking van het bepaalde bij de andere ter plaatse aangewezen bestemmingen mogen op of in deze gronden geen bouwwerken worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming.

24.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

24.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. er mogen geen overkappingen worden gebouwd;
b. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 50 m bedragen.

24.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de desbetreffende leiding, een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van het bepaalde in lid 24.2.1 en toestaan dat de in de andere bestemming genoemde gebouwen, overkappingen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd, mits met een vooraf ingewonnen advies van de betreffende leidingbeheerder wordt aangetoond dat de werken of werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Artikel 25 Waarde - Archeologie

25.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

25.2 Bouwregels

25.2.1 Omgevingsvergunning voor het bouwen

Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 50 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin:

a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld; en
b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

25.2.2 Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien uit het in lid 25.2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

25.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

25.3.1 Vergunningplichtige werken en werkzaamheden

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op de gronden van toepassing zijnde bestemmingen een omgevingsvergunning vereist:

a. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
b. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
c. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
d. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

25.3.2 Uitzondering

Het bepaalde in lid 25.3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

a. het normale onderhoud betreffen;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
d. niet dieper gaan dan 0,30 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 50 m² beslaan.

25.3.3 Voorwaarden

De in lid 25.3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

25.3.4 Onderzoeksplicht

Een omgevingsvergunning kan pas worden verleend nadat door de aanvrager een rapport is overgelegd waarin:

a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld; en
b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

25.3.5 Beoordelingscriteria

Alvorens de omgevingsvergunning wordt verleend moet er ten behoeve van de beoordeling van het rapport advies worden ingewonnen bij een ter zake deskundige.

25.3.6 Voorwaarden omgevingsvergunning

Indien uit het in lid 25.3.4 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kunnen één of meerdere van de volgende voorwaarden worden verbonden aan de omgevingsvergunning:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

~~**25.4 Wijzigingsbevoegdheid**~~

~~Burgemeester en Wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' wordt verwijderd, met dien verstande dat:~~

~~a. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;~~

~~b. de provinciaal archeoloog vooraf om advies wordt gevraagd. Bij een negatief advies wordt de wijziging niet toegepast.~~

Artikel 26 Waarde - Cultuurhistorie

26.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- het behoud, het herstel en de uitbouw van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gronden met reliëf.

26.2 Specifieke gebruiksregels

26.2.1 Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het diepploegen, egaliseren, afgraven, afschuiven en/of ophogen van gronden;
b. het dempen en/of graven van sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen.

26.2.2 Uitzondering op het strijdig gebruik

Het bepaalde in lid 26.2.1 is niet van toepassing op de gronden met de bestemmingen 'Agrarisch' voorzover voorzien van de aanduiding 'bouwlak', 'Agrarisch - Kwekerij', 'Bedrijf', 'Bedrijf - Nutsvoorziening', 'Horeca', 'Maatschappelijk', 'Recreatie - Dagrecreatie', 'Recreatie - Kampeerterrein', 'Recreatie - Recreatiewoning', 'Recreatie - Verblijfsaccommodatie', 'Sport' met uitzonderng van de gronden ter plaatse voorzien van de aanduiding ''golfbaan', 'Wonen', 'Wonen - Molen', 'Wonen - Woonboerderij', 'Wonen - Woonwagenstandplaats', 'Verkeer' en 'Water'.

26.3 Afwijken van de gebruiksregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 26.2.1 in die zin dat gronden worden afgegraven en/of worden opgehoogd, dan wel dat sloten en/of andere waterlopen en/of -partijen worden gedempt en/of gegraven, mits:

- geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de gaafheid van het gebied zoals dat is voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie'.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 27 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 28 Algemene gebruiksregels

28.1 Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden voor de opslag van schroot, afbraak- en/of bouwmaterialen, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten en werken en werkzaamheden;
b. het storten van puin en/of afvalstoffen;
c. de stalling en opslag van aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken voer-, vaar- en/of vliegtuigen;
d. het kennelijk ten verkoop stallen en opslaan van bruikbare en niet aan het oorspronkelijk gebruik onttrokken voer-, vaar- en/of vliegtuigen, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten verkoop;
e. gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden;
f. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van seksinrichtingen.

28.2 Uitzonderingen

Niet tot een strijdig gebruik wordt gerekend:

a. het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden, indien:
    1. dit niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en); of
    2. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) niet leidt tot een overschrijding van de kritische depositiewaarde van de habitats; of
    3. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) wordt gesaldeerd door een in ieder geval gelijkwaardige afname van depositie uit andere bronnen;
    4. van het bevoegd gezag een natuurbeschermingswetvergunning is verkregen waarbinnen een toename is toegelaten, dan wel van het bevoegd gezag een schriftelijke bevestiging is ontvangen dat voor de toename geen natuurbeschermingswetvergunning is vereist;
b. het gebruik van de gronden en bouwwerken voor evenementen.

28.3 Afwijken van de gebruiksregels

~~Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 28.1 lid e in die zin dat de toename van ammoniakuitstoot als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden is toegestaan, mits van het bevoegd gezag een natuurbeschermingswetvergunning is verkregen waarbinnen een toename is toegelaten, dan wel van het bevoegd gezag een schriftelijke bevestiging is ontvangen dat voor de toename geen natuurbeschermingswetvergunning is vereist.~~

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in het plan en in die zin dat de gronden en bouwwerken worden gebruikt voor kleinschalige campings op andere dan ter plaatse aangeduide locaties, met dien verstande dat:

a. deze dienen te worden gesitueerd binnen of aansluitend op het bouwblok van een (agrarisch) bedrijf of woonperceel;
b. de afstand tot de bebouwde kom van een dorp tenminste 100 m dient te bedragen;
c. het parkeren ten behoeve van deze functie op het bedrijfs- of woonperceel plaats dient te vinden;
d. voorafgaand een inrichtingsplan wordt ingediend.

Artikel 29 Algemene aanduidingsregels

29.1 geluidzone - industrie

29.1.1 Aanduidingsomschrijving

De voor 'geluidzone - industrie' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor het tegengaan van een te hoge geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten vanwege de geluidszoneringsplichtige inrichtingen op het industrieterrein Overtoom te Gorredijk.

29.1.2 Bouwregels

Ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie' geldt voor het bouwen van gebouwen de volgende aanvullende regel:

- een op grond van de daar voorkomende bestemmingen toelaatbaar gebouw, of de uitbreiding daarvan, welke aangemerkt kan worden als een geluidsgevoelig object, mag slechts worden gebouwd indien de geluidsbelasting vanwege het industrieterrein op de gevels van dit gebouw niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde of een vastgestelde hogere grenswaarde.

29.1.3 Specifieke gebruiksregels

Ter plaatse van de aanduiding 'geluidzone - industrie' wordt als strijdig gebruik in ieder geval gerekend:

- het gebruik van niet-geluidsgevoelige objecten als geluidsgevoelig object.

29.2 luchtvaartverkeerzone

29.2.1 Aanduidingsomschrijving

De voor 'luchtvaartverkeerzone' aangeduide gronden zijn mede aangeduide gronden zijn mede bestemd voor het vrijhouden van een zone voor de luchtvaart in het luchtruim.

29.2.2 Bouwregels

Ter plaatse van de aanduiding 'luchtvaartverkeerzone' geldt ten behoeve van een invliegstrook dan wel laagvliegroute voor de luchtvaart de volgende aanvullende regel:

- op de met 'luchtvaartverkeerzone' aangegeven gronden mag de bouwhoogte van bouwwerken ten dienste van de aangegeven andere bestemming, ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte (m)' aangeveven bouwhoogte bedragen.

29.3 milieuzone - grondwaterbeschermingsgebied

29.3.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding 'milieuzone - grondwaterbeschermingsgebied' zijn de gronden naast de aangegeven andere bestemmingen (basisbestemming), tevens bestemd voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening.

29.3.2 Afstemmingsinstructie

Voor de grondwaterbescherming is de Provinciale Milieuverordening van toepassing. De verordening bevat regels ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater met het oog op de waterwinning in bij de verordening aangewezen gebieden.

29.4 veiligheidszone - lpg

29.4.1 Aanduidingsomschrijving

De voor 'veiligheidszone - lpg' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor het tegengaan van de bouw van risicogevoelige bouwwerken en objecten.

29.4.2 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde bij de andere daar voorkomende bestemmingen mogen op of in deze gronden geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten worden gebouwd.
Afwijken van de bouwregels

29.4.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 29.4.2 in die zin dat beperkt kwetsbare objecten worden gebouwd, mits:

a. er sprake is van een gewichtige reden;
b. hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de veiligheid van personen.

29.4.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met deze gebiedsaanduiding, wordt in ieder geval gerekend:

- het gebruik van de gronden en bouwwerken als kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object.

29.4.5 Afwijken van de gebruiksregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 29.4.4 in die zin dat de gronden en bouwwerken worden gebruikt als beperkt kwetsbaar object, mits:

a. er sprake is van een gewichtige reden;
b. hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de veiligheid van personen.

29.5 vrijwaringszone - molenbiotoop

29.5.1 Aanduidingsomschrijving

De voor 'vrijwaringszone - molenbiotoop' aangeduide gronden zijn mede bestemd voor de bescherming van de functie van de in het aanliggende gebied gesitueerde molen als werktuig en zijn waarde als landschapsbepalend element.

29.5.2 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde in de ter plaatse voorkomende bestemming(en) mag op of in deze gronden niet hoger worden gebouwd dan:

1. binnen een afstand van 100 m van de molen: 3 m;
2. binnen een afstand van 100 m tot 400 m van de molen: de bouwhoogte genoemd onder a vermeerderd met 1/30 van de afstand tussen het bouwwerk en de molen.

29.5.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van:

- het bepaalde in 29.5.2 in die zin dat de in de ter plaatse voorkomende bestemming(en) genoemde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen en overkappingen zijnde, worden gebouwd.

29.5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a Vergunningplicht

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

1. het ophogen van gronden hoger dan de op grond van de in 29.5.2 maximaal toelaatbare bouwhoogte voor bouwwerken;
2. het beplanten met bomen, heesters en andere opgaande beplanting hoger dan de op grond van de in 29.5.2 maximaal toelaatbare bouwhoogte voor bouwwerken;
3. het aanbrengen van bovengrondse constructies, installaties en apparatuur hoger dan de op grond van de in 29.5.2 maximaal toelaatbare bouwhoogte voor bouwwerken.

b Uitzondering

Het bepaalde in a is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan met een daarvoor benodigde vergunning.

c Toetsingscriteria

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het huidige en/of het toekomstig functioneren van de molen als werktuig door windbelemmering en/of de waarde van de molen als landschapselement, dan wel dat door het stellen van voorwaarden hieraan voldoende tegemoet gekomen kan worden.

~~**29.6 vrijwaringszone - radar**~~

~~*29.6.1 Aanduidingsomschrijving*~~

~~De voor 'vrijwaringszone - radar' aangeduide gronden zijn mede aangeduide gronden zijn mede bestemd voor het vrijhouden van een goed radarbeeld van het luchtruim.~~

~~*29.6.2 Bouwregels*~~

~~Ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - radar' geldt ten behoeve van het radarbeschermingsgebied de volgende aanvullende regel:~~

- ~~op de met 'vrijwaringszone - radar' aangegeven gronden mag de bouwhoogte van bouwwerken ten dienste van de aangegeven andere bestemming, ten hoogste 45 m bedragen.~~

~~*29.6.3 Afwijken van de bouwregels*~~

~~Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 29.6.2 in die zin dat de bouwhoogte wordt overschreden, mits uit een beoordeling door de beheerder van de radar is gebleken dat door de bouw van het bouwwerk het radarbeeld van het luchtruim niet ontoelaatbaar wordt verstoord.~~

29.7 vrijwaringszone - straalpad

29.7.1 Aanduidingsomschrijving

De voor 'vrijwaringszone - straalpad' mede aangeduide gronden zijn mede bestemd voor het vrijhouden een straalpad.

29.7.2 Bouwregels

Ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - straalpad' geldt de volgende aanvullende regel:

- op de met 'vrijwaringszone - straalpad' aangegeven gronden mag de bouwhoogte van bouwwerken ten dienste van de aangegeven andere bestemming, ten hoogste 18 m bedragen.

29.8 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de zones als bedoeld onder 29.1 tot en met 29.7 kunnen worden gewijzigd wanneer uit nieuwe informatie en/of ontwikkelingen blijkt dat dit voor een goede ruimtelijke ordening wenselijk is.

Artikel 30 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid,

een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van afwijking van:

a. de op de verbeelding aangeduide en/of in de regels gegeven maten, afmetingen en percentages tot niet meer dan 10% van die maten, afmetingen en percentages;
b. het bepaalde in het plan en toestaan dat het beloop of profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling of het beloop van vaarwegen in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. het bepaalde in het plan en toestaan dat bestemmings- of bouwgrenzen worden overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft;
d. het bepaalde in het plan en toestaan dat bouwwerken, geen gebouw zijnde worden gebouwd met een hoogte van ten hoogste 10 m;
e. het bepaalde in het plan en toestaan dat antennemasten worden gebouwd met een hoogte van ten hoogste 40 m;
f. het bepaalde in het plan en toestaan dat wachthuisjes ten behoeve van het openbaar vervoer, telefooncellen, toiletgebouwtjes, en naar de aard daaraan gelijk te stellen gebouwtjes en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd, mits:
    1. de inhoud per gebouwtje niet meer dan 100 m³ bedraagt;
    2. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, niet meer dan 15 m bedraagt.

Artikel 31 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en Wethouders kunnen, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals opgenomen in bijlage 1;
- de natuurlijke waarden;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
- de verkeersveiligheid,

de bestemming wijzigen:

a. in de bestemming 'Bedrijf - Nutsvoorziening' in die zin dat een transformatorstation, gasdrukmeet- en regelstation, rioolgemaal en naar de aard daaraan gelijk te stellen gebouwen en bouwwerken van openbaar nut mogen worden gebouwd;
b. in 'Wonen' ten behoeve van het verplaatsen van bestaande woningen met dien verstande dat:
    1. aan een dergelijke wijziging alleen wordt meegewerkt wanneer dit wenselijk en/of noodzakelijk is om te voldoen aan milieuregelgeving, dan wel om een verbetering van de ruimtelijke of milieusituatie te bewerkstelligen;
    2. de afstand tussen de te verplaatsen woning de gronden waarnaar de woning verplaatst wordt ten hoogste 100 m bedraagt;
    3. de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;
    4. de oude bebouwing wordt gesloopt en de oorspronkelijke bestemming 'Wonen' wordt gewijzigd in een passende onbebouwde bestemming 'Agrarisch', 'Bos', 'Groen' en/of 'Natuur';
    5. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast in aansluiting op bestaande opgaande landschapselementen en/of geclusterde, dicht bij elkaar staande bebouwing;
    6. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn op de gronden waar de woningen worden gerealiseerd;
c. in die zin dat de in het plan opgenomen verwijzing naar wetten, verordeningen, circulaires, publicaties, instanties en dergelijke wordt geactualiseerd; de wijziging wordt uitsluitend toegepast indien het handhaven van de in de regels opgenomen redactie tot onduidelijkheden en/of onjuistheden leidt; een eventueel bij de actualisering op te nemen verwijzing naar de aangepaste wetten, verordeningen, circulaires, publicaties en instanties wordt alleen opgenomen indien deze aanpassingen geen inhoudelijke beleidswijziging betreffen;
d. in die zin dat de bestemmingen 'Agrarisch' en/of 'Water' worden gewijzigd in de bestemming 'Natuur' en/of de situering van de bestemming 'Water' wordt gewijzigd, met dien verstande dat:
    1. de wijziging uitsluitend wordt toegepast ter plaatse van de aanduiding 'wetgevingzone - wijzigingsbevoegdheid Koningsdiep' dan wel op percelen die in het kader van de herrijking van de EHS (Natuurnetwerk Nederland) voor natuurgebied in aanmerking komen;

2. de wijziging niet eerder wordt toegepast dan nadat de gronden zijn verworven door een instantie, organisatie voor duurzaam natuurbeheer of (particuliere) eigenaar, dan wel nadat bindende afspraken zijn gemaakt over het toekomstige beheer met het oog op de natuurwaarden;
3. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Natuur' (artikel 11) van overeenkomstige toepassing zijn;

e. in die zin dat aan gronden een archeologische dubbelbestemming wordt toegekend, indien uit onderzoek is gebleken dat er mogelijk archeologische waarden te verwachten zijn, met inachtneming van de volgende regels:
1. indien er sprake is van terreinen, waarvan bekend is dat zij archeologische waarden bevatten, de bestemming 'Waarde - Archelogisch waardevol gebied' wordt toegekend, waarbij voor alle grondroerende werkzaamheden voor bouwen en gebruik een omgevingsvergunning nodig is;
2. indien er sprake is van terreinen, waar mogelijk waardevolle archelogische resten aanwezig zijn, de bestemming 'Waarde - Archeologie' wordt toegekend, waarbij voor grondroerende werkzaamheden voor bouwen en gebruik over een oppervlakte van meer dan 50 m² en dieper dan 30 cm een omgevingsvergunning nodig is;

f. in die zin dat een archeologische dubbelbestemming (deels) wordt verwijderd of aangepast, met dien verstande dat:
1. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat ter plaatse geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn dan wel uit onderzoek blijkt dat het gebied, gelet op de ter plaatse aangetroffen archeologische waarden, een aangepaste regeling behoeft;
2. de provinciaal archeoloog vooraf om advies wordt gevraagd. Bij een negatief advies wordt de wijziging niet toegepast;

g. in die zin dat deze wordt gewijzigd ten behoeve van de realisatie van nieuwe woningen ter compensatie van de sloop van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen met dien verstande dat:
1. op een voormalig agrarisch bouwperceel ten hoogste 1 woning mag worden gebouwd wanneer:
2. op de betreffende voormalige bedrijfskavel ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit alle voormalige agrarische bedrijfsgebouwen en/of kassen worden gesloopt;
3. deze wijzigingsbevoegdheid alleen wordt toegepast indien op het bouwperceel ten minste 1.000 m² aan agrarische bedrijfsgebouwen of 3.000 m² aan kassen aanwezig zijn die kunnen worden gesloopt, dan wel gezamenlijk op meerdere voormalige bouwpercelen ten minste 1.000 m² aan voormalige agrarische bedrijfsgebouwen aanwezig zijn die kunnen worden gesloopt, waarbij per bedrijfskavel minimaal 250 m² moet worden gesloopt;
4. overige bebouwing zoals voer- of mestplaten, erfverhardingen en kavelpaden, sleufsilo's, mestsilo's en dergelijke worden verwijderd;
5. de woning wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
6. de geluidsbelasting van geluidsgevoelige objecten niet hoger zal zijn dan de daarvoor geldende voorkeursgrenswaarde, of een vastgestelde hogere grenswaarde;

7. aan wijziging alleen medewerking wordt verleend wanneer de sloop van bebouwing als bedoeld onder 1 of 2 betrekking heeft op percelen met de bestemming 'Agrarisch', 'Agrarisch - Kwekerij', 'Bedrijf', 'Maatschappelijk', 'Wonen' en 'Wonen - Woonboerderij';
8. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Wonen' (artikel 19) van overeenkomstige toepassing zijn op de gronden waar de woningen worden gerealiseerd;

h. ten behoeve van de vestiging van ten hoogste 1 seksinrichting in het in bijlage 5 daarvoor aangewezen gebied, met dien verstande dat:
1. er geen uitbreiding van de bestaande bebouwde oppervlakte plaats vindt;
2. er voldoende parkeercapaciteit aanwezig dient te zijn;
3. er een goede verkeersontsluiting aanwezig dient te zijn;
4. het gebruik van lichtreclames niet is toegestaan.

i. in die zin dat de bestemming wordt gewijzigd in 'Bedrijf', nader aangeduid met 'manege' ten behoeve van de vestiging van een manege, met dien verstande dat aan een dergelijke wijziging wordt meegewerkt onder de volgende voorwaarden:
1. deze wijzigingsbevoegdheid wordt in principe alleen verleend bij omzetting van een agrarisch bedrijf naar een manege. Het omzetten van een woonbestemming komt uitsluitend in aanmerking als een locatieafweging heeft plaatsgevonden waar vast is komen te staan dat er geen gebruik kan worden gemaakt van een bestaand (agrarisch) bedrijfsperceel;
2. de wijziging uitsluitend betrekking kan hebben op een perceel waarop zich een 'oorspronkelijke boerderij' als genoemd in bijlage 4 bevindt;
3. de afstand van het perceel tot een bebouwde kom tenminste 100 meter bedraagt;
4. deze afwijking uitsluitend wordt toegepast in aansluiting op bestaande opgaande landschapselementen en/of geclusterde, dicht bij elkaar staande bebouwing.
5. de locatie gelegen is aan een ontsluitingsweg;
6. de manege wordt ingepast volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
7. het bouwvlak ten behoeve van de manege een oppervlakte krijgt van ten hoogste 2 hectare, waarvan ten hoogste 60% mag worden bebouwd;
8. het toe te kennen bouwvlak aansluit bij het bestaande bebouwde erf;
9. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Bedrijf' (artikel 5) van overeenkomstige toepassing zijn;

j. in die zin dat deze wordt gewijzigd in 'Recreatie - Verblijfsaccommodatie' ten behoeve van de uitbreiding van een bestaande camping, met dien verstande dat:
1. de uitbreiding van een bestaande camping op of in aansluiting bij het bestaande perceel wordt gerealiseerd;
2. de uitbreiding leidt tot een kwaliteitsverbetering van het bestaande verblijfsrecreatieve aanbod op de betreffende camping;
3. het aantal standplaatsen voor vaste en mobiele kampeermiddelen op een volwaardige camping ten hoogste 200 mag bedragen;
4. parkeren op het eigen erf wordt opgelost;
5. uitbreiding bij voorkeur plaatsvindt in combinatie met verbreding van het aanbod en/of gericht op specifieke doelgroepen al gehandicapten, welness of

paardensport gerelateerde activiteiten;

6. het uit te breiden perceel wordt ingericht volgens een vooraf in te dienen inrichtingsplan;
7. voor het overige na wijziging de regels van de bestemming 'Recreatie - Verblijfsaccommodatie' (artikel 15) van overeenkomstige toepassing zijn;

k. in die zin dat ter plaatse de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - bebouwingsvrije zone' wordt aangebracht, indien dit vanuit de milieusituatie of landschappelijke overwegingen noodzakelijk wordt geacht.

Artikel 32 Overige regels

32.1 Afstemmingsregels

32.1.1 Algemene plaatselijke verordening

Met de bepaling omtrent het kappen van beplantingen in de Algemene Plaatselijke Verordening wordt gestreefd naar het behoud van landschappelijk waardevolle beplantingen, waarvoor de in de bijlage 1 opgenomen landschapskaart een indicatie geeft.

32.1.2 Vaarwegenverordening Friesland

Ingevolge de Vaarwegenverordening Friesland is binnen een zone van 10 m uit de oever van de OpsterlânskeKompanjonsfeart en NijeFeart afstemming nodig voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden.

32.1.3 Verordeningen ten aanzien van aanleggen en ligplaats innemen van vaartuigen

De aanwezigheid van aanlegplaatsen en ligplaatsen is in algemene zin in de daarvoor in aanmerking komende bestemmingen begrepen; de regeling ten aanzien van plaats, tijdsduur en dergelijke wordt nader bepaald in gemeentelijke verordeningen.

32.1.4 Waterschap

Bij activiteiten waarbij ook belangen van het waterschap een rol spelen, vindt overleg plaats met het waterschap. De keur van het waterschap is onverminderd van toepassing.

32.1.5 Welstand

De toetsing van bouwplannen, in het kader van het omgevingsvergunningenbeleid, dient plaats te vinden op basis van voor dit gebied geldende welstandscriteria zoals die door de raad zijn vastgesteld.

32.2 Overschrijding bouwgrenzen

bij de toepassing ten aanzien van het bouwen binnen bouwvlakken of bestemmingsvlakken en ten aanzien van het berekenen van de bouwhoogte worden ondergeschikte bouwdelen als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de bouw- c.q. bestemmingsgrens met niet meer dan 1 meter wordt overschreden.

32.3 Uitsluiting aanvullende werking Bouwverordening

De voorschriften van de Bouwverordening ten aanzien van onderwerpen van stedenbouwkundige aard blijven overeenkomstig het gestelde in artikel 9 lid 2 van de Woningwet buiten toepassing, behoudens ten aanzien van de volgende onderwerpen:

a. het bouwen bij hoogspanningsleidingen en ondergrondse hoofdtransportleidingen;
b. de parkeergelegenheid en laad- en losmogelijkheden;
c. de ruimte tussen bouwwerken.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 33 Overgangsrecht

33.1 Overgangsbepalingen ten aanzien van bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het tenietgaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen geschiedt binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.
b. Het bevoegd gezag kan eenmalig een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van het afwijken van het bepaalde in sub a voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sub a met maximaal 10%.
c. Het bepaalde in sub a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

33.2 Overgangsbepalingen ten aanzien van het gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijn 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaand gebruik.
b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 34 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

'Regels van het bestemmingsplan Buitengebied'.

Behorend bij besluit van …… 2014

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	5	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	6	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	7	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	11	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	13	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	14	
BAKKEVEEN	DE BISKOP	9243WG	15	
BAKKEVEEN	DUERSWALDMER WEI	9243KA	13	A
BAKKEVEEN	DUERSWALDMER WEI	9243KA	17	
BAKKEVEEN	DUERSWALDMER WEI	9243KA	19	
BAKKEVEEN	FOARWURKER WEI	9243JZ	1	
BAKKEVEEN	HOUTWAL	9243KC	14	
BAKKEVEEN	J VD WIELENWEI	9243SG	1	
BAKKEVEEN	J VD WIELENWEI	9243SH	2	
BAKKEVEEN	J VD WIELENWEI	9243SH	12	
BAKKEVEEN	J VD WIELENWEI	9243SH	14	
BAKKEVEEN	J VD WIELENWEI	9243SG	25	
BAKKEVEEN	KREILEN	9243WC	8	
BAKKEVEEN	LEIDK	9243WH	1	
BAKKEVEEN	LEIDK	9243WH	2	
BAKKEVEEN	LEIDK	9243WH	3	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	3	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	5	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	8	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	10	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	11	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	12	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	19	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	20	
BAKKEVEEN	MANDEFJILD	9243SC	21	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JW	1	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JX	8	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JW	10	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JW	15	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JX	18	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JW	19	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JX	23	
BAKKEVEEN	MANDEWYK	9243JX	33	
BAKKEVEEN	MJUMSTER WEI	9243SK	22	
BAKKEVEEN	MJUMSTER WEI	9243SK	30	
BAKKEVEEN	MJUMSTER WEI	9243SK	37	
BAKKEVEEN	MJUMSTER WEI	9243SK	39	
BAKKEVEEN	MJUMSTER WEI	9243SK	51	
BAKKEVEEN	NYE DRINTSE WEI	9243SE	3	
BAKKEVEEN	NYE DRINTSE WEI	9243SE	4	
BAKKEVEEN	NYE DRINTSE WEI	9243SE	6	
BAKKEVEEN	NYEFEANSTERWEI	9243WB	3	
BAKKEVEEN	NYEFEANSTERWEI	9243WB	4	
BAKKEVEEN	NYEFEANSTERWEI	9243WB	5	
BAKKEVEEN	SLOTLN	9243SK	1	
BAKKEVEEN	VERL SCHEIDINGSWG	9243SL	1	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	6	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	9	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	10	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	12	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	14	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	15	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	16	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	18	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	20	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	32	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	34	
BEETSTERZWAAG	BEETSTERWG	9244GC	36	
BEETSTERZWAAG	KERKEPAD W	9244GD	2	
BEETSTERZWAAG	KERKEPAD W	9244GD	7	
BEETSTERZWAAG	KERKEPAD W	9244GD	8	
BEETSTERZWAAG	KOEFENNE	9244GA	3	
BEETSTERZWAAG	V HARINXMAWG	9244CJ	4	
BEETSTERZWAAG	V HARINXMAWG	9244CJ	7	
FRIESCHEPALEN	Boskdobbe		2	
FRIESCHEPALEN	BOSKDOBBE	9249NR	6	
FRIESCHEPALEN	BOSKDOBBE	9249NR	13	
FRIESCHEPALEN	DE SLUS	9249NC	8	
FRIESCHEPALEN	DE SLUS	9249NC	20	
FRIESCHEPALEN	HEARSTERWEI	9249NA	2	A
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	15	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	17	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	25	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	27	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	31	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	33	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249ND	35	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249NE	38	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249NE	40	
FRIESCHEPALEN	KROMHOEK	9249NE	42	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	4	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	5	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	6	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	7	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	9	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	13	
FRIESCHEPALEN	T TOLHEK	9249NW	17	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NT	22	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NT	26	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NT	30	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NV	46	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NV	48	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NV	62	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NV	64	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NV	66	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NS	75	
FRIESCHEPALEN	TOLHEKSLN	9249NS	81	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	2	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	3	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	4	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	6	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	7	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	8	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	9	
GORREDIJK	ALDE SNGL	8401BG	10	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
GORREDIJK	DE LEIJEN		13	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BB	12	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BB	14	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AX	15	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AX	23	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AX	27	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BB	34	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AX	39	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AZ	71	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401AZ	73	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BA	79	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BA	81	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BA	89	
GORREDIJK	DE LEYEN	8401BA	93	
GORREDIJK	DE TSJOELE	8401BE	3	
GORREDIJK	DE TSJOELE	8401BE	6	
GORREDIJK	DE TSJOELE	8401BE	10	
GORREDIJK	DE TSJOELE	8401BE	11	
GORREDIJK	DEKEMALN	8401BC	1	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	1	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	5	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	9	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	11	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	13	
GORREDIJK	DWERSFEART	8401BD	17	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BH	25	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	28	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BH	31	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	34	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	40	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	42	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	46	
GORREDIJK	HEGEDK	8401BK	48	
GORREDIJK	NYEWEI	8401AL	87	
GORREDIJK	STATIONSWG	8401DN	101	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JE	1	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JE	5	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JE	6	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JE	7	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JE	11	
HEMRIK	BINNENWEI	8409JJ	69	
HEMRIK	BY DE LEYWEI	8409CW	125	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CP	21	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CP	25	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CP	26	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CP	29	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CR	31	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CR	33	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CR	34	
HEMRIK	COMPAGNONSFEART	8409CS	40	
HEMRIK	DE MANEGE	8409JP	27	
HEMRIK	E PIERSWEI	8409JW	45	
HEMRIK	POASEN	8409CL	15	
HEMRIK	POASEN	8409CL	19	
HEMRIK	POASEN	8409CL	23	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
HEMRIK	SPARJEBURD	8409CK	2	
HEMRIK	T HARKESWEI	8409CM	45	
HEMRIK	T HARKESWEI	8409CM	46	
HEMRIK	T HARKESWEI	8409CN	58	
HEMRIK	T HARKESWEI	8409CN	62	
HEMRIK	T HARKESWEI	8409CN	68	
JONKERSLAN	BONTEBOKSLN	8403BD	4	
JONKERSLAN	DE NYE SLEAT	8403BE	3	
JONKERSLAN	DE NYE SLEAT	8403BE	4	
JONKERSLAN	DE NYE SLEAT	8403BE	9	
JONKERSLAN	DE NYE SLEAT	8403BE	11	
JONKERSLAN	DE NYE SLEAT	8403BE	13	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BA	1	A
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BA	4	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BA	14	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BA	16	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BA	17	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	26	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	31	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	32	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	36	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	38	
JONKERSLAN	FUGELSANG	8403BB	40	
JONKERSLAN	LANGEWYK	8403BG	9	
JONKERSLÂN	FUGELSANG		4	
LANGEZWAAG	ALDE IE	8404BR	1	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BJ	12	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	13	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	14	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	15	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	16	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	23	
LANGEZWAAG	BOERESTREEK	8404BK	25	
LANGEZWAAG	DE PLASSE		2	
LANGEZWAAG	DE PLASSE	8404BP	6	
LANGEZWAAG	DE PLASSE	8404BR	8	
LANGEZWAAG	DE PLASSE	8404BR	14	
LANGEZWAAG	DE PLASSE	8404BP	15	
LANGEZWAAG	DE PLASSE	8404BP	19	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GB	2	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GB	4	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GB	8	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GA	11	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GA	37	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GC	72	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GC	74	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GD	90	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GD	98	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GD	100	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GD	112	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GD	116	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	124	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	128	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	136	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	138	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	142	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	144	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	146	
LANGEZWAAG	HEGEDK	8404GE	160	
LANGEZWAAG	HEGEDYK		48	
LANGEZWAAG	KLIDZE RJOCHT	8404BS	1	
LANGEZWAAG	KLIDZE RJOCHT	8404BS	3	
LANGEZWAAG	KLIDZE RJOCHT	8404BS	5	
LANGEZWAAG	KLIDZE RJOCHT	8404BS	7	
LANGEZWAAG	L EIN	8404BN	4	
LANGEZWAAG	L EIN	8404BN	5	
LANGEZWAAG	L EIN	8404BN	6	
LANGEZWAAG	L EIN	8404BN	8	
LANGEZWAAG	LANG' EIN		3	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BL	4	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BL	8	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BM	23	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BM	24	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BM	25	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BM	27	
LANGEZWAAG	LYTSE WYNGAERDEN	8404BM	37	
LANGEZWAAG	T SKEANE EIN	8404GG	7	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	1	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	3	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	7	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	9	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	11	
LIPPENHUIZEN	BOERESTREEK	8408JD	19	
LIPPENHUIZEN	BUTEWEI	8408HC	24	
LIPPENHUIZEN	BUTEWEI	8408HC	28	
LIPPENHUIZEN	BUTEWEI	8408HC	41	
LIPPENHUIZEN	BUTEWEI	8408HC	45	
LIPPENHUIZEN	BUTEWEI	8408JD	59	
LIPPENHUIZEN	COMPAGNONSFEART	8408CC	2	
LIPPENHUIZEN	COMPAGNONSFEART	8408CC	3	
LIPPENHUIZEN	COMPAGNONSFEART	8408CD	6	
LIPPENHUIZEN	DE BUORREN	8408HG	12	
LIPPENHUIZEN	DE BUORREN	8408HR	158	
LIPPENHUIZEN	HEIDEREED	8408HD	5	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	2	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	4	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	8	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	12	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	18	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	22	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	24	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	26	
LIPPENHUIZEN	SINGEL	8408CA	30	
LIPPENHUIZEN	SLUSLN	8408CB	1	
LIPPENHUIZEN	SLUSLN	8408CB	3	
LIPPENHUIZEN	SWEACHSTERWEI	8408HE	2	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	1	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	2	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	3	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	4	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	12	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	13	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CE	14	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CG	17	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CG	24	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CG	25	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	30	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	33	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	34	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	35	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	36	
LIPPENHUIZEN	T HARKESWEI	8408CH	40	
LIPPENHUIZEN	TRYEHOEK	8408HA	11	
LIPPENHUIZEN	TRYEHOEK	8408HB	20	
LIPPENHUIZEN	TRYEHOEK	8408HB	25	
LUXWOUDE	DE OPSLACH	8405BW	24	
LUXWOUDE	DE WYNGAERDEN	8405BT	3	
LUXWOUDE	DE WYNGAERDEN	8405BT	7	
LUXWOUDE	DE WYNGAERDEN	8405BT	12	
LUXWOUDE	DE WYNGAERDEN	8405BT	14	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GR	1	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GT	10	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GV	26	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GV	28	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GV	54	
LUXWOUDE	HEGEDK	8405GV	58	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	2	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	3	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	4	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	6	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	7	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	8	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	10	
LUXWOUDE	LUKSTER HEAWEI	8405BX	11	
LUXWOUDE	NYE LN	8405BP	2	
LUXWOUDE	NYE LN	8405BP	4	
LUXWOUDE	NYE LN	8405BP	8	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VA	8	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VA	10	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VA	11	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VA	17	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VA	22	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VB	38	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	55	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	69	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	87	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	88	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	91	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VC	92	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	95	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	98	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	107	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	108	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	110	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	111	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	115	
NIJ BEETS	D NIEUWENHUISWG	9245VD	119	
NIJ BEETS	GEAREN	9245VE	2	
NIJ BEETS	GEAREN	9245VE	3	
NIJ BEETS	GEAREN	9245VE	6	
NIJ BEETS	GEAREN	9245VE	7	
NIJ BEETS	GEAWEI	9245HA	2	
NIJ BEETS	GEAWEI	9245HA	7	
NIJ BEETS	GEAWEI	9245HA	22	
NIJ BEETS	GEAWEI	9245HA	24	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	1	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	2	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	4	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	6	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	9	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	10	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	12	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	13	
NIJ BEETS	JANSSEN STICHTING	9245VJ	14	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	1	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	5	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	9	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	15	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	16	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	18	
NIJ BEETS	KANAELWEI N	9245VK	42	
NIJ BEETS	KANAELWEI SUD	9245HD	9	
NIJ BEETS	KANAELWEI SUD	9245HD	10	
NIJ BEETS	KR SWYNSWEI	9245HC	17	
NIJ BEETS	KR SWYNSWEI	9245HC	18	
NIJ BEETS	KR SWYNSWEI	9245HD	23	
NIJ BEETS	KR SWYNSWEI	9245HD	28	
NIJ BEETS	LEGEWEI	9245VH	6	
NIJ BEETS	LEGEWEI	9245VH	11	
NIJ BEETS	LEGEWEI	9245VH	14	
NIJ BEETS	LEGEWEI	9245VH	16	
NIJ BEETS	LEPPEDYK		11	
NIJ BEETS	PRIKKEWEI	9245HS	8	
NIJ BEETS	PRIKKEWEI	9245HT	24	
NIJ BEETS	PRIKKEWEI	9245HV	42	
NIJ BEETS	PRIKKEWEI	9245HV	44	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	4	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	5	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	12	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	13	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	15	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	16	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	19	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	20	
NIJ BEETS	RIPEN	9245VG	21	
NIJ BEETS	SWYNSWEI	9245HE	5	
NIJ BEETS	SWYNSWEI	9245HG	30	
NIJ BEETS	SWYNSWEI	9245HG	31	
NIJ BEETS	TOLHEKBUURT	9245HX	4	
NIJ BEETS	TOLHEKBUURT	9245HX	6	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
NIJ BEETS	TOLHEKBUURT	9245HX	19	
NIJ BEETS	TOLHEKBUURT	9245HX	20	
OLTERTERP	ACHTERWEI	9246TL	1	
OLTERTERP	ACHTERWEI	9246TL	2	
OLTERTERP	ACHTERWEI	9246TL	3	
OLTERTERP	ACHTERWEI	9246TL	9	
OLTERTERP	ALDHOF	9246TM	1	
OLTERTERP	ALDHOF	9246TM	2	
OLTERTERP	ALDHOF	9246TM	5	
OLTERTERP	ALDHOF	9246TM	7	
OLTERTERP	HEIDEHUZEN	9246WJ	2	
OLTERTERP	HEIDEHUZEN	9246WJ	5	
OLTERTERP	HEIDEHUZEN	9246WJ	7	
OLTERTERP	POOSTWG	9246WK	1	
OLTERTERP	V HARINXMAWG	9246TL	23	
SIEGERSWOUDE	BEAKENDK	9248WP	2	
SIEGERSWOUDE	BEAKENDK	9248WP	6	
SIEGERSWOUDE	BEAKENDK	9248WP	8	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	1	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	3	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KW	8	A
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KW	8	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KW	10	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	11	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KW	12	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	15	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	17	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	19	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KT	21	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KX	26	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KX	26	A
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KV	27	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KV	39	
SIEGERSWOUDE	BINNENWEI	9248KV	51	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	4	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	5	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	6	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	16	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	20	
SIEGERSWOUDE	BREMERWEI	9248SH	24	
SIEGERSWOUDE	DWARSWYK	9248SG	1	
SIEGERSWOUDE	DWARSWYK	9248SG	5	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SK	2	A
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SK	4	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SL	6	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SL	8	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SL	10	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SM	36	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SL	37	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SM	38	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SN	42	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SM	43	
SIEGERSWOUDE	FOARWURK	9248SM	45	
SIEGERSWOUDE	KLAUWERTSWEI	9248SE	2	
SIEGERSWOUDE	KLAUWERTSWEI	9248SE	6	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
SIEGERSWOUDE	KLAUWERTSWEI	9248SE	8	
SIEGERSWOUDE	KLAUWERTSWEI	9248SE	12	
SIEGERSWOUDE	KLAUWERTSWEI	9248SE	24	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SZ	2	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SZ	4	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SZ	6	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SX	7	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SX	9	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SX	15	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SZ	24	
SIEGERSWOUDE	LANGPAED	9248SZ	32	
SIEGERSWOUDE	MIDDENWEI	9248SJ	4	
SIEGERSWOUDE	MIDDENWEI	9248SJ	9	
SIEGERSWOUDE	MIDDENWEI	9248SJ	13	
SIEGERSWOUDE	MIDDENWEI	9248SJ	15	
SIEGERSWOUDE	SKIEPPEDRIFT	9248SW	2	
SIEGERSWOUDE	SKIEPPEDRIFT	9248SW	3	
SIEGERSWOUDE	TAEYEWYK	9248SP	1	
SIEGERSWOUDE	TAEYEWYK	9248SP	4	
SIEGERSWOUDE	UTHOF	9248KS	16	
SIEGERSWOUDE	V AKENWEI	9248SR	19	
SIEGERSWOUDE	WASKMERWEI	9248SN	1	
SIEGERSWOUDE	WASKMERWEI	9248SN	2	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AD	6	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AD	12	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AD	16	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AD	20	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AE	36	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	39	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	48	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	50	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	52	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	54	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	58	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	66	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	68	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	70	
TERWISPEL	ALDE DK	8407AG	76	
TERWISPEL	ALDE HIEMEN		1	
TERWISPEL	ALDE HIEMEN	8407EL	3	
TERWISPEL	BUTEWEI	8407EA	4	
TERWISPEL	BUTEWEI	8407EA	6	
TERWISPEL	BUTEWEI	8407EA	23	
TERWISPEL	BUTEWEI	8407EA	25	
TERWISPEL	DE DUKER	8407AD	3	
TERWISPEL	DE DUKER	8407AB	4	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EE	1	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EE	6	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EE	10	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EE	18	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EE	20	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EG	29	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EG	33	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EG	37	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EG	38	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
TERWISPEL	DE STREEK	8407EG	45	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EK	70	
TERWISPEL	DE STREEK	8407EK	101	
TERWISPEL	DE VONKEN	8407EC	1	
TERWISPEL	DE VONKEN	8407EC	3	
TERWISPEL	DE VONKEN	8407EC	10	
TERWISPEL	DE VONKEN	8407EC	12	
TERWISPEL	DE VONKEN	8407EC	14	
TERWISPEL	DE WALDEN	8407EB	4	
TERWISPEL	DE WALDEN	8407EB	8	
TERWISPEL	GRIENE DK	8407AA	2	
TERWISPEL	GRIENE DK	8407AA	5	
TERWISPEL	GRIENE DK	8407AA	6	
TERWISPEL	HARNEMOUNE	8407AC	2	
TERWISPEL	KOAIBOSK	8407ED	1	
TERWISPEL	KOAIBOSK	8407ED	3	
TERWISPEL	KOAIBOSK	8407ED	10	
TERWISPEL	KOLDERVEEN	8407EN	8	
TERWISPEL	KOLDERVEEN	8407EN	11	
TERWISPEL	MOUWEWEI	8407AH	1	
TERWISPEL	MOUWEWEI	8407AH	3	
TERWISPEL	MOUWEWEI	8407AH	5	
TERWISPEL	MOUWEWEI	8407AH	10	
TERWISPEL	SEAGERY	8407AJ	3	
TERWISPEL	SEAGERY	8407AJ	5	
TERWISPEL	SEAGERY	8407AJ	6	
TERWISPEL	SEAGERY	8407AJ	7	
TERWISPEL	SEAGERY	8407AJ	11	
TERWISPEL	SKEANEPAED		3	
TERWISPEL	SKEANEPAED		5	
TERWISPEL	SKEANEPAED		1	
TERWISPEL	TOLHUSTERLEANE		15	
TIJNJE	BREGELN	8406EA	11	
TIJNJE	DE RAKKEN	8406AT	1	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	7	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	10	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	11	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	15	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	17	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	19	
TIJNJE	DE WARREN	8406AG	21	
TIJNJE	DE WISPEL	8406AZ	4	
TIJNJE	DE WISPEL	8406AZ	5	
TIJNJE	DE WISPEL	8406AZ	8	
TIJNJE	DE WISPEL	8406AZ	10	
TIJNJE	DE WISPEL	8406AZ	14	
TIJNJE	FARSKEWEI	8406AE	8	
TIJNJE	FARSKEWEI	8406AE	10	
TIJNJE	HANEBUERT	8406AS	1	
TIJNJE	HANEBUERT	8406AS	5	
TIJNJE	HEAWEI	8406AW	32	
TIJNJE	HEAWEI	8406AW	38	
TIJNJE	HEAWEI	8406AW	40	
TIJNJE	HEAWEI	8406AW	44	
TIJNJE	POLDERDK	8406AR	1	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
TIJNJE	POLDERDK	8406AR	3	
TIJNJE	POLDERDK	8406AR	6	
TIJNJE	POLDERDK	8406AR	7	
TIJNJE	RIPERWALDEN	8406ET	1	
TIJNJE	RIPERWALDEN	8406ET	3	
TIJNJE	RIPERWALDEN	8406ET	4	
TIJNJE	RIPERWALDEN	8406ET	5	
TIJNJE	RIPERWALDEN	8406ET	6	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AJ	24	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	27	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AK	44	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	58	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	66	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	70	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	74	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	74	A
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	78	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	80	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	82	
TIJNJE	RIPERWEI	8406AL	84	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AN	8	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AN	10	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AN	12	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AN	16	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AN	18	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AP	20	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AP	22	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AP	28	
TIJNJE	ROLBREGEDK	8406AP	30	
TIJNJE	ULESPRONG	8406AH	1	
TIJNJE	ULESPRONG	8406AH	12	
TIJNJE	ULESPRONG	8406AH	21	
TIJNJE	ULESPRONG	8406AH	23	
TIJNJE	WARREWEI	8406AA	25	
TIJNJE	WARREWEI	8406AA	27	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	29	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	35	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	41	
TIJNJE	WARREWEI	8406AC	50	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	56	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	60	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	62	
TIJNJE	WARREWEI	8406AD	64	
URETERP	BEAKENDK	9247WN	18	
URETERP	BEAKENDK	9247WN	21	A
URETERP	BEAKENDK	9247WN	21	
URETERP	BOERESTREEK	9247CC	2	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	5	
URETERP	BOERESTREEK	9247CC	8	
URETERP	BOERESTREEK	9247CC	10	
URETERP	BOERESTREEK	9247CC	18	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	21	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	23	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	29	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	33	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	39	
URETERP	BOERESTREEK	9247CB	43	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	3	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	4	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	14	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	15	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	16	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	17	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	18	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	19	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	20	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	24	
URETERP	BUTEWEI	9247WL	27	
URETERP	DE FEART	9247CK	3	
URETERP	DE FEART	9247CK	7	
URETERP	DE FEART	9247CP	10	
URETERP	DE FEART	9247CK	13	
URETERP	DE FEART	9247CP	18	
URETERP	DE FEART	9247CK	19	
URETERP	DE FEART	9247CP	30	
URETERP	DE FEART	9247CK	31	
URETERP	DE FEART	9247CP	32	
URETERP	DE FEART	9247CK	35	
URETERP	DE FEART	9247CP	36	
URETERP	DE FEART	9247CK	37	
URETERP	DE FEART	9247CP	38	
URETERP	DE FEART	9247CR	42	
URETERP	DE FEART	9247CK	47	
URETERP	DE FEART	9247CR	74	
URETERP	DE FEART	9247CL	75	
URETERP	DE FEART	9247CR	76	
URETERP	DE FEART	9247CR	82	
URETERP	DE FEART	9247CM	121	
URETERP	DE FEART	9247CN	149	
URETERP	DE FEART	9247CN	153	
URETERP	DE FEART	9247CN	161	
URETERP	LEIDK	9247CT	18	
URETERP	LEIDK	9247CT	27	
URETERP	LEIDK	9247CT	28	
URETERP	LIPOMWYK	9247CH	7	
URETERP	LIPOMWYK	9247CH	14	
URETERP	MOUNLN	9247CW	14	
URETERP	MOUNLN	9247CW	15	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	24	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	28	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	29	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	30	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	31	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	36	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	37	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	39	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	40	
URETERP	MOUNLN	9247CZ	43	
URETERP	OPGONG	9247TM	1	
URETERP	SCHANSWG	9247SE	1	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
URETERP	SCHANSWG	9247SE	2	
URETERP	SCHANSWG	9247SE	4	
URETERP	SCHANSWG	9247SE	8	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	36	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	37	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	38	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	39	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	40	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	42	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	43	
URETERP	SELMIEN EAST	9247TT	45	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	2	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	5	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	6	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	8	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	11	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	12	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	14	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	18	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	20	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	24	
URETERP	SELMIEN W	9247TS	29	
URETERP	SKIEPPELN	9247CA	2	
URETERP	SKOALLN	9247CS	28	
URETERP	TSJERKELN	9247CD	2	
URETERP	TSJERKELN	9247CD	33	
URETERP	WEIBUORREN	9247BB	4	
URETERP	WEIBUORREN	9247BB	6	
WIJNJEWOUDE	ALD DUERSWALD	9241WN	2	
WIJNJEWOUDE	ALD DUERSWALD	9241WN	4	
WIJNJEWOUDE	ALD DUERSWALD	9241WN	6	
WIJNJEWOUDE	ALD DUERSWALD	9241WN	8	
WIJNJEWOUDE	BISKOPSREED	9241WR	1	
WIJNJEWOUDE	BUTEWEI	9241WC	59	
WIJNJEWOUDE	BUTEWEI	9241WC	61	
WIJNJEWOUDE	BUTEWEI	9241WC	63	
WIJNJEWOUDE	COMPAGNONSFEART	9241HJ	53	
WIJNJEWOUDE	COMPAGNONSFEART	9241HK	78	
WIJNJEWOUDE	COMPAGNONSFEART	9241HK	79	
WIJNJEWOUDE	DUERSWALD	9241GX	2	
WIJNJEWOUDE	DUERSWALD	9241GX	4	
WIJNJEWOUDE	DUERSWALD	9241GW	5	
WIJNJEWOUDE	DUERSWALD	9241GX	12	
WIJNJEWOUDE	DUERSWALD	9241GW	15	
WIJNJEWOUDE	Hege Heide	9241WB	1	
WIJNJEWOUDE	HG HEIDE	9241WC	1	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GE	6	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GA	11	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GA	13	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GH	90	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GH	92	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GH	94	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GH	98	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GD	111	
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GD	119	

WOONPLAATS	STRAAT	POSTCODE	HUISNR	TOEVOEGING
WIJNJEWOUDE	MERKEBUORREN	9241GD	125	
WIJNJEWOUDE	MOSKOUWEI	9241WJ	6	
WIJNJEWOUDE	MOUNELEANE	9241WJ	11	
WIJNJEWOUDE	NYE HEAWEI	9241WB	5	
WIJNJEWOUDE	NYE HEAWEI	9241WB	8	
WIJNJEWOUDE	OPPERBUORREN	9241WL	2	
WIJNJEWOUDE	OPPERBUORREN	9241WL	3	
WIJNJEWOUDE	OPPERBUORREN	9241WL	4	
WIJNJEWOUDE	OPPERBUORREN	9241WL	6	
WIJNJEWOUDE	OPPERHAUDMARE	9241WD	1	
WIJNJEWOUDE	PETERSBURG	9241WK	30	
WIJNJEWOUDE	STRIPE	9241GZ	30	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HL	83	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HL	86	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HM	89	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HM	91	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HM	96	
WIJNJEWOUDE	T HARKESWEI	9241HM	101	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HD	20	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HD	30	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HD	32	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HD	34	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HB	37	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	42	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	44	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HC	45	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HC	47	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	48	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HC	55	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	60	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HC	67	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	68	
WIJNJEWOUDE	WEINTERP	9241HE	72	

Bijlage 4

Bijlage ambtshalve aanpassingen planverbeelding bestemmingsplan Buitengebied

De onderstaande afbeeldingen zijn fragmenten van de planverbeelding bestemmingsplan Buitengebied. Links het fragment uit het ontwerp, rechts het fragment zoals voorgesteld wordt voor vaststelling.

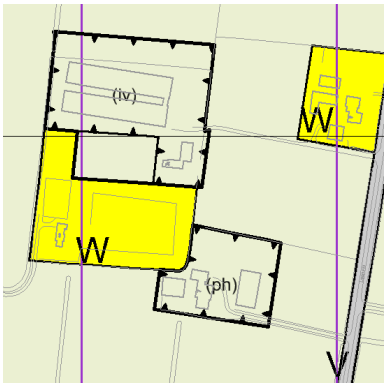

A_Ureterp Lipomwyk 7A, ontwerp

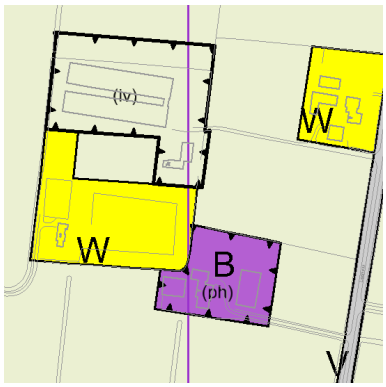

voorstel vaststelling

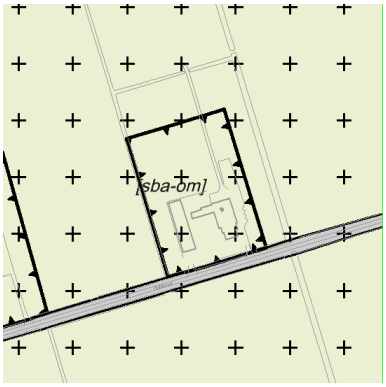

B_Siegerswoude Middenwei 13, ontwerp

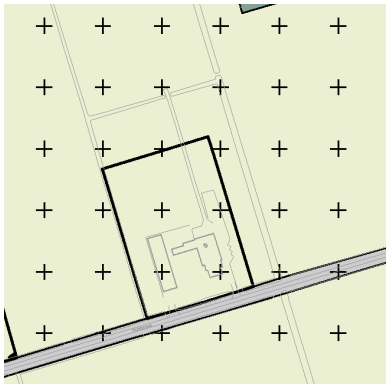

voorstel vaststelling

C_Tijnje, De Walden, ontwerp

voorstel vaststelling

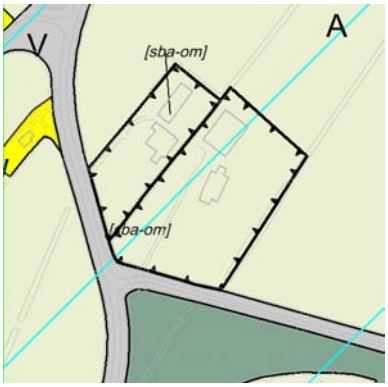

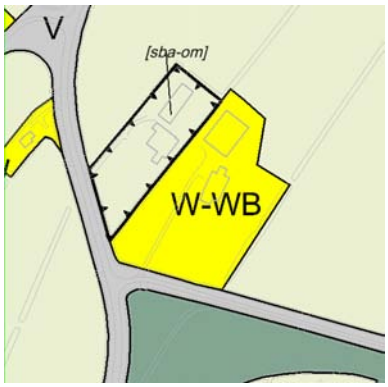

D_Nij Beets, Swynswei 31, ontwerp

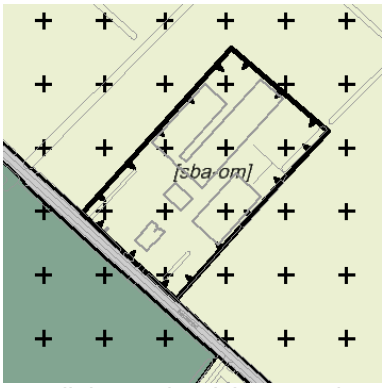

voorstel vaststelling

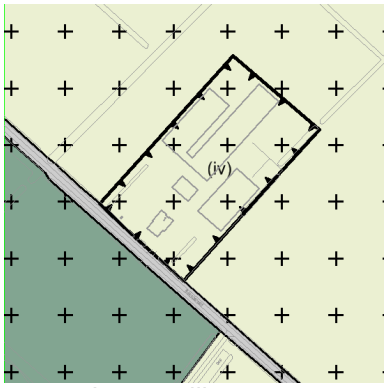

E_Wijnjewoude Biskopsreed 1 , ontwerp

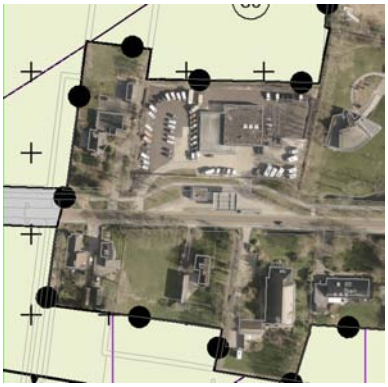

voorstel vaststelling

K_Ureterp Weibuorren 1, ontwerp

voorstel vaststelling

L_Terwispel Bûtewei 7, ontwerp

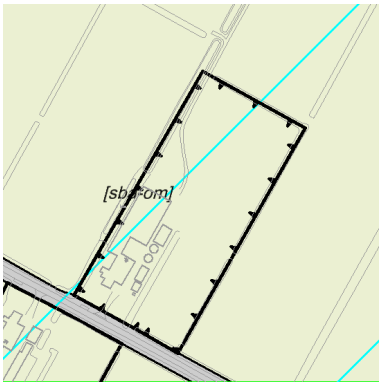

voorstel vaststelling

M_Nij Beets De Ripen 19, ontwerp

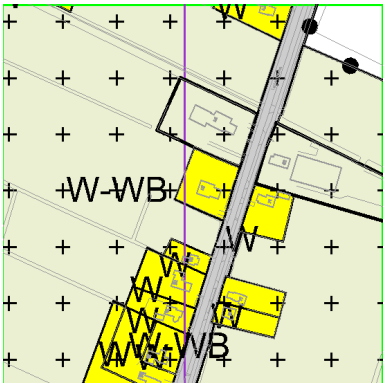

voorstel vaststelling

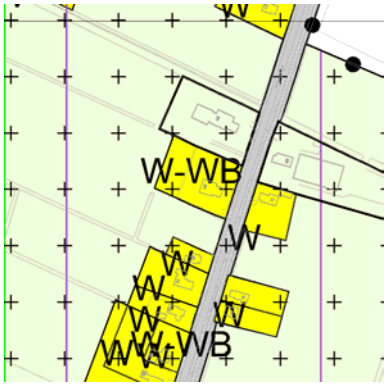

N_Frieschepalen Tolheksleane 48, ontwerp

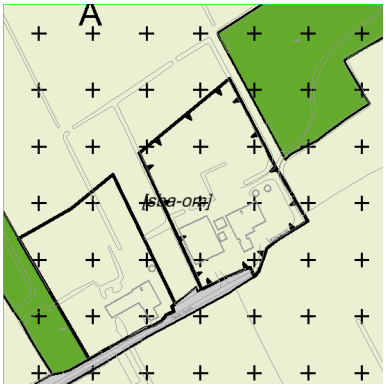

voorstel vaststelling

O_Olterterp Heidehuzen 7, ontwerp

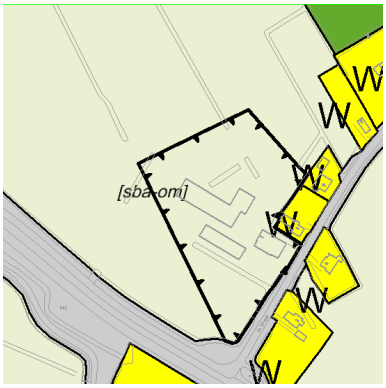

voorstel vaststelling

P_Terwispel De Streek 1, ontwerp

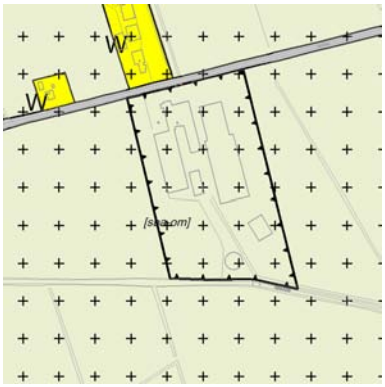

voorstel vaststelling

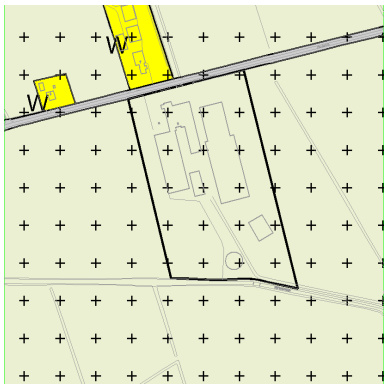

U_Bakkeveen Mandefjild 8, ontwerp

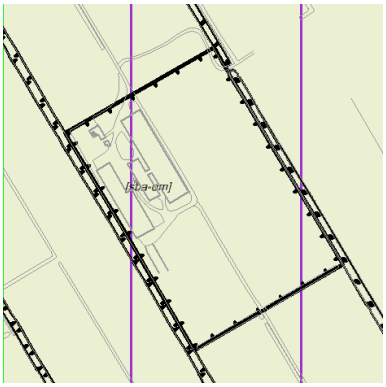

voorstel vaststelling

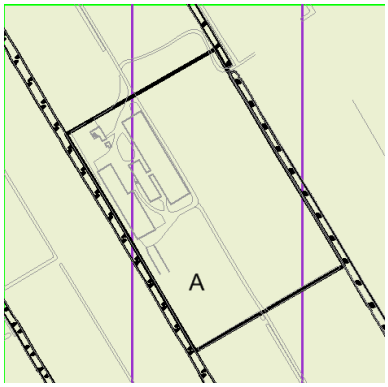

V_3ha_Hemrik Tjalling Harkeswei 50A, ontwerp

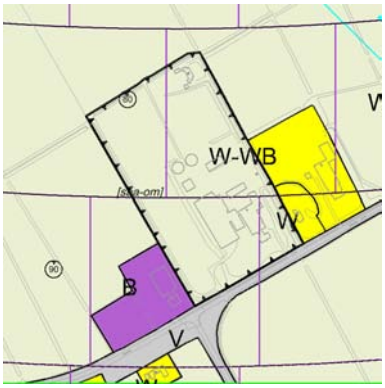

voorstel vaststelling

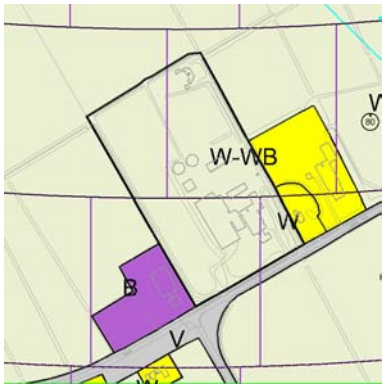

W_3ha_Ureterp Selmien West 9, ontwerp

voorstel vaststelling

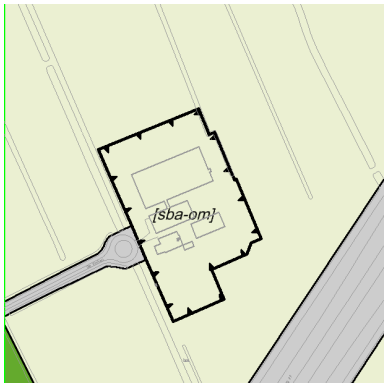

X_Terwispel De Vonken 10, ontwerp

voorstel vaststelling

Y_Hemrik Bûtewei 53, ontwerp

Z_Hemrik, Bûtewei 9a, ontwerp

voorstel vaststelling

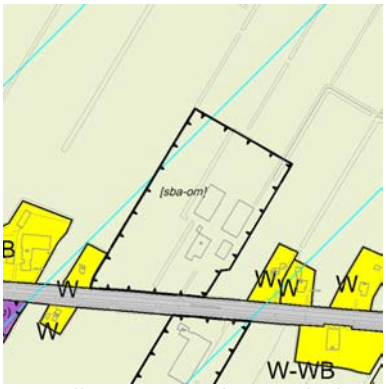

AA_Nij Beets D. Nieuwenhuisweg 98, ontwerp

voorstel vaststelling

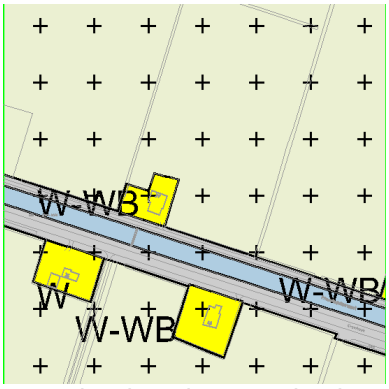

AB_Frieschepalen Kromhoek 27, ontwerp

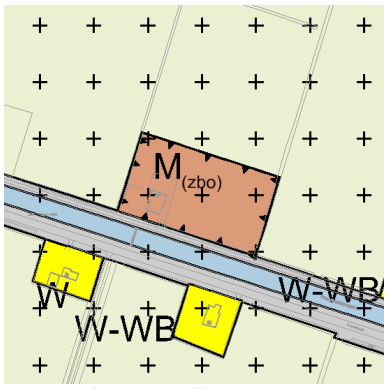

voorstel vaststelling

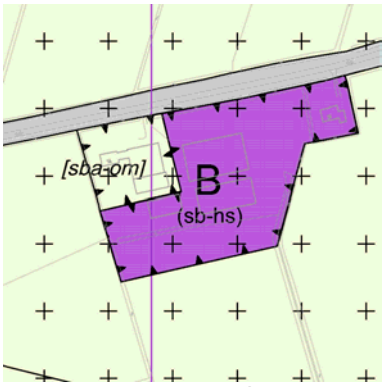

AG Ureterp De Mersken 14, Ontwerp

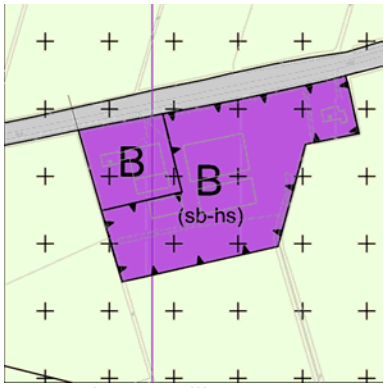

voorstel vaststelling

AL_Tijnje, Achterzijde Breewei

voorstel vaststelling

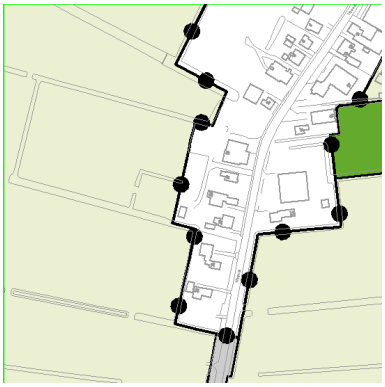
AM_Tijnje, Heawei, ontwerp

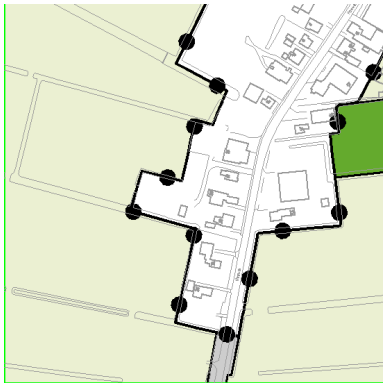
voorstel vaststelling

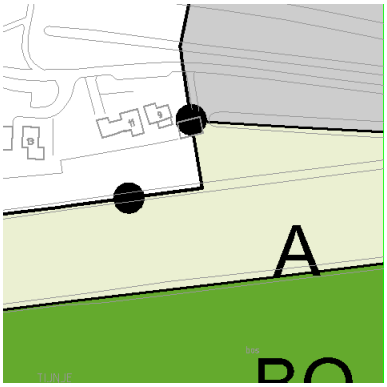

AN_Tijnje, De Wispel, ontwerp

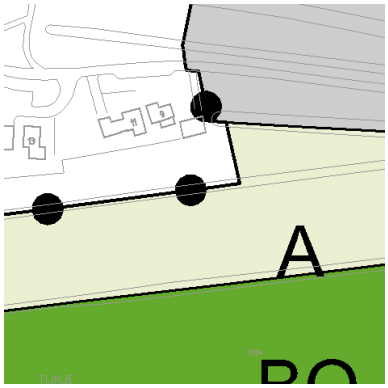

voorstel vaststelling

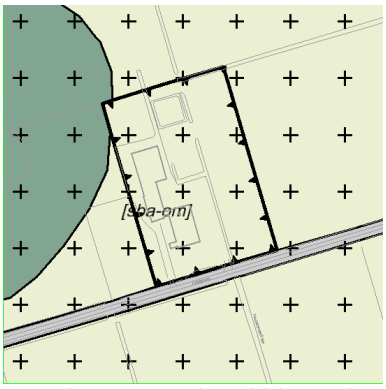

AO Siegerswoude Middenwei 9, ontwerp

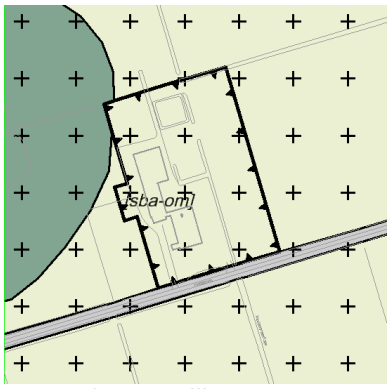

voorstel vaststelling

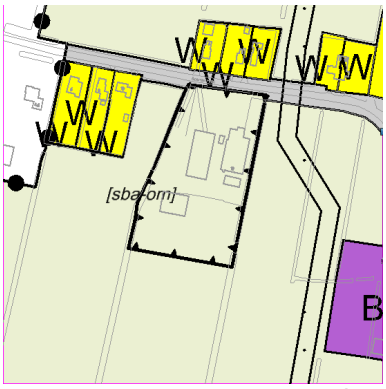

AP_Langezwaag Boerestreek 12, ontwerp

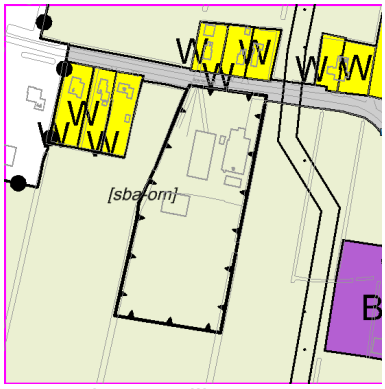

voorstel vaststelling

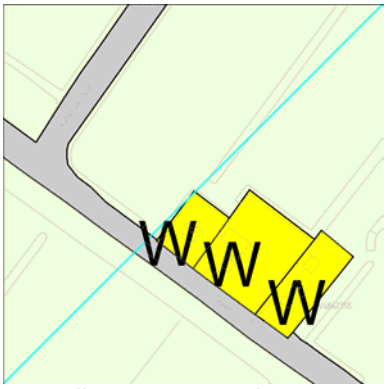

AQ_Nij Beets Geawei 12, ontwerp

voorstel vaststelling

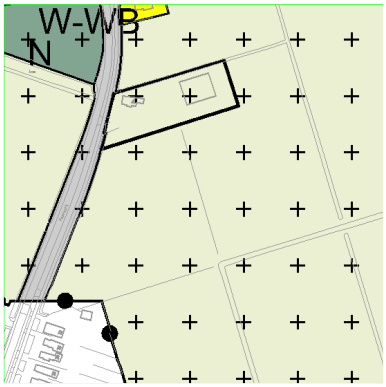

AR_Siegerswoude Foarwurk 34, ontwerp

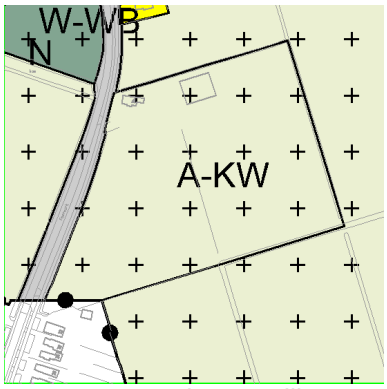

voorstel vaststelling

AS_Hemrik Binnenwei 105, ontwerp

voorstel vaststelling

AT_Lippenhuizen Tj Harkeswei 1, ontwerp

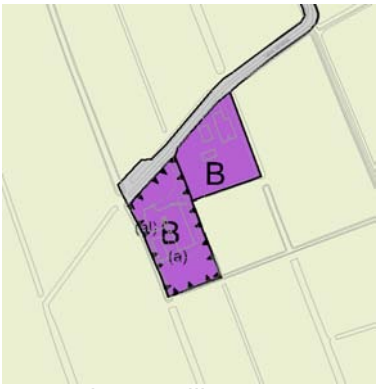

voorstel vaststelling

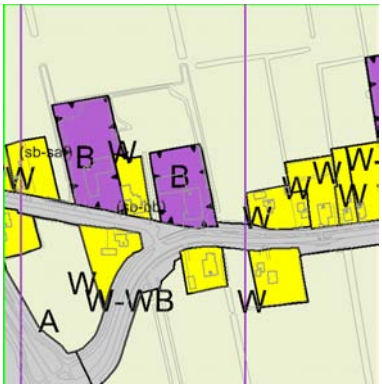

AU_Ureterp De Feart 19, ontwerp

voorstel vaststelling

AV_Opsterland, Warrewei nabij de Deelen, ontwerp

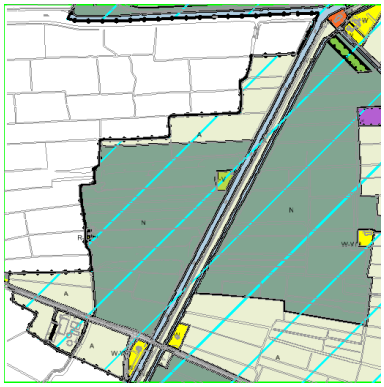

voorstel vaststelling

AV_Opsterland, Jan Evertswijk, Hemrik, ontwerp

voorstel vaststelling

AV_Opsterland, Jarig van der Wielenwei, ontwerp

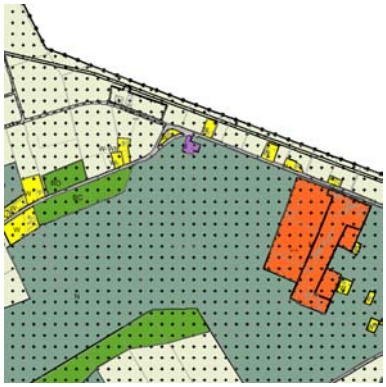

voorstel vaststelling

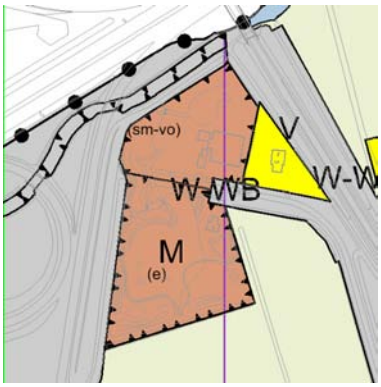

AW_Ureterp, De Feart 1-2, ontwerp

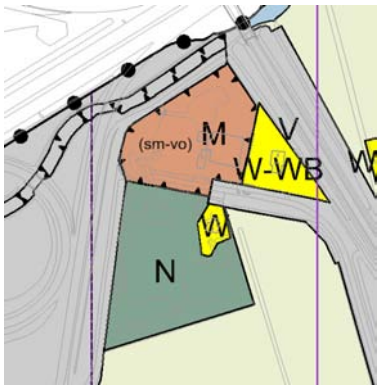

voorstel vaststelling

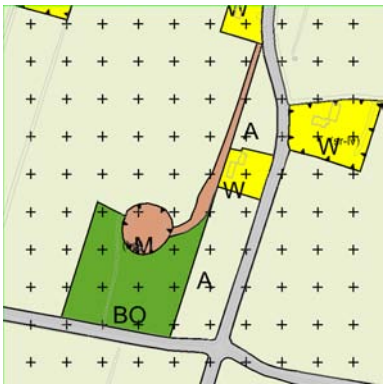

AX_Siegerswoude, Beakendyk, ontwerp

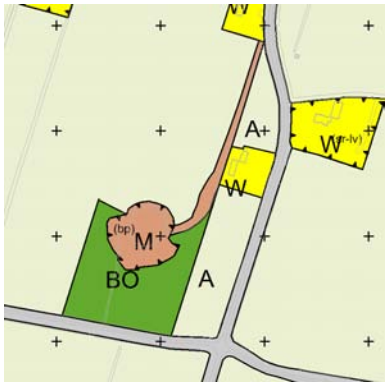

voorstel vaststelling

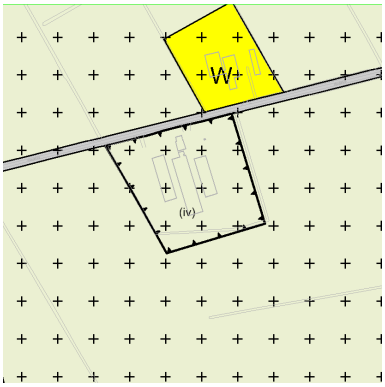

AY_Bakkeveen, Mandefjild 6, ontwerp

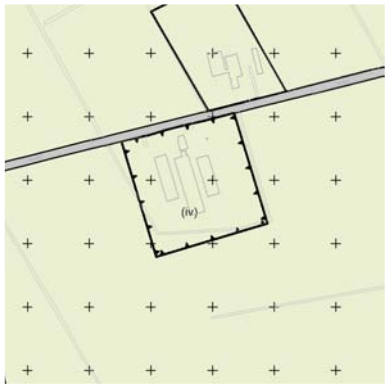

voorstel vaststelling

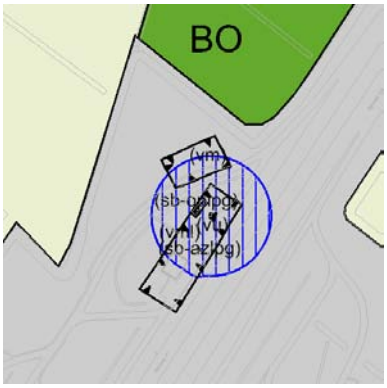

AZ_Tijnje, De Vonken ontwerp

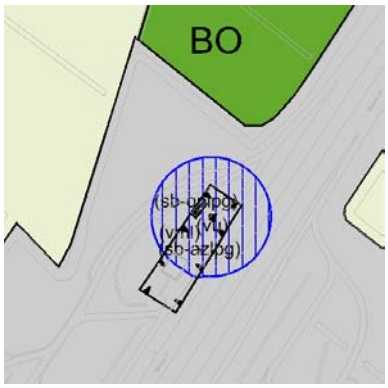

voorstel vaststelling

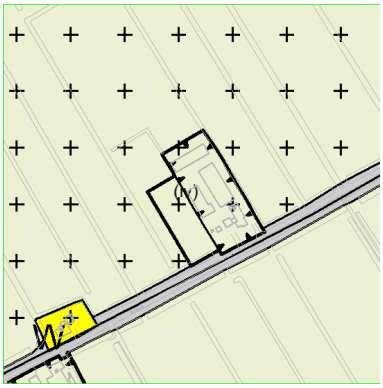

BA_ Lippenhuizen, Bûtewei 57, ontwerp

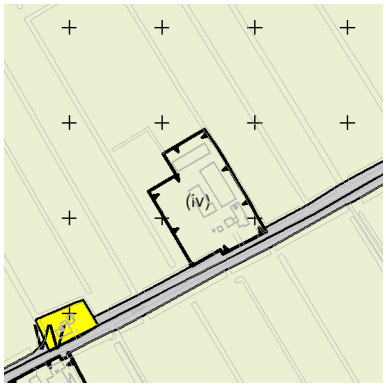

voorstel vaststelling

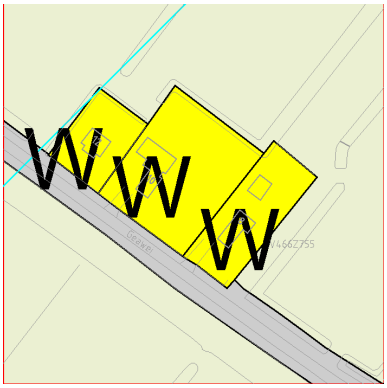

BB_Nij Beets Geawei 12, ontwerp

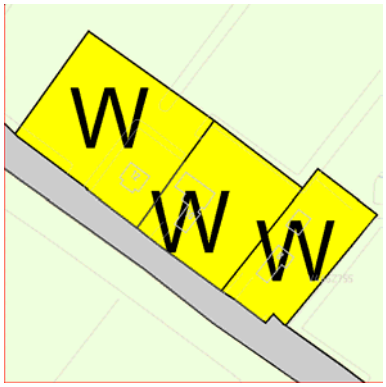

voorstel vaststelling

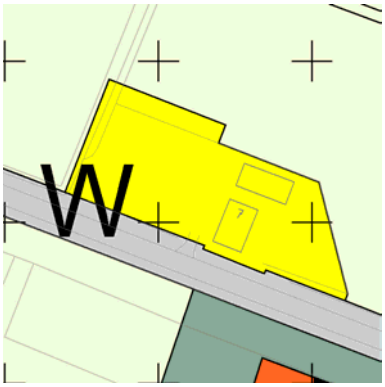

BC_Bakkeveen J vd Wielenwei 7, ontwerp

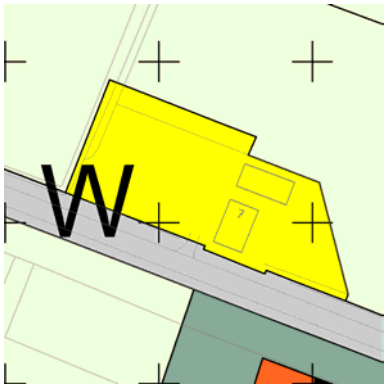

voorstel vaststelling

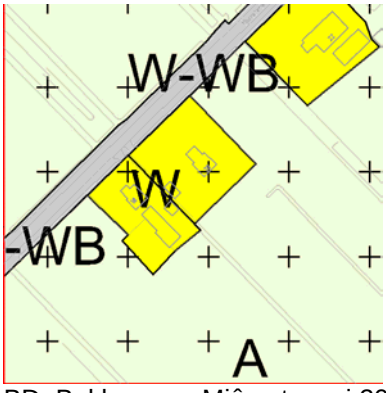

BD_Bakkeveen, Mjûmsterwei 20, ontwerp

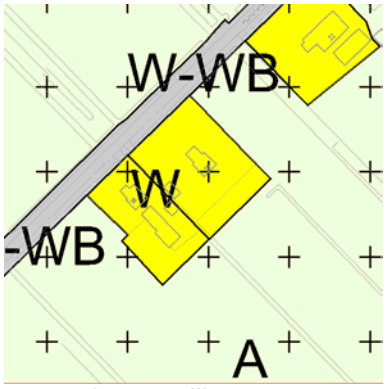

voorstel vaststelling

BE_Nij Beets, D. Nieuwenhuisweg 73, ontwerp

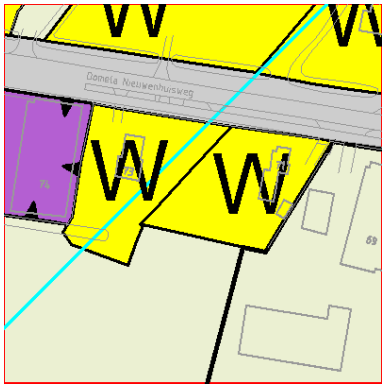

voorstel vaststelling

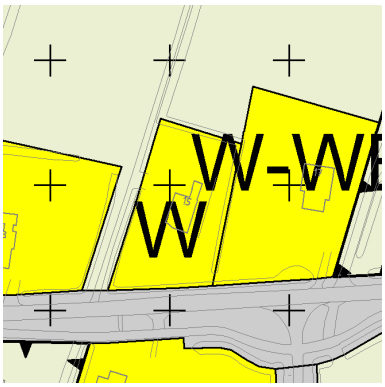

BF_Frieschepalen 't Tolhek 15, ontwerp

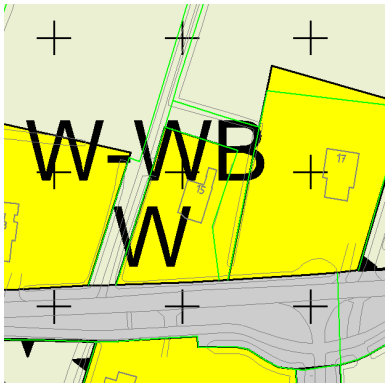

voorstel vaststelling

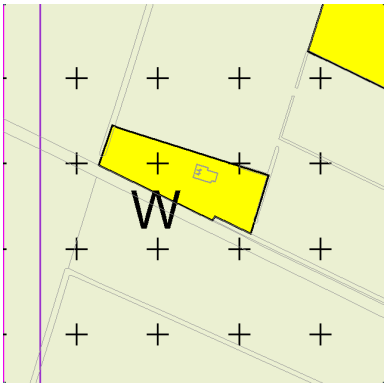

BG_Frieschepalen Tolheksleane 44, ontwerp

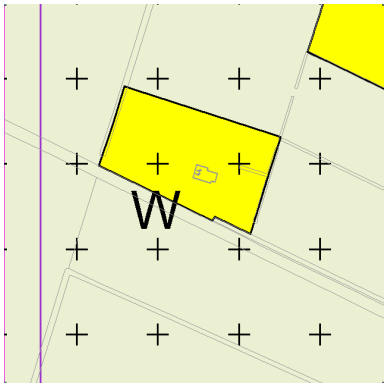

voorstel vaststelling

BH_Gorredijk Tsjoele 2A, ontwerp

voorstel vaststelling

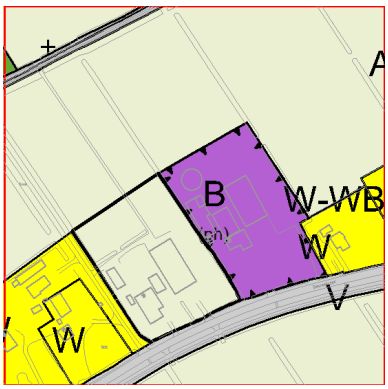

BI_Hemrik Boerestreek 21, ontwerp

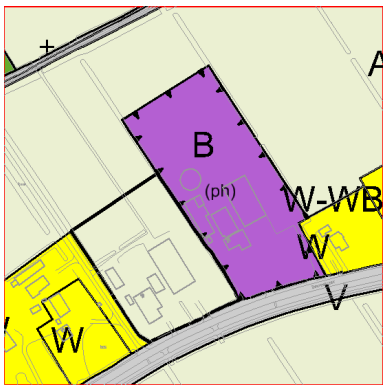

voorstel vaststelling

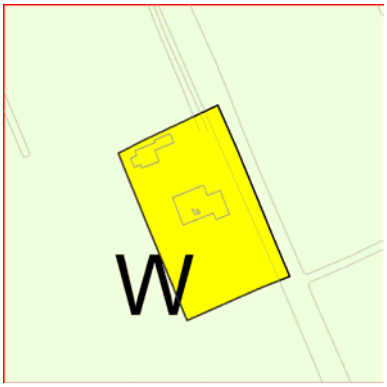

BJ_Jonkerslân Sing Sang 1A, ontwerp

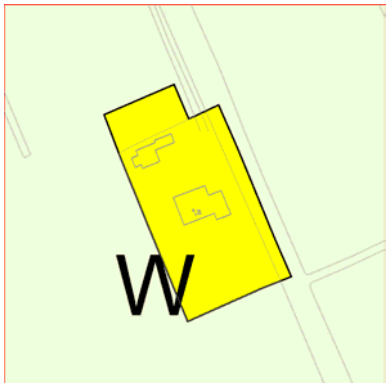

voorstel vaststelling

BK_Langezwaag Boerestreek 11, ontwerp

voorstel vaststelling

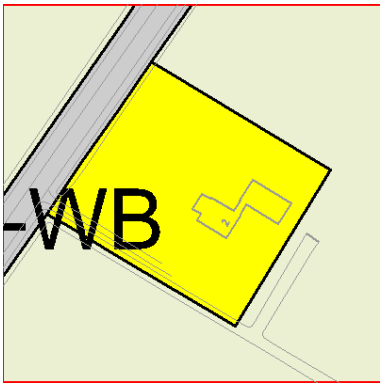

BL_Langezwaag De Plasse 2, ontwerp

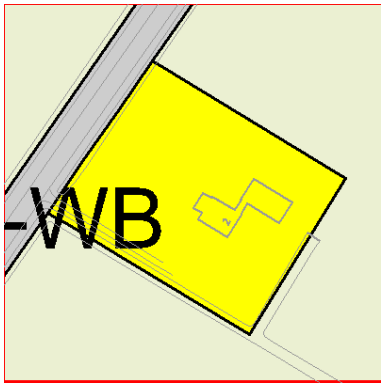

voorstel vaststelling

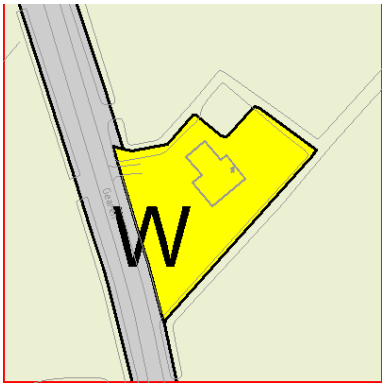

BM_Nij Beets Geawei 4, ontwerp

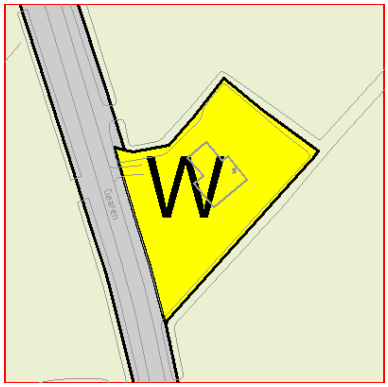

voorstel vaststelling

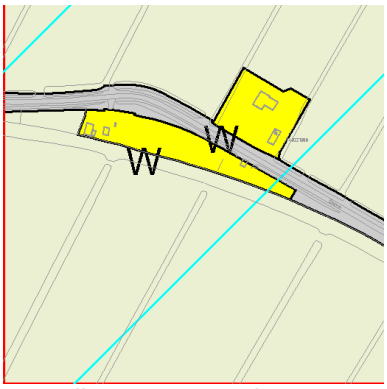

BN_Nij Beets Geawei 5, ontwerp

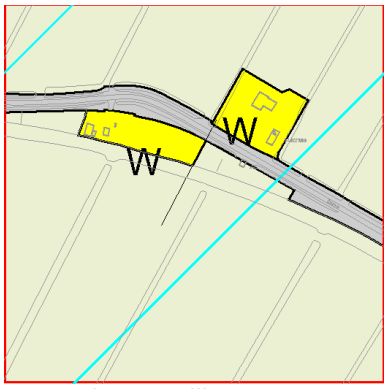

voorstel vaststelling

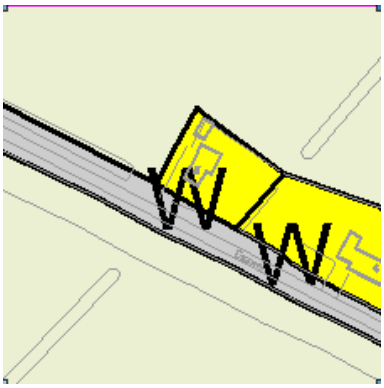

BO_Nij Beets Geawei 6, ontwerp

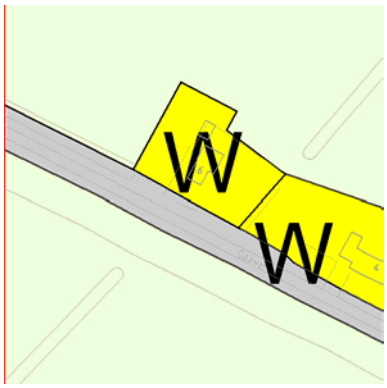

voorstel vaststelling

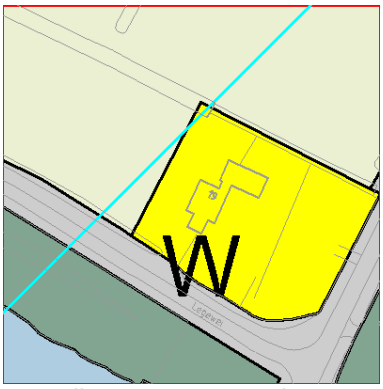

BP_Nij Beets Swynswei 19, ontwerp

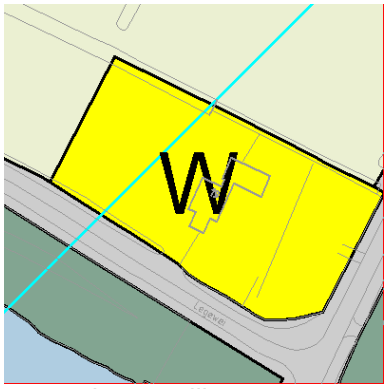

voorstel vaststelling

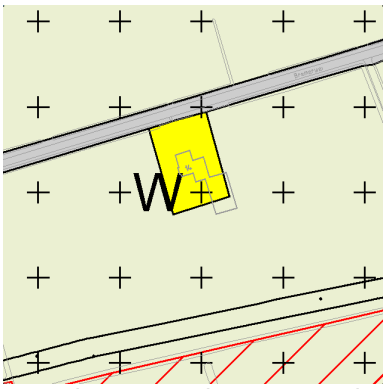

BQ_Siegerswoude Bremerwei 14, ontwerp

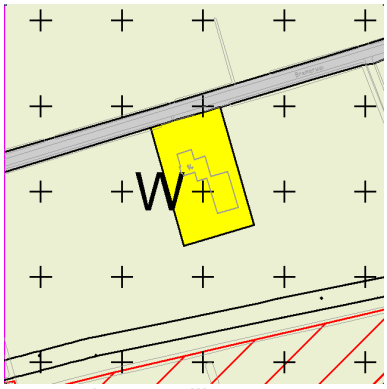

voorstel vaststelling

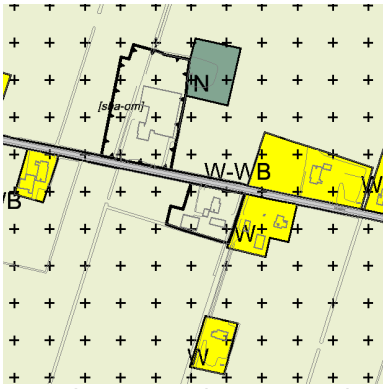

BR_Siegerswoude Langpaed 6, ontwerp

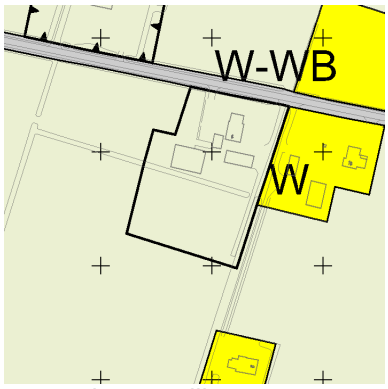

voorstel vaststelling

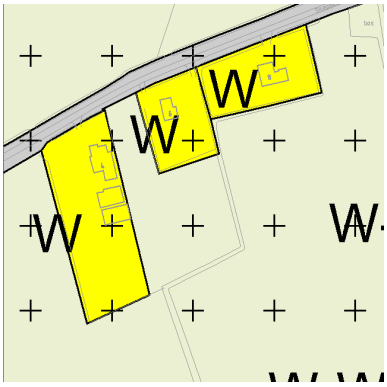

BS_Siegerswoude Skiepedrift 6, ontwerp

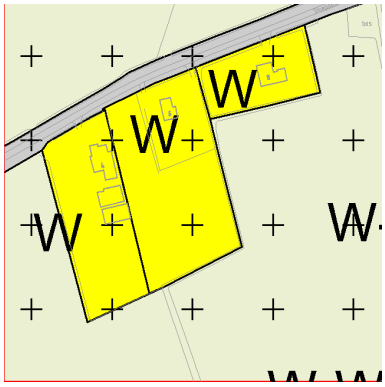

voorstel vaststelling

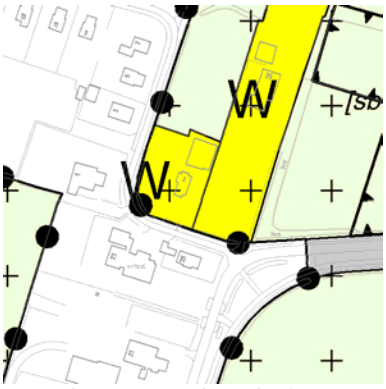

BT_Siegerswoude Uthof 2, ontwerp

voorstel vaststelling

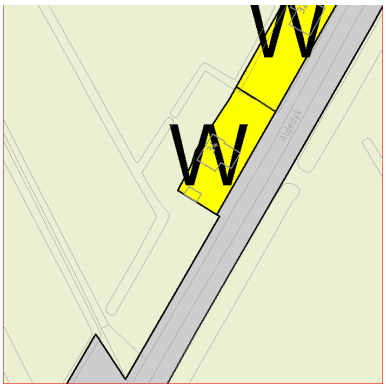

BU_Terwispel Aldedyk 34, ontwerp

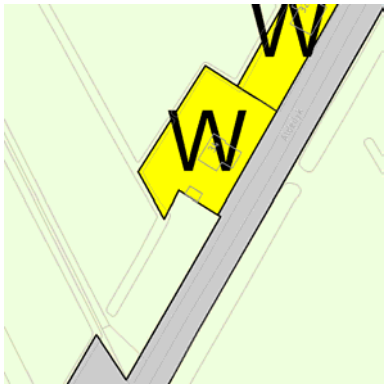

voorstel vaststelling

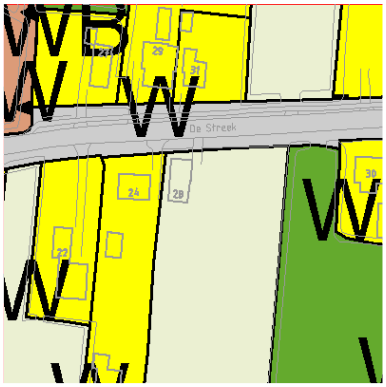

BV_Terwispel De Streek 24, ontwerp

voorstel vaststelling

BW_Terwispel De Streek 4, ontwerp

voorstel vaststelling

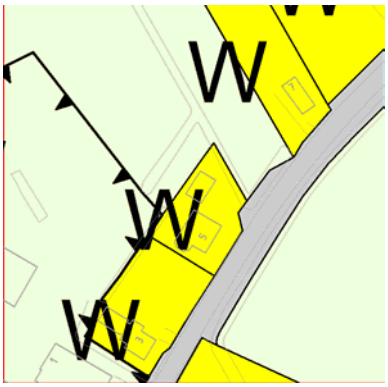

BX_Terwispel De Streek 5, ontwerp

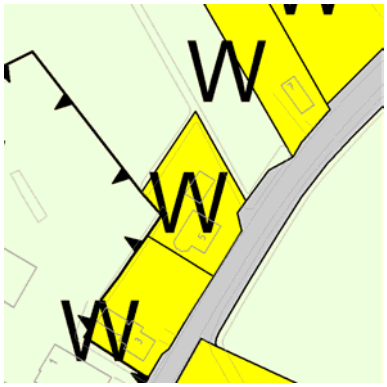

voorstel vaststelling

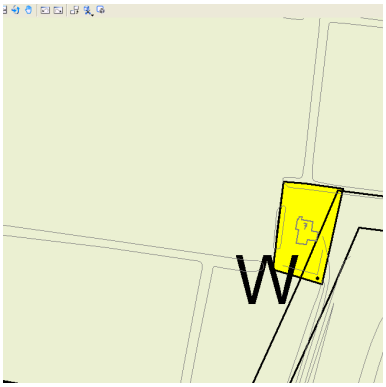

BY_Terwispel Griene Dyk 7, ontwerp

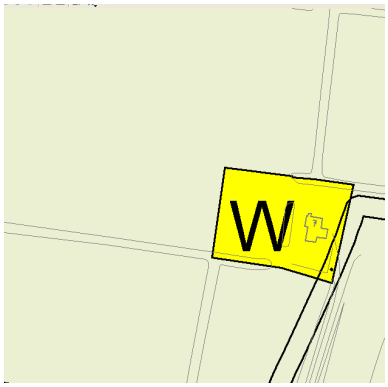

voorstel vaststelling

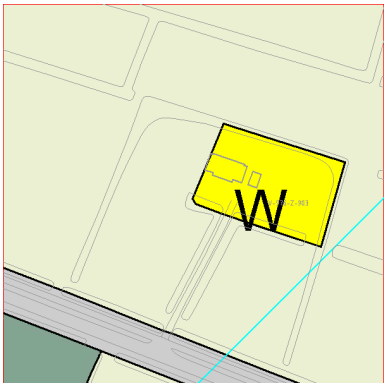

BZ_Tijnje Warrewei 74, ontwerp

voorstel vaststelling

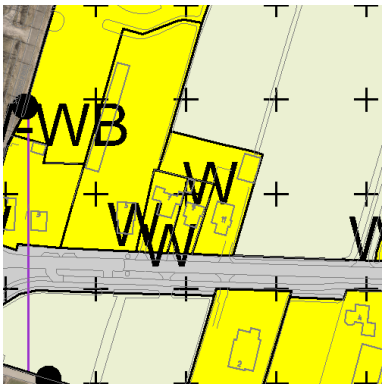

CA_Ureterp Boerestreek 11, ontwerp

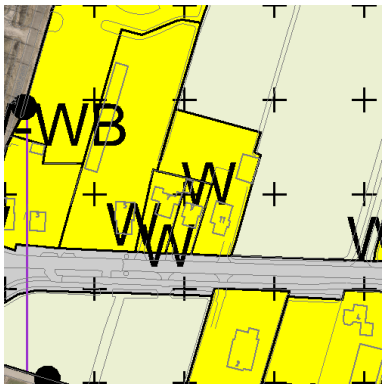

voorstel vaststelling

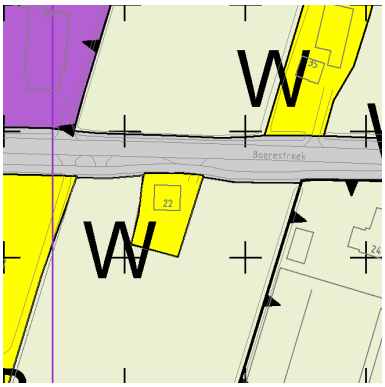

CB_Ureterp Boerestreek 22, ontwerp

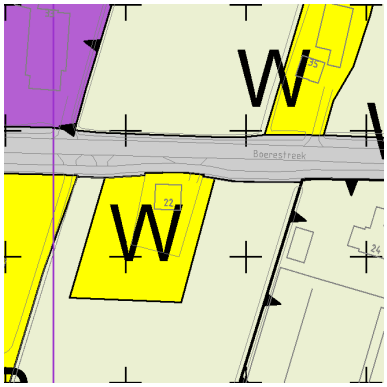

voorstel vaststelling

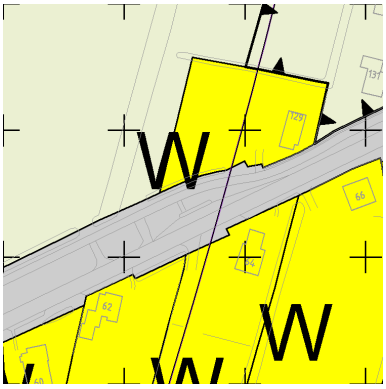

CC_Ureterp De Feart 129, ontwerp

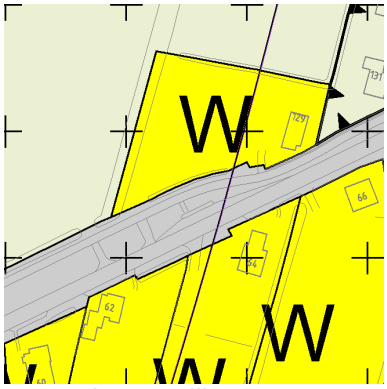

voorstel vaststelling

CD_Ureterp De Feart 69, ontwerp

voorstel vaststelling

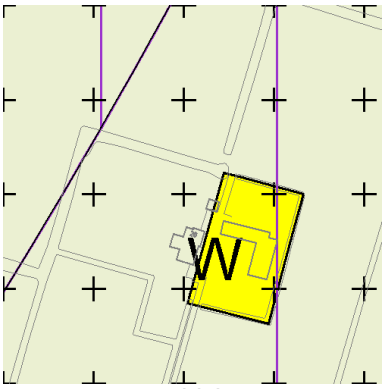

CE_Ureterp Leidyk 29, ontwerp

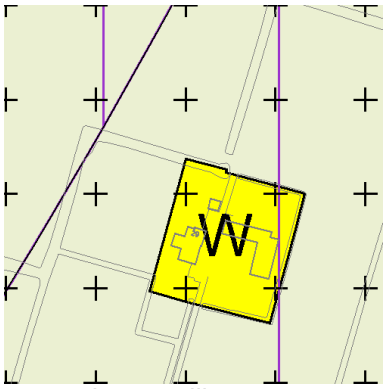

voorstel vaststelling

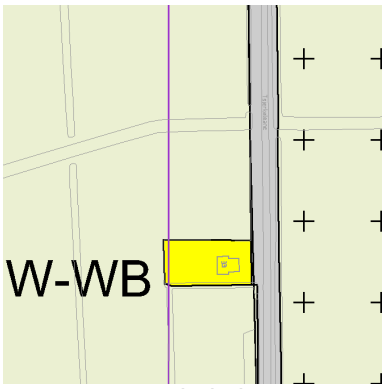

CF_Ureterp Tsjerkeleane 33, ontwerp

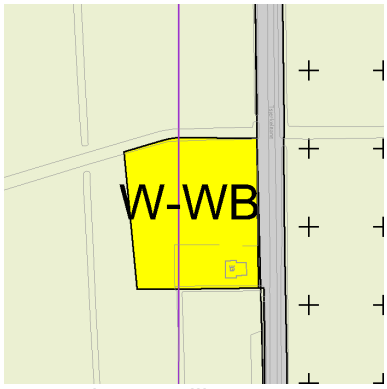

voorstel vaststelling

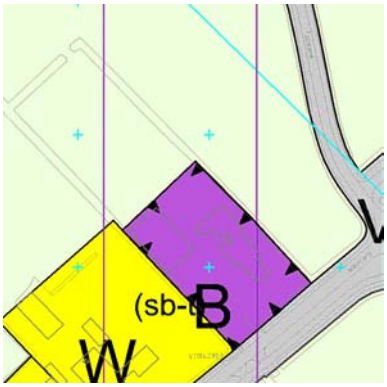

CG_Wijnjewoude Weinterp 8, ontwerp

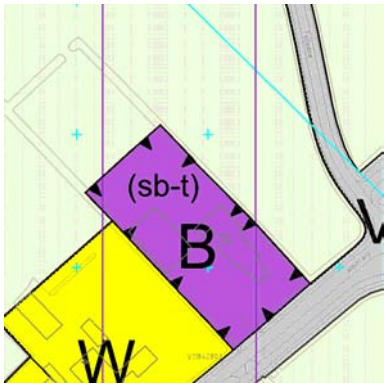

voorstel vaststelling

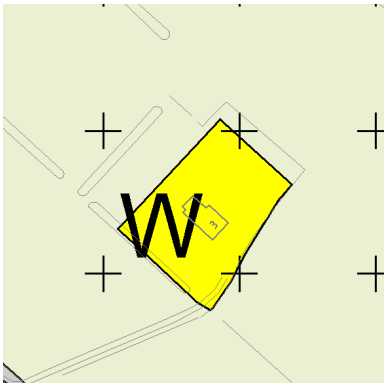

CH_Wijnjewoude Breeberchspaed 3, ontwerp

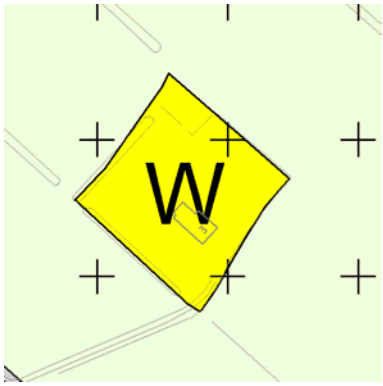

voorstel vaststelling

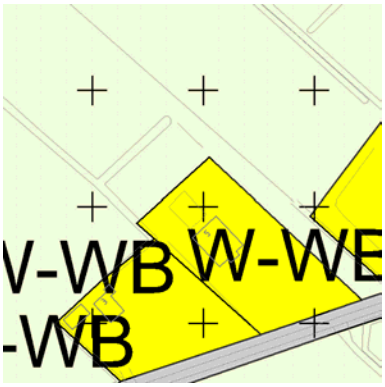

CI_Wijnjewoude De Biskop 5, ontwerp

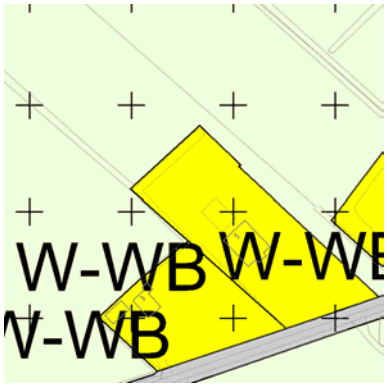

voorstel vaststelling

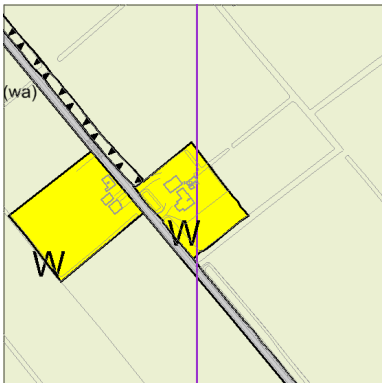

CJ_Wijnjewoude Jan Hofswijk 1, ontwerp

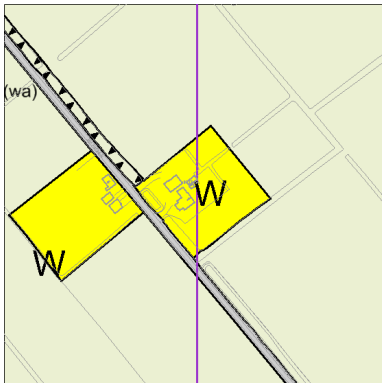

voorstel vaststelling

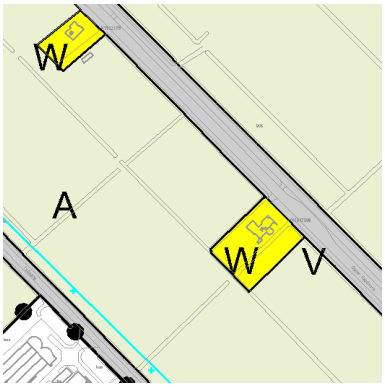

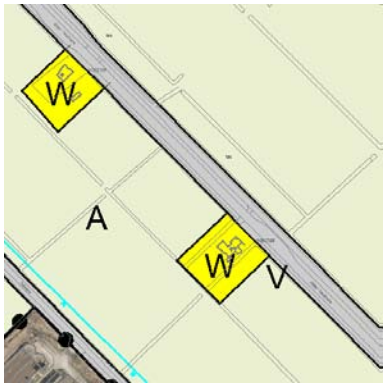

CK en CL_Wijnjewoude Opperhaudmare 14 en 12, ontwerp voorstel vaststelling

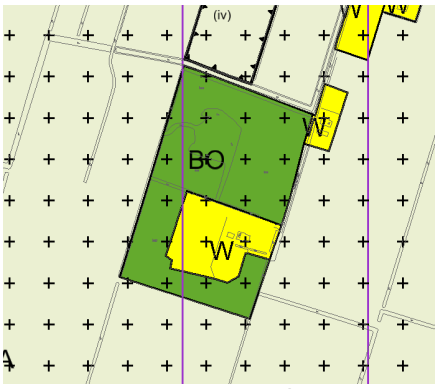

CM_Ureterp Boerestreek 28A, ontwerp

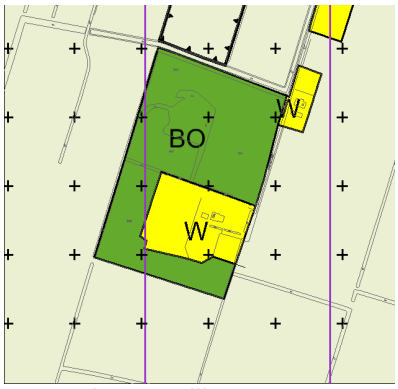

voorstel vaststelling

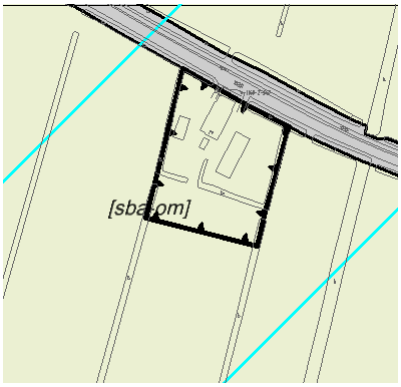

CN_Tijnje Warrewei 27, ontwerp

voorstel vaststelling

CO_Wijnjewoude, Ald Duerswâld 1, ontwerp

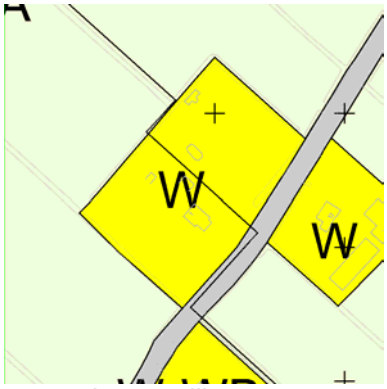

voorstel vaststelling

Bijlage 5

Bijlage aanpassing planverbeelding o.g.v. zienswijzen bestemmingsplan Buitengebied

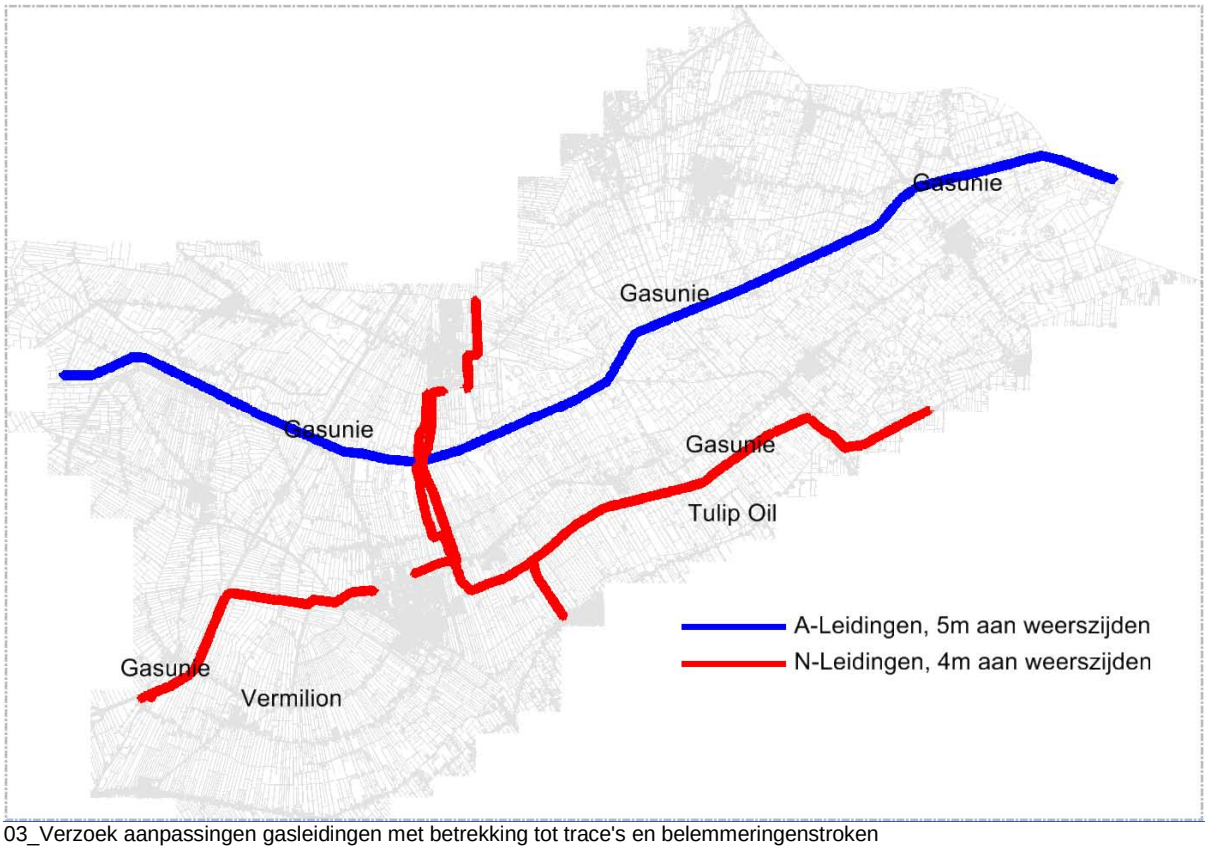

03_Verzoek aanpassingen gasleidingen met betrekking tot trace's en belemmeringenstroken

In dit plaatje zijn aangegeven de blauwe leidingen met een hoge druk en de rode lijnen de aardgas leidingen met een lagere druk

De blauwe leidingen hebben een obstakelvrije zone gekregen van 4 meter aan weerzijden van de leiding.
De rode leidingen hebben een obstakelvrije zone gekregen van 5 meter aan weerzijden van de leiding.

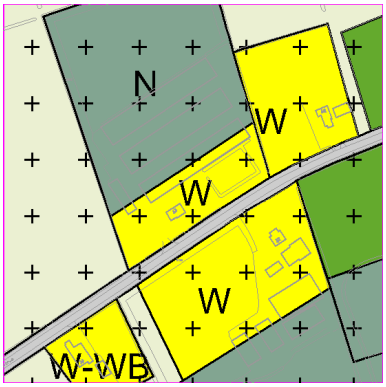

04 Bakkeveen Mjûmsterwei 43,

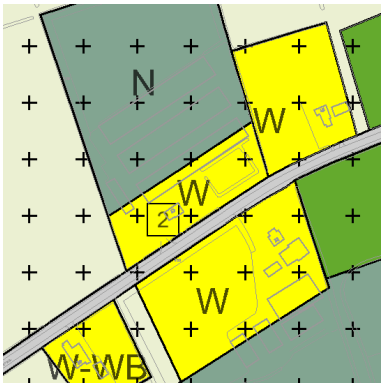

voorstel vaststelling

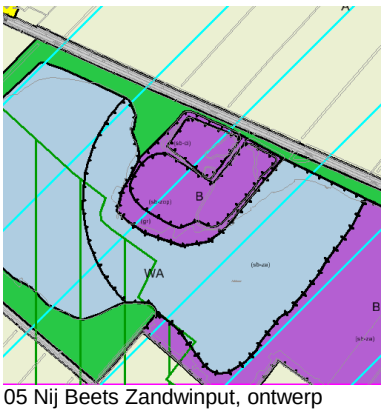

05 Nij Beets Zandwinput, ontwerp

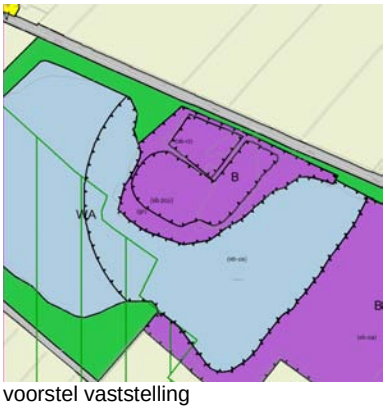

voorstel vaststelling

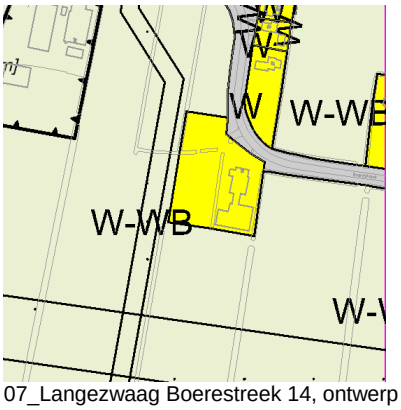

07_Langezwaag Boerestreek 14, ontwerp

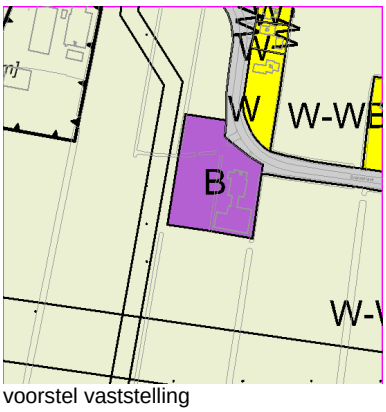

voorstel vaststelling

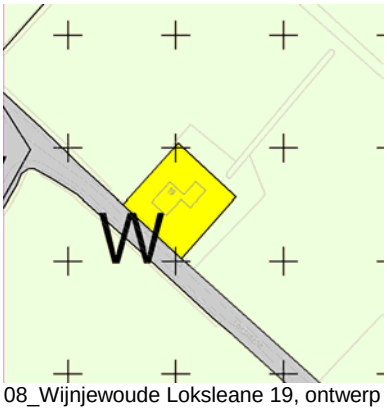

08_Wijnjewoude Loksleane 19, ontwerp

voorstel vaststelling

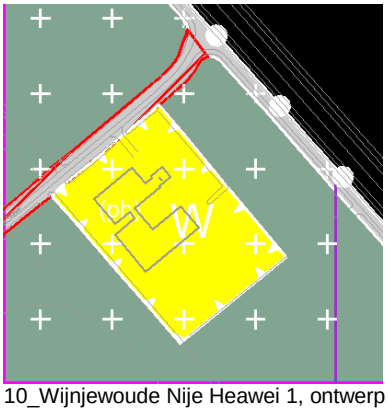

10_Wijnjewoude Nije Heawei 1, ontwerp

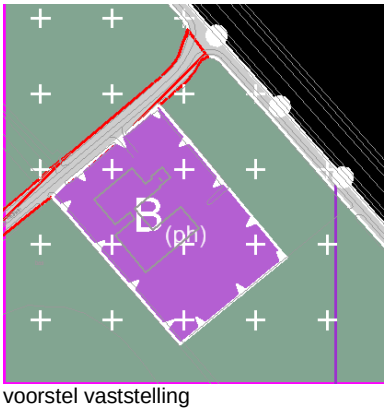

voorstel vaststelling

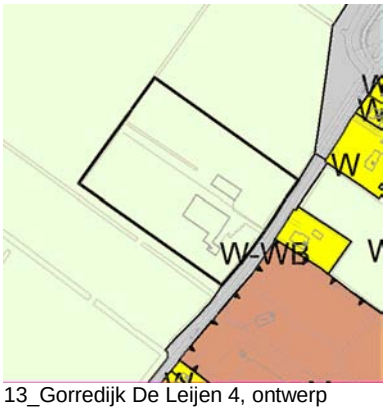

13_Gorredijk De Leijen 4, ontwerp

voorstel vaststelling

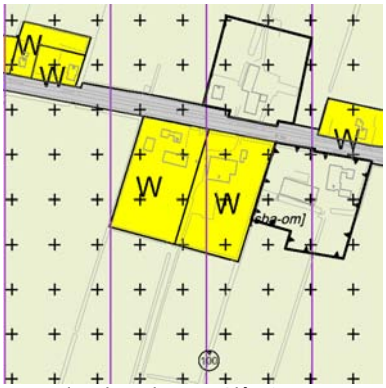

14_ Frieschepalen De Slûs 9, ontwerp

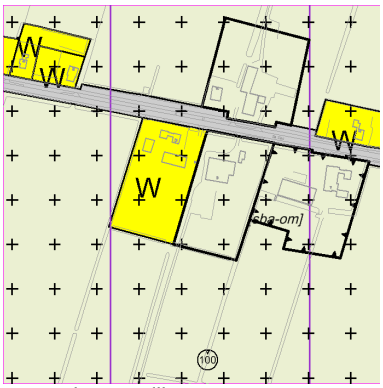

voorstel vaststelling

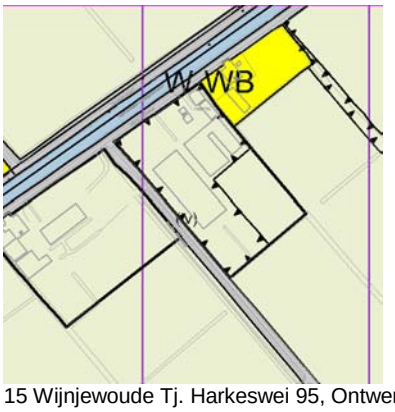

15 Wijnjewoude Tj. Harkeswei 95, Ontwerp

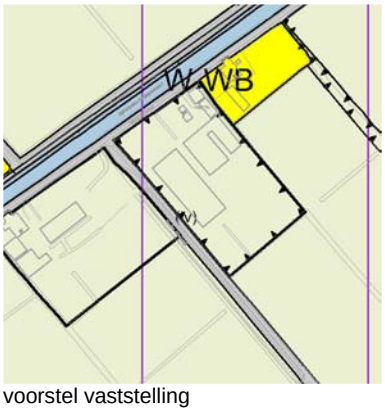

voorstel vaststelling

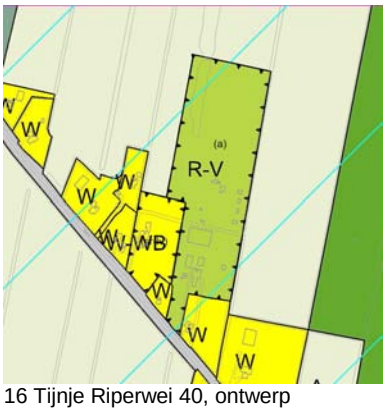

16 Tijnje Riperwei 40, ontwerp

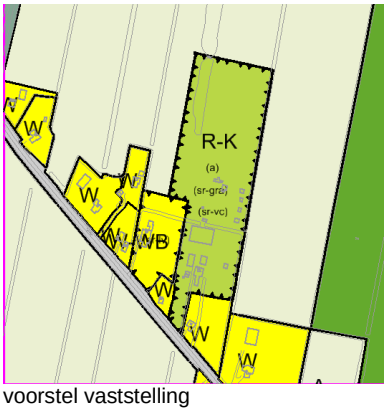

voorstel vaststelling

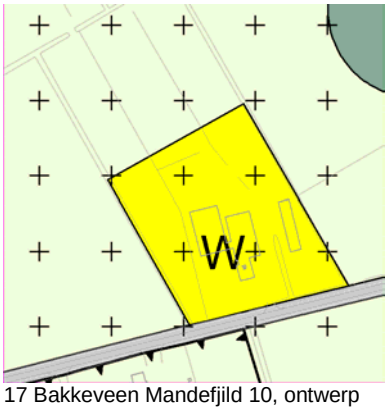

17 Bakkeveen Mandefjild 10, ontwerp

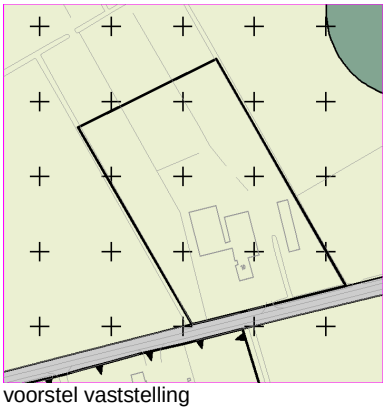
voorstel vaststelling

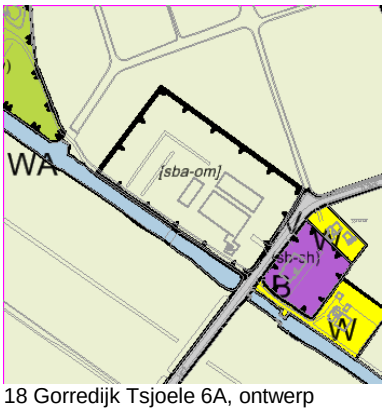

18 Gorredijk Tsjoele 6A, ontwerp

voorstel vaststelling

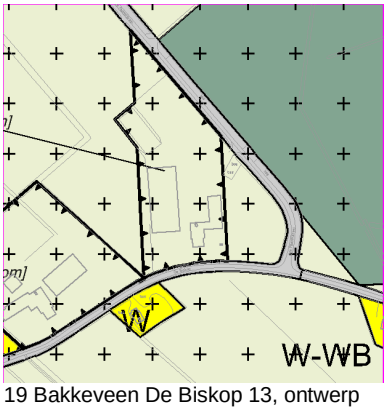

19 Bakkeveen De Biskop 13, ontwerp

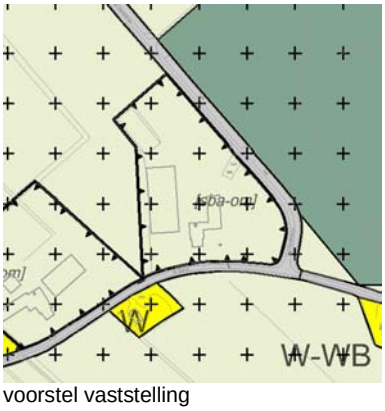

voorstel vaststelling

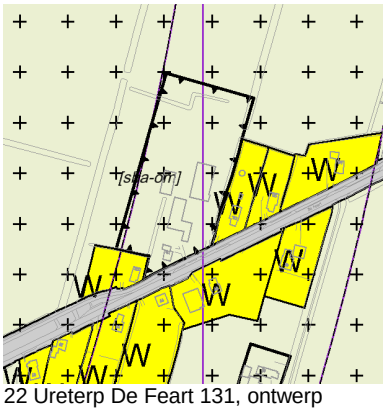

22 Ureterp De Feart 131, ontwerp

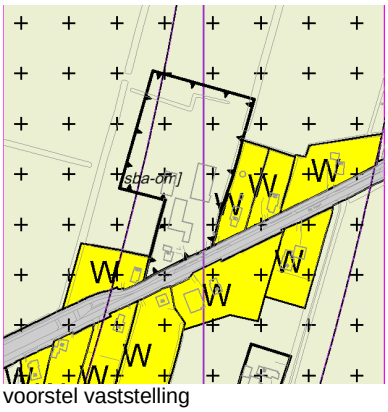

voorstel vaststelling

23 Siegerswoude De Mersken 1, ontwerp

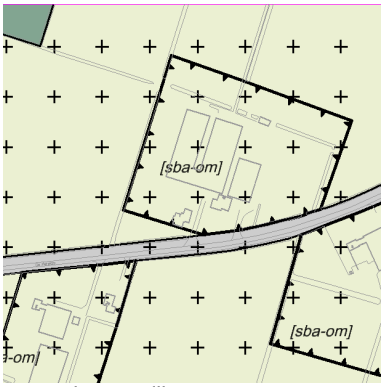

voorstel vaststelling

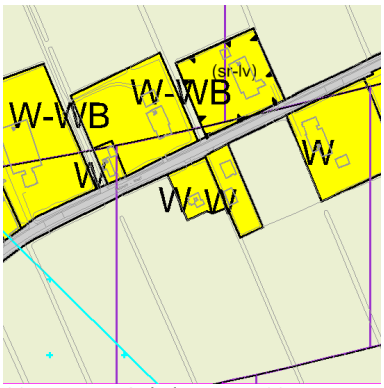

28_ Ureterp Selmien-West 22, ontwerp

voorstel vaststelling

29 Gorredijk, Hegedijk 28 ontwerp

voorstel vaststelling

32 Tijnje Riperwalden 8, ontwerp

voorstel vaststelling

33 Gorredijk De Leijen 91, ontwerp

voorstel vaststelling

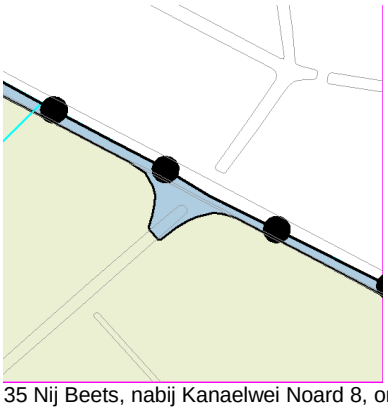

35 Nij Beets, nabij Kanaelwei Noard 8, ontwerp

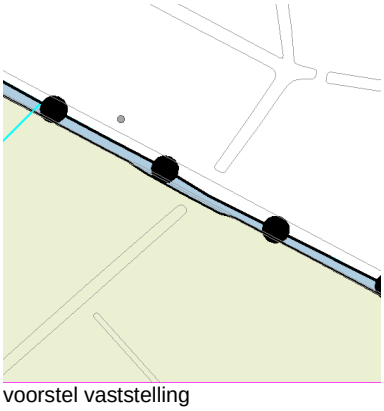

voorstel vaststelling

37 Nij Beets, Janssen-Stichting 12, ontwerp

voorstel vaststelling

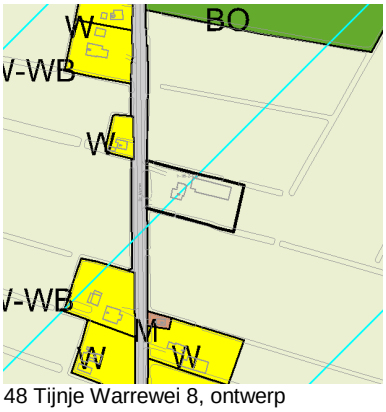

48 Tijnje Warrewei 8, ontwerp

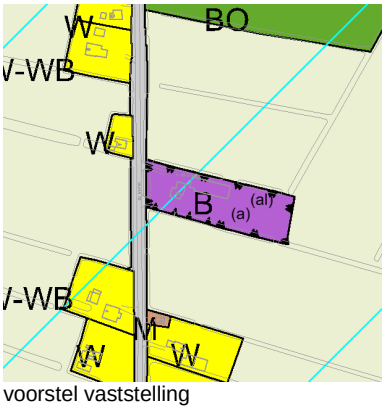

voorstel vaststelling

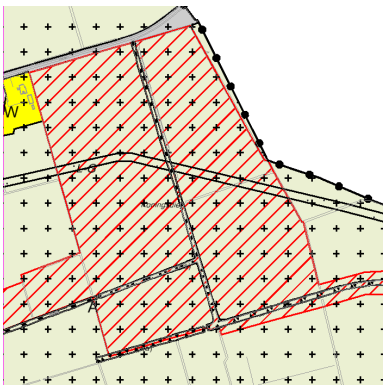
50_Siegerswoude Middenwei 19, ontwerp

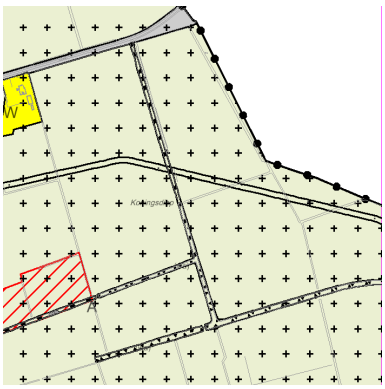
voorstel vaststelling

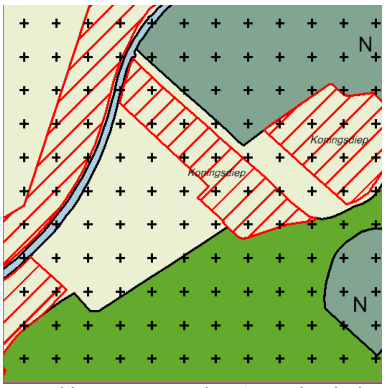

56 Bakkeveen, percelen Staatsbosbeheer, ontwerp

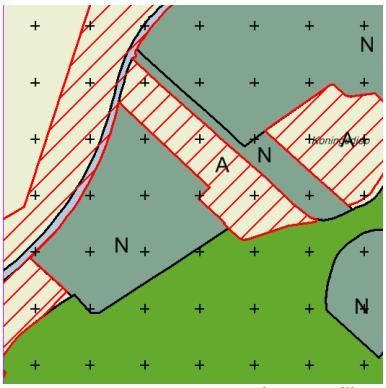

voorstel vaststelling

60 Olterterp, Aldhof 2, ontwerp

voorstel vaststelling

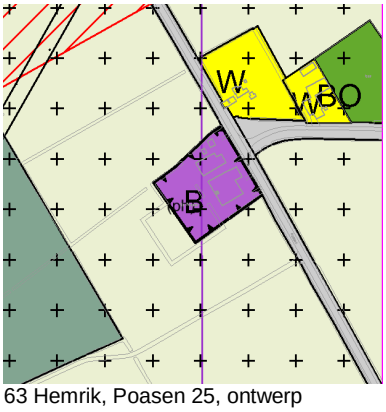

63 Hemrik, Poasen 25, ontwerp

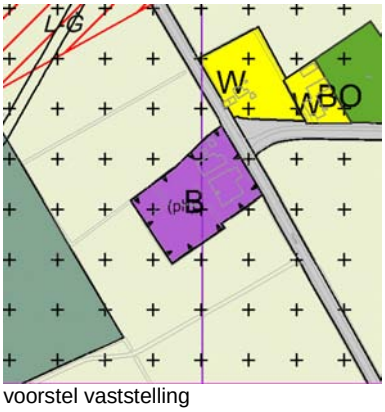

voorstel vaststelling

64 Tweetal percelen nabij Slotplaats, ontwerp

voorstel vaststelling

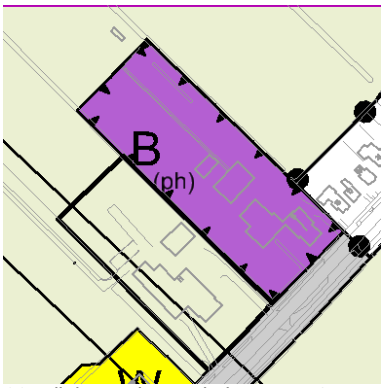

66 Wijnjewoude, Merkebuorren 13, ontwerp

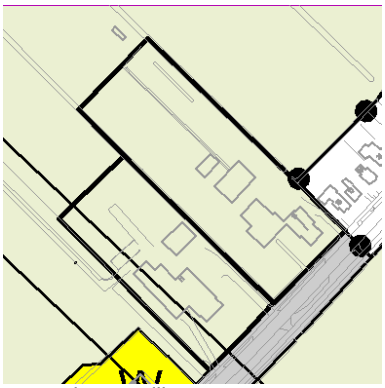
voorstel vaststelling

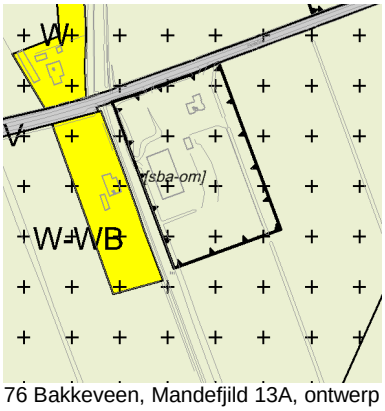

76 Bakkeveen, Mandefjild 13A, ontwerp

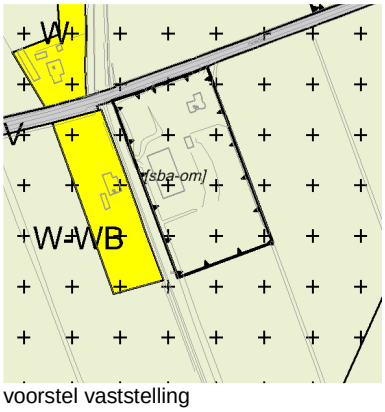

voorstel vaststelling

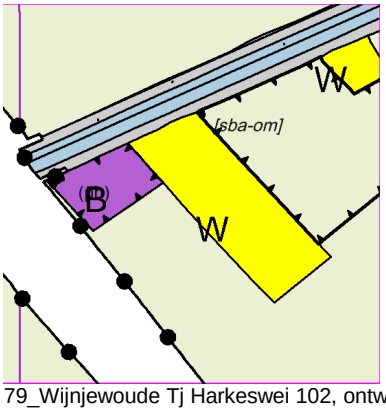

79_Wijnjewoude Tj Harkeswei 102, ontwerp

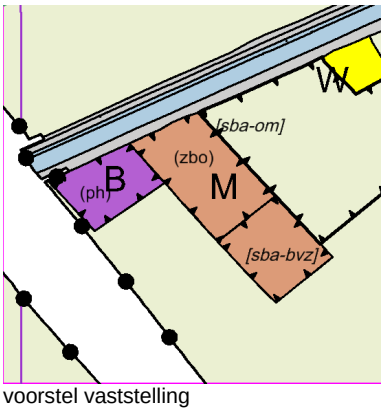

voorstel vaststelling

Bijlage 6

Bestemmingsplan Buitengebied
Reactienota plan-MER en Passende Beoordeling

1. Algemeen

Ten behoeve van de onderbouwing van het bestemmingsplan Buitengebied is een Plan-MER/Passende Beoordeling opgesteld. Doel van Plan-MER/Passende Beoordeling is de milieugevolgen van het bestemmingsplan Buitengebied op een goede manier af te wegen. Ten behoeve van de Plan-MER/Passende Beoordeling zijn drie stappen gezet:

- analyse van de aspecten waarop de Plan-MER betrekking moet hebben;
- opstellen van een 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER';
- opstellen van de Plan-MER.

De Plan-MER/Passende Beoordeling gaat uit van het voornemen zoals dat in het bestemmingsplan is opgenomen. Daarbij worden de ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan beoordeeld op hun milieugevolgen. Dat kunnen ontwikkelingen zijn op het gebied van landbouw, recreatie en toerisme, overige bedrijvigheid, wonen, e.d.
De ontwikkeling van de landbouw is het hoofdonderwerp van de Plan-MER/-Passende Beoordeling omdat daar de belangrijkste milieugevolgen uit kunnen voortvloeien. Overige ontwikkelingen hebben bescheiden gevolgen (zie ook Plan-MER/Passende Beoordeling). In de milieugevolgen maken we onderscheid in gevolgen voor natuur, landschap en cultuurhistorie, leefbaarheid en gezondheid en overige aspecten zoals bodem, water, externe veiligheid en geluid.
Zonder de overige gevolgen tekort te doen kan worden vastgesteld dat, wat milieugevolgen betreft, de belangrijkste relatie ligt tussen landbouw en natuur. Meer toegespitst gaat het vooral om de gevolgen van de ammoniakuitstoot van agrarische bedrijven op kwetsbare soorten in de Natura 2000-gebieden en in de overige natuurgebieden.
De Plan-MER/Passende Beoordeling heeft dat naar het oordeel van de commissie m.e.r. goed in beeld gebracht (zie advies). De commissie is van mening dat Plan-MER/Passende Beoordeling een goede afwegingsbasis vormt voor de milieugevolgen van voornemens in het bestemmingsplan. De commissie heeft wel de vinger gelegd bij de relatie van de ontwikkeling van agrarische bedrijven en de gevolgen die dat heeft voor de ammoniakdepositie op natuurgebieden. Die vinger werd vooral gelegd bij de rekenkundige onderbouwing van die relatie en bij de houdbaarheid van de uitgevoerde PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) analyse. Het betrof met name formele punten waarop de commissie kritiek had. De punten van kritiek zijn nader onderzocht in de aanvulling plan-MER. Daarin is vastgesteld dat er, gelet op de regels in het bestemmingsplan, ten aanzien van de ontwikkeling van agrarische bedrijven geen strijd is met de NB-wet en het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Ten behoeve van deze uitkomst zijn de regels van het bestemmings-plan ten aanzien van uitbreiding van agrarische bedrijven aangepast.

Deze reactienota laat zien op welke wijze de procedure is gevolgd en wat de stappen en resultaten zijn geweest van de verschillende documenten.
Het ontwerpbestemmingsplan en de Plan-MER/Passende Beoordeling hebben vanaf 4 november 2013 t/m 16 december 2013 ter inzage gelegen. Er zijn in totaal 79 zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan binnengekomen. Tegen de Plan-MER/Passende Beoordeling zijn twee zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn gecombineerd met een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied.

De zienswijzen die betrekking hebben op de Plan-MER/Passende Beoordeling zijn behandeld in de zienswijze nota van het bestemmingsplan Buitengebied.

De Plan-MER/Passende Beoordeling is op 5 november 2013 naar de Commissie m.e.r. gestuurd. De Commissie voor de m.e.r. is een bij wet ingestelde onafhankelijk adviseur bij m.e.r.-procedures. Zij adviseert de overheid (het bevoegd gezag) over de inhoud en kwaliteit van milieueffectrapporten (MER). De Commissie m.e.r. heeft eind december 2013, na een werkbezoek van de voltallige Commissie op 25 november 2013 aan onze gemeente, haar eerste bevindingen met ons gedeeld. De commissie heeft z'n advies uitgebracht op 17 februari 2014. Naar aanleiding van dit advies is een aanvullende Plan-MER/Passende Beoordeling opgesteld (d.d. 3 april 2014).

In deze reactienota wordt de Plan-MER/Passende Beoordeling samengevat en wordt het advies van de Commissie m.e.r. beschouwd. Daarop volgt de gemeentelijke reactie. Vervolgens wordt de aanvullende Plan-MER/Passende Beoordeling beschreven. Ten slotte volgt de gemeentelijke reactie op deze documenten. Daarbij wordt vooral ingegaan op het advies van de Commissie m.e.r., de aanvullende Plan-MER/Passende Beoordeling en de conclusies die daaruit zijn getrokken.
Ook wordt beschreven op welke wijze de Plan-MER/Passende Beoordeling een rol heeft gespeeld in het bestemmingsplan.

2. Samenvatting en conclusies Plan-MER/Passende Beoordeling

In de Plan-MER/Passende Beoordeling wordt ten aanzien van de procedure het volgende vastgesteld. De plan-m.e.r. procedure is wettelijk vastgelegd in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage 1994, en is de implementatie van de Europese Richtlijn 2001/42/EG in de Nederlandse wetgeving. De plan-MER is inmiddels een verplicht onderdeel van het bestemmingsplan Buitengebied.
De milieueffectrapportage heeft tot doel om de milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplan in beeld te brengen. Ook kunnen eventuele realistische alternatieven worden onderzocht en mogelijkheden worden aangegeven om effecten te beperken. De plan-m.e.r. procedure staat niet op zichzelf, maar is een hulpmiddel bij het opstellen van het bestemmingsplan buitengebied en de besluitvorming hierover.

De m.e.r.-procedure is gestart (18 juli 2013) met de openbare kennisgeving in de lokale pers. Hierin is bekendgemaakt dat voor de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied de plan-m.e.r-procedure wordt gevolgd. Aansluitend op de bekendmaking zijn de bestuursorganen die ook bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken, geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van de plan-MER. Ten behoeve van de raadpleging is een 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' opgesteld.

Het onderzoek ten behoeve van de Plan-MER/Passende Beoordeling is in de tweede helft van 2013 uitgevoerd. In oktober/november zijn de resultaten gepresenteerd. Daarin ligt het accent op de natura 2000-gebieden, de overige natuurgebieden en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Er is vooral gekeken naar de effecten van de geboden ontwikkelingsruimte voor landbouw, recreatie, wonen en overige functies op natuur en landschap

In de onderstaande tabel zijn de scores per (hoofd-)aspect samengevoegd in één overzichtstabel. Hierna wordt de tabel per hoofdaspect samenvattend toegelicht.

Gekoppeld daaraan worden, indien van toepassing, aanbevelingen gegeven voor het beperken van effecten.

Hoofdaspect	Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Natura 2000	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden	0
Ecologische Hoofdstructuur (excl. N2000-gebieden)	Mogelijk effect op de bestaande ecologische hoofdstructuur	0
	Mogelijke effecten door nieuwe ecologische hoofdstructuur	+
overige natuurwaarden	Mogelijke effecten op weidevogelgebieden	-
	Mogelijke effecten op ganzenfoerageergebieden	-
	Mogelijke effecten op overige natuurwaarden binnen de gemeente Opsterland	-
Landschappelijke waarden	Effecten op geomorfologische en aardkundige waarden	0
	Effecten op landschappelijke structuren en elementen	0
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit beekdalen	-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Hoogveenontginningen	0/-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Veenpolders	0/-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Jonge veen- en heideontginningen	0
Cultuurhistorische waarden	Effecten op beschermde archeologische waarden	0
	Effecten op archeologische verwachtingswaarden	- -
	Effecten op beschermde cultuurhistorische waarden	0
Leefbaarheid en gezondheid	Geur	0
	Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij	0
	Verkeersveiligheid	- *)
Overige aspecten	Belevingswaarde landelijk gebied bij nacht	-

*): bij duidelijke toename van transporten in verband met veehouderij

Natura 2000-gebieden

Verzuring en vermesting
Het voornemen leidt per saldo niet tot een toename van het aantal dieren binnen de gemeente. Het bestemmingsplan zelf bevat bouwmogelijkheden, maar de andere randvoorwaarden voor het laten groeien van de bedrijven leidt ertoe dat het houden van meer dieren niet past in het gebied. Gedacht moet dan worden aan de ruimte op de huiskavel (beweiding), mogelijkheden voor mestafzet en de productie van ruwvoeder. Voor deze zaken is voldoende ruimte nodig. De hoeveelheid ruimte voor deze agrarische activiteiten neemt niet toe in het bestemmingsplan, zodat daaruit de beperking van de groei van het aantal dieren voortkomt. Dit blijkt ook uit de ontwikkeling van het aantal dieren in de afgelopen 10 jaar.

Aangezien het aantal dieren binnen de gemeente niet toeneemt, neemt ook de stikstofuitstoot niet toe. Andere activiteiten die in het bestemmingsplan mogelijk zijn, leiden evenmin tot een toename van de stikstofuitstoot. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied in de vorm van verzuring en vermesting uitgesloten.

Overige effecten
Ook effecten van licht, geluid en beweging zijn niet aan de orde.

De afstand tussen de agrarische bedrijven die een groter bouwvlak kunnen krijgen en waarop recreatieve activiteiten kunnen plaatsvinden zijn te groot om effect te hebben op de soorten die gevoelig zijn voor deze vormen van verstoring.

In de praktijk zal in Opsterland als geheel (per saldo) geen toename plaatsvinden van het aantal dieren, maar zullen bepaalde bedrijven stoppen en andere bedrijven groeien. Deze schaalvergroting leidt tot een wijziging in de stikstofsituatie, waarmee bij de vergunningverlening op grond van de natuurbeschermingswet rekening gehouden zal worden. In dit kader wordt ervoor gezorgd dat significante gevolgen van een uitbreiding worden voorkomen.

Er wordt gewerkt aan de totstandkoming van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Bij inwerkingtreding van de PAS (naar verwachting begin 2014) zal meer ruimte beschikbaar komen voor de groei van agrarische bedrijven.

Overige gebieden en natuurwaarden

Effecten
Ten aanzien van de EHS (buiten de Natura 2000-gebieden) is onderscheid gemaakt tussen effecten op de bestaande EHS en effecten van de nieuwe EHS. Gezien de stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren, worden effecten van stikstofdepositie op Wav-gebieden uitgesloten. Het voornemen heeft verder geen effecten op de wezenlijke kenmerken van de EHS gebieden, die veelal als 'Natuur' zijn bestemd. Voor het Koningsdiep geldt het 'Raamplan Landinrichting'. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden gecreëerd om dit Raamplan verder uitwerking te geven. Daarmee is er een positief effect ten aanzien van de nieuwe EHS.

Cultuurtechnische maatregelen op de percelen ten behoeve van het agrarisch gebruik kunnen in principe gevolgen hebben voor de geschiktheid van gebieden voor weidevogels, bijvoorbeeld door lagere grondwaterstanden, verdichting van de bodem of vervanging van grasland door een opgaand gewas zoals maïs. Bij uitbreiding van agrarische bouwblokken zou opgaande beplanting 'op kunnen schuiven' in de richting van het open weidevogelgebied. Ook dit kan een enigszins negatief gevolg hebben voor de betekenis van het gebied voor weidevogels. De ganzen lijken minder gevoelig voor storing door licht, geluid en beweging.

Effect op overige natuurwaarden (flora en fauna) is niet uit te sluiten, omdat diverse soorten flora en fauna in het gebied voorkomen. Gezien de beperkte omvang van de ontwikkelingen wordt het effect als beperkt ingeschat. Met name het potentieel verloren gaan van nestgelegenheden voor vogels en andere fauna en foerageerroutes voor vleermuizen leiden tot mogelijk een enigszins negatief effect.

Mochten er aanwijzingen zijn dat zich vleermuizen op het terrein bevinden, dan moet nader onderzoek uitwijzen welke soorten in het geding zijn en welke functie het agrarische bedrijf in kwestie voor die soort vervult. Een ontheffingsaanvraag is altijd aan de orde. Ontheffingsgronden zijn dwingende reden van groot openbaar belang, geen beschikbare alternatieven voor de voorgestane ontwikkeling en compensatie. Indien dit kan worden aangetoond zijn er geen belemmeringen vanuit de flora- en faunawet te verwachten.

Aanbevelingen
Op grond van het voorgaande wordt aanbevolen bij uitbreiding van agrarische bouwblokken opgaande beplanting aan de kant van het open weidevogelgebied zoveel mogelijk te beperken.

In het bestemmingsplan wordt hieraan uitvoering gegeven door aan wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden het toetsingscriterium te verbinden dat geen onevenredige afbreuk gedaan mag worden aan de natuurlijke en landschappelijke waarden. Hiermee wordt bewerkstelligd dat agrarische bedrijfsvormen die potentieel leiden tot verdichting van het landschap slechts gerealiseerd kunnen worden in gesloten landschappen. Aangezien echter de potentiële verstoring door licht blijft bestaan blijft de beoordeling voor de weidevogels enigszins negatief (-).

Landschap en cultuurhistorie

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn geïnventariseerd ten behoeve van het bestemmingsplan. Daarbij is een verdeling in vier landschapstypen aangehouden. De landschappelijke waarden hangen sterk samen met de historisch-geografische waarden, zodat de beoordeling van de landschappelijke waarden ook die van de historisch-geografische waarden vertegenwoordigt. Voor geen van de vier landschappen leidt het voorgenomen plan tot aantasting van de aardkundige waarden. De effecten op landschappelijke structuren en elementen leiden eveneens niet tot negatieve effecten door de verankering van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan. De ruimtelijk visuele kwaliteit wordt alleen bij de jonge veen- en heideontginningen niet aangetast en leidt bij de beekdal- en dekzandontginningen tot de grootste potentiële aantasting. Een en ander is sterk afhankelijk van de wijze waarop bouwvlakvergrotingen, recreatieve ontwikkelingen en andere ingrepen in het landschap worden vormgegeven.

Ten aanzien van de archeologische waarden geldt dat alleen de bekende (beschermde) archeologische waarden zijn opgenomen in het bestemmingsplan. Bescherming van de verwachte archeologische waarden biedt het bestemmingsplan niet. Daarom is dit aspect als negatief beoordeeld.

Aanbevelingen
Ten aanzien van de landschappelijke inpassing van ingrepen in het landschap, met name de bouwvlakvergrotingen verdient het aanbeveling randvoorwaarden op te stellen. Deze kunnen voortkomen uit de welstandscriteria, maar gaan verder in die zin dat niet alleen over de vormgeving van de gebouwen moet worden nagedacht, maar ook over de plaatsing ervan in het landschap. Tevens kunnen randvoorwaarden ten aanzien van groenstructuren worden opgenomen. Dit kan in het bestemmingsplan niet geregeld worden en vraagt dan ook om regeling in een ander kader. Daarmee heeft deze aanbeveling geen invloed op de effectbeoordeling, omdat een wijziging van een ander beleidskader geen onderdeel uitmaakt van het besluit dat genomen wordt.

Voor de archeologische verwachtingswaarden kan ook een dubbelbestemming Waarde Archeologie worden opgenomen in het bestemmingsplan. Dit biedt bescherming aan deze waarden, waarmee wordt voldaan aan de landelijke wet- en regelgeving op dit punt. Bij het opnemen van een dubbelbestemming Waarde Archeologie wordt de beoordeling ten aanzien van de verwachte archeologische waarden neutraal (0).

Leefbaarheid en gezondheid

Van het voorgenomen bestemmingsplan worden geen negatieve gevolgen verwacht

Overige aspecten

De ontwikkeling van meer open staltypen in combinatie met extra verlichting in de stal kan een enigszins negatief effect hebben op de belevingswaarde van het nachtelijk duister in het landelijk gebied. Hierbij kan als kanttekening worden geplaatst dat er feitelijk geen verschil is met wat nu mogelijk is. De gemeente heeft op dit punt geen specifiek beleid opgesteld. De effecten zijn overigens in de open landschapstypen sterker aanwezig dan in de meer gesloten landschappen.

Voor het overige worden geen negatieve gevolgen verwacht.

In de **Passende beoordeling** wordt als volgt geconcludeerd
Omdat in de gemeente en in de directe omgeving een aantal Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) ligt en significant negatieve effecten niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, moet op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het bestemmingsplan nader onderzoek in de vorm van een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998.
Het doel van deze Passende Beoordeling is: *het in beeld brengen of het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland negatieve effecten heeft of kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied van het bestemmingsplan. En of deze negatieve effecten significan*t zijn.

Ten aanzien van de effecten op de Natura 2000-gebieden is in eerste instantie geanalyseerd of significante effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt voor een groot deel van de effecten mogelijk te zijn, met uitzondering van de effecten van uitstoot van stikstof en voor het Natura 2000-gebied Van Oordt's Merksen daarbij de effecten van beweging, licht en geluid.
Op voorhand waren deze significant negatieve effecten niet uit te sluiten, omdat:

- er (zeer) stikstofgevoelig habitats of leefgebieden van soorten voorkomen;
- eventuele planbijdrage in een overspannen situatie plaatsvinden;
- er geen natuurlijke buffering van het systeem bestaat die het ecologische effect van een planbijdrage kan voorkomen of beperken;
- in een aantal Natura 2000-gebieden er een ontwikkeldoelstelling voor kwaliteit (en soms ook oppervlakte) is opgesteld;
- in het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken soorten voorkomen die gevoelig zijn voor licht, geluid en beweging en het gebied in het bestemmingsplangebied ligt.

De genoemde effecten zijn in de passende beoordeling nader in beeld gebracht voor de relevante Natura 2000-gebieden: Van Oordt's Mersken, Wijnjeterper Schar, Bakkeveense Duinen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld en het Fochterloërveen.

De stikstofbelasting op de Natura 2000 gebieden in en in de omgeving van bestemmingsplan Buitengebied Opsterland is in de huidige situatie al (veel) hoger dan de kritische depositiewaarde. Autonoom neemt de stikstofbelasting af, maar blijft boven de kritische depositiewaarde. Consequentie van de te hoge stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden is dat geen extra stikstofdepositie op de gebieden mogelijk is, zonder kans op significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden.

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is een stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren.

Het bestemmingsplan biedt ruimte voor bouwen aan agrarische bedrijven, maar deze ruimte leidt niet tot een toename van het aantal dieren, omdat de rand-voorwaarden daarvoor ontbreken. Het betreft in Opsterland een grondgebonden veehouderij, waarbij de draagkracht van de grond (huiskavel, mestafzet en productie ruwvoerders) bepalend is voor de mogelijkheden voor de groei van de agrarische sector. Het houden van extra dieren is niet mogelijk gezien de huidige indeling van de agrarische sector. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten.
Significant negatieve effecten als gevolg van licht, geluid en beweging zijn eveneens uitgesloten, omdat deze effecten zich op (relatief) korte afstand van de bron voordoen (maximaal binnen enkele honderden meters). De afstand tussen de agrarische bedrijven en de Natura 2000-gebieden ook binnen de gemeentegrenzen is zodanig dat geen effect zal optreden. Bovendien biedt het plan niet de mogelijkheid nieuwe bedrijven te vestigen, zodat geen nieuwe licht-, geluid- en bewegingsbronnen ontstaan op korte afstand van de gebieden.

3. Advies Commissie m.e.r.

De commissie m.e.r. oordeelt in zijn advies van 17 februari 2013 als volgt over de Plan-MER/Passende Beoordeling.
In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna ‘de Commissie’) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.
Het MER is goed opgezet, prettig leesbaar en overzichtelijk. In het MER wordt veel gebiedsspecifieke landschappelijke informatie gegeven en geïllustreerd met kaartmateriaal. De kernkwaliteiten van het buitengebied en de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen worden goed in beeld gebracht.

In de Passende beoordeling (opgenomen als onderdeel van het MER) wordt geconcludeerd dat aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van toename van stikstofdepositie niet is uit te sluiten. Het MER beschrijft geen alternatieven of maatregelen waarmee deze aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. De gemeente anticipeert hiervoor op maatregelen die in het kader van de PAS worden uitgevoerd. Daarnaast wordt in het MER aangegeven dat stikstofemissie bij uitbreiding van veehouderijen is uit te sluiten vanwege het uitgangspunt dat de aantallen dieren/stikstofemissie in het buitengebied niet toe zullen/zal nemen.

De PAS is echter nog geen vaststaand beleid en geeft daarmee nog onvoldoende zekerheid dat aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. Het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen in de planregels, waardoor de bouw van stallen en/of de wijziging van bouwvlakken afhankelijk wordt gesteld van het niet toenemen van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, biedt volgens de Commissie zonder onderzoek niet de vereiste zekerheid dat op planniveau toename van depositie op deze gebieden wordt voorkomen. De Passende beoordeling en het MER geven geen inzicht in:

- de huidige feitelijke situatie met daar in de aantallen dieren die als vergelijkingsbasis voor de Passende beoordeling moet dienen en die tevens als plafond voor de maximale dieraantallen in het plangebied kan worden gebruikt;
- de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan en de milieugevolgen daarvan op natuur en leefomgeving (geur, fijn stof);
- een beschrijving van de maatregelen waarmee negatieve effecten gemitigeerd worden. In het MER is niet aannemelijk gemaakt dat deze maatregelen voldoende uitvoerbaar en effectief zullen zijn.

De Commissie acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit over het bestemmingsplan buitengebied een aanvulling op het MER op te stellen waarin bovenstaande punten zijn opgenomen.

Gesignaleerde tekortkomingen
In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

Uit het MER wordt niet duidelijk wat het aantal dieren in de huidige situatie is (vergund en werkelijk). Daardoor is het ook niet mogelijk om te bepalen hoeveel extra dieren maximaal in het buitengebied gehouden mogen worden.

In de Passende beoordeling wordt zonder onderbouwing uitgegaan van de vergunde situatie als vergelijkingsbasis voor de beoordeling van effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden. Volgens de Natuurbeschermingswet dient vergeleken te worden met de huidige feitelijke situatie. De vergunde situatie wijkt in veel gevallen sterk af van de huidige feitelijk situatie. Het verschil hiertussen kan nu zondermeer worden opgevuld. Deze zogenaamde latente ruimte kan er toe leiden dat de effecten van de referentiesituatie te hoog worden ingeschat en derhalve de effecten van het voornemen worden onderschat.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming:
- *inzicht te geven in zowel de vergunde situatie als de huidige feitelijke veebezetting in het plangebied;*
- *en vervolgens of te motiveren dat de vergunde situatie bruikbaar is als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling;*
- *of de huidige feitelijke situatie te gebruiken als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling.*

In het MER of de Passende beoordeling zijn geen depositieberekeningen van de huidige situatie en als gevolg van het plan uitgevoerd. In het MER is aangenomen dat dieraantallen in het buitengebied niet toe zullen nemen en dat als gevolg daarvan de stikstofdepositie niet toe zal nemen. Het MER geeft als reden daarvoor dat het aantal dieren in het gebied niet of nauwelijks kan groeien door de grote mate van grond- en plaatsgebondenheid van de agrarische sector. Het bestemmingsplan maakt vergroting van bouwvlakken mogelijk via vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden. Als dit leidt tot een toename van de bestaande stikstofemissie dan wordt dit volgens de planregels tot strijdig gebruik gerekend. In het MER is aangegeven dat schaalvergroting van het ene bedrijf gepaard zal gaan met het opheffen van één of meerdere andere bedrijven in verband met de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest.

De Commissie is van oordeel dat in het MER bij de beschrijving van de effecten niet is uitgegaan van de maximale ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt:
- Het bestemmingsplan biedt planologische ruimte voor groei. In de regels of de voorwaarden wordt groei in dieraantallen niet uitgesloten.
- De planregels bevatten geen definitie van plaats- of grondgebondenheid die een maximale veebezetting garandeert.

Volgens de gemeente zit deze garantie in de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest. Extra ruwvoer kan echter ook van elders worden aangevoerd en mest kan elders worden afgezet. De regels van het bestemmingsplan sluiten dit niet uit.
- Er wordt groei van de intensieve veehouderijen toegestaan, zij het beperkt tot 250m2. Deze worden niet beperkt door plaats- of grondgebondenheid.
- Het uitgangspunt dat schaalvergroting van het ene bedrijf gepaard zal gaan met het opheffen van een of meerdere andere bedrijven is niet in het plan zeker gesteld waardoor hier niet van kan worden uitgegaan. Het is niet zeker dat deze bedrijven daadwerkelijk zullen stoppen.

De Commissie wijst erop dat volgens vaste jurisprudentie de effecten van de maximale mogelijkheden van het plan moeten worden beschouwd in het MER. Dit betekent dat eventuele wijzigingsbevoegdheden en ontheffingsmogelijkheden die in het bestemmingsplan staan, moeten worden meegenomen. Het is misschien nu niet realistisch dat alle ruimte wordt benut, maar gedurende de looptijd van het bestemmingsplan kan dat veranderen. Bovendien is van te voren niet te zeggen waar in het plangebied wel en waar niet de volledige ruimte zal worden benut. Ook is het nog niet bekend of en welke agrarische bedrijven daadwerkelijk zullen stoppen en op welke locaties de bestemming niet-agrarisch zal worden. Er is bijvoorbeeld geen lijst aan het plan toegevoegd van stoppende bedrijven en het is niet duidelijke welke (niet-agrarische) bestemming deze zullen krijgen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming de effecten van de maximale ontwikkelingen in het buitengebied in beeld te brengen.

De ontwikkelingsruimte die het ontwerpbestemmingsplan biedt voor veehouderijen leidt waarschijnlijk tot een toename van stikstofdepositie. In dat geval dient in het MER te worden aangetoond dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden (Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar, Van Oordt's Mersken, Fochteloërveen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld) kan worden voorkomen, door het beschrijven van maatregelen of alternatieven. Daarbij is van belang dat aannemelijk wordt gemaakt dat deze maatregelen effectief en realistisch zijn.

Groei van de veebezetting kan zich concentreren nabij de voor stikstof gevoelige natuur. Zo kan er ook bij een gelijkblijvend aantal dieren en gelijkblijvende stikstofemissie toch aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdepositie optreden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op de Passende beoordeling voorafgaande aan de besluitvorming:
- *de effecten van de maximaal mogelijke ontwikkelingen van het ontwerpbestemmingsplan op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen;*
- *deze effecten te vergelijken met de huidige feitelijke situatie;*
- *te bepalen of aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden plaats is uit te sluiten;*
- *indien dit niet het geval is in beeld te brengen met welke maatregelen / welk alternatief de toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen.*
  Geef daarbij ook de effectiviteit en de uitvoerbaarheid van de maatregelen.

4. Gemeentelijke beoordeling mer-advies

De gemeente is ingenomen met de vaststelling van de Commissie m.e.r. dat de Plan-MER/Passende Beoordeling goed opgezet, prettig leesbaar en overzichtelijk is. De commissie stelt dat in de Plan-MER/Passende Beoordeling veel gebiedsspecifieke landschappelijke informatie wordt gegeven en dat daarmee de kernkwaliteiten van het bestemmingsplan en de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen goed in beeld worden gebracht.
Het probleem dat de Commissie m.e.r. aansnijdt in haar advies betreft met name de mogelijke aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van toename van de stikstofdepositie. Een toename van de stikstofdepositie is volgens de commissie niet uit te sluiten.

De gemeente deelt deze opvatting niet. In het bestemmingsplan Buitengebied is een voorwaardelijke verplichting opgenomen in de planregels, waarbij de bouw van stallen en wijziging van bouwvlakken afhankelijk wordt gesteld van het niet toenemen van de stikstofdepositie. De commissie is er niet van overtuigd dat deze voorwaardelijke verplichting zonder onderzoek ook uitvoerbaar zal zijn. Ook hierin heeft de gemeente een andere mening. De Plan-MER/Passende Beoordeling baseert zich op het onderzoek dat in het kader van de beheerplannen is uitgevoerd en waarvan het resultaat is opgenomen in de concept-beheerplannen. Daarin wordt een PAS-analyse uitgevoerd. Die PAS-analyse geeft ruimte voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de gemeente.

De commissie is echter van oordeel dat zo lang de PAS nog geen vaststaand beleid is (het voorstel ligt bij de kamer) daarop niet vooruit gelopen mag worden. De commissie vindt dat hetzelfde geldt voor het onderzoek dat is gedaan in het kader van de beheerplannen. Het betreft concepten die nog geen gemeentelijk beleid zijn. Formeel heeft de commissie hier een punt, inhoudelijk niet. Daar staat ook nog tegenover dat de gemeente inhoudelijk wordt gesteund door de feitelijke ontwikkeling van de agrarische bedrijvigheid.
Ter illustratie: op grond van de gegevens van het CBS (StatLine 2014) bedroeg het totaal aantal runderen in Opsterland 44.189 (1994), 39.885 (1998) en 37.263 (2000). Een neergaande trend die vanaf het jaar 2000 overgaat in een variabel verloop. Dit beeld onderstreept de beschrijving in het plan-MER, waarin is beredeneerd dat in Opsterland geen ruimte is voor toename van het aantal stuks melkvee. De ruimte voor het houden van het vee wordt bij de grondgebonden bedrijven niet zozeer bepaald door de bouwvlakken als wel door de totale beschikbare ruimte aan agrarische gronden (zie ook plan-MER paragraaf 2.2.2).

Desalniettemin zijn we vanwege de mogelijke formele strijdigheid (de commissie wijst op jurisprudentie) meegegaan in het advies van de commissie.
De commissie adviseert:

- inzicht te geven in zowel de vergunde situatie als de huidige feitelijke veebezetting in het plangebied;
- en vervolgens of te motiveren dat de vergunde situatie bruikbaar is als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling;
- of de huidige feitelijke situatie te gebruiken als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling;
- in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming de effecten van de maximale ontwikkelingen op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen;
- deze effecten te vergelijken met de huidige feitelijke situatie;

- te bepalen of aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden plaats is uit te sluiten;
- indien dit niet het geval is in beeld te brengen met welke maatregelen / welk alternatief de toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Geef daarbij ook de effectiviteit en de uitvoerbaarheid van de maatregelen.

Deze aspecten zijn behandeld in een aanvullend onderzoek. Dat aanvullend onderzoek is neergelegd in het rapport “Aanvulling Plan-MER” d.d. 3 april 2014.

5. Aanvulling Plan-MER/Passende Beoordeling

Op basis van het advies van de Commissie m.e.r. is ervoor gekozen een aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling op te stellen. Deze vormt een aanvulling op het bestaande plan-MER en de bestaande Passende Beoordeling.
In deze aanvulling wordt ingegaan op de punten genoemd door de Commissie m.e.r. als essentiële tekortkomingen voor deze eerdere documenten.
Hiertoe zijn de effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied in beeld gebracht op basis van het theoretisch maximale scenario dat in het bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt. Tevens wordt ingegaan op alternatieven om deze effecten te beperken of weg te nemen.

Om de effecten van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in beeld te brengen zijn stikstofdepositieberekeningen uitgevoerd van twee scenario's en is een vergelijking gemaakt tussen een feitelijk scenario en het theoretische maximum dat het bestemmingsplan mogelijk maakt.
Ten behoeve van de passende beoordeling is zowel het feitelijke scenario als het theoretisch maximum doorgerekend. Bovendien is een vergelijking gemaakt van de verschillen tussen de stikstofdepositie in het feitelijke scenario en het theoretisch maximum. De uitkomsten van deze berekeningen zijn verwerkt. Vervolgens is ingegaan op de consequenties van deze resultaten voor de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden en de invloed op de Wav-gebieden.

In deze aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling worden de effecten van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de omgeving inzichtelijk gemaakt van de planologische ruimte die het bestemmingsplan biedt. Tevens worden hierbij de Wav-gebieden in ogenschouw genomen. Het gaat om de effecten op de in het plan-MER en de passende beoordeling genoemde Natura 2000-gebieden waarvan op basis van de beschreven situatie een toename van stikstofdepositie met zekerheid dient te worden voorkomen.
In deze aanvulling worden eerst de effecten van het voornemen op de Natura 2000-gebieden en de Wav-gebieden bepaald en beoordeeld. Ter voorkoming of beperking van de (zeer) negatieve effecten zijn maatregelen nodig. Op basis van dit inzicht zijn alternatieven bepaald. Het uitgangspunt daarvan is dat die maatregelen die op basis van het beoordelen van de milieueffecten van het voornemen nodig zijn, in de regels van het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland zullen worden verwerkt

De vergelijkingsbasis waarmee in het plan-MER het voornemen en de alternatieven/scenario’s worden vergeleken heet de referentiesituatie. Deze wordt gevormd door de feitelijke aanwezige situatie (2013). Vaak wijkt de daadwerkelijk aanwezige veebezetting af van de vergunde aantallen.

Om de stikstofdepositie in de feitelijke situatie te kunnen vaststellen is gebruik gemaakt van een bronbestand van de agrarische bedrijven en het huidige aantal dieren per RAV categorie/emissiefactor. Naast de referentiesituatie is ook het maximale scenario van het planvoornemen doorgerekend (idem dito bronbestand). Daarbij is uitgegaan van die uitbreidingsmogelijkheden waarbij de omvang van het agrarische bouwvlak maximaal is.
In het (theoretisch)maximumscenario neemt de stikstofbijdrage in de Natura 2000-gebieden zowel binnen als buiten het plangebied aanzienlijk toe. Binnen het plangebied varieert deze overschrijding van de gehanteerde drempelwaarde van 500 tot 1000 mol N/ha/jaar. Op grond hiervan wordt geconcludeerd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden. Het voornemen is daardoor in strijd met de Natuurbeschermingswet. Hiermee is het bestemmingsplan mogelijk niet uitvoerbaar.

Omdat de milieueffecten van het voornemen op de relevante Natura 2000-gebieden sterk negatief worden beoordeeld, dienen in het plan-MER alternatieven te worden onderzocht die voldoende zijn om dergelijke negatieve effecten te voorkomen.
In dat kader is een tweetal alternatieven ontwikkeld. In deze alternatieven zijn maatregelen opgenomen die het negatieve effect kunnen voorkomen. Van deze alternatieven is in eerste instantie in beeld gebracht of zij kunnen leiden tot uitvoerbaarheid in het kader van de Nb-wet. Vervolgens is nagegaan of de alternatieven ook uitvoerbaar zijn in het bestemmingsplan.

Alternatief 1 is ontwikkeld om de effecten op de natuur zo te beperken dat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Daartoe wordt in de regels van het bestemmingsplan een aanpassing gedaan waarbij een gebruik dat leidt tot een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie als strijdig gebruik wordt aangemerkt. Het gebruik van de gronden dient te worden beperkt tot een gebruik waarbij, vanwege het houden van vee, geen sprake is van een negatief effect van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat het aantal stuks vee op de agrarische bedrijven in beginsel beperkt moet worden tot het aantal overeenkomstig de referentiesituatie (standstill). Uitzonderingen op het strijdige gebruik vormen het bestaande gebruik en reeds op basis van een Natuurbeschermingswet vergund gebruik. Voor het bestaande gebruik wordt een afwijkende definitie opgenomen ten behoeve van deze Gebruiksregel

In alternatief 2 wordt eveneens nagestreefd de effecten op de Natura 2000-gebieden te beperken. Daartoe wordt dezelfde regel in het bestemmingsplan opgenomen als bij alternatief 1, namelijk de regeling waarin de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden niet mag toenemen ten opzichte van de referentiesituatie. Dit leidt tot dezelfde situatie als alternatief 1. In alternatief 2 wordt er verder vanuit gegaan dat bedrijven wel kunnen doorgroeien tot de 2 of 3 ha bouwvlak. In dit alternatief krijgen de intensieve veehouderijen een uitbreidingsmogelijkheid van maximaal 500 m2.

Door het opnemen van een strijdig gebruik, met daaraan gekoppeld de voorwaardelijke verplichting van toetsing aan de Nb-wet voor negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden, wordt een koppeling gelegd tussen het bestaande gebruik op de referentiedatum en het gebruik van de gronden en stallen in de nieuwe situatie. Daarmee wordt het gebruik beperkt tot een gebruik waarbij geen sprake is van een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van omliggende Natura 2000-gebieden.

Met het uitsluiten van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen worden significant negatieve effecten bij voorbaat ook uitgesloten. Doordat een toename van de stikstofdepositie (negatief effect) als strijdig gebruik geldt, is ook geen sprake van cumulatie van negatieve effecten. Daarmee is dit alternatief niet strijdig met de Nb-wet en geldt het effect van het plan als neutraal (0).
De effecten op de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden zijn in Alternatief 2 gelijk aan die in Alternatief 1. Daarmee kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura 2000-gebieden worden uitgesloten. Het effect van alternatief 2 op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden is daarmee als neutraal (0) beoordeeld.

Nu is aangetoond dat beide alternatieven niet strijdig zijn met de Nb-wet, dient de uitvoerbaarheid van deze alternatieven vastgesteld te worden.
Duidelijk is dat vooral de overstap naar andere stalsystemen kan leiden tot een reductie van de ammoniakemissie per dierplaats. Van belang is inzichtelijk te maken in hoeverre deze reductie leidt tot uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Daarbij wordt in eerste instantie inzichtelijk gemaakt welke mogelijkheden bestaan voor alternatief 1. Vervolgens wordt ingegaan op alternatief 2. Om de emissieruimte te bepalen die ontstaat bij de overstap van de huidige stalsystemen naar emissiearme systemen, wordt in eerste instantie bepaald welke mogelijkheden maatregelen op het individuele bouwvlak bieden. Vanuit de IGO-rapportage wordt uitgegaan van 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee op 1,5 ha. Op basis hiervan kan uitgegaan worden van 227 stuks rundvee op 1 ha. Op basis hiervan uitgevoerde berekeningen leiden tot de conclusie dat alternatief 1 een uitvoerbaar alternatief is.

Voor de melkveehouderijen is aangetoond dat alternatief 1 een uitvoerbaar alternatief is, waarbij de ammoniakuitstoot ten opzichte van de referentiesituatie gelijk kan blijven. Hierbij is tevens duidelijk geworden dat nog een ruimte van ca. 1.000 stuks rundvee beschikbaar is (1.391 stuks vee in de vergunde situatie ten opzichte van 390 stuks rundvee dat niet gehouden zou mogen worden in de vergelijking met de feitelijke situatie. Dit aantal wordt overschreden indien wordt uitgegaan van een (theoretische) groei van alle bedrijven tot 2 respectievelijk 3 ha. Daarmee is de groei van de melkveehouderijen tot 2 (< 70 NGE) en 3 ha (> 70 NGE) niet direct uitvoerbaar.

Om een volledig uitvoerbaar bestemmingsplan te kunnen realiseren, kunnen de uitbreidingsmogelijkheden van alternatief 2 buiten het plan gehouden worden. Daarmee wordt het bestemmingsplan uitvoerbaar, omdat daarmee alternatief 1 wordt vastgelegd in het bestemmingsplan. Dit betreft een belangrijke beperking van de mogelijkheden van het plan. Bovendien is - ook in het plan-MER - geredeneerd dat de geboden ruimte in het bestemmingsplan vooral gericht is op het bieden van mogelijkheden voor schaalvergroting van agrarische bedrijven. Zeker gezien het aantal stuks rundvee in de gemeente in de afgelopen 10 jaar, is te verklaren dat het houden van meer vee op de schaal van de gemeente niet mogelijk is. De mogelijkheden voor groei van de grondgebonden veehouderijen worden niet zozeer beperkt door de omvang van de bouwvlakken, maar door de omvang van het totale areaal aan agrarische gronden. Daarmee blijft het plan theoretisch gezien echter niet uitvoerbaar.

Voor de intensieve veehouderijen kan uitgegaan worden van een uitstoot van 7.500 x 1,4 = 10.500 kg ammoniak/bedrijf/jaar. Met emissiereducerende technieken kan deze uitstoot teruggebracht worden tot 0,35 kg ammoniak/dierplaats/jaar. De uitbreiding die geboden wordt aan de bedrijven bedraagt 500 m2.

Daarmee is er voldoende mogelijkheid om deze uitbreiding mogelijk te maken, uitgaande van de toepassing van emissiereducerende technieken. Op deze wijze is ook extra ruimte te vinden voor de uitbreiding van melkveehouderijen. Het betreft echter een klein aantal bedrijven, zodat de oplossingsmogelijkheden beperkt zijn. Voor concrete situaties biedt een reductie van ammoniakemissie echter potentieel een goede mogelijkheid.

Consequenties voor conclusies in de passende beoordeling
In de passende beoordeling is geconcludeerd dat significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten zijn. Op basis van de analyse in deze aanvulling op de passende beoordeling en het plan-MER kan geconcludeerd worden dat effecten op de instandhoudingsdoelen in het maximale scenario inderdaad niet zijn uit te sluiten. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat het maximale scenario in de praktijk niet realistisch is. Hiertoe wordt in het plan-MER een nadere onderbouwing gegeven. In deze aanvulling op de passende beoordeling is een tweetal alternatieven ontwikkeld waarin een gebruiksbepaling is opgenomen, die strijdigheid van het gebruik koppelt aan de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden. Deze alternatieven leiden tot een alternatief waarin geen negatieve effecten optreden op de Natura 2000-gebieden. Daarmee zijn deze alternatieven uitvoerbaar voor wat betreft de Nb-wet.

Consequenties voor de conclusies in het plan-MER
In het plan-MER is geconcludeerd dat geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden te verwachten zijn. Daarbij werd aangevoerd dat een groei van het aantal stuks vee, met name melkvee, niet te verwachten is vanwege de beperkingen vanuit de bedrijfsvoering. Daarvoor werd aangevoerd dat bij de groei van een bouwvlak voldoende ruimte beschikbaar zou moeten zijn op de huiskavel om de dieren te kunnen weiden. Bovendien leidt de afzet van mest en de aanvoer van ruwvoeders tot beperkingen in de mogelijkheden om de agrarische bedrijven te laten groeien. Deze beperkingen kunnen niet in het bestemmingsplan geregeld worden. Vanuit de PAS-analyses is bovendien geredeneerd dat - met name voor tijdelijke schommelingen in de hoeveelheid vee - de ontwikkelingsruimte op basis van te nemen maatregelen in deze gebieden groter is dan de ontwikkelingsbehoefte.

In deze aanvulling op het plan-MER is geconcludeerd dat bij een vergelijking van het theoretische maximum van het nieuwe bestemmingsplan met de feitelijke situatie een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden optreedt. Daarmee treden in het theoretisch maximum (mogelijk) significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden. Vervolgens zijn in deze aanvulling op het plan-MER twee alternatieven uitgewerkt, waarvan is vastgesteld dat zij - door het opnemen van een aanvullende gebruiksregel - niet leiden tot een negatief effect op de Natura 2000-gebieden. Na de toetsing aan de Natuurbeschermingswet is ook de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan getoetst. Uitgaande van het opnemen van de gebruiksregel zoals omschreven in hoofdstuk 4 is alternatief 1 uitvoerbaar. Daartoe wordt een interne saldering toegepast. Ook de aanwezigheid van een 18-tal grondgebonden veehouderijen met een Nb-wet vergunning biedt hierbij een belangrijk uitgangspunt. Voor deze bedrijven mag immers uitgegaan worden van de vergunde situatie in plaats van de feitelijke situatie.
Alternatief 2 wordt op deze wijze niet uitvoerbaar. Aanvullende maatregelen in de vorm van het stoppen van bedrijven en saldering met deze stoppende bedrijven biedt een mogelijkheid voor uitbreiding van de bedrijven. Dit sluit aan bij de verwachte trend van schaalvergroting, waarbij de kleinere bedrijven zullen verdwijnen en grotere bedrijven verder uitbreiden.

Het opnemen van de extra gebruiksbepaling leidt niet tot een wijziging van de beoordeling van de overige milieuaspecten. In het bestemmingsplan is de aanvullende gebruiksregel opgenomen.

6. Gemeentelijk reactie en verwerking resultaten in Bestemmingplan Buitengebied

Hiervoor is de aanvulling op de Plan m.e.r. uitvoerig samengevat. Daarin is ingegaan op alle door de Commissie m.e.r. aangereikte aspecten, waarop de Plan-MER/Passende Beoordeling naar het oordeel van de commissie tekort schoot. Er is inzicht gegeven in de veebezetting volgens de feitelijke situatie en op basis van de vergunningen. In de uitgevoerde berekening is de feitelijke veebezetting uitgangspunt. Per bedrijf is een correctie uitgevoerd op de vergunde aantallen.
Op basis daarvan is het (theoretisch) maximum scenario doorberekend. Dit scenario gaat er vanuit dat de maximale mogelijkheden van alle bouwvlakken worden benut. Daarnaast is het feitelijk scenario doorgerekend (op basis van de referentiesituatie en de vergunde Nb-wetbedrijven). Op grond hiervan wordt geconcludeerd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden. Het voornemen is daardoor in strijd met de Natuurbeschermingswet. Hiermee is het bestemmingsplan mogelijk niet uitvoerbaar.

Dit is een verwachte uitkomst maar theoretisch omdat de berekening gebaseerd is op een veebezetting die een veelvoud is van de huidige bezetting. Gelet op de eerdergenoemde overwegingen is dit irreëel. Om deze reden zijn er twee alternatieve scenario's doorgerekend. Dat is ook wat de commissie vroeg:
(citaat) met welke maatregelen/welk alternatief kan de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden worden voorkomen. Alternatief 1 gaat uit van de "bij recht geboden bouwvlakmogelijkheden voor agrarische bedrijven in het bestemmingsplan". Alternatief 2 voegt daar de mogelijkheden van ontheffing en wijziging van de bouwvlakken aan toe. Beide alternatieven houden rekening met de voorwaardelijke verplichting in de planregels waarbij de bouw van stallen en wijziging van bouwvlakken afhankelijk wordt gesteld van het niet toenemen van de stikstofdepositie van Natura 2000-gebieden.

De aanvulling op de Plan-MER/Passende Beoordeling komt voor beide alternatieven tot de conclusie dat er geen sprake is van strijdigheid met de Nb-wet. Vervolgens is de uitvoerbaarheidsvraag aan de orde gesteld: zijn de gegeven ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan realistisch. Van alternatief 1 wordt vastgesteld dat dit scenario door interne saldering (toepassing emissiearme stalsystemen) uitvoerbaar is. Er kan gebruik worden gemaakt van de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zonder dat de depositie op de Natura 2000-gebieden toeneemt. Voor alternatief 2 lukt dat niet alleen met een interne saldering. Deze biedt onvoldoende soelaas voor de ontwikkelingsmogelijkheden in dit scenario. In dit geval zal dus ook, voor zover nodig, gebruik gemaakt moeten worden van externe saldering. Dat is ruimte (ammoniakreductie) die vrijkomt door stoppende bedrijven en bedrijven die verkleinen of die zich op een andere sector gaan richten. Alleen al het aantal stoppende bedrijven bedraagt gemiddeld 2 tot 3% per jaar. De ammoniakreductie die hiervan het gevolg is kan worden ingezet bij andere bedrijven in samenhang met emissie reducerende technieken. Dit betekent dat de uitvoerbaarheid afhangt van factoren (externe saldering) die niet op perceelsniveau kunnen worden beoordeeld. In algemene zin kan worden gesteld dat er ruimte is. De invulling van die ruimte zal het perceelsniveau worden gestuurd door de voorwaardelijke verplichting in de planregels.
Die voorwaardelijke verplichting luidt als volgt:

Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden;

Uitzonderingen

Niet tot een strijdig gebruik wordt gerekend:

a. het gebruik van gronden, gebouwen en/of overkappingen waarbij een toename plaatsvindt van de bestaande stikstofemissie als gevolg van een wijziging van dieraantallen, diersoorten en/of andere stalsystemen vanaf het betreffende agrarische bedrijf of de betreffende gronden, indien:
   1. dit niet leidt tot een toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en); of
   2. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) niet leidt tot een overschrijding van de kritische depositie-waarde van de habitats; of
   3. toename van stikstofdepositie op het (de) maatgevende gevoelige Natura 2000-gebied(en) wordt gesaldeerd door een in ieder geval gelijkwaardige afname van depositie uit andere bronnen;
   4. van het bevoegd gezag een natuurbeschermingswetvergunning is verkregen waarbinnen een toename is toegelaten, dan wel van het bevoegd gezag een schriftelijke bevestiging is ontvangen dat voor de toename geen natuur-beschermingswetvergunning is vereist;

<u>bestaand:</u>

a. de situatie zoals die is op het moment dat het bestemmingsplan in werking treedt;
b. in afwijking van het bepaalde onder a geldt voor bestaande stikstofemissie als referentiedatum 7 december 2004 dan wel het op grond van de Natuur-beschermingswet 1998 vergunde gebruik;

Aan de voorwaardelijke verplichting zoals die hiervoor is geformuleerd is ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan een van de algemene regels afwijkende definitie van “bestaand” toegevoegd. Bestaand is meestal het bestaande gebouw of gebruik ten tijde van het in werking treden van het plan. Omdat in de Plan-MER/Passende Beoordeling wordt uitgegaan van de feitelijk/vergunde veebezetting op de referentiedatum (2004) en dat als bestaande veebezetting wordt beschouwd, is een afwijkende definitie van bestaand aan de betreffende regel toegevoegd.

De conclusie van de Aanvulling Plan m.e.r. is dat de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven in het bestemmingsplan <u>niet</u> strijdig zijn met de Nb-wet. Ook is de uitvoerbaarheid van alternatief 1 aangetoond. Alternatief 2 is met toepassing van de voorwaardelijke planregels eveneens uitvoerbaar. Daarvoor kan de inzet van externe saldering nodig zijn.

7. Ten slotte

Als we de resultaten zien van de stappen die zijn gezet in het proces van Plan-MER/Passende Beoordeling dan kunnen we het volgende concluderen:

- de Plan-MER/Passende Beoordeling inclusief aanvulling heeft op een goede manier de milieugevolgen van ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt in beeld gebracht. Op basis daarvan kon een goede afweging plaatsvinden en zijn waar nodig de regels van het bestemmings-plan op onderdelen aangepast;
- met behulp van Plan-MER/Passende Beoordeling is ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven een goede balans gevonden tussen de uitbreidingsmogelijkheden voor de bedrijven en de bescherming van kwetsbare natuurgebieden. Het betekent wel dat bij concrete aanvragen voor een uitbreiding van een agrarisch bedrijf een beoordeling en afweging moet plaatsvinden (lokaal maatwerk) om de ruimte die het bestemmingsplan biedt op een zorgvuldige manier in te vullen. Er zijn procedurele garanties waarmee die zorgvuldigheid onder de loep genomen kan worden;
- de Plan-MER/Passende Beoordeling (inclusief aanvulling) heeft alternatieven doorgerekend en onderzocht die aansluiten bij de voornemens (ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt) van het buitengebied. Van die alternatieven wordt vastgesteld dat ze niet strijdig zijn met de NB-wet en dat ze uitvoerbaar zijn. Met deze conclusies is het fundament gelegd voor het bestemmingsplan in zijn huidige vorm.

Bijlage 7

Aanvulling plan-MER

bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland

projectnr. 0257372.00
revisie 01
3 april 2014

auteurs

drs. M. Visser-Poldervaart
drs. B. Fit

Opdrachtgever

Gemeente Opsterland
t.a.v. de heer A. Kramer
Postbus 10000
9244 ZP Beetsterzwaag

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
3 april 2014	concept	M. Visser-Poldervaart	E. Koomen

Colofon

Projectgroep bestaande uit:
drs. B. (Ben) Fit
drs. R. (Reinier) van Dijk
ir. E. (Ernst) Koomen
drs. M. (Marijke) Visser-Poldervaart

Datum van uitgave:
3 april 2014

Contactadres:
Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

Copyright © 2014
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud Blz.

1 Aanleiding 2
1.1 Toetsingsadvies 2
1.2 Essentiële tekortkomingen 2
1.3 Aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling 3
1.4 Leeswijzer 3

2 Stikstofdepositieberekeningen 4
2.1 Inleiding 4
2.2 Feitelijk scenario 4
2.3 Maximaal scenario (theoretisch maximum) 4
2.4 Resultaten 5

3 Aanvulling passende beoordeling 6
3.1 Inleiding 6
3.2 Feitelijk scenario 8
3.3 Maximaal scenario (theoretisch maximum) 9

4 Twee aanvullende scenario's 10
4.1 Alternatieven 10
4.1.1 Alternatief 1 10
4.1.2 Alternatief 2 12
4.2 Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 12
4.2.1 Alternatief 1 12
4.2.2 Alternatief 2 13
4.3 Uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan 13
4.3.1 Mogelijkheden voor interne saldering 13
4.3.2 Alternatief 1 14
4.3.3 Alternatief 2 15

5 Wav-gebieden 17

6 Conclusie 20
6.1 Consequenties voor conclusies in de passende beoordeling 20
6.2 Consequenties voor de conclusies in het plan-MER 20

7 Bronnen 21

Bijlage 1 Kaarten achtergronddeposities 2014 en 2020
Bijlage 2 Uitgangspuntennotitie stikstofdepositieberekeningen

1 Aanleiding

1.1 Toetsingsadvies

Ten behoeve van de onderbouwing van het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland is een plan-MER opgesteld. Deze is getoetst door de Commissie voor de milieueffectrapportage. Samengevat is hierin het oordeel op het plan-MER als volgt weergegeven:
Het MER is goed opgezet, prettig leesbaar en overzichtelijk. In het MER wordt veel gebiedsspecifieke landschappelijke informatie gegeven en geïllustreerd met kaartmateriaal. De kernkwaliteiten van het buitengebied en de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen worden goed in beeld gebracht.
In de Passende beoordeling (opgenomen als onderdeel van het MER) wordt geconcludeerd dat aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van toename van stikstofdepositie niet is uit te sluiten. Het MER beschrijft geen alternatieven of maatregelen waarmee deze aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. De gemeente anticipeert hiervoor op maatregelen die in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof worden uitgevoerd. Daarnaast wordt in het MER aangegeven dat stikstofemissie bij uitbreiding van veehouderijen is uit te sluiten vanwege het uitgangspunt dat de aantallen dieren/stikstofemissie in het buitengebied niet toe zullen/zal nemen.
De PAS is echter nog geen vaststaand beleid en geeft daarmee nog onvoldoende zekerheid dat aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. Het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen in de planregels, waardoor de bouw van stallen en/of de wijziging van bouwvlakken afhankelijk wordt gesteld van het niet toenemen van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, biedt volgens de Commissie zonder onderzoek niet de vereiste zekerheid dat op planniveau toename van depositie op deze gebieden wordt voorkomen. De Passende beoordeling en het MER geven geen inzicht in:

- de huidige feitelijke situatie met daar in de aantallen dieren die als vergelijkingsbasis voor de Passende beoordeling moet dienen en die tevens als plafond voor de maximale dieraantallen in het plangebied kan worden gebruikt;
- de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan en de milieugevolgen daarvan op natuur en leefomgeving (geur, fijn stof);
- een beschrijving van de maatregelen waarmee negatieve effecten gemitigeerd worden. In het MER is niet aannemelijk gemaakt dat deze maatregelen voldoende uitvoerbaar en effectief zullen zijn.

De Commissie acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan. De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit over het bestemmingsplan buitengebied een aanvulling op het MER op te stellen waarin bovenstaande punten zijn opgenomen.

1.2 Essentiële tekortkomingen

In het advies van de Commissie zijn vervolgens de essentiële tekortkomingen uitgewerkt en vertaald in de volgende adviezen:

1. De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming
    a. inzicht te geven in zowel de vergunde situatie als de huidige feitelijke veebezetting in het plangebied,
    b. en vervolgens of te motiveren dat de vergunde situatie bruikbaar is als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling,
    c. of de huidige feitelijke situatie te gebruiken als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling.

2. De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming de effecten van de maximale ontwikkelingen in het buitengebied in beeld te brengen.

3. De Commissie adviseert in een aanvulling op de Passende beoordeling voorafgaande aan de besluitvorming:
    a. de effecten van de maximaal mogelijke ontwikkelingen van het ontwerpbestemmingsplan op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen (zie paragraaf 2.2 van het advies van de commissie m.e.r.);
    b. deze effecten te vergelijken met de huidige feitelijke situatie (zie paragraaf 2.1 van het advies van de commissie m.e.r.);
    c. te bepalen of aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden plaats is uit te sluiten;
    d. indien dit niet het geval is in beeld te brengen met welke maatregelen / welk alternatief de toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Geef daarbij ook de effectiviteit en de uitvoerbaarheid van de maatregelen.

1.3 Aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling

Op basis van het advies van de Commissie m.e.r. is ervoor gekozen een aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling op te stellen. Deze vormt een aanvulling op het bestaande plan-MER (revisie 2, d.d. 20 november 2013) en de bestaande passende beoordeling (d.d. 18 oktober 2013). In deze aanvulling gaan wij in op de punten genoemd door de Commissie m.e.r. als essentiële tekortkomingen voor deze eerdere documenten.
Hiertoe zijn de effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied in beeld gebracht op basis van het theoretisch maximale scenario dat in het bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt. Tevens wordt ingegaan op alternatieven om deze effecten te beperken of weg te nemen.

1.4 Leeswijzer

Daarbij gaan wij in eerste instantie in op de keuze tussen de feitelijke en de vergunde situatie om vast te stellen welke situatie gebruikt kan worden als referentiesituatie (zie paragraaf 2.2). Vervolgens lichten wij toe op welke wijze wij de effecten van de maximale ontwikkelingen in het buitengebied in beeld gebracht hebben (zie paragraaf 2.3). In hoofdstuk 3 gaan wij vervolgens in op de effecten op de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura 2000-gebieden. Hoofdstuk 4 gaat vervolgens in op alternatieven om tot een uitvoerbaar alternatief te komen die ruimte laat voor ontwikkeling van agrarische bedrijven. In dit hoofdstuk worden de alternatieven zowel getoetst aan de Natuurbeschermingswet als aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de Wet ammoniak en veehouderij gebieden. Deze aanvulling wordt afgesloten met een concluderend hoofdstuk (hoofdstuk 6).

2 Stikstofdepositieberekeningen

2.1 Inleiding

Om de effecten van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in beeld te brengen zijn stikstofdepositieberekeningen uitgevoerd van twee scenario's en is een vergelijking gemaakt tussen een feitelijk scenario en het theoretische maximum dat het bestemmingsplan mogelijk maakt. In onderstaande paragrafen worden de uitgangspunten ten aanzien van beide scenario's uitgewerkt.

2.2 Feitelijk scenario

Ten aanzien van de in paragraaf 1.2 onder punt 1 weergegeven vraag van de Commissie m.e.r. is een vergelijking gemaakt tussen de vergunde situatie van de agrarische sector en de feitelijke situatie op basis van de CBS-gegevens (meitellingen 2013). Daarbij zijn in eerste instantie de totale veebezettingen in de gemeente Opsterland over de afgelopen jaren vergeleken met de vergunde situatie.

De feitelijke veebezettingen uit de meitellingen geven een schommeling weer en kennen een aantal van tussen de 35.000 en 40.000 stuks rundvee per jaar. Elementen als functionele leegstand en het toevallig samengaan van verschillende oorzaken die leiden tot een lagere of juist hogere veebezetting dragen bij aan schommelingen in de veebezetting.

De vergunningen en meldingen voor de gemeente Opsterland geven ruimte aan 27.677 stuks melk- en kalfkoeien en 18.149 stuks jongvee voor de melkveehouderij. Met een aantal andere soorten rundvee komt het aantal vergunde stuks rundvee op ruim 49.000 stuks. Het werkelijke aantal volgens de meitellingen van het CBS is ruim 36.500 (CBS Statline, februari 2014).

Daarmee is een duidelijk verschil tussen het werkelijke aantal en het vergunde aantal stuks rundvee. Dit geldt ook voor de overige veehouderijen. Het aantal stuks rundvee is in werkelijkheid kleiner dan het vergunde aantal. In de berekeningen van de stikstofdepositie is dan ook uitgegaan van de feitelijke veebezetting. Hiertoe is per bedrijf een correctie doorgevoerd op de vergunde aantallen vee. De correctie is per diercategorie bepaald door de verschillen tussen feitelijke en vergunde situatie die op het schaalniveau van de gehele gemeente zijn bepaald per bedrijf door te voeren.

2.3 Maximaal scenario (theoretisch maximum)

Voor het theoretische maximum is op basis van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt een inschatting gemaakt van het maximale aantal dieren dat gehouden kan worden. Daarbij is voor de oppervlakten van de bedrijven rekening gehouden met alle mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt (oppervlakte bij recht, afwijkingsbevoegdheden en wijzigingsbevoegdheden). Voor het theoretisch maximum wordt uitgegaan van de omschakeling van alle bedrijven naar het houden van dieren met de hoogste ammoniakemissie. Voor de intensieve bedrijven wordt hiervoor uitgegaan van het houden van vleesvarkens, terwijl voor grondgebonden bedrijven wordt uitgegaan van een omschakeling naar melkveehouderij (voor zover deze bedrijven nog niet als zodanig zijn ingericht). Daarnaast zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Intensieve bedrijven
Intensieve bedrijven krijgen in het nieuwe plan het vigerende bouwvlak en maximaal 500 m^2 uitbreidingsruimte. Het bouwvlak van deze bedrijven wordt optimaal gevuld op basis van het rapport van Commissie Van Doorn (2011).

Grondgebonden bedrijven
In het bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt tussen agrarische bedrijven met uitbreidingsmogelijkheden (> 70 NGE[1]) en bedrijven zonder deze mogelijkheden (< 70 NGE). Voor de laatste groep bedrijven zijn de uitbreidingsmogelijkheden meer beperkt gehouden dan voor de bedrijven > 70 NGE.

Grondgebonden bedrijven < 70 NGE
De grondgebonden bedrijven met een omvang < 70 NGE krijgen in het bestemmingsplan beperkte uitbreidingsmogelijkheden en kunnen groeien tot maximaal 2 ha. Op een oppervlakte van 2 ha kunnen op basis van de uitgangspunten van de IGO adviescommissie 267 koeien en 187 stuks vrouwelijk jongvee jonger dan 2 jaar gehouden worden. Indien het bedrijf in de zone tot een zeer kwetsbaar gebied is gelegen (Wav-gebieden[2]) wordt er gerekend met maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar ten zij de vergunde veebezetting een hogere emissie met zich meebrengt. Ook voor deze bedrijven wordt dus uitgegaan van een omzetting van alle bedrijven naar melkveehouderij.

Grondgebonden bedrijven > 70 NGE
De grondgebonden bedrijven met een omvang > 70 NGE krijgen in het bestemmingsplan grotere uitbreidingsmogelijkheden en kunnen groeien tot maximaal 3 ha. Daarop kunnen maximaal 400 koeien en 280 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar gehouden worden. Ook voor deze bedrijven geldt dat indien het bedrijf in de zone tot een zeer kwetsbaar gebied gelegen is, gerekend wordt met maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jong vee tot 2 jaar, tenzij de vergunde veebezetting een hogere emissie met zich meebrengt.

Er zijn geen andere agrarische bedrijven in het gemeentelijk grondgebied actief dan veehouderijen. Voor de berekeningen wordt er ook voor (eventuele) paardenhouderijen met een agrarische bestemming vanuit gegaan dat deze omschakelen naar een melkveehouderij met een bouwvlak van 2 of 3 ha op basis van de aanduiding in het bestemmingsplan.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van de stikstofdepositieberekeningen en de effecten daarvan op de Natura 2000-gebieden en Wav-gebieden.

2.4 Resultaten

Ten behoeve van de passende beoordeling is zowel het feitelijke scenario als het theoretisch maximum doorgerekend. Bovendien is een vergelijking gemaakt van de verschillen tussen de stikstofdepositie in het feitelijke scenario en het theoretisch maximum. De uitkomsten van deze berekeningen zijn verwerkt in hoofdstuk 3, waarin vervolgens is ingegaan op de consequenties van deze resultaten voor de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden en de invloed op de Wav-gebieden.

[1] NGE = Nederlandse grootte-eenheid. Dit is een economische maatstaf gebaseerd op het brutostandaardsaldo.
[2] Wav = Wet ammoniak en veehouderij. Dit zijn gebieden uit de Ecologische Hoofdstructuur die zeer gevoelig zijn voor de depositie van stikstof.

3 Aanvulling passende beoordeling

3.1 Inleiding

In deze aanvulling op het plan-MER en de passende beoordeling worden de effecten van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden in de omgeving inzichtelijk gemaakt van de planologische ruimte die het bestemmingsplan biedt. Tevens worden hierbij de Wav-gebieden in ogenschouw genomen. Het gaat om de effecten op de in het plan-MER en de passende beoordeling genoemde Natura 2000-gebieden waarvan op basis van de beschreven situatie een toename van stikstofdepositie met zekerheid dient te worden voorkomen.

In deze aanvulling worden eerst de effecten van het voornemen op de Natura 2000-gebieden en de Wav-gebieden bepaald en beoordeeld. Ter voorkoming of beperking van de (zeer) negatieve effecten zijn maatregelen nodig.

Op basis van dit inzicht zijn (in overleg met de gemeente Opsterland) alternatieven bepaald. Het uitgangspunt daarvan is dat die maatregelen die op basis van het beoordelen van de milieueffecten van het voornemen nodig zijn, in de regels van het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland zullen worden verwerkt.

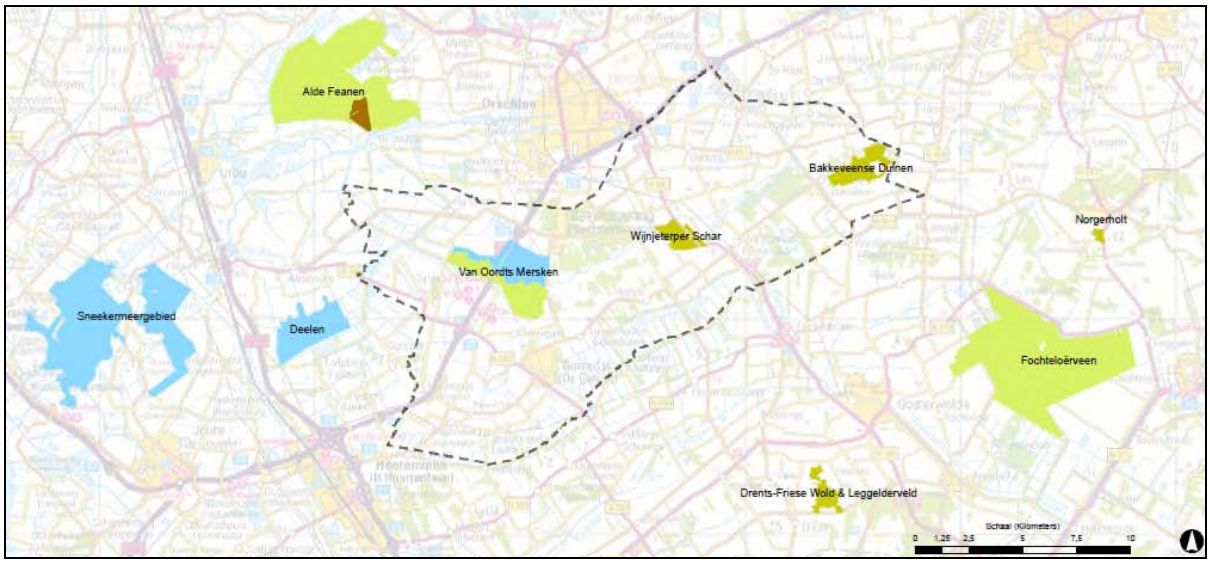

Figuur 1: Natura 2000-gebieden in (nabijheid van) het plangebied

Relevante Natura 2000-gebieden
Voor de volgende Natura 2000-gebieden (figuur 1), die binnen een grens van 10 kilometer rondom het plangebied liggen, zijn de bijdragen berekend aan stikstofdepositie (mol/ha/jaar) vanuit de veehouderijen in het buitengebied van Opsterland. Hiervan zijn Deelen en Sneekermeergebied enkel als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Omdat de natuurwaarden in deze gebieden ook een negatief effect van stikstofdepositie kunnen ondervinden (zie PB, oktober 2013), worden ze ook verder in beschouwing genomen.

Achtergronddepositie
In 2014 wordt binnen de relevante Natura 2000-gebieden de volgende bandbreedte van achtergrondwaarden aan stikstofdepositie (mol N/ha/jaar) aangetroffen (bron: RIVM):

Tabel 1: achtergrondwaarden stikstofdepositie (mol N/ha/jaar) in 2014 en 2020 in Natura 2000-gebieden

Gebied	Achtergronddepositie 2014 (mol/ha/jr)	Achtergronddepositie 2020 (mol/ha/jr)
Alde Feanen	1133-1320	968-1270
Van Oordt's Mersken	1220-1700	1090-1550
Wijnjeterper Schar	1403-1587	1250-1420
Bakkeveense Duinen	1397-2017	1240-1890
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1393-1670	1250-1480
Fochteloërveen	1127-1773	944-1590
Sneekermeergebied	1177-1338	1050-1210
Deelen	1150-1267	1020-1120

In 2020 zijn deze waarden met gemiddeld 100 tot 150 mol N/ha gedaald (zie tabel 1), maar overtreffen nog steeds de KDW van veel stikstofgevoelige habitattypen in de betreffende Natura 2000-gebieden. Geconcludeerd wordt dat de achtergrondwaarden in ruime mate de KDW van de habitattypen (in 2014 en 2020) overschrijden. Voor betreffende habitattypen en leefgebieden van de voor stikstof gevoelige Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten is er sprake van een overspannen situatie voor wat betreft stikstofdepositie (zie ook tabel 5-1, PB 2013).

Aan de hand van stikstofberekeningen van het feitelijke scenario - waarin de huidige veebezetting van de agrarische bedrijven in het buitengebied het uitgangspunt vormt - en het maximale scenario - waarin de planologische ruimte in het bestemmingsplan volledig wordt gebruikt - wordt de stikstofdepositie kwantitatief uitgedrukt.

Op grond van de in 2013 uitgevoerde toetsing (Oranjewoud, oktober 2013) werd geconstateerd dat significant negatieve effecten van stikstofdepositie als gevolg van het planvoornemen niet op voorhand konden worden uitgesloten. De stikstofsituatie verkeert al in een overspannen situatie als gevolg waarvan er geen extra stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden mogelijk is zonder dat er kans bestaat op significant negatieve effecten.

Omdat er bij het bestemmingsplan van werd uitgegaan dat er een stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren bestond, is in de passende beoordeling geconcludeerd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. Volgens de Commissie m.e.r. biedt het opnemen van dergelijke voorwaardelijke verplichtingen in de planregels zonder onderzoek niet de vereiste zekerheid dat op planniveau toename van depositie op deze gebieden wordt voorkomen.

Daarom adviseert de Commissie m.e.r. in een aanvulling op de passende beoordeling de effecten van de maximaal mogelijke ontwikkelingen van het voornemen in beeld te brengen en deze te vergelijken met de huidige feitelijke situatie.

3.2 Feitelijk scenario

De vergelijkingsbasis waarmee in het plan-MER het voornemen en de alternatieven/scenario's worden vergeleken heet de referentiesituatie. Deze wordt gevormd door de feitelijke aanwezige situatie (2013). Vaak wijkt de daadwerkelijk aanwezige veebezetting af van de vergunde aantallen. In paragraaf 2.2 is hierop reeds ingegaan.

Om de stikstofdepositie in de feitelijke situatie te kunnen vaststellen is gebruik gemaakt van een bronbestand van de agrarische bedrijven en het huidige aantal dieren per RAV-categorie/emissiefactor (zie ook paragraaf 2.2). De uitgangspunten voor de stikstofberekeningen zijn beschreven in bijlage 2. Op basis van deze informatie is de stikstofdepositie doorgerekend aan de hand van OPS Pro 4.3.16. met het volgende resultaat (Figuur 2).

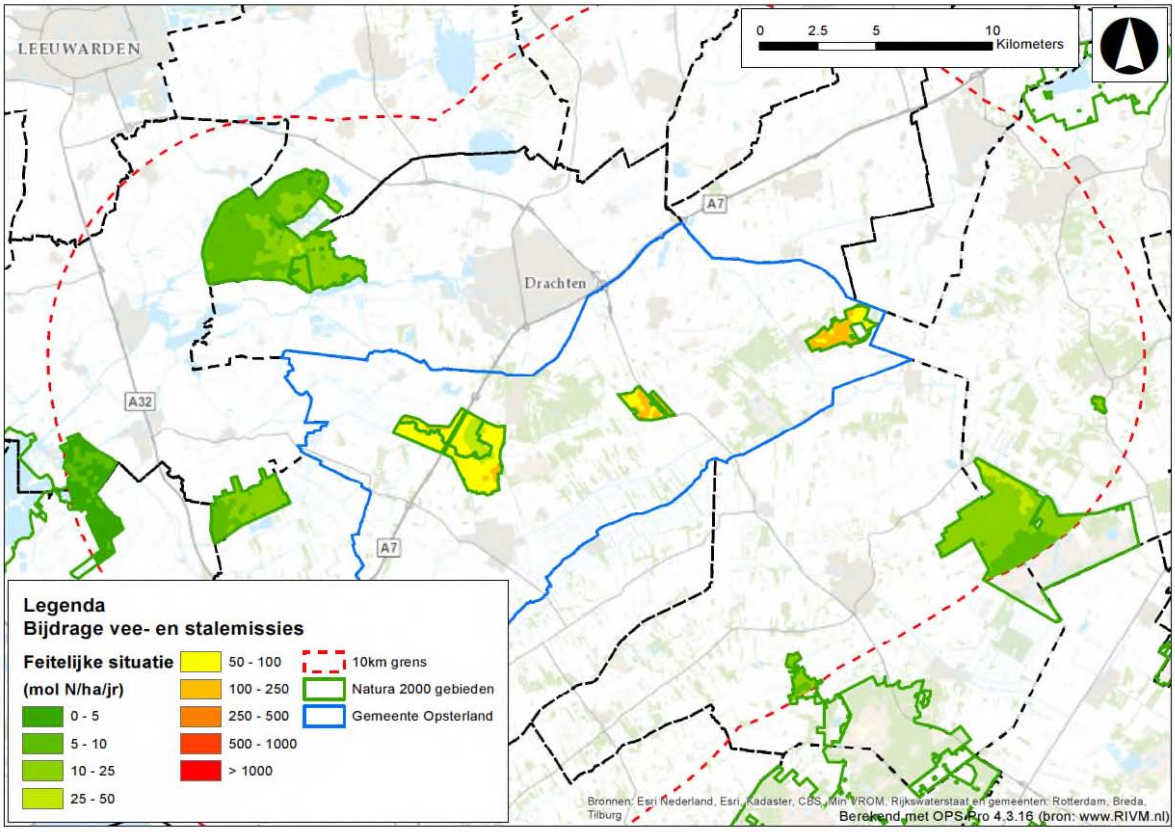

Figuur 2: stikstofbijdrage (mol N/ha/jaar) van vee- en stalemissies in de feitelijke situatie

Op grond van de berekende depositiewaarden in de referentiesituatie kan het volgende worden opgemaakt:

- voor alle Natura 2000-gebieden buiten de plangrenzen treedt er een stikstofdepositie op die varieert van 0-5 tot 10-25 mol N/ha/jaar als gevolg van de veehouderijen in Opsterland.
- binnen het plangebied ondervinden deze natuurgebieden een bijdrage van 25 tot 250 mol N/ha/jaar als gevolg van de veehouderijen in Opsterland.

3.3 Maximaal scenario (theoretisch maximum)

Naast de referentiesituatie is ook het maximale scenario van het planvoornemen doorgerekend (idem dito bronbestand). Daarbij is uitgegaan van die uitbreidingsmogelijkheden waarbij de omvang van het agrarische bouwvlak maximaal is (zie ook paragraaf 2.3). Dit resulteerde in de volgende Figuur 3.

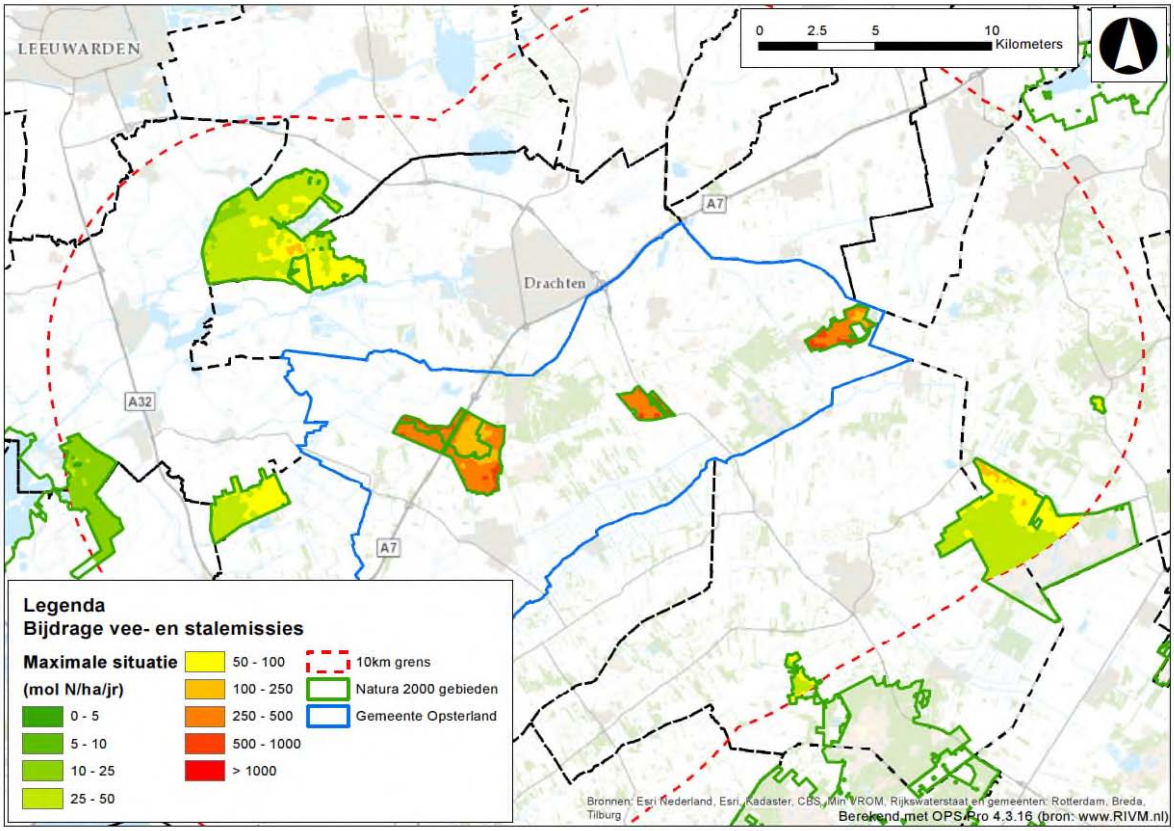

Figuur 3 stikstofbijdrage (mol N/ha/jaar) van vee- en stalemissies in het maximale scenario

In dit scenario van het planvoornemen neemt de stikstofbijdrage in de Natura 2000-gebieden zowel binnen als buiten het plangebied aanzienlijk toe. Binnen het plangebied varieert deze overschrijding van de gehanteerde drempelwaarde van 500 tot 1000 mol N/ha/jaar.

Op grond hiervan wordt geconcludeerd dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden. Het voornemen is daardoor in strijd met de Natuurbeschermingswet. Hiermee is het bestemmingsplan mogelijk niet uitvoerbaar.

Omdat de milieueffecten van het voornemen op de relevante Natura 2000-gebieden sterk negatief worden beoordeeld, dienen in het plan-MER alternatieven te worden onderzocht die voldoende zijn om dergelijke negatieve effecten te voorkomen.

4 Twee aanvullende scenario's

De informatie uit hoofdstuk 3 leidt tot de conclusie dat het theoretisch maximum (mogelijk) leidt tot significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied. Deze effecten worden (voornamelijk) veroorzaakt door verzuring en vermesting als gevolg van de depositie van stikstofverbindingen in de gebieden. Omdat significant negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, is het bestemmingsplan dat zonder beperkingen uitbreidingsruimte biedt aan agrarische bedrijven in strijd met de Natuurbeschermingswet.

In dat kader is een tweetal alternatieven ontwikkeld. In deze alternatieven zijn maatregelen opgenomen die het negatieve effect kunnen voorkomen. Van deze alternatieven is in eerste instantie in beeld gebracht of zij kunnen leiden tot uitvoerbaarheid in het kader van de Nbwet (paragraaf 4.2). Vervolgens is nagegaan of de alternatieven ook uitvoerbaar zijn in het bestemmingsplan (paragraaf 4.3).

4.1 Alternatieven

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan zijn twee alternatieven in beeld gebracht: alternatief 1 en alternatief 2. Deze alternatieven worden in deze paragraaf nader toegelicht.

4.1.1 Alternatief 1

Dit alternatief is ontwikkeld om de effecten op de natuur zo te beperken dat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Daartoe wordt in de regels van het bestemmingsplan een aanpassing gedaan waarbij een gebruik dat leidt tot een negatief effect op een Natura 2000-gebied door stikstofdepositie als strijdig gebruik wordt aangemerkt.
Het gebruik van de gronden dient te worden beperkt tot een gebruik waarbij, vanwege het houden van vee, geen sprake is van een negatief effect van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat het aantal stuks vee op de agrarische bedrijven in beginsel beperkt moet worden tot het aantal overeenkomstig de referentiesituatie (standstill). Hiertoe worden de gebruiksregels van de bestemmingen Agrarisch en Agrarisch - Kwekerij aangepast. Uitzonderingen op het strijdige gebruik vormen het bestaande gebruik en reeds op basis van een Natuurbeschermingswet vergund gebruik. Voor het bestaande gebruik wordt een afwijkende definitie opgenomen ten behoeve van deze gebruiksregel. In deze definitie van bestaand gebruik wordt verwezen naar de referentiedata die ook in de Nb-wet worden gehanteerd. In de Nb-wet wordt de referentiesituatie gedefinieerd als de datum waarop het gebied werd aangewezen als gebied van "communautair belang". Deze datum verschilt per gebied. De relevante data voor de gebieden zijn opgenomen in onderstaande tekst. Aangezien deze referentiedata per gebied verschillen, moeten verschillende referentiedata aangehouden worden, waaraan getoetst moet worden. Ook hierop wordt in het onderstaande nader ingegaan (zie de tekst onder het kopje Referentiedatum).

De gebruiksregel leidt ertoe dat het aantal stuks vee op agrarische bedrijven in beginsel beperkt moet worden tot het aantal dat in de bestaande situatie op de referentiedatum aanwezig is/was of het aantal dat op grond van een Nb-wet vergunning gehouden mag worden.

Referentiedatum
In de regels van een bestemmingsplan is bepaald dat bestaand wat betreft het gebruik is: *" de situatie zoals die is op het moment dat het bestemmingsplan in werking treedt".*
Deze omschrijving is niet in overeenstemming met de Natuurbeschermingswet. De Natura 2000-gebieden zijn namelijk op verschillende momenten als natuurgebied[3] vastgesteld.

[3] Er dient namelijk ook rekening te worden gehouden met de effecten van stikstofdepositie op de habitats en voedselbronnen van Vogelrichtlijnsoorten.

In de Natuurbeschermingswet hanteert men als referentiedatum voor bestaand gebruik de datum waarop de Natura 2000-gebieden door de Europese Commissie als natuurgebied van communautair belang zijn vastgesteld.

Voor de Habitatrichtlijn-gebieden wordt 7 december 2004 als referentiedatum aangehouden, terwijl voor de Vogelrichtlijn-gebieden soms eerdere data worden gehanteerd. Deze data zijn gekoppeld aan de aanwijzing van de gebieden.

De provincie Fryslân (www.fryslan.nl) geeft aan dat voor de volgende Vogel- en Habitatrichlijn-gebieden een andere referentiedatum geldt:

- Alde Feanen: 10 juni 1994
- Fochteloërveen: 30 november 1998
- Drents Friese Wold: 24 maart 2000
- Van Oordt's Mersken: 24 maart 2000

In beginsel moet de ammoniakuitstoot van de agrarische bedrijven beperkt worden tot de uitstoot overeenkomstig het bestaand gebruik op genoemde referentiedatum, omdat de stikstofdepositie afkomstig uit de veehouderijen een directe relatie heeft van de ammoniakuitstoot van het vee. Aan de soorten vee is op basis van de Rav-code[4] (richtlijn ammoniak en veehouderij) een ammoniakuitstoot (NH_3-emissie) per dierplaats per jaar toegekend. Op basis hiervan kan herleid worden hoeveel stuks vee gehouden kunnen worden om een bepaalde hoeveelheid ammoniakuitstoot en - als gevolg daarvan een bepaalde hoeveelheid stikstofdepositie[5] op de Natura 2000-gebieden - te veroorzaken. Hieruit volgt de conclusie dat een groter aantal stuks vee leidt tot een grotere ammoniakuitstoot en een grotere stikstofdepositie.

Referentiedata en hoeveelheid rundvee
Op grond van de gegevens van het CBS (StatLine 2014) bedroeg het totaal aantal runderen in Opsterland 44.189 (1994), 39.885 (1998) en 37.263 (2000). Een neergaande trend die vanaf het jaar 2000 overgaat in een variabel verloop (zie Figuur 4). Dit beeld onderstreept de beschrijving in het plan-MER, waarin is beredeneerd dat in het gebied geen ruimte is voor de toename van het aantal stuks melkvee. De ruimte voor het houden van het vee wordt bij de grondgebonden bedrijven niet zozeer bepaald door de bouwvlakken als wel door de totale beschikbare ruimte aan agrarische gronden (zie ook plan-MER paragraaf 2.2.2). De consequentie hiervan is dat op het moment dat de betreffende Vogelrichtlijngebieden zijn vastgesteld het aantal runderen groter was dan in het referentiejaar 2004 (35.800) zodat vanuit het plangebied meer NH_3 werd uitgestoten. Door bij de verdere uitwerking uit te gaan van het referentiejaar van 2004 voor alle Natura 2000-gebieden, wordt uitgegaan van een stikstofdepositie die aanzienlijk lager ligt dan de ervoor liggende jaren. Hiermee wordt voor een aantal gebieden uitgegaan van een betere uitgangssituatie dan in de referentiesituatie. Daarmee is het geoorloofd deze vergelijking te voeren en leidt deze tot een worst-case benadering. Het is op het schaalniveau van het bestemmingsplan ondoenlijk een gehele uitsplitsing voor alle gebieden en alle veehouderijen te maken. Door uit te gaan van een referentiesituatie met minder dieren (namelijk 2004) kan gezegd worden dat hiermee voor een aantal gebieden bij een uitwerking van een concreet plan een zekere extra ruimte beschikbaar zal zijn. Daarmee wordt met een voldoende marge rekening gehouden voor de toetsing aan de Nb-wet.

Voor alle relevante Natura 2000-gebieden gaan wij in deze beoordeling van de effecten op de Natura 2000-gebieden daarom uit van 7 december 2004 als referentiedatum voor bestaand gebruik. Op die datum bedroeg het aantal runderen ca. 35.800.

[4] Deze Rav-code is gekoppeld aan verschillende soorten vee en de wijze van houden.
[5] Voor de stikstofdepositie is overigens de afstand tussen de veehouderij en het Natura 2000-gebied ook van belang. Bij een grotere afstand is de stikstofdepositie kleiner.

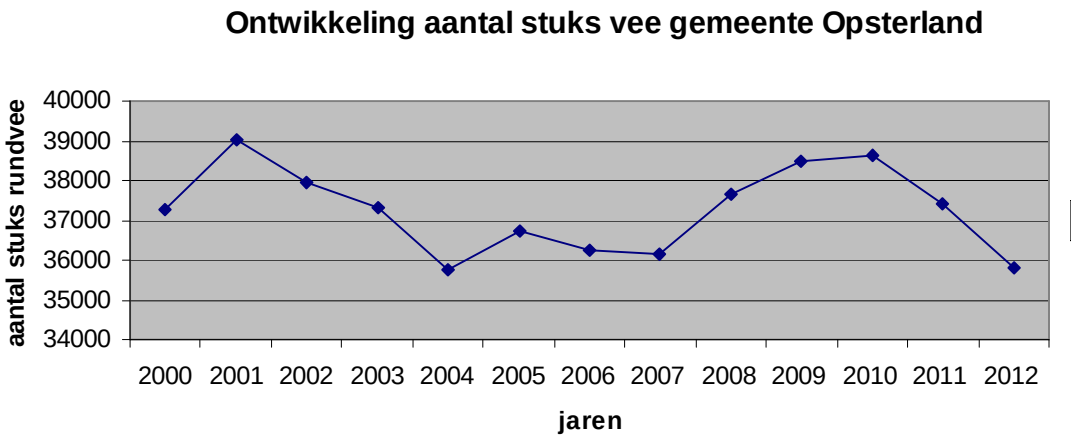

Figuur 4: Rundvee binnen gemeente Opsterland

Uitwerking alternatief 1 voor uitvoerbaarheid bestemmingsplan
Voor de uitwerking van alternatief 1 gaan wij ervan uit dat de maximale mogelijkheden van het plan ruimte bieden voor groei tot 1,5 ha voor de agrarische bedrijven van > 70 NGE. De overige grondgebonden veehouderijen hebben een oppervlakte van gemiddeld 1 ha. De intensieve veehouderijen hebben in dit alternatief geen uitbreidingsruimte.

4.1.2 Alternatief 2

In alternatief 2 wordt eveneens nagestreefd de effecten op de Natura 2000-gebieden te beperken. Daartoe wordt dezelfde regel in het bestemmingsplan opgenomen als bij alternatief 1, namelijk de regeling waarin de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden niet mag toenemen ten opzichte van de referentiesituatie. Dit leidt tot dezelfde situatie als alternatief 1. In alternatief 2 gaan wij er echter vanuit dat bedrijven wel kunnen doorgroeien tot de 2 of 3 ha bouwvlak die in de afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden zijn opgenomen in het bestemmingsplan dat als voornemen in het plan-MER en de passende beoordeling zijn getoetst. In dit alternatief krijgen de intensieve veehouderijen een uitbreidingsmogelijkheid van maximaal 500 m^2.

4.2 Toetsing aan de Natuurbeschermingswet

4.2.1 Alternatief 1

Door het opnemen van een strijdig gebruik, met daaraan gekoppeld de voorwaardelijke verplichting van toetsing aan de Nb-wet voor negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden, wordt een koppeling gelegd tussen het bestaande gebruik op de referentiedatum en het gebruik van de gronden en stallen in de nieuwe situatie. Daarmee wordt het gebruik beperkt tot een gebruik waarbij geen sprake is van een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van omliggende Natura 2000-gebieden. Met het uitsluiten van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen worden significant negatieve effecten bij voorbaat ook uitgesloten. Doordat een toename van de stikstofdepositie (negatief effect) als strijdig gebruik geldt, is ook geen sprake van cumulatie van negatieve effecten.

Daarmee is dit alternatief niet strijdig met de Nb-wet en geldt het effect van het plan als neutraal (0).

4.2.2 Alternatief 2

De effecten op de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden zijn in Alternatief 2 gelijk aan die in Alternatief 1. Daarmee kunnen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura 2000-gebieden worden uitgesloten. Het effect van alternatief 2 op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden is daarmee als neutraal (0) beoordeeld.

4.3 Uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan

Nu is aangetoond dat beide alternatieven niet strijdig zijn met de Nb-wet, dient de uitvoerbaarheid van deze alternatieven vastgesteld te worden. Met andere woorden, de vraag in hoeverre met deze gebruiksregel sprake is van een mogelijkheid om agrarische bedrijven een groter bouwvlak te kunnen toewijzen, dient beantwoord te worden.

Door het opnemen van de genoemde gebruiksregel is de kans op het toenemen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied voorkomen. Deze depositieregel hangt sterk samen met de ammoniakemissie van de agrarische bedrijven. Indien door het opnemen van deze depositieregel de uitbreidingsmogelijkheden van bedrijven maar zeer beperkt tot mogelijk nihil zijn, dan lijkt het opnemen van regelingen die de uitbreiding van bedrijven mogelijk maken weinig zinvol. Om de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan te toetsen is in beeld gebracht of er mogelijkheden zijn voor interne en/of externe saldering om de ammoniakuitstoot van de bedrijven niet te laten toenemen bij een toenemend aantal stuks vee. Hiervoor worden in eerste instantie methoden toegelicht die reeds worden toegepast om ammoniakuitstoot te verminderen. Vervolgens wordt voor beide alternatieven in beeld gebracht of deze maatregelen volstaan om de uitbreidingsruimte te bieden die in de alternatieven is voorgesteld.

4.3.1 Mogelijkheden voor interne saldering

Om de toename van ammoniakemissie op het niveau van het individuele agrarische bedrijf te voorkomen staat een aantal mogelijkheden ter beschikking:

- het toepassen van stalsystemen met een meer beperkte ammoniakuitstoot
- het weiden van vee
- het toepassen van alternatieve voeders, waarmee de ammoniakuitstoot vanuit de mest wordt verminderd.

Deze maatregelen worden gezamenlijk ammoniakreducerende technieken genoemd en kunnen in de mate waarin zij worden doorgevoerd worden benoemd als BBT, BBT+ of BBT++ (BBT= best beschikbare technieken).

Stalsystemen
De meeste ammoniak wordt uitgestoten vanuit het stalgebouw van een melkveehouderij (Aarts, 2007). Op basis van stalsystemen kan de volgende vergelijking gemaakt worden ten aanzien van het aantal te houden dieren. In een algemeen rekenvoorbeeld kan op hoofdlijnen beschouwd worden of uitbreidingsmogelijkheden beschikbaar zijn door maatregelen te nemen aan stalgebouwen.
Aan de berekeningen van de stikstofdepositie in de feitelijke en maximale situatie (zie hoofdstuk 2) ligt een bronbestand ten grondslag waarin de agrarische bedrijven in de gemeente zijn opgenomen. Hierin is de feitelijke hoeveelheid vee opgenomen. De overgrote meerderheid van de bedrijven wordt gevormd door melkveehouderijen. Voor de emissie van de stalgebouwen van melk- en kalfkoeien (Rav-code A 1) in de bestaande situatie kan de algemene hoeveelheid van 9,5 kg ammoniak/dierplaats/jaar aangehouden worden. Voor een ligboxstal (Rav-code A.1.9.1) wordt een uitstoot van 4,1 kg ammoniak/dierplaats/jaar aangehouden. Daarmee biedt de wijziging in dit stalsysteem een afname van 5,4 kg ammoniak/dierplaats/jaar. Nu is vastgesteld dat de totale hoeveelheid ammoniakuitstoot niet mag toenemen, kan op basis van de verlaging van de hoeveelheid ammoniak/dierplaats/jaar een toename van het aantal dieren mogelijk gemaakt worden.

Ook voor vleesvarkens zijn diverse emissiereducerende staltechnieken mogelijk. In de uitgangspunten voor de berekening van de feitelijke en maximale scenario's is uitgegaan van een uitstoot van 1,4 kg ammoniak/dierplaats/jaar. Dit is het uitgangspunt voor de uitstoot bij reguliere stalsystemen voor vleesvarkens. Met emissiereducerende maatregelen kan hiervoor een reductie naar 0,35 kg ammoniak/dierplaats/jaar gerealiseerd worden. In paragraaf 4.3.2 gaan wij nader in op de ruimte die deze omschakeling in stalsystemen biedt.

Weiden van vee
Het beperken of voorkomen van de uitstoot van ammoniak door het weiden van vee hangt eveneens samen met gekozen stalsoort en de wijze waarop de stal wordt gebruikt. Het permanent opstallen van vee leidt tot een hogere ammoniakemissie dan het weiden van vee. Het recent (18 maart 2014) gesloten convenant tussen de staatssecretaris van Economische Zaken en agrarische belangenorganisaties wijst eveneens in deze richting. De mogelijkheden om op deze wijze een reductie van de uitstoot van ammoniak te bereiken zijn slechts beperkt. De reductie die hiermee bewerkstelligd kan worden is in de analyse van de stalsystemen (paragraaf 4.3.2) integraal meegenomen.

Alternatieve veevoeders
Door het beperken van de hoeveelheden eiwit in het voer van het melkvee kan de ammoniakemissie van het vee eveneens beperkt worden. Het blijkt echter beperkt mogelijk inzichtelijk te maken hoeveel eiwit in de veevoeders (met name in het gras) voorkomen. Bovendien ontbreekt inzicht in de huidige voedersystemen van de bedrijven. De invloed van deze maatregel is dan ook niet betrokken in de analyse van de mogelijkheden voor interne saldering. In een aantal concrete gevallen zal een alternatief voedersysteem echter een aanvullende mogelijkheid bieden om de hoeveelheid ammoniakemissie per dierplaats te verminderen.

4.3.2 Alternatief 1

Nu duidelijk is dat vooral de overstap naar andere stalsystemen kan leiden tot een reductie van de ammoniakemissie per dierplaats is van belang inzichtelijk te maken in hoeverre deze reductie leidt tot uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Daarbij wordt in eerste instantie inzichtelijk gemaakt welke mogelijkheden bestaan voor alternatief 1. Vervolgens wordt ingegaan op alternatief 2.

Om de emissieruimte te bepalen die ontstaat bij de overstap van de huidige stalsystemen naar emissiearme systemen, wordt in eerste instantie bepaald welke mogelijkheden maatregelen op het individuele bouwvlak bieden. Vanuit de IGO-rapportage wordt uitgegaan van 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee op 1,5 ha. Op basis hiervan kan uitgegaan worden van 227 stuks rundvee op 1 ha.

Uitgaande van 35.800 stuks rundvee in 2004 is de totale hoeveelheid ammoniak in het referentiejaar gelijk aan: 340.100 kg ammoniak, op basis van een uitstoot van 9,5 kg ammoniak/dierplaats/jaar. De veebezetting per bouwvlak (uitgaande van het huidige aantal van 286 bedrijven) was gemiddeld ca. 125 stuks rundvee. Per bedrijf leidt dit tot een uitstoot van 1.188 kg ammoniak per jaar.

De mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt is de groei van 163 bedrijven naar 1,5 ha (340 stuks rundvee) en 123 bedrijven die blijven bij (gemiddeld) 1 ha (227 stuks rundvee). Dit betekent dat een groei mogelijk is naar in totaal 83.341 stuks rundvee. Deze hebben bij huisvesting in emissiearme stallen (4,1 kg ammoniak/dierplaats/jr) een gezamenlijke uitstoot van 341.698 kg ammoniak. Per bedrijf van 1,5 ha gaat het om een ammoniakuitstoot van 1.394 kg ammoniak/bedrijf/jaar en per bedrijf van 1 ha om een ammoniakuitstoot van 935 kg ammoniak/bedrijf/jaar. Dit betekent dat de bedrijven tot 1 ha kunnen groeien, maar een groei naar 1,5 ha niet zonder meer mogelijk is met het toepassen van emissiearme technieken.

Door de toewijzing van de bouwvlakken in het bestemmingsplan zou hiermee een teveel van 1.598 kg ammoniak per jaar uitgestoten worden (341.689 - 340.100). Teruggerekend naar het aantal stuks rundvee (met een uitstoot van 4,1 kg ammoniak) betreft dat bijna 400 stuks (390) rundvee.

In de gebruiksregel is echter opgenomen dat uitgezonderd op het strijdige gebruik niet alleen het bestaande gebruik (op de referentiedatum) is, maar ook het reeds op basis van de Nb-wet vergunde gebruik. Van de grondgebonden veehouderijbedrijven in Opsterland hebben 18 bedrijven een Nb-wetvergunning. Dit betekent dat voor deze bedrijven het vergunde gebruik als niet strijdig gebruik gerekend kan worden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat ook deze bedrijven een kleiner aantal stuks vee hebben, net als de andere bedrijven (er is een correctie doorgevoerd op de vergunde aantallen om de feitelijke situatie te benaderen, zie paragraaf 2.2). Door de correctie is hier uitgegaan van 2.234 stuks melkvee en 1.652 stuks vrouwelijk jongvee (in totaal 3.886 stuks rundvee). Voor de vergelijking mag hier echter de gehele vergunde ruimte worden gebruikt en dan betreft het 5.277 stuks rundvee. Daarmee kan voor de referentiesituatie uitgegaan worden van een extra aantal van 1.391 stuks rundvee: duidelijk meer dan de benodigde 400 stuks rundvee. Daarmee is er voldoende ruimte om het marginale verschil van 1.598 kg ammoniak op te kunnen vangen.

Alternatief 1 is daarmee een uitvoerbaar alternatief.

4.3.3 Alternatief 2

In alternatief 2 neemt de ruimte voor de veehouderijen verder toe dan in alternatief 1. In alternatief 2 wordt de volgende extra ruimte geboden:

- 163 bedrijven (> 70 NGE) kunnen groeien tot max. 3 ha
- 123 bedrijven (< 70 NGE) kunnen groeien tot max. 2 ha
- 23 intensieve veehouderijen kunnen groeien met max. 500 m^2.

Voor de melkveehouderijen is in paragraaf 4.3.2 aangetoond dat alternatief 1 een uitvoerbaar alternatief is, waarbij de ammoniakuitstoot ten opzichte van de referentiesituatie gelijk kan blijven. Hierbij is tevens duidelijk geworden dat nog een ruimte van ca. 1.000 stuks rundvee beschikbaar is (1.391 stuks vee in de vergunde situatie ten opzichte van 390 stuks rundvee dat niet gehouden zou mogen worden in de vergelijking met de feitelijke situatie. Dit aantal wordt overschreden indien wordt uitgegaan van een (theoretische) groei van alle bedrijven tot 2 respectievelijk 3 ha. Daarmee is de groei van de melkveehouderijen tot 2 (< 70 NGE) en 3 ha (> 70 NGE) niet direct uitvoerbaar.

Als kanttekening moet hierbij ook geplaatst worden dat voor een aantal van de beschouwde Natura 2000-gebieden voor de referentiesituatie uitgegaan kan worden van een groter aantal stuks rundvee in de referentiesituatie en daarmee van een hogere ammoniakuitstoot als vergelijkingsbasis. In hoeverre hiermee ruimte ontstaat voor de concrete melkveehouderij om wel uitbreidingsruimte te vinden, is afhankelijk van de specifieke situatie. Het aantal extra stuks rundvee dat in alternatief 2 theoretisch gehouden kan worden is echter te groot om hier een werkelijke oplossing te bieden.

Beperken uitbreidingsmogelijkheden
Om een volledig uitvoerbaar bestemmingsplan te kunnen realiseren, kunnen de uitbreidingsmogelijkheden van alternatief 2 buiten het plan gehouden worden. Daarmee wordt het bestemmingsplan uitvoerbaar, omdat daarmee alternatief 1 wordt vastgelegd in het bestemmingsplan. Dit betreft een belangrijke beperking van de mogelijkheden van het plan. Bovendien is - ook in het plan-MER - geredeneerd dat de geboden ruimte in het bestemmingsplan vooral gericht is op het bieden van mogelijkheden voor schaalvergroting van agrarische bedrijven. Zeker gezien het aantal stuks rundvee in de gemeente in de afgelopen 10 jaar, is te verklaren dat het houden van meer vee op de schaal van de gemeente niet mogelijk is. De mogelijkheden voor groei van de grondgebonden veehouderijen worden niet zozeer beperkt door de omvang van de bouwvlakken, maar door de omvang van het totale areaal aan agrarische gronden. Daarmee blijft het plan theoretisch gezien echter niet uitvoerbaar.

In het bestemmingsplan en de bijbehorende besluiten wordt onderbouwd op welke wijze met deze conclusie wordt omgegaan.

Stoppende agrariërs
Aangezien de ruimte die het bestemmingsplan biedt voor de uitbreiding van de agrarische bedrijven voornamelijk bedoeld is voor de schaalvergroting van de bedrijven is te verwachten dat grotere bedrijven (> 70 NGE) zich verder uitbreiden, waarbij andere agrarische bedrijven, met name de kleinere, ophouden te bestaan. Deze stoppende agrariërs zullen in eerste instantie geen groei van de veestapel binnen het bestaande bouwvlak toepassen en vervolgens zal de gehele veestapel verdwijnen. Met het verdwijnen van deze veestapel ontstaat ruimte voor de groei van andere bedrijven.
Daarmee wordt verwacht dat in de toekomst meer ruimte ontstaat door het verdwijnen van bestaande agrarische bouwvlakken. Deze regeling kan niet geborgd worden in het bestemmingsplan, maar moet op een andere wijze worden geregeld. Het ligt buiten het bereik van deze aanvulling op het plan-MER.

Voor de intensieve veehouderijen kan uitgegaan worden van een uitstoot van 7.500 x 1,4 = 10.500 kg ammoniak/bedrijf/jaar. Met emissiereducerende technieken kan deze uitstoot teruggebracht worden tot 0,35 kg ammoniak/dierplaats/jaar. De uitbreiding die geboden wordt aan de bedrijven bedraagt 500 m^2. Uitgaande van een complete bebouwing van deze ruimte en het gebruik van 90% van deze ruimte voor dieren, kunnen op deze ruimte 450 vleesvarkens gehouden worden. Hiermee ontstaat een ruimte per intensieve veehouderij voor het houden van 7.950 dieren. De emissie komt hiermee op 7.950 x 0,35 = 2.783 kg ammoniak/bedrijf/jaar. Daarmee is er voldoende mogelijkheid om deze uitbreiding mogelijk te maken, uitgaande van de toepassing van emissiereducerende technieken. Op deze wijze is ook extra ruimte te vinden voor de uitbreiding van melkveehouderijen. Het betreft echter een klein aantal bedrijven, zodat de oplossingsmogelijkheden beperkt zijn. Voor concrete situaties biedt een reductie van ammoniakemissie echter potentieel een goede mogelijkheid.

5 Wav-gebieden

Op basis van de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) is door de Provincie Fryslân een kaart vastgesteld (september 2008), waarop de natuurgebieden staan (binnen de PEHS) die gevoelig zijn voor ammoniak. Met de WAV wordt ter bescherming van voor verzuring gevoelige natuur een aanvullend zoneringsbeleid gevoerd. Deze wet, van kracht vanaf 8 mei 2002 en aangepast per 1 mei 2007, schrijft voor dat binnen zeer kwetsbare gebieden en in een zone van 250 meter daaromheen in aanvulling op de generieke eisen de volgende maatregelen gelden: vestiging van nieuwe intensieve veehouderijen is niet meer mogelijk en bestaande veehouderijen hebben slechts beperkte uitbreidingsmogelijkheden, namelijk tot een voor deze veehouderijen vastgelegd emissieplafond. Een uitzondering geldt voor melkveehouderijen (zij kunnen doorgroeien tot maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks jongvee), voor uitbreiding met paarden en schapen, voor biologische bedrijven en bedrijven die hun dieren hoofdzakelijk houden voor natuurbeheer.

Overeenkomstig de Natura 2000-gebieden, dienen de WAV-gebieden conform het EHS-beleid gevrijwaard te blijven van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang dat niet of niet elders op een andere wijze kan worden gerealiseerd. Kenmerkende waarden worden aangetroffen in het beekdal Koningsdiep en verspreid voorkomende EHS-gebieden in het veenlandschap, eveneens behorend tot Natura 2000, met stikstofgevoelige vegetaties (o.a. blauwgrasland, heide en veenmosrietlanden).

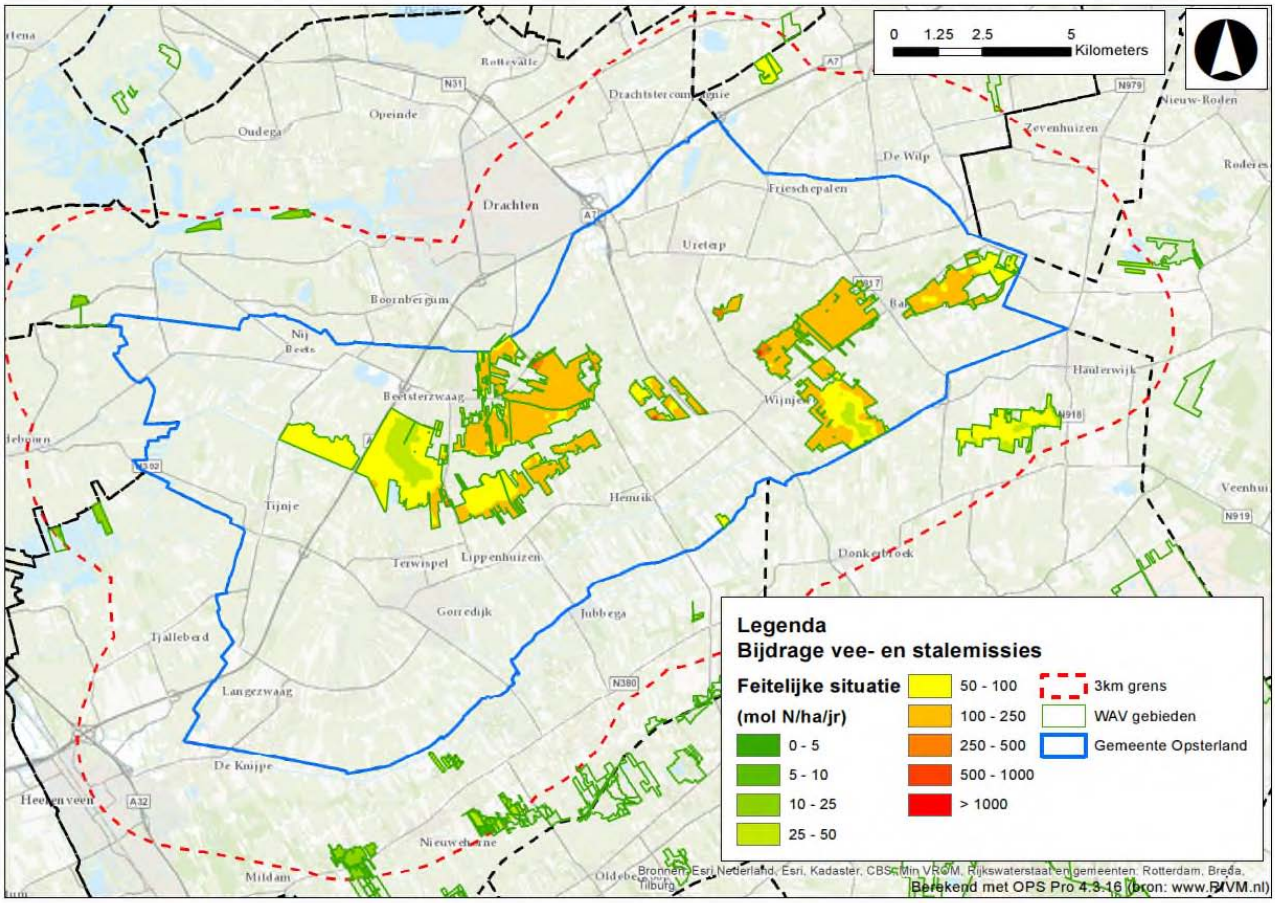

Figuur 5 stikstofdepositie wav-gebieden in feitelijke situatie

De depositieberekening (Figuur 5) laat zien dat er in de feitelijke situatie zowel binnen als buiten het plangebied een depositie van stikstof op de WAV-gebieden plaatsvindt. Terwijl WAV-gebieden buiten de bestemmingsplangrens van Opsterland een stikstofdepositie tot 25 mol N/ha/jaar als gevolg van de agrarische bedrijven ontvangen, bedraagt die binnen het plangebied 25 tot 250 mol N/ha/jaar.

Figuur 6 laat de stikstofdepositie in de situatie zien waarin sprake is van een maximale invulling van het agrarisch bouwvlak.

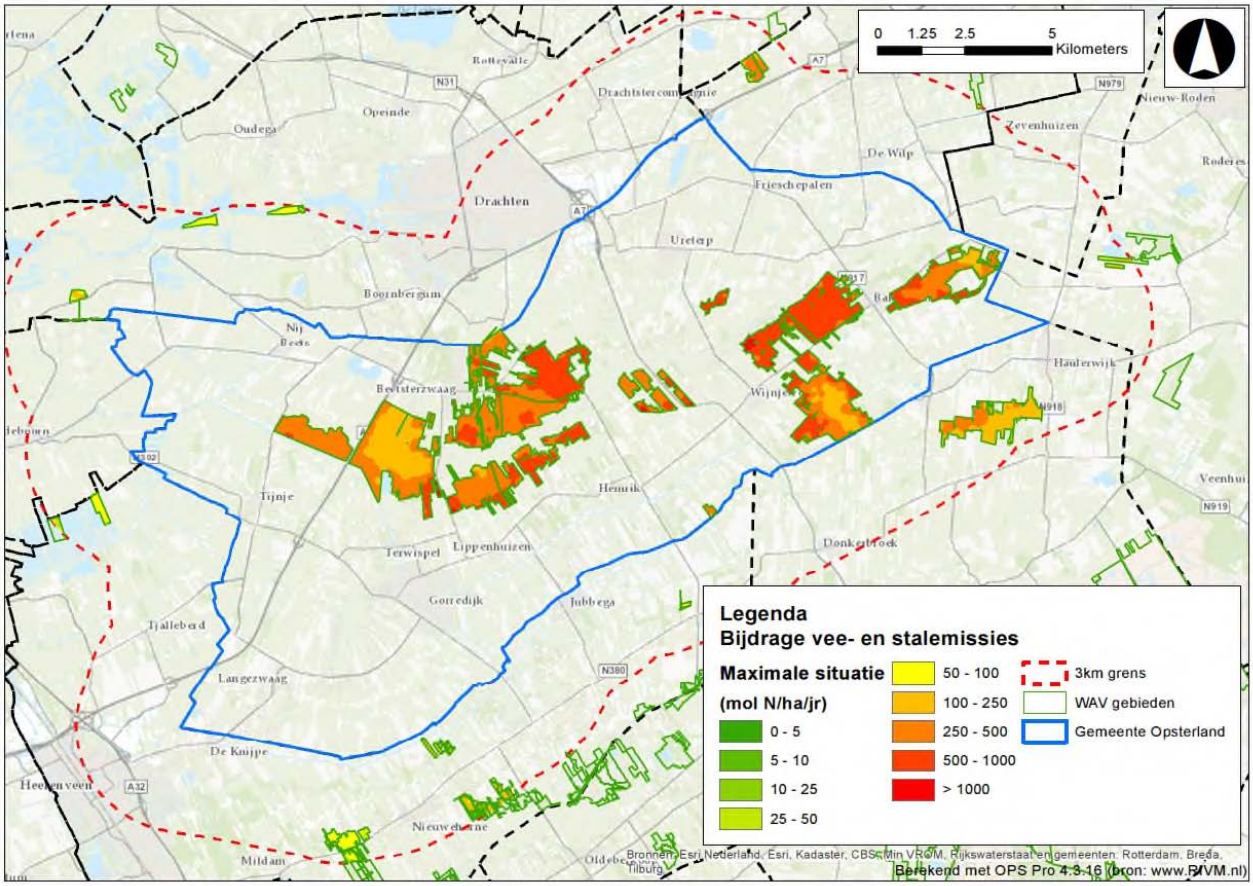

Figuur 6 stikstofdepositie wav-gebieden in maximale situatie

In deze maximale situatie neemt de stikstofdepositie binnen de WAV-gebieden van het plangebied verder toe tot 1.000 mol N/ha/jaar ten gevolge van de vee- en stalemissies binnen de gemeente Opsterland. Daarbij wordt de gespannen stikstofsituatie, zoals die nu al feitelijk bestaat in deze natuurgebieden, nog verder aangetast in geval de in het bestemmingsplan opgenomen ontwikkelingsmogelijkheden maximaal zouden worden ingevuld. Hierdoor kan er een significante aantasting plaatsvinden van de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de beschermde gebieden.

Het bestemmingsplan wordt onder andere uitvoerbaar geacht als aangetoond is dat het plan een verdere aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de WAV- gebieden uitsluit. Dit gegeven leidt tot de conclusie dat er geen toename van stikstofdepositie op deze stikstofgevoelige natuurgebieden mag plaats vinden en het aantal stuks vee dus beperkt moet blijven tot de zogenaamde referentiesituatie. Dat betekent dat er op grond van het bestemmingsplan geen toename van stikstofemissie mag plaatsvinden (stand-still) om te voorkomen dat de wezenlijke kenmerken en waarden van de WAV-gebieden significant worden aangetast.

Ten behoeve van de Natura 2000-gebieden zijn twee alternatieven ontwikkeld om de effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden te voorkomen (zie hoofdstuk 4). De mogelijkheden die in hoofdstuk 4 zijn uitgewerkt voor de Natura 2000-gebieden zijn op gelijke wijze toepasbaar voor de WAV-gebieden. Een reductie van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden heeft een gelijke (positieve) uitwerking op de WAV-gebieden.

6 Conclusie

6.1 Consequenties voor conclusies in de passende beoordeling

In de passende beoordeling is geconcludeerd dat significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten zijn. Op basis van de analyse in deze aanvulling op de passende beoordeling en het plan-MER kan geconcludeerd worden dat effecten op de instandhoudingsdoelen in het maximale scenario inderdaad niet zijn uit te sluiten. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat het maximale scenario in de praktijk niet realistisch is. Hiertoe wordt in het plan-MER een nadere onderbouwing gegeven.

In deze aanvulling op de passende beoordeling is een tweetal alternatieven ontwikkeld waarin een gebruiksbepaling is opgenomen, die strijdigheid van het gebruik koppelt aan de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden. Deze alternatieven leiden tot een alternatief waarin geen negatieve effecten optreden op de Natura 2000-gebieden. Daarmee zijn deze alternatieven uitvoerbaar voor wat betreft de Nb-wet.

6.2 Consequenties voor de conclusies in het plan-MER

In het plan-MER is geconcludeerd dat geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden te verwachten zijn. Daarbij werd aangevoerd dat een groei van het aantal stuks vee, met name melkvee, niet te verwachten is vanwege de beperkingen vanuit de bedrijfsvoering. Daarvoor werd aangevoerd dat bij de groei van een bouwvlak voldoende ruimte beschikbaar zou moeten zijn op de huiskavel om de dieren te kunnen weiden. Bovendien leidt de afzet van mest en de aanvoer van ruwvoeders tot beperkingen in de mogelijkheden om de agrarische bedrijven te laten groeien. Deze beperkingen kunnen niet in het bestemmingsplan geregeld worden.

Vanuit de PAS-analyses is bovendien geredeneerd dat - met name voor tijdelijke schommelingen in de hoeveelheid vee - de ontwikkelingsruimte op basis van te nemen maatregelen in deze gebieden groter is dan de ontwikkelingsbehoefte.

In deze aanvulling op het plan-MER is geconcludeerd dat bij een vergelijking van het theoretische maximum van het nieuwe bestemmingsplan met de feitelijke situatie een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden optreedt. Daarmee treden in het theoretisch maximum (mogelijk) significant negatieve effecten op op de Natura 2000-gebieden.

Vervolgens zijn in deze aanvulling op het plan-MER twee alternatieven uitgewerkt, waarvan is vastgesteld dat zij - door het opnemen van een aanvullende gebruiksregel - niet leiden tot een negatief effect op de Natura 2000-gebieden (zie paragraaf 4.2 en paragraaf 6.1). Na de toetsing aan de Natuurbeschermingswet is ook de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan getoetst. Uitgaande van het opnemen van de gebruiksregel zoals omschreven in hoofdstuk 4 is alternatief 1 uitvoerbaar. Daartoe wordt een saldering toegepast. Ook de aanwezigheid van een 18-tal grondgebonden veehouderijen met een Nb-wet vergunning biedt hierbij een belangrijk uitgangspunt. Voor deze bedrijven mag immers uitgegaan worden van de vergunde situatie in plaats van de feitelijke situatie.

Alternatief 2 wordt op deze wijze niet uitvoerbaar. Aanvullende maatregelen in de vorm van het stoppen van bedrijven en saldering met deze stoppende bedrijven biedt een mogelijkheid voor uitbreiding van de bedrijven. Dit sluit aan bij de verwachte trend van schaalvergroting, waarbij de kleinere bedrijven zullen verdwijnen en grotere bedrijven verder uitbreiden.

Het opnemen van de extra gebruiksbepaling zoals verwoord in hoofdstuk 4 leidt niet tot een wijziging van de beoordeling van de overige milieuaspecten. In het bestemmingsplan is de aanvullende gebruiksregel opgenomen.

7 Bronnen

Aarts, H.F.M. e.a. (2007). De ammoniakemissie van de Nederlandse melkveehouderij bij een management gelijk aan dat van de deelnemers aan “Koeien en Kansen”. Wageningen UR, Wageningen.

Commissie Van Doorn (2011). Al het vlees duurzaam. De doorbraak naar een gezonde, veilige en gewaardeerde veehouderij in 2020. Den Bosch

IGO adviescommisie Landbouw en Milieu (2012). Handreiking Verordening Ruimte en Grondgebonden Veehouderij. Eindhoven (Intergewestelijk overleg en bestuurlijke samenwerking van gemeenten uit de regio's Brabant Zuidoost, Brabant Noordoost en Noord- en Midden-Limburg)

www.statline.nl
www.fryslan.nl

Projectnr. 0257372.00
3 april 2014, revisie 01

Bijlage 1: kaarten achtergronddeposities 2014 en 2020

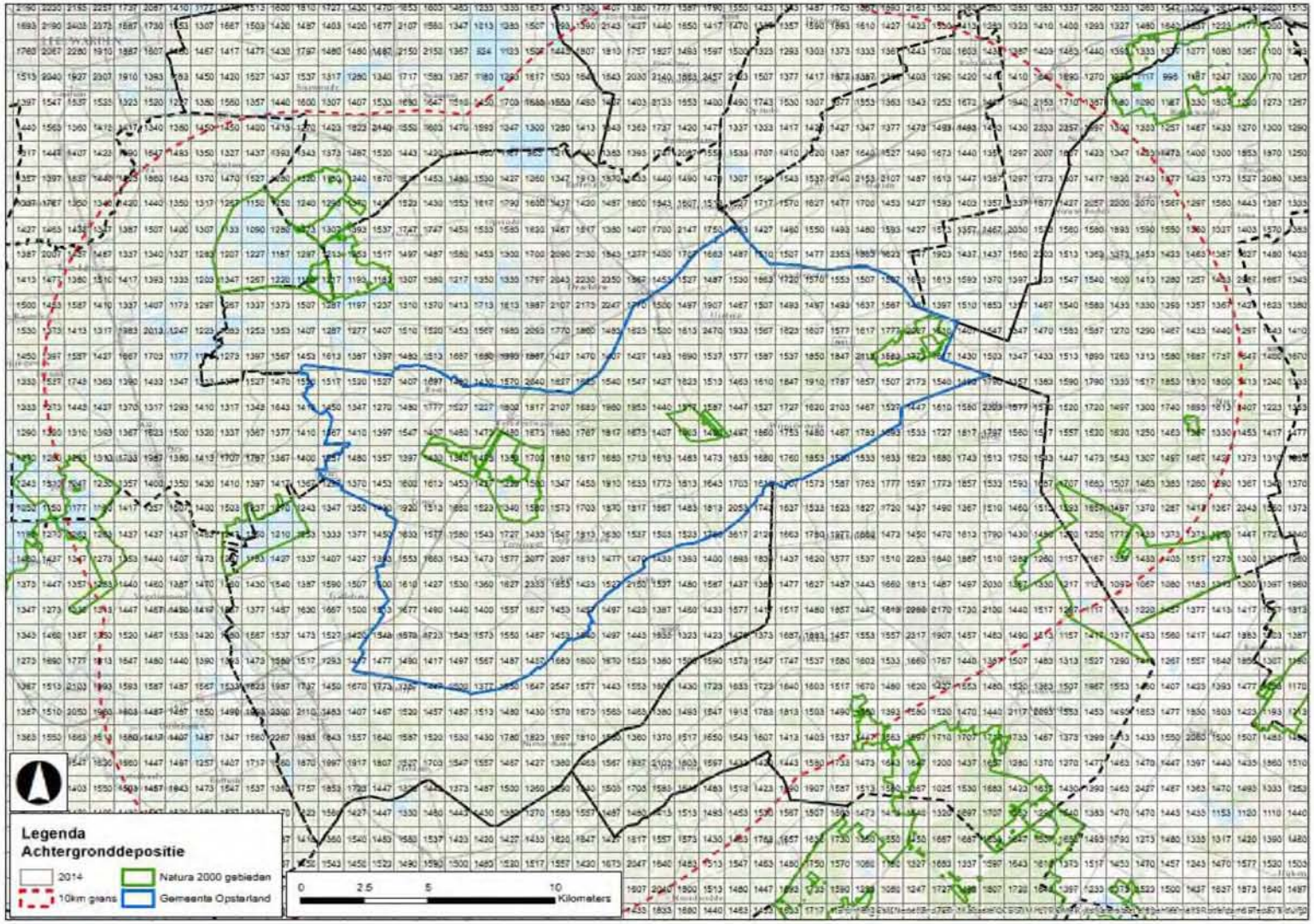

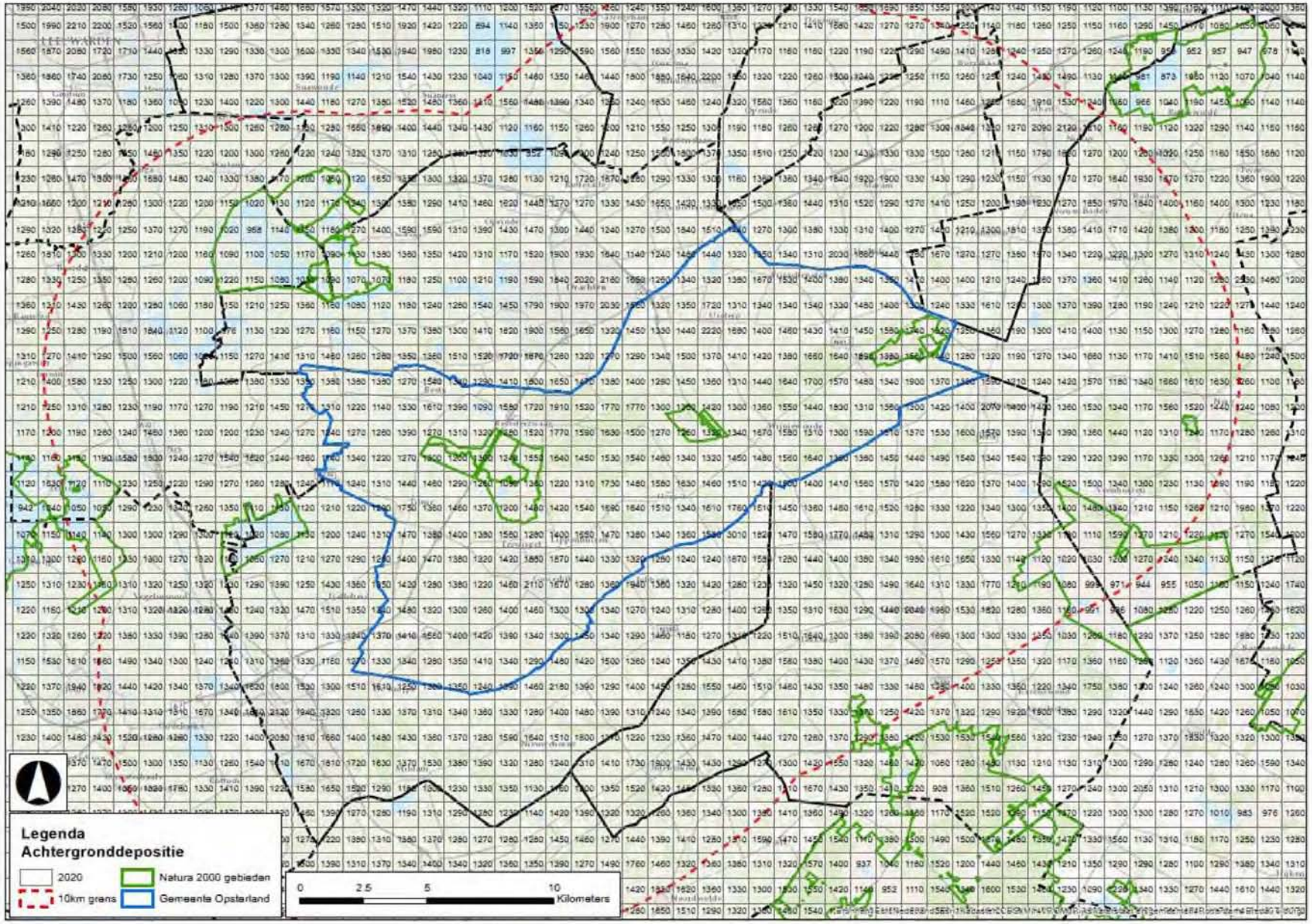
Legenda
Achtergronddepositie
2020
10km grens
Natura 2000 gebieden
Gemeente Opsterland
0
2.5
5
10
Kilometers

Bijlage 2: notitie uitgangspunten berekeningen stikstofdepositie

datum	26 februari 2014
aan	Marijke Visser
	Gem. Opsterland
van	Reinier van Dijk
kopie	Archief
project	Stikstofdepositie gemeente Opsterland
projectnummer	267541
betreft	Uitgangspunten stikstofdepositieberekeningen

Algemene uitgangpunten

Het reeds opgestelde MER vormt de basis van de uit te voeren ammoniakberekeningen.

Berekeningen

- Feitelijk
- Maximaal (voornemen maximaal ingevuld)

Autonome ontwikkeling

Er zijn 23 bedrijven die als intensieve veehouderij worden aangeduid. Uit het vergunningenbestand blijkt dat nog niet alle vergunningen en naar verwachting ook de bedrijven voldoen aan het gestelde in het Besluit huisvesting. Het is mogelijk dat deze bedrijven met alternatieve maatregelen wel voldoen aan het Besluit. Modelmatig wordt de vergunde emissie van alle intensieve bedrijven gecorrigeerd naar niveau BBT.

Er zijn geen verdere autonome ontwikkelingen. Hiermee is de feitelijke situatie gelijk aan de referentiesituatie (feitelijke situatie inclusief autonome ontwikkeling).

Zeer kwetsbare gebieden ingevolge de Wav

Binnen de gemeentegrenzen liggen zeer kwetsbare gebieden in gevolge de Wav.

- Intensieve bedrijven in de zone groeien niet; de maximale emissie is gelijk aan de vergunde emissie.
- Grondgebonden bedrijven in de zone groeien naar de maximale omvang als bedoeld in de Wav 2.446 kg NH3;

Bouwen in meerdere bouwlagen

Het bouwen in meerdere bouwlagen is uitgesloten.

Dieren per oppervlakte eenheid

Melkkoeien

Op basis van de Handreiking Verordening Ruimte en Grondgebonden Melkrundveehouderij, Igo adviescommissie landbouw en milieu (2 mei 2011) kunnen op 1,5 ha 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar worden gehouden. In het maximale scenario worden bouwblokken mogelijke gemaakt van 2,0 en 3,0 ha. Op 2,0 ha kunnen zodoende 267 melkkoeien en 187 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar worden gehouden. Op 3,0 ha kunnen zodoende 400 melkkoeien en 280 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

Vleesvarkens

Conform het rapport Al het vlees duurzaam van commissie van Doorn kunnen op 1,5 ha 7.500 vleesvarkens worden gehouden overeenkomende met een emissie van 10.500 kg NH3. Het bouwen in meerdere bouwlagen is niet toegestaan. De emissie per bouwblok wordt bepaald op basis van de oppervlakte van het bouwblok + 500 vierkante meter.

Uitgangspunten rekenmodel

Voor het uitvoeren van de berekening is gebruik gemaakt van OPS-pro versie 4.3. Alle agrarische bedrijven binnen de gekozen grids, zijn opgenomen in de bronbestanden. Voor de berekeningen zijn

algemeen geaccepteerde defaultwaarden voor de parameters: gemiddelde gebouwhoogte (gem GH), schoorsteenbinnendiameter (ST bindiam), uittreesnelheid (ST-uittree) ingevoerd.
Emissiepunthoogte natuurlijke ventilatie: 1,5 meter (grondgebonden bedrijven)
Emissiepunthoogte mechanische ventilatie: 5 meter (IV bedrijven en glastuinbouw)
Luchtsnelheid: natuurlijke ventilatie: 0,4 meter per seconde (grondgebonden bedrijven)
Luchtsnelheid: mechanische ventilatie: 4 meter per seconde (IV bedrijven)
Diameter uitstroomopening: 0,5 meter

Receptorpunten: afstemmen met de ecoloog
Achtergronddepositiekaarten voor 2012 / anders 2011, 2020 en 2030.

Kaarten
Reguliere kaarten (feitelijk, maximaal en verschilkaarten feitelijk - maximaal).

Uitgangspunten feitelijke situatie / referentiesituatie:

Autonome ontwikkeling
Zie hierboven

Feitelijke situatie veehouderijen

CBS omschrijving	CBS 19 feb 2014	Vergunningen bestand februari 2014	percentage dieren in mindering te brengen op vergunningenbestand (Cbs + t.o.v. verg best)
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	19223	27677	30,55
Jongvee voor de melkveehouderij	14636	18149	19,36
Overige koeien/ stieren (>=2jaar)	546	319	-71,16
Vleeskalveren	1605	2727	41,14
Jongvee voor de vleesproductie	652	452	-44,25
Schapen	10180	2000	-409,00
Geiten	171	0	?
Paarden	611	146	-318,49
Pony's	350	6	-5733,33
Leghennen/ouderdieren van leghennen	76350	58000	-31,64
Vleeskuikens,	55500	239160	76,79
ouderdieren van vleeskuikens	146258	144200	-1,43
Biggen	14978	9102	-64,56
Fokvarkens	2481	2466	-0,61
Vleesvarkens	2803	4403	36,34
Slachteenden	20000	0	?
Kalkoenen	0	0	-
Konijnen	0	0	-
Edelpelsdieren	0	0	-

De vergunde veebezetting wordt op basis van bovenstaande percentages per diercategorie gecorrigeerd. Hiermee wordt de feitelijke situatie benaderd.

Co-vergisting
Co-vergisters zijn in de feitelijke situatie niet aanwezig en worden tevens niet mogelijk gemaakt.

Glastuinbouwers
In het plangebied zijn geen glastuinbouwbedrijven gelegen.

Uitgangspunten maximaal scenario:

In dit scenario wordt het theoretische maximum als uitgangspunt gehanteerd. Hierbij wordt op onderstaande werkwijze invulling gegeven aan de maximale ontwikkelingsruimte die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt (De ruimtelijke mogelijkheden vormen hiervoor het kader). Hierbij gelden de algemene randvoorwaarden (extensiveringsgebied, zeer kwetsbaar gebied).

Intensieve bedrijven

Intensieve bedrijven krijgen in het nieuwe plan het vigerende bouwblok + maximaal 500 vierkante meter uitbreidingsruimte. Modelmatig is het uitgangspunt gehanteerd dat alle bedrijven omschakelen naar een andere vorm van intensieve veehouderij (vleesvarkenshouderij). Het maximale bouwvlak wordt optimaal ingevuld op basis van het rapport van Commissie Van Doorn.

Agrarische bestemmingen (Grond gebonden bedrijven < 70 NGE)

Grond gebonden bedrijven kleiner dan 70 nge gaan het maximaal toegestane bouwblok maximaal invullen. Dit betekent dat de bedrijven gaan groeien naar 2 ha bouwblok met daarop maximaal 267 koeien en 187 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar. Indien het bedrijf in de zone tot een zeer kwetsbaar gebied is gelegen wordt er gerekend met maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar tenzij de vergunde veebezetting een hogere emissie met zich meebrengt.

Agrarische bestemmingen (Grond gebonden bedrijven > 70 NGE)

Grond gebonden bedrijven groter dan 70 nge gaan het maximaal toegestane bouwblok maximaal invullen. Dit betekent dat de bedrijven gaan groeien naar 3 ha bouwblok met daarop maximaal 400 koeien en 280 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar. Indien het bedrijf in de zone tot een zeer kwetsbaar gebied is gelegen wordt er gerekend met maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar tenzij de vergunde veebezetting een hogere emissie met zich meebrengt.

Agrarische bestemmingen (Overige grondgebonden bedrijven als akkerbouwers, witloftelers, champignonteelt, viskwekerijen enz.)

Voor zover deze locaties aanwezig zijn schakelen deze niet om naar een dierhouderij als bijvoorbeeld melkrundveehouderij.

Agrarische bestemmingen (Paardenhouderijen, maneges, paardenpensions)

Deze bedrijven schakelen om naar melkrundveehouderij en vergroten afhankelijk van hun bestaande omvang het bouwblok naar 2,0 dan wel 3,0 hectare.

Glastuinbouwers

Er zijn geen glastuinbouwbedrijven binnen het plangebied.

Co-vergisting

Co-vergisting is buitenplans gebracht. Modelmatig wordt dan ook geen rekening gehouden met co-vergisting.

Bijlage 8

Plan-MER

Bestemmingsplan buitengebied
gemeente Opsterland

projectnr. 257372
revisie 2
20 november 2013

auteur(s)

drs. M. Visser-Poldervaart
ir. E. Koomen

Opdrachtgever

Gemeente Opsterland - Ruimtelijke Ontwikkeling
t.a.v. dhr. A. Kramer
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

datum vrijgave	beschrijving revisie 2	goedkeuring	vrijgave
20 november 2013	definitief	drs. M. Visser-Poldervaart	ir. E. Koomen

Colofon

Projectgroep bestaande uit:
ir. E. Koomen
drs. M. Visser-Poldervaart

Tekstbijdragen:
drs. B. Fit
drs. V. Maronier

Datum van uitgave:
20 november 2013

Contactadres:
Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

Copyright © 2013 **Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.**
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

Samenvatting 3

1 Inleiding 16
1.1 Aanleiding 16
1.2 Plan-m.e.r.-plicht 16
1.3 Doel van de m.e.r.-procedure 16
1.4 Procedure 17
1.5 Afbakening van het MER 18
1.6 Leeswijzer 18

2 Ontwikkelingen en beleid 19
2.1 Inleiding 19
2.2 Ontwikkelingen 19
2.3 Kaderstellend beleid en wettelijk kader 29

3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling 39
3.1 Algemeen 39
3.2 Natuur 41
3.3 Landschap en cultuurhistorie 46
3.4 Leefbaarheid en gezondheid 61
3.5 Overige thema's 70

4 Ontwikkelingen bestemmingsplan en afbakening plan-MER 75
4.1 Ontwikkelingsmogelijkheden vigerende en voorgenomen bestemmingsplan 75
4.2 Afbakening plan-MER 77
4.3 Voornemen en scenario's 78

5 Effectbeschrijving 79
5.1 Inleiding 79
5.2 Natuur 80
5.3 Landschap en cultuurhistorie 86
5.4 Leefbaarheid en gezondheid 89
5.5 Overige thema's 90

6 Vergelijking en conclusies 91
6.1 Overzicht scores 91
6.2 Conclusies en aanbevelingen 91

7 Leemten in de kennis en aanzet evaluatieprogramma 95
7.1 Leemten in kennis en informatie 95
7.2 Aanzet evaluatieprogramma 95

8 Bronnen 97

Bijlage 1: Inspraaknota Notitie Reikwijdte en Detailniveau 98

Bijlage 2: Vergelijking planologische mogelijkheden nu en straks 99

Separate bijlagen:

- "Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland. Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998". Oranjewoud, 2013.
- "Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland". Gemeente Opsterland, 2013

Samenvatting

1. Inleiding

Aanleiding
De gemeente Opsterland bereidt een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor. Tot voorkort was het bestemmingsplan Landelijk gebied uit 1990 vigerend, inclusief een aantal aanpassingen daarop. In de tussentijd is hiervoor een beheersverordening opgesteld die op dit moment vigerend ruimtelijk beleid is, maar die een voortzetting van het beleid uit het bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland vormt. Gezien wijzigingen in de wensen, uitwerkingen en het beleid dat in de loop der jaren is vastgesteld is het nodig ook een nieuw bestemmingsplan op te stellen dat de benodigde ruimte biedt voor de ontwikkelingen die in het plangebied spelen.

In 2008 is een inventarisatie- en uitgangspuntennota opgesteld voor het nieuwe bestemmingsplan, gevolgd door een voorontwerpbestemmingsplan. Op basis van het voorontwerpbestemmingsplan, de reacties en zienswijzen die daarop zijn binnengekomen en de uitkomsten van dit plan-MER is het ontwerpbestemmingsplan opgesteld. Het voorontwerpbestemmingsplan vormt het kader waarvan in dit plan-MER wordt uitgegaan. Aangezien enige tijd verstreken is tussen het opstellen van het voorontwerpbestemmingsplan en het opstellen van dit plan-MER zijn ook nieuwe uitgangspunten meegenomen bij de uitgangspunten voor het plan-MER. Waar dit relevant is, is dit in de beschrijving van het voornemen aangegeven. Uiteindelijk vormt dit plan-MER de onderbouwing van het ontwerpbestemmingsplan.

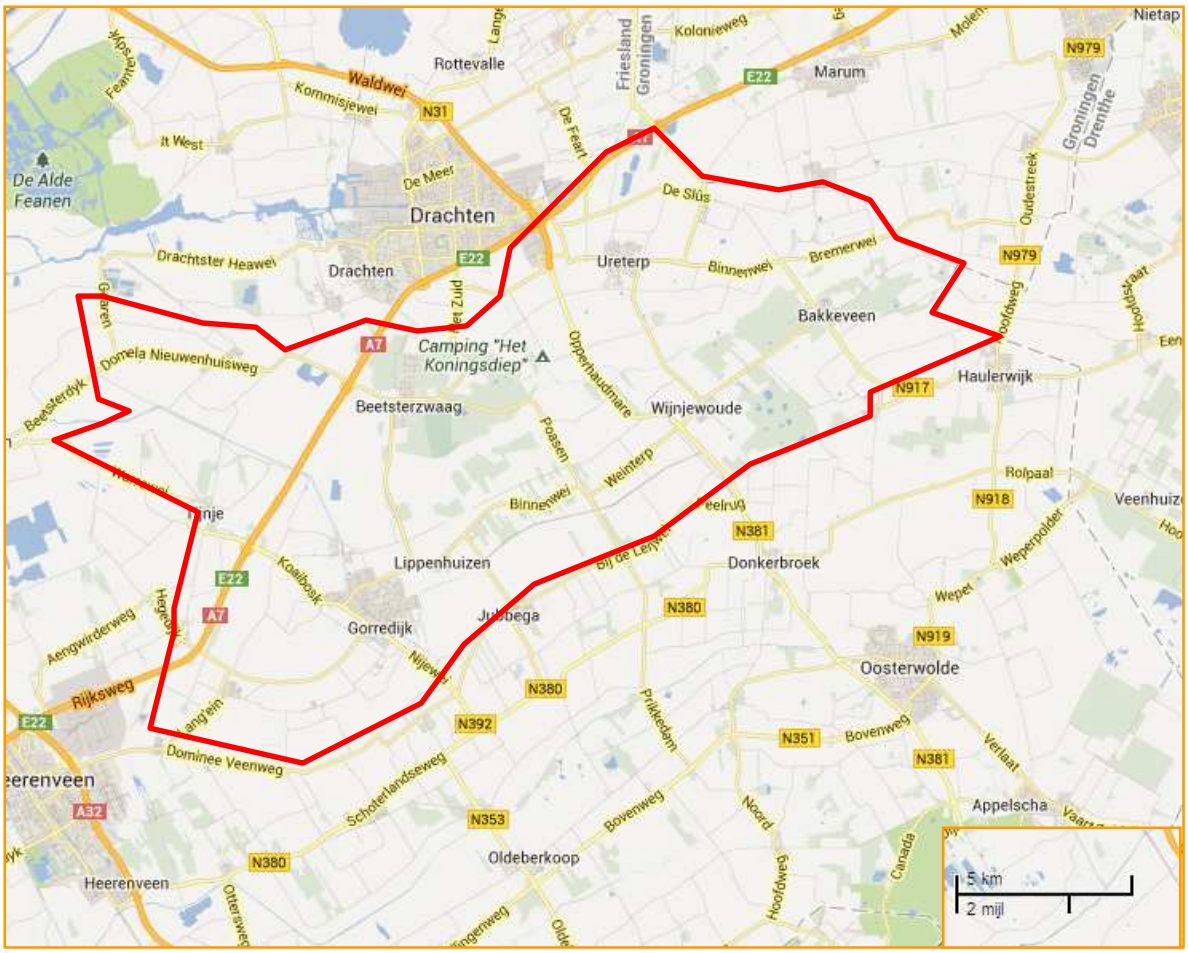

Figuur 0.1 Toponiemen en ligging plangebied. (Bron: Googlemaps)

Milieueffectrapportage (procedure, afgekort als m.e.r.)
De plan-m.e.r. -verplichting geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen en programma's die:

1. kaderstellend zijn voor activiteiten conform de beschrijving in het Besluit milieueffect-rapportage (onderdeel C en D van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage) en/ of;
2. waarvoor een passende beoordeling nodig is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (en daarmee in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn).

In dit geval is om beide redenen een plan-MER nodig (het document "milieueffectrapport" wordt afgekort als MER). De milieueffectrapportage heeft tot doel om de milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplan in een vroeg stadium in beeld te brengen. Ook kunnen eventuele realistische alternatieven worden onderzocht en mogelijkheden worden aangegeven om effecten te beperken. Hierdoor krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming.

De m.e.r.-procedure is gestart op 18 juli 2013 met de openbare kennisgeving in de lokale pers. Hierin is bekendgemaakt dat voor de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied de plan-m.e.r-procedure wordt gevolgd en is deze procedure uiteengezet.

Aansluitend op de bekendmaking zijn de bestuursorganen die ook bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken, geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het dit plan-MER. Ten behoeve van de raadpleging is een 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' opgesteld. In het licht van de stikstofproblematiek is uitgangspunt in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau dat op voorhand significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in de gemeente en de omgeving ervan niet uitgesloten kunnen worden. In dat kader is besloten alle effecten op de Natura 2000-gebieden in het kader van de plan-m.e.r. in een keer in de passende beoordeling te verwerken. Deze is als bijlage bij dit plan-MER gevoegd.

Mede omdat de Inventarisatie- en uitgangspuntennota voor het bestemmingsplan al in de inspraak is geweest, heeft de gemeente ervoor gekozen om voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau de mogelijkheid van inspraak voor een ieder te geven. De notitie is tevens naar de instanties gestuurd die ook geraadpleegd zijn in het kader van het bestemmingsplan. De notitie met de daarop ingediende reacties vormt de basis voor de afbakening van het voorliggende MER.

2. Ontwikkelingen en beleid

Algemeen
De ontwikkeling van de landbouw, en de ruimte die het voorgenomen bestemmingsplan daarvoor zal bieden, vormt het hoofdonderwerp van dit MER. Daarom is het van belang om na te gaan, wat de verwachte ontwikkeling zal zijn. Ook wordt ingegaan op de natuurontwikkeling Koningsdiep. De planontwikkeling hiervoor is al langere tijd gaande, maar deze wordt in het bestemmingsplan buitengebied nader vastgelegd. Voorts wordt in het MER het relevante beleidskader beschreven. Het vormt het kader waarbinnen de effecten van het nieuwe bestemmingsplan worden getoetst. Het betreft Europees, nationaal, regionaal en lokaal beleid. De nadruk ligt op het beleid dat medebepalend is voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied en/of relevant is voor de milieuthema's die in dit Plan-MER aan de orde komen.

Landbouw

Vergelijking bestemmingsplannen
In bijlage 2 van het MER is een tabel opgenomen waarin het nieuwe bestemmingsplan is vergeleken met het vigerende bestemmingsplan (Landelijk Gebied Opsterland). De tabel toont aan dat het plan in een aantal gevallen verruiming biedt ten aanzien van de bestaande regels, maar op een groot aantal punten juist een beperking van de regels.

Wijzigingsbevoegdheden
De wijzigingsbevoegdheden in het bestemmingsplan maken het noodzakelijk voorafgaand aan een plan dat gebruik wil maken van de mogelijkheden daarbinnen een wijzigingsplan op te stellen. Dit is van belang voor het MER omdat voorafgaand aan de vaststelling van een plan aannemelijk gemaakt moet worden dat deze wijzigingsbevoegdheid (voor uitbreiding van agrarische bouwvlakken) uitvoerbaar is.

Hiertegenover is een belangrijke nuancering te maken. Bestemmingsplannen buitengebied bieden ruimte voor het uitbreiden van agrarische bouwvlakken. Binnen de gemeente Opsterland heeft de ontwikkeling van de agrarische sector vanaf de vaststelling van het vorige plan aangetoond, dat ondanks de geboden ruimte, het aantal bedrijven en de totale omvang van de bouwvlakken geleid hebben tot een daling van het aantal bedrijven en een vrijwel gelijkblijvend aantal dieren. De trend van de schaalvergroting, waarbij kleinere bedrijven verdwijnen en grotere bedrijven verder groeien, blijft daarbij zichtbaar. De grond- en plaatsgebondenheid van de sector, is hierbij van groot belang. Dit wordt in het MER nader toegelicht en hierna samengevat.

Ontwikkelingen in de landbouw algemeen
De agrarische sector in de gemeente Opsterland bestaat overwegend uit grondgebonden veehouderijen: melkrundveebedrijven. In de huidige situatie is ca. 6% van de agrarische bedrijven een intensieve veehouderij. Sinds de vaststelling van het vorige bestemmingsplan is het aantal intensieve veehouderijen ook sterker gedaald dan het aantal grondgebonden veehouderijen (ruim 78% afname intensieve bedrijven t.o.v. ruim 53% afname grondgebonden bedrijven). Dit is ook te zien in het aantal dieren, waarbij het aantal dieren in de gemeente t.o.v. de referentiedatum in de intensieve veehouderij vrij sterk is gedaald tegenover een vrijwel gelijkblijvend aantal in de grondgebonden veehouderij.

Verwachte ontwikkeling van de rundveehouderij in de gemeente Opsterland
De ontwikkeling van de rundveehouderij in de gemeente Opsterland past in het provinciale beeld, met daarbij als opmerking dat in deze gemeente verdringing van de akkerbouw door de rundveehouderij vrijwel niet aan de orde kan zijn. Op provinciaal niveau wordt verwacht dat door het stoppen van bedrijven en schaalvergroting op andere bedrijven het aantal stuks melkvee niet zal toenemen. In de gemeente Opsterland is het daarom redelijkerwijs aannemelijk dat er per saldo hier geen sprake zal zijn van toename van het aantal dieren. De grond- en plaatsgebondenheid van de sector is hierbij een belangrijk gegeven. De oppervlakte van de huiskavel (t.b.v. beweiding), mogelijkheden voor mestafzet en de voorziening van ruwvoeders zijn belangrijke aspecten voor de beperking van de groei. Dit wordt samengevat in de term grond- en plaatsgebonden. Het geringe aandeel akkerbouw in de gemeente en in de regio De Wouden leiden ertoe dat omschakeling van akkerbouw naar veeteelt niet (of nauwelijks) tot de mogelijkheden behoort.

Verwachte ontwikkeling van de intensieve veehouderij in de gemeente Opsterland
Er wordt eerder een daling dan een toename van het aantal dieren in de intensieve veehouderij verwacht. Op basis van de trend en omdat het voorgenomen bestemmingsplan geen mogelijkheden zal bieden voor nieuwvestiging, wordt aangenomen dat in de toekomst het aantal varkens en kippen globaal gezien gelijk zal blijven.

Ontwikkeling agrarische sector rondom Natura 2000-gebieden
In de gemeente Opsterland liggen drie Natura 2000-gebieden binnen de gemeentegrenzen. Er is daarom ook bekeken in hoeverre een trend gezien kan worden in de agrarische bedrijven rondom deze Natura 2000-gebieden. Indien op korte afstand van de Natura 2000-gebieden namelijk andere ontwikkelingen gezien worden dan op grotere afstand, kan dit ook gevolgen hebben voor de stikstofdepositie (met een toename van de afstand neemt de bijdrage aan de stikstofdepositie van een bepaalde activiteit namelijk af). De spreiding van het aantal stoppende bedrijven en de ontwikkeling van het aantal hectaren agrarisch bouwvlak ligt echter random door de gemeente. Met andere woorden: de afstand tot de Natura 2000-gebieden is in deze periode niet onderscheidend geweest voor de ontwikkeling van de agrarische bedrijven.

Inmiddels worden twee intensieve veehouderijen op zeer korte afstand van de Bakkeveense Duinen in het kader van de natuurontwikkeling verwijderd. Daarmee wordt de stikstofdepositie op de Bakkeveense Duinen verminderd.

Natuurontwikkeling Koningsdiep
Rondom het beekdal van het Koningsdiep is in 2007 een integraal plan gemaakt voor het landelijk gebied: Raamplan Landinrichting Koningsdiep. De belangrijkste doelstelling is om nieuwe natuur als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te realiseren. Door dit onderdeel van de EHS te realiseren worden de Natura 2000-gebieden binnen de gemeente Opsterland met elkaar verbonden. Het project is zowel gericht op natuurontwikkeling als op structuurverbetering voor de landbouw.

De verdere ontwikkeling van het Koningsdiep wordt in het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland mogelijk gemaakt en maakt daarmee onderdeel uit van het voornemen.

3. Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Algemeen
De volgende hoofdonderwerpen zijn in het MER onderscheiden:
- natuur;
- landschap en cultuurhistorie;
- leefbaarheid en gezondheid.

De ontwikkeling van de landbouw is hiervoor reeds beschreven.

Natuur: Natura 2000-gebieden
Zowel binnen de gemeente Opsterland als in de omgeving ervan komen Natura 2000-gebieden voor. Binnen een straal van 10 km van het plangebied liggen acht Natura 2000-gebieden, waarvan drie binnen de plangrenzen:
- Van Oordt's Mersken
- Wijnjeterper Schar
- Bakkeveense Duinen

Alle acht Natura 2000 gebieden zijn beschouwd in de uitgevoerde passende beoordeling.
Van belang is dat de zogenaamde kritische depositiewaarden (KDW) - een maat voor de stikstofgevoeligheid van de habitattypen - in alle onderzochte Natura 2000-gebieden worden overschreden door de achtergrondwaarden voor stikstofdepositie. Een groot deel van de bijdrage aan de achtergrondwaarden van stikstof worden geleverd door bronnen van buiten Nederland. Van de Nederlandse bronnen levert de agrarische sector de grootste bijdrage. De overspannen situatie tast de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden aan en belemmert de realisatie van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitattypen en soorten. Vooral van die habitats waarvoor een verbeterdoel is opgesteld zal een projectbijdrage van stikstofdepositie het doelbereik negatief beïnvloeden (vertragend effect).

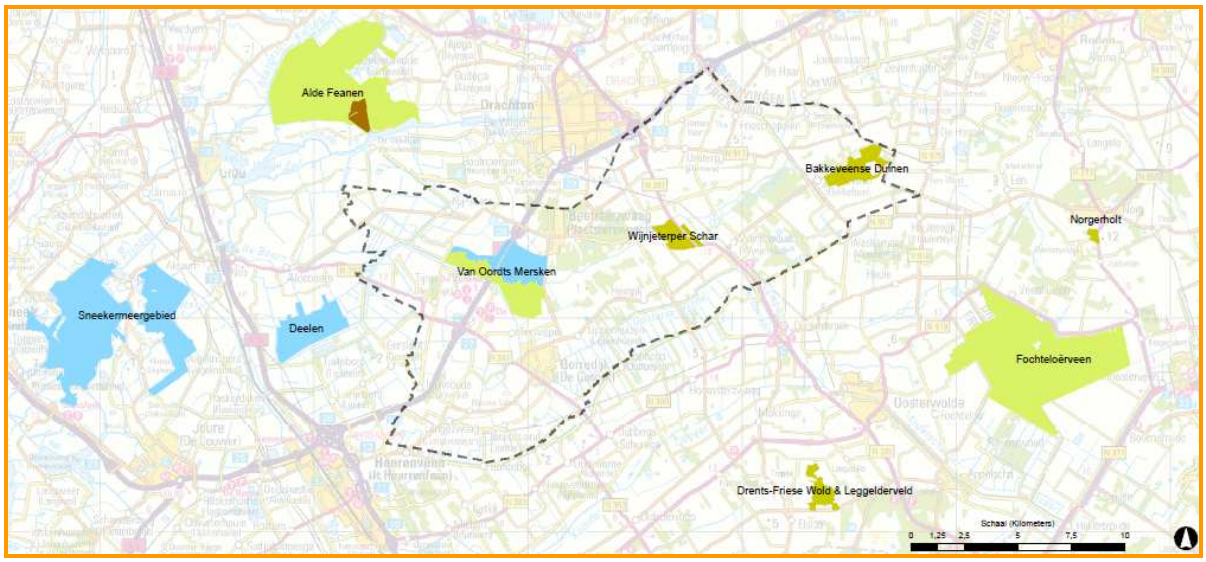

Figuur 0.2 Ligging Natura 2000-gebieden in (de nabijheid van) het plangebied.

Natuur: Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
De drie Natura 2000-gebieden binnen de plangrenzen behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur. Deze grote natuurgebieden zijn met elkaar verbonden met gebieden die ook deel uitmaken van de EHS. Er is daardoor een aaneengesloten natuurgebied met een EHS status 'natuur' vooral langs de natte verbindingszone (EVZ) ligt. Een deel daarvan omvat het beekdal Koningsdiep. Verder liggen ten zuiden ervan nog wat kleine, verspreid voorkomende EHS gebieden in het veenlandschap.

Veranderingen op de huidige natuurbeheertypen treden naar verwachting alleen op met de uitvoering van het Raamplan Landinrichting Koningsdiep. Doel van de uitvoering van dit raamplan is een versterking op van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS te realiseren (in dit geval de natuurwaarden van een beekdal).

Binnen de EHS zijn zogenaamde Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) aangewezen. Deze gebieden zijn aangewezen vanwege de stikstofgevoeligheid van de daarin aanwezige habitats.

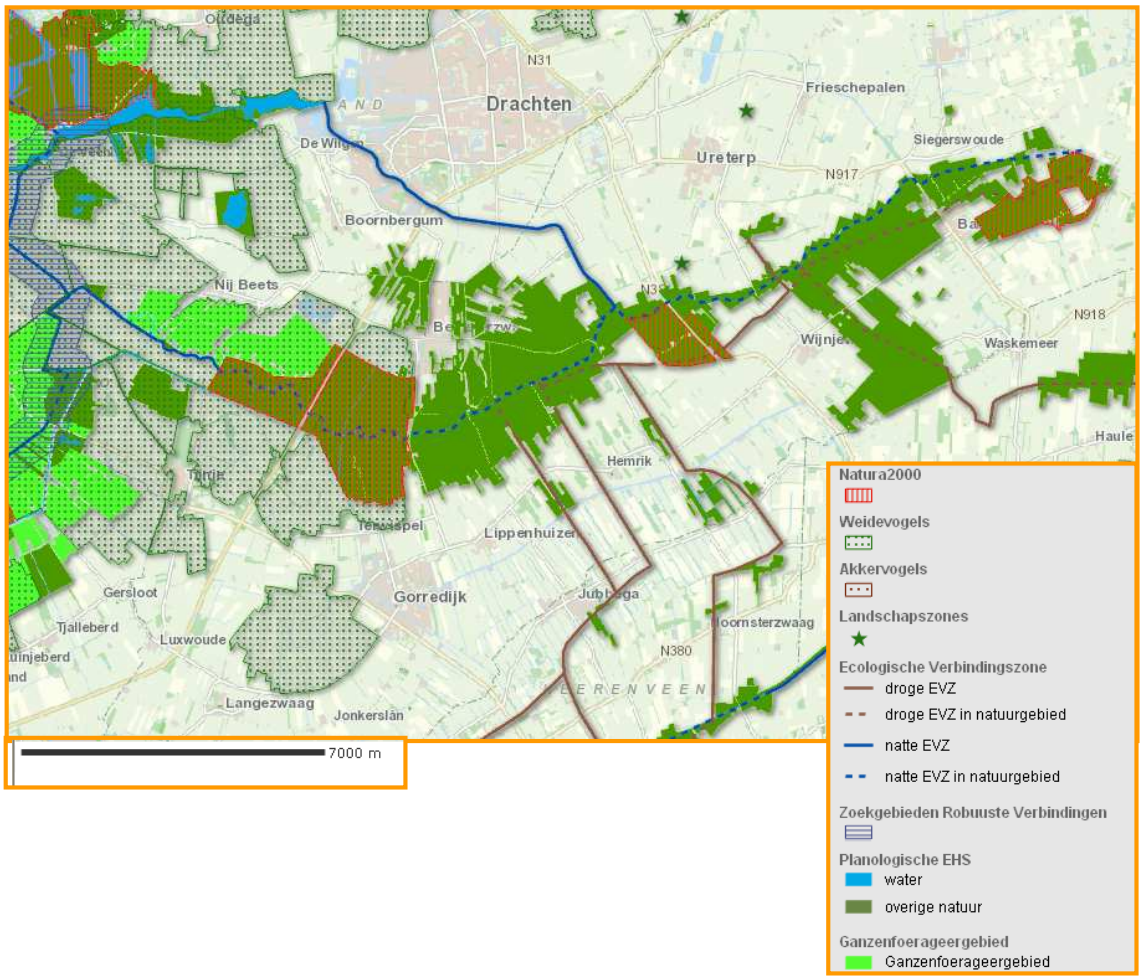

Figuur 0.3 Ecologische Hoofdstructuur (Bron: provincie Fryslân)

Natuur: overige waarden
De gemeente Opsterland kent ook beschermde gebieden in het westelijk deel van het plangebied. Rondom het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (Vogel- en Habitatrichtlijngebied) liggen weidevogelgebieden, waarbinnen weer ganzenfoerageergebieden zijn onderscheiden (zie ook Figuur 0.3). Deze vallen beide onder het agrarisch natuurbeheer.

Voorts zijn er dier- en plantsoorten die op grond van de Flora- en faunawet beschermd zijn.

Landschap en cultuurhistorie
De gemeente Opsterland heeft door haar ligging aan de uitlopers van het Fries-Drents Plateau een verscheidenheid aan landschappen en aardkundige ontwikkelingen binnen haar grondgebied, ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Deze ontwikkeling heeft ook een variatie aan reliëf voortgebracht. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Ook de dobben/pingoruïnes vormen hier een onderdeel van uit dezelfde periode. Binnen de gemeente Opsterland liggen drie aardkundig waardevolle gebieden: Bakkeveen, Dobben (bij Siegerswoude en Ureterp) en Koningsdiep. In het MER wordt dit nader toegelicht.

De cultuurhistorische waarden van het gebied zijn in beeld gebracht in een nieuw cultuurhistorisch onderzoek. Dit onderzoek vormt een specificatie van de provinciale kaart (Grutsk). Het onderzoek is als separate bijlage bij dit MER gevoegd. De cultuurhistorische waarden zijn op basis van een verdeling in vier deelgebieden (zie ook Figuur 0.4) in beeld gebracht: beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap, hoogveenontginningen, veenpolders en jonge veen- en heideontginningen. De specifieke waarden zijn in het onderzoek beschreven en in het MER zijn de waardevolle (hoofd)kenmerken benoemd.

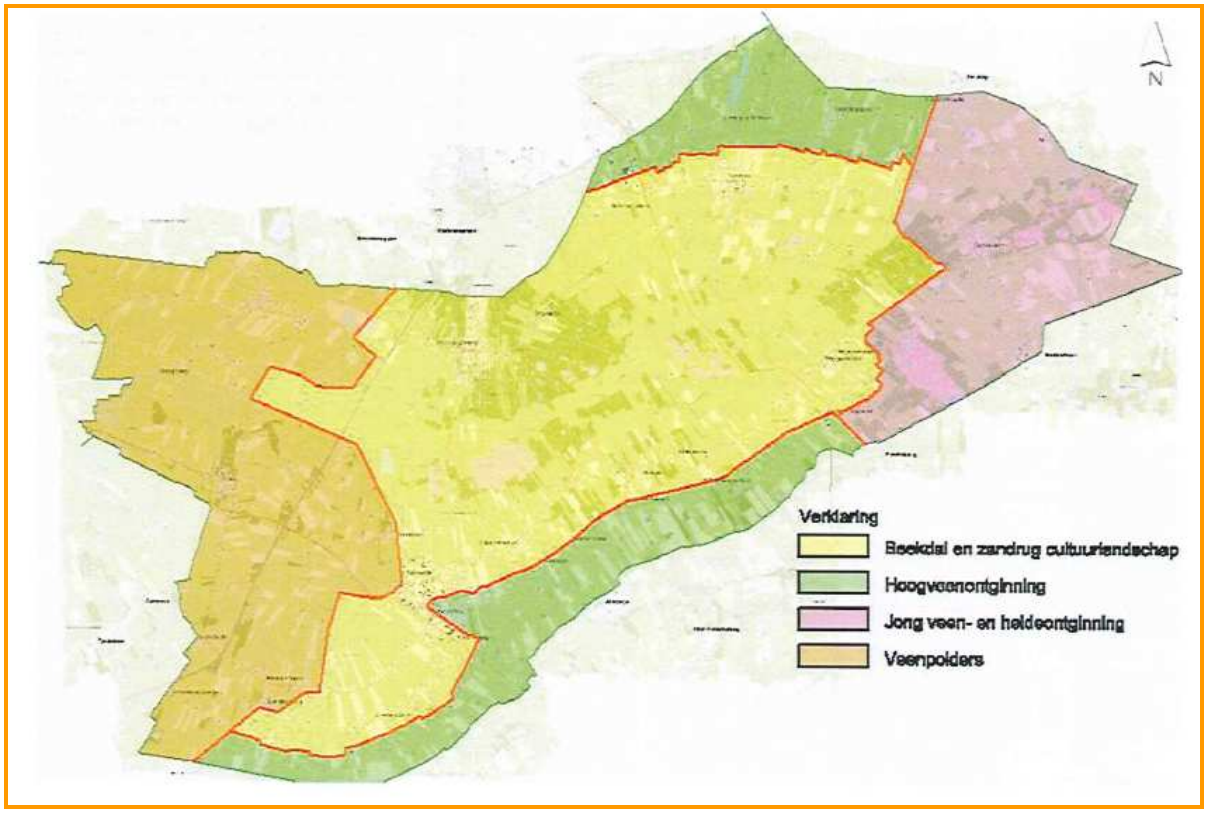

Figuur 0.4 Gebiedsindeling cultuurlandschappen (Gemeente Opsterland, 2013)

Leefbaarheid en gezondheid
Ten aanzien van leefbaarheid wordt in het MER aandacht geschonken aan geur en fijn stof. Er zijn geen knelpunten.

In het buitengebied van Opsterland is er door het beperkte aantal intensieve veehouderijen en de afstanden onderling, geen sprake van gezondheidsrisico's voor de omgeving door cumulatie van de invloed van de bedrijven gezamenlijk. Op het niveau van individuele bedrijven kan er wel sprake zijn van een enigszins verhoogd gezondheidsrisico voor omwonenden. Een licht negatief effect voor direct omwonenden is dus niet geheel uitgesloten. Overigens heeft de staatssecretaris van Economische Zaken in een brief (d.d. 14 juni 2013) aangekondigd een nieuw wettelijk kader op te willen stellen met betrekking tot de intensieve veehouderij vanwege het advies van de Gezondheidsraad (d.d. 30 november 2012). Het nieuwe wettelijke kader zal provincies en gemeenten de mogelijkheid bieden om vanuit het oogpunt van volksgezondheid grenzen te kunnen stellen aan de intensieve veehouderij. Dit is gebaseerd op het uitgangspunt dat een clustering van intensieve veehouderij voornamelijk leidt tot gezondheidsrisico's.

Overige thema's
Verder wordt in het MER ingegaan op de navolgende thema's in relatie met het bestemmingsplan buitengebied:
- verkeer
- bodem
- water
- externe veiligheid
- geluid.

4. Ontwikkelingen bestemmingsplan en afbakening plan-MER

Het bestemmingsplan buitengebied Opsterland is een consoliderend bestemmingsplan. waarin in grote lijnen de huidige situatie wordt vastgelegd en het beleid dat eerder ook reeds gold wordt voortgezet. Op enkele punten biedt het bestemmingsplan meer ruimte ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de huidige planologische regeling. In deze samenvatting gaan wij vooral in op de punten waar deze verschillen in gelegen zijn, omdat deze van belang zijn voor de onderzoeken in het MER.

In het MER en de eerder genoemde bijlage 2 wordt uitgebreid ingegaan op de uitgangspunten van en verschillen tussen het vigerende en nieuw vast te stellen plan. Een aantal belangrijke verschillen wordt hieronder opgesomd.

Landbouw:

- Omvang bouwperceel: in de geldende regeling is het agrarisch bouwvlak opgenomen met een gemiddelde omvang van 1 ha. In het vigerende plan is een uitbreiding (vrijstellings-bevoegdheid) van 25% opgenomen, zodat een uitbreidingsmogelijkheid tot 1,25 ha bestaat. In het nieuwe plan is onderscheid gemaakt in bedrijven met een omvang tot 70 NGE en bedrijven met een omvang vanaf 70 NGE. Intensieve veehouderijen (gemiddeld 1 ha. groot) kunnen groeien met max. 500 m^2. Bedrijven tot 70 NGE kunnen groeien tot 2 ha. (wijzigingsbevoegdheid) en bedrijven vanaf 70 NGE kunnen groeien van 1,5 ha. via 2 ha. (vrijstelling) tot 3 ha. (wijzigingsbevoegdheid).
- Aantal agrarische bouwvlakken: Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is een groot aantal agrarische bouwvlakken verwijderd. In de nieuwe regeling zijn nog 317 agrarische bouwvlakken aanwezig ten opzichte van ca. 640 in 2004 op basis van het vigerende plan en de ontheffingen en wijzigingen daarop.
- Geen nieuwe agrarische bedrijven toegestaan in het nieuwe plan
- Omzetten grond- en plaatsgebonden bedrijf naar niet grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf niet toegestaan in het nieuwe plan.

Recreatie:

- In het nieuwe plan wordt onderscheid gemaakt tussen dagrecreatie en verblijfsrecreatie. Bouwmogelijkheden binnen de dagrecreatieve bestemming zijn zeer beperkt (alleen uitbreiding van bestaande bebouwing). De verblijfsrecreatieve bestemming is toegekend aan bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen. Uitbreidingen zijn ook hier slechts beperkt mogelijk.

Wonen:

- Wonen - woonboerderij: in het nieuwe plan is een separate regeling opgenomen voor woonboerderijen. Deze is gericht op het instandhouden van oorspronkelijke boerderijen in het gebied, waarbij meer mogelijkheden worden geboden voor nieuwe functies in deze gebouwen, ten opzichte van de reguliere woonbestemming.

Overige niet-agrarische bedrijvigheid:

- Bedrijfsgebouwen (niet-agrarische bedrijven): in het geldende plan is een specifieke regeling opgenomen ten aanzien van de bedrijfsgrootte en het te bebouwen percentage van het perceel voor bedrijven. In het nieuwe plan wordt een meer algemene regeling getroffen. In het vigerende plan zijn geen uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven opgenomen. In het nieuwe plan wordt een uitbreiding geboden voor het te bebouwen oppervlakte van het bedrijfsperceel (20% extra ruimte).
- Functieverandering: een niet agrarisch bedrijf kan in het nieuwe plan gewijzigd worden naar wonen. In het geldende bestemmingsplan is deze regeling niet opgenomen.

Natuur:

- In het nieuwe bestemmingsplan wordt de omvorming van agrarisch gebied naar natuur mogelijk gemaakt vanwege de plannen voor het Koningsdiep.

Landschap:

- In het nieuwe bestemmingsplan is een nieuwe cultuurhistorische inventarisatie opgenomen, die ten behoeve van het bestemmingsplan is uitgevoerd en die richtlijnen aangeeft voor het omgaan met de cultuurhistorische waarden. In het nieuwe plan zijn deze waarden meer expliciet gemaakt, met name ten aanzien van de cultuurhistorisch-landschappelijke waarden.

Belangrijke thema's voor het Plan-MER
Voor het plan-MER zijn de ontwikkelingen in de landbouw en bouwmogelijkheden die invloed kunnen hebben op het landschap het meest van belang. Hierbij gaat het om de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven ten aanzien van de grote van het agrarische perceel. Daarnaast zijn alle bouwmogelijkheden voor agrarische bedrijven, niet-agrarische bedrijven en woningen van belang voor het landschap. Met name voor de natuurgebieden zijn de mogelijkheden op het gebied van recreatie (recreatieve routes e.d.) van belang.

Op basis van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, zijn de criteria bepaald waarmee in het plan-MER de effectbepaling op de verschillende milieuaspecten in beeld gebracht worden.

Voornemen en scenario's
Bij de effectbeschrijving is het voorontwerp van het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt genomen. Dit wordt aangeduid als het voornemen.

Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwe intensieve veehouderijbedrijven of het toevoegen van nieuwe bouwvlakken voor grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven. Schaalvergroting van bedrijven is mogelijk. Daarbij is onderscheid gemaakt naar bedrijven tot 70 NGE en bedrijven vanaf 70 NGE, waarvan de laatst genoemde meer kunnen groeien dan de eerstgenoemde. Intensieve veehouderijen hebben slechts een beperkte uitbreidingsmogelijkheid.

Eventuele aanvullende varianten, op basis van analyse achteraf
Op grond van de effectbeschrijving is een 'terugkoppeling' uitgevoerd op het voornemen. Belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu zijn voorzien van mogelijke maatregelen om de effecten te beperken. Voor weidevogels heeft dit geresulteerd in het schrappen van de mogelijkheden om in weidevogelgebieden een kwekerij op te starten. Daarmee zijn niet alle negatieve effecten voor weidevogels voorkomen, maar de effecten zijn wel beperkt. Deze maatregel is meegenomen in de beoordeling en daarbij ook beschreven.

Een andere maatregel betreft de archeologische verwachtingen. Hiervoor is aanbevolen bescherming van archeologische verwachtingswaarden in het bestemmingsplan te regelen. De gemeente werkt op dit moment aan een verdiepingsslag van de archeologische verwachtingskaart. De bedoeling is deze kaart te verwerken in het bestemmingsplan. Indien op basis van de verwachtingskaart dubbelbestemmingen worden opgenomen die de archeologische waarden beschermen wordt het effect op de archeologische verwachtingswaarden als neutraal (0) beoordeeld.

5. Effectbeschrijving

In de onderstaande tabel zijn de scores per (hoofd-)aspect samengevoegd in één overzichtstabel. In de navolgende paragrafen wordt de tabel per hoofdaspect samenvattend toegelicht. Gekoppeld daaraan worden, indien van toepassing, aanbevelingen gegeven voor het beperken van effecten. Bij de aanbevelingen is tevens beschreven in hoeverre deze kunnen doorwerken in het bestemmingsplan en leiden tot een gewijzigde effectbeoordeling.

Tabel 0.1 Overzichtstabel effectbeoordeling

Hoofdaspect	Criterium	Beoordeling effect van het voornemen	Toelichting
Natura 2000	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden	0	Zowel de stikstofdepositie als de verstoringen door licht, geluid en beweging leiden niet tot significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden
Ecologische Hoofdstructuur (excl. N2000-gebieden)	Mogelijk effect op de bestaande ecologische hoofdstructuur	0	Gezien de ligging van de EHS-gebieden en het conserverende karakter van het bestemmingsplan is er geen of vrijwel geen (toename van) verstoring door licht en / of geluid te verwachten in deze gebieden.
	Mogelijke effecten door nieuwe ecologische hoofdstructuur	+	Het bestemmingsplan borgt ook de realisatie van het Raamplan Landinrichting Koningsdiep, waarmee een nieuwe robuuste ecologische verbindingszone wordt gecreëerd.
overige natuurwaarden	Mogelijke effecten op weidevogelgebieden	-	Er is geen sprake van oppervlakteverlies. Door vergroting van bouwvlakken en realisatie van groenstructuren kunnen wel gevolgen optreden voor de geschiktheid van het gebied. Dit is relatief beperkt. Ook lichtuitstraling vanuit mogelijk te realiseren serrestallen speelt hierin een rol. Op basis van de uitkomsten van het plan-MER is reeds de keuze gemaakt een duidelijke afweging van natuurlijke en landschappelijke waarden op te nemen en de realisatie van kwekerijen te verbinden aan een afwijkingsbevoegdheid, waarmee deze bedrijven nog slechts gerealiseerd kunnen worden in gesloten landschappen. De beschreven effecten kunnen ook optreden indien het bestemmingsplan niet wordt herzien.
	Mogelijke effecten op ganzenfoerageergebieden	-	Er zijn ruim voldoende foerageermogelijkheden voor de ganzen, het gedrag ten opzichte van wegen en bebouwing is erg wisselend en de dieren foerageren overdag (geen effect van licht). De potentiële verdichting als gevolg van de mogelijke omzetting naar een kwekerij is vermeden door de realisatie van nieuwe kwekerijen in een afwijkingsbevoegdheid te regelen en hieraan de afweging van natuurlijke en landschappelijke waarden te verbinden. Hierdoor is het slechts mogelijk kwekerijen in gesloten landschappen te realiseren, zodat de open ganzenfoerageergebieden van een dergelijke ontwikkeling vrij blijven.
	Mogelijke effecten op overige natuurwaarden binnen de gemeente Opsterland	-	Op de verschillende soortgroepen die op en rond het erf voorkomen kan verruiming van de bouwkavel een negatief effect hebben, evenals schaalvergroting die ten koste gaat van houtwallen en bomensingels. Behoud van houtwallen is geregeld in het bestemmingsplan als mogelijkheid na andere beschermingsmaatregelen (zoals via de APV). Het verlies van verbindingsroutes voor vleermuizen en leefgebieden voor bijvoorbeeld vogels en de ringslang zijn niet geheel uit te sluiten, maar naar verwachting op basis van het bestemmingsplan beperkt.
Landschappelijke waarden	Effecten op geomorfologische en aardkundige waarden	0	Dobben en pingoruïnes worden onder de bestemming Natuur beschermd (ook voor cultuurhistorische waarde). De andere aardkundige waarden worden beschermd met een dubbelbestemming Waarde - Cultuurhistorie.
	Effecten op landschappelijke structuren en elementen	0	De landschappelijke structuren en elementen zijn beschermd door de directe koppeling in het bestemmingsplan met het cultuurhistorische onderzoek. De beschreven waarden worden als randvoorwaarden gehanteerd bij het mogelijk maken van nieuwe ingrepen.
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit beekdal- en dekzandruglandschap	-	In het bestemmingsplan is het wel mogelijk om bouwblokken in de beekdalen te vergroten waardoor er sprake is van een verdichting. De visuele relatie tussen de lintbebouwing en het landschap daaromheen wordt daarnaast ook verder beperkt doordat doorzichten verder kunnen verdwijnen. Nieuwbouw van woningen of agrarische bedrijven is echter niet toegestaan, waardoor de verdichting beperkt is.
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit hoogveenontginningen	0/-	Gezien het grond- en plaatsgebonden karakter van de agrarische sector zal een beperkt aantal bouwvlakken vergroot worden, wat tot verdichting leidt. Dit leidt tot een enigszins negatief effect op de openheid van het landschap
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit veenpolders	0/-	Een belangrijke ruimtelijke visuele kwaliteit van de veenpolders is de transparantie van de lintbebouwing en de kenmerkende

Hoofdaspect	Criterium	Beoordeling effect van het voornemen	Toelichting
			openheid van de veenpolders. In het bestemmingsplan is het wel mogelijk om bouwblokken in de open veenpolders te vergroten. Tevens worden er geen groenstructuren (bijvoorbeeld langs de A7) verwijderd.
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Jonge veen- en heideontginningen	0	De ruimtelijke visuele kwaliteit van het jonge veen- en heideontginningengebied is beperkt. Alleen in werkverschaffingsproject Mandeveld wordt geadviseerd om het scherpe contrast tussen de openheid van het landbouwgebied met de bosrand langs de verstuivingen vast te houden.
Cultuurhistorische waarden	Effecten op beschermde archeologische waarden	0	In het bestemmingsplannen worden de gebieden bestemd met dubbelbestemming archeologisch waardevol gebied. Effecten op beschermde archeologische waarden kunnen derhalve worden uitgesloten.
	Effecten op archeologische verwachtingswaarden	- -	In het bestemmingsplan wordt (vooralsnog) geen verplichting gesteld om archeologisch onderzoek uit te voeren ter hoogte van gebieden met verwachte archeologische waarden. Effect kunnen derhalve niet worden uitgesloten.
	Effecten op beschermde cultuurhistorische waarden	0	Deze beschermde waarden zijn door middel van andere wetgeving beschermd. Het bestemmingsplan voegt aan deze bescherming niets toe.
Leefbaarheid en gezondheid	Geur	0	Bij uitbreiding van intensieve bedrijven wordt getoetst aan de geldende milieuwetgeving. Hierdoor worden gevolgen met betrekking tot geluid en geur tegengegaan. Verder dient bedacht te worden dat de mogelijke uitbreiding alleen de (22) reeds bestaande intensieve bedrijven betreft. De bedrijven liggen verspreid in het gebied. Hierdoor is er geen sprake van cumulatie van geur.
	Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij	0	Met het oog op de mogelijke gevolgen voor de gezondheid van omwonenden is met name de uitbreidingsmogelijkheid van de intensieve veehouderij een belangrijk punt van aandacht. Vooral in gebieden met een concentratie van de intensieve veehouderij zouden er voor bepaalde risicogroepen negatieve effecten kunnen zijn. In Opsterland gaat het in het kader van het voorgenomen bestemmingsplan echter alleen om zeer beperkte uitbreiding van de 22 bestaande bedrijven. Hiervan wordt geen negatief effect verwacht.
	Verkeersveiligheid	-	bij duidelijke toename van transporten in verband met veehouderij is oordeel enigszins negatief. Dit wordt op basis van het bestemmingsplan en de huidige situatie niet verwacht.
Overige thema's	Belevingswaarde landelijk gebied bij nacht	-	De mogelijke ontwikkeling van meer open stallen kan met name gevolgen hebben voor de zichtbaarheid van lichtbronnen (verlichte stallen) in het landelijk gebied. De stal of open gevel zal van grote afstand als een verlicht vlak zichtbaar zijn en daardoor de beleving van het nachtelijk duister negatief beïnvloeden.

6. Aanbevelingen

Aanbevelingen natuur
Op grond van het voorgaande wordt aanbevolen bij uitbreiding van agrarische bouwblokken opgaande beplanting aan de kant van het open weidevogelgebied zoveel mogelijk te beperken. Hieraan wordt in het bestemmingsplan geen nadere uitwerking gegeven. Daarmee blijft de beoordeling voor de weidevogels enigszins negatief (-).

Aanbevelingen landschap en cultuurhistorie
Ten aanzien van de landschappelijke inpassing van ingrepen in het landschap, met name de bouwvlakvergrotingen verdient het aanbeveling randvoorwaarden op te stellen. Deze kunnen voortkomen uit de welstandscriteria, maar gaan verder in die zin dat niet alleen over de vormgeving van de gebouwen moet worden nagedacht, maar ook over de plaatsing ervan in het landschap. Tevens kunnen randvoorwaarden ten aanzien van groenstructuren worden opgenomen.

Dit kan in het bestemmingsplan niet geregeld worden en vraagt dan ook om regeling in een ander kader. Daarmee heeft deze aanbeveling geen invloed op de effectbeoordeling, omdat een wijziging van een ander beleidskader geen onderdeel uitmaakt van het besluit dat genomen wordt.

Voor de archeologische verwachtingswaarden kan ook een dubbelbestemming Waarde Archeologie worden opgenomen in het bestemmingsplan. Dit biedt bescherming aan deze waarden, waarmee wordt voldaan aan de landelijke wet- en regelgeving op dit punt. Bij het opnemen van een dubbelbestemming Waarde Archeologie wordt de beoordeling ten aanzien van de verwachte archeologische waarden neutraal (0).

7. Leemten in kennis en aanzet evaluatieprogramma

Leemten in kennis en informatie
Het bestemmingsplan Buitengebied gemeente Opsterland is een grotendeels conserverend bestemmingsplan. Het aantal dieren neemt naar aanleiding van dit plan niet toe, omdat de hoeveelheid agrarische grond niet toeneemt in het bestemmingsplan en geen omschakeling van akkerbouw naar veehouderij mogelijk is in de gemeente. De grotere bouwmogelijkheden voor agrarische bedrijven maken het houden van meer dieren in principe niet mogelijk. Het verbod op het vestigen van nieuwe agrarische bedrijven en op de omschakeling naar intensieve veehouderijen draagt hieraan bij. Dit is het uitgangspunt voor dit MER. De PAS-analyse (concept beheerplan Wijnjeterperschar) toont bovendien aan dat met generieke maatregelen, specifieke herstelmaatregelen en een inwerking getreden PAS ruimte bestaat ten aanzien van stikstofdepositie.

De PAS-analyses voor de overige Natura 2000-gebieden ontbreken nog. Bovendien kunnen deze nog niet allemaal vrijgegeven worden. Dit is een belangrijke leemte in de kennis en informatie, die van belang is voor het te nemen besluit. Mondeling is toegezegd dat voor de overige gebieden een gelijke PAS-analyse beschikbaar is. De uitkomsten ervan worden in de loop van de komende tijd beschikbaar gesteld. Gezien de verwachte uitkomsten staat dit de ter inzage legging van het bestemmingsplan op dit moment niet in de weg.

Ten aanzien van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden is het wellicht gewenst de criteria in de welstandsnota nader aan te scherpen en aan te vullen. Dit kan volgen op de vaststelling van het bestemmingsplan en kan in de vervolgprocedure (tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan) nader vormgegeven worden.

Er is nog geen uitwerking gegeven aan het beleid inzake archeologie. De uitwerking hiervan in het bestemmingsplan zal moeten voldoen aan het wettelijke kader. Daardoor zullen archeologische waarden worden beschermd. In dit kader werkt de gemeente samen met de provincie aan een verdiepingsslag van de archeologische waardenkaart (FAMKE). Deze verdiepingsslag wordt in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure toegevoegd.

Bovengenoemde punten hoeven de publicatie van het ontwerp bestemmingsplan met het plan-MER niet in de weg te staan. Ze kunnen worden opgepakt tijdens het verdere verloop van het proces om tot een nieuw bestemmingsplan buitengebied te komen. Bij vervolgstappen zal worden aangegeven, hoe de stand van zaken op dat moment zich verhoudt tot de effectvoorspelling in het plan-MER. Voor zover hiertoe aanleiding is, wordt hier dan in een aanvulling bij het plan-MER op ingegaan.

De werkelijke gevolgen voor landschap kunnen mede afhankelijk zijn van de locatie van concrete initiatieven voor agrarische bedrijfsuitbreidingen en voor perceelsvergroting. Vooral als zich relatief veel ontwikkelingen in een bepaald gebied / landschap voordoen kunnen de initiatieven gezamenlijk een groter effect hebben op basis van de algemene verwachting is ingeschat. In de praktijk kan het gebeuren dat een veelheid van deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op de totale gevolgen enigszins verdwijnt. Daarom wordt aanbevolen om het totaaleffect van ontwikkelingen op het landschap en de cultuurhistorie regelmatig in beeld te brengen, zodat hier rekening mee kan worden gehouden.

Aanzet evaluatieprogramma
Wettelijk bestaat de verplichting evaluatieonderzoek te verrichten. Hierin dient nagegaan te worden in hoeverre de in dit plan-MER voorspelde effecten daadwerkelijk optreden. In dit hoofdstuk wordt een aanzet gegeven voor het evaluatieprogramma.

Agrarische bedrijven
In de meitellingen van het CBS wordt jaarlijks bijgehouden hoeveel dieren en bedrijven aanwezig zijn in de gemeente. Dit biedt een handvat om te evalueren of de voorgestelde trend voor de landbouw zich voortzet. Daarmee ontstaat ook inzicht in de ontwikkeling van de stikstofuitstoot.

Landschappelijke waarden
Ten aanzien van de landschappelijke waarden is een cultuurhistorische inventarisatie verricht. Voor initiatieven waarbij cultuurhistorische waarden mogelijk in het geding zijn wordt een afweging gemaakt van de cultuurhistorische waarden. Daarmee blijft zicht op de cultuurhistorische en landschappelijke waarden en de wijze waarop deze zich onder de werking van dit bestemmingsplan ontwikkelen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Opsterland bereidt een nieuw bestemmingsplan Buitengebied voor. Tot voorkort was het bestemmingsplan Landelijk gebied uit 1990 vigerend, inclusief een aantal aanpassingen daarop. In de tussentijd is hiervoor een beheersverordening opgesteld die op dit moment vigerend ruimtelijk beleid is, maar die een voortzetting van het beleid uit het bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland vormt. Gezien wijzigingen in de wensen, uitwerkingen en het beleid dat in de loop der jaren is vastgesteld is het nodig ook een nieuw bestemmingsplan op te stellen dat de benodigde ruimte biedt voor de ontwikkelingen die in het plangebied spelen.

In 2008 is een inventarisatie- en uitgangspuntennota opgesteld voor het nieuwe bestemmingsplan, gevolgd door een voorontwerpbestemmingsplan. Op basis van het voorontwerpbestemmingsplan, de reacties en zienswijzen die daarop zijn binnengekomen en de uitkomsten van dit plan-MER is het ontwerpbestemmingsplan opgesteld. Het voorontwerpbestemmingsplan vormt het kader waarvan in dit plan-MER wordt uitgegaan. Aangezien enige tijd verstreken is tussen het opstellen van het voorontwerpbestemmingsplan en het opstellen van dit plan-MER zijn ook nieuwe uitgangspunten meegenomen bij de uitgangspunten voor het plan-MER. Waar dit relevant is, is dit in de beschrijving van het voornemen aangegeven. Uiteindelijk vormt dit plan-MER de onderbouwing van het ontwerpbestemmingsplan.

1.2 Plan-m.e.r.-plicht

De plan-m.e.r. procedure is wettelijk vastgelegd in de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage 1994, en is de implementatie van de Europese Richtlijn 2001/42/EG in de Nederlandse wetgeving. De plan-m.e.r. -verplichting geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen en programma's die:

1. kaderstellend zijn voor activiteiten conform de beschrijving in het Besluit milieueffectrapportage (onderdeel C en D van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage) en/ of;
2. waarvoor een passende beoordeling nodig is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (en daarmee in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn).

Het bestemmingsplan is een wettelijk voorgeschreven plan waarvoor nagegaan moet worden of voor de herziening daarvan een plan-m.e.r. procedure nodig is op grond van beide of één van de genoemde punten. In dit geval is om beide redenen een plan-MER nodig. Dit wordt in de volgende paragraaf uiteengezet.

De afkortingen plan-m.e.r. en plan-MER
In dit document komt u de afkortingen plan-m.e.r. en plan-MER tegen. Het is gebruikelijk om met dit verschil in afkortingen onderscheid te maken tussen de procedure voor de milieueffectrapportage (de m.e.r.) en het milieueffectrapport (het MER).

- Plan-m.e.r. staat dus voor de procedure van de milieueffectrapportage voor het plan (in dit geval het bestemmingsplan buitengebied Opsterland).
- Met plan-MER wordt het milieueffectrapport bedoeld. Dit is het milieudocument bij het plan, dat in het kader van de m.e.r.-procedure wordt opgesteld.

1.3 Doel van de m.e.r.-procedure

De milieueffectrapportage heeft tot doel om de milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplan in een vroeg stadium in beeld te brengen. Ook kunnen eventuele realistische alternatieven worden onderzocht en mogelijkheden worden aangegeven om effecten te beperken. Hierdoor krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming.

1.4 Procedure

In dit geval is de procedure van een milieueffectrapport voor een plan van toepassing (zie § 7.4 Wet milieubeheer). De plan-m.e.r. procedure staat niet op zichzelf, maar is een hulpmiddel bij het opstellen van het bestemmingsplan buitengebied en de besluitvorming hierover. Daarom is de procedure gekoppeld aan de voorbereiding van dit bestemmingsplan. Deze voorbereiding is de bevoegdheid van het College van Burgemeester & Wethouders. Daarom zijn deze ook het bevoegde gezag voor de plan-m.e.r.-procedure.

Voorfase
De m.e.r.-procedure is gestart (18 juli 2013) met de openbare kennisgeving in de lokale pers. Hierin is bekendgemaakt dat voor de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied de plan-m.e.r-procedure wordt gevolgd en is deze procedure uiteengezet.

Aansluitend op de bekendmaking zijn de bestuursorganen die ook bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken, geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het dit plan-MER. Ten behoeve van de raadpleging is een 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' opgesteld. In het licht van de stikstofproblematiek is uitgangspunt in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau dat op voorhand significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in de gemeente en de omgeving ervan niet uitgesloten kunnen worden. In dat kader is besloten alle effecten op de Natura 2000-gebieden in het kader van de plan-m.e.r. in een keer in de passende beoordeling te verwerken. Deze is als separate bijlage bij dit plan-MER gevoegd.

Mede omdat de Inventarisatie- en uitgangspuntennota voor het bestemmingsplan al in de inspraak is geweest, heeft de gemeente ervoor gekozen om voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau de mogelijkheid van inspraak voor een ieder te geven. De notitie is tevens naar de instanties gestuurd die ook geraadpleegd zijn in het kader van het bestemmingsplan

Geraadpleegde instanties

- Provincie Fryslân, Leeuwarden
- Wetterskip Fryslân, Leeuwarden
- Omliggende gemeenten:
    - Smallingerland
    - Boarnsterhim
    - Heerenveen
    - Ooststellingwerf
    - Noordenveld
    - Marum
    - Leek
- Rijkswaterstaat
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
- Ministerie van Defensie
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

In totaal zijn 6 reacties ingediend op de Notitie R&D. Van de geraadpleegde instanties zijn drie reacties van omliggende gemeenten binnengekomen, waarin geen opmerkingen op de notitie worden gegeven of tekstuele verbeteringen worden genoemd. De reactie van de provincie Fryslân vraagt om een eenduidige wijze van omgaan met de referentie situatie voor de stikstofdepositie. Hieraan is in dit MER nader invulling gegeven.
Tevens zijn zienswijzen binnengekomen van de Stichting Historisch Belang N-Ned in samenwerking met de Vereniging Natuur & Milieu Ureterp e.o. en van De Historische Vereniging Bakkeveen in samenwerking met de Natuerferiening Bakkefean. Beide reacties spreken zorgen uit over het behoud van de historische en natuurwaarden in het plangebied en de wijze waarop het bestemmingsplan daaraan bijdraagt.

Tevens wordt gevraagd in hoeverre reacties op het voorontwerpbestemmingsplan worden betrokken in de verdere planvorming. Op dit laatste punt is in de nota van beantwoording ingegaan. De reacties op het voorontwerpbestemmingsplan zijn meegenomen in het ontwerpbestemmingsplan en worden in het bestemmingsplan nader toegelicht en beantwoord. Voor wat betreft de zorg over de kwaliteit van het landschap wordt verwezen naar het cultuurhistorische onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van het bestemmingsplan. Hierop is in de beoordeling van de effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden nader ingegaan.
De inspraak- en overlegnota Notitie Reikwijdte en Detailniveau is als bijlage (Bijlage 1) opgenomen bij dit plan-MER. De definitieve notitie met de daarop ingediende reacties vormt de basis voor de afbakening van het voorliggende MER.

Het vervolg van de procedure
Het plan-MER, inclusief de passende beoordeling, wordt tegelijk met het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is dan gelegenheid om zienswijzen in te dienen op het ontwerp en op het plan-MER. Daarvoor wordt het plan-MER ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. De procedure loopt verder volgens de gebruikelijke lijnen voor een bestemmingsplan. Bij alle stappen zal worden aangegeven op welke wijze het plan-MER en de reacties daarop in acht zijn genomen.

Bij de uitvoering van het plan worden de effecten geëvalueerd. Dit plan-MER geeft in hoofdstuk 7 een aanzet tot een evaluatieprogramma.

1.5 Afbakening van het MER

Zoals hiervoor is aangegeven, zijn bij de start van de milieueffectrapportage diverse instanties geraadpleegd. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is het MER afgebakend. Er is onder meer geconcludeerd dat een passende beoordeling nodig is, omdat mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden binnen de gemeente (Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar, Van Oordt's Mersken) en op een aantal Natura 2000-gebieden in de gemeente (Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Fochtelooërveen, Fries-Drentse Wold) op voorhand niet kunnen worden uitgesloten. Het gaat hierbij om de mogelijke effecten die stikstofdepositie en de uitstoot van licht veroorzaken. Tevens is aandacht besteed aan effecten als gevolg van recreatie, trillingen en geluid.

In hoofdstuk 4 van dit plan-MER wordt nader ingegaan op de afbakening van de effectenstudie.

1.6 Leeswijzer

Dit plan-MER is als volgt opgebouwd:

- in hoofdstuk 2 wordt ingegaan op relevant beleid en wet- en regelgeving;
- in hoofdstuk 3 wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven van de voor dit Plan-MER relevante milieuaspecten en thema's;
- vervolgens wordt er in hoofdstuk 4 ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden en daaruit voortvloeiende activiteiten die in het ontwerpbestemmingsplan worden geregeld. Gekoppeld daaraan wordt de afbakening van de relevante milieuthema's voor de beschrijving en de beoordeling van milieueffecten beschreven;
- in hoofdstuk 5 staan de effectbeschrijving en de beoordeling van deze activiteiten centraal;
- in hoofdstuk 6 wordt ingegaan op maatregelen en aanbevelingen om eventuele negatieve milieueffecten te verminderen;
- ten slotte worden in hoofdstuk 7 de leemten in kennis aangegeven en wordt er een aanzet tot een evaluatieprogramma gegeven.

De passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet is opgenomen in het document 'Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland. Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998". De passende beoordeling maakt deel uit van het plan-MER en is opgenomen als separate bijlage.

2 Ontwikkelingen en beleid

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden voor dit MER relevante ontwikkelingen en beleid beschreven.

De ontwikkeling van de landbouw, en de ruimte die het voorgenomen bestemmingsplan daarvoor zal bieden, vormt het hoofdonderwerp van dit MER. Daarom is het van belang om na te gaan, wat de verwachte ontwikkeling zal zijn. Dit is onderwerp van paragraaf 2.2.1. In paragraaf 2.2.2 wordt ingegaan op de natuurontwikkeling Koningsdiep. De planontwikkeling hiervoor is al langere tijd gaande, maar deze wordt in het bestemmingsplan buitengebied nader vastgelegd.

In paragraaf 2.3 is het relevante beleidskader beschreven. Het vormt het kader waarbinnen de effecten van het nieuwe bestemmingsplan worden getoetst. Het betreft Europees, nationaal, regionaal en lokaal beleid. De nadruk ligt op het beleid dat medebepalend is voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied en/of relevant is voor de milieuthema's die in dit Plan-MER aan de orde komen.

2.2 Ontwikkelingen

2.2.1 Ontwikkelingsruimte vigerend en nieuw bestemmingsplan

Ten behoeve van de beschrijving van de effecten in het plan-MER leggen vooral de ontwikkelingen in de landbouw gewicht in de schaal. Deze ontwikkelingen worden dan ook beschreven in dit hoofdstuk. Daarbij speelt enerzijds de planologische ruimte die geboden wordt en anderzijds de feitelijke (te verwachten) ontwikkeling van de agrarische sector.

Vergelijking bestemmingsplannen
In bijlage 2 is een tabel opgenomen waarin het nieuwe bestemmingsplan is vergeleken met het vigerende bestemmingsplan (Landelijk Gebied Opsterland). De tabel toont aan dat het plan in een aantal gevallen verruiming biedt ten aanzien van de bestaande regels, maar op een groot aantal punten juist een beperking van de regels.

De regels voor de agrarische bouwvlakken zijn deels een-op-een overgenomen. Bedrijven tot 70 NGE[1] hebben een bouwvlak gekregen dat overeenkomt met het bouwvlak in het vigerende bestemmingsplan. Dit betreft 40-50% van de bedrijven. Voor bedrijven groter dan 70 NGE is een groter bouwvlak bij recht opgenomen (1,5 ha). Tegenover deze ruimere mogelijkheden staat dat het aantal bouwvlakken sterk is afgenomen. In 2004 waren ca. 640 agrarische bedrijven aanwezig in de gemeente. In 2013 is een beheersverordening opgesteld voor het buitengebied van de gemeente Opsterland. Deze vormt de voortzetting van het beleid van het daarvoor vigerende bestemmingsplan. In het nieuwe plan zijn ca. 317 agrarische bouwvlakken opgenomen. Van de overgebleven percelen krijgt 40 - 50% het bouwvlak conform het vigerende plan en 50 - 60% een vergroot bouwvlak. Het totale oppervlakte aan agrarische bouwvlakken (bij recht) wordt hiermee verkleind van ca. 640 ha naar ca. 585 ha. Er wordt zowel in het vigerende als in het nieuwe bestemmingsplan geen onderscheid gemaakt in de vorm van grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf.

In het nieuwe bestemmingsplan zijn nieuwe regels opgenomen ten aanzien van de uitbreidings-mogelijkheden. In het vigerende plan kan via een vrijstelling een uitbreiding tot 25% gerealiseerd worden. Uitgaande van een gemiddelde omvang van het bouwvlak van 1 ha, is daarmee een uitbreiding tot 1,25 ha mogelijk.

[1] De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss = opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven en waarmee gewas- en diersoorten in economisch opzicht met elkaar kunnen worden vergeleken. (Bron: http://www.ltonoord.nl/content/wat-houdt-nge)

In het nieuwe plan is afhankelijk van de grootte van het bedrijf (kleiner of groter dan 70 NGE) een uitbreidingsmogelijkheid opgenomen tot 2 of tot 3 ha. Door deze uitbreidingsmogelijkheden kan in het nieuwe plan een totale theoretische oppervlakte van 1.170 ha. agrarisch bouwvlak worden gerealiseerd. In het bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990, was de potentiële oppervlakte groter, omdat het aantal agrarische bouwvlakken in dat plan veel groter was (bijna 1.000 bouwvlakken). Door de stapeling van het bestemmingsplan met alle daarop doorgevoerde wijzigingsplannen en vrijstellingen (bijvoorbeeld voor de omzetting van 'agrarisch' naar 'wonen') is in de loop van de tijd het aantal agrarische bouwvlakken echter beduidend afgenomen, waardoor in die stapeling van planologische regelingen de huidige potentiële oppervlakte ongeveer 800 ha is.
De ontwikkeling van de planologische regeling wijst ook op trend van stoppende agrarische bedrijven.

Voor intensieve veehouderijen zijn de mogelijkheden sterk beperkt. In beide plannen (zowel vigerend als nieuw) zijn de intensieve veehouderijen specifiek bestemd. In het nieuwe bestemmingsplan worden de bouwvlakken conform de huidige feitelijke situatie bestemd. De uitbreidingsmogelijkheden zijn echter beperkt van 25% van het bouwvlak (= gemiddeld 2.500 m^2) naar 500 m^2 extra ruimte. In het vigerende plan is bovendien de mogelijkheid om nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, door het omzetten van een agrarisch bouwvlak zonder intensieve veehouderij naar de bestemming bijzondere agrarische doeleinden (de bestemming die opgenomen is voor intensieve veehouderijen in het vigerende plan). Daarmee is theoretisch een omzetting van alle bedrijven naar intensieve veehouderijen mogelijk. Deze mogelijkheid is in het nieuwe bestemmingsplan verwijderd, zodat een belangrijke potentiële bron van stikstofdepositie is beperkt. Overigens is het aantal intensieve veehouderijen ook drastisch teruggelopen van 95 naar 21 intensieve veehouderijen.

Bij de grond- en plaatsgebonden veehouderijen wordt in het nieuwe bestemmingsplan een intensieve neventak toegestaan van max. 250 m^2, wat overeenkomt met de regeling in het vigerende bestemmingsplan[2].

Overige regelingen in de beide bestemmingsplannen zijn vrijwel vergelijkbaar, waarbij het nieuwe bestemmingsplan over het algemeen minder ruimte biedt voor activiteiten die tot stikstofdepositie kunnen leiden dan het vigerende bestemmingsplan. Alleen voor het hobbymatig houden van paarden en kleine recreatieve activiteiten is in de agrarische bouwvlakken meer ruimte dan in het vigerende plan. Andere mogelijkheden die het vigerende plan biedt zijn juist niet meer mogelijk, zoals het oprichten van nieuwe agrarische bedrijven en het veranderen van een grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf in een niet grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf.

Wijzigingsbevoegdheden
De wijzigingsbevoegdheden in het bestemmingsplan maken het noodzakelijk voorafgaand aan een plan dat gebruik wil maken van de mogelijkheden daarbinnen een wijzigingsplan op te stellen. Gezien de jurisprudentie hierover in de afgelopen tijd is het duidelijk dat voorafgaand aan de vaststelling van een plan aannemelijk gemaakt moet worden dat deze wijzigingsbevoegdheid uitvoerbaar is. Dit is de reden dat in de buitengebieden aangetoond moet worden dat de voorgestelde uitbreiding van agrarische bouwvlakken door middel van een wijzigingsbevoegdheid gerekend wordt tot de totale te ontwikkelen ruimte.

Hiertegenover is een belangrijke nuancering te maken. Bestemmingsplannen buitengebied bieden ruimte voor het uitbreiden van agrarische bouwvlakken. Binnen de gemeente Opsterland heeft de ontwikkeling van de agrarische sector vanaf de vaststelling van het vorige plan aangetoond, dat ondanks de geboden ruimte, het aantal bedrijven en de totale omvang van de bouwvlakken geleid hebben tot een daling van het aantal bedrijven en een vrijwel gelijkblijvend aantal dieren. De trend van de schaalvergroting, waarbij kleinere bedrijven verdwijnen en grotere bedrijven verder groeien, blijft daarbij zichtbaar. De grond- en plaatsgebondenheid van de sector, is hierbij van groot belang. Hierop wordt in paragraaf 2.2.2 nader ingegaan.

[2] In het voorontwerpbestemmingsplan was een intensieve neventak van 500 m^2 mogelijk gemaakt. Dit is in het ontwerpbestemmingsplan teruggebracht tot de grootte die ook in de vigerende regeling geldt.

2.2.2 Ontwikkelingen in de landbouw

2.2.2.1 Grondgebondenheid

Aantal bedrijven
De agrarische sector in de gemeente Opsterland bestaat overwegend uit grondgebonden veehouderijen: melkrundveebedrijven. In de huidige situatie is minder dan 5% van de agrarische bedrijven een intensieve veehouderij. Sinds de vaststelling van het vorige bestemmingsplan is het aantal intensieve veehouderijen ook sterker gedaald dan het aantal grondgebonden veehouderijen (ruim 78% afname intensieve bedrijven t.o.v. ruim 53% afname grondgebonden bedrijven). Dit is ook te zien in het aantal dieren, waarbij het aantal dieren in de gemeente t.o.v. de referentiedatum in de intensieve veehouderij vrij sterk is gedaald tegenover een vrijwel gelijkblijvend aantal in de grondgebonden veehouderij.

In 2008 is ten behoeve van het op te stellen bestemmingsplan Buitengebied Opsterland een onderzoek uitgevoerd naar de landbouwstructuur (DLG, 2008). Daarin is door middel van enquête en diepte-interviews een beeld geschetst van de verwachte ontwikkeling over de komende 10 jaar. Uit dit onderzoek blijkt dat schaalvergroting te zien is in de agrarische sector. Er zijn stoppende bedrijven en bedrijven die de wens en potentie hebben om te groeien. Dit wordt in het bestemmingsplan gehonoreerd door bedrijven met een bedrijfsomvang > 70 NGE meer ruimte te bieden, terwijl de kleinere bedrijven deze ruimte niet krijgen.

Oppervlakte agrarische grond
Grond- en plaatsgebonden veehouderijen hebben behalve een bouwvlak met stallen ook ruimte nodig als een huiskavel voor het weiden van het vee, ruimte om mest af te kunnen zetten (mestwetgeving) en ruimte om ruwvoeder (gras en maïs) te verbouwen. Deze zaken maken geen onderdeel uit van het agrarische bouwvlak, maar worden gerealiseerd in het gebied dat de bestemming 'Agrarisch' kent buiten de bouwvlakken. De oppervlakte van het totale agrarische gebied is daarmee medebepalend voor de hoeveelheid (melk)vee die gehouden kan worden. Aangezien de oppervlakte agrarisch gebied niet toeneemt, betekent dit ook een beperking voor de hoeveelheid dieren die in de gemeente Opsterland kunnen worden gehouden.

In de rapportage "Een definitie voor grondgebonden veehouderij" van het Centrum voor Landbouw en Milieu uit 2004 is een huiskavel nodig van 0,125 ha per koe. Deze huiskavel voor de beweiding moet direct in de buurt van de stal aanwezig zijn om beweiding mogelijk te maken. De minimale omvang van een huiskavel van een melkveehouderij brengt daarmee een beperking aan de mogelijkheden voor uitbreiding van de veestapel van grond- en plaatsgebonden veehouderijen[3].

De mestregeling voor melkveehouderijen is afgeschaft in 2006. Nog altijd geldt een aantal regelingen ten aanzien van mest. De richtlijnen voor het gebruik van mest op de eigen grond zijn aangescherpt en mest die niet gebruikt wordt, moet verhandeld worden of in opslag gehouden worden. Indien niet meer mest op het eigen bedrijf afgezet kan worden en de mest niet verhandeld kan worden, betekent dit een beperking van de mogelijkheden op het houden van dieren. Ook daarbij is de omvang van de totale agrarische grond maatgevend voor de mogelijkheden voor het houden van vee, tenzij andere mogelijkheden gevonden worden voor het verwerken of afstoten van de mest.

Tot slot moet ook een hoeveelheid ruwvoeder aangeleverd worden voor het melkvee. Dit gaat in grote (bulk)hoeveelheden. Vanwege de grote omvang van de benodigde hoeveelheid ruwvoeder is aanvoer over grote afstanden economisch niet rendabel (vervoerskosten). Ruwvoer zal overwegend uit de regio afkomstig zijn (straal van ca. 15 km rond een bedrijf).

[3] Kanttekening die daarbij geplaatst moet worden is de praktijk, waarbij (een deel van) het vee gedurende het gehele jaar op stal gehouden wordt. Dit zijn zaken die in het bestemmingsplan niet geregeld kunnen worden en daarmee een beperkte waarde hebben voor het bepalen hoeveel dieren mogelijk gehouden kunnen worden.

Hoewel dit voor een aantal bedrijven betekent dat ruwvoer uit de omliggende gemeenten afkomstig zou kunnen zijn, neemt niet alleen in de gemeente Opsterland, maar ook in de omgeving de oppervlakte aan agrarische gronden niet toe.

Bij elkaar is het daarom niet redelijk te veronderstellen dat een grote toename van het aantal melkveehouderijen en van het aantal te houden dieren kan optreden. Intensieve veehouderijen zijn uitgesloten, omdat deze slechts op de daartoe aangewezen percelen gevestigd kunnen worden. Omschakeling van akkerbouwbedrijven naar veeteeltbedrijven is niet of nauwelijks mogelijk, omdat niet of nauwelijks akkerbouwbedrijven in het plangebied voorkomen.

2.2.2.2 Trends in de landbouw

Voor het bepalen van de referentiesituatie en het voornemen is een goede beschrijving van de ontwikkeling van de landbouw noodzakelijk. Welke trends worden verwacht en hoe zullen die naar verwachting uitwerken in het geval van de gemeente Opsterland?

De gemeente Opsterland is een gemeente met voornamelijk grond- en plaatsgebonden veehouderij. Akkerbouw komt praktisch niet voor. De sector intensieve veehouderij is beperkt tot ca. 21 bedrijven en een aantal bedrijven met een intensieve neventak. Hieronder wordt ingegaan op de onderbouwing van de verwachte ontwikkeling van de veehouderij in de gemeente Opsterland, mede in het licht van landelijke en provinciale ontwikkelingen.

De onderstaande analyse is gebaseerd op gegevens uit de volgende bronnen:

- informatie op de websites van het CBS (met name CBS Statline) en het Nationaal Milieubeleidsplan;
- LEI rapport 'Landbouwverkenning provincie Fryslân tot 2020'.
- Stichting Grondgebruik Noord-Nederland, 2001, Basisdocument Opsterland-Smallingerland;
- Dienst Landelijk Gebied, 2008, Opsterlânbouw Struktuerundersiik;
- Provincie Fryslân, 2005, Landbouwstructuuronderzoek;
- brieven Staatssecretaris 14 juni 2013 en 29 juni 2013 (nieuw wettelijk kader intensieve veehouderij en GBL).

Algemeen
Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft in januari 2008 een toekomstvisie op de veehouderij gepubliceerd. De kernboodschap van de visie is dat de sector de komende 15 jaar dient te verduurzamen. Hiermee wordt bedoeld dat geproduceerd dient te worden met respect voor mens, dier en milieu waar ook ter wereld. In de visie worden 6 speerpunten beschreven:

- systeeminnovaties;
- het welzijn en de gezondheid van dieren;
- maatschappelijke inpassing;
- energie en milieu;
- markt en ondernemerschap;
- verantwoord consumeren.

In de huidige situatie (2012) zijn er circa 5.500 landbouwbedrijven gevestigd binnen de provincie Fryslân. Hiervan zijn ca. 3.000 melkveebedrijven, 2.000 andere graasdierbedrijven, 400 akkerbouwbedrijven, ruim 100 tuinbouw- en blijvende teeltbedrijven en eveneens ruim 100 intensieve veehouderijbedrijven.

Landelijke en provinciale trend
Het Planbureau voor de Leefomgeving geeft de trend ten aanzien van de landbouw aan in het rapport 'Welvaart en Leefomgeving'. Ondanks een krimp van het landbouwareaal blijft de landbouw de komende decennia de dominante ruimtegebruiker van Nederland. De akkerbouw zal zich concentreren in Groningen, de Flevopolders en Zeeland, maar ook daar verliest de sector terrein, vooral aan de melkveehouderij. In Fryslân is het areaal akkerbouw beperkt en vooral geconcentreerd op de kleigronden in het noorden van de provincie.

Rondom de Randstad, maar ook rondom stedelijke gebieden in Brabant, Utrecht en Gelderland neemt het areaal landbouw sterker dan evenredig af, omdat de grond daar andere functies krijgt. De, weliswaar iets krimpende, intensieve veehouderij blijft de komende decennia nog vooral in Brabant, Overijssel, Gelderland en Limburg een relatief grote sector. In Fryslân is het aantal intensieve veehouderijen beperkt. Circa 75% van deze intensieve bedrijven betreffen pluimveebedrijven.

Het 'Global Economy' scenario van het Centraal Planbureau geeft aan dat landelijk in de periode tot 2020 een groei van de melkrundveehouderij wordt verwacht van 25%. Het afschaffen van de melkquotering (in 2015) is hiervoor een belangrijke factor. Voor de intensieve veehouderij wordt landelijk een daling van 5% verwacht. Recent heeft het Landbouw economisch instituut het toekomstscenario voor de Nederlandse landbouw bijgesteld. In dit scenario groeit de melkproductie minder, namelijk met 16%. In Fryslân wordt een verdere schaalvergroting verwacht van de melkveehouderijen, welke de grootste sector is binnen de provincie. Hierbij wordt gesproken van schaalsprongen op bedrijven, bijvoorbeeld van nu 100 naar 200 of 300 koeien of meer. Het gemiddelde bedrijf zal gaan van 90 naar 130 tot 150 koeien. Het Adviesboek Nije Pleats (2008) van de provincie Fryslân gaat hier ook op in. Een klein aantal bedrijven maakt naar verwachting een grotere schaalsprong, maar dan gaat het naar verwachting om max. 10% van het huidige aantal bedrijven.

Verwachte ontwikkeling van de veehouderij
Hierboven is ingegaan op de landelijke en provinciale verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de landbouw, grond- en plaatsgebonden en intensieve veehouderij. In het navolgende wordt een vergelijking gemaakt met informatie van het CBS op het niveau van de provincie Fryslân, regio De Wouden en de gemeente Opsterland.

CBS Statline geeft statistische informatie op basis van de landbouwtellingen (meitellingen) die ieder jaar worden gehouden. Voor de beoordeling van de landbouwsituatie in de gemeente Opsterland is nagegaan, hoe die zich verhoudt tot het provinciale beeld (waarvoor het genoemde LEI-rapport de verwachte trends schetst) en tot de regionale situatie. Daarom is hierover informatie bijeengebracht.

Agrarisch grondgebruik
In de gemeente Opsterland is het aandeel akkerbouw met circa 1 % van de totale oppervlakte cultuurgrond heel gering. In De Wouden als geheel is het aandeel akkerbouw circa 3,5%. In de provincie Fryslân als geheel ligt het percentage akkerbouw iets boven de 15%. Vooral in het noordwesten van de provincie is veel akkerbouw aanwezig.

In de toekomst zal landelijk gezien, bij afschaffing van de melkquotering (in 2015) de melkveehouderij groeien en zal de akkerbouw terrein verliezen aan de melkrundveehouderij. Doordat het percentage aan akkerbouw binnen de gemeente zeer gering is, zal de groei van de melkrundveehouderij niet of nauwelijks kunnen optreden. Dit geldt, zij het in iets mindere mate, ook voor de regio De Wouden als geheel.

Op landelijke schaal zal de positie van de varkenshouderij door de afname van het akkerbouwgebied wat betreft mestafzet in de verdrukking komen. Doordat de kippenmest gemakkelijker is te exporteren en te verbranden zal de pluimveehouderij hier minder last van hebben dan de varkenshouderij. Beide takken van intensieve veehouderij zijn echter beperkt in omvang.

Melkrundveehouderij
De ontwikkeling van de rundveestapel vertoont in 1985 een knik, dit is het gevolg van de invoering van de melkquotering in 1984 (Figuur 2.1). Er zet zich een dalende trend in, deze zet zich voort tot 2005. Daarna stijgt het aantal runderen weer, landelijk met ca. 5% in 2009 (vergeleken met 2005). In de gemeente Opsterland is in dezelfde periode een stijging van ca. 4,5% geconstateerd en is vanaf 2009 weer een daling zichtbaar van bijna 7% (Figuur 2.2).

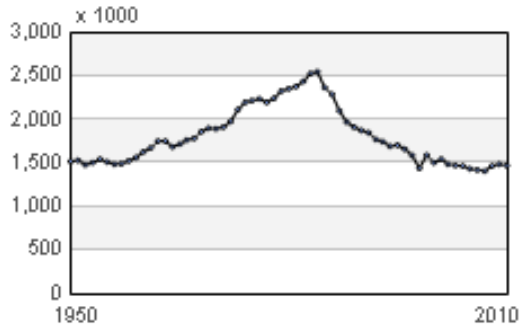

Figuur 2.1 ontwikkeling van het aantal melkkoeien, landelijk (bron: CBS)

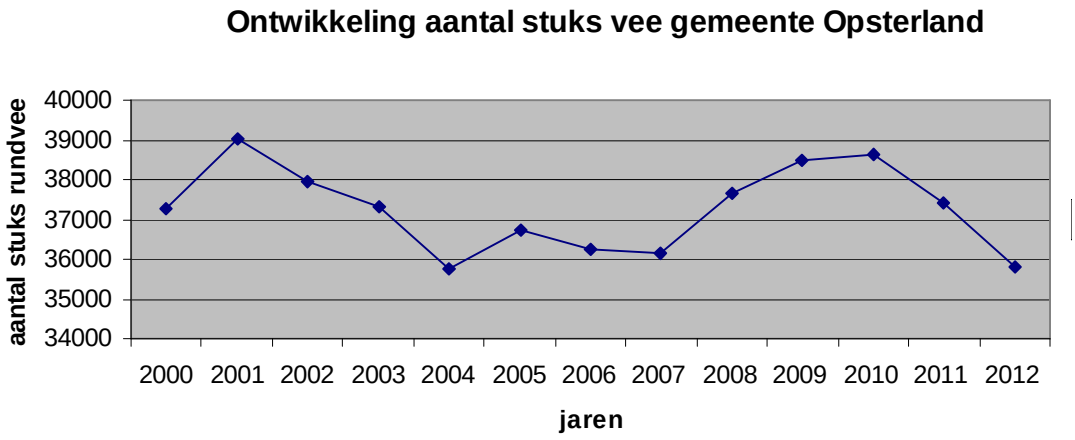

Figuur 2.2 Rundvee binnen gemeente Opsterland

Verwacht wordt dat de melkquotering in 2015 zal worden afgeschaft en dat het mestbeleid strenger zal worden: de normen voor stikstof en fosfaat zullen geleidelijk worden aangescherpt. Dit zal doorwerken in de verwachte ontwikkeling van het aantal dieren in de melkrundveehouderij.

Landelijk zal de totale melkproductie in 2020 door de afschaffing van de melkquotering met ca. 15% groeien ten opzichte van 2009. In het genoemde LEI-rapport 'Landbouwverkenning provincie Fryslân tot 2020' wordt gesteld, dat er ook in Fryslân een toename zal zijn. Deze zal naar verwachting de 10% groei van de laatste 10 jaar overstijgen. De groei van de melkproductie zal vooral het gevolg zijn van de toename per koe. Het aantal melkkoeien in Fryslân zal naar verwachting niet stijgen.

Afhankelijk van het toekomstscenario, zou de melkrundveehouderij (inclusief de teelt van voedergewassen) landelijk gezien ook op lange termijn fors kunnen groeien ten koste van de akkerbouw. Zoals hiervoor al is beschreven, zal deze verdringing van akkerbouw door rundvee zich in de gemeente Opsterland niet of nauwelijks kunnen voordoen.

Conclusie: verwachte ontwikkeling van de rundveehouderij in de gemeente Opsterland
De ontwikkeling van de rundveehouderij in de gemeente Opsterland past in het provinciale beeld, met daarbij als opmerking dat in deze gemeente verdringing van de akkerbouw door de rundveehouderij vrijwel niet aan de orde kan zijn. Op provinciaal niveau wordt verwacht dat door het stoppen van bedrijven en schaalvergroting op andere bedrijven het aantal stuks melkvee niet zal toenemen. In de gemeente Opsterland is het daarom redelijkerwijs aannemelijk dat er per saldo hier geen sprake zal zijn van toename van het aantal dieren. Dit ten gevolge van het mestbeleid, in combinatie met het geringe aandeel akkerbouw in de gemeente en in de regio De Wouden.

Intensieve veehouderij
Over het geheel is in Nederland de intensieve veehouderij vanaf 2004 toegenomen, per diersoort is dit echter verschillend. In de reconstructiegebieden is de groei iets lager geweest dan de landelijke trend. De varkens- en de pluimveehouderij krijgen te maken met meer concurrentie op de afzetmarkten en op de mestmarkt. Vooral de varkenssector zal hier last van hebben, de pluimveesector veel minder.

De verwachting is dat de regeling van dierrechten voor varkens en kippen zullen vervallen. Bij de *varkens* is in 1997 door de varkenspest een forse daling van het aantal dieren opgetreden. Daarna is er tot 2004 een dalende trend. Vanaf 2004 stijgt het aantal dieren. Dit is zowel in de provincie als in de regio en de gemeente zichtbaar. De cijfers van het CBS laten over de periode 2002-2012 voor Opsterland een toename met ca. 7.000 varkens zien[4].

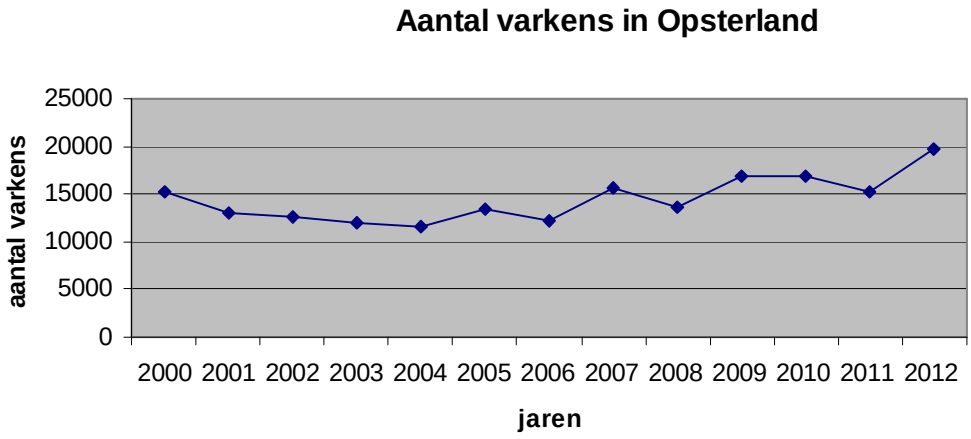

Figuur 2.3 Ontwikkeling aantal Varkens (Bron: CBS Statline, meitellingen)

Het aantal kippen is in 2003 door de vogelgriepepidemie landelijk fors afgenomen. Daarna zet zich een stijgende lijn in. In de gemeente Opsterland is deze toename niet waarneembaar, maar is juist een afname van het aantal kippen opgetreden vanaf 2006. In Landelijk wordt enige groei van het aantal leghennen verwacht, het aantal vleeskuikens zal afnemen. Deze trends zullen ook in Fryslân kunnen optreden. In de gemeente Opsterland kent de ontwikkeling van het aantal leghennen en vleeskuikens een grillig verloop. In zijn algemeenheid leidt dit echter tot een daling van het totale aantal kippen. Overigens worden vanaf 2009 ook slachteenden gehouden in de gemeente[5].

[4] Deze toename lijkt een niet reële toename, die op basis van de verstrekte vergunningen en meldingen niet te traceren is. Het meest waarschijnlijk is dat het gaat om een bedrijf met meerdere vestigingen verspreid over meerdere gemeenten, waarbij het aantal varkens in zijn geheel binnen de gemeente Opsterland zijn opgegeven in de meitellingen. Het totale aantal varkenshouderijen in Fryslân is beperkt (69 bedrijven) en de totale toename van het aantal varkens in de gehele provincie is ongeveer gelijk aan 7.000. Hoewel het theoretisch mogelijk is dat alleen in de gemeente Opsterland het aantal varkens is gegroeid, is dit niet voor de hand liggend.
[5] Ook voor het aantal slachteenden lijkt het erop dat het gaat om een bedrijf met locaties verspreid over meerdere gemeenten, die verschillende diersoorten op verschillende locaties houdt. Het aantal slachteenden lijkt dan niet binnen de gemeentegrenzen van Opsterland thuis te horen.

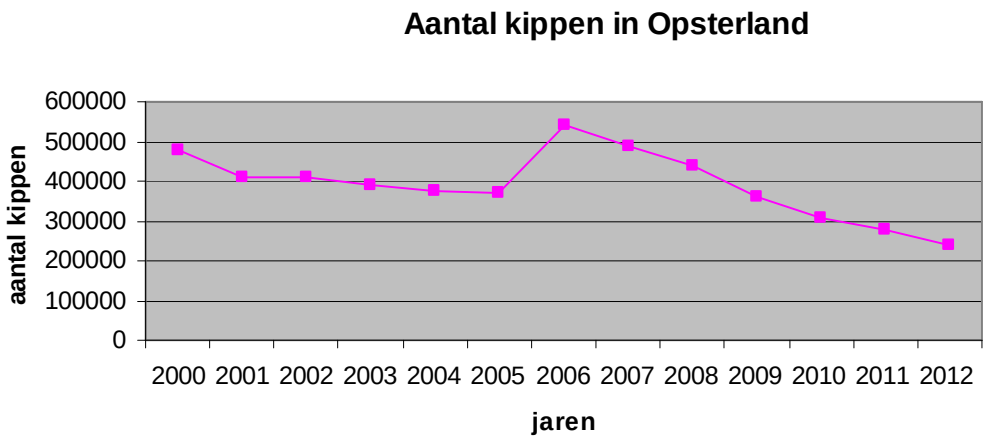

Figuur 2.4 Ontwikkeling aantal kippen (Bron: CBS Statline, meitellingen)

Nationaal gezien worden binnen de provincie Fryslân weinig vleeskalveren en vleesvee gehouden. Deze zijn dan ook van minder belang binnen de provincie. Wel is het aantal vleeskalveren, in tegenstelling tot de landelijke trend, in de periode van 1998 tot 2008 gegroeid met circa 40%. Dit komt vooral door de opkomst van het rosé kalfsvlees. Een andere oorzaak is dat het door veranderende EU maatregelen economisch minder interessant is geworden om vleesstieren te houden. Binnen de gemeente Opsterland is het aantal vleesrunderen in de periode tussen 2004 en 2012 in eerste instantie gestegen en daarna weer gedaald. Deze dalende trend zette zich voort tot en met 2011. In 2012 is weer een lichte stijging zichtbaar, die echter tot een totaal aantal vleesrunderen leidt die ruim onder het totaal van 2004 ligt.

Conclusie: verwachte ontwikkeling van de intensieve veehouderij in de gemeente Opsterland
Er wordt eerder een daling dan een toename van het aantal dieren in de intensieve veehouderij verwacht. Op basis van de trend en omdat het voorgenomen bestemmingsplan geen mogelijkheden zal bieden voor nieuwvestiging, wordt aangenomen dat in de toekomst het aantal varkens en kippen globaal gezien gelijk zal blijven.

In Fryslân is er in de periode 2000 -2010 sprake geweest van een groei van het aantal vleeskalveren, maar in de gemeente Opsterland is dit niet het geval. Er is eerder een licht dalende trend te zien voor het totaal aantal vleesrunderen.

Ontwikkeling agrarische sector rondom Natura 2000-gebieden
In de gemeente Opsterland liggen drie Natura 2000-gebieden binnen de gemeentegrenzen. Er is daarom ook bekeken in hoeverre een trend gezien kan worden in de agrarische bedrijven rondom deze Natura 2000-gebieden. Indien op korte afstand van de Natura 2000-gebieden namelijk andere ontwikkelingen gezien worden dan op grotere afstand, kan dit ook gevolgen hebben voor de stikstofdepositie (met een toename van de afstand neemt de bijdrage aan de stikstofdepositie van een bepaalde activiteit namelijk af). De spreiding van het aantal stoppende bedrijven en de ontwikkeling van het aantal hectaren agrarisch bouwvlak ligt echter random door de gemeente. Met andere woorden: de afstand tot de Natura 2000-gebieden is in deze periode niet onderscheidend geweest voor de ontwikkeling van de agrarische bedrijven.

Inmiddels worden twee intensieve veehouderijen op zeer korte afstand van de Bakkeveense Duinen in het kader van de natuurontwikkeling verwijderd. Daarmee wordt de stikstofdepositie op de Bakkeveense Duinen verminderd.

2.2.3 Natuurontwikkeling Koningsdiep

Rondom het beekdal van het Koningsdiep is in 2007 een integraal plan gemaakt voor het landelijk gebied: Raamplan Landinrichting Koningsdiep.

De belangrijkste doelstelling is om nieuwe natuur als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te realiseren. Door dit onderdeel van de EHS te realiseren worden de Natura 2000-gebieden binnen de gemeente Opsterland met elkaar verbonden. Het project is zowel gericht op natuurontwikkeling als op structuurverbetering voor de landbouw. Het realiseren van de EHS heeft betrekking op ca. 500 ha. die hiervoor begrensd is. Hiervan worden kavels op vrijwillige basis verworven van voornamelijk agrariërs. Daarbij worden mogelijkheden op het gebied van onderlinge kavelruil en bedrijfsverplaatsing ter compensatie betrokken in de uitwerking. Eigenaren van percelen die voor de EHS begrensd zijn, wordt ook de mogelijkheid geboden zelf natuur te beheren door middel van Particulier Natuurbeheer. Naast natuurontwikkeling maken ook kavelruil en de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden in het gebied onderdeel uit van het plan. Het raamplan is afgebeeld in Figuur 2.5.

Hoewel sinds 2007 de natuurontwikkeling in Nederland een duidelijke verandering heeft ondergaan, blijft de natuurontwikkeling voor Koningsdiep als belangrijk programma bestaan. Het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland biedt ook de mogelijkheden om deze plannen te realiseren. De verdere ontwikkeling van het Koningsdiep wordt in het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland mogelijk gemaakt en maakt daarmee onderdeel uit van het voornemen.

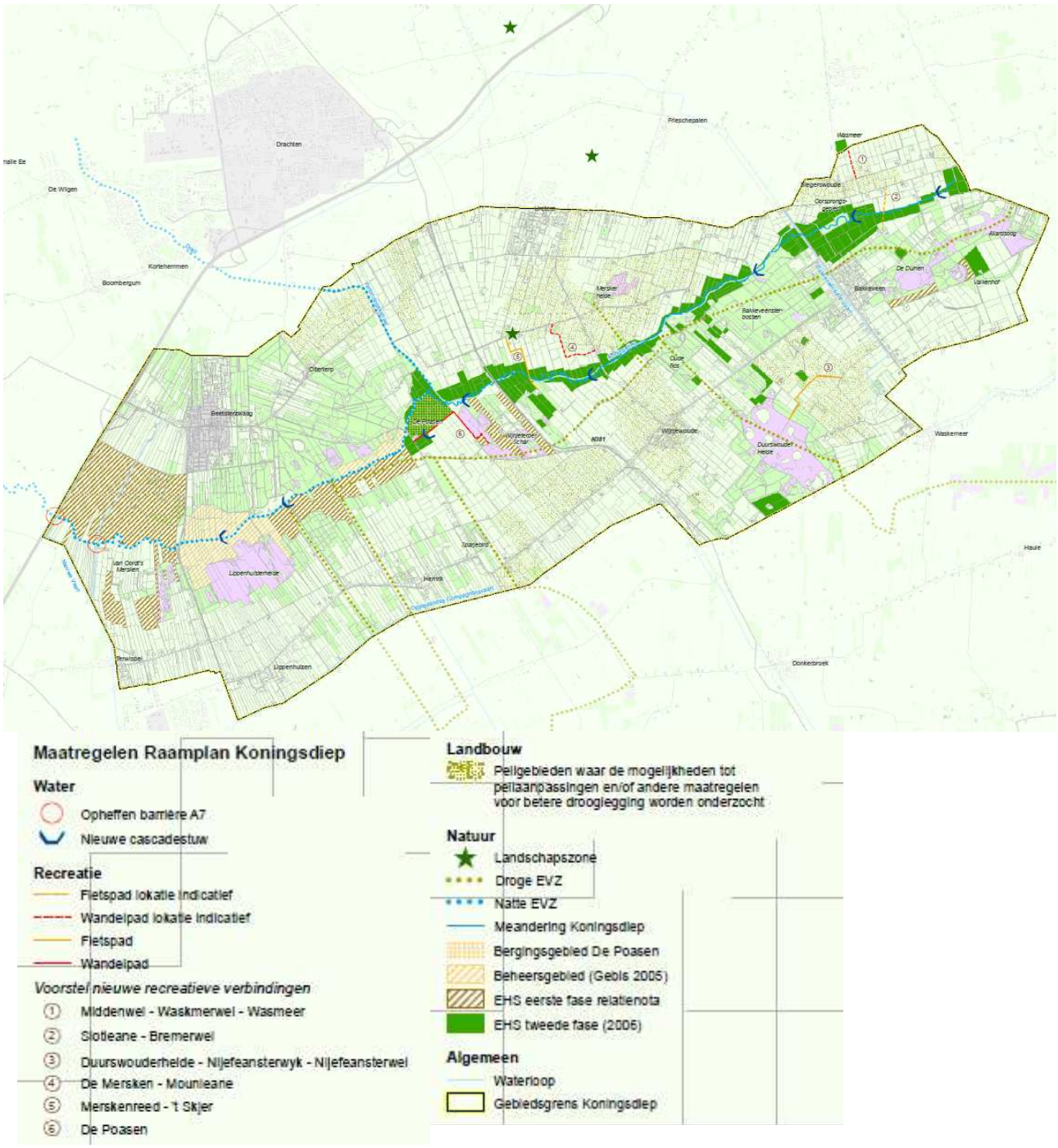

Figuur 2.5 Maatregelen Raamplan Koningsdiep (Bron: DLG, 2007)

2.3 Kaderstellend beleid en wettelijk kader

2.3.1 Europees beleid

Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000
De Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten, hun eieren, nesten en leefgebieden en de bescherming van trekvogels wat hun broed-, rui- en overwinteringgebieden betreft en rustplaatsen in hun trekzones te beschermen. De richtlijn kent twee sporen: algemeen geldende regels voor de bescherming van de soorten, die overal van toepassing zijn en de instelling (door de lidstaten) van speciale beschermingszones (de 'Vogelrichtlijngebieden') voor vogelsoorten die bijzonder kwetsbaar zijn. Na 1979 is de richtlijn nog diverse malen aangepast, maar hij is nog altijd van kracht.

In 1992 werd de Vogelrichtlijn aangevuld met de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn draagt bij aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Van zowel typen habitats als van soorten dieren en planten zijn lijsten opgesteld die in het kader van de richtlijn beschermd dienen te worden. Ook in deze richtlijn kunnen de genoemde sporen worden onderscheiden: enerzijds de algemene bescherming van bepaalde soorten, anderzijds de aanwijzing van speciale beschermingszones (de 'Habitatrichtlijngebieden'). De speciale beschermingszones vormen samen een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden, dit netwerk wordt aangeduid als Natura 2000. Gezamenlijk vormen deze gebieden de hoeksteen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

In Nederland zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (voor de soortbescherming) en in de Natuurbeschermingswet (voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden). Binnen en rondom het plangebied zijn verschillende Natura 2000-gebieden gelegen. Het gaat hierbij om Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar, Van Oordt's Mersken, Alde Feanen, De Deelen, Sneekermeergebied, Fochterlooërveen en Fries-Drentse Wold.

Kader Richtlijn Water
Water is een landgrens overschrijdend thema en daarom is sinds het eind van 2000 de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Deze moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is. In het waterbeheerplan "Wetter jout de romte kwaliteit" zijn maatregelen verwoord door het Wetterskip Fryslân om het watersysteem op orde te houden en te verbeteren. Het provinciale Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân (Wiis Mei Wetter) vormt het kader voor het Waterbeheerplan van het Wetterskip Fryslân. Daarmee is de KRW in het provinciale en waterschapsbeleid verankerd.

Overig Europees beleid
Binnen het Nederlandse milieubeleid heeft het Europese beleid op verschillende punten doorwerking. Te denken valt bijvoorbeeld aan de doorwerking van het beleid inzake de luchtkwaliteit, inzake archeologie en cultuurhistorie (het verdrag van Valletta) en de Kaderrichtlijn Water in het nationale beleid. Op dit internationale beleid wordt in dit Plan-MER niet specifiek ingegaan.

2.3.2 Rijksbeleid

Natuurbeschermingswet 1998
De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van de Natura 2000-gebieden en vertaalt deze bescherming naar de Nederlandse regelgeving (daarnaast bevat de wet een regeling voor andere specifieke beschermde natuurmonumenten van nationaal belang[6]).

[6] deel Alde Feanen is natuurmonument van nationaal belang

Op basis van de Natuurbeschermingswet worden in Nederland de Natura 2000- gebieden aangewezen. Deze worden door middel van een ministeriële aanwijzing vastgelegd. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, die meestal door de provincies in beheerplannen moeten worden uitgewerkt. Op dit moment is de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden definitief, maar voor Habitatrichtlijngebieden is de aanwijzing nog in procedure. Bij gebieden die onder beide richtlijnen vallen, worden de aanwijzingen gecombineerd in één aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Zoals in de inleiding (hoofdstuk 1) al is aangegeven, is voor het bestemmingsplan een zogenaamde 'passende beoordeling' nodig in verband met mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden. Bij deze passende beoordeling moet niet alleen aandacht worden besteed aan planvoornemens in een Natura 2000-gebied, maar ook aan ontwikkelingsmogelijkheden buiten deze gebieden die tot verslechtering of significante verstoring kunnen leiden. Een plan kan alleen doorgang vinden indien het - gelet op de instandhoudingsdoelstellingen - niet leidt tot significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied die in het kader van de natuurbeschermingswet van belang zijn, tenzij er sprake is van een dwingende reden van openbaar belang en er geen alternatieven zijn.

Programmatische Aanpak Stikstof
De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is een onderdeel van Natura 2000, begin 2009 van start gegaan met als doel om de vastgelopen vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 weer vlot te trekken.

Natura 2000 is een Europees netwerk van natuurgebieden, maar het is ook de naam van het Europese beleid om de natuur en vooral biodiversiteit in die gebieden te beschermen. In Nederland heeft Natura 2000 geleid tot het aanwijzen van 162 natuurgebieden. Om de natuurdoelen in een groot aantal van die gebieden te kunnen halen moet de neerslag van stikstof - de stikstofdepositie - minder worden. Die depositie daalt weliswaar al tientallen jaren maar is in veel gevallen nog steeds te groot om de stikstofgevoelige habitats (leefgebieden van planten en dieren) weer een vitaal bestaan te bezorgen. Dat is slecht voor die habitats, maar het is ook slecht voor de plaatselijke en regionale economie.

De depositiedaling die nodig is voor realisatie van de Natura 2000 doelen kan niet via provinciaal beleid alleen worden bereikt. Omdat de te hoge stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden een probleem is van meerdere overheidslagen en verschillende sectoren moet gezamenlijk worden gewerkt aan een plan voor de vermindering van de stikstofdepositie. In het kader van deze Programmatische Aanpak Stikstof worden afspraken gemaakt over de bijdrage van partijen aan de vermindering van stikstofdepositie en ontwikkelruimte die binnen deze aanpak gevonden kan worden. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) vindt haar wettelijke basis in § 2a.2 (artikel 19kg t/m 19km) van de Natuurbeschermingswet 1998.

Eind juni 2010 is een Voorlopig Programma Stikstof (VPAS) verschenen. Dit geeft echter nog geen regionale uitwerking. Het VPAS geeft wel informatie, achtergronden en ideeën, maar biedt nog geen concrete handvatten voor de vergunningverlening. Het algemene beeld is, dat elke sector een evenredige bijdrage zal moeten leveren aan de gewenste daling van de stikstofbelasting van overbelaste stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Voor deze gebieden wordt een lijn uitgezet voor het tempo waarin de belasting moet dalen, met tussendoelen in de tijd. Dit wordt thans uitgewerkt in de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden.

De verwachting is dat het Definitieve PAS in januari 2014 in werking zal treden. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking hiervan. Ondertussen zijn er wel stappen gezet. Het wetsvoorstel is de Tweede Kamer gepasseerd en ligt nu bij de Eerste Kamer. Bovendien is het voorgelegd aan de Raad van State die hierover al een eerste advies heeft uitgebracht. Ook is er al meer duidelijkheid over mogelijke herstelstrategieën die ingezet kunnen worden om de stikstofdoelen te behalen.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
Op 22 november 2011 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) inclusief een ontwerp van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, ook wel aangeduid als AMvB Ruimte) door de Tweede Kamer aangenomen. De SVIR is op 13 maart 2012 inwerking getreden en het Barro op 30 december 2011. Bij de inwerkingtreding zijn de Nota Ruimte (27 februari 2006) en de realisatieparagraaf over de realisatie van het nationaal ruimtelijk beleid vervallen. Structuurvisies hebben geen bindende werking voor andere overheden dan de overheid die de visie heeft vastgesteld.

De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, worden daarom geborgd in het Barro. Het Barro is gericht op doorwerking van nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen en zorgt voor sturing en helderheid van deze belangen vooraf. De inwerkingtreding van de Barro vindt gefaseerd plaats. Niet over alle onderwerpen zijn dan ook op dit moment regels opgenomen.

Het Rijk gaat ervan uit dat de nationale ruimtelijke belangen die via wet- en regelgeving opgedragen worden aan andere overheden door hen goed worden behartigd. Waar de AMvB Ruimte bepalingen bevat gericht op gemeentelijke bestemmingsplannen gaat het Rijk er vanuit dat deze doorwerking krijgen. Het Rijk zal de bestemmingsplannen dan ook niet (tijdens de vaststellingsprocedure) toetsen op een correcte doorwerking van nationale ruimtelijke belangen. Wel zal het Rijk door middel van systeem- of themagerichte onderzoeken achteraf nagaan of bestemmingsplannen aan nationale wet- en regelgeving voldoen.

Voor het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Opsterland zijn met name de militaire laagvliegroutes en de ecologische hoofdstructuur onderwerpen uit de SVIR en de Barro die van belang zijn.

Militaire laagvliegroutes
Ten aanzien van militaire activiteiten stelt het Barro een aantal regels die in het bestemmingsplan moeten worden opgenomen. Ter plaatse van de militaire laagvliegroutes moet dan ook een regeling opgenomen worden die het bouwen van gebouwen en bouwwerken hoger dan 40 meter verbiedt.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
De herijkte nationale EHS wordt uiterlijk in 2018 door provincies gerealiseerd. De robuuste verbindingen zijn geschrapt. Voor de langere termijn ontwikkelt het Rijk in overleg met de provincies een visie op natuur. De Natura 2000-gebieden (met natuurwaarden van Europees belang) en de twintig Nationale Parken maken deel uit van de EHS, evenals de Noordzee en de grote wateren. Bij de realisatie van de EHS zal aandacht zijn voor de toegankelijkheid, de recreatieve waarde en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden. De herijkte nationale EHS is de belangrijkste Nederlandse bijdrage aan het keren van de internationale achteruitgang van biodiversiteit.

Wet ammoniak en veehouderij
Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden.

De emissiegerichte benadering heeft gestalte gekregen in het Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij (AMvB Huisvesting). Hierin zijn eisen opgenomen ten aanzien van de (maximaal) toegestane ammoniakemissie per diercategorie.

Wanneer een veehouderij in de nabijheid (zone 250 meter) van een zeer kwetsbaar gebied is gesitueerd kan een bedrijf slechts beperkt worden uitgebreid. Intensieve veehouderijen mogen in deze zone niet of zeer beperkt uitbreiden.

Voor grond- en plaatsgebonden rundveehouderijen geldt de volgende regelgeving:

- de mogelijkheid voor uitbreiding van melkrundveehouderijen tot 200 stuks melkrundvee inclusief 140 stuks jongvee in de zone van 250 meter rond de beschermde gebieden;
- het verbod op de vestiging van nieuwe veehouderijen geldt niet voor het houden van dieren ten behoeve van het natuurbeheer.

De ligging van de dierverblijven is maatgevend voor de vraag of het bedrijf binnen of buiten de zone valt. De provincie heeft bepaald welke natuurgebieden als zeer kwetsbaar in het kader van de WAV moeten worden aangemerkt. Bij het onderwerp natuur wordt nader ingegaan op de WAV-gebieden in en in de nabijheid van de gemeente.

De WAV vormt ook het kader voor het voorschrijven van maatregelen die de ammoniakemissie uit stallen reduceren. Dit is uitgewerkt in het 'Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij' (2005). Dit besluit heeft betrekking op intensieve veehouderijbedrijven en bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Grote bedrijven moeten voldoen aan de eisen op grond van internationale afspraken, de IPPC Richtlijn. In deze richtlijn is bepaald dat alleen veehouderijen (in de richtlijn 'installaties' genoemd) onder deze richtlijn vallen indien het gaat om intensieve pluimvee- of varkenshouderijen met:

- meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee;
- meer dan 2000 plaatsen voor mestvarkens (> 30 kg);
- meer dan 750 plaatsen voor zeugen.

Wet geurhinder en veehouderij
in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) worden eisen gesteld aan de maximale geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken ten opzichten van geurgevoelige objecten, zoals woningen. De wet is in plaats gekomen van de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden.

Het nationale geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van BBT (Best Beschikbare Technieken) afgeleid;
- voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een bijzondere regeling vastgelegd;
- de mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

De Wgv stelt alleen eisen aan de geurhinder vanwege dierenverblijven. In het algemeen kan de geuremissie vanuit die geurbronnen door het treffen van redelijk eenvoudige maatregelen of voorzieningen of door het aanhouden van minimumafstanden worden voorkomen of tot een acceptabel niveau worden teruggebracht (Infomil, 2007).

De Wgv maakt onderscheid tussen dieren met geuremissiefactoren en dieren zonder geuremissiefactoren. Voor dieren waarvoor een geuremissiefactor is opgenomen mag de geurbelasting op een geurgevoelig object de wettelijk vastgestelde norm niet overschrijden. Voor dieren waarvoor geen geuremissiefactor is opgenomen dient een minimale afstand tussen een veehouderij en een geurgevoelig object te worden aangehouden. Verder is binnen de Wgv een onderscheid gemaakt in twee categorieën voor geurgevoelige objecten, te weten objecten gelegen binnen de bebouwde kom en objecten gelegen buiten de bebouwde kom.

Dieren met geuremissiefactoren
Indien de ligging van de geurgevoelig objecten bekend is, kan per object worden bepaald welke waarde voor de geurbelasting op de buitenzijde van het geurgevoelig object is toegestaan. Deze maximale waarde voor de geurbelasting is opgenomen in artikel 3 van de Wgv en wordt uitgedrukt in aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m^3).

Voor de geurbelasting is uitgegaan van de gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Dat betekent dat de berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van het jaar niet wordt overschreden (ouE/m3; P98).

Tabel 2.1 Geurbelastingsnormen uit de Wgv

Het geurgevoelig object is gelegen in een:	Ten hoogste toegestane geurbelasting:
- concentratiegebied, binnen bebouwde kom	3.0 ouE/m^3
- concentratiegebied, buiten bebouwde kom	14.0 ouE/m^3
- niet-concentratiegebied, binnen bebouwde kom	2.0 ouE/m^3
- niet-concentratiegebied, buiten bebouwde kom	8.0 ouE/m^3

Binnen de gemeente Opsterland zijn geen concentratiegebieden gelegen voor de intensieve veehouderij. Binnen het plangebied zijn dan ook de normen ten aanzien van 'niet-concentratiegebieden' van toepassing. De gemeente Opsterland heeft een eigen geurverordening. Daarin zijn geen regelingen opgenomen ten aanzien van dieren met een geuremissiefactor. Hiervoor geldt dan ook de wettelijke regeling.

Dieren zonder geuremissiefactoren
Voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactor is vastgesteld en voor veehouderijen met pelsdieren gelden wettelijk vastgestelde afstanden tussen veehouderij en geurgevoelig object. De beoordeling van geurhinder bestaat uit de toetsing of aan de voorgeschreven minimumafstanden wordt voldaan (artikel 4, eerste en tweede lid Wgv). Het gaat hier om de afstand tussen het emissiepunt van een dierenverblijf en de buitenzijde van het geurgevoelig object.

De minimumafstand tussen een veehouderij met 'afstandsdieren' en een geurgevoelig object (artikel 4, eerste lid van de Wgv) bedraagt:
- binnen de bebouwde kom 100 meter;
- buiten de bebouwde kom 50 meter.

De ligging van het geurgevoelig object is hierbij bepalend.

In de geurverordening van de gemeente is een afwijkende minimumafstand opgenomen, namelijk:
- binnen de bebouwde kom 50 meter;
- buiten de bebouwde kom 25 meter.

Wet luchtkwaliteit
De belangrijkste wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit is vastgelegd in Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer, ook wel de Wet luchtkwaliteit genoemd. Deze wijziging van de Wet milieubeheer is op 15 november 2007 in werking getreden en vervangt het Besluit luchtkwaliteit 2005. Met deze wet zijn de richtlijnen voor luchtkwaliteit van de Europese Unie geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In de wet zijn grenswaarden opgenomen voor stikstofdioxide (NO_2), fijn stof (PM_{10}, de fractie kleiner dan 10 micron), zwaveldioxide (SO_2), koolmonoxide (CO), benzeen en lood, waarvan de belangrijkste zijn weergegeven in tabel 2.3.

Tabel 2.2 Grenswaarden Wet luchtkwaliteit

Stof	Grenswaarden		
	Type norm	Concentratie (µg/m^3)	Max. aantal Overschr. p/j
NO_2	Jaargemiddelde	40	
	Uurgemiddelde	200	18
PM_{10}	Jaargemiddelde	40	
	24-uursgemiddelde	50	35
SO_1	24-uursgemiddelde	125	3
	Uurgemiddelde	350	24
CO	8-uurgemiddelde	10.000	
Benzeen	Jaargemiddelde	5	
Lood	Jaargemiddelde	0,5	

In veel gevallen is wel het jaargemiddelde van fijnstof (PM_{10}) bekend, maar niet de daggemiddelde concentratie. Als vuistregel kan worden aangehouden dat aan de grenswaarde van het 24-uurs gemiddelde wordt voldaan indien het jaargemiddelde de concentratie van 32,5 microgram/m^3 niet overschrijdt.

Het Europees parlement heeft in 2007 ook normen afgesproken voor de fijnere fractie van fijn stof ($PM_{2,5}$). De nieuwe grenswaarden voor $PM_{2,5}$ zijn in Nederland niet strenger dan de huidige norm voor daggemiddelde concentraties van PM_{10}. Er dus geen extra fijnstofbeleid nodig om de $PM_{2,5}$ grenswaarden te halen vergeleken met het beleid dat nodig is om de PM_{10} normen te halen. Om de streefwaarden voor $PM_{2,5}$ te halen is in Nederland mogelijk wel extra fijnstofbeleid nodig.

Relatie met het Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland
Om na te gaan of het aannemelijk is dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het ontwerp bestemmingsplan passen binnen de vigerende normen inzake de luchtkwaliteit, is in eerste instantie met name de invloed op de concentraties in de lucht van stikstofoxiden (NO_x) en fijnstof (de fractie kleiner dan 10 micron, afkorting PM_{10}), relevant.

Bij allerlei bedrijfsprocessen kan fijnstof vrijkomen. Kijken we naar de ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan, dan zijn met name de varkens- en pluimveehouderij mogelijke aandachtspunten, vanwege het vrijkomen van fijnstof. Het voorgenomen bestemmingsplan biedt alleen voor reeds bestaande intensieve veehouderijbedrijven beperkte uitbreidingsmogelijkheden, nieuwvestiging wordt niet mogelijk gemaakt.

Bij de vergunningverlening in het kader van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) zal dit aspect aan de orde moeten komen. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is de vraag aan de orde, of het aannemelijk is dat de geboden ontwikkelingsmogelijkheden passen binnen de geldende wet- en regelgeving.

Fijnstof komt ook vrij bij de verbranding in dieselmotoren. Als het gaat om verkeersontwikkelingen is dit vaak een belangrijk aandachtspunt, maar in het voorgenomen bestemmingsplan zijn geen voorstellen opgenomen voor verkeersontwikkelingen. Er behoeft hieraan dan ook geen aandacht besteed te worden in dit plan-MER. Voor de ontwikkeling van de N381 (PIP) is een aparte plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Een aantal van de mitigerende maatregelen moeten mogelijk gemaakt worden in het plangebied van dit bestemmingsplan Buitengebied. Dit past binnen de regeling van het bestemmingsplan.

In het kader van het bestemmingsplan is vooral de depositie van ammoniak van de veehouderij in natuurgebieden een punt van aandacht. Hier ligt een relatie met de Wet ammoniak en Veehouderij en met de Natuurbeschermingswet, de Wet luchtkwaliteit heeft hierop geen betrekking. In de hoofdstukken 5 en 6 wordt ingegaan op de mogelijke effecten van de ammoniakdepositie vanuit de veehouderij. Hierbij komt ook de mogelijke uitstoot van stikstofoxiden door warmtekracht installaties bij biovergisters aan de orde. Stikstofoxiden komen ook vrij bij verbrandingsprocessen in motoren, zodat ook bedrijven en verkeer belangrijke bronnen zijn.

Nederlandse emissierichtlijn (NeR)
De Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR) is bedoeld voor alle instanties die betrokken zijn bij het verlenen van een omgevingsvergunning (Wabo). Dit zijn in de eerste plaats gemeenten en provincies, maar ook bedrijven, adviesbureaus en particulieren. Het doel van de NeR is harmonisering van de vergunningen met betrekking tot emissies naar de lucht.

Ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen, zowel nieuwvestiging als uitbreiding van milieubelastende dan wel milieugevoelige activiteiten, geldt eveneens het uitgangspunt dat nieuwe hinder dient te worden voorkomen. Voor het bestemmingsplan buitengebied is bij de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning voor een veehouderijbedrijf de kans op geuroverlast en het vrijkomen van fijnstof van belang. In de NeR zijn geen specifieke eisen aan de emissie van fijnstof en geur door de (intensieve) veehouderij opgenomen.

De watertoets
Bij ruimtelijke plannen geldt vanaf 1 november 2003 de wettelijke verplichting van een waterparagraaf/watertoets. De watertoets is één van de pijlers van het Waterbeleid voor de 21e eeuw, waarin aan water een meesturende rol in de ruimtelijke ordening is toegekend. Met de watertoets wordt beoogd waterbeheerders vroegtijdig in het ruimtelijke ordeningsproces te betrekken. De watertoets betreft het hele proces van informeren, adviseren, afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Voor het plangebied van de gemeente Opsterland is het 'Wetterskip Fryslân' de waterbeheerder. In het kader van het bestemmingsplan is overleg gevoerd met het Wetterskip Fryslân.

Wet op de archeologische monumentenzorg
In 1992 werd het Europese Verdrag van Valletta, tegenwoordig vaak aangeduid als het Verdrag van Malta, onder andere ook door Nederland ondertekend. De doelstelling van dit verdrag is onder andere te komen tot een bescherming van het Erfgoed in brede zin, zowel ondergronds als bovengronds en dit te kunnen delen met een zo groot mogelijk publiek. Een van de uitgangspunten is daarbij het verstoordersprincipe. Dit houdt zoveel in dat bij nieuwe ontwikkeling de kosten voor onderzoek naar mogelijk aan te tasten waarden en het eventueel behoud daarvan voor rekening komen van de initiatiefnemer.

In 1998 werd het interimbeleid inzake archeologie van kracht. Onder dit interimbeleid werd al zo veel mogelijk in de geest van het verdrag gehandeld en werd archeologie opengesteld voor de markt. Het proces is vervolgens in 2007 afgerond: in september 2007 werd de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMz 2007) van kracht als onderdeel van de Monumentenwet 1988. Bij de WAMz 2007 hoort ook enkele algemene maatregelen van bestuur. Onder de WAMz zijn de gemeenten de bevoegde overheid inzake archeologie en dienen zij het aspect archeologie onder meer te borgen in de nieuw te verschijnen bestemmingsplannen. Samen met de provincie bereidt de gemeente een verdiepingsslag voor de van de provinciale archeologische kaart (FAMKE). Deze verdiepingsslag wordt in een later stadium toegevoegd aan het bestemmingsplan. Hiertoe is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Visie Erfgoed en Ruimte
In de Visie Erfgoed en Ruimte heeft het rijk beschreven hoe het rijk "het onroerend cultureel erfgoed borgt in de ruimtelijke ordening, welke prioriteiten het kabinet daarbij stelt en hoe het wil samenwerken met publieke en private partijen" (Rijksdienst Cultureel Erfgoed, 2011, p. 3). Het uitgangspunt is een gebiedsgerichte aanpak. De Visie Erfgoed en Ruimte is een sectorale visie die via de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte geborgd is. De borging in de ruimtelijke ordening is door middel van de wetswijzigingen in het kader van MoMo (Modernisering Monumentenzorg) vormgegeven.

Per 1 januari 2012 is een aantal wetswijzigingen doorgevoerd gericht op de modernisering van de monumentenzorg (MoMo), waarmee het verplicht werd "een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden" op te nemen. Dit vormt een aanvulling op de eerdere regelgeving, waarin alleen voor archeologische waarden een dergelijke verplichting was opgenomen. Daarmee wordt een sterkere verankering van de cultuurhistorische waarden in de ruimtelijke ordening beoogd.

Het rijk kiest in de Visie Erfgoed en Ruimte voor de komende jaren vijf prioriteiten in zijn gebiedsgerichte erfgoedbeleid:
- Werelderfgoed: samenhang borgen, uitstraling vergroten
- Eigenheid en veiligheid: zee, kust en rivieren
- Herbestemming als (stedelijke) gebiedsopgave: focus op groei en krimp
- Levend landschap: synergie tussen erfgoed, economie, ecologie
- Wederopbouw: tonen van een tijdperk

Voor het rekening houden met de overige cultuurhistorische waarden wordt de verantwoordelijkheid bij de gemeenten gelegd. In dit kader is een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd na publicatie van het voorontwerpbestemmingsplan. Dit cultuurhistorische onderzoek is als bijlage opgenomen bij het bestemmingsplan. Hiermee gelden de adviezen van het cultuurhistorische onderzoek als toetsingskader voor de ontwikkelingen die mogelijk gemaakt worden.

2.3.3 Provinciaal beleid

Streekplan
Provinciale Staten stelden het streekplan 'Om de kwaliteit van de rômte' vast in 2007. Hieronder worden kort de hoofdlijnen weergegeven van de betekenis van dit plan voor het buitengebied.
De provincie gaat uit van een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit: stad en platteland hebben elkaar nodig en ondersteunen elkaar.

Landschappelijke kwaliteiten worden in stand gehouden en versterkt. Het landschap is van groot belang als economische (vestigings)factor. Landschap en natuur zijn tevens belangrijk voor het welzijn en de ontspanning van mensen.

De landbouw is een belangrijke sociaal-economische drager van het landelijk gebied en is cruciaal voor het beheer van het landschap. Naar verwachting zal de schaalvergroting in de landbouw verder doorzetten. Buiten de EHS en bestaande natuurgebieden wordt voldoende ruimte voor die schaalvergroting geboden, waarbij tegelijkertijd recht moet worden gedaan aan de identiteit van het desbetreffende landschapstype.

Vooral recreatie en (cultuur)toerisme hebben voor nieuwe werkgelegenheid gezorgd en zijn daarmee ook een belangrijke economische drager van het platteland. Daarom wordt zowel ruimte geboden voor kwaliteitsverbetering met inbegrip van de daarvoor benodigde uitbreiding van bestaande recreatieve voorzieningen, als voor het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Voorwaarde hiervoor is wel dat deze verantwoord in de landschappelijke en natuurlijke omgeving kunnen worden ingepast. Ook worden cultuurhistorische waarden actiever ingezet om de recreatie een impuls te geven.

De provincie zet in op een verdere invulling en benutting van de stedelijke structuur. Hierdoor wordt de druk op het platteland beperkt. Er wordt selectief ruimte geboden aan landelijke woonkwaliteiten. Belangrijke elementen van het provinciaal beleid zijn 'vertaald' in de in 2011 door Provinciale Staten vastgestelde 'Feroardering Rômte Fryslân'.

Verordening Romte Fryslân
Op 15 juni 2011 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân vastgesteld. De verordening stelt regels die ervoor zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. De verordening voorziet niet in nieuw beleid, het geldende beleid is omgezet in algemeen geldende regels. Het gaat hier om beleid zoals opgenomen in:

- het Streekplan Fryslân 2007,
- de partiële herziening van het streekplan ten behoeve van Glastuinbouw Noordwest Fryslân,
- het Streekplan Windstreek 2000,
- het Derde provinciale Waterhuishoudingsplan 2010-2015
- overige provinciale omgevingsplannen.

Het beleid in het Streekplan Fryslân 2007 heeft hierin de status van provinciale structuurvisie. In het streekplan is het principe gehanteerd 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Het begrip provinciaal belang is van essentieel belang vanwege de koppeling met de provinciale verordening. Met het oog op een goede ruimtelijke ordening kunnen provinciale belangen in de provinciale verordening in regels worden gesteld. Daar waar provincie en gemeenten onderkennen dat zij gezamenlijke belangen hebben worden deze bij voorkeur vormgegeven in een Samenwerkingsagenda. Hierin worden afspraken gemaakt die, voor zover nodig, juridisch worden geborgd door middel van de verordening.

De verordening bevat regels voor de inhoud van gemeentelijke ruimtelijke plannen en de onderbouwing of motivering in de plantoelichting. De inhoudelijke bepalingen zijn onderverdeeld in:
- Algemene bepalingen over bundeling, zorgvuldig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit;
- Thematische bepalingen over wonen, werken, recreatie, landbouw, natuur, kustverdediging en windturbines.

Het landschap is dermate belangrijk dat hiervoor bij mogelijke ontwikkelingen randvoorwaarden worden opgenomen. Ontwikkelingen in het landschap zijn mogelijk, maar alleen wanneer zij zich voegen naar en passen in maat en schaal van het landschap. Hiertoe is voor landelijke gebieden de methode "De Nije Pleats" beschikbaar, waarin vroegtijdig in de plannen wordt ingezet op het borgen van de landschappelijke kwaliteit. In dat kader wordt een bouwvlakvergroting tot 3 ha. mogelijk gemaakt, mits deze werkmethode wordt toegepast (vanaf een omvang van 1,5 ha.).

De Nije Pleats – Provincie Fryslân
In de Uitgangspuntennotitie voor het bestemmingsplan wordt ook gerefereerd aan 'De Nije Pleats' (Nederlands: de nieuwe boerderij). De Nije Pleats is een onderzoek naar de landschappelijke inpassing van agrarische bebouwing. Het onderzoek is praktisch vertaald naar een Adviesboek en Werkboek De Nije Pleats yn Fryslân en geeft handvatten voor een goede inpassing passend bij de maat en schaal en rekening houdend met de kernkwaliteiten van het betreffende landschap. Deze is vertaald in de provinciale verordening. De toepassing van de werkwijze van De Nije Pleats is als voorwaarde opgenomen bij een vergroting van agrarische bouwvlakken naar 3 ha.

Betekenis voor het bestemmingsplan en het plan-MER
De uitgangspunten voor het bestemmingsplan houden rekening met de regelgeving in de provinciale verordening, bijvoorbeeld waar het gaat om de mogelijke ruimte voor nevenfuncties in het landelijk gebied.

2.3.4 Gemeentelijk beleid

Structuurplan 'Opsterland in beeld'
De gemeentelijke Structuurvisie ‘Opsterland in beeld’ vormt een voortzetting van het beleid vastgesteld in het Structuurplan. Hieronder worden de hoofdlijnen van de Structuurvisie weergegeven voor zover ze van belang zijn voor het buitengebied.

De structuurvisie gaat in op verschillende thema´s, namelijk Bevolking en Wonen, Werken en Economie, Voorzieningen, Recreatie en Toerisme, Verkeer en Vervoer, Water en Landelijk Gebied, waarbij voor het beleid steeds is voortgeborduurd op de landelijke, provinciale en regionale wet- en regelgeving en gemaakte afspraken. De pijlers van het beleid zijn geformuleerd als:
- leefbaarheid
- sterke economische structuur
- duurzame omgevingskwaliteit
- duurzaam en dynamisch

Voor de toekomst kiest Opsterland voor twee ontwikkelingsrichtingen: bundeling van dynamiek in en rond het A7 gebied en rust en ruimte (landelijke identiteit) voor het overige deel van de gemeente. De ontwikkelingen rond de A7 vallen buiten dit bestemmingsplan Buitengebied. Ze zijn gericht op bedrijventerreinen en dorpskernen. Voor het landelijke gebied staat het behoud van de ruimtelijke kwaliteit hoog in het vaandel.

Voor de recreatie ligt het accent op kwaliteit. Uitbreiding van activiteiten en mogelijkheden is gericht op de potenties die het gebied heeft. Deze zijn met name gericht op de beleving van natuur en landschap. Recreatieve ontwikkelingen moeten dan ook 'beheerst' plaatsvinden, waarbij de kwaliteiten voldoende gewaarborgd blijven. Ten aanzien van verkeer is het uitgangspunt een duurzaam veilige inrichting van de wegenstructuur. Het Gemeentelijk vervoer en verkeersplan (GVVP) is hiervan een nadere invulling. Voor water geldt de opgave om in het gebied zowel water op te vangen als veilig af te voeren en voldoende waterkwaliteit te realiseren. Het water heeft bovendien een landschappelijke functie.

Voor het landelijk gebied is het uitgangspunt: streven naar een duurzaam evenwicht tussen landbouw, natuur, bos en landschap. Daarin speelt de agrarische sector een belangrijke rol en er wordt voor de gemeente gestreefd naar een volwaardige agrarische sector. Daarbij zijn voor de gemeente niet alleen goede bestaansmogelijkheden voor deze sector van belang, maar richt het beleid is ook op behoud en versterking van de landschappelijke en ecologische hoofdstructuur met de hoofdkenmerken die daar bij horen: openheid, singels, heide, dobben, landgoederen etc.

Relatie met het bestemmingsplan
De structuurvisie is een van de uitgangspunten voor het bestemmingsplan. Daarmee wordt het beleid vastgelegd in ruimtelijk-juridische kaders.

Landschapsbeleidsplan Zuidoost Friesland, 2003
De gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen en Opsterland hebben gezamenlijk het Landschapsbeleidsplan ZuidOost Friesland opgesteld. Het landschapsbeleidsplan (LBP) overziet een periode van ca. 10 jaar en is richtinggevend ten aanzien van het landschap. Het geeft een “wensbeeld” om de gewenste identiteit en herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen te behouden en te versterken. Voor de gemeente dient het plan als leidraad voor handhaving en versterking van landschappelijke structuren. De gemeente Opsterland heeft het beleidsplan inmiddels laten aanvullen met een cultuurhistorische inventarisatie. Deze cultuurhistorische inventarisatie wordt in het bestemmingsplan opgenomen, zodat de cultuurhistorische waarden meegewogen worden bij ingrepen in het landschap. De cultuurhistorische inventarisatie is tevens gebruikt in de beoordeling van het onderwerp in dit MER.

Bestuurlijke visie gemeente Opsterland; Romte en Ferskaat, 2013
De gemeente Opsterland heeft de bestuurlijke visie Romte en Ferskaat ontwikkeld. De visie van 2013 vormt een actualisering van de eerder in 2008 vastgestelde visie. De visie is het gemeentekompas voor de periode tot 2025. Belangrijk speerpunt is het versterken van de kwaliteit om te wonen, werken en te recreëren. Opsterland dient een evenwichtige bevolkingsamenstelling te behouden.

In de visie wordt aandacht besteed aan het buitengebied van de gemeente, dat groot en gevarieerd is en zowel economische als recreatieve kracht heeft. Landbouwproductie blijft belangrijk in het buitengebied van Opsterland. De visie gaat in op schaalvergroting, functieverandering van agrarische bedrijven en het tegengaan van landschappelijke verrommeling. Bij functieverandering wordt daarom expliciet aandacht gegeven aan gebiedseigen erfbeplanting en passende architectuur van bedrijfsgebouwen. Kwaliteit van natuur en landschap worden hooggewaardeerd. Natuur- en recreatiegebieden worden in het buitengebied ook steeds belangrijker.

Puur Cultuur, kadernota Cultuurbeleid
De gemeente Opsterland heeft in 2012 de Kadernota Cultuurbeleid vastgesteld, waarin ook beleid ten aanzien van cultuurhistorische waarden is opgenomen. Dit beleid is gericht op het behoud van de cultuurhistorische waarden en het stimuleren van initiatieven die deze waarden eveneens respecteren en beter zichtbaar maken. Voor archeologie bestaat de wens een eigen gemeentelijke invulling te geven aan de archeologische advieskaart FAMKE (van de provincie Fryslân). Bij het beekdalherstel van het Koningsdiep wordt door de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen van het beekdalstelsel. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol.

3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen voor de relevante milieuaspecten besproken. De autonome ontwikkelingen leiden tot een toekomstige situatie, zonder het nieuwe bestemmingsplan en de verschillende mogelijkheden die in dat plan worden geregeld.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is nagegaan welke milieuaspecten vooral aandacht verdienen. Op grond hiervan zijn de volgende hoofdonderwerpen onderscheiden:

- natuur;
- landschap en cultuurhistorie;
- leefbaarheid en gezondheid.

De ontwikkeling van de landbouw is reeds beschreven in hoofdstuk 2.

Het thema 'leefbaarheid en gezondheid' heeft met name betrekking op de mogelijke gevolgen van de intensieve veehouderij. Vanuit het rijk wordt hiervoor een wettelijk kader opgezet om de mogelijke negatieve gevolgen van deze sector (met name voor de gezondheid) zoveel mogelijk te beperken (zie brieven staatssecretaris juni 2013). De intensieve veehouderij is in de gemeente Opsterland een duidelijk ondergeschikte tak aan de grond- en plaatsgebonden veehouderij. Deze tak is ook expliciet aangeduid in het bestemmingsplan en kent eigen regels, waaronder een beperkte uitbreidingsmogelijkheid. Tegelijkertijd is een intensieve neventak mogelijk bij de overige agrarische bedrijven. Hierin is een uitbreiding van de intensieve veehouderij daarmee (in ieder geval in theorie) nog mogelijk. De vrij beperkte omvang van de sector maakt het thema weliswaar wat ondergeschikt aan de andere thema's, maar zeker voor de sector zelf en de omgeving van de bedrijven waar intensieve veehouderij mogelijk is, blijft dit wel een belangrijk milieuaspect.

In aanvulling op deze hoofdthema's, wordt ook enige aandacht besteed aan de aspecten water, geluid, externe veiligheid en archeologie. Het aspect bodem wordt, voor zover het betrekking heeft op de geomorfologie en bodemkundige waarden, bij het thema landschap in de beschrijving betrokken.

De opbouw van dit hoofdstuk sluit aan bij dit onderscheid in hoofdthema's en overige aspecten.

In het plan-MER worden diverse namen van plaatsen en gebieden gebruikt. De onderstaande kaart (Figuur 3.1) geeft een overzicht van de belangrijkste gebruikte aanduidingen.

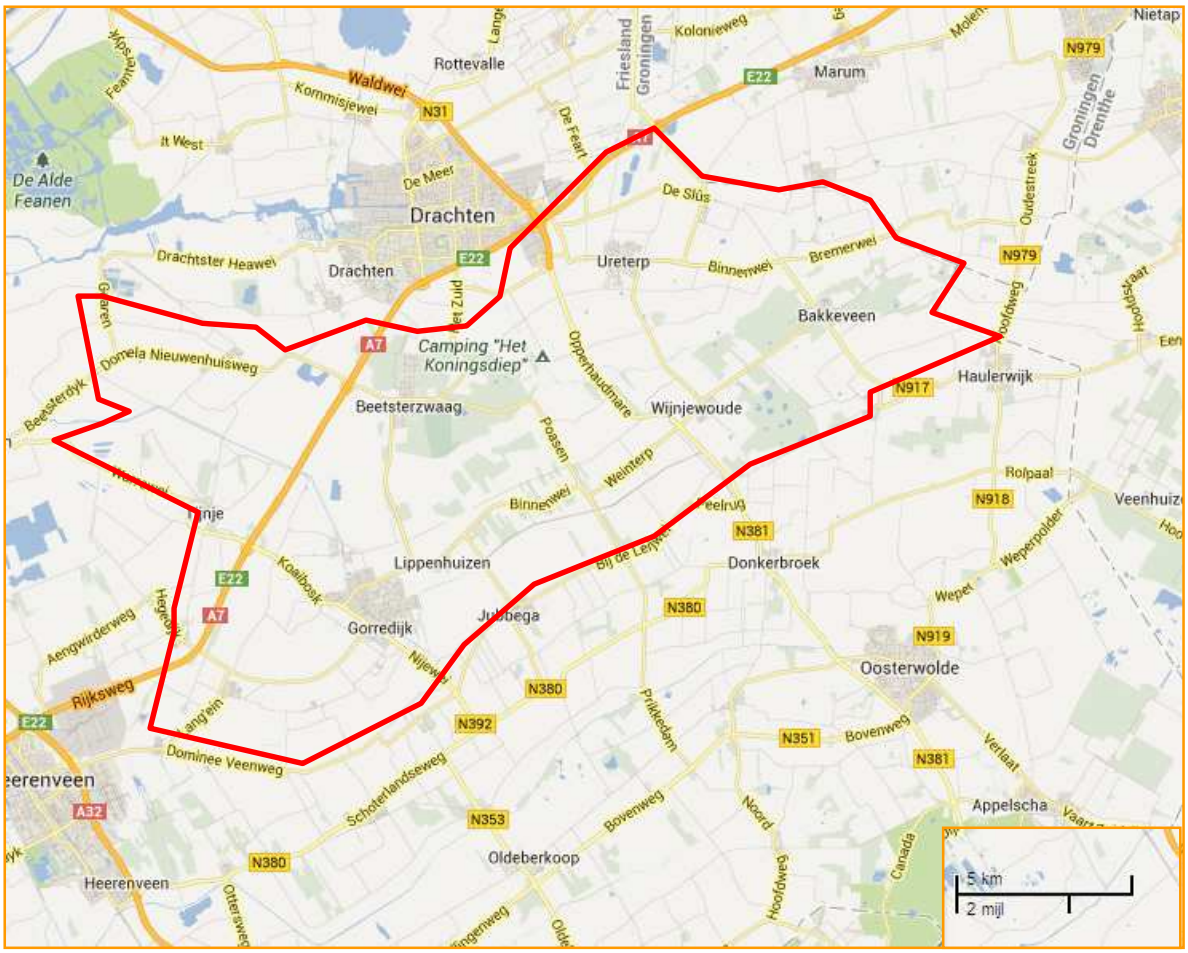

Figuur 3.1 Overzichtskaartje met toponiemen (bron: Google Maps, globale gemeentegrens aangegeven).

Referentiesituatie (situatie bij autonome ontwikkeling)
In het plan-MER worden de verwachte gevolgen van het voornemen vergeleken met de verwachte situatie indien het bestemmingsplan niet wordt uitgevoerd, de zogenaamde situatie bij autonome ontwikkeling. Deze referentie wordt bepaald door realistisch te verwachten ontwikkelingen die passen binnen het geldende bestemmingsplan.

In het plangebied worden ten opzichte van de huidige situatie twee melkveehouderijen uitgebreid. Hiervoor is reeds een vergunning verleend. Het betreft de melkveehouderijen op de Alde Singel 1 te Gorredijk en de Mandefjild 15 te Bakkeveen. Deze uitbreidingen worden tot de autonome ontwikkeling gerekend en maken daarmee onderdeel uit van de referentiesituatie. Het verzoek om de veestapel van het bedrijf aan De Leijen 4 te Gorredijk uit te breiden, inclusief het uitbreiden van het bouwvlak, maakt geen onderdeel uit van de referentiesituatie, maar behoort tot het planvoornemen. Het verzoek tot uitbreiding van de veestapel aan De Leijen 4 dient ter vervanging van de veehouderij aan De Leijen 13, die wordt opgeheven. De vergroting van het bedrijf gaat bovendien gepaard met nieuwe staltechnieken. Ten behoeve van de vergroting is inmiddels een NB-wetvergunning afgegeven (21-9-2012).

3.2 Natuur

3.2.1 Natura 2000-gebieden

Zowel binnen de gemeente Opsterland als in de omgeving ervan komen Natura 2000-gebieden voor. Figuur 3.2 laat de Natura 2000-gebieden zien binnen een straal van 10 km van het plangebied. Binnen de plangrenzen komen de volgende Natura 2000-gebieden voor:

- Van Oordt's Mersken
- Wijnjeterper Schar
- Bakkeveense Duinen

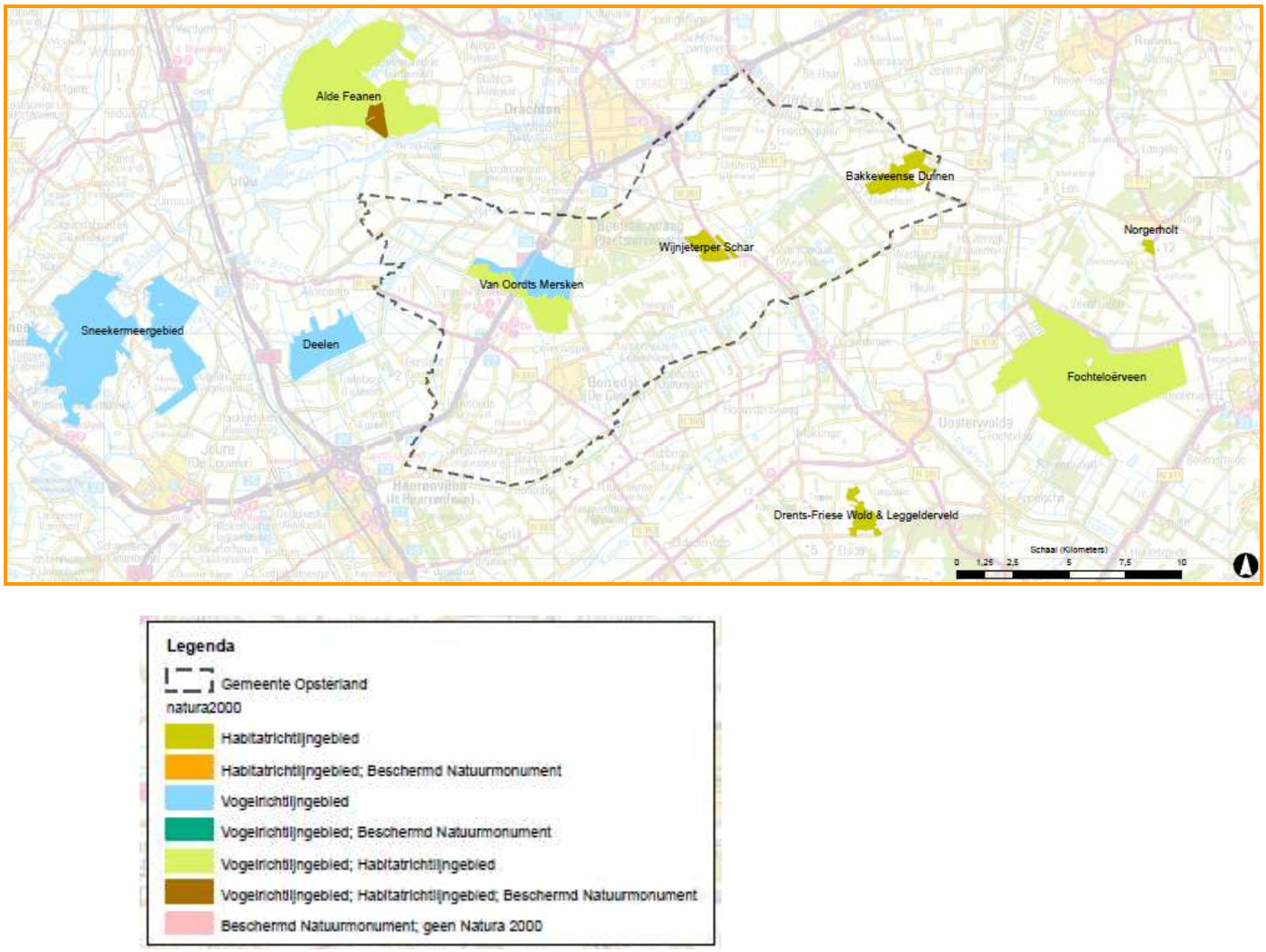

Figuur 3.2 Ligging Natura 2000-gebieden in (de nabijheid van) het plangebied.

Deze drie Natura 2000 gebieden en hun natuurwaarden zijn uitgebreid beschreven in de Passende Beoordeling. De andere vijf op de kaart aangegeven Natura 2000-gebieden liggen buiten het plangebied, maar wel binnen een straal van 10 km. Hierop kunnen externe effecten, zoals stikstofdepositie, een negatieve werking hebben op de instandhoudingsdoelen waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Ook deze gebieden zijn in de passende beoordeling beschouwd.

Voor alle Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen en soorten geldt dat er een overspannen stikstofsituatie bestaat. De zogenaamde kritische depositiewaarden (KDW) - een maat voor de stikstofgevoeligheid van de habitattypen - worden in alle onderzochte Natura 2000-gebieden overschreden door de achtergrondwaarden voor stikstofdepositie. Een groot deel van de bijdrage aan de achtergrondwaarden van stikstof worden geleverd door bronnen van buiten Nederland. Van de Nederlandse bronnen levert de agrarische sector de grootste bijdrage (zie ook Passende beoordeling p.29). De overspannen situatie tast de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden aan en belemmert de realisatie van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitattypen en soorten. Vooral van die habitats waarvoor een verbeterdoel is opgesteld zal een projectbijdrage van stikstofdepositie het doelbereik negatief beïnvloeden (vertragend effect).

In hoofdstuk 4 wordt het voornemen beschreven, waarbij de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt worden uitgewerkt en verantwoord.

Referentiesituatie
Bij een autonome ontwikkeling treedt daling op van de stikstofdepositie. Dit komt door generieke maatregelen aan de uitstoot van stikstof. Te denken valt aan motoren met minder uitstoot van stikstof, maatregelen in de agrarische sector en dergelijke.

In de referentiesituatie worden geen wijzigingen voor de Natura 2000-gebieden verwacht in de vorm van oppervlakteverlies en activiteiten die tot verstoring (beweging, licht en geluid) leiden.

3.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Figuur 3.3 laat de EHS binnen het plangebied van de gemeente Opsterland zien. Duidelijk is dat er een aaneengesloten natuurgebied met een EHS status 'natuur' vooral langs de natte verbindingszone (EVZ) ligt. Een deel daarvan omvat het beekdal Koningsdiep. Verder liggen ten zuiden ervan nog wat kleine, verspreid voorkomende EHS gebieden in het veenlandschap.
De drie Natura 2000-gebieden binnen de plangrenzen behoren eveneens tot de Ecologische Hoofdstructuur waardoor deze grote natuurgebieden met elkaar zijn verbonden. Hierbinnen vormen de habitats en soorten, waarvoor de gebieden zijn aangewezen en waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld, de kenmerkende natuurwaarden.
Buiten de EHS komt er ook verspreid een aantal natuurpercelen voor.

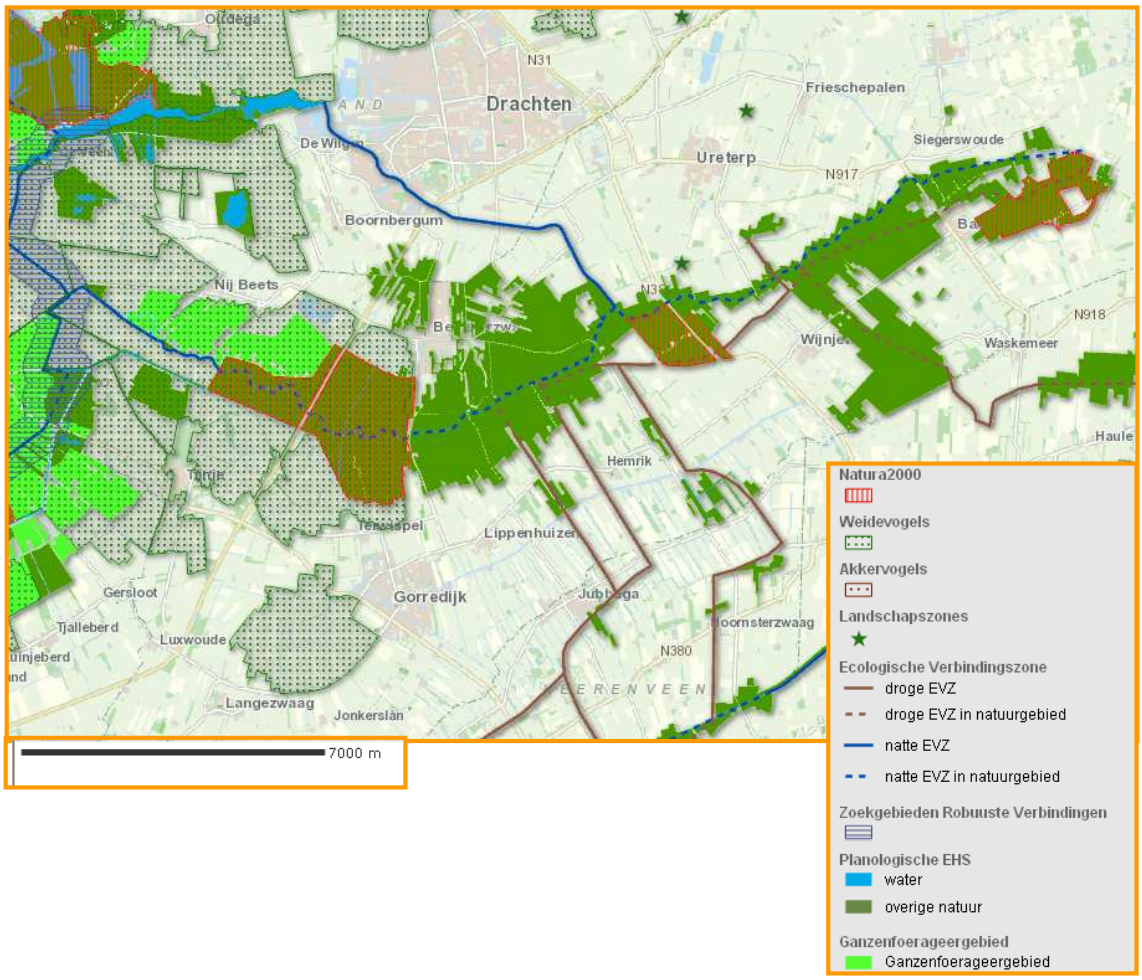

Figuur 3.3: EHS binnen gemeente Opsterland (bron: www.fryslan.nl)

Op de beheertypenkaart uit het Natuurbeheerplan 2014 (Provincie Fryslân) worden alle bestaande natuur en nog te ontwikkelen (begrensde) natuur, alle agrarische natuur en de landschapselementen aangegeven en getypeerd volgens de Index Natuur en Landschap. Met de beheertypenkaart stimuleert de provincie de instandhouding of realisatie van de op die kaart aangegeven beheertypen.
Binnen Opsterland komen de volgende natuurbeheertypen binnen de EHS in betekenende mate voor: kruiden- en faunarijk grasland, droog bos met productie, dennen- eiken- en beukenbos, vochtige heiden en delen nog om te vormen natuur.
Veranderingen op de huidige natuurbeheertypen treden naar verwachting alleen op met de uitvoering van het Raamplan Landinrichting Koningsdiep (zie 2.2.3) ter vervanging van 'nog om te vormen natuur'. Dit levert naar verwachting alleen maar een versterking op van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (in dit geval de natuurwaarden van een beekdal).

Binnen de EHS zijn zogenaamde Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) aangewezen. Deze gebieden zijn aangewezen vanwege de stikstofgevoeligheid van de daarin aanwezige habitats. De Wav-gebieden in de gemeente Opsterland zijn aangeduid in Figuur 3.4.

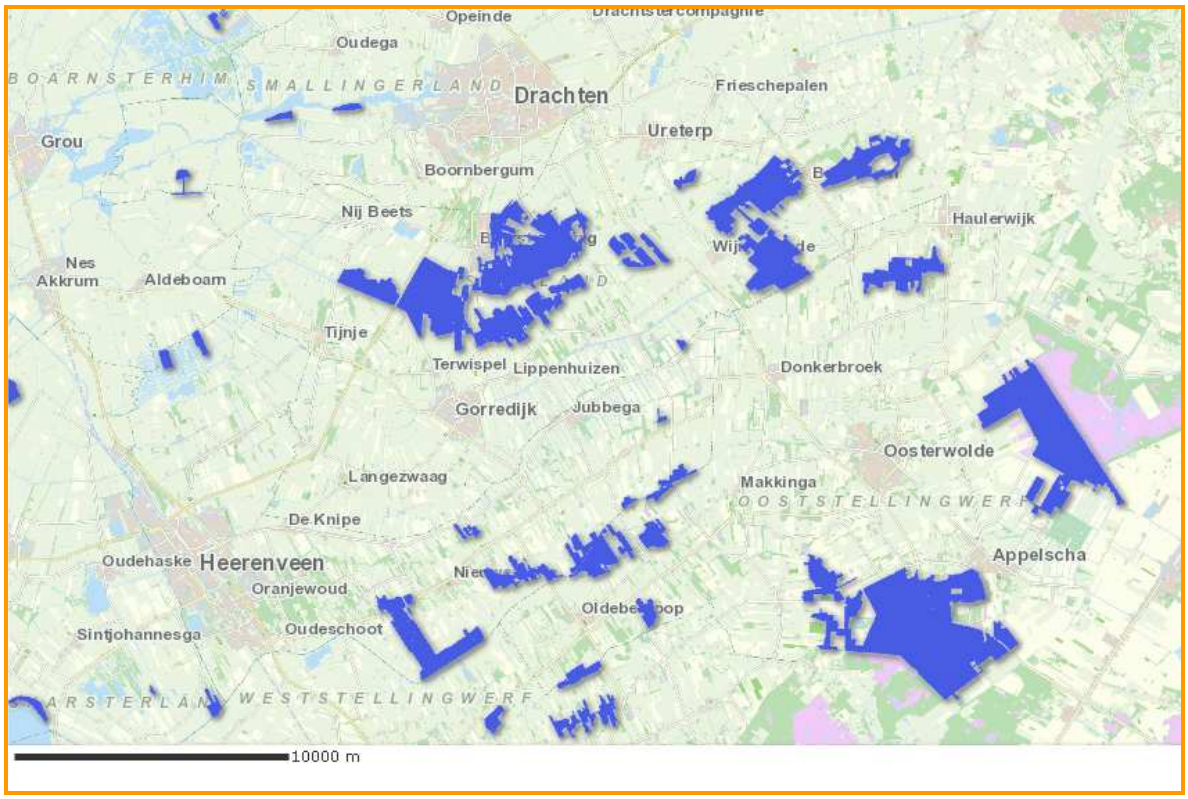

Figuur 3.4: zeer kwetsbare natuurterreinen (WAV), aangegeven in blauwe vlakken (Bron: www.fryslân.nl)

Binnen Wav-gebieden en in een straal van 250 meter daar omheen mogen melkveehouderijen niet meer dan 200 melkkoeien houden op basis van landelijke wetgeving. Intensieve veehouderijen mogen in deze zone niet of zeer beperkt uitbreiden en er is een verbod op de vestiging van nieuwe veehouderijen. Dit geldt al vanaf 2003 toen de regeling van kracht werd en dat wordt gehandhaafd binnen het nieuwe bestemmingsplan.

Naast deze kwetsbare Wav-gebieden bestaat het westelijk gedeelte van de EHS ook uit weidevogel-gebieden, die zich tevens daarbuiten voortzetten. Dit weidevogelgebied strekt zich globaal vanaf Beetsterzwaag naar het westen toe uit.

3.2.3 Overige natuurwaarden

De gemeente Opsterland kent ook beschermde gebieden in het westelijk deel van het plangebied. Rondom het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (Vogel- en Habitatrichtlijngebied) liggen weidevogelgebieden, waarbinnen weer ganzenfoerageergebieden zijn onderscheiden. Deze vallen beide onder het agrarisch natuurbeheer. Deze gebieden zijn ook aangegeven in Figuur 3.3.

Uit de Vogelbalans 2008 van SOVON Vogelonderzoek Nederland blijkt dat één op de twee vogelsoorten van de Rode lijst in aantal afneemt. De stand van weidevogels neemt landelijk vrijwel jaarlijks af. De maatregelen in het kader van het agrarisch natuurbeheer blijken doorgaans te versnipperd over veel gebieden uitgevoerd. Na zomertaling, kemphaan en watersnip, belanden nu ook de grutto, scholekster en veldleeuwerik in de gevarenzone. Het aantal grutto's halveerde sinds 1990. Scholekster en veldleeuwerik gingen zelfs met tweederde in aantal achteruit. Uit onderzoek blijkt dat alleen nestbescherming en uitstel van maaien niet voldoende zijn. Ook andere randvoorwaarden moeten in orde zijn, zoals grondwaterpeil, vegetatiesamenstelling en voedselbeschikbaarheid.

Deze landelijke situatie geldt ook voor Fryslân. Daarom heeft de Provincie Fryslân haar verantwoordelijkheid genomen en zet zij in op een verbetering van de effectiviteit van weidevogelbeheer, waarbij de focus ligt op weidevogelkerngebieden en goede aaneensluiting van maatregelen in mozaïekbeheer (bron: Ontwerp Natuurbeheerplan 2013, zie ook paragraaf 2.3).

De provincie zet in op de meest kansrijke gebieden, de weidevogelkerngebieden om hier de terugloop van weidevogels te stoppen en te werken aan herstel. De geschatte gruttopopulatie in Fryslân telde in 2006 ongeveer 16.000 broedparen. Om tot herstel van de in de doelstelling genoemde 25.000 broedparen te komen zal ook buiten de kansrijke gebieden aandacht voor behoud en herstel nodig zijn.

In het "Gebiedsplan foerageergebieden overwinterende ganzen en smienten Fryslân" heeft de provincie 26.170 hectare foerageergebied begrensd. Omdat het beleid ten aanzien van overwinterende ganzen en smienten ter discussie staat is er sinds 2008 geen mogelijkheid geboden om nieuwe beheerovereenkomsten af te sluiten. Vanwege de nieuwe afspraken wordt het huidige systeem van ganzenfoerageergebieden omgezet in een systeem van rustgebieden voor trekganzen (uit Ontwerp Natuurbeheerplan 2014[7]).

Soortgroepen die voorkomen en waarmee in verband met het bestemmingsplan buitengebied rekening dient te worden gehouden, zijn onderstaand per soortgroep indicatief weergegeven. (waarneming.nl).

Zoogdieren
De volgende vleermuissoorten zijn aangetroffen: Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Gewone en Ruige dwergvleermuis (alle tabel 3 soorten). Hiervan komen Meervleermuis, Laatvlieger, Gewone en Ruige dwergvleermuis met name in de bebouwde omgeving voor. De andere soorten verblijven vooral in bomen.
Ook komen Steenmarter (tabel 2), Boommarter (tabel 3) en Eekhoorn (tabel 2) voor. Verder verschillende soorten spitsmuizen en Rosse woelmuis, Bunzing, Hermelijn en Wezel (algemeen beschermde soorten).

Vogels
Naast natuurbeschermingswetsoorten komen in het gebied ook (niet wettelijk beschermde) Rode lijstsoorten (RL) voor in het plangebied. Een Rode lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. De soorten worden overgenomen op de doelsoortenlijst voor zover ze behoren tot soortgroepen waarvoor voldoende kennis voorhanden is voor toepassing in beleid, beheer, handhaving en gebiedsgerichte monitoring.

Op de agrarische percelen komen weidevogels voor. Hiervan behoeven vooral de kwetsbare RL-soorten speciale aandacht omdat ze in aantal afnemen en (zeer) zeldzaam zijn. Het gehele plangebied is geschikt voor weidevogels en ganzen.
Binnen de weidevogelpopulatie gaat het om soorten als Grutto (gevoelig), Kemphaan (ernstig bedreigd), Veldleeuwerik (gevoelig) en Watersnip (bedreigd). En in het buitengebied rond boerenerven hebben bijvoorbeeld de Steenuil (kwetsbaar), Huismus (gevoelig) en Boerenzwaluw (gevoelig) de status van Rode lijstsoort. Van de Steenuil en Huismus zijn de nesten jaarrond beschermd op grond van de Flora- en faunawet.
Verder zijn de afgelopen 10 jaar meer dan 200 verschillende vogelsoorten aangetroffen (waarneming.nl). Met een aantal van de aangetroffen soorten gaat het slecht, zoals de Patrijs (kwetsbaar) en roofvogels en spechtensoorten die rond boerenerven in bomen kunnen broeden. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd, zoals van de Boomvalk (kwetsbaar), Havik, Buizerd en Roek.

[7] Ontwerp Provinciaal Natuurbeheerplan 2014, provincie Fryslân, 13 mei 2013.

De roofvogels in het plangebied zijn soorten waarvan de nesten op grond van de Flora- en faunawet (categorie 1 t/m 4) jaarrond beschermd zijn. Het zijn de typische bewoners van een afwisselend open landschap (weilanden en verspreid wat akkerland) met hagen en houtwallen, bos, bomensingels en oude gebouwtjes. Tot dit landschap behoren ook de categorie 5 soorten als Boomkruiper, Grote bonte specht en Zwarte kraai, waarvan de nesten alleen in de broedperiode beschermd zijn. Op en rond het boerenerf en in de boerderij kunnen Huismus, Kerkuil, Steenuil, Ransuil en eventueel Buizerd voorkomen. Voor alle nesten van deze soorten, die door een ruimtelijke ingreep zouden kunnen verdwijnen, is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig en dient te worden gecompenseerd.

Reptielen en amfibieën
Binnen Opsterland komen beschermde soorten als Ringslang, Hazelworm, Zandhagedis, Rugstreeppad, Heikikker en Poelkikker (alle tabel 3), Levendbarende hagedis (tabel 2) en Kleine watersalamander (tabel 1) voor. Deze zijn met name verbonden aan de habitats van de beschermde Natura 2000-gebieden.

Vissen
Algemene soorten die hier voorkomen zijn o.a. Brasem, Blankvoorn en Stekelbaars (3- en 10-doornige).

Libellen
In Opsterland worden zeer veel soorten libellen en juffers (43 soorten) waargenomen, waaronder de tabel 3 soorten Gevlekte witsnuitlibel, Groene glazenmaker en de Noordse winterjuffer.

Vlinders
Zeer veel soorten dagvlinders (31 soorten) waaronder de tabel 3 soorten Heideblauwtje (talrijk) en Rouwmantel (een enkel exemplaar) zijn in het plangebied waargenomen.

Vaatplanten
Er is een groot aantal vaatplanten aangetroffen (523 soorten) waaronder de tabel 2 soorten Brede orchis Ronde en Kleine zonnedauw, Spaanse ruiter, Ruig klokje, Klokjesgentiaan, Beenbreek en Parnassia. In het gebied zijn geen tabel 3 soorten waargenomen, wel Rode lijst soorten als Kruipbrem en Vlottende bies.

3.3 Landschap en cultuurhistorie

Ten behoeve van het bestemmingsplan is een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied (Gemeente Opsterland, 2013). Dit vormt een verdiepingsslag op "Grutsk" de provinciale inventarisatie en beleidskaart voor cultuurhistorische waarden. In de onderstaande beschrijving is gebruik gemaakt van het cultuurhistorische onderzoek en is dit op een aantal onderdelen aangevuld met overige informatie op het gebied van landschap, geomorfologie en andere landschappelijke waarden.

3.3.1 Geomorfologische ontstaansgeschiedenis landschap

In de voorlaatste ijstijd (Saalien tussen 370.000 en 130.000 jaar geleden) lag Friesland onder een ijslaag die vanuit Scandinavië naar het zuiden geschoven was. Deze ijslaag bracht klei, zand en stenen mee (keileem) en vormde onder andere het Fries-Drents plateau, waarvan de uitlopers zich tot in de Zuidelijke Wouden uitstrekken. In de laatste ijstijd (Weichselien 115.000-10.000 jaar geleden) bereikte het ijs Friesland niet meer, maar de bodem was wel permanent bevroren en de vegetatie verdween. In de warmere periode tussen de ijstijden smolt de ijskap waardoor er een stroom van smeltwater op gang kwam en het zacht glooiende gebied aantastte door erosie. Deze smeltwaterstromen schuurden brede dalen uit, de voorlopers van de huidige beekdalen in het oosten van Friesland en duidelijk zichtbaar op de hoogtekaart en geomorfologische kaart (zie Figuur 3.5 en Figuur 3.7).

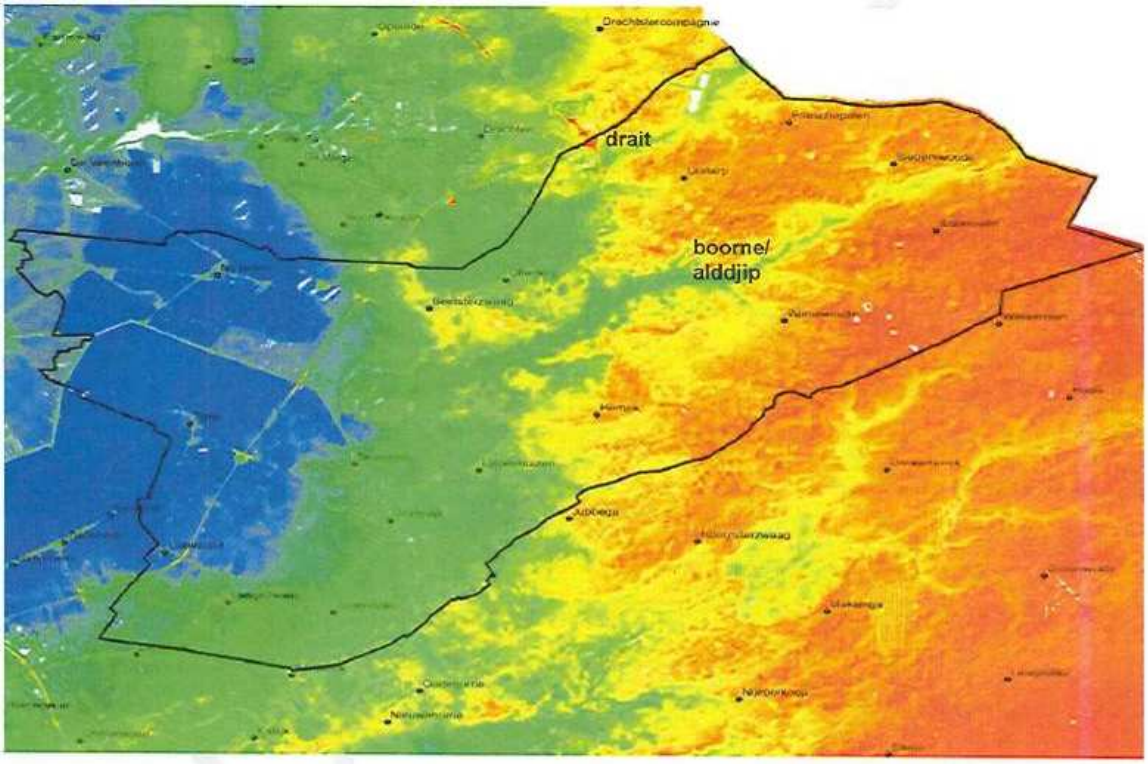

Figuur 3.5 AHN kaart gemeente Opsterland, 2008.

In de warmere perioden van het Weichselien trad er door wind en water ook erosie op en verdween het land onder een dikke laag dekzand. Daar waar het grondwater aan de oppervlakte kwam vormde zich, door de permanente vorst, heuvels met een ijskern zogenaamde ijslenzen of pingo's.

Met het stijgen van de temperatuur verdween de ijskap en steeg de zeespiegel. Dit zorgde landinwaarts voor een stagnatie in de waterafvoer en er begonnen zich veenmoerassen te vormen op het keileem en dekzand. Het veen breidde zich uit en vormde uiteindelijk ook de beekdalen en bedekte de hogere zandgronden.

In deze periode vormden zich ook pingoruïnes. Pingoruïnes zijn de overblijfselen van een pingo als het ijs in de ondergrond smelt. Er ontstaat dan een ringvormige krater met opgestuwde lagen die wordt opgevuld met smeltwater. Dit meertje kan vervolgens in een warmere tijd, nadat de permafrost (de permanent bevroren bodem) weer verdwenen is, opgevuld worden met organisch materiaal als gevolg van plantengroei. In de loop der tijd vormt zich uit dit organisch materiaal veen. Later is dat veen er door de mens uit gehaald om te gebruiken als brandstof. Hierdoor werd de vorm van de pingo's weer zichtbaar als ronde meertjes in het landschap. Dit proces is in Figuur 3.6 verbeeld.

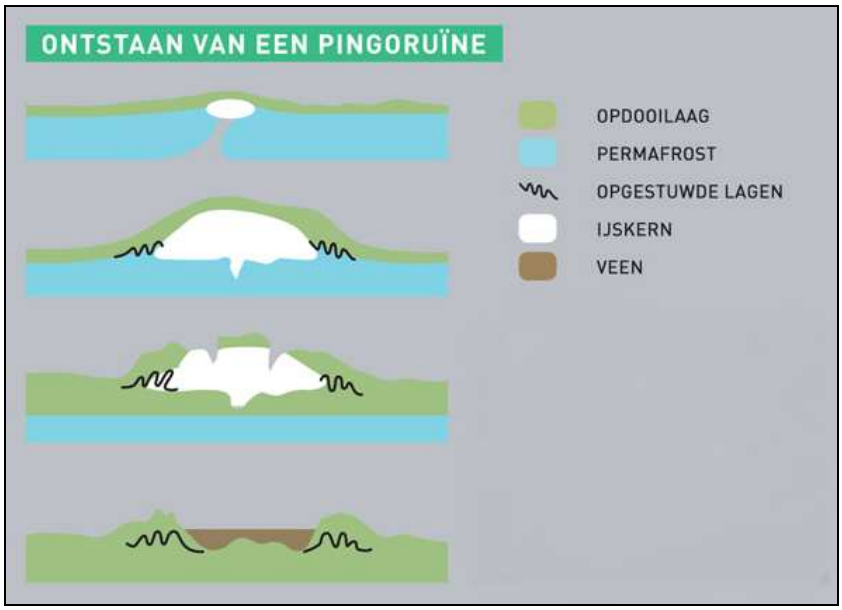

Figuur 3.6 Ontstaan van pingoruïne (www.geologievannederland.nl)

Aan het eind van de laatste ijstijd zo'n 13.000 jaar geleden was het gebied regelmatig bewoond (rondtrekkende jagers en verzamelaars), maar door het oprukkende veen werd het gebied te nat en te geïsoleerd en lijkt in de loop van de bronstijd (2000-800 v Chr.) de aanwezigheid van de mens te zijn verdwenen. Het duurde voor het huidige Opsterland tot vermoedelijk de late 10^{e} eeuw voordat er via de veenriviertjes weer bewoners arriveerden. Het natuurlandschap werd een cultuurlandschap.

De gemeente Opsterland heeft door haar ligging aan de uitlopers van het Fries-Drents Plateau een verscheidenheid aan landschappen en aardkundige ontwikkelingen binnen haar grondgebied, ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Deze ontwikkeling heeft ook een variatie aan reliëf voortgebracht. Dit reliëf is de weerslag van de ontstaansgeschiedenis en de bruikbaarheid van de ondergrond en verklaart de ontstaansgeschiedenis van de cultuurlandschappen. Ook de dobben/pingoruïnes vormen hier een onderdeel van uit dezelfde periode. Binnen de gemeente Opsterland liggen drie aardkundig waardevolle gebieden: Bakkeveen, Dobben ten oosten van Ureterp en Siegerswoude (zie boven Figuur 3.13) en Koningsdiep (zie ook Figuur 3.7 en paragraaf 3.3.3.1).

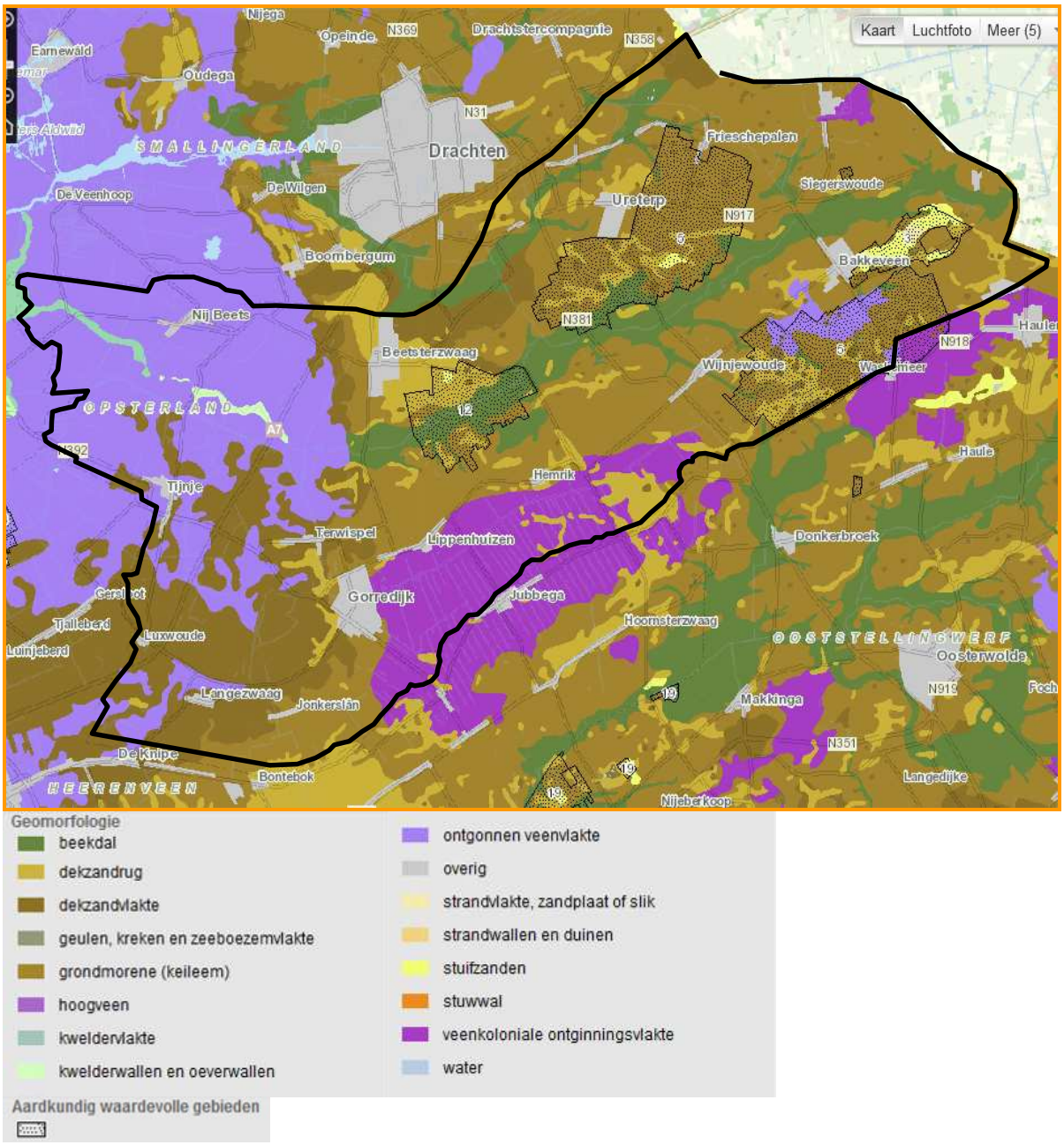

Figuur 3.7 Geomorfologische kaart (incl. aardkundig waardevolle gebieden) (Bron: Gemeente Opsterland, 2013)

De hoogtekaart (zie Figuur 3.5) laat zien dat er sprake is van duidelijke hoogteverschillen, niet alleen tussen de veengebieden in het westen en het plateau in het oosten van de gemeente, maar ook hierbinnen tussen de beekdalen en de zandruggen. Op de geomorfologische kaart (zie Figuur 3.7) is zichtbaar dat het gebied voornamelijk bestaat uit hogere dekzandruggen, keileem en lagere beekdalen. In het westen en zuiden van het gebied bevinden zich respectievelijk ontgonnen veenvlaktes (bij Wijnjewoude) en hoogveengebieden (bij Lippenhuizen, Hemrik en Gorredijk). Hier wordt in paragraaf 3.3.3 nader op ingegaan.

3.3.2 *Archeologische waarden*

De archeologische informatie van de provincie Fryslân is samengebracht op de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra, de FAMKE, waarbij een beleidparagraaf en beleidskaarten zijn opgenomen. De kaart maakt onderscheid in de periode ijzertijd-middeleeuwen en steentijd-bronstijd. Ten behoeve van de FAMKE is een inventarisatie gemaakt van de archeologische waarden en verwachtingswaarden.

IJzertijd-middeleeuwen
Figuur 3.8 betreft een uitsnede van de archeologische kaart van de ijzertijd-middeleeuwen. Op de kaart is zichtbaar dat een groot deel van het gebied is aangemerkt als 'karterend onderzoek 3'. In deze gebieden kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode ijzertijd-middeleeuwen. Het gaat dan met name om vroeg en vol-middeleeuwse veenontginningen. Daarbij bestaat de kans dat er zich huisterpen uit deze tijd in het gebied bevinden. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 5.000 m^2 een historisch en karterend onderzoek te verrichten, waarbij speciale aandacht moet worden besteed aan eventuele Romeinse sporen en/of vroeg-middeleeuwse ontginningen. Mochten er een of meerdere vindplaatsen worden aangetroffen, dan zal uit nader (waarderend) onderzoek moeten blijken hoe waardevol deze vindplaatsen zijn. In de groene delen is geen onderzoek noodzakelijk voor deze periode. De rode delen zijn terreinen waarvan bekend is dat ze waardevolle archeologische resten uit de periode bronstijd en later bevatten. In veel gevallen betreft het AMK terreinen.

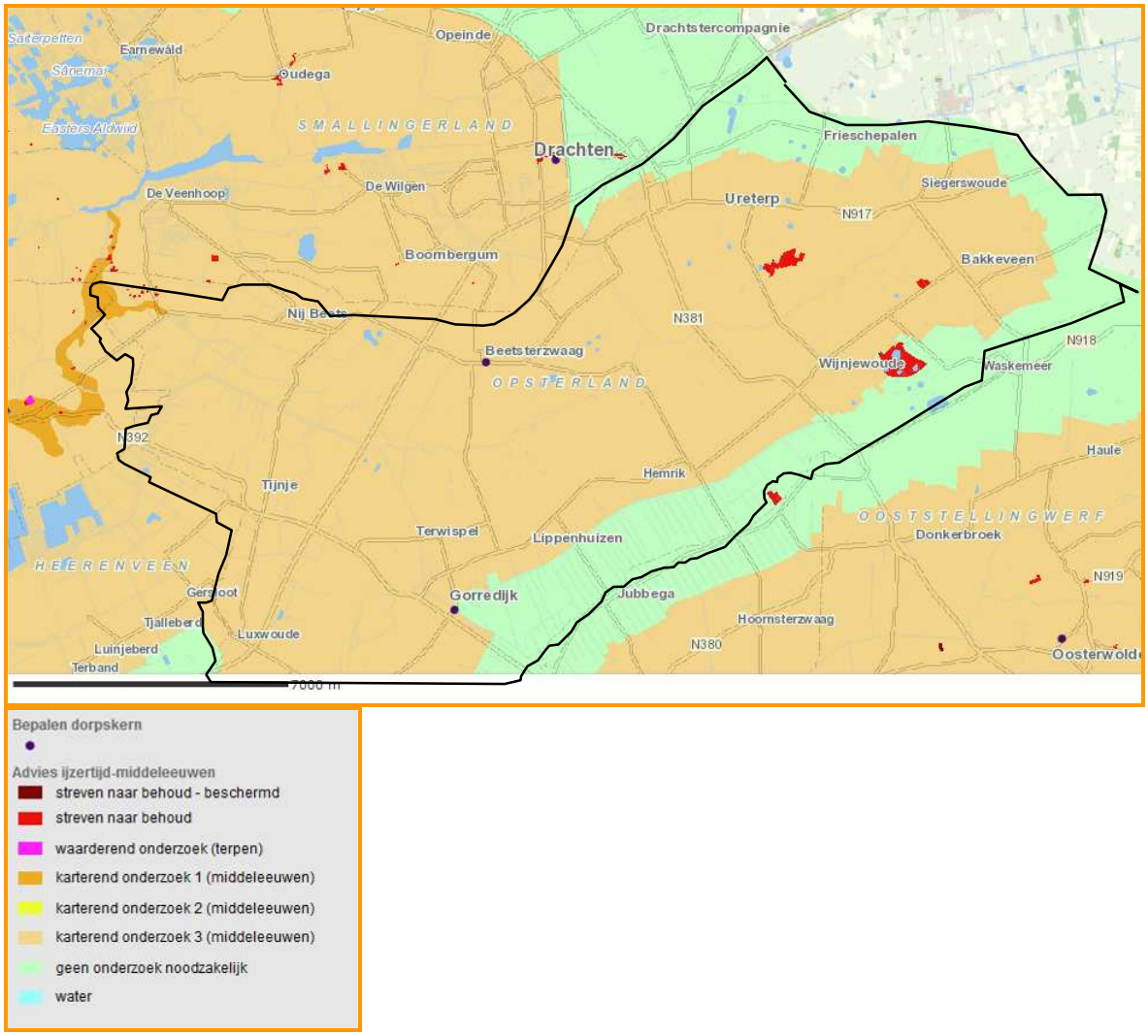

Figuur 3.8 Archeologische kaart IJzertijd-Middeleeuwen: FAMKE (www.fryslan.nl/famke)

Steentijd-bronstijd

Figuur 3.9 betreft een uitsnede van de archeologische kaart voor de steentijd-bronstijd. In de kaart is zichtbaar dat binnen de gemeente met name de kleuren roze (quickscan), geel en oranje (karterend onderzoek 1 en 2), donkerroze en blauw (karterend onderzoek dobben en vuursteenvindplaats) en rood (streven naar behoud) aanwezig is. Gebieden die zijn aangewezen als 'karterend onderzoek 2' betreffen gebieden waar op enige diepte zich archeologische lagen uit de steentijd kunnen bevinden, die zijn afgedekt door een veen- en/of kleidek. Mochten zich hier archeologische resten bevinden, dan zijn deze waarschijnlijk van goede kwaliteit. De provincie beveelt daarom aan om hier bij ingrepen van meer dan 2.500 m^2 een karterend (boor)onderzoek uit te laten voeren (met minimaal zes boringen per hectare).

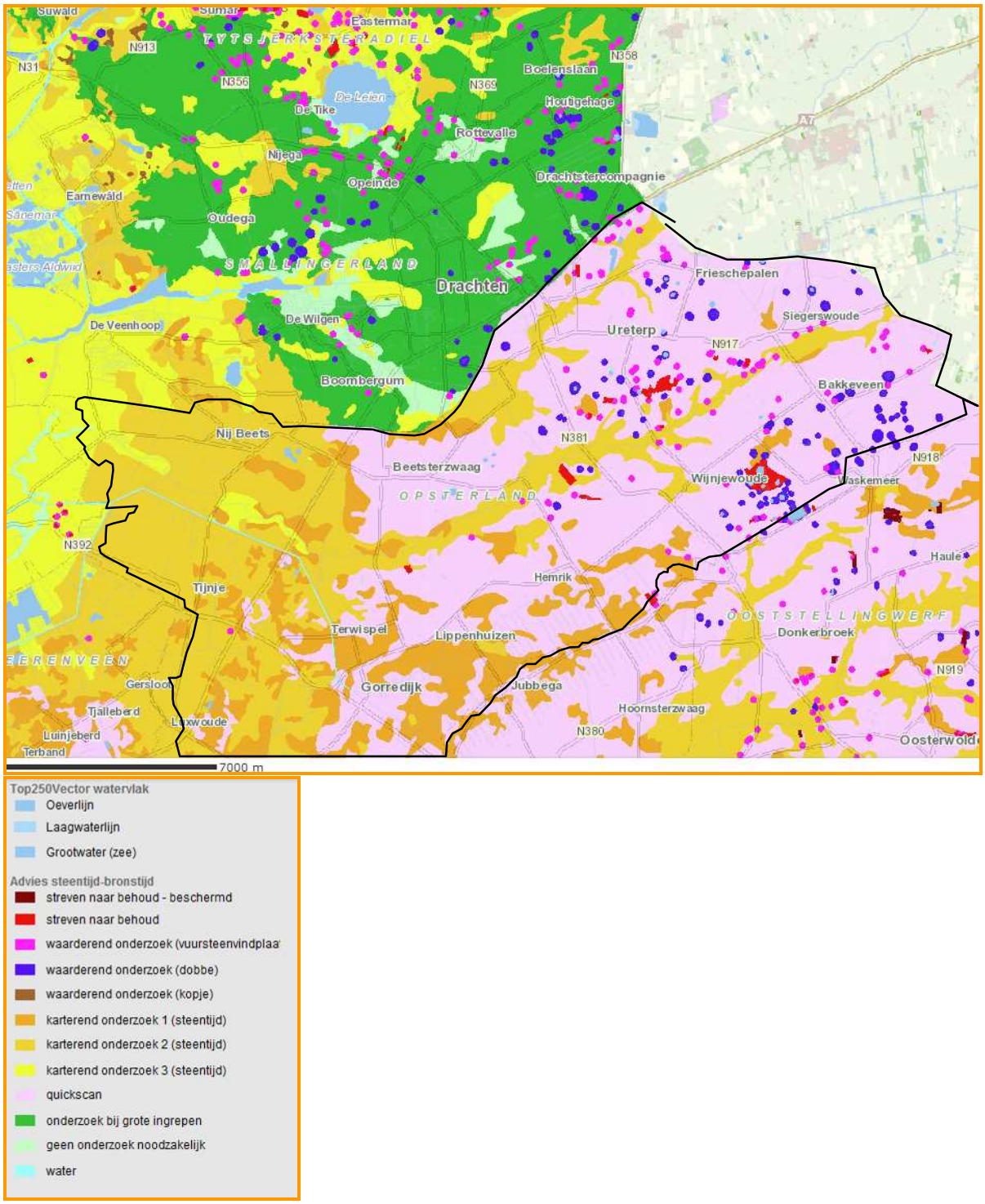

Figuur 3.9 Archeologische kaart steentijd-brondtijd: FAMKE (www.fryslan.nl/famke)

Gebieden die zijn aangewezen als 'karterend onderzoek 1' kunnen resten uit de steentijd bevatten vlak onder het oppervlak. De provincie beveelt aan om bij ingrepen groter dan 500 m^2 een karterend (boor)onderzoek uit te laten voeren. Van de gebieden die zijn aangemerkt als quickscan wordt vermoed dat eventuele archeologische resten al ernstig verstoord zijn, maar dat is niet met zekerheid te stellen. De provincie beveelt daarom bij ingrepen van meer dan 5.000 m^2 een quickscan te verrichten (extensief vooronderzoek).

De donkerblauwe stippen in de kaart betreffen bekende dobben met de directe zone daaromheen. Dobben (pingoruïnes en soms ook vennen) en de omgeving daaromheen kunnen namelijk belangrijke archeologische en paleobotanische resten herbergen. Echter niet alle dobben zijn pingoruïnes of vennen. De provincie beveelt daarom aan om bij ingrepen meer dan 500 m^2 deze dobben te laten onderzoeken door middel van een archeologisch waarderend onderzoek.

Verder liggen binnen het plangebied roze stipjes. Dit zijn bekende vuursteenvindplaatsen. Een gedeelte hiervan is mogelijk al verstoord. De provincie beveelt daarom aan om bij ingrepen van meer dan 50 m^2 deze vindplaatsen middels een waarderend archeologisch onderzoek te onderzoeken.

Tot slot bevinden zich in het gebied enkele Archeologische terreinen (rode kleur). Soms omvatten deze AMK-terreinen. De provincie adviseert om in het bestemmingsplan deze gebieden te bestemmen als archeologisch waardevol met daaraan gekoppeld een aanlegvergunningenstelsel.

3.3.3 Historische geografie en landschapstypen

De historisch geografische waarden binnen de gemeente Opsterland zijn onder andere weergegeven op de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Fryslân, Grutsk (zie Figuur 3.10). De waarden betreffen onder andere de verkavelingstructuren, oude wegen, lintbebouwingstructuren, polderdijken, vaarten en ringsloten.

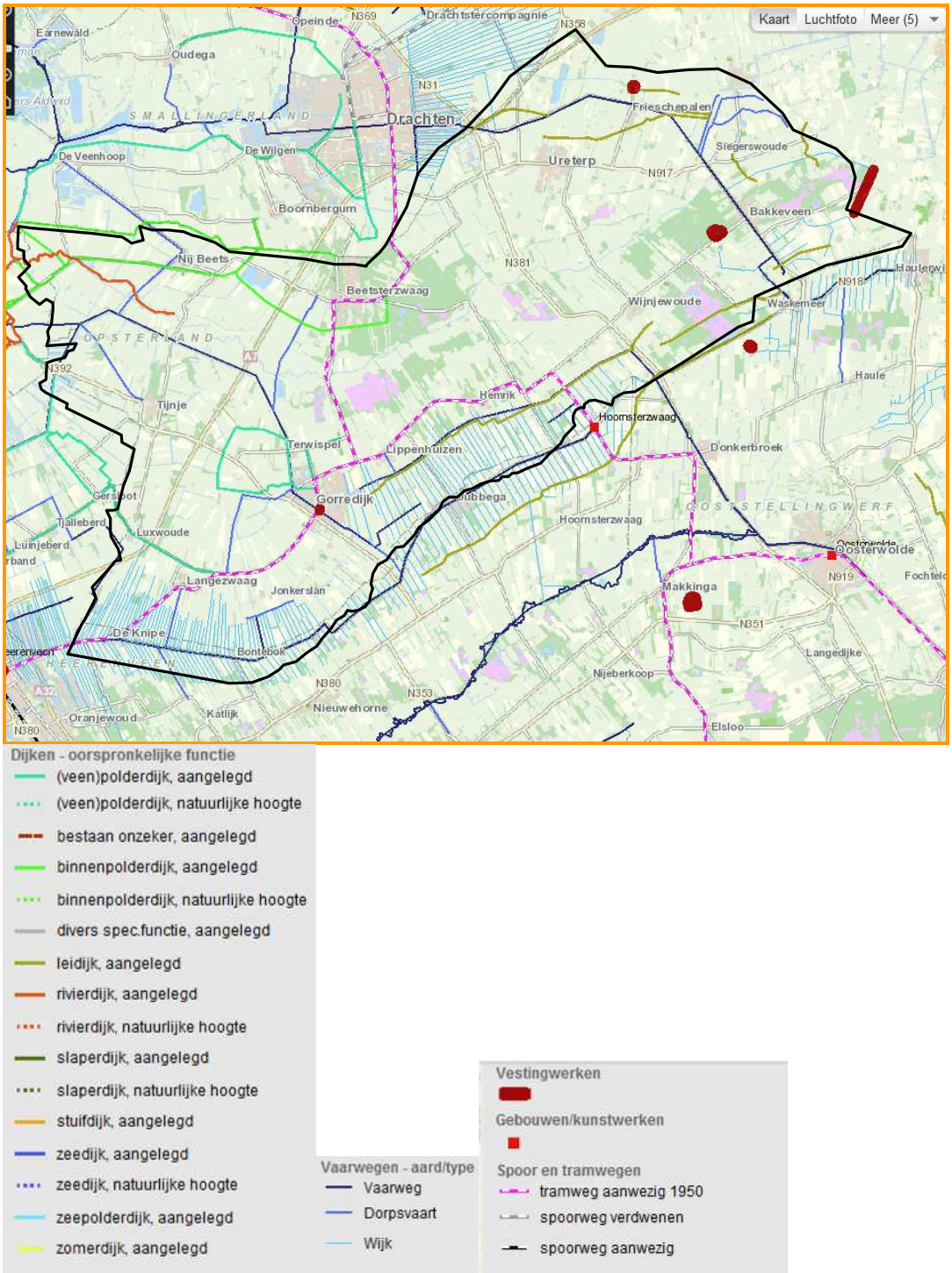

Figuur 3.10 Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart (www.fryslân.nl/chk)

In 2013 heeft de gemeente Opsterland nader onderzoek gedaan naar de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gemeente (Gemeente Opsterland, 2013) als verdiepingsslag op deze provinciale waardenkaart.

In het onderzoek is onderscheid gemaakt in vier verschillende landschappen die elk hun hoogtepunt in verschillende tijdsvakken van de middeleeuwen tot nu toe hebben beleefd (zie Figuur 3.11):

- Het beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap is ontstaan vanuit de rivierontginningen in de middeleeuwen.
- De hoogveenontginningen vonden plaats in de 16e tot 18e eeuw.
- De veenpolders kennen hun ontstaan in de 19e en 20e eeuw, na de grootschalige laagveenontginningen in het Lage Midden met rampzalige overstromingen.
- De jonge veen- en heideontginningen waren vooral een resultaat van ontginning- en werkverschaffingsprojecten in de 20e eeuw.

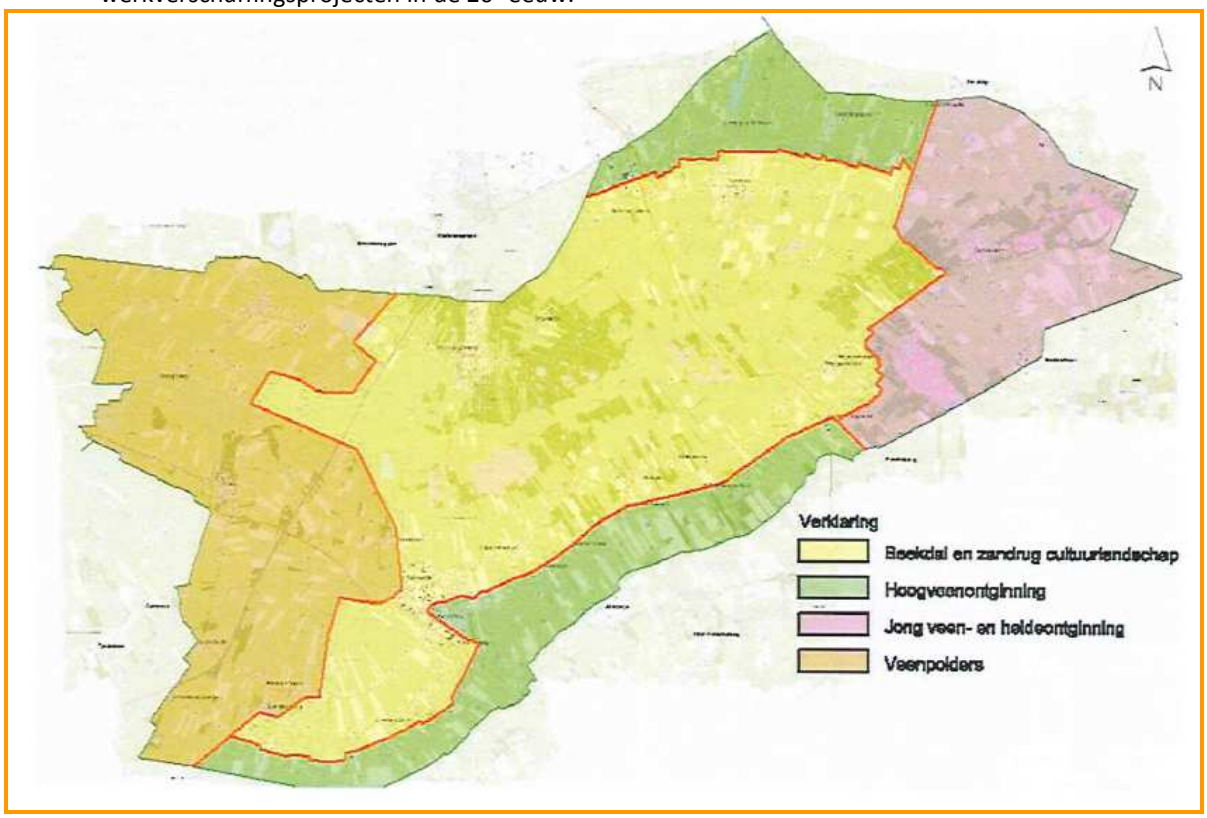

Figuur 3.11 Gebiedsindeling cultuurlandschappen (Gemeente Opsterland, 2013)

Onderstaand worden de vier landschappen nader toegelicht. Voor een meer uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar de cultuurhistorische inventarisatie die als separate bijlage is bijgevoegd.

3.3.3.1 Beekdal en dekzandrug cultuurlandschap

Ontstaansgeschiedenis

Het beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap vormt het grootste en centrale deel van de gemeente Opsterland. Beekdalen van de Boorne/Alddjip en Wispel zijn gevormd na de voorlaatste ijstijd. Na de laatste ijstijd heeft zich in de dalen en tegen de dekzandruggen een hoogveenpakket gevormd. Het duurde vermoedelijk tot de 10e/11e eeuw voor er bewoning plaatsvond. Men vestigde zich in eerste instantie op de grens van dit broekveen en het hoogveen, op de westelijke uitlopers van het Fries-Drents plateau, de dekzandruggen ten noorden en ten zuiden van de Boorne/Alddjip. De bewoners maakten gebruik van deze riviertjes om de veengronden te ontwateren door het graven van sloten haaks op de riviertjes. De gronden werden op deze wijze omgevormd tot weiden en hooilanden. Deze sloten dienden tevens als perceel/eigendomscheiding. Doordat de sloten haaks op de kronkelige loop van de riviertjes werden gegraven ontstonden kavels met vaak een gerende vorm. De woningen werden op de koppen van de kavels gebouwd.

Cultuurhistorische kenmerken en waarden
Vanuit de ontstaansgeschiedenis van het beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap zijn de volgende cultuurhistorische kenmerken als belangrijke elementen aan te wijzen (zie ook Figuur 3.12):

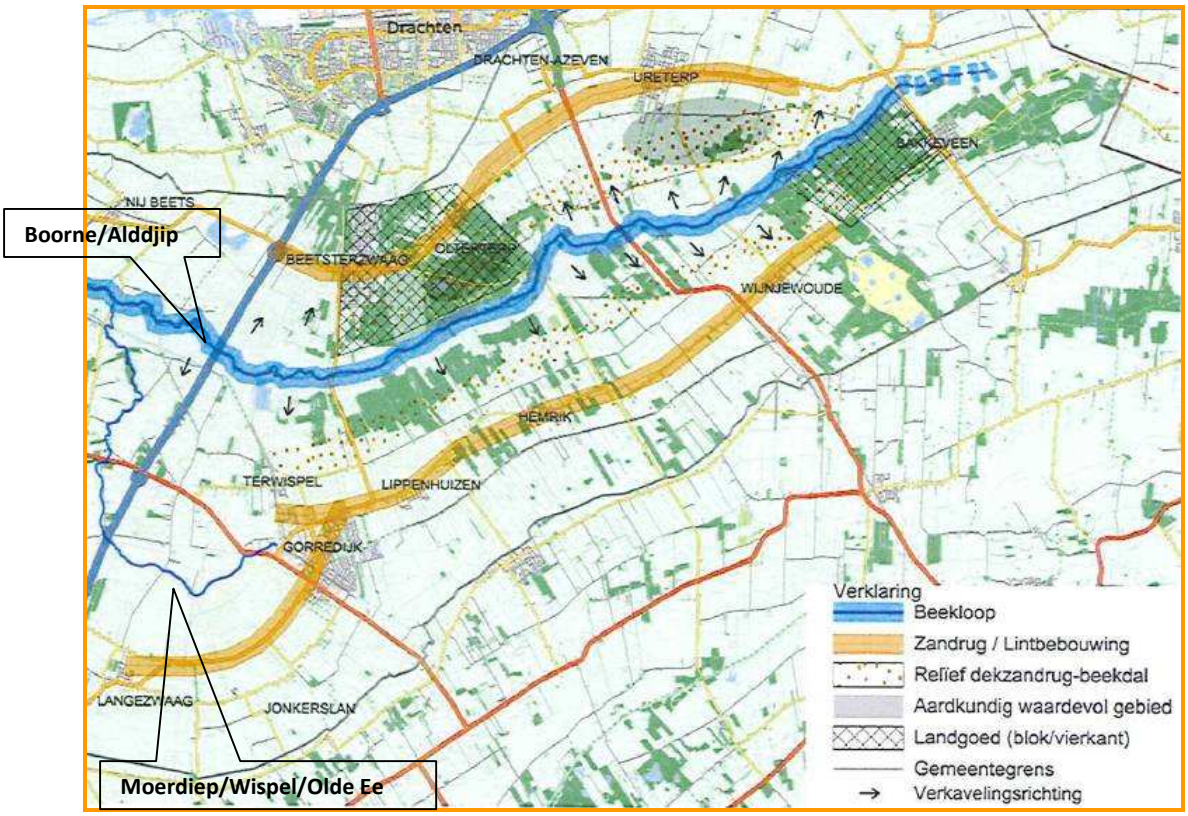

Figuur 3.12 Cultuurhistorische kenmerken beekdal- en dekzandruglandschap (Bron: Opsterland, 2013)

1. Middeleeuwse verkaveling; in het beekdal is sprake van opstrekkende verkaveling, soms vervaagd door ruilverkavelingen en ontsluitingswegen
2. De beekloop de Boorne/Alddjip met verkaveling loodrecht op de beekloop, boven-, midden- en benedenloop met eigen karakteristiek en plaatselijk zeer compacte bos- en/of heidevorming.
3. Het zijriviertje van de Boorne/Alddjip: Moerdiep, Wispel, Olde Ee met verkaveling loodrecht op de voormalige loop en deels nog aanwezig genormaliseerde beekloop
4. Relatief hogere zandruggronden-beekdal-bebouwingslinten met wegen en bebouwing parallel aan beekloop op dekzandruggen, relatief dichte karakter door bebouwing en houtwallen en verhoogde boerderijplaatsen, oude kerkhoven en Bûtewei.
5. Reliëf beekdal-dekzandrug Boorne/Alddjip zichtbaar in hoogteverschillen, inclusief stuifzandkoppen, verspreide pingoruïnes en dobben.
6. Aardkundig waardevolle gebieden beekdal-zandrug cultuurlandschap waar de bodem een bijzondere waarde vertegenwoordigt. Dit betreffen cultuurhistorisch interessante bodembeschermingsgebieden uit het Streekplan Fryslân 2007. Binnen de gemeente bevinden zich drie gebieden (zie Figuur 3.7):
    a. <u>Bakkeveen (nummer 3 op figuur 2.9):</u> Het gebied is een reliëfrijk stuifzandgebied met heideterreinen en aan de zuidrand een gave dekzandrug. In het gebied bevinden zich enkele forten, een actief gedeelte stuifzand en twee dobben en is van grote waarde.
    b. <u>Dobben ten oosten en zuiden van Ureterp en bij Siegerswoude (nummer 5 op Figuur 3.13):</u> Dobben zijn komvormige terreinlaagten die soms gevuld zijn met water. Deze terreinlaagten kunnen op verschillende wijze ontstaan zijn: sommige zijn restanten van vroege ijsheuvels (pingo's), andere vormen zijn door uitblazing van dekzand ontstaan. De dobben zijn landelijk gezien uniek en zeer waardevol.

c. <u>Koningsdiep (nummer 12 op Figuur 3.13):</u> Het geheel van dal, rivier en dekzand/grondmorene met dobben vormt in geomorfologische zin een waardevol gebied. Binnen het gebied bevindt zich ook een kleine rug ten zuiden van Beetsterzwaag. Aangenomen wordt dat het hier een esker (smeltwaterrug) betreft die later ten dele door dekzand is bedekt.

7. Landgoederen in beekdal-zandrug cultuurlandschap met bijbehorende bebouwing, wegen en paden, open en gesloten ruimtes, landschappelijke structuren van de landgoederen, vergezichten en zichtlijnen en relaties tussen landgoedstructuren en -elementen en het landschap er omheen.

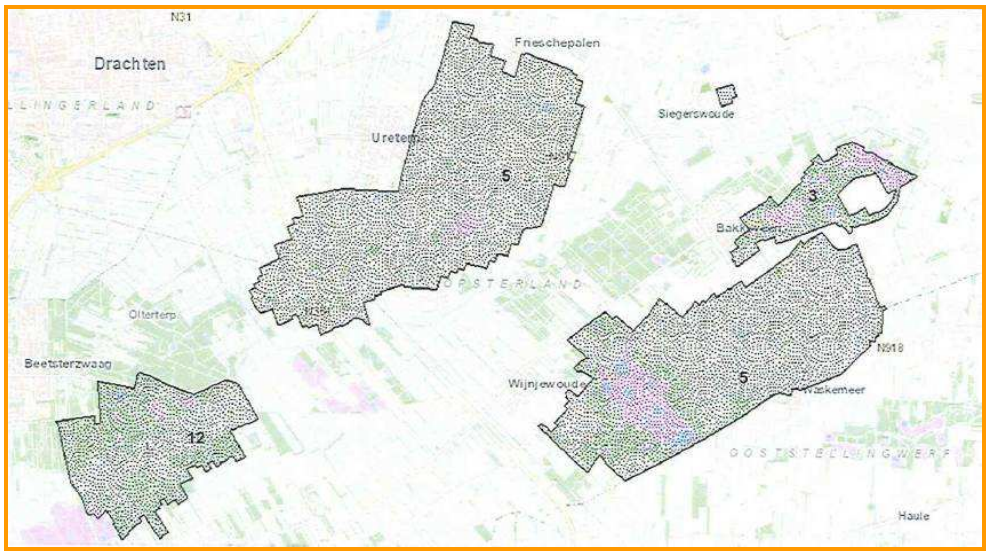

Figuur 3.13 Aardkundig waardevolle gebieden in beekdal-zandruglandschap

3.3.3.2 Hoogveenontginning

Aan de noord- en zuidzijde van het beekdal- en dekzandrugcultuurlandschap bevindt zich een drietal voormalige hoogveengebieden, die na de middeleeuwen commercieel ontgonnen zijn ten behoeve van de turfwinning. Dit betreffen de gebieden rond de Schoterlandse Compagnonsvaart, de Drachtster Compagnonsvaart en de Opsterlandse Compagnonsvaart (zie Figuur 3.14).

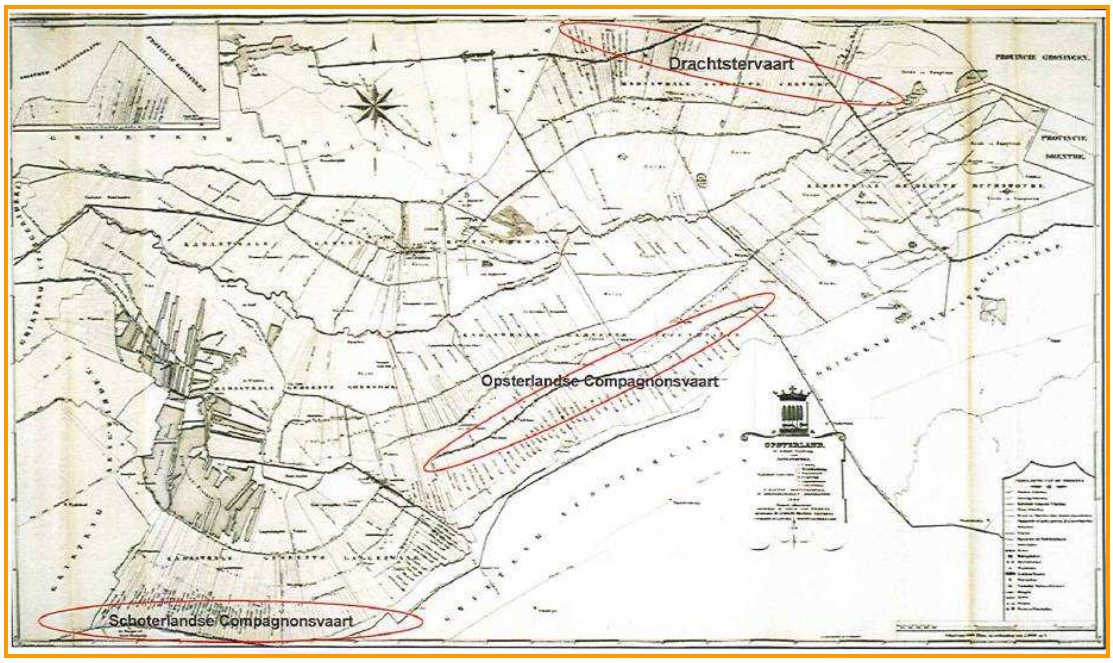

Figuur 3.14 Locatie hoogveengebieden

De systematische en commerciële aanpak van turfwinning heeft het cultuurlandschap een zeer eigen gezicht met lineaire structuren gegeven. Ze zijn van cultuurhistorisch belang als uiting van een nieuwe ontwikkeling in de economische geschiedenis van Friesland. De cultuurhistorische kenmerken ter hoogte van de Compagnonsvaarten, zijn weergegeven in Tabel 3.1 en de figuren Figuur 3.15, Figuur 3.16 en Figuur 3.17.

Tabel 3.1 Overzicht cultuurhistorische waarden Compagnonsvaarten [Gemeente Opsterland, 2013]

Schoterlandse Compagnonsvaart	Drachtster Compagnonsvaart	Opsterlandse Compagnonsvaart
Planmatige verkaveling: De verkaveling is beperkt grootschaliger geworden, maar heeft nog steeds de opstrekkende verhouding.		
Langgerekte lintvormige structuren van wijken, vaarten en wegen met lintvormige bebouwing.		
Boomsingels. Deze waren echter aan het begin van de 20e eeuw beperkt aanwezig en vormen geen nadrukkelijk onderdeel van het landschap.	Kunst- en bouwwerken benodigd voor de waterhuishouding van de grootschalige ontginning. Enkele verlaten zijn al verdwenen, de sluis in Bakkerveen is nog wel aanwezig.	Kunst- en bouwwerken benodigd voor de waterhuishouding van de grootschalige ontginning. de sluizen zijn nog aanwezig.
	Singels en houtwallen: inmiddels hebben boomsingels de structurerende lijnen van de wijken overgenomen.	Leidijken: De Opsterlandse Compagnonsvaart heeft het traject van vroeger aanwezig leidijk ingenomen.
	Beekdal-dekzandrug reliëf: Het reliëf is nog duidelijk zichtbaar.	Werkverschaffingsproject 'Onder Wijnjeterp' van De Drie Provincies: De structuur met houtwallen is nog deels aanwezig. De wallen zijn echter verwenen.
	Aardkundig waardevol gebied, pingoruïnes en dobben: er zijn nog veel dobben aanwezig (wel en niet goed zichtbaar).	
	Leidijken: leiddijken zijn als benamingen van wegen terug te vinden in het landschap.	

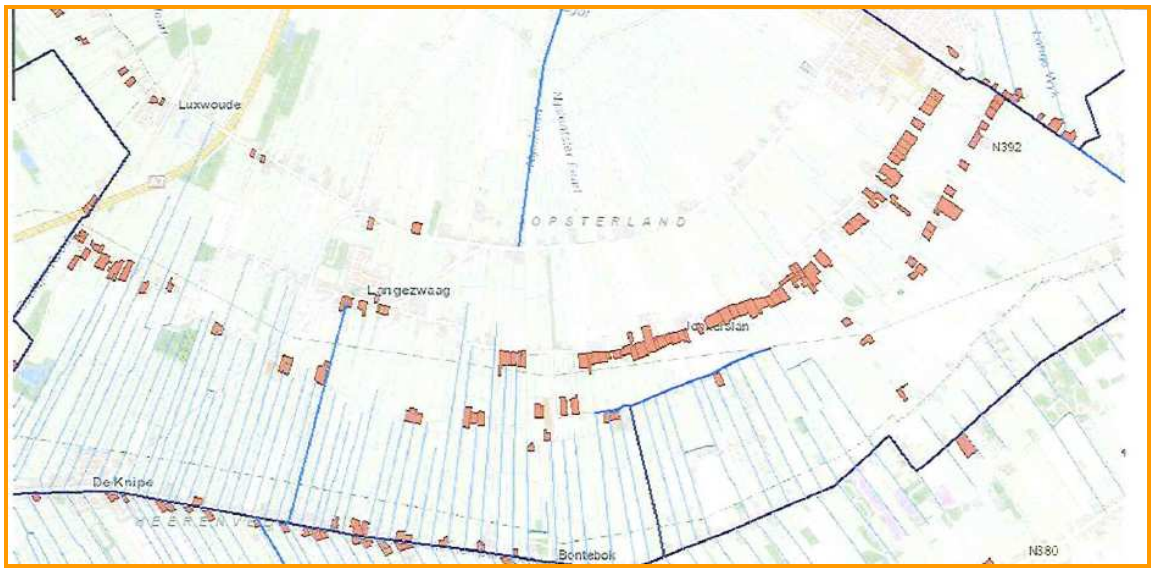

Figuur 3.15 Schoterlandse Compagnonsvaart

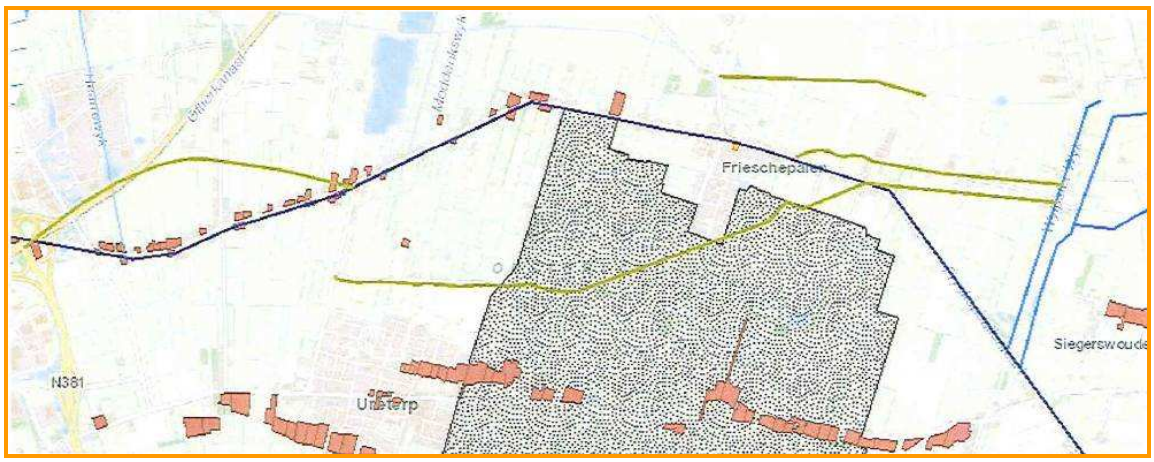

Figuur 3.16 Drachtse Compagnonsvaart

Figuur 3.17 Opsterlandse Compagnonsvaart

3.3.3.3 Veenpolders

Ontstaansgeschiedenis

Het gebied van de veenpolders ligt in het westen van de gemeente en maakt onderdeel uit van het zogenoemde 'Lage Midden". Het gebied ligt tussen de hoge kleigronden langs de kust (het terpen gebied met haar kwelderwallen) en het hoger gelegen achterland aan de oost- zuidoost zijde (de zandruggen als uitlopers van het Fries-Drents plateau) en bevat de benedenloop van de veenrivier de Boorne/Alddjip. Tijdens de opwarming en zeespiegelstijging vond veenvorming plaats. In de vroege middeleeuwen was er al sprake van bodemdaling door ontginningen. De waterhuishouding in dit gebied werd door zijn lage ligging problematisch. Bovendien was er de dreiging van waterstuwing vanuit de Zuiderzee. Er werden al vroeg dijken aangelegd, getuige de Leppedijk, de hemdijken en de Slachtedijk tussen Akkrum en Joure. Na de grootschalige hoogveenontginningen werden ook kansen gezien in dit laagveengebied en begonnen hier de grootschalige ontveningen. Anders dan bij het hoogveen leidde het hier, in het Lage Midden, tot een 'verdronken land' met watersnoodrampen voor de bevolking. In de 19^{e} eeuw werd uiteindelijk ingegrepen door de regering, die het instellen en oprichten van veendistricten en veenpolders eiste. Deze grootschalige inpolderingen en ontginningen bepalen het cultuurlandschap van dit gebied.

Cultuurhistorische kenmerken
Vanuit de ontstaansgeschiedenis van de veenpolders zijn de volgende cultuurhistorische kenmerken als belangrijke elementen aan te wijzen:

1. Verkaveling, ondanks de vergroting van de kavels door de ruilverkavelingen is het opstrekkende karakter behouden gebleven
2. De polderwerken, het totaal van het functionele watersysteem: alle ringsloten en vaarten zijn nog aanwezig, wel zijn nieuwe vaarten en wegen door het verkavelingspatroon getrokken en zijn kunstwerken en bijv. molens verdwenen.
3. Polderdijken en rivierdijken: de meeste dijken zijn nog herkenbaar in tracé en hoogteverschil.
4. Oude middeleeuwse rivierontginningen en verlaten boerderijplaatsen/huissteden: verkavelingsstructuur en archeologische vondsten zijn hiervan indicaties
5. Lintbebouwingsstructuren (Tijnje en Nij Beets): de linten zijn nog redelijk herkenbaar, maar de verdichting in het centrum en de aanpassingen in de infrastructuur hebben de herkenbaarheid verminderd.
6. Werkverschaffingsprojecten: (Janssen's Friesche Stichting werkverschaffingsprojecten en Lange en Korte Ripem) resten van sociale cultuurhistorie met autonome verkaveling en ontginningsboerderij
7. Opvallende ontwikkelingen (woningwetproject): arbeiderswoningen aan de rechte Zweinseweg (Swijnswei)

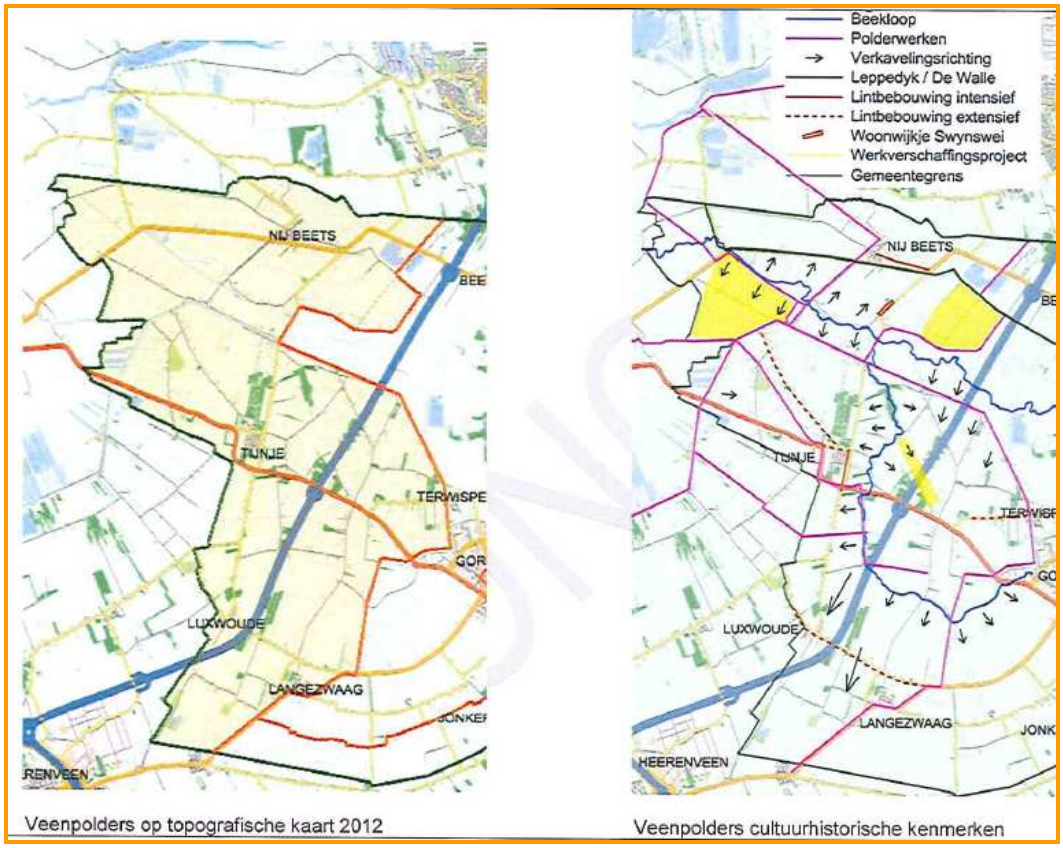

Figuur 3.18 Cultuurhistorische kenmerken Veenpolders gemeente Opsterland

3.3.3.4 De jonge veen- en heideontginningen

Ontstaansgeschiedenis
Het oostelijk deel van de gemeente Opsterland is na een beperkte ontginning in de middeleeuwen vanuit de beek Boorne/Alddjip lange tijd heide en veen gebleven. De middeleeuwse ontginningen waren voornamelijk ontginningen door en vanuit kloosters en lijken hier beperkt tot ontginningen voor eigen gebruik.

Aan het eind van de 19e eeuw kwam de nieuwe ontwikkeling van kunstmest in beeld. Dit in combinatie met een potentieel gebied voor ontginningsprojecten en werkverschaffingsprojecten maakte dat dit gebied in de 20e eeuw grotendeels in cultuur werd gebracht: het betreft het ontginningsproject Voorwerkersveld en de werkverschaffingsprojecten 'onder Koningsdiep', Mandeveld en Duurswoude.

Cultuurhistorische kenmerken en waardering
Er is hierbij onderscheid gemaakt in de projecten zoals in bovenstaande alinea genoemd.

Ontginningsproject Voorwerkersveld
De verkaveling en uitleg van het gebied is een uitwerking van een economisch ingericht gebied met efficiënte ontsluiting, met uitzondering van het middeleeuwse Voorwerk gebied. Cultuurhistorische kenmerken betreffen met name de wegen die het orthogonale karakter weergeven. De systematische blokverkaveling is verdwenen (ruilverkaveling). In dit gebied zijn ook de middeleeuwse ontginning en de bovenloop van de Boorne/Alddjip nog te herkennen.

Werkverschaffingsproject Onder Koningsdiep
Een werkverschaffingsproject is zowel belangrijk in de sociale cultuurhistorie als in de geheel eigen autonome ontwikkeling in het landschap als gevolg van een strak economisch ingestoken opzet. De cultuurhistorische kenmerken zijn nog beperkt herkenbaar en beperkt tot de verkavelingsrichting. Deels zijn nog resten van petgaten aanwezig die wijzen op het maar gedeeltelijk lukken van de drooglegging van het gebied voor landbouw.

Werkverschaffingsproject Mandeveld
Bij dit project is het interessant dat de oorspronkelijke verkavelingrichting van de particuliere ontginningen zijn gehandhaafd. Het geeft hierdoor inzicht in de aanpak bij een commerciële particuliere geleidelijk invullende aanpak en een uitgewerkt plan voor het hele gebied door een maatschappelijke organisatie voor een maatschappelijk doel. Van de cultuurhistorische kenmerken zijn vooral de verkavelingsrichting (divers door het voortgaan op de oudere verkaveling) en het aangeplante bos nog herkenbaar. Ook de eerder bestaande wijken zijn nog altijd herkenbaar.

Werkverschaffingsproject Duurswouderheide
Een werkverschaffingsproject in het kader van het creëren van nieuwe natuur biedt een nieuwe kijk op de aanleg van bossen. Waren deze vanuit economische doeleinden voor de productie strak en overzichtelijk gerangschikt, voor de Duurswouderheide krijgt de natuurfunctie invulling door licht kronkelende paden zonder raster.

3.3.4 Historisch bouwkundige waarden

Binnen de gemeente Opsterland bevinden zich diverse cultuurhistorisch bouwkundige waarden. De waarden hebben met name betrekking op de architectuur die in de loop van de eeuwen tezamen met het cultuurlandschap ontstaan en ontwikkeld is. Het betreft niet alleen bewoning, maar ook bedrijvigheid (industriepanden, molens en zuivelfabrieken e.d.) en gebouwen met een sociale functie (kerken, theaters, e.d.). Een deel van de bouwkundige waarden is beschermd. Dit betreffen de rijksmonumenten, de beschermde gezichten en beschermde buitenplaatsen (zie ook Figuur 3.19). De gemeente kent 109 beschermde rijksmonumenten. Er zijn geen beeldbepalende panden of gemeentelijke monumenten beschermd.

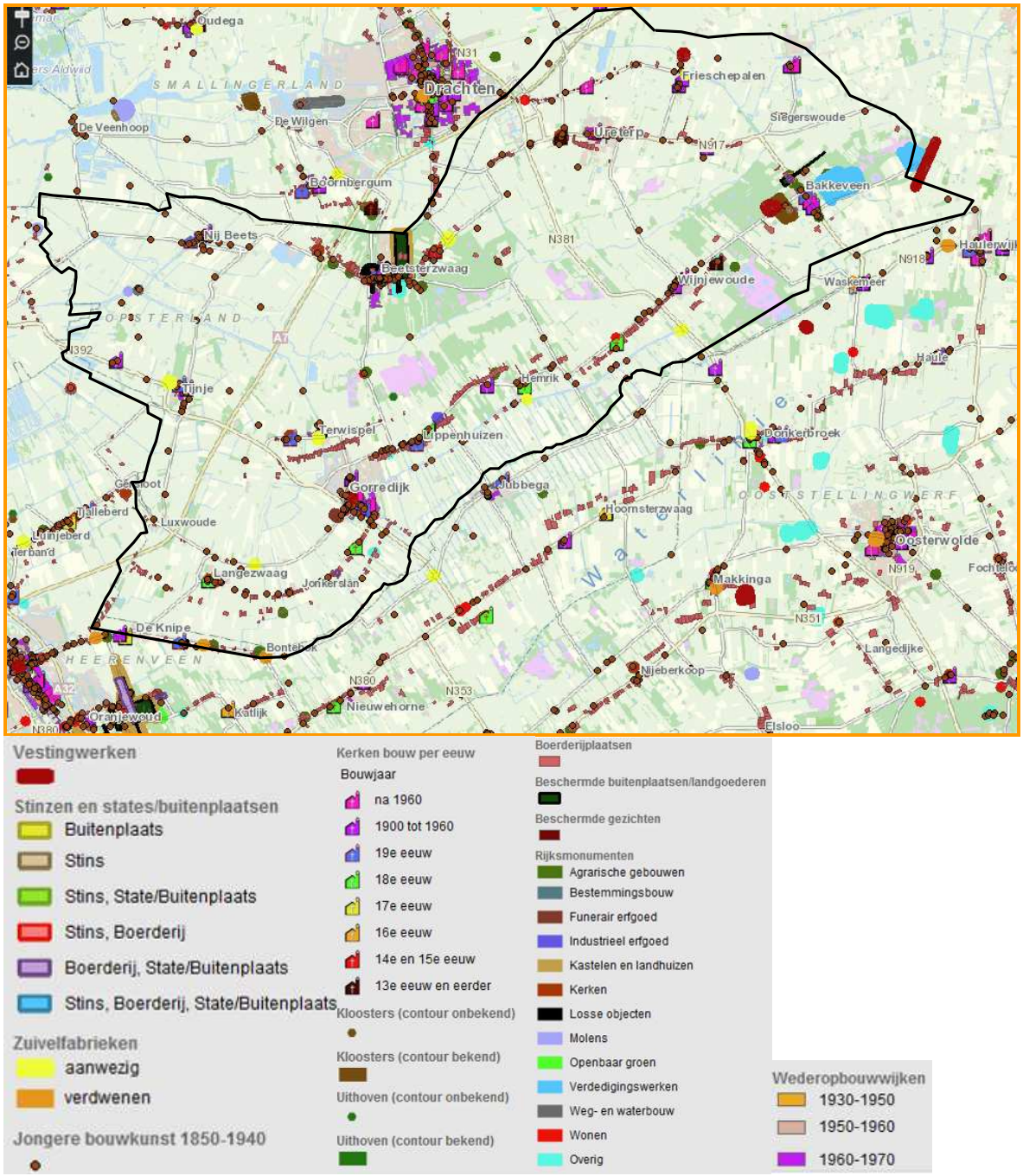

Figuur 3.19 Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart provincie Fryslân (www.fryslan.nl/chk)

3.4 Leefbaarheid en gezondheid

3.4.1 Geur

Feitelijke situatie

Binnen het onderhavige plangebied zijn 21 intensieve veehouderijbedrijven en enkele bedrijven met een intensieve neventak gevestigd die dieren houden met een geuremissiefactor. Deze intensieve bedrijven zorgen in de huidige situatie niet voor knelpunten. Er zijn geen andere bedrijven met een geurcontour in het plangebied aanwezig of geurcontouren die vanuit bedrijven grenzend aan het plangebied die over het plangebied reiken.

De overige veehouderijbedrijven houden de zogenoemde 'afstandsdieren'. In het bestemmingsplan wordt hier dan ook rekening mee gehouden. Ten aanzien van geur is een geurverordening door de gemeente opgesteld die van toepassing is op de zogenoemde 'afstandsdieren'.

Autonome ontwikkeling
De autonome ontwikkeling komt overeen met de feitelijke situatie, omdat er geen plannen zijn die de geursituatie kunnen beïnvloeden.

3.4.2 Concentratie fijn stof in de lucht

De concentratie fijn stof (PM_{10}, de fractie met een grootte van 10 micrometer of kleiner) in de lucht bedraagt in het overgrote deel van de gemeente Opsterland circa 17 µg/m^3 (zie Figuur 3.20) en de achterliggende waarden die zijn te vinden bij de webversie van de Grootschalige Concentratiekaart Nederland). Op een aantal punten bedraagt de concentratie tussen de 18 en 19 µg/m^3. In een heel klein gedeelte bedraagt de concentratie 25 µg/m^3. Ook hiermee blijft de concentratie aanmerkelijk beneden de geldende grenswaarden. Doordat de concentratie van de PM_{10} fractie zo laag is, zal ook de concentratie van het nog fijnere stof ($PM_{2,5}$) lager zijn dan de geldende (Europese) grenswaarden(zie § 2.3.2). Bij deze concentraties zal ook aan de streefwaarden voor $PM_{2,5}$ worden voldaan.

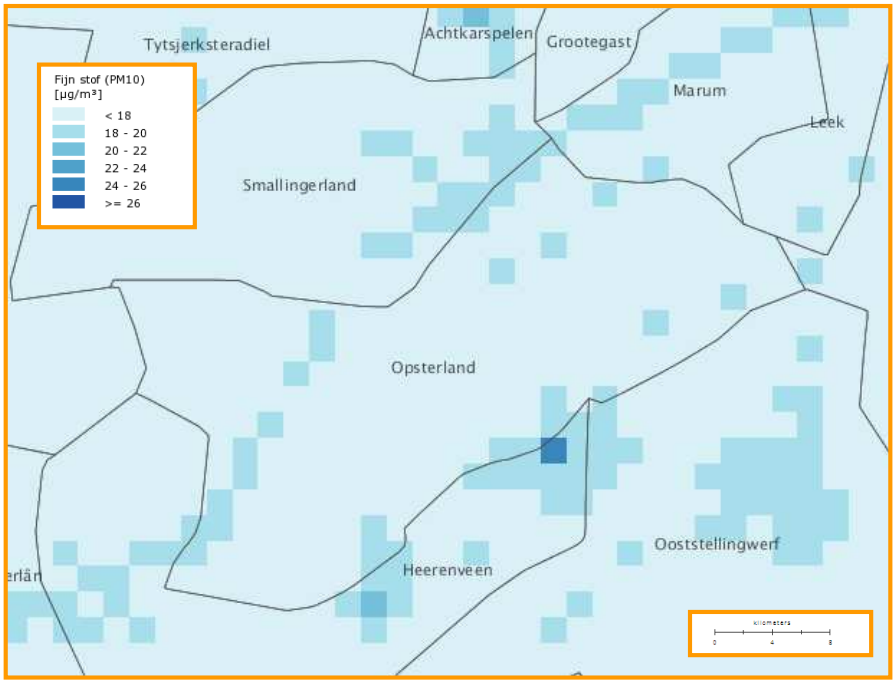

Figuur 3.20 Concentratie fijn stof in de lucht in het jaar 2012 in Opsterland (bron: http://geodata.rivm.nl/gcn/)

Autonome ontwikkeling[8]
Verwacht wordt dat de concentratie fijn stof door het landelijke beleid in de toekomst iets zal dalen. In een dunbevolkt gebied met relatief weinig hoofdverkeerswegen en specifieke bronnen, zal deze daling echter vrij gering zijn. De grootschalige concentratiekaart van 2020 laat een (geringe) stijging van de concentratie PM_{10} voor Opsterland zien, veroorzaakt door een verschil in uitgangspunten met betrekking tot de veebezetting[9]. Naar verwachting bedraagt de concentratie PM_{10} in Opsterland in 2020 circa 18-20 µg/m^3 (zie Figuur 3.21) en de achterliggende waarden op de website van het PBL). Een klein deel van de gemeente kent een lagere concentratie ca. 17 µg/m^3 Voor 2030 is de verwachte concentratie weer lager dan voor 2012.

[8] De hier gepresenteerde autonome ontwikkeling is gebaseerd op landelijke trends die zijn opgenomen in de prognose van het PBL.
[9] Voor 2012 is rekening gehouden met de werkelijke veebezetting en voor 2020 met de vergunde veebezetting.

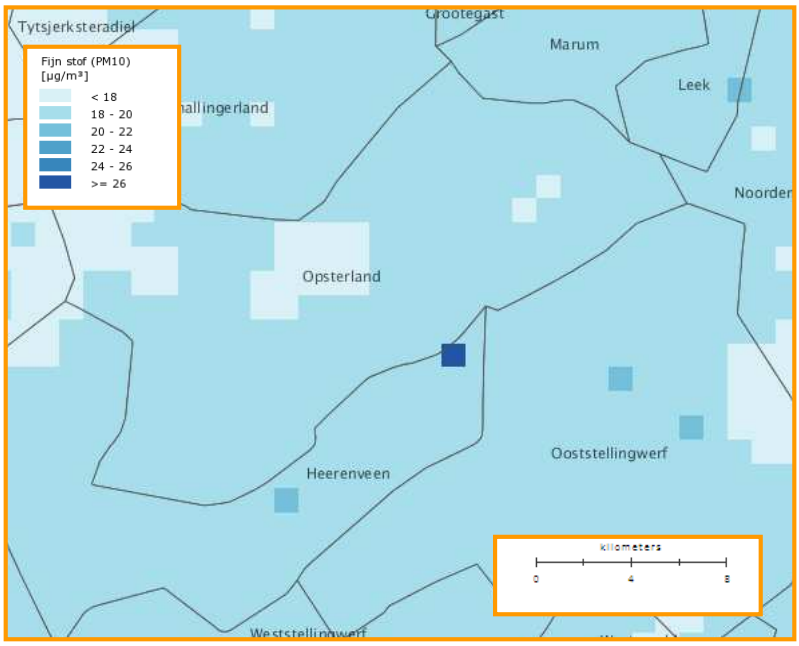

Figuur 3.21 Concentratie fijn stof in de lucht in het jaar 2020 in Opsterland (bron: http://geodata.rivm.nl/gcn/)

Evenals in de huidige situatie, wordt (ruimschoots) voldaan aan de geldende grenswaarden voor fijnstof en de streefwaarden voor de fijne fractie, $PM_{2,5}$.

3.4.3 Gezondheid

Kan de intensieve veehouderij negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid van omwonenden? Zo ja, kunnen ruimtelijke maatregelen, zoals zonering of eisen aan de afstand tussen bedrijven, de kans op effecten verkleinen?

Het antwoord hierop zal mogelijk aanwijzingen kunnen geven hoe in het bestemmingsplan rekening kan worden gehouden met gezondheidsaspecten. Hoewel het aantal intensieve veehouderijen binnen de gemeente Opsterland gering is, zijn de bovenstaande vragen belangrijk in het kader van dit plan-MER. De omstandigheden in de stallen zelf, en de mogelijke gevolgen daarvan voor de gezondheid van werkers in de sector, verdienen (bijvoorbeeld bij vergunningverlening) aandacht vanuit het oogpunt van goede arbeidsomstandigheden. Een ruimtelijk plan zoals het bestemmingsplan kan echter geen invloed hebben op eisen op dit gebied. Hoewel dus in het kader van het bestemmingsplan niet van belang, zal hier zijdelings wel enige aandacht aan worden besteed. Overigens heeft de staatssecretaris van Economische Zaken in een brief (d.d. 14 juni 2013) aangekondigd een nieuw wettelijk kader op te willen stellen met betrekking tot de intensieve veehouderij vanwege het advies van de Gezondheidsraad (d.d. 30 november 2012). Het nieuwe wettelijke kader zal provincies en gemeenten de mogelijkheid bieden om vanuit het oogpunt van volksgezondheid grenzen te kunnen stellen aan:

- de totale omvang van de veehouderij in een bepaald gebied
- de veehouderij intensiteit in een gebied of
- een veehouderijlocatie in een gebied.

In deze paragraaf wordt eerst algemene informatie gegeven over de mogelijke effecten van de intensieve veehouderij op de gezondheid, waarbij duidelijk wordt welke achterliggende gedachten achter het voorgestelde wettelijke kader liggen. Vervolgens wordt beschreven hoe op het niveau van dit plan-MER de mogelijke effecten kunnen worden beoordeeld. Het voornemen in dit MER worden getoetst aan de hand van deze beoordelingssystematiek.

De beschrijving in deze paragraaf is vooral gebaseerd op de volgende rapporten:

- J.E. Kornalijnslijper, J.C. Rahamat-Langendoen, Y.T.H.P. van Duynhoven, februari 2008, Volksgezondheidsaspecten van veehouderij megabedrijven in Nederland. zoönosen en antibioticumresistentie, RIVM, Bilthoven;
- Ir. A. Dusseldorp et al., 2008, Intensieve veehouderij en gezondheid. Overzicht van kennis over werknemers en omwonenden, RIVM, Bilthoven;
- D.J.J. Heederik et al., jan. 2011, Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar blootstelling en gezondheidsproblemen, IRAS Univ. v. Utrecht, NIVEL, RIVM;
- drs. S. van Dam, 2009, Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid, GGD'en Brabant / Zeeland;
- D.J.J. Heederik et al., juni 2011, Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen, IRAS Univ. v. Utrecht, NIVEL, RIVM.

Mogelijke gevolgen van intensieve veehouderij voor de gezondheid
Er zijn diverse manieren waardoor de intensieve veehouderij invloed kan hebben op de gezondheid van mensen. Er zijn diverse organismen die schadelijk kunnen zijn, maar ook stoffen (in de lucht) kunnen een ongunstig effect hebben. Ook de routes waarlangs het effect tot stand komt kan verschillen. Wordt het effect veroorzaakt door direct contact, verspreiding via de mest of via de lucht, of door de voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong? En wie kunnen de effecten ondervinden, alleen de medewerkers in de bedrijven, ook de omwonenden, of de bevolking als geheel? Dat laatste is bijvoorbeeld het geval bij verspreiding via het voedsel. De relevante onderwerpen in dit kader zijn:

- Biologische agentia: (micro-)organismen die mogelijk schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid;
    - Ziekteverwekkers die van dier op mens kunnen worden overgebracht, de zogenaamde zoönosen;
    - Antibioticum resistente bacteriën, die op de mens worden overgebracht en in bepaalde gevallen schadelijk kunnen zijn voor de drager.
- Ammoniak;
- Fijn stof;
- Geur.

Hieronder wordt ingegaan op deze verschillende mogelijke bedreigingen van de gezondheid.

1.a Zoönosen
Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kunnen bijvoorbeeld virussen zijn, bacteriën of andere organismen, zoals Toxoplasma, die van dieren op de mens worden overgebracht. Bij virussen kunnen soms vormen ontstaan die ook van mens op mens kunnen worden overgebracht. Vaak zijn vogelgriepvirussen de bron van griepvirussen bij zoogdieren en mensen. Een voorbeeld van een zoönose is de uitbraak van een erg besmettelijk subtype van de vogelgriep in 2003.

Dit heeft zich toen snel verspreid onder dieren en ook mensen zijn besmet geraakt. Wilde watervogels zijn een bekende bron van een milde vorm van vogelgriep. Griepvirussen (influenzavirussen) zijn erg veranderlijk. Zo kunnen in een varken griepvirussen van varken, vogel en mens zich mengen waardoor nieuwe typen ontstaan. Een voorbeeld van een dergelijk nieuw virus is de Mexicaanse griep, die in 2009 optrad. Voor griepvirussen is bij kippenhouderijen een duidelijk verband gevonden tussen bedrijfsgrootte en de aanwezigheid van influenza. Hoe groter het bedrijf, hoe groter de kans op influenza. Bij varkensbedrijven is deze trend niet gevonden. Q-koorts is een zoönose waarbij een bacterie de ziekteverwekker is. De bacterie kan lang buiten de gastheer (het dier) in leven blijven en ook na jaren nog mensen en dieren besmetten. Salmonella komt voor bij kippen en bij varkens. Deze bacterie kan de mens besmetten via eieren en vlees. Ook hiervoor geldt dat bij pluimvee een duidelijk verband is gevonden tussen bedrijfsgrootte en de aanwezigheid van Salmonella. Bij varkens is dit niet duidelijk (in onderzoeken soms wel en soms niet).

Toxoplasma, de veroorzaker van toxoplasmose, is een dierlijke parasiet die onder meer bij varkens voorkomt. Het kan door diverse dieren worden overgebracht. Hierdoor en door verblijf van toxoplasma in de bodem komt het bij bedrijven met uitloop in de vrije lucht (dit zijn vooral kleinere bedrijven) meer voor dan bij de moderne intensieve veehouderij. Katten zijn een belangrijke bron van besmetting van de mens, rechtstreeks of door contact met kattenuitwerpselen of grond waarin deze voorkomen. In de grond kunnen besmettelijke overlevingsvormen van Toxoplasma aanwezig zijn, de zogenaamde oöcysten. Mensen kunnen ook worden besmet door het eten van onvoldoende verhit vlees. Toxoplasmose kan ernstige gevolgen hebben voor het ongeboren kind, vooral als de moeder in de eerste maanden van de zwangerschap voor het eerst besmet wordt door de parasiet. Bij besmetting na de geboorte zijn de gevolgen meestal mild, maar bij een klein deel van de patiënten heeft de ziekte een ernstig verloop.

Als indicator voor de aanwezigheid van bacteriën in de lucht, en tegelijk daarmee ook van andere ziekteverwekkers (en resistente bacteriën, zie hieronder), worden endotoxinen gebruikt. Dit zijn bestanddelen uit de celwanden van een hele grote groep bacteriesoorten (Salmonella en Q-koorts horen beide tot deze groep). Een hoog gehalte aan endotoxinen geeft dus niet direct aan, dat er schadelijke organismen in de lucht aanwezig zijn, maar kan wel gebruikt worden als aanwijzing of de kans daarop groter of kleiner is. In de stallen kunnen hoge concentraties van endotoxinen optreden. Dit kan invloed hebben op de luchtwegen. Werknemers met allergie en astma reageren hier sterker op dan werknemers zonder allergie of astma. Ook in de omgeving van bedrijven kan de endotoxineconcentratie in de lucht hoger zijn dan elders (bijvoorbeeld in stedelijk gebied). Het gaat daarbij echter wel om zeer lage concentraties, waarvan geen effecten op de gezondheid worden verwacht (zie D.J.J. Heederik et al., jan 2011 en juni 2011). Bij metingen rondom specifieke bedrijven werd duidelijk dat de veehouderij in alle gevallen bijdraagt aan hogere niveaus van endotoxinen tot een afstand van het bedrijf van ongeveer 250 meter. De concentraties waren het hoogst bij varkenshouderijen en pluimveebedrijven. In stofmonsters van de regio waar Q-koorts is opgetreden is de betreffende bacterie in ook lange tijd na de uitbraak van de Q-koorts nog meetbaar, ondanks het gegeven dat Q-koortsuitbraken zich niet meer voordoen. Vermoedelijk gaat het om lage achtergrondniveaus.

De kans op besmetting tussen bedrijven - en daardoor verspreiding van dierziekten - is te verminderen door een voldoende grote afstand tussen bedrijven aan te houden.

1.b Antibioticumresistentie

Bekend is de opkomst van een bepaald type MRSA (Meticilline Resistente Staphylococcus aureus) in de varkenshouderij. De bacterie (een staphilococ) is resistent voor een groep veel gebruikte antibiotica. De resistente vorm komt voor bij mensen die nauw contact hebben met varkens of vleeskalveren, zoals de medewerkers van de bedrijven. Verspreiding van mens op mens is mogelijk. Daardoor valt bijvoorbeeld verspreiding binnen een gezin niet uit te sluiten. Ook verspreiding via de lucht of door contact met mest kan een rol spelen, maar er is meer onderzoek nodig om hierin inzicht te verschaffen. De dragers van MRSA zullen er gewoonlijk niets van merken, maar het kan voor mensen met een slechte weerstand wel een bedreiging zijn. Daarom is het van heel groot belang, dat besmetting in ziekenhuizen wordt voorkomen. De richtlijn is nu, dat personen die intensief contact hebben met varkens of kalveren bij ziekenhuisopname worden onderzocht op MRSA en in isolatie worden verpleegd tot is uitgesloten dat ze drager zijn. Het optreden van resistentie vormt een bedreiging voor de volksgezondheid. Het hangt samen met het op grote schaal gebruiken van antibiotica in de veehouderij. Daarom worden maatregelen genomen om het gebruik geleidelijk terug te dringen. Bij kippen komt ook de resistente Colibacterie voor. Deze bacterie kan via kippenvlees de mens besmetten. Deze ESBC bacterie veroorzaakt zeer waarschijnlijk bij mensen voor resistentie tegen veel gebruikte antibiotica.

De resistente bacteriën kunnen via het ventilatiesysteem van de bedrijven ook in de buitenlucht terecht komen. De veespecifieke MRSA-bacterie werd in het onderzoek van Heederik et al (juni 2011) vaker en in hogere concentraties teruggevonden in een straal van 1000 meter rond veehouderijbedrijven. In hoeverre dit kan leiden tot MRSA besmetting van omwonenden is nog onduidelijk, maar door de sterke verdunning in de buitenlucht zal de kans gering zijn. Net als voor de veehouders geldt, zullen ook andere mensen het in het algemeen niet merken dat ze drager zijn.

2. Ammoniak
Ammoniak is in hoge concentraties bijtend voor de ogen, de huid en de luchtwegen. De concentraties in de stallen liggen zowel in de rundveehouderij als in de varkens- en pluimveesector boven de normen voor blootstelling. Buiten de stallen liggen de waarden ver onder het niveau waarop gezondheidseffecten kunnen worden verwacht.

3. Fijnstof
In de stallen kunnen relatief hoge concentraties van fijnstof optreden, maar ook van inhaleerbaar stof dat iets groter is. De bijdrage aan de luchtkwaliteit buiten de stal verschilt per staltype en per diersoort. De concentratie van fijnstof in de lucht kan bij de grens van een intensieve veehouderij (grens van de inrichting) in de orde liggen van enkele microgrammen per m^3 lucht.

Dit geldt globaal genomen bij zowel (grote) varkens- als kippenhouderijen, waarbij globaal genomen geldt dat de belasting door kippenbedrijven het grootst is. Bij de grond- en plaatsgebonden veehouderij komt veel minder fijnstof vrij en is dit in de praktijk geen aandachtspunt. Indien de toename van de concentratie fijnstof in de lucht tot gevolg heeft dat de geldende grenswaarden voor de luchtkwaliteit worden overschreden, zullen in het kader van een omgevingsvergunning maatregelen worden voorgeschreven om de belasting van de lucht terug te dringen. Hiervoor bestaan realistische maatregelen. Dit neemt niet weg, dat uitbreiding van de intensieve veehouderij in Opsterland - een gebied met relatief lage achtergrondwaarden - kan leiden tot een verhoging van de fijnstofconcentratie in de lucht.

Blootstelling aan fijnstof brengt diverse gezondheidsrisico's met zich mee. Het gaat daarbij vooral om verergering van bestaande aandoeningen. Risicogroepen zijn ouderen, patiënten met al bestaande luchtweg- en hartaandoeningen en kinderen met al bestaande luchtwegklachten. Ook gezonde kinderen zijn relatief gevoelig voor fijnstof. Deze risico's bestaan ook - zij het in mindere mate - bij concentraties die lager zijn dan de geldende grenswaarde van 40 $\mu g/m^3$ lucht. Figuur 3.20 toont dat de concentratie in Opsterland in het algemeen in de range van 16-18 $\mu g/m^3$. Dit is, zeker in verhouding tot andere gebieden in Nederland, een lage concentratie.

In de interimrapportage (D.J.J. Heederik et al., jan. 2011) worden ook de voorlopige resultaten gegeven van een vergelijking van gezondheidsgegevens van huisartsenpraktijken in gebieden met veel intensieve veehouderij en praktijken elders in het land. De suggestie dat in gebieden met veel intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen aan de luchtwegen worden gemeld, kon hiermee niet worden bevestigd. Eerder wordt het tegendeel waargenomen. Een aantal specifieke klachten (pneumonie en chronische bronchitis) werden in de gebieden met veel intensieve veehouderij wel vaker gevonden. Voor pneumonie kan dit samenhangen met de Q- koorts uitbraak. De resultaten van het vervolgonderzoek (zie D.J.J. Heederik et al., juni 2011) bevestigen dit beeld. Er zijn weinig verschillen gevonden met de gezondheid van een plattelandsbevolking elders in het land die beduidend minder intensieve veehouderij in de omgeving heeft. Rondom intensieve veehouderij werden vooral meer longontstekingen gezien; dit gold voor alle jaren tussen 2006 en 2009 en is naar alle waarschijnlijkheid ten dele gerelateerd aan de uitbraak van Q-koorts in de jaren 2008 en 2009. Astma en COPD kwamen niet vaker voor in de nabijheid van intensieve veehouderij. Mensen met COPD en astmatici hadden echter wel meer complicaties van hun ziekte, met name infecties van de bovenste luchtwegen en longontsteking. Astma blijkt minder vaak voor te komen bij hogere concentraties van fijnstof en (dus) in de nabijheid van veehouderijbedrijven. Astmatici en mensen met COPD hebben wel vaker dan mensen elders in het land last van infecties aan de bovenste luchtwegen. Longontsteking is enigszins verhoogd in de nabijheid van intensieve veehouderij in het algemeen en sterk verhoogd bij omwonenden van bedrijven met geiten en pluimvee. Statistisch is het verband sterk tussen het voorkomen van ‘mogelijke Q-koorts’ en veehouderijbedrijven, met name geitenbedrijven. Kinderen die wonen in de nabijheid van veehouderijbedrijven hebben, net als kinderen die zijn opgegroeid op een boerderij, vaker eczeem.

Het onderzoek gaf weinig aanwijzingen dat zeer grote stallen, zogenaamde megastallen, meer invloed hebben op de gezondheid van omwonenden dan kleinere stallen.

4. Geur

Blootstelling aan geur wordt niet alleen als hinder ervaren, maar kan ook leiden tot de verstoring van dagelijkse activiteiten en tot lichamelijke klachten, vooral stressgerelateerde klachten. Daarom is het ook een gezondheidsprobleem. Er bestaan wettelijke normen voor de geurbelasting door veehouderijbedrijven, maar op grond van onderzoek kan worden aangenomen dat ook bij geurconcentraties onder de normen geurhinder kan optreden. Daarbij valt op dat het effect het sterkst is bij de aanwezigheid van één bron in een niet concentratiegebied. Bij meerdere bronnen in de directe omgeving is de hinder bij een bepaalde belasting minder sterk dan bij dezelfde belasting in een situatie waar maar één geurbron aanwezig is. De beoordeling in het kader van een gezondheidseffectscreening (GES) is gebaseerd op de situatie met één bron en daardoor strenger dan de wettelijke norm. Er wordt van uitgegaan dat een geurbelasting van meer dan 6 geureenheden (odour units) per m^3 lucht per individueel bedrijf voor omwonenden in het algemeen een ongewenste gezondheidsbelasting oplevert. Wettelijk ligt in niet-concentratiegebieden buiten de bebouwde kom de grenswaarde op 8 odour units per m^3 lucht.

Conclusies

Algemeen

Op grond van het voorgaande en de achterliggende informatie kan het volgende worden geconcludeerd:

- de concentratie van zoönosen in de lucht is in de omgeving van veehouderijbedrijven zo laag dat in het algemeen geen negatieve gezondheidseffecten voor omwonenden worden verwacht, voor zover bekend;
- met name bij pluimveebedrijven is er bij de grote bedrijven meer kans op het optreden van een mogelijke ziekteverwekker dan bij kleinere bedrijven. Bij varkensbedrijven treedt dit effect niet op of is dit (bij Salmonella) onduidelijk;
- een groter aantal dieren in een beperkt gebied vergroot in het algemeen de kans op het optreden van een dierziekte of een zoönose en de kans dat de ziekte zich verspreidt. Hoe sterk dit effect is in gebieden met reeds een hoge veebezetting, is niet duidelijk. In het algemeen geldt dat maatregelen op de bedrijven, op het gebied van inrichting, bedrijfsvoering en hygiëne, belangrijk kunnen bijdragen aan de kans op het optreden van ziekten en de verspreiding daarvan. Als zich op een groot bedrijf een ziekte voordoet, kan het moeilijk blijken deze weer weg te krijgen. Dit is een nadeel van schaalvergroting. Daar staat tegenover dat bij grote zogenaamde gesloten bedrijven (bijvoorbeeld bedrijven waar de dieren van fok tot (of zelfs tot en met) slacht binnen het bedrijf blijven) de kans op infecties kleiner is dan bij andere bedrijven. Zoals hiervoor al is aangegeven, kunnen maatregelen op de bedrijven belangrijk bijdragen aan de kans op het optreden van ziekten en de verspreiding daarvan;
- doordat op grote schaal antibiotica worden ingezet, komen bepaalde resistente bacteriën veel voor. Dit vormt een bedreiging voor de volksgezondheid. Hiervoor moeten maatregelen worden getroffen in de bedrijfsvoering. Ruimtelijke en milieumaatregelen zijn hiervoor praktisch niet van belang. De veespecifieke MRSA-bacterie werd in het onderzoek van Heederik et al (juni 2011) vaker en in hogere concentraties teruggevonden in een straal van 1000 meter rond veehouderijbedrijven. In hoeverre dit kan leiden tot MRSA besmetting van omwonenden is nog onduidelijk, maar door de sterke verdunning in de buitenlucht zal de kans gering zijn. Net als voor de veehouders geldt, zullen ook andere mensen het in het algemeen niet merken dat ze drager zijn;
- de concentratie van ammoniak ligt buiten de bedrijven op een niveau waarop geen effecten op de gezondheid worden verwacht;
- de intensieve veehouderij draagt merkbaar bij aan de concentratie aan fijnstof in de lucht. Hoewel aan wettelijke normen moet worden voldaan, kan dit opgeteld aan de al bestaande concentratie in de lucht bijdragen aan het ontstaan van gezondheidsrisico's. In een informatieblad van de GGD'en Brabant/Zeeland (oktober 2011) wordt ervoor gepleit om bij nieuwbouw een afstand van 250 m tot woonkernen of lintbebouwing aan te houden. Dit kan niet goed worden onderbouwd met het tot nu toe verrichte onderzoek, maar wordt vooruitlopend op nader onderzoek geadviseerd;
- blootstelling aan geur van veehouderijbedrijven kan, ook bij voldoen aan de wettelijke normen hiervoor, voor omwonenden een ongewenste gezondheidsbelasting opleveren.

Gemeente Opsterland
In de gemeente liggen 21 intensieve veehouderijbedrijven. De bedrijven liggen verspreid in het plangebied.

Door het beperkte aantal intensieve veehouderijen en de afstanden onderling, is er geen sprake van gezondheidsrisico's voor de omgeving door cumulatie van de invloed van de bedrijven gezamenlijk. Op het niveau van individuele bedrijven kan er, gelet op bovenstaande conclusies, wel sprake zijn van een enigszins verhoogd gezondheidsrisico voor omwonenden. Een licht negatief effect voor direct omwonenden is dus niet geheel uitgesloten. De brief van de staatssecretaris van 14 juni jl. gaat ook in op de concentratie van intensieve veehouderijen en de gevolgen daarvan voor de volksgezondheid. Het voorgestelde wettelijke kader werkt vooral een beperking van de concentratie van veehouderijen uit.

Het bestemmingsplan is niet het kader voor milieuvoorschriften voor individuele bedrijven. Dit komt aan de orde bij de (omgevings)vergunningverlening. Hierbij is er aandacht is voor geur, stof en geluid. Wel zal moeten worden nagegaan of de voorgenomen uitbreidingsruimte van bouwblokken verenigbaar is met het geurbeleid. De gemeente Opsterland heeft in haar eigen geurbeleid een geurcontour bepaald voor afstandsdieren (w.o. melkveehouderij).

Voor de verspreiding van mogelijke ziekteverwekkende organismen en van resistente bacteriën moet vooral worden ingezet op maatregelen in de aard van de bedrijven (bijvoorbeeld zogenaamde gesloten bedrijven) en de bedrijfsvoering (hygiëne, het gescheiden houden van groepen dieren). Het bestemmingsplan is hiervoor niet het aangewezen instrument om dat te regelen.

3.4.4 Verkeer

Infrastructuur
De hoofdinfrastructuur binnen de gemeente Opsterland is weergegeven in Figuur 3.22, waarin de A7 en de N381 zijn weergegeven als Stroomweg A. Dit betreft de wegen met de belangrijkste doorgaande verbindingen in het gebied. Deze wegen hebben een regime van 80 km/u (of harder voor de A7). De gebiedsontsluitingswegen zijn eveneens aangegeven in Figuur 3.22. Voor het overige betreffen de wegen in de gemeente vooral erftoegangswegen met een regime van 60 km/u buiten de bebouwde kom.

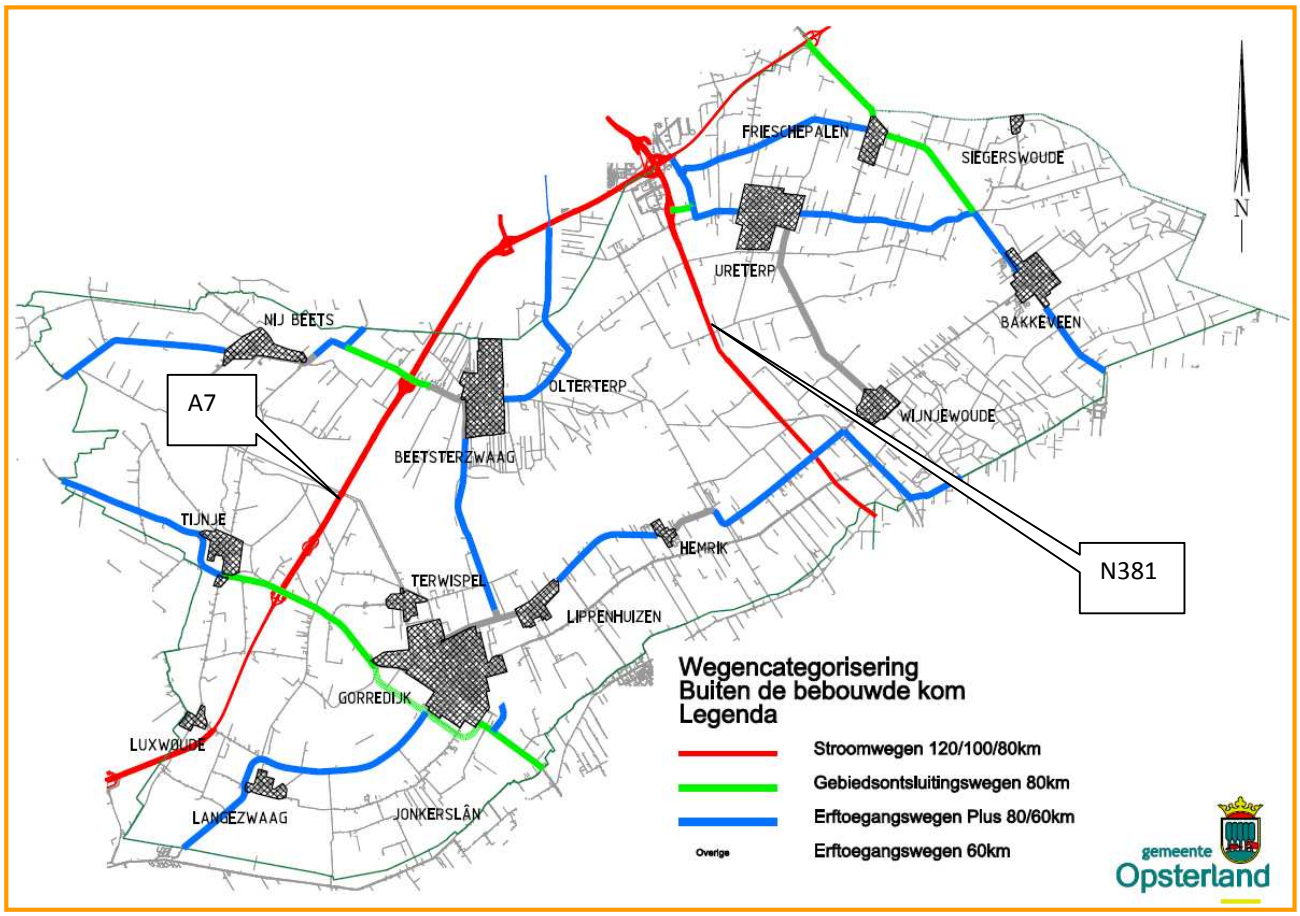

Figuur 3.22 Kaart Infrastructuur huidige situatie (bron: GVVP Opsterland, 2009)

De gemeente Opsterland kent tevens een aantal utilitaire en een aantal recreatieve fietspaden.

Verkeersveiligheid
Het tussen de provinciale wegen liggende fijnmazige net van lokale wegen zorgt voor de ontsluiting van de percelen in het buitengebied. Het profiel van deze wegen is vaak smal. Dit kan knelpunten opleveren voor het landbouw- en vrachtverkeer dat steeds groter en zwaarder wordt. Het GVVP heeft in dit kader opgemerkt dat op alle wegen een toename van het verkeer optreedt.

Het aantal ongevallen op de wegen in Opsterland ligt al jaren onder het gemiddelde van de provincie Fryslân. Er zijn geen aanvullende maatregelen in het GVVP verwoord ten aanzien van de verkeersveiligheid.

Autonome ontwikkeling
Het GVVP beschrijft de stand van zaken ten aanzien van het verkeer. Er worden geen autonome ontwikkelingen beschreven die leiden tot een wijziging van de verkeersstructuur. Plannen op het gebied van fietsverbindingen zijn vooral ten aanzien van de utilitaire fietspaden uitgevoerd. Het realiseren van recreatieve fietspaden vergt een langere termijn. Er zijn geen nieuwe plannen voor de realisatie van fietspaden in de gemeente.

3.5 Overige thema's

3.5.1 Bodem

Bodemkundige, aardkundige waarden en geomorfologie
De Bodemkundige, aardkundige waarden en geomorfologie is binnen de gemeente Opsterland sterk verbonden met het landschap en de cultuurhistorie. Het aspect wordt dan ook samen met deze beide aspecten beschreven in paragraaf 3.3.1.

3.5.2 Water

Grondwaterbeschermingsgebieden
Bij Nij Beets is een grondwaterbeschermingsgebied aanwezig (Figuur 3.23). Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de uitbreiding van de waterwinning. Dit wordt in een afzonderlijke procedure behandeld die vergezeld gaat van een milieueffectrapportage.

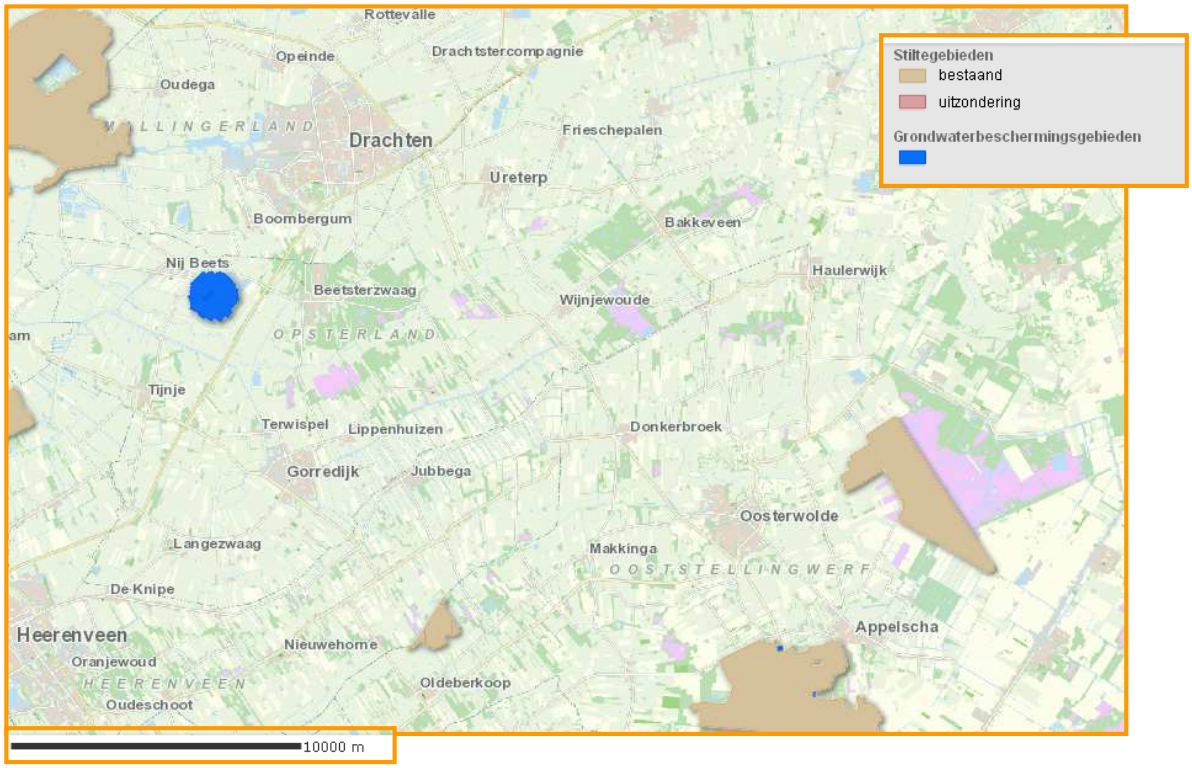

Figuur 3.23 Uitsnede provinciale kaart 'Stilte- en grondwaterbeschermingsgebieden' (bron: provincie Fryslân)

Waterstructuur
De waterstructuur van de gemeente Opsterland wordt gedomineerd door de hoofdafwateringen. Deze zijn weergegeven in Figuur 3.24. In het waterplan van Opsterland (Wetter Yn 'e Wâlden) zijn ambities ten aanzien van waterkwaliteit (schoon water) en waterkwantiteit opgenomen.

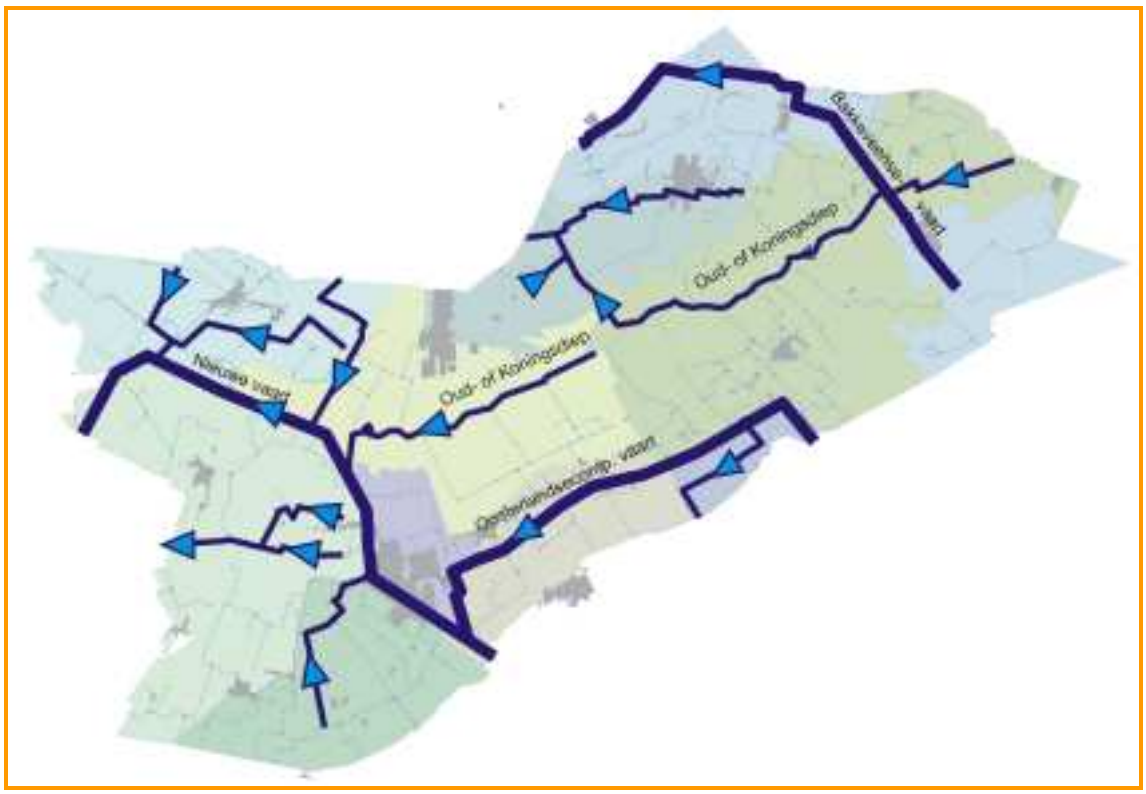

Figuur 3.24 Hoofdafwateringen in Opsterland (Bron: Wetter yn 'e Wâlden, 2008)

Autonome ontwikkeling
Er worden in de autonome situatie geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die de waterkwaliteit en -kwantiteit kunnen beïnvloeden.

3.5.3 Externe veiligheid

Ten behoeve van de beoordeling van het aspect Externe Veiligheid voor het voorontwerpbestemmingsplan “Buitengebied ” heeft het bureau Externe Veiligheid Fryslân (2013) een veiligheidsstudie uitgevoerd. Voor dit onderzoek is in eerste instantie een inventarisatie van de risicobronnen gemaakt. Het betreft de volgende bronnen:

Binnen en in de directe nabijheid van het plangebied zijn risicobronnen gelegen waarvan de risicocontouren of het invloedsgebied zijn gelegen binnen het plangebied.
De risicobronnen kunnen voor dit plangebied worden opgesplitst in:
- inrichtingen waar risicovolle activiteiten plaatsvinden;
- transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen;
- transport van gevaarlijke stoffen over wegen.

De aanwezige risicobronnen binnen de gemeente Opsterland zijn op onderstaande kaart (Figuur 3.25) weergegeven.

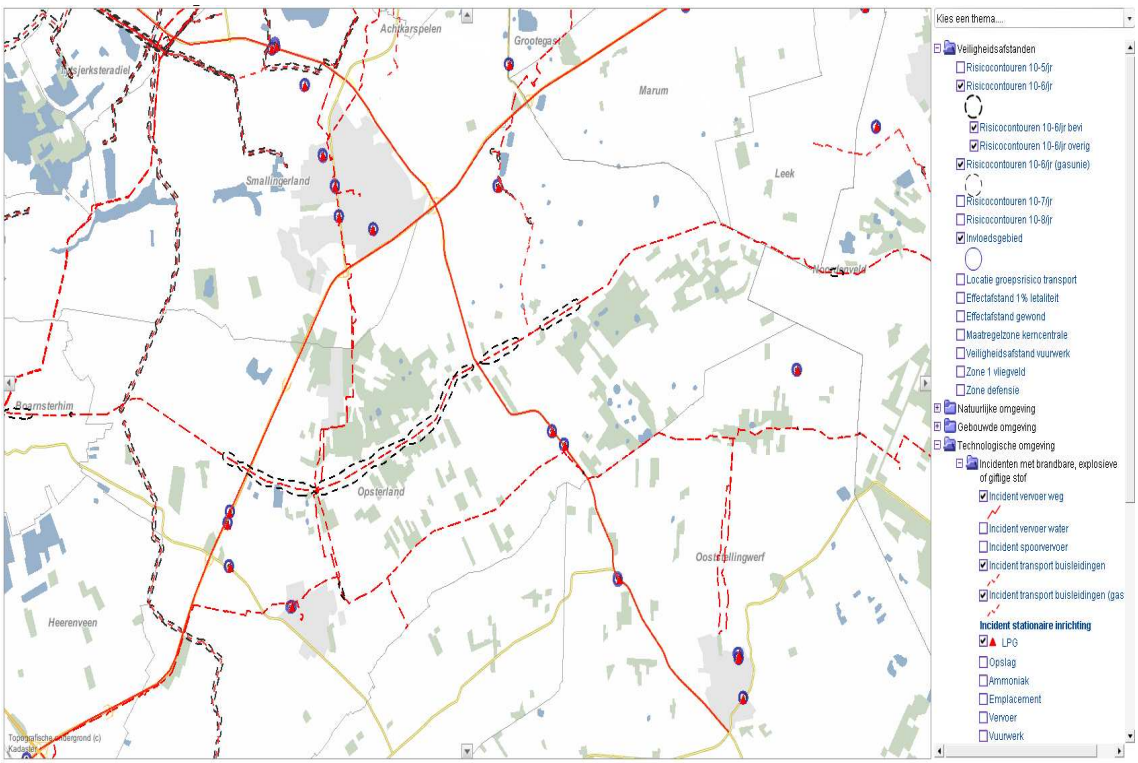

Figuur 3.25 risicobronnen

Daarnaast zijn er diverse inrichtingen binnen het plangebied aanwezig die wel gevaaraspecten hebben maar die niet onder het Bevi vallen. Deze inrichtingen worden daarom niet nader beschouwd in het bestemmingsplan 'Buitengebied'. Het betreft hier bijvoorbeeld inrichtingen met propaantanks met een inhoud van minder dan 13 m³, chloorbleekloog, dat wordt opslagen t.b.v. zwembaden, opslag van vuurwerk en aardgasontvangst-/meetstations.

Risicovolle inrichtingen

LPG-tankstations

De volgende LPG-tankstations zijn als risicobron relevant voor het bestemmingsplan:

a) Tankstation "De Vonken", Rijksweg A7, Terwispel;
b) Tankstation "De Walden", Rijksweg A7, Terwispel;
c) Tankstation "Moll v.o.f." Wetterkant 2, Gorredijk;
d) Tankstation "'t Kruispunt" Opperhaudmare 10, Wijnjewoude;
e) Tankstation "Kleefstra bv" Koaibosk 4, Terwispel;
f) Tankstation "Klein Groningen" Opperhaudmare 3, Klein Groningen;
g) Tankstation "Wagenaar en Zn" De Feart 107, Ureterp.

Aardgas win-/behandelingsinstallaties:

De volgende aardgas win-/behandelinginstallaties zijn in het plangebied aanwezig:

1) Aardgas meet- en regelstation Gasunie: M&R Opsterland (A-142), Sweachsterwei te Lippenhuizen;
2) Gasbehandelingsinstallatie NAM: Ureterp-100 en putlocatie Ureterp-200.

Transportleidingen

Op onderstaande uitsnede van de professionele risicokaart, figuur 14, zijn de ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen die door de gemeente Opsterland lopen als rode stippellijnen aangeduid. Het betreft buisleidingen die door Gasunie, NAM of Vermilion beheerd/geëxploiteerd worden. Ondergaand wordt nader op de veiligheidsaspecten ingegaan.

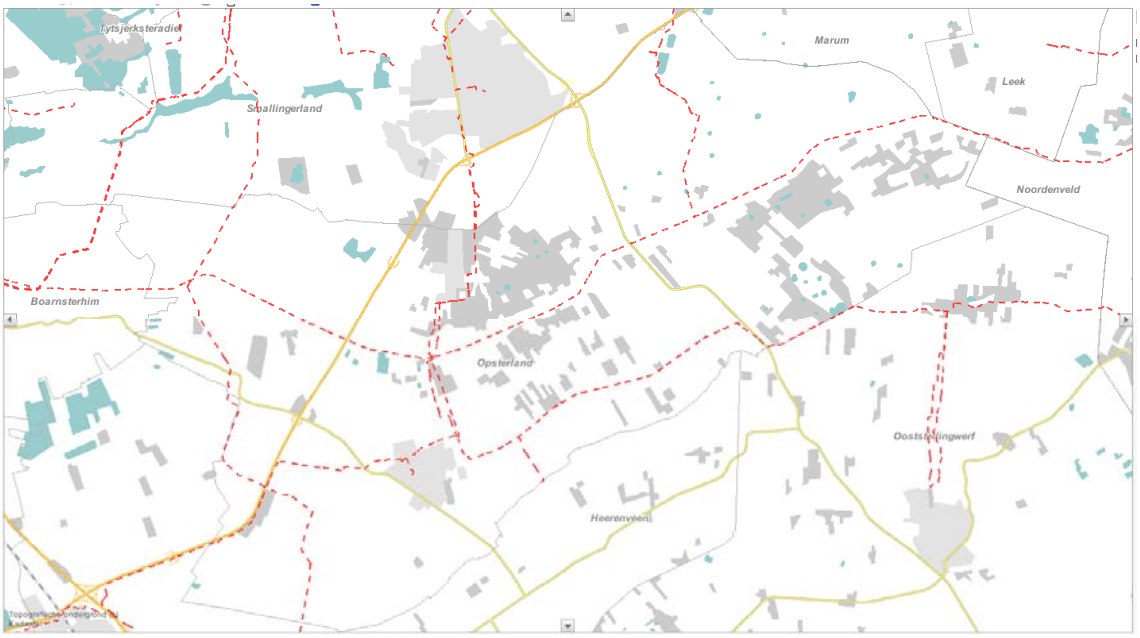

Figuur 3.26 ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen

Bij alle hogedruk aardgastransportleidingen en aardgaswin-/behandelingsinstallaties is gebleken dat er geen kwetsbare objecten binnen de PR 10^{-6} contouren aanwezig zijn. Daarnaast is bij alle hogedruk aardgastransportleidingen en aardgaswin-/behandelingsinstallaties gebleken dat het GR zeer laag, dan wel niet aanwezig is.

Transportroutes
Via de A7 (figuur 9) vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Door de gemeente Opsterland is geen route gevaarlijke stoffen op grond van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen vastgelegd. Het bulktransport van gevaarlijke stoffen over de A7 vormt geen belemmering voor de functies in het bestemmingsplan.

Autonome ontwikkeling
Vermilion Oil & Gas Netherlands B.V. (hierna Vermilion) is voornemens om de bestaande mijnbouw-locatie “Langezwaag” in gebruik te nemen voor het winnen van aardgas. De mijnbouwlocatie is gelegen aan een kavel aan het Lang Ein ten zuidwesten van Langezwaag. De locatie “Langezwaag” is aangelegd en ontwikkeld ten behoeve van een in 2011 uitgevoerde exploratieboring. Deze exploratieboring had als doel om vast te stellen of er in de ondergrond aardgas aanwezig is en zo ja, of dit aardgas zinvol is om te winnen. Deze proefboring is mogelijk gemaakt in het daarvoor opgestelde bestemmingsplan “Exploratieboring Langezwaag”.
Na het testen van de put bleek dat er daadwerkelijk gas kan worden gewonnen. Hiervoor moet de locatie worden omgebouwd tot een mijnbouwlocatie (winningslocatie).Voor het transport van het te winnen gas naar de gasbehandelingsinstallatie in Garijp, wordt een nieuwe aardgastransportleiding aangelegd vanaf de winningslocatie naar de dichtstbijzijnde bestaande aardgastransportleiding (zie onderstaand figuur).

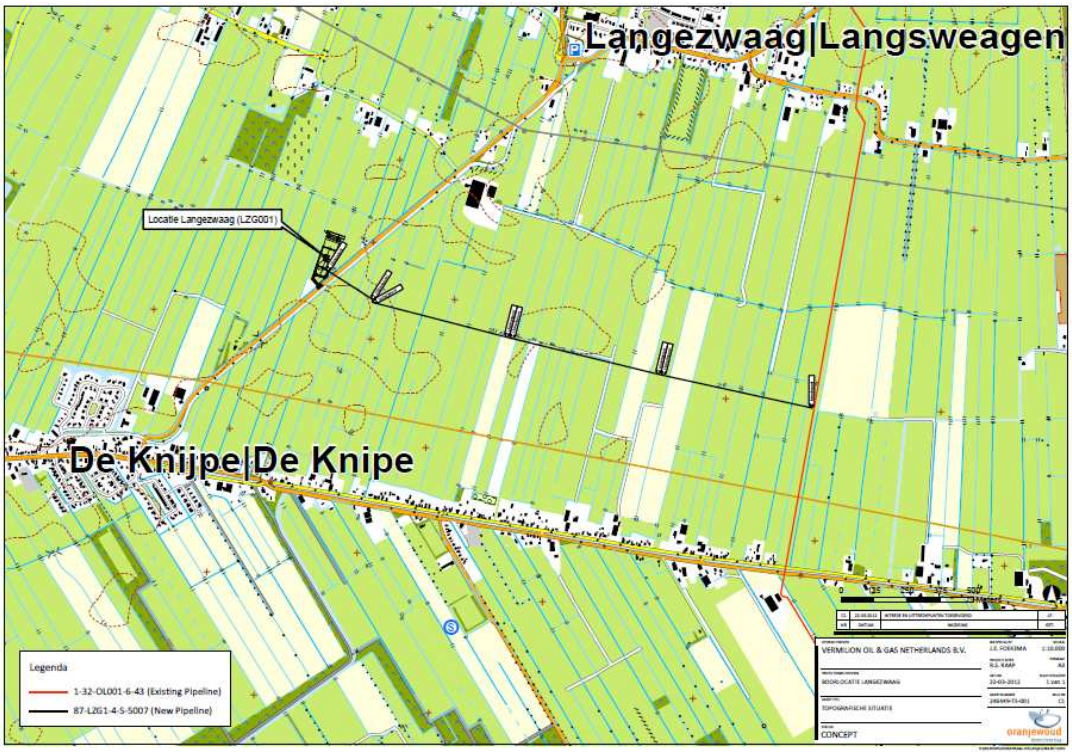

Figuur 3.27 winlocatie Vermilion en aardgasleiding.

Door KEMA is in 2011 een risicostudie voor de aan te leggen buisleiding uitgevoerd. Geconstateerd is dat er geen sprake is van PR10^{-6} knelpunten en er geen GR aandachtspunten zijn.

Tulip Oil (voorheen Smart Energy Solutions B.V.) is van plan twee nieuwe hogedrukaardgasleidingen aan te leggen. Eén buisleiding vanaf locatie Donkerbroek naar locatie Hemrik en één buisleiding van locatie Hemrik richting Ureterp met aansluiting op de bestaande buisleiding.
In opdracht van Tulip Oil heeft Oranjewoud/Save een risicoanalyse (projectnr. 120360-246353, mei 2012) uitgevoerd van deze buisleidingen. Directe aanleiding hiervoor is het Bevb. In de risicoanalyse is geconstateerd dat er geen sprake is van PR 10^{-6} knelpunten en er geen GR aandachtspunten zijn.

3.5.4 Geluid

Stiltegebieden
De provincie Fryslân heeft enkele stiltegebieden aangewezen binnen de provincie. Binnen Opsterland komen geen stiltegebieden voor. Het dichtst bij gelegen is het gebied De Deelen (zie ook Figuur 3.23), dat tevens een Natura 2000-gebied is.

Geluidzonering van bedrijventerreinen
Binnen het plangebied liggen geen bedrijventerrein met een geluidszone. Het bedrijventerrein Gorredijk (aan de zuidzijde van de gemeente) kent wel een geluidzone die zich over het plangebied uitstrekt. Met de zonering worden enerzijds beperkingen opgelegd aan de totale geluidsproductie door 'geluidmakers' op het terrein. Anderzijds wordt voorkomen dat geluidgevoelige objecten (bijvoorbeeld woningen) teveel oprukken richting de bedrijven. In het voorgenomen bestemmingsplan wordt rekening gehouden met deze geluidzones.

Autonome ontwikkeling
Uitbreidingen van bedrijven en andere ontwikkelingen in het plangebied zullen moeten voldoen aan de bestaande regelgeving. Hierdoor wordt geluidhinder zoveel mogelijk voorkomen. Er zijn geen ontwikkelingen voorzien die leiden tot een sterke toename van de geluidbelasting.

4 Ontwikkelingen bestemmingsplan en afbakening plan-MER

4.1 Ontwikkelingsmogelijkheden vigerende en voorgenomen bestemmingsplan

4.1.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is een beschrijving gemaakt van de ontwikkeling van de landbouw, de verwachte trends en de mogelijkheden in het vigerende en nieuwe bestemmingsplan. Vigerend en voorgenomen beleid is in een tabel naast elkaar gezet (zie bijlage 2). Hierbij zijn alleen de voor dit MER relevante onderwerpen weergegeven. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de meest ingrijpende ontwikkelingsmogelijkheden in het nieuwe bestemmingsplan. In paragraaf 4.2 wordt met deze paragraaf als input de afbakening van het MER beschreven.

Deze paragraaf beschrijft een samenvatting van de geformuleerde uitgangspunten voor het toekomstige bestemmingsplan van de gemeente Opsterland. Hierbij worden alleen de gewijzigde uitgangspunten ten aanzien van het geldende beleid en de uitgangspunten die relevant zijn voor dit plan-MER beschreven. Voor de overige uitgangspunten wordt verwezen naar de Inventarisatie en Uitgangspuntennotitie en het Voorontwerpbestemmingsplan.

4.1.2 Uitgangspunten

Per thema worden de uitgangspunten en de voorgenomen wijzigingen voor het nieuwe bestemmingsplan in een opsomming weergegeven. Alle overige uitgangspunten zijn terug te vinden in de 'Inventarisatie- en uitgangspuntennota Bestemmingsplan Buitengebied 2008' en in het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied 2011.

Landbouw:

- *Omvang bouwperceel:* in de geldende regeling is het agrarisch bouwvlak opgenomen met een gemiddelde omvang van 1 ha. In het vigerende plan is een uitbreiding (vrijstellingsbevoegdheid) van 25% opgenomen, zodat een uitbreidingsmogelijkheid tot 1,25 ha bestaat. Net als in het vigerende bestemmingsplan wordt in het nieuwe bestemmingsplan onderscheid gemaakt tussen intensieve veehouderijen en grond- en plaatsgebonden bedrijven. Voor de laatste groep wordt in het nieuwe bestemmingsplan een onderscheid gemaakt is in bedrijven met een omvang tot 70 NGE en bedrijven met een omvang vanaf 70 NGE. Intensieve veehouderijen (gemiddeld 1 ha. groot) kunnen groeien met max. 500 m^2. Bedrijven tot 70 NGE kunnen groeien tot 2 ha. (wijzigingsbevoegdheid) en bedrijven vanaf 70 NGE kunnen groeien van 1,5 ha. via 2 ha. (vrijstelling) tot 3 ha. (wijzigingsbevoegdheid).
- *Bedrijfsgebouwen:* de maximale goot- en nokhoogte vastgesteld op 4,5 en 13 meter conform vigerend plan.
- *Aantal agrarische bouwvlakken*: Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is een groot aantal agrarische bouwvlakken verwijderd. In de nieuwe regeling zijn nog 317 agrarische bouwvlakken aanwezig. Op basis van het vigerende plan en de ontheffingen en wijzigingen daarop waren in 2004 nog ca. 640 agrarische bouwvlakken aanwezig.
- *Nieuwe agrarische bedrijven:* nieuwe bedrijven mogen in het nieuwe plan niet worden opgericht. Dit in tegenstelling tot de geldende regeling, waarbij nieuwvestiging mogelijk is wanneer voldaan wordt aan de eis dat het bedrijf vanuit milieuhygiënisch en ecologisch oogpunt aanvaardbaar is.
- *Omzetten grond- en plaatsgebonden bedrijf:* in het nieuwe plan is het in tegenstelling tot het geldende plan niet meer mogelijk een grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf om te zetten naar een niet grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf.
- *Niet-grond- en plaatsgebonden neventak*: in het nieuwe plan is een niet-grond- en plaatsgebonden neventak mogelijk (max. omvang 250 m^2). Dit is overeenkomstig het geldende plan.

Recreatie:

- *Recreatieve voorzieningen en nevenfuncties:* dergelijke activiteiten zijn zowel in het vigerende als in het nieuwe plan in beginsel mogelijk. In het nieuwe plan kunnen meer nieuwe recreatieve voorzieningen als nevenfunctie worden gerealiseerd, zoals kamperen en bêd en brochje. In het vigerende plan zijn specifieke bestemmingen opgenomen voor verschillende recreatieve gebieden en activiteiten in het gebied. In het nieuwe plan wordt onderscheid gemaakt tussen de bestemmingen "Recreatie - Dagrecreatie" en "Recreatie - Verblijfsrecreatie". Binnen de bestemming Recreatie - Dagrecreatie zijn dagrecreatieve voorzieningen mogelijk met ondergeschikt daaraan lichte horeca activiteiten. Het bouwen van nieuwe gebouwen is in beginsel niet toegestaan, wel kan een uitbreiding met maximaal 50% van de bestaande bebouwing worden gerealiseerd. Ook voor de Verblijfsrecreatie betreft de regeling een consolidering van de bestaande regeling. Deze regeling sluit sterk aan op de bestaande situatie. Er is slechts een beperkte mogelijkheid het aantal kampeerplaatsen of recreatiewoningen uit te breiden (slechts enkele tientallen verspreid over het gehele gebied).

Wonen:

- *Ruimte voor ruimte regelingen:* in beide bestemmingsplannen (zowel vigerend als nieuw) is er de mogelijkheid agrarische bouwvlakken om te zetten naar een woonbestemming. In het vigerende plan is daarbij de mogelijkheid opgenomen voor burgemeester en wethouders om eisen te stellen inzake sanering van bouwwerken. In het nieuwe plan is een vergelijkbare regeling opgenomen. De regeling houdt de afweging in dat geen onevenredige aantasting van het ruimtelijke beeld, de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en de verkeersveiligheid mogen optreden.
- *Wonen - woonboerderij*: in het nieuwe plan is een separate regeling opgenomen voor woonboerderijen. Deze is gericht op het instandhouden van oorspronkelijke boerderijen in het gebied, waarbij meer mogelijkheden worden geboden voor nieuwe functies in deze gebouwen, ten opzichte van de reguliere woonbestemming. Uitgangspunt van de regeling blijft de instandhouding van de karakteristieke panden.

Overige niet-agrarische bedrijvigheid:

- *Bedrijfsgebouwen (niet-agrarische bedrijven)*: in het geldende plan is een specifieke regeling opgenomen ten aanzien van de bedrijfsgrootte en het te bebouwen percentage van het perceel voor bedrijven. In het nieuwe plan wordt een meer algemene regeling getroffen. In het vigerende plan zijn geen uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven opgenomen. In het nieuwe plan wordt een uitbreiding geboden voor het te bebouwen oppervlakte van het bedrijfsperceel (20% extra ruimte).
- *Functieverandering:* een niet agrarisch bedrijf kan in het nieuwe plan gewijzigd worden naar wonen. In het geldende bestemmingsplan is deze regeling niet opgenomen.

Natuur:

- In het nieuwe bestemmingsplan wordt de omvorming van agrarisch gebied naar natuur mogelijk gemaakt in het kader van de ontwikkeling van het Koningsdiep. In het vigerende plan was van deze plannen nog geen sprake. Tussen de vaststelling van het vigerende (moeder)plan in 1990 en nu heeft wel een aantal wijzigingen plaatsgevonden, waarbij onder meer de eerste ruimte voor de ontwikkeling van het Koningsdiep werd geboden. In zowel het vigerende als het nieuwe bestemmingsplan is omzetting van een agrarische bestemming naar natuur mogelijk; in het vigerende plan alleen indien daar vanuit andere overheden en vanuit vertegenwoordigers van de landbouw goedkeuring aan gegeven is, in het nieuwe plan is een speciale gebiedsaanduiding opgenomen waarbinnen de bestemming omgezet kan worden naar een natuurbestemming.

Landschap:

In paragraaf 2.3.4 is het gemeentelijk beleid voor het landschap beschreven. In het nieuwe bestemmingsplan is een nieuwe cultuurhistorische inventarisatie opgenomen, die ten behoeve van het bestemmingsplan is uitgevoerd en die richtlijnen aangeeft voor het omgaan met de cultuurhistorische waarden. In het vigerende plan is eveneens aandacht besteed aan de landschappelijke waarden.

Deze maken onderdeel uit van de verschillende bestemmingsomschrijvingen en cultuurhistorische en landschappelijke waarden zijn expliciet op de kaart aangegeven. In het nieuwe plan zijn deze waarden meer expliciet gemaakt, met name ten aanzien van de cultuurhistorisch-landschappelijke waarden.

4.1.3 Belangrijke thema's

Voor het plan-MER zijn de ontwikkelingen in de landbouw en bouwmogelijkheden die invloed kunnen hebben op het landschap het meest van belang. Hierbij gaat het om de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven ten aanzien van de grote van het agrarische perceel. Daarnaast zijn alle bouwmogelijkheden voor agrarische bedrijven, niet-agrarische bedrijven en woningen van belang voor het landschap. Met name voor de natuurgebieden zijn de mogelijkheden op het gebied van recreatie (recreatieve routes e.d.) van belang.

4.2 Afbakening plan-MER

Voor de afbakening van het plan-MER wordt verwezen naar de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Geconcludeerd kan worden dat bij andere ontwikkelingsmogelijkheden dan de ruimte voor de landbouw gaat om beperkte mogelijkheden voor nevenfuncties op bestaande, mogelijk iets groter wordende, bouwvlakken. Daarom ligt het accent op gevolgen van de ontwikkeling van de landbouw. Bij het aspect landschap worden in samenhang hiermee de mogelijke gevolgen van andere ontwikkelingsmogelijkheden (wonen, niet-agrarische bedrijvigheid, recreatief medegebruik) ook in de beschouwing betrokken.

De hoofdpunten hieruit zijn hieronder overgenomen.

Landschap en cultuurhistorische waarden:
- gevolgen voor kwaliteiten van het landschap (inclusief duister), zoals belevingswaarde en kleinschaligheid van het landschap
- gevolgen voor cultuurhistorische waarden, zoals verkavelingspatronen en microreliëf, onder meer gebaseerd op de landschapskaarten (en landschapstypen)
- gevolgen voor aardkundige waarden

Natuur
- gevolgen van stikstofdepositie voor daarvoor gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden (Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar, Van Oordt's Mersken, Fochteloërveen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld) en voor andere zeer kwetsbare gebieden in de EHS (Wav-gebieden). Dit betreft stikstofdepositie als gevolg van ammoniakemissie van veehouderijen en (in veel mindere mate) als gevolg van emissie van stikstofoxiden door vergistingsinstallaties met energieproductie. Binnen het aspect natuur is dit het hoofdonderwerp in het op te stellen plan-MER;
- gevolgen op hoofdlijnen van mogelijke veranderingen in landschappelijke structuur voor flora en fauna;
- gevolgen op hoofdlijnen van recreatieve voorzieningen (inclusief routes) op flora en fauna;
- specifieke aandacht voor gevolgen voor ganzen en weidevogels binnen de gemeente;
- gevolgen voor de ecologische hoofdstructuur (inclusief de mogelijkheden binnen de bestemming natuur);
- gevolgen van verlichting door de mogelijkheid van het realiseren van open staltypen gecombineerd met verlichting met name in de buurt van de EHS;

Leefmilieu en gezondheid
- gevolgen voor de geursituatie op basis van het geuronderzoek dat reeds is uitgevoerd
- gevolgen voor de verkeersveiligheid.

Evaluatie
Op grond van de Wet milieubeheer dient de gemeente de gevolgen van het plan onderzoeken. In verband hiermee wordt in dit plan-MER een eerste aanzet voor een evaluatieplan opgenomen.

4.3 Voornemen en scenario's

Bij de effectbeschrijving is het voorontwerp van het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt genomen. Dit wordt aangeduid als het voornemen.

Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwe intensieve veehouderijbedrijven of het toevoegen van nieuwe bouwvlakken voor grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven. Schaalvergroting van bedrijven is mogelijk. Daarbij is onderscheid gemaakt naar bedrijven tot 70 NGE en bedrijven vanaf 70 NGE, waarvan de laatst genoemde meer kunnen groeien dan de eerstgenoemde. Intensieve veehouderijen hebben slechts een beperkte uitbreidingsmogelijkheid.

Het voornemen
In paragraaf 4.1 is het voornemen in het bestemmingsplan beschreven.

Voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw geldt het volgende:
De bedrijven vanaf 70 NGE krijgen een bouwblok van 1,5 ha, met vrijstellingsbevoegdheid tot 2 ha. en wijzigingsbevoegdheid tot 3 ha. Dit betreft zo'n 50 - 60% van de agrarische bouwvlakken. Van de kleine bedrijven (40 - 50% van de bouwvlakken) wordt de huidige oppervlakte van het bouwperceel ongewijzigd vastgelegd, met uitbreidingsmogelijkheden tot 2 ha. De intensieve veehouderijen worden eveneens conform het huidige bouwvlak bestemd, waarbij maximaal 500 m^2 aan uitbreidingsruimte wordt geboden. In hoofdstuk 2 is reeds een analyse gemaakt van de trends en is aangetoond dat het aantal dieren in het gebied niet of nauwelijks kan groeien vanwege de grote mate van grond- en plaatsgebondenheid van de agrarische sector. De intensieve veehouderijen kunnen bovendien nauwelijks groeien, doordat geen mogelijkheid wordt geboden voor nieuwvestiging in het gebied. Daarmee is het uitgangspunt voor het bestemmingsplan dat het aantal dieren in de gemeente per saldo niet zal toenemen. Het bestemmingsplan maakt wel de vergroting van bouwvlakken mogelijk via afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden. Deze zijn bedoeld om de schaalvergroting in de agrarische sector mogelijk te maken. Schaalvergroting van het ene bedrijf zal namelijk gepaard gaan met het opheffen van een of meerdere andere bedrijven in verband met de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest (zie paragraaf 2.2.2.1). Daarmee is een maximaal-realistisch scenario geschetst, waarin per saldo geen toename van het aantal dieren in de gemeente plaatsvindt.

Eventuele aanvullende varianten, op basis van analyse achteraf
Op grond van de effectbeschrijving is een 'terugkoppeling' uitgevoerd op het voornemen. Belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu zijn voorzien van mogelijke maatregelen om de effecten te beperken. Voor weidevogels heeft dit geresulteerd in het schrappen van de mogelijkheden om in weidevogelgebieden een kwekerij op te starten. Daarmee zijn niet alle negatieve effecten voor weidevogels voorkomen, maar de effecten zijn wel beperkt. Deze maatregel is meegenomen in de beoordeling en daarbij ook beschreven.

Een andere maatregel betreft de archeologische verwachtingen. Hiervoor is aanbevolen bescherming van archeologische verwachtingswaarden in het bestemmingsplan te regelen. De gemeente werkt op dit moment aan een verdiepingsslag van de archeologische verwachtingskaart. De bedoeling is deze kaart te verwerken in het bestemmingsplan. Indien op basis van de verwachtingskaart dubbelbestemmingen worden opgenomen die de archeologische waarden beschermen wordt het effect op de archeologische verwachtingswaarden als neutraal (0) beoordeeld.

5 Effectbeschrijving

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) effecten beschreven van de realisatie van de voorgenomen activiteit. In tabel 5.1 wordt de relevante aspecten voor de besluitvorming weergegeven.

Tabel 5.1 Relevante aspecten

Hoofdaspect	Criteria
Natuur	
Natura 2000-gebieden	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden
Ecologische hoofdstructuur (excl. N2000-gebieden)	Mogelijk effect op de bestaande ecologische hoofdstructuur
	Mogelijke effecten door nieuwe ecologische hoofdstructuur
Overige natuurwaarden	Mogelijke effecten op weidevogelgebieden
	Mogelijke effecten op ganzenfoerageergebieden
	Mogelijke effecten op overige natuurwaarden binnen de gemeente Opsterland
Landschap en cultuurhistorie	
Landschappelijke waarden (verdeeld in 4 deelgebieden)	Effecten op geomorfologische en aardkundige waarden
	Effecten op landschappelijke structuren en elementen
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit
Cultuurhistorische waarden	Mogelijke effecten op beschermde archeologische waarden
	Mogelijke effecten op archeologische verwachtingswaarden
	Mogelijke effecten op beschermde cultuurhistorische waarden
Leefbaarheid	
	Geur
	Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij
	Verkeersveiligheid

Het voornemen zal geen of vrijwel geen gevolgen hebben voor overige milieuaspecten. Na de effectbeschrijving op de genoemde hoofdaspecten zal dit nader worden toegelicht.

De mogelijke effecten op de genoemde criteria zijn afgezet tegen de autonome ontwikkeling in het gebied (referentie) die in hoofdstuk 3 is beschreven. Met betrekking tot de ontwikkeling van de landbouw zijn (alleen) de bekende concrete plannen opgenomen in deze referentiesituatie. De invloed van ammoniakdepositie op de natuur wordt zowel beoordeeld ten opzichte van de huidige situatie als ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Bij de vergelijking en beoordeling zijn de scores uit tabel 5.2 gehanteerd.

Tabel 5.2 Gehanteerde scores

Score	Beschrijving
+ +	beoordeling positief in vergelijking met de referentiesituatie
+	beoordeling enigszins positief in vergelijking met de referentiesituatie
0	beoordeling neutraal in vergelijking met de referentiesituatie
-	beoordeling enigszins negatief in vergelijking met de referentiesituatie
- -	beoordeling negatief in vergelijking met de referentiesituatie

Voor onderwerpen, waarbij subtiele verschillen ten opzichte van de autonome ontwikkeling optreden, wordt ook de beoordeling 0/- en 0/+ gehanteerd.

5.2 Natuur

5.2.1 Natura 2000-gebieden

Verzuring en vermesting
De effecten op de Natura 2000-gebieden zijn in beeld gebracht in de passende beoordeling die als bijlage bij dit MER behoort (separate bijlage). Uit de passende beoordeling komt naar voren dat in alle Natura 2000-gebieden stikstofgevoelige habitattypen en -soorten voorkomen die in een overspannen stikstofsituatie verkeren. Dit geldt zowel voor de gebieden binnen de gemeentegrenzen van Opsterland als voor de gebieden daarbuiten. De zogenaamde kritische depositiewaarden (KDW) worden in alle onderzochte Natura 2000-gebieden overschreden door de achtergrondwaarden voor stikstofdepositie. Dat betekent dat in de referentiesituatie de stikstofbijdragen vanuit de verschillende bronnen, waaronder de agrarische sector, de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden aantast en de realisatie van de instandhoudingsdoelen van de stikstofgevoelige habitattypen en -soorten belemmert.

Het bestemmingsplan biedt verruimingsmogelijkheden aan bestaande agrarische bedrijven. De ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven zijn echter ook aan andere elementen van het landschap gebonden, zoals ruimte op de huiskavel (beweiding), ruimte voor mestafzet en productie van ruwvoeders. Daarbij is de hoeveelheid agrarische grond leidend voor de mogelijkheden. Deze hoeveelheid neemt niet toe in het bestemmingsplan ten opzichte van de huidige situatie. Een en ander is uitgebreid beschreven in paragraaf 2.2.2. Nieuwvestiging van zowel intensieve (ook niet ter plaatse van bestaande grond- en plaatsgebonden veehouderijen) en grond- en plaatsgebonden veehouderijen is in het bestemmingsplan niet toegestaan. Er wordt in het MER dan ook van uitgegaan dat per saldo geen toename van het aantal dieren zal optreden, ondanks de verruiming van de bouwmogelijkheden voor resterende grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijven.

Doordat het aantal dieren gelijk blijft, wordt geen toename van de uitstoot van ammoniak veroorzaakt en leidt het plan niet tot een toename van de stikstofdepositie (stand-still principe). Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden zijn dan ook niet aan de orde. Aanvullend zullen autonome daling van de stikstofdepositie en het toepassen van zogenaamde PAS-maatregelen de komende periode naar verwachting de stikstofsituatie in de natuurgebieden verbeteren en ontwikkelruimte voor de agrarische sector (en andere economische sectoren) gaan opleveren.

Vanuit de PAS wordt hiermee zowel ruimte voor verbetering van de situatie voor de natuur als ruimte voor economische ontwikkeling gecreëerd. De PAS-analyse voor Wijnjeterperschar (A&W ecologisch onderzoek, 2013) heeft aangetoond dat de ontwikkelruimte die beschikbaar komt door generieke maatregelen en herstelmaatregelen die vastgelegd worden in het beheerplan ruim voldoende is voor de ontwikkelbehoefte. Voor deze laatste is rekening gehouden met 2,5% economische groei. Dit betekent dat er bij vaststelling van de PAS en het beheerplan ook (enige) groei mogelijk is.

Overige effecten
Andere factoren dan stikstofdepositie, zoals oppervlakteverlies en verstoring (beweging, licht en geluid) als gevolg van uitbreiding van agrarische bedrijven, spelen bij voorbaat geen rol in de Natura 2000-gebieden buiten de gemeentegrenzen. Effecten als oppervlakteverlies en verstoring kunnen namelijk uitsluitend optreden door activiteiten in of op zeer korte afstand van Natura 2000-gebieden. De aard van het voornemen van het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland leidt tot de conclusie dat op de gebieden buiten de gemeentegrenzen geen effecten van oppervlakteverlies en verstoring plaatsvinden.

Voor de drie Natura 2000-gebieden binnen de gemeentegrenzen geldt dat geen agrarische bedrijven binnen de begrenzing van de Natura 2000-gebieden liggen. Uitbreiding van bouwvlakken leidt dan ook niet tot ruimtebeslag op de Natura 2000-gebieden. Effecten van geluid-, bewegings- en lichtverstoring voor habitatsoorten treden tot maximaal enkele honderden meters rondom de bron (bedrijven) op. Dit is alleen relevant van het gebied Van Oordt's Mersken, omdat in de andere gebieden geen natuurwaarden aangewezen zijn die verstoringsgevoelig zijn.

De afstand tussen de bedrijven en de begrenzing van het Natura 2000-gebied is zo groot dat effecten van geluid- en lichtverstoring niet leiden tot negatieve effecten op de gunstige staat van de instandhoudingsdoelen. Bovendien vormt infrastructuur een scheiding tussen de agrarische bedrijven en het Natura 2000-gebied. Significant negatieve effecten kunnen dan ook worden uitgesloten.

Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid voor recreatieve voorzieningen, waarbij wandel- en fietspaden gerealiseerd kunnen worden. Effecten die zouden kunnen optreden zijn verstoring door geluid, licht en beweging. Aangezien het gaat om routegebonden recreatie is het effect op de natuurwaarden zeer beperkt. In meerdere studies is uitgewezen dat, doordat de recreanten vaste lijnen volgt en passerende gebruikers van het gebied zijn, de fauna went aan de recreatieve activiteiten. De uitbreiding van kampeermogelijkheden ten opzichte van de huidige situatie is beperkt. Deze kampeermogelijkheden beperken zich tot het agrarische bouwvlak of in directe aansluiting daaraan.

Zowel de stikstofdepositie als de verstoringen door licht, geluid en beweging leiden niet tot significante effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in vergelijking met de huidige situatie (en de referentiesituatie[10]). De mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn dan ook als neutraal (0) beoordeeld.

Tabel 5.3 Beoordeling van de mogelijke effecten op Natura 2000

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden	0

5.2.2 De ecologische hoofdstructuur

De kerngebieden van de EHS en de gerealiseerde ecologische verbindingszones zijn in het algemeen gevoelig voor de waterkwaliteit en / of veranderingen in het grond -en oppervlaktewaterbeheer. Het bestemmingsplan biedt echter niet het kader voor ontwikkelingen die hier invloed op hebben. Er wordt geen wijziging van de agrarische structuur voorzien en de waterstructuur wordt in het bestemmingsplan expliciet bestemd, zodat geen demping van belangrijke watergangen kan plaatsvinden. Aandachtspunt betreft de grondwaterstanden ten behoeve van het agrarische gebruik en ten behoeve van de ecologische waarden. De grondwaterstanden worden op basis van de Keur van het waterschap bepaald (afhankelijk van de polderpeilen). Bij een eventuele wijziging van het agrarisch gebruik naar bijvoorbeeld akkerbouw zal een lagere grondwaterstand gevraagd worden. Een dergelijke wijziging ligt niet voor de hand gezien de trends in de landbouw, maar wordt in het bestemmingsplan ook niet uitgesloten. Voor de wijziging van polderpeilen wordt in de Keur geregeld. Het bestemmingsplan biedt hiervoor niet het kader. Lozing van stoffen op het oppervlaktewater die de waterkwaliteit beïnvloeden wordt in het bestemmingsplan niet geregeld, maar wordt op basis van landelijke regelgeving bepaald.

Gezien de ligging van de EHS-gebieden en het conserverende karakter van het bestemmingsplan is er geen of vrijwel geen (toename van) verstoring door licht en / of geluid te verwachten in deze gebieden. De agrarische bedrijven liggen buiten de EHS-gebieden en verstoring door licht en geluid vindt op vrij korte afstand van de bron plaats (max. enkele honderden meters). Doordat geen nieuwe agrarische bouwvlakken worden mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan worden geen extra bronnen toegevoegd. De vergroting van de bestaande bouwvlakken leidt niet of nauwelijks tot een toename van licht en geluid op de omgeving. Effecten op de bestaande natuurgebieden treden dan ook niet op.

De ecologische verbindingszone van het Koningsdiep, of it Alddjip, is nog niet gerealiseerd. Het gaat hier om een 'natte' verbinding, waarlangs belangrijke natuurgebieden zoals Van Oordt's Mersken, het Wijnjeterperschar en de Bakkeveense Duinen liggen. Uitvoering vindt plaats conform het Raamplan Landinrichting Koningsdiep (zie paragraaf 2.2.3) ter vervanging van 'nog om te vormen natuur'.

[10] In hoofdstuk 3 is beschreven dat de referentiesituatie gelijk is aan de huidige situatie.

Dit levert naar verwachting alleen maar een versterking op van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (in dit geval de natuurwaarden van een beekdal). Het voorgenomen bestemmingsplan borgt de realisatie van de EHS in het Koningsdiep die eerder door de provincie als EHS zijn begrensd. Enerzijds worden gebieden die ook in eigendom zijn van natuurbeherende instanties als natuur bestemd. Anderzijds biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om andere bestemmingen om te zetten in een natuurbestemming ten behoeve van de realisatie van de EHS. In het bestemmingsplan worden meer gronden bestemd als natuur, dan in het vigerende bestemmingsplan. Daarmee draagt het bestemmingsplan bij aan de realisatie van de EHS.

Het bestemmingsplan continueert de huidige situatie ten aanzien van de Wav gebieden. Intensieve veehouderijen mogen in het bestemmingsplan niet of zeer beperkt uitbreiden en er is een verbod op de vestiging van nieuwe veehouderijen. Uitgangspunt voor de ontwikkeling is dan ook dat het aantal dieren in de gemeente niet zal toenemen (zie ook paragraaf 2.2.2). Daarmee worden effecten van de depositie van stikstof op de Wav-gebieden uitgesloten. Er zijn dan ook geen modelberekeningen uitgevoerd met betrekking tot stikstofdepositie.

Effecten van recreatie zijn voor de ecologische hoofdstructuur gelijk aan de effecten op de Natura 2000-gebieden. Hoewel effecten zouden kunnen optreden door verstoring, doordat mensen de gebieden bezoeken is door het routegebonden karakter ervan het effect verwaarloosbaar klein.

Beoordeling
De mogelijke effecten op de bestaande ecologische hoofdstructuur als gevolg van de agrarische en recreatieve mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt worden op basis van de bovenstaande beschrijving als neutraal (0) beoordeeld. Het bestemmingsplan borgt ook de realisatie van het Raamplan Landinrichting Koningsdiep, waarmee een nieuwe robuuste ecologische verbindingszone wordt gecreëerd. De provincie heeft de EHS reeds begrensd, maar de borging in het bestemmingsplan leidt tot de mogelijkheden om de EHS verder te realiseren. Daarmee is het effect op nieuwe ecologische hoofdstructuur als enigszins positief (+) beoordeeld. In de onderstaande tabel is de beoordeling van de mogelijke effecten op de ecologische hoofdstructuur samengevat.

Tabel 5.4 Beoordeling van de mogelijke effecten op de ecologische hoofdstructuur

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Mogelijk effect op de bestaande ecologische hoofdstructuur	0
Mogelijke effecten door nieuwe ecologische hoofdstructuur	+

5.2.3 Overige natuurwaarden

Weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden
Mogelijke effecten
Weidevogelgebieden maken deels onderdeel uit van de EHS en liggen deels daarbuiten. In Opsterland liggen deze gebieden aan de westzijde van het plangebied (zie ook Figuur 3.3). Het realiseren van extra bebouwing en erfbeplanting kan leiden tot een verdichting van het landschap, wat negatieve effecten op de weidevogels kan hebben. Dit zelfde geldt voor de mogelijkheid om een agrarische bestemming om te zetten in de bestemming 'Agrarisch - Kwekerij', doordat in een kwekerij allerlei opgaande groene beplanting verbouwd wordt. Extra erfbeplanting biedt tevens extra nest- en schuilgelegenheid aan mogelijke predatoren van weidevogels zoals kraaien en marterachtigen. In de beplantingen van kwekerijen zal dit overigens beperkt zijn (veelal jongere planten), maar is dit niet geheel uit te sluiten.

In het weidevogelgebied komt slechts een gering aantal agrarische bedrijven voor. Het effect van ruimtebeslag als gevolg van uitbreiding van bouwvlakken is dan ook beperkt in vergelijking met de oppervlakte aan weidevogelgebied. Bovendien treedt alleen ruimtebeslag direct grenzend aan de bestaande agrarische bouwvlakken op, zodat geen nieuwe verdichting van het gebied optreedt.

Nieuwe agrarische bouwvlakken worden niet mogelijk gemaakt binnen het bestemmingsplan, zodat nieuwe verstoring van weidevogels door activiteiten op het agrarische bouwvlak niet mogelijk zijn. Onder het vigerende bestemmingsplan was het mogelijk overal in de gemeente een kwekerij te realiseren. Dit heeft slechts op zeer beperkte schaal plaatsgevonden. Het nieuwe bestemmingsplan beperkt de mogelijkheden voor het creëren van kwekerijen door deze een specifieke bestemming te geven en omzetting daarnaar te koppelen aan een wijzigingsplan. Bovendien is in het bestemmingsplan door middel van toetsingscriteria gewaarborgd dat de weidevogelgebieden vrij blijven van een grote hoeveelheid opgaand groen. Bij een aanvraag wordt getoetst in hoeverre bij nieuwe ontwikkelingen de kenmerken die van belang zijn voor het weidevogelgebied (en ganzenfoerageergebied) niet worden aangetast. Kwekerijen worden op deze manier alleen toegestaan (via afwijking) in gebieden met een gesloten landschap. Daarmee is een negatief effect door verdichting uit te sluiten, omdat de kenmerken van een kwekerij en andere agrarische bedrijfsvormen met een gesloten landschapskarakter niet passen bij de bestaande landschappelijke kenmerken van de weidevogel- en ganzenfoerageergebieden.

Naast habitatverlies kan verstoring door zicht, licht en geluid (zowel in de bouw- als gebruiksfase van grotere agrarische bouwblokken) nadelig zijn voor weidevogels. Als maat voor de verstoringsafstand van bebouwing in de vorm van boerderijen of verspreide laagbouw op gevoelige weidevogelsoorten als Grutto wordt doorgaans 250 meter aangehouden (zie A&W rapport 1016). Dichtheden van weidevogels worden negatief beïnvloed door lichtuitstraling, zoals is aangetoond langs verlichte wegen (zie A&W rapport 1016). Verstoring door licht kan een rol spelen rondom nieuwe stallen, vooral als hierbij gebruik gemaakt wordt van serrestallen en een langere periode van verlichting in verband met de melkproductie. De nieuwe serrestallen hebben een zeer open structuur, waar vanuit de (kunst)verlichting naar de omgeving verder uitstraalt dan vanuit de oudere meer dichte stallen.

Er worden nauwelijks negatieve gevolgen voor de functie als foerageergebied van ganzen verwacht. Ganzen zijn net als weidevogels afhankelijk van open gebieden. Toename in verstoring door zicht, (licht) en geluid in ganzenfoerageergebieden zal deze minder geschikt maken voor (grote) concentraties ganzen. Verwacht wordt echter dat de extra verstoring marginaal zal zijn, mede omdat er in het algemeen ruim voldoende foerageermogelijkheden zijn voor de ganzen. Het gedrag ten opzichte van wegen en bebouwing is erg wisselend, en de dieren foerageren overdag.

De recreatieve mogelijkheden van het toevoegen van routegebonden recreatie en recreatie in de vorm van Bêd & Brochje en kleinschalig kamperen leiden niet tot een effect op de weidevogels. De verblijfsrecreatieve mogelijkheden worden binnen het bouwvlak gerealiseerd, zodat slechts een beperkt aantal voorzieningen gerealiseerd kunnen worden, gekoppeld aan de bestaande bouwvlakken. Voor de routegebonden recreatie geldt - evenals voor de effecten op de Natura 2000-gebieden en de EHS dat slechts een beperkt effect te verwachten is.

Beoordeling
Het voorgenomen bestemmingsplan bevat geen voorstellen voor functieverandering van het agrarisch gebied. Daardoor zijn er geen directe gevolgen zoals verlies van oppervlakte. Zoals uit het voorgaande blijkt, kunnen er slechts beperkt gevolgen zijn voor de geschiktheid van de percelen ten opzichte van de referentiesituatie (die gelijk is aan de huidige situatie). De effecten van verstoring door licht zijn niet geheel uit te sluiten. Het mogelijke effect op weidevogels wordt als enigszins negatief (-) beoordeeld ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
De beschreven effecten kunnen ook optreden indien het bestemmingsplan niet wordt herzien. Het vigerende bestemmingsplan voorziet namelijk niet in een stelsel van omgevingsvergunningen voor activiteiten als draineren, diepploegen, beperkte egalisaties en scheuren van grasland. Het realiseren van kwekerijen is in het vigerende bestemmingsplan zelfs groter dan in het nieuwe bestemmingsplan.

Voor de ganzenfoerageergebieden wordt het effect als enigszins negatief (-) beoordeeld. Er zijn ruim voldoende foerageermogelijkheden voor de ganzen, het gedrag ten opzichte van wegen en bebouwing is erg wisselend en de dieren foerageren overdag (geen effect van licht). De potentiële verdichting als gevolg van de mogelijke omzetting naar een kwekerij is door een wijziging ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan meer beperkt geworden.

Tabel 5.5 Beoordeling weidevogels en ganzenfoerageergebied

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Mogelijke effecten op weidevogelgebieden	-
Mogelijke effecten op ganzenfoerageergebieden	-

Overige natuurwaarden

Vleermuizen

Indien schaalvergroting tot gevolg heeft dat opgaande lijnelementen in het buitengebied als houtwallen en singels doorbroken of zelfs weggehaald worden dan kan dit een barrière vormen voor eventueel aanwezige vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen. Openingen tussen opgaande lijnbeplantingen die breder zijn dan een gangbare buitenweg tot het geheel weghalen van langs percelen gelegen houtwallen en singels kan er voor zorgen dat de functionaliteit van foerageer- en/of vliegroutes van vleermuizen zodanig aangetast wordt dat vleermuizen het gebied niet meer kunnen gebruiken. De gunstige staat van instandhouding van (lokale) populaties van de aanwezige soorten kan dan negatief beïnvloed worden. Op de landschapskaarten die bij het bestemmingsplan behoren zijn de houtwallen aangeduid. Ook de landschappelijke aspecten worden daarin in de afweging meegenomen. De uitvoering van de regeling voor het instandhouden van de houtwallen ligt in eerste instantie bij de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Indien de APV of de Boswet niet van toepassing zijn gelden de landschapskaarten bij het bestemmingsplan als toetsingskader op basis waarvan al dan niet een omgevingsvergunning wordt afgegeven voor het kappen opgaand groen uit de houtwallen.

Voor de strikt beschermde vleermuissoorten (op grond van Bijlage IV Habitatrichtlijn) wordt een beschermingsregime toegepast, waarbinnen - afhankelijk van de habitatfunctie - er naast mitigerende maatregelen ook compensatie van verblijfplaatsen moet plaatsvinden. Het bestemmingsplan leidt niet tot directe aantasting van houtwallen. Bij de uitwerking van plannen dient per vergunning bekeken te worden in hoeverre in dat concrete geval vleermuizen aanwezig zijn en foerageerroutes hebben die door het plan mogelijk aangetast worden. Het plangebied van dit bestemmingsplan biedt volop mogelijkheden om de mitigatie en eventuele compensatie te realiseren.

Extra lichtuitstraling afkomstig van grotere agrarische bouwblokken (bijv. van nieuwgebouwde open veestallen) zal voor een aantal vleermuissoorten een negatief effect kunnen hebben indien licht uitstraalt op bestaande vliegroutes en foerageergebieden. Aangezien het plan de realisatie van deze stallen mogelijk maakt en geen regelingen gelden ten aanzien van lichtuitstraling kunnen als gevolg van de bouw van nieuwe stallen daarom effecten op de vlieg- en foerageerroutes optreden. Opgemerkt moet worden dat dit in de referentiesituatie eveneens mogelijk is. Geluidshinder zal door de bedrijfsontwikkeling niet veel meer dan het huidige reguliere niveau bedragen op grond waarvan geen effecten optreden.

Vogels

Indien schaalvergroting ten koste gaat van houtwallen en singels zijn negatieve effecten op roofvogels en uilen (Steenuil, Ransuil, Kerkuil), die talrijk in het agrarische gebied voorkomen, niet op voorhand uitgesloten. Nesten van deze soorten zijn op grond van de Flora- en faunawet jaarrond beschermd.

Naast deze negatieve effecten kunnen er ook positieve effecten optreden voor vogels bij nieuwbouw van open stallen (mussen, zwaluwen) en extra erfbeplanting. Deze nieuwe stallen en erfbeplanting kunnen dienen als geschikte nestgelegenheid.

Overige fauna

Voor tabel 2 soorten als de steenmarter is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig, indien gewerkt wordt conform een goedgekeurde Gedragscode.
Met name goed ontwikkelde houtwallen kunnen op zich een waardevol ecosysteem vormen, met een relatief grotere diversiteit in vegetatie. Hoewel het in het algemeen niet gaat om (zeer) waardevolle of strikt beschermde soorten, kan achteruitgang wel als een verlies van natuurwaarden worden beschouwd.

Daarbij moet verder de kanttekening worden gemaakt dat de aanwezigheid van enkele exemplaren van bijvoorbeeld de ringslang, vanwege de beschutting die zo'n houtwal hen biedt, niet helemaal is uit te sluiten. Rond boerderijen zijn soorten van deze beschermde groep amfibieën en reptielen verder niet te verwachten (misschien met uitzondering van de Rugstreeppad) en kunnen negatieve effecten daar op deze soortgroep worden uitgesloten. Wel kunnen als gevolg van de uitbreiding van bouwvlakken door het dempen of verleggen van watergangen negatieve effecten optreden op algemeen beschermde soorten amfibieën. Hiervoor geldt dat conform de zorgplicht uit de Flora- en Faunawet schade aan de soorten zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Er geldt geen ontheffingsverplichting voor deze soorten.
Mochten er strikt beschermde soorten zoals de Rugstreeppad of Ringslang in het geding zijn (bijlage 3 F&F-wet) dan dient er een ontheffingsaanvraag te worden gedaan, indien er een negatief effect optreedt. Ook hier gelden beoordelingscriteria op grond van de wettelijke regeling uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Licht en geluidshinder hebben geen effect op deze soortgroepen.

Flora
In het buitengebied komen enkele tabel 2 beschermde soorten voor. De biotopen die daaraan gekoppeld zijn komen weinig in het agrarische buitengebied voor. Indien aangetroffen kunnen deze planten conform een goedgekeurde Gedragscode flora- en faunawet worden verplaatst naar een eveneens geschikte groeiplaats in de omgeving. Beschermde soorten zullen dus geen belemmering vormen voor het bestemmingsplan.

Planten met de status van Rode Lijst-soort zijn niet wettelijk beschermd en vormen ook geen knelpunt.

Beoordeling
Voor de meeste voorkomende soorten flora en fauna heeft het bestemmingsplan geen negatief effect. Het betreft een voornamelijk conserverend bestemmingsplan, waarbij weliswaar bouwruimte wordt geboden, maar deze bouwruimte leidt niet tot een invulling van alle agrarische bouwpercelen met een maximale hoeveelheid aan gebouwen.

Op de verschillende soortgroepen die op en rond het erf voorkomen (mussen, vleermuizen, steenmarter, uilen, e.d.) kan verruiming van de bouwkavel een negatief effect hebben. Schaalvergroting die ten koste gaat van houtwallen en bomensingels, kan een negatief effect hebben op nesten van roofvogels en uilen - deze zijn jaarrond beschermd - en eventueel op de ringslang. Behoud van houtwallen is niet geregeld in het bestemmingsplan. Daarom is verlies van verbindingsroutes voor vleermuizen en leefgebieden voor bijvoorbeeld vogels en de ringslang niet geheel uit te sluiten.

Het effect van het voorgenomen bestemmingsplan op de natuurwaarden wordt als enigszins negatief (-) beoordeeld, omdat zeker niet op alle plekken de houtwallen zullen verdwijnen en veel natuurwaarden ongemoeid blijven door het conserverende karakter van het plan.

In de onderstaande tabel is de beoordeling op 'overige natuurwaarden' samengevat.

Tabel 5.6 Beoordeling overige natuurwaarden

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Mogelijke effecten op overige natuurwaarden binnen de gemeente Opsterland	-

5.3 Landschap en cultuurhistorie

5.3.1 Algemeen

De effectbeschrijving van het aspect landschap en cultuurhistorie heeft als vertrekpunt de beschreven landschappelijke en cultuurhistorische waarden waarin ook integraal de aardkundige en archeologische waarden zijn opgenomen (zie paragraaf 3.3 en separate bijlage). Bij de effectbeschrijving is voor landschap uitgegaan van de criteria aardkundige waarden, landschappelijke structuren en elementen en ruimtelijk visuele kwaliteit, en voor cultuurhistorie van beschermde archeologische waarden, archeologische verwachtingswaarde en beschermde cultuurhistorische waarden. De niet beschermde cultuurhistorische waarden bestaan voornamelijk uit de historisch-geografische waarden. Deze komen overeen met de landschappelijke waarden, omdat de landschappelijke waarden van het gebied juist door de ontwikkelingsgeschiedenis bepaald zijn. Om overlap in de beoordeling te voorkomen is ervoor gekozen deze waarden onder de landschappelijke waarden te beoordelen.

Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan is aansluiting gezocht bij het cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland. Er wordt aangesloten bij het advies zoals dit is opgenomen in het onderzoek (zowel vanuit Grutsk als aanvullend vanuit het onderzoek). Het advies is derhalve in onderstaande teksten overgenomen. Voor de effectbeoordeling op landschap is aangesloten bij de gebiedindeling zoals benoemd in paragraaf 3.3. De effectbeoordeling voor cultuurhistorie is integraal en gebiedsdekkend.

5.3.2 Effectbeoordeling landschap

De in het cultuurhistorische onderzoek opgenomen adviezen zijn in het bestemmingsplan verankerd door het onderzoek een-op-een aan het bestemmingsplan te koppelen. In de bestemmingsomschrijvingen zijn ingrepen in het landschap door bouw of door andere activiteiten gekoppeld aan een toetsing aan de adviezen uit het cultuurhistorische onderzoek. Hiermee is op planniveau een eenduidige regeling opgenomen, die op individueel niveau uitgewerkt wordt. De toetsing aan de kaart kan leiden tot aanpassingen aan plannen die in het kader van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden. In het onderstaande wordt per landschapstype aangegeven welke cultuurhistorische waarden van belang zijn en op welke wijze het bestemmingsplan daaraan invulling geeft.

In het cultuurhistorisch onderzoek van de gemeente Opsterland is een uitgebreid advies opgenomen per deelgebied en beschreven waarde. Deze adviezen worden betrokken bij concrete aanvragen voor ontwikkelingen. Daarmee wordt het cultuurhistorische belang gewaarborgd, omdat de adviezen als randvoorwaarden gelden voor de ontwikkelingen die kunnen plaatsvinden.

Geomorfologische en aardkundige waarden
Binnen de gemeentegrenzen zijn diverse aardkundig waardevolle gebieden aangewezen. In het cultuurhistorische onderzoek is geadviseerd om binnen deze gebieden het reliëf te behouden en egalisatie zo veel mogelijk tegen te gaan. Daarnaast wordt ook geadviseerd om het natuurlijke reliëf van het beekdal en de dekzandrug te behouden, alsmede dobben en vuursteenplaatsen (zie tevens Figuur 3.7 voor locatie). In het nieuwe bestemmingsplan is hier invulling aan gegeven door de aanwezige dobben en pingoruïnes te bestemmen als natuur. Op deze wijze blijven de bijzondere waarden beschermd. De overige aardkundig waardevolle gebieden worden beschermd door middel van een dubbelbestemming "Waarde - Cultuurhistorie" met daaraan gekoppeld een vergunningensysteem voor egaliseren, diepploegen en vergelijkbare ingrepen in de bodem. Op basis hiervan kan gesteld worden dat de effecten op geomorfologische en aardkundige waarden neutraal (0) zijn.

Landschappelijke structuren en elementen
De belangrijke landschappelijke structuren en elementen in de vier deelgebieden zijn in paragraaf 3.3.3 en de separate bijlage beschreven. De waarden zijn specifiek aangegeven voor de verschillende deelgebieden.

Als gevolg van de mogelijkheid in het bestemmingsplan om bouwvlakken te vergroten en ontwikkelingen mogelijk te maken zoals kleinschalige recreatie (bêd en brochje, kleinschalig kamperen of lichte horeca) en wijzigingen aan woningen, bestaat de kans dat bestaande structuren in beperkte mate worden aangetast. Het gaat dan bijvoorbeeld om het deels verdwijnen van de oorspronkelijke verkaveling. De structuren blijven echter op hoofdlijnen wel gehandhaafd, bovendien wordt op basis van het advies er voor gekozen om (bijvoorbeeld):

- Geen nieuwe ontsluitingswegen te realiseren in het beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap om zo verdere versnippering van de structuur te voorkomen;
- Mudjip niet verder te kanaliseren;
- Zowel de restanten van de natuurlijke loop van de beek als de gekanaliseerde delen (incl. kunstwerken) te behouden;
- Bestaande bebouwingslinten te behouden (en bij vernieuwing ook rekening te houden met korrel en maat en doorzichten conform het cultuurhistorisch onderzoek)
- Bij nieuwe ontwikkelingen rekening houden met de oorspronkelijke verkavelingsstructuren
- bebouwingslinten in de hoogveenontginningen en de veenpolders te behouden
- dijken en cultuurhistorische vaarten te behouden
- kenmerken van de werkverschaffingsprojecten te behouden als kenmerken die verwijzen naar de sociale cultuurhistorie van het gebied.

Doordat specifieke richtlijnen en adviezen zijn opgenomen voor specifieke gebieden, is het mogelijk maatwerk te leveren. Bovendien zijn de randvoorwaarden duidelijk opgenomen als onderdeel van het bestemmingsplan. Het effect is samengevat neutraal beoordeeld (0).

Ruimtelijk visuele kwaliteit
Een belangrijke ruimtelijke visuele kwaliteit van de beekdalen betreft de openheid. Daarnaast zijn in buitengebied Beetsterzwaag scherpe contrasten aanwezig tussen het visueel open en gesloten gebied en scherpe randen van de landgoederenzone. In het bestemmingsplan is het wel mogelijk om bouwblokken in de beekdalen te vergroten waardoor er sprake is van een verdichting. De visuele relatie tussen de lintbebouwing en het landschap daaromheen wordt daarnaast ook verder beperkt doordat doorzichten verder kunnen verdwijnen. Nieuwbouw van woningen of agrarische bedrijven is echter niet toegestaan, waardoor de verdichting beperkt is. Het effect is enigszins negatief (-) beoordeeld.

Een belangrijke ruimtelijke visuele kwaliteit van het hoogveenontginningengebied is het overwegend open karakter van de hoogveenontginningen en het onderscheid tussen dit open gebied en de dichte bebouwingslinten. Geadviseerd wordt dit open landschap van ontginningen zichtbaar te houden en verdichting van boomsingels te vermijden. In het bestemmingsplan is het wel mogelijk om bouwblokken in het open landbouwgebied te vergroten. Gezien het grond- en plaatsgebonden karakter van de agrarische sector zal een beperkt aantal bouwvlakken vergroot worden. Als gevolg van deze verdichting is er wel sprake van een enigszins (0/-) negatief effect op de ruimtelijke visuele kwaliteit van het hoogveenontginningengebied. Deze verdichting is beperkt, omdat het gaat om vergroting van bouwvlakken, maar geen nieuwe bouwvlakken toegevoegd kunnen worden. De verdichting vindt daarom in de directe omgeving van bestaande bebouwing plaats.

Een belangrijke ruimtelijke visuele kwaliteit van de veenpolders is de transparantie van de lintbebouwing en de kenmerkende openheid van de veenpolders. In het bestemmingsplan is het wel mogelijk om bouwblokken in de open veenpolders te vergroten. Tevens worden er geen groenstructuren (bijvoorbeeld langs de A7) verwijderd. Als gevolg van de mogelijkheid tot beperkte verdichting is er wel sprake van een enigszins (0/-) negatief effect op de ruimtelijke visuele kwaliteit van de veenpolders.

De ruimtelijke visuele kwaliteit van het jonge veen- en heideontginningengebied is beperkt. Alleen in werkverschaffingsproject Mandeveld wordt geadviseerd om het scherpe contrast tussen de openheid van het landbouwgebied met de bosrand langs de verstuivingen vast te houden. Het effect is neutraal beoordeeld (0).

Bovenstaande resulteert samengevat in de volgende beoordeling voor Beekdal- en dekzandrug cultuurlandschap.

Tabel 5.7 Boordeling van de mogelijke effecten cultuurhistorische waarden

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Effecten op geomorfologische en aardkundige waarden	0
Effecten op landschappelijke structuren en elementen	0
Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit beekdalen	-
Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit hoogveenontginning	0/-
Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit veenpolders	0/-
Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit jonge veen- en heideontginningengebieden	0

5.3.3 Effectbeoordeling cultuurhistorie

Onder de effectbeoordeling voor cultuurhistorie worden zowel archeologische, historisch-geografische als historisch-bouwkundige waarden beschreven. De effectbeoordeling wordt verdeeld in een beoordeling van de effecten op beschermde archeologische waarden, archeologische verwachtingswaarden en beschermde cultuurhistorische waarden. Voor de aanwezigheid van waarden wordt verwezen naar de figuren Figuur 3.8, Figuur 3.9, Figuur 3.10 en Figuur 3.19. De effectbeoordeling heeft betrekking op het gehele plangebied en is integraal uitgevoerd.

Overige (niet-beschermde) cultuurhistorische waarden binnen de gemeente Opsterland betreffen zaken zoals oorspronkelijke verkaveling, dijkenpatroon, wegen, vaarten en sloten en waterwerken. Ook de samenhang tussen de waarden is hierbij van belang. Aangezien de effectbeoordeling voor landschap grote overlap vertoont met een effectbeoordeling voor niet beschermde cultuurhistorische waarden worden deze waarden hier niet opnieuw beoordeeld. De beoordeling van de landschappelijke waarden geldt ook als beoordeling van de niet-beschermde cultuurhistorische waarden.

Effect op beschermde archeologische monumenten
Binnen de gemeente Opsterland bevinden zich diverse archeologische beschermde waarden in de vorm van AMK terreinen (Archeologische monumenten). Ze zijn weergegeven op Figuur 3.8 en Figuur 3.9. De gebieden bevatten resten uit de bronstijd en eerder. In het bestemmingsplannen worden de gebieden bestemd met dubbelbestemming archeologisch waardevol gebied. Effecten op beschermde archeologische waarden kunnen derhalve worden uitgesloten. Het effect is neutraal beoordeeld (0).

Effect op archeologische verwachtingswaarden
Op de archeologische kaarten is tevens zichtbaar gemaakt wat de verwachting is dat archeologische vondsten worden aangetroffen. Bij een grote kans op het aantreffen van archeologische vondsten wordt geadviseerd nader archeologisch onderzoek te doen. In het bestemmingsplan wordt geen verplichting gesteld om archeologisch onderzoek uit te voeren ter hoogte van gebieden met verwachte archeologische waarden. Effect kunnen derhalve niet worden uitgesloten en zijn negatief beoordeeld (- -). In samenwerking met de provincie Fryslân wordt een verdiepingsslag gemaakt van de archeologische verwachtingskaart. Deze wordt in een latere fase aan het bestemmingsplan gekoppeld.

Effect op beschermde cultuurhistorische waarden
Binnen het plangebied bevinden zich diverse beschermde cultuurhistorische waarden. In Figuur 3.19 is zichtbaar dat hier binnen de gemeente onderscheid kan worden gemaakt tussen beschermde rijksmonumenten (Beschermd in het kader van de Monumentenwet), beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde buitenplaatsen/landgoederen. Deze beschermde waarden zijn door middel van andere wetgeving beschermd. Het bestemmingsplan voegt aan deze bescherming niets toe. Omgevingsvergunningen voor het bouwen moeten voor deze panden ook getoetst worden aan de historisch-bouwkundige waarden. Dit is door middel van de Monumentenwet/monumentenverordening en de Wabo geborgd. Bovendien leidt het bestemmingsplan niet tot wijzigingen voor deze panden en gebieden.

Aantasting wordt derhalve niet verwacht. Wel dient goed te worden nagegaan in hoeverre mogelijkerwijs sprake kan zijn van effecten op de ensemblewaarden. Het effect is neutraal beoordeeld (0).

Bovenstaande resulteert samengevat in de volgende beoordeling voor de effecten op cultuurhistorie.

Tabel 5.8 Beoordeling van de mogelijke effecten op archeologische en beschermde cultuurhistorische waarden

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Effecten op beschermde archeologische waarden	0
Effecten op archeologische verwachtingswaarden	- -*
Effecten op beschermde cultuurhistorische waarden	0

* De verdiepingsslag die gemaakt wordt kan mogelijk leiden tot een gewijzigde beoordeling, omdat daarmee de archeologische verwachtingswaarden geborgd worden in het bestemmingsplan.

5.4 Leefbaarheid en gezondheid

Uitbreiding van de agrarische bedrijven zou lokaal milieuhygiënische knelpunten kunnen opleveren in verband met de ligging ten opzichte van woningen. In het kader van het voorgenomen bestemmingsplan is in dit verband met name de afstand tot woningen van belang. Bij uitbreiding van intensieve bedrijven wordt getoetst aan de geldende milieuwetgeving. Hierdoor worden gevolgen met betrekking tot geluid en geur tegengegaan. Verder dient bedacht te worden dat de mogelijke uitbreiding alleen de (21) reeds bestaande intensieve bedrijven betreft. De bedrijven liggen verspreid in het gebied. Hierdoor is er geen sprake van cumulatie van geur.

Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat het voorgenomen bestemmingsplan geen negatieve gevolgen zal hebben voor de effecten geur en geluid.

Met het oog op de mogelijke gevolgen voor de gezondheid van omwonenden is met name de uitbreidingsmogelijkheid van de intensieve veehouderij een belangrijk punt van aandacht. Vooral in gebieden met een concentratie van de intensieve veehouderij zouden er voor bepaalde risicogroepen negatieve effecten kunnen zijn. In Opsterland gaat het in het kader van het voorgenomen bestemmingsplan echter alleen om zeer beperkte uitbreiding van de 21 bestaande bedrijven. Hiervan wordt geen negatief effect verwacht.

Een vraagpunt is nog wel, of de ontwikkeling van de veehouderij (ook de grond- en plaatsgebonden veehouderij) kan leiden tot een duidelijke toename van verkeer en vervoer op plattelandswegen. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn, als er meer collectieve of grootschaliger systemen van mestopslag- en bewerking of van voeropslag worden ontwikkeld. Dit zou een negatief effect kunnen hebben voor de verkeersveiligheid, met name voor fietsers (schoolgaande kinderen). De meer collectieve systemen kunnen in het bestemmingsplan niet worden geregeld, voor zover deze worden opgezet vanuit verschillende agrarische bouwvlakken.

In de onderstaande tabel is de beoordeling van de mogelijke effecten samengevat.

Tabel 5.9 Beoordeling van de mogelijke effecten leefbaarheid en gezondheid

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Geur	0
Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij	0
Verkeersveiligheid	- *)

*): bij duidelijke toename van transporten in verband met veehouderij

5.5 Overige thema's

Bodem en water
In het voorgaande is reeds naar voren gekomen dat het bestemmingsplan niet het kader biedt voor ontwikkelingen die invloed hebben op de waterkwaliteit en leiden tot veranderingen in het grond- en oppervlaktewaterbeheer. Bij de beschrijving van mogelijke effecten op de natuur is wel aan de orde geweest of eventuele lokale veranderingen in de bodem of de ontwatering van percelen, gevolgen kunnen hebben. Bij het onderwerp landschap zijn bodemkundige en geomorfologische waarden mede in beschouwing genomen, zij maken deel uit van de kernwaarden. Andere gevolgen dan de gevolgen die mee in beschouwing zijn genomen, worden niet verwacht.

Externe veiligheid
Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven, zal het voorgenomen bestemmingsplan geen gevolgen hebben voor de situatie met betrekking tot externe veiligheid.

Geluid
Het voorgenomen bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die een aanmerkelijke invloed zullen hebben op de geluidbelasting van de omgeving.

Kans op lichthinder
De mogelijke ontwikkeling van meer open stallen kan met name gevolgen hebben voor de zichtbaarheid van lichtbronnen (verlichte stallen) in het landelijk gebied. De stal of open gevel zal van grote afstand als een verlicht vlak zichtbaar zijn en daardoor de beleving van het nachtelijk duister negatief beïnvloeden. In open gebieden kan het hierbij gaan om afstanden van enkele kilometers. Indien het aantal open stallen toeneemt, zal dit dus een negatief effect kunnen hebben op de belevingswaarde van het nachtelijk duister in het landelijk gebied. Zonder maatregelen om de lichtuitstraling te beperken, zal bovendien een grote lichtuitstraling naar de omgeving plaatsvinden, die effect kan hebben op natuur (zie paragraaf 5.2) en op mensen. Overigens kunnen in de referentiesituatie deze effecten eveneens optreden. Vergroting van de bouwmogelijkheden leidt echter tot een mogelijk groter geveloppervlak dat zichtbaar is. Het effect op de belevingswaarde van het landelijk gebied bij nacht wordt als enigszins negatief (-) beoordeeld.

Tabel 5.10 beoordeling van de mogelijke effecten lichthinder

Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Belevingswaarde landelijk gebied bij nacht	-

6 Vergelijking en conclusies

6.1 Overzicht scores

In de onderstaande tabel zijn de scores per (hoofd-)aspect samengevoegd in één overzichtstabel. In de navolgende paragrafen wordt de tabel per hoofdaspect samenvattend toegelicht. Gekoppeld daaraan worden, indien van toepassing, aanbevelingen gegeven voor het beperken van effecten. Deze aanbevelingen kunnen gevolgen hebben voor het voorgenomen bestemmingsplan.

Tabel 6.1 Overzichtstabel effectbeoordeling

Hoofdaspect	Criterium	Beoordeling effect van het voornemen
Natura 2000	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden	0
Ecologische Hoofdstructuur (excl. N2000-gebieden)	Mogelijk effect op de bestaande ecologische hoofdstructuur	0
	Mogelijke effecten door nieuwe ecologische hoofdstructuur	+
overige natuurwaarden	Mogelijke effecten op weidevogelgebieden	-
	Mogelijke effecten op ganzenfoerageergebieden	-
	Mogelijke effecten op overige natuurwaarden binnen de gemeente Opsterland	-
Landschappelijke waarden	Effecten op geomorfologische en aardkundige waarden	0
	Effecten op landschappelijke structuren en elementen	0
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit beekdalen	-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Hoogveenontginningen	0/-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Veenpolders	0/-
	Effecten op ruimtelijke visuele kwaliteit Jonge veen- en heideontginningen	0
Cultuurhistorische waarden	Effecten op beschermde archeologische waarden	0
	Effecten op archeologische verwachtingswaarden	- -
	Effecten op beschermde cultuurhistorische waarden	0
Leefbaarheid en gezondheid	Geur	0
	Gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij	0
	Verkeersveiligheid	- *)
Overige aspecten	Belevingswaarde landelijk gebied bij nacht	-

*): bij duidelijke toename van transporten in verband met veehouderij

6.2 Conclusies en aanbevelingen

6.2.1 Natuur

Natura 2000-gebieden

Verzuring en vermesting

Het voornemen leidt per saldo niet tot een toename van het aantal dieren binnen de gemeente. Het bestemmingsplan zelf bevat bouwmogelijkheden, maar de andere randvoorwaarden voor het laten groeien van de bedrijven leidt ertoe dat het houden van meer dieren niet past in het gebied. Gedacht moet dan worden aan de ruimte op de huiskavel (beweiding), mogelijkheden voor mestafzet en de productie van ruwvoeder. Voor deze zaken is voldoende ruimte nodig. De hoeveelheid ruimte voor deze agrarische activiteiten neemt niet toe in het bestemmingsplan, zodat daaruit de beperking van de groei van het aantal dieren voortkomt. Dit blijkt ook uit de ontwikkeling van het aantal dieren in de afgelopen 10 jaar.

Aangezien het aantal dieren binnen de gemeente niet toeneemt, neemt ook de stikstofuitstoot niet toe. Andere activiteiten die in het bestemmingsplan mogelijk zijn, leiden evenmin tot een toename van de stikstofuitstoot. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied in de vorm van verzuring en vermesting uitgesloten.

Overige effecten
Ook effecten van licht, geluid en beweging zijn niet aan de orde. De afstand tussen de agrarische bedrijven die een groter bouwvlak kunnen krijgen en waarop recreatieve activiteiten kunnen plaatsvinden zijn te groot om effect te hebben op de soorten die gevoelig zijn voor deze vormen van verstoring.

Opmerking
In de praktijk zal in Opsterland als geheel (per saldo) geen toename plaatsvinden van het aantal dieren, maar zullen bepaalde bedrijven stoppen en andere bedrijven groeien. Deze schaalvergroting leidt tot een wijziging in de stikstofsituatie, waarmee bij de vergunningverlening op grond van de natuurbeschermingswet rekening gehouden zal worden. In dit kader wordt ervoor gezorgd dat significante gevolgen van een uitbreiding worden voorkomen.

Er wordt gewerkt aan de totstandkoming van de PAS. In de passende beoordeling en de beschrijving in paragraaf 5.2.1 van dit MER is hierover informatie opgenomen. Bij inwerkingtreding van de PAS (naar verwachting begin 2014) zal meer ruimte beschikbaar komen voor de groei van agrarische bedrijven.

Overige gebieden en natuurwaarden
Effecten
Ten aanzien van de EHS (buiten de Natura 2000-gebieden) is onderscheid gemaakt tussen effecten op de bestaande EHS en effecten van de nieuwe EHS. Gezien de stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren, worden effecten van stikstofdepositie op Wav-gebieden uitgesloten. Het voornemen heeft verder geen effecten op de wezenlijke kenmerken van de EHS gebieden, die veelal als 'Natuur' zijn bestemd. Voor het Koningsdiep geldt het 'Raamplan Landinrichting'. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden gecreëerd om dit Raamplan verder uitwerking te geven. Daarmee is er een positief effect ten aanzien van de nieuwe EHS.

Cultuurtechnische maatregelen op de percelen ten behoeve van het agrarisch gebruik kunnen in principe gevolgen hebben voor de geschiktheid van gebieden voor weidevogels, bijvoorbeeld door lagere grondwaterstanden, verdichting van de bodem of vervanging van grasland door een opgaand gewas zoals maïs. Bij uitbreiding van agrarische bouwblokken zou opgaande beplanting 'op kunnen schuiven' in de richting van het open weidevogelgebied[11]. Ook dit kan een enigszins negatief gevolg hebben voor de betekenis van het gebied voor weidevogels. De ganzen lijken minder gevoelig voor storing door licht, geluid en beweging.

Effect op overige natuurwaarden (flora en fauna) is niet uit te sluiten, omdat diverse soorten flora en fauna in het gebied voorkomen. Gezien de beperkte omvang van de ontwikkelingen wordt het effect als beperkt ingeschat. Met name het potentieel verloren gaan van nestgelegenheden voor vogels en andere fauna en foerageerroutes voor vleermuizen leiden tot een enigszins negatief mogelijk effect.

Mochten er aanwijzingen zijn dat zich vleermuizen op het terrein bevinden, dan moet nader onderzoek uitwijzen welke soorten in het geding zijn en welke functie het agrarische bedrijf in kwestie voor die soort vervult. Een ontheffingsaanvraag is altijd aan de orde. Ontheffingsgronden zijn dwingende reden van groot openbaar belang, geen beschikbare alternatieven voor de voorgestane ontwikkeling en compensatie. Indien dit kan worden aangetoond zijn er geen belemmeringen vanuit de flora- en faunawet te verwachten.

[11] In eerste instantie konden in het weidevogelgebied ook kwekerijen gevestigd worden. In het ontwerpbestemmingsplan is deze mogelijkheid geschrapt, zodat het open karakter van het weidegebied beter beschermd is.

Aanbevelingen
Op grond van het voorgaande wordt aanbevolen bij uitbreiding van agrarische bouwblokken opgaande beplanting aan de kant van het open weidevogelgebied zoveel mogelijk te beperken. In het bestemmingsplan wordt hieraan uitvoering gegeven door aan wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden het toetsingscriterium te verbinden dat geen onevenredige afbreuk gedaan mag worden aan de natuurlijke en landschappelijke waarden. Hiermee wordt bewerkstelligd dat agrarische bedrijfsvormen die potentieel leiden tot verdichting van het landschap slechts gerealiseerd kunnen worden in gesloten landschappen. Aangezien echter de potentiële verstoring door licht blijft bestaan blijft de beoordeling voor de weidevogels enigszins negatief (-).

6.2.2 Landschap en cultuurhistorie

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn geïnventariseerd ten behoeve van het bestemmingsplan. Daarbij is een verdeling in vier landschapstypen aangehouden. De landschappelijke waarden hangen sterk samen met de historisch-geografische waarden, zodat de beoordeling van de landschappelijke waarden ook die van de historisch-geografische waarden vertegenwoordigt. Voor geen van de vier landschappen leidt het voorgenomen plan tot aantasting van de aardkundige waarden. De effecten op landschappelijke structuren en elementen leiden eveneens niet tot negatieve effecten door de verankering van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan. De ruimtelijk visuele kwaliteit wordt alleen bij de jonge veen- en heideontginningen niet aangetast en leidt bij de beekdal- en dekzandontginningen tot de grootste potentiële aantasting. Een en ander is sterk afhankelijk van de wijze waarop bouwvlakvergrotingen, recreatieve ontwikkelingen en andere ingrepen in het landschap worden vormgegeven.

Ten aanzien van de archeologische waarden geldt dat alleen de bekende (beschermde) archeologische waarden zijn opgenomen in het bestemmingsplan. Bescherming van de verwachte archeologische waarden biedt het bestemmingsplan niet. Daarom is dit aspect als negatief beoordeeld.

Aanbevelingen
Ten aanzien van de landschappelijke inpassing van ingrepen in het landschap, met name de bouwvlakvergrotingen verdient het aanbeveling randvoorwaarden op te stellen. Deze kunnen voortkomen uit de welstandscriteria, maar gaan verder in die zin dat niet alleen over de vormgeving van de gebouwen moet worden nagedacht, maar ook over de plaatsing ervan in het landschap. Tevens kunnen randvoorwaarden ten aanzien van groenstructuren worden opgenomen. Dit kan in het bestemmingsplan niet geregeld worden en vraagt dan ook om regeling in een ander kader. Daarmee heeft deze aanbeveling geen invloed op de effectbeoordeling, omdat een wijziging van een ander beleidskader geen onderdeel uitmaakt van het besluit dat genomen wordt.

Voor de archeologische verwachtingswaarden kan ook een dubbelbestemming Waarde Archeologie worden opgenomen in het bestemmingsplan. Dit biedt bescherming aan deze waarden, waarmee wordt voldaan aan de landelijke wet- en regelgeving op dit punt. Bij het opnemen van een dubbelbestemming Waarde Archeologie wordt de beoordeling ten aanzien van de verwachte archeologische waarden neutraal (0).

6.2.3 Leefbaarheid en gezondheid

Van het voorgenomen bestemmingsplan worden geen negatieve gevolgen verwacht.

6.2.4 Overige aspecten

De ontwikkeling van meer open staltypen in combinatie met extra verlichting in de stal kan een enigszins negatief effect hebben op de belevingswaarde van het nachtelijk duister in het landelijk gebied. Hierbij kan als kanttekening worden geplaatst dat er feitelijk geen verschil is met wat nu mogelijk is. De gemeente heeft op dit punt geen specifiek beleid opgesteld. De effecten zijn overigens in de open landschapstypen sterker aanwezig dan in de meer gesloten landschappen.

Voor het overige worden geen negatieve gevolgen verwacht.

7 Leemten in de kennis en aanzet evaluatieprogramma

7.1 Leemten in kennis en informatie

Het bestemmingsplan Buitengebied gemeente Opsterland is een grotendeels conserverend bestemmingsplan. Het aantal dieren neemt naar aanleiding van dit plan niet toe, omdat de hoeveelheid agrarische grond niet toeneemt in het bestemmingsplan en geen omschakeling van akkerbouw naar veehouderij mogelijk is in de gemeente. De grotere bouwmogelijkheden voor agrarische bedrijven maken het houden van meer dieren in principe niet mogelijk. Het verbod op het vestigen van nieuwe agrarische bedrijven en op de omschakeling naar intensieve veehouderijen draagt hieraan bij. Dit is het uitgangspunt voor dit MER. De PAS-analyse (concept beheerplan Wijnjeterperschar) toont bovendien aan dat met generieke maatregelen, specifieke herstelmaatregelen en een inwerking getreden PAS ruimte bestaat ten aanzien van stikstofdepositie.

De PAS-analyses voor de overige Natura 2000-gebieden ontbreken nog. Bovendien kunnen deze nog niet allemaal vrijgegeven worden. Dit is een belangrijke leemte in de kennis en informatie, die van belang is voor het te nemen besluit. Mondeling is toegezegd dat voor de overige gebieden een gelijke PAS-analyse beschikbaar is. De uitkomsten ervan worden in de loop van de komende tijd beschikbaar gesteld. Gezien de verwachte uitkomsten staat dit de ter inzage legging van het bestemmingsplan op dit moment niet in de weg.

Ten aanzien van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden is het wellicht gewenst de criteria in de welstandsnota nader aan te scherpen en aan te vullen. Dit kan volgen op de vaststelling van het bestemmingsplan en kan in de vervolgprocedure (tijdens de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan) nader vormgegeven worden.

Er is nog geen uitwerking gegeven aan het beleid inzake archeologie. De uitwerking hiervan in het bestemmingsplan zal moeten voldoen aan het wettelijke kader. Daardoor zullen archeologische waarden worden beschermd. In dit kader werkt de gemeente samen met de provincie aan een verdiepingsslag van de archeologische waardenkaart (FAMKE). Deze verdiepingsslag wordt in het vervolg van de bestemmingsplanprocedure toegevoegd.

Bovengenoemde punten hoeven de publicatie van het ontwerp bestemmingsplan met het plan-MER niet in de weg te staan. Ze kunnen worden opgepakt tijdens het verdere verloop van het proces om tot een nieuw bestemmingsplan buitengebied te komen. Bij vervolgstappen zal worden aangegeven, hoe de stand van zaken op dat moment zich verhoudt tot de effectvoorspelling in het plan-MER. Voor zover hiertoe aanleiding is, wordt hier dan in een aanvulling bij het plan-MER op ingegaan.

De werkelijke gevolgen voor landschap kunnen mede afhankelijk zijn van de locatie van concrete initiatieven voor agrarische bedrijfsuitbreidingen en voor perceelsvergroting. Vooral als zich relatief veel ontwikkelingen in een bepaald gebied / landschap voordoen kunnen de initiatieven gezamenlijk een groter effect hebben op basis van de algemene verwachting is ingeschat. In de praktijk kan het gebeuren dat een veelheid van deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op de totale gevolgen enigszins verdwijnt. Daarom wordt aanbevolen om het totaaleffect van ontwikkelingen op het landschap en de cultuurhistorie regelmatig in beeld te brengen, zodat hier rekening mee kan worden gehouden.

7.2 Aanzet evaluatieprogramma

Wettelijk bestaat de verplichting evaluatieonderzoek te verrichten. Hierin dient nagegaan te worden in hoeverre de in dit plan-MER voorspelde effecten daadwerkelijk optreden. In dit hoofdstuk wordt een aanzet gegeven voor het evaluatieprogramma.

Agrarische bedrijven
In de meitellingen van het CBS wordt jaarlijks bijgehouden hoeveel dieren en bedrijven aanwezig zijn in de gemeente. Dit biedt een handvat om te evalueren of de voorgestelde trend voor de landbouw zich voortzet. Daarmee ontstaat ook inzicht in de ontwikkeling van de stikstofuitstoot.

Landschappelijke waarden
Ten aanzien van de landschappelijke waarden is een cultuurhistorische inventarisatie verricht. Voor initiatieven waarbij cultuurhistorische waarden mogelijk in het geding zijn wordt een afweging gemaakt van de cultuurhistorische waarden. Daarmee blijft zicht op de cultuurhistorische en landschappelijke waarden en de wijze waarop deze zich onder de werking van dit bestemmingsplan ontwikkelen.

8 Bronnen

A&W Ecologisch onderzoek, 2013, Wijnjeterperschar beheerplan Natura 2000 (concept)

Bureau Externe Veiligheid Fryslân, 2013, Advies externe veiligheid bestemmingsplan Buitengebied, d.d.13 augustus 2013, kenmerk: 6959 PV/tk

Dam, S. van, 2009, Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid, GGD'en Brabant / Zeeland

Dusseldorp A. et al. (RIVM), 2008, Intensieve veehouderij en gezondheid Overzicht van kennis over werknemers en omwonenden

Gemeente Opsterland, 1990. Bestemmingsplan Landelijk Gebied 1990

Gemeente Opsterland, 2008. Inventarisatie- en uitgangspuntennotitie bestemmingsplan Buitengebied

Gemeente Opsterland, 2011. Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied 2011

Gemeente Opsterland, 2012. Puur Cultuur. Kadernota Cultuur.

Gemeente Opsterland, 2013, Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland.

Heederik, D.J.J. et al. (IRAS Univ. v. Utrecht, NIVEL, RIVM), 2011. Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar blootstelling en gezondheidsproblemen

Heederik, D.J.J. et al.(IRAS Univ. v. Utrecht, NIVEL, RIVM), 2011, Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen,

Kornalijnslijper, J.E. , J.C. Rahamat-Langendoen, Y.T.H.P. van Duynhoven (RIVM), 2008, Volksgezondheidsaspecten van veehouderij megabedrijven in Nederland. zoönosen en antibioticumresistentie.

maps.google.nl

Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012, Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Oranjewoud, 2013. Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland. Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

Provincie Fryslân, 2007. Streekplan 'Om de kwaliteit van de romte'.

Provincie Fryslân, 2008. Adviesboek De Nije Pleats yn Fryslân.

Provincie Fryslân, 2010. Adviesboek en Werkboek De Nije Pleats yn Fryslân

Provincie Fryslân, 2011, Verordening Romte Fryslân

www.fryslan.nl (diverse documenten en kaarten)

www.opsterland.nl (diverse documenten en beleidsstukken)

www.risicokaart.nl

www.statline.cbs.nl

Bijlage 1: Inspraaknota Notitie Reikwijdte en Detailniveau

EINDVERSLAG INSPRAAK EN OVERLEG

“Notitie ‘Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland”

GEMEENTE OPSTERLAND

Beetsterzwaag, 29 oktober 2013

Onderwerp:
Vaststelling “Eindverslag inspraak en overleg “Notitie ‘Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland”.

Burgemeester en wethouders van Opsterland;

overwegende,

dat de volgende procedure in het kader van "Algemene inspraakverordening Opsterland (2006)” op de Notitie ‘Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland is toegepast;

- publicatie van de terinzageligging van de Notitie ‘Reikwijdte & Detailniveau Milieueffect-rapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland in de "De Woudklank" d.d. 18 juli 2013;

- verzending van de aangehaalde notitie naar de overlegpartners per e-mail van 18 juli 2013;

- de notitie heeft vanaf 19 juli 2013 gedurende een termijn van zes weken ter inzage gelegen;

dat de gemeentelijke reactie op de inspraak- en overlegreacties, alsmede een “samenvatting” van de ingebrachte inspraak- en overlegreacties, zijn weergegeven in de tot dit besluit behorende "Antwoordnota inspraak en overleg " (bijlage 1);

gelet op het gestelde in de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006);

BESLUITEN:

- op grond van artikel 5 lid 1 van de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006) vast te stellen het " Eindverslag inspraak en overleg “Notitie ‘Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland”, omvattende dit besluit met de bijbehorende bijlage 1;

- dat dit eindverslag van de inspraak en overleg als bijlage zal worden opgenomen in het PlanMER van het bestemmingsplan Buitengebied.

burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Koen van Veen. Francisca Ravestein.

GEMEENTE OPSTERLAND

ANTWOORDNOTA INSPRAAK EN OVERLEG (Bijlage 1)

Notitie 'Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland

1. INLEIDING

Als gevolg van nieuwe wetgeving na de totstandkoming van het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied, zoals dat in de zomer van 2011 ter inzage heeft gelegen, is het noodzakelijk geworden dat de milieugevolgen van het voorgenomen bestemmingsplan Buitengebied nader worden onderzocht. Een en ander door middel van het opstellen van een zogenaamd milieueffectrapport voor het plan (Plan-m.e.r.-procedure).

De Opsterlandse veehouderijbedrijven kunnen binnen de kaders van het bestemmingsplan een omvang krijgen waardoor voor deze bedrijven op het niveau van een omgevingsvergunning sprake kan zijn van m.e.r.-beoordelingsplicht dan wel (voor bepaalde intensieve veehouderijen, afhankelijk van het aantal dieren) een directe m.e.r.-plicht. Het voorgenomen bestemmingsplan is kaderstellend voor deze mogelijke ontwikkelingen.

Het is daarnaast gebleken dat significante effecten op Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Opsterland als gevolg van activiteiten in het voorgenomen bestemmingsplan niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig om dit verder na te gaan. Hiervoor wordt in het kader van het bestemmingsplan een passende beoordeling opgesteld. Conform wettelijke vereisten volgt hieruit de verplichting tevens een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen en de passende beoordeling onderdeel uit te laten maken van een plan-MER.

In het kader van deze Plan-m.e.r.-procedure is een notitie opgesteld (Notitie 'Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland**)** waarin de reikwijdte en het detailniveau van het betreffende (milieu)onderzoek zijn beschreven. Conform de wettelijke vereisten zijn de overlegpartners op de gebruikelijk wijze in de gelegenheid gesteld om op de onderzoeksopzet te reageren. Daarnaast is de betreffende notitie onderwerp van inspraak geweest in het kader van de gemeentelijke Inspraakverordening (2006).

2. OVERLEG MET DIVERSE INSTANTIES

Partijen zijn door ons verzocht om op de geëigende wijze op het plan te reageren.

3. INSPRAAK

Op grond van de gemeentelijke Inspraakverordening (2006) heeft de notitie 'Reikwijdte & Detailniveau Milieueffectrapportage Bestemmingsplan Buitengebied Opsterland vanaf 19 juli 2013 gedurende zes weken in het gemeentehuis te Beetsterzwaag ter inzage gelegen. Daarnaast kon het stuk digitaal via de gemeentelijke website ingezien dan wel gedownload worden. Gedurende de genoemde termijn kon een ieder zowel schriftelijk als mondeling zijn of haar inspraakreactie naar voren brengen.

Van de onderstaande organisaties/personen is in het kader van de inspraak- en overlegprocedure een reactie ontvangen. Deze reacties worden na het onderstaande overzicht (zo nodig samengevat) weergegeven en beantwoord. Een kopie van de reacties is opgenomen in bijlage 2.

Overleg

1. Gemeente Noordenveld, bij brief van 31 juli 2013, kenmerk: U13.09563;
2. Provinsje Fryslân, bij brief van 1 augustus 2013, kenmerk: 01071420;
3. Gemeente Leek, per e-mailbericht van 9 augustus 2013;
4. Gemeente Boarnsterhim, bij brief van 13 augustus 2013, kenmerk: 13/4017;

Inspraak

5. Stichting Historisch Belang Noord-Nederland i.c.m. Vereniging Natuur & Milieu Ureterp e.o., beiden te Ureterp, bij brief van 26 augustus 2013;
6. Historische Vereniging Bakkeveen i.c.m. Natuerferiening Bakkefean, beiden te Bakkeveen, bij brief van 28 augustus 2013.

DE INGEDIENDE INSPRAAK- EN OVERLEGREACTIES

1. Gemeente Noordenveld, bij brief van 31 juli 2013, kenmerk: U13.09563;

(Samenvatting) inhoud:
Wij hebben kennis genomen van de notitie. Het stuk geeft echter geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Reactie gemeente:
Wij nemen kennis van deze reactie.

2. Provinsje Fryslân, bij brief van 1 augustus 2013, kenmerk: 01071420;

(Samenvatting) inhoud:
Uit de aanbiedingsbrief en de paragrafen 1.2.1 en 1.2.2, en ook later in de paragraaf 'Storings-factoren]', blz. 13, leidt de provincie af dat er een Passende beoordeling plaats zal vinden. Elders, op blz. 11 (paragraaf 'Mogelijke effecten', *natuur)* staat: 'Deze gegevens bieden de basis om af te wegen in hoeverre een passende beoordeling en stikstofdepositieberekeningen noodzakelijk zijn.'. De provincie adviseert om de tekst eenduidig te doen zijn.

Reactie gemeente:
Wij kunnen in deze meedelen dat er een passende beoordeling heeft plaatsgevonden. Het was meer de vraag in hoeverre er nieuwe stikstofdepositieberekeningen voor het gebied noodzakelijk zouden zijn. Nu deze berekeningen ook in het kader van de beheerplannen voor de Natura2000-gebieden hebben plaatsgevonden. Een en ander in relatie tot de op handen zijnde Programmatische Aanpak Stikstof. De tekst had in deze duidelijker gekund.

Onder 2.2. maakt u melding van de referentiesituatie. U gaat uit van de 'feitelijke, legale situatie', mede op grond van de brief van de Minister, brief van 2 juli 2013, over de uitleg en reikwijdte van artikel 19kd van de Natuurbeschermingswet. Dat impliceert dat als referentie voor de stikstofemissie en -depositie de vergunde situatie op de referentiedatum moet worden gebruikt. In de paragraaf Natuur, blz. 11, laatste alinea, volgt u de lijn van het realistische maximale scenario, zowel voor de te verwachten ontwikkelingen als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan, als voor de planologische ruimte die beschikbaar was in het vigerende bestemmingsplan. In beide gevallen benoemt u het gegeven dat die ruimte verder strekt dat de ruimte die werkelijk wordt / kan worden gebruikt. Niet duidelijk is hoe u die planologische ruimte-benadering laat aansluiten op de 'feitelijke legale situatie' op basis van verleende vergunningen.
In aansluiting hierop merkt de provincie op dat voor de berekening van de 'feitelijke, legale situatie' met name de per 2004 verleende milieuvergunningen maatgevend zijn. Op blz. 18, laatste alinea, is enkel beschreven (ad 1) dat wordt uitgegaan van de door de provincie verleende Nb-wet vergun-ningen. Dat schept wellicht onduidelijkheid.

Reactie gemeente:
Het is voor ons de vraag in hoeverre de noodzaak er is om de beschikbare planologische ruimte te laten aansluiten op de 'feitelijke legale situatie' op basis van verleende (milieu)vergunningen. Een en ander zal moeten blijken uit de milieueffectrapportage.
De per 2004 verleende (milieu)vergunningen zijn in deze maatgevend. Dit omdat ook de provincie die vergunningen hanteert bij het verlenen van de Natuurbescherningswetvergunningen. Dat is hetgeen wat op bladzijde 18, laatste alinea, onder ad 1 tot uitdrukking had moeten komen.

Onder aan blz. 17 wordt gemeld dat in het bestemmingsplan een aanduiding zal worden opgenomen voor foerageergebieden van ganzen en weidevogels, waarmee in die gebieden het realiseren van recreatieve paden en dergelijke wordt uitgesloten. Ik wijs erop dat in het provinciaal beleid wordt uitgegaan van het beschermen van openheid en rust in de voor weidevogels geschikte gebieden. Die gebieden kunnen afwijken van genoemde foerageergebieden. Ik verwijs naar de bij de provincie beschikbare kaart 'openheid en rust'.

Reactie gemeente:
Wij hebben dit inmiddels ook geconstateerd. Er zal dan ook een passender regeling in het ontwerpbestemmingsplan worden opgenomen.

3. Gemeente Leek, per e-mailbericht van 9 augustus 2013;

(Samenvatting) inhoud:
De gemeente Leek heeft laten weten inhoudelijk geen opmerkingen te hebben ten aanzien van de notitie. Tekstueel merkt men ten aanzien van paragraaf 2.2 Referentiesituatie op dat in de 2e alinea de zin “Voor de referentiesituatie …..” niet is afgerond.

Reactie gemeente:
De zin moet hier eindigen met het woord meegenomen.

4. Gemeente Boarnsterhim, bij brief van 13 augustus 2013, kenmerk: 13/4017;

(Samenvatting) inhoud:
Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de Nota Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied van uw gemeente. De onderwerpen die onderzocht worden, zijn volledig. Wel wijzen wij erop dat er een onduidelijkheid in de notitie staat ten aanzien van intensieve veehouderij als nevenactiviteit bij agrarische bedrijven. Op pagina 7 van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau staat dat bij ieder agrarisch bedrijf een intensieve neventak gerealiseerd mag worden met een omvang van maximaal 500 m2. Echter op pagina 9 in tabel 1 staat dat bij grondgebonden agrarische bedrijven als nevenactiviteit intensieve veehouderij tot maximaal 250 m2 is toegestaan.

Reactie gemeente:
Aanvankelijk was het inderdaad de bedoeling een intensieve neventak tot maximaal 500 m2 bij een grondgebonden agrarisch bedrijf toe te staan (opgenomen in het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied 2011). Gaandeweg de verdere planvorming zijn wij tot de conclusie gekomen dat deze uitbreiding ten opzichte van de vigerende regeling (nu 250 m2), gelet op het zeer beperkte gebruik van deze mogelijkheid in onze gemeente en de huidige stikstofproblematiek, niet wenselijk is. Het ontwerpbestemmingsplan zal van 250 m2 uitgaan. Met andere woorden: de 500 m2 moet hier 250 m2 zijn.

5. Stichting Historisch Belang Noord-Nederland i.c.m. Vereniging Natuur & Milieu Ureterp e.o., beiden te Ureterp, bij brief van 26 augustus 2013;

(Samenvatting) inhoud:
De 'Notitie Reikwijdte & Detailniveau M.E.R' is een wettelijke verplichting. Deze notitie gaat vooraf aan een nieuw bestemmingsplan buitengebied. Het is geënt op het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied en dat verbaast ons. Het betreffende voorontwerp bestemmingsplan buitengebied heeft vele reacties opgeleverd die zullen leiden tot aanpassingen. Deze zijn nog niet verwerkt. Het is dus merkwaardig dat deze notitie die o.a. gebaseerd is op het niet aangepaste voorontwerp bestemmingsplan buitengebied, de input levert voor het definitieve bestemmingsplan buitengebied. Is dat een manier om het bekritiseerde voorontwerp of delen daarvan alsnog te behouden voor het definitieve bestemmingsplan?

Deze notitie moet de kaders vaststellen wanneer iets een M.E.R. verplichting heeft en wanneer niet, het is ons onduidelijk, wie (denk aan de dubbelrol van de Gemeente) dat gaat bepalen. Welke rol gaat de (private) initiatiefnemer invullen en hoe wordt dat ingevuld door het bevoegd gezag, dit bevoegd gezag bewaakt de spelregels. Hoe is het binnen Opsterland geregeld dat het bevoegd gezag volledige inzage heeft in wat er zich binnen de Gemeente afspeelt, hoe transparant en controleerbaar is dit proces? Bij de besluitvorming over zo'n plan of project moet altijd een bepaalde procedure worden doorlopen: de moederprocedure. Deze moederprocedure is in alle gevallen de leidraad. Wij missen een dergelijke procedure of verwijzing daarna in deze notitie. Bij de overheid is de volgende tekst te Vinden: (http://www.commissiemer.nl/themas/landschap/beleid-regelgeving)

Provinciaal beleid
Provincies geven met hun beleid aan (en soms met hun verordening) welke landschappen ze waardevol vinden. Beschrijf in het MER daarom het beleid van de provincie(s) waarin het project plaatsvindt. Als is vastgelegd welke waarden de provincie wil behouden geldt aantasting van die waarden als negatief effect in het MER.
Gemeentelijk beleid
Steeds meer gemeenten ontwikkelen een actief landschapsontwikkelingsbeleid. Ze stellen bijvoorbeeld Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's) vast.

Daarin staat beschreven welke landschappelijke waarden er binnen de gemeente zijn en ook welke waarden de gemeente wil behouden of versterken. Ook dit beleid geeft houvast om te bepalen wat een negatief of positief effect is. Gemeenten nemen bovendien de meeste beslissingen over ontwikkelingen in het buitengebied. Denk aan woningbouw, bedrijventerreinen en de vestiging of uitbreiding van veehouderij. Let op of daarbij bestaand beleid wordt meegenomen bij de effectbepaling.
Landschapsbeleid en alternatieven in MER.
Landschapsbeleid biedt vaak aanknopingspunten voor alternatieven in het MER. Een voorbeeld: Een gemeente stelt een nieuw bestemmingsplan vast voor het buitengebied. In het landbouwontwikke-
lingsplan (LOP) zijn drie verschillende landschapstypen beschreven:
beekdalen:
oude ontginningen;
jonge ontginningen.
Aan de beekdalen en de oude ontginningen wordt de hoogste waarde toegekend. Het MER voor het bestemmingsplan buitengebied beschrijft een alternatief waarbij in deze landschapstypen geen nieuwe grote stallen mogen worden gevestigd. Aan bestaande stallen die willen uitbreiden worden aanvullende eisen gesteld op het gebied van inpassing in het landschap.

Onze Gemeente bestaat grotendeels uit beekdalen (Koningsdiep, Drait) en oude ontginningen, hoe is en hoe gaat het binnen Opsterland geregeld worden, wat zijn dan de aanvullende eisen bij uitbreidingen van stallen? Hoe staat dit in relatie met de te bebouwen bouwvlak bij (agrarische) bedrijven in dit gebied, zoals we in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied kunnen lezen, is dit niet tegenstrijdig?

Natura 2000, hoe gaat de Gemeente hier mee om? Het detailniveau en het beoordelingskader van de M.E.R. sluit hoogstwaarschijnlijk aan bij het detailniveau van de PAS, depositieruimtes worden lokaal beoordeeld voor wat betreft de gevolgen op de stikstofemissie, of gaat de Gemeente aan de natuurgebieden een hogere prioriteit geven dan aan de (private) initiatiefnemer? De Gemeente moet hier meerdere alternatieven bekijken.

Tijdens de laatste Gebiedsgroep (natura 2000) vergadering, was er een presentatie van Hr. Wibe Altenburg, die laat zien hoe slecht het met de habitat in de natura 2000 gebieden is gesteld, noodmaatregelen zoals plaggen en rooien geven over 30 jaar nog steeds niet het gewenste resultaat, door een groot overschot aan stikstof. De belangen zijn dus behoorlijk tegenstrijdig, hoe gaat de Gemeente hier mee om?

De overheid schrijft in de volgende publicatie;
' Notitie reikwijdte en detailniveau voor het plan-MER over de PAS'
(http://www.commissiemer.nl/docs/mer/p27/p2753/2753-027notrw.pdf) Naast het planalternatief PAS worden meerdere basisalternatieven beschouwd. Deze worden beoordeeld op de gevolgen voor het milieu, waaronder natuur, en op het wel of niet behalen van het projectdoel. Het doel van deze basisalternatieven is een soort gevoeligheidsanalyse op milieueffecten van het planalternatief PAS. Daarbij dienen alternatieven realistisch en haalbaar te zijn.
Extra lokale emissiereductie, behoort ook tot die alternatieven. Het nieuwe ontwerpbestemmingsplan buitengebied moet deze ruimte wel bieden en mag geen beperkende factor zijn.

Natuur en cultuur gaan samen, cultuur is beschreven in een rapport wat we op het laatste moment hebben gekregen. Veel cultuurlandschapselementen vervullen ook ecologische functies, waardoor zij ook het ecosysteem baten (lees: natuurbaten). *Ter illustratie: een houtwal vervult ook een biologische controlefunctie waardoor zij de ecosysteembaat van vermeden plaagbestrijdingskosten voortbrengt; een uilengat in een boerderij maar ook een fort met vleermuizen vervullen een habitatfunctie waardoor zij bijdragen aan de verervingsbaten van biodiversiteit. Deze baten dienen toegekend te worden aan cultuurhistorie en niet aan natuur omdat het hier om cultuurlijke en niet om natuurlijke elementen gaat.*

Het huidige rapport over cultuur gaat niet zo ver en beperkt zich alleen tot cultuur. Een dergelijk rapport missen we over de natuur. Hierin moet omschreven staan: de huidige habitat, wat belangrijk is, hoe de kwetsbaarheid is, etc. Hoe worden relevante milieuaspecten bij het ontbreken van een dergelijk rapport bij een M.E.R. vastgesteld?
Hoe groot is het openbaar belang in deze gebieden. Het groen, geschiedenis en cultuur zijn wel de waarden waar deze Gemeente zich zelf mee promoot, er moet dus wel openbaar belang aanwezig zijn, is dat nader uit te leggen? Neemt de Gemeente het openbaar belang wel mee in een M.E.R.procedure, we kunnen dat in de notitie nergens terug vinden.
Het effect van een agrarische bedrijfsvergroting heeft nogal wat gevolgen voor de natuur, perceel vergroting (wat weer invloed heeft op cultuur en landschap) is daar een voorbeeld van.

Vaak worden die veranderingen niet op juiste waarde meegewogen, om maar niet te spreken van een "mono gras" soort, wat weer gevolgen heeft voor de weidevogel. Past een dergelijke bedrijfsvergroting wel binnen de beekdalen en oude ontginningen, welke reikwijdte heeft de M.E.R. hierin, dat wil zeggen welke cultuur en habitat effecten op korte en lange termijn worden mee genomen in een dergelijke aanvraag?

De M.E.R. kijkt ook naar de milieu effecten op lange termijn. Veengronden in onze Gemeente zijn onderhevig aan veenoxidatie, de Provincie heeft daar nog geen beleid in, maar het waterschap is een voorstander van een waterpeil verhoging om dit proces terug te dringen. De veenoxidatie zorgt voor de gehele Provincie Friesland voor 955KTon co2 per jaar, hoeveel is dat in onze Gemeente? Mocht daar niets over bekend zijn, hoe kan men dan het milieu effect op lange termijn juist inschatten? Al is er geen Provinciaal beleid, het blijft een feit, dat het behoorlijk milieu belastend is, zeker op lange termijn, hoe gaat de Gemeente dit binnen de M.E.R. bekijken?

Er valt in deze notitie te lezen dat in het plan M.E.R. "geen alternatieven naast het voornemen" of slechts één alternatief zal worden bekeken, bij de overheid is het volgende te lezen: Kenmerkend voor een milieueffectrapportage is dat initiatiefnemer en bevoegd gezag zich niet kunnen blindstaren op één specifieke oplossing: er moeten alternatieven uitgewerkt en onderzocht worden.
Dit geeft al aan dat de verwachtingen die de overheid schept omvattender zijn dan wat deze notitie aangeeft. Er zijn vaak meerdere alternatieven mogelijk en de Gemeente heeft dus de taak deze te onderzoeken in plaats van zich te beperken tot slechts één. Als het voorgenomen bestemmingsplan deze ruimte niet schept is het te beperkt in zijn formulering. Met name in de nabijheid van Natura 2000 gebieden en binnen de beekdalen en oude ontginningen kunnen best (meerdere) alternatieven mogelijk zijn, zeker bij (drastische) uitbreidingen van de agrarische sector en de daarbij behorende aanpassingen van het landschap en natuur. Het hoort bij de reikwijdte van de M.E.R. om deze alternatieven in kaart te brengen.

Waar het vooral om gaat, is dat er - net als bij 'reikwijdte' - ook bij 'detailniveau' keuzes mogelijk zijn. Een bevoegd gezag kan zich daarin afwachtend opstellen: 'kijken hoe het loopt'. Maar beter is om die keuzes al in het voortraject zo veel mogelijk aan te geven. Of dat op z'n minst te proberen. Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied mag hiervoor geen beperkende factor zijn.

Bij deze zienswijze voegen wij een factsheet van de Commissie voor de milieueffect rapportage over 'Natuurbescherming in m.e.r.'. Het geeft de typen natuurbescherming en de aandacht daarvoor in de m.e.r. aan. Het mag duidelijk zijn dat natuur in onze Gemeente meer omvat dan wat hier in staat.

Reactie gemeente:
Wij hebben kennis genomen van de inhoud van de brief en de daarin opgenomen opmerkingen. De brief geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Ten aanzien van de opmerking over het feit dat de notitie Reikwijdte & Detailniveau M.E.R is gebaseerd op het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied merken wij op dat dit te maken heeft met het moment waarop dit document is samengesteld. Bij het opstellen van het uiteindelijke milieueffectrapport zal uitgegaan worden van de aanpassingen die er ten aanzien van het voorontwerp (2011) in het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied, mede naar aanleiding van de inspraak- en overlegreacties, zijn aangebracht. Dit had in de aangehaalde notitie duidelijker naar voren kunnen komen.

Daarnaast wordt de vraag gesteld of het “openbaar belang” wel in de milieueffectrapportage wordt meegenomen. Hierover merken wij het volgende op. Met het beoogde milieueffectrapport worden de milieueffecten van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied in beeld gebracht. Met een bestemmingsplan, het belangrijkste instrument in de ruimtelijke ordening, trachten wij in het kader van het openbaar belang een regeling te treffen die voorziet in een verdeling van de (schaarse) ruimte voor verschillende functies in een bepaald plangebied (in dit geval het buitengebied). Dit dient op zo’n wijze te geschieden dat alle functies (bijvoorbeeld: landbouw, natuur, recreatie, bedrijvigheid en wonen) zich ten opzichte van elkaar zo optimaal mogelijk kunnen ontplooien. Daarbij dienen, gelet op de schaarse ruimte, na een afweging van (soms tegenstrijdige) belangen keuzes te worden gemaakt. Dit alles vanuit het openbaar belang dat wij als gemeente nastreven. Daarbinnen is het PlanMER een van de afwegingsinstrumenten.

Wij menen naar aanleiding van een inhoudelijke weging van de reacties die wij gedurende de inspraak- en overlegprocedure voor het voorontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied hebben ontvangen, te kunnen stellen dat er, na enige bijstellingen in het ontwerp van het bestemmingsplan als gevolg van de genoemde reacties, voldoende draagvlak aanwezig is c.q. zou moeten zijn voor het voorgenomen ruimtelijk beleid in het buitengebied van Opsterland. De milieueffectrapportage spreekt zich uit over de milieugevolgen van het voorgenomen ruimtelijk beleid, waarin het openbaar belang is vormgegeven.

Tot slot merken wij over hetgeen met betrekking tot de veenoxidatie is gesteld dat het bestemmingsplan Buitengebied geen regelingen ten aanzien van het grondwaterpeil kent. Dit is aan het Wetterskip Fryslân voorbehouden. Daarmee is het aangehaalde verschijnsel niet een aspect dat in het milieueffectrapport van het bestemmingsplan Buitengebied mee moet worden genomen.

6. Historische Vereniging Bakkeveen i.c.m. Natuerferiening Bakkefean, beiden te Bakkeveen, bij brief van 28 augustus 2013.

(Samenvatting) inhoud:
Inderdaad is een plan-MER een belangrijk instrument om eventueel negatieve milieu-effecten van toekomstige ruimtelijke activiteiten die in het ontwerp-bestemmingsplan aan de orde komen, zo goed mogelijk in te schatten. Het kan leiden tot een zorgvuldige regelgeving, in het buitengebied van de gemeente Opsterland bijvoorbeeld met betrekking tot nieuwe ontwikkelingen in de agrarische en de recreatieve sfeer. Indien de negatieve milieu-effecten te groot zijn en de aantasting van andere waarden met zich meebrengen, kan een plan-MER ook leiden tot alternatieve beleidskeuzes, bijvoorbeeld het behoud van specifieke cultuurlandschappelijke (natuurlijke of cultuurhistorische) waarden.

Wij juichen het opstellen van en dergelijk plan-MER uiteraard toe. Wel bevreemdt het ons dat zulks, gelet op de voorgenomen terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied in oktober/november 2013, in een zo laat stadium gebeurt. Het plan moet nog gemaakt worden en in samenhang met de conceptrapportage *Cultuurhistorisch onderzoek buitengebied gemeente Opsterland* worden verwerkt in de toelichting, de regelgeving en de plankaart van het ontwerp-bestemmingsplan. Dat betekent tijdsdruk, wat geen garantie is voor kwaliteit.

De onderzoeksopzet in de *Notitie Reikwijdte en Detailniveau Milieurapportage* van het bureau Oranjewoud geeft ons geen aanleiding tot opmerkingen. Zo moet het maar gebeuren.

Uitgaande van een gemeenschappelijke doelstelling van onze beide verenigingen (duurzaam behoud van natuur en landschap) beperken wij ons hier vooral tot de mogelijke negatieve effecten van nieuwe ontwikkelingen in de veehouderij.
Die gelden in de eerste plaats de voortgaande degradatie van de Opsterlandse natuurgebieden, met name de zg. N2000 gebieden It Mandefjild, de Wijnjeterper Skar en de Van Oordt's Mersken. De stikstofemissie is in dit verband een belangrijke factor, maar ook de ontwatering heeft verstrekkende negatieve konsekwenties (verlies biodiversiteit, teloorgang weidevogelbestand). Het Oranjewoud-rapport attendeert voorts terecht op de toenemende lichthinder veroorzaakt door open stallen. Wij zijn benieuwd naar de MER-bevindingen terzake.

In de tweede plaats dient volgens ons in het plan-MER aandacht te worden geschonken aan de negatieve effecten van met name de agrarische schaalvergroting en intensivering op de cultuurhistorische waarden die in het landschap van ons buitengebied aanwezig zijn (bodemreliëf, archeologische objecten, houtwallen, karakteristieke solitaire bomen, leidijken, resterende zandpaden, veenwijkstructuren, pingo's). Wij maken ons grote zorgen over een adequate borging van deze waarden, ook al omdat in de recente cultuurhistorische (concept-)rapportage een concrete inventarisatie van deze cultuurhistorische waarden, nu nog zichtbaar in landschappelijke structuren en elementen, nagenoeg ontbreekt. Er is dus ook geen gespecificeerde cultuurhistorische waardenkaart, die heldere aanknopingspunten voor het plan-MER biedt. Wij zien er met belangstelling naar uit hoe Uw College de cultuurhistorische rapportage en het plan-MER in het 'project' ontwerp-bestemrningsplan Buitengebied een passende plaats gaat geven.

Reactie gemeente:
Wij hebben kennis genomen van de inhoud van de brief en de daarin opgenomen kritische noten.

Bijlage 2: Vergelijking planologische mogelijkheden nu en straks

Vergelijking planologische mogelijkheden vigerend en nieuw bestemmingsplan

	Nu vast te stellen bestemmingsplannen buitengebied	Bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland (1990)
Omvang van de in het bestemmingsplan opgenomen (agrarische) bouwvlakken	Er is onderscheid gemaakt tussen agrarische bedrijven < 70 NGE en bedrijven > 70 NGE. Voor de bedrijven < 70 NGE is het vigerende bouwvlak overgenomen in het nieuwe bestemmingsplan (gemiddeld 1 ha). Bedrijven > 70 NGE hebben een bouwvlak gekregen van 1,5 ha. De bedrijven > 70 NGE hebben veelal een groter bouwvlak gekregen (0,5 ha. groter). 50-60% van de bedrijven is > 70 NGE (in het overzicht is voor een voldoende marge uitgegaan van 60% bedrijven > 70 NGE)	In het plan is voor de agrarische bedrijven de bestemming Agrarisch bedrijf opgenomen (dit komt overeen met de huidige bouwvlakken). Er is niet een eenduidige lijn over de omvang van de agrarische bouwvlakken bekend. De bouwvlakken zijn ingetekend op basis van werkelijke grootte ten tijde van vaststelling van het plan. De gemiddelde omvang van een agrarisch bouwvlak is 1 ha.
Aantal agrarische bouwvlakken	totaal: 317 percelen 173 bedrijven heeft een oppervlakte van 1,5 ha. 144 heeft een oppervlakte van (gemiddeld) 1 ha. Totale oppervlakte aan agrarisch bouwperceel bij recht: ca. 404 ha.	totaal: ca. 640 percelen (uitgangspunt 2004) gemiddelde grootte agrarische bouwvlak: 1 ha. In totaal is er dan ca. 640 ha agrarisch bouwvlak.
Agrarische bouwvlakken, maximale mogelijkheden	Maximale mogelijkheden: 173 bedrijven vrijstellingsbevoegdheid tot 2 ha., wijzigingsbevoegdheid tot 3 ha., 122 wijzigingsbevoegdheid tot 2 ha. 22 bedrijven intensieve veehouderij (gemid. 1 ha. omvang) Totaal potentieel oppervlak bouwvlakken: 796 ha.	De maximale mogelijkheden (incl., vrijstellingsmogelijkheden: 25% extra) leiden tot een totaal potentieel oppervlakte van ca. 800 ha.
Intensieve veehouderijen: aantal, bouwvlakken en uitbreidingsmogelijkheden	Intensieve veehouderijen zijn specifiek bestemd. totaal: 22 intensieve bedrijven. Gemiddelde grootte agrarisch bouwvlak: 1 ha. In totaal dus 22 ha. (de feitelijke grootte is aangehouden) Uitbreidingsmogelijkheden: max. 500 m^2. Totaal mogelijk: 23,1 ha.	Intensieve veehouderijen zijn specifiek bestemd. totaal 95 intensieve bedrijven. Gemiddelde grootte agrarisch bouwvlak: 1 ha. In totaal dus 95 ha. (de feitelijke grootte is aangehouden) Uitbreidingsmogelijkheden: max. 25% = 2.500 m^2. Totaal mogelijk: ruim 118 ha.
Oppervlakte agrarische bouwvlakken	Oppervlakte agrarische bouwvlakken / aantal bedrijven in concentrische cirkels rond de verschillende Natura 2000-gebieden in de gemeente in 2013: 1,5 km Bakkeveense Duinen: 41,4 ha / 24 Wijnjeterper Schar: 19,7 ha / 21 Van Oordt's Mersken: 45,0 ha / 46 3 km Bakkeveense Duinen: 65,6 ha / 41 Wijnjeterper Schar: 73,8 ha / 69 Van Oordt's Mersken: 64,1 ha / 87 5 km Bakkeveense Duinen: 110,9 ha / 76 Wijnjeterper Schar: 133,1 ha / 112 Van Oordt's Mersken: 173,8 ha / 152 10 km Bakkeveense Duinen: 201,8 ha / 162 Wijnjeterper Schar: 295,7 ha / 246 Van Oordt's Mersken: 295,1 ha / 255	Oppervlakte agrarische bouwvlakken / aantal bedrijven in concentrische cirkels rond de verschillende Natura 2000-gebieden in de gemeente in 2004: 1,5 km Bakkeveense Duinen: 54,3 ha / 48 Wijnjeterper Schar: 35,3 ha / 41 Van Oordt's Mersken: 67,7 ha / 82 3 km Bakkeveense Duinen: 94,0 ha / 87 Wijnjeterper Schar: 109,0 ha / 127 Van Oordt's Mersken: 127,1 ha / 168 5 km Bakkeveense Duinen: 155,1 ha / 151 Wijnjeterper Schar: 216,0 ha / 199,9 Van Oordt's Mersken: 240,8 ha / 287 10 km Bakkeveense Duinen: 298,5 ha / 320 Wijnjeterper Schar: 404,6 ha / 480 Van Oordt's Mersken: 416,2 ha / 489
Bouwregels binnen het agrarisch bouwvlak	De bestemming agrarisch maakt agrarische bebouwing mogelijk, waarbij 250 m^2 bedrijfsgebouwen voor intensieve veehouderij (neventak). Geen verdere vrijstellingsmogelijkheden. De bouwhoogte en goothoogte van bedrijfsgebouwen is gesteld op respectievelijk 13 m en 4,5 m.	De bestemming agrarisch bedrijf maakt gebouwen mogelijk, waarbij tevens 250 m^2 bedrijfsgebouwen voor intensieve veehouderij mogen worden gebruikt. Vrijstelling tot 50% van gebruik bedrijfsgebouwen mogelijk. De bouwhoogte en goothoogte van bedrijfsgebouwen is gesteld op respectievelijk 13 m en 4,5 m. (hooibergen en

	Nu vast te stellen bestemmingsplannen buitengebied	Bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland (1990)
	Intensieve veehouderijen (m.u.v. neventak) uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij'.	silo's tot 15 m). Bijzonder agrarisch bedrijf: bouwvoorschriften conform agrarisch bedrijf, maar met volledige mogelijkheid voor intensieve veehouderij.
Grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf binnen het agrarisch bouwvlak	Ja. Geen onderscheid naar grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsmatige activiteiten	Ja. Geen onderscheid naar grondgebonden agrarische bedrijfsmatige activiteiten
Bouwvlakvergroting van een niet-grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Bouwvlakvergroting met max. 500 m^2, d.m.v. omgevingsvergunning.	Dit is toegestaan door middel van een vrijstellingsbevoegdheid, waarbij met ten hoogste 25% mag worden vergroot. Bij een gemiddelde bouwvlakoppervlakte van 1 ha betekent dit een vergroting tot 1,25 ha (met 2500 m^2).
Bouwen buiten het bouwvlak	Dit is toegestaan voor een zomerstal met een maximum oppervlak van 100 m^2 en maximaal 3 meter hoog.	Dit is toegestaan voor max. 150 m^3 aan gebouwen buiten het bouwvlak.
Omschakeling van een niet-grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf naar een grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid, met daaraan de voorwaarde dat dit uit milieuhygiënisch en ecologisch oogpunt aanvaardbaar is.	Dit is toegestaan door middel van een wijzigingsbevoegdheid, met daaraan de voorwaarde dat dit uit milieuhygiënisch en ecologisch oogpunt aanvaardbaar is.
Omschakeling van grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf naar een niet-grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Dit is niet toegestaan.	Dit is toegestaan door middel van een wijzigingsbevoegdheid, met daaraan de voorwaarde dat dit uit milieuhygiënisch en ecologisch oogpunt aanvaardbaar is.
Nieuwvestiging van een grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Dit is niet toegestaan.	Dit is toegestaan door middel van een wijzigingsbevoegdheid, met daaraan de voorwaarde dat dit uit milieuhygiënisch en ecologisch oogpunt aanvaardbaar is.
Nieuwvestiging van een niet-grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Dit is niet toegestaan.	Dit is toegestaan door middel van een wijzigingsbevoegdheid, waarbij slechts gebruik gemaakt kan worden van de gronden in de bestemming agrarisch bedrijf. Er kan met andere woorden een intensieve veehouderij gerealiseerd worden op de bestaande bouwvlakken.
Niet-grond- en plaatsgebonden agrarische bedrijfsmatige nevenfuncties binnen het agrarisch bouwvlak	Dit is direct toegestaan. Maximale omvang van de neventak is 250 m^2.	Dit is direct toegestaan. Maximale omvang van de neventak is 250 m^2.
Niet-agrarische nevenfuncties binnen het agrarisch bouwvlak in de vorm van bedrijf, paardenhouderij, horeca, maatschappelijke en recreatieve functies	Middels een afwijkingsbevoegdheid wordt ruimte geboden, primair binnen het bestaande agrarische bouwvlak, binnen bestaande bebouwing. Er kan beperkt nieuwe bebouwing binnen het agrarisch bouwvlak worden gerealiseerd. Het bedrijfsmatig houden van dieren ten behoeve van een nevenfunctie dient binnen het bouwvlak te gebeuren.	Dit is niet toegestaan, met uitzondering van kamperen (max. 10 kampeermiddelen d.m.v. vrijstelling).
Omschakeling naar een paardenhouderij	Middels een wijzigingsbevoegdheid wordt de ruimte geboden voor de omschakeling van naar een paardenhouderij, mits de gebouwen zijn aangeduid als oorspronkelijke boerderij. Daarmee is een paardenhouderij ook mogelijk bij een woonfunctie of bedrijfsfunctie.	In het bestemmingsplan wordt geen onderscheid gemaakt tussen paardenhouderijen en andere agrarische bedrijven. Het houden van paarden bij andere functies dan in de agrarische bestemmingen is niet toegestaan.
Omschakeling van een agrarisch bouwvlak naar bedrijf	Middels een wijzigingsbevoegdheid wordt de ruimte geboden voor de omschakeling van een agrarisch bouwvlak naar een bedrijf voor opslag. Overige bedrijven alleen voor zover de agrarische bebouwing is aangewezen als 'oorspronkelijke boerderij', tot max. cat. 3.1. Het hergebruik beperkt zich tot de voormalige agrarische bedrijfslocatie.	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid voor de agrarische bouwvlakken.
Omschakeling van een agrarisch bouwvlak naar een zorgboerderij	Middels een wijzigingsbevoegdheid wordt de ruimte geboden voor de omschakeling van naar een zorgboerderij, mits de gebouwen zijn aangeduid als oorspronkelijke boerderij.	Dit is niet toegestaan.
Omschakeling van een agrarisch bouwvlak naar	Middels een wijzigingsbevoegdheid wordt de ruimte geboden voor de omschakeling van naar horeca, mits de	Dit is niet toegestaan.

	Nu vast te stellen bestemmingsplannen buitengebied	Bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland (1990)
horeca	gebouwen zijn aangeduid als oorspronkelijke boerderij.	
Omschakeling van een agrarisch bouwvlak naar een kwekerij	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid	Dit is toegestaan, omdat geen onderscheid is gemaakt tussen verschillende grondgebonden vormen van agrarische activiteiten.
Omschakeling van een andere functie naar een (grond- en plaatsgebonden) agrarisch bedrijf	Dit is niet toegestaan.	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid.
Omschakeling van een andere functie naar een niet-grond- en plaatsgebonden agrarisch bedrijf	Dit is niet toegestaan.	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid.
Nieuwvestiging van bedrijven	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid, mits binnen bestaande bebouwing.	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid, mits binnen bestaande bebouwing.
Vergroten bouwvlak van bedrijven.	De bedrijven zijn specifiek bestemd (met aanduiding voor bedrijfsvorm). Er is geen mogelijkheid opgenomen om het bouwvlak te vergroten. Wel kan via een afwijking tot max. 80% van het bouwvlak bebouwd worden.	Dit is niet toegestaan. Er is geen maximaal bebouwingspercentage aangegeven voor bedrijven.
Wijzigen bedrijfsvorm agrarisch verwante bedrijven en agrarisch technische hulpbedrijven	De bedrijven zijn specifiek bestemd (met aanduiding voor bedrijfsvorm). Er is geen wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het wijzigen van de bedrijfsvorm. Het bedrijfsmatig houden van dieren is niet toegestaan, tenzij de aanduiding manege is opgenomen voor het perceel.	Alle bedrijven op de Staat van bedrijfsactiviteiten zijn toegestaan op de percelen. Wijziging van bedrijfsvorm is daarmee mogelijk.
Omschakeling van bedrijf naar andere functies	Slechts de wijziging naar een woonfunctie is door middel van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt.	Slechts de wijziging naar een woonfunctie is door middel van een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt.
Omschakeling van een woonbestemming naar een bedrijfsmatige functie, niet zijnde een agrarisch bedrijf	Dit is alleen toegestaan voor de bestemming Wonen - woonboerderij (specifiek aangeduide karakteristieke bebouwing) middels een omgevingsvergunning.	Dit is toegestaan middels een wijzigingsbevoegdheid voor ambachtelijke bedrijven en/of voor dienstverlenende bedrijven.
Nevenfuncties bij andere bedrijfsmatige functies	Dit is niet toegestaan.	Dit is niet toegestaan.
Nevenfuncties bij burgerwoningen	Hobbymatig houden van dieren is toegestaan bij recht. Deze activiteit moet plaatsvinden binnen de reguliere regeling voor bijgebouwen (max. 100 m^2 of max. 200 m^2 indien de opp. van het bestemmingsvlak ten minste 1.500 m^2 bedraagt).	Middels een vrijstelling kan ruimte worden geboden aan grondgebonden agrarische hobby- en nevenactiviteiten met een opp. van max. 200 m^2.
Bescherming dobben en pingo's	Bestemd als natuur, inclusief bescherming landschappelijke waarden. Aanduiding water voor waterlopen met een landschappelijke waarde.	Bestemd als natuurgebied, inclusief behoud en herstel van landschappelijke, natuurlijke, cultuurhistorische en oudheidkundige waarden. Specifieke aanduiding voor "te handhaven oudheidkundig en/of cultuurhistorisch object".

oranjewoud
Member of Antea Group

Bestemmingsplan / Plan-MER
Buitengebied Opsterland

Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, artikel 19j

projectnummer 257372
concept
18 oktober 2013

Opdrachtgever

Gemeente Opsterland
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
18 oktober 2013	concept	B. Fit	E. Koomen

Colofon

Datum van uitgave:
23 augustus 2013

Contactadres:
Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

Copyright © 2013 **Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.**
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1 Inleiding 2
1.1 Aanleiding 2
1.2 Doel en vraagstelling 2

2 Het voorgenomen Bestemmingsplan Buitengebied 4
2.1 Beschrijving plangebied 4
2.2 Uitgangspunten voor het voorgenomen bestemmingsplan 4

3 Natura 2000-gebieden 9
3.1 Te beschouwen Natura 2000-gebieden 9
3.2 Van Oordt's Mersken 10
3.3 Wijnjeterper Schar 11
3.4 Bakkeveense Duinen 13
3.5 Deelen 14
3.6 Sneekermeergebied 16
3.7 Alde Feanen 18
3.8 Drents-Friese Wold & Leggelderveld 21
3.9 Fochterloërveen 23

4 Selectie van effecten voor nadere uitwerking 26
4.1 Agrarische bedrijven 26
4.2 Ontwikkelingsmogelijkheden wonen 32
4.3 Recreatie en overige ontwikkelingsmogelijkheden 32
4.4 Conclusie relevante effecten 33

5 Nadere beschouwing stikstofdepositie 34
5.1 Achtergronddepositie 34
5.2 Ecologische gevolgen 36
5.3 Ontwikkelingsmogelijkheden bestemmingsplan Buitengebied Opsterland 36
5.4 Programmatische aanpak stikstof 37
5.5 Cumulatie 39

6 Conclusies en aanbevelingen 40
6.1 Conclusies 40
6.2 Aanbevelingen 40

Bronnen 42

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Opsterland is voornemens het bestemmingsplan Landelijk Gebied, daterend van 1990, te actualiseren. Het geldende bestemmingsplan heeft op een aantal onderdelen zijn actualiteit verloren. Dit geldt voor zowel het beleid dat ten grondslag ligt aan het plan als voor de feitelijk in het plan opgenomen situatie en bijbehorende regelingen. Dit is voor het gemeentebestuur van Opsterland aanleiding geweest om te besluiten tot het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied.

De Nota van Uitgangspunten, en de juridische vertaling daarvan, vormen de onderlegger van dit bestemmingsplan. Samen met het voorontwerpbestemmingsplan vormde deze Nota de basis voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau die als uitgangsdocument fungeert voor deze Passende Beoordeling.

1.2 Doel en vraagstelling

Omdat in de gemeente en in de directe omgeving een aantal Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) ligt en significant negatieve effecten niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, moet op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het bestemmingsplan nader onderzoek in de vorm van een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998, en de daaraan gerelateerde artikelen (zie kader).

Het doel van deze Passende Beoordeling is: *het in beeld brengen of het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland negatieve effecten heeft of kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied van het bestemmingsplan.* En of deze negatieve effecten significant zijn.

Natuurbeschermingswet, 1998, Artikel 19j

1. Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening
   a. met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied, en
   b. met het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan voor zover dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.

2. Voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een Passende Beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied.

3. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid, wordt het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen genomen indien is voldaan aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 19g en 19h.

4. De Passende Beoordeling van deze plannen maakt deel uit van de ter zake van die plannen voorgeschreven milieu-effectrapportage.

5. De verplichting tot het maken van een Passende Beoordeling bij de voorbereiding van een plan als bedoeld in het tweede lid geldt niet in gevallen waarin het plan een herhaling of voortzetting is van een plan of project ten aanzien waarvan reeds eerder een Passende Beoordeling is gemaakt, voor zover de Passende Beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat plan.

6. Het eerste tot en met derde lid en het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op projectbesluiten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet ruimtelijke ordening.

In de Passende Beoordeling wordt de volgende vraag beantwoord:
Kunnen de ontwikkelingen die het voorgenomen bestemmingsplan mogelijk maakt, gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor de relevante Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in die gebieden verslechteren of een significant verstorend effect hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen?

Het is vervolgens aan de gemeente om te bepalen, hoe deze gevolgen in acht kunnen worden genomen. De Passende Beoordeling kan hiervoor wel suggesties doen.

Deze Passende Beoordeling is ingedeeld in twee onderdelen. Na een beschrijving van het bestemmingsplan (hoofdstuk 2) en van de te beschouwen Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 3) wordt in eerste instantie (hoofdstuk 4) nagegaan of activiteiten waarop het bestemmingsplan zich richt negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van natuurgebieden binnen en in de omgeving van het plangebied van het bestemmingsplan Opsterland. Vervolgens (hoofdstuk 5) wordt ingezoomd op het onderdeel stikstofdepositie, aangezien dat onderdeel in deze situatie de meeste impact heeft en de meeste aandacht verdient. Daarbij wordt ook ingegaan op de vraag of de gevolgen als significant moeten worden beschouwd.

Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten, hun eieren, nesten en leefgebieden en de bescherming van trekvogels wat hun broed-, rui- en overwinteringgebieden betreft en rustplaatsen in hun trekzones. De richtlijn kent twee sporen: algemeen geldende regels voor de bescherming van de soorten, die overal van toepassing zijn en de instelling (door de lidstaten) van speciale beschermingszones (de 'Vogelrichtlijngebieden') voor vogelsoorten die bijzonder kwetsbaar zijn. Na 1979 is de richtlijn nog diverse malen aangepast, maar hij is nog altijd van kracht.

In 1992 werd de Vogelrichtlijn aangevuld met de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn draagt bij aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Van zowel typen habitats als van soorten dieren en planten zijn lijsten opgesteld die in het kader van de richtlijn beschermd dienen te worden. Ook in deze richtlijn kunnen de genoemde sporen worden onderscheiden: enerzijds de algemene bescherming van bepaalde soorten, anderzijds de aanwijzing van speciale beschermingszones (de 'Habitatrichtlijngebieden').

De speciale beschermingszones vormen samen een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden, dit netwerk wordt aangeduid als Natura 2000. Gezamenlijk vormen deze gebieden de hoeksteen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

In Nederland zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (voor de soortbescherming) en in de Natuurbeschermingswet 1998 (voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden).

De aanwijzing van de vogelrichtlijngebieden is in het algemeen definitief. Voor de meeste Habitatrichtlijngebieden zijn de definitieve aanwijzingen nog niet tot stand gekomen. De bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998 omtrent het uitvoeren van een Passende Beoordeling zijn voor zowel de definitief als de niet definitief aangewezen gebieden van toepassing. De voorliggende Passende Beoordeling is gebaseerd op de Ontwerp Aanwijzingsbesluiten van de betreffende gebieden.

2 Het voorgenomen Bestemmingsplan Buitengebied

2.1 Beschrijving plangebied

De gemeente Opsterland ligt in de provincie Fryslân. Het plangebied omvat het buitengebied dat wordt begrensd (van noord "rechtsom" naar west) door de gemeentegrens met de buurgemeenten Smallingerland, Marum, Leek, Ooststellingerwerf, Heerenveen en Boarnsterhim.

In figuur 2.1 is het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland aangegeven.

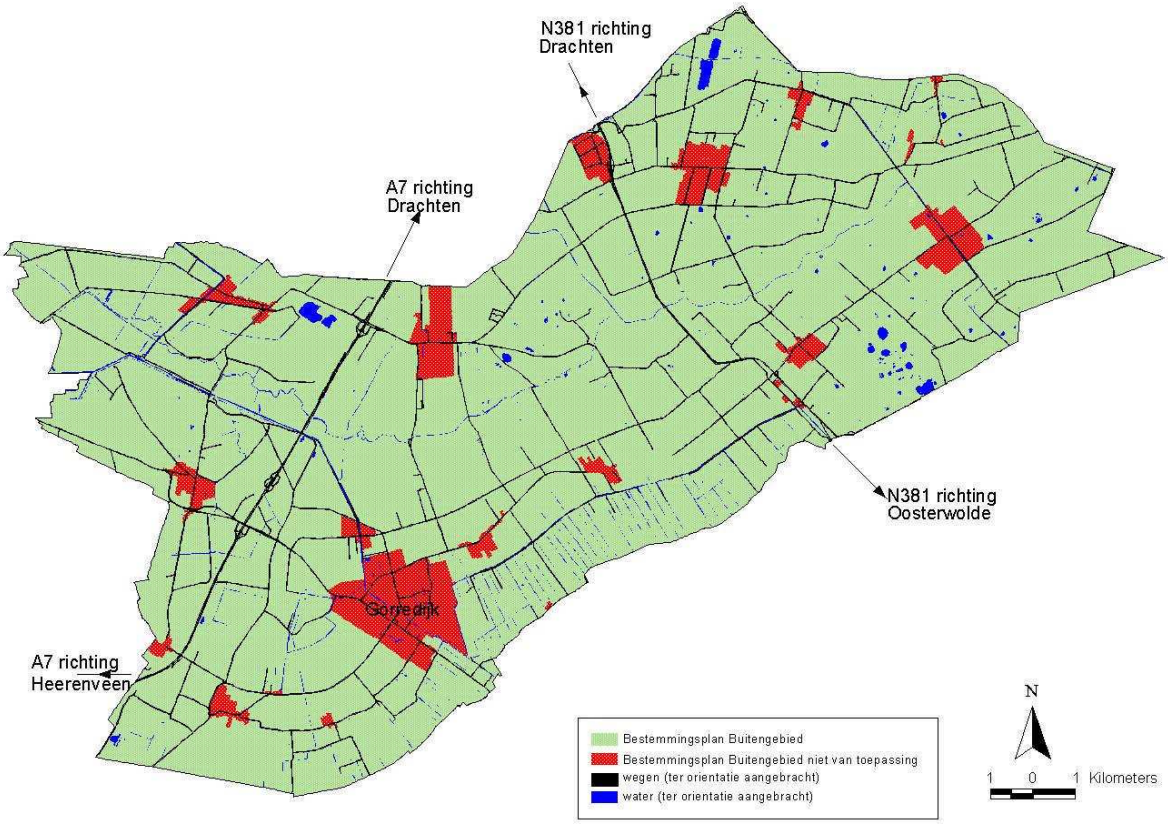

Figuur 2.1: Plangebied bestemmingsplan Buitengebied Opsterland.

Het plangebied sluit vrijwel geheel aan bij het bestemmingsplangebied 'Landelijk Gebied 1990'. De regeling uit dit plan, dat dateert uit 1990, is op 3 juni 2013 overgenomen in de Beheersverordening Buitengebied, die op dit moment de vigerende ruimtelijke regeling biedt. De beheersverordening heeft de eerdere regelingen overgenomen.

2.2 Uitgangspunten voor het voorgenomen bestemmingsplan

Het voorgenomen bestemmingsplan zal het ruimtelijk kader bieden voor diverse functies en hun ontwikkelingsmogelijkheden. Hieronder worden de uitgangspunten samengevat. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de Toelichting Voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Opsterland.

1. Agrarische bedrijven

Het voorgenomen bestemmingsplan biedt uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden agrarische activiteiten (zoals melkveehouderij) en niet-grondgebonden agrarische activiteiten (intensieve veehouderij). Er wordt tevens onderscheid gemaakt tussen volwaardige agrarische bedrijven (groter dan 70 NGE) en niet-volwaardige agrarische bedrijven (kleiner dan 70 NGE). In het bestemmingsplan wordt geen nieuwvestiging van agrarische bedrijven toegestaan.

In onderstaande tabel is de regeling voor de agrarische bestemming op hoofdlijnen weergegeven:

Tabel 2.1: Hoofdlijnen mogelijkheden agrarische bestemming

	Grondgebonden		Niet-grondgebonden (intensieve veehouderij)
	volwaardig (> 70 NGE)	niet-volwaardig (< 70 NGE)	
Bouwvlak bij recht	bouwvlak = 1,5 ha.	conform huidige bestemmingsplan (ca. ≤ 1 ha.)	conform feitelijke situatie
Uitbreiding bouwvlak	afwijkingsbevoegdheid tot max. 2 ha., wijzigingsbevoegdheid tot max. 3 ha.	wijzigingsbevoegdheid tot max. 2 ha.	max. 500 m^2 buiten bouwvlak bouwen
nevenactiviteiten	intensieve veehouderij tot max. 250 m^2		
	boerderijwinkel		
	via afwijkingsbevoegdheid: • paardenhouderij • niet agrarische bedrijvigheid • Bêd & Brochje • recreatieappartementen • lichte horeca • kleinschalig kamperen • maatschappelijke/recreatieve activiteiten		
serrestallen/boogstallen	bouwen na afwijking bouwregels		
mestvergister	oprichten ten behoeve van agrarische bedrijven (eigen mest) op het bouwperceel		

Uitgangspunt bij deze Passende Beoordeling is dat er geen dieren bijkomen binnen de gemeente Opsterland. Op grond van een analyse van de landbouwontwikkeling wordt geconcludeerd dat vanwege de grondgebondenheid van de agrarische sector er hoegenaamd geen uitbreidingsmogelijkheden bestaan (zie paragraaf 2.2 in het MER). Uitbreiding van bedrijven kan feitelijk alleen plaatsvinden door het stopzetten (of overnemen) van andere bedrijven. Schaalvergroting leidt dan tot de noodzaak om grotere bouwpercelen per bedrijf mogelijk te maken. Overigens betekent een bedrijfsbeëindiging niet automatisch dat ook meer dieren op een ander bedrijf gehouden kunnen worden (en daardoor een toename van de ammoniak emissie). Het spreekt voor zich dat brongerichte maatregelen, zoals de introductie van bijvoorbeeld emissiearme stallen, wel de mogelijkheid openlaat voor meer dieren zonder dat dit gepaard gaat met een toename van de ammoniakuitstoot. De "bottom line" is dus dat saldering mogelijk is, bijvoorbeeld bij bedrijfsbeëindiging, maar dat dit niet gepaard mag gaan met een toename van de totale emissie. Wel zal op grond van de ontwikkelruimte binnen de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof), die naar verwachting in januari 2014 van kracht wordt, per geval worden beoordeeld in hoeverre dat een verruiming van de veestapel toestaat.

In de bebouwingsbepalingen zijn mogelijkheden opgenomen voor het verruimen van de maten van bebouwing, zoals een grotere goothoogte en het bouwen vóór de voorgevel van de bedrijfswoning.

Bij recht kent het plan ook de mogelijkheid om een mestvergistingsinstallatie op te richten op of aansluitend aan een bestaand bouwperceel.

Via wijzigingsbevoegdheden bestaat de mogelijkheid na bedrijfsbeëindiging diverse functies in de agrarische bebouwing te realiseren. Dit is noodzakelijk, omdat door de schaalvergroting in de agrarische sector agrarische bedrijfspercelen vrijkomen. De vrijkomende agrarische bebouwing kan gebruikt worden voor:

- een kwekerij
- wonen
- een woonboerderij (alleen bij oorspronkelijke boerderijen)
- een zorgboerderij
- een niet-agrarisch bedrijf (milieucategorie 1, 2 en beperkt 3.1)
- horeca (lichte categorieën)
- paardenhouderij.

Voor kwekerijen (agrarische bedrijven gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van bomen, heesters of andere siergewassen en op de groothandel in deze producten) is een aparte agrarische bestemming opgenomen. Voor deze bedrijven zijn de uitbreidingsmogelijkheden beperkter, evenals de afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden.

2. Wonen

De voor wonen bestemde percelen zijn voorzien van de bestemming wonen, waarbij de grenzen van de bestemming aansluiten bij de topografische situatie, wat in sommige gevallen betrekkelijk grote woonbestemmingen oplevert. In de planregels is daarom aangegeven waar bebouwing binnen de bestemming mag worden gerealiseerd. Bij vervanging van bestaande woningen geldt dat de oppervlakte van woningen niet meer dan 150 m^2 mag bedragen, dan wel ten hoogste de bestaande oppervlakte. Nieuwbouw van woningen is niet toegestaan in het bestemmingsplan. Wel kan een agrarische bestemming voor een bouwvlak worden omgezet in een woonbestemming.

Naast de bestemming wonen zijn ook de bestemmingen wonen-woonboerderij en wonen-woonwagenstandplaats opgenomen in het bestemmingsplan. De woonwagenstandplaats is opgenomen voor gebouwen die in zijn geheel of in delen kunnen worden verplaatst en is gericht op het consolideren van de bestaande situatie. De bestemming voor woonboerderij is opgenomen voor alle voormalige boerderijen die geen bedrijfsbestemming meer hebben, maar die in het veld nog herkend worden als boerderij. Deze boerderijen dragen bij aan het landschap als herkenbare elementen daarin en hebben daarom extra bouw- en gebruiksmogelijkheden, zoals bij recht het realiseren van bêd & brochje. De regeling voor bijgebouwen is gelijk aan die voor reguliere woningen. Met een omgevingsvergunning kan afgeweken worden van de gebruiksregels en kunnen inpandige recreatieappartementen, kleinschalige campings of bedrijvigheid worden toegestaan. Daarbij gelden dezelfde voorwaarden als voor de afwijkingsbevoegdheid binnen de woonbestemming.

De bouwmaten zijn afgestemd op het type woning dat algemeen voorkomt in het plangebied: één bouwlaag met kap. Van deze maatvoering kan alleen afgeweken worden indien de bestaande maten reeds groter zijn. Onder voorwaarden zijn ook bijzondere bouwvormen toegestaan. Het woonpand moet dan wel qua schaal passend zijn in de kavel- en bebouwingsstructuur. Ook landschappelijke en stedenbouwkundige karakteristieken van de naaste omgeving dienen in acht genomen te worden. Een eventuele extra inhoud van het hoofdgebouw kan in mindering worden gebracht op het toegestane oppervlak voor aan- en bijgebouwen.

Naast het wonen zijn enkele kleinschalige bedrijfsmatige nevenactiviteiten aan huis toegestaan, alsmede het hobbymatig houden van vee. Onder voorwaarden is een afwijkingsbevoegdheid opgenomen voor het realiseren van kleinschalige campings en niet-zelfstandige bewoning van vrijstaande bijgebouwen in het kader van mantelzorg. Daarbij mag geen onevenredige aantasting van het ruimtelijk beeld (landschapselementen), de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden en de verkeersveiligheid plaatsvinden.

3. Recreatie
Binnen de gemeente zijn diverse verblijfsrecreatieve functies te vinden. De locatie en omvang zijn bepalend voor het toekennen van de bestemming en gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden. Voor nieuw op te richten toeristisch-recreatieve voorzieningen wordt het beleidskader gehanteerd dat neergelegd is in de notitie Kansen benutten. Binnen de daarin gegeven uitgangspunten biedt de gemeente kansen voor uitbreiding en vestiging van verblijfsrecreatieve functies. Verder stimuleert de gemeente routegebonden recreatie en dagrecreatie. Dit komt terug in het bieden van ruimte voor de volgende nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven: paardenhouderij, niet-agrarische bedrijvigheid, Bêd & Brochje, inpandige recreatieappartementen, verkoop van streekproducten, lichte horeca-activiteiten, kleinschalig kamperen en maatschappelijke/recreatieve activiteiten. Het overgrote deel van deze functies is mogelijk met een omgevingsvergunning ten behoeve van afwijking van de gebruiksregels. Het aanleggen van voet- en fietspaden, ruiterpaden of mountainbikeroutes is toegestaan binnen de bestemmingen 'Natuur' en 'Bos' maar er dient wel een omgevingsvergunning voor aangevraagd te worden.

In het bestemmingsplan is nieuwe vestiging van campings, kampeerboerderijen en recreatiecomplexen met maximaal 50 woningen niet mogelijk gemaakt[1]. Wel is voor de reguliere kampeerterreinen een uitbreidingsmogelijkheid opgenomen tot 200 kampeerplaatsen. In het MER wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de recreatiesector in de achterliggende periode en de inschatting van de ontwikkelingen in de nieuwe planperiode.

Bij alle agrarische bouwvlakken is het mogelijk een kleinschalig kampeerterrein te realiseren. Gezien de ontwikkeling van het aantal kleinschalige kampeermiddelen in de afgelopen jaren is een sterke toename daarvan echter niet te verwachten.

4. Niet-agrarische bedrijvigheid
Bestaande niet-agrarische bedrijven zijn bestemd als bedrijf en bestaande bedrijfsactiviteiten zijn, mits legaal, zonder meer toegelaten. Het beleid is erop gericht om niet ieder bedrijf te beperken tot de bestaande activiteit. Ook andere activiteiten, voor zover die beperkt milieuhinderlijk zijn en daarom ook in een gewone woonbuurt kunnen worden toegelaten, kunnen in het buitengebied toelaatbaar worden geacht. Daarbij worden de milieucategorieën uit de publicatie Bedrijven en milieuzonering (2009) van de VNG gebruikt. Bestaande bedrijven in een categorie anders dan 1 of 2, zijn door middel van een aanduiding concreet aangewezen. Bouwmogelijkheden voor niet-agrarische bedrijven zijn beperkt.

Het in de Notitie Paardenhouderij opgenomen toetsingskader aangaande het toestaan van hobbymatige en bedrijfsmatige paardenhouderij is in het bestemmingsplan verder uitgewerkt. Agrarische vormen van paardenhouderij, zoals een paardenfokkerij hebben de bestemming 'Agrarisch' gekregen. Andere vormen van paardenhouderij zijn specifiek bestemd middels een aanduiding binnen de bestemming 'Bedrijf'.

5. Natuur en landschap
In het kader van het bestemmingsplan zijn de volgende vier deelgebieden onderscheiden (uit Ontwerpbestemmingsplan):

- Beekdal- en zandrug cultuurlandschap van de Boorne/Alddjip,
- De hoogveenontginningsgebieden rond de Schoterlandse Compagnonsvaart, de Drachtster Compagnonsvaart en de Opsterlandse Compagnonsvaart,
- Grootschalige planmatige verveningen en droogmakerijken. De veenpolders: 6^{e} en 7^{e} veendistrict en de Groote Veenpolder,
- De jonge veen- en heideontginningen Voorwerkersveld, 'woeste grond Koningsdiep', Mandeveld en Duurswoude.

[1] In eerste instantie was deze mogelijkheid wel geboden, maar deze uitbreidingsmogelijkheid wordt uit het bestemmingsplan verwijderd.

De karakteristieken van deze deelgebieden worden in de verschillende bestemmingen door middel van maatregelen beschermd. De vertaling vanuit het nieuwe cultuurhistorische onderzoek vindt plaats in het ontwerpbestemmingsplan.

In verband met de plannen omtrent het Ald Djip/Koningsdiep voor het hermeanderen van de beek en natuurontwikkeling is een ontheffingsprocedure opgenomen. Het gebied waarbinnen de gehele ontwikkeling van dit project is opgenomen is bestemd als natuur. De beek zelf is bestemd als water.

De wijken en hoofdvaarten (veenlandschap) zijn aangeduid als water en het dempen ervan is aan regels gebonden. Daarmee wordt het behouden van de landschappelijke structuur beoogd. Dit geldt ook voor de houtwallen. Op deze wijze wordt ook het verkavelingstype behouden.

Dobben en pingo's zijn historische en/of natuurlijke waarden die niet nadrukkelijk aan één van de landschapstypen gebonden zijn. Deze waarden zijn bestemd als 'Natuur'. Verder zijn natuurgebieden uit vigerende plannen overgenomen met de bestemming 'Natuur' en zijn gebieden die volgens het gebiedsplan zijn aangewezen als natuurgebied of die als kerngebied zijn aangewezen in de EHS en in eigendom zijn van natuurbeschermingsorganisaties eveneens bestemd als 'Natuur'. Voor het foerageergebied van ganzen en weidevogels wordt een aanduiding opgenomen. Op die wijze wordt het realiseren van recreatieve paden en dergelijke in deze gebieden uitgesloten.

3 Natura 2000-gebieden

3.1 Te beschouwen Natura 2000-gebieden

In deze Passende Beoordeling wordt voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied ingegaan op de vraag of er negatieve effecten kunnen optreden. Met name voor de gevolgen van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitats en leefgebieden van soorten, is de vraag hoe ver de effecten uitstrekken niet zomaar te beantwoorden. Er is uitgegaan van een grens van 10 km rond het plangebied. Dit is een grens die ook gehanteerd wordt bij agrarische bedrijven in de Programmatische aanpak stikstof (PAS)[2] en geadviseerd wordt door de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Binnen die afstand van 10 km komen (delen van) het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken, Wijnjeterper Schar, Bakkeveense Duinen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld en het Fochterloërveen voor (zie figuur 3-1).

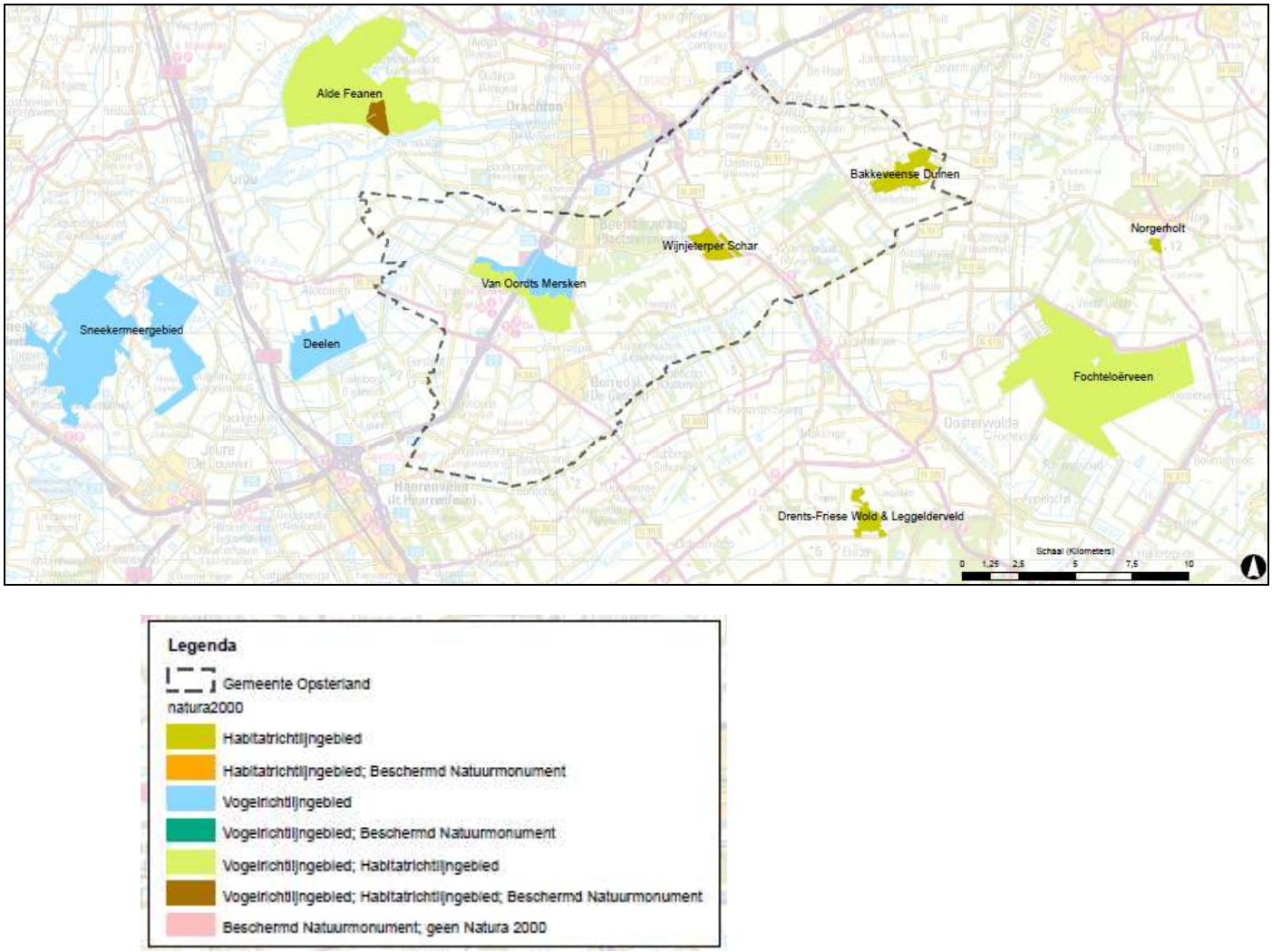

Figuur 3.1: Ligging Natura 2000-gebieden in (de nabijheid van) het plangebied.

[2] Overigens wordt in het beheerplan Wijnjeterperschar rekening gehouden met agrarische bedrijven in een straal van 2 kilometer om het Natura 2000-gebied.

Hieronder wordt verder ingegaan op de begrenzing, korte kenschets en de instandhoudingsdoelen van genoemde Natura 2000-gebieden. Daarbij is eerst ingegaan op de gebieden binnen de gemeentegrenzen van Opsterland, gevolgd door de gebieden in de omgeving.
Alle gebieden zijn definitief aangewezen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

3.2 Van Oordt's Mersken

3.2.1 Begrenzing

In figuur 3-2 is de begrenzing van dit Natura 2000-gebied aangegeven, waarbij het blauwe gedeelte betrekking heeft op de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en het groene gedeelte op de aanwijzing als zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebied. Het gebied ligt binnen de gemeentegrenzen van Opsterland.

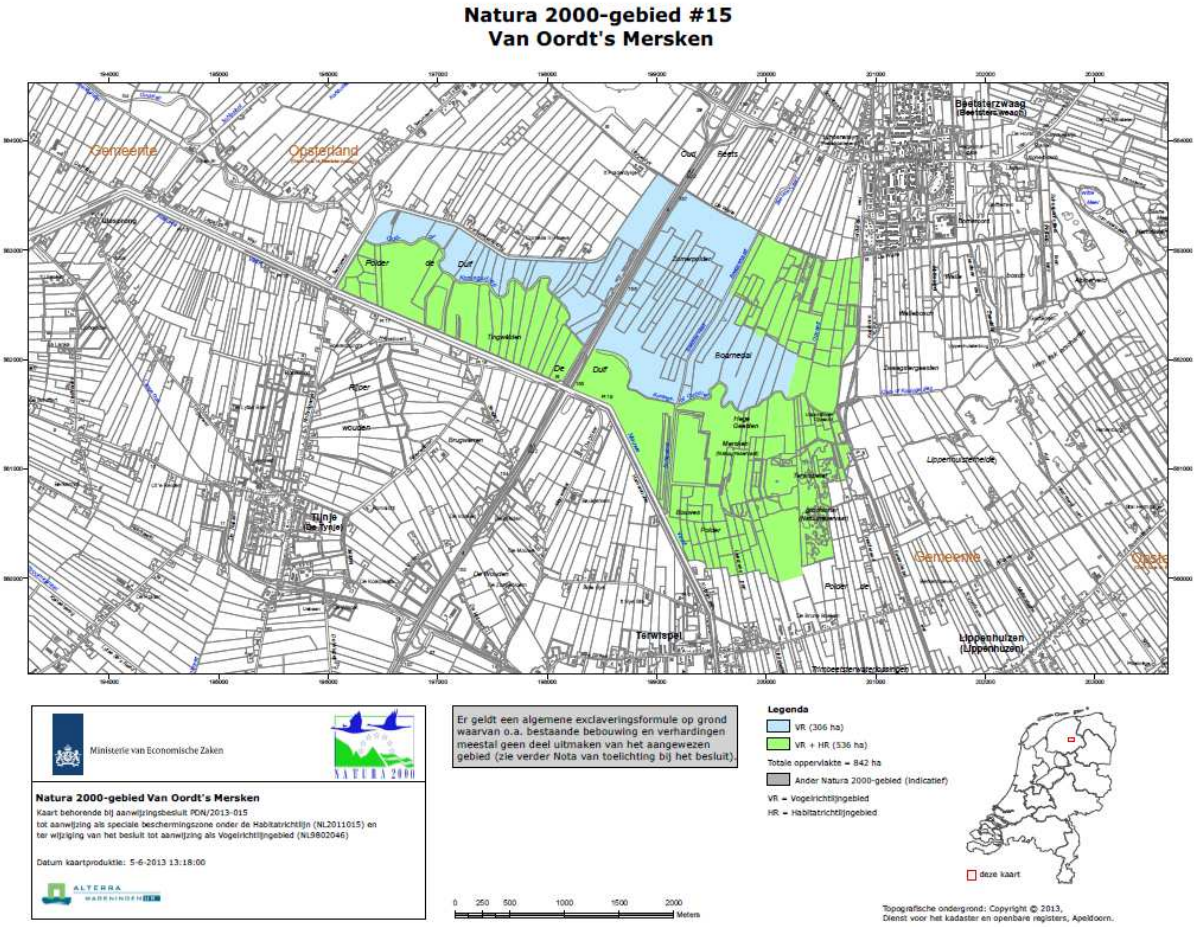

Figuur 3.2: Begrenzing Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (bron: Ministerie van EZ).

3.2.2 Globale beschrijving

Van Oordt's Mersken ligt in de benedenloop van de Boorne (of Koningsdiep) op de overgang van zandgronden naar laagveen en op de overgang van de laterale gradiënt van het beekdal. Het terrein kent een kleinschalige afwisseling van diverse typen grasland en moerassen. Het gebied is vooral van belang vanwege de aanwezige blauwgraslanden, daarnaast komen Dotterbloemhooilanden en Grote zeggenvegetaties voor. Het laagste deel is een belangrijke ganzenpleisterplaats. Het gebied is van enig belang als broedgebied voor soorten van kruidenrijke graslanden (paapje) (bron: Ministerie van EZ).

3.2.3 *Instandhoudingsdoelen*

Het gebied Van Oordt's Mersken is definitief aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn en deels ook in het kader van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatsoorten en broedvogels geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in tabel 3-1 opgenomen.

Tabel 3.1: Instandhoudingsdoelen Habitat- en Vogelrichtlijngebied Van Oordt's Mersken (bron: min. EZ)

Habitattypen	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Vochtige heiden (hogere zandgronden	=	>		
*Heischrale graslanden	>	>		
Blauwgraslanden	>	>		
Habitatsoorten	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Grote modderkruiper	=	=	=	
Kleine modderkruiper	=	=	=	
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Kemphaan	>	>		10
Paapje	>	>		5
Niet-broedvogels				
Kolgans	=	=		5.000
Brandgans	=	=		4.200
Smient	=	=		6.400

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
* Prioritair doel

Kernopgave voor het gebied bestaat uit het ontwikkelen van kleinschalige mozaïeken van heischrale graslanden en blauwgraslanden met andere beekdalgraslanden en met vochtige heiden (hogere zandgronden) op de beekdalflank t.b.v. herpetofauna en insecten.

In de tabel zijn tevens de Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten opgenomen. Voor deze soorten kan de gevoeligheid voor stikstof afgeleid worden aan de hand van onder andere hun leef/groeihabitat (Grontmij, 2011; Alterra, 2012). Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

3.3 Wijnjeterper Schar

3.3.1 *Begrenzing*

In Figuur 3.3 is de begrenzing van dit Habitatrichtlijngebied weergeven. Het gebied ligt binnen de gemeentegrenzen van Opsterland.

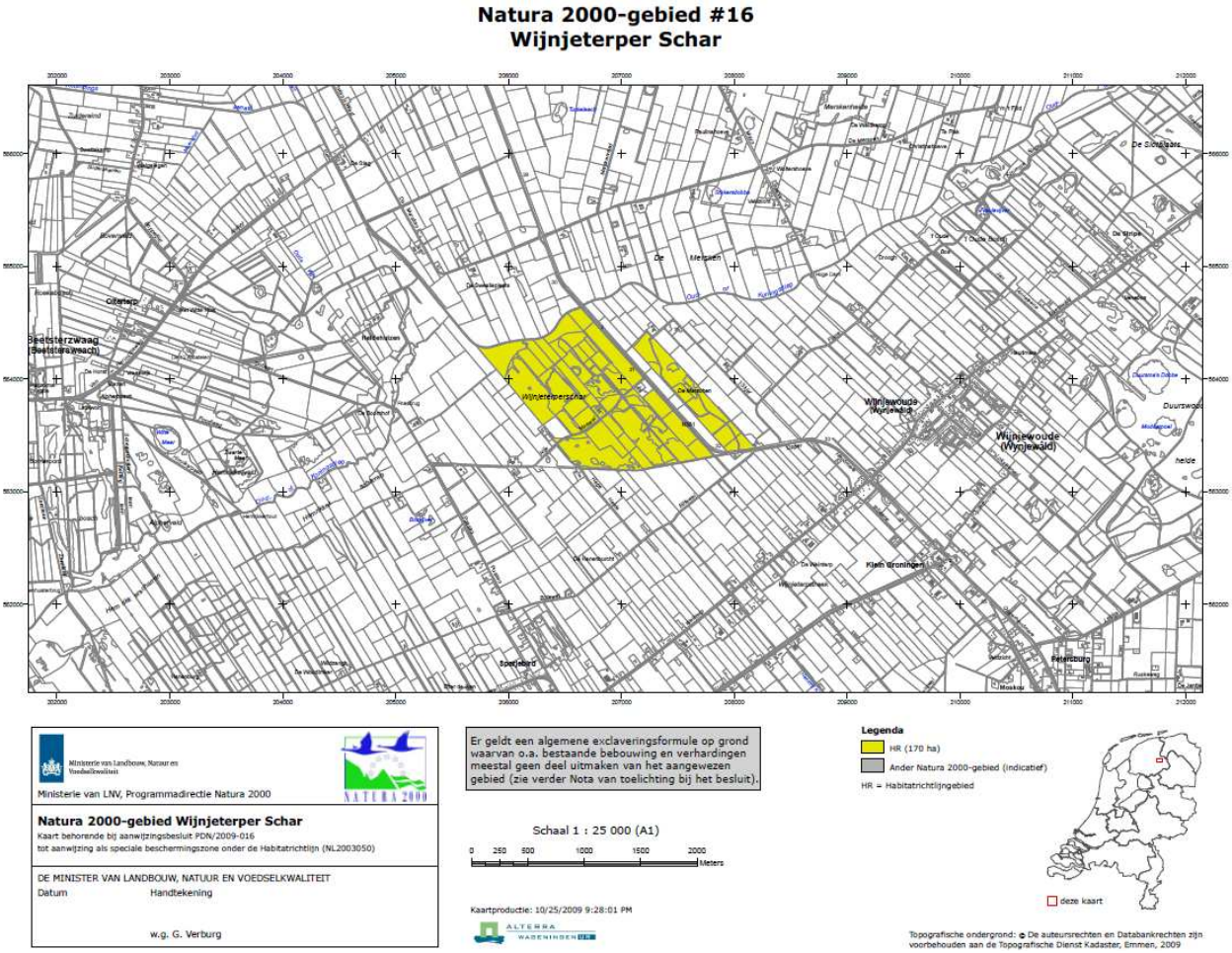

Figuur 3.3: Begrenzing Habitatrichtlijngebied Wijnjeterper Schar (bron: Ministerie van EZ).

3.3.2 Globale beschrijving

Het Wijnjeterperschar is een heidegebied in de middenloop van de laaglandbeek de Boorne (of Koningsdiep). Het grootste deel van het gebied bestaat uit een reliëfrijk dekzandlandschap, waarin leem dagzoomt. Langs de beek ligt een smal veengebied. In het zandgebied ligt een groot aantal laagten. In de laagten in de keileem hebben zich beekeerdgronden gevormd, waar het aanwezige blauwgrasland aan gebonden is. Karakteristiek in het gebied zijn daarnaast droge en natte heide, heischraal grasland en kleine zeggenmoerassen. Lokaal komt dotterbloemhooiland voor. De graslanden worden afgewisseld met vochtige bossen. Door het reliëf en de verschillende bodemsoorten zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig.

3.3.3 Instandhoudingsdoelen

Het hele Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar is definitief aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in Tabel 3.2 opgenomen.

Kernopgave bestaat uit herstel van de kwaliteit en uitbreiding van het areaal van heischrale graslanden en blauwgraslanden en het ontwikkelen van kleinschalige mozaïeken van heischrale graslanden en blauwgraslanden met andere beekdalgraslanden en met vochtige heiden (hogere zandgronden) op de beekdalflank t.b.v. herpetofauna en insecten.

Tabel 3.2: Instandhoudingsdoelen Habitat- en Vogelrichtlijngebied Wijnjeterper Schar.

Habitattypen	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Draagkracht
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	=	>	
Droge heiden	=	=	
*Heischrale graslanden	>	>	
Blauwgraslanden	=	>	
Pioniervegetaties met snavelbiezen	=	=	

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

3.4 Bakkeveense Duinen

3.4.1 Begrenzing

In Figuur 3.4 is de begrenzing van dit Habitatrichtlijngebied weergeven. Het gebied ligt binnen de gemeentegrenzen van Opsterland.

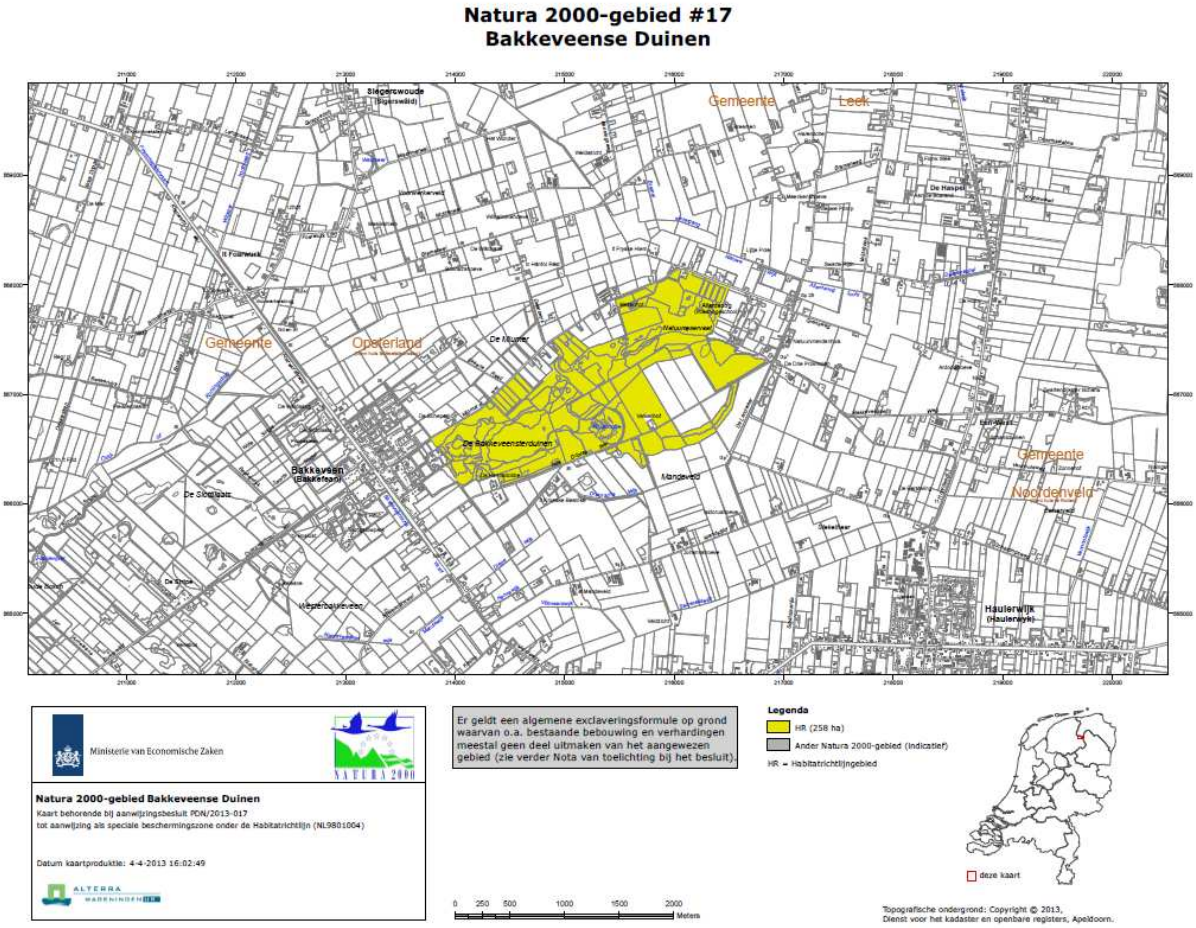

Figuur 3.4: Begrenzing Habitatrichtlijngebied Bakkeveense Duinen (bron: Ministerie van EZ).

3.4.2 *Globale beschrijving*

Bakkeveense Duinen bestaat uit een gevarieerd gebied met een aantal bos- en heideterreinen, graslanden en enkele landgoederen in het dal van de Boorne (of Koningsdiep), en diverse bebossingen in het afgegraven veengebied rondom Ureterp. In dit plaatselijk sterk geaccidenteerde stuifzandterrein liggen uitgestrekte kraaiheidebegroeiingen als een deken over de duinen en zure vennen. Plaatselijk zijn ook struikheibegroeiingen aanwezig. Open zand en pioniergraslanden van stuifzand nemen een ondergeschikte plaats in. De bossen op het terrein bestaan vooral uit aangeplante en spontaan opgeslagen grove dennenbegroeiingen.

3.4.3 *Instandhoudingsdoelen*

Het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen is definitief aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in Tabel 3.3 opgenomen.

Tabel 3.3: Instandhoudingsdoelen Habitatrichtlijngebied Bakkeveense Duinen.

Habitattypen	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
Stuifzandheiden met struikhei	=	=
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	=	=
Zandverstuivingen	=	=
Zure vennen	=	=
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	=	=

= Behoudsdoelstelling

Kernopgave voor het Natura 2000 landschap Hogere Zandgronden (een verzameling van meerdere Natura 2000-gebieden met eenzelfde landschapstype) is vergroting van het areaal stuifzandheiden met struikhei, binnenlandse kraaiheibegroeiingen, droge heiden en zandverstuivingen én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper, korhoen, nachtzwaluw, draaihals en tapuit. Voor het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen geldt in dit kader een behoudsdoelstelling.

3.5 Deelen

3.5.1 *Begrenzing*

In Figuur 3.5 is de begrenzing van dit Vogelrichtlijngebied weergeven. Het gebied ligt buiten de gemeentegrenzen van Opsterland.

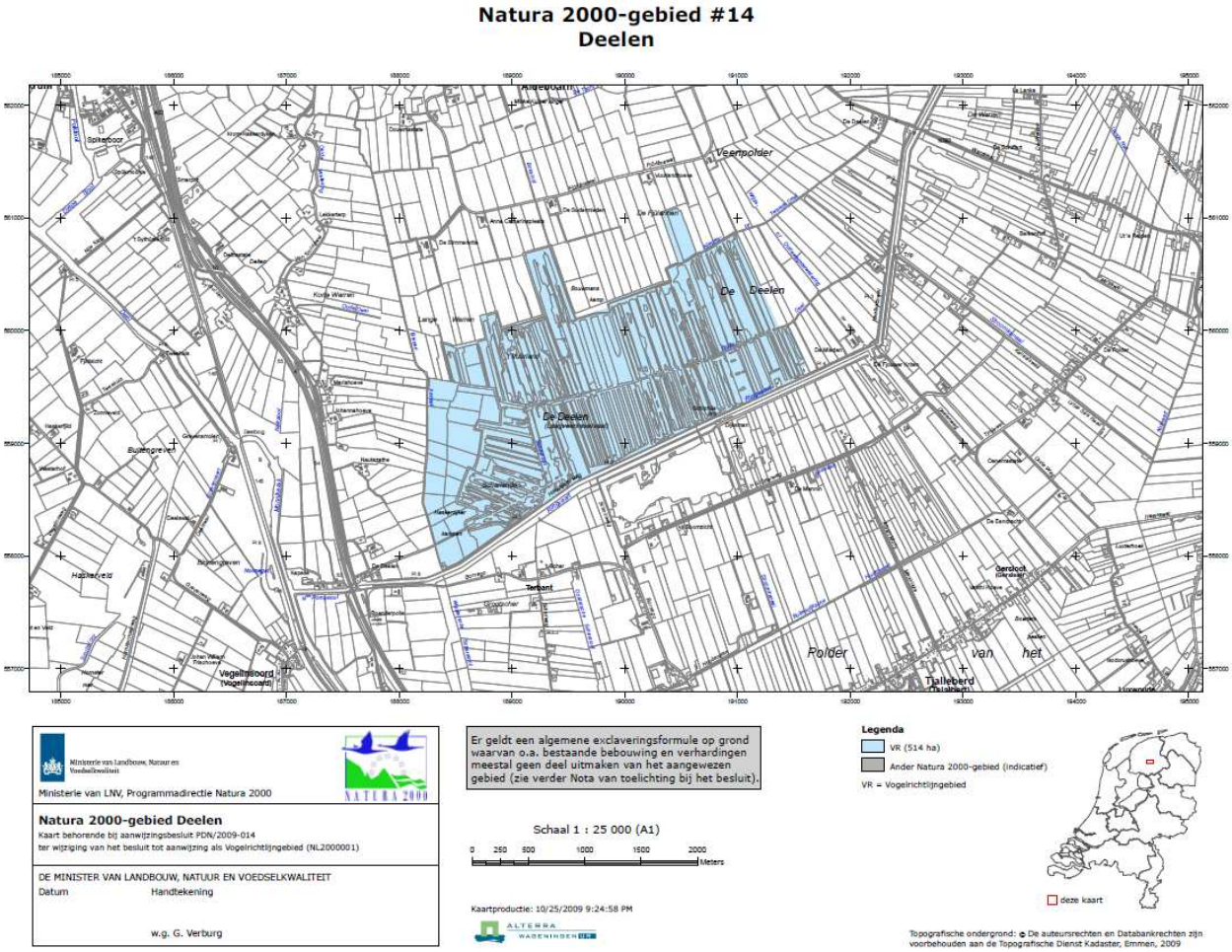

Figuur 3.5: Begrenzing Vogelrichtlijngebied Deelen

3.5.2 Globale beschrijving

Het gebied de Deelen vormt één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen, dat in de vroegere eeuwen noordwest Overijssel en het Lage Midden van Fryslân besloeg. Het is een laagveengebied in de vroegere benedenloop van de Boorne (of Koningsdiep), dat bestaat uit een stelsel van petgaten, rietland, struweel en graslandvegetaties, waarvan plaatselijk schraallanden. De petgaten zijn betrekkelijk jong. In de Deelen is namelijk pas vanaf het begin van de 20^{e} eeuw met vervenen begonnen. Het gebied heeft daardoor zijn huidige karakter en aanzien gekregen. Er wordt nog steeds veen gewonnen. In het kader van natuurontwikkeling worden ook petgaten gegraven. Als gevolg van deze activiteit ontstond een moerasgebied met een groot oppervlak aan ondiep open water. Daardoor zijn in de successiereeks van open water naar land verschillende stadia aanwezig.

3.5.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Deelen is definitief aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn.
De instandhoudingsdoelen voor (niet-)broedvogels geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in tabel 3.4 opgenomen.

Tabel 3.4: Instandhoudingsdoelen Deelen.

Habitatsoorten	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie	Draagkracht
Gestreepte waterroofkever (complementair)	>	>	>	
Meervleermuis (complementair)	=	=	=	
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Roerdomp	=	=		5
Purperreiger	=	=		5
Bruine kiekendief	>	>		5
Zwarte stern	>	>		50
Rietzanger	=	=		200
Niet-broedvogels				
Grote zilverreiger	=	=		40
Kolgans	=	=		17.600
Grauwe gans	=	=		480
Brandgans	=	=		9.900
Smient	=	=		1.700
Slobeend	=	=		80
Nonnetje	=	=		20

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Voor de Habitat- en de Vogelrichtlijnsoorten kan de gevoeligheid voor stikstof afgeleid worden aan de hand van onder andere hun leefhabitats (Grontmij, 2011, Alterra, 2012). Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

3.6 Sneekermeergebied

3.6.1 Begrenzing

In Figuur 3.6 is de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied Sneekermeergebied weergegeven. Dit gebied ligt buiten de gemeentegrenzen van Opsterland.

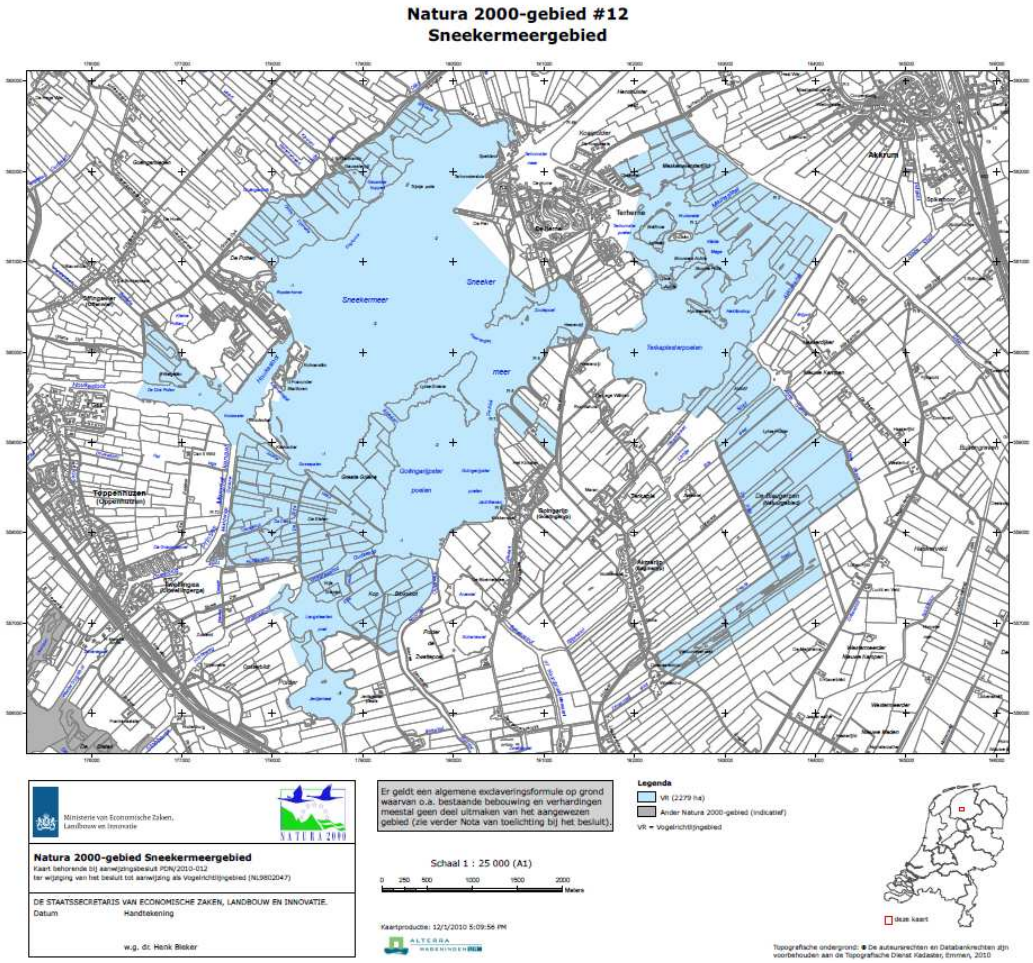

Figuur 3.6: Begrenzing Vogelrichtlijngebied Sneekermeergebied

3.6.2 Globale beschrijving

Sneekermeer, Goëngarijpsterpoelen, Terkaplesterpoelen en Akmarijp zijn historisch en geomorfologisch te beschouwen als één gebied. Het gebied kan worden gekenschetst als een vrijwel open landschap. Kenmerkend voor het centrale merengebied in Fryslân is de afwisseling tussen grotere en kleinere wateroppervlakken, omgeven door kades en rietkragen en zoetwatermoerassen en uitgestrekte graslandpolders. De waterdiepte varieert overwegend tussen de 1 en 2 meter. In het gebied komen diverse eilandpolders voor. Aan het begin van de jaartelling moet het Lage Midden van Fryslân, waar dit gebied deel van uit maakt, hebben bestaan uit uitgestrekte zeggenmoerassen en moerasbossen. Vanaf ongeveer de tiende eeuw werd het gebied op kleine schaal in gebruik genomen. Hoewel in de loop van deze eeuw vele duizenden hectares door bemaling en bekading tot winterpolder zijn omgevormd, komen in het gebied nog relatief veel boezemlanden en zomerpolders voor. Veel boezemlanden liggen hier nog hoog genoeg om 's zomers via slootjes en greppels vrij op de boezem te kunnen afwateren.

3.6.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied is definitief als Vogelrichtlijngebied aangewezen. De instandhoudingsdoelen voor habitatsoorten en (niet-)broedvogels geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in tabel 3.5 opgenomen.

Tabel 3.5: Instandhoudingsdoelen Sneekermeergebied.

Habitatsoorten	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie	Draagkracht
*Noordse Woelmuis	>	>	>	
Meervleermuis (complementair)	=	=	=	
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Porseleinhoen	=	=		2
Kwartelkoning	=	=		2
Kemphaan	>	>		20
Rietzanger	=	=		370
Niet-broedvogels				60
Kleine rietgans	=	=		580
Kolgans	=	=		1.400 foer/ 91.800 slaap
Brandgans	=	=		740 foer/ 60.300 slaap
Smient	=	=		5.900
Krakeend	=	=		220
Wintertaling	=	=		890
Wilde eend	=	=		1.500
Slobeend	=	=		150
Meerkoet	=	=		1.700
Goudplevier	=	=		520
Kievit	=	=		3.500
Kemphaan	=	=		960 foer/5.200 slaap
Grutto	=	=		110 foer/970 slaap
Wulp	=	=		1.000

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
* Prioritair doel

Kernopgaven hebben betrekking op landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen), plas - dras situatie en rui- en rustplaatsen.

Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied van soorten. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

3.7 Alde Feanen

3.7.1 Begrenzing

In Figuur 3.7 is de begrenzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Alde Feanen weergegeven. Het gebied ligt buiten de gemeentegrenzen van Opsterland. Een gedeelte van het gebied is ook aangewezen als Beschermd Natuurmonument (zie het bruine gedeelte in Figuur 3.7).

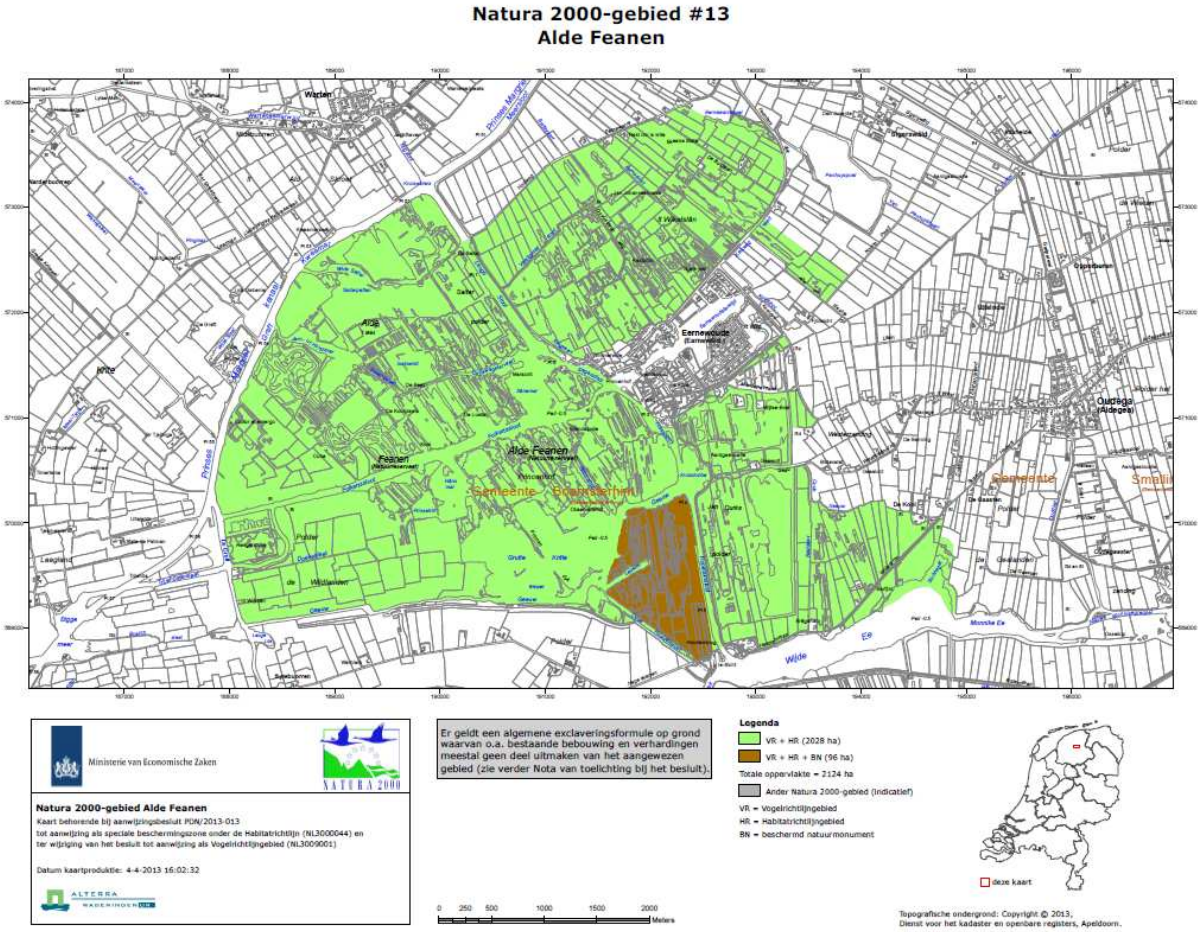

Figuur 3.7: Begrenzing Vogelrichtlijngebied Alde Feanen

3.7.2 Globale beschrijving

De Alde Feanen (Oude Venen) is een deels vergraven en ontgonnen laagveengebied. Het is één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen. De vervening kwam hier in de tweede helft van de 17e eeuw goed op gang. Het gebied is deels kleinschalig (petgaten en legakkers) en deels grootschalig (plassen) verveend. Rond 1900 kwam er een einde aan de turfwinning en vervening. In het begin van de 20^{e} eeuw werd er door de bevolking op verschillende plaatsen geprobeerd veeteelt te bedrijven door het inpolderen en bemalen van petgatengebieden. De huidige situatie is vooral het resultaat van het na de vervening opgetreden verlandingsproces. Landschappelijk wordt het gebied gekenmerkt door moerasvegetaties, omgeven door zomerpolders en boezemlanden en doorsneden door tal van watergangen. Het gebied bestaat uit open water, rietlanden, laagveenverlandingsmoeras, moerasbos en schrale graslanden op restveen. De petgaten, die vaak verscholen liggen tussen riet en moerasbossen, verkeren in diverse stadia van verlanding. In deze petgaten komt dikwijls drijftilvorming (vorming van drijvende matten van planten) voor. Op andere plaatsen is de verlanding wat verder voortgeschreden in de richting van een trilveen of blauwgrasland. In de meeste petgaten is na beëindiging van het rietmaaibeheer een elzenbroekbos tot ontwikkeling gekomen.
Het gebied is in 2007 met 48 ha uitgebreid in het kader van een LIFE-project ten behoeve van o.a. de noordse woelmuis.

3.7.3 *Instandhoudingsdoelen*

Het gebied is definitief als Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen. De instandhoudingsdoelen voor habitattypen en -soorten en (niet-)broedvogels geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in tabel 3.6 opgenomen.

Tabel 3.6: Instandhoudingsdoelen Alde Feanen.

Habitattypen	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	>		
Vochtige heiden (laagveengebied)	>	>		
Blauwgraslanden	=	>		
Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	>	>		
*Galigaanmoerassen	=	=		
*Hoogveenbossen	>	>		
Habitatsoorten	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Bittervoorn	=	=	=	
Grote modderkruiper	=	=	=	
Kleine modderkruiper	=	=	=	
Rivierdonderpad	=	=	=	
Meervleermuis	=	=	=	
*Noordse woelmuis	>	>	>	
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Aalscholver	=	=		910
Roerdomp	=	=		6
Purperreiger	>	>		20
Bruine kiekendief	>	>		20
Poseleinhoen	>	>		15
Kemphaan	=	=		10
Zwarte stern	>	>		60
Snor	=	=		40
Rietzanger	=	=		800
Niet-broedvogels				
Aalscholver	=	=		60
Kolgans	=(<)	=		2.700
Grauwe gans	=(<)	=		280
Brandgans	=(<)	=		430 foer/6.100 slaap
Smient	=(<)	=		2.700
Krakeend	=	=		120
Wintertaling	=	=		140
Slobeend	=	=		140
Tafeleend	=	=		90
Kuifeend	=	=		470
Nonnetje	=	=		30
Grutto	=	=		90 foer/880 slaap

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<) 'ten gunste van' formulering
* Prioritair doel

De kernopgave voor het gebied bestaat eruit dat:

- een meer evenwichtig systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit en hydromorfologie) wordt nagestreefd: waterplantengemeenschap (voor kwanswierwateren H3140 en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden), zwarte stern, platte schijfhoren en vissen zoals o.a. bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper en insecten, zoals gevlekte witsnuitlibel en gestreepte waterroofkever.
- alle successiestadia laagveenverlanding in ruimte en tijd vertegenwoordigd zijn: overgangs- en trilvenen (trilvenen en veenmosrietlanden) en met onder meer grote vuurvlinder, groenknolorchis en vochtige heiden (laagveengebied), blauwgraslanden, galigaanmoerassen en hoogveenbossen, in samenstelling met gemeenschappen van open water.

Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied van soorten. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

3.8 Drents-Friese Wold & Leggelderveld

3.8.1 Begrenzing

In Figuur 3.8 is de begrenzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld weergegeven. Het gebied ligt buiten de gemeentegrenzen van Opsterland.

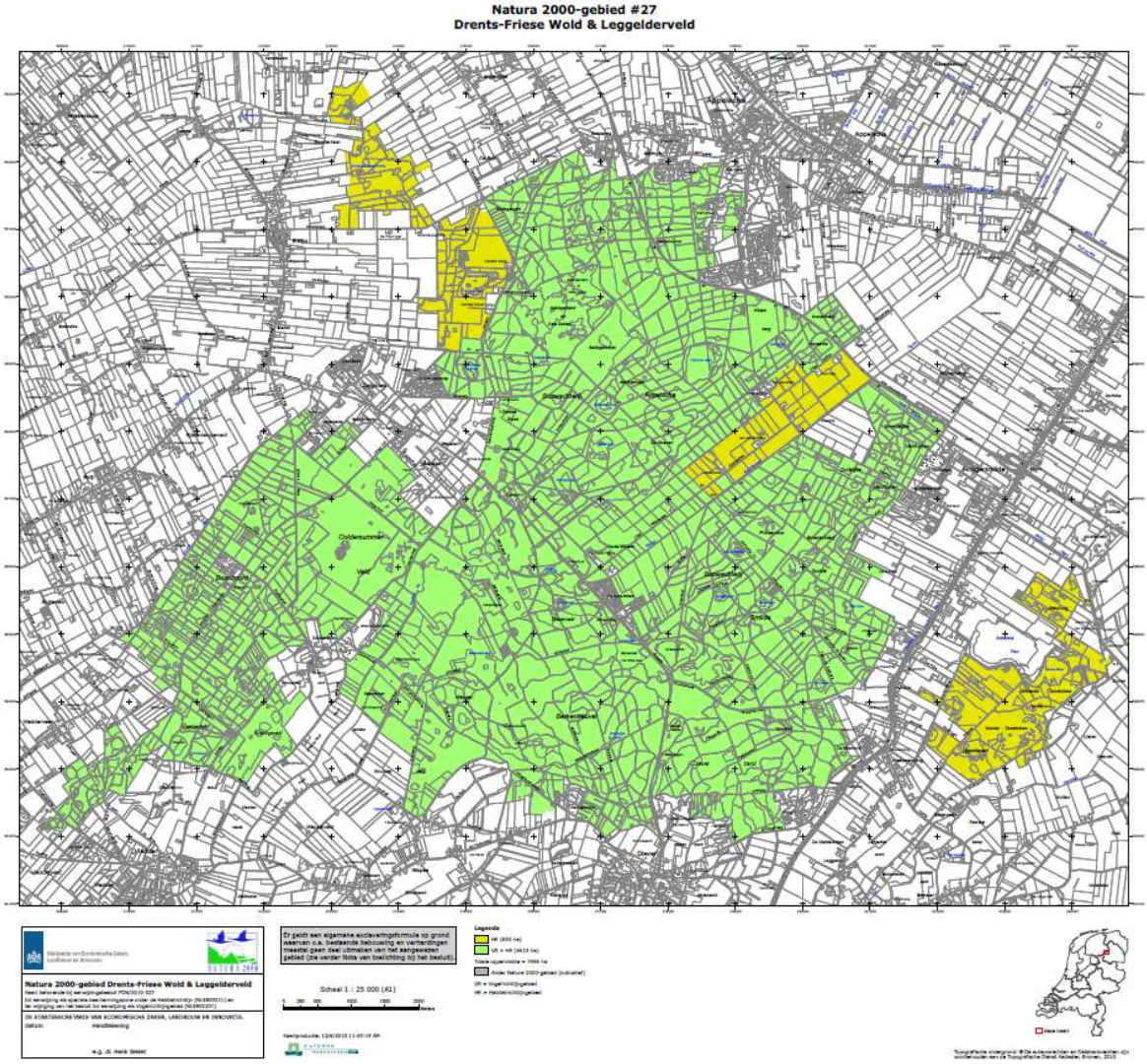

Figuur 3.8: Begrenzing Vogelrichtlijngebied Drents-Friese Wold & Leggerderveld

3.8.2 *Globale beschrijving*

Het Drents-Friese Wold vormt een zeer afwisselend landschap. Het gebied kent veel naaldbossen, maar daarnaast zijn stuifzanden, heidevelden, jeneverbesstruweel, schrale graslanden, zwak gebufferde vennen, loofbossen en beken aanwezig. Het stuifzand komt vooral voor op het Aekingerzand. In Berkenheuvel komen uitgestrekte kraaiheidebegroeiingen voor. Het Doldersummerveld en het Wapserzand zijn twee grote heideterreinen met vochtige en natte heide met vennetjes. Natte slenken en droge zandruggen wisselen elkaar af. In het gebied van de Vledder Aa is herstel van oorspronkelijke beekdalnatuur tot stand gebracht. Ook bij de Schoapedobbe heeft natuurherstel plaatsgevonden. Het is een heuvelachtig heidegebied met zandverstuivingen en vennen ("dobben"). Het Leggelderveld bestaat uit natte heiden, pioniervegetaties met snavelbiezen en heischraal grasland.

3.8.3 *Instandhoudingsdoelen*

Het gebied is definitief als Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen. De instandhoudingsdoelen voor habitattypen en -soorten en broedvogels geven de doelen die voor het gebied gelden weer. Deze zijn in tabel 3.7 opgenomen.

Tabel 3.7: Instandhoudingsdoelen Drents-Friese Wold & Leggelderveld.

Habitattypen	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Stuifzandheiden met struikhei	>	>		
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	=	>		
Zandverstuivingen	>	>		
Zeer zwakgebufferde vennen	=	>		
Zwakgebufferde vennen	=	>		
Zure vennen	=	>		
Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	>	>		
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	>	>		
Droge heiden	=	=		
Jeneverbesstruwelen	=	>		
*Heischrale graslanden	>	>		
*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	>	>		
Pioniervegetaties met snavelbiezen	>	>		
Oude eikenbossen	>	>		
Habitatsoorten	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Kamsalamander	>	>	>	
Drijvende waterweegbree	=	=	=	
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Doodaars	=	=		40
Wespendief	=	=		8
Draaihals	>	>		5
Zwarte specht	=	=		30
Boomleeuwerik	=	=		110
Paapje	=	=		18
Roodborsttapuit	=	=		100
Tapuit	>	>		60
Grauwe klauwier	>	>		20

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Kernopgaven voor dit gebied omvatten onder andere kwaliteitsverbetering van zure vennen en actieve hoogvenen (heideveentjes) en kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden, pioniervegetaties met snavelbiezen en actieve hoogvenen (heideveentjes).

Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied van soorten. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

3.9 Fochterloërveen

3.9.1 Begrenzing

In Figuur 3.9 is de begrenzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Fochteloërveen weergegeven. Het gebied ligt buiten de gemeentegrenzen van Opsterland.

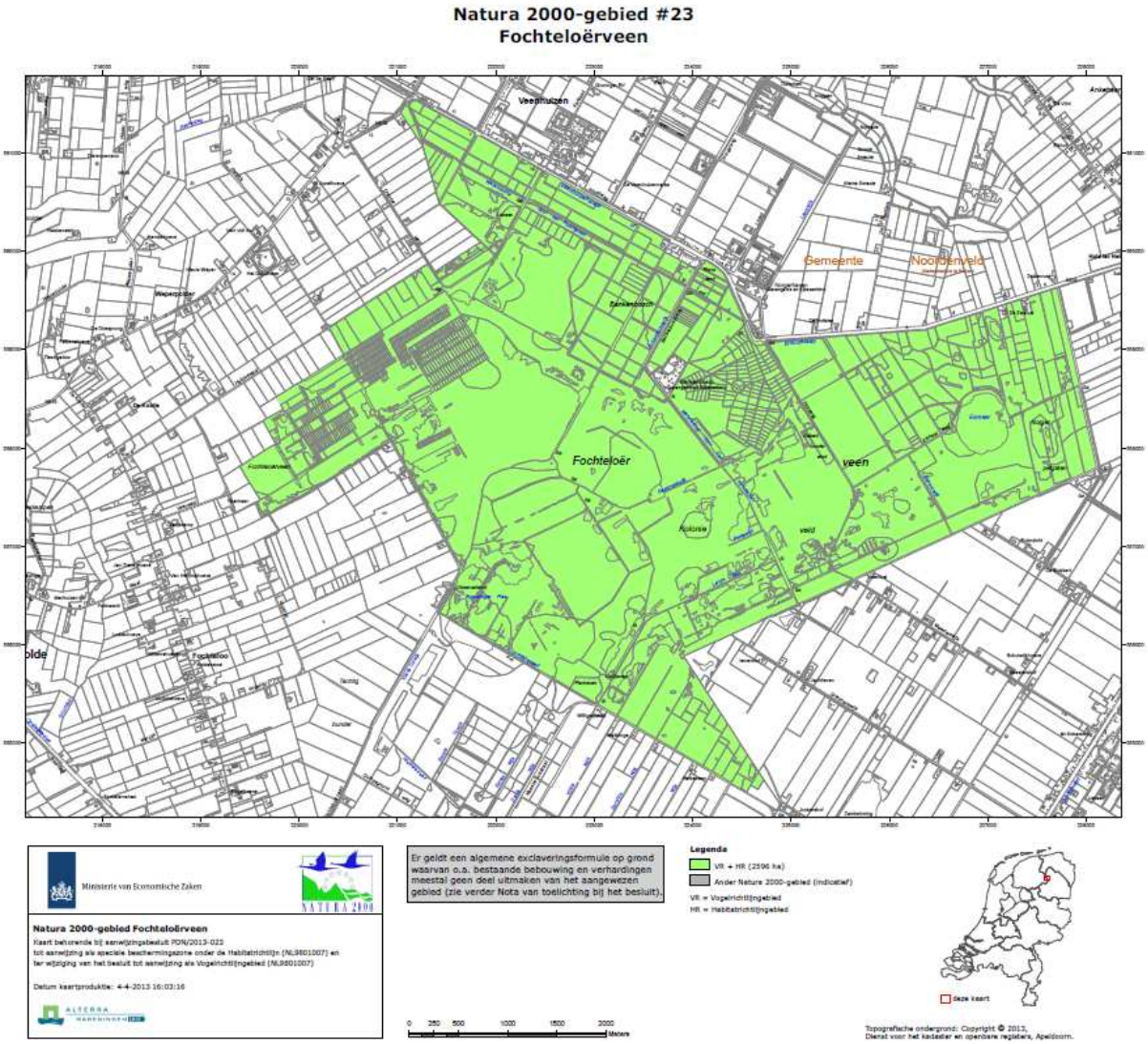

Figuur 3.9 **Begrenzing Vogelrichtlijngebied Fochteloërveen**

3.9.2 *Globale beschrijving*

Het Fochteloërveen maakte in het verleden onderdeel uit van de uitgestrekte Smildervenen die ooit grote delen van noordwest-Drenthe en aangrenzend Fryslân bedekten. Vrijwel het gehele oorspronkelijke hoogveengebied is afgegraven. Het Fochteloërveen lag aan de rand van dit grote veen en bestaat uit een naar verhouding jong en ondiep (tot 2 meter) veenpakket. Er zijn maatregelen genomen om de groei van het hoogveen te stimuleren, zoals het plaatsen van damwanden en het aanbrengen van stuwen. Na een stilstandfase in de veengroei bevat het Fochteloërveen nu een relatief grote kern met actief hoogveen. Het gebied wordt verder gekenmerkt door zijn uitgestrektheid en boomloosheid (buiten de boswachterij aan de noordkant). Het gebied bestaat, naast het levende hoogveen in het centrale deel, uit droge en vochtige heide en vennen, enige graslanden en in het noorden enkele naaldbossen. Ondiep, open water ligt in de Vloeiweiden, Zuidwestplassen en Esmeer. Het Esmeer is een pingoruïne.

3.9.3 *Instandhoudingsdoelen*

Voor het Natura 2000-gebied Fochterloërveld kunnen de doelen worden aangeduid aan de hand van de instandhoudingsdoelen voor habitattypen en -soorten en broedvogels. Deze zijn in Tabel 3.8 opgenomen.

Tabel 3.8 **Instandhoudingsdoelen Fochteloërveen.**

Habitattypen	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht**
Zure vennen	=	=		
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	>	=		
Droge heiden	=	=		
*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	>	>		
Herstellende hoogvenen	>	>		
Broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Geoorde fuut	=	=		13
Porseleinhoen	=	=		20
Paapje	=	=		60
Roodborsttapuit	=	=		65
Niet-broedvogels	**Doelstelling oppervlakte**	**Doelstelling kwaliteit**	**Doelstelling populatie**	**Draagkracht (paren)**
Kleine zwaan	=	=		90
Wilde zwaan	=	=		100
Toendrarietgans	=	=		11.100
Kolgans	=	=		2300
Wintertaling	=	=		600
Slobeend	=	=		40

= Behoudsdoelstelling
> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
* Prioritair doel

De kernopgave van het gebied bestaat uit herstel en kwaliteitsverbetering van de resten hoogveenlandschap. Een essentiële randvoorwaarde hiervoor is dat de hydrologie (zowel intern als extern) op orde komt. Voor de vorming van functionerende hoogvenen is kwaliteitsverbetering van hoogveenresten, herstel van randzones en vergroting van de interne en externe samenhang ten behoeve van fauna van belang. Tevens is herstel van de keten van komvenen langs de Duitse grens een belangrijke opgave. Ook kernen van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) dienen te worden uitgebreid. Hoogveenvorming wordt op gang gebracht in herstellende hoogvenen in kansrijke situaties, met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) (waar nodig uitbreiding oppervlakte) en huidige relicten als bronpopulaties fauna in stand gehouden.
Ten slotte is herstel van grote veengebieden met voldoende rust onder andere voor de niet-broedvogel kraanvogel een opgave. Hierbij behoort ook ontwikkeling van overgangszones van actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) incl. lagg-zones (= randzones van het veen, met o.a. hoogveenbossen), zure vennen en porseleinhoen, paapje en watersnip).

Strikt genomen ontbreekt een toetsingsnorm in het toetsingskader van stikstofbelasting ten aanzien van de groeiplaats of het leefgebied van soorten. De toetsing van effecten op deze soorten kan echter parallel lopen aan de toetsing van de stikstofgevoelige habitattypen.

4 Selectie van effecten voor nadere uitwerking

In dit hoofdstuk worden de mogelijke verstorende effecten van het bestemmingsplan op de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied geselecteerd. De mogelijke effecten worden beschreven aan de hand van de ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan. In dit hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt naar de voornaamste elementen uit het bestemmingsplan die een potentieel effect kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden: agrarische bedrijven (paragraaf 4.1), wonen (paragraaf 4.2) en recreatie en overige ontwikkelingsmogelijkheden (paragraaf 4.3). Voor de bepaling welke effecten mogelijk relevant kunnen zijn is gebruik gemaakt van de “effectenindicator”, zoals opgesteld door het ministerie van EZ. De effectenindicator geeft voor elk type habitat aan voor welke typen effecten deze gevoelig is.

4.1 Agrarische bedrijven

Ontwikkeling en aanwezigheid van agrarische bedrijven kan in principe een breed scala van effecten op Natura 2000-gebieden veroorzaken. De effectindicator die hiervoor is ontwikkeld, geeft een eerste indicatie van factoren die een rol kunnen spelen (en de mate van gevoeligheid van habitattypen en beschermde soorten voor deze factoren).

Voor mogelijke effecten van de landbouw worden de volgende factoren genoemd:

- Oppervlakteverlies en versnippering door ruimtebeslag (verlies aan oppervlakte)
- Verstoring door geluid, licht en optische verstoring (door aanwezigheid of beweging) of door mechanische effecten (bijvoorbeeld betreding)
- Verontreiniging
- Verdroging
- Bewuste verandering van de soortensamenstelling (bijvoorbeeld door introductie van exoten)
- Vermesting en verzuring.

4.1.1 Oppervlakteverlies en versnippering

Verlies van oppervlakte van Natura 2000-gebied door ruimtebeslag is niet aan de orde omdat nieuwe agrarische bedrijven binnen het bestemmingsplan niet opgericht kunnen worden. Binnen de Natura 2000-gebieden zijn tevens geen bedrijven aanwezig of maken er volgens een algemene exclaveringsformule geen deel vanuit. De Natura 2000-gebieden zijn bestemd als 'Natuur'. Binnen deze bestemming is alleen agrarisch medegebruik ten dienste van natuur toegestaan. Derhalve is er evenmin sprake van versnippering of aantasting van bodem. Natura 2000-gebieden die buiten de plangrenzen liggen ondervinden geen effect, omdat het bestemmingsplan niet van toepassing is op deze gebieden. Nieuwe agrarische activiteiten worden dan ook niet mogelijk gemaakt in die gebieden.

4.1.2 Verstoring

Geluid- en lichtverstoring kan voornamelijk optreden binnen een straal van enkele tientallen tot hooguit enkele honderden meters rondom agrarische bedrijven. Dat betekent dat alleen bij bedrijven in (de nabije omgeving van) het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken dergelijke effecten kunnen optreden. Dit is namelijk het enige Natura 2000 gebied binnen het plangebied met verstoringsgevoelige natuurwaarden. Omdat er geen bedrijven binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied liggen en de bedrijven erbuiten op enige afstand en ervan gescheiden door (water)wegen liggen, kan verstoring van natuurwaarden (vogels) ook voor dit gebied worden uitgesloten. De overige natuurgebieden zijn ofwel alleen HR(Habitatrichtlijn)-gebied (en bevatten geen verstoringsgevoelige natuurwaarden) of liggen op een dusdanige effectafstand van het plangebied (zie figuur 3-1) dat verstoring is uitgesloten. Habitatsoorten zoals de modderkruipers zijn niet gevoelig voor geluid- en lichtverstoring van agrarische bedrijven. Ten aanzien van het aspect geluid- en lichtverstoring kan derhalve geconcludeerd worden dat (significant) negatieve effecten op Natura 2000 op voorhand kunnen worden uitgesloten. Dit aspect hoeft niet nader uitgewerkt te worden in een Passende Beoordeling.

4.1.3 Verontreiniging

Aandachtspunten voor verontreiniging zijn de mogelijke effecten van het 'inwaaien' van bestrijdingsmiddelen (gewasbeschermingsmiddelen) en meststoffen. In het algemeen biedt het bestemmingsplan niet het kader voor regelingen die direct betrekking hebben op dit soort specifieke activiteiten en het gebruik van de percelen. Daarnaast wordt geen duidelijk ander gebruik verwacht dan nu het geval is. Uitvoering van het mestbeleid, is gekoppeld aan strenge normen en beperkingen op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen.
Concluderend kan worden gesteld dat de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan niet leiden tot negatieve gevolgen door verontreiniging.

4.1.4 Verdroging

Verdroging van Natura 2000-waarden kan bijvoorbeeld plaatsvinden door veranderingen in de grondwaterstand of veranderingen van grondwaterstromen. De verruiming van de bouwvlakken van de agrarische bedrijven heeft naar verwachting geen invloed op de waterhuishouding van het gebied. Daarvoor geeft aard en omvang van deze wijziging geen aanleiding. Een project dat binnen het bestemmingsplan Opsterland wordt uitgevoerd en wel omvangrijk is, is het landinrichtingsplan Koningsdiep. In dit project wordt het beekdal met een klimaatbestendige en stromende beek zonder knippen in de boven-, midden- en benedenloop hersteld met aanleg van ecologische verbindingszones. Het gaat om de realisatie van 500 hectare natuurontwikkelingsgebied (EHS) en nog niet ingerichte reservaatgebieden uit de eerste fase Relatienota (http://www.dienstlandelijkgebied.nl/projecten/fryslan). Beekherstel is gericht op het versterken van de waterhuishouding van het gebied en is bedoeld om verdroging van natuurgebieden tegen te gaan.

De mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt zijn geen bron van verdroging. Uitgaande van uitvoering en handhaving van het reguliere beleid, en toetsing van plannen en projecten bij uitvoering van het bestemmingsplan aan dit beleid, kunnen significante effecten als gevolg van verdroging worden uitgesloten.

4.1.5 Bewuste verandering van soorten

Omdat de beoogde ontwikkeling geen betrekking heeft op andere teelten of principieel andere landbouwgebruiksvormen dan gangbaar en bekend zijn in Nederland, is een bewuste verandering van de soortensamenstelling van natuurgebieden uitgesloten.

4.1.6 Verzuring en vermesting via de lucht

4.1.6.1 Algemeen

De veehouderij kan door depositie van stikstof (uit ammoniak) vanuit de lucht invloed hebben op daarvoor gevoelige habitats of gevoelige leefgebieden van soorten op grotere afstand.

De ontwikkeling die mogelijk zal worden gemaakt in het voorgenomen bestemmingsplan, kan daardoor bijdragen aan de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen en gevoelige leefgebieden van soorten in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De depositie van stikstofverbindingen op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden, specifiek op de daarvoor gevoelige habitats en gevoelige leefgebieden van soorten zijn derhalve specifieke aandachtspunten.

Verzuring en vermesting vormen een zeer actueel thema in de toetsing van ontwikkelingen in de landbouw aan Natura 2000-gebieden. Aan de bronzijde leidt stikstofemissie uit de landbouw tot een verzurende en vermestende effecten in natuurgebieden. Aan de zijde van het natuurgebied is het vooral de aanwezigheid van voor stikstof gevoelige habitattypen en eventueel soorten die bepalen of een natuurgebied gevoelig is voor stikstofdepositie.

Nu duidelijk is dat stikstofdepositie een mogelijk effect kan hebben, wordt onderzocht in hoeverre de Natura 2000-gebieden in de omgeving en de instandhoudingsdoelen van de aanwezige habitattypen en -soorten gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Vervolgens is de vraag of het bestemmingsplan en de ontwikkelingen die daarin mogelijk worden gemaakt kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie, waarvan in het kader van Natuurbeschermingswet de ecologische relevantie moet worden beoordeeld. Dit komt in hoofdstuk 5 aan bod.

4.1.6.2 Achtergrond van de problematiek

De landbouw draagt met name door de uitstoot van ammoniak in belangrijke mate bij aan de vermesting (en in mindere mate de mogelijke verzuring) van natuurgebieden. Een deel van de ammoniak die vrijkomt uit de stallen en mestopslagen, maar ook vanuit de percelen, zal via de lucht neerkomen in de natuurgebieden.

Naast stikstof kan ook fosfaat worden gezien als een stof die een belangrijke vermestende werking kan hebben. Fosfaat kan invloed hebben op de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater, maar ook grondwaterstromen kunnen een vermestende invloed hebben. Voor de belasting met fosfaat is alleen de verspreiding via oppervlakte- en grondwater van belang; het verspreidt zich (nagenoeg) niet via de lucht.

Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen. De hoeveelheid stikstofdepositie die een habitat nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde[3] genoemd.

4.1.6.3 Huidige en toekomstige stikstofdepositie

De gevoeligheid van habitattypen voor stikstofdepositie is uitgedrukt in Kritische Depositiewaarden (KDW)[4], in mol N/ha/jaar. Hoe lager de KDW van een habitattype, hoe gevoeliger het habitattype voor atmosferische stikstofdepositie.

Landelijke trend

De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. De hoogste concentraties zijn te vinden in de grotere emissiegebieden, voornamelijk de gebieden met intensieve veehouderij. Dit neemt niet weg dat in veel gebieden de stikstofbelasting nog boven de kritische depositiewaarden voor een aantal (zeer) gevoelige habitattypen ligt. De genoemde kritische depositiewaarden zullen veelal niet op korte termijn bereikt kunnen worden. Ook kleinere verlagingen van de depositie kunnen echter wel een positief effect hebben en leiden tot verbetering van de staat van instandhouding van de gevoelige habitats.

De daling in stikstofdepositie is het gevolg van lagere emissies van zowel stikstofoxiden als van ammoniak. Dit betreft de volgende emissiedalingen en oorzaken:

- De emissie van stikstofoxiden in Nederland daalde sinds 1980 met meer dan 30%. Deze daling is het resultaat van maatregelen in het verkeer, zoals de invoering van de katalysator aan het eind van de jaren tachtig, in de industrie en in de energiesector;

[3] Zie 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden.' (H. van Dobben *et al*., Alterra, Wageningen 2012).

[3]De gevoeligheid van habitattypen voor ammoniak wordt uitgedrukt in kritische depostiewaarden (KDW) in molN/ha/j. Hoe lager de KDW, hoe gevoeliger het habitattype gemiddeld genomen is voor atmosferische depositie van stikstof. De kritische depositiewaarde wordt in het genoemde rapport gedefinieerd als *'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitat significant kan worden aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie*'.

- De emissie van ammoniak door agrarische bronnen in Nederland is in dezelfde periode met 40% gedaald. Vooral in de periode tot 2002 hebben emissiebeperkende maatregelen voor een daling gezorgd. Tot deze maatregelen behoren verbeterde voersamenstelling, het gebruik van emissie-arme stallen, het afdekken van mestsilo's en het direct onderwerken van mest bij de aanwending;
- In 2005 en 2006 is een lichte stijging van met name de ammoniakdepositie opgetreden. Deze is geheel toe te schrijven aan de meteorologische omstandigheden in die jaren.

De Nederlandse agrarische sector levert, vergeleken met andere economische sectoren, met 46% van de totale depositie de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie op Nederland. Deze depositie bestaat vrijwel alleen uit ammoniak. De totale bijdrage van alle Nederlandse bronnen aan de totale stikstofdepositie is 64%. Dit betekent dat de agrarische sector voor 72% van de totale Nederlandse bijdrage aan de stikstofdepositie verantwoordelijk is. De ammoniakemissies leveren met 70% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie. De buitenlandse bijdrage aan de stikstofdepositie is ongeveer een derde van de totale stikstofdepositie (bron: website Planbureau voor de leefomgeving (PBL) en informatie voormalig milieu-en natuurplanbureau, MNP).

Landbouwontwikkeling in Opsterland
De gemeente Opsterland heeft te maken met een veehouderij die sterk gedomineerd wordt door het melkvee. Akkerbouw komt nauwelijks voor en er is dan ook geen mogelijkheid voor omschakeling van akkerbouw naar veeteelt. Intensieve veeteelt is een beperkte deelsector in de veehouderij.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt in totaal minder bouwruimte voor de agrarische sector dan het vigerende plan, met name door het verwijderen van de mogelijkheid van omschakeling van grondgebonden veehouderij naar intensieve veehouderij (zie paragraaf 2.2 in het MER). Het doel van de verruiming van de bouwmogelijkheden in de agrarische bestemming is het bieden van ruimte aan bedrijven ten behoeve van schaalvergroting, waarbij andere agrarische bedrijven de activiteiten stoppen. De grondgebondenheid van de sector leidt tot een beperkte mogelijkheid om uit te breiden, omdat niet alleen het bouwvlak maar ook de agrarische gronden daar omheen van belang zijn. Daarbij is uitgangspunt dat het aantal dieren in de gemeente Opsterland niet toeneemt.
De trend van de landbouwontwikkeling wijst - conform de ontwikkeling van het juridisch-planologisch kader - op een afname van de intensieve veehouderij en een stabiele melkveehouderij.

Hoewel de depositie op de lange duur daalt als gevolg van generieke maatregelen, zullen de kritische depositiewaarden niet overal op korte termijn kunnen worden bereikt. Ook kleinere verlagingen van de depositie kunnen echter wel een positief effect hebben voor de staat van instandhouding van de gevoelige habitats. Per geval zal in de nabije toekomst (naar verwachting na januari 2014 wanneer de PAS wetgeving van kracht wordt) op grond van de uitkomsten van de PAS bekeken worden welke uitbreiding binnen de agrarische sector alsnog tot de mogelijkheden kan behoren.

4.1.6.4 Natura 2000 gebieden: gevoeligheid voor stikstofdepositie

De Kritische depostiewaarde (KDW) van de habitattypen in de te onderzoeken Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in de tabel 4.1. De natuurgebieden Deelen en Sneekermeergebied zijn uitsluitend VR-gebied waarvoor geen habitattypen zijn gekwalificeerd. Op deze gebieden zijn dan ook geen KDW van toepassing.

Tabel 4.1: Kritische depositiewaarden voor de habitattypen van de Natura 2000-gebieden (Van Dobben *et al*, 2012, Alterra, Wageningen).

Habitattypen	KDW (mol/ha/j)	Gevoeligheidsklasse
Van Oordt's Mersken		
Vochtige heiden (hogere zandgronden	1.214	zeer gevoelig
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig
Winjeterper Schar		
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig
Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.429	gevoelig
Bakkeveense Duinen		
Stuifzandheiden met struikhei	1.071	zeer gevoelig
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1.071	zeer gevoelig
Zandverstuivingen	714	zeer gevoelig
Zure vennen	714	zeer gevoelig
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig
Alde Feanen		
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>2.400	minder/niet gevoelig
Vochtige heiden (laagveengebied)	786	zeer gevoelig
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig
Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714	zeer gevoelig
*Galigaanmoerassen	1.571	gevoelig
*Hoogveenbossen	1.786	gevoelig
Drents-Friese Wold & Leggelderveld		
Stuifzandheiden met struikhei	1.071	zeer gevoelig
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1.071	zeer gevoelig
Zandverstuivingen	714	zeer gevoelig
Zeer zwakgebufferde vennen	429	zeer gevoelig
Zwakgebufferde vennen	571	zeer gevoelig
Zure vennen	714	zeer gevoelig
Beken en rivieren met waterplanten (waterranon-kels)	>2.400	minder / niet gevoelig
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig
Jeneverbesstruwelen	1.071	zeer gevoelig
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig
*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	786	zeer gevoelig
Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.429	gevoelig
Oude eikenbossen	1.071	zeer gevoelig
Fochterloërveen		
Zure vennen	714	zeer gevoelig
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig
*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	500	zeer gevoelig
Herstellende hoogvenen	500	zeer gevoelig

In de tabel valt op dat alle habitattypen, behalve Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en Beken en rivieren met waterplanten, tot de categorie van voor stikstof zeer gevoelige tot gevoelige habitattypen kunnen worden gerekend. De meeste stikstofgevoelige habitattypen liggen ook binnen 10 km van het plangebied.

Bij effecten van stikstofdepositie dient niet alleen naar natuurlijke habitats te worden gekeken, maar ook naar de leefgebieden en voedselbronnen van Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten.
In de Natura 2000-gebieden gaat het om de volgende habitatsoorten (Tabel 4.2) en broedvogels (Tabel 4.3):

Tabel 4.2: stikstofgevoeligheid habitatsoorten

Habitatsoorten	Voortplantingsplaats	Foerageerhabitat
Van Oordt's Mersken		
Grote modderkruiper	niet gevoelig	niet gevoelig
Kleine modderkruiper	niet gevoelig	niet gevoelig
Sneekermeergebied		
*Noordse Woelmuis	niet gevoelig	niet gevoelig
Meervleermuis (complementair)	niet gevoelig	niet gevoelig
Deelen		
Gestreepte waterroofkever (complementair)	gevoelig	gevoelig
Meervleermuis (complementair)	niet gevoelig	niet gevoelig
Alde Feanen		
Bittervoorn	niet gevoelig	niet gevoelig
Grote modderkruiper	niet gevoelig	niet gevoelig
Kleine modderkruiper	niet gevoelig	niet gevoelig
Rivierdonderpad	niet gevoelig	niet gevoelig
Meervleermuis	niet gevoelig	niet gevoelig
*Noordse woelmuis	niet gevoelig	niet gevoelig
Drents-Friese Wold & Leggelderveld		
Kamsalamander	gevoelig	gevoelig
Drijvende waterweegbree	gevoelig	n.v.t.

Tabel 4.3 stikstofgevoeligheid broedvogels

Broedvogels	Broedhabitat	Foerageerhabitat
Van Oordt's Mersken		
Kemphaan	niet gevoelig	niet gevoelig
Paapje	gevoelig	gevoelig
Deelen		
Roerdomp	niet gevoelig	niet gevoelig
Purperreiger	niet gevoelig	niet gevoelig
Bruine kiekendief	niet gevoelig	niet gevoelig
Zwarte stern	niet gevoelig	niet gevoelig
Rietzanger	niet gevoelig	niet gevoelig
Sneekermeergebied		
Porseleinhoen	enigszins gevoelig	niet gevoelig
Kwartelkoning	niet gevoelig	niet gevoelig
Kemphaan	niet gevoelig	niet gevoelig
Rietzanger	niet gevoelig	niet gevoelig
Alde Feanen		
Aalscholver	niet gevoelig	niet gevoelig
Roerdomp	niet gevoelig	niet gevoelig
Purperreiger	niet gevoelig	niet gevoelig
Bruine kiekendief	niet gevoelig	niet gevoelig
Poseleinhoen	enigszins gevoelig	niet gevoelig
Kemphaan	niet gevoelig	niet gevoelig
Zwarte stern	niet gevoelig	niet gevoelig
Snor	niet gevoelig	niet gevoelig
Rietzanger	niet gevoelig	niet gevoelig
Drents-Friese Wold & Leggelderveld		
Doodaars	enigszins gevoelig	niet gevoelig
Wespendief	niet gevoelig	enigszins gevoelig
Draaihals	enigszins gevoelig	gevoelig
Zwarte specht	niet gevoelig	enigszins gevoelig
Boomleeuwerik	gevoelig	gevoelig
Paapje	gevoelig	gevoelig
Roodborsttapuit	enigszins gevoelig	niet gevoelig
Tapuit	gevoelig	gevoelig
Grauwe klauwier	gevoelig	gevoelig

Broedvogels	Broedhabitat	Foerageerhabitat
Fochteloërveen		
Geoorde fuut	gevoelig	niet gevoelig
Porseleinhoen	enigszins gevoelig	niet gevoelig
Paapje	gevoelig	gevoelig
Roodborsttapuit	enigszins gevoelig	niet gevoelig

4.2 Ontwikkelingsmogelijkheden wonen

Nieuwbouw van woningen is niet toegestaan in het bestemmingsplangebied. Wel kan een agrarische bestemming worden omgezet in een woonbestemming. Daarnaast maakt de bestemming van woonboerderij het mogelijk om bêd & brochje, inpandige recreatieappartementen en kleinschalige campings of bedrijvigheid uit te baten. Dit kan geluid- en lichtverstoring op de omgeving met zich meebrengen. Gezien de aard en omvang van dergelijke activiteiten, worden negatieve effecten als gevolg ervan op natuurwaarden van omringende Natura 2000-gebieden uitgesloten. Bovendien houdt marktwerking het schaalniveau van dergelijke ontwikkelingen beperkt.

4.3 Recreatie en overige ontwikkelingsmogelijkheden

Voor nieuw op te richten recreatieve voorzieningen wordt het beleidskader gehanteerd dat is neergelegd in de notitie Kansen Benutten. De gemeente biedt kansen voor uitbreiding en vestiging van verblijfsrecreatieve functies en stimuleert routegebonden recreatie en dagrecreatie. Dit komt terug in het bieden van ruimte voor de volgende nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven: paardenhouderij, niet-agrarische bedrijvigheid , bêd & brochje, inpandige recreatieappartementen, verkoop van streekproducten, lichte horeca-activiteiten, kleinschalig kamperen en maatschappelijke/recreatieve activiteiten.
Mogelijke effecten die als gevolg daarvan kunnen optreden zijn geluid- en lichtverstoring en een geringe verkeersaantrekkende werking. Geluid- en lichtverstoring kan voornamelijk optreden binnen een straal van enkele tientallen tot hooguit enkele honderden meters rondom de betreffende locaties. Alleen in het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken komen verstoringsgevoelige natuurwaarden voor.
Eerder (paragraaf 4.1.2) is al beschreven dat effecten niet zullen optreden op basis van het ontbreken van agrarische bedrijven in of op korte afstand van het gebied. Bovendien wordt nieuwvestiging van campings en kampeerboerderijen binnen het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt. Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen daarom worden uitgesloten. Een sterke toename is bovendien niet te verwachten gezien de ontwikkeling van dergelijke activiteiten in de afgelopen jaren. Bovendien wordt voor het overgrote deel van deze functies een omgevingsvergunning verplicht gesteld. Ook voor de uitbreidingsmogelijkheden tot 200 kampeerplaatsen voor de reguliere kampeerterreinen die op voldoende afstand van Van Oordt's Mersken liggen, worden significant negatieve effecten uitgesloten.
De stikstofdepositie als gevolg van verkeersaantrekkende werking en de vestiging van paardenhouderijen is verwaarloosbaar klein, omdat de omvang van de paardenhouderij in de gemeente beperkt is en de agrarische activiteiten geen noemenswaardige toename van verkeer genereren. Significant negatieve effecten worden derhalve uitgesloten.

Naast deze meer recreatieve functies is binnen het bestemmingsplan ook de ontwikkeling mogelijk van overige bedrijfsmatige activiteiten op de bestaande bouwlocaties (zoals niet-agrarische bedrijven), de ontwikkeling van infrastructuur (fietspaden, ruiterpaden, e.d.) en natuurontwikkeling binnen de daarvoor benoemde bestemmingen. Het gaat hier om beperkte ontwikkelingsmogelijkheden die enkel betrekking hebben op het bestaande bouwvlak en/of binnen de vastgestelde bestemming. Daarnaast zijn de locaties buiten de Natura 2000-gebieden gelegen. Hiervan worden geen negatieve effecten op instandhoudingsdoelen verwacht.

4.4 Conclusie relevante effecten

In het voorgaande is voor de ontwikkelingsmogelijkheden die het voorgenomen bestemmingsplan biedt, nagegaan of er effecten kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in de omgeving. Daarbij is uitgegaan van gebieden tot een afstand van 10 km van de gemeentegrens van het plangebied van het Bestemmingsplan. Daarmee is gekozen voor een ruime benadering, bedoeld om te vermijden dat eventuele effecten 'over het hoofd worden gezien'.

Op grond van de toetsing in voorgaande paragrafen kan worden geconcludeerd dat niet op voorhand kan worden uitgesloten, dat er negatieve gevolgen kunnen zijn van de mogelijke bijdrage van de agrarische bedrijven aan de stikstofdepositie in daarvoor gevoelige habitats en leefgebieden van habitat- en vogelrichtlijnsoorten in de onderzochte Natura 2000-gebieden. Effecten van andere factoren op de Natura 2000-gebieden zijn niet aan de orde.

5 Nadere beschouwing stikstofdepositie

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie door agrarische activiteiten het belangrijkste potentiële negatieve effect vormt op de onderzochte Natura 2000-gebieden.

Om de invloed van stikstofbijdragen vanuit het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden inzichtelijk te maken, worden de achtergrondwaarden van stikstof gekoppeld aan de stikstofgevoeligheid van de habitattypen. Overschrijding van de KDW van een habitattype levert een overspannen stikstofsituatie op. Iedere mol extra stikstofdepositie vergroot de kans op significant negatieve effecten en belemmert de verbeterdoelstelling van het betreffende habitattype (en in het verlengde daarvan ook stikstofgevoelige soorten waarvan het leefgebied negatief wordt beïnvloed).

5.1 Achtergronddepositie

Op basis van de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (webversie, 2012) blijkt de huidige belasting van het de Natura 2000-gebieden in een range liggen van ca. 1.200 tot 1.800 mol N/ha/jaar, met een uitschieter van 2.200 mol N/ha/jaar:

- Van Oordt's Mersken: 1.300-1.780 mol N/ha/jaar
- Winjeterper Schar: 1.480-1.700 mol N/ha/jaar
- Bakkeveense Duinen: 1.670-2.160 mol N/ha/jaar
- Alde Feanen: 1.260-1.570 mol N/ha/jaar
- Drents-Friese Wold&Leggelderveld: 1.560-1.710 mol N/ha/jaar
- Fochteloërveen: 1.230-1.590 mol N/ha/jaar

De achtergronddepositie wordt doorgaans beschouwd als een goede referentie voor de beoordeling of voor betreffende habitattypen sprake is van een 'overspannen situatie'. Hiervan is sprake indien de achtergronddepositie beduidend hoger is dan de KDW van de betreffende habitattypen. In dat geval kan elke toename worden beschouwd als een potentiële kans op significant negatieve effecten.

Dit levert het volgende resultaat op:

Tabel 5-1: overschrijding van de KDW van de habitattypen per Natura 2000-gebied

Habitattypen	KDW (mol/ha/j)	Gevoeligheidsklasse	Overschrijding KDW j/n
Van Oordt's Mersken			
Achtergrondwaarden (2012)			1.300-1.780
Vochtige heiden (hogere zandgronden	1.214	zeer gevoelig	ja
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig	ja
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig	ja
Winjeterper Schar			
Achtergrondwaarden (2012)			1.480-1.700
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig	ja
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig	ja
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig	ja
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig	ja
Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.429	gevoelig	ja
Bakkeveense Duinen			
Achtergrondwaarden (2012)			1.670-2.160
Stuifzandheiden met struikhei	1.071	zeer gevoelig	ja
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1.071	zeer gevoelig	ja
Zandverstuivingen	714	zeer gevoelig	ja
Zure vennen	714	zeer gevoelig	ja
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig	ja
Alde Feanen			
Achtergrondwaarden (2012)			1.260-1.570
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>2.400	minder/niet gevoelig	nee
Vochtige heiden (laagveengebied)	786	zeer gevoelig	ja
Blauwgraslanden	1.071	zeer gevoelig	ja
Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714	zeer gevoelig	ja

*Galigaanmoerassen	1.571	gevoelig	nee
*Hoogveenbossen	1.786	gevoelig	nee
Drents-Friese Wold & Leggelderveld			
Achtergrondwaarden (2012)			1.560-1.710
Stuifzandheiden met struikhei	1.071	zeer gevoelig	ja
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	1.071	zeer gevoelig	ja
Zandverstuivingen	714	zeer gevoelig	ja
Zeer zwakgebufferde vennen	429	zeer gevoelig	ja
Zwakgebufferde vennen	571	zeer gevoelig	ja
Zure vennen	714	zeer gevoelig	ja
Beken en rivieren met waterplanten (waterranon-kels)	>2.400	minder / niet gevoelig	nee
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig	ja
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig	ja
Jeneverbesstruwelen	1.071	zeer gevoelig	ja
*Heischrale graslanden	857	zeer gevoelig	ja
*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	786	zeer gevoelig	ja
Pioniervegetaties met snavelbiezen	1.429	gevoelig	ja
Oude eikenbossen	1.071	zeer gevoelig	ja
Fochterloërveen			
Achtergrondwaarden (2012)			1.230-1.590
Zure vennen	714	zeer gevoelig	ja
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1.214	zeer gevoelig	ja
Droge heiden	1.071	zeer gevoelig	ja
*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	500	zeer gevoelig	ja
Herstellende hoogvenen	500	zeer gevoelig	ja

Uit de vergelijking van de achtergronddepositiekaarten (2012) blijkt dat op enkele uitzonderingen na alle achtergrondwaarden boven de Kritische Depositiewaarde van de habitattypen liggen. De grote lijn is wel dat de waarden met de tijd in het grootste deel van het Natura 2000-gebied geleidelijk dalen. Nochtans kan worden gesteld dat voor betreffende habitattypen en leefgebieden van de voor stikstof gevoelige Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten momenteel sprake is van een overspannen situatie voor wat betreft stikstofdepositie.

Verruiming van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw binnen het bestemmingsplan zouden tot een toename van de emissie van stikstofverbindingen kunnen leiden. Gelet op de afstand van deze ontwikkelingsmogelijkheden tot de gevoelige habitats en de gevoelige leefgebieden van soorten (zie Figuur 3.1) levert dit voor de meeste habitattypen een verhoogde kans op significant negatieve effecten op in de binnen het plangebied en erbuiten gelegen Natura 2000-gebieden in tabel 5-1. Bovendien laat het behalen van verbeterdoelen voor habitattypen langer op zich wachten, ondanks de autonome daling van de achtergronddepositie van stikstof. Dit geldt met uitzondering van Bakkeveense Duinen voor alle HR-gebieden. Bakkeveense Duinen kent namelijk uitsluitend een behouddoelstelling voor haar habitattypen en zal bij een daling van de achtergronddepositie eerder de doelstelling realiseren dan de andere gebieden.

Er kan derhalve niet worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van de habitattypen en leefgebieden van soorten worden aangetast en het bereiken van een goede staat van instandhouding wordt belemmerd door een eventuele planbijdrage. De natuurlijke kenmerken van de niet (stikstof)gevoelige habitats (o.a. 'Beken en rivieren met waterplanten') zullen niet worden aangetast en het bereiken van een goede staat van instandhouding ervan wordt niet belemmerd door een geringe toename van stikstofdepositie.

5.2 Ecologische gevolgen

Gezien de hoogte van de achtergronddepositie en de KDW's ('overspannen situatie') zal een planbijdrage vanuit de agrarische bedrijven leiden tot een verdere aantasting van de kwaliteit van het actueel aanwezige habitattypen en doorvertalend ook voor de gevoelige leefgebieden. Omdat voor de meeste habitattypen een ontwikkeldoelstelling geldt, leidt in principe elke toename tot een mogelijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van de habitattypen. In de niet-overspannen situatie bij het habitattype met een 'hogere' KDW ('Beken en rivieren met waterplanten' en 'Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden') en in delen van het Natura 2000-gebied met de laagste achtergrondwaarde zal een geringe planbijdrage niet leiden tot een overschrijding van de KDW en blijft de totale depositie (achtergrondwaarde + planbijdrage) onder de KDW zodat een verslechtering van het habitattype niet optreedt.

Ter plaatse van de habitattypen en de leefgebieden is sprake van een dalende trend in de achtergronddepositie door het nemen van generieke maatregelen. Maar dit is onvoldoende om binnen de planperiode van 10 jaar voor alle habitattypen een positieve balans te bereiken.

Habitatsoorten zelf zijn veelal niet gevoelig voor stikstofdepositie, maar bij een stikstofdepositie die hoger is dan de KDW staan de leefgebieden van deze soorten wel onder druk. De Gestreepte waterroofkever bijvoorbeeld komt vooral voor in het binnenland in onvervuild, voedselarm tot matig voedselrijk water van meer dan 50 cm diepte met een goede waterkwaliteit. Het kunnen zowel smalle (2,5 meter) als brede (25 meter) sloten of petgaten zijn. Het water is helder en bevat weinig fytoplankton (microscopische algen). De vegetatie is meestal spaarzaam aanwezig en bestaat in veel gevallen uit soorten als blaasjeskruid, watervioolier, gele plomp en kikkerbeet. De soort ontbreekt in vermest water met een dichte kroosbedekking. In de Natura 2000-gebieden vindt de soort zijn leefhabitat in petgaten. De kwaliteit van deze habitattypen zou als gevolg van activiteiten achteruit kunnen gaan waardoor ze geen geschikt leefgebied meer vormen voor deze soorten. Ook andere soorten kunnen negatieve effecten ondervinden van de overspannen stikstofsituatie. Het voortbestaan van de Kamsalamander is vooral afhankelijk van de kwaliteit van de voortplantingspoelen. Door de eutrofiëring als gevolg van een toename in stikstofdepositie verandert deze kwaliteit. De groeiplaatsen van de Drijvende waterweegbree kunnen ook (negatief) beïnvloed worden door de overspannen stikstofsituatie. Naast de habitatrichtlijnsoorten zullen de leefgebieden van de aanwezige vogelsoorten in het Natura 2000-gebied ook onder druk komen te staan door een teveel aan stikstof.

Zeker voor de habitattypen met een planbijdrage en een verbeterdoel is er sprake van een belemmering van ontwikkeldoelstelling. Vanuit de herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats (uitgewerkt in het kader van het PAS) zijn verschillende effectgerichte maatregelen benoemd om effecten door stikstofdepositie tegen te gaan (bron: http://pas.natura2000.nl/pages/herstelstrategieen-deel_ii.aspx). Deze zullen de gevolgen van het generieke probleem van de stikstofdepositie aanpakken, maar zijn niet specifiek gekoppeld aan dit bestemmingsplan.

5.3 Ontwikkelingsmogelijkheden bestemmingsplan Buitengebied Opsterland

Het bestemmingsplan Buitengebied Opsterland biedt, ten opzichte van de huidige situatie in theorie een uitbreidingsmogelijkheid voor agrarische bedrijven, waarbij stallen bijgebouwd kunnen worden. In theorie kunnen hierin meer dieren gehouden worden. In paragraaf 2.2 in het MER is echter onderbouwd dat een toename van het aantal dieren niet alleen gezien de trend van de landbouwontwikkeling in Opsterland, maar ook gezien de opbouw van de agrarische bedrijfsvoering met een huiskavel voor beweiding, mestafzet en aanvoer van ruwvoeders in de praktijk niet mogelijk is. De juridische mogelijkheden voor uitbreiding zijn er dan ook op gericht een schaalvergroting mogelijk te maken, waarbij het ene bedrijf wordt verwijderd en een ander bedrijf kan groeien. Van een groei van het aantal dieren zal geen sprake zijn. Dit past ook in de ontwikkelingstrend van de landbouw. Het wordt bovendien aangetoond, doordat het aantal agrarische bedrijven ten opzichte van het bestemmingsplan Landelijk gebied Opsterland sterk is gedaald en de totale bouwmogelijkheden van het nieuwe plan kleiner zijn dan die van het oude plan.

Dit betekent dat effecten als gevolg van stikstofdepositie op basis van het onderzochte alternatief niet kunnen leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden, omdat geen toename van de stikstofemissie optreedt.

5.4 Programmatische aanpak stikstof

Op diverse bestuurlijke niveaus wordt gewerkt aan de Programmatische aanpak stikstof (PAS), die gericht is op het opheffen van de impasse, waarin stikstofdepositie leidt tot een verslechtering van de situatie voor habitattypen en -soorten en ontwikkelingen vragen om ruimte ten aanzien van stikstofdepositie. In dat kader wordt gewerkt aan de PAS. Deze wordt verankerd in de Natuurbeschermingswet en voorzien van verschillende bestuurlijke afspraken met betrekking tot de invulling van de ontwikkelingsruimte.

De PAS gaat uit van ontwikkelingsruimte en ontwikkelingsbehoefte. Daarbij fungeert de PAS min of meer als een depositiebank, waarin de ontwikkelingsruimte uitgegeven kan worden om in de ontwikkelingsbehoefte te kunnen voorzien. De protocollen voor de uitgifte van de ontwikkelingsruimte zijn in ontwikkeling en worden in bestuurlijke afspraken (tussen rijk en provincie) nader vastgelegd.

Ten behoeve van de PAS is een PAS-analyse uitgevoerd, waarin de combinatie van generieke maatregelen op het gebied van stikstofemissie met specifieke herstelmaatregelen in de Natura 2000-gebieden is beoordeeld. Op basis van deze maatregelen ontstaat een betere situatie voor de stikstofgevoelige habitats. In het PAS is rekening gehouden met economische groei. Een deel van de ontwikkelingsruimte mag ingezet worden om de economische groei te dienen. Protocollen hiervoor worden nog in bestuurlijke afspraken vastgelegd.

Voor de drie Natura 2000-gebieden binnen de gemeente Opsterland zijn inmiddels PAS-analyses opgesteld, die onderdeel uitmaken van de concept beheerplannen voor de gebieden. De vaststelling van de beheerplannen wordt verwacht in 2014.

5.4.1 Toekomstige ontwikkelruimte

Uit de PAS analyse (presentatie Provincie Fryslân, 2013) komt naar voren dat de volgende maatregelen in de drie Natura 2000-gebieden in aanmerking komen om de negatieve effecten van stikstofdepositie terug te dringen:

- Afvoer voedingsstoffen en biomassa: vaker dan wel intensiever maaien, begrazen, plaggen, opslag verwijderen,
- Tegengaan verzuring: invloed van toestromend grondwater vergroten, bekalken,
- Functioneel herstel: onderling verbinden van vegetaties, creëren van overgangen tussen vegetaties, omstandigheden geschikt maken voor verschillende stadia en hydrologisch herstel.

Men komt tot de volgende set van PAS-maatregelen voor de onderscheiden Natura 2000-gebieden.

Tabel 5-2: overzicht PAS-maatregelen in de Natura 2000 gebieden binnen plangebied (bron: XX)

	Bakkeveense Duinen	Wijnjeterper Schar	Van Oordt's Mersken
Voortzetten beheer	x	x	x
Periodiek plaggen	x		
Bos kappen/terugzetten bosranden	x	x	
Hydrologische maatregelen	x	x	x
Hydrologisch onderzoek / formuleren aanvullende maatregelen	x	x	x
Monitoring bodemchemie	x	x	x
Monitoring waterverzuring	x		
Monitoring typische soorten	x	x	x
Bepalen fosfaatgehalten		x	x
Proef bekalking		x	
Stopzetten bemesting		x	

De genoemde maatregelen zijn een aanvulling op de bedrijfsinterne maatregelen (generieke maatregelen) die binnen de agrarische sector genomen worden om de uitstoot van stikstof terug te dringen. Op grond van deze maatregelen ontstaat er ontwikkelruimte voor economische ontwikkelingen in het gebied (rekening is gehouden met 2,5% economische groei). Per geval zal beoordeeld worden of ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de ontwikkelingsbehoefte. Met andere woorden: ten behoeve van de gewenste uitbreiding van een bedrijf wordt beoordeeld in hoeverre de stikstofsituatie hiervoor ruimte biedt. Beoordeling ervan zal plaatsvinden met behulp van de rekentools die in het kader van PAS beschikbaar komen.

5.4.2 Wijnjeterper Schar

Per Natura 2000-gebied wordt een beheerplan opgesteld. Voor Wijnjeterperschar is ten behoeve van het MER waarbij deze Passende beoordeling behoort, het concept van het beheerplan ter beschikking gesteld. Dit geldt niet voor de andere gebieden binnen de gemeentegrenzen.

Uit het concept beheerplan van Wijnjeterperschar blijkt uit de PAS-analyse dat de generieke maatregelen en de voorgestelde herstelmaatregelen voldoende ontwikkelingsruimte bieden om te voorzien in de ontwikkelingsbehoefte. Dit betekent dat er voldoende ruimte is door de maatregelen om zowel te voorzien in de verbetering van de instandhoudingsdoelen als om ruimte te bieden aan een economische groei (2,5% per jaar) in het gebied. Deze economische groei is nog niet toegedeeld aan activiteiten met een ontwikkelingsbehoefte. In het beheerplan (paragraaf 5.8) is echter opgenomen dat voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de ontwikkelingsbehoefte.

Voor de ontwikkeling van de agrarische activiteiten in Opsterland wordt ervan uitgegaan dat geen toename van het aantal dieren optreedt (zie paragraaf 5.3). De PAS-analyse toont aan dat - weliswaar met te nemen herstelmaatregelen - ruim voldoende ruimte is voor 2,5% economische groei. Gezien het uitgangspunt dat geen toename van het aantal dieren optreedt waren significante effecten reeds uitgesloten. Met de PAS-analyse blijkt ruimte te zijn om ook ontwikkelingen op te vangen die tot een (tijdelijke) toename van het aantal dieren leiden, bijvoorbeeld door het eerder vergroten van een bedrijf en het (wat) later beeindigen van een andere veehouderij. Significant negatieve effecten als gevolg daarvan kunnen op basis van de PAS-analyse ook uitgesloten worden.

Voor alle Friese Natura 2000-gebieden is door middel van de PAS-analyse vastgesteld dat in ieder geval de instandhoudingsdoelen gehaald kunnen worden (categorie 1b). Voor de gebieden Wijnjeterperschar en Van Oordt's Mersken kunnen (evt. op termijn) ook de verbeterdoelstellingen gehaald worden (voor Bakkeveense Duinen bestaan geen verbeterdoelstellingen).

5.5 Cumulatie

Analyse van het cumulatieve effect van de ontwikkelingen in bestemmingsplan Buitengebied Opsterland en de overige (autonome) ontwikkelingen is niet nodig nu geconcludeerd is dat geen significant negatieve effecten optreden op de Natura 2000-gebieden. De ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan - als uitgangspunt geldt het stand-still principe - leiden op zich niet tot significante effecten, die tot aanvullende maatregelen nopen. De autonome ontwikkelingen veranderen aan dit feit niets. Vandaar dat in de Passende Beoordeling verder niet wordt ingegaan op cumulatieve effecten. Zeker ook gezien het feit dat er binnen de PAS een toekomstige ontwikkelruimte voor de sector ontstaat.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Ten aanzien van de effecten op de Natura 2000-gebieden is in eerste instantie geanalyseerd of significante effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt voor een groot deel van de effecten mogelijk te zijn, met uitzondering van de effecten van uitstoot van stikstof en voor het Natura 2000-gebied Van Oordt's Merksen daarbij de effecten van beweging, licht en geluid.

Op voorhand waren deze significant negatieve effecten niet uit te sluiten, omdat:
- Er (zeer) stikstofgevoelig habitats of leefgebieden van soorten voorkomen;
- Eventuele planbijdrage in een overspannen situatie plaatsvindt;
- Er geen natuurlijke buffering van het systeem bestaat die het ecologische effect van een planbijdrage kan voorkomen of beperken;
- In een aantal Natura 2000-gebieden er een ontwikkeldoelstelling voor kwaliteit (en soms ook oppervlakte) is opgesteld;
- In het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken soorten voorkomen die gevoelig zijn voor licht, geluid en beweging en het gebied in het bestemmingsplangebied ligt.

De genoemde effecten zijn in de passende beoordeling nader in beeld gebracht voor de relevante Natura 2000-gebieden: Van Oordt's Mersken, Wijnjeterper Schar, Bakkeveense Duinen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld en het Fochterloërveen.

De stikstofbelasting op de Natura 2000 gebieden in en in de omgeving van bestemmingsplan Buitengebied Opsterland is in de huidige situatie al (veel) hoger dan de kritische depositiewaarde. Autonoom neemt de stikstofbelasting af, maar blijft boven de kritische depositiewaarde. Consequentie van de te hoge stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden is dat geen extra stikstofdepositie op de gebieden mogelijk is, zonder kans op significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden.

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is een stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren. Het bestemmingsplan biedt ruimte voor bouwen aan agrarische bedrijven, maar deze ruimte leidt niet tot een toename van het aantal dieren, omdat de randvoorwaarden daarvoor ontbreken (zie ook paragraaf 5.3). Het betreft in Opsterland een grondgebonden veehouderij, waarbij de draagkracht van de grond (huiskavel, mestafzet en productie ruwvoerders) bepalend is voor de mogelijkheden voor de groei van de agrarische sector. Het houden van extra dieren is niet mogelijk gezien de huidige indeling van de agrarische sector. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Significant negatieve effecten als gevolg van licht, geluid en beweging zijn eveneens uitgesloten, omdat deze effecten zich op (relatief) korte afstand van de bron voordoen (maximaal binnen enkele honderden meters). De afstand tussen de agrarische bedrijven en de Natura 2000-gebieden ook binnen de gemeentegrenzen is zodanig dat geen effect zal optreden. Bovendien biedt het plan niet de mogelijkheid nieuwe bedrijven te vestigen, zodat geen nieuwe licht-, geluid- en bewegingsbronnen ontstaan op korte afstand van de gebieden.

6.2 Aanbevelingen

In het buitengebied van Opsterland is een groei van het aantal dieren uitgesloten doordat de ruimte voor agrarische activiteiten niet toeneemt en uitbreiding van de intensieve veehouderij is uitgesloten. Het bestemmingsplan biedt wel bouwruimte voor agrarische bedrijven. De gewenste flexibiliteit en onduidelijkheid over de bedrijven die nog groeien in de toekomst en de bedrijven die gaan stoppen leiden tot de wens om in het plan deze ruimte op te nemen. Dit is een bekend probleem bij de vaststelling van de bestemmingsplannen: deze plannen bieden ruimte die fictief ingevuld kan worden, maar die in feite slechts be-

doeld is en gebruikt wordt om de feitelijk zeer beperkte ontwikkelingen (en veelal de afname van de agrarische sector) te kunnen faciliteren.

Als aanvullende waarborg voor het voorkomen van een toename van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden kan gekozen worden voor een koppeling van bedrijven met de wens om te groeien aan bedrijven die stoppen. Hierover wordt veel gesproken in de vorm van een depositiebank. Saldering binnen het plangebied is mogelijk, mits er een directe planologische koppeling bestaat tussen de sanering en de ontwikkelingen met toename. Saldering moet binnenplans of met een duidelijke koppeling naar het bestemmingsplan worden vastgelegd. Dit wordt momenteel in den lande op diverse manieren uitgeprobeerd. Jurisprudentie laat zien dat saldering op zich mogelijkheden biedt bij projecten, maar dat er aan saldering, met name op planniveau, (nog) heel veel haken en ogen zitten. De PAS, die binnen afzienbare tijd in werking zal treden werkt als een depositiebank.

Maatregelen om de uitstoot van stikstof terug te brengen zijn niet vast te leggen in het bestemmingsplan. De Omgevingswet die later in werking zal treden biedt wellicht deze mogelijkheid wel, omdat in die wet niet een goede ruimtelijke ordening (uitgangspunt voor het bestemmingsplan), maar de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat. Technisch gezien zijn er allerlei mogelijkheden om in de bedrijfsvoering de uitstoot van depositie te verminderen.

- Toepassen van bronmaatregelen, zoals:
    - Eiwitarm voeren in de melkveehouderij;
    - Mestaanwending aanscherpen;
    - Emissiearme rundvee- en kalverstallen;
    - Luchtwassers op (intensieve) veehouderijen;
    - Beëindiging of verplaatsing van bedrijven met piekbelastingen;
- Compenseren van de emissie van de uitbreiding door verlaging van de emissie van bestaande stallen (saldering binnen één bedrijf).

In de praktijk zal de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet er ook voor zorgen dat bij uitbreiding of nieuwvestiging van veehouderijen geen toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden op zal treden. Daarmee worden dus ook (extra) effecten van stikstofdepositie en de kans op significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voorkomen. De genoemde maatregelen zijn echter niet in het bestemmingsplan vast te leggen. Hiervoor moeten aanvullende afspraken gemaakt worden die slechts op individueel (project)niveau mogelijk zijn. Het maken van deze afspraken in de toekomst geldt echter wel als belangrijke aanbeveling, omdat zeker in het kader van de PAS en de Omgevingswet hiervoor in de toekomst meer mogelijkheden beschikbaar lijken te komen en de situatie voor de natuur ermee verbeterd kan worden.

In paragraaf 5.4 is nader ingegaan op de PAS. Dit biedt meer mogelijkheden voor het gebied. De inwerkingtreding ervan ligt echter nog in de toekomst, maar zal naar verwachting begin 2014 van kracht worden.

Bronnen

A&W Ecologisch onderzoek, 2013, Wijnjeterperschar beheerplan Natura 2000 (concept)

Dobben, H.F. van, R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397 2397.

Gies, T.J.A., J. Kros & J.C.H Voogd, 2009. Effecten van maatregelen in de landbouw op stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1927.

Grontmij, 24 januari 2011. Quick scan invloed stikstofdepositie rijkswegenprojecten op Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten en Beschermde natuurmonumenten. In opdracht van Dienst Verkeer en Scheep-vaart (DVS), in afstemming met de Corporate Dienst, Expertise. Houten.

Oranjewoud, 2013, PlanMER bestemmingsplan buitengebied Opsterland.

PAS-herstelstrategieën

RIVM, Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN), 2011

Website Ministerie EZ (aanwijzingsbesluiten)

Mondeling overleg met de coördinator PAS, provincie Fryslân, d.d. 14 augustus 2013

Bijlage 9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

uw kenmerk
2013-67540
uw brief
5 november 2013
ons kenmerk
2856-16/Bn/mt
behandeld door
ir. B. Barten
doorkiesnummer
(030) 234 76 42

Gemeenteraad van de gemeente Opsterland
Postbus 10000
9244 ZP BEETSTERZWAAG

Datum: *17 februari 2014*
Onderwerp: *Toetsingsadvies over het MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland*

Geachte raad,

U heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) verzocht een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) "Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland ".
Hierbij bied ik u het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij verneemt graag hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag het (ontwerp)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd (bij voorkeur in digitale vorm).

Hoogachtend,

dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland

BEZOEKADRES
Arthur van Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

POSTADRES
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl

Commissie voor de milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

17 februari 2014/ rapportnummer 2856-15

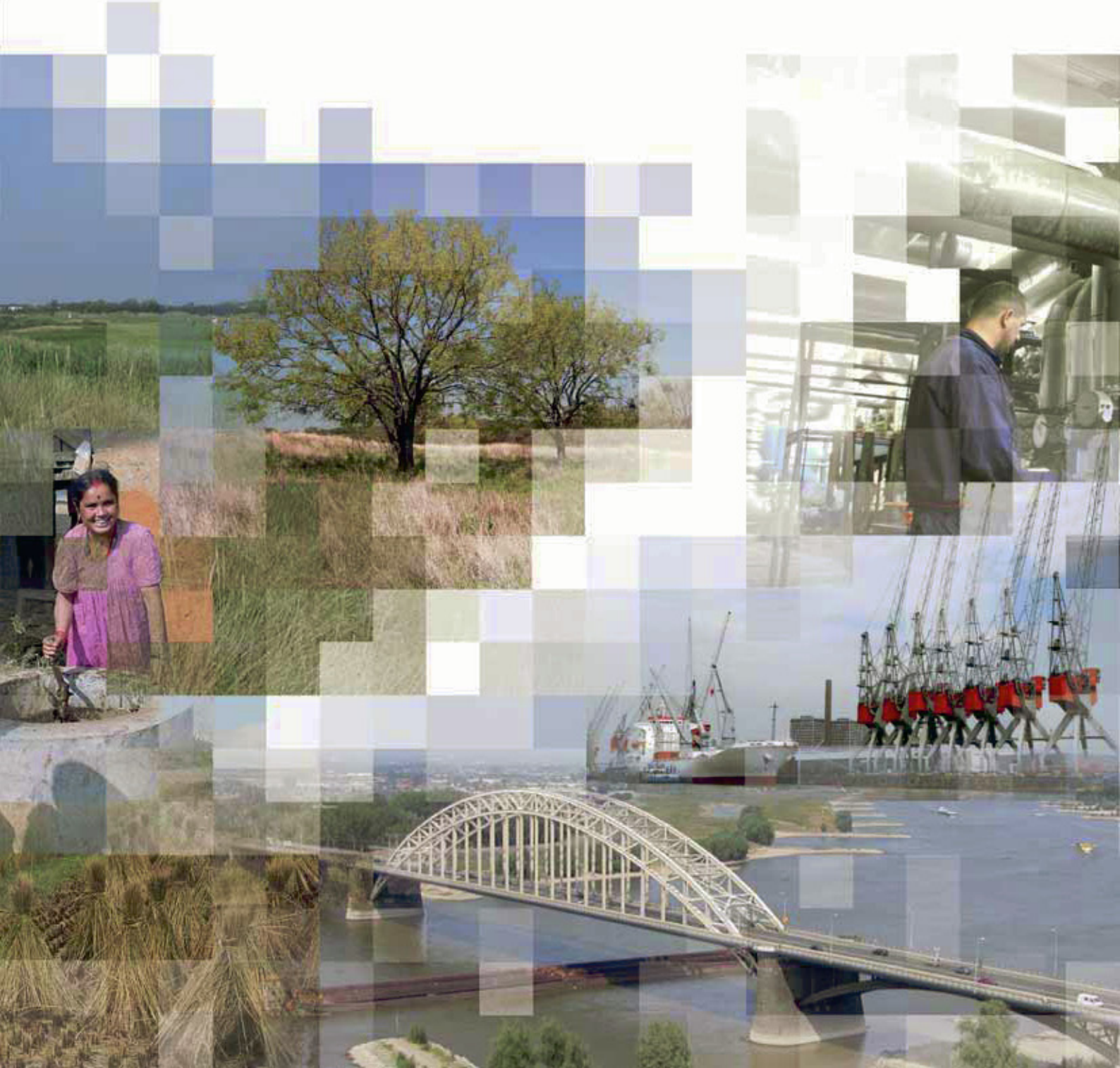

1. Oordeel over het MER

De gemeente Opsterland wil haar bestemmingsplan buitengebied actualiseren. Hierin worden uitbreidingen van veehouderijen mogelijk gemaakt. Ook kan het voornemen mogelijk significante gevolgen hebben op Natura 2000-gebieden. Daarom is voor de besluitvorming een Plan-MER met een Passende beoordeling opgesteld. Bevoegd gezag voor deze procedure is de gemeenteraad van Opsterland.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'[1]) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Het MER is goed opgezet, prettig leesbaar en overzichtelijk. In het MER wordt veel gebiedsspecifieke landschappelijke informatie gegeven en geïllustreerd met kaartmateriaal. De kernkwaliteiten van het buitengebied en de landschappelijke inpassing van ontwikkelingen worden goed in beeld gebracht.

In de Passende beoordeling (opgenomen als onderdeel van het MER) wordt geconcludeerd dat aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van toename van stikstofdepositie niet is uit te sluiten. Het MER beschrijft geen alternatieven of maatregelen waarmee deze aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. De gemeente anticipeert hiervoor op maatregelen die in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof worden uitgevoerd. Daarnaast wordt in het MER aangegeven dat stikstofemissie bij uitbreiding van veehouderijen is uit te sluiten vanwege het uitgangspunt dat de aantallen dieren/stikstofemissie in het buitengebied niet toe zullen/zal nemen.

De PAS is echter nog geen vaststaand beleid en geeft daarmee nog onvoldoende zekerheid dat aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden. Het opnemen van voorwaardelijke verplichtingen in de planregels, waardoor de bouw van stallen en/of de wijziging van bouwvlakken afhankelijk wordt gesteld van het niet toenemen van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, biedt volgens de Commissie zonder onderzoek niet de vereiste zekerheid dat op planniveau toename van depositie op deze gebieden wordt voorkomen. De Passende beoordeling en het MER geven geen inzicht in:

- de huidige feitelijke situatie met daar in de aantallen dieren die als vergelijkingsbasis voor de Passende beoordeling moet dienen en die tevens als plafond voor de maximale dieraantallen in het plangebied kan worden gebruikt;
- de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan en de milieugevolgen daarvan op natuur en leefomgeving (geur, fijn stof);
- een beschrijving van de maatregelen waarmee negatieve effecten gemitigeerd worden. In het MER is niet aannemelijk gemaakt dat deze maatregelen voldoende uitvoerbaar en effectief zullen zijn.

De Commissie acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan.

---

[1] De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl .

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit over het bestemmingsplan buitengebied een aanvulling op het MER op te stellen waarin bovenstaande punten zijn opgenomen. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Vergelijkingsbasis voor de Passende beoordeling

Uit het MER wordt niet duidelijk wat het aantal dieren in de huidige situatie is (vergund en werkelijk). Daardoor is het ook niet mogelijk om te bepalen hoeveel extra dieren maximaal in het buitengebied gehouden mogen worden.

In de Passende beoordeling wordt zonder onderbouwing uitgegaan van de vergunde situatie als vergelijkingsbasis voor de beoordeling van effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden. Volgens de Natuurbeschermingswet dient vergeleken te worden met de huidige feitelijke situatie. De vergunde situatie wijkt in veel gevallen sterk af van de huidige feitelijk situatie. Het verschil hiertussen kan nu zondermeer worden opgevuld. Deze zogenaamde latente ruimte kan er toe leiden dat de effecten van de referentiesituatie te hoog worden ingeschat en derhalve de effecten van het voornemen worden onderschat.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming
- inzicht te geven in zowel de vergunde situatie als de huidige feitelijke veebezetting in het plangebied,
- en vervolgens of te motiveren dat de vergunde situatie bruikbaar is als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling,
- of de huidige feitelijke situatie te gebruiken als vergelijkingsbasis in de Passende beoordeling.

2.2 Voornemen, maximale mogelijkheden en effecten

In het MER of de Passende beoordeling zijn geen depositieberekeningen van de huidige situatie en als gevolg van het plan uitgevoerd. In het MER is aangenomen dat dieraantallen in het buitengebied niet toe zullen nemen en dat als gevolg daarvan de stikstofdepositie niet toe zal nemen. Het MER geeft als reden daarvoor dat het aantal dieren in het gebied niet of nauwelijks kan groeien door de grote mate van grond- en plaatsgebondenheid van de agrari-

sche sector. Het bestemmingsplan maakt vergroting van bouwvlakken[2] mogelijk via vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden. Als dit leidt tot een toename van de bestaande stikstofemissie dan wordt dit volgens de planregels tot strijdig gebruik gerekend. In het MER is aangegeven dat schaalvergroting van het ene bedrijf gepaard zal gaan met het opheffen van één of meerdere andere bedrijven in verband met de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest.

De Commissie is van oordeel dat in het MER bij de beschrijving van de effecten niet is uitgegaan van de maximale ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt:

- Het bestemmingsplan biedt planologische ruimte voor groei. In de regels of de voorwaarden wordt groei in dieraantallen niet uitgesloten.
- De planregels bevatten geen definitie van plaats- of grondgebondenheid die een maximale veebezetting garandeert. Volgens de gemeente zit deze garantie in de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest. Extra ruwvoer kan echter ook van elders worden aangevoerd en mest kan elders worden afgezet. De regels van het bestemmingsplan sluiten dit niet uit.
- Er wordt groei van de intensieve veehouderijen toegestaan, zij het beperkt tot 250m^2. Deze worden niet beperkt door plaats- of grondgebondenheid.
- Het uitgangspunt dat schaalvergroting van het ene bedrijf gepaard zal gaan met het opheffen van een of meerdere andere bedrijven is niet in het plan zeker gesteld waardoor hier niet van kan worden uitgegaan. Het is niet zeker dat deze bedrijven daadwerkelijk zullen stoppen.

De Commissie wijst erop dat volgens vaste jurisprudentie de effecten van de maximale mogelijkheden van het plan moeten worden beschouwd in het MER. Dit betekent dat eventuele wijzigingsbevoegdheden en ontheffingsmogelijkheden die in het bestemmingsplan staan, moeten worden meegenomen. Het is misschien nu niet realistisch dat alle ruimte wordt benut, maar gedurende de looptijd van het bestemmingsplan kan dat veranderen. Bovendien is van te voren niet te zeggen waar in het plangebied wel en waar niet de volledige ruimte zal worden benut. Ook is het nog niet bekend of en welke agrarische bedrijven daadwerkelijk zullen stoppen en op welke locaties de bestemming niet-agrarisch zal worden. Er is bijvoorbeeld geen lijst aan het plan toegevoegd van stoppende bedrijven en het is niet duidelijke welke (niet-agrarische) bestemming deze zullen krijgen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaande aan de besluitvorming de effecten van de maximale ontwikkelingen in het buitengebied in beeld te brengen.

[2] De bedrijven vanaf 70 NGE krijgen een bouwblok van 1,5 ha, met vrijstellingsbevoegdheid tot 2 ha. en wijzigingsbevoegdheid tot 3 ha. Dit betreft zo'n 50 - 60% van de agrarische bouwvlakken. Van de kleine bedrijven tot 70 NGE (40 - 50% van de bouwvlakken) wordt de huidige oppervlakte van het bouwperceel ongewijzigd vastgelegd, met uitbreidingsmogelijkheden tot 2 ha.

2.3 Passende beoordeling, alternatief zonder toename van stikstofdepositie

De ontwikkelingsruimte die het ontwerpbestemmingsplan biedt voor veehouderijen leidt waarschijnlijk tot een toename van stikstofdepositie. In dat geval dient in het MER te worden aangetoond dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden (Bakkeveense Duinen, Wijnjeterper Schar, Van Oordt's Mersken, Fochteloërveen, Alde Feanen, Deelen, Sneekermeergebied, Drents-Friese Wold & Leggelderveld) kan worden voorkomen, door het beschrijven van maatregelen of alternatieven. Daarbij is van belang dat aannemelijk wordt gemaakt dat deze maatregelen effectief en realistisch zijn.

Groei van de veebezetting kan zich concentreren nabij de voor stikstof gevoelige natuur. Zo kan er ook bij een gelijkblijvend aantal dieren en gelijkblijvende stikstofemissie toch aantasting van Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdepositie optreden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op de Passende beoordeling voorafgaande aan de besluitvorming:

- de effecten van de maximaal mogelijke ontwikkelingen van het ontwerpbestemmingsplan op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen (zie paragraaf 2.2 van dit advies);
- deze effecten te vergelijken met de huidige feitelijke situatie (zie paragraaf 2.1 van dit advies);
- te bepalen of aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden plaats is uit te sluiten;
- indien dit niet het geval is in beeld te brengen met welke maatregelen / welk alternatief de toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Geef daarbij ook de effectiviteit en de uitvoerbaarheid van de maatregelen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Opsterland

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Opsterland

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14 en D14 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied dat onder andere het kader biedt voor uitbreiding van veehouderijen

Procedurele gegevens:
kennisgeving MER in de Staatscourant van: 31 oktober 2013
ter inzage legging MER: 4 november 2013 tot en met 16 december 2013
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 5 november 2013
toetsingsadvies uitgebracht: 17 februari 2014

Samenstelling van de werkgroep:
Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)
ir. S. Bokma
dr. F.H. Everts
dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)
ir. M.L. Verspui

Werkwijze Commissie bij toetsing:
Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.
Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie *www.commissiemer.nl* op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:
De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- Plan-MER Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland, 18 oktober 2013;
- Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied, 1 november 2013;
- Passende beoordeling in het kader van de natuurbeschermingswet 1998, artikel 19j, 18 oktober 2013.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied gemeente Opsterland

ISBN: 978-90-421-3888-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl

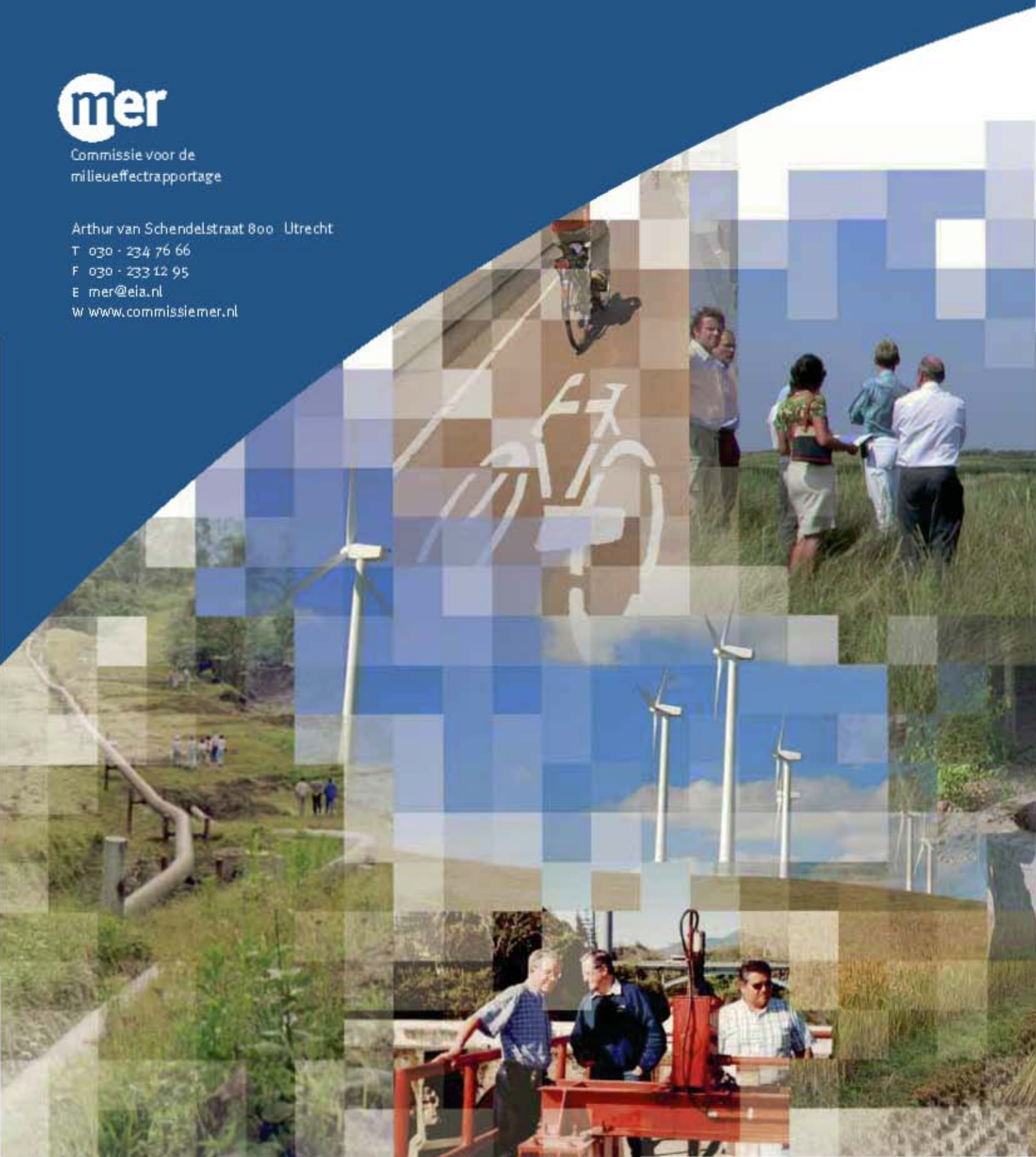

Bijlage 10

Aanvullend voorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied

Op 6 mei 2014 hebben wij het raadsvoorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied met de bijbehorende bijlagen vastgesteld, zoals dat besproken is in de raadsbijeenkomst van 2 juni jongstleden.
Naar aanleiding van hetgeen in de raadsbijeenkomst en daarna nog naar voren is gekomen hebben wij gemeend nog een aanvullend voorstel met betrekking tot de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied aan u voor te moeten leggen.

Voorgestelde aanpassingen naar aanleiding van insprekers

Tijdens de behandeling van het aangehaalde raadsvoorstel in de raadsbijeenkomst van 2 juni is gebleken dat de voorgestelde planregels voor de bestemming “Natuur” (artikel 11), na aanpassing op basis van diverse inspraakreacties, nog steeds tot een door ons ongewenste uitleg wat betreft het agrarisch gebruik voor bestaande weidepercelen binnen de natuurbestemming leidt. Een en ander kwam tijdens de raadsbijeenkomst van 2 juni expliciet aan de orde toen reclamant nummer 30 gebruikmaakte van het spreekrecht.
Reclamant stelde dat in het vast te stellen bestemmingsplan het agrarisch gebruik van bestaande weidepercelen weliswaar mee is bestemd in de bestemming ‘Natuur’, maar dat dit in de gewijzigde bestemming als ondergeschikt is aangemerkt. Hiervan is volgens reclamant geen sprake. Daarbij heeft reclamant verwezen naar de huidige regeling waarin het betreffende agrarisch gebruik in de doeleindenomschrijving van de bestemming “Natuurgebied” wordt omschreven.

Onderbouwing van ons voorstel:
In het kader van de zienswijzen zijn we tegemoet gekomen aan de bezwaren van een aantal reclamanten door de bestaande weidepercelen expliciet in te bestemmen en de term extensief te laten vervallen, conform de regeling uit het bestemmingsplan Landelijk Gebied (1990), laatstelijk vastgelegd in de Beheersverordening Buitengebied van 3 juni 2013. Dat betekent dus dat de bestaande weidepercelen gebruikt mogen worden voor agrarische doeleinden. Immers, het bestaande agrarisch gebruik van de weidepercelen kan bijdragen aan het behouden van bepaalde op of nabij die gronden aanwezige (natuur)waarden. Er is nu onduidelijkheid ontstaan over het feit dat de aangehaalde activiteit als ondergeschikt wordt aangeduid en de mogelijke consequenties die dat zou kunnen hebben op grond van andere regelgeving (mestwetgeving).
In de ruimtelijke ordening is het gebruikelijk om functies anders dan de hoofdfunctie (in dit geval “Natuur”) te rangschikken op de wijze die tot nu toe werd voorgesteld. Een en ander om uitdrukking te geven aan het feit dat de natuurfunctie de primaire functie van de gronden is. De keuze voor de regeling zoals nu opgenomen in bijlage 3 bij het raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied is dan ook een systematische keuze geweest. Door deze keuze is er een verschil in interpretatie van de regeling ontstaan. Dit terwijl wij over de inhoud niet van mening met reclamant verschillen.
Om dit interpretatieverschil weg te nemen wordt een redactionele aanpassing voorgesteld in die zin dat in artikel 11, lid 11.1. d (agrarisch gebruik voor bestaande weidepercelen) wordt verplaatst zodat deze niet meer tot de opsomming ‘met daaraan ondergeschikt’ behoort. Een en ander in de lijn van de huidige planologische regeling.

Voorstel:
Artikel 11 Natuur

11.1 Bestemmingsomschrijving
De voor ‘Natuur’ aangewezen gronden zijn, bestemd voor:
a. het behoud, herstel en ontwikkeling van natuurlijke waarden alsmede voor het behoud en herstel van landschappelijke waarden;
b. agrarisch gebruik voor bestaande weidepercelen;
c. het instandhouden van waterlopen met een landschappelijke waarde ter plaatse van de aanduiding 'water';
d. een ijsbaan ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';

met daaraan ondergeschikt:

e. voet-, fiets- en ruiterpaden en mountainbikeroutes;
f. recreatieve vaarroutes;
g. dagrecreatieve en educatieve voorzieningen, uitsluitend in de vorm van parkeer-, en picknickvoorzieningen, visplaatsen, recreatieve aanlegplaatsen, bebording, vogelkijkhutten en naar de aard daaraan gelijk te stellen kleinschalige voorzieningen;
h. nutsvoorzieningen;
i. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding.

Betreffende reclamant bracht tijdens de raadsbijeenkomst eveneens de bestemming van een deel van het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, nr. 484 ("Natuur") nogmaals onder de aandacht. Reclamant heeft aangegeven dat dit in zijn ogen niet terecht is vanwege het feit dat er vanaf dit perceel geen enkele sprake is van bijzondere natuurwaarden of een talud naar de dobbe/pingo toe. De portefeuillehouder heeft tijdens de raadsbijeenkomst toegezegd dat er ambtelijk nog eens naar de begrenzing van de dobben/pingo's zou worden gekeken.

Onderbouwing van ons voorstel:
Uit de raadpleging van luchtfoto's vanaf het jaar 2001 tot en met 2013 en de hoogtelijnen in de Grote Provincie Atlas van Friesland (1995) is gebleken dat er bij nader inzien in dit specifieke geval alsnog tegemoet kan worden gekomen aan de wens van reclamant om het perceel kadastraal bekend als gemeente Duurswoude, sectie C, nr. 484 geheel van een agrarische bestemming te voorzien. Ten aanzien van de andere reclamanten op het vlak van de bescherming van de dobben en pingo's is geconcludeerd dat er sprake is van een juiste begrenzing.

Voorstel: (voorgestelde aanpassing aan rechterzijde afgebeeld, voorstel vaststelling)

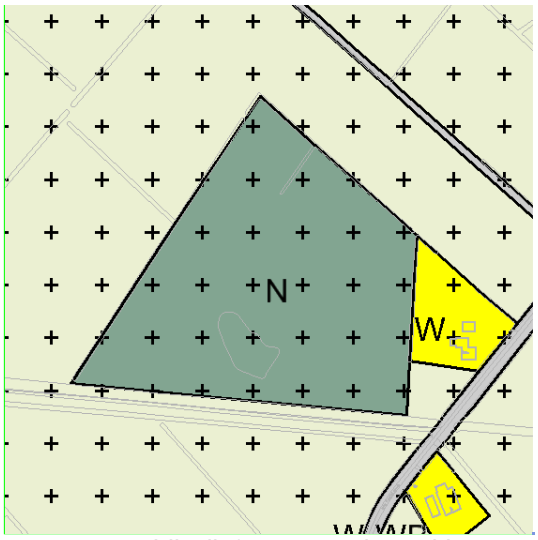

Ontwerp, Nabij Nijefeansterwei 2 Bakkeveen

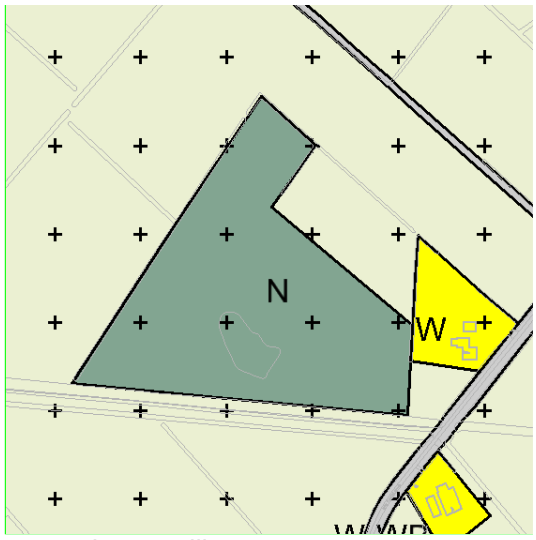

voorstel vaststelling

Op 2 juni jongstleden werd eveneens ingesproken door de adviseur van de reclamanten onder nummer 31. Enerzijds hield hij een pleidooi voor een uitbreiding van het woonperceel tot een gewenste 5000 m2. Anderzijds zou hij graag zien dat het vervallen vervenershuisje in de toekomst ingezet kan worden voor kleinschalige logiesverstrekking e.d.

Onderbouwing van ons voorstel:
Wij hebben de voorgenomen negatieve reactie op de zienswijze nog eens tegen het licht gehouden wat betreft de oppervlakte van het woonperceel. Daarbij is gebleken dat het perceel nu op 4616 m2 is ingetekend in het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied. Met een kleine aanpassing (zie onderstaande tekening) zou het perceel naar onze mening alsnog vergroot kunnen worden naar 5000 m2 zonder dat dit ten koste gaat van de aanwezige natuurfunctie van de dobbe. Een en ander sluit aan bij het huidig gebruik van het perceel.

Wat betreft de kleinschalige logiesverstrekking kan nog aanvullend worden opgemerkt dat er indertijd op het perceel planologische medewerking is verkregen voor het oprichten van een nieuwe woning waarbij zwart op wit is vastgelegd dat de vervenerswoning nooit en te nimmer een woon- dan wel een recreatieve functie mag vervullen.

Voorstel: (voorgestelde aanpassing aan rechterzijde afgebeeld, voorstel vaststelling)

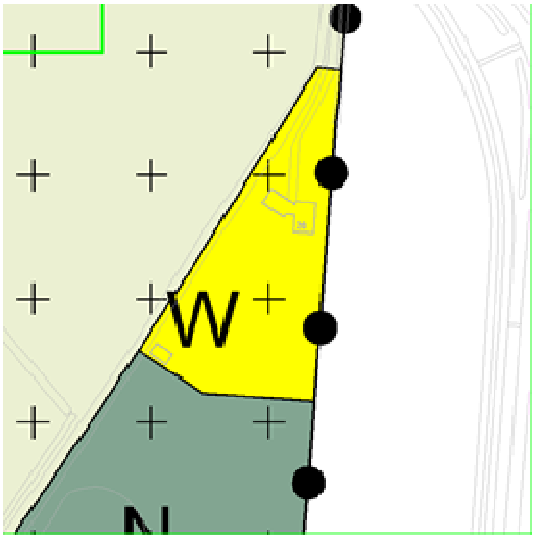

Ontwerp, Mandewyk 20 Bakkeveen

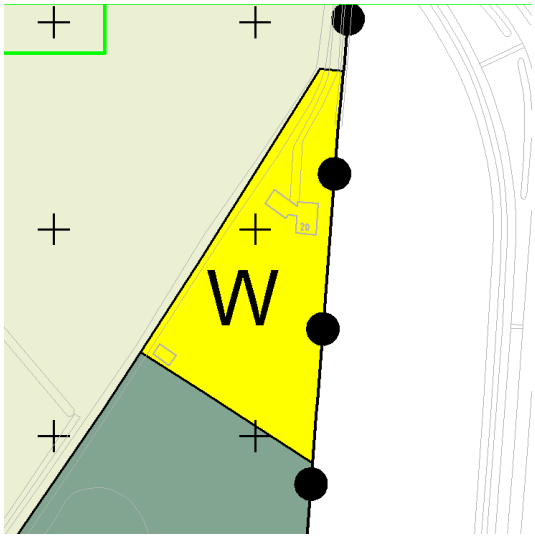

voorstel vaststelling

Op 2 juni is ook de voorgenomen bestemming van het perceel Merkebuorren 90 te Wijnjewoude onderwerp van gesprek geweest. Naderhand zijn er verkennende gesprekken gevoerd om te trachten om partijen nader tot elkaar te brengen. Een en ander heeft uitgemond in een verzoek van de eigenaren van het perceel Merkebuorren 90 te Wijnjewoude per e-mailbericht 24 juni jongstleden om de in het ontwerp van het bestemmingsplan Buitengebied opgenomen bebouwingsvrije zone te verplaatsen naar de achterzijde van het perceel. Een en ander zoals hieronder op tekening is aangegeven.

Onderbouwing van ons voorstel:
Aangezien de eigenaren zelf de beperking wat betreft de bouwmogelijkheden willen verleggen naar de achterzijde van het perceel zien wij geen bezwaren om hieraan tegemoet te komen. Zeker niet als deze aanpassing zou kunnen leiden tot een vermindering van de “spanningen” in de omgeving van dit perceel.

Voorstel: (voorgestelde aanpassing aan rechterzijde afgebeeld, voorstel vaststelling)

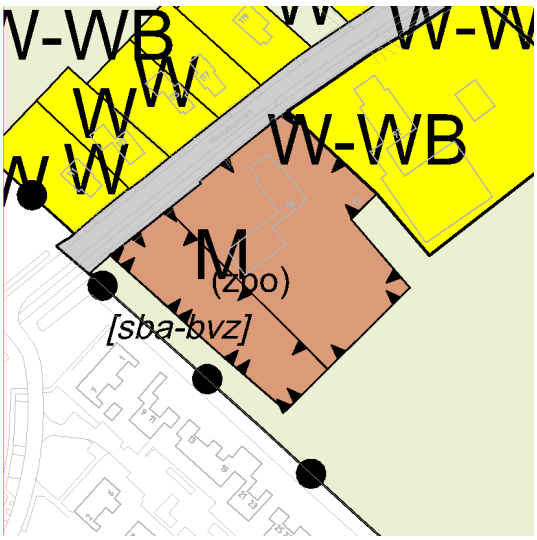

Ontwerp Merkebuorren 90 Wijnjewoude

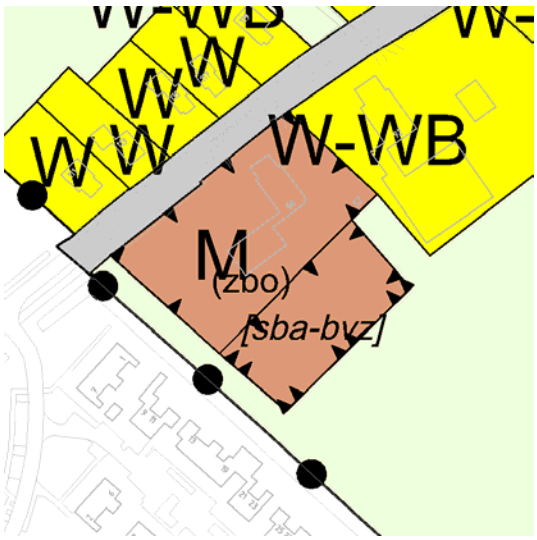

voorstel vaststelling

Voorgestelde aanvullende ambtshalve aanpassing

Op 23 juni 2014 heeft portefeuillehouder Van Dijk een gesprek gehad met de eigenaar van Mandewyk 16 en 18 te Bakkeveen. Belanghebbende is op 26 juni 2012 met de gemeente overeenkomst inzake de “ruimte voor ruimteregeling” aangegaan. Onderdeel van de overeenkomst is de sanering van de bedrijfsgebouwen op de locatie Mandewyk 18 te Bakkeveen, de herontwikkeling van dit perceel als woonperceel en de oprichting van een nieuwe woning aan de Mandewyk 16 te Bakkeveen. Op basis van de aangehaalde overeenkomst met bijbehorende stukken zijn de twee woonpercelen (Mandewyk 16 en 18) ingetekend in het ontwerp van het bestemmingplan Buitengebied. Het perceel Mandewyk 18 omvat in het ontwerpbestemmingsplan zo’n 4084 m2. Bij een nadere uitwerking van het landschapsplan voor de Mandewyk 16 te Bakkeveen in mei/juni dit jaar bleek dat belanghebbende bij de herontwikkeling van het perceel Mandewyk 18 van een perceelomvang van 5000 m2 uitgaat. In het gesprek van 23 juni is geconcludeerd dat er veel “ruis” op de lijn is wat betreft de onderlinge communicatie over de omvang van dit perceel.

Onderbouwing van ons voorstel:
Met een beperkte aanpassing aan de achterzijde (vergroting van het perceel tot de gewenste 5000 m2) van het perceel kan de ontstane “ruis” opgeheven worden. Een en ander met zeer beperkte ruimtelijke gevolgen voor de omgeving.

Voorstel: (voorgestelde aanpassing aan rechterzijde afgebeeld, voorstel vaststelling)

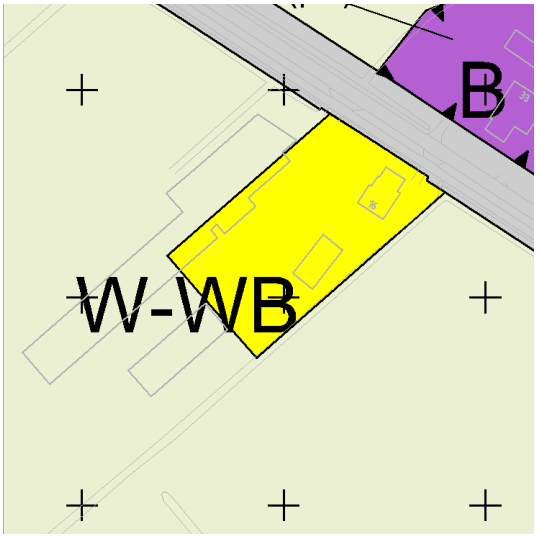

Ontwerp, Mandewyk 16 Bakkeveen

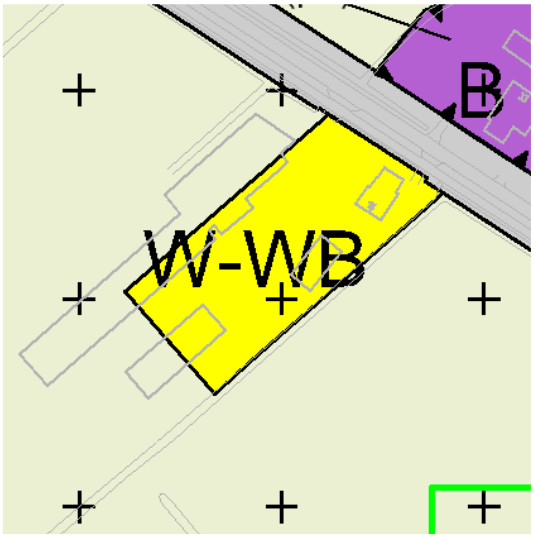

voorstel vaststelling